TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

19. jaanuar 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 2 (2039)

TASUTA

Eesti Mereinstituut liitus TÜga

Prof Toomas Saat
TÜ Mereinstituudi direktor

Aasta algul sai Tallinnas seni keskkonnaministeeriumi haldusalas olnud Eesti Mereinstituudist Tartu Ülikooli Mereinstituut (TÜMEI).

Põhimõttelise otsuse integreerida mereinstituut kõrgkooliga tegi EV Valitsus juba 1999. aasta lõpus. Vahepealne aeg kulus liitumise ettevalmistamiseks.

Instituudi juhtkond pidas eelläbirääkimisi lisaks Tartu Ülikoolile ka Tallinna Tehnikaülikooli ja Tallinna Pedagoogikaülikooliga. Arenguperspektiive arutasime ka TA presidendiga.

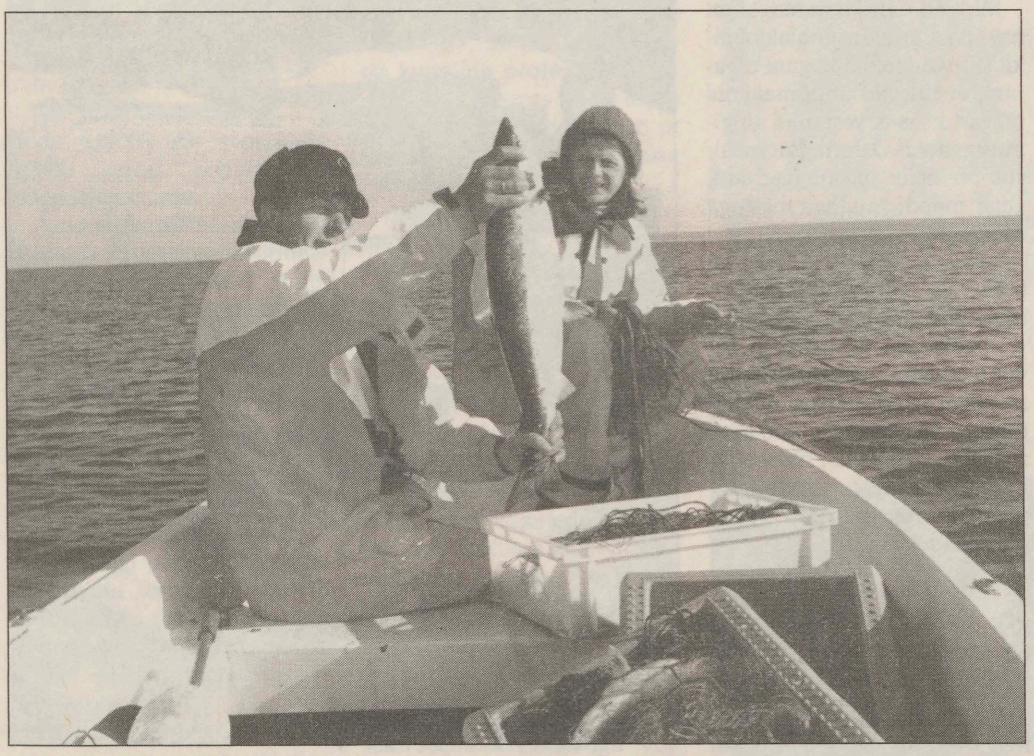
Liitumise eellugu

Instituudi teadusnõukogu pidas otstarbekaks integratsiooni Tartu Ülikooliga. Direktorina olen selle otsusega väga rahul. Vaatamata sellele, et instituudi mitmed töötajad on tegevad Tallinna kõrgkoolide (Pedagoogikaülikool, Euroülikool, Mereakadeemia) õppejõuna ja kolm isegi dekaanina, oleme siiski kõik seitse filosoofiadoktorit saanud viimase 3-4 aasta jooksul Tartu Ülikoolist; lisaks mitu teadusmagistrit. Kindlasti jätkub koostöö Tallinna kõrgkoolidega. Loodetavasti suudame olla ka integreerivaks lüliks TÜ ja Tallinna kõrgkoolide vahel.

Ühinemise eesmärgid

Tartu Ülikooliga liitumise eesmärk on tugevdada kompetentsi Eesti elu tähtsa koostisosa – mere uurimisel ja vastavate rakendusotsuste tegemisel ning luua mereinstituudi arenguks kindel teaduslik tagapõhi.

Eriti oluliseks pean senisest tihedamat osalemist kaadri ettevalmistamisel. Instituudi üks olulisi probleeme on olnud algusest peale teatav vastuolu alus- ja rakendusuuringute vahel. Instituut moodustati 1992. aastal peamiselt alusuuringutega tegelenud merefüüsika ja modelleerimise rühmadest ning peamiselt rakendusuuringutele orienteeritud kalandusuuringute ja sellega seotud merebioloogia rühmadest. Viimastel aastatel on siiski ilmne alus- ja rakendusuuringute integratsioon. Ka tulevikus jääb instituudile üliõpiliseks tegelemine rakendusuuringutega, sh mereseirega. Instituudi ligi 20-miljonilisest eelarvest moodustab rakendusuuringute finantseerimine (sh rahvusvaheliste projektide raames) ligikaudu poole.

See kalateadlaste püütud lõhe ei ole pannile panemiseks.

MARKUS VETEMAA

Instituudi põhisuunad

TÜMEI teadustegevuse põhisuunad on vee-ökosüsteemide, eriti Läänemere ökosüsteemi struktuuri, funktsioneerimise ja dünaamika uurimine ning ökosüsteemis toimuvate abiootiliste ja biootiliste protsesside põhjuste selgitamine.

Arendustegevuses ja rakendusuuringutes on peatähelepanu veekeskkonna, eriti Läänemere keskkonna ja elustiku, sealhulgas kalavarude seisundi hindamine ja prognoos eesmärgiga koostada soovitused nende haldamiseks ja säästlikuks kasutamiseks. Samuti tegeleme Läänemere vee ja vee–elustiku riikliku seirega, keskkonnaekspertiisidega, osaleme seadusloomes ja riiklike arenguprogrammide koostamisel, nõustame valitsusasutusi jne.

Instituut esindab ka Eesti Vabariiki Rahvusvahelises Mereuurimise Nõukogus ja Valitsustevahelises Okeanograafia Komitees. Samuti teeme rahvusvahelistest konventsioonidest ja lepetest tulenevaid ekspertülesandeid ja uuringuid ning osaleme muude mereuuringute ja -seirega seotud rahvusvaheliste teadusorganisatsioonide ja -ühenduste töös. Meie üleanne on ka üldsuse teavitamine.

Nii iseseisvalt kui koos TÜ struktuuriüksuste ning teiste kõrgkoolidega osaleme üliõpilaste ja kraadiõppurite õpetamisel, eriti ihtüoloogia ja kalanduse magistri- ja doktoriõppes.

Koostöö Tartu Ülikooliga

Ülikooli struktuuriüksustest on seni kõige tihedam koostöö bioloogia-geograafiateaduskonna zooloogia ja hüdrobioloogia instituudiga. Olen kahel korral valitud selle instituudi hüdrobioloogia korraliseks professoriks.

Instituudis olen loonud kalandusuuringute rühma, mis tegeleb nii rannikumere kui ka Peipsi järve kalandusuuringutega ja see on sisuliselt juba liitunud mereinstituudiga. Loodan jätkuvale tihedale koostöö-le mitte ainult bioloogia-geograafiateaduskonnaga, vaid ka teistega, eriti füüsika-keemiateaduskonnaga.

Probleemid

Peamised lahendamist vajavad probleemid on praegu ruumid ja uurimislaeva puudumine. Mereinstituut paikneb Tallinnas neljas üksteisest kaugel asuvas hoones renditud pindadel. Lisaks kõrgetele rendihindadele segab see instituudi kui terviku tegevust. Kolme hoone omanikud on ka teatanud soovist rendileping lähiajal lõpetada või vähendada renditava pinna suurust. Seetõttu on üliõoluline juba lähikuudel oma maja saamine.

Tartus on ruumiprobleem lahenemas. Mereinstituudi rahadega on renoveeritud Vanemuise 46A hoone I korrus. See hoone jääb koos naabruses asuva garaažiga instituudi käsutusse. Viimasel ajal oleme ajakohastanud ka välibaasi Saaremaal.

Pärast Eestile liiga kuluka uurimislaeva Livonia äramüümist pole meil uurimislaeva, mis on oluliselt piiranud rahvusvahelist koostööd ja mereseiret ning kalandusuuringuid. Eesti majandusvööndis opereeriva uurimislaeva saamine on mereuuringute jätkumiseks üliõoluline.

TARTU ÜLIKOOLI MEREINSTITUUT
Tallinn, Viljandi mnt 18B

- **Eesti Mereinstituut asutati 1992. aastal ja oli seni keskkonnaministeeriumi haldusalas**
- **Instituudis töötab *ca* 90 inimest**
- **Tegutseb on 4 sektorit: kalandusuuringud, merebioloogia, meresüsteemide modelleerimine, merefüüsika, lisandumas on mereseire**
- **Välibaasid on Pärnus ja Saaremaal**
- **Kodulehekülg: www.sea.ee**

UNIVERSITAS TARTUENSISE KÜSITLUS

Kuidas Tartu Ülikooli üliõpilased eksameid teevad?

Edith Kuusk
keemia 4. aasta üliõpilane

Kuidas keemikud eksameid teevad?

Enamik eksameid on olnud kirjalikud, kuid viimasel ajal koosneb eksam kirjalikust ja suulisest osast. Suuliselt saab kirjalikku osa täiendada, parandada või toimub lihtsalt meeldiv arutlus. Kirjalik eksam on lühem, mistõttu kaasneb ka väiksem pinge ja väsimus.

Kord lahkus õppejõud arvatavasti solvununa ja vihasena eksamiruumist, kuna tema kahekordsele palvele kõik materjalid laualt ära panna, ei reageerinud keegi. Mõne minuti olime teadmises, et eksam jääb ära, siis hakkasime tegutsema.

Eksamiküsimusi ma ei ostaks. Spikerdamiskunsti ei valda, aga ma pole ka sõge vastane. Täiesti negatiivselt suhtun sellesse, kui õppejõu selja taga eksamipilet ära vahetatakse.

Marko Lepik
avaliku halduse 4. aasta üliõpilane

Kas eksamikord Tartus ja USAs on väga erinev?

Konkreetselt Duke'i Ülikoolis, kus eelmisel õppeaastal viibisin, oli eksameid lihtsalt vähem ja need kõik tuli sooritada umbes 7 päeva jooksul, mis oli üsna kurnav. USAs on tihti tavaks, et semestris, kui selles ülikoolis on parajasti kasutusel semestritesüsteem, õpib tudeng keskmiselt nelja ainet. See võimaldab ennast pisut segasena tunda vaid nädala, kuid seda tunduvalt suuremate ainemahtude juures.

Tartus aga pakutakse võimalust inimliku võimekuse piire avastada tervelt kuu aega, nii et siin on sess tunduvalt emotsionaalsem elamus – hulluks minnakse jupphaaval korraga.

Eksamite vorm ei erinenud oluliselt siinsest.

Antti Perli
õigusteaduskonna 4. aasta üliõpilane

Kas pooldate suulisi või kirjalikke eksameid?

Olen alati pooldanud suulisi eksameid – need võimaldavad dialoogi kujunemist õppejõu ja tudengi vahel. Õppejõud saab parema ülevaate tudengi teadmistest, tudeng omakorda õppejõu poolt soovitavast. Õigusteaduskonnas toimub *ca* 90% eksamitest kirjalikult – õppejõudude ajanappuse või lihtsalt mugavuse tõttu. Ja seoses eksamitega tahaksin, et õppejõud tuleks kohale ning et ta huvituks tudengitest.

Spikerdamise suhtes arvan, et see jääb igaühe enda südametunnistusele, mis vahenditega ta eksamitulemuse saavutab. Meil, eriti noorematel kursustel, mõistetakse spikerdajad kaastudengite poolt hukka, kuid ikkagi spikerdatakse.

Saale Prints
vene ja slaavi filoloogia 2. aasta üliõpilane

Kas sel talvel on palju eksameid?

Päris palju, koguni kuus. Need on kohustuslikud eksamid. Eelmisel aastal oli just vastupidi, eksameid polnud, tuli teha arvestusi.

Lähen funktsionaalse morfoloogia eksamile prof Irina Külmoja juurde. See on päris raske eksam. Materjal on küll väga huvitav. Kirjaliku osa tegime ära eelmisel nädalal, selle vastus oli B-C vahel.

Tänane vastamine sõltub sellest, kas saan B või C. Tahan muidugi paremat hinnet ja mitte spikerdamisega. See pole mul kombeks, püüan ise hakkama saada.

Veel on teha mitu eksamit, sealhulgas lääne-euroopa kirjandus, milleks palju, palju kirjandust peab läbi lugema.

Anu Vabamäe
õigusteaduskonna 4. aasta üliõpilane

Millisena tahaksite näha õppejõudu eksamil?

Heas tujus, seda nii kirjalikul kui suulisel eksamil. Õppimine on kahepoolne protsess ja selle tulemuste kontroll saab toimuda ka siis, kui mõlemad pooled on avatult meelestatud. Ei usu, et tudeng peaks kannatama õppejõu halva enesetunde või ilma tõttu, mis õppejõul tuju rikkus.

Soovin eksamil anda endast parimat ja meeldiks, kui õppejõud seda minult ka eeldaks. Pahuralt auditooriumi ette ilmuv õppejõud tekitab vaid tunde, et ta ei eeldagi tudengilt eriliselt head vastust.

See on nagu pluss-miinus skaala: nullist on palju kergem positiivsuse poolele jõuda siis, kui seda alustada skaala miinuspoolelt.

TÄNA LEHES

Professor Rein Veidemanni essee kirjanik Jaan Kaplinskist
LK 3

Mida saab õppida Voroneži Ülikoolis
LK 2

Arvamus
Miks arstidel säilib 6aastane põhiõpe
LK 2

Ülikooli- ja TÜ seaduse muudatus
LK 4

UUDISED

TEMPUSe lõpukonverents

Täna toimub TÜ Ajaloo Muuseumis ELi kõrgharidusprogrammi TEMPUS lõpukonverents.

EL on TEMPUSe programmi kaudu abistanud Eesti kõrgharidust 8 aasta jooksul, toetades seda 12,1 miljoni euroga.

TEMPUSe programmis on osalenud kõik Eesti avalik-õiguslikud ülikoolid.

Eesti TEMPUSe Keskuse direktori Kersti Lepajõe sõnul on programm lisaks ainelisele abile andnud mõõdetamatu kogemustepagasi, mis on hea eeldus koostööks uutes ELi haridusprogrammides.

Konverentsi avab kell 12 haridusminister Tõnis Lukas, järgneb TÜ rektori Jaak Aaviksoo tervitus.

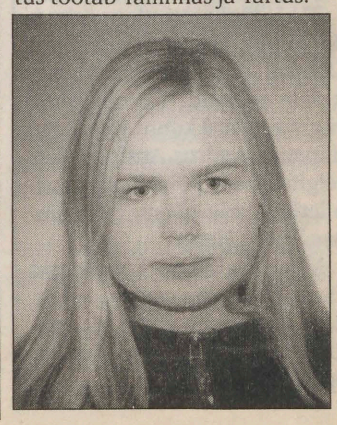
TEMPUSe programmist TÜs peab ettekande TÜ prorektor prof Hele Everaus.

Üliõpilaslehe uus peatoimetaja on Anu Mõistlik

Üliõpilaslehe uue peatoimetajana töötab TÜ ajakirjanduse eriala 3. aasta üliõpilane Anu Mõistlik (pildil).

Anu Mõistliku sõnul jätkab ÜL üldjoontes väljakujunenud suunda. "Eelmisel aastal sai ÜList üsna tähtis infoandja eri kõrgkoolide ja linnade tudengitele. Kavatseme samamoodi jätkata, kirjutades nii olulistest sündmustest hariduspoliitikas kui ka üliõpilaste elust. Samuti loodan, et kunagi õnnestub ka mahtu suurendada, kuid seni paneme rohkem rõhku kvaliteedile," lausus Anu Mõistlik.

ÜLi tiraaž on 10 000. Toimetus töötab Tallinnas ja Tartus.

UUDISED

Usuteaduskonna dekaani valimine

Usuteaduskonna dekaani valimine toimub esmaspäeval, 22. jaanuaril. Praegune dekaan prof Tarmo Kulmar esitas kandidaadiks praktilise usuteaduse professori Tõnu Lehtsaare, kes andis 16. jaanuaril kandideerimiseks nõusoleku.

Prof Lehtsaar töötas usuteaduskonna dekaanina ka 1996. aastal.

Riigi teaduspreemia kandidaadid

Riigi 200 000 krooni suurusele teaduspreemiale pikaajalise tulemusliku teadus- ja arendustöö eest kandideerivad füüsika-matemaatikadoktor Karl Rebane ja ajaloodoktor Ea Jansen. Nad kandideerisid ka eelmisel aastal samale preemiale, kuid siis anti see Endel Lippmaale.

EV aastapäeval antakse välja ka kaheksa 100 000 krooni suurust aastapreemiat eelneva nelja aasta jooksul avaldatud parimate teadustööde eest erinevates teadusvaldkondades. TÜ esitatud kandidaadid olid avaldatud eelmise nädala UTs.

Konverents Eesti kirikuloost

19. ja 20. jaanuaril toimub TÜs rahvusvaheline konverents "Eesti kirikulugu möödunud aastatuhandel".

Konverentsi esimene osa on pühendatud 700 aasta möödumisele dominiiklaste jõudmisest Tartusse. Teine päev on pühendatud Eesti luterlikule uusajale, rõhuga 20. sajandi kirikulool.

Lisaks Eesti teadlastele esinevad ettekannetega külalised Saksamaalt, Šotimaalt, Itaaliast ja Soomest. Ettekanded avaldatakse kogumikus, mille ilmumist on lubanud toetada Põhja-Elbe kirik.

Täna kell 10 aulas algav konverents jätkab 1996. aastal toimunud Eesti-Soome ühiskonverentsi "Eesti kirikulugu" traditsiooni. Eesti Kirikuloo Seltsi esimehe Riho Altnurme sõnul püütakse anda ülevaadet Eesti kirikuloo uurimise seisust. "Konverentsi sihiks on koondada kirikuloolasi nii teoloogide kui ajaloolaste seast ja võimaldada neile kontakte sama teemaga tegelejatega välismaalt," ütles Riho Altnurme.

Üliõpilased korraldasid Tartus meeleavalduse

Esmaspäeval kogunes Tartu Raekoja platsile ligi 3000 inimest, enamikus noored, kes avaldasid meelt rongiliikluse säilimise ja bussipiletite odavnemise eest.

Võeti vastu pöördumine EV Valitsuse poole, milles nõutakse möödunud aastal Tartus kehtinud pensionäride, õpilaste ja üliõpilaste kuupiletite hindade säilimist. Soovitakse ka vaba konkurentsi tekkimist kaugbussiliinide firmade vahel.

TÜ Üliõpilasesinduse esimehe Marek Hermi sõnul Tartu Ülikooli esindust korraldajate hulgas ei olnud. "Korraldasime sügissemestril kohtumise Tartu linnapea Andrus Ansipiga, kes selgitas meile põhjalikult bussipiletihindade tõusu Tartu linnas," ütles Herm.

Meeleavalduse korraldasid Tartu Õpilasomavalitsuse Liit, Eesti Paremtsentristlik Noortefoorum ja Tartu kõrgkoolide üliõpilaskonnad.

Voroneži Ülikooliga tasub tutvuda

Liis Keerberg
TÜ õigusteaduskonna 4. aasta üliõpilane

Praegusajal käib enamik üliõpilasi õppimas lühemat või pikemat aega Skandinaaviamaades, Lääne-Euroopas, Ameerikas jm, Venemaal hoopis vähe. Tahangi UT lugejale veidi vene elu-olu tutvustada.

Tartu ja Voroneži ülikooli vahel on sõlmitud üliõpilasvahetuse leping, mida mõlemalt poolt on jõudsasti ka täidetud. Mina käisin Voroneži Ülikoolis õppimas koos kahe slaavi filoloogia eriala üliõpilasega. Viibisin seal koguni kaks semestrit.

Voroneži linn

Voroneži linn asub Kesk-Venemaal, 600 km Moskvast lõuna pool, küllalt lähedal Ukraina piirile. Linnas elab poolteist miljonit inimest, kelle rahvuslik kuuluvus on enamjaolt vene oma. Ent lõunapiirkonnana ja armastatud pensionipõlvepidamise piirkonnana on ta enesesse imanud küllalt palju muudki koloriiti, mägilastest vietnamlasteni.

Voronež on vana, auväärt linn, kuigi esmapilgul näikse olevat tegu sajandi keskpaigas rajatud tööstuslinnaga. See on tingitud Teise maailmasõja tohututest purustustest, kus sakslaste ja venelaste vahelises võitluses sai kannatada 92% linnast.

Esmakordselt on Voroneži aga mainitud Vene letopissides 1177. aastal. Linnana kujunes ta välja 16. sajandi lõpus, kui Voronežist sai kaitsekindlus tatarlaste sissetungi vastu.

Voroneži Ülikool

Ülikoolilinna staatusesse jõudis Voronež aastal 1918, kui rinde eest varju toimetatud Tartu Ülikooli professuuri ja varade baasil asutatigi selle piirkonna üks olulisimaid hariduskeskusi.

Välistudengeid hakati Voronežis vastu võtma pärast Teist maailmasõda, kui suhted säädunud ja välispoliitilised prioriteedid paigas. Valdavalt oli tegu Nõukogude Liidule sõbralikest riikidest pärit üliõpilastega Saksa DVst , Hiinast, Indiast, Pakistanist, Süüriast jm. Ent sekka juhtus ka läänepoolset rahvast, ameeriklasi ja prantslasi, samuti läänesakslasi.

Nüüd demokraatlikuma Venemaa ajal on läbikäimine jälle taastatud ja Voronežis võib kohata inimesi igast ilmakandist.

Mitmed Aafrika tudengid on meediast kuuldu ja ajalooõpikuist loetu põhjal koguni arvanud, et tulevad ühte maailma megariiki ja arvestanud tingimustega *a la* Oxford. Ent reaalsus on neile näkku naernud, vene moodi raudhammastega naeratust.

Teaduskondi on 15. Need on bioloogia-, geoloogia-, ajaloo-, matemaatika-, geograafia- ja geoökoloogia-, žurnalistika, arvutiteaduste-, rakendusmatemaatika- ja mehaanika-, täiendõppe-, farmaatsia-, keemia-, füüsika-, filoloogia-, filosoofia-psühholoogia, romaani-germaani-keelte, majandus- ning õigusteaduskond.

Ühiselamud

Kesklinna ühikad asuvad kaunis rohelises kohas, Fr Engelsi tänaval endise kadettide korpuse maa-alal. Kapitaalremonti pole nad küll 70ndatest aastatest saadik näinud, ent seisavad püsti sellegipoolest.

Elamistingimused pole luksuslikud ja aeg-ajalt tuleb vastakuti seista igasugu kummaliste asjadega, ent immuunsus häiriva suhtes tekib üsna pea – olgu see siis kõrvaltoas aktiivset suguelu elav araablane või poole kolme ajal öösel su ukse taga hüppenööriharjutusi tegev hiina kogukond. Tõsi, igaks juhuks tuleks kaasa varuda kõrvakitti.

Majutusega tegelevad kuveidi päritolu dr Abbas, samuti hr Petunin ja veel mõned tegelased. Tubade jaotamine käib printsiibil – kel on raha, saab paremaid palu, kel mitte, see lepib sellega, mis antakse.

Üldiselt tuleb sanitaarremont igaühel endal teha ja talvel aknad toppida. Neegrid seda tööd ei mõista. Nende eest topivad venelased. Raha eest ja niisama muidu.

Voroneži linn on täis Teises maailmasõjas langenute mälestusmärke. ISIKLIK ARHIIV

Eesti tudengitele oli majutus tasuta, kuna meie olime n-ö riiklikku liini pidi ehk siis üliõpilasvahetuse lepingu alusel õppijad. Selliseid on seal, tõsi küll, Euroopa poolelt üsna vähe. Tavaliselt tullakse kas stipendiumiprogrammide kaudu või oma valitsuse kulul. Loomulikult ei takista see kedagi raha välja käimast või korterit üürimast.

Ühikas on lahti kella 23ni, sisse pääseb studentšeskaja ettenäitamisel. Pärast ühteteist saab muidugi ka sisse, hea lunimise või sõbraliku näo eest. Peale tavavalvurite on olemas veel arhannikud – laigulistes kumminuiadega mehed. Nagu elu on näidanud, on nad täitsa omal kohal, sest araablased, venelased ja mustanahalised koos moodustavad küllalt plahvatusohtliku pundi.

VORONEŽI ÜLIKOOL

Asutatud 1918 Tartu Ülikooli baasil.
Voroneži Ülikoolis on 15 teaduskonda.
Koduleheküg: www.vsu.ru.

Sellest pundist on üliõpilasi *ca* 70%. Ülejäänud on illegaalid, keda 500 rubla eest kuus ühikatubades majutatakse. Aegajalt küll käib passikontroll maju puistamas, aga sellest ollakse komandandi kaudu tavaliselt aegsasti informeeritud. Mõneks ajaks minnakse siis lihtsalt n-ö madratsitele, ja kui kära vaibub, kolitakse tagasi.

Õppehooned on linna peal laiali, erinevad teaduskonnad oma korpustes. Valdav osa on siiski kontsentreeritud kesklinna piirkonda, mis trajektooril Engelsi ühikas – ülikool tähendab *ca* 10 – 15-minutist jalgsikäiku.

Internetiühendus on erinevalt automaadipangandusest linnas olemas, seda nii ülikooli hästi komplekteeritud arvutiklasside (Sorose abiga) kui ka erinevate tasuliste I-punktidena linnas.

Raamatukogu

Raamatukogundus on aga üks ülikoolisüsteemi nõrgemaid lülisid. Tavatudeng peab elavas järjekorras, sooviavaldus näpus, ootama, seejuures tuleb soov mõnel pool esitada kolmes eksemplaris (!) mõnikord tund, mõnikord kaks ning alati pole positiivne vastus garanteeritud. Samuti võib raamatu saamise lootustele kriipsu peale tõmmata tunniajane pererõv – raamatukogutöötajate kohvipaus. Ent meile oli lugu lihtsam, kuna kuulusime priviligeeritute, st stažööride kategooriasse ja saime vajaliku kirjanduse vähema ajakuluga kätte.

Stipendiumid

Stipendiumide osas oli meie olukord vene üliõpilastega võrreldes suisa kuninglik. Saime 800 rubla kuus, mis võrdub sealsetes akadeemilistes palganumbrites dotsendi kuupalgaga. Lisan veel, et professor teenib kuus keskmiselt 1200 rubla ja tavaüliõpilase stipp kõigub 150 – 300ni.

Palkade ja stipendiumide oma inimestele välja maksmisega on lood nagu on. Kui raha tuleb, saab tasuda, kui ei, siis mitte. Akadeemiline pere on küll püüdnud haridusministeeriumile ja teistele kõrgetele ametkondadele end kuuldavaks teha, ent see on mõttetu üritus. Moskvast ollakse liiga kaugel, aga rahaküsimustes kõik ainult sellest sõltubki.

Et mitte nälga jääda, käivad ka õppejõud, nagu muugi rahvas nädalalõppudel linnaäärsetes datsarajoonides oma aedviljapeenardel.

ARVAMUS

Arstide põhiõpe säilib kuueaastasena

Toomas Asser
TÜ neurokirurgia professor, arstiteaduskonna dekaan

SAMAL TEEMAL:
Andres Toode "5+4 tuleb kindlasti", UT nr 1, 12. jaan 2001

Kui kavandatava reformi põhieesmärgid on muuta ülikooliharidusega spetsialisti koolitus 5-aastaseks, siis arsti põhiõpe on juba praegu 6 aastat.

Vaatamata ühtse õppetasemete süsteemi rakendamisele jäävad eranditeks Euroopa Liidu reguleeritud või kutsele orienteeritud erialad. Need on arstid, hambaarstid ja farmatseudid. Erinõuded on ka TÜs mitteõpetatavatel erialadel, nagu põetajad, ämmaemandad, veterinaarkirurgid ja arhitektid.

Nimetatud rangelt reguleeritud kutseerialadel peavad olema tagatud Euroopa Liidus ühtselt mõistetavad nõuded, millest ka kinni peetakse. Sellest lähtudes säilib 6-aastane arsti põhiõpe, mis koos järgneva internatuuriga annab üldarsti kutse. Iseseisvaks arstlikuks tegevuseks vajalikud oskused ja kogemused omandatakse sellele järgneva 3-5-aastase kestusega residentuuris.

Arstiteaduskond kaalub võimalusi töötada välja kord, mis võimaldaks 3-aastase prekliiniliste ainete läbimise järel jätkata soovijatel õpinguid magistriõppes mõnes lähedases teadusvaldkonnas. Tõsi küll, selleks peab olema konkreetsemalt määratletud aga saadava hariduse sisu ja koht tööturul.

Kogu õppekava eesmärk on Euroopa tasemel arstide ja arstiteadlaste koolitamine. Laiendada tahame interdistsiplinaarse õppe võimalusi ning doktoriõppe valikuvõimalusi ja suurendada vastuvõttu.

UT ootab jätkuvalt nii õppejõudude kui üliõpilaste arvamusi uue õppesüsteemi kohta.

Meediakonverentsi põhiteemaks on avalik-õiguslik ringhääling Eestis

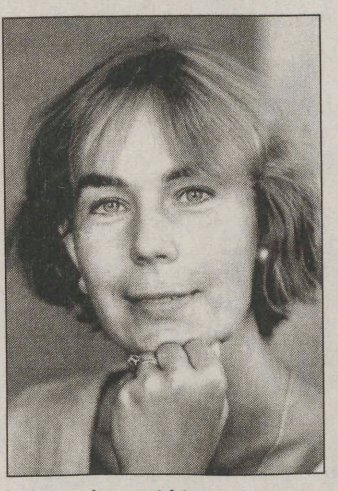
Varje Sootak

Täna toimub Eesti Rahvusraamatukogus konverents "Avalik-õiguslik meedia Eestis: kogemused ja perspektiivid".

Konverentsi avab kell 10 Eesti Meediakoolituse Liidu juhatuse esimees Hagi Šein. Kultuuriminister Signe Kivi kõneleb seejärel avalik-õiguslikust meediast tänases Eestis.

Edasi järgneb töö paneelides. Esimeses on teemaks avalik teenus ringhäälingus, teises avalik-õiguslik ringhääling ja rahvuskultuur, kolmandas käsitletakse avalik-õigusliku ringhäälingu rahastamisvõimalusi.

Teise paneeli korraldaja, TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna lektor Maarja Lõhmus (pildil) ütles UTle, et konverents on mõeldud Eesti elektroonilise meedia saadete ja tekstide funktsioonide, kvaliteedi ja finantseerimise arutamiseks. "Esimest korda osalevad selles ka meie osakonna üliõpilased, kes on aastaid ana-

lüüsinud saateid ja programme ning teevad sellest omad kokkuvõtted," märkis Lõhmus. Kokkuvõtted on avaldatud sel nädalal ilmunud raamatus "Avalik-õiguslik ringhääling Eestis". Konverentsil tutvustatakse ka osakonna väljaannet "Fakt. Sõna. Pilt 13".

Kui Maarja Lõhmuse sõnul oli televaatamisele kuluv aeg 1980ndatel 2 tundi, siis praegu on see vähemalt 4 tundi päevas; raadiot kuulatakse päevas keskmiselt 3 t (BMF Gallup Media). "Seega kogusummas veedetakse elektroonilise meediaga keskmiselt vähemalt 7 tundi päevas; raadiole ja televisioonile kuluv ajahulk on samas suurusjärgus tööle (õppimisele) ja magamisele kuluva ajaga."

Kasvanud on ka meediakanalite hulk: kui 1980ndatel oli Eestis ainult üks oma telekanal ja üks raadiojaam kolme programmiga, siis nüüd toodab ainuüksi Eestis teleprogrammi neli jaama, raadiojaamade arv küünib aga üle 30, lisandunud on avatus maailma meediakanalitele, satelliitkanalid ning internet. Eesti meedia mentaalses keskkonnas on näha intellektuaalse ressursi reaalset nappust.

Konverentsil on kavas asutada Eesti Meediaüliõpilaste Liit ja antakse kätte meediaauhind.

Ürituse korraldavad kultuuriministeerium, TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Concordia Ülikooli meediateaduskond ja Eesti Meediakoolitajate Liit.

Linnapea Andrus Ansip oli AMSi eksamitules

Tullio Ilomets
TÜ AMSi esimees

Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi (AMS) aastapäeval läbis Tartu linnapea Andrus Ansip edukalt muinsuskaitse eksami.

Tänavuse aastapäeva külaliseks oli Tartu linnapea Andrus Ansip, kelle esinemine oli pühendatud peamiselt kolmele Tartu linna muinsuskaitse seisukohalt olulistele objektidele.

Need olid Tartu kalmistud, Jaani kirik ja Toomkiriku varemed. Linnapea esinemine oli nende objektide kohta väga ülevaatlik ja sisukas, vajalikul kriitilisel ja analüüsival tasemel.

Aastapäevakoosolekul on keskseks sündmuseks mingis avaliku elu valdkonnas silmapaistva ametiisiku osalemine ning esinemine seltsi liikmeid huvitavate teemade, peamiselt kultuuripärandi kaitse ja rahvuskultuuri ning sellega seonduva kohta.

Ilmtingimata kontrollitakse külalise muinsuskaitsealaseid teadmisi ja seisukohti.

Kõrge kvalifikatsiooniga akadeemiline eksamineerija (sel korral füüsikadotsent Matti Laan) esitab viis küsimust, vajaduse korral lisaküsimuse tema akadeemilise hariduse alalt.

Lõpuks saab külalisesineja diplomi, et ta on katsumise edukalt läbinud ja et tal on piisavaid teadmisi ning arusaamist, toetamaks muinsuskaitse ideid ja tegemisi.

Seltsi liikmed jäid linnapea eksamiküsimustele vastamise sisukuse ning esinemisega väga rahule.

Akadeemiline Muinsuskaitse Selts asutati 23. septembril 1987. aastal keemiahoone ringauditooriumis.

Asutamiskoosolek oli rahvarohke ja ägedate sõnavõttudega, sest eesseisva Eesti Muinsuskaitse Seltsi asutamiskoosoleku pidamise TÜ aulas ja üldse Tartus keelustasid direktiivorganid.

Selts registreeriti 29. septembril 1987. AMSi allorganisatsioonina asutati 11. jaanuaril 1989 vilistlasklubi, et elavdada seltsi tegevust.

Järgneval perioodil saigi vilistlasklubi seltsi elu edasiviijaks. Aastaid tegutseb ta AMSi õigustes ning tema nimel ja kuulub Eesti Muinsuskaitse Seltsi koosseisu.

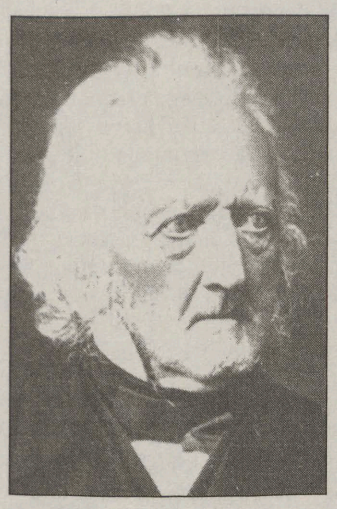
Eksamineeritav, TÜ keemiaharidusega Tartu linnapea Andrus Ansip (vasakul) ning akadeemiline eksamineerija, TÜ füüsikaharidusega dots Matti Laan. ANDRES JOALA

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Prof Minding rajas Tartu diferentsiaalgeomeetria koolkonna

Ela Martis
TÜ Ajaloo Muuseumi direktor

Keiserliku Tartu Ülikooli üks silmapaistvamaid õppejõude oli matemaatikaprofessor Ernst Ferdinand Adolf Minding (23. I 1806 Kalisz - 13.V 1885 Tartu).

40 aastat kuulus ta traditsioone edasikandva jõuna professorkonna tuumikusse.

Saanud hariduse Saksamaa ülikoolides oli ta 1830 - 1843 Berliini Ülikoolis matemaatika eradotsent. 1843. aastal sai E. Mindigust Tartu Ülikooli rakendusmatemaatika professor.

Juba Berliinis avaldas ta mitmeid matemaatika klassikasse kuuluvaid uurimusi. Tartus laienes tunduvalt tema teaduslike huvide ring. 1845. aastal esitas ta esmakordselt elliptiliste funktsioonide teooria. Prof Minding oli diferentsiaalgeomeetria silmapaistvamaid arendajaid XIX sajandil, kuid ta avaldas ka töid algebra, diferentsiaalvõrrandite teooria ja teoreetilise mehhaanika alalt. Monograafia diferentsiaalvõrrandite integreerimisest sai 1861. aastal Demidovi preemia. Ligi 30 aasta vältel õpetas ta agronoomiaõpilastele praktilist geodeesiat.

E. Minding oli Peterburi TA korrespondentliige (1864) ja auliige (1879). Prof Minding viis Tartu Ülikooli matemaatikateaduse kõrgele tasemele, temast sai alguse Tartu diferentsiaalgeomeetria koolkond.

E. F. A. Minding on maetud Tartu Raadi kalmistule.

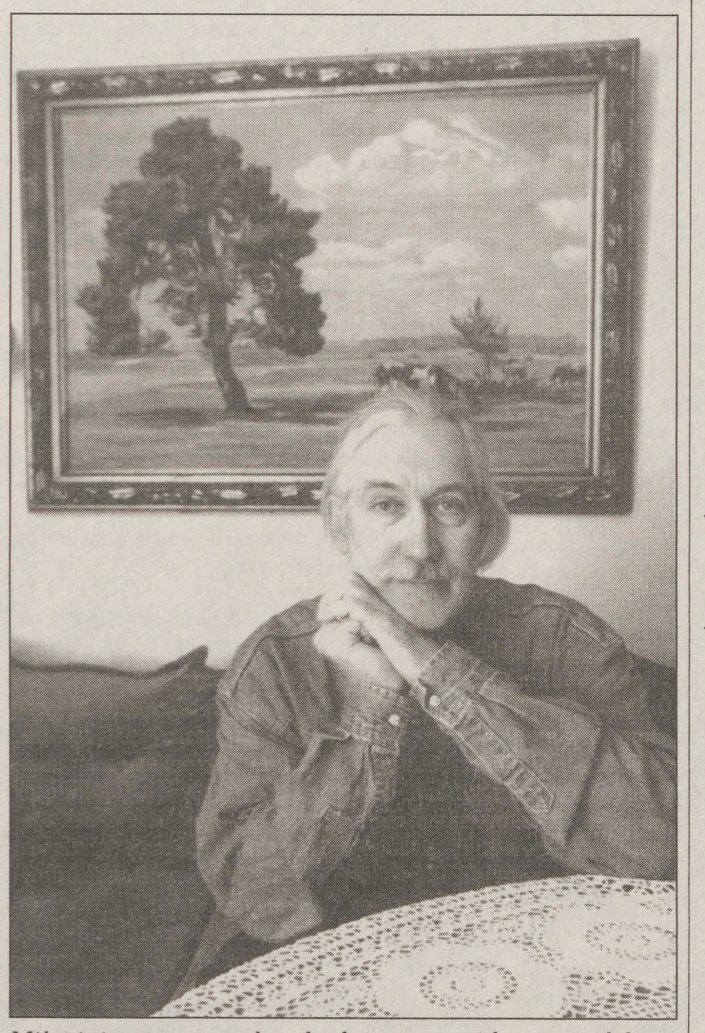
Mida õpetab meile Jaan Kaplinski?

Rein Veidemann,
TÜ eesti kirjanduse prof

Kirjanik Jaan Kaplinski saab 22. jaanuaril 60aastaseks. Aastakümnete vältel on ta pidevalt olnud seotud *alma mater*'iga, viimati TÜ vabade kunstide professorina.

"Karm ja samas siiski leebe naeratusega isakuju, nii on ta ennast kinnistanud laiemasse mällu just viimasel ajal. /- - - / Tema vaatering on avar ja kosmopoliitne – nii on tal üht-teist öelda kaugematel maailmanurkade kohta. Igasugu kinnisideed, fanatismid ja fundamentalismid on talle vastukarva, müstiline ja esoteeriline jama näib teda ärritavat, instinktide kultusele paistab ta eelistavat mõistust. Ehkki ta vahel oma didaktikaga ära tüütab (me võime ju vabalt kujutleda lugematagi, mis Kaplinski selle või teise asja kohta arvab), on meil selliseid suurekaliibrilisi vabamõtlejaid ju ainult tema üksi..."

Nii on iseloomustanud oma kaaspõlvlast enam kui kolme aasta eest Mati Unt, otsides Jaan Kaplinski esseekogu "Võimaluste võimalikkus" arvustuses vastust küsimusele "Mis on "kaplinskilikkus?" Ja nagu toodud repliigist ning kogu arutlusest endast (Postimees, 24. oktoober 1997) selgub, on just vabamõtlejast õpetaja see vorm, millesse hiliskeskikka jõudnud Kaplinski olemus mahutub.

Miks inimene põgeneb vabaduse eest, mida on meeleheitlikult taga nõudnud, mõtiskleb Jaan Kaplinski.
AIN PROTSIN / POSTIMEES

Iga suur looja on õpetaja

Tegelikult on iga suur looja ühtlasi õpetaja, mis ei kehti aga ümberpöördult: iga õpetaja ei pruugi olla sugugi looja, enamasti piisab ka vahendamisest ja süsteemihoiust. Stiilide ja voolude murdekohad kunstide, sh kirjanduse ajaloos kujutavad endast akadeemilises terminoloogias väljendatult kursuste või astmete vahetust. Nende taga omakorda on aga kindel loojaisik või rühmitus. Zola õpetas oma eksperimentaalse romaaniga naturalismi, modernistliku luule juurde juhatas meid Baudelaire, nii nagu modernistliku romaani õpetajateks kujunesid Marcel Proust, James Joyce ja Franz Kafka. Eestis endas on kohta nii Noor-Eesti paatosel ja eksperimendil, Tammsaare eepilis-filosoofilisel elukujutusel kui ka arbujate vaimuaristokratismil.

Põrkumine tõeluse paradoksaalsusega

Kaplinski looming on samuti õpetlik. Selle luulelist poolt kokku võttes on Hasso Krull äsja ilmunud ligi tuhandelehekülje-lise koondkogu "Kirjutatud" järelsõnas osutanud, kuidas Kaplinski on lausa programmiliselt liikunud metafoori kui kunsti olemusliku aluse lammutamise suunas. Alul seda retoorilise figuurina täiuseni viies, et seejärel eemalduda ja naasta luule-eelsesse, "keele enese algse ja paratamatu metafoorsuse" juurde. Juba ühes oma kuulsaimas essees "Mis on luule?"(Looming 1975, nr 12) väidab ta luule olevat argikeele kohal kõrguva metakeele, mis aga ei toimi argikeele vastandusena, vaid omamoodi süvendajana. Mõlemad, nii argikeel kui luulekeel, on tõelusega elavas kontaktis, mida Kaplinski meelest ei suuda aga "metafoori pärast"- luuletamine.

Siin näibki olevat sobiv koht iseloomustada Kaplinski loojanatuuri - mitte siis ainult luule, vaid ka proosa, draama ja esseistika *primum mobile*'t. Selleks on kaemus selle sõna kõige sügavamas tähenduses, elu vahetu tajumine. Elu ja tõde ühinevad ja avanevad paradoksis, mõnikord lausa absurdis. Ning kokkupuude elutõega on selle paradoksaalsuse avastamine, mis võib olla koguni traumaatiline.

Põhiküsimus on selles, "kuidas paradokse vältimata nendega hakkama saada" (J. Kaplinski, "Usk on uskmatus", Tallinn, Vagabund, 1998, lk 73), kuidas hullumata elada teadmises, et must võib olla valge ja kaks korda kaks võib olla ka viis. Argimõistus- ja käitumine ületab selle unustuses (milleks isiku tasandil võivad olla nii töönarkomaania, meelemürgid kui tarbimisuim) või religioonis, millega kollektiivselt unustust kompenseeritakse. Kogu eelmist sajandit on Kaplinski nimetanud unustuse sajandiks. Ja Lääne tsivilisatsiooni progressimüüt on põgenemine iseenda paradoksaalsuse eest.

Kaplinski suhe elutõega rajaneb valgustatud skepsisel, mida ta tunnistab enesele kõige lähedasemaks ("Usk on uskmatus", lk 69). See tähendab loobumist kindlast usust (jumalasse, mammonasse, rahasse, turumehhanismi, ideoloogiatesse, filosoofilistesse doktriinidesse) ja "hoidmist tõe poole tõe enda pärast" ("Usk on uskmatus", lk 63). Aga isegi selles poolehoius ei tohiks Kaplinski meelest vältida tunnistamast, et ei teata vastuseid. Kaplinskile endale näiteks jääb mõistatuseks, miks kahekümnendal sajandil, aatomi- ja bioloogiasajandil on "inimene osutunud nii vastuvõtlikuks manipulatsioonidele, püüdnud nii meeleheitlikult põgeneda vabaduse eest, mida ta samas meeleheitlikult on taga nõudnud ja mille pärast palju verd ja pisaraid valanud" ("Usk on uskmatus", lk.38).

Janu algpuhtuse järele

Tunnistagem kasvõi tänast Eestit silmas pidades, et see üha süvenev võõrandumine võib aeg-ajalt provotseerida lausa apokalüptlisi järeldusi.

Kaplinski ei tea vastust. Kuidas saab aga olla õpetaja, kes jätab küsimusele vastamata? Saab küll. Kui võetakse koos õpilasega imestada asjade üle, milleni mõistus hetkel ei ulatu. Maailma imelikkuse tunne on see, mis annab inimelulegi mõtte, elule, mille paradoksaalsus seisneb ühtaegu enese taasloomises ja hävitamises.

Jaan Kaplinski õpetajasõnum on nagu Gautama-looski: käia läbi kogu kogemus, veenduda selles, et miski pole see ega teine ja virguda siis teadmises, et elu teeb elavaks janu algpuhtuse ja ürgühtsuse järele.

JAAN KAPLINSKI (22. JAAN 1941)

1964 – lõpetas TÜ prantsuse filoloogina
1964-1972 – TÜ arvutuskeskuse ja sotsioloogialabori vanemlaborant
1968-1970 – eesti keele kateedri aspirant
1974-1980 – Tallinna Botaanikaaia teadur
1980 – üks 40 kirja autoreid
1980-1983 – Ugala teatri kirjandusala juhataja
1983-1988 – TÜ väliskirjanduse kateedri laborant
1992-1995 – Riigikogu liige
2000 – TÜ vabade kunstide professor
Kirjutanud 14 luulekogu, 4 näidendit, 8 proosakogu (ilukirjandus, esseistika, reisikirjad, publitsistika)

UUDISED

EV lippu Tartus haldab ülikool

Eile kiitis Tartu linnavalitsuse istung heaks Eesti Vabariigi lipu haldamise koostöölepingu Tartu Ülikooliga.

Aselinnapea Hannes Astok ütles UTle, et Tähetornis lehvivat lippu hakkab haldama seal töötav AHHAA-teaduskeskus. "Hoolitseme, et seni linna halduses olnud sini-must-valge lehviks pausideta kogu ööpäeva," lubas AHHAA projektijuht Tiiu Sild.

AHHAA-keskus korraldab lastele teaduspäevi

Teisipäeval toimus AHHAA-keskuses teaduspäev Haljala 8. ja 9. klassi õpilastele.

50 koolinoort kuulas vanas anatoomikumis teadusajaloo loengut, uudistas keemiateatrit ja tutvus Tähetorni ning planetaariumiga.

AHHAA-keskuse projektijuhi Tiiu Silla sõnul on teaduskeskuse vastu huvi paljudel Eesti koolidel. "Järgmisena on teaduspäeva tellinud Otepää Keskkool. Pühapäeval külastasid meid riialased. Tõenäoliselt teadvustavad nad siinseid võimalusi ka Läti õpilastele – seal pole praegu ühtki tegutsevat planetaariumi," rääkis Tiiu Sild.

Eduka arendustöö ning Tartu linna ja ülikooli koostöö arendamise eest määrati teaduskeskusele AHHAA 2000. aasta detsembris TÜ Raefondi preemia.

Doktoriväitekiri Eesti kirikuloost

TÜ usuteaduskonna teadur Riho Altnurme kaitses eelmise aasta lõpus doktoriväitekirja "Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kirik ja nõukogude riik 1944–1949", mis on esimene Tartus kaitstud doktoritöö Eesti kirikuloost.

Töös uuriti Eesti Evangeeliumi Luteriusu Kiriku ja Nõukogude riigi suhteid. Oluliseim küsimus oli, mil määral suutis kirik säilitada iseseisvust ja mil määral oli kiriku tegevus allutatud riigi eesmärkidele. Töös kirjeldati riigi kirikuvastaseid aktsioone ning kiriku reaktsioone neile, samuti vahendeid, millega ühiskonda mõjutati, milline oli kiriku osa põrandaaluses vastupanus ja kuidas algas koostöö nõukogude võimuorganitega.

Riho Altmäele anti *doctor theologiae* kraad.

E. S. Valtmani karikatuurid TÜ Raamatukogus

TÜ Raamatukogu kohvikufuajees on teisipäevast avatud Edmund S. Valtmani karikatuurinäitus.

E. S. Valtman on sündinud 1914. aastal Tallinnas. Ta olnud ajalehtede Eesti Sõna ja Maa Sõna kaastööline. 1944. aastal emigreerus ta Saksamaale, 1949. aastast elab USAs. 1951. aastast töötab Valtman toimetajana Hartford Times'i juures.

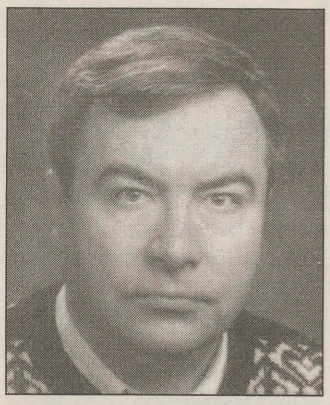
1962. aastal anti Valtmanile väljapaistvate loominguliste saavutuste eest poliitilise karikatuuri alal Pulitzeri auhind. Ta on pälvinud teisigi rahvusvahelisi auhindu.

1946. aastast on ta korraldanud karikatuurinäitusi Stuttgardis, Oldenburgis, Amsterdamis, Washingtonis, Tokios jm.

Näitus oli vaadata Eesti Rahvusraamatukogus, Tartusse jääb see 4. veebruarini.

ÕNNITLEME

Jaan Kõrgesaar 50

17. jaanuaril tähistas eripedagoogika osakonna juhataja prof Jaan Kõrgesaar oma 50. sünnipäeva. Tegemist on väga silmapaistva mehega eesti eripedagoogide hulgas. Sündinud tuntud pedagoogide peres Richard Kleisi tütrepojana, oli kindlustatud mitmekülgne kodune kasvatus, sh keelteoskus. Jaan Kõrgesaar on üks vähestest, kes õppis Tartu Ülikoolis eripedagoogikat individuaalse õppekava järgi. Ülikoolikaaslased tuletavad siiani meelde tema arutlusoskust seminaridel, ka keerulistes situatsioonides säilivat huumorimeelt, klaverimängu loengute vaheaegadel ja kursuse koosviibimistel.

Eripedagoogika osakonna lõpetamise järel töötas ta kõrgkoolipedagoogika laboris, hiljem eripedagoogika õppejõuna. 1992. aastast on ta samas hälvikupedagoogika professor ja osakonnajuhataja. Vahepeal jõudis ta kaitsta kandidaadiväitekirja (1981) ning kahel korral täiendada end USAs Oregoni Ülikoolis.

Tänu paljudele kontaktidele ja suurele lugemusele orienteerub Jaan Kõrgesaar suurepäraselt nii ida kui lääne eripedagoogilise mõtte arengus ja on suutnud tänapäeva teooriad "maale tuua". Laiahaardelised on ka Jaan Kõrgesaare teadushuvid: erivajadustega laste kommunikatsioon, käitumishälbed, eripedagoogika ja õpetajakoolituse areng ning hariduskorraldus, üliõpilaste vaimne tervis. Praktiliseks väljundiks on tema osalemine Eesti hariduskorralduses ja seadusandluses, paljude rahvusvaheliste projektide juhtimine, uue eripedagoogika õppekava rakendamine, õpetajate täienduskoolituse korraldamine jne.

Loodame, et Jaan Kõrgesaar jõuab edaspidi publitseerida veel palju mõtteid, kontrollida ja rakendada praktikas mitmeid teooriaid, säilitada huumorimeele ja rahuliku suhtlemismalli.

Jaan Kõrgesaare endine õppejõud ja praegune kolleeg

Karl Karlep

Sirje Mark 55

Õnnitleme särava mõistuse ja sooja südamega kolleegi!

Kolleegid ülikooli üldosakonnast

60

Jaan Kaplinski,
professor – 22. jaanuar
Ljubov Makrujeva,
koristaja – 25. jaanuar

Muudeti ülikooli- ja Tartu Ülikooli seadust

Kristel Siimula
TÜ jurist õppekorralduse alal

17. jaanuaril võttis Riigikogu 46 poolthäälega vastu ülikooliseaduse ja Tartu Ülikooli seaduse muutmise seaduse.

Seaduses täpsustatakse Tartu Ülikooli, haridusministeeriumi ja sotsiaalministeeriumi õigusi ja kohustusi residentuuri korraldamisel, riikliku residentuuri tellimuse esitamise ja residentuuri rahastamise korda ning arst-residentide õiguslikku staatust.

Olulisemaid muutusi, mis seaduse jõustumine kaasa toob, on residentide õigusliku staatuse muutumine. Alates 2001/2002. õppeaastast residentuuri vastu võetud isikud ei ole enam üliõpilased ning neile ei maksta stipendiumi. 2001/2002. õppeaastast residentuuri vastu võetud isikute kohta kasutatakse terminit "arst-resident".

Seadusega on residentuuri baasasutustele pandud kohustus sõlmida arst-residentidega töölepingud, mistõttu on arst-residentidel töötajate sotsiaalsed garantiid.

Enne 2001/2002. õppeaastat residentuuri immatrikuleeritud residendid jäävad üliõpilasteks ning seoses sellega jätkatakse neile ka stipendiumide maksmist.

Residentuuri lõpetanule annab ülikool residentuuri lõpetamist tõendava tunnistuse. Kuni ei ole määratud vastavat kutsekvalifikatsiooni omistavat organit, jätkab Tartu Ülikool eriarsti kutsekvalifikatsiooni tõendavate kutsetunnistuste väljastamist.

Residentuuri korraldamine on pandud ülesandeks Tartu Ülikoolile, kellele eraldatakse selleks riigieelarvest raha. Sellest rahast peab ülikool katma koolitusega seotud kulud, residentuuri korraldamisega seotud kulud, residentuuri baasasutuse korralduskulud ning arst-residendi töötasu.

TEATED

25. jaanuaril kell 17.30 toimub vilistlaskogu Tartu koondise kokkusaamine ülikooli vanas kohvikus. Info: Sirje Mark, 375 606.

NorFa (Nordisk Forskerutdanningsakademi / Nordic Academy for Advanced Study) vanemnõunik Hedvig Buene tutvustab Põhjamaade Ministrite Nõukogu stipendiumiprogrammi NorFa TÜ nõukogu saalis 7. veebruaril kell 14. Osaleda soovijatel palume registreerida Sirje Üpruse juures (sirje.uprus@ut.ee, tel 375615).
NorFa programmist Baltimaadele saab taotleda järgmisi toetusi:
* külalisprofessorite kutsumine Põhjamaadest Baltimaade ülikoolidesse, taotluste esitamise tähtaeg: 1. märts,
* teadusuuringutega (doktorandid) seotud koolituskursused Baltimaades, taotluste esitamise tähtaeg: 1. mai,
* planeerimiskoosolekud, eelprojektid,
* osalemine NorFa koostöövõrgustike tegevuses ja NorFa kursustel.
NorFa programmidega saab tutvuda lähemalt koduleheküljel: www.norfa.no.
Lähem teave: Madis Kanarbik, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo, Raekoja plats 8, 51004 Tartu, tel 433 944, e-post: madis@nmr.ee.

Kammerkoor CAMERATA UNIVERSITATIS ootab endi seka bassihäälega laulumehi 22. ja 24. jaanuaril kell 18 ülikooli peahoone auditooriumis 138.

KAITSMISED

TÜ majandusteaduskonna ärijuhtimise magistriõppe magistriprojektide kaitsmine 25. jaanuaril Narva mnt. 4 aud. B202.
9.00 Kersti Kaljulaid, Riigi poolt asutatud sihtasutuste juhtimissüsteemi täiustamine. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: S. Kalnin knd (maj).
9.40 Tiiu Sõnajalg, Kuluarvestussüsteemi täiustamine Lindegaard Eesti ASis. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: V. Järve knd (maj).
10.20 Andrus Hiiepuu, Ettevõtte situatsiooni analüüs ja uue strateegia väljaarendamine. Juhendaja: dots A. Siimon, oponent: A. Reiljan knd (maj).
11.00 Peeter Luikme, Aktsia hinda prognoosiva mudeli koostamine suhtarvude baasil. Juhendaja: prof V. Raudsepp, oponent: P. Sander MA (maj).
11.40 Veiko Meos, Kaubakrediidi väljastamise otsuseks vajaliku avaliku majandusinformatsiooni allikad Eestis ja nende kasutamise võimalused ettevõttes. Juhendaja: prof J. Sepp, oponent: N. Ivanova knd (maj).
12.50 Lembit Raag, Sisekontrolli süsteemi loomine keskkonnaministeeriumi valitsemisalas. Juhendaja: prof J. Reiljan, oponent: U. Silberg MA (maj).
13.30 Innar Rohtla, Töösoorituse hindamine ja tasustamissüsteem AS Eesti Telefon Helistamiskeskuses. Juhendaja: dots K. Türk, oponent: A. Siimon knd (maj).
14.10 Ebbe Liiva, Sponsorluse roll ettevõtte edustamistegevuses Eesti ettevõtete näidetel. Juhendaja: lektor N. Roose, oponent: M. Miljan knd (maj).
14.50 Evi Ilves-Schalk, Ettevõtte väärtuse määramine DCF 2- ja 3-faasiliste mudelite alusel. Juhendaja: prof V. Raudsepp, oponent: N. Ivanova knd (maj).

26. jaanuaril Narva mnt. 4 aud. B202
9.00 Olga Luštšik, Drafting the Prudential Requirements for Estonian Investment Firms and Bringing them into Line with European Union Regulations. Juhendaja: prof M. Sõrg, oponent: P. Sander MA (maj).
9.40 Anneli Puusild, Margitoote tarbijaväärtus ja selle mõõtmine Hansapanga näitel. Juhendaja: prof M. Miljan, oponent: N. Roose knd (füüs-mat).
10.20 Erki Kilu, Elukindlustusportfelli hindamine ülevõtmisel. Polaris-Elu juhtum. Juhendaja: prof V. Raudsepp, oponent: L. Šorikova knd (maj).
11.00 Reet Hääl, Kuluarvestuse reorganiseerimine Tallinna Keraamikatehas AS-is. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: V. Järve knd (maj).
11.40 Epp Vengerfeldt, Siseauditi täiustamine Tartu Ülikoolis. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: S. Kalnin knd (maj).
12.50 Ivo Kuldmäe, Tasakaalustatud mõõtmismudel kui strateegilise *controllingu* meetod kindlustusettevõttes. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: S. Kalnin knd (maj).
13.30 Aivar Rauam, *Controllingu*süsteemi juurutamine Tallinna Maailmakaubanduskeskuse kontsernis. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: V. Järve knd (maj).
14.10 Ksenia Lukkanen, Ettevõttesisese kuluarvestuse süsteemi täiustamine ASis Ühinenud Meiereid. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: Jüri Lehtsaar knd (maj) (EPMÜ).
14.50 Mart Lee, Tallinna Maailmakaubanduskeskuse Kinnisvara AS ettevõttesisese arvestussüsteemi täiustamine. Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: S. Kalnin knd (maj).
15.30 Tiit Kolk, Tootlikkuse tõstmine tootenomenklatuuri lihtsustamise abil kaasaegses saetööstuses (AS Toftan näitel). Juhendaja: dots T. Haldma, oponent: A. Reiljan knd (maj).

SPORT

Tartu Ülikooli avavõistlused kergejõustikus toimuvad kolmapäeval, 24. jaanuaril TÜ hallis.
Ajakava: 18 teivas N+M, 55m tj M; 18.10 kuul N; 18.20 50m tj N; 18.40 50m M; 18.55 50m N; 19.00 kuul M; 19.10 50m F M; 19.15 50m F N; 19.30 1000m N; 19.40 1500m M; 19.50 150m N; 20 150m M.
Võistluste peakohtunik on Rein Aule.
Info: TÜ Spordikeskus, tel 375 370.

KINOS ILLUSIOON

Fantaasia 2000. Kell 12 (R, L, P), 13.30
Kadunud 60. sekundiga. Kell 15, 17, 19, 21

FRIEDRICH PUKSOO PÄEV

Teisipäeval, 23. jaanuaril kell 11 algab Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsisaalis Friedrich Puksoo päev "Raamatukogud eesti raamatu hoidjana".
Tehakse ülevaade Fr. Puksoo auhinnale esitatud töödest ja antakse kätte auhind. Ettekanded:
- "Vanema eesti raamatu leidumus raamatukogudes", Tiina Aasmann, Tiiu Reimo;
- "Kolmest haruldasest eesti trükisest Arhiivraamatukogus", Heino Räim;
- "Eestikeelne teaduskirjandus TÜ Raamatukogus", Elna Hansson;
- "Välis-eesti kirjandus: miks ja kellele?", Elle Tarik;
- "Sada aastat eestlase raamatukogu", Piret Lotman;
- "Raamatuvarade säilitamise võimalikkusest Eestis", Mari Siiner;
- "Raamatuhoiu mured ja rõõmud", Kersti Jalas;
- " Mitu eksemplari ühte raamatut on vaja?", Peeter Olesk.

Kl 13 esitletakse Ene-Lille Jaansoni koostatud raamatut "Tartu Ülikooli trükikoda 1632-1710".
Mälestushetkeks Puksoo kalmul väljub buss raamatukogu juurest (Akadeemia tn) kell 16.15.
Info: Urve Tõnnov, tel 375 747, *urvet@utlib.ee*.

INFORMIIN OOTAB KÜSIMUSI

Ülikooli raamatukogu korraldab Intellektika messil taas infootsingu võistluse INFORMIIN. Informiini eesmärk on tutvustada laiemalt ülikooli allüksusi ja anda võistlejatele infootsingu kogemusi. Erinevalt möödunud aastast pole sel aastal eelvooru. Sihtgrupina peame silmas nii tudengeid kui magistrante-doktorante. Informiin on messi esimesel päeval, 16. veebruaril ja eelregistreerimisega. Eelregistreerimise kuupäevad ja võistlustingimused teatame hiljem.

Meiliaadressil *informiin@utlib.ee* ootame ülikooli allüksustelt ja osakondadelt küsimusi hiljemalt 31. jaanuariks (k.a). Palume saata 6 (või enam) küsimust, mille hulgast raamatukogu võistluskomisjon teeb valiku. Küsimused koostada nii, et 3 eeldavad boksides oleva materjali kasutamist ja 3 internetis orienteerumist. Iga küsimuse juurde peab kuuluma vastus ja otsingutee. Lisainfo: Kalli Kukk, tel 375 750, *kalli@utlib.ee*.

Möödunud korral olid osakonnad ja allüksused end tutvustavate küsimuste koostamisel meeldivalt leidlikud ja koostööaltid, samasugust koostöövalmidust ootame selgi aastal.

Kalli Kukk
TÜRi avalike suhete spetsialist

INTELLEKTIKA 2001

16. ja 17. veebruaril Tartu messikeskuses

- Rohkem kui 20 kõrgkooli õppe- ja teadustöö, sisseastumistingimused, kraadi- ja koostööprogrammid, üliõpilasvahetus
- Teadus- ja arendusasutused
- Raamatukogud, kirjastused, õppevahendite pakkujad
- Kesk- ja Lõuna-Eesti ameti- ja üldhariduskoolid, õpilasvahetus

Tartu Ülikooli ekspositsioon:
- teadustulemused, uuendused õppetöös
- ülikooli raamatukogu ja Informiin
- kolledžid ja avatud ülikool
- Ahhaa-keskuse uhiuus peegellabürint
- ajaloomuuseum hoiatab aidsi eest
- äsja ülikooliga liitunud: Tartu Ülikooli Mereinstituut
- jpm huvitavat

25. jaanuariks ootame teabetalitusse esitluste ja messiürituste korraldamise soove ning näitusemööbli tellimusi.
Järgmine TÜ ekspositsiooni ettevalmistajate koosolek on 25. jaanuaril kell 10 nõukogu saalis.
Lähem info: 375 509, *leeni@ut.ee, www.hot.ee/intellektika, www.ut.ee/intellektika*.

Leeni Uba
Teabetalitus

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Erich Fromm
"Omada või olla?".
Tõlkinud Ilmar Palli,
kirjastus Mondo, 200 lk.

Erich Frommi (1900-1980) võib täie õigusega arvata möödunud aastasaja kõige silmapaistvamate mõjutajate hulka. Tema teosed on mänginud olulist rolli niihästi psühhoanalüüsi kui ka 20. sajandi sotsiaalpsühholoogia ja sotsioloogia edendamises. Frommi osa on raske üle hinnata ka zen-budismi tutvustajana ja väärtustajana Lääne lugejatele.

Käesolevas teoses selgitab Fromm, miks omav elulaad viib maailma psühholoogilise ja ökoloogilise kaose piirile. Raamatus antakse detailne sotsiaalmajandusliku arengu kava, mis autori meelest võiks inimkonna päästa katastroofist. Teoses tuleb eredalt esile autori anne analüüsida tõsiseid ja keerukaid probleeme kaasahaaravalt, lihtsas keeles.

Autor juhib lugeja tähelepanu tema ees seisvale kahele valikule: kas otsida õnne ja heaolu endast väljapool või leida elu mõte ja tasakaal iseendas ning inimajaloo traditsiooniliste tõdede sünteesis.

TÜ raamatupood asub Tartus, Ülikooli 11. Avatud E-R 9-19, L 10-16.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

26. jaanuar 2001

NR. 3 (2040) TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Haridusteaduskond peagi tulekul

Varje Sootak

1. juulil avab TÜs uksed uus teaduskond kas haridusteaduskonna (HT) või mõne muu samasisulise nime all.

Rektor prof Jaak Aaviksoo peab HT loomise üheks lähtealuseks õpetaja rolli muutumist infoühiskonnas. "Õpetaja pole enam peamiselt infovaldaja, kes kõike teab ja kõiki õpetab, nagu oleme üldiselt harjunud. Igasugust informatsiooni on ühiskonnas piisavalt ning haridusoskused ei tähenda enam mitte info valdamist, vaid selle mõtestamist ja suutlikkust selles orienteeruda. Nii on senine hariduse paradigma väga tugeva surve alla sattunud."

Aaviksoo rõhutab ka seda, et üha enam on hakatud aru saama õppimisoskuste kujunemisest/kujundamisest varases lapsepõlves. "Paljud meist on kogenud, et murdeeaks on koolisüsteem suutnud laste loomuliku uudishimu lõplikult ära tappa," märkis Aaviksoo.

Samuti hakkab rektori sõnul muutuma ettekujutus – mida nooremad lapsed, seda vähem haritud inimesed neid õpetada võivad. "Vajame õpetajaid, kes suudavad lastes välja arendada pideva õppimise soovi ja tarvilised õpioskused."

Haridusteaduskonna asutajadekaan prof Toomas Tenno rõhutab, et uus teaduskond sünnib koostöös kõigi teaduskondadega. OVE MAIDLA / POSTIMEES

Haridusteaduskonna struktuur

Eesti hariduspoliitika on rektori sõnul võtnud suuna sellele, et õpetajate ettevalmistus koondub ülikoolidesse. "Siit ei tohi aga teha järeldust, et see peaks olema ka rohkem erialakeskne, küll aga seda, et see peab põhinema teaduslikul kogemusel ja teaduslikul tööl.

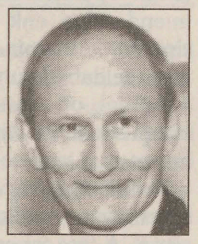
HT asutajadekaan prof Toomas Tenno märgib, et teaduskondadega arutades on selgunud seegi, et siiani ei ole TÜs piisavalt tegeldud kõrgkoolipedagoogika, hariduspoliitika, haridustehnoloogia ja haridusinnovaatikaga, mis võiksid HT struktuuris oma koha leida.

Ka eripedagoogika osakonna juhataja prof Jaan Kõrgesaar leiab, et kindlasti on uue struktuuri ülesanne arendada vastavat uurimistööd ning arendustegevust.

Kuna Tallinna Pedagoogikaülikool arendab õpetajakoolituse kõrval prioriteetsena sotsiaal-humanitaarteaduslikke erialasid, on rektori sõnul TÜl suurem võimalus, aga ka kohustus õpetajate ettevalmistusega varasemast tõsisemalt tegelda. Väga oluliseks peab rektor integratsiooni Tartu Õpetajate Seminariga, mille ühinemise TÜga EV Valitsus teisipäeval heaks kiitis. Rektor Aaviksoo meenutab, et Tartu Ülikooli Õpetajate Instituut on tegutsenud juba keiserliku ülikooli teisel tegevusaastal 1803, mis hiljem reorganiseeriti ülikooli pedagoogilis-filosoofiliseks seminariks.

Rektori sõnul ei saa õpetajaid ette valmistada jätkuvalt ainult teaduskondades ka seepärast, et pedagoogiline pool vajab tõsist tugevdamist. "TÜs on silmapaistvaid pedagoogikateadlasi, kuid nende peatähelepanu on suunatud teistele probleemidele ja seetõttu pole nad seni suutnud uue haridusparadigma juurutamisega silma paista."

JAAK AAVIKSOO
TÜ rektor

Õpetajate ettevalmistus peab ülikoolis põhinema teaduslikul kogemusel ja teaduslikul tööl.

Filosoofiateaduskonna dekaan prof Birute Klaas loodab HT loomisega õpetajate kvaliteedi paranemist ja eelkõige õpetajana töötamise motiveerituse suurenemist. Prof Klaasi arvates ei saa ka siiamaani TÜ produktsioonile halba kvaliteeti ette heita. "Minuni ei ole jõudnud mingisuguseid andmeid meie lõpetajate erialateadmiste puudujääkide kohta."

HT kujunemisest

Praegu tegeldakse gümnaasiumiõpetajate erialase õpetamisega kuues teaduskonnas: filosoofia-, bioloogia-geograafia-, füüsika-keemia-, matemaatika-, kehakultuuri- ja sotsiaalteaduskonna bakalaureuseõppes. Õpetajakutse saab omandada aastases õpetajakoolituses pärast bakalaureuseõpet. Põhikooli loodusteaduste õpetajaks õpitakse bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonna diplomiõppes. TÜ Narva Kolledž valmistab ette põhikoolide õpetajaid vene õppekeelega koolidele.

Kindlasti tulevad HT koosseisu filosoofiateaduskonna pedagoogika ja sotsiaalteaduskonna eripedagoogika osakond.

HT asutajadekaani Tenno sõnul lähtutakse uue struktuuri planeerimisel eelkõige loodava teaduskonna integreerivast, st teaduskondi ühendavast rollist.

"Kuna õpetajakoolitus toimub praegu suurel määral teaduskondades, oleme kohtunud juba filosoofia-, matemaatika- ja sotsiaalteaduskonna esindajatega ning arutanud, milliseid suundi oleks vaja välja arendada ja millele senisest suuremat tähelepanu pöörata."

Prof Jaan Kõrgesaare arvates selgub läbirääkimistel, millisel määral kuuluvad uude struktuuri ainemetoodikud. "Mõnelgi juhul võib osutuda otstarbekamaks säilitada tugev side pigem ainevaldkonnaga. Mõnes valdkonnas polegi struktuure, pole isikuidki, kes ainemetoodikat akadeemiliselt kannaksid."

Prof Klaas märgib, et kindlasti on vaja õpetajate ettevalmistusel suurendada õppetoolides töötavate ainedidaktikute osa. "Tulevaste õpetajate kvaliteet ei tõuse kindlasti, kui paigutame kõik didaktikud uude teaduskonda. Pigem näeksin neid kui silda HT ja erialateaduskondade vahel, kuid rõhuasetus "aine" jääks alles koos didaktiku kuuluvusega ainet õpetavasse õppetooli-osakonda."

Klaas arvab, et uue teaduskonna loomisega peaks vastutust õpetajate erialase ettevalmistuse eest kandma ikkagi erialateaduskond. "Omaette küsimus on aga tulevaste õpetajate kutseks ettevalmistus. Siin on HTl arenguruumi piisavalt."

Prof Tenno rõhutab, et nõupidamised teaduskondadega jätkuvad ning et haridusteaduskond sünnib koostöös kõigi teaduskondadega, võttes arvesse pikaajalist õpetajakoolituse kogemust ülikoolis.

"Nii TÜ kui kogu Eesti hariduselu arengu seisukohast on uue teaduskonna kohustus asuda väärikalt esindama Tartu Ülikooli hariduskeskusena Eestis ja väljaspool Eestit, olla hariduse seonduvate uute ideede ja suundade keskuseks ning tagada õpetajakoolituse ja hariduse tegelevate teadussuundade areng rahvusvaheliselt arvestataval tasemel."

Haridusteaduskonna loomise põhialused ja tegevuse ajakava esitatakse rektorile 15. veebruariks.

TÄNA LEHES

Arvamus
Professorid Jüri Talvet ja Rein Veidemann ülikooliharidusest
LK 3

Tarkvara litsentsimisest
LK 2

Miks loodi haldusdirektori büroo
LK 2

Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli rektorite kokkulepe
LK 2

UUDISED

Täna on TÜ nõukogu istung

Tänasel TÜ nõukogu istungil on kavas matemaatikateaduskond ümber nimetada matemaatika-informaatikateaduskonnaks, samuti nimetatakse ümber mitu õppetooli ja Kääriku spordibaas.

Kinnitatakse nõukogu kevadsemestri tööplaan ja kehakultuuriteaduskonna põhimäärus.

Meedia ja kommunikatsiooni korralise professori kohale kandideerib vanemteadur, psühholoogiakandidaat Peeter Vihalemm.

Emeriitprofessoriks on kavas nimetada professorid Raul Talvik ja Ants Tuulmets.

Maailma teadusajaloolased kogunevad Tartus

30. ja 31. jaanuaril toimub Tartus 20. Balti teadusajaloo konverents.

Esinduslikul konverentsil osalevad teadusajaloolased kogu maailmast, teiste hulgas Jaapanist, Kreekast, Saksamaalt, Rootsist, Soomest, Lätist, Leedust ja Venemaalt.

Konverents algab 30. jaanuaril kell 10.30 TÜ Ajaloo Muuseumis.

Konverentsi peateemaks on teadusajalugu, koostöö, uued ideed ja innovatsioon.

Kavas on sümpoosion baltisaksa teaduskontaktidest Ida regioonis 19. sajandil.

Eraldi peatutakse Baltimaade kõrghariduse ümberkorraldamise kavadel ja nendega seonduvatel probleemidel, kõneks tuleb ka klassikalise ülikooli retseptsioon.

Konverentsi teesid avaldatakse eraldi kogumikus.

Konverentsi korraldab Teadusajaloo ja -filosoofia Balti Assotsiatsioon koos Eesti Teaduste Akadeemia, Tartu Ülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Põllimajandusülikooliga. Ürituse peakorraldaja on akadeemik professor Karl Siilivask.

Täpsem info: Sirje Tamul, tel: 375 657 või Eesti TA koduleheküljelt www.akadeemia.ee.

Õpetajate Seminar ühineb Tartu Ülikooliga

EV Valitsuse 23. jaanuari istungil esitas haridusminister Tõnis Lukas eelnõu Tartu Õpetajate Seminari (TÕS) ühinemiseks TÜga. Valitsus andis ühinemiseks loa.

Rakenduskõrgkooli seaduse kohaselt on valitsusel õigus haridusministri ettepanekul lubada rakenduskõrgkoolil ühineda avalik-õigusliku ülikooliga, kui rakenduskõrgkooli ülesandeid on otstarbekam täita ülikooli asutusena.

Ministeerium põhjendab ühinemist õpetajate koolituse uute raamnõuetega – tulevased õpetajad peaksid saama magistritasemele vastava hariduse.

Põhjusena märgitakse ka TÕSi õppejõudude mittevastavust kõrghariduse standardiga kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele.

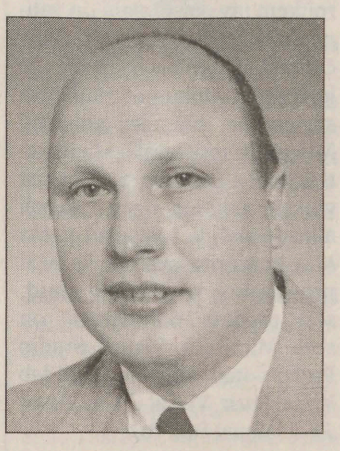
Ühinemisel jätkavad seminari üliõpilased oma õpinguid ning saavad TÜ diplomi.

Usuteaduskonna dekaan on prof Tõnu Lehtsaar

Andres Toode
Varje Sootak

Esmaspäeval valis TÜ usuteaduskonna nõukogu valimiskogu dekaaniks praktilise usuteaduse professori Tõnu Lehtsaare (pildil).

Tõnu Lehtsaar oli TÜ usuteaduskonna dekaan ka 1996. aastal. Küsimusele, millise arengu on teaduskond vahepeal läbi teinud, vastas ta, et usuteaduskond on arenenud kiiresti ja stabiilselt. "1998. aastal läbisid meie õppekavad edukalt rahvusvahelise akrediteerimise. Üha paremini toimivad magistri- ja doktoriõpe. Möödunud aasta lõpus kaitsti kaks doktorikraadi, mitu väitekirja on valmimas. Kolm meie õppejõudu on kaitsnud doktorikraadi võõrsil. Valitud on kolm professorit." Prof Lehtsaar märgib, et konkursid õppejõu kohale muutuvad üha enam sisulisemaks ning on tõenäoline, et mõne aasta pärast on lektori kohale pääsemiseks vaja doktorikraadi. Ta toonitab ka seda, et omavahelised suhted usuteaduskonnas on ääretult meeldivad.

PROF TÕNU LEHTSAAR (SÜND 1960)

1983 – lõpetas TÜ sotsiaalpsühholoogia eriala
1990 – kaitses pedagoogikakandidaadi kraadi
1993 – lõpetas Kõrgema Usuteadusliku Seminari põhikursuse
1999 – kaitses doktorikraadi
1983-1986 – TÜ psühholoogia osakonna tööstuspsühholoogia labori nooremteadur
1986-1991 – TÜ rakenduspsühholoogia labori juhataja
1991-2000 TÜ usuteaduskonna dotsent
1996 – TÜ usuteaduskonna dekaan
2000 – valiti TÜ praktilise usuteaduse professoriks

Kardinaalseid muudatusi uuel dekaanil kavas ei ole. "Minu mõlemad dekaaniajad järgnevad tugevatele dekaanidele. Prof Kalle Kasemaa käivitas väga oskuslikult usuteaduskonna, alustades tühjalt kohalt. Viimased kolm aastat on olnud stabiilse arengu aeg prof Tarmo Kulmari juhtimisel. "Ma ei kavanda kardinaalseid muudatusi. Tahaks lasta inimestel rahulikult tööd teha."

Teaduskonna arengukava järgi on Lehtsaare sõnul peamine õppetoolide väljaarendamisel. "Näen dekaanina oma peaülesannet selles, et luua tingimused heaks õppe- ja teadustööks kõigis õppetoolides. "Lähemad tööplaanid on seotud võimaliku uue õppekavaga."

Prof Lehtsaar lausus, et mõlemad dekaaniajad algasid finantsraskustega. "Lähemal tutvumisel tunduvad need üha tõsisemad olevat, seepärast püüan leida lisafinantseerimise võimalusi."

Dekaan soovib ka juhtimist tulemusrikkamaks muuta ning edendada rahvusvahelist suhtlemist. Lehtsaar leiab ka, et teaduskonna potentsiaali arvestades võiksid nad enam kaasa rääkida ja tegutseda ühiskonda puudutavates küsimustes.

UUDISED

Doktoriväitekiri kirjanduse ja religiooni suhetest

TÜ keelekeskuse lektor, usuteaduskonna doktorant Siret Rutiku kaitses doktoriväitekirja "Über das Verhältnis des Dichterischen zum Religiösen am Beispiel der Lyrik Jochen Kleppers".

See on teine II Maailmasõja järel kaitstud doktoritöö saksa filoloogias, esimene saksa kirjanduse alal.

Töös uuritakse kirjanduse ja religiooni seoseid religioosses kristlikus ilukirjanduses saksa kristliku kirjaniku Jochen Klepperi luule näite varal. Üks olulisemaid küsimusi on religioosse ilukirjanduse põhiproblemaatika analüüs ja kirjanduslike ning teoloogiliste väärtushinnangute kohaldatavus religioossele luulele kui kirjanduslikule žanrile. Klepperi luule varal püütakse tõestada seniste väärtushinnangute ja käsitluslaadide paikapidamatust ning avardada kirjandusteaduse uurimishorisonti religioosse kirjanduse kui seni teaduslikult veel vähe uuritud valdkonna suhtes.

Siret Rutikule anti *doctor philosophiae* kraad saksa keele ja kirjanduse erialal.

AIESEC koolitab tulevikujuhte

28. jaanuarist 3. veebruarini toimuv Põhjamaade juhtimisseminar toob Tallinna Pirita hotelli kokku 150 tudengiorganisatsiooni AIESEC liiget 15 riigist üle Euroopa. Seminaril saavad noored lävida juhtivate rahvusvaheliste organisatsioonide ja nende juhtidega ning omandada teadmisi erinevates juhtimisega seotud valdkondades.

"Seminar annab osavõtjatele võimaluse omandada teadmisi ja oskusi rahvusvahelise juhtimise vallas, soosib rahvusvahelise koostöö algatusi ning on mõeldud kogemuste jagamiseks ja kontaktvõrgu loomiseks," selgitab peakorraldaja Kadri Kaldma.

AIESEC-Eestil (www.aiesec.ee) on teist korda au olla konverentsi võõrustajaks.

AIESEC on rahvusvaheline praktikantide vahetusprogrammiga tegelev tudengiorganisatsioon. Eestis tegutseb AIESEC aastast 1989.

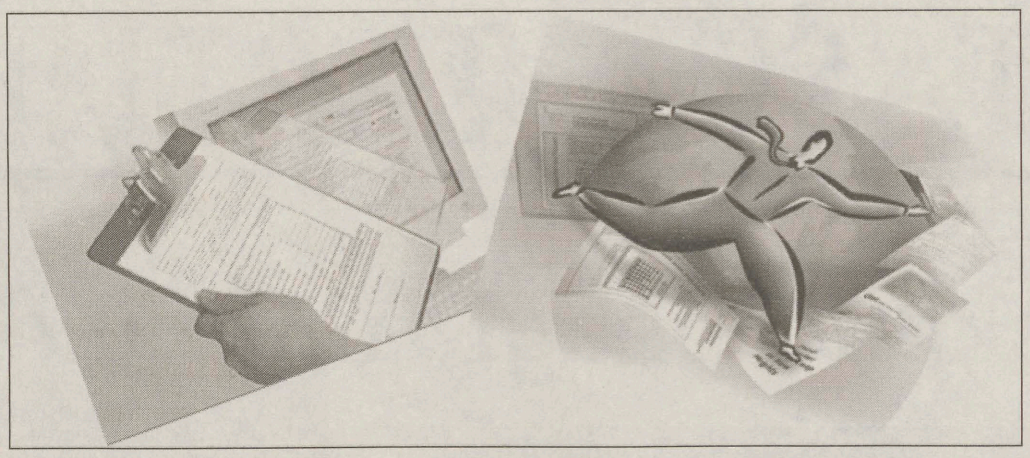
TAM esitleb uut laserplaati

Tartu Akadeemiline Meeskoor (TAM) tähistab täna kell 18.15 TÜ aulas 89 aasta möödumist oma esimesest proovist uue laserplaadi esitlemisega.

Koori juhatuse esimees Margus Arak ütles, et uus plaat kannab nime "Mis kaunim veel maailmas..." ning et sellel on kuulsatest ooperitest pärit koorilaulud. "Laulud on lindistatud koos Vanemuise Sümfooniaorkestriga."

Meeskoor nimetab ka oma uued ja teenelised liikmed.

TAMis laulavad põhiliselt TÜ ja EPMÜ üliõpilased ning õppejõud ja vilistlased.

Adobe toodete hulgiostul on nüüd paindlikumad tingimused. ADOBE

Laiatarbe tarkvara litsentsimisest

Tiina Tamme,
TÜ infotehnoloogia osakonna spetsialist

Tarkvara litsentsimise vallas on uudiseid. Muutunud on Adobe firma tarkvara litsentside ostmise tingimused, uusi võimalusi on välja pakkunud Microsoft.

Alljärgnevalt ongi püütud selgitada erinevaid litsentsimise võimalusi, nende plusse ja miinuseid.

Adobe

Kui varem müüdi haridusasutustele Adobe tooteid kümnele kasutajale mõeldud pakettidena, siis nüüd on firma välja pakkunud uue litsentsimisprogrammi *Adobe Open Options Transactional License Program* (TLP), mis võimaldab ühes ostus kombineerida erinevaid tooteid. Tingimuseks on, et tellimus peab sisaldama vähemalt 20 punkti. Iga tellitav toode annab kas ühe või kaks punkti.

Nii annavad näiteks ühe punkti Adobe Acrobat, Acrobat Business Tools, Dimensions, FrameViewer, Photoshop LE, PressReady, Streamline ja Type Manager. Kaks punkti litsentsi kohta annavad After Effects, Collections, Font Folio, FrameMaker, GoLive, Illustrator, InDesign, PageMaker, Photoshop ja Premiere.

Iga toodet on võimalik osta kahte tüüpi litsentsiga: litsents TLP EDU annab ostjale õiguse installeerida vastav arvutiprogramm ainult ühele töökohale. Litsents TLP EDU CONC, mis on esimesest umbes 25% võrra kallim, lubab programmi paigaldada ka mitmele töökohale. Samas tuleb silmas pidada, et ehkki teise litsentsi ostmisel võib programm olla installeeritud mitmesse arvutisse, tohib samaaegselt seda kasutada ainult ühes arvutis.

Microsoft

2000. aasta lõpus pakkus Microsoft koolidele välja oma tarkvara litsentsimiseks rendilepingu nimetusega Microsoft School Agreement. Lepingut on võimalik sõlmida üheks aastaks ja lepinguga hõlmatud toodete põhipakett sisaldab järgmisi komponente: Microsoft Office Standard & Professional Editions, Office Macintosh Edition, Works Standard, Windows Upgrades, BackOffice Server Client Access License (CAL), Encarta Reference Suite & Encarta Online, Visual Studio Professional Edition, Office Starts Here/Step by Step Interactive by Microsoft Press.

Soovi korral võib lisada põhipaketile järgmisi tooteid: FrontPage, Project, Microsoft Press Windows Starts Here, Microsoft Press NTW Starts Here, Microsoft Press Web Authoring Starts Here.

Koolide rendilepingu põhipaketis on toode Microsoft Windows Upgrades, s.t et antud lepingu raames on võimalik ainult operatsioonisüsteemide uuendamine ehk uutele versioonidele üleminek. Uuendamine eeldab üldjuhul, et arvutikasutajal on vastavast programmist olemas vanem ametlik litsentsitud versioon.

Rendisumma arvutatakse litsentsitavate töökohtade arvu alusel, A-tase tähendab 10-249 arvutit, B-tase 250 - 2499 arvutit, C-tase 2500+ arvutit.

A-taseme ühe töökoha põhipaketi hind üheks aastaks on orienteeruvalt 1530 kr, B-taseme hind 1410 kr ja C-taseme hind 1315 krooni. *Add-on*-toodete hinnad lisanduvad põhihinnale. Pärast ühe aasta möödumist on lõpptarbijal võimalik valida, kas ta uuendab lepingut, makstes uue aastamaksu või kustutab tooted arvutitest või ostab tooted välja. Väljaostmise korral tuleb maksta kogu põhipaketi eest, kusjuures iga komponent on eraldi hinnaga.

MOLP või School Agreement?

Seni on TÜ allasutused ostnud Microsofti tarkvaralitsentse MOLP-lepingu (*Microsoft Open Licence Pack*) raames. MOLP-hindadega ostusid on võimalik jätkata, kuid enne oleks kasulik arvestada ühe või teise litsentsimisviisi plusse ja miinuseid.

Microsoft School Agreement plussid: ei fikseeri toodete versioonide numbreid ja võimaldab sujuvalt üle minna uutele versioonidele; pärast rendilepingu sõlmimist ja töökohtade arvu fikseerimist on võimalik töökohti juurde installeerida; litsentsimajandust on lihtne administreerida.

Miinused: annab küll võimaluse operatsioonisüsteeme pidevalt uuendada, aga ei legaliseeri vanadele arvutitele mittelegaalselt installeeritud op-süsteeme ning ei anna ka võimalust installeerida op-süsteemi nn "tühjale arvutile" – uued arvutid tuleks ikkagi osta koos Microsofti op-süsteemi OEM-versiooniga; ei hõlma serverite tarkvara; aastamaks on suhteliselt kõrge (enamik kasutajaid ei lähe igal aastal üle uuele Office versioonile).

MOLP e Microsoft Open Licence Pack plussid: MOLP-litsents ei aegu, st ei nõua igal aastal uue maksu tasumist; järeltellimusi on võimalik teha paindlikult (kasvõi ühe kaupa), sobilik detsentraliseeritud organisatsiooni jaoks; sisaldab ka serverite litsentse.

Miinused: toote uuele versioonile üleminekuks on tarvis osta uus MOLP-litsents; operatsioonisüsteemide litsentse saab samuti osta ainult programmi uuendustena (Windows upgrade MOLP).

Kumba litsentsi eelistada?

Arvutame välja, kui palju läheks maksma vajaliku rakendustarkvara litsentsimine näiteks ühe sekretäri töökoha jaoks. Oletame, et töötaja kasutab iga päev Wordi ja Excelit ning tema tööülesannete hulka kuulub allüksuse kodulehe korrashoidmine FrontPage'iga. Eeldame, et operatsioonisüsteem Windows 98 on juba ostetud.

Hinnavõrdlus näitab, et taolise aastase rendilepingu sõlmimine ei ole TÜ jaoks otstarbekas. Arvestada tuleb, et MOLP-litsentse on ülikool ostnud alates 1995. aastast ja väga paljudel allasutustel on MSi tarkvara suures osas legaalne. Järjest rohkem tavakasutajaid on valinud kontoritarkvaraks StarOffice'i. Ülikooli baasvõrk ja keskne dokumendihalduse süsteem ei ole üles ehitatud Mircosofti tarkvarale. Microsofti School Agreement'i sõlmimist võiksid kaaluda need ülikooli allasutused, kes vajavad lisaks MSi kontoritarkvarale ka MSi programmeerimisvahendeid, sest toodete põhipaketis on sees Microsoft Visual Studio Professional Edition (sisaldab Visual Basic, Visual C++, Visual J++, Visual FoxPro).

HINNAVÕRDLUS

	MOLP-litsents	School Agreement (aastas) A-tase	B-tase
MS Office Pro 2000	1100 kr	1530 kr	1410 kr
MS FrontPage 2000	925 kr	165 kr	165 kr
kokku	2025 kr	1695 kr	1575 kr

IT osakond palub kõiki allüksusi, kes soovivad oslaeda Adobe-programmide ühisostus osaleda, ühendust võtta e-posti aadressil tiina@ut.ee ning saata hiljemalt 30.jaanuariks ülikooli siseposti teel infotehnoloogia osakonda tellimiskiri. Tellimiskirja näide on veebis http://madli.ut.ee/~tiina/tellimus.htm.

Lisainfot Adobe firma toodete litsentseerimisprogrammide kohta saab aadressilt http://www.adobe.com/education/purchasing/licensing_program.html.

Lisainfot koolidele mõeldud microsofti rendilepingu kohta saab aadressilt http://www.microsoft.com/education/license/sch_default.asp

UT KÜSIB

Miks loodi ülikoolis haldusdirektori büroo?

Fakt: Ülikooli haldusdirektori vastutusalas on muudatusi – uuest aastast tegutseb haldusdirektori büroo.

Küsimusele vastab TÜ haldusdirektor Riho Illak.

Pikka aega olid seni käsuliini pidi haldusdirektorile otsealluvad töötajate ametikohad "peidetud" vastutusala erinevatesse osakondadesse. See tekitas mõningast segadust juhtimises ja töökorralduses tervikuna. Nüüd on nad koondatud büroo koosseisu ning vastutusala läbipaistvus ja toimemehhanism on paremini tagatud.

Rektori korraldusega likvideeriti detsembris TÜ transpordiosakond. See ei tähenda, et transpordi korralduslikud probleemid oleksid otsa saanud. Vähendasime personali ja korraldasime büroo koosseisus töö ümber efektiivsemaks ja säästlikumaks.

1. aprillist hakkab kehtima uus riigihangete seadus, millega kaasneb vajadus muuta senist riigihangete teostamise korda. Seaduse jõustumisega suureneb oluliselt avaliku konkursi korras ülikoolile ostetavate asjade ja teenuste ning tellitavate ehitustööde hulk, kuna hinna alampiiriks, mis eeldab avaliku konkursi korraldamist, on asjade ostmise ja teenuste tellimise puhul 50 000, ehitustööde puhul 500 000 krooni. Uue seaduse alusel rakendub ülikoolis uus riigihangete kord ning hangete läbiviimine muutub elektroonilisemaks.

Juba mõnda aega on haldusdirektori vastutusalas töös tehnilise koordineerimiskeskuse projekt ja möödunud sügisest ka haldustarkvara Archibus FMi juurutamise nn pilootprojekt Biomeedikumis. Projektide üksikud osad olid varem laiali haldus-, kommunikatsioonitehnika, infotehnoloogia osakonnas jm. Otstarbekas oli nad koondada ühtse juhtimise alla.

Seega on büroo moodustamine loogiliseks jätkuks haldusdirektori vastutusala struktuuriüksuste varasemale ümberkujundamisele ning tuleneb ka muudatustest seadusandluses.

Lisaks neile põhjustele võiks ehk ütelda, et büroo ülesanne on haldusdirektori vastutusala osakondade ja asutuste tulemuslik juhtimine, ühistegevuse koordineerimine ning vastutusala sidustamine teaduskondade jt struktuuriüksuste vajaduste ja tegevusega, et tagada ülikooli õppe- ja teadustööks vajalikud tingimused optimaalsete kuludega. Rõhuasetused on pandud meeskonnatööle ja tulemuslikkusele.

Peahoone infopunkt endisel kujul tegutsemist ei jätka, telefoninumbrite infoteenus tuleb üle tehnilise koordineerimiskeskuse koosseisu. Samuti laienevad infoteenuse ülesanded seoses avaliku teabe seaduse jõustumisega ning keskus koordineerib haldusdirektori vastutusala ja ülikooli teiste struktuuriüksuste vahelist teabevahetust (ööpäevaringne info kõigist ülikoolisisestest erakorralistest sündmustest).

Informatsiooni töötlemiseks hakkab ülikool kasutama haldustarkvaraprogrammi Archibus/FM, mis võimaldab ruumide liigitamist nii graafiliselt kui numbriliselt, analüüsida ülikooli ruumide kasutamise efektiivsust, läbi mängida erinevaid ruumistsenaariume, jälgida kulusid, garantii- ja kindlustusalast informatsiooni jpm.

Seoses ümberkorraldustega on muutunud peainseneriosakonna aadress: peainsener, peamehhaanik ja peaenergeetik asuvad Küütri 2, III korrus. Samuti on Küütri 2 kolinud turvateenistuse juhataja ning keskkonnakaitse peaspetsialist.

HALDUSDIREKTORI BÜROO

- **halduse ja ettevõtluse arenduse juht**
- **riigihangete teenistuse juhataja, jurist ja spetsialist**
- **ülikooli arhitekt**
- **haldusdirektori vastutusala jurist**
- **haldusdirektori assistent**
- **transpordikorralduse peaspetsialist, spetsialist ja 4 autojuhti**
- **Archibus/FMi projektijuht ja peaspetsialist**
- **tehnilise koordineerimiskeskuse projektijuht, infosekretär, dispetšerid**

Lugupeetud ülikooli pere

Viimastel kuudel-nädalatel on ajakirjanduses avaldatud kõige erinevamaid seisukohti Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli integratsiooni puudutavalt. Kahjuks on avaldatus olnud palju eksitavat ja suisa valetki, muuhulgas ka Tartu Ülikooli puudutavalt. Olgu siinkohal toodud teieni kahe ülikooli rektorite kokkulepe, mis sõlmiti enne Tartu kõrgharidusekomisjoni viimast istungit ning milles peegeldub ülikooli rektoraadi selge seisukoht integratsiooni küsimuses – integratsioon seisneb eelkõige sisulises koostöös ning seda tuleb ja saab teha senisest palju-palju enam!

Jaak Aaviksoo

Eesti Põllumajandusülikooli rektori prof Henn Elmeti ja Tartu Ülikooli rektori prof Jaak Aaviksoo kohtumisest Põllumajandusülikoolis 12. jaanuaril 2001. a.

Rektorid arutasid ülikoolide integratsiooni puudutavaid probleeme ja koostööd ning jõudsid järgmiste seisukohtadeni.

1. Sõltumata haridusministeeriumi poolt moodustatud komisjoni lõppjäreldustest ja sellele järgnevatest poliitilistest otsustest tuleb arendada ülikoolidevahelist koostööd nii sügavuti kui laiuti.

2. Selleks tuleks moodustada kuu aja jooksul pariteetsetel alustel integratsioonikomisjon ning koostada selle tegevuse ajakava.

3. Bologna deklaratsiooni alusel toimuvas õppekavade reformi protsessis tuleks kaasata ülikoolide asjakohaste komisjonide koosseisu teise ülikooli esindajaid.

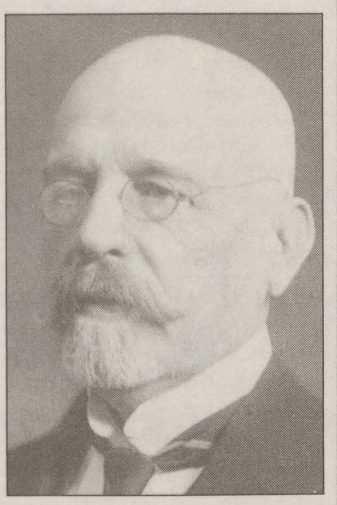
4. Ülikoolid vaatavad ühiselt üle teaduskoostöö süvendamise võimalused kogu spektris, arvestades seejuures teadusevalvatsiooni ja õppekavade hindamise tulemusi.

5. Ülikoolid astuvad samme oma reeglite ja protseduuride ühtlustamiseks.

Tartus 12. jaanuaril 2001. a.

Jaan Poska 135

Tullio Ilomets
Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

24. jaanuaril möödus 135 aastat Eesti Vabariigi loomise ja omariikluse kättevõitlemise aastate ühe silmapaistva ja teeneka riigimehe Jaan Poska sünnist.

Jaan Poska lõpetas 1890. aastal juristi diplomiga Tartu Ülikooli ning töötas seejärel Tallinnas advokaadina. 1913 – 1917 oli ta Tallinna linnapea. Sügisel 1917 valiti ta Vene Asutava Kogu liikmeks.

Eesti Vabariigi väljakuulutamise päeval 24. veebruaril 1918 määras Eesti Päästekomitee Jaan Poska Eesti välisministriks, seejärel oli ta Eesti Ajutise Valitsuse peaministri asetäitja ja kohtuminister. 1918 –1919 tegutses Poska Eesti välissaatkonna juhina Lääne Euroopas, hankides Eestile diplomaatilist tunnustust. Eestisse naasnuna määrati Poska Nõukogude Venemaaga peetavate rahuläbirääkimiste Eesti delegatsiooni juhiks. Ta viis läbirääkimised eduka lõpuni ning saavutas 2. veebruaril 1920 rahulepingu sõlmimise. Rahuleping on suure ajaloolise ja aegumatu riigiõigusliku tähtsusega. Venemaa tunnustas ilmtingimata Eesti riigi rippumatust ja iseseisvust, loobudes vabatahtlikult ja igaveseks ajaks kõigist suveräänõigustest, mis olid Venemaal Eesti rahva ja maa kohta maksvusel olnud. Selle lepinguga tühistati ka Eesti ala puudutavad Uusikaupungi rahu tingimused (1721) koos aadli eesõigustega. Tartu rahu oli ja on Eesti riigi alusmüüriks. Eesti muutus rahvusvahelise õiguse subjektiks.

Tartu rahu sõlmimise päev vääriks Eesti Vabariigi väljakuulutamise aastapäeva kõrval niisama oluliseks riigipühaks tunnistamist.

Jaan Poska elu ja tegevuse väärikaks tähistamiseks ja tema mälestuse jäädvustamiseks on vajalik Tallinnas Kadriorus asuv muinsuskaitse all olev Jaan Poska kodumaja nõuetekohaselt restaureerida ja sisustada. Eesti omariikluse ajaloomälestisena tuleb majale meie ajalugu vääristav ja sobiv toimimisviis leida.

Uus raamatunäitus

Kolmapäeval avati TÜ Raamatukogus raamatunäitus "Aastail 1940-1945 Eestis ilmunud kirjandust".

Aastaid (1939)1940-1945 on nimetatud ka Eesti saatuseaastateks. Need olid Teise maailmasõja aastad, millesse mahuvad oma riigi kaotus ja kaks okupatsiooni.

Käesolev väike näitus peegeldab ilmunud kirjanduse kaudu väga ilmekalt Eestimaal toimunud suuri poliitilisi ja elu-olulisi muutusi.

Kummalisel moel mahuvad väikesele näitusele üsna üksmeelselt ära nii E. Laamani "Konstantin Päts", J. Stalini artiklikogumik "Lenin", "Adolf Hitler vabastaja" kui ka "Tarkusi noorkotkale", "Pioneeride laager" jt.

Väljapaneku koostas Rein Saukas, plakat ja näituse kujundus on Maarika Tangilt.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Arstist maadeuurijaks

Mare Viiralt
TÜ Ajaloo Muuseumi näituste koordinaator

28. jaanuaril möödub 107 aastat Eestiga seotud baltisaksa päritolu maailmamainega biogeograafi, zooloogi, põllumajandusteadlase ja uurimisreisija Alexander Theodor von Middendorfi surmast.

A. T. Middendorff sündis 1815. aastal Peterburis. Tulevase loodusteadlase isa Theodor Middendorff tegeles keeleteadusega ja oli Peterburi Pedagoogika Instituudi direktor. Mõnedel andmetel oli ema talupojaseisusest pärit eestlanna. Noore Alexandri lapsepõlv möödus põhiliselt Pööravere mõisas Pärnu-Jaagupi lähedal. 1837. aastal lõpetas A. T. v. Middendorff TÜ arstiteaduskonna. Oma lõputöö motoks valis ta prantsuse-saksa lüüriku ja looduseuurija A. Chamicco sõnad: "Ma ihkan näha tsiviliseerimata maailma ja vahetaksin meelsasti oma doktorimütsi mugava reisikübara vastu".

Pärast ülikooli lõpetamist hakkaski Middendorff üha rohkem loodusteadustega tegelema. 1840. aastal käis ta Baeriga Lapimaal, 1842-1845 korraldas suure uurimisretke Põhja-Siberisse ja Kaug-Itta, mille kohta avaldas 4-köitelise saksakeelse uurimuse. Hiljem tegi ta uurimisreisi Baraba steppi, Novaja Zemljale ja Islandile ning Fergana orgu. Middendorffi järgi on nimi antud 17 looma- ja 11 taimeliigile. Ta oli Peterburi TA tegev- ja auliige, TÜ *dr h c* ja Liivimaa Üldkasuliku ja Ökonoomilise Sotsieteedi kauaaegne president.

Midderdorff elas alates 1860. aastatest Lõuna-Tartumaal oma Hellenurme mõisas, kus tegi palju eesti põllumajanduse edendamiseks. Ta oli ka eesti punase veise- ja tori hobusetõu aretajaid.

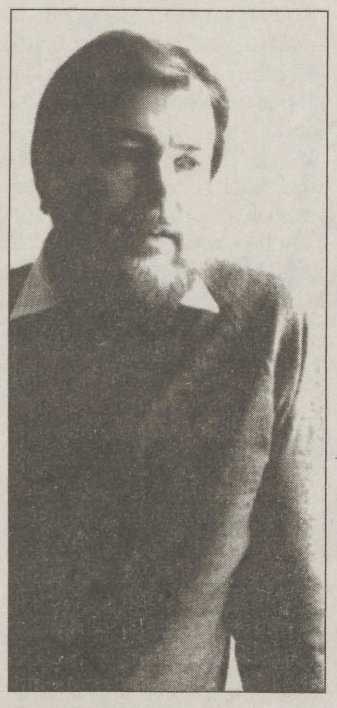
A. T. Middendorff on maetud perekonna matusepaika Hellenurmes.

ARVAMUS

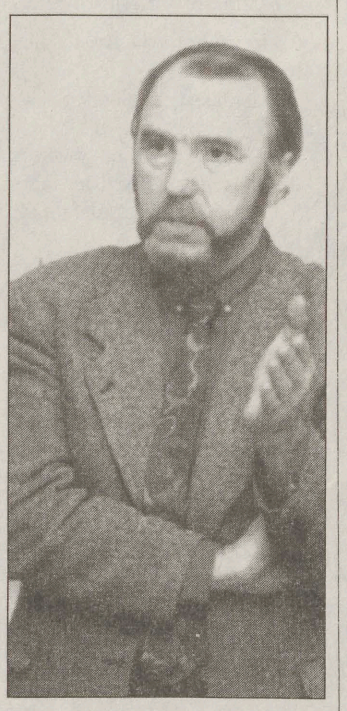
Üheksa korda mõõda, üks kord lõika

Jüri Talvet
TÜ maailmakirjanduse professor, kirjanduse ja võrdleva rahvaluule osakonna juhataja

Rein Veidemann
TÜ eesti kirjanduse professor

Jüri Talvet.

Rein Veidemann.

Paraku kiputakse seda vanarahvatarkust just Eesti põliseimate tarkusesammaste taga unustama.

Teisiti on raske hinnata ülepeakaela ja samas otsustavat tormamist uueks nimetatavasse ülikooliharidusekorraldusse. Arutlustesse laiemat akadeemilist avalikkust kaasamata ja piirdudes isegi ülikoolis endas vaid teadmata alustelt lähtuvate töörühma seisukohtadega, seatakse ülejäänud ülikool 22. detsembri nõukogu otsusega fakti ette: 3+2+4 õppesüsteem koos eranditega arsti- ja õigusteaduskonnale tuleb ning asutagu aga õppeplaane (taas!) ringi tegema.

Kui üks siin allakirjutanutest söandas küsida õppeprorektor Volli Kalmult filosoofiateaduskonna kohtumisel temaga, kas on olemas väikenegi valdkonna ja suundade erilisust arvestav kompromissivõimalus, vastas prorektor: "Ei, otsus on selles mõttes jäik ja lõplik."

Just seda tüüpi otsustused tekitavad kõhedust, sest administratiivne, ülalt-alla toimiv juhtimisstiil sobib kõige vähem kokku vaba riigi akadeemilise elu sümboli, Tartu Ülikooliga.

Bologna deklaratsioon

Võib muidugi aimata ja mõista motiive, miks kiirustatakse, kuigi 19. juuni 1999. aasta Bologna deklaratsioonis kinnitatakse vajadust jõuda Euroopa ühtse haridusruumi toimimiseni alanud aastasaja esimese kümnendi jooksul. Aga sealsamas lubatakse juba kahe aasta pärast kokku tulla – seega selle aasta juunis –, et hinnata tehtut. Ja loomulikult oleks haridusminister Tõnis Lukasel meeldiv võimalus raporteerida, et Eestis on kõik *OK*! ja et Tartu Ülikooli eestvedamisel toimuv reformiliikumine (õppeprorektori abi Marvi Mikk: "ülikooli osa reformi läbiviimisel /on/ väga oluline" UT 12. jaan) saab 2002. aastal ka seaduse jõu.

Magistriõpe annab rohkem raha

Teine üsna läbipaistev põhjus on aga puhtfinantsiline. Nimelt maksab magistriõppe tellimus riigile märgatavalt rohkem kui diplomi- ja bakalaureuseõpe. Et 75% bakalaureuseõppe lõpetanutest on kavandatud jätkama magistriõppes, siis loodab ülikool magistriõppe ainuõigusega keskendada suurema osa riigi eelarvelisest kõrgharidusrahast Tartusse.

Mis saaks meil, ülikooli patriootidest õppejõududel, olla selle vastu, et nii tehtaks selge vahe eraülikoolides antava bakalaureusehariduse ja üksnes Tartu Ülikoolis pakutava magistrihariduse vahel? Ainult et kui 1990. aastate algul täiesti mõtlematult jagatud kõrghariduskoolituslitsentsidega lasti džinn pudelist välja, kas siis selline "eesmärk pühendab abinõu"-võte tähendab ausatel mängureeglitel põhinevat probleemilahendust?

SAMAL TEEMAL:
Andres Toode "5+4 tuleb kindlasti", UT 12. jaan 2001

Juba prorektor Volli Kalmu kohtumisel filosoofiateaduskonnaga küsis prof Ago Künnap, mis saab siis, kui riigil ei jätku raha – ja arvestades praegusi arenguid, ei jätkugi – nii massiivse magistriõppe tellimiseks? Siis oleme ju taas sama lõhkise küna ees, nagu sedastatakse olevat praegu.

See on allakirjutanute arvates üks läbisurutava reformi küsitavusi.

Kuid me loeme oma kohuseks osutada veel mõnele, tehes seda mitte genereeritud hirmust, nagu oletab professor Ants Tuulmets, ja täiesti kindlasti väljaspool oma isiklikke ambitsioone (Vt A. Toode "5+4 tuleb kindlasti" UT, 12. jaan), vaid lähtudes meil lasuvast vastutusest TÜs antava hariduse maine ees. Meie arvates on aga oht just 3+2 süsteemil seda siiani juba traditsiooni tagatud mainet kõvasti kõigutada.

3+2 asemel 4+1

Kõigepealt ei lähe Bologna deklaratsiooni vaimu ega ka kirjatähega sugugi kokku esimese haridustsükli määratlemine. Sõna-sõnalt öeldakse selles, et kõrghariduse esimese tsükli õpingud kestavad "vähemalt (*a minimum*) kolm aastat" ja "saadav kraad peab olema ka oluliselt kehtiv (*relevant*) Euroopa tööturul".

Võib-olla on Tartu Ülikoolis valdkondi, suundi, kus seesugust 3-aastast lõpetamata kõrgharidust peetakse piisavaks ja noortele bakalaureustele diplom süümepiinadeta kätte antakse. Meie humanitaaralane kogemus lubab kindlasti väita, et eesti oma kultuuri taastootmiseks – olgu kuidas on Euroopa haridusturu "toodetega" – kolm aastat ei ole küllaldane.

Me ei usu, et näiteks rahvaluule, kirjanduse ja teatriteaduse erialal bakalaureuseõppega piirduvad ja õpetajakoolituse läbinud noored võiksid lapsi õpetada. Meie arvates viib see poolharitlasliku mentaliteedi kuhjumisele.

Seepärast peame kohaseks rakendada 4+1+4 süsteemi ka filosoofiateaduskonnas ega arva, et seda, mille näivad endale kätte võitnuvat juristid, peaks käsitama erandina. Õigusteaduskonna nõukogu viitab teiste riikide kogemusele, mille kohaselt "traditsioonilistel juristi ametikohtadel ei ole võimalik töötada kolmeaastase ettevalmistuse järel".

Meiegi ei taha, et Tartu Ülikooli humanitaarala (s.o endastmõistetavalt ka filoloogia) bakalaureused satuksid üksnes sissejuhatavatest ja üldainetest kogutud punktidega üha enam pingestuvale olgu Eesti või Euroopa tööturule.

Vastuolud

Eraldi vääriks peatumist segadus, mis tekib praeguste ja tulevaste bakalaureuste ning magistrite kraadisisukusega seoses, kõnelemata neist, kes nõukogude ajal olid viis aastat diplomiõppes ja uue süsteemi kohaselt vääriksid olema seega magistrid. Kuigi reformijärgne kraadide ühtlustamine või vastavusse viimine pole enam ülikooli pädevuses, tuleks neidki küsimusi arutada suurema avalikkuse ees, nt kõrghariduse päevaprobleeme käsitaval vabariiklikul teaduskonverentsil.

Küll on meie endi lahendada vastuolu, mis valitseb reformi teadusvaldkondade, suundade ja erialade vahel. Nimelt kuuluvad eesti keel ja eesti kirjandus reformiprojektis erinevate teadusvaldkondade alla, mis on absurdne. On loomulik, et näiteks kirjandusele suunduvad esimese kursuse üliõpilased ei pea saama sooritada sissejuhatavaid kursusi mitte ainult ajaloost, filosoofiast, usuteadusest, vaid ka eesti keelest, semiootikast, kulturoloogiast jm. Kavandatava süsteemi kohaselt see võimalus aga puudub.

Meile tundub, et praegune reformiprojekt interdistsiplinaaria rikastamise asemel seda hoopis vaesestama kaldub, lõhkudes selle üpriski väärtusliku interdistsiplinaaria, mis alates Eesti taasiseseisvumisest vähemalt TÜ filosoofiateaduskonnas on kõrvalerialade pakettide ning valikainete näol hakanud toimima.

Allakirjutanud siiski loodavad, et käivitatavasse reformi on võimalik sisse viia traditsioone ja eriala spetsiifikat arvestavaid kompromisse. Tegelikult, Bologna deklaratsiooni silmis ei ole see aga mingi kompromiss, vaid selle täht-täheline täitmine Eesti eripärast lähtuvalt.

UUDISED

Assotsiatsioonilepingud Teaduste Akadeemiaga

Teisipäeval sõlmis Eesti TA assotsiatsioonilepingud Õpetatud Eesti Seltsi ja Eesti Kirjanduse Seltsiga.

Lepingutele kirjutasid alla TA president Jüri Engelbrecht ning Eesti Kirjanduse Seltsi esimees Peeter Tulviste ja Õpetatud Eesti Seltsi aseesimees Heiki Valk.

Heiki Valgu sõnul on sisuliselt tegemist koostöö ja infovahetuse leppega. Mõlemad pooled kohustuvad üksteisele abi osutama teise lepingupoole eesmärkide elluviimisel. "ÕESi tegevus hakkab kajastuma TA väljaannetes. Lepe ei too kaasa muudatusi põhikirjas, selts jätkab tegevust TÜ juures."

Lepe tähendab ÕESile Valgu sõnul iga-aastast riigieelarvelist sihtotstarbelist rahalist toetust jooksvate ülalpidamiskulude katmiseks, sh palgalise töötaja töötasu. Assotsieerumislepingu tulemusena saab loota ka TA kaudu tulevale iga-aastasele rahalisele toetusele riigieelarvest.

Heiki Valk lausus, et TA tegevus Eesti teadusseltside tegevuse koordineerimisel on igati tänuväärne ettevõtmine: "See aitab suurendada teaduse ja teadusseltside kõlapinda ühiskonnas, sh Toompea võimustruktuurides."

Õpetajakoolitajad käisid Soomes seminaril

Esmaspäevast neljapäevani osales 25 TÜ õpetajakoolitusega tegelevat õppejõudu Soomes toimunud seminaril.

TÜ pedagoogika osakonna juhataja ja õpetajakoolituse projektijuht Hasso Kukemelk ütles, et seminari eesmärk oli tutvustada meie õpetajate koolitajatele soomlaste töötingimusi, tööpõhimõtteid, külastada tunde ning arutleda ühiselt õpetajakoolitusega seotud probleeme. "Tänu pidevalt kasvavale infohulgale ning tehnika ja teaduse kiirele arengule muutub hea haridus ning seoses sellega ka õpetajakoolitus strateegiliseks küsimuseks ning kaugemas perspektiivis olulisemaks kui väikeriigi otsesed sõjalised kulutused," ütles Kukemelk. "Seetõttu on väga oluline, et Eestis õpetajate koolitajad ei vaidleks vaid omavahel, vaid arutaks probleeme ka teiste riikide oma ala spetsialistidega."

Seminari esimene pool toimus Turu Ülikooli Rauma kasvatusteaduskonnas, kuhu on rajatud Euroopa moodsaima tehnikaga harjutuskool. Üritus jätkus laevareisil Turu - Stockholm - Helsingi seminaride ja workshop'idega.

Raamatukogu peasissekäik läheb remonti

Esmaspäeval algab TÜ Raamatukogu peafuajees remont.

Tööd algavad riidehoiu poolelt. Raamatukogu majandusdirektori Heiki Epneri sõnul renoveeritakse torustik, elektrivarustus, sh valgustus ja tehakse sanitaarremont.

Seoses sellega lubatakse lugejad erandkorras lugemissaalidesse üleriietes.

Konverentsikülalised ja teised, kel väga vaja, saavad riided panna Akadeemia tn poolsesse garderoobi. Kuna see on väike, siis palju sinna ei mahu.

Ajalehtede müük jätkub, kuni remondijärg lubab.

Uus kuratoorium pidas oma esimese istungi

19. ja 20. jaanuaril pidas esimese istungi kolmeks aastaks nimetatud TÜ kuratooriumi uus koosseis.

Esimesel istungil valiti kuratooriumi esimeheks vandeadvokaat Jüri Raidla (Advokaadibüroo Raidla & Partnerid) ja aseesimeheks Tartu maavanem Jaan Õunapuu. Kuratoorium määras oma esindajaks TÜ nõukogu juures Ants Laaneotsa.

Esimesel istungil kuulati ära rektori ja prorektorite ettekanded ülikooli hetkeseisust ja arengusuundadest. Toimusid diskussioonid kuratooriumi tegevuse alustest, TÜ ülesannetest Eesti ühiskonnas ja doktoriõppest ning innovatsioonist.

Ülikooli seaduse kohaselt on kuratoorium nõuandev kogu, mis seob ülikooli ja ühiskonda. Kuratooriumi pädevuses on ettepanekute tegemine haridusministrile ja ülikooli nõukogule TÜ arengut puudutavates küsimustes. Kuratoorium esitab üldsusele vähemalt üks kord aastas hinnangu ülikooli kohta.

Kuratooriumi järgmine istung toimub 16. märtsil.

Kuratooriumi liikmed

Toomas-Hendrik Ilves, välisminister;
Maris Jesse, Keskhaigekassa direktor;
Jaan Kiivit, EELK peapiiskop;
Ants Laaneots, kindralmajor;
Tiit Laja, Riigikantselei peadirektor;
Mart Nurk, ASi Eesti Telekom nõukogu liige ;
Mihkel Pärnoja, majandusminister;
Jüri Raidla, vandeadvokaat;
Hr Hando Runnel, kirjanik;
Seppo Suhonen, Helsingi Ülikooli professor, TÜ audoktor;
Andres Tarand, Riigikogu liige, väliskomisjoni esimees;
Marika Valk, Eesti Kunstimuuseumi peadirektor;
Meelis Virkebau, Kreenholmi Valduse ASi peadirektor;
Jaan Õunapuu, Tartu maavanem.

Algab töötervishoiu sümpoosion

Täna toimub Tartus rahvusvaheline töötervishoiualane sümpoosion "Töötervishoid 21: Kuhu lähed, Eestimaa?"

Korraldajad ootavad sümpoosionile kõiki töötervishoiuspetsialiste, aga ka ministeeriumide, inspektsioonide ja kõrgkoolide esindajaid, tööandjaid, ametiühingutegelasi ja üliõpilasi.

Sümpoosioni ühe korraldaja, tervishoiu instituudi dots Eda Merisalu sõnul on viimase aastakümne suurte muudatustega kaasnenud ka ebastabiilsuse suurenemine. See on mõjunud negatiivselt eestlaste tervisele. "Sümpoosion peaks tõstatama hulgaliselt küsimusi, näiteks: kuidas muuta kiiremini paremaks tööelu või kuidas parandada töötervishoiualast koolitust ja arendada töötervishoiualast teadust," ütles Merisalu. Tema sõnul on korraldajate sooviks anda ka hinnang Eesti töötervishoiule, samuti oma panus Eesti töötervishoiu arengukavale.

Küsimuse "Kuhu lähed Eestimaa?" on Eda Merisalu sõnul tinginud tõdemus, et kui tööelu on puudulik, siis on riik ebatäiuslik: "Kui töötaja tervise eest ei seisa juhtivad institutsioonid, seadusandlus ja tööandja hea tahe, siis ei ole meil tervet inimest ega tervet riiki. Ärgem unustagem, et ainult terve ja motiveeritud inimene saab anda endast parima."

Tartu Ülikooli tervishoiu instituudi eestvõttel korraldatud sümpoosion algab kell 10 Biomeedikumis tervishoiu instituudis. Üritust toetavad Töötervishoiu Keskus ja Sotsiaalministeeriumi töökeskkonna osakond. Täpsem info: Eda Merisalu, tel: 374 198, e-mail: eda@ut.ee või internetist aadressidel www.med.ut.ee/informatsioon.shtml ja http://biomedicum.ut.ee/bm/tervishoid/tervis.htm.

ÕNNITLEME

65

Õie Lill,
valvur – 29. jaanuar
Aili Kreutzberg,
veterinaararst – 30. jaanuar

NÄITUS

TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis on aprilli alguseni avatud uus näitus "Medaleid muuseumi kappidest". Näituse koostas Terje Lõbu, kujundas Kärt Mikli.

Pikemalt järgmises UT-s.

SPORT

Volleklubi 20

TÜ naiste võrkpalliklubi Volle tähistas oma 20. sünnipäeva sõpruskohtumisega Tartu võrkpalliveteranidega.

20. jaanuaril 1981 loodud klubi asutajaliikmetest on pooled praegugi tegevmängijad, lisandunud on elurõõmsaid ja liikumist hindavaid liikmeid.

Klubi juubelikoosviibimisel meenutati võistlusi ja matku ning võeti vastu kaks noort liiget. Nii on klubis praegu 22 liiget, aja jooksul on aga osalenud 35 inimest.

Kuigi klubi sportliku tegevuse võimalused on piiratud, oleme valmis vastu võtma uusi inimesi, eeldades aga korralikke võrkpallimängu oskusi.

Klubiga saab tutvuda Jakobi tänava võimla suures saalis neljapäeviti kell 18.30-20 ja pühapäeviti kell 15.30-17.

Ille Palm

Asutamisel on Juri Lotmani stipendium

MTÜ Juri Lotmani Fond on loodud prof Lotmani mälestuse põlistamiseks ja tema töö jätkamise toetamiseks.

Üks eesmärke on aidata noori teadlasi, kes oma uurimistöös jätkavad Lotmani loodud traditsioone semiootikas ja filoloogias.

Professor Juri Lotman oli Tartu Ülikooliga seotud 1950. aastast kuni surmani 1993. Juri Lotman, tema abikaasa prof Zara Mints ja mitmed teised kolleegid tegid Tartu Ülikoolist rahvusvaheliselt tunnustatud kultuurisemiootika, vene kirjanduse ja kultuuri uurimise keskuse. Tartus said J. Lotmani initsiatiivil alguse legendaarsed semiootika suvekoolid, siin hakkasid ilmuma tuntud teadussarjad "Töid vene ja slaavi filoloogia alalt", "Töid märgisüsteemide alalt", "Bloki kogumik".

Et Juri Lotmani teaduslik pärand on seotud kahe uurimisvaldkonna, semiootika ja vene filoloogiaga, siis soovib Juri Lotmani Fond asutada kaks igaaastast stipendiumi magistri- ja doktoriõppe üliõpilastele, kelle teadustegevus vastab temaatiliselt või innovatiivsuselt sellele suunale teaduses, mida esindas Lotman: üks TÜ semiootika osakonna ja teine vene ja slaavi filoloogia osakonna üliõpilastele. Stipendiumi suurus sõltub raha laekumisest ning seda hakkab määrama vastavalt statuudile komisjon, kuhu kuuluvad lisaks Lotmani Fondi esindajatele ka sotsiaal- ja filosoofiateaduskonna esindajad.

MTÜ Juri Lotmani Fond on avanud sihtarve Hansapangas Juri Lotmani nimelise stipendiumi algkapitali kogumiseks. Sellele arvele laekuvast rahast ei saa teha mingeid muid rahaeraldisi.

2002. aasta 28. veebruaril oleks J. Lotman saanud 80-aastaseks. Stipendiumi väljakuulutamine sel päeval oleks märgiks tema algatatud traditsioonide jätkumisest ja austusest teadlase mälestuse vastu.

Juri Lotmani nimelise stipendiumi asutamiseks võib jõukohase summa annetada sihtarvele:

Juri Lotmani Fond
221015826045
Hansapank (kood 767)
Liivalaia 8, 15040 Tallinn
S.W.I.F.T. kood HABA EE2X

Täname kõiki võimalikke annetajaid abi eest Tartu Ülikooli professori Juri Lotmani mälestuse põlistamisel.

Peeter Torop
Juri Lotmani Fondi esimees,
TÜ semiootika osakonna juhataja

Ljubov Kisseljova
Juri Lotmani Fondi juhatuse liige, TÜ vene ja slaavi filoloogia osakonna juhataja

Larissa Volpert
TÜ filosoofiateaduskonna germaani-romaani filoloogia osakonna emeriitprofessor

EESTI ÜLIÕPILASTE TOETUSFONDI 2001/2002. Õ-A STIPENDIUMID

Eesti Üliõpilaste Toetusfond USAs võtab vastu avaldusi 2001/2002. õppeaasta stipendiumideks.

Kandideerida võivad eesti päritolu üliõpilased üle maailma, sõltumata sellest, kus nad elavad või õpivad. Kandideerida võivad kõik alates gümnaasiumi lõpuklasside õpilastest kuni doktorantideni.

Eestis jagavad Toetusfondi taotlusvorme Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskused Tartus ja Tallinnas. Taotlusvormid on saadaval AINULT paberkandjal.

P-A ülikoolide teabekeskus
Tartu Ülikooli Raamatukogu
Struve 1-325
tel/fax: 07 42 72 43
e-post: marvi@utlib.ee
Avatud E-N 13-16.

P-A ülikoolide teabekeskus
Tallinna Tehnikaülikool
Ehitajate tee 5, III-211a
tel/fax: 0 620 35 43
e-post: educentr@edu.ttu.ee
Avatud E 13-17, T & N 10-13

Taotlusvorme saab ka Toetusfondilt New Yorgis allpool toodud aadressil. Avaldused tuleb esitada 28. veebruariks 2001 Toetusfondi juhatuse aadressil: Estonian Students Fund in USA, Inc. PO Box 110; New York, NY 10185; USA

Täidetud avaldused koos kõigi lisadega tuleb kindlasti saata New Yorki, mitte esitada teabekeskustesse.

Tähelepanu! Kogu suhtlus Toetusfondiga toimub ainult posti teel; telefoni-, faxi ja e-posti ühendust ei saa kasutada. Kõik hilinenud taotlused jäävad stipendiumikonkursist automaatselt välja.

HALDUSDIREKTORI BÜROO TELEFONID

Halduse ja ettevõtluse arenduse juht	375 636
Riigihangete teenistuse juhataja	375 632
- riigihangete teenistuse jurist	376 633
- riigihangete teenistuse spetsialist	376 632
Ülikooli arhitekt	050 68 698
Haldusdirektori vastutusala jurist	375 118
Haldusdirektori assistent	375 630
Transpordikorralduse peaspetsialist	375 109
- transpordikorralduse spetsialist	375 110
Archibus/FMi projektijuht ja peaspetsialist	375 136
Tehnilise koordineerimiskeskuse projektijuht	376 911
- tehnilise koordineerimiskeskuse infosekretär	375 100

ACTA DIURNA

Reedel, 26. jaanuaril kell 18.15 tähistab Tartu Akadeemiline Meeskoor ülikooli aulas 89 aasta täitumist koori esimesest proovist. Ürituse raames toimub Hillar Palametsa loeng TÜ aulast ning TAMi värske CD esitlus (sh minikontsert). Koori liikmetele ja vilistlastele koosviibimine TÜ vanas kohvikus. CD soodushinnaga! Info: Argo Soon, 374 198.

30. ja 31. jaanuaril toimub TÜ Ajaloo Muuseumis 20. Balti teadusajaloo konverents. Info: Sirje Tamul, tel 375 657.

TEATED

Esmaspäeval, 29. jaanuaril kell 16.15 keemiahoone ringauditooriumis Ivar Tallo loeng avaliku teabe seadusest. Osavõtt struktuuriüksuste sekretäridele kohustuslik, juhtidele ja kõigile ülikooli töötajatele vajalik. Info: Sirje Mark, tel 375 606.

Üürida naisterahvale 3-toalises sisustatud korteris 1 tuba. Kasutada võib kõiki tube, voodi peab endal olema. Info tel: 376 632, 051 72 666 või 052 85 148.

30. jaanuaril kell 17.30 algab TÜ peahoone auditooriumis 133 Tartu Norra Seltsi koosolek. Päevakavas: Peer Gynti teema ja aruande-valimiskoosolek.

KURSUSED

Prof A. Dulitšenko üleülikooliline erikursus "Mustlased oma keeles ja kultuuris" (2AP, arvestus, FLVE 01.055) toimub üle nädala neljapäeviti kell 18.15 PH 102, esimene loeng on 15. veebruaril. Loengud toimuvad vene keeles. Registreerumine internetis või slaavi filoloogia õppetoolis (Ülikooli 18a-315, tel 375 351).

KAITSMINE

1. veebruaril kl 14 kaitseb Astrid Tuisk Paabeli ruumis 405 oma magistritööd "Oma ja võõra rühma piirid Siberi eestlaste rahvaluule põhjal".

TÜ RAAMATUKOGU

W. Struve 1, E-R 8-21, L-P 10-18, www.utlib.ee/ee/naitused

- kataloogisaalis (II k)
* TÜ maaliosakonna üliõpilase Riina Neeme õlimaal 7.01.-4.02.2001

- kohviku fuajees (III k)
*Edmund S. Valtmani karikatuurid 17.01.-4.02.2001
*raamatunäitus "TÜ prof. akadeemik Jevgeni Tarle – 125" 15.11.2000 – kuni jaanuari lõpuni 2001

- õppelugemissaali fuajees (III k)
* fotonäitus "Miks mitte armastada neid mõlemaid?" 11.01.-4.02.2001

- kaktuste fuajees (III k)
* "Eesti luuletajate esikkogusid" (Eesti raamatu aasta näitus) 19.12.2000 kuni veebruari lõpuni 2001

- lugemissaalide fuajees (III k)
* "Baltisaksa kultuuritegelane ja ajaloolane Hellmuth Weiss 100" 30.10.2000 – jaanuari lõpuni 2001
*UUS! Eesti raamatu aasta näitus "1940-1945 – valik Eestis ilmunud kirjandust" 24.01. – märtsi lõpuni 2001

RAAMATUMUUSEUMIS (peamajas, avatud E-R kl 12-17)
* Eesti raamatu aasta näitus "Soome-ugri keelte uurimisest Eestis aastani 1995" ja "Soome-ugri rahvad geograafilistel kaartidel" jaanuari lõpuni 2001
* pühendusnäitus "Julius Mägiste – 100" 19.12.2000 - jaanuari lõpuni 2001

Lisainfo: Tiina Matsulevitš, näituste kuraator, tel (07)375 750, tiinam@utlib.ee

KINOS ILLUSIOON

Fantaasia 2000. Kell 12 (R, L, P), 13.30
Saatuslik side. Kell 15, 19
Romanss. (3. PÖFFi kavast). Kell 17, 21.

LÄÄNE MAAKONNA STIPENDIUMIKONKURSS

TÜ Sihtasutus võtab kuni 29. jaanuarini vastu Lääne Maakonna Stipendiumifondi konkursi avaldusi.

Stipendiumifondi kasutatakse Läänemaalt pärit TÜ üliõpilastele stipendiumite maksmiseks, samuti Läänemaa huve käsitleva silmapaistva teadus-, õppe- ja arendustöö premeerimiseks.

Välja antakse üks 6 000 krooni suurune stipendium või preemia.

Kandideerijatel esitada TÜ kantseleisse (ph, ruum 207): stipendiumitaotlus (vorm saada ülikooli postikantseleis ja sihtasutuse www-küljel), *curriculum vitae*, juhendava õppejõu soovitus, TÜ vastava teaduskonna dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust, uurimistöö koopia. pidustuste ajal Haapsalus.

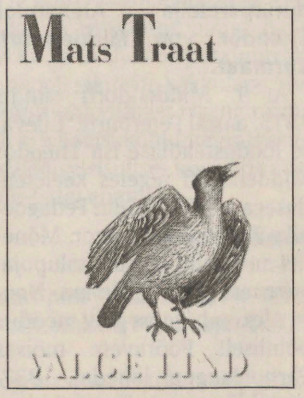
Info: Indrek Mustimets 050 63076.

TÜ RAAMATUPOOD SOOVITAB

Mats Traat
"Valge lind", "Minge üles mägedele" IX jagu.
Kirjastus Virgela,
Tallinn 2000.
320 lk.

"Valge lind" on raamatu "Muld lõhnab" järg, moodustades sariromaani "Minge üles mägedele" IX jao.

Selles raamatus kujutatakse eelmistest jagudest tuttavate inimeste: Palanumäe noorukese perenaise Lilli, perepoja Valteri ja peremehe Hendriku keerulisi omavahelisi suhteid. Valge linnu ilmumine hakkab mõjutama peategelaste elukäiku – mida edasi, seda tugevamalt. Kuni üks dramaatiline arengu-

spiraal saab läbi ja Hendrik jääb tallu üksi – räsitult, kuid teotahet minetamata.

TÜ Raamatupood asub Tartus, Ülikooli 11. Avatud E-R 9-19, L 10-16.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast
Logo ja/või foto kasutamine 50.–
Reklaamteksti rida 10.–
Kuulutuse rida 5.–
Korduvreklaam 10% odavam

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Tartu Ülikooli
Raamatukogu
Sundeksemplar

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

9. veebruar 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 5 (2042) TASUTA

TÜ Kunstimuuseum teeb jälle uksed lahti

Varje Sootak

16. veebruarist võivad kunstihuvilised taas Tartu Ülikooli Kunstimuuseumi ustest sisse astuda.

Muuseumi direktori Inge Kuke sõnul on pidulik avamine küll päev varem, aga see toimub kutsetega külalistele, sest ruumid ei mahuta kõiki huvilisi.

Põhjaliku renoveerimise läbi teinud kunstimuuseumis saab näha nii kreeka skulptuuridest koosnevat püsiekspositsiooni kui ajutist näitust "Kadunud kunstivara?".

Inge Kukk ütles, et ajutine näitus koosneb TÜ Voronežis asuva kunstikogu 40 eseme reproduktsioonist. "Fotosuurendused näitavad kunstivara, millest koguaeg räägitud on, aga mida me näinud pole." Eeltöö tegid Anu Laansalu ja Malev Toom. Kahjuks lubati Voronežis pildistada vaid varem publitseeritud eksponaate. Direktor selgitas, et reproduktsioonide juures saab lugeda ka nende "legende", millest selgub, et mitte kõik esemed polnud tsaaririigi rahade eest ostetud. "Ülikoolile tegid palju kingitusi õppejõud ja ülikoolis õppivate baltisaksa üliõpilaste vanemad. Siiani on põhiliselt räägitud ainult Richteri kogust."

Muuseumi kõik ruumid on renoveeritud, püsinäituse jaoks on neli, ajutise näituse jaoks üks ruum. Valmis on ka keldrikorrusel asuv avafond neile, kes tahavad tavakülalisest rohkem eksponaate näha ja neisse süveneda. Püsiekspositsiooni skulptuure sai seetõttu varasemast hõredamalt paigutada, et neid parem vaadata oleks. Ühe saali tahab muuseum fotode põhjal taastada sellisena, nagu see oli 19. sajandil.

Algavad füüsikapäevad

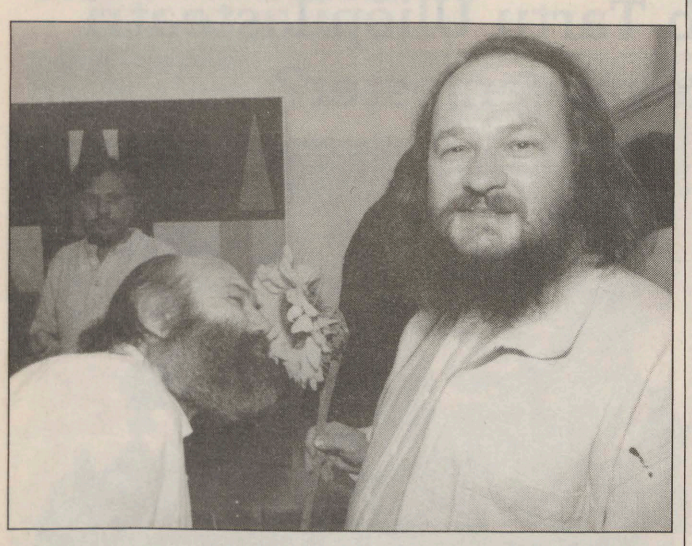
Varje Sootak

12. ja 13. veebruaril toimuvad TÜ füüsikahoones XXXI Eesti füüsikapäevad.

Kahel päeval kuulatakse ettekandeid füüsikute viimase aja uurimistulemustest.

Esmaspäeval kell 9.30 füüsikahoone suures auditooriumis algavatel päevadel antakse välja Eesti Füüsika Seltsi aastapreemia ja aukiri ning kuulatakse aastapreemia laureaadi ettekannet. Kell 15 algab seltsi üldkogu koosolek.

Seltsi esimees Piret Kuusk ütles UTle, et tänavuste ettekandjate hulgas on palju noori, kes on praegu tööl või doktorantuuris välismaal. "Näiteks Harry Alles kaitses mõni aasta tagasi doktoritöö Helsingi Tehnikaülikoolis ja töötas seejärel Manchesteri Ülikoolis. Edvin Kukk kaitses PhD Oulu Ülikoolis ja jätkas järeldoktorina Ameerikas, Andrus Ausmees, esimene TÜs füüsikas PhD omandanu, töötab Uppsala Ülikoolis. Lundi Ülikooli doktorant Madis Kiisk teeb stendiettekande, mis kahjuks trükitud programmi ei jõudnud. Hea, et neil on seni veel koht, kuhu tulla oma töödest kõnelema selges eesti keeles – iga-aastastele Eesti füüsikapäevadele", rääkis Kuusk.

Leonhard Lapin vabade kunstide professoriks

Andres Toode

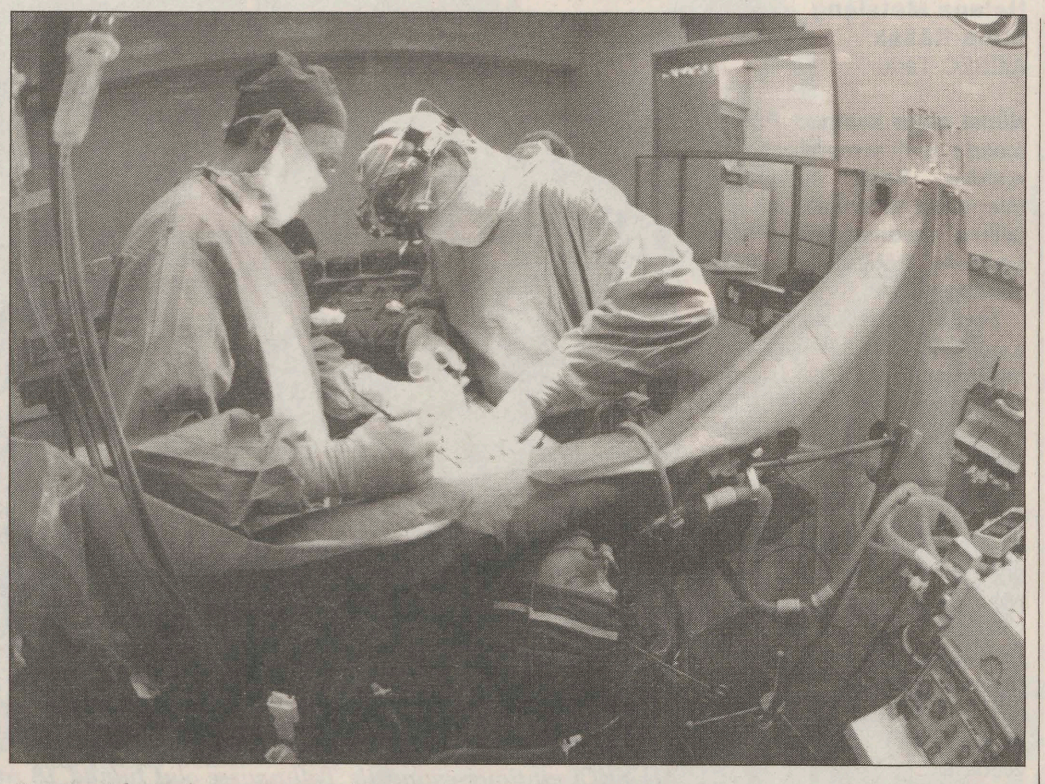
Selle aasta vabade kunstide kutsutud professoriks valiti kunstnik ja arhitekt Leonhard Lapin (pildil paremal). Esimese loengu peab ta 19. veebruaril.

Leonhard Lapin õppis arhitektuuri ERKIs, ta on töötanud arhitektina Vabariiklikus Restaureerimisvalitsuses ja Eesti Maaehitusprojektis, samuti vabakutselise arhitekti ja kunstnikuna, sh külalisõppejõuna Helsingi kunstikoolis, külalisprofessorina Helsingi Tehnikaülikooli arhitektuuriosakonnas ja EMAs. 1995. aastast alates on ta EKA professor ja üldkompositsiooni õppetooli juhataja.

Leonhard Lapin on esinenud rohkem kui paarisajal näitusel, võites ridamisi ka erinevaid rahvusvahelisi auhindu.

Tema töid leidub paljude riikide muuseumides ja kunstikogudes.

Leonhard Lapini nimetamise ettepaneku vabade kunstide professoriks tegi filosoofiateaduskonna nõukogu.

Patsientide jaoks on iga resident arst. MALEV TOOM / POSTIMEES

Residentide rahastamine on selgem

Raul-Allan Kiivet,
TÜ tervishoiukorralduse prof
arstiteaduskonna
residentuuri prodekaan

Residentide rahastamise segadusteahel sai selgemaks 17. jaanuaril vastu võetud seaduste muudatuste ja valitsuse määrusega.

Eriarstide koolitamist residentuuris alustati Eestis 1993. aastal. Esimeste residentide õpet rahastasid raviasutused või residendid ise. 1995. aastal võeti vastu ülikooliseadus ja TÜ seadus, milles sätestati, et arstiõppele järgneb kahe- kuni viieaastane residentuur ja et selle lõpetaja saab eriarsti kutse. Seejärel võttis ka riik endale kohustuse tasuda eriarstide õpetamise eest ning alustati residentide vastuvõttu riigieelarvest rahastatud õppekohtadele. Residentuuri on lõpetanud rohkem kui 200 eriarsti ja kokku õpib residentuuris 400 residenti, neist 300 riigieelarvelistel kohtadel. Eriarstide arvu püsimiseks Eestis senisel tasemel on vaja, et aastas võetaks vastu 90-100 uut residenti.

Residendi stipendium

Nagu tervishoius üldiselt, on ka residentuuri puhul suurim probleem ebapiisav rahastamine. Sel aastal tuleb riigieelarvest haridusministeeriumi kaudu igale residendile 36 000 krooni stipendiumi, mis teeb maksuvabaks kuusissetulekuks 3000 krooni. Et see summa on veerandi võrra väiksem kui eelmisel poolaastal 1500-kroonisele stipendiumile lisandunud töötasud sotsiaalministeeriumi ja haigekassa vahenditest, on residentide nördimus mõistetav. Arvestada tuleb ka seda, et stipendiumi saamise õigus on ainult neil 300 residendil, kes õpivad riiklikel õppekohtadel ja kelle õpetuse eest, sh juhendamise eest baasasutustes, tasutakse riigieelarvest. Riigieelarveväliste (lepinguliste) residentide sissetuleku korraldamine on jätkuvalt nende endi mure.

17. jaanuaril võttis Riigikogu vastu ülikooliseaduse ja TÜ seaduse muudatuse, mis kinnitas, et praegused residendid on üliõpilased. 4. leheküljel selgitatakse arst-residendi staatust ja õigusi, residentuuri korraldamise põhimõtteid ning riigi kohustust tagada residentide sissetulek ja vahendid residendiõppe rahastamiseks. Samal päeval kehtestas Vabariigi Valitsus määruse, et residentidele saab stipendiumi maksta just ülaltoodud summa ulatuses. Kuu aega varem, 2001. aasta riigieelarve vastuvõtmisel, oli riigieelarves eraldi reale kirjutatud, et arst-residentide ja internide stipendiumiteks määrata 12,7 miljonit krooni. See raha oli haridusministeeriumi eelarvesse tõstetud seni sotsiaalministeeriumi käsutuses olnud vahenditest ning sel aastal sotsiaalministeeriumi kaudu residentidele töötasu ei maksta.

Seni kehtinud seadused ja muud reeglid ei vastanud tegelikule olukorrale. Nüüd on see vaidlus üheselt ja loodetavasti lõplikult lahendatud. Arstiõpingute lõpetamiseni jääb eriarstiks õppijate sissetuleku tagamine riigi ülesandeks, sest arstide ettevalmistus toimub avalikes huvides – Eesti elanike tervise eest hoolitsemiseks.

Alus edenemiseks

Need seadusemuudatused ei tekkinud ootamatult, vaid on terve aasta kestnud arupidamiste tulemus. Koostöös osalesid haridus- ja sotsiaalministeeriumi ametnikud, TÜ ja Eesti Nooremarstide Ühenduse esindajad. Riik kohustub tagama sügisel uutele residentidele maksujärgselt kättesaadava töötasu vähemalt samas määras, kui on seniste riigieelarveliste residentide stipendium. Seega jäävad enne 2001. aastat vastu võetud residendid üliõpilase staatusse ning neile makstakse stipendiumi. Uued residendid üliõpilased enam ei ole. Seega pole neil õigust pretendeerida stipendiumile ega saada õppelaenu. Seevastu on neil töötasu maksmisega kaasnevad sotsiaalsed garantiid, millest noortele inimestele ilmselt kõige hädavajalikumad on õigus töövõimetushüvitisele haiguse ja sünnituse korral.

Seadustesse on raiutud poolte õigused ja kohustused – arst-residentidel õppida, ülikoolil tagada kvaliteetne õpetus ja riigil leida piisavad vahendid kõige elluviimiseks. Alus edenemiseks on olemas.

Vajalik ka nooremarst

Karin Kull
gastroenteroloogia resident,
ENÜ volikogu liige

Eesti Nooremarstide Ühenduse (ENÜ) ja ka minu seisukoht on, et töövõtjaks muutumine on residentidele vajalik. Töövõtjaks muutumisega kaasnevad mitmed sotsiaalsed tagatised, mis üliõpilasena puuduvad, nagu näiteks haigusraha ja sotsiaalmaksu laekumine. Samuti töölepingute sõlmimine, kus oleks ära märgitud nii töövõtja kui ka tööandja õigused ja kohustused. Loodan, et asi läheb paremaks.

Kuna tegemist on riikliku tellimusega, siis on õige, et koolitust peab rahastama riik, nagu seaduses määratud. Kuid ENÜ seisukoht on, et osaliselt peaks ka haigla, kus resident töötab, raha juurde maksma, loomulikult vastavalt residendi tööpanusele. See eeldaks nooremarstide ametikohtade loomist. Praegu lisaraha maksmise kohustust õppebaasidel ei ole, kuid mõned on leidnud võimaluse natuke juurde maksta.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Argo Sooni väitel on sisekeskkonna mõju tervisele arvatavast suurem
LK 3

AIESEC korraldas rahvusvahelise juhtimisseminari
LK 2

Üliõpilasteatri kevadsemester
LK 2

Valter Niiluse stipendiumifond
LK 3

UUDISED

Ülikoolihariduse ja õppekavade reformi arutelu

Teisipäeval, 13. veebruaril kell 16 algab keemiahoone ringauditooriumis avalik arutelu "Ülikoolihariduse ja õppekavade reform".

Arutelu avab rektor prof Jaak Aaviksoo.

Ettekannetega esinevad Eesti ENIC/NARIC juhataja Gunnar Vaht, haridusministeeriumi kõrghariduse talituse juhataja Maiki Udam, Tallinna Tehnikaülikooli õppeprorektor Jakob Kübarsepp, Eesti Põllumajandusülikooli teadusprorektor Andres Koppel ja Tartu Ülikooli õppeprorektor Volli Kalm.

Pärast ettekandeid toimub diskussioon, kus küsimustele vastavad ettekandjad ja õppekavade reformi komisjoni liikmed.

TÜ nõukogu nimetas kaks emeriitprofessorit

TÜ nõukogu nimetas emeriitprofessoriks anestesioloogia ja intensiivravi professori Raul Talviku (pildil) ja orgaanilise keemia korralise professori Ants Tuulmetsa.

Raul Talvik töötab TÜs 1960. aastast pärast arstiteaduskonna lõpetamist. Meditsiinikandidaadiks sai ta 1966., -doktoriks 1985. aastal.

1983. aastast juhatab üldkirurgia, anestesioloogia ja reanimatoloogia kateedrit, 1992. aastast anestesioloogia ja intensiivravi kliinikut. 1993-1996 oli ta TÜ Kliinikumi juhatuse esimees ja selle aastani juhatuse liige.

Ants Tuulmetsa kohta loe UT 4. leheküljelt.

UUDISED

Olga Sokratova kaitses doktoriväitekirja

18. jaanuaril kaitses doktoriväitekirja "W-rings, their flat and projective acts, with some applications" TÜ arvutiteaduse instituudi teadur Olga Sokratova.

Töös on uuritud W-ringidele laiendatud mitmeid ringiteooriast tuntud konstruktsioone ja nende omadusi.

Erilist tähelepanu on pööratud W-ringide esitustele, sealhulgas nende lameduse ja projektiivsuse küsimustele.

Kasutusele võetud konstruktsioone ning saadud tulemusi on rakendatud automaaditeoorias ja sõnade ümberkirjutamise süsteemide teoorias.

Olga Sokratovale anti *doctor philosophiae* kraad matemaatika erialal.

Tartu linna aukodaniku kandidaadid teada

Linnavalitsus tegi volikogule ettepaneku nimetada Tartu linna aukodanikeks näitleja Helend Peebu, TÜ õppejõud Tullio Ilometsa ja emeriitprofessor Valve Saarma.

Tartu aukodanike kandidaatideks pakkusid linlased 42 inimest, kelle hulgas oli palju TÜs töötanud või praegugi töötavaid õppejõude.

Need olid Eduard Vääri, Karl Kull, Valve Saarma, Jüri Saarma, Helmut Piirimäe, Paul Alvre, Peeter Tulviste, Tullio Ilomets, Laine Peep, Vaike Uibopuu, Kaljo Villako, Helga Kurm, Marika Mikelsaar, Tšeslav Luštšik, Erast Parmasto, Mart Ustav.

Volikogu kinnitab aukodanike nimed 15. veebruaril.

Põllumajandusülikooli uuenenud ajaleht

Eile ilmus Eesti Põllumajandusülikooli ajaleht uues kuues ja uuendatud sisuga nime all Maaülikool.

Lehe väljaandmist korraldab EPMÜ rahvusvaheliste ja avalike suhete osakond.

Toimetuskolleegiumi kuuluvad lisaks üliõpilasesinduse, õppeosakonna ning teadus- ja arendusosakonna esindajad.

Rektor Henn Elmeti sõnul tingis muudatused reforme eeldav aeg, aga ka soov välja paista 50. juubeliaasta vääriliselt.

Lehetegijate eesmärk on anda välja tudengisõbralikku lehte, kus samaväärselt leiaks kajastamist nii ülikooli juhtimise kui ka kõigi struktuuriüksuste seisukohalt oluline info.

Kujundus on tehtud reklaamifirmas Coifield&Kalmare, tiraaž on 1000, ajaleht on tasuta.

Vt: www.eau.ee.

Semiootikutel kevadsemestri avaüritus

Teisipäeval, 13. veebruaril kell 12.15 korraldab Tartu Ülikooli semiootika osakond TÜ nõukogu saalis kevadsemestri sissejuhatusena koosviibimise "Tartu semiootika hetk".

Kavas on semiootika osakonna 2000. aasta väljaannete esitlus. Kohapeal võimalik osta semiootika osakonna trükiseid.

Peetakse kaks ettekannet: A. Randviir "Mis see (Tartu) semiootika tegelikult on", M. Lotman "Mis see tõlkimine tegelikult on".

Info: Ulvi Urm, tel 375 933.

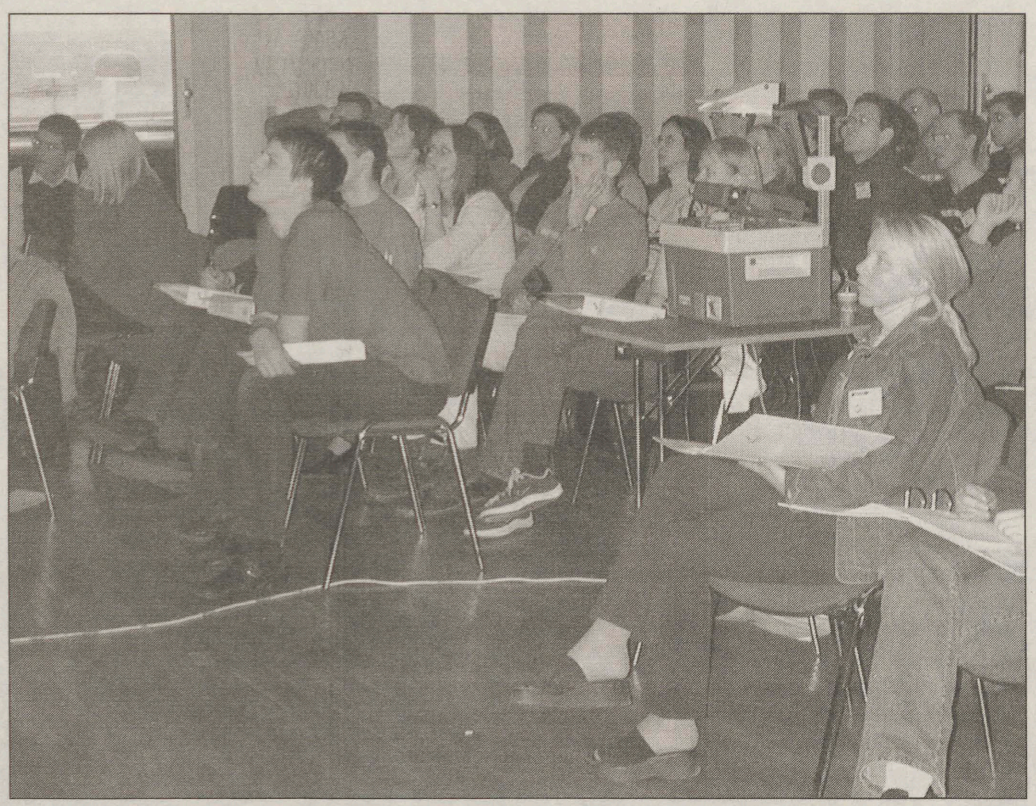
AIESEC arendab isiksust läbi interaktiivse õppimise

Triin Noorkõiv
Helena Metslang
Elina Rääsk
AIESEC Tartu

Nädal aega kestnud Põhjamaade juhtimisseminar võimaldas Eesti tudengitel täiendada tulevikutööks vajalikke teadmisi ning luua kontakte Põhjamaade tulevikutegijatega.

28. jaanuarist 2. veebruarini toimus Tallinnas Põhjamaade juhtimisseminar (Nordic Management Seminar – NMS), mille eesmärk oli erinevate maade noorte juhtimisoskuste arendamine ja koostöö tõhustamine.

Seminari korraldas üliõpilasorganisatsioon AIESEC, mille põhitegevuseks on tudengitele välispraktika organiseerimine. Üritusest võtsid osa noored 18 riigist – Põhjamaadest, Baltikumist, aga ka Austriast, Šveitsist, Austraaliast, Filipiinidelt ja Nigeeriast.

AIESECi juhtimisseminarile Tallinnasse olid tulnud 18 riigi üliõpilased. AIESECI ARHIIV

Seminari teemad

Igal päeval käsitleti erinevat teemat, haarates juhtimist, aja planeerimist, meeskonnatööd, eesmärkide püstitamist ning AIESECi põhitööks vajaminevaid oskusi. Läbi interaktiivse õppimise, üksteise täiendamise, vastuvaidlemise ja grupitöö vahetati teadmisi ja kogemusi ning töötati välja ideid, kuidas oma põhitegevust parandada ja ühiskonnas positiivset muutust ellu kutsuda. Läbi seminari arendati grupitöö, algatusvõime, initsiatiivi võtmise oskusi, aga ka vastutusvõimet ja julget pealehakkamist, mida AIESECi juhtidel edukaks tööks vaja läheb.

Üks meeldejäävamaid loenguid oli näiteks Briti juhtiva juhtimiskonsultandi Derek Smalli loeng, kes rääkis sellest, kui-

Praktilised kogemused

NMSil oli läbiv AIESECi moto "Õppimine läbi kogemuste", mis pakub märkimisväärset täiendust ülikoolist saadavatele teadmistele. Seminaril täitsid seda rolli simulatsioonimängud, mille kaudu sai vastomandatud teadmisi praktikas testida. Kahtlemata oli kasulik kogemuste vahetus praktilise töö alal. AIESECi eriliseks küljeks on ka see, et liikmetele on eeskujuks omasugused ja omavanused noored, kes on ise juba mõndagi saavutanud. Tavaelus oleme harjunud, et autoriteedid seisavad meist palju kõrgemal, seda juba ealtki.

Kultuur ja AIESEC

Nagu tudengitele kohane, ei puudunud üritustelt muidugi ka *fun*-osa. Igal õhtul toimus mingisugune üritus, mis võimaldas kontakte luua ning erinevate kultuuridega tutvuda. Üks üritusi oli näiteks Eesti õhtu, kus välismaalastele tutvustati Eesti kultuuri ning kus osavõtjad lõpuks kõik pikali olles "Õllepruulijat" laulsid. Eestlaste jaoks oli võib-olla aga huvitavam just see, kui eri maade tudengid tutvustasid enda nägemust eestlastest ja Eestist.

AIESECi olulisemaid väärtusi on erinevate kultuuride austamine ning nendest õppimine. Seminari jooksul kõnelesid kogenumad liikmed oma läbielamistest praktikal kõigis maailmajagudes. Praktilisemaks üritusteks, kus kultuuridega tutvuda sai, oli aga Nordic Party. Eri maade osavõtjad näitasid oma toite, jooke, tantse ning mänge. Näiteks saime esimest korda elus proovida islandlaste pakutud hailiha ja taanlaste põlema süüdatud komme.

Eesti ja AIESEC

Seminari korraldusliku poole pealt ei saa märkimata jätta ka Eestit tutvustavat funktsiooni. AIESEC Eestile ning ka Eestile laiemalt oli tegelikult suur au olla konverentsi võõrustajaks. Saabudes ei teadnud enamik delegaate Eestist kuigi palju, kuid lahkudes lubasid mitmedki tagasi tulla. Põhjamaade juhtimisseminar suurendas Eesti atraktiivsust ja usaldusväärsust teiste liikmesmaade hulgas, mis aitab kaasa huvi tõusule meie riigi vastu.

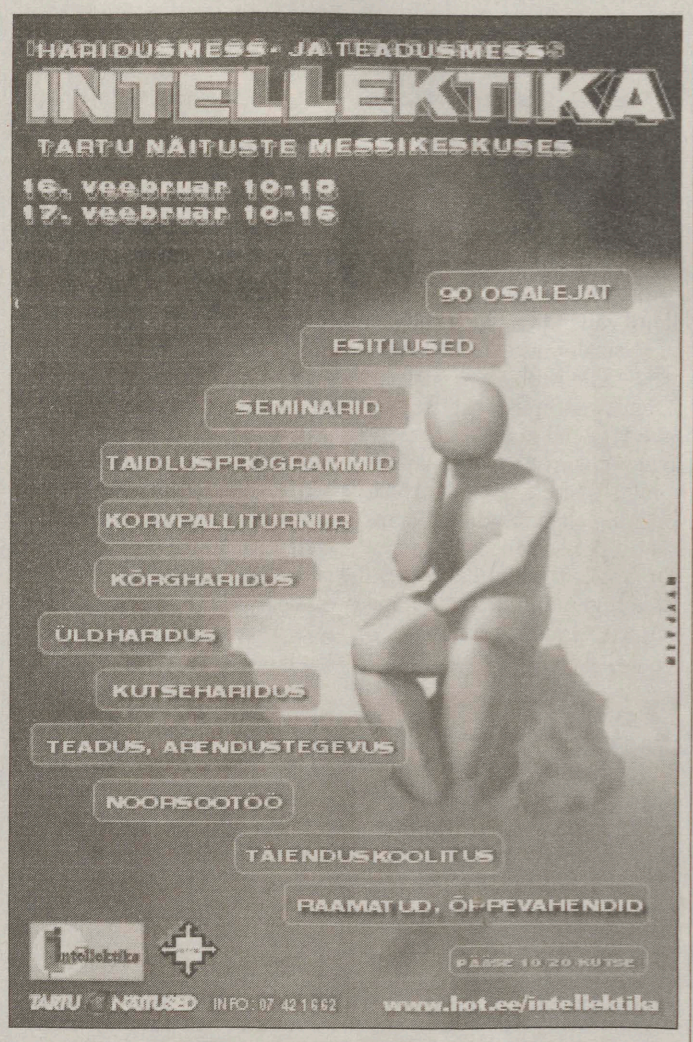
Mis on AIESEC?

AIESEC on suurim rahvusvaheline tudengite juhitav organisatsioon, mille liikmeteks on 50 000 juhtimiskogemusest huvitatud tudengit 85 riigist üle maailma. Tartus asutati AIESEC Eesti 1989. aastal ning praegu kaasab AIESEC oma tegevusse Tartu, Tallinna ja Narva kõrgkoolide üliõpilasi.

AIESEC võimaldab lisaks akadeemilistele teadmistele ka praktilisi teadmisi ja seda eelkõige läbi välispraktikantide vahetusprogrammi, seda siis korraldades või ise praktikale minnes. Üks eesmärke on mitmekülgse maailmapildiga noorte juhtide kujundamine, kes suudaksid ühiskonnas positiivseid muutusi ellu viia. Oluline pole niivõrd see, et kõikidest liikmetest saaksid juhid ühiskondlikul tasandil, vaid et neist saaksid n-ö iseenese juhid. Tähtis on just isiksuse areng, et inimene suudaks arendada ennast maksimaalselt, kasutades ära kõiki võimeid ja võimalusi.

MIS ON AIESEC?

Suurim tudengite juhitav rahvusvaheline hariduslik organisatsioon maailmas
50 000 liiget 85 riigist
Tartu AIESEC asutati 1989
Põhitegevuseks üliõpilaste välispraktika korraldamine
Eesmärgiks arendada üliõpilasi rahvusvahelisteks juhtideks

TARTU ÜLIÕPILASTEATRI ETENDUSED

Tartu Üliõpilasteater annab 13., 16. ja 17. veebruaril Hiina ja Jaapani keskaegsete mõistulugude kava "...lumi just on langenud üle Yoshino küla" kolm lisaetendust. Etendused algavad kell 19 Tampere Maja (Jaani 4) keldrisaalis. Piletite eelmüük> Tampere Maja tel 386 300. Info: GSM 055 696846.

UT KÜSIB

Kuidas algab Tartu Üliõpilasteatri seekordne kevadsemester?

Vastab Tartu Üliõpilasteatri kunstiline juht ja lavastaja Kalev Kudu.

Kõigepealt anname vaatajate soovil sügissemestri lõpul välja tulnud Hiina ja Jaapani keskaegsete mõistulugude kava "...lumi just on langenud üle Yoshino küla" kolm lisaetendust Tampere Maja keldrisaalis.

Kevadsemestri esimene esietendus on planeeritud märtsikuusse. Üliõpilasteatri näitleja Auli Auväärt lavastab Üliõpilasmaja baaris Bernhard Kangro näidendi "Üle jõe". Etenduses mängib neli näitlejat.

Ise lavastan Jüri Ehlvesti teatrimängu "Paul ja Suur Maailm". See on tragikoomiline lugu sündmustest ühes sulgemisele määratud väikelinna teatris. Esietendus on planeeritud 27. aprilliks.

Kavas on ka suvine vabaõhuetendus. Sel aastal tähistatakse Baltimaades ja Saksa kultuuriruumis baltisaksa päritolu kirjaniku Jakob Michael Reinhold Lenzi 250. sünniaastapäeva. Üliõpilasteater mängib sel puhul Tampere Maja hoovis Lenzi draamat "Haavatud peigmees", mida ise lavastan.

7.-12. aprillini on aga teater kutsutud külla Inglismaale.

Hiina ja Jaapani mõistulood Tampere maja keldrisaalis. AUTOR

Sheffieldis toimub rahvusvaheline noorteteatrite festival "Frontiers". See on suurepärane võimlaus osaleda *workshop*ides ja teatrikogemusi vahetada.

Kohapeal tuleb teha ka ühine etendus etteantud teemal. Teatril on kavas viia festivalile ingliskeelne versioon oma zenbudistlikust etendusest "...lumi on langenud üle Yoshino küla".

Kavatseme jätkata ka oma koostööd Tampere Üliõpilasteatriga. Sügiseks on planeeritud lavastajate vahetus kahe linna üliõpilasteatrite vahel.

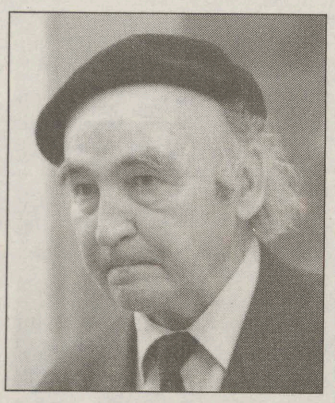
Uusi liikmeid võtame vastu sügissemestril.

Täname oma üha kasvavat publikut ja ootame vaatama järgmisi etendusi!

Tartu Ülikoolis on tudengite teatritegemine alati au sees olnud. Erinevatel aegadel on tegutsenud mitmeid ringe.

Jututarõs Ain Kaalep

Triin Iher
TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse kuraator

Neljapäeval, 15. veebruaril kell 15 esineb Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõs esimese külalisena Ain Kaalep (pildil).

Kaks korda kuus hakkab keskuses toimuma jututarõ, kus esineb Lõuna-Eestile oluline inimene ning arutletakse Lõuna-Eestile olulistel teemadel. Ain Kaalep kõneleb oma võrukeelsest luulekogust "Haukamaa laulu"" ja pisut ka võru kirjandusest laiemalt.

Möödunud aasta detsembris avatud TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus on filosoofiateaduskonna juures tegutsev interdistsiplinaarne üksus, mille peamine eesmärk on koordineerida ja korraldada ajaloolise Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriala uuringuid ning sellealast akadeemilist õppetööd.

See ei ole siiski ainult akadeemiline asutus, vaid mõeldud niisuguse kohana, kuhu saavad tulla kõik, keda huvitab Lõuna-Eesti keel, kultuur ja käekäik.

Keskus asub Toomemäel, Lossi 38 (vana anatoomikum) ning on avatud E, K 10-13; T, N 13-16; R 14-16. Tel 375 422.

Aino Järvesoo aasta parim eraannetaja

Indrek Mustimets
Tartu Ülikooli Sihtasutuse juhatuse liige

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit nimetas parimaks 2000. aasta eraannetajaks TÜ Sihtasutuse juurde Elmar Järvesoo Mälestusfondi loonud Aino Järvesoo (pildil).

Aino Järvesoo on teinud suuri annetusi haridusse ja eestluse elujõu programmidele. Ta on ka aastapreemia võitnud iluaia autor ja omanik Tartus, Harku järve äärde luterliku kiriku ehitamise finantseerija ja eestvedaja. Samuti on Aino Järvesoo ostnud Eesti Naisüliõpilaste Seltsile ja üliõpilasseltsile Liivika seltsiruumid, teinud suuri annetusi ja toetusi viljatute perekondade järelkasvu heaks. Aino Järvesoo on annetanud erinevatesse valdkondadesse üle 7 miljoni krooni.

Elmar Järvesoo Mälestusfondi aitab kaasa eesti rahvastiku taastamisele ja tervisliku seisundi parandamisele. Fondi kapital moodustub Aino Järvesoo annetustest (kokku 4 miljonit krooni).

Valter Niiluse nimeline stipendiumifond

Indrek Mustimets
Tartu Ülikooli Sihtasutuse juhatuse liige

TÜ Sihtasutuse juurde asutati Valter Niiluse (pildil) nimeline stipendiumifond.

Fond toetab TÜs läänemeresoome keeli õppivate 2. aasta või vanemate tudengite ja kraadiõppurite õppe- ja teadustööd ning premeerib selle valdkonna teadlasi või töörühmi silmapaistvate tulemuste eest.

Stipendiumi algkapital moodustub fondi asutaja, Valter Niiluse õe Silvia Niilus-Rocki annetatud 775 000 Eesti kroonist.

Valter Niilus õppis TÜ filosoofiateaduskonnas eesti keelt ja kirjandust ning romaani keeli. Emakeele Seltsi teadusliku stipendiaadina töötas ta murdekogujana Lõuna-Eestis ja eriti Põhja-Lätis eesti keelesaarel elavate leivulaste murret uurides. Magistritöö käsitles Lõuna-Eesti ja Põhja-Eesti murrete vältuse erinevusi ning doktoritöö leivu murdeid.

Pärast ülikooli lõpetamist oli Valter Niilus Emakeele Seltsi teaduslik sekretär ja seltsi ajakirja Eesti Keel toimetuse sekretär. 1944. aasta septembris põgenes Niilus Saksamaale. Edasine teekond viis USAsse, kus ta osales aktiivselt eestluse edendajana ja mitme kirjandusväljaande toimetamisel ning väljaandmisel. Valter Niilus suri 9. oktoobril 1978.

Oma saavutustest hoolimata saatis teda pettumustunne, et asukohamaal ei võimaldunud oma erialal – eesti keele ja tema hõimude alal edasi töötada. Et Valter Niiluse eriala arengule kaasa aidata, sündiski mõte asutada temanimeline stipendiumifond.

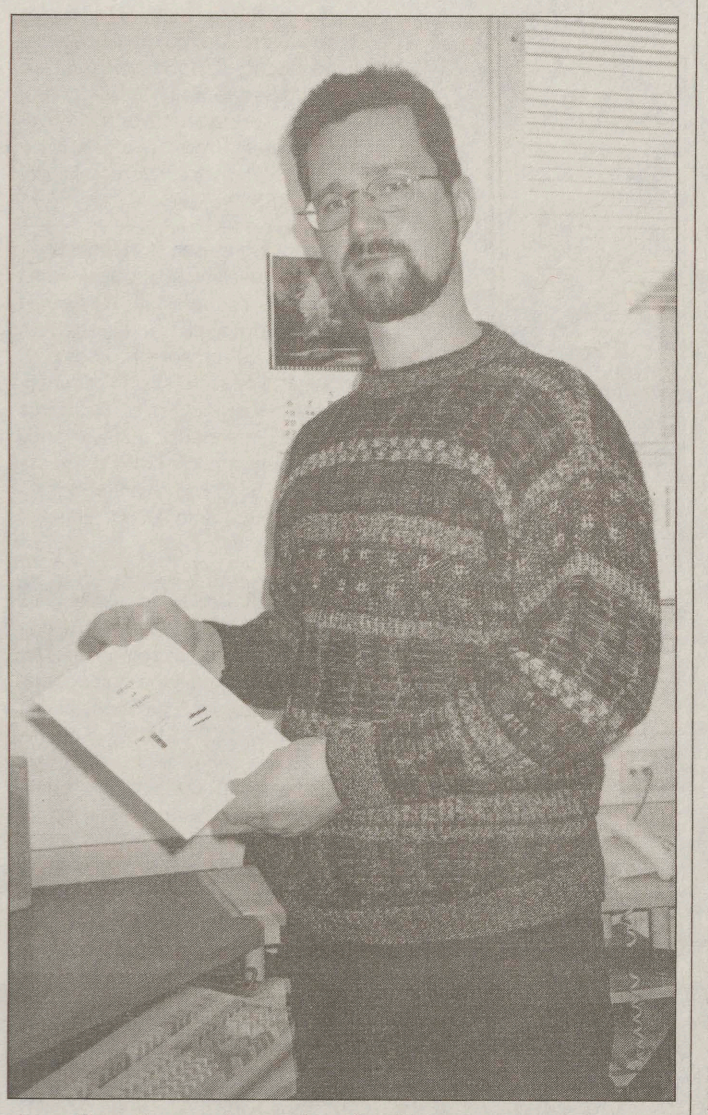
Stipendiume hakatakse välja maksma stipendiumikapitali investeerimisest saadud kasumiprotsentide arvelt, kuid mitte enne ühe aasta möödumist statuudi allakirjutamisest. Põhikapital peab jääma puutumatuks.

Esimene konkurss kuulutatakse välja oktoobris.

Sisekeskkonna mõju arvatavast suurem

Varje Sootak

Meie instituudis on hea võimalus ühendada meeldiv kasulikuga – uurida sisekeskkonda ja aidata kaasa töötajate töötingimuste parandamisele, leiab tervishoiu instituudi vanemassistent Argo Soon.

Argo Soonil on valminud trükis "Arvuti ja tervis".

VARJE SOOTAK

Kuidas uurite töökeskkonda?

Teaduskirjanduses võrreldakse seda pusle kokkupanemisega. Iga inimese ja töökoha puhul on pilt erinev. Kokkupandav tervikpilt sõltub ühel rohkem arvutist, teisel kehvast mikrokliimast, kolmandal sotsiaalsetest probleemidest. Uurida on keeruline, sest osa asju ei juleta välja öelda. Püüame vaadata töökeskkonda pigem kui kompleksi ja välja töötada korralikku uurimismetoodikat, mis siiani puudunud.

Mis meid tööl kõige rohkem mõjutab?

Kõigepealt füüsiline keskkond, st ruum, selle ventilatsioon, valgustus, müra jmt.

Uurimas käies kuuleme töötajatelt ka sotsiaalsetest aspektidest, nagu kollektiiviga läbisaamine, tööstress, väike palk, halb ülemus, suur koormus jmt. Kõik põhjused on omavahel seotud. Väga palju süüd arvatakse olevat arvutil.

Aga ventilatsioon?

Tööruume ümber ehitades rikutakse sageli hoonete esialgset arhitektuuri, koos sellega ka ventilatsiooni tingimusi. Vanemaid mehaanilisi ventilatsiooniseadmeid ei kasutata tihti suure müra tõttu, moodsad vajavad korralikku hooldust, mis ei ole odav. Kui ventilatsiooniavad pole dekoratiivsed, topitakse need remondi ajal kinni, vahel jäävad ehitusprahti täis ja nad ei tööta.

Sageli alahinnatakse ka päevast päeva kostvat sisemüra, st kui ruumis liigub palju inimesi, kõik räägivad kõvasti telefoniga jne. Oleme sellega ära harjunud ega pööragi enam tähelepanu, kuid see väsitab ikkagi.

Arvuti on meie sõber, vahel vaenlane. Kas Teie vahekord arvutiga on teadlikum?

Minu suhted arvuti kui võimaliku terviseohuga on iseäralikud, sest olen nii selle kasutaja kui temaga töötamise uurija. Üks minu õpetatavaid aineid on töötervishoid, üks uurimisteemasid sisekeskkond ja selle mõju tervisele.

Peale selle, et arvuti on riskitegur, on ta ka töövahend, mis tekitab lisastressi, kui tihti kinni jookseb või valele klahvile vajutame. Arvuti ei ole alati nii süüdi, kui arvame, ta täidab talle antud käsu, nii et viga peitub arvuti kasutamise oskuses. Iseasi on tehnika mahajäämus.

Mida arvutikasutaja arvestama peab?

Igaüks saab enda töörütmi paika panna. Näiteks teatud aja tagant on vaja püsti tõusta ja puhata. On olemas isegi vastavad arvutiprogrammid (demoversioonid on tutvumiseks internetis tasuta), kus ekraan puhkuse aja ja isegi kehalised harjutused ette näitab. Mind see veidi häirib, sest kui teatud kellaajaks on vaja aruanne ära lõpetada, ei saa seda pooleli jätta. Aga kelle töö võimaldab, peaks võimalikult sageli pause tegema. Loodus ei ole loonud inimest vedelevaks olendiks, ta peab liikuma, et organism üldse funktsioneeriks. Treenitud lihaskond tagab siseorganeile õige asendi ning hea südametöö, viimane omakorda hea ajuverevarustuse.

Kui keha on kehv, ei tööta vaim nii, nagu võiks. Pikk arvutipäev ei tasu end ära – hommikul teed töö, milleks õhtul oleks kulunud paar tundi, paarikümne minutiga. Puhkusega töövõime taastub.

Kas arvutiga töötamisest tekkinud kutsehaigusi juba diagnoositakse?

Arvutitööst tekkinud kutsehaigusi on diagnoositud juba enne arvutiajastut, nüüd on arvuti näol lihtsalt üks põhjus lisaks. Hädad kipuvad tulema sagedamini kaela-õla-, pideva istumise tõttu ka nimmepiirkonda. Mõnel löövad valud õlga, mõnel kaela, mõnel hakkavad näpud surisema. Kui töötame liiga palju hiirega, langeb ebasoodne koormus küünarvarrelihastele.

Aga näiteks tenniseväljak Biomeediumi juures on kui pullile punase rätiku näitamine – arvutitööst niigi kurnatud käsi saab tenniskereketit hoides uue koormuse, mis kahjuks töötab sel juhul ebasoodsas suunas.

Kes õpetavad ja õpivad ülikoolis töötervishoidu?

Töötervishoid on rahvatervise õpetuse üks osa. Praegu õpetab seda ainult kaks inimest – dotsent Eda Merisalu ja mina. Meile kahele on tööd väga palju, ootame aktiivset järelkasvu. See kursus on arstiteaduskonna 3. kursuse rahvatervishoiu tsükli väike osa. Kui arstitudeng ülikooli lõpetab, võib see juba ununenud olla. Ja arstitudengid ei ole tervisest, st täpsemalt töötervishoiust eriti huvitatud, haigused ise on märksa huvitavamad. Enamik patsiente on tööl käijad ning töö ja haiguse vahelisi suhteid peab tundma.

Milline on töötervishoiu seis praegu Eestis?

Eestis on veel ebasoodne olukord. Kutsehaiguste kliinik kui töötervishoiualase ekspertiisi asutus on hinge vaakumas. Meil on kombeks enne vana ära lõhkuda, kui uus asemele tuleb. Puudub ka kutsehaiguste kontseptsioon, nende nimistu on küll nüüd olemas. Kutsehaiguste diagnoosimine polegi nii lihtne, sest siin tulevad mängu ka juriidilised küsimused – keegi peab ju hädad kompenseerima.

Olete ka TÜs loodud töötervishoiu projekti liige.

Suur osa TÜ töötajaist on hädas vaimse pinge ja sellest tuleneva stressiga. Paraku on sageli ka töötingimused ning vahendidki ebasobivad. Probleemidele oleks vaja leida sobivaim lahendus, mis oleks vastuvõetav nii tööandjale kui töötajale, s.o soodsaim lahendus odavaima hinnaga. Tänapäeval on töötervishoiu probleemid seotud rohkem töö ebaõige organiseerimise ja töö tegemise viisiga.

ARGO SOON (SÜND 1965)

1992 – lõpetas TÜ arstiteaduskonna ravi eriala
1992. aastast töötab arstiteaduskonna tervishoiu instituudis
Akadeemilised kraadid – üldarst (1992), rahvatervise magister (1997), dissertatsioon "The Sick Building Syndrome Hadassah Hospital Office Workers"
III preemia Eesti TA 1997. aastal kaitstud magistritööde konkursil
Teadustöö põhisuunad – ruumiõhu kvaliteet ja selle mõju tervisele (keskkonna ja töötervishoiu aspektid)

UUDISED

TÜ üliõpilased taliuniversiaadil

7.–17. veebruarini Zakopanes toimuvast XX taliuniversiaadist võtab osa ka TÜ üliõpilasi.

Eesti üliõpilaskoondisesse kuuluvad TÜst murdmaasuusatamises Peeter Kümmel (TÜ I, Põhjamaade noorte 5., osaleb juun MM-2001) – 10 km kl, 15 km vaba, 4x10, 30 km vaba; Ilmar Udam (TÜ arsti vil, EMV 5.99) – 10 km kl, 15 km vaba, 4x10, 30 km vaba; Timo Jaaska (TÜ II) – 10 km kl, 15 km vaba, 4x10 km; Margus Hallik (arstiteaduskonna resident; TPÜ III, E noortemeister '99) – 10 km kl, 15 km vabax10, 30 vaba. Laskesuusatamises võistleb Priit Viks (TÜ I, juun MM 2001 kandidaat) – 20 km, 4x7,5 km, 10km, 12,5 km.

Eesti delegatsiooni juhi, Eesti Akadeemiline Spordiliidu arendustegevuse juhi Tiina Beljaeva sõnul loobus universiaadile sõidust Jana Rehemaa, kuna talle anti lootust osaleda Otepää MK etapil.

"Hea esinemise korral tekiks tal võimalus pääseda Lahti MMile," ütles Tiina Beljaeva.

Eesti ülikoolidest on esindatud TÜ, TPÜ, TTÜ, Audentese Kõrgem Ärikool ja Concordia Rahvusvaheline Ülikool.

Algab museoloogia kursus

Soome Instituudi Tartu osakond korraldab 19. ja 20. veebruaril ERMi näitustemajas museoloogia kursuse koostöös Eesti Muuseumiühingu ning Eesti Rahva Muuseumiga.

Kursusel räägitakse muuseumidest ja museoloogiast üldiselt, aga näituste korraldamisest, kodulehekülgede kujundamisest, muuseumide rahastamisest ning juhtimisest, koostöövõimalustest, muuseumipedagoogikast ja muuseumipoodidest.

Osavõtjate vahel loositakse Soome ajakirja Museo aastakäik! Info: www.finst.ee/museoloogia. Lisainfo: Pertti.Pyhtila@finst.ee, Soome Instituudi Tartu osakond, www.finst.ee, Vanemuise 19, EE-51014 TARTU, ESTONIA, tel 427 319, 051 42 731, faks 427 097.

Kultuur 2000 taotlusvoor

On välja kuulutatud ELi kultuurivaldkonna koostöö raamprogrammi Kultuur 2000 projektide taotlusvoor.

Programmi raames toetatakse üleeuroopalist koostööd neljas valdkonnas.

Projektide esitamise tähtaeg 1. ja 3 tegevussuunas on 4. aprill ning 2. tegevussuunas 15. mai.

Materjalide tõlkimine eesti keelde alles käib, kuid ELi 11 liikmesriigi keeles on võimalik nii projektide taotlusvooru kui ka taotlusvormidega ning nõuandvate materjalidega tutvuda Euroopa Komisjoni veebilehel: http://europa.eu.int/comm/culture/culture2000_en.html.

Lähipäevil on uuendatud informatsioon olemas ka kultuuriministeeriumi kodulehel: http://www.kul.ee/. Veebruaris on kavas korraldada Kultuur 2000 programmi ja 2001.a taotlusvooru tutvustavad teabepäevad.

Lisainfo ja nõustamine: Eike Eller, Kultuuriministeeriumi eurointegratsiooni ja välissuhete büroo, tel 628 2228, faks 628 2320, e-mail: eike.eller@kul.ee.

ÕNNITLEME

Dots Taavo Seedre 50

7. veebruaril sai 50-aastaseks stomatoloogia kliiniku direktor, dotsent Taavo Seedre.

Taavo Seedre lõpetas TÜ arstiteaduskonna stomatoloogia osakonna 1974. aastal.

1980. aastal asus Taavo Seedre tööle stomatoloogia osakonna assistendi kohale. 1986. aastal anti talle dotsendi kutse.

1993-1999 töötas Taavo Seedre Tartu Stomatoloogia Polikliiniku peaarstina, eelmisest aastast on ta SA Tartu Ülikooli Kliinikumi stomatoloogia kliiniku direktor, jätkates samas ka koolitustegevust.

Taavo Seedre on vabariigi hambaarstide hulgas tunnustatud lektor ja spetsialist, kelle konsultatsioon ja ravitöö on hinnatud. Ta on ka Eesti Stomatoloogia Seltsi juhatuse ja volikogu liige ning Eesti Tervishoiujuhtide Kolleegiumi liige.

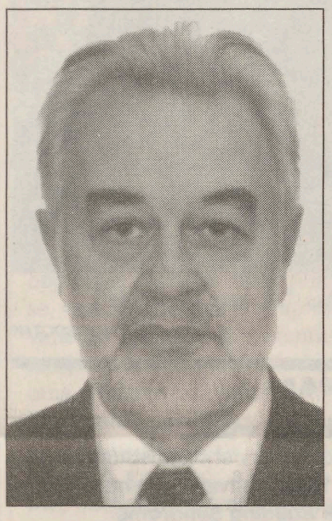
Kolleegide hulgas on ta armastatud oma sügava taktitunde ja mitte iialgi kustuva huumorimeele tõttu.

Soovime juubilarile palju õnne, tugevat tervist ning kustumatut teotahet!

Kolleegide nimel

Mare Saag

Prof Ants Tuulmets 65

7. veebruaril sai 65-aastaseks TÜ orgaanilise keemia instituudi juhataja prof Ants Tuulmets.

Ta lõpetas 1959. aastal meie keemiaosakonna *cum laude*. Peamiseks uurimisvaldkonnaks sai prantsuse keemiku Victor Grignardi avastatud reaktsiooni eri variantide mehhanismide uurimine. Keemiakandidaadi kraadi kaitses ta 1964. ja keemiadoktori kraadi 1975. aastal.

Seda reaktsiooni armastab ta tänapäevani, sest see on nii segane ja huvitav. Seetõttu piinab ta oma magistrante ja doktorante endise järjekindlusega ja muudkui kirjutab CC kategooria artikleid ja konverentsiettekandeid.

Pärast doktoriks saamist arvas labori- ja kateedrijuhataja Viktor Palm, et aitab tal ainult grinjaaritamisest, hoopis tulusam oleks, kui noor inimene hakkaks ka tudengeid õpetama. Nii läkski ja 1975. aastast on ta tegutsenud õppejõuna. 1993. aastal valiti ta orgaanilise keemia instituudi juhatajaks.

Igasugustesse uuendustesse ja reformidesse, mida ülikoolis pidevalt tehakse, suhtub ta eksperimentaalteadlasena võrdlemisi rahulikult. Mis seal ikka kakelda, kui just ei kavatseta kolmeaastasi poolharitlasi keemikute pähe toota või algkursustel keemikule vajalike põhiainete asemel midagi muud lugeda. Alla viieaastase kõva keemiastuudiumita konkurentsivõimelist keemikut pole võimalik saada.

Juubelipäeva tähistati seminariga, kus juubilar andis ülevaate oma 45aastasest teadustegevusest. Seminarile järgnesid "akadeemilised peied", tähistamaks juubilari ametialase staatuse muutust. Keemikute poolt jõudu ja tervist!

Tullio Ilomets

55

Tamara Janson,
dotsent – 9. veebruar
Nikolai Laanetu,
teadur – 9. veebruar
Varje Sootak,
tegevtoimetaja – 12. veebruar

65

Peeter Somelar,
lukksepp – 10. veebruar

TÜ rahvakunstiansambel moodustab uue algajate rahvatantsurühma. Tutvumistreeningud 12. ja 14. veebruaril kell 18 Üliõpilasmaja saalis, Kalevi 24. Info: www.ut.ee/tyrka, tel 402 979.

KOOLITUSKESKUS DIALOOG

COMMUNICATION COURSE OF ESTONIAN LANGUAGE

- Elementary level 07.02-23.05.2001
  Wed, Fri 18.00 – 21.15
- Intermediate level 05.02-26.05.2001
  Mo 18.00-21.15, Sat 13.30-16.45

Tel 473 533, e-post: koolitus@dialoog.ee

ACTA DIURNA

Ülikooli raamatukogu on reedel, 9. veebruaril SULETUD seoses magistraaltoru vahetusega.

LOENGUD

15. veebruaril kell 17 toimub dots Jaak Jaaguse akadeemiline loeng "Globaalsed kliimamuutused ja Eesti tulevik" Võrumaa Keskraamatukogu konverentsisaalis. Info: Maris Kivistik, ülikooli esindaja Võrumaal, tel 078 68 362.

Algab loengusari majanduspoliitika aktuaalsetest probleemidest praktiku silmade läbi. Üldteema "Eesti majandus uuel sajandil: avaliku ja erasektori koostöö". Sarja alustab Eesti Panga president Vahur Kraft loenguga "Eesti majandus uuel sajandil keskpanga pilgu läbi" 16. veebruaril kell 12.15 Narva mnt 4-A314 (aula). Info: Ülle Maidla, tel 376 342.

KURSUSED

Valikaine õpetajakoolituse üliõpilastele ja kõigile soovijatele. Arvutite rakendamine aineõppes (Computers in Education) (2 AP, arvestus, FLPK.01.150) Antakse ülevaade arvutite rakendamise võimalustest koolis. Tutvustatakse erinevaid elektroonilisi õppematerjale CD-del ja internetis, käsitletakse õpiprogrammide struktuuri ja ülesehitust ning arvuti kasutamise mõju õpitulemustele. Praktikumides õpitakse koostama elektroonilisi õppematerjale. Esimene loeng 26. veebruaril kell 16.15 Ülikooli 16-108. Lektor Triin Marandi.

Prof A. Dulitshenko üleülikooliline erikursus "Mustlased oma keeles ja kultuuris" (2 AP, arvestus, FLVE 01.055) toimub üle nädala neljapäeviti kell 18.15 PH 102, esimene loeng on 15. veebruaril. Registreerumine internetis või slaavi filoloogia õppetoolis (Ülikooli 18a-315, tel. 375 351).

Prof Olev Raju üleülikooliline vabaaine "Eesti majanduse arengukontseptsioone" (16 tundi, 1 AP, arvestus, MJRI.07.002) annab ülevaate Eesti majanduse olukorrast ning edasise arengu võimalikest mudelitest. Reedeti 14-16, Narva mnt 4-A109. Registreerimine õppeinfosüsteemi kaudu. Esimene loeng toimub 16. veebruaril.

Õpetajakoolituse ja magistriõppe üliõpilastele: Eesti õigekeelsus ja väljendusõpetus (2 AP, FLEE.02.045). Õppejõud Meeli Sedrik. Õppetöö algab 20.02. T 16.15 ph 139. N 16.15 Lossi 427. Leelo Padari, tel 375 224.

Uued kursused ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas. Info: www.jrnl.ut.ee.

Spetsiaalkursus KÕRVALAINE õppijatele! – SOZU.03.142 Brändi kommunikatsioon (3 AP). Neljapäeviti kl 12-16 alates 8. märtsist. Õppejõud: Margit Keller ja Triin Vihalemm.
Kursus on mõeldud sotsiaal- ja majandusteaduskonna tudengeile ja tugineb uusimatel sotsiaal- ja turundusteooriatel ning praktilistel juhtumitel nii Eestis kui välisriikides.

SOZU.03.138 Mainekujundus ja imago (2 AP, NB! varem loetud ühepunktilisena)
Teisipäeviti kl 10-12 ph 128. Õppejõud: Aune Past.

SOZU.03.083 Diskursuse ja retoorika analüüs (1 AP). Neljapäeviti kl 10-12 ph 133. Õppejõud: Veronika Kalmus. Ainekursuse eesmärk on tutvustada peamisi kriitilise diskursusanalüüsi meetodeid ja analüütilisi vahendeid.

SOZU.03.147 Rahvusvaheline suhtekorraldus (2 AP, NB! varem loetud ühe ainepunktilisena). Reedeti kl 10-14 ph 128 veebruaris-märtsis. Õppejõud: Janno Toots.

SOZU.03.150 Marketing and Public Relations in Media (2 AP). Esmaspäeviti kl 14-16 ph 133. Õppejõud: Jeffrey Graff. Ingliskeelne kursus annab ingliskeelse ajalehe ja veebilehe kujunduse, promotsiooni, levitamise ja reklaami praktilisi oskusi.

SOZU.01.081 ja SOZU.01.097 Ülevaade audiovisuaalsest kommunikatsioonist (2 AP).
Neljapäeviti kl 10-14 ph 128. Õppejõud: Raivo Suni ja Aune Unt, Sigrid Kaasik ja Maarja Lõhmus. Sissejuhatus raadio, tele ja uue meedia kommunikatsiooni.

SOZU.01.120 Meedia ja sugu (2 AP). Kolmapäeviti kl 14-18 üle nädala alates esimesest nädalast ph 128. Õppejõud: Barbi Pilvre.

SOZU.01.121 Journalistic Creative Writing in Media (2 AP). Kolmapäeviti kl 10-12 ph 133. Õppejõud: Jeffrey Graff. Kursus annab praktilisi oskusi ingliskeelse ajalehe ja veebilehe kirjutamiseks ja toimetamiseks. Käsitletakse ajakirjandusliku toote loomise kõiki aspekte: teemade leidmine, intervjueerimine, uudiste, arvamuslugude ja tarbija-artiklite kirjutamine, fotode valik.

KAITSMISED

Kaitsmisele tulevad tööd on saadaval Tartu Ülikooli Raamatukogus 2 nädalat enne kaitsmist.

13. veebruaril kell 14.15 kaitseb Lossi 3-426 Merike Ivask magistritööd "Pärnu sillakohtu arhivaalid ajalooallikana 1866-1888". Juhendaja prof Aadu Must, oponendid prof Peeter Järvelaid ja MA Lea Leppik. Info: Katrin Martsik, tel 375 658.

14. veebruaril kell 12 kaitseb Narva mnt 4-A216 Katrin Olenko magistritööd "Eesti võimalused Euroopa majandus- ja rahaliiduga liitumiseks optimaalse valuutapiirkonna teooria põhjal". Juhendaja prof Janno Reiljan, oponendid dots H. Kaldaru ja dr U. Sepp. Info: Raili Remmel, tel 376 340.

16. veebruaril kell 13 kaitseb Paabeli ruumis 103 Ada Ruttik magistritööd "Les derives adverbiaux en francais et en estonien et leur traduction litteraire dans les deux langues". Juhendaja prof dr phil habil Jacques Cortes, oponent fil-kand Kristiina Ross. Info: Milvi Kaber, tel 375 228.

22. veebruaril toimub Liivi tn 2-208 kaks magistritöö kaitsmist matemaatilise statistika erialal.
Kell 14.15 kaitseb Kaari Orav tööd "Riski väärtus ehk VaR Eesti Panga investeerimisportfelli näitel". Juhendaja prof Tõnu Kollo, oponent lektor Raul Kangro.
Kell 15.30 kaitseb Heti Pisarev tööd "Structural nested mean models in a repeated measures setting". Juhendaja teadur Krista Fischer, oponent teadur Märt Möls.
Info: Leiki Loone, tel 375 863.

TEATED

Eesti Füüsika Selts korraldab 12. ja 13. veebruaril ülikooli füüsikahoone suures auditooriumis (160) XXXI Eesti füüsikapäevad. Füüsikapäevade kava aadressil: www.physic.ut.ee/fp2001/kava.html.
Füüsikapäevade ajal toimub ka EFSi üldkogu, kutse EFSi liikmetele ja üldkogu päevakord aadressil: www.physic.ut.ee/fp2001/kutse.html. Info: Piret Kuusk, piret@fi.tartu.ee, tel 07 383 006.

Eesti Matemaatika Selts korraldab seltsi 75. aastapäeva tähistamiseks 17. veebruaril konverentsi Tartus, TÜ Ajaloo Muuseumis, kell 11 ja 18. veebruaril seltsi üldkoosoleku Tartus, Vanemuise 46, algusega kell 10.

15. veebruaril osaleb Tartu Ülikool väljapanekuga noorte infomessil Orientiir 2001 Narvas. Tutvustatakse 2001. aasta sisseastumistingimusi ning õppimisvõimalusi ülikoolis. Info: Aire Luts-Vähejaus, regionaaltegevuse peaspetsialist, tel 375 603.

Tartu Lions Klubi koostöös Uppsala Lions Klubiga pakub kahele tudengile võimaluse osaleda üliõpilasvahetusprogrammis 25.03-8.04.2001. Kandidaatidelt eeldatakse tublidust õppetöös ja rootsi keele oskust.
Taotlused koos soovituskirjadega saata aivar@rtk.tartu.ee hiljemalt 26. veebruariks, lisainfo: tel 051 64 818 (Aivar Paidla).

IN MEMORIAM

Professor Jüri Saarma

24. okt 1921 – 7. veebr 2001

Eesti arstkonda on tabanud valus kaotus. Pärast pikaajalist rasket haigust lahkus emeriitprofessor Jüri Saarma.

Jüri Saarma lõpetas 1938. aastal Pärnu gümnaasiumi ja 1945 TÜ arstiteaduskonna. Juba 1942. aastast töötas ta praktikandina ülikooli närvi- ja vaimuhaiguste kliinikus, kus pärast ülikooli lõpetamist jätkas assistendina. 1947. aastal kaitses kandidaadiväitekirja skisofreeniahaigete haigusteadvusest ja 1953. aastal sai dotsendikutse. Intensiivset teadustööd kroonis 1964. aastal kaitstud doktoriväitekiri skisofreeniahaigete ravist. 1966 valiti ta psühhiaatria professoriks. 1963-1966 oli Saarma dekaan, 1975-1983 psühhiaatria õppetooli juhataja ja 1968-1978 vabariigi peapsühhiaater.

Jüri Saarma jaoks oli esmatähtis emakeelse erialase terminoloogia väljaarendamine ning täiustamine ja seda nii õppe- kui aimekirjanduse loomisel. Ta on koostanud rohkearvuliselt õppevahendeid, õpikuid ja käsiraamatuid. 1972-1983 oli ta Maailma Psühhiaatrite Assotsiatsiooni kõrgema närvitegevuse sektsiooni aseesimees ja esimees ning mitmete välismaiste erialaühingute au- ja kirjavahetajaliige. 1974. valiti ta NL Meditsiiniakadeemia korrespondentliikmeks.

Jüri Saarma oli pool sajandit Eesti psühhiaatrite pere akadeemiline isa, mälestus temast jääb meie kõigi südamesse.

TÜ Psühhiaatriakliinik

LUGUPEETUD TÜ TÖÖTAJAD JA ÜLIÕPILASED!

Kui Teie auto vajab kvaliteetset hooldust või remonti
(sh mootori- või kereremonti, värvimist vms),
helistage palun tel 055 34 158.
Kuldsete kätega meister Lembit aitab Teid alati!

Töötasu kokkuleppel, TÜ töötajaile ja üliõpilastele soodustus kuni 15%. Uskuge, Te jääte rahule!

ÜLIKOOLIHARIDUSE JA ÕPPEKAVADE REFORM

Avalik arutelu 13. veebruaril kell 16
keemiahoone ringauditooriumis Jakobi 2

- Avasõna – TÜ rektor prof Jaak Aaviksoo
- Kõrgharidusastmete ja kraadide tunnustamine ja ühtlustamine Euroopa kõrgharidusruumis – Eesti ENIC/NARIC juhataja Gunnar Vaht
- Riikliku koolitustellimuse formeerumine ja finantseerimine uues õppesüsteemis (3+2+4) – Haridusministeerium, teaduse ja kõrghariduse osakond, kõrghariduse talituse juhataja Maiki Udam
- Ülikoolihariduse ja inseneriõppe õppekavade reform – TTÜ õppeprorektor prof Jakob Kübarsepp
- Ülikoolihariduse ja põllumajanduserialade õppekavade reform – EPMÜ teadusprorektor Andres Koppel
- Ülikoolihariduse ja Tartu Ülikooli õppekavade reform – TÜ õppeprorektor prof Volli Kalm

Arutelu juhib prof Volli Kalm.
Info: Marvi Mikk, tel 376 210, marvi@ut.ee

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

16. veebruar 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 6 (2043) TASUTA

Kraadiga õde – nüüd ka Eestis

Eve Sooväli
TÜ arstiteaduskonna õeteaduse osakonna assistent

Meie ühiskonnas on veel juurdunud arusaam, et õde on arsti abiline, kes tegutseb tema korralduste kohaselt. Julgen väita, et meie õed on juba teel professiooni ehk arenenud kutseala poole.

Igal inimesel on oma visioon õest kui kutseala esindajast, tema osast meditsiinis ja positsioonist ühiskonnas.

Nägemust kujundavad paljud tegurid, üks olulisemaid on kindlasti haridus.

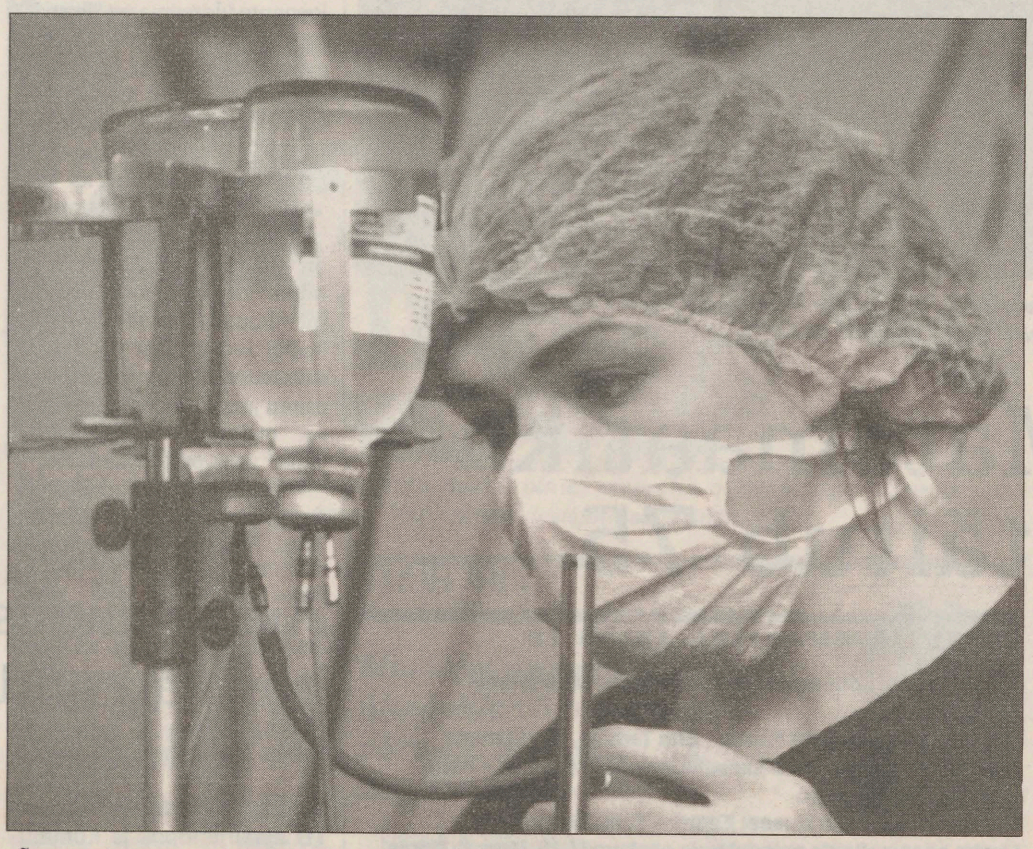
Abilisest on saanud spetsialist

Patsiendid vajavad õde, kui nad ei tule ise toime tervise eest hoolitsemisega. Õenduse rajaja Florence Nightingale'i arvates oli õe ülesanne patsiendi aitamine võimalikult heasse seisundisse, nii et loodus võiks kaasa aidata tema paranemisele.

Tänapäeval võime tõdeda, et õendus on dünaamiline kutseala, mis areneb koos ühiskonnaga ja seisab alati inimese tervise teenistuses.

Arenenud riikides, ennekõike USAs, Põhjamaades ja Lääne-Euroopas on juba ammu toimunud muutused õdede koolituses, mida on tinginud nii struktuursed kui ka majanduslikud põhjused, kuid peamised on siiski koolitusprotsessi ja õppimisorientatsiooni puudutavad asjaolud.

Õendus on multidistsiplinaarne eriala, mis nõuab õelt spetsiaalseid teadmisi arstiteadusest, sotsioloogiast, psühholoogiast, pedagoogikast, filosoofiast jne. Need aitavad kaasa õenduse ja õendusteaduse eksisteerimisele ning arengule.

Õed – kunagistest arsti abilistest on saanud kõrgharidusega spetsialistid.

MALEV TOOM / POSTIMEES

TÜs saavad õed magistrikraadi

Õendusele on vaja süstemaatilist teadmiste baasi, mis pidevalt täiustub uurimustööde kaudu. Õendus vajab teooriaid ja mudeleid, mida saab kasutada igapäevatöös.

Võib tekkida küsimus, milleks õdedele sellised teadmised? Teadjad inimesed on kirjutanud, et professioon on elukutse, millel tegutsemise eelduseks on spetsialiseeritud teadmised ja pikaajaline akadeemiline koolitus. Iseseisvus tagab suurema otsustamisvabaduse ja kohustuse vastutada. Iseseisvuse saavutamisel on suur tähtsus akadeemilisel koolitusel ja erialateadusel.

TEMPUS PHARE KONVERENTS

Kõrghariduse hindamine – Õendusteaduse magistriõpe Tartu Ülikoolis 27. ja 28. veebruaril 2001
Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsisaalis, W. Struve 1

Akadeemiline koolitus tähendab laiahaardelist kavandatud protsessi, kus teadmised, oskused ja väärtused õpilases pidevalt arenevad. Koolituse eesmärk on anda uusi teadmisi ja oskusi, õpetada omandatud teadmiste kasutamist, analüüsi ja sünteesi oskust, suhtuma kriitiliselt ja paindlikult teadmiste kasutamisse.

TÜ arstiteaduskond alustas õdede akadeemilise koolitusega peaaegu kümme aastat tagasi. Tänaseks on jõutud kraadihariduseni. Õendusteaduse osakonnas on välja arendatud bakalaureuseõppe ja magistriõppe õppekavad. Nende õppekavade järgi õppinud inimesed on jõudnud juba ka kraadi kaitsta.

Kui vaadata oma kodust kaugemale, siis mujal maailmas sai õdede akadeemiline koolitus alguse 40.–50. aastatel USAs, liikudes edasi Euroopasse, Põhjamaades hoogustus see 70. aastatel.

Euroopa Liit tuli appi

Akadeemilise erialaharidusega (kraadiharidusega) on kõik ülikoolide ja õdede koolide õppejõud, ka tervishoiuasutuste juhtivad õed ja koolitusõed. Nii saab tulevikus olema meilgi. Meie prognoositav vajadus magistrikraadiga õdede järele on saja ringis.

Tänu Kuopio ja Göteborgi kolleegide initsiatiivile sai kolm aastat tagasi alguse Euroopa Liidu abiprogramm, mis toetas akadeemilist haridust. Tempus Phare projekti eesmärk oli Tartu Ülikoolis välja arendada õendusteaduse magistriõppe õppekava ja koolitada magistrikraadiga õdesid-õppejõude. Projekt on jõudnud lõppfaasi ning tulemuseks on toimiv õppekava ja peatselt magistrikraadi kaitsvad magistrandid.

Mida akadeemiline haridus õele annab?

Kindlasti aitab akadeemiline haridus kaasa muudatuste ja uuenduste paremaks läbiviimiseks erinevatel tervishoiutasanditel.

Samuti võimaldab akadeemiline haridus lugeda teaduskirjandust ja kasutada kõrgtehnoloogilist meditsiinitehnikat ning instrumentaariumi. Aitab hakkama saada patsientide kasvanud meditsiiniliste teadmiste ja suurenenud nõudmistega. Aitab kindlustada patsientidele kaasaegset ja kvaliteetset õendusabi. Vähem tähtis ei ole ka see, et hea haridus tagab parema positsiooni tööturul.

TÄNA LEHES

Haridus- ja teadusmess Intellektika
LK 3

Eesti Matemaatika Selts tähistab 75. aastapäeva
LK 2

Algavad vabade kunstide professori Leonhard Lapini loengud
LK 2

Seminar "Meditsiin ja meedia"
LK 2

UUDISED

Hispaania suursaadiku visiit

Kolmapäeval viibis Tartus Hispaania Kuningriigi uus suursaadik, Helsingis resideeriv Fernando Carderera Soler saatkonna sekretäri Teresa Lizaranzu Perinati saatel.

Külalisi võtsid vastu TÜ rektor prof Jaak Aaviksoo, Tartu linnapea Andrus Ansip ja linnavolikogu esimees akad Peeter Tulviste.

Kõnelustel rõhutati hispaania filoloogia õpingute tähtsust TÜs, vajadust Tartut kui dünaamiliselt arenevat ja suure kultuurilise tähtsusega linna senisest enam tutvustada Hispaanias ning visandati koostöösidemete laiendamist TÜ, Tartu ja Hispaania vahel. Suursaadik pidas TÜ hispaania filoloogia üliõpilastele ja õppejõududele loengu Hispaania rollist tänapäeva Euroopas ja maailmas ning kinnitas Hispaania jätkuvat kõigekülgset toetust hispaania filoloogia õpingutele TÜs.

TÜd külastas Vene suursaadik

Kolmapäeval külastas Tartu Ülikooli ka Vene Föderatsiooni suursaadik T. E. Konstantin Provalov.

Suursaadik kohtus rektori ning vene ja slaavi filoloogia osakonna õppejõududega. Kõne all oli senine koostöö ning selle jätkamine, samuti vene keele ja kultuuri õpetamise võimalused.

Konstantin Provalov on Vene Föderatsiooni suursaadik Eestis alates käesoleva aasta jaanuarist. Kolmapäevane kohtumine oli tema esimene külaskäik Tartu Ülikooli.

UT toimetus annab teada

Seoses reedel, 23. veebruaril kell 12 aulas algava EV aastapäeva aktuse ja lühendatud tööpäevaga saab UT valmis juba neljapäeva õhtupoolikul.

Toimetus palub materjalid võimalikult vara ära tuua või saata, viimaseid teateid jõuab sisse panna veel neljapäeva varahommikul.

Tartu briti kogukond annetab Jaani kiriku taastamiseks 50 000 krooni

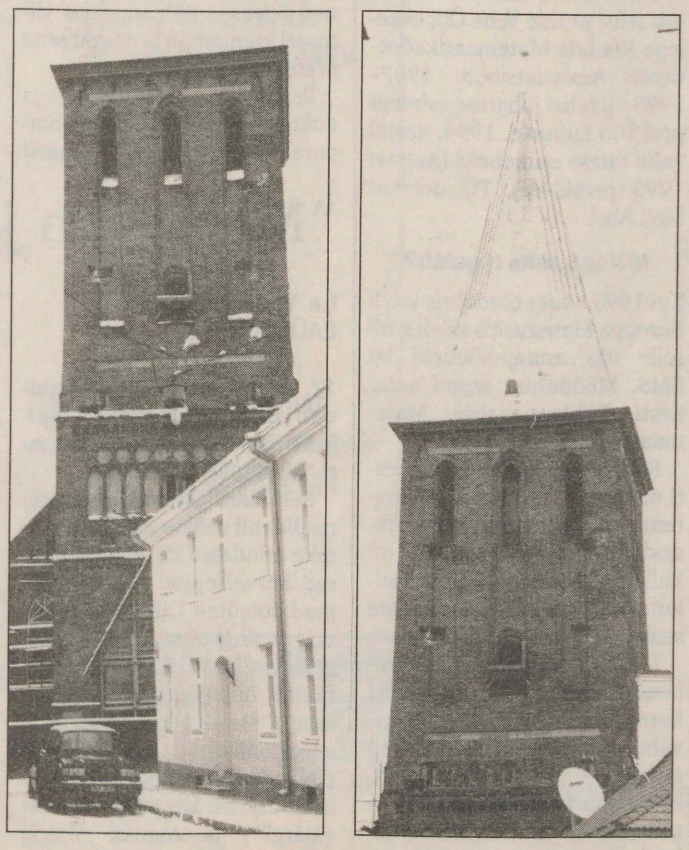
Eile annetasid lord Carlisle ja 5 Tartu linnas elavat ning töötavat Briti kodanikku Jaani kiriku taastamiseks 50 000 Eesti krooni.

Annetus anti üle TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis, kus lord Carlisle korraldas oma 52. sünnipäeva puhul heategevusliku vastuvõtu. Külalistel oli võimalik teha annetusi Jaani kiriku taastamise heaks.

Lord Carlisle sõnul on nii briti kui saksa kogukonnad Eestis alates 1991. aastast toetanud mitmeid väärtuslikke ettevõtmisi ja osalenud heategevuslike ürituste korraldamisel. "Tervitame südamest võimalust toetada Jaani kiriku, keskaegse arhitektuuri pärli restaureerimist," kinnitas lord Carlisle.

Eesti-toetajana tuntud lord Carlisle oli aastatel 1996-1997 Briti parlamendi Ülemkoja liige. Möödunud aasta algusest töötab lord Carlisle TÜs rektori nõunikuna välisküsimustes.

Parimate inglise traditsioonide kohaselt korraldatud lord Carlisle heategevuslik vastuvõtt oli teadaolevalt esimene sellelaadne Tartus.

Jaani kirik on juba tagasi saanud oma torni, hoonet on taastatud väljast ja seest. Kiriku lõplikule taastamisele aitavad suuresti kaasa annetused.

POSTIMEHE ARHIIV

Tartu Ülikooli Pärnu Kolledž laieneb

Varje Sootak

Neljapäeval, 22. veebruaril kell 14 avab ülikooli Pärnu Kolledž pidulikult oma uue hooneosa.

Kolledži vanemas hooneosas valmisid raamatukogu, administratiivtöötajate ja kolme lektoraadi ruumid ning vana ja uut maja ühendav klaaskoridor.

Haldusdirektori Sirje Talvingu sõnul paranevad tunduvalt õppe- ja töötingimused. "Raamatukogu valmimine eesti raamatu aastal on suur kingitus. Seda ei külasta mitte ainult kolledži üliõpilased ja töötajad, vaid ka linna inimesed."

Ehitaja oli AS Restauraator, mööbel tuli AS Standard.

TÜ Pärnu Kolledž asutati 1996. aastal, uus õppehoone valmis 1999. aasta talvel. Praegu saab kolledžis õppida ärijuhtimist, turismi ja sotsiaaltööd.

Miss Valentine 2001

Eesti Võimlemisliit, Tartu Linn, TÜ ja Tartu Võimlemisklubi Janika korraldavad 17. ja 18. veebruaril 7. rahvusvahelised iluvõimlemisvõistlused Miss Valentine 2001.

Osalevad parimad võistkonnad Soomest, Rootsist, Norrast, Kanadast, Malaisiast, Saksamaalt, Bulgaariast, Poolast, Tšehhist, Venemaalt, Aserbaidžaanist, Kasahstanist, Valgevenest, Lätist ning kõigist Eesti parimatest klubidest. Võistlused toimuvad nii individuaalalade kui ka rühmade arvestuses. Miss Valentine 2001 kultuuriprogrammi lisandub ka rühmavõimlejate galakontsert parimate rühmade osalemisel nii Eestist kui mujalt.

17. veebruaril kell 16 toimub TÜ Spordihoones (Ujula 4) avamine, kell 16-21 eelvõistlused. 18. veebruaril kl 16-18 finaalid, kl 18-19 galakontsert ja kl 19 algab pidulik lõpetamine.

Traditsiooniliselt valib žürii kõige graatsilisema võimleja, kes pärjatakse Miss Valentine 2001 tiitliga.

Info: tel 050 29 682.

UUDISED

Tartu linna uued aukodanikud

Linna volikogu nimetas Tartu linna aukodanikeks Tullio Ilometsa, Helend Peebu ja Valve Saarma.

Tullio Ilomets on keemik, TÜ õppejõud, Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees ning ülikooli ajaloomuuseumi idee algataja. Prof emer Valve Saarma on arst, teadlane ja õpetaja.

Aukodanike avalik nimetamine toimub 23. veebruaril Eesti Vabariigi 83. aastapäeva kontsertaktusel Vanemuises.

Romaani kirjanduse kollokvium

Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni ja Eesti Kirjanike Liidu ühiskorraldusel toimub 23. veebruaril kl 10 Tartu Kirjanduse Majas kollokvium romaani kirjanduste retseptsioonist ja tõlkimisest Eestis.

Kollokvium on pühendatud Cervantese "Don Quijote", García Márqueze "Saja aasta üksilduse" ja arvukate muude maailmakirjanduse tähtteoste, sealjuures iseäranis romaani kirjanduste tõlkija Aita Kurfeldti (1901-1979) 100. sünniaastapäevale.

Kavas on tosin ettekannet prantsuse, hispaania ja itaalia kirjanduse retseptsioonist. Ain Kaalepi, Jüri Talveti, Merike Riivese, Kristiina Rossi ja Ülar Ploomi kõrval esinevad noored romaani kirjanduste uurijad – doktorandid, magistrid, bakalaureused. Käsitletakse romaani vaimu üldist tähendust Eesti ühiskonna ja kultuuri kujunemises, tõlkeprotsessi hispaania, prantsuse ja itaalia keelest eesti keelde, eesti uusimat baudelaire'iaanat, Aleksander Aspeli rolli prantsuse kirjanduse vahendaja, mõtestaja ja tutvustajana ning palju muud.

Kollokviumi toetab Eesti Raamatuaasta Peakomitee.

Pisitrükiste näitus

21. veebruaril kell 14 avatakse TÜ Raamatukogus raamatuaasta näitus "Pisitrükiste kogu TÜ Raamatukogus".

TÜ Raamatukogus 1983. aastal loodud pisitrükiste kogu sisaldab trükiseid 19. sajandi lõpust tänapäevani. Seisuga 1. jaanuar oli arvel 70 377 trükist, mis on saadud annetustena ja sundeksemplarina.

Ühe osa vanemast pisitrükisest moodustavad ajaleheväljalõigete mapid. TÜ Raamatukogus moodustatakse pisitrükistest temaatilised mapid, mis peegelduvad kataloogides. Praegu on avatud üle 700 teema. Uuem osa on sisestatud INNOPACi ja on otsitav ka märksõnu kasutades. Vanemas osas domineerib kirikutrükis, uuemas ametkondlik reklaamtrükis.

Näitusel eksponeeritakse valikut TÜ Raamatukogu pisitrükiste kogust. Näituse koostasid Valvi Hiir ja Kaarin Viirsalu, kunstnik Maarika Tang.

Eesti Füüsika Seltsi preemiad

Eesti Füüsika Seltsi aastapreemia anti TÜ Füüsika Instituudi vanemteadurile Ants Lõhmusele tööde eest teravikmikroskoopia arendamisel.

Aukirja väärilisteks tunnistati prof Jaak Kikas suure töö eest Eesti kooliõpilaste füüsikaolümpiaadide korraldamisel ning Eesti võistkondade saatmisel rahvusvahelistele füüsikaolümpiaadidele.

Seltsi külaline, Colorado Ülikooli prof Jaak Vilms (vasakult teine) koos dots Viktor Abramovi, seltsi endise esimehe prof Ülo Lumiste ning praeguse esimehe dots Mati Abeliga Tartus. ISIKLIK ARHIIV

Eesti Matemaatika Seltsil täitub 75

Mati Abel
Eesti Matemaatika Seltsi president

EESTI MATEMAATIKA SELTS 75

17. veebruaril konverents kl 11 TÜ Ajaloo Muuseumis
Ettekanded:
Matemaatika arengust Eestis – Enn Tamme, Ülo Lumiste
Eesti matemaatika AMSi klassifikatsiooni valguses – Kalle Kaarli, Raul Kangro
Matemaatilisest haridusest Eestis – Tõnu Tõnso.
Lisaks sõsarseltside esindajatele osalevad Läti, Ungari, Poola, Rootsi ja Soome seltside presidendid ja esindajad.

1987. aastal asutatud Eesti Matemaatika Selts on 1926. aastal loodud Akadeemilise Matemaatika Seltsi järeltulija.

Eesti Matemaatika Seltsi (EMS) eelkäija Akadeemiline Matemaatika Selts (AMS) loodi 1926. aastal Tartus. Sellesse kuulusid põhiliselt TÜ õppejõud ja üliõpilased. Seltsi esimeseks juhatuse esimeheks valiti professor Gerhard Rägo.

Liikmete arv ulatus mõnel aastal 78ni. Lisaks tartlastele kuulus sinna ka matemaatikaõpetajaid Tallinnast, Viljandist, Väike-Maarjast jm. AMSi liikmetest on senini meie keskel vaid akadeemik Harald Keres.

Matemaatikakeskusena

Selts etendas küllaltki olulist osa Eesti matemaatikaelus. Ettekandekoosolekutel tutvustati nii tolle aja täppisteaduste huvipakkuvaid tulemusi, seltsi liikmete uurimusi, matemaatika õpetamise probleeme kui ka matemaatika ajalugu.

Enne Teist maailmasõda tegutses TÜ juures 37 mitmesugust seltsi, millest pooled olid harrastusseltsid. 1940. aastal enamik suleti, mõned lõpetasid ise oma tegevuse. AMSi viimane töökoosolek toimus 22. novembril 1940. aastal.

Tegevuse peatamine

ENSV Rahvakomissaride Nõukogu määrus kohustas Haridusе Rahvakomissariaati ühe kuu jooksul esitama Eesti Rahvakomissaride Nõukogule kinnitamiseks TÜ juures tegutseva 12 seltsi (sh AMSi) reorganiseerimise kava, mille järgi tuli seltsi tegevus viia kooskõlla NLis tegutsevate organisatsioonide nõuetega. Rektor Hans Kruus tegi ettepaneku likvideerida Akadeemiline Matemaatika Selts ja Õigusteaduste Selts.

Saksa vägede saabumise tõttu 1941. aasta juulis ei toimunud (arhiivi andmetel) ENSV Rahvakomissaride Nõukogu istungeid, kus oleks seltside likvideerimist arutatud. Samuti puuduvad andmed selle kohta, et pärast sõda oleks tegeldud akadeemiliste seltside likvideerimisega. Seega AMSi ei suletud, vaid ta ise peatas oma tegevuse. Sõja ajal püüdis prof Herman Jaakson mitmel korral saada luba tegevuse jätkamiseks, kuid iga riigikord nõudis põhikirja kohandamist kehtivatele nõutele. See oli üks põhjusi, miks selts sõja ajal oma tegevust ei jätkanud.

Seltsi taastamise mõtted

Seltsi taastamise mõtted ringlesid matemaatikute seas juba 70ndatel aastatel, kuid olukord ei olnud veel soodne. 80ndate algusest poliitiline olukord mõnevõrra muutus. 1983. aasta jaanuaris loodi ENSV Kesk- ja Kõrghariduse Ministeeriumi juurde ametkondadevaheline matemaatikaalane komisjon (esimees TÜ prof Ü. Lumiste), mille üheks eesmärgiks sai matemaatika seltsi taastamine. Tollane kõrgharidusminister Ilmar Nuut (AMSi juhatuse teise esimehe Jüri Nuudi poeg) kiitis plaani heaks. Taasavamise (tollal Eesti NSV Matemaatika Seltsi asutamise) koosolek pidi toimuma 1984. aastal, kuid EKP Keskkomitee sekretär, olles algul avamist toetanud, võttis oma nõusoleku tagasi.

1984. aasta mais asutati ministeeriumi juurde matemaatika nõukogu (esimees Ü. Lumiste). Kolme aasta pärast otsustas nõukogu oma töö lõpetada, sest ei suudetud lahendada matemaatikute probleeme, ning luua EMS kui kõiki matemaatikuid ja matemaatikaõpetajaid ühendav vabatahtlik teaduslik ühendus, mis jätkaks AMSi tegevust.

Taasavamine

Kava kohaselt pidi loodav selts hakkama alluma ENSV TA-le ja ENSV Kõrg- ja Keskerihariduse Ministeeriumile. Põhiülesandeks seati matemaatiliste teaduste ja matemaatilise hariduse arengu igakülgne tõhustamine Eestis. Nõukogu esimees prof Ülo Lumiste selgitas matemaatikute plaani kõrgharidusministrile Väino Rajangule, kel õnnestus saada Ministrite Nõukogu esimehe esimese asetäitja Indrek Toome nõusolek.

Akadeemilise Matemaatika Seltsi järeltulija Eesti Matemaatika Seltsi asutamise konverents peeti 17. septembril 1987 TÜ aulas 118 asutajaliikme ja 52 külalise osavõtul.

Esimese juhatuse esimeheks valiti prof Ülo Lumiste ning auesimeheks akadeemik Arnold Humal. Kohe pärast taasavamist hakkas selts taastama oma ennesõjaaegset struktuuri.

1988. aastal loodi koolimatemaatika sektsioon (1989. aastal kasvas sellest välja Koolimatemaatika Ühendus) jt töörühmad. Otsustati hakata välja andma seltsi aastaraamatut, õpilaspreemiat parimale lõpuklassi õpilasele üle-eestilise matemaatikaolümpiaadi tulemuste põhjal ning üliõpilaspreemiat parimale üliõpilasteadurile. 1989. aasta märtsis loodi akadeemik Arnold Humala pärijate ettepanekul Arnold Humala preemia noormatemaatikutele.

1995. aasta oktoobrist kuulub seltsi juurde Vene Õppekeelega Koolide Matemaatikaõpetajate Assotsiatsioon. 1987–1993 oli seltsi juhatuse esimees prof Ülo Lumiste. 1994. aastal valiti uueks esimeheks (aastast 1995 president) TÜ dotsent Mati Abel.

Millega selts tegeleb?

Kui 1990. aasta oktoobris loodi Euroopa Matemaatika Selts, oli selle üks asutajaliikmeid ka EMS. Möödunud aastal valiti Eesti Rahvusvahelise Matemaatikauniooni liikmeks.

Selts korraldab üle aasta Eesti matemaatikapäevi, Koolimatemaatika Ühendus iga-aastaseid talve- ja suvepäevi, mis on küllalt populaarsed matemaatikute ja matemaatikaõpetajate seas.

Lisaks seminaridele ja ettekandekoosolekutele, aitab selts korraldada kohalikke ja rahvusvahelisi konverentse, kirjastab matemaatikaalast kirjandust, korraldab teatmekirjanduse ja sõnastikke koostamist, aitab korraldada noorte matemaatikavõistlusi ja sisustada õppelaagreid.

Algavad prof Leonhard Lapini loengud

Varje Sootak

Esmaspäeval, 19. veebruaril kell 18 alustab keemiahoone ringauditooriumis oma loengutega TÜ uus vabade kunstide professor Leonhard Lapin.

Kahe nädala järel toimuvate loengute üldteema on "Eesti XX sajandi kunsti- ja arhitektuuriavangardi päritolu ja pärand. Esimene loeng on teemal "Milleks avangard? Kes ma olen – Lapin?". Prof Lapin soovib lisaks loengutele teha ka kaks *workshop*`pi "Tühjus ja ruum".

"Usun, et teave, mida esitan, on paljuski unikaalne, kuna minu vastavateemaline Soomes ilmunud raamat ei ole eesti keeles ilmavalgust näinud. Lisaks teoreetilistele targutustele esitan jõudumööda ka visuaalset materjali, videofilmideni välja," ütles prof Lapin UTle.

Lapini sõnul ei tule tema esinemistest siiski mingit videofestivali. "On tunde, kus tuleb ka kuulata, aga mis kõige olulisem – keskustella. Dialoog on meeldivaim kontakt publikuga."

Kuulajaskonna suhtes pole Lapinil mingeid nõudeid, tulla võiksid kõik, kes kunsti ja arhitektuuri vastu huvi tunnevad – nii asjahuvilised linnast kui ka asjatundjad. "Arvan, et eriti kasulik peaks minuga kohtumine olema aga kunstiõppijatele."

Lapin ootab publikult heatahtlikkust ja dialoogivõimet. "Ma olen ikkagi kunstnik ja arhitekt ning ajaloolaste, filoloogide ja filosoofidega spetsiifilistel teemadel vaidlusteks ebavõrdne partner – esindan ka oma teooriakestes enam intuitiivset suunda, vaatenurka, mis tegeleb rohkem inimese hinge kui mõistusega. Üritan anda endast parima, ka vanadel teemadel tulla välja uue teabe ja ideedega. Kõik, kellel on minu loengute suhtes erisoove või unelmaid, palun meilida lapin@online.ee. Püüan neid jõudumööda täita."

Ajakirjandusdoktorandid harivad end talvekoolis

Varje Sootak

18.-22. veebruarini toimub TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas rahvusvaheline doktorantide talvekool.

Eesti ajakirjanduse professori Epp Laugu (pildil) sõnul keskendutakse kahele teemaringile – kuidas meedia konstrueerib ja reprodutseerib tegelikkust ning ajakirjanduskultuurile.

Põhitähelepanu on seminaril Laugu sõnul suunatud võrdlevale analüüsile (meetodid, kogemused, näited), sest võrdlustes tulevad kõige paremini välja ka unikaalsed nähtused. Vaadeldakse näiteks, kuidas kujutatakse Eestit, Soomet, Rootsit Vene meedias, kuidas kujundab meedia avalike tegelaste imidžit jne.

"Ajakirjanduskultuur kujuneb ajaloolise ja kultuurilise traditsiooni, ajakirjanike professionaalsete oskuste ja teadmiste läbi, aga samal ajal peegeldab ka ühiskonna poliitilise kultuuri arengutaset," märkis Lauk. "Arutlemegi seminaril, kuidas on ajakirjanduskultuur muutunud Eestis ja Põhjamaades viimasel kümnendil ja mis on seda arengut mõjutanud."

Peale TÜ õppejõudude ja doktorantide on osalejaid Tampere ja St Peterburgi ülikoolist ning Stockholmi ülikooli Södertörni kolledžist.

Doktorantide talvekool on üks osa 1999. aastal loodud kaheaastasest koostöövõrgustikust Nordic-Baltic Journalism Education Network, mida finantseerib CIMO. Eesmärgiks on Põhjamaade kogemuste abil arendada akadeemilist õpet ja uurimistööd ajakirjanduse ning kommunikatsiooni alal. Töövormideks on õppejõudude ja tudengite vahetus, kraadiõppurite uurimisseminarid ja õppused Peterburis, Tartus, Södertörnis, Tamperes.

Seminar toimub Avatud Hariduse Liidu ruumides Lutsu 14 ning ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas. Laiemale ringile avatud loengute kohta saab infot osakonnast.

"Meditsiin ja meedia"

Le Vallikivi
EAÜSi president

17. ja 18. veebruaril korraldab Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts Käärikul seminari "Meditsiin ja meedia".

Seminaril astuvad esinejatena üles nii arstkonna ja ajakirjanike esindajad kui ka neutraalsed kõrvalseisjad – arst-õppejõud dots Rait Labotkin ("Sisering ja ringkaitse: müüt või tegelikkus?"), TÜ füsioloogia instituudi õppejõud Andres Soosaar ("Meedia kui teadvus"), ajakirjanikud Olaf Suuder ("Meedia ja meditsiini vaheline usalduskriis: kas põhjus või tagajärg?") ja Annika Alasoo ("Huvi *versus* uudishimu"), jurist Ants Nõmper ("Patsient kui meditsiini ja meedia ühine sihtgrupp") ja eesti filoloog Kadri Pettai ("Meditsiin meedias: fakte lähiminevikust").

Seminari eesmärk on selgitada meditsiini ja meedia erimeelsuste tekkepõhjusi, kulgu, iseloomu ja võimalikku ennetamist ning kuulata neutraalses keskkonnas ära mõlema osapoole esindajate seisukohad.

Seminari sihtgrupiks on nii arstiteaduskonna kui ka ajakirjandustudengid ning õppejõud, tegevarstid ja -ajakirjanikud. Seminari oodatav tulem on arstkonna ning meediaringkondade automaatse vastaseisu vähenemine ning suundumus vastastikusele professionaalsele mõistmisele.

Lisainfo: www.ut.ee/eays/talveseminar, le@ut.ee, 052 15 233.

Milleks haridus- ja teadusmessid?

Varje Sootak

"Messilt saab vahetut infot ning kindlasti ka väikese tõuke ennast vormis hoida ja harida, " arvab Intellektika 2001 projektijuht Margus Kikkul.

Projektijuht tunneb heameelt, et täna avataval haridus- ja teadusmessil Intellektika on väljas 24 kõrgkooli, ümbruskonna regioonide kutsehariduskeskused, Eesti Kutsehariduse Reform ja kõik Tartu gümnaasiumid. "Nii et messilt peaks saama päris hea võrdlusmomendi." Osalevad ka õppevahendeid pakkuvad firmad ning kirjastused.

Erilist heameelt valmistaks korraldajaile suur külastatavus.

Miks ülikoolid peavad messidel käima?

Küsimusele, miks on just ülikoolidel tähtis ennast messidel näidata, vastas TÜ teabetalituse avalikkussuhete spetsialist Leeni Uba, et messi kui avalikkusega suhtlemise ühe kanali eelised on otsene suhtlus ja tagasiside. "See annab võimaluse kujundada sihipäraselt ülikooli mainet, saada teada, mida ülikoolilt oodatakse, kuidas meie taotlusi mõistetakse ja mis suunas edasi töötada."

Leeni Uba sõnul vajavad need, kes kunagi ülikooli õppima või tööle asuvad, samuti need, kes nende arvamusi kujundavad, teavet – mida teevad teadlased, mis tasemel on õppetöö, mis on Tartu Ülikooli eripära, kuidas ta erineb teistest kõrgkoolidest. "Ja loomulikult on igal maksumaksjal õigus teada, kas temalt kogutud maksudest haridusele ja teadusele minev osa on hästi kasutatud, nii et ülikoolil kui avalik-õiguslikul teadus- ja õppeasutusel on kohustus edendata teaduslikku mõtteviisi ja hoida au sees hariduse mainet."

Haridus- ja teadusmessidel on mitu aastat olnud võimalik müomeetriga lihaseid testida (müomeetri autor Arved Vain seisab testijate selja taga). EDUARD SAKK

AHHAA-keskuse projektijuhi Tiiu Silla arvates saab Intellektikal teadvustada oma tegevust ülikooli kaudu ja ülikooli tegevust keskuse kaudu. "AHHAA-vagunike sõidab sinna, kuhu suundub ülikooli rong," lausus Tiiu Sild.

Mida messil näeme?

Kaasaja messid ja näitused püüavad rabada atraktiivsusega. Käib ju messil palju nooremaid õpilasi, kes veel tuleval aastal ülikooli ei astu, aga hakkavad juba kujundama oma tulevikukavasid. "Kui nad näevad, et neid huvitavaid erialasid pakuvad atraktiivselt teised kõrgkoolid, siis nad Tartule ei võtagi suunda. Tahame või ei taha, reklaam on eriti noorte otsustustes tähtsal kohal ja ülikool peab selle tõsiasjaga arvestama, et mitte ajast maha jääda," selgitas Leeni Uba.

LEENI UBA
TÜ teabetalituse avalikkussuhete spetsialist

Messidel osalemine annab ülikoolile võimaluse sihipäraselt mainet kujundada, tagasisidet saada.

Nii pakub ülikooli eksponaatide seas põnevat vaatepilti AHHAA-keskuse peegellabürint. Tiiu Silla sõnul on peegellabürint esimest korda avalikkusele lahti ja messil on ta välja pandud eelkõige kevadise teadusnäituse "Ahhaa, valgus!" eelsähvatusena. Nii AHHAA-keskuse ekspositsiooni meister kui peegellabürindi esiehitaja on üliõpilane Härmo Saag.

Väljapanekud muutuvad Leeni Uba arvates iga aastaga atraktiivsemaks. "Õpitakse järjest enam keerukast teadusest lihtsalt ja arusaadavalt teada andma."

Nii saab messil näha teadlaste loodud aparaate ja seadmeid ka tegevuses – testida lihaseid jmt.

Telemeditsiini projekti koordinaator Ülla Linnamägi märgib, et arstiteaduskond tutvustab messil telemeditsiini, mida kasutatakse Eestis alles esimest, arenenud riikides aga juba ligi kümme aastat. Lisaks näidatakse seadet patsientide koduseks monitoorimiseks. Huvitavaid eksponaate on keemi-kuil-füüsikuil. Ajakirjandusüliõpilased tegelevad interaktiivse messilehega.

Kord haridus peal ja teadus all, kord vastupidi

Leeni Uba sõnul osaleb Tartu Ülikool messidel juba väga ammu, neist välismaistel ligi 20 aastat, iseseisva ekspositsiooniga üle 10 aasta. "Haridusmessid tänapäevases tähenduses on üldse lühema ajalooga, esimesed ettepanekud osalemiseks tulid ülikoolile minu teada *ca* 15 aastat tagasi."

Eestis hakkas haridus- ja teadusmesse esimesena 1992. aastal korraldama just Tartu Ülikool, Teeviit tuli hiljem. "Soomes, nimelt Turus, hakati muide teadusmesse korraldama hiljem kui Tartus," teab Uba. Kui esimestel Tartu messidel oli pearõhk teadusel ja innovatsioonil, siis 1995-1998 oli suur osa haridusel. 1999 tõusid jälle esiplaanile teadus ja innovatsioon, nüüd taas haridus. TÜ osaleb aastas ca 3-5 välismessil, lisaks Eestimaised messid, infopäevad jms.

Leeni Uba, kes Intellektikal kõrgkoolide osavõttu koordineerib, märkis, et korraldajatele teeb heameelt ülikoolist messil paljude kaasalöömine. "Tartu haridus- ja teadusmess ilma Tartu Ülikoolita oleks ju mõeldamatu, eriti kui siia tuleb Tallinnast ja mujalt üle 20 kõrgkooli ja teadusasutuse. Teiseks teeb rõõmu, et TÜ väljapanek on alati külastajate kiidusõnu pälvinud ja et seda on peetud üheks messi kõige huvitavamaks ekspositsiooniks."

Korraldajaid kurvastab aga see, kui mõni teaduskond arvab, et neil on sisseastumisel niigi suur konkurss ja seega pole rohkem reklaami vaja, märkamata samas, et nii jääb kajastamata *universitas*e kui mitmekülgse teadusülikooli mõni oluline tahk.

TÜ EKSPOSITSIOON
16.–17. veebruaril 2001
Tartu Näituste messkeskuses

Õppe- ja üliõpilasosakond
Kaugkoolituskeskus ja avatud ülikool
Teabetalitus
Raamatukogu
- väljapanek vanadest kooliõpikutest interneti andmepankadeni
- informiin

Arstiteaduskond
- telemeditsiin
- seade patsientide koduseks monitoorimiseks

Füüsika-keemiateaduskond
- müomeeter,
- FO tutvustav arvutipresentatsioon,
- täisautomaatne ilmajaam,
- posterülevaade "Atmosfääri läbipaistvus Eestis viimaste aastakümente jooksul",
- ioniseeriva kiirguse määramise luminestsentsdetektorid,
- elektrokeemiline tehnoloogia pressvormide valmistamiseks,
- biosensorid
- osavõtt rahvusvahelistest keemiaolümpiaadidest

Kehakultuuriteaduskond
Majandusteaduskond
Sotsiaalteaduskond
- **interaktiivne messileht**

Õigusteaduskond
Arvutiteaduse instituut
Arvutuslingvistika uurimisrühm
Euroopa Kolledž
Narva Kolledž
Pärnu Kolledž
Türi Kolledž
Eesti Mereinstituut
AHHAA-keskus
- peegellabürint

TÜ Ajaloo muuseum
- näitus "Narkootikumid – tänan, ei!"

Õpetajakoolitus
Täppisteaduste kool
Infotehnoloogia osakond

Sisseastumisteave, magistri- ja doktoriõpe, üliõpilasvahetus, kaugkoolitus, avatud ülikool ja täiendõpe, õpetajakoolitus, teaduskondade, erialade ja kolledžite tutvustused, õppevahendid, andmebaasid, avastusõppe näidistund, innovatsioonid arstiteaduskonnas, uut Eesti Mereinstituudis jpm.

Esitlused ja seminarid, vt kava.

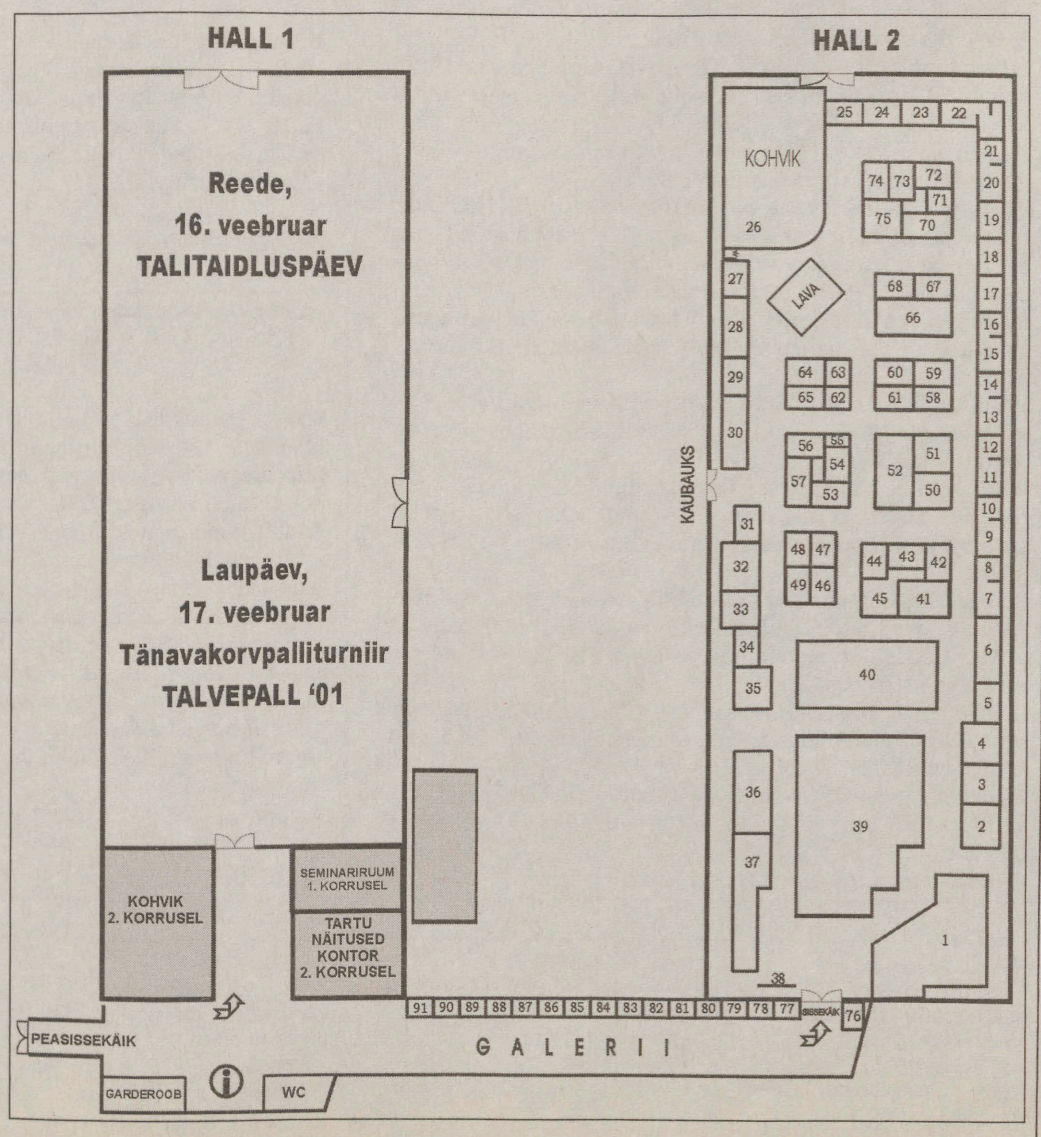
Intellektika 2001 osalejad

Kõrgharidus

Akadeemia Nord 33
Audentes 2
Concordia Rahvusvaheline Ülikool Eestis 35
Eesti Infotehnoloogia Kolledž 75
Eesti Kunstiakadeemia 56
Eesti Kõrgem Kommertskool 34
Eesti Põllumajandusülikool 30
Euroülikool 38
Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused/ Kõrgem Sõjakool 52
Mainori Majandusinstituut
Mainori Majanduskool 41
Riia Kõrgem Õigusteaduste kool 5
Sisekaitseakadeemia 66
Sotsiaalteaduste Erakõrgkool Veritas 31
Tallinna Pedagoogikaülikool 36
Tallinna Tehnikakõrgkool 44
Tallinna Tehnikaülikool 37
Tartu Kõrgem Kunstikool 51
Tartu Lennukolledž 1
Tartu Teoloogia Akadeemia 29
Tartu Õpetajate Seminar 27
Tartu Ülikool 39, 40
Õigusinstituut 70

Teadus- ja arendustegevus

Archimedes SA 49
Eesti Keele Instituut 43
Eesti Kirjandusmuuseum 47
Eesti Tehnoloogiaagentuur 6
Patendiamet 46
Tartu Teaduspark 48

Telemeditsiinil on suur tulevik

Ülla Linnamägi
telemeditsiini projekti koordinaator

Üks uusimaid infotehnoloogia kasutusalasid arstiteaduses on digitaalsel andmesidel põhinev telemeditsiin.

See teeb kõrgema etapi raviasutuste spetsialistide konsultatsioonid kergesti kättesaadavaks kõigi piirkondade patsientidele.

Telemeditsiin on kõige levinumalt öeldes "meditsiin vahemaa tagant, distantsilt".

Telemeditsiini mõte jõudis seoses välisprojektidega üksikute Eesti arstideni paar aastat tagasi, igapäevaseks tegelikkuseks hakkab see kujunema käesoleval aastal.

Eesti oma 1,4-miljonilise elanikkonna ning arstiteaduskonnaga Tartus on mitmete erialade jaoks sisuliselt üks tervishoiuregioon vähese ekspertide ja ka patsientide arvuga.

Telemeditsiini vahendite abil on võimalik demonstreerida ka näiteks Tallinnas diagnoositud harvaesinevaid haigusjuhte arstiteaduskonna üliõpilastele Tartus.

Telemeditsiiniline võrk on praegu loodud SA Tartu Ülikooli Kliinikumi, Mustamäe Haigla ja Kohtla-Järve Haigla ning TÜ Kliinikumi polikliiniku ja Saaremaa peremeditsiinikeskuse vahel.

Informiin

Kalli Kukk
TÜ Raamatukogu
avalikkussuhete spetsialist

TÜ Raamatukogu korraldab messil informiini "Teaduskeskne *alma mater*".

Infoleidmise oskusi võivad proovida kõik teadmishimulised gümnaasiumiõpilastest ülikoolide doktorantideni.

Võistlejad registreeriti täna hommikul 2-liikmeliste võistkondadena, ka üksiküritajana. Võistlus algab kl 12.

Esikohavõitjail on võimalik valida esimesena auhind. Kolmele esimesele võistkonnale on välja pannud hinnalisi teatmeteoseid ja väärtkirjandust Eesti Entsüklopeediakirjastus, kirjastused Kunst ja Varrak, EKI ja Eesti Keele Sihtasutus. Auhinnad on ka Tartu Ülikoolilt, on ergutusauhindu.

Võistlejad vastavad TÜ osakondade ja allasutuste ning ühe kirjastuse saadetud küsimustele. 3 küsimust eeldavad boksides oleva materjali kasutamist ja 3 internetis orienteerumist.

Autasustamine toimub täna kell 17 II messilaval.

Vt ka http://www.utlib.ee/ee/informiin.

ÕNNITLEME

Anu Laansalu 55

Ülikooli kunstivara kauast hoidjat ja tagasinõutajat, ning lihtsalt kui head ja abivalmis inimest, õnnitlevad maagilise numbriga sünnipäeval kolleegid üldosakonnast.

50

Marina Ostrovskaja,
vanemraamatukoguhoidja - 18. veebruar

55

Tiiu Kullisaar,
vanemteadur - 20. veebruar
Piret Kuusk,
vanemteadur - 21. veebruar
Helle Lepik,
valvur - 21. veebruar
Anna Zuzova,
koristaja - 22. veebruar

60

Ants Rannula,
koristaja - 18. veebruar

Lp ülikoolipere!

Haridus- ja teadusmessil Intellektika on rida huvitavaid seminare, loenguid ja esitlusi. Mess on Tartu Näituste messikeskuses, Kreutzwaldi 60 avatud reedel, 16. veebruaril kell 10-18, laupäeval, 17. veebruaril kell 10-16. Info: www.hot.ee/intellektika.

REEDE, 16. veebruar 2001 II messihalli laval
10.30-11.30 Tartu Ülikooli arstiteaduskond. Telemeditsiin.
12 Messi pidulik avamine.
13.00-13.30 Eesti Keele Instituut ja TTÜ Küberneetika Instituut. Kõnelev arvuti.
13.30-14 Interaktiivne Kirjandusmuuseum.
14-14.45 TPÜ Demograafia Instituut, direktor prof Kalev Katus. Eesti rahvastiku areng Euroopa kontekstis.
15-15.30 TÜ Eesti Mereinstituut, Evald Ojaveer. Uus raamat: "Poolteist sajandit mere- ja kalandusuuringuid Eestis".
15.30-16.00 TPÜ. Liiklusõpetuse õppekavad ja õppevideod
16-16.15 Õpetajate Leht.
16.15-17 Tartu Ülikool. Avastusõppe näidistund.
Informiin –infootsingu võistlus. Registreerimine kl 10-11.30.
Autasustamine kl 17 II halli laval.
Messihalli seminariruumis
14-14.30 TÜ karjääriteenistuse seminar "Ülikoolist tööjõuturule".
14.30-16.30 SA Archimedes, Eesti Tehnoloogiaagentuur. Seminar
KOOSTÖÖVÕRGUSTIKUD EESTI EDUMEELSETELE:
14.30 -14.45 Sissejuhatus. Koostöö kui Eesti teaduse edu võti – stsientomeetriline ülevaade. Ülle Must, SA Archimedes.
14.50-15.05 Jälle kord tööstusomandi õiguskaitsest Eestis. Matti Päts, Patendiamet.
15.10-15.25 Ettevõtlusega tegelevate sihtasutuste reform ja Eesti Tehnoloogiaagentuur. Alar Kolk, Tehnoloogiaagentuur.
15.30-15.45 EUREKA – koostöövõrk rahvusvahelise teadus- ja arendusprojekti elluviimiseks. Egert Valmra, Tehnoloogiaagentuur.
15.50-16.15 Koostööprojektid:
Innovatsioonisiirde Keskus. Kristi Kiitsak, SA Archimedes.
GéANT – gigabitine teadusvõrk Eestile? Mihkel Kraav, EENET eViking. Tarmo Pihl, SA Archimedes.
16.15-16.30 Viis aastat ELi raamprogrammides. Rene Tõnnisson, SA Archimedes.
16.30-17 TTÜ teadus- ja arendusosakonna juhataja Ardo Kamratovi ettekanne: Arenduskeskused kui ülikooli ning ettevõtete teadus-, arendus- ja innovatsioonitegevuse alase koostöö vorm.
17-18 TÜ Eesti Mereinstituudi seminar "Müüdid ja tegelikkus":
1) Jüri Elken, Tarmo Soomere. Hüdrodünaamika uuringud kummutavad sadamatega seotud müüte.
2) Rein Tamsalu, Peeter Ennet. Keeruline looduslik süsteem vajab mudelite hierarhiat atmosfäär – meri – ökosüsteem.
3) Olavi Kaljuste. Hüdroakustika – võime näha vee all.
I messihallis talitaidluspäev.

LAUPÄEV, 17. veebruar, II messihalli laval
12 TÜ ajaloo osakond, prof Aadu Must. Eestlaste perekonnaloo allikad.
Nuputamist täppisteaduste koolilt kl 12 ja kl 14 TÜ täppisteaduste kooli boksis.
I messihallis tänavakorvpalli turniir TALVEPALL 01
Messi ajal liigub täistundidel eribuss liinil Toidutorn – Messikeskus, sinna pääseb ka bussidega 6A, 16, 16A.

ACTA DIURNA

17. veebruaril algusega kell 12.15 toimub Morgensterni muusikatundide raames 2. kontsert. Anneli Kuuse ja Raho Langsepa õpilased esitavad plokkflöötidel keskaja ja renessansi muusikat. Pääse 10 kr.

19. veebruaril kell 18 toimub keemiahoone ringauditooriumis vabade kunstide professori Leonhard Lapini loeng "Milleks avangard? Kes ma olen – Lapin?". Teretulnud kõik huvilised! Info: Triin Lett, tel 375 669.

23. veebruaril kell 12 algab TÜ aulas EV aastapäeva aktus.

KAITSMISED

27. veebruaril kell 14.15 kaitseb Jakobi 5-302 Hille Maas magistritööd "Motoorse sooritusvõime dünaamika di- ja tetrapleegilistel lastel neuroarengulise ja tavateraapia mõjul". Juhendaja prof Teet Seene. Oponent dots Mati Pääsuke. Info: Mare Vene, tel 375 362.

28. veebruaril kaitstakse pedagoogika erialal järgmised magistritööd:
Kell 12.15 Rain Mikser: "Teoreetiline sotsiaalpedagoogiline diskussioon Eesti kasvatusteaduses teise maailmasõja eelsel perioodil (Saksa sotsiaalpedagoogika teoreetilise traditsiooni taustal)". Juhendaja dots Inger Kraav. Oponendid lektor Karmen Trasberg, emeriitprofessor Inge Unt.
Kell 13.15 Tiina Tambaum: "Kooliajaleht kui õppe- ja kasvatustöö vahend". Juhendaja dots Inger Kraav. Oponendid metoodik Sulev Uus, lektor Kristi Kõiv.
Kell 14.15 Made Torokoff: "Üks võimalus õpetaja professionaalse arengu toetamiseks". (Töö jäi kaitsmata 13.04.2000 magistrandi haiguse tõttu). Juhendaja dots Edgar Krull. Oponendid prof Jaan Kõrgesaar, Peep Leppik, Ene-Mall Vernik.
Info: Siret Polikarpus, tel 375 155.

28. veebruaril kell 16.15 kaitseb Riia 23-218 Aigi Kikkas magistritööd "Keemia- ja füüsikaõpetajate seire õppekava eesmärkide realiseerimisel" (bioloogia didaktika eriala). Oponent on psühholoogiaosakonna dotsent Eve Kikas, PhD.

LOENGUD

21. veebruaril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi ettekandekoosolek (1182.). Päevakorras: prof Richard Villems "Soome-ugri geenid tiigist". Info: Leelo Padari, tel 375 224.

22. veebruaril kell 16 peab TÜ aulas loengu "Inimõiguste kohtu tegevus" Rait Maruste. Info: Tiina Tennosaar, tel 375 394.

22. veebruaril kell 16.45 Eesti Roheliste Liikumise koordinaatori Peep Mardiste akadeemiline loeng "Kliimamuutused ühe suurema globaalprobleemina" Türi Gümnaasiumi aulas (Wiedemanni 3, Türi). Pärast loengut avatakse tudengikunsti näitus Türi kultuurimajas. Info: Ene Voolaid, tel 038 49 162.

TEATED

19. - 21. veebruarini toimuvad tudengite kunstipäevad Türi kolledžis. Info: Ene Voolaid, tel 038 49 162.

20. veebruaril kell 14 algab filosoofiateaduskonna infopäev Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumis (Kooli tee 2, Võru). Teaduskonda tutvustavad uurali keelte prof Ago Künnap, maalikunsti prof Jaan Elken, kunstide osakonna juhataja dots Anne Parmasto, dekanaadi koordinaator Eda Pärnpuu. Eksponeeritakse maaliosakonna üliõpilaste töid.
Info: Maris Kivistik, tel 078 28 328 või 078 68 362.

20. veebruaril kell 16 on TÜ nõukogu saalis Uku Masingi luulekogu "Luule I" esitlus. Ettekandega esineb prof Kalle Kasemaa. Info: tel 427 290.

22. veebruaril kell 14 Pärnu kolledži uue õppehoone avamine ja TÜ Kirjastuse trükiste näituse avamine kolledži raamatukogus. Näitus on avatud 15. märtsini. Info: Sirje Talving, kolledži haldusdirektor, tel 044 50 522.

Spordikeskus alustab uuel semestril uue hooga ja ootab kõiki spordist huvitatud treeningutele. Info: Karine Tammik, tel 375 370, sport@ut.ee, www.ut.ee/KK.

LUGUPEETUD TÜ TÖÖTAJAD JA ÜLIÕPILASED!
Kui Teie auto vajab kvaliteetset hooldust või remonti (sh mootori- või kereremonti, värvimist vms), helistage palun tel 055 34 158. Kuldsete kätega meister Lembit aitab Teid alati! Töötasu kokkuleppel, TÜ töötajaile ja üliõpilastele soodustus kuni 15%. Uskuge, Te jääte rahule!

KURSUSED

Konstanzi Ülikooli külalisprofessori Dr. Hubert Schleicherti ülelikoolilised vabaained:
* "Morality – politics – society" (2,5 AP või 4 AP). E kl 18-20 Lossi 3-223. Ingliskeelne loengukursus käsitleb inimõiguste, diktatuuri, solidaarsuse, grupimoraali, patriotismi jms temaatikat. Kursus lõpeb suulise eksami või kirjaliku esseega.
* "Voltaire and the art how to popularize philosophical ideas" (2 AP). T kl 18-20 Lossi 3-223. Ingliskeelses seminaris õpitakse, kuidas kirjutada filosoofilistest ideedest nii, et see köidaks suuri rahvahulki. Loetakse Voltaire'i erinevaid teoseid.
* "Kaasaegne filosoofia" koos prof Margit Sutropiga (2,5 AP). T kl. 14-16 Lossi 3-223. Kursuses vaadeldakse analüütilise filosoofia arengut keelekriitikast vaimufilosoofiani.

Prof Margit Sutropi üleülikooliline eetika kollokvium (2 AP) magistrandidele ja doktorandidele, jt huvilistele. Osavõtjatelt oodatakse valmisolekut koostada eetikaalane uurimistöö ja esitada see kollokviumis aruteluks. Esimene kokkusaamine esmaspäeval, 19. 02 kl 16 Lossi 3-232.

SOZU.03.151 Strateegiline mõtlemine (1 AP). 10. märtsil ja 17. märtsil loengud ning 7. aprillil seminar kl.10-16. Õppejõud Aavo Kokk. Kursus tutvustab kaasaegse ettevõtte tippjuhtimist.

SOZU.03.148 Reklaam kui sotsiaalne kommunikatsioon (2 AP). NB! Asendab käesoleval aastal kursust SOZU.01.018 Reklaami algkursus. N kl.16-18 ja R kl.10-12 alates aprillist. Õppejõud Merit Karise. Sotsiaalteaduslik ja kultuuri-uuringuline sissejuhatav ülevaade reklaamist.

SOZU.03.138 Mainekujundus ja imago (2 AP, NB! varem loetud ühepunktilisena) T kl.10-12 ph 128. Õppejõud Aune Past. Kursusel käsitletakse imago definitsiooni erinevaid lähtekohti: kas imago on pettusediskursus või kujutluspiltide ühiskonna mõtlemise ühik.

SOZU.03.043 Suhtekorraldus kui ettevõtlus (2 AP). R kl.10-14 ph.128 algab siis, kui samal ajal toimuv Rahvusvaheline suhtekorraldus lõpeb, arvatavasti aprillist. Õppejõud Erkki Peetsalu. Kursus tutvustab suhtekorraldusfirmade liike, struktuuri, töökorraldust, tegevuse majanduslikke aluseid ja põhimõtteid ning käsitleb PR-turu ja PR-firmade arengut Eestis ning mujal maailmas.

SOZU.01.053 Ajakirjanduslik foto (2 AP, NB! järgmisel õppeaastal ei tellita). 19.03 kl.10-14, 20.03 kl.10-12, 22.03 kl.16-18, 23.03. kl. 10-16, 26.03.kl.10-14 ja 27.03 kl. 10-12 loengud ja 7.05 kl 10-14 seminar. Õppejõud Knutd Sogstadt (Oslo).

KINOS ILLUSIOON

Lahingureeglid. Kell 14, 17.45.
Pornograafiline afäär. Kell 16.15, 20, 21.30.

ÜEKNi STIPENDIUMID

Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) kuulutab välja kahe stipendiumi programmi konkursi:
25 stipendiumi (a 1000 USA dollarit aastas) õppimiseks Eestis asuvates kõrgkoolides maailma kõigile tudengeile;
2. ÜEKNi Margot M. ja Herbert R. Linna stipendiumid eesti päritoluga tudengitele õppimiseks kogu maailma kõrgkoolides.
Stipendiumi suurus oleneb majanduslikust vajadusest, taotletavast akadeemilisest kraadist või kutsest, samuti õppekohast. Minimaalne suurus 1000 ja maksimaalne 5000 dollarit aastas. Selle programmi jaoks on 50 000 dollarit.
Stipendiumid on ühekordsed ja makstakse välja semestrite kaupa, kui õppetulemused seda õigustavad ja stipendiaat jätkab õpinguid.
Konkursist ei saa osa võtta need, kes on saanud varem ÜEKNi või ÜEKNi Lane-Lahesalu stipendiumi.
ÜEKNi stipendiumide eesmärk on toetada eesti noori hariduse omandamisel. Kuna ÜEKN soovib aidata EV üleehitustööd haritud noorte kaudu, siis on stipendiumisaajate moraalseks kohuseks saadud teadmiste rakendamine EV huvides.
Eestis jagavad ÜEKNi stipendiumi taotlusvormе Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskused Tartus ja Tallinnas. Taotlusvormid on ainult paberkandjal.
P-A ülikoolide teabekeskus, TÜ Raamatukogu, W. Struve 1-325, tel/faks: 42 72 43, e-post: marvi@utlib.ee. Teabekeskus on avatud E-N 13-16.
P-A ülikoolide teabekeskus, Tallinna Tehnikaülikool, Ehitajate tee 5, III-211a, tel/faks: (0) 620 35 43, e-post: educentr@edu.ttu.ee. Teabekeskus on avatud: E 13-17, T & N 10-13.
Sooviavalduse blankette saab tellida ka aadressil: Estonian World Council, Inc., P.O. Box 2205, Gaithersburg MD 20886-2205, faksi kaudu numbril 301-869-0519 või meiliga: mkari@erols.com.
Blankette saadetakse ainult õhupostiga 1. maini 2001. Meiliga ega faksiga sooviavaldusi välja ei saadeta. Blankette võib kohapeal paljundada.
Täidetud sooviavaldused tuleb tagastada ainult õhupostiga, mis kannavad 15. mai või varasemat postitemplit. Hilisemaid ei hinnata.
Pikemalt loe: http://www.ut.ee/ajaleht.

VARASEMATE ÕPINGUTE JA TÖÖKOGEMUSE TUNNUSTAMINE – MILLEKS ÕPPIDA ROHKEM?

27. veebruaril kell 10 - 12, ph 102

Seminar on mõeldud kõigile akadeemilise ja administratiivse personali liikmetele, kes puutuvad kokku üliõpilaste varasemate töökogemuste ja õpingute tunnustamisega üliõpilasi selles nõustades, tunnustamist reaalselt läbi viies või seda tegevust korraldades.

10 Avamine, Teet Seene
10.10 - 11.10 Varasemate õpingute ja töökogemuste tunnustamine, Euroopa kogemus., Gunnar Vaht
11.10 - 11.40 Senised tunnustamiskogemused Tartu Ülikoolis, Hasso Kukemelk, prof Toivo Hinrikus, prof Toomas Tenno
11.40 - 12 Arutelu

Registreerimine 26. veebruarini: eve@admin.ut.ee, tel 375 620.

DANTE ALIGHIERI SELTSI STIPENDIUM

Societa Dante Alighieri Roomas eraldab Dante Alighieri Seltsi liikmetele 3 keeleõppe stipendiumi a 2 500 000 Itaalia liiri.
Stipendiaadid on kohustatud osalema Societa Dante Alighieri korraldatud kursustel 2001. aastal vähemalt neli nädalat.
Kandidaadid peavad olema Dante Alighieri Seltsi liikmed, samuti peab olema tasutud 2000. ja 2001. aasta liikmemaks ning itaalia keeles vähemalt algteadmised. Väike eelis on kõigil seltsi korraldatud kursustel osalenutel. Taotlus põhjenduse ning lühikese CVga saata juhatusele posti või e-maili teel hiljemalt 28. veebruariks. Ära märkida ka kursustel osalemiseks sobiv orienteeruv ajavahemik.
Ootame hulgaliselt taotlusi!
Dante Alighieri Seltsi juhatus, Salme 12, 10413 Tallinn, dante@ehi.ee
* 2001 (ja ka 2000) liikmemaksu saab tasuda meie arvele. Selgitusele (näit 2001. aasta liikmemaks) lisada oma nimi. Õpilaste ja pensionäride liikmemaks 50, teistel 100 kr.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3500

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD
1/2 lk (194 x 268 mm) 2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm) 1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm) 800.–
1/12 lk (92 x 64 mm) 500.–
1/24 lk (44 x 64 mm) 250.–
Kujundus 20% hinnast
Logo ja/või foto kasutamine 50.–
Reklaamteksti rida 10.–
Kuulutuse rida 5.–
Korduvreklaam 10% odavam
Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

16. märts 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 10 (2047)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TÜ lõpetaja saab kergesti tööle

Ülikooli karjääriteenistus viis läbi uurimuse lõpetajate töölesaamisest

Kadrin Kergand
TÜ karjääriteenistuse peaspetsialist

Läinud kevadel lõpetanutest on enamik õpitud erialal tööd leidnud, kuid suurema osa palk on alla keskmise.

Eelmise aasta lõpetanute töö kohta annab ülevaate üliõpilaste karjääriteenistuse uurimus. Postiküsitlus viidi läbi möödunud aasta 7. novembrist 20. detsembrini. Vastajaid oli 634 ehk 57% lõpetanutest. Üldkogumi ja vastanute jaotus on väga sarnane kõikide oluliste tunnuste puhul (nt teaduskond, sugu), seetõttu võib öelda, et tulemused kirjeldavad hästi kõiki sel aastal TÜ lõpetanuid.

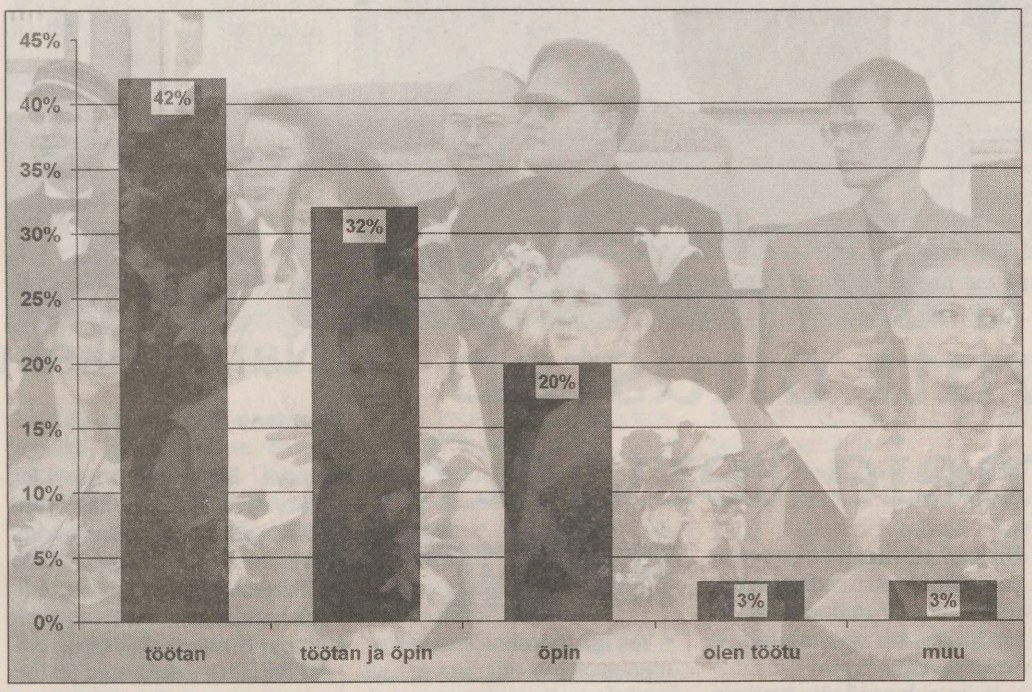
Tööd leitakse

Enamik lõpetanutest töötab (joonis 1). Rohkem kui pooled (52%) jätkavad õpinguid, suurem osa neist püüab õppimise kõrvalt ka töötada. Töötuks pidas ennast 19 vastajat ehk 3% uuritavast kontingendist. Oluline on rõhutada, et tegemist on vastanute enda hinnanguga oma olukorrale.

Sarnaselt teiste avalik-õiguslike ülikoolidega on Tööturuametis end töötuks registreerinud 2% TÜ lõpetanutest. Teistest koolidest eristub Lex, mille lõpetanutest registreeris end töötuks ligi 12%.

Rohkem kui pooled jätkavad õpinguid pärast esimese akadeemilise astme läbimist. Levinum on jätkamine sama eriala magistriõppes, eriala vahetajaid on ainult 8%.

81% vastanutest töötab kas Tartus või Tallinnas, 5% Pärnus ja 2% Narvas. Viimaste puhul on ilmselt tegemist kolledžite lõpetanutega. Ülejäänud lõpetanud töötavad mujal Eestis ja üksikud ka välismaal. Välisriikidena märgiti Inglismaad, Norrat, Soomet, Rootsit, Taanit, Ungarit ja USAd. Need lõpetanud, kes Tartus töötavad, jätkavad enamasti ka õpinguid. Tallinnasse minnakse seevastu ikka eelkõige tööle ning õpinguid jätkavad nendest vähesed.

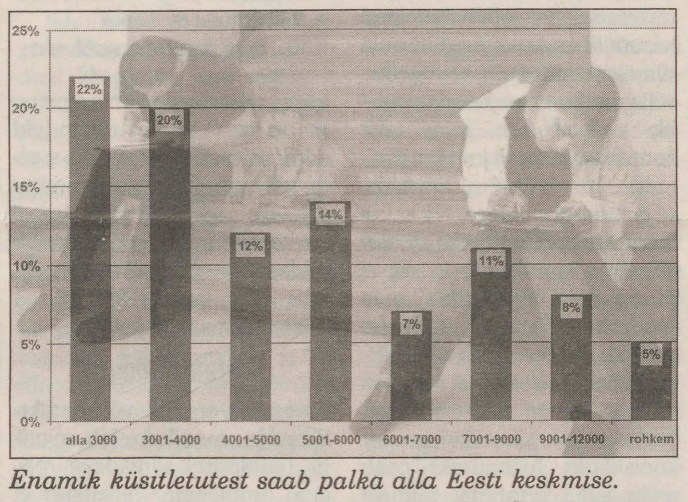
Rohkem kui pooled jätkavad õpinguid pärast esimese akadeemilise astme läbimist, näitas keskmiselt pool aastat pärast lõpetamist läbi viidud küsitlus. VARJE SOOTAK

Töö seotus õpitud erialaga

Palusime hinnata oma töö vastavust ülikoolis õpitule. Küsimus on suhteliselt keeruline, sest ülikoolis omandavad kutse ainult arstid ja õpetajad, seetõttu oli siin tegemist rohkem vastaja hinnanguga. Suurem osa vastajatest teeb erialast tööd. Pooled pidasid seda täiesti erialaseks ning 28% osaliselt koolis õpituga seotuks. 11%-l ei ole töö erialaga seotud.

Kõige rohkem leiavad erialast rakendust õigus- ja arstiteaduskonna lõpetajad (internid). Füüsika-keemia-, kehakultuuri- ning matemaatikateaduskonna lõpetanute enamik (75%) töötab täiesti erialasel tööl ning ülejäänutel on töö erialaga osaliselt seotud. Mitteerialase töö tegijaid on kõige enam filosoofiateaduskonna ja Pärnu Kolledži (22%) ning kehakultuuri- (19%) ja sotsiaalteaduskonna (14%) lõpetanutest.

Ligi pooled lõpetanutest töötavad avalikus sektoris, erasektoris leitakse vähem rakendust. Kõige enam töötab lõpetajaid hariduses, järgneb töö riigihalduses ning tervishoius. Ilmselt on peale vähese töökogemuse see üks põhjusi, miks lõpetanute palgad on keskmise palgaga võrreldes suhteliselt madalad (Statistikaameti andmeil oli novembris Eesti keskmine palk 5235 ja detsembris 5740 kr).

Enamik küsitletutest saab palka alla Eesti keskmise.
ANDRES TENNUS / MONTAAŽ KRISTJAN KALJUND

Ligi 30% lõpetanutest töötas ettevõttes juba enne lõpetamist ning hiljem nad lihtsalt jätkasid seal oma töist karjääri. Paljudele vastajatele tagas edu aktiivne käitumine ning ise töö küsimine. Küllalt levinud arusaam, et tööle on võimalik saada ainult tuttavate vahendusel, kehtis üksnes 11% vastanute puhul. Tööjõuvahenduses on tähelepanuväärne interneti kasvav osatähtsus. Vastusevariandi "interneti vahendusel" alla kuuluvad need, kes leidsid tööpakkumise ise asutuse või töövahendusfirmade koduleheküljelt ning ka need, kes olid registreerunud mõnda andmebaasi, kust tööandja nad leidis.

Küsitluse läbiviimise ajaks oli enamikul möödunud lõpetamisest keskmiselt pool aastat. See annab teatud ajalise perspektiivi, mis võimaldab hinnata saadud haridust juba läbi mõningase kogemuse. Hinnanguskaala oli neljapalliline: hea; pigem hea kui halb; pigem halb kui hea; halb. Hinnata lasime järgmisi valdkondi: õppetöö korraldus, õppekava (ülesehitus, õppeainete valikuvõimalused), eriala õpetamise tase, õppejõudude aineesitamise oskus, õppejõudude kursisolek kaasaegsete teooriatega, praktiliste oskuste andmine, mida läheb vaja tööle asudes.

Soov saada praktilisi kogemusi

Hinnangud haridusele olid positiivsed, levinuim hinnang oli "pigem hea kui halb". Olulisi erinevusi teaduskondade vahel ei olnud, v.a suhtumises praktiliste oskuste omandamisse.

Ligi 2/3 majandus-, filosoofia- ja õigusteaduskonna lõpetanutest soovis tööks rohkem praktilisi kogemusi. Ka arstiteaduskonna lõpetanutest hindavad rohkem kui pooled praktiliste oskuste andmist pigem halvaks. Oluline on aga märkida, et õppekorralduse järgi omandavad nad kogemusi rohkem internatuuris ja residentuuris. Kõige rohkem anti praktiliste oskuste omandamisele hea hinnang füüsika-keemiateaduskonnas (27%). Narva Kolledži lõpetanute seas on kõige rohkem selles valdkonnas rahulolevaid vastajaid.

Tulemused puudutavad värskeid lõpetanuid, kelle edukas karjäär ja eneseleidmine on tegelikult veel ees. Millised on tulemused ja hinnangud kolme, viie või kümne aasta pärast, on hoopis iseasi.

Aivar Kriiska kaitses Helsingi Ülikoolis doktorikraadi

Andres Toode

Möödunud reedel kaitses Tartu Ülikooli arheoloogia lektor Aivar Kriiska Helsingi Ülikoolis edukalt doktoriväitekirja "Kiviaja asustus- ja majandusprotsessid Eesti rannikul ja saartel".

Aivar Kriiska sõnul otsustas ta kaitsta väitekirja Soomes eelkõige seepärast, et seal on kiviaja uurimisel laiem kandepind ja tulemused jõuavad kiiremini rahvusvahelise teadusavalikkuse ette. "Eesti materjali tunnevad Soome arheoloogid hästi," kinnitas Kriiska.

TOOMAS KOKOVKIN

Idee Soomes doktoritööd kaitsta andis Kriiskale Helsingi Ülikooli arheoloogiaprofessor Ari Siiriäinen. Doktoritööd oponeeris Läänemere piirkonna kiviaja tunnustatud uurija Oulu Ülikooli prof Milton Nunez.

Oma töös näitas Kriiska, et Eesti saarte asustus on tunduvalt varasem kui seni arvati. "Seejuures selgusid nii saarte kui ranniku asustuse ja majanduse üldised jooned," selgitab Kriiska ja lisab, et kuus aastat kestnud välitöödel on leitud suurem osa Eesti kiviaja muistiseid.

Aivar Kriiska doktoriväitekiri oli esimene Helsingi Ülikoolis kaitstud elektrooniline doktoritöö arheoloogias. Samuti on Aivar Kriiska esimene välismaalasest arheoloogiadoktor Helsingi Ülikoolis.

Aivar Kriiska uurimused ja nende käigus tehtud avastused on korduvalt sattunud ka laiema avalikkuse huviorbiiti, viimati möödunud aasta oktoobris, seoses mesoliitilise asulakoha avastamisega Pärnu jõe ääres Sindi-Lodjal.

Üliõpilasesindajad kohtusid linnapeaga

Marko Lepik
TÜ Üliõpilasesinduse teabetoimkonna esimees

14. märtsil kohtusid TÜ ja EPMÜ üliõpilasesinduste juhid Tartu linnapea Andrus Ansipiga.

Kohtumise eesmärgiks oli arutada Tartu ühiselamutes elavatele tudengitele sotsiaaltoetuse maksmise ümber kerkinud probleemi.

Küsimus kerkis üles seoses sotsiaaltoetuste maksmiseks riigilt Tartu linnale ülekantava raha lõppemisega.

Andrus Ansipi sõnul süüdistab sotsiaalministeerium raha otsasaamises Tartu linna, kuna viimane on sotsiaaltoetusi maksnud ka ühiselamus elavatele tudengitele, kes seda ministeeriumi arvates saama ei peaks. "Olen jätkuvalt seda meelt, et oleme siiani kõike õigesti teinud," ütles Ansip. "Telefoniõigusele tuginedes me käitumist ei muuda."

Andrus Ansip avaldas toetust tudengite seisukohale, et sotsiaalministeeriumi seisukoht ühiselamutes elavatele tudengitele toetust mitte maksta on võrdse kohtlemise põhimõtte eiramine.

"Üliõpilasi tahetakse praegu diskrimineerida," väitis linnapea. "Meie keeldume käsitlemast tudengeid teistest inimestest erinevatena."

Andrus Ansip soovitas tudengitel oma õiguste nõudmisel aktiivsem olla, väites, et ilma üliõpilaste aktiivsuseta probleem kiiresti ei lahene.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Professor Ülo Valk räägib Berkeley ülikoolist
LK 3

Kas arvuti ohustab meie tervist?
LK 2

Turunduse esseekonkurss üliõpilastele
LK 2

Tartu Akadeemiline Malevkond viieaastane
LK 3

UUDISED

Viies tervishoiu edendamise konverents

21. ja 22. märtsil toimub TÜ Raamatukogus viies üleriigiline konverents "Tervise edendamine Eestis".

Konverents annab võimaluse viia kokku ja arendada koostööd erinevate erialade ja valdkondade esindajate vahel, kelle ülesandeks on tervise edendamine Eestis. Ürituse ühe korraldaja, arstiteaduskonna tervishoiu instituudi töötaja Ludmilla Jakobsoni sõnul esitatakse erinevalt eelnevatest aastatest lisaks teaduslikele ettekannetele ka Keskhaigekassa poolt finantseeritud 2000. aastal läbiviidud üleriigiliste tervist edendavate projektide tulemused.

"Konverents annab tervise edendamise rakenduslike aspektide ja tervise edendamisega seotud teaduslike uuringute läbiviijatele võimaluse esitada oma töö tulemusi ja saada tagasisidet kolleegidelt," märkis Jakobson. "Tervisekasvatusega tegelevatele isikutele annab aga võimaluse jagada oma kogemusi ja leida lahendusi töös ettetulevatele probleemidele."

Konverents pakub huvi üldhariduslike koolide tervisekasvatuse ja inimeseõpetuse, bioloogia ja kehalise kasvatuse õpetajatele, teadusinstituutide töötajatele, maakonna-, linna- ja vallavalitsuste esindajatele jt.

Info ja registreerimine tel 374 200 Ludmilla Jakobson, e-post: ludmilla@ut.ee, programm: www.ut.ee/yritused/tervis21.html.

Eesti Tehnoloogiaagentuuri seminar

15. märtsil toimus Tartus Toome konverentsimajas Eesti Tehnoloogiaagentuuri seminar "Tehnoloogilise arendustegevuse uutest finantseerimisvõimalustest".

Tartu teadlastele esinesid Eesti Tehnoloogiaagentuuri direktor Alar Kolk ja nõunik dr Jari Romanainen. Seminari avas Tartu Ülikooli arendusprorektor prof Hele Everaus. Ürituse korraldas TÜ innovatsioonitalitus.

UUDISED

Füüsikaõpetajate päev

21. märtsil toimub ülikooli füüsikahoones füüsikaõpetajate päev.

Üritus algab kell 10.30 füüsikahoone suures auditooriumis. Avaettekannete teemadeks on "100 aastat Nobeli füüsikapreemiaid" (A. Sapar) ja "Oleme nanolahinguks valmis – mikroskoopia vaatevinklist" (V. Sammelselg).

Prof Toomas Tenno peab ettekande uuest, haridusteaduskonnast, prof Jaak Kikas selle aasta valguseteemalisest AHHAA-keksuse näitusest jne. Kavas on veel mitmeid ettekandeid nii koolifüüsikast kui muust.

Raamatukogude seminar Käärikul

12. ja 13. märtsil toimus Käärikul traditsiooniline teadusraamatukogude talveseminar.

Sellest võttis osa üle 80 raamatukoguhoidja, infotöötaja ja bibliograafi. Talveseminar on kujunenud üheks suuremaks raamatukogunduslikuks erialaseks kokkusaamiseks.

TÜ Raamatukogu direktori Toomas Liivamäe sõnul räägiti kolmes sektsioonis nii teadusraamatukogude arengust ja omavahelisest koostööst kui konkreetsetest infosüsteemi ühiskasutusega seotud probleemidest.

"Analüüsiti teadusraamatukogude rolli ühiskonnas ja positsiooni üldisel infoturule. Eraldi käsitleti elektrooniliste väljaannetele ja andmebaasidele juurdepääsu võimaldavaid litsentsilepinguid ning baaside ristkasutuse võimalusi," ütles Liivamägi.

Üle-eestilise raamatukogude infosüsteemiga seonduvalt arutati nii rahvusbibliograafia koostamise probleeme kui *estonica/estica*'ga seonduvat, samuti ühise avaliku kataloogi probleeme.

160 aastat anatoom August Rauberi sünnist

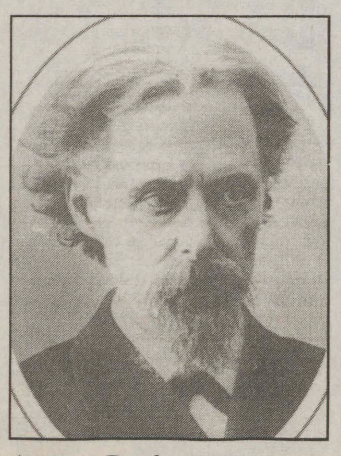
22. märtsil kell 10 algab TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis ülemaailmselt tunnustatud anatoomi prof August Rauberi (1841-1917) 160. sünniaastapäevale pühendatud mälestuskonverents.

Kavas on ettekanded Rauberi tegevusest ning anatoomia kohast tänapäeva meditsiinis.

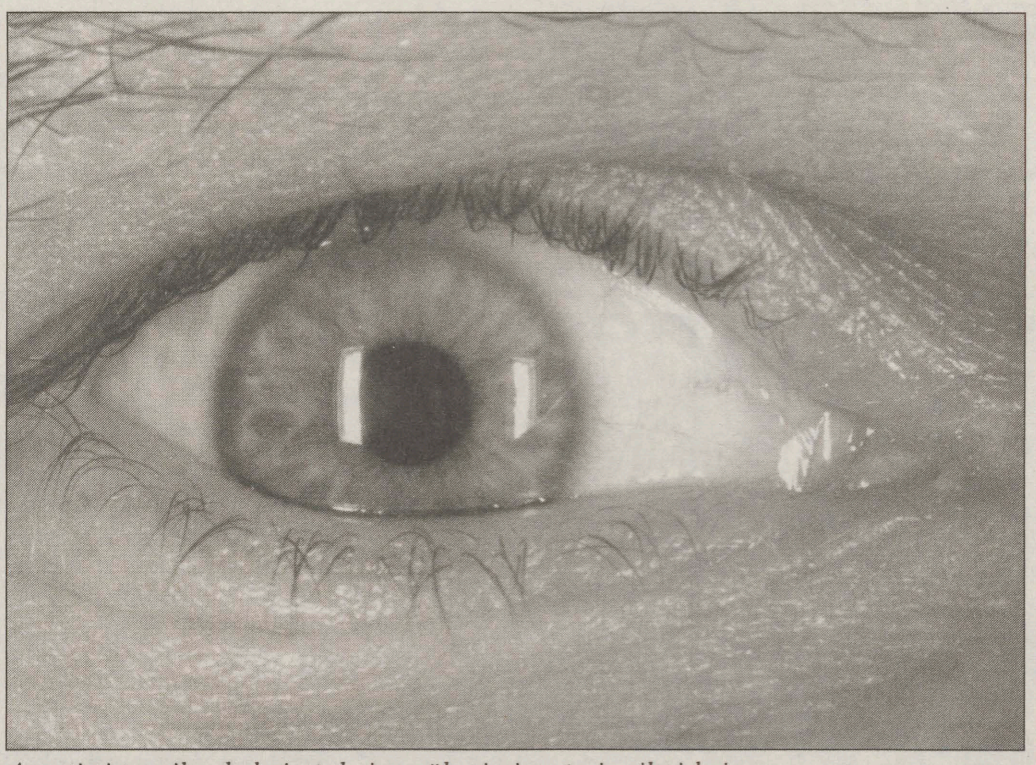
Õhtupoolikul antakse kätte Rauberi mälestusmedalid ja avatakse ajaloomuuseumis tema mälestusnäitus. Tehakse ka ringkäik vanas anatoomikumis.

23. märtsil kell 10 on kavas tutvumine August Rauberi kollektsiooniga anatoomia instituudis ning tema kalmule lillede viimine Jaani surnuaias.

Info: anatoomia instituut , tel 374 250.

August Rauber.

Arvuti ei tee silmale haiget, kui me üle ei pinguta ja silmi hoiame. ANDRES TENNUS

Kas arvuti ohustab tõesti meie tervist?

Argo Soon
TÜ tervishoiu instituudi vanemassistent

Varje Sootak

Arvuti ei ohusta meie tervist, kui temaga töötades kõiki nõudeid arvestada ja tööandja korralikud töövahendid annab ning omalt poolt ohutuse tagab.

Üle poole päeva istume tööl oma lahutamatu ja asendamatu töövahendi, arvuti taga, paljudel on arvuti ka kodus ja sageli jätkatakse tööd veel sealgi. Kas arvuti võib tervist ohustada?

Silmad väsivad

Põhiliselt on vaja tähele panna kaua ja kuidas me arvuti taga viibime ja missuguses seisukorras on arvuti.

Silmade puhul tuleb ette kaks põhilist häda. Liiga pikka aega arvutiga töötamisel silmad väsivad nagu iga muugi silmadega tehtava töö puhul. Arvutitööst tingitud püsiva nägemiskahjustuse tekkimise kohta seni andmeid pole. Silmade suurenenud töökoormuse tõttu võib aga ilmsiks tulla juba olemasolev nägemishäire, mida varem muu töö puhul ei oldud märgatud. Ka silmad vajavad puhkust ja seepärast oleks õige iga töötunni järel 10-minutine paus teha ja arvutist kasvõi paari meetri kauguselegi minna. Ja kui poole ööni haaravaid arvutimänge mängime, pole ime, et järgmisel päeval mitte ainult silmad väsinud pole. Aja meeldetuletuseks võiksime äratuskella tirisema panna.

Kuvar

Teine probleem on seotud kuvariga – ekraan peab olema puhas ja valgustus seatud nii, et see tagasi ei peegelduks.

Mingit müstilist kiirgust, millest räägitakse, ükski praegu kasutatav kuvar ei kiirga, ülemäärast ultraviolettkiirguse intensiivsust pole teadlastel õnnestunud tõestada.

Kuvari ostmisel on vaja silmas pidada, et kuigi 15-tolline läbimõõt on küll taskukohasem, ei sobi see teksti ja tabelitega tegelejatele. Paremaks variandiks peetakse 17-tollist.

Kui ekraan on pisike, siis pisikese objekti nägemiseks vaatab normaalse nägemisega inimene seda lähemalt, kaugnägija seda teha ei saa ja lõpmatult kujutist suurendada ka pole võimalik. Nii kaob tervikpilt ära ja seepärast võikski olla mõnevõrra suurem kuvar. 17-tolline kuvar sobib ka siis, kui nägemine ei ole kõige parem.

Kujutis ekraanil sõltub nii monitori tehnilistest näitajatest kui ka reguleerimisest. Kuvari muretsemisel on soovitatav isegi kasutajal endal enne pilti oma silmaga kontrollida, sest igaühe eelistused on natuke erinevad – üks eelistab üht, teine teist kontrastsust, värvi jmt, kuid inimese silm on ühesuguse ehituse ja funktsioonidega. Nii et kui mõni armastab näiteks meeleolu tõttu kirkaid värve, siis ei pruugi need tegelikult silmale soodsalt mõjutada. Tumedal taustal fluorestseerivad internetileheküljed on just selliseks näiteks. See on soodus vaid paberi- ja tahmamüüjaile, sest korralikuks lugemiseks peab palju välja printima. Silmale kõige soodsamad on mahedad, nagu näiteks mere värvi toonid.

Teksti suurusest on olulisem kujutise teravus. Hea kuvar suudab näidata teravat pilti nii ekraani keskel kui ka nurkades.

Kuiv õhk ja tolm

Erinevalt ahjuküttest kipuvad keskküttega ruumid kuivad olema, ka kunstliku ventilatsiooni tõttu muutub õhk väga kuivaks ja silmad hakkavad selle peale protesteerima. Kuiva õhu puhul aurub pisaravedelik kiiresti silmast. Seepärast on vaja silmi sagedamini pilgutada, soovitatakse kasutada ka tehispisaravedeliku tilku.

Mõned uuringud on kinnitanud, et kui inimene istub arvutile väga lähedal, siis on kuvaril tolmu kontsentratsioon suurem elektromagnetvälja tõttu. Viimane tekib igasuguse elektrit kasutava aparaadi ümber, kuid on piisavalt nõrk ega ohusta inimest. Sellest aga piisab, et kuvarile rohkem tolmu koguneks. Lisaks suuremale silmade pingutusele võib kuvari läheduses kogunev tolm ärritada ka nina ja kurgu limaskesta.

Kuni paljude hädade põhjus ükskord päris selgeks saab, kirjutatakse kõik tolmu arvele.

Küsimus on üleval seni, kuni on täpselt teada, kustmaalt elektromagnetväljad inimest mõjutama hakkavad. Üldiselt on teada, et isegi teatud pahaloomulisi kasvajaid on nn elektrilistel erialadel rohkem, nagu näiteks elektriliinide töötajail, elektrivedurijuhtidel jt. Kontoris on need doosid tuhandeid kordi väiksemad. Võib-olla avalduvad tagajärjed alles väga pika aja tagant. Praegu me ei tea seda, nii et kui on võimalik midagi vähendada, tuleb seda teha – paigutada elektrilised riistad võimalikult kaugele.

KUIDAS SAAB SILMI SÄÄSTA?

- **Tee iga töötunni järel väike paus**
- **Hoia ekraan puhas**
- **Reguleeri arvuti oma vajaduste järgi**
- **Säti kujutis teravaks**
- **Kui vaja, kandma sobivaid prille**

Prillikandjad

Arvatakse, et prilli- või kontaktläätsede omanikel tekib arvutiga töötamisel silmadega rohkem probleeme. Tegelikult ei ole nad teistest rohkem ohustatud, kui sobivaid prille kasutavad. Varasemad hädad võivad aga kas liigsest väsimusest või kehvadest prillidest süveneda.

Kui õhk on kuiv ja ekraan tolmune, võib suure pinge tõttu tekkida olukord, kus lääts ei sobi silma. Arvuti ümber on õhk isegi mõnevõrra kuivem kui mujal ruumis, sest arvutis tekkiva kuumuse tõttu paikselt õhu relatiivne niiskus langeb. Lääts aga istub hästi siis, kui silmas on piisavalt pisaravedelikku. Sama häda täheldatakse ka lennukis, kus õhk on väga kuiv. Kui ruumi suhteline õhu niiskus on alla 20% (nagu see kipub olema ka lennukeis), soovitatakse läätsi mitte kasutada.

See, mis puudutab tööandja seadusjärgset kohustust töötajale uued prillid muretseda või need kompenseerida, on küllaltki vaieldav. Enamik probleeme ei tulene töö iseärasusest, vaid silmade tervislikust seisundist. Et olemasolevad hädad ei süveneks, peavad kindlasti kõik ohutused tööandja poolt tagatud olema.

Haigekassa kahjuks neid oste ei toeta. Prillid on aga kandjale elus toimetulemiseks niisama vajalikud nagu diabeetikule igapäevane rohtude võtmine.

On teada, et paljud inimesed häbenevad prille kanda. Ent kui töö eeldab pidevat silmade pingutust, nagu seda on ka arvutitöö, tuleb probleemide vältimiseks taolisest valehäbist üle saada. Regulaarset silmade puhkust aga ei asenda miski.

Tartu Ülikooli tudengid Poolas taliolümpiaadil

Tiina Beljaeva
Eesti delegatsiooni juht

Poolas Zakopanes toimunud XX taliuniversiaadil ehk üliõpilaste olümpiamängudel osalesid ka TÜ tudengid.

Üldse osales 45 riiki rohkem kui tuhande sportlasega. Neljal alal pakkusid konkurentsi ka eestlased. Eesti ülikoolidest olid esindatud TÜ, TPÜ, TTÜ, Audentese Kõrgem Ärikool, Concordia Ülikool.

Hoolimata rasketest ilmastikuoludest (soojakraadid, lumepuudus) peeti enamik kavas olnud võistlustest siiski ära. Kuigi Eesti murdmaasuusatajad medalite jagamisel kaasa rääkida ei suutnud, kogusid mõnedki väärtuslikke punkte. TÜst jõudsid parimatele kohtadele Ilmar Udam ja Peeter Kümmel, kes võitlesid ka Mõedakul Eesti üliõpilaste käesoleva õppeaasta meistritiitli eest. Vähem kui sekundilise eduga tuli meistriks Ilmar Udam. Murdmaasuusatajatest on Ilmar Udam arstiteaduskonna resident, teised õpivad kõik TÜ ja TPÜ kehakultuuriteaduskonnas. TÜst võistles Poolas veel murdmaasuusatamises Timo Jaaska ja laskesuusatamises Priit Viks.

Kõige rohkem medaleid noppis universiaadilt Venemaa (31), järgnesid Korea (15) ja Poola (14). Lähematest naabritest kogusid soomlased 4, rootslased 1 medali. Järgmine taliuniversiaad toimub 2003. aastal Itaalias Tarvisios.

Narva ekskursioonile

Andres Toode

Narva linnapea Imre Liiv, Narva Kolledži direktor Katri Raik ja üliõpilasnõukogu esimees Nikolai Gorbatšov allkirjastasid üleskutse, milles kutsuvad kõiki Eesti koolilapsi tutvuma Narvaga.

Üleskutsele vastanutele korraldavad kolledži üliõpilased tasuta ekskursiooni Narva linnas ja lähimas ümbruses, külastatakse ka Narva-Jõesuud või Sinimägesid. Hiljem on ekskursioonil käinud õpilastel interneti vahendusel võimalik osaleda Narvat puudutavatel ideekonkurssidel ja võistumängudel.

Üleskutses kinnitatakse, et Narva on auväärse ajaloo ja heade tulevikuväljavaadetega ilus ja roheline linn. Jutud narkomaaniast ja kuritegevusest on liialdus ja kutsuvad selle kinnituseks kõiki oma silmaga vaatama. "Narva ei ole Eesti Siber," öeldakse üleskutses, "Näiteks Tartust asuvad Narva ja Tallinn ühekaugusel, Tallinnast Narva on aga sama palju maad nagu pealinnast Võrru."

Turundusteemaliste uurimistööde konkurss

Pärnu Konverentsid ja Hansapank korraldavad üliõpilaste turundusteemaliste uurimistööde konkursi, mille eesmärk on ergutada üliõpilaste teadustööd ning üliõpilaste ja Eesti ärijuhtide kontakte.

Soovitav on töö kirjutada artikli või essee vormis.

Konkursil "Suurim turundusfiasko ehk karid säravate tulemuste saavutamise teel" võivad osaleda kõik Eesti ülikoolides õppivad üliõpilased ja magistrandid ning eestlased, kes õpivad välisriikide ülikoolides. Konkursitööd tuleb esitada eesti või inglise keeles ning nende maht peab piirduma 10 000 tähemärgiga. Tööde hindamisel arvestatakse: idee ja arendussuuna uudsust ja konkurentsivõimet; käsitluse süsteemsust ja terviklikkust; idee praktilist rakendatavust ja oskust prognoosida potentsiaalseid probleeme; kui olulisi tulemusi idee rakendamine võiks anda.

Konkursi tähtaeg on 9. aprill 2001. Tööd tuleb esitada nii A4 formaadis paberkoopiana kui elektrooniliselt arvutikettal või e-postiga aadressil: Tornimäe 2, Tallinn 15010; konverentsid@konverentsid.ee

Parimaid võistlustöid ootavad preemiad: I preemia 20 000, II preemia 5000, III preemia 5000 kr.

Premeeritud tööde autorid (üks inimene iga töö kohta) saavad tasuta osaleda 26. ja 27. aprillil 2001 Pärnus toimuval turunduskonverentsil.

Kõik tööd publitseeritakse internetis selleks puhuks loodud leheküljel.

Pärnu Konverentsid
PRAKTIKULT PRAKTIKULE

Hansapank

TÖÖDE VORMISTAMISE TEHNILISED TINGIMUSED

Tööd tuleb esitada nii A4 formaadis paberkoopiana kui elektrooniliselt arvutikettal või e-mail *attachment*iga. Tiitellehele tuleb märkida pealkiri, autori nimi, aadress ja telefoninumber. Kirjaks palume valida *times new roman*, 12 punkti ja reavaheks 1,5.

Tööd vaatab läbi •ürii nii, et hindajad ei tea kirjutajat. Autori nimi peab olema töö tiitellehel, kuid ei tohi esineda järgmistel lehekülgedel. Endale viitamine peab olema tehtud kolmandas isikus. Samuti ei tohi autorid viidata, millises kõrgkoolis nad õpivad.

Viitamise süsteemina võib kasutada viiteid sulgudes kohe tsitaadi järel. Viidata võib vaid teostele, mida on uurimistöös tõepoolest tsiteeritud. Viidete register peab olema ära toodud töö lõpus. Töid, kus iga lehekülje viited on esitatud selle lehekülje all servas, ei aktsepteerita.

Kõik joonised, graafikud ja tabelid tuleb esitada eraldi lehel, varustatuna täpse viitega, millist osa tekstist see illustreerib. Iga illustratsioon tuleb esitada eraldi failina selge viitega formaadile. Töö juures võivad olla ka mustvalged fotod, kuid nende avaldamise otsustab toimetaja.

Lisaks Pärnu Konverentside ja Hansapanga ühisele kodulehekülje võidakse valitud uurimistööd publitseerida ka brošüüri või raamatuna.

Info: Anu Kaljurand, Pärnu Konverentside tegevjuht, tel (0) 651 7792, (0) 651 7793, konverentsid@konverentsid.ee, www.konverentsid.ee.

Berkeley tudeng ei jää Tartu omast maha

Andres Toode

Selle aasta kevadsemestril loeb Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli professor Ülo Valk külalisprofessorina California Ülikoolis Berkeleys folkloristikat. UT uuris Ülo Valgult, kuidas tal Ameerikas läheb.

Ülo Valk oma üliõpilaste keskel. ISIKLIK ARHIIV

Mis on täpsemalt Teie Ameerikas viibimise põhjus?

Mu äraolekul on kaks põhjust. Esimene neist on TÜ filosoofiateaduskonna vaesus rahalises mõttes, mistõttu kirjanduse ja rahvaluule osakond peab otsima radikaalseid kokkuhoiuvõimalusi. Vastutan folkloristika eest TÜs ja mu pikaaegne palgata puhkus on vajalik, et saaks maksta tunnitasusid teiste kursuste eest. Teine põhjus on huvitav tööpakkumine California Ülikoolist Berkeleyst. Sain kutse tulla siinsesse antropoloogia osakonda, et töötada külalisprofessorina folkloristika alal.

Milline on Berkeley ülikooli positsioon USAs?

USA ülikoolid jagunevad üldjoontes kaheks. Ühed neist on õppeasutused, teistes on rõhk teadustööl. Õppeasutused võivad olla hiigelsuured õppejõudude ning üliõpilaste arvult, kuid tavaliselt jäävad nad ülikoolihariduse maastikul märkamatuks ning ärksamad õppejõud ja üliõpilased püüavad sealt välja murda loomingulisemasse keskkonda, mida pakuvad väljapaistvad teadusülikoolid. California Ülikool Berkeleys on üks selliseid. Siin töötab üle 1200 professori, nende hulgas 7 Nobeli preemia laureaati. Suur osa erialadest on USA ülikoolide pingereas esimese viie hulgas. Üliõpilasi on üle 30 000 ja ligi kolmandik neist on magistrandid ja doktorandid, kes võivad olla kindlad, et nende tulevast teaduskraadi tunnustatakse kõikjal. Berkeley ülikooli pääsevad vaid parimad koolilõpetajad ning kõik see väljendub ka üliõpilaste eneseteadvuses. California Ülikooli sümboolikaga riiete kandmine on moes ning oma ülikooli üle tuntakse uhkust.

Milline on Tartu Ülikool nende kogemuste taustal?

Mulle tundub, et TÜ püüab saavutada mõlemat, st olla ühtaegu teadusülikool ning õppeasutus, kuigi seatavad sihid võivad erialati olla erinevad. USAs pakuvad teadusülikoolid oma õppejõududele hüvesid, nagu ajaliselt piiramatu tööleping, suhteliselt väike loengukoormus, palgakõrgendus eduka teadustöö puhul ning teatud summad konverentsidel käimiseks ja muuks. See stimuleerib ja inspireerib inimesi loomingulisek tööks. TÜ seda kahjuks veel ei taga, kuigi põhjused on arusaadavad. Kui pidada silmas ülikoolide rahvusvahelist konkurentsivõimet, siis on küll TÜ ainus võimalus silma paista teadusülikoolina. "Eesti parim" õppeasutus ei paku kaugemalt vaadates huvi koostööpartnerina ega kohana, kus edasipüüdlik noor õppida tahaks. Kuid tugeva teadusülikooli puhul tuleb eestikeelse hariduse omapära maine kujundamisel kasuks. Ehk on TÜl teadusülikoolina lootust saada Eesti märgiks, mida agaralt otsitakse.

Kas ja kui, siis kuidas väljendub parem aineline olukord Berkeley ülikooli õppekorralduses?

Tehnilised abivahendid loengute illustreerimiseks on muidugi käepärast, aga see pole põhiline. Töötavad siiski inimesed. Berkeley õppejõud on vabad sisustama oma loenguid ja seminare nii, nagu nad õigeks peavad. Kindlasti julgustatakse tudengeid loominguliselt ja kriitiliselt mõtlema. Iseseisvaid töid ja lektüüri on palju. Ka oma kursustel annan kohustuslikku lugemist sellises mahus, et TÜ filosoofiateaduskonna piirnormid oleksid ammu lõhki. Kuid keegi ei nurise ja mind üllatab, kuivõrd kohusetundlikult suhtub siinne üliõpilane antud töödesse. Tundub, et lisamaterjali loetakse isegi siis, kui pole aega seda kontrollida.

Üliõpilased oskavad hinnata õppejõudude erinevaid esitusstiile ning ainekäsitlusi. Pole ühtset arusaamist loengu ega seminari vormist, peamine on, et toimuks info edasiandmine haaravalt ning mõtlemapanevalt. Kui mõne aine esitus on igav, siis vaevalt, et sinna tormi joostakse. Tagasiside tuleb kursuse lõpus toimuval anonüümsel küsitlusel, kus tudengid hindavad õppejõudu. Möödunud semestril vastasid mu üliõpilased koguni kahele erinevale ankeedile, mille olid saatnud teineteisest sõltumatud institutsioonid.

Milline on õppejõudude tase?

Et õppejõud on oma eriala tipus, on loomulik, et teadustöö kajastub otseselt õpetatava sisus. Pakutakse väga erinevaid kursusi ja tudengite valikuvabadus on suur. Mitmed õpivad korraga kaht väga erinevat eriala, lootes nõnda tööjõuturul edukamad olla. USA ülikoolide üks mugavaid eeliseid eestikeelse TÜga võrreldes on see, et ingliskeelse kirjanduse valik on ju peaaegu piiramatu. Mitmed Berkeley raamatupoed on spetsialiseerunud ainult õppekirjanduse tellimisele ja müügile. Ometi tabas mind selle aasta kursusi ette valmistades üllatus, sest väga raskeks osutus kirjanduse tellimine Euroopast. Raamatupoed ei viitsinud sellega tegelda, sest harjumuspärane on kasutada USA kirjastuste väljaandeid. Nii jäingi lõpuks USAs ilmunud õppekirjanduse juurde, kuigi oleksin eelistanud kasutada muud.

Milline on üliõpilaste koormus...

Üks Berkeley ülikooli omapärasid Tartuga võrreldes on hiigelsuured auditooriumid ning kursused, kus võib olla registreerunud sadu üliõpilasi. Ent selle kõrval toimub töö ka väikestes rühmades, mis võimaldab sügavamat ainekäsitlust ning vahetut suhtlemist. Nii näiteks sooritas mu ülemastme kursusel vahearvestuse 102 üliõpilast, kuid praegusesse magistri- ja doktoriõppe seminari on ametlikult registreerunud neli inimest, mis pole sugugi haruldane. On iseenesestmõistetav, et töö toimub ka väikeses rühmas, sest see tuleb üliõpilastele kasuks.

Ühes semestris peavad tudengid koguma 13 ainepunkti, magistrandid ja doktorandid 8. Tavaline on, et ühe aine eest saadakse 4 ainepunkti. Minu kogemuse järgi on loengukursusel seejuures auditoorset tööd 3-4 tundi nädalas ning seminaril 2 tundi (st 110 minutit). Sageli piirdub üliõpilane kolme või nelja kursusega semestris, mis annab parajalt suure koormuse ning võimaluse ainesse süveneda.

...ja milline nende suhtumine õppetöösse?

Üliõpilased suhtuvad ainesse väga tõsiselt. On peaaegu ettekujutamatu, et keegi jätab tähtajaks töö esitamata. Sel juhul on tegemist veenva põhjusega, millest teatatakse aegsasti ja palutakse mõistvat suhtumist. Mulle meilivad aeg-ajalt üliõpilased, kes paluvad vabandust, et ei saa mõnda loengusse tulla. Et seltskond on suur, ei suuda ma muidugi märgata, kes on kohal ja kes mitte. Pealegi pole loengutes käimine kohustuslik. Seda enam kõneleb vabandamine üliõpilaste hoiakust.

Palju on räägitud meie üliõpilaste reserveeritusest ja Ameerika üliõpilaste aktiivsusest.

Berkeley tudeng küsib palju ja avaldab oma arvamust. Mõnikord saaks vist terve loengu pidada küsimuste ja vastuste vormis. Aga ei ütleks, et TÜ humanitaariaüliõpilased jäävad Berkeley tudengitele alla kirjalikes töödes ja väljendusoskuses. Veidral kombel tuleb siin mõnikord parandada selliseid kirjavigu nagu "folklure" või "majick".

Ma ei süüdistaks Tartu üliõpilasi passiivsuses, sest eriti folkloristid teavad, et kultuuride vahel on erinevusi ning ka loengut kui suulist žanri saab kujundada nii ja teisiti.

Seminarid on erakordselt põnevad, sest üliõpilaste eelteadmised on sisult ettearvamatud. Ka etniline kirevus on mõistagi suurem kui Tartus. Nii arutasime möödunud semestril muu hulgas ka selliseid teemasid, nagu Tai rahvausund ja tänapäeva Brasiilia folkloor, kuigi rõhuasetus oli Euroopa folkloristikal, mida USAs tuntakse suhteliselt vähe. Iseenesestmõistetavalt tutvustan sügavuti eesti folkloori, mille vastu tuntakse huvi samavõrd kui mistahes teise eksootilise valdkonna vastu.

Meeldiv on see, kuidas üliõpilased tulevad vastuvõtuajal või pärast loengut end tutvustama ja oma huvidest rääkima. Selles osas soovitan ka TÜ tudengitele rohkem julgust õppejõududega kontakti otsida, sest on ju nemadki huvitatud hästi laabuvast ja loomingulisest koostööst.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Baltisaksa õigusloolane Friedrich Georg v Bunge

Virge Lell
TÜ Ajaloo Muuseumi varahoidja

1802. aastal sündis 19. sajandi üks teenekamaid baltisaksa õigusloolasi, provintsiaalõigusteaduse rajaja ja kohalike eraõiguste kodifikaator F. G. von Bunge.

1818-1822 õppis Bunge Tartu Ülikoolis õigusteadust. Prof Dabelowi juhendamisel alustas ta varakult kolme kohaliku provintsi ajalooliste õigusallikate uurimist ning loengute pidamist tudengitele. 1826. aastal sai F. G. v Bunge Heidelbergi ülikoolis doktorkraadi. 1831. aastal valiti ta TÜ Eesti-, Liivi- ja Kuramaa provintsiaalõiguse professoriks.

Sel kohal sai ta töötada 1842. aastani, mil oli sunnitud seoses Ullmanni konfliktiga ülikoolist lahkuma. Konflikti tagajärjel pühkis ta Tartu tolmu hoopiski jalgadelt ning kolis Tallinna, saades seal rae liikmeks. Keisri isikliku kantselei II osakonna vanemametnikuna koostas F. G. von Bunge Balti eraseaduse eelnõu, mis jõustus ka seadusena. Ülikool valis ta 1872. aastal auliikmeks.

F. G. v Bunge suurimaks teeneks loetakse õigusajaloo allikmaterjalide avaldamist. Need on olnud hinnatud allikmaterjalid õigusteadlastele ja ajaloolastele juba poolteist sajandit. Bunge pärandist tasub märkida ka väljaande Das Inland toimetamist 1836-1843.

F. G. v Bunge isik ja tema pärand pole oma väärtust kaotanud tänapäevalgi – 2000. aasta lõpul kaitses Marju Luts doktoritöö "Juhuslik ja isamaaline F. G. v Bunge provintsiaalõigusteaduses".

Kaitseliidu Akadeemiline Malevkond pidas viiendat sünnipäeva

Andres Toode

14. märtsil tähistas Kaitseliidu Tartu Maleva akadeemiline malevkond viiendat aastapäeva.

Korporatsioon Sakala majas toimunud koosolekul võtsid sõna linnavolikogu esimees, malevkonna liige professor Peeter Tulviste, Balti Kaitseuuringute Keskuse ülem kindralmajor Ants Laaneots ja Kaitseliidu ülem kapten Benno Leesik.

Kaitseliidu Tartu Maleva akadeemilise malevkonna asutamiskoosolek toimus 1996. aasta 4. märtsil. Kümme päeva hiljem, 14. märtsil kirjutas tollane kaitseliidu ülem Neeme Väli alla akadeemilise malevkonna asutamise käskkirjale. Tollane rektoraat eesotsas rektori prof Peeter Tulvistega astus malevkonda *in corpore*, aktiivselt tegeleb malevkonna probleemidega ka praegune juhtkond eesotsas rektor prof Jaak Aaviksooga.

Koos liikmekandidaatidega kuulub praegu Kaitseliidu Tartu Maleva akadeemilisse malevkonda 140 inimest, peale TÜ tudengite ka EPMÜ üliõpilasi. Alates 1999. aasta sügisest on malevkonna pealikuks TÜ haldusdirektor Riho Illak.

Akadeemiline malevkond lähtub väljaõppe korraldamisel ülikoolide akadeemilisest kalendrist, võimaldades liikmetel aktiivselt tegelda õppetöö ning seltsieluga. Malevkonna pealiku abi veebel Ivar Univeri sõnul on malevkonna aktiivsus Tartu maleva üritustel olnud märkimisväärne, osa on võetud kõigist üritustest ja õppustest.

Tutvustati keskkonnatehnoloogiaid

Andres Toode

15. märtsil avati Türi Kolledžis näitus keskkonnatehnoloogiatest.

Lisaks peavad spetsialistid kahe päeva jooksul ettekandeid vee tehnoloogiatest ning joogivee ja reovee puhastamisest.

Korraldajate sõnul on näitus suunatud erinevates kõrgkoolides keskkonnaerialasid õppivatele üliõpilastele, keskkonnateenistuste ja omavalitsuste töötajatele ning ettevõtjatele, kes oma töös puutuvad kokku vee puhastamise probleemidega. "Eestis on ehitatud mitmeid veepuhastusjaamu, mis ei ole tööle hakanud. See näitab, kui oluline on tehnoloogiate tundmine ja kohalike eripärade arvestamine," ütles Türi kolledži õppedirektor Ene Voolaid.

Näitusel esinesid ettekannetega Järvamaa Keskkonnateenistuse peaspetsialist Milvi Aun, kes tutvustas Järvamaal vee puhastamise olukorda ja problemaatikat, TTÜ keemiateaduskonna biokeemia prof Raivo Vilu, kes rääkis väävlit sisaldavate heitvete puhastamise probleemidest, Marek Strandberg Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusest teemal "Vee puhastamise ökoloogilised tehnoloogiad" ja Malle Viik TÜ tehnoloogiakeskusest vee puhastuse probleemidest Elvas.

Näitusel osalesid TÜ tehnoloogiakeskus, TTÜ biokeemia õppetool, Ökoloogiliste Tehnoloogiate keskus, Säästva Eesti Instituut jt.

UUDISED

Homme ülikooli aulas Vivaldi

17. märtsil on aulas kontsert, kus Vivaldi muusikat esitavad EMA segakoor ja kammerorkester, kammerkoor Voces Musicales ning TÜ Akadeemiline Naiskoor.

"Kaasa lööb ka ülikooli naiskoor, kes esitab Triin Kochi juhatusel A. Vivaldi kantaadi "Gloria"," ütles TÜ naiskoori president Kristi Kuningas.

Triin Koch on lõpetanud H. Elleri muusikakooli TÜ naiskooori dirigendi Vaike Uibopuu õpilasena ning ta on laulnud ka ise ülikooli naiskooris ning oli naiskoori vilistlaskooris V. Uibopuu kõrval abidirigent. "Koorile on suur au ja väljakutse, kui endine laulja teeb diplomitöö koos endise koori ja õpetajaga," märkis Kuningas.

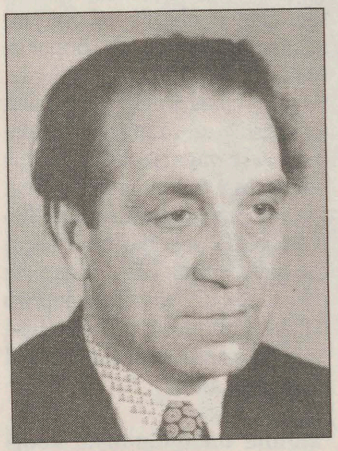
Uus maalinäitus

9. märtsist saab TÜ Ajaloo Muuseumis vaadata Angela Reidla maalinäitust.

Angela Reidla õppis Tartus Konrad Mägi ateljees maalimist. Tema õpetajad olid Kaja Kärner ja Heldur Viires. Teda on palju õpetanud ümbritsev loodus – hääbuv Pungnitsa küla Setumaal. 1992. aastast alates on ta osalenud kõigil Konrad Mägi ateljee korraldatud näitustel.

ÕNNITLEME

Emeriitdotsent Endel Türi 70

13. märtsil tähistas 70. juubelit TÜ mikrobioloogia instituudi kauaaegne dotsent Endel Türi.

Endel Türi töötas mikrobioloogia kateedris ja hilisemas instituudis 40 pika aasta vältel (1959-1997). Ta õpetas mikrobioloogiat sadadele arstidele, hambaarstidele ja proviisoritele. Tema loengud paistsid silma väga hea süstemaatilisuse ja sügavate bioloogiliste üldistuste poolest.

Türi oli üks armastatumaid õppejõude, kellele oli omane leidlikkus ja soe huumorimeel. Sügava inimlikkusega tegi ta ka ühiskondlikku tööd. Endel Türi ise on hinnanud ülikoolis väljaspool eriala tehtavat tööd kui võimalust osaleda paljude probleemide lahendamisel, kohtuda huvitavate inimestega ja leida häid sõpru.

Tolleaegses üliõpilaste teadustöö ühingus (ÜTÜ) hakkas ta katseid tegema juba II kursuse üliõpilasena ning võitis auhindu nii vabariiklikel kui üleliidulisel konkursil. Ta oli aastaid ÜTÜd juhendav õppejõud, kelle käe all valmisid ridamisi nii farmatseutide eksperimentaalsed kursusetööd kui stomatoloogide auhinnatööd.

Dotsent Türi muheda alatooniga soovitused koostööpartneritele ja praktikuist tohtritele olid alati kantud sügavatest teoreetilistest teadmistest, heast tähelepanu ja üldistamisvõimest.

Kange hiidlasena ei pea ta oma töömeheteed veel käiduks (äi mette), seetõttu alustas ta ülikoolist lahkumise järel uuesti rahva teenimist arstina seal, kuhu suunati pärast ülikooli lõpetamist – Hiiumaal. Türi tegeleb sama teadusprobleemiga, millega alustas – Käina lahe rikkalike ravimudade omaduste ja kasutamisvõimaluste uurimisega. Hiljuti avas ta Käina ambulatooriumis mudaravikabineti. Palju aastaid oli Endel Türi Hiiumaa haigete jaoks oma mees Tartu kliinikutes, kes lahendas nende diagnostikale ja ravile suunamise küsimusi. Praegu aga võiks Käina ambulatoorium kujuneda Tartu haigete taastusravikeskuseks, kus oma mees Tartust teeb armastuse ja tarkusega ravitööd.

Soovime dotsent Türile jätkuvat indu! Õnnitleme!

Kolleegid
mikrobioloogia instituudist

60

Ando Ots,
dotsent – 17. märts
Ants Johanson,
lukksepp – 18. märts

65

Kalev Pild,
vaneminsener – 18. märts
Helgi Vilu,
proviisor – 22. märts

75

Erna Kalamees,
valvur – 21. märts

TÜ LAHTISTE USTE PÄEVAD

20. märtsil Tartus peahoones, Ülikooli 18
10.30-11 avamine – aula
11-11.45 filosoofiateaduskond – aula
12-12.45 majandusteaduskond – aula
13-13.45 sotsiaalteaduskond – aula
14-14.45 usuteaduskond – aula
15-15.45 õigusteaduskond – aula

21. märtsil Tartus peahoones, Ülikooli18
11-11.45 kehakultuuriteaduskond – aula
12-12.45 füüsika-keemiateaduskond – aula
13-13.45 bioloogia-geograafiateaduskond – aula
14-14.45 matemaatika-informaatikateaduskond – aula
14-14.45 Türi Kolledž – ruum 102
15-15.45 arstiteaduskond – aula

22. märtsil kolledžites
11-16 Pärnu Kolledž, õppehoone, Ringi 35, Pärnu
14 Narva Kolledž, õppehoone, Kerese 14, Narva
15 Türi Kolledž, õppehoone, Tolli 62, Türi

Info: Aime Randveer, tel 375 625.

"ÜLIKOOLIHARIDUSE JA ÕPPEKAVADE REFORM EUROOPA ÜLIKOOLIDES"

Seminar 21. märtsil kell 16.15 TÜ peahoones ruumis 102

Ettekannetega esinevad TÜ õppejõud, kes k. a jaanuaris-veebruaris külastasid erinevaid Euroopa ülikoole eesmärgiga tutvuda õppekorralduse ja Bologna deklaratsiooni põhimõtetest lähtuva ülikooliharidusereformiga.

Pärast ettekandeid toimub arutelu, mida juhib prof Volli Kalm.

Info: Marvi Mikk, tel 376 210, marvi@ut.ee.

ACTA DIURNA

17. märtsil kell 12 toimub TÜ geograafia instituudis Vanemuise 46-327 Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 43. sünnipäevale pühendatud koosolek. Kavas ringi presidendi tervitus ja aastakokkuvõte, Ahto Oja loeng "Eesti kui Euroopa Liidu rajaleidja – Säästva Eesti Leppe näitel", sõnavõtud, presidendikandidaatide kõned ning uue presidendi valimine. Instituudi fuajees avatud fotonäitus "Looduskaitseringi aasta". Kl 18 ülikooli kohvikus pidulik aastapäevaõhtu.

19. märtsil kell 18 peab prof Leonhard Lapin keemiahoone ringauditooriumis loengu "Fjodorov, Matjušin, Malevitš, Tatlin – vene avangardi võitlus surmaga, taeva, päikese ja kõiksuse vallutamine". Info: Triin Lett, tel 375 669.

KAITSMISED

21. märtsil kell 12 Narva mnt 4 aud A216 kaitseb magistritööd Katrin Männik teemal "Otseste välisinvesteeringute mõju majanduse tehnoloogilisele arengule". Juhendaja prof Urmas Varblane, oponendid: dots Helje Kaldaru ja prof Kaarel Kilvits.

22. märtsil kell 14.15 Lossi 3 aud 426 kaitseb magistritööd etnoloogia õppetooli magistrant Riina Reinvelt teemal "Ingeri elud ja lood. Kultuurianalüütiline eluloouurimus". Juhendaja: prof Elle Vunder. Oponendid: lektor Ene Kõresaar ja dots Tiiu Jaago. Info: 375 654, Triin Mulla.

23. märtsil kell 14.15 Vanemuise 46-301 kaitseb magistritööd zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi loomaökoloogia õppetooli magistrant Juhan Javoish teemal "Oviposition selectivity in insects: causes and consequences" (Putukate munemisselektiivsus: põhjused ja tagajärjed). Juhendaja dots. Toomas Tammaru, TÜ. Oponent teadur Indrek Ots, TÜ. Info: Janika Ruusmaa, tel 375 835.

LOENGUD

Kieli Ülikooli ajaloo osakonna prof dr Olaf Mörke peab Tartu Ülikoolis kaks loengut:
22. märtsil kell 16-18: Regional identity and loyalty towards a distant prince in the Baltic Sea area: The duchy of Holstein in the early modern period between the Danish king and the German emperor (Ülikooli 17 (Paabel), ruum 323). 23. märtsil kell 10-12: Foundational myths of early modern republics in Europe (Lossi 3, ruum 425). Loengud toimuvad inglise keeles. Info: Jürgen Beyer, tel 375 657.

Kieli Ülikooli prof Uwe Liszkowski peab 6.-12. mail 12-tunnise loengukursuse (1 AP, A) "NSVL ja Soome suhted kahe maailmasõja vahel". Kursus toimub saksa keeles. Registreerimine lähiajaloo õppetoolis kuni 31. märtsini Lossi 3-419, tel 375 656, eleius@ut.ee. Kui kuulajaid napib, jääb kursus ära, huvilistel palutakse kindlasti registreeruda!

VÕÕRKEELSETE AINEKURSUSTE ARENDAMISE KONKURSS

Tartu Ülikool kuulutab välja võõrkeelsete ainekursuste arendamise konkursi järgmistel teemadel:
- bakalaureusetasemel õpetatavad uued võõrkeelsed ainekursused (minimaalne maht 2 AP).
- bakalaureuse- ja magistritasemel õpetatavate uute võõrkeelsete kursuste moodulid (8-10 AP).
- bakalaureusetasemel õpetatavate olemasolevate võõrkeelsete kursuste kaasajastamine.

I etapil ehk ideekonkursil osalemiseks nõutavad materjalid:
- õppeaine või mooduli lühitutvustus maksimaalselt 2 lk, sh aine nimetus, maht ainepunktides, õppeaste, õppevorm (statsionaarne, suvekool, distantsõpe), sihtgrupp, õpetamise keel, õppejõud ning annotatsioon. Loengute, seminaride, praktiliste tööde ja iseseisva töö ajaline jaotus, kontrollivorm(id), jms (ekskursioonid-praktikad). Kursuse kaasajastamisel tuua eraldi välja tehtud muudatused.
- orienteeruv kalkulatsioon kursuse/mooduli käivitamiseks/kaasajastamiseks.
- projekti autor(id) ja kontaktandmed.

Tähtaeg 9. aprill 200. Parimaid ideid premeeritakse (a´2000 krooni). Otsus tehakse teatavaks 16. aprillil 2001.

II etapis saavad parimate ideede autorid esitada kursuse/mooduli käivitamiseks järgmisi täiendavaid materjale:
- detailne aineprogramm sh auditoorse töö ajakava, loengute, seminaride ja praktiliste tööde teemade ning kohustusliku ja soovitatava kirjanduse loetelu, iseseisva töö osakaal, teadmiste kontrolli vormid (eksam või arvestus, suuline või kirjalik, kontrolltööd, referaadid jm) ning eksamile pääsemise tingimused.
- loengukonspekti lühikokkuvõte – sisuline ülevaade koos viidetega erialakirjandusele, minimaalselt 5 lk.
- loengute abimaterjalid (*hand-out*) – üliõpilastele jaotatavate abimaterjalide komplekt.
- õppevahendi projekt/makett.

Tähtaeg 6. juuni 200. Nõutavad materjalid vastavas võõrkeeles tuleb esitada õppeprorektorile nii paberkandjal kui ka elektroonselt.

Parimaid projekte rahastatakse. Struktuuriüksus saab kursuse/mooduli väljatöötamiseks sihtotstarbelise summa koos töötasuga.

Õppeprorektori moodustatud komisjon arvestab hindamisel
- kursuse/mooduli vajalikkust, ajakohasust, originaalsust
- sihtgrupi olemasolu ainekursuse/mooduli õppimiseks
- kursuse/mooduli sisulist taset ja ülesehitust
- õppejõu pädevust
- kaasaegsete õpetamistingimuste (kirjandus, laborid, IT) olemasolu

Lisainformatsioon Kai Treier: kai@admin.ut.ee 375 150.

AULA

16. märtsil kell 18 Tartu I Muusikakooli kontsert. Tasuta. Info: Kaido Ootsing, tel 361 556.

17. märtsil kell 18 Antonio Vivaldi "Beatus Vir", "Magnificat", "Gloria", kontsert kahele oboele C-duur. EMA segakoor ja kammerorkester, kammerkoor Voces Musicales, TÜ Akadeemiline Naiskoor. Solistid: Maris Liloson, Risto Joost, Indrek Jurtšenko, Priit Volmer, Merle Jalakas, Karmen Puis, Hele Raik, Ahto Normet. Dirigendid: Raili Schults, Kersti Seitam, Triin Koch. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

22. märtsil kell 19 vokaalfestival Estvokaal 2001. Pilet 40 kr, müügil Vanemuise kassas ja enne algust kohapeal. Info: Martti Meumers, tel 051 901 063.

23. märtsil kell 18 Tartu I Muusikakooli kontsert. Tasuta. Info: Kaido Ootsing, tel 361 556.

TEATED

Müüa 2-toal ahik korter kesklinna lähedal Vaksali t. Väga korralik WC, dušš, äsja remonditud. 175 000 kr, kiirele ostjale 165 000. Tel: 051 49 555.

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

TÜ AJALOO MUUSEUM

Avatud K-P 11 - 17. Ekskursioonide tellimine tel 375 677, paberi valmistamine tel 375 674.

"Miks mitte armastada neid mõlemaid" – näitus loote arengust Kaasaja saalis. Koostaja Peeter Rusetski. Loeng, film.

"Surimaskide lood" - näitus surimaskidest ja nede taustast. Ajutiste näituste saalis. Koostaja Ken Kalling.

Angela Reidla maalinäitus Valge saali rõdul (kuni 8. aprillini).

"Medaleid muuseumi kappidest" – näitus Tartu Ülikoolile kingitud ja oma medalitest. Koostaja Terje Lõbu.

Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani" – ekspositsioon paikneb kolmel korrusel vastavalt ajastutele.

Lisaks ootame kooliõpilasi erinevatele muuseumitundidele, info: www.ut.ee/REAM/Loengud.html Info: Renata Sõukand, tel 375 677, renata@ut.ee.

TÜ RAAMATUKOGU

W.Struve 1, E-R 8-21, L-P 10-18
www.utlib.ee/ee/naitused

- kataloogisaalis (II k)
*Linda Markus, isiknäitus (ekslliibrised, vesitrükipildid) kuni 1.04

- õppelugemissaali fuajees (III k)
*Maarika Tang, "7 aastat TÜ Raamatukogu kunstnikuna" (plakatid, kujundatud raamatud ja pisitrükised) kuni 1.04

- kohviku fuajees (III k)
*Tiina Matt, "Teekond" (tušijoonistused) kuni 1.04

- lugemissaalide fuajees (III k)
*eesti raamatu aasta näitus "1940-1945 – valik Eestis ilmunud kirjandust" märtsi lõpuni
*Külli Laikre maalinäitus "Tants" kuni 1.04
RAAMATUMUUSEUM peamajas, E-R 12-17
* "Pisitrükiste kogu Tartu Ülikooli Raamatukogus" kuni 15.04

Lisainfo: Tiina Matsulevitš, näituste kuraator, tel 375 750, tiinam@utlib.ee

NÄITUSED

TÜ maalikunsti üliõpilaste Kadi Kängsepa ja Külli Laikre maalide näitus on Vanemuise teatrikohvikus 15. märtsist 15. aprillini. Info: Triin Lett, tel 375 669.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatus E-L kl 12-19
Info: tel 442 272, wwww.vkm.ee

17. ja 18. märtsil kl 10 - 17 mess "Laps&Pere". Üllatamas Jäpe ja Tibu, Jokker ja Joosu, Tartu Laste- ja Noortemaja teatrietendus. Piletid: täiskasvanud 35 kr, lapsed 10 kr, koos vanematega ja alla 3 a tasuta.

20. märtsil kl 19 Londoni Gospel koor. Piletid 100 - 500 kr.

21. märtsil kl 19 Tartu Raekojas "Unistus kaunist armastusest" – metsosopran Valentina Kremen, sopran Tatjana Romanova, klaveril Andres Mutso. Kavas vene heliloojate looming.

IN MEMORIAM JÜRI KUKK

27. märtsil möödub 20 aastat keemiaõppejõu Jüri Kuke hukkumisest N. Liidu Vologda poliitvangilaagris.

TÜ teadlase Jüri Kuke mälestuse jäädvustamiseks kogunetakse 24. märtsil kl 11.15 keemiahoone ette ja fuajeesse. Jüri Kuke mälestusele pühendatud langenud vabadusvõitleja päeva traditsiooniline aulakonverents algab kl 12.15 (esinejate seas Mart Niklus, Enn Tarto, Heino Noor, Peeter Olesk), õhtul dokumentaalfilmid N. Liidu poliitvangilaagritest.

25. märtsil keskpäeval mälestatakse Jüri Kukke Kursi surnuaial.

TÜ Humanitaarraamatukogus on avatud näitus "Jüri Kukk & Mart Niklus. Kaks, kes ei alistunud ja nende võitluskaaslased."

Teave: Rein Vanja, 375102, reinva@ut.ee.

AUSTRAALIA TEADUSVIDEOD ONLINE'IS

Austraalia teadus- ja tööstusuuringute organisatsioon SCIRO annab teada, et on valminud Austraalia teaduse, tehnoloogia ja innovatsiooni edusamme tutvustavate lühivideode seeria "Australia Advances". SCIRO viib läbi või toetab teadusuuringuid paljudes teadusvaldkondades, nagu keskkond ja loodusressursid, infotehnoloogia, kemikaalid ja plastikud, energia, raadioastronoomia, mineraalide uurimine ja kaevandamine, ravimid ja tervishoid, põllumajandusteadused jm.

Videosid on võimalik vaadata aadressil *www.csiro.au/promos/ozadvances/*, ka on need kättesaadavad VHSina.

Jason Majori (SCIRO) info põhjal Leeni Uba

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Sisseastujate Leht

16. MÄRTS 2001 TASUTA

Ülikooliharidus on investeering

Marvi Mikk
TÜ õppeprorektori abi

Anita Kärner
TÜ õppe- ja üliõpilas-osakonna peaspetsialist

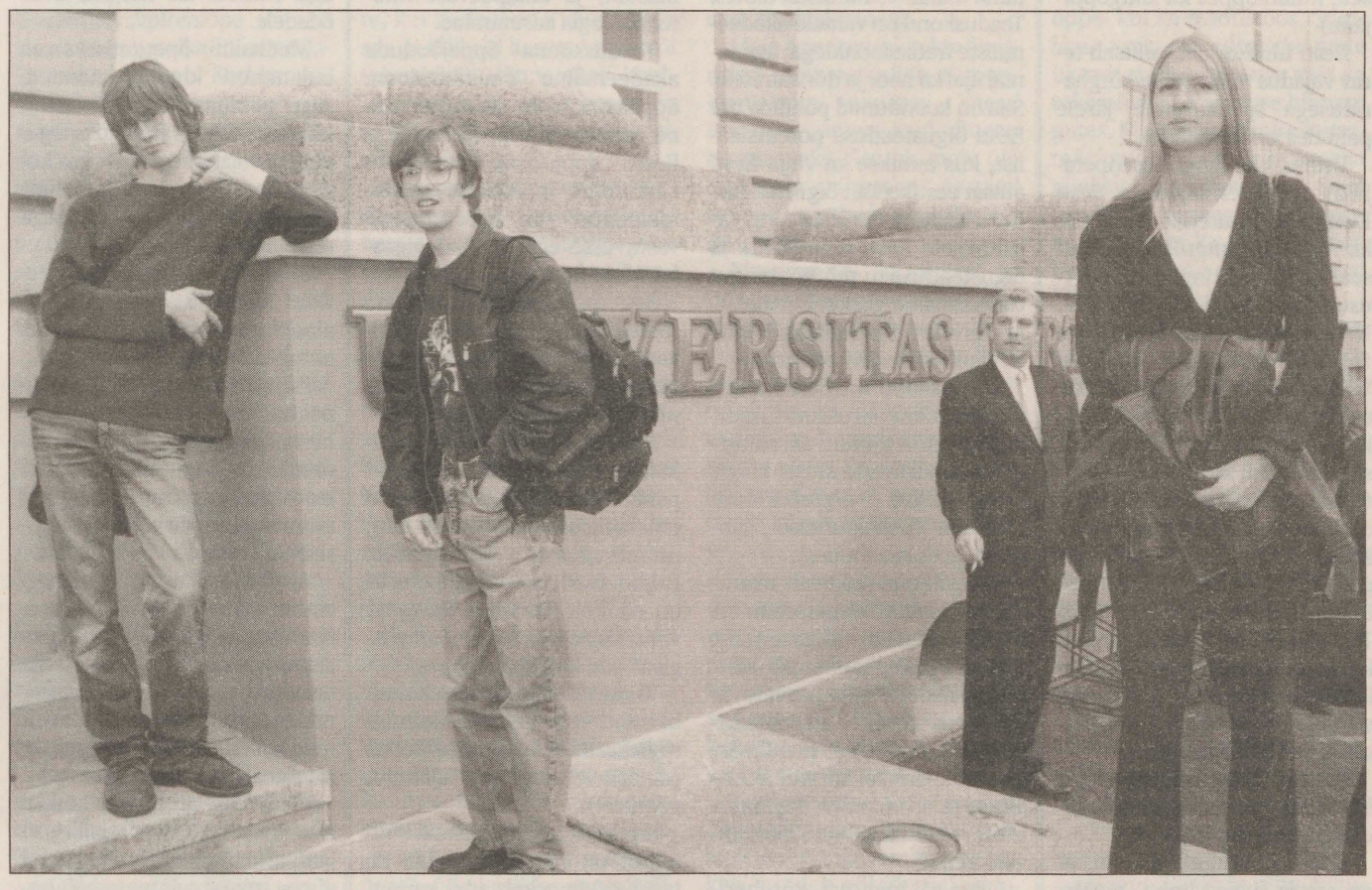
Igal kevadel seisavad tuhanded keskkooli lõpetavad noored elu ühe olulisema otsustuse ees – kas ja kus jätkata oma haridusteed.

Praegune haridussüsteem annab selle valiku tegemiseks päris palju võimalusi ja selles võimaluste paljususes tulebki leida endale kõige jõukohasem ja sobivam tee.

Nagu kogu ühiskonnas, on ka ülikooliharidu ses toimumas muudatused. See ei ole pelgalt muutmine muutmise pärast, vaid eeskätt selleks, et antav haridus käiks ajaga kaasas ja vastaks kõige paremini tööturu nõudmistele.

Ajakirjanduses arutletakse, mida võivad muutused kaasa tuua õppuritele, nende tööandjatele ja ka ülikoolidele endile. Ülikoolides toimuvad ägedad diskussioonid seoses uute õppekavade loomisega.

Kuigi sel suvel ülikooli astujad õpivad veel praegu kehtiva õppesüsteemi alusel, see tähendab et bakalaureuseõpe kestab neli aastat, võivad nemadki uuendusetuultest soodsaid mõjutusi saada.

Sel aastal tahab Eesti vanim, 1632. aastal asutatud Tartu Ülikool põhiõppes vastu võtta ligi 3000 üliõpilast.

ANDRES TENNUS

Kui hästi üliõpilane Tartu Ülikoolis pakutavat kõige laiapõhjalisemat haridust omandab, sõltub temast endast.

Haridus muutub Euroopas ühtlasemaks

1999. aastal 29 Euroopa riigi haridusministri allkirjastatud Bologna deklaratsiooniga avaldasid need riigid tahet ühtlustada ülikooliharidu se nõudeid Euroopas.

Deklaratsiooniga lepiti kokku kuues tegevusvaldkonnas: kergelt mõistetavate ja võrreldavate kraadisüsteemide juurutamine, kaheastmelise põhiõppekorralduse juurutamine, võrreldava ainepunktisüsteemi rakendamine, üliõpilaste mobiilsuse soodustamine, üleeuroopalise koostöö edendamine kvaliteedi tagamisel ning vajaliku Euroopa dimensiooni edendamine kõrghariduses.

Deklaratsiooni põhimõtetest lähtuvalt korraldab oma ülikooliharidust ümber ka Eesti.

Reformi üks eesmärke on vajadus lihtsustada ja muuta arusaadavamaks meie kõrgharidussüsteem.

Praegu väljaspool kõrgkoole küllalt arusaamatuks jääv kutse-, diplomi-, bakalaureuse-, magistri- ja doktorikoolitussüsteem peaks asenduma kaht tüüpi kõrgharidusega: valdavalt viieaastase spetsialisti-(magistri)koolitusega, mis toimub ülikoolides, ning kolmeaastase diplomiõppega kolledžites ja rakenduskõrgkoolides.

Ülikool on teadusasutus. Uus õppekorraldus peaks laiendama ka valikuvõimalusi doktoriõppesse vastuvõtul ning seeläbi parendama doktoriõppe kvaliteeti.

Reformi kava kohaselt hakkavad ülikoolid koolitama põhiliselt erialaspetsialiste, kelle õpe on valdavalt viieaastane. Saadud haridus vastab magistritasemele.

Seega on vale väide, et ülikooliharidus devalveerub õppeaja lühenemise tõttu bakalaureuseõppes.

Pigem võiks rõhutada, et see pikeneb aasta võrra ning peaks lõpetajale andma põhjalikuma akadeemilise küpsuse, laiema silmaringi ning parema ettevalmistuse iseseisva karjääri alustamiseks.

Valdavalt kolmeaastane bakalaureuseõpe on eelduseks järgnevale eriala omandamisele magistriõppes. Ta peab andma noorele inimesele laiapõhjalise hariduse, avardama silmaringi ning mis peatähtis, õpetama õppima ja teadvustama elukestva õppe vajaduse.

Õppimine on investeering endasse ja selle kaudu ka arengusse. Kui targalt ülikoolist lahkutakse, sõltub paljuski endast.

Laiapõhjalise haridusega saab paremini tööle

Kiiresti muutuvas ühiskonnas vajab ka tööturg laia ettevalmistusega haritlasi, kes suudavad uute olukordadega kiiresti kohaneda.

Vajatakse inimesi, kes oskavad mõelda laiemalt kui ainult mingi kitsa eriala piirides. Oht töötuks jääda kummitab ennekõike kitsa rakendusliku haridusega spetsialiste.

Uue õppesüsteemi rakendumine peaks uute õppekavade kaudu andma üliõpilastele tunduvalt avaramad võimalused nii ülikoolisiseseks kui ka ülikoolidevaheliseks mobiilsuseks ja ka eriala vahetamiseks pärast bakalaureuseõpinguid.

Haridus on pikaajalise toimega, muutused selle korralduses avaldavad mõju ja tihti realiseeruvad alles järgmises põlvkonnas.

Ülikooli karjääriteenistuse uuringu andmetel oli 2000. aasta kevadel ülikooli lõpetanutest end töötuna määratlenud 19 inimest. See on vaid 3% lõpetanutest.

Arvestades, et küsitluse ajal oli lõpetamisest möödunud vaid mõni kuu, võivad mõnedki neist tänaseks olla leidnud sobiva töökoha.

Sama uuringu andmetel on ülikooli lõpetanud hinnanud saadud haridust heaks, vaid praktilisi oskusi oleks soovitud ülikooli ajal rohkem omandada. Praktilisi oskusi omandatakse aga enamasti töökohal.

Ülikool pakub oma üliõpilastele kõige laiapõhjalisemat haridust tänu peaaegu kõigi teadusvaldkondade viljelemisele. Kui hästi neid võimalusi kasutate, sõltub juba teist endist!

Hea Tartu Ülikooli astuja!

Olles Eesti vanim ülikool, on Tartu Ülikoolil kohustus anda püsiva väärtusega tugevat haridust. Eesti ainukese universitas*ena saame anda mitmekesist haridust, niisugust, millega saab hakkama praegu ja tulevikus. Teame, et tudengid tahavad parimat ja seepärast töötab ülikool iga päev selle nimel, et suudaksime teha seda väga hästi. Püüame luua mitmekesiseid ja soodsaid tingimusi, kasutada kõiki tänapäeva võimalusi. Meile annab jõudu koostöö teiste Eesti ja paljude välismaa ülikoolidega. Selles akadeemilises maailmas on Tartu Ülikool koduks oma liikmetele, uutest tudengitest ootame tublit täiendust.*

Tere tulemast!

Tartu Ülikooli rektor

professor
Jaak Aaviksoo

Mida tuleb teha, et saada Eesti vanima ja suurima ülikooli üliõpilaseks?

Üliõpilaseks võetakse vastu riigieksamite ja sisseastumiseksamite hinnete põhjal. Tartu Ülikool aktsepteerib konkursil ka varasematel aastatel sooritatud riigieksameid.

Üliõpilaskandidaat võib anda avaldused kahele erialale kandideerimiseks. Igal erialal konkureerimiseks peab olema sooritatud kirjand riigieksamina ja võõrkeele riigieksam (inglise, saksa või prantsuse keel). Ülejäänud riigieksameid arvestatakse vastavalt erialade spetsiifikale teaduskondade valikul.

Usu-, filosoofia-, kehakultuuri- ja sotsiaalteaduskond ning Narva Kolledž korraldavad lisaks riigieksamitele sisseastumiseksami õpetatava erialaga seotud valdkonnas.

Sotsiaalteaduskonda astujad sooritavad sisseastumiseks akadeemilise testi ja erialakatse.

Sisseastumiseksamid

Sisseastumiseksamid toimuvad 9.-18. juulini. Eksamite plaan on väljas ülikooli peahoone fuajees ning interneti aadressil www.ut.ee hiljemalt 25. juunil.

Sisseastumiseksamite aluseks on teaduskondade nõukogudes kinnitatud sisseastumiseksamite programmid, mis on avaldatud TÜ koduleheküljel internetis.

Vene kooli lõpetanud sooritavad sisseastumiseksamid vene keeles.

Kõigil vene kooli lõpetanutel peab olema sooritatud eesti keele kui teise keele riigieksam. Need üliõpilaskandidaadid, kes said nimetatud eksameil vähem kui 60% maksimaalsest punktide arvust, võivad asuda õppima ühe õppeaasta vältel süvendatult eesti keelt.

SISSEASTUMISEKS VAJALIKUD DOKUMENDID

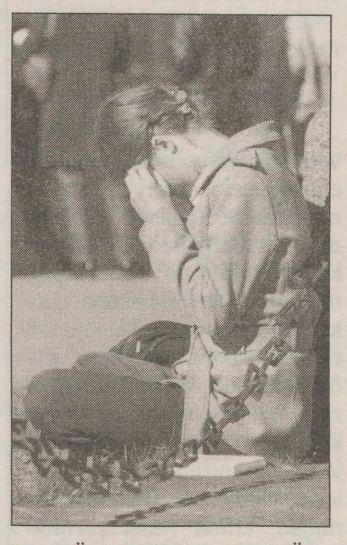
- **isiklik avaldus vormikohasel blanketil (blanketi saab: www.ut.ee),**
- **keskharidust tõendava dokumendi originaal ja koopia**
- **riigieksamitunnistuse originaal ja koopia**
- **kolm fotot (3x4 cm).**
- **passi isikukoodiga lehekülje koopia**

Avalduste esitamine

Riigieelarvelistele õppekohtadele kandideerimiseks on võimalik esitada dokumente 25. juunist 6. juulini erialadel, kus kandideerimisel on nõutav sisseastumiseksamite sooritamine ning 25. juunist 18. juulini erialadel, kus kandideeritakse riigieksamite tulemuste alusel.

Riigieelarvevälisele õppekohale kandideerimiseks tuleb esitada avaldus hiljemalt 3. augustil, kusjuures kandideerimise eelduseks on sisseastumistingimuste täitmine. Sisseastumiseksamitele pääsemiseks tuleb dokumendid esitada hiljemalt 6. juulil.

Dokumente võetakse vastu

Tartu Ülikooli peahoones, Ülikooli tn 18, TÜ kolledžitesse astujatelt lisaks ka Pärnus (Ringi tn 35), Türil (Tolli tn 62) ja Narvas (Kerese tn 14). Ajakirjanduse erialale astujatel on soovitatav koos dokumentidega esitada avaldatud töid.

Bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskond on erialati kehtestanud vastuvõtuks vajalikud minimaalsed pallide arvud. Pingereas paremat el on võimalus asuda õppima riigieelarvelistel kohtadel.

Riiklikult finantseeritavatele kohtadele vastuvõetute nimekiri selgub hiljemalt 24. juuliks ja avaldatakse ajalehtedes Postimees või Päevaleht hiljemalt 28. juuliks.

Vastuvõetu on kohustatud kinnitama enda õppima asumist Tartu Ülikoolis, saates dekanaati 3. augustiks teate.

Mitteriiklikele kohtadele vastuvõtt selgub 9. augustiks.

Usuteaduskond

Õhtumaade ülikoolides on usuteadus olnud aastasadu juhtivaid humanitaarteadusi.

Usuteaduskond kuulub nende nelja klassikalise teaduskonna hulka, kes alustasid oma tegevust koos Tartu Ülikooli asutamisega 1632. aastal. Nõukogude okupatsiooni ajal oli teaduskond suletud ja teoloogiat sai õppida vaid Tallinnas Usuteaduse Instituudis. TÜ usuteaduskond avati uuesti 1991. aastal.

Igal religioonil (usundil) on oma teoloogia. TÜ usuteaduskonnas õpitakse kristlikku teoloogiat erilise rõhuasetusega evangeelsele teoloogiale. Eesti levinuimad protestantlikud konfessioonid on luterlus ja baptism. Seega õpitakse TÜs eelkõige tundma Jumala olemuse evangeelset tõlgendust, vastavaid kiriku- ja dogmadeloolisi allikaid, kristluse ja inimühiskonna omavahelisi seoseid, kuid ka kristlust üldse ja teisi usundeid. Väga tähtis on vanade keelte (heebrea, kreeka, ladina), ka saksa keele kui luterliku teoloogia esimese teaduskeele õppimine.

TÜ usuteaduskond on ainus akadeemilist teoloogilist bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõpet, samuti gümnaasiumiõpetaja tasemele vastavat õpetajakoolitust andev rahvusvaheliselt akrediteeritud õppeasutus Eestis. Õppetöö toimub 6 õppetooli juures. Suur osa õppejõududest on doktorikraadiga tunnustatud eriteadlased. Tihti õpetavad ka nimekad välisõppejõud.

Usuteadust saab kõikides astmetes ja kõikide õppekavade järgi õppida statsionaarselt riigitellimuskohtadel ja riigieelarveväliselt, aga ka avatud ülikoolis (põhiõppes statsionaarselt, kraadiõppes ka kaugõppijana).

Dekaan professor **Tõnu Lehtsaar**

Eesti ühiskonnas valitseb terav vajadus teoloogilise kõrghariduse spetsialistide järele paljudes valdkondades.

Vaimulikke (koguduseõpetajaid) vajab esmajoones Eesti Evangeelne Luterlik Kirik, ent ka Välis-Eesti luterlik kirik. Eriti seal on üheks tingimuseks TÜ usuteaduskonna lõpetamine. EV kaitseväes valitseb kaplanite (sõjaväevaimulike) puudus. Vaimulikke-hingehoidjaid on tarvis haiglatesse, sotsiaalhoolekandeasutustesse, vanglatesse. Vaimuliku kutse ja pühitsuse (ordinatsiooni) saamiseks tuleb omandada TÜs bakalaureusekraad ja seejärel üheaastane pastoraalkoolitus Usuteaduse Instituudis. Loomulikult võib TÜ usuteaduskonna lõpetanu, kui ta on näiteks roomakatoliiklane, õigeusklik või baptist, edasi õppida oma konfessiooni vaimulikus õppeasutuses.

Eesti koolides on suur nõudlus usuõpetuse ja religiooniteaduste õpetajate järele.

Teoloogiahidusega inimesi on tarvis riigiaparaati, ajakirjandusse, arhiividesse, koguni õigussüsteemi ja ettevõtlusse.

Info: Ülikooli 18-313, tel 375 300, faks 375 301, us@ut.ee

Õigusteaduskond

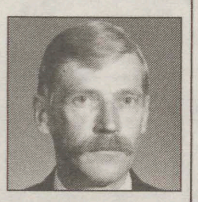
Õigusteaduskonda astujalt eeldatakse laia silmaringi, huvi ühiskonnaprobleemide vastu, loogilist mõtlemist, analüüsivõimet, võõrkeelte oskust ja püsivust. Vastavalt sellele on teaduskond teinud valiku ka riigieksamitest – emakeele kirjand, ajalugu, võõrkeel.

Juurat on siin õpetatud juba *alma materi* asutamisest alates. Teaduskond on vanade akadeemiliste traditsioonidega, aga samal ajal ka noor ja dünaamiline. Siia on koondunud põhiline osa Eesti õigusteaduse potentsiaalist, kus antakse ka välja Eesti ainsat eestikeelset õigusteadusliku ajakirja Juridica ning välislugejale Eesti õiguskorda ja õigusteadusliku mõtte arengut tutvustavat ingliskeelset ajakirja Juridica International Law Review University of Tartu.

Teaduskond on Eestis ainus akadeemiline struktuuriüksus, kus õppetöö toimub akrediteeritud õppekavade alusel kõigis akadeemilise õigushariduse astmetes (bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes).

Me pakume jätkuvalt teadusel põhinevat kõrgetasemelist ja laiapõhjalist akadeemilist õigusharidust, mis tagab konkurentsivõime tänapäevase ja rahvusvaheliselt aktsepteeritud õigushariduse maailmas. See tähendab, et kõrvuti juuraainetega on võimalik õppida ka teiste teaduskondade pakutavaid aineid.

Lähiajal toimuva kõrghariduse reformi märksõnadeks on eelkõige õpetamise interdistsiplinaarsuse süvendamine, kus põhirõhk on sotsiaalteaduste distsipliinide õpetamisel, aktiivõppevormide osakaalu oluline suurendamine loengulise töö asemel (seda võimaldab õpikute ja õppevahendite olemasolu) ja tänapäevase infotehnoloogia kasutamine.

Dekaan professor **Kalle Merusk**

Teaduskonna õppejõudude akadeemiline kvalifikatsioon, õppekava pidev kaasajastamine, samuti välisõppejõudude ja Eesti tippjuristide-praktikute kaasamine õppetöösse on võimaldanud viia õppeprotsessi vastavusse euroopaliku õigushariduse nõuetega.

See on taganud lõpetajate tööleasumise juristi kõrgkvalifikatsiooni nõudvatele ametikohtadele (advokaadid, notarid, prokurörid, kohtunikud jne).

Meie lõpetajad töötavad edukalt ka teistes valdkondades – pankades, riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutustes ning mitmesugustes erafirmades. Paljud teaduskonna lõpetajad on edukalt jätkanud õpinguid välisriikide ülikoolides nii magistri- kui ka doktoriõppes.

Vastuvõtt õigusteaduskonna bakalaureuseõppesse toimub riigieksamite tulemuste alusel (emakeele kirjand, ajalugu, võõrkeel).

Lisaks riigieelarvelistele kohtadele on võimalik õppida ka tasulistel õppekohtadel, samuti töö kõrvalt avatud ülikoolis.

Info: Näituse 20, tel 375 390, faks 375 399, juura@ut.ee, www.juridica.ut.ee

Arstiteaduskond

Arstiteadust on Tartu Ülikoolis järjepidevalt õpetatud kogu tema eksisteerimise vältel. 1632. aastal rajatud Academia Gustavianas oli filosoofia-, usu- ja õigusteaduskonna kõrval ka arstiteaduskond.

Täna annab teaduskond erialase ettevalmistuse arstidele, hambaarstidele, proviisoritele, aga samuti ka kõrghariduse ödedele.

Meditsiini õpetamiseks on kujunenud kindlad nõuded. Arsti põhiõpe kestab 6 aastat ning iseseisvaks arstlikuks tegevuseks vajalikud oskused ja kogemused omandatakse sellele järgneva 3-5-aastase kestusega residentuuris.

Suhteliselt pikk ja formaliseeritud haridustee meditsiinieriaaladel on Euroopa Liidu nõue, et tagada ühtselt mõistetavus.

Hiljuti valminud nüüdisaegne moodsate tehnoloogiliste lahendustega õppehoone Biomeedikum on kaasajastanud teaduskonna töötingimusi ning loonud suurepärased võimalused teadustööks.

Arstiteaduskonnas tehaksegi suurem osa meditsiinialastest teadusuuringutest Eestis. Kaasaegne meditsiin peaks olema otsustes, soovitustes ja probleemide lahendamisel valdavalt teaduslikele faktidele tuginev nn tõenduspõhine.

Meditsiini areng on kõikjal maailmas huvitavas ajajärgus. Haiguste diagnoosimine ja ravi ei pea sugugi toimuma haiglas, vaid järjest enam saab seda teha haiglaväliselt.

Selleks kasutatav kõrgtehnoloogiline diagnostiline ja raviaparatuur eeldab laialdasi teadmisi ning oskusi. Lähiajal seisab ka Eestis ees põhjalik arutelu haiglavõrgu arengu üle.

Dekaan professor **Toomas Asser**

Teaduskonda ootame õppima suure töövõimega noori. Meditsiini erialad eeldavad suurt vaimset ja tihti ka füüsilist taluvust, mida peaks kutse valikul arvestama.

Milles seisneb järjepidevus, mida teaduskond kannab? Selleks on üldarstliku ja oma eriala eetiliste põhimõtete säilitamine. Selleks on haigesse osavõtliku, tähelepaneliku ja abivalmis suhtumisega kolleegide kasvatamine. Arstiteaduskonnas õppides saab lisaks haridusele ka kutse.

Akadeemilise elu lahutamatuks osaks peetakse osavõttu teadustööst.

Üliõpilaspõlves tehtud uurimused ei anna üksnes teadusliku materjali kogumise, süstematiseerimise, analüüsimise, vastavate kirjandusallikate kasutamise oskusi, vaid võimaldavad kokku puutuda huvitavate kliiniliste juhtudega, parandada diagnoosimise oskust ja valida ravitaktikat.

Olla arst nõuab tugevat ja sügavat kutsumust. Teadmiste omandamises tuleb olla järjepidev ja Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas omandatud teadmistega saab ilmas hästi hakkama.

Info: Veski 63, tel 375 325, faks 375 320, arst@ut.ee, www.med.ut.ee

Õppimine ülikoolis

Akadeemilise õppetöö astmed on diplomi-, bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõpe.

Diplomiõppe lõpetamisel omandatakse rakenduskõrgharidus. Diplomiõpe kestab 3-4 aastat.

Bakalaureuseõppe nominaalaeg on 4 aastat, arstiteaduskonnas asendab bakalaureuseõpet 6-aastane põhiõpe arstiteaduse ning 5-aastane põhiõpe hambaarstiteaduse ja proviisori erialal.

Bakalaureuseõppe lõpetanu saab bakalaureuse akadeemilise kraadi. Bakalaureuseõppe lõpetamise järel on võimalik omandada õpetajakutse üheaastases õpetajakoolituses, eriarsti kutse residentuuris.

Magistriõppesse võib kandideerida bakalaureuseõppe lõpetanu või sellega võrdsustatud haridusega, doktorantuuri kandideerimiseks on vajalik magistrikraad.

Õppekava

Ülikoolis õpetatava eriala alusdokumendiks on õppekava.

Lõpetamiseks peab üliõpilane koguma õppekavas ettenähtud ainepunktid.

TÜs toimub õppetöö aine- ja kursusesüsteemis. Kursusesüsteem kehtib vaid arstiteaduskonnas ning kursusesüsteemi järgitakse ka diplomiõppes. Ainepunkt (AP) on õppetöö mahu ühik, millele vastab 40 tundi ehk üks õppenädal üliõpilase tööd, millesse on arvestatud auditoorne ja iseseisev töö ning teadmiste kontroll.

Bakalaureuseõppe maht on 160 APd, mis jaotub pea- (90-105) ja kõrvalaine (35-50) ning vabaainete vahel. Arstiteaduskonnas tuleb koguda 200-240 APd.

Õpetajakutse omandamiseks on vaja lisaks bakalaureuseõppele läbida ühe aasta vältel vastav pedagoogika ja didaktika kursus ning koolipraktika (kokku 40 AP ulatuses).

Diplomiõppe maht on olenevalt erialast 120-160 APd.

Vabanevate üliõpilaskohtade täitmine

Vastavalt ülikooliseadusele võib enne õppekavaga kehtestatud nominaalse õppeaja möödumist eksmatrikuleeritud riikliku koolitustellimuse alusel õppinud üliõpilase õppekoha täita konkursi korras. Vabanenud riikliku koolitustellimuse üliõpilaskohale võivad kandideerida riigieelarvevälistel õppekohtadel õppijad, vabakuulajad, reimmatrikuleerimist taotlejad, teistest kõrgkoolidest ületulijad, eriala vahetust taotlevad üliõpilased ja avatud ülikooli tasemekoolituses õppijad. Konkursitingimused kehtestab teaduskonna nõukogu.

Filosoofiateaduskond

TÜ teaduskondadest on filosoofiateaduskond ajalooliselt vanim. Ülikooli algaastatel, rootsiaegses ülikoolis (1632-1710), omandasid kõik just selles teaduskonnas kuueaastase stuudiumi jooksul üldise akadeemilise hariduse, alles seejärel jätkasid õpinguid mõnes teises teaduskonnas.

Tänaseks on sellest välja kasvanud sügavalt humanitaarteadustekeskne teaduskond. Kõrvuti ajaloo, keelte ja kirjandusega tegeldakse ka pedagoogika ja kaunite kunstide õpetamise ning uurimisega.

Eesti ja soome-ugri keeleteaduse eriala sisaldab viit iseseisvat distsipliini: eesti keel, soome keel ja kirjandus, ungari keel ja kirjandus, soome-ugri keeled, arvutuslingvistika. Vene ja slaavi filoloogia osakonnas õpetatakse vene keelt, vene kirjandust ja slaavi filoloogiat. Germaani-romaani filoloogia osakond õpetab inglise, saksa, prantsuse, hispaania ning ka klassikalisi ja Skandinaaviamaade keeli.

Ajaloo erialal saab spetsialiseeruda: Eesti ajalugu, üldajalugu, lähiajalugu, arheoloogia, arhiivindus, etnoloogia, kunstiajalugu. Kirjanduse ja rahvaluule osakond õpetab eesti kirjandust, eesti ja võrdlevat rahvaluulet ja teatriteadust.

Pakutavad ained toetavad universaalse humanitaarhariduse omandamist ega välista süvitsi minemist ühel alal. Sidemed, mis toetavad *universitase* ideed, ulatuvad ka teaduskonnast väljapoole.

Õpingutes rakendatakse ainesüsteemi mudelit, mis annab üliõpilasele teatava vabaduse isikliku õppekava koostamisel, seega ka nende ainete õppekavva võtmisel, mis pole valitud põhierialaks.

Dekaan professor **Birute Klaas**

Bakalaureuseõppe järel on võimalik õpinguid jätkata magistriõppes või õpetajakoolituses. ELiga ühinemise eel ja järel leiavad endale kindlasti meelepärast tööd erinevate keelte spetsialistid, kes on läbi teinud ka tõlkide ja tõlkijate koolituse, mille eduka lõpetamise järel saadakse vastava eriala kutsemagistriks.

Meie lõpetanu on laiapõhjalise haridusega spetsialist, keda on tööturul ootamas suur valik töökohti.

Vilistlased on leidnud tööd õpetajatena, muuseumi- ja kirjastustöötajatena, kriitikutena, teadlastena ja maalikunstnikena, aga ka ajakirjanikena, poliitikutena ja kirjanikena.

Filosoofiateaduskond ootab väärilist täiendust nii riigieelarvest finantseeritavatele kui ka eelarvevälistele õppekohtadele kokku ligi 500 põhiõppe uue üliõpilasega.

Uue õppeaasta algusest on TÜs loomisel haridusteaduskond. Kasvatusteaduste erialale (planeeritav vastuvõtt 40) sissesaanutel tekib võimalus alustada uue teaduskonna üliõpilastena.

Info: Lossi 3, tel 375 341, faks 375 345, filos@ut.ee, www.fl.ut.ee

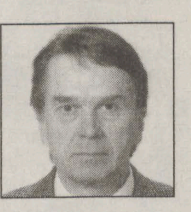
Bioloogia-geograafiateaduskond

Me oleme loodusteaduskond, seda nii klassikalises kui kaasaegses tähenduses ning katame Eestis valdavat osa loodusteaduslike erialade õpetamisest. Kahtlemata oleme praegu Eesti parim ülikool loodusteaduste õpetamisel ja teadustöös. Maateaduste osa katavad geoloogia instituut ja geograafia instituut. Bioloogia osas on suurimaks instituudiks molekulaar- ja rakubioloogia instituut ning botaanika ja ökoloogia instituut ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituut.

Teaduskonna koosseisus on ka kaks muuseumi ning tiheda koostöö alusel TÜ tehnoloogiakeskuse geeni- ja keskkonnatehnoloogia osakonnad jm.

Meie kriteeriumiks on vaid maailmatasemel konkurentsivõimeline kõrgharidus ja teadus. Teaduskomponendi osa ning kraadiõppe edukust iseloomustab see, et ainukesena Tartu Ülikoolis on meil teadustööks olevad summad märksa suuremad haridussummadest.

Viimasel ajal pöörame erilist tähelepanu innovatiivsele tegevusele. Ainuüksi viimase aasta jooksul on meie teaduskonnast välja kasvanud kümme kõrgtehnoloogilist firmat. Meie tegevusala laienemist iseloomustab ka see, et kaks aastat tagasi alustasime geenitehnoloogia ja keskkonnatehnoloogia spetsialistide ettevalmistamist, uuel õppeaastal alustame regionaalplaneerimise spetsialistide ettevalmistamist. Väga intensiivselt arendame ka loodusteaduste õpetajate ettevalmistamist.

Dekaan professor **Ain Heinaru**

Uut sajandit nimetatakse ka geenitehnoloogia sajandiks. Osaleme intensiivselt geenivaramu projektis, millest peab välja kasvama Eestile vajalik kõrgtehnoloogiline teadusmahukas tööstussuund. Seda on nimetatud ka Eesti Nokiaks. Eeldused selle suuna arendamiseks nii maailmatasemel õppejõudude, teadlaste kui ka teadusaparatuuri osas on meil olemas.

Kuivõrd Eestis on loodusteadlaste ettevalmistamise hulk umbes kaks korda väiksem kui enamikus Lääne-Euroopa maades, siis suurendame otsustavalt vastuvõttu nii riigitellimuse kui ka väga mõõduka õppemaksu alusel.

Loodusteaduslik haridus on traditsiooniliselt laiahaardeline väga hea haridus. See võimaldab meie lõpetajatel töötada märksa erinevamatel töökohtadel kui diplomile kirjutatu seda eeldaks. Meie vabariigis on tipptasemega kohtadel väga palju loodusteadlasi. See on igati hea ja aktsepteeritav.

Meie teaduskond pakub teile võimalust tulevikuühiskonnas edukalt läbi lüüa.

Info: Vanemuise 46-226, tel 375 820, faks 375 822, biogeo@ut.ee

Füüsika-keemiateaduskond

Dekaan professor **Jaak Järv**

Turumajandusele ja vabale ettevõtlusele orienteeruva ühiskonna rajamine Eestis hakkab lõpule jõudma. Protsessi algstaadiumis, 5-10 aastat tagasi mängisid kõrghariduses otsustavat rolli erialad, mis kujundasid niisuguse ühiskonna toimimiseks hädavajalikku õiguslikku ja finantsilist infrastruktuuri. Suur nõudlus õigus- ja majandushariduse järele, mida kajastavad veel praegugi eksisteerivate arvukate erakõrgkoolide erialaloendid, oli tollal loomulik nähtus. Eesti majandus ootab nüüd eelkõige neid, kes suudaksid käivitada mingi ekspordikõlbliku kauba tootmise. Kahjuks pole Eestis Norra naftat ning mägijõgede odavat elektrienergiat. Seetõttu peab edukas tootmistegevus rajanema mitte loodusressursidel, vaid sisseostetud tooraine töötlemisel kõrgetasemelise tehnoloogia vahenditega ja haritud inimeste poolt. Kõrgtehnoloogia aluseks on aga eelkõige teadmised looduse seaduspärasustest. Üks paremaid võimalusi niisuguste teadmiste saamiseks on TÜ füüsika-keemiateaduskond.

Teaduskonna pakutav haridus ühendab muidu matemaatika-informaatikateaduskonna põhieelisena tuntud loogilise ranguse ja mõtteselguse ning samas ka loodusnähtuste mitmekesisuse tajumisest tuleneva emotsionaalse rahulduse, millega meelitab oma üliõpilasi bioloogia-geograafiateaduskond. Füüsika-keemiateaduskonna keskne positsioon nende kolme teaduskonna hulgas kajastub otseselt meie pakutavates erialades. Infotehnoloogia 3-aastane diplomiõpe toimub koos matemaatika-informaatikateaduskonnaga. Keskkonnatehnoloogia bakalaureuseõppe ning põhikooli loodusteaduste õpetaja diplomiõppe 4-aastased programmid on rajatud ühistööle bioloogia-geograafiateaduskonnaga. Loomulikult ei saa unustada meie põhierialasid: füüsikat, keemiat ja neid ühendavat materjaliteadust.

Füüsika-keemiateaduskonnas õppides omandatakse nii mõõtmis- ja analüüsimeetodid kui ka tehnoloogiliste protsesside juhtimiseks vajalikud teadmised. Juba üliõpilasena on võimalik osa võtta uute tehnoloogiate ja materjalide loomisest ning teadustööst. Õppimine meie teaduskonnas arendab loogilist mõtlemist ja analüüsioskust. Seetõttu on siin saadud haridus kõrgelt hinnatud ka füüsika ning keemiaga otseselt mitteseotud aladel.

Just füüsika ja keemia on õige valik inimesele, kes soovib teada, mil viisil maailm koos püsib ja kus paikneb käesoleval hetkel inimvõimete piir selle maailma seaduspärasuste mõistmisel.

Info: Tähe 4-101, tel 375 520, faks 376 520, fktead@ut.ee, www.physic.ut.ee/fk/

Kehakultuuriteaduskond

Dekaan professor **Vahur Ööpik**

Inglise professor H. A. Harris kirjutab oma paeluvas raamatus "Vanakreeka sportlased ja sport" muu hulgas: "Tung nõu anda on üks inimkonna suuremaid kiusatusi ja sellele kiusatusele pannakse harva vastu. Sellel põhineb enamik sportlaste treeningust". Ta jätkab: "Nõuannete jagamiseks on kõik inimesed liigagi valmis. Igaühte, kes midagi ette võtab, olgu see potilillede kasvatamine või teivashüpe, rünnatakse kindlasti suure hulga õpetuste ja hoiatustega, millest valdav osa ei kõlba kuhugi."

Noortele, kes on endas nõuandmise kiusatust selgesti tunnetanud, kuid kes ühtlasi peavad oluliseks, et nende nõuanded ka kuhugi kõlbaksid, on kehakultuuriteaduskond õige valik oma haridustee jätkamiseks.

Kiindumus potililledesse või mistahes muu eluterve harrastus tuleb õpingute edukusele kindlasti kasuks, kuid sügav huvi spordi kui kaasaegse maailma äärmiselt mitmepalgelise nähtuse vastu peaks olema peamine, mis meie juurde õppima toob.

Spordi roll nii inimese kui ühiskonna elus on mitmetahuline. Kehalistel harjutustel, mis kujutavad endast spordi lahutamatut osa, on väga erinev sisu ja tähendus kasvatuse, sportliku treeningu või taastusravi kontekstis. Õppekavade koostamisel on sellega arvestatud, nende vahel valides on siin võimalik saada ettevalmistus tööks õpetajana (kehaline kasvatus ja terviseõpetus), sporditreenerina, aga ka spordijuhi või füsioterapeudina.

Kehakultuuriteaduskonna õpetatavad erialad on interdistsiplinaarsed, õppetöös parima võimaliku taseme saavutamiseks tehakse koostööd mitme teise teaduskonnaga.

Meie õppekavasid akrediteerinud rahvusvaheline ekspertkomisjon tunnistas need Euroopas tunnustatud nõuetele vastavaks. See on meie üliõpilastele viimastel aastatel avanud ka paljude välisülikoolide uksed.

Ainuüksi sel õppeaastal on rida kehakultuuriteaduskonna tudengeid end lühemat või pikemat aega täiendamas Soomes, Rootsis, Taanis, Saksamaal, aga ka USAs. Samas on teaduskond võrdlemisi populaarne olnud Soomest pärit välistudengite seas, kes on otsustanud kõrghariduse omandada just siin.

Ülikooliharidus tugineb teadustööle. Uurimistöö tulemustele tuginevalt pakutakse välja praktilisi lahendusi nii Eesti sportlaste treeningu efektiivsuse suurendamiseks kui ka kooli kehalise kasvatuse ja tervisespordi edendamiseks.

Teadustegevus on seostatud õppetööga ning üliõpilastele, kellele see sügavamat huvi pakub, avaneb põhiõppe lõpetamise järel võimalus oma haridusteed jätkata magistriõppes.

Info: Jakobi 5, tel 375 360, faks 375 362, kkdek@ut.ee, www.ut.ee/kk/

Majandusteaduskond

Dekaan professor **Jüri Sepp**

Majandusteaduskond on muutuvates ja sageli üsna keerulistes oludes saanud mitte üksnes uue kodu Emajõe kaldal, vaid arenenud ka oma töö sisu ja vormi poolest. Viimane ongi loonud aluse täiendavateks materiaalseteks investeeringuteks.

Eelmisel aastal oli meil võimalus ennast rahvusvaheliste komisjonide ees mõõta lasta nii õppe- kui ka teadustöös. Suutsime erakoole edestada mitte üksnes teaduse taseme, vaid ka rakendusliku koolituse hinnangutes. Meie ärijuhtimise kutsemagistriõpe sai ainukesena täieliku akrediteeringu. Selle taustal oli peaaegu iseenesestmõistetav, et ka ainuke "väga hea" teadustöö eest pandi just TÜ majandusteaduskonnale.

Vaatamata riigi osalisele tagasitõmbumisele majandushariduse rahastamisest on õppijate arv meil isegi kasvanud, ulatudes 1500ni. Ligi poole moodustavad erainvestorite loodud õppekohad. Teaduskonna eelarves ulatub eraraha osa koguni üle poole. Valdavalt toimub tasuline õpe avatud ülikoolis kaugõppe teel töö kõrvalt ning on rakendusliku suunaga. On karta, et riigitellimuse poliitika sunnib teaduskonda ka edaspidi rõhku asetama ärikoolitusele akadeemilise hariduse arvel, pakkudes seda nii Tartus, Pärnus, Narvas kui ka, miks mitte Tallinnas. Oleme võtnud suuna internetipõhise ja ingliskeelse õppe arendamisele ning pakume võimalust saada diplomiõppe baasil bakalaureusekraad.

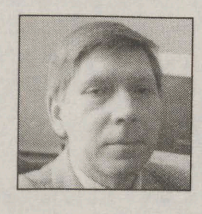
TÜ esmane ülesanne on siiski akadeemilise kõrghariduse arendamine. Tahame anda sellise teadmistepagasi, millega võib läbi lüüa ka kiiresti muutuvas ajas, st eelkõige head teoreetilist ettevalmistust, mis loob aluse iseseisvaks mõtlemiseks. Tuleb õppida teooria ja praktika ühendamist. Sageli võib meie majas näha juhtimispraktikuid nii valitsusest kui erasektorist.

Meie strateegia on endiselt teadushariduse pakkumine nii rahvamajanduse kui ka ettevõtete jaoks. Püüame teha haridust maksimaalselt paindlikuks ja võimalusterohkeks. Rahvamajanduse erialal on bakalaureuseõppes valida teoreetilisema majanduse modelleerimise ja rakenduslikuma majanduspoliitika vahel. Ettevõttemajanduse puhul on spetsialiseerumise aluseks peamised juhtimisfunktsioonid: rahandus, majandusarvestus, turundus ja rahvusvaheline juhtimine. Iga üliõpilane saab valida endale kaks suunda, sealhulgas ühe ka kõrvalerialalt või hoopiski teisest teaduskonnast. Ülemineku 5-aastasele haridusele tahame need süvaõppe suunad säilitada magistriõppes.

Paraku tuleb aga veel haridusametnikele selgeks teha, et näiteks uuendusvõimelisi ülikooliharidusega majandusarvestuse spetsialiste pole sugugi vähem vaja kui politolooge.

Info: Narva 4-A315, tel 376 310, faks 376 312, mtk@mtk.ut.ee, www.mtk.ut.ee

Matemaatika-informaatikateaduskond

Dekaan professor **Toivo Leiger**

Matemaatikal on teaduskonnas kahtlemata eriline roll, kuid haridust on võimalik saada lisaks matemaatikale ka informaatikas ja matemaatilises statistikas. Üks arengu võtmesõnu järgmisel aastatuhandel on informatsioon. Informaatika ja matemaatiline statistika on selle töötlemise ja kasutamisega vahetult seotud, kusjuures matemaatika kindlustab neile teoreetilise baasi kõige üldisemal tasemel.

TÜ sellealast haridust iseloomustab just asjaolu, et kogu siin antav õpetus baseerub kindlale ja soliidsele matemaatilisele alusele. Tänapäeva kiire arengu juures ei ole võimalik kõike selgeks õpetada, tähtis on anda piisavalt teoreetiline haridus. Kõik üliõpilased peavad ka saama arvuti kasutamise ja programmeerimisoskuse.

Matemaatika eriala on loomulik valik noorele, kes soovib oma igapäevatöös rinda pista matemaatiliste probleemidega. Pärast lõpetamist on võimalik leida tööd õppejõuna või teadurina kõrgkoolis või teadusasutuses, spetsialistina tööstusettevõttes või firmas.

Informaatikaalast haridust pakume kahel erialal. Praktilisema kallakuga on füüsika-keemiateaduskonnaga kahasse õpetatav infotehnoloogia eriala 3-aastane diplomiõpe, mis matemaatikateaduskonnas on tarkvaraalase suunitlusega.

Informaatika erialal alustatakse bakalaureuseõppega. Selle eriala lõpetajate haridus võimaldab edukalt tegelda nii arvutiteaduse teoreetiliste probleemide kui ka arvutite rakendamisega erinevates valdkondades.

Infoga tegelemisel on oluline koht samuti statistikutel, kelle ülesanne on info sisuline analüüsimine. Niihästi riigi demokraatlikul valitsemisel, rahandussüsteemide juhtimisel kui ka mujal on tarvis kasutada suurt hulka statistilisi andmeid. Vajalikke oskusi omandatakse algul matemaatilise statistika eriala bakalaureuseõppes.

Statistikuharidusega matemaatikuid ootab lai valik tööpakkumisi riigistatistikasüsteemis, pankades, kindlustus- ja avaliku arvamuse uurimisfirmades, samuti mitmesuunalistel uurimistöödel keskkonna-, tervishoiu-, kvaliteedijuhtimise firmades jm.

Nõudlus statistikaspetsialistide järele on suur, sest mujal kui meie informaatikateaduskonnas selle eriala spetsialiste Eestis ei koolitata.

Bakalaureusekraadi saanud võivad jätkata õpinguid meie teaduskonnas matemaatika-ja/või informaatikaõpetaja kutse omandamiseks.

Info: Vanemuise 46-203, tel 375 860, faks 375 862, math@ut.ee, www.math.ut.ee

Sotsiaalteaduskond

Dekaan professor **Jüri Allik**

Mis ühendab sotsiaalteaduskonna 7 osakonda, 9 eriala, ligi 1200 üliõpilast ning 100 töötajat? Juba esimeste loengunädalate jooksul adud, et seda heterogeenset inimrühma iseloomustab mingi eriliselt ühine tunnus, mille järgi õige pea eksimatult tajud, et tegemist on just (tulevase) sotsiaalala teoreetiku ning praktiku, mitte niisama rõõmsa ning elu nautiva noore inimesega.

Sotsiaalteaduskonda ning selle asukaid kirjeldades ei saa kuidagi mööda sotsiaalsuse ning sootsiumi mõistetest. Sotsiaal- ehk ühiskonnateadused ripuvad kõige otsesemalt ühiskonnast, sootsiumist ning mingis mõttes ei ole neis midagi, millega iga selle liige päevast päeva kokku ei puutuks.

Neile antiikaja humanitaarteadustest välja kasvanud teadustele on ühiskonna kiire muutlikkuse juures omane suur paindlikkus ning aine inimeste (irratsionaalsel) käitumisel põhineva tausta tõttu sageli ka absoluutsete tõdede puudumine. Meie tõde sünnib kommunikatsioonis ning on oma olemuselt seega samuti sotsiaalne nähtus. Siin ollakse alati avatud omapäi mõtlemisele ning isiklike seisukohtade omamisele. Laia kokkupuutepinna tõttu teaduse ja igapäevaelu vahel on igaühel võimalus oma personaalse kogemusega anda asendamatu panus ühiskonnateaduste baasideede arengusse. Keskmist sotsiaalala inimest iseloomustab interdistsiplinaarne maailmavaade ning lai huvide- ja sotsiaalsete suhete ring – kuidas muidu tekiks ettekujutus inimesest, tema võimetest, võimalustest ja vajadustest. Interdistsiplinaarsus väljendub ka õppetöö korralduses. Põhieriala kõrval on üliõpilane kohustatud õppima kõrvalerialana üht ainet kesk- või kahte alamastmes. Koos põhierialaga annavadki just need ülikoolilõpetaja n-ö spetsialiteedi ning edasise tegevusvaldkonna. Sageli on kõrvalerialaks mõni teine sama teaduskonna oma, populaarseimad on kindlasti psühholoogia ning avalikkussuhete erialad. Ettevõtlikumad eelistavad sageli lähemalt tutvuda sotsiaalteadusena samuti omasena tunduva majandusteaduskonna kõrvaleriala programmiga jne.

Sotsiaalteaduskonda astumine iseenesest ei määratle konkreetselt noore inimese tulevikku, vaid jätab selle üha enam ja enam tema enese kujundada. Uue õppekorraldussüsteemi alusel algab erialale spetsialiseerumine alles pärast üldise nn sotsiaalteaduste alamastme omandamist. See on järjekordne samm konstruktiivsema ning kreatiivsema ja inimeste võimetele ning ühiskonna vajadustele orienteerituma haridussüsteemi loomisel.

Tanel Mällo
TÜ Sotsiaalteaduskonna Eest Seisjate Selts

Info: Tiigi 78, tel 375 957, tel/faks 375 900, so@ut.ee

Avatud ülikool on avatud tulevik

Tiia Köss
TÜ Kaugkoolituskeskuse juhataja

Tartu Ülikooli avatud ülikool algatati 1996/97. õppeaastal projektina.

Tänaseks on sellest saanud TÜ kaubamärk, mis tähistab kaugõppe või mõnes muus mittetraditsioonilises vormis pakutavat koolitustegevust.

Avatud ülikooli on oodatud kõik, kes soovivad omandada kõrgharidust, jätkata varem poolelijäänud kõrghariduse omandamist, õppida uut eriala või end täiendada.

Vanusepiiranguid ei ole ning võimalik on õppida töö, pere ja muude kohustuste kõrvalt, kuna õppimise koha ja aja võib õppija ise valida.

Õppimise kiirus ei ole rangelt reglementeeritud.

Avatud ülikoolis õppimine on tasuline, hind varieerub teaduskonniti ja erialati ning on TÜs keskmiselt 600 krooni ainepunkti kohta.

Avatud ülikool pakub võimalust õppida nii taseme- kui ka täiendkoolituses. Tasemekoolituses on õppeastmeteks diplomi-(120-160 AP), bakalaureuse-(160 AP), magistri-(80 AP) ja doktoriõpe (160 AP). Diplomi- ja bakalaureuseõppesse astumiseks on nõutav keskharidus.

2001/2002. õppeaastal on võimalik õppida ligi 50 õppekava alusel. Reeglina avatud ülikooli astumisel sisseastumiseksameid ei ole. Konkursi korral kehtestab vastuvõtutingimused teaduskond/osakond.

Avatud ülikoolis õppimine eeldab palju iseseisvat tööd õppematerjalidega, õppesessioonid toimuvad enamasti kord kuus nädalavahetustel.

Avatud ülikooli õpingute sisu, nõuded ja kvaliteet ei erine Tartu Ülikooli traditsioonilisest õppest, kuna õppetööd viiakse läbi teaduskondades ja kolledžites. Arvesse tulevad ka varasemad õpingud ja töökogemus.

Avatud ülikooli tasemekoolituses õppijad immatrikuleeritakse TÜ üliõpilasteks. Õpinguteõpetamisel saadakse Tartu Ülikooli diplom.

Kui teil ebaõnnestub sissesaamine statsionaarsesse õppesse, on võimalik õppima asuda avatud ülikooli. Enamikule erialadele võetakse dokumente vastu 31. augustini.

Info: Lossi 24, tel 375 200, 375 201, utop@ut.ee, www.ut.ee/AvatudYlikool/koolitus

TÜ Narva Kolledž

TÜ Narva Kolledž on uus, töötab vaid teist õppeaastat. Kolledžis valmistatakse ette põhikooli õpetajaid, põhiliselt vene õppekeelega koolidele. Õppida saab lasteaia ja algklasside õpetajaks, samuti eesti keele kui teise keele või inglise keele õpetajaks.

Kõik üliõpilased valivad ühe lisaeriala ja saavad veel ühe õppeaine õpetamise õiguse.

Valida on üks viiest lisaerialast: eesti keel teise keelena, vene keel võõrkeelena, koduloo (estica) õpetaja või sotsiaalpedagoog.

Õppekeelteks on kolledžis vene ja eesti keel.

Kolledži lõpetamisel saavad üliõpilased ülikooli diplomi. Üliõpilastel on võimalik oma õpinguid jätkata Tartu Ülikoolis.

Kolledžis on koos avatud ülikoolis õppijatega 523 üliõpilast ning 25 õppejõudu.

9% üliõpilastest on lõpetanud eesti õppekeelega kooli. 42% üliõpilasi on pärit Narvast, 35% Kohtla-Järvelt, ülejäänud mujalt Eestist

Kolledž ei asu Tartus ega Tallinnas, vaid hoopis mõnevõrra eemal, Narvas.

Narvas on elu odavam, ei ole probleeme ühiselamukohaga, üliõpilaselu on aktiivne, arvutiklass hästi kättesaadav, on võimalus õppida mitut võõrkeelt.

Kolledž korraldab regulaarselt eestikeelsete raamatute müüki, avalikke loenguid ja näitusi, mis on mõeldud kogu linnarahvale.

Esimese akadeemilise aasta suurim ettevõtmine oli interaktiivne näitus "Eesti Narvas". Kolledž on kujunemas linnas Eesti kultuurikeskuseks.

Kolledž arendab välissuhtlust

Direktor **Katri Raik**

nii Ida kui Lääne suunas, otsides kontakte üliõpilasvahetuseks. Koostööleping on Pihkva Riikliku Pedagoogilise Instituudiga.

Kõik eespool kolledžist kirjutatu ei saa olla põhjenduseks, miks õppida just õpetajaks. Aga õpetajaid, põhikooli, põhiliselt vene õppekeelega põhikooli õpetajaid valmistabki kolledž ette.

Õpetaja on auväärt ja meie muutuvas ühiskonnas kindel elukutse.

Vene õppekeelega kool ei oota ainult vene keelt emakeelena kõnelevat õpetajat.

Seetõttu ei ole kolledžis õppimist põhjust peljata ka eestikeelse kooli lõpetajal.

Otse vastupidi, Narval on oma lisaväärtus, vene keele saab väga hästi selgeks.

Kui avate Eesti Ekspressi, vaatate töökuulutusi, siis näete, milliste keelte oskus on tänases Eestis kõrges hinnas. Vene keel on nende hulgas.

Vene õppekeelega kooli lõpetajale on Narva Kolledž hea, kodune õppimisvõimalus, mis annab korraliku töö.

Tere tulemast Narva, kolledžisse!

Aga eelkõige head põrumist, *ne puha, ne pira.*

Info: Narva, Kerese 14, tel (035) 60 608, faks 61 911, college@narva.ut.ee, http://narva.ut.ee

TÜ Pärnu Kolledž

TÜ Pärnu Kolledž on asutatud 1996. aastal. Tegemist on Tartu Ülikooli asutusega, mis paikneb Pärnus – Eestimaa suvepealinnas.

Pärnu on ka vana ülikoolilinn. 1699-1710 tegutses Pärnus Rootsi kuninga asutatud ülikool, mida käsitletakse kui etappi Tartu Ülikooli ajaloos. Vaatamata Põhjasõja ajale langenud lühikesele tegevusele mõjutas ülikooli olemasolu soodsalt Pärnu arengut.

Pärnu linnavolikogu pidas vajalikuks avada koos TÜga kurortoloogia, turismi- ja puhkemajanduse uurimiseks ning kaadri ettevalmistamiseks kolledži. 1999. aasta oli Pärnus kuulutatud ülikooliaastaks, teadvustamaks 300 aasta möödumist esimese ülikooli avamisest Pärnus.

Kolledžis on avatud vastuvõtt kolmel erialal, kus diplomiõppes tuleb läbida kolme aasta jooksul õppekavad 120 ainepunkti ulatuses. Kaugõppes on õppeaeg kõikidel erialadel 4 aastat.

Kõige vanem eriala on ärijuhtimine, mis Pärnus on ettevõtlusele orienteeritud ja võimaldab saada teadmisi väikeettevõtte asutamisest ning juhtimisest. Sellele erialale võetakse õppima 35 inimest päevases ja kuni 45 kaugõppes.

Päevasesse õppesse astumisel arvestatakse emakeele, võõrkeele ja matemaatika riigieksamite tulemusi. Kaugõppes tuleb kasuks töötamine erialal ja riigieksamite tulemusi ei arvestata.

Üks populaarsemaid on turismi- ja hotelliettevõtluse eriala, mille õppekava pakub laiapõhjalist turismi- ja majandus-

Direktor **Tiit Kask**

haridust ning valmistab lõpetajaid ette turismi-hotellivaldkonna keskastme juhtideks. Vastuvõtuarvud ja tingimused on samad, mis eelneva eriala puhul.

Kolmas ja uusim eriala on sotsiaaltöö korraldus, mille esimesed lõpetajad on aastal 2001. See on laiendatud eriala, mis lisaks sotsiaaltöö teooriale ja praktikale sisaldab ka majandusteaduse ja avaliku halduse elemente.

Eriala eesmärk on koolitada Eesti omavalitsustele kõrgharidusega spetsialiste sotsiaaltöö korraldajatena kohapeal. Vastu võetakse 30 üliõpilast päevasesse ja 45 kaugõppevormi. Sarnaselt eelnevate erialadega arvestatakse päevasesse õppesse kandideerimisel emakeele, võõrkeele ja matemaatika riigieksamite tulemusi.

Dokumente päevasesse osakonda võetakse vastu Pärnus, Ringi t 35 tööpäevadel kl 10-16 ja Tartus, Ülikooli 18 samadel aegadel 25. juunist kuni 18. juulini.

Kaugõppesse saab dokumente vormistada Pärnu Kolledžis alates 25. juunist kuni 17. augustini ja Tartu Ülikoolis 25. juunist kuni 18 juulini tööpäevadel kl 10 – 16.

Lahtiste uste päev kolledžis on 22. märtsil kl 11.

Info: Pärnu, Ringi 35, tel (044) 50 520, faks 50 530, info@pc.ut.ee, www.pc.ut.ee

TÜ Türi Kolledž

Kui oleksin tänane gümnaasiumilõpetaja ja kujutaksin oma elu ette tuleviku Eestis, teades, et elu jooksul pean loodetavasti kandideerima vähemalt viiel korral erinevasse ametisse või sooviksin oma äri asutada – kaaluksin tõsiselt õppima asumist Türi Kolledžisse.

Meilt saab keskkonnanõuniku või ettevõtte keskkonnajuhiplaneerija eriala. See eriala aitab kaasa ametitesse kandideerimisel või oma ettevõtte rajamisel, ka nn euroametnikuks kandideerimisel.

2001. akadeemilist aastat alustame oma majas, kus on otstarbekas, nägus ja igas mõttes soodne õpikeskkond. Kolledžil on uus ja mugav ühiselamu, kuhu saavad koha kõik üliõpilased. Pidevalt täieneb raamatukogu, kõik üliõpilased saavad kasutada arvutiklassi, internetiühendus on nii õpperuumides kui ka ühiselamus.

Makstakse riiklikku stipendiumi, sellele lisaks ka keskkonnastipendiumi väga hea õppeedukuse ja uurimuslike tööde koostamise eest.

Õppetöö toimub keskkonnateaduse õppekava järgi. Õppekava on interdistsiplinaarne.

Suurt osa ainetest õpetavad TÜ bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonna õppejõud. Oma eriala teadmisi annavad edasi külalislektorid majandus-, sotsiaal- ja õigusteaduskonnast. Tehnoloogilisi aineid õpetavad paljud EPMÜ õppejõud.

Türi Kolledži eripära on aga kindlasti väga tihe side keskkonnapraktikutega. Oma teadmisi keskkonnakorraldusest, õigusaktidest, ELi keskkonnapoliitikast, Eesti keskkonna-

Direktor **Elle Raudsepp**

probleemistikust ja valuküsimuste lahendamisest ning keskkonnaplaneerimisest jagavad üliõpilastele nii keskkonnaministeeriumi, -inspektsiooni, -teenistuste, -ettevõtete ja maavalitsuste ning kohalike omavalitsuste töötajad.

Lisaks põhiainete heade teadmiste andmisele on Türi Kolledž seadnud üheks eesmärgiks koolitada juhte ja ametnikke, kes saaksid olla oma töös edukad.

Ekskursioonid, õppekäigud ja praktikumid Eesti, Saksamaa ja Rootsi asutustes ning omavalitsustes on andnud üliõpilastele uusimaid teadmisi tehnoloogiate, seadmete, planeerimise ja juhtimise kohta. Keskkonnateaduste õppekava on kõrgelt hinnanud siinsed õppejõud, keskkonnapraktikud, üliõpilased.

Praegused sisseastujad saavad kesk- ja ülemastmes valida õppeaineid nii, et lõpetamisel on neil spetsiifilisi teadmisi, töötamaks omavalitsuse keskkonnanõuniku, ettevõtte keskkonnajuhi või keskkonnanõunikuplaneerijana.

Dokumente võetakse vastu 25. juunist 18. juulini tööpäeviti kl 10-16 TÜ peahoones ja kolledži kantseleis Tolli 62 Türil. Lahtiste uste päev on 22. märtsil kell 15.

Info: Türi, Tolli 62, tel (038) 47 065, faks (038) 49 160, jarvamaa@ut.ee

Põhiõppe erialad Tartu Ülikoolis

Bakalaureuseõpe ja arstiteaduskonna põhiõpe

Usuteaduskond
usuteadus
Õigusteaduskond
õigusteadus
Arstiteaduskond
arstiteadus
hambaarstiteadus
proviisor
õendusteadus
Filosoofiateaduskond
ajalugu
eesti ja soome-ugri keeleteadus
eesti keel (võõrkeelena)
filosoofia
hispaania keel ja kirjandus
inglise keel ja kirjandus
kasvatusteadused
kirjandus ja rahvaluule
klassikaline filoloogia
maalikunst
prantsuse keel ja kirjandus
saksa keel ja kirjandus
skandinavistika
vene ja slaavi filoloogia
Bioloogia-geograafiateaduskond
bioloogia
geenitehnoloogia
geograafia
geoloogia
keskkonnatehnoloogia
Füüsika-keemiateaduskond
füüsika
keemia
keskkonnatehnoloogia
materjaliteadus
Kehakultuuriteaduskond
füsioteraapia
liikumis- ja sporditeadused
Majandusteaduskond
ettevõttemajandus
rahvamajandus
Matemaatika-informaatikateaduskond
informaatika
matemaatika
matemaatiline statistika
Sotsiaalteaduskond
ajakirjandus
avalik haldus
avalikkussuhted ja teabekorraldus
eripedagoogika
politoloogia
psühholoogia
semiootika ja kulturoloogia
sotsiaaltöö
sotsioloogia

Diplomiõpe

Bioloogia-geograafiateaduskond
loodusteaduste õpetaja põhikoolis
regionaalplaneerimine
Füüsika-keemiateaduskond
infotehnoloogia
loodusteaduste õpetaja põhikoolis
Kehakultuuriteaduskond
treeninguõpetus ja spordijuhtimine
Matemaatika-informaatikateaduskond
infotehnoloogia
Narva Kolledž
alus- ja algõpetus
eesti keel teise keelena
põhikooli inglise keele õpetaja
Pärnu Kolledž
sotsiaaltöö korraldus
turismi- ja hotelliettevõtlus
ärijuhtimine
Türi Kolledž
keskkonnateadus

Avatud ülikooli erialad

Diplomiõppe erialad:
eesti keel teise keelena, loodusteaduste õpetaja põhikoolis, treeninguõpetus ja spordijuhtimine, ärijuhtimine, psühholoogia, sotsiaaltöö korraldus (Pärnu Kolledž), turismi-hotelliettevõtlus (Pärnu Kolledž), ärijuhtimine (Pärnu Kolledž ja Narva Kolledž), keskkonnateadus (Türi Kolledž), alus- ja algõpetus (Narva Kolledž), eesti keel teise keelena (Narva Kolledž).

Bakalaureuseõppe erialad:
usuteadus, õigusteadus, õendusteadus, ajalugu, filosoofia, eesti keel võõrkeelena (diplomiõppe baasil), saksa keel ja kirjandus, inglise keel ja kirjandus, vene ja slaavi filoloogia, kasvatusteadused, liikumis- ja sporditeadused, sotsioloogia, ajakirjandus, avalikkussuhted ja teabekorraldus, sotsiaaltöö, eripedagoogika, politoloogia.

Soodustatud vastuvõtutingimused

Soodustatud tingimustel, väljaspool konkurssi, võetakse vastu üleriigiliste lõpuklasside aineolümpiaadide (kui aine enne lõpeb, siis vastava klassi) kolm parimat ja rahvusvahelistest aineolümpiaadidest osavõtnud ning silmapaistvate sportlike tulemustega üliõpilaskandidaate. Vastava eriala lõpuklasside aineolümpiaadide paremaid oodatakse füüsika-keemia- ja matemaatikateaduskonna bakalaureuseõppesse ning Türi Kolledžisse.

Teatmik Tartu Ülikooli astujaile

Teatmikus on ära toodud Tartu Ülikooli põhiõppe erialad teaduskondade kaupa, õppeastmestik ja vastuvõtueeskiri. Sisseastuja saab tutvuda erialakirjelduste ja muuga.

Teatmik tutvustab ka avatud ülikooli, õpetajakoolituse kutseaastat ja muud vajalikku.

Sisseastumisteatmikku saab osta TÜ Raamatupoest, vastuvõtutalitusest ja Tartu Ülikooli esindustest. Teatmik maksab Tartu Ülikooli Raamatupoes 15 krooni.

Nõustamine ja tuutorid

Valdavalt ainesüsteemis toimuv õppetöö annab üliõpilasele võimaluse oma õpinguid osaliselt ise planeerida, kuid samas kerkib küsimus: millised valikud on võimalikud ja reaalselt teostatavad?

Otsuste langetamiseks vajalikku informatsiooni pakuvad mitmesugused teatmikud (kataloog "Tartu Ülikooli loengud ja praktilised tööd", teaduskondade ning spordikeskuse teatmikud jm), õpingute planeerimise põhireegleid selgitavad dekanaadi, osakonna või instituudi vastavad töötajad (õppeprodekaan, metoodikud, laborandid). Palju kasulikku infot leiab ka Tartu Ülikooli koduleheküljelt (www.ut.ee/). Ometi võivad probleemide lahendamisel raskused tekkida, eriti äsja õpinguid alustanul, kel pole kogemusi olemasolevate võimaluste kasutamiseks ning kelle üldine informeeritus ülikoolielust on veel vähene.

Üliõpilaskeskse informatsiooni kogumiseks ja levitamiseks ning lahenduseta jäänud probleemide lahendamiseks on õppe- ja üliõpilasosakonna algatusel loodud üliõpilaste nõustamissüsteem. Nõustamissüsteemi tööd koordineerib õppe- ja üliõpilasosakonna üliõpilasnõustaja (peahoone, ruum 120, tel 375 627), kelle poole võib nõu ja informatsiooni saamiseks pöörduda igal tööpäeval kl 9-12 ja 13-16. Üliõpilasnõustajalt saab informatsiooni ja nõu eelkõige õppekorraldusega seonduvates küsimustes, aga ka üldisemat laadi valdkondades (nt sotsiaaltoetused, õppelaenuga seonduv jm).

Õppeaasta algul, uute üliõpilaste kohanemisperioodil, haaratakse nõustamistegevusse vabatahtlikena vanemate kursuste üliõpilasi-tuutoreid.

Tuutor annab nõu ja abi eelkõige oma eriala esimese aasta üliõpilastele, korraldades uute tudengitega arutelusid õpinguteks alustamisega ning üliõpilaseks olemisega kaasnevate kohustuste, õiguste ja probleemide vallas, soovijaid abistatakse ka individuaalsel nõustamisel.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Tiraaž 4700, trükk: Greif

Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOL

Ülikooli 18, 50090 Tartu
Faks: 375 440
E-post: proffice@ut.ee
WWW: http://www.ut.ee/

Infotelefon: 375 100
Vastuvõtutalitus: 375 625
Üliõpilasnõustaja: 375 627
Üliõpilasküla: 420 337

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

23. märts 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 11 (2048)

TASUTA

3+2 tähendab uusi põhimõtteid

Gunnar Vaht,
Eesti ENIC/NARICi* juhataja

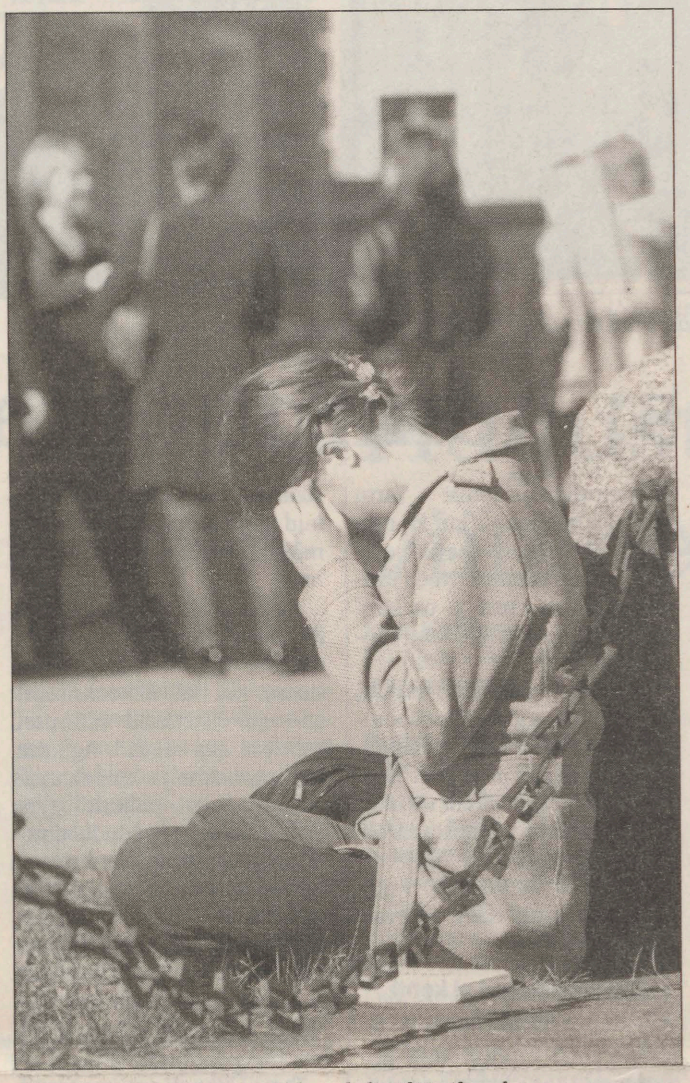
Euroopa ühinemine muudab võimalikuks tööjõu vaba liikumise kogu Euroopas. On enesestmõistetav, et sellise võimaluse korralikuks realiseerimiseks vajatakse tööjõu kvalifikatsiooni, st hariduse ühtset mõõdupuud.

1999. aastal Bolognas Euroopa haridusministrite allakirjutatud deklaratsiooni eesmärgiks ongi ühise ja omavahel võrreldava kõrgharidussüsteemi rakendamine. Ühtse mõõdupuu aluseks võeti angloameerika mudelil põhinev kaheastmeline süsteem, mida teisiti nimetatakse *bachelor-master*-süsteemiks, Bologna deklaratsioonis endas aga *undergraduate-graduate*-süsteemiks. Kuna Eesti asub Euroopa regioonis, siis on Bologna deklaratsioon ka Eestile harmoniseerumise protsessis üheks alusdokumendiks.

Aste ei ole kraad

Olgu kohe märgitud, et kuigi ingliskeelsetes riikides on mõisted *bachelor* ja *master* ühtlasi akadeemiliste kraadide nimetusteks, on Bologna deklaratsiooni kontekstis tegemist ainult hariduse astmete ehk tasemetega ja mitte mingil juhul kraadidega. Seepärast kasutatakse mõisteid *bachelor* ja *master* kaheastmelise süsteemi tähistamiseks ka nendes riikides, kus akadeemiliste kraadide nimetused on teised.

Samuti on oluline teada, et Bologna deklaratsioonis kokku lepitud astmete süsteem hõlmab kõrgharidusega spetsialisti koolitamiseks vajalikku õpet. Seega ei käsitle eespool mainitud astmete süsteem akadeemilist tegevust, mida kõige sagedamini mõistetakse inglis-

Uus astmete süsteem tähendab üliõpilasele paremat juurdepääsu tööjõuturule. ANDRES TENNUS

keelse nimetuse *post-graduate* all.

Sõltuvalt riigist valitseb Euroopa kõrgharidussüsteemides praegu kas ühe- või kaheastmeline kõrghariduse üldsüsteem. Nagu nimetatud, on kaheastmelise süsteemi aluseks angloameerika mudel ehk *bachelor-master*-süsteem, või nagu Bologna deklaratsioonis nimetatakse: *undergraduate-graduate*-süsteem.

Riikides, kus valitseb üheastmeline kõrgharidussüsteem, *bachelor*-aste puudub ja seal on ülikoolilõpetajate tasemeks *master*. Sellised süsteemid on praegu veel valitsevad Saksamaal, Austrias, Itaalias, Hollandis, oli NSV Liidus, on endiselt valdav Vene Föderatsioonis jm.

Deklaratsiooni eesmärk on kõrghariduse kaheastmelise tsükli kehtestamine, kusjuures esimese astme läbimine peab võimaldama juurdepääsu tööturule. Sageli on kaheastmelist kõrgharidussüsteemi kasutavates riikides 3-aastase õppe järel juurdepääs tööturule piiratud ja antav kvalifikatsioon – *bachelor, kandidaatti, kandidatexamen* vaadeldav pigem vahekvalifikatsioonina. Üheastmelise ja 4-5 aastat kestva kõrghariduslikku õppe korral puudub aga õppuril võimalus teatud valmisolekul kõrgkoolist tööturule lahkuda, kuna tal pole piisavat kõrghariduse tõestust.

Oluline tööturule juurdepääs

Lähtuvalt senistest kogemustest on kõrghariduse esimese astme nominaalajaks kehtestatud üldjuhul 3 aastat ja teise astme nominaalajaks üldjuhul 2 aastat, klausliga, et kaheastmelise süsteemi läbimiseks ja *master*-taseme saamiseks kuluv õpingute aeg peab olema vähemalt viis aastat. Ehkki nominaalajad 3 ja 2 viitavad üldsüsteemile ja on valdavad, kehtivad need just nimelt üldjuhul, sest erandjuhtudel on nendel erialadel, kus sellist jaotust rakendada ei ole võimalik, kehtestatavad ka teistsugused nominaalajad (näiteks 4+1). Samuti ei ole kõigil erialadel kaheastmelist süsteemi võimalik rakendada.

Üldist olemust, eesmärki ja tendentse arvestades toimub kaheastmelises süsteemis esimesel astmel põhi- või alusõpe oma kindla peaainega, teisel, nn *master*-astmel leiab aset kitsam erialane spetsialiseeritud õpe. See tähendab (enamikus Euroopa riikides ka toimib), et teise astme nimetus *master* ei ole teaduskraad, vaid kitsamal erialal kõrgharidusliku õppe läbinud spetsialisti kvalifikatsioon.

Eelpool toodust järeldub, et Eesti kõrgharidusastmed, erinevatel astmetel toimuva koolituse eesmärgid ja antavad kraadid ei ole üldiselt mõistetava *undergraduate-graduate* (*bachelor-master*) süsteemiga kooskõlas. Eestis võimaldab täieliku juurdepääsu tööturule kõrghariduse esimesel astmel antav bakalaureusekraad. Teiste sõnadega, vaatamata kraadinimetustele "bakalaureus" ja "magister", ei ole Eestis kasutusel kaheastmeline *bachelor-master*-süsteem, vaid üheastmeline kõrgharidussüsteem. Spetsialistiks koolitatakse bakalaureuseastmes valdavalt 4-aastase nominaalajaga õppekava järgi, seega annab bakalaureusekraad tegelikult *master*-taseme kvalifikatsiooni. Magistriõpe oma olemuselt ja eesmärgilt on selge *post-graduate*.

Olukord Eestis

Uue astmetesüsteemi puhul pole tegemist – nagu ekslikult pakutakse – kõrghariduse ning bakalaureuse- ja magistrikraadi devalveerimisega, vaid uue sisu, põhimõtete ja koolitamise eesmärkidega. Ei kärbita bakalaureuse- ja magistriõpet, vaid senine bakalaureuseõpe viiakse valdavalt 5-aastaseks ülikooliõppeks, mis jaguneb kaheks tsükliks – peaainega tööturule juurdepääsu võimaldavaks alusõppeks (*bachelor*) ja spetsialiseeritud ülemõppeks (*master*). Seejuures peaksid astmete läbimisel antavate akadeemiliste kraadide nimetused erinema senini kehtiva süsteemi nimetustest, et vältida tööandjate segadusse ajamist ja küsimust: millise bakalaureuse- või magistrikraadiga on nüüd tegu.

** – Eesti ENIC/NARIC e Akadeemilise Tunnustamise Infokeskus*

TÄNA LEHES

160 aastat anatoomia-professori August Rauberi sünnist
LK 3

Väljatöötamisel ülikooli kommunikatsiooni-strateegia
LK 2

Raamatukogus suured ümberkorraldused
LK 2

Mida ülikool ehitab ja remondib
LK 3

UUDISED

Tartu Ülikool tänab Microlinki ja Suni

27. märtsil toimuval pidulikul üritusel tänab Tartu Ülikool arvutifirma Microlink Süsteemide esindajaid ligi miljoni krooni väärtuses ülikoolile annetatud arvutustehnika vahendamise eest. Põhiosa annetusest moodustas firma Sun Microsystemsi uus server, mida ülikool vajas veebipõhise kaugkoolituse paremaks läbiviimiseks. Ameerika arvutifirma Sun Microsystems on loonud akadeemiliste asutuste infotehnoloogia arendamiseks spetsiaalse grandi "Academic Equipment Grant".

Skytte päev

26. märtsil kell 15 algab TÜ Ajaloo Muuseumis ülikooli esimese kantsleri Johan Skytte (pildil) päev.

Ürituse avab rektor prof Jaak Aaviksoo. Margus Laidre peab ettekande "Riik ja inimene Rootsi ajal" ning Peeter Olesk "Riik ja inimene Eesti ajal".

Skytte medal antakse tänavu EV presidendile Lennart Merile. TÜ nõukogu otsustas anda Skytte medali president Merile, kes on intensiivse välissuhtlusega kaasa aidanud kogu oma ametiaja jooksul TÜ taasteadvustamisele maailmas, vahendanud kontaktide taastamist, loomist jm. Ülikooli suhetele rahvusvahelise teaduse ja kõrgharidusega on kaasa aidanud ka TÜ liikmete osalemine presidendi delegatsioonides.

Skytte medal antakse poliitikuile ja ühiskonnategelastele, kes on eelmisel aastal oluliselt kaasa aidanud Tartu Ülikooli ja Eesti kõrghariduse arengule.

TPÜ rektoriks sai Mati Heidmets

Kolmapäeval valis Tallinna Pedagoogikaülikooli rektori valimiskogu teises voorus 76 poolthäälega ülikooli uueks rektoriks sotsiaalteaduskonna dekaani Mati Heidmetsa.

Valimiste eises voorus kandideerinud teadus- ja arendusprorektor Peeter Normak sai 55 häält.

Rektorivalimistel samuti kandideerinud kehakultuuriteaduskonna dekaan Rein Haljand teise vooru ei pääsenud.

Uus rektor asub ametisse 14. mail.

Mati Heidmets (sünd 1949) on lõpetanud 1973. aastal Tartu Ülikooli psühholoogia osakonna ja töötanud lõpetamise järel ülikooli sotsioloogialaboris ning õppinud aspirantuuris.

Ta on üks TPÜ sotsiaalteaduskonna loojaid ning Eesti Tuleviku-uuringute Instituudi asutajaid.

Psühholoogiadoktor Mati Heidmets on ka EV presidendi akadeemilise nõukogu ja teaduskompetentsi nõukogu liige.

Käesoleval aastal pälvis professor Mati Heidmets Valgetähe IV klassi ordeni.

Ülikool tihendab sidemeid ettevõtlusega

Sirje Kahu
TÜ innovatsioonitalituse peaspetsialist

19. märtsil külastasid ülikooli Elcoteqi Six Sigma programmi direktor, AS Elcoteq Tallinna juhatuse esimees Ilmar Petersen ja Tallinna tehase peadirektor Panu Kaila.

Külalised arutasid arendusprorektori prof Hele Everausiga koostööküsimusi ja esinesid seminaril "Kuidas elab Elcoteq, Eesti suurim eksportöör?".

Elcoteqi globaalse programmi Six Sigma direktor Ilmar Petersen tutvustas seminaril Six Sigmat. See on uus, statistilistel mõõtmistel ja meetoditel põhinev analüüs, mis toetub alati andmetega tõestatud faktidele. "Tegemist pole n-ö uue usuga," rõhutas Ilmar Petersen, "oma igapäevatöös kaotame tohutuid ressursse, aega, raha ja tööjõudu varemtehtu ümbertegemisele.

Six Sigma puhul on eesmärgiks teha kohe kõik õigesti, seega on ta pigem uus mõtlemisviis. Loomulikult on eesmärgiks

TÜ delegatsioon Elcoteqis (paremal Ilmar Petersen) koostöölepingu sõlmimisel 2000. aastal. ARHIIV

vähendada kulusid ning saada suuremat tulu".

Six Sigma sai alguse Motorolast, seda kasutavad General Electrics, Sony, Nokia ja teised maailma nimekad kontsernid. Six Sigma rakendamise suurt potentsiaali nähakse peale tootmise ka nn tugistruktuuride tegevuses, kus protsesside mõõtmine pole seni nii harjumuspärane. Näiteks võib tuua perso-

nali- või haldusosakonna tegevusprotsesside mõõtmise Six Sigma meetoditega.

Arvestades, kui kallis on ümbertehtu parandamine, ning seda, kuidas vähendada kulusid ning saada suuremat kasumit, tasub Six Sigma põhimõtetele mõelda.

Elcoteqi Tallinn tehase uus peadirektor Panu Kaila on teadusmaailmaga väga hästi tuttav – enne Elcoteqi tulemist töötas ta Helsingi Tehnikaülikoolis. Kuna Panu Kaila on tegelnud kvaliteedijuhtimise probleemidega, siis on meie ülikool eriti huvitatud tema kogemuste rakendamisest tehnoloogiaalases arendustegevuses.

Elcoteqi juhid tutvusid biosensoritega ja käisid Füüsika Instituudis. Teravikmikroskoobi kasutamine kvaliteedikontrollis on üks koostöövõimalusi.

Samuti huvituti töötervishoiualasest koostööst, ergonoomiast ja lihaspinge mõõtmisest. Ees seisab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia alaste koostööhuvide määratlemine.

Elcoteq ja TÜ sõlmisid koostöölepingu möödunud aastal.

Koostöölepingu raames on kavas käivitada ühisprojekte, mis ulatuvad üliõpilaste praktikast ja personali koolitusest uurimis- ja arendustöödeni.

Ülikoolis koordineerib koostööd innovatsioonitalitus, ülikoolipere ettepanekud koostööks Elcoteqiga on oodatud (Sirje Kahu, skahu@ut.ee, tel 375 510, Raimond Luht, raimond@ut.ee, tel 375 503).

UUDISED

Matemaatikute vilistlaskonverents

Laupäeval, 24. märtsil kell 12.15 algab Vanemuise 46 ringauditooriumis ülikooli matemaatikute vilistlaskonverents.

Rakendusmatemaatika instituudi juhataja prof Jaan Lellepi sõnul on matemaatikuid, sh ka rakendusmatemaatikuid, arvutusmatemaatikuid, mehaanikuid, matemaatikaõpetajaid, informaatikuid, statistikuid jt õpetatud mitme katuse all, seda nii õppehoone kui ka teaduskonna struktuuri mõttes.

"Ootame konverentsile TÜ ja TRÜ matemaatikateaduskonna, füüsika-matemaatikateaduskonna ning matemaatika-loodusteaduskonna kõikide matemaatika erialade lõpetanuid. Eriti oodatud on 10, 20, 30, 40 ja 50 aastat tagasi lõpetanud," märkis Lellep.

Konverentsil esinemiseks on oma nõusoleku andnud mitmed väljapaistvad teadlased ja õppejõud, nende hulgas 50 aastat tagasi ülikooli lõpetanud akad Juhan Ross.

Sotsiaalkomisjon toetab üliõpilasi

Tartu Linnavolikogu sotsiaalkomisjon arutas kolmapäeval toimetulekutoetuste maksmisel kujunenud olukorda ning leidis üksmeelselt, et tudengite väljajätmisel toetuse saajate hulgast pole mingit seaduslikku alust.

Linnavolikogu pressiesindaja Aune Rummi sõnul avaldati komisjonis tunnustust linnavalitsuse senisele tegevusele probleemi lahendamisel ja rõhutati, et Tartu linnavõimud peavad igati oma kodanike huvide eest seisma.

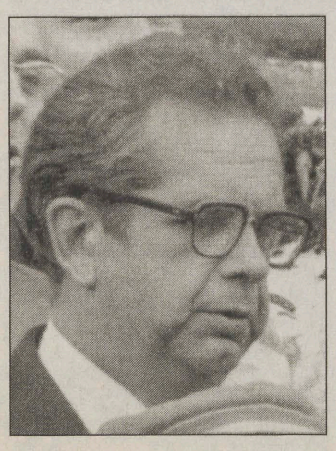
Komisjoniliikmete hinnangul peaks sotsiaalministeerium aktiivsemalt tegelema toimetulekutoetuste maksmise aluste korrastamisega, mitte otsima vormilisi põhjusi ühe elanikkonnagrupi väljaarvamiseks toetuse saajate hulgast. Kiirendada tuleks tudengite õppetoetuste süsteemi rakendamist.

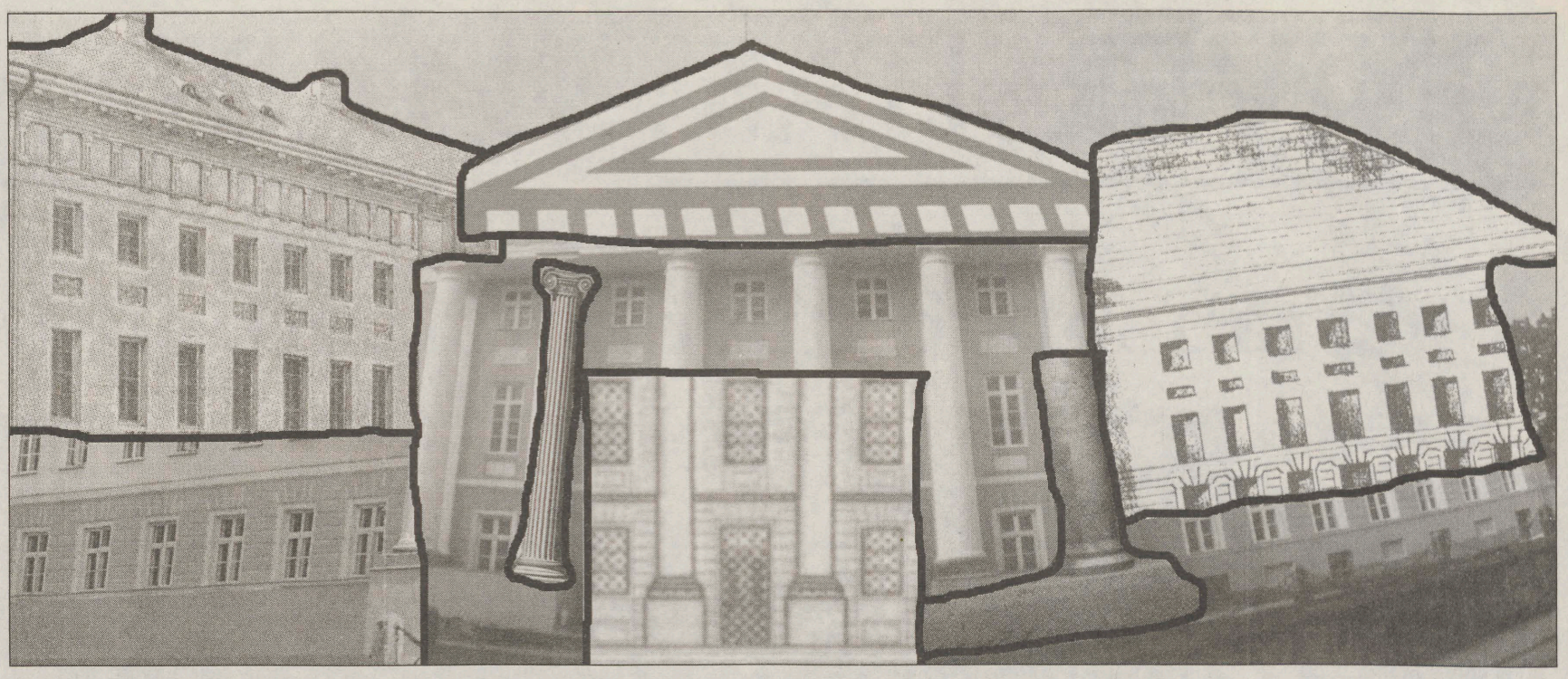
Harald Peebu mälestusnäitus

Esmaspäeval kell 14 avatakse humanitaarraamatukogus kirjandusteadlasele prof Harald Peebule (26. III 1931 – 8. X 1998) pühendatud näitus "Meenutades armastatud õpetajat".

Väljapaneku avab tema õpilane, prof Rein Veidemann. Mitu põlvkonda filolooge kannab edasi legende vaimukast ja elegantsest õppejõust, kes 40 ülikoolis töötatud aasta jooksul äratas paljudes huvi eesti kirjanduse vastu. Mitmed tema õpilased käivad juba ise uurijateed ning suunavad oma õpilasi H. Peebu koostatud õppematerjalide juurde.

Prof Peep (pildil) juhatas pikka aega eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedrit ning oli kahel perioodil ka filoloogiateaduskonna dekaan.

Ülikooli kommunikatsioonistrateegia aitab selgitada, kuidas paremini korraldada suhtlust ülikooli sees ja väljas. KOLLAAŽ: KRISTJAN KALJUND

Võtmeküsimus: kommunikatsioon

Margit Keller
Triin Vihalemm
TÜ meedia ja kommunikatsiooni õppetool

Kõrghariduse reformiprotsessis sõltuvad Tartu Ülikooli võimalused oma positsiooni säilitada ja parendada olulisel määral kommunikatsioonist.

Sel eesmärgil töötab meedia ja kommunikatsiooni õppetool koos ülikooli juhtkonna ja teabetalitusega välja ülikooli kommunikatsiooni strateegiat.

Ülesanne pole kergete killast. Kommunikatsioonistrateegia ettevalmistamine algas eelmisel kevadel, kui meedia ja kommunikatsiooni õppetool koostöös teabetalitusega asus ülikooli juhtkonna tellimusel kaardistama olukorda, kus asutakse.

Mis on ülikooli missioon?

Ülikooli valitsuse, nõukogu liikmete, struktuuriüksuste juhtide ja dotsentide seas viidi läbi ekspertküsitlus, et selgitada nii tänast mina-pilti, kui ka seda, millisena nähakse Tartu Ülikooli visiooni ja missiooni nii Eestis kui ka rahvusvahelises konkurentsis.

Ekspertküsitluse kaudu avanenud 'peegelpildi' üle diskuteeriti oktoobrikuus toimunud seminaril, kus sõnastati ülikooli jaoks olulised rühmade – praeguste ja tulevaste tudengite, õppejõudude, poliitikute, ettevõtjate, Eesti kultuuriavalikkuse jt ootusi ja eelarvamusi ülikooli suhtes ning sellest tulenevalt ka ülikooli sõnumit neile.

Nii ekspertküsitluses kui ka seminari arutelus ilmnes mõndagi, mida ülikoolipere liikmetena igapäevasuhtluses sageli intuitiivselt tunnetame, kuid alati selgelt lahti mõtestada ei oska.

Tartu Ülikooli missiooni nii Eestis kui väljaspool nähakse küllaltki erinevalt, ühtne alusideestik oli sõnastamata ja teadvustamata.

See on mõistetav, sest mitmed lääneriikides tehtud uurimused kinnitavad, et mõneti müütilise, kompaktse, ühtse ja ühtmoodi mõtleva akadeemilise kooskonna mõiste on praegu muutumas. Mis suunas täpselt, see on mõistagi iga ülikooli enese teha.

Kindlasti on vaja selgemaks mõelda täna lahknevad arvamused teaduse-, hariduse ja kultuuridimensioonist Tartu Ülikooli missioonis kui ka rahvuslike ja rahvusvaheliste eesmärkide tasakaalust. Need peavad teaduskonnad ja osakonnad endi jaoks eraldi lahti mõtestama.

Küsitlusel ja seminariarutelul väljaöeldud argumentatsiooniloogika ja keelekasutus näitab, et *universitase* paremust peetakse pigem ajalooliselt väljakujunenuks ja n-ö vaidlustamisele mittekuuluvaks kui pidevalt muutuvaks suuruseks, mille hoidmise nimel tuleb pidevalt pingutada.

Meie eeldused ei kehti *a priori*

Ka perioodi juunist kuni novembrini 2000 katva meediaanalüüsi põhjal võib teha sisult sama järelduse: ülikoolist lähtuvates sõnumites sisalduvad sageli vaikimisi eeldused: TÜ = suur = parim Eestis; TÜ = ainuke omataoline; TÜ = teadusülikool; TÜ = rahvusülikool.

Praegu enamasti ei mõtestata nende seoste tähendust lahti. Need võetakse avalikesse sõnumitesse üle, arvates, et väliste sihtrühmade (konkureerivad kõrgkoolid, ettevõtjad, potentsiaalsed tudengid, ajakirjanikud jt) jaoks tähendavad need mõisted samu väärtusi ja kogemusi.

Aga ei tähenda – meediaanalüüs toob välja mitmed arvamused, mis nii Tartu Ülikooli positsiooni kui ka ülikoolisiseselt enesestmõistetavad väärtused kahtluse alla seavad. Aga see, kes me oleme ja kuidas meid nähakse, on paljuski (just igapäeva)keele kaudu loodav.

Siit järeldasime, et mitmetele tugeva sümboolse tähendusega mõistetele (*alma mater*, *universitas*, teadusülikool) tuleb muutuvates oludes anda uus ja tänapäevasem sisu, seejuures ajaloolist pärandit vähemtähtsaks muutmata.

Tartu Ülikooli argumenteerimisviis, mõttelaad ning sellest tulenev kommunikatsioon (eelkõige keelekasutus) peaksid enam lähtuma *win-win*-loogikast, meeskonnamängust erinevate sihtrühmadega, ka nendega, kes esmapilgul on konkurendid.

Meedia ja kommunikatsiooni õppetool soovitab, et kõikide ülikooli sõnumite ühine alltekst peaks näitama ülikooli kui aktiivset partnerit ja dialoogi pidajat, vältimaks monopolihõngulise imago süvenemist. Teiseks on oluline *interditsiplinaarsuse* kui ülikoolile iseloomuliku ja ülikoolipere poolt ühiselt jagatava väärtuse sisuline tunnustamine.

Strateegia loomise eeldus on koostöö

Nagu näha, tõi tehtud analüüs välja rohkesti probleemseid alasid ja püstitas küsimusi, millele vastuste leidmine on edasise koostöö ülesanne.

Meedia ja kommunikatsiooni õppetool jätkab strateegia koostamist, lähtudes eelkõige Tartu Ülikooli ees seisvatest (kommunikatiivsetest) väljakutsetest kõrghariduse reformi taustal.

Suurte muutuste aeg on sobiv ühisteks aruteludeks nii üksikerialade kui tervete teaduskondade identiteedi ja missiooni üle, samuti selle üle, kuidas paremini korraldada suhtlust ülikooli sees, mis on meist väljapoole suunduvate sõnumite tegelik vundament ja taust.

Kommunikatsioon on mitmepoolne aktiivne ehitamisprotsess, mis ülikooli tänast reaalsust mitte lihtsalt ei peegelda, vaid loob ja muudab.

Raamatukogus on suured ümberkorraldused

Kalli Kukk
TÜRi avalike suhete spetsialist

Mitmed uuendused peaksid aitama lugejaid paremini teenindada ja suurendada turvalisust.

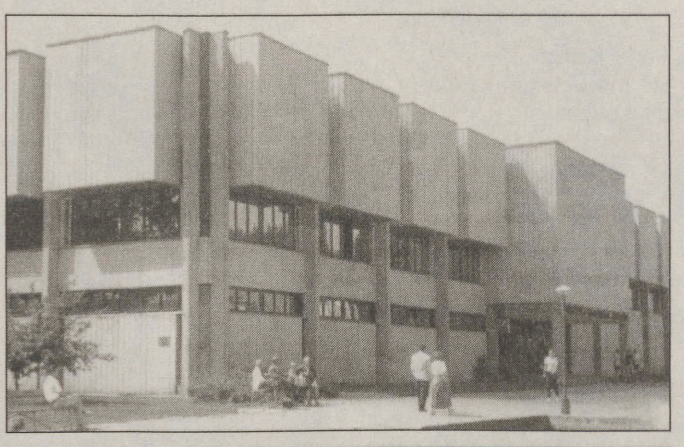
Homsest alates muutub raamatukokku sisenemise kord. Seepärast palume kõigil panna oma ülerõivad ja suuremad kotid garderoobi. Teie kotile kinnitatakse sama number, mis anti ülerõivaste eest. Siseneda võib kuni A4-formaadis kottidega. Kui teil on tagasi anda suurem kogus raamatuid, võib need sisse kaasa võtta kilekotis.

Fuajee peatrepp on jaotatud kolmeks rajaks (kaks parempoolset sisenemiseks, vasakpoolne väljumiseks). Sisenemise raja juurde on paigutatud raamatukogukaardi kehtivust tuvastav vöötkoodiluger. Iga kaardiomanik on kohustatud kaardi lugeris tsekkima. Kellel kaarti pole ja kes soovib raamatukogu külastada vaid ühel päeval, on võimalik osta külastajakaart. 5 krooni maksva kaardi saab garderoobifuajees asuvast infopunktist. Kaart annab õiguse raamatukokku siseneda ja kasutada avariiulitel olevaid teavikuid kohapeal.

Sissepääsukorra muutmise juures oleme arvestanud ka erandite tegemise võimalusega, nagu näiteks kutsetega külalistele (näituste avamised jmt üritus). Sel juhul esitatakse pääsla juures olevale administraatorile vastav kutse. Konverentsikülalised või need, kes soovivad kuulata linnavolikogu istungit, peavad teatama oma sisenemise eesmärgist administraatorile. Raamatukokku sisenemise uue korra on muide heaks kiitnud ka peamajas istungeid pidav Tartu Linnavolikogu – kõik volikogu liikmed omandasid raamatukogukaardid.

Administraator jälgib raamatukogus kehtestatud eeskirjade täitmist sisenemisel. Ta annab ka nõu raamatukogukaardi sisestamisel lugerisse.

Muudetud on ka raamatukogus liikumise korda. Sisetööruume ja lugejatele avatud alasid eraldavad suletud uksed. All garderoobifuajees on sisetelefon, kust saab sisenumbril osakondadesse helistada. Abi saab ka infopunktist. Oma soovist sisetöö osakondadesse minna võib märku anda ka kataloogisaalis paikneva teatmeteenistuse infokonsultandile.

TÜ RAAMATUKOGUDE LAHTIOLEKUAJAD:

Peamaja on avatud E-R 9-21, L, P 11-17.
Humanitaarraamatukogu on avatud E-R 9-21, L 11-17, P kinni.

Garderoobi vastasseina on ehitatud klaasboksid. Uksepoolses boksis asub R-kiosk, keskmises paiknevad TÜ kirjastus ja raamatupood. Raamatupoes müüakse ülikooli kirjastuse ja raamatukogu väljaandeid. Seal on kavas valikuliselt müüma hakata ka vanemaid raamatukogule mittevajalikke väljaandeid. Võimalik, et raamatupoe müügiletis on ruumi ka Akadeemia, Ilmamaa jt kirjastuste väljaannetele.

Raamatukogu infopunktis saab teha mitmesuguseid lugejateenindusega seotud toiminguid. Samuti asub infopunktis kassa, kuhu saab maksta kõigi tasuliste teenuste ja viiviste eest (v.a konverentsikeskuse teenused, RVL ja paljundus).

Lions Clubi Merikoski stipendium

Lions Club Tartu kuulutab välja Merikoski-nimelise stipendiumi ühele või kahele Tartu Ülikooli stomatoloogiaüliõpilasele.

Stipendiumifond moodustub põhiosas Merikoskilt Lions Club Tartule annetatud hambaravikabineti müügist saadud tulu deponeerimise intressist.

2001. aasta stipendium on 4000 kr.

Taotlusi oodatakse IV ja V kursuse stomatoloogiaüliõpilastelt, kelle õppetöö on väga hea ning kes võtavad aktiivselt osa teadustööst.

Samuti peavad nad olema kohusetundlikud ja ettevõtlikud oma erialal ning senise tegevusega üles näidanud omakasupüüdmatust ning ausust suheldes kaasinimestega.

Avaldused esitada 12. aprilliks stomatoloogia õppetooli prof Edvitar Leiburile Lions Club Tartu fonditoimkonna nimele.

Fonditoimkond koos stomatoloogia õppetooli esindajaga vaatab avaldused läbi 16. aprillil kella 15ks.

Stipendiumi pidulik üleandmine toimub Lions Club Tartu aastapäevapeol mais.

UT KÜSIB

Mida ülikool praegu ehitab ja remondib?

Vastab TÜ ehitus- ja remonditeenistuse juhataja Ahto Põldes.

Suuremad objektid on praegu matemaatikateaduskonna hoone Liivi 2, botaanika ja ökoloogia instituudi õppehoone Lai 40 remonttööde jätkamine ja Tähetorn. Liivi 2 ehitamine algab masinasaali lammutamise ja sellele kohale uue hoone ehitamisega mai lõpus või juuni algul. Toomemäe-poolne hoone saab korraliku remondi. Välistööd on tehtud – paigaldatud kaablitrass, side- ja elektrivõrgud, uus alajaam. Lammutama ja ehitama hakatakse niipea kui riigihanke konkurss tehtud.

On ette valmistatud tööde mahud ja hinnapakkumised Tähetorni remondiks, kus paikneb AHHAA-keskus. Rektori reservist on selleks eraldatud pool miljonit krooni. Selle maja remonti võiksid teisedki toetada, sest Tähetorni külastavad ka turistid.

Toomkiriku varemete konserveerimiseks on ühisprojekt linnaga, ehitusluba on vormistamisel ning püüame alustada võimalikult kiiresti, juba aprillis.

Bioloogia-geograafiateaduskonna hoone Lai 40 riigihanke esimene etapp, st pakkujate kvalifitseerimine on lõppenud, valmistame ette teist etappi. Võimla Lai 37 saab uue katuse. Nooruse 9 õendusteaduse osakonna ruumide remont on ette valmistatud.

Lõpetamisel on peahoones kunstimuuseumi fondihoidla restautraatori tööruumi remont. Ettevalmistamisel on Näituse 2 filosoofiateaduskonna ruumide remont.

Üliõpilasesindajad kohtusid kuratooriumiga

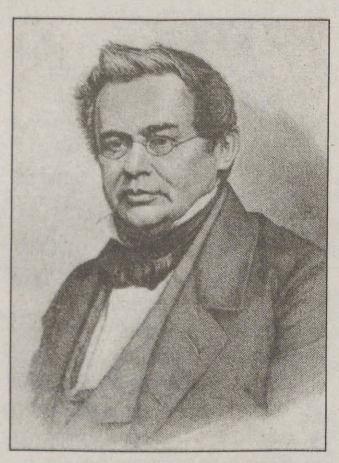
16. märtsil toimunud kohtumisel TÜ kuratooriumi uue koosseisuga andis esinduse sotsiaaltoimkonna esimees Oudekki Loone ülevaate sotsiaaltoetusega seotud küsimustest ning seletas ka liikumispuudega üliõpilaste probleeme. Välisüliõpilane Annukka Kataja tõi esile ka väljastpoolt Eestit saabunute probleemid. Teabetoimkonna aseesimehe Liisa Pasti sõnul huvitusid kuratooriumi liikmed sellest, kuidas tudengid ülikooliga rahul on. Tudengid märkisid õppejõudude ebaühtlast pedagoogilist ettevalmistust, õppekorraldust jm. Mureks on ka haridusreformiga seotud ebaselgus ja teadmatus. Tudengid märkisid, et ülikoolis on tugevad akadeemilised traditsioonid ning maailmatasemel konkurentsivõimeline haridus.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

H. Fr. E. Lenz oli XIX saj väljapaistev füüsik

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

Tartus 24. märtsil 1804 sündinud ja õppinud baltisakslane Heinrich Friedrich Emil Lenz kirjutas kindlalt oma nime elektromagnetismi ajalukku.

Lenz õppis Tartu Ülikoolis algul loodusteadusi, hiljem aga usuteaduskonnas ning töötas ühtlasi G. F. Parroti assistendina füüsikakabinetis.

Vene Admiraliteedi ettepanekul ja Parroti soovitusel võttis ta osa Otto v Kotzebue korraldatud kolmandast ümbermaailmareisist, kus sooritas esimesed teadusuuringud. Ekspeditsiooniks vajaminev aparatuur (Parroti-Lenzi batomeeter, sügavuse mõõtja, elektromeeter jt) oli valmistatud ülikooli töökojas. Lenz koostas vaatluste kohta põhjaliku aruande "Füüsikalised vaatlused". Akadeemik Parrot aitas noort teadlast – ta tutvustas Lenzi tööd Peterburi akadeemiale ja koostas esildise Lenzi valimiseks. Lenz valitigi akadeemia adjunktiks füüsika alal.

Esimeseks tööks akadeemias oli osavõtt ekspeditsioonist Elbrusele koos akad Kupfferiga, kus ta oleks peaaegu jõudnud mäe tippu (5630 m), puudu jäi ainult 600 jalga. Hiljem käis ta veel ekspeditsioonidel Dagestanis, Kaukaasias ja Kaspia mere ääres, kus tegi geofüüsikalisi ja hüdrograafilisi vaatlusi (Kaspia mere nivoo määramine).

Lenzi tõus akadeemias oli kiire: 1830 sai ta erakorraliseks ja 1834 korraliseks akadeemikuks. Kogu Lenzi teadustöö toimus Peterburi TA füüsikakabinetis. Ta oli ka 1836. aastast Peterburi ülikooli füüsikaprofessor, 23 aastat dekaan ning hiljem rektorgi. Tema koostatud füüsikaõpik vene gümnaasiumile ilmus 8 trükis. Lenz avaldas põhjalikke töid elektromagnetismist (osa koos M. Jacobiga), samuti füüsikalisest geograafiast. Lenz suri 1865. aastal reisil Roomas ja on sinna ka maetud.

Kõrvuti Oerstedi, Ampere'i ja Faradayga kirjutas ta oma nime elektromagnetismi ajalukku Ka praegu peab iga abiturient teadma Lenzi reeglit induktsioonivoolu suuna kohta ja elektrivoolu soojusliku toime seadust, mille avastas sõltumatult ka inglise füüsik James Joule.

Vt ka: www.ph.utexas.edu/~ps304/History%20of%electricity.htm; www.weburbia.com/pg/hist2.htm; www.ece.umd.edu/~taylor/frame4.htm).

Professor August Rauberi anatoomiaeksponaadid sobisid suurepäraselt vana anatoomikumi interjööri. ARHIIV

August Rauber – viimne anatoom

Ken Kalling
TÜ Ajaloo Muuseumi teadusdirektor

Anatoomiaprofessor August Rauberi isiku ja teaduspärandiga seotud problemaatika on veel põhjalikumalt lahti kirjutamata.

Professor August Rauber (1841-1917) ei ole kuulus ainult Tartu Ülikoolis, näiteks tema saksakeelset anatoomiaõpikut kasutatakse maailmas tänapäevalgi.

Miks oli August Rauberi hüüdnimeks "viimne anatoom", allakirjutanu ei tea. Vaevalt, et saja aasta eest klassikalise anatoomiahariduse vajalikkuses kaheldi (nagu mõnikord nüüd). Kuid fakt on, et Vladimir Grabar mainib oma mälestustes seda Rauberile Tartus külge poogitud hüüdnime.

Hüüdnimi võiks Rauberit mõnes mõttes siiski iseloomustada – tema marginaalsust Tartu oludes. Ta oli silmapaistev ja meie kodumaa jaoks omapärane inimene – riigisakslane Baierist, katoliiklane.

Lõpetanud Müncheni Ülikooli 1865, tõi saatus Rauberi järgmisel aastal Tartusse, kus ta jätkas professor Ludwig Stieda tööd.

Rauber oli anatoomiaprofessoriks 25 aastat, emeriteerudes suurte auavalduste saatel 1911. Professor suri 1917. aastal ja on maetud Tartusse.

Anatoomiamuuseumi rajaja

Kõige selgem märk Rauberi olulisusest ka tänapäeva meditsiinile on saksakeelses maailmas siiani kasutusel olev Rauberi (Kopschi täiendustega) anatoomiaõpik. See näitab, et professoril oli lisaks anatoomiateadmistele ka suur pedagoogiline anne.

Ei hakka siinkohal ette lugema Rauberi teeneid anatoomias ja embrüoloogias. Neist on Eesti meditsiiniloolased kirjutanud.

Tahaks välja tuua mõned momendid, mida Rauberi juures ilmselt tasuks edaspidi põhjalikumalt uurida.

Võtkem kasvõi praegugi ülikooli ajaloo muuseumis surimaskide näitusel näha olevad Immanuel Kanti surimask ja koljukoopia.

Nende Tartusse saabumist on uurinud professor Leonid Stolovitš, kes on näinud seost filosoofidega – Kant oli ju filosoof.

Käiks siinkohal välja võimaluse, et Kantiga seotud reliikviad tõid Tartusse hoopis anatoomid, võib-olla Rauber oma kuulsa anatoomiamuuseumi loomise käigus. (Rauberil on teadustöö, kus ta võrdleb Kanti koljut neandertallase omaga.)

Kunagi suur olnud kogu, lisaks eksponaadid, mõeldud plaanitsetava antropoloogiamuuseumi jaoks, on praeguseks kokku kuivanud.

Järelejäänust on suur osa ülikooli ajaloo muuseumis.

Viimaste puhul pakub huvi antropoloogiaga seotud esemete suur hulk. Rauberi ajal, mil kogu maailmas oli antropoloogiateaduse kõrghetk, sai ta ka Eestis arvestatava staatuse.

Geenivaramu eelkäija

Mõnes mõttes on Rauberi suhe elusloodusse huvitav, sest professori puhul on toonitatud tema usku väliskeskkonna olulisse rolli organismi arengus. Mainitud põhjusel oli Rauber ka üks esimesi õpetlasi, kes organismide arengu uurimisel eksperimenti rakendas.

Rauberi-aegne antropoloogia aga oli valdavalt bioloogilise determinismi kammitsais.

Milleks neid koljusid ja surimaske muidu arstiteaduskonnas koguti, kui poleks arvatud, et indiviidide kohta käiv informatsioon on peidus kolju- või näojoontes – tegemist oli teatavas mõttes seega geenivaramu eelkäijaga!

Rauberi ühiskondlikke tegureid rõhutav maailmapilt võib olla põhjustatud tema erudeeritusest (võib-olla aga hoopis sellest, et ta oli katoliiklane? Või sellest, et ta polnud baltlane?).

Rauber kirjutas sotsiaalantropoloogilisi ja filosoofilisi teoseid.

Tema puhul on toonitatud muuhulgas oma aja kohta väga liberaalset suhtumist naisküsimusse. Just Rauberi ajal oli naissugu end bioloogilisse determineeritusse uskujate kiuste kõrghariduse juurde surumas ning erinevalt paljudest (mees)professoritest Rauber toetas seda protsessi.

Rauber omas ajas

Rauberi Tartus oleku perioodi langeb ka üks teine oluline muutus ülikooli ajaloos – venestamine.

Jälle suutis Rauber säilitada oma eripära – ta oli üks väheseid professoreid, keda lubati jätkata õppetööd saksa keeles. Riigisakslasena oli ta vene võimudele kindlasti ustavam kui oma õiguste eest võitlevad baltlased.

Suhe kohaliku kõrgkihiga ei olnud Rauberil ilmselt mitte liiga hea. Vene arst ja literaat Vikenti Veressajev mainib oma mälestustes, et viimane tilk kohalikule seltskonnale olevat olnud Rauberi abielu oma eestlannast teenijannaga.

Kas see abielu just sellisel kujul toimus, ei julge allakirjutanu kinnitada, oluline on aga kõrvaltvaatajale silma hakanud poolte erinev suhtumine maarahvasse.

(Teine eestlane, keda Rauberiga seoses mainitakse, on anatoomikumi preparaator, "võrukael" A. Reinvald.)

Jah, ka eestlaste rahvusliku tõusu perioodi nägi Rauber lähedalt!

Teaduspärand lõpuni uurimata

Rahvast, keda professori Tartusse tulles Euroopa teadus veel poolmetsikuiks mongoleiks pidas, sai Rauberi õpilane R. Weinberg oma aju-uuringute põhjal 1902. aastal aga iseloomustada juba kui "täiesti võimelisi valge rassi saavutusi omaks võtma, juhul muidugi kui ühiskondlikud olud seda võimaldavad..."

Käsitluse Rauberist võib õige laiaks ajada ja nagu hea lugeja märkab, pole küsimärke häbenetud. Sest – veel mitte kõiki küsimusi pole Rauberi ja tema töö kohta esitatud, vastamisest rääkimata.

Mälestus Rauberist püsib, nii et aja jooksul loodetavasti kirjutatakse tema isiku ja teadusliku pärandiga seotud problemaatika põhjalikumalt lahti.

Siis ehk avaneb meile rohkem see huvitav ja omapärane isik, kelle töö ja mõtete kaudu arstiteadusele ka selge sotsiaalse varjundi saab anda.

UUDISED

Rahvusvaheline konverents elukvaliteedist

29. märtsil kell 10 algab Tartu Näituste hallis kaks päeva kestev rahvusvaheline keskkonnakonverents "Elukvaliteet".

Teemal "Elukvaliteedist Tartu linnas" on kavas ettekanded jalgrattaga liiklemise võimalustest, õhuseirest ning loodus- ja kultuuriväärtuste säilitamisest ning kaitsmisest.

TÜ teadlastest kõneleb Argo Soon sisekeskkonnast ja tervisest ning Veljo Kimmel õhusaastest Tartus. Ettekannetes käsitletakse veel veekaitset, tubaseadust jm. Teine päev on pühendatud keskkonnateadlikkusele ja jäätmekäitlusele.

Looduskaitseringi aastakoosolek

Eelmisel laupäeval pidas oma 43. aastapäeva koosoleku Tartu üliõpilaste looduskaitsering.

Viimase aasta tegevusest ülevaadet teinud ringi esimees Alar Valdmann ütles, et peale traditsiooniliste ürituste keskenduti aktuaalsetele keskkonnakaitseprobleemidele.

Ringi asutaja ja kauaaegne juhendaja Jaan Eilart tegi ülevaate nendest ringi juhtidest ja liikmetest, kes EV aastapäeva puhul presidendi autasu said.

Ringi vilistlane Ahto Oja Säästva Eesti Arengu Instituudist tutvustas Säästva Eesti lepet.

Uueks esimeheks valiti geograafia 3. aasta üliõpilane Taavi Nuum, kes lubas oma valimisprogrammis üldjoontes senist suunda jätkata.

Tartu üliõpilaste looduskaitsering on maailmas esimene tudengite looduskaitse organisatsioon.

Ernst Jaaksoni stipendium

TÜ Sihtasutus kuulutas välja Ernst Jaaksoni (pildil) nimelise Mälestusfondi stipendiumikonkursi.

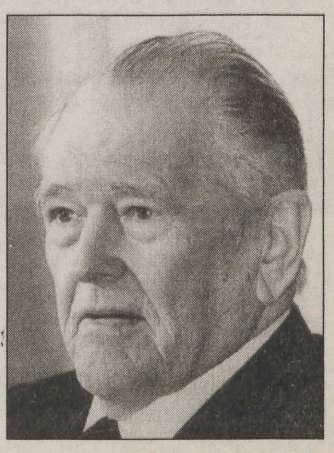
Mälestusfond toetab välismaal kraadiõppes õpinguid või teadusuuringuid jätkavaid eesti soost kuni 41-aastasi doktorante, teadureid ja õppejõude.

Stipendiumisaaja peab olema TÜ doktorant või doktorikraadi kaitsnud TÜ teadur või õppejõud.

Erakorraliselt määratakse üks stipendium (kuni 175 000 kr) juba sel kevadel.

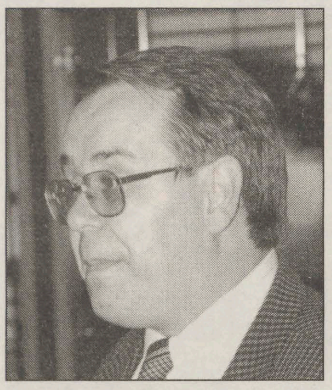
Teaduskonnad on esitanud oma prioriteetsed teadusvaldkonnad, millele saab kandideerida. Need on: patoloogia, rahvusvaheline eraõigus, spordipsühholoogia, infotehnoloogia (MT ja FK), geenitehnoloogia/keskkonnatehnoloogia, XVII sajandi protestantlik müstika, psühholingvistika, kultuuri areng muinasajast kaasaega ja Eesti ELiga ühinemise majanduslikud tagajärjed.

Esimene stipendium antakse kätte 30. aprillil.

ÕNNITLEME

Aadu Must 50

25. märtsil tähistab oma 50. juubelit TÜ arhiivinduse professor Aadu Must. Aadu Must lõpetas ülikooli ajaloo osakonna 1976. aastal. Oma juhendaja, prof Herbert Ligi toetusel algas samal aastal tema akadeemiline karjäär. 1985. aastal kaitses ta edukalt kandidaadiväitekirja. 1993. aastal, mil ülikoolis loodi õppetoolide süsteem, pühendus Aadu Must arhiivinduse õppetooli ülesehitamisele. 1997. aastal valiti ta arhiivinduse õppetooli professoriks. Tudengite ja kolleegide meelehärmiks on alati kiirustav professor sageli raskesti tabatav. Seda tänu oma piiritule entusiasmile, novaatorlikkusele ja avatusele, mis sunnib talle peale palju lisakohustusi. Siiski on ta olnud ja jääb õppetooli juhiks ja hingeks.

Eesti ajaloo allikate suurepärase tundjana on professor Must oluliselt avardanud Eesti ajaloolaste tegevusvälja, tuues teaduskäibesse hulga senitundmata arhiiviallikaid. Juubilari teadusteed tähistavad laiahaardelised monograafiad Eesti asustusajaloo vallast ja komputeriseeritud ajaloouurimise kasutamine. Nimetagem siinkohal kaht viimast mahukamat monograafiat: "Eesti ajalooline onomastika: perekonnanimed 19. sajandil" (elektrooniline publikatsioon CD-ROM-il) ja "Eestlaste perekonnaloo allikad". Oma juhendaja tööd jätkates on Aadu Must uurinud ka nõukogude repressiivpoliitikat.

Trükisõna vabanemise ajal kutsuti 1988. aastal Aadu Musta eestvedamisel ellu ajaloolaste oma ajakiri (toona Kleio nime all), millest väljakasvanud Ajaloolise Ajakirja peatoimetajaks on ta jäänud tänini. 1999. aastal taastati Aadu Musta aktiivsel osalusel Akadeemiline Ajalooselts, mille esimeseks esimeheks ta valiti.

Mitmekülgne võimekus, missioonitunne ja töökus, mida kolleegid töönarkomaaniakski nimetanud, on viinud professor Aadu Musta Eesti juhtivate ajaloolaste hulka.

Õnnitlevad kolleegid ajaloo osakonnast ja arhiivinduse õppetoolist

50

Jüri Parik,
lektor – 24. märts
Aadu Must,
professor – 25. märts

55

Merike Poljakov,
juhataja – 29. märts

60

Aino Lepik,
koristaja – 28. märts
Aari Talve,
vanemlaborant – 29. märts

80

Anton Lepper,
valvur – 25. märts

POOL SAJANDIT VIIMSEST KÜÜDITAMISEST EESTIS

Akadeemiline Ajalooseltsi konverents neljapäeval, 29. märtsil kl 12 TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis

Ettekanded kl 12-14.30

- Baltikumi sõnum maailmale – Tartu Linnavolikogu esimees akadeemik Peeter Tulviste
- Massirepressioonid – Nõukogude süsteemi orgaaniline koostisosa, TÜ doktorant Aigi Rahi
- Massirepressioone kajastavad materjalid Venemaa arhiivides – TÜ professor Aadu Must
- Stalinismi rünnak Jehoova tunnistajate vastu – Eesti Jehoova Tunnistajate Koguduse Liidu juhtiva komitee liige Lembit Reile
- Totalitarism ja selle pärand – Riigikogu liige Edgar Savisaar

Kaasnevad üritused kl 15-16:

- Päevakohane arhiivinäitus Rahvusarhiivi materjalidest. Näituse koostaja ja tutvustaja magister Valdur Ohmann
- Silver Silliksaare mälestusteraamatu "Sinasilmitsi Siberiga" esitlus

Oodatud nii seltsi liikmed kui külalised!
Info: Birgit Kibal, tel 422 336.

AVATUD ÜLIKOOLID – KOGEMUSED, REAALSUS JA TULEVIK

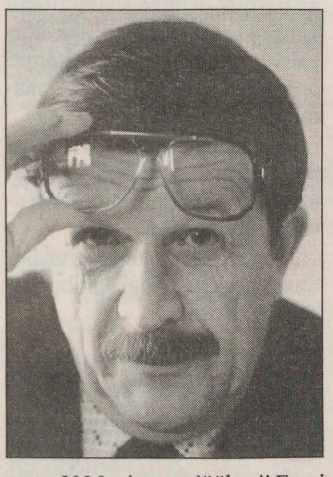
Konverents 27. märtsil Tartu Ülikooli nõukogu saalis

Konverentsi eesmärk on kutsuda kõiki avatud ülikooli ja kaugkoolitusega seotud ja sellest huvitatud inimesi arutlema avatud õppe võimaluste ja valikute üle Eestis. Arutelule tausta loomiseks antakse ülevaade avatud õppe ja kaugkoolituse mudelitest maailmas ning kaasaegse kaugkoolituse reaalsetest arengutest Eestis.

10.15 Konverentsi avamine: avatud ülikooli mudelid, prorektor prof Teet Seene
10.30 Avatud õppe mudelid, avatud ülikooli prorektori abi Aune Valk, kaugkoolituskeskuse juhataja Tiia Köss, kaugkoolituskeskuse peaspetsialistid Aire Ots, Aire Vähejaus, haridustehnoloog Lehti Pilt, nõustaja Aili Saluveer, projektijuht Ülle Kesli
11.30 Virtuaalne majandusõpe, prodekaan prof Helje Kaldaru
12 Kaugkoolituse didaktika ja õpetajakoolitus IKT vahendusel, dekaan prof Toomas Tenno
12.15 Infotehnoloogia kaugkoolituses ja kaugkoolitus infotehnoloogia õppes, lektor Anne Villems
12.30 Kuidas sirutada kätt Euroopa rahakotti, SOCRATES Eesti Büroo juhataja Rait Toompere
13 Paneeldiskussioon: avatud ülikoolid Eestis: reaalsus ja tulevik, panelistid: prorektorid Larissa Jõgi, Lylian Meister, Jakob Kübarsepp, Andres Pung, Lembit Nei, Madis Lepik, moderaator: prorektor Teet Seene.

IN MEMORIAM

Viktor Masing (11. 04. 1925 – 18. 03. 2001)

18. märtsi hommikul katkes võrratu kolleegi, tuntud loodusteadlase, õpetaja ja sõbra, akadeemik professor Viktor Masingu elutee.

V. Masing lõpetas Tartu Ülikooli zooloogina. Poliitiliselt mitteusaldatava isikuna oli tal suuri raskusi töö leidmisega, ajutiseks lahenduseks oli õpetajaamet, kuid peatselt vallandati ta ka sealt. Lõpuks sai ligi viieks aastaks töökohaks EPA. 1956. aastal asus ta vanemõpetajana tööle ülikooli. Selleks ajaks oli juba valminud kandidaaditöö Ida-Eesti soode kohta. 1969. aastal kaitses V. Masing doktoriväitekirja taimekoosluste struktuuri alal. Ta emeriteerus 1992.

Teaduses otsis V. Masing uusi radu biotsönoloogias (konsortsiumikäsitlused), geobotaanikas, maastikuteaduses, metsa- ja sooteaduses, linnaökoloogias. Erksa mõtlejana ei piirdunud ta kunagi oma objekti kitsa kirjeldamisega, vaid asetas uuritava laiemasse konteksti, otsides vastust küsimusele "miks?".

V. Masingu tegevus oli alati suunatud looduse kui terviku mõistmisele ja tänu sellele saavutas ta ka rahvusvahelise tuntuse. V. Masingust jääb nii Eesti kui maailma teadusvaramusse kümneid sageli tsiteeritavaid töid, tema kirjutiste üldarv ületab 600 piiri. 1993. aastal valiti V. Masing Eesti TA liikmeks biogeograafia alal.

Loodusega sidus teda täiesti personaalne side – tema jaoks oli ümbritsev loodus imetaoline süsteem, mille uurimine ja tunnetamine ei pakkunud mitte üksnes professionaalset, vaid ka emotsionaalset rahuldust. Tema suureks eesmärgiks oli seda imetabast süsteemi vahendada ka teistele.

V. Masingu loengud olid ühed populaarsemad bioloogia osakonnas. Erilise tähelepanu all oli looduse vahetu tundmaõppimine suvisel välipraktikal – õpilased mäletavad nii tema hämmastavalt suuri teadmisi kui ka tohutut töökust ja entusiasmi, mis lubas hommikul kell 8 alanud päeva õhtul kell 9 alustada täie värskusega päeva jooksul leitud taimede tunnuste tundmaõppimiseks.

16 aastat sidus V. Masingut koostöö ENE peatoimetusega, kus ta kureeris bioloogia ja geograafia osa ning illustreerimist (riiklik preemia 1977). Tema kirjutatud lühiartikleid on entsüklopeedias ligi 1000, nende hulgas muuseas märksõna 'armastus'. Sajad üliõpilased ja kolleegid on kasutanud tema juhtimisel või kaastööna valminud 3-köitelist botaanikaõpikut (1965-1979), mille eest anti teine riiklik preemia. Kõigi Eesti loodusteadlaste üheks paljukasutatud käsiraamatuks on ilmumisest peale V. Masingu koostatud "Ökoloogialeksikon".

V. Masing viis läbi väliuuringuid ligi viiekümnel looduskaitsealal kõikides endise NLi loodusvööndites. Tolleaegsed olud ei võimaldanud ekspeditsioone muudesse biogeograafiliselt huvipakkuvatesse piirkondadesse, õnneks täitus seoses osalemisega ÜRO keskkonnaprogrammi (UNEP) märgalade kaitse projektis V. Masingu kauaaegne unistus külastada ekvatoriaalset vihmametsa. Hilisematel aastatel õnnestus tal tundma õppida Austraalia unikaalset loodust.

Looduse uurija ja imetlejana oli V. Masing alati aktiivselt tegev looduse kaitsel, aidates muuseas kaasa looduskaitsealade rajamisele, soode säilitamisele ja linnahaljastuse väärtustamisele.

V. Masing oli paljude teadusseltside liige. Tema tegevust on hinnatud paljude auhindadega, sh ka Suure Riigivapi III klassi ordeniga (1995). 1999. aastal valiti V. Masing Tartu aukodanikuks.

Erksana, ideederohkena, heatujulisena ja tegusana jääb Viktor Masing oma kolleegide, õpilaste ja sõprade südameisse.

Kolleegid TÜ botaanika ja ökoloogia instituudist

ACTA DIURNA

26. märtsil kell 16.15 Lossi 3-223 peab Hannoveri Ülikooli teaduse filosoofia ja eetika keskuse juhataja prof Paul Hoyningen-Huene ettekande "On the Nature of Science". Kõigi huviliste osavõtt on oodatud! Info: dots Rein Vihalemm, 375 315.

26. märtsil kell 18.15 esineb Lossi 3-307 TÜ Euroopa Kolledži ja AHL eurokoolituse projekti raames Rait Toompere (Archimedes) loenguga "Hariduspoliitika ja Euroopa Ühenduse programmid. Euroopa Ühtse haridusruumi kujunemine". Kutsutud on kõik huvilised! Täpsem info: 376 212, Karin Ruus, kruus@ut.ee

28. märtsil kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks ajalehe Setomaa peatoimetaja Ilmar Vananurm, kelle jututeemaks on "Lehetegija kimbus". Kõik huvilised on oodatud. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

LOENGUD

29. märtsil kell 17 algab Võrumaa Keskraamatukogu konverentsisaalis prof Janno Reiljani akadeemiline loeng "Eesti majanduskeskkond ja võimalikud arengustrateegiad". Info tel (078) 28 328 Maris Kivistik, ülikooli Võrumaa esindaja.

Prof Sirkka Hirsjärvi (Jyväskylä Ülikool) loengud "Kvalitatiivsed uurimismeetodid pedagoogikas" (1 AP, A) toimuvad: neljapäev, 26. aprill 14-18, reede, 27. aprill 12-16, laupäev, 28. aprill 10-12. Ruumid täpsustame 15. aprilliks. Registreerida pedagoogika osakonnas 15. aprilliks (info kell 8-12 tel 375 155).

TEATED

On ilmunud jätkõppe teatmik 2001/2002. Teatmik sisaldab infot magistri- ja doktoriõppesse, internatuuri ja residentuuri vastuvõtu ning õpetajakoolituse kutseaasta kohta. Saadaval õppe- ja üliõpilasosakonnas ruumis 117, samuti teaduskondade dekanaatides. Tasuta.

28. märtsil kell 15 algab Kuressaare Gümnaasiumis koolituskeskuse "Osilia" auditooriumis Türi ja Pärnu kolledži infopäev. Kolledžite esindajad jagavad teavet sisseastumistingimuste, erialade ja õppimisvõimaluste kohta. Info: tel (045) 39 839 Riia Nelis, TÜ esindaja Saaremaal.

29. märtsil kell 16 algab Võrumaa Keskraamatukogu konverentsisaalis avatud ülikooli infotund. Ülikooli esindajad tutvustavad õppimisvõimalusi avatud ülikoolis ja ülikooli poolt pakutavaid täiendkoolituse programme. Info tel 375 201 Aili Saluveer ja tel (078) 28 328 Maris Kivistik, ülikooli Võrumaa esindaja.

31. märtsil kell 19 toimub TÜ Vilistlaskogu Saaremaa koondise aastapidu Kuressaare Kuurhoone kohvikus. Peo korraldavad füüsika-keemiateaduskonna vilistlased. Info: tel (045) 39 839 Riia Nelis, TÜ esindaja Saaremaal, tel 050 82 678 Indrek Peil.

Müüa 2-toal ahik korter kesklinna lähedal Vaksali t. Väga korralik WC, dušš, äsja remonditud. 175 000 kr, kiirele ostjale 165 000. Tel: 051 49 555.

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

TÜ RAAMATUKOGU

W. Struve 1, E-R 8-21, L-P 10-18 (alates 24.03. E-R 9-21, L, P 11-17) www.utlib.ee/ee/naitused

- Raamatumuuseumis (peamajas), E-R 12-17
* "Pisitrükiste kogu Tartu Ülikooli Raamatukogus" kuni 15.04.

- Kataloogisaalis (II k)
*Linda Markus, isiknäitus (eksliibrised, vesitrükipildid) kuni 1.04.

- Lugemissaalide fuajees (III k)
*eesti raamatu aasta näitus "1940-1945 – valik Eestis ilmunud kirjandust" märtsi lõpuni
*Külli Laikre maalinäitus "Tants" 7.03.-1.04.
*Tartu kolme kooli ühenduse T3 fotonäitus "Maailm minu ümber" kuni 29.04.

- Kaktuste fuajees (III k)
*UUS! Tartu 5. telefonikaartide näitus märtsi lõpuni 2001

- Õppelugemissaali fuajees (III k)
*Maarika Tang, "7 aastat TÜ Raamatukogu kunstnikuna" (plakatid, kujundatud raamatud ja pisitrükised) kuni 1.04.2001

- Kohviku fuajees (III k)
*Tiina Matt, "Teekond" (tušijoonistused) kuni 1.04.2001
*eesti raamatu aasta näitus Eesti Ulmeühingult "Eestikeelne ulmeraamat läbi aegade" kuni 30.04.2001

Humanitaarraamatukogus (Jakobi 1), E-R 8-21, L 10-18, P kinni, tel (07) 379 797

*UUS! "Meenutades armastatud õpetajat. Harald Heino Peep 26.03.1931 - 8.10.1998" 26.03. - aprilli lõpuni 2001
*UUS! Silja Härmi õlipastellide näitus "Abstraktsioonid" 26.03. - maini 2001

Lisainfo humanitaarraamatukogu näitustest: Sirje Madisson, tel (07) 375 797, sirjem@utlib.ee.

Näituste info: Tiina Matsulevitš, näituste kuraator, tel (07)375 750, tiinam@utlib.ee

AULA

23. märtsil kell 18 Tartu I ja II Muusikakooli ning Columbus Capital Ülikooli ja Suzuki-programmi viiuliõpilaste kontsert.

24. märtsil kell 12.15 Jüri Kuke mälestuskonverents Info: Rein Vanja, tel 375 102.

26. märtsil kell 18 H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli Sümfonieti kontsert.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19 Info: tel 442 272, wwww.vkm.ee

23. märtsil kell 18 St Peterburi Teatri muusikal "Tere Mary Poppins". Piletid 30-60 kr.

24. märtsil kell 19 Tallinna Filharmoonia Kammerkoori kevadkontsert. Dirigent Robert Sund (Rootsi). Piletid 80 kr.

25. märtsil kell 13 lilliputtide tsirkuses*how*. Esineb Euroopa väikseim kloun, samuti püüton, papagoi ja laulev koer. Piletid 50 ja 70 kr.

26. märtsil kell 19 Vene Armee Teater – "Värvilised unenäod". Piletid 60-120 kr.

KINOS ILLUSIOON

102 dalmaatsia koera. kell 11.15, 13, 14.45, 16.30, 18.15.
Kole koiott – baaris ainult tüdrukud. Kell 20, 21.45.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

30. märts 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 12 (2049)

TASUTA

President Lennart Meri jäädvustab oma nime Skytte medali saajate auraamatusse. JAAK NILSON

Skytte medali pälvis president Lennart Meri

Varje Sootak

Esmaspäeval ülikoolis toimunud Rootsi ühiskonnategelase ja riigimehe Johan Skytte päeval anti Skytte medal president Lennart Merile.

Skytte päeva üritus ülikooli ajaloo muuseumis algas ajaloodoktor Margus Laidre ettekandega riigist ja inimesest rootsi ajal, mida jätkas Riigikogu liige Peeter Olesk riigi ja inimese teemaga eesti ajal.

Johan Skytte (1577 – 1645) oli Rootsi ühiskonna- ja riigitegelane ning Liivimaa kindralkuberner.

Skytte medalit Lennart Merile andes tunnustas Tartu Ülikool tema teeneid Eesti hariduse ja ülikooli arendamisel.

UT küsimusele, mille üle Lennart Meril oma presidendiaastate jooksul Tartu Ülikooli aidates kõige suurem heameel on, vastas ta, et pole ülikooli nimetamisväärselt aidata saanud. "Ülikool on olnud suveräänne, ülikool on kasutanud kõiki rahvusvahelisi võimalusi."

President Meri ütles, et Tartu Ülikooli hea nimi on Soomes, Rootsis, Taanis ja eriti Saksamaal taastunud ning et on väga meeldiv näha Tartu Ülikooli üliõpilasi või ka vilistlasi praktiliselt kõigis nendes riikides, kus ta on käinud. "Ka Hiinas on meie noori eestlasi," lausus president.

Ta märkis, et on uhke selle üle, et on ise Tartu Ülikooli vilistlane (Lennart Meri lõpetas Tartu Ülikoolis ajaloo eriala 1953. aastal – toim) ning on seda kõikjal rõhutanud.

Skytte päeva tähistab ülikool 1995. aastast, et austada ülikooli asutaja Gustav Adolf II õpetajat, kellel oli suuri teeneid ülikooli asutamisel.

Skytte medal on varem antud Mart Laarile, Marju Lauristinile, Mihkel Pärnojale ning Rootsi, Taani, Prantsuse ja Norra suursaadikuile.

Tartu edukaim daam töötab ülikoolis

Varje Sootak

Ettevõtlike Daamide Assotsiatsioon tunnistas 2001. aasta Tartu edukaimaks daamiks AHHAA-keskuse projektijuhi Tiiu Silla.

Tiiu Sild on lõpetanud TÜ keemia eriala 1981. aastal, töötanud keemikuna TA keemia instituudis ja ülikoolis. 1997. aastast töötab Tiiu Sild AHHAA-keskuse juhina. Ta on suutnud pingelise töö ja nelja lapse kasvatamise kõrval ka doktorantuuris õppida.

UT küsimusele, kuidas ettevõtlikkus jätkub, ütles Tiiu Sild, et peab praegu kõige olulisemaks Tähetornis algavat remonti. "Tähetorn vajab väga remonti, siis on ka sügisest alates võimalus esimesel korrusel paremini näidata nii muuseumi kui AHHAA-keskuse interaktiivseid eksponaate, teha planetaariumietendusi jne. Mai lõpus aga avame oma igakevadise suurnäituse, seekord teemal "Ahhaa, valgus!". Meiega soovib koostööd teha ka Emajõe Suveteater," ütles Tiiu Sild.

Tiiu Sild. OVE MAIDLA / PM

TÜ tudeng e-vabariigist veel kaugel

Varje Sootak

Üliõpilased helistasid toimetusse ja kutsusid appi: suletakse üleülikooliline arvutiklass Lai tn 36, tulge ja vaadake, kuidas seda vajame.

Laia tänava maja nr 36 II korruse arvutiklassi uksel olev silt hoiatab tõesti, et seoses rahanappusega on arvutiteaduse instituut otsustanud klassi 31. maist sulgeda.

Rahulolematutel üliõpilastel soovitatakse pöörduda üliõpilasesinduse, TÜ nõukogu, rektori ja oma dekanaadi poole.

Üleülikoolilist klassi on vaja

Mainitud arvutiklassi kahe väikese ruumi kõik 21 arvutit on esmaspäeva lõunaajal hõivatud. Usuteaduskonna üliõpilane Kimmo Õunapuu ootab oma järjekorda: "Siin on alati kõik kohad täis, meie teaduskonnas oma arvutiklassi pole ja ma ei tea, kus ma siis käima hakkan, kui see kinni pannakse." Teiste teaduskondade arvutiklasside kohta puuduvat tal info. See siin olevat oma asukoha poolest ka väga käepärane.

Ajakirjandusüliõpilane Annela Laaneots prindib oma lõputöö mustandit. "Selles arvutiklassis on hea käia, sest saab koha kinni panna ning mis peamine, printimine on odav, odavam kui Lossi tänavas," räägib Laaneots.

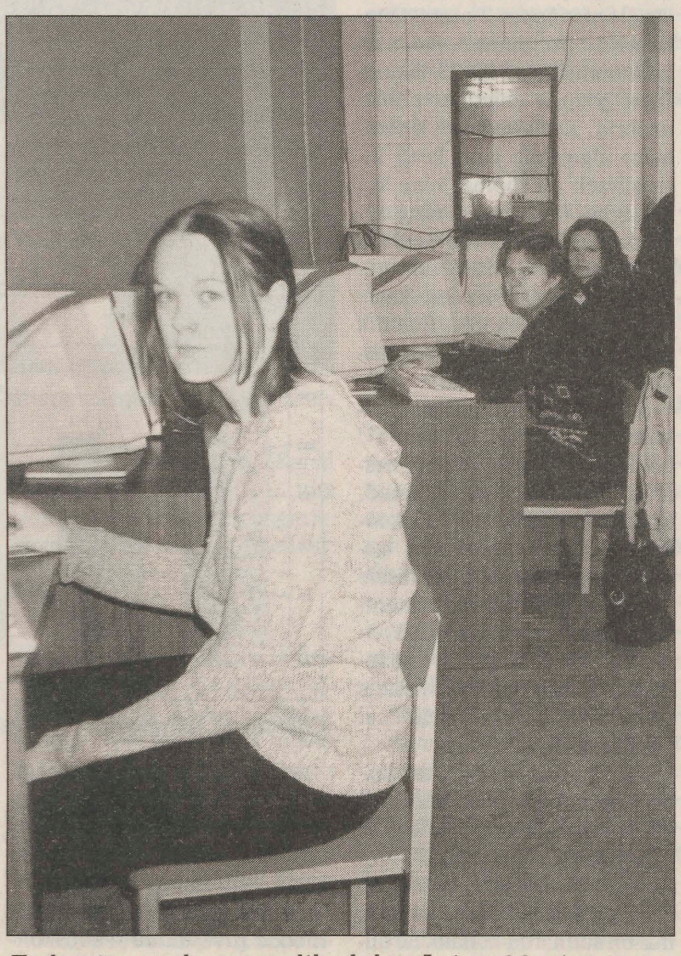
Kuigi ajakirjandusosakonnal on oma arvutiklass, olevat see Annela sõnul suhteliselt täis. "Ja kui ühel kursusel on vaja ühekorraga referaat teha, ei piisa oma osakonna arvutitest." Annela sõnul pole igal üliõpilasel kodus oma arvutit, internetiühendusest rääkimata. "Kui ülikooli poolt on elementaarne nõuda üliõpilaselt elektroonilist õppeainetele registreerimist ning muu infoga interneti kaudu kursis olemist, siis peab üliõpilasel olema ka võimalus arvuti juurde pääseda," arvab Annela. Paraku polevat ka kõigis ühiselamutes internetiühendust.

Instituut põhjendab

Matemaatikateaduskonna arvutiteaduse instituudi juhataja Jaanus Pöial põhjendab sulgemist sellega, et arvutiklasside majandamine ei ole instituudi põhiülesanne.

"Meile eraldatakse üha vähem vahendeid õppe- ja teadustööks, seni oleme instituudi omateenitud vahendite arvel igal aastal kulutanud üldklasside ülalpidamiseks lisaks teaduskonna poolt teaduskonna klasside jaoks eraldatud vahenditele sada tuhat krooni."

Jaanus Pöial leiab, et arvutikasutuse algaegadel oli juurdepääsu tagamine arvutitele teataval määral nende missioon ja märgib kahetsusega, et paraku on praegu teistsugune, rahalugemise aeg. "Niisuguseks heategevuseks ei näe instituut vähimatki põhjust." Ta lisab, et Laia tänava klassi õppetööks ei suleta. Rahulolematutel üliõpilastel soovitab aga pöörduda eeskätt oma teaduskonna juhtkonna poole. "Tänu" sellele, et arvutiteaduse instituut on pikka aega teistel lubanud seda probleemi edasi lükata, on jäänud rahastamata mitmed instituudi arengule palju olulisemad projektid," märgib Jaanus Pöial. Instituudi sooviks on anda oma klasside majandamine otse teaduskonna alluvusse.

Tudengite näod on murelikud: kas Lai tn 36 teise korruse arvutiklass tõesti suletakse? VARJE SOOTAK

Probleeme palju

Laia tänava II korruse arvutiklassi administraator Helju Ohno peab tudengite muret õigustatuks. UT küsimustele vastates kirjutas ta: "Tudengeid käib siin tõesti palju, kuna meil saab ka kohti ette tellida, on printimise võimalus ning oleme kaua avatud – kl 7.55 - 21.25. Kohapeal ei söanda teiselt administraatorilt Mare Kangurilt palju küsidagi, sest kohe tekib tudengitest järjekord – kes tahab kohta reserveerida, kes printimist tellida jne. Saab ka nii, et administraator võtab sealsamas teeninduslauas tudengilt disketi ja prindib talle välja vajaliku teksti.

Paraku hakkab Helju Ohno sõnul riistvara vananema – väljavahetamist vajavad 1990ndate keskelt pärit 10 kuvarit, ka hiired on kanged, arvutitel jääb mälu (15MB RAM) väheks, tänapäeval oleks vaja 32 MB, veel parem 64 MB.

Toimetusse helistanud tudengid juhtisid tähelepanu sellelegi, et Lai 36 asuv arvutiklass on üks väheseid, mis hilisõhtuni lahti ning kus odav printida. Samuti püüdvat töötajad veel saamatuid arvutikasutajaid igati õpetada ega viskavat välja, nagu mõnel pool tehtud on.

Helistanud tudengid ei pidanud vajalikuks oma nimesid mainida, rõhutades, et tähtis on probleem, mitte see, kes informeeris. "Uurige sedagi, kui palju mingi teenus kusagil maksab, miks mõnel pool on teenused tudengile taskukohased ja mõnel pool mitte." Rääkimata emaailma kaasajastamisest – tudeng vajavat oma kursuse- ja diplomitööde tegemiseks mitte ainult vaba arvutit, vaid ka skännerit, värviprinterit jmt, et õppejõule igati kaasaegsel kujul töö esitada.

Teemakäsitlus jätkub

Paraku ei jõua ühes artiklis teemat põhjalikumalt käsitleda. Toimetus saatis arvutiklasside olukorrast täpsema ülevaate saamiseks lühiküsimustiku arvutiklasside töötajaile TÜ koduleheküljel olevate arvutiklasside tabeli aadresside järgi. Selgus, et nimekiri pole täpne ning et oleks pidanud kõik struktuuriüksused just nende kodulehekülgedelt eraldi üle vaatama.

Täname kõiki kiirküsitlusele vastanuid ja ootame arvutiklasside kohta arvamusi ka neilt, kelleni see kiri jõudnud pole. Vastustest püüame probleemi edasisel käsitlemisel ülevaate teha. Praegu võib aga öelda, et 12st arvutiklassi töötajast nentis enamik, et arvuteid on tudengite jaoks vähe.

Mida arvavad teised tudengid: kas üleülikoolilist klassi on tarvis või peaksid teaduskonnad ise arvutiklassindust arendama? Andke teada oma arvamustest.

TÄNA LEHES

Võluv mäng

Teatriteaduse üliõpilased analüüsivad "Verevendi". Mis on Suu-Täis-Teatrit ja Teatriteaduse Üliõpilaste Looþ?
LK 3

Miks peaks välistudeng valima TÜ?
LK 2

TÜ tudengid harjutuskohtus võidukad
LK 2

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Tänasel istungil on kavas kinnitada filosoofiateaduskonna arengukava, bioloogia-geograafiateaduskonna põhimäärus, üliõpilaskonna põhikiri, õppekava avamise, hoidmise, muutmise ja sulgemise kord ning sihtfinantseeritavate teadusteemade aruanded.

Samuti on päevakorras orgaanilise keemia professori valimine. Sellele kohale kandideerib bioorgaanilise keemia professor, keemiadoktor Jaak Järv.

Veel on nõukogu kavas kirjanduse ja rahvaluule õppetooli ümbernimetamine teatriteaduse ja kirjandusteooria õppetooliks. Samuti on kavas arutada TÜ osalemist Sihtasutuse Eesti Agrenska Fondi asutamisel. Fond tegeleb erivajadustega laste ja noorukite ning nende perede meditsiinilise, pedagoogilise jne abistamise, uurimise ja muuga.

Balti riikide haridusministrid Tartus

Täna kirjutavad haridusministrid Tartu Raekojas alla Eesti Haridusministeeriumi, Läti Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Leedu Haridus- ja Teadusministeeriumi vahelisele üliõpilaste, teadlaste ja õppejõudude vahetuse lepingule.

Eile ja täna arutasid Eesti, Läti ja Leedu haridusministeeriumide delegatsioonid Otepääl kolme riigi viimaste kuude haridussündmusi, analüüsid õppekavade arendamist ja tutvusid ettevalmistustega ELi struktuurifondides osalemiseks.

Töögruppides käsitleti eurointegratsiooni ja rahvusvahelise koostöö, õppekava arenduse ja hindamise ning kõrghariduslepingute rakendamisega seotud küsimusi.

TÜ tudengid said viktoriini finaali

TÜ üliõpilasesinduse ja tudengite koondvõistkond oli edukas vabariikliku tudengiviktoriini poolfinaalis.

Esinduse teabe- ja kultuuritoimkonna Marko Lepiku sõnul pääses TÜ võistkond viktoriini finaali. Finaal toimub 20. aprillil Kriistiine keskuses Tallinnas.

UUDISED

Arstitudengite veeseminar

Eile korraldas Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts seminari "Vesi minus ja minu ümber".

Seminari eesmärk oli arendada koostööd erinevate teaduskondade üliõpilaste, magistrantide ja doktorantide ning teistegi teemast huvitatute vahel.

Eesti Akadeemilise Spordiliidu arendusjuht, magistrant Tiina Beljaeva, kes on ka vesiaeroobika treener, pidas ettekande veest kui tervistavast keskkonnast, sh vesivõimlemisest.

Füsioloogia instituudi dots Aavo Langi ettekande teemaks oli "Vesi inimeses". Vee liikumist taimes tutvustas TÜMRI dots Evi Padu, põhjavee keemilise koostise muutust geoloogiadoktorant Andres Marandi. Jaak Jaaku Viljandi Veevärgist kõneles põhjavee omadustest ja sobivusest veevarustuses kasutamiseks.

150 aastat J. C. Klinge sünnist

3. aprillil tähistatakse TÜ Ajaloo Muuseumis teadusloo päevaga Tartu Ülikoolist võrsunud silmapaistva botaaniku ja geograafi Johannes Christoph Klinge 150. sünniaastapäeva.

J. C. Klinge (1851-1902) sündis ja õppis Tartus, oli ülikoolis eradotsent, hiljem töötas Peterburi botaanikaaias. Klinget meenutatakse kui käpaliste (orhideede) uurijat ning soouurimise pioneeri (andis mainitud valdkonnale ka nime – telmatoloogia). Nn Klinge seadus põhjendab järvede kinnikasvamist tuulealusest küljest.

Kell 15.15 algaval teadusloo päeval kõnelevad Klingest Linda Kongo, Vilma Kuusk ja Alar Läänelaid.

Kutsume kõiki piltniku juurde

TÜ multimeediakeskuses on praegu kõige täiuslikum ülikooliga seotud inimeste fotokogu.

Siia on talletatud erinevate fotograafide tehtud pildid alates aastast 1946. Viimane suurem ülikooli töötajate pildistamine toimus 80ndate lõpul. Nüüd, 10-15 aastat hiljem on sobiv hetk jäädvustada akadeemiline koosseis ülikooli taasavamise 200. aastapäeva künnisel.

Soovime jäädvustada portreed värvifotodena kõigist käesoleval aastal TÜs õpetavatest professoritest ja dotsentidest, samuti emeriitprofessoritest ja tippjuhtkonnast. Noorema õpetava koosseisu jäädvustaksime 3-6 (kuni 15)-liikmelistе gruppidena, kas õppetoolide, uurimisrühmade või teiste üksuste kaupa. Igal juhul nii, et kõik fotodel olevad inimesed oleksid täpselt teada ja selgelt äratuntavad.

Fotosid on vaja ülikooli ajaloo jäädvustamiseks, juubelite ja teadusartiklite ilmestamiseks ning professorite virtuaalse leksikoni jaoks.

Ühtlase kvaliteedi saamiseks toimub pildistamine multimeediakeskuses Lossi 3 – 009 põhiliselt aprillis ja mais. Fotograaf Andres Tennusel on palve pildistamise aeg eelnevalt kokku leppida (tel 375 232), varuda selleks 10-15 minutit aega ja hea tuju.

Suuremate gruppide pildistamiseks lepitakse pildistamise koht ja aeg kokku eraldi.

Peeter Kukk
Multimeediakeskuse juhataja

Miks peaks välistudeng valima TÜ?

Kai Treier
Välisüliõpilastalituse peaspetsialist ja Socratese programmi üldkoordinaator

Reaalset hetkeseisu kriitiliselt hinnates tuleb tõesti imestada – miks ja mida peaks küll välismaalane Tartu Ülikoolis õppima ja kas TÜ peaks üldse arendama võõrkeelset välismaalastele suunatud õpet?

Praegu pakub TÜ välismaalastele arstiõppes 2-aastast ingliskeelset programmi. Igal aastal moodustavad 20-25-liikmelisest grupist enamiku põhjanaabrid. Keelekeskuses õpetatakse algajatele eesti keelt intensiivselt nii soome, vene kui ka inglise keele baasil ning õppetoolis eesti keel võõrkeelena jätkatakse tööd edasijõudnutega. Korraldatakse ka eesti keele ja kultuuri suvekoole. Enamik keeleõppijaid jätkab teaduskonnas soovitud erialal.

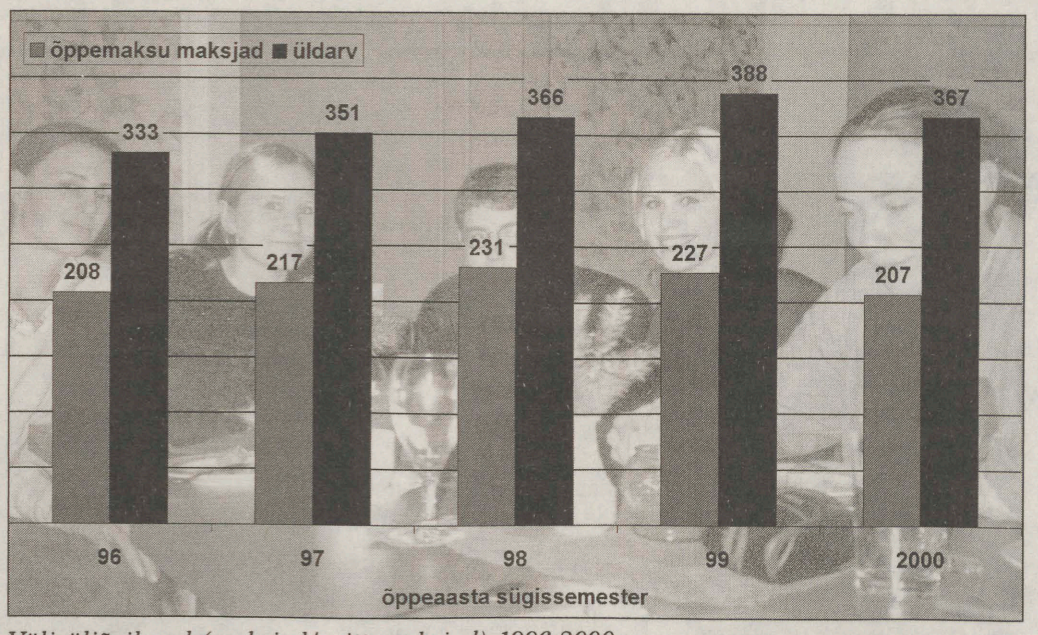
Riikliku koolitustellimuse kohaselt finantseerib riik seni TÜ põhiõppes 25 välismaalase eesti keele ja kultuuri õpinguid. Need kohad jagunevad filosoofiateaduskonna erinevate erialade vahel. Kohtade täitmisele on kaasa aidanud riigi finantseerimine. Sotsiaalteaduskonna juures tegutsev interdistsiplinaarne Balti õpingute keskus pakub külalisüliõpilastele heal tasemel loengukursusi.

Lisaks on erinevates teaduskondades üksikud võõrkeelsed kursused, mida reeglina loevad välismaalasest õppejõud.

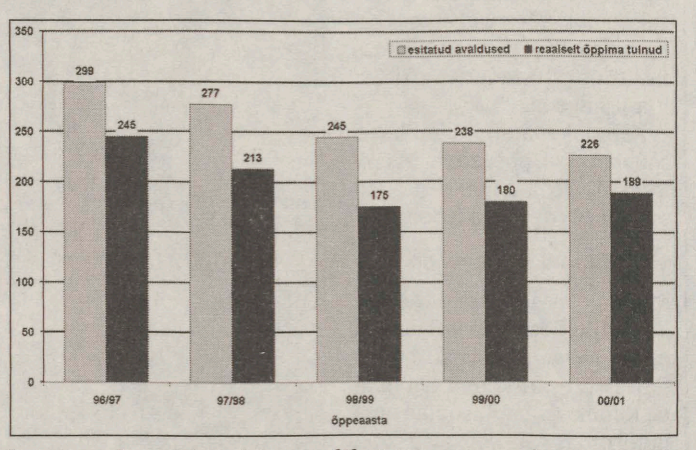
Euroopa kolledž korraldab eelkõige edasijõudnute kursusi, mis on suunatud kohalikele üliõpilastele. Ja ongi kasinatest valikutest kõik.

Välisüliõpilased TÜs

Kui võtta lahti TÜ õppeaineregister oppe.admin.ut.ee/ained ja teha seal lihtsaim valik "inglise keeles loetavad ained", siis avaneb piisavalt pikk eestikeelne ainete loetelu. Tulemus on kõike muud kui selge ja arusaadav. Eriti raske on orienteeruda välismaalasel.

Välisüliõpilased (maksjad/mittemaksjad) 1996-2000.

Laekunud avaldused ja tegelik õppima asumine.

Igal semestril juhtub sedagi, et õppeaineregistris välja kuulutatud võõrkeelset loengukursust ei toimu või loetakse seda siiski eesti keeles.

Välisüliõpilastalitus on jõudumööda tuvastanud teaduskondade väljakuulutatud võõrkeelseid kursusi ja püüdnud neid välisüliõpilastele vahendada. Neid kursusi pole kaugeltki nii palju kui õppeaineregistris, kuid nende toimumises võib vähemalt kindel olla.

Võib-olla on TÜs tõesti paljud asjad paremini kui teistes ülikoolides, kuid see ei peaks veel andma põhjust rahuloluks.

TÜs ilmutab välisüliõpilaste üldarv vähenemistendentsi, vähenenud on ka õppemaksu maksjate hulk. Küll on tänu ülikooli aktiivsele osalusele Socrates/Erasmuse programmis kasvanud vahetusüliõpilaste arv. 2000/2001. õppeaastal on välisüliõpilastest 71% täisõppeajaga põhiõppe üliõpilased, 23% külalisüliõpilased (sh vahetusüliõpilased) ning seni vaid 6% magistri- ja doktoriõppe üliõpilased.

Kõikidest õppuritest 61% on seotud Soome Vabariigiga otseselt või kaudselt. Teaduskonniti jagunevad välismaalased suhteliselt ebaühtlaselt: 37% õpib filosoofia-, 31% arsti- ja 20% sotsiaalteaduskonnas. Erialadest on arstiteaduse kõrval populaarsemad eesti keel võõrkeelena, ajalugu ja soome-ugri keeleteadus, psühholoogia ja politoloogia.

Vahetusüliõpilaste eelistuste hulka kuuluvad kindlalt ajalugu, vene filoloogia, eesti keel võõrkeelena, avalik haldus ning politoloogia. Balti programmi populaarsus vahetusüliõpilaste hulgas viitab sellele, et teaduskonnad ei suuda pakkuda piisavalt võõrkeelseid õppeaineid. Tänased valikud ei pruugi objektiivselt peegeldada tegelikku huvi ning seetõttu on riskantne üldistada, kuna eesti keelt mittevaldavatel üliõpilastel on valikuvõimalused TÜs piiratud.

Kes huvituvad TÜst?

Kui mõne aasta eest huvituti eelkõige meditsiinist ning eesti keelest ja kultuurist, siis praeguseks on jõudsalt kasvanud huvi sotsiaalteaduste vastu.

Kõikidest pöördumistest, mis ülikool saab, moodustab üldinfo päring 39% ja arstiteaduse erialal 21%, järgnevad Balti õpingud, informaatika, majandus- ning sotsiaalteadused.

Õppeastmeti liigitades on päringutest 82% põhiõppe õpingute kohta, 13% magistriõppe ning 5% doktoriõppe kohta. 17% pöördumisi on Soomest, 14% Rootsist, 10% USAst jm. Eelmisel aastal sai välisüliõpilastalitus päringuid 54 maalt.

Ka paljud väljaspool Eestit elavad eestlased on nõus kandideerima välisüliõpilaskohale.

Üksnes eespoolöeldu põhjal oleks ennatlik kujundada TÜ võõrkeelse õppe arendamise pikaajaline strateegia. Hetkeseisu on kujundanud ülikooli pakutava valiku vähesus ja minimaalsed reklaamikulutused.

Välisüliõpilastalituse küsitluse tulemused näitavad, et õppimisvõimaluste parim reklaamija on juba ülikoolis õppiv üliõpilane. 45% vastanutest oli saanud teavet mõne meie üliõpilase käest ja 26% internetist.

Kas on põhjust muretseda?

Muretsema peaks ülikool eelkõige oma maine pärast. Ülikoolidevaheliste lepingute, riikidevaheliste kokkulepete ja eri programmide alusel tuleb aastas TÜsse õppima ehk 75 inimest ning ligikaudu 150 TÜ üliõpilast läheb õppima partnerülikoolidesse.

Kas me tõesti oleme sõlminud lepinguid vaid lootuses lähetada oma üliõpilasi maailma headesse ülikoolidesse ja veeretanud endalt kvaliteetse erialase õppe pakkumise kohustuse?

Välismaalastele suunatud õppe kaasaaitamisel on suunatud eelmises UTs avaldatud võõrkeelsete ainekursuste arendamise konkurss. Ideekonkurss jätab vabad käed, millistel eesmärkidel ülikool peaks üht või teist kursust tegema. Üks eesmärk on kindlasti akadeemilise hariduse arendamine, kuid kursusi võib korraldada ka finantsilistel kaalutlustel. Infot konkursi kohta saab aadressil www.ut.ee/Uudised.html.

Kuna TÜ arengukavas on sõnastatud püüe saada rahvusvaheliseks ja avatud ülikooliks, siis esmalt peaksime teadvustama oma niši Eestis, Baltimaades, Põhjamaades, Euroopas, kogu maailmas. Ülikooli avatuse sisuks on eelkõige õppetöö kvaliteet, mis tähendab aja ja raha investeerimist.

Harjutuskohtus oli esimene TÜ

Liina Sillaots
Õigusteaduskonna IV aasta üliõpilane

Riigikohtus toimunud Eesti harjutuskohtu võistlusel osalenud kuuest võistkonnast saavutas järjekordselt esikoha TÜ võistkond.

Neljandat aastat järjest korraldataval võistlusel on kõikidel kordadel olnud võidukad TÜ õigusteaduskonna üliõpilased.

Võiduvõistkonda kuulusid Evelin Lopman, Antti Perli, Nele Siitam ja Martin Triipan. Parima oraatori tiitli võitis Rolan Jankelevitš samuti TÜst..

Võistkondadel tuli lahendada vandeadvokaat Indrek Koolmeistri koostatud hüpoteetiline kaasus Jaan Kull *vs* Levandi Vallavalitsus, mis puudutas õigusvastaselt võõrandatud maa tagastamist.

Suulises voorus tuli läbida kaks eelvooru. Hinnati nii materiaal- kui ka protsessiõiguse tundmist ning väitlusoskusi.

Finaalis olid vastamisi TÜ võistkonnad, kelle seast tunnistati pärast huvitavat ja tulist väitlust parimaks TÜ õigusteaduskonna IV kursuse võistkond. Teise koha vääriliseks tunnistati võistkond III kursuselt (Kristi Aule, Ulrika Eesmaa, Rolan Jankelevitš ning Kairi Kurisoo). Nii I kui II koha omanikud on peaaegu kõik saanud praktilisi kogemusi TÜ üliõpilaste õigusabibüroo projektis osaledes.

Võitjatele anti üle Eesti Advokatuuri rändkarikas, auhindu olid välja pannud ka Eesti Õiguskeskus, Riigikohus, Eesti Kohtunike Ühing ja ajakiri Juridica.

Eesti harjutuskohtu võistlust organiseerib mittetulundusühing Eesti Harjutuskohtu Selts (EHKS).

Harjutuskohus annab võimaluse panna proovile kogutud teadmised ja oskused. Noor jurist saab praktilise kogemuse kohtusaalis kõrge kohtu ees. Väideldakse aktuaalsetel teemadel.

Avati Jüri Kuke mälestustahvel

24. märtsil avati keemiahoones vabadusvõitleja, ülikooli endise õppejõu Jüri Kuke mälestustahvel. Avamisel viibisid lesk Silvi Kukk, TÜ prorektor Volli Kalm, keemiaõppejõud Tullio Ilomets, linnavolikogu esimees Peeter Tulviste ning võitluskaaslased Mart-Orav Niklus, Enn Tarto jt. Mälestustahvli kulud kattis linnavalitsus.

Mart-Olav Niklus

Rotalia stipendiumid

USAs Seattle'is asuv Rotalia Fond kuulutab välja stipendiumikonkursi EV avalik-õiguslike ülikoolide statsionaarses õppevormis õppivatele 2. ja 3. aasta üliõpilastele ja 1. aasta magistrantidele 2001/2002. õppeaastaks.

Kokku antakse 37 tuhandedollarilist stipendiumi.* Õppur saab stipendiumi üks kord õpingute vältel.

Stipendiumi taotlemiseks esitada vormikohane sooviavaldus, milles sisalduvas CVs (koos fotoga) on: isikuandmed, hariduskäik, senine töökogemus, vabatahtlik tegevus rahvuslikes, heategevuslikes, kristlikes ning noorte- ja kultuuriorganisatsioonides (nt Kaitseliit, naiskodukaitse, noorkotkad, kodutütred, skautlus, üliõpilaskond, korporatsioonid, seltsid, kultuuriorganisatsioonid vms), teenistus EV kaitsejõududes, perspektiiv, kuidas taotleja kavatseb oma õpinguid kasutada ka Eesti riigi ja rahva hüvanguks ning milliseid stipendiume ja toetusi on taotleja varem saanud või kuidas oma õpinguid varem finantseerinud.

Sooviavaldusele lisada: elulugu (käsitsi kirjutatud, mitte enam kui 1 lehel), tõend õppimise kohta statsionaarses õppevormis, dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust või hinnete kaardist koos ainepunktide äranäitamisega või samasisuline tõend, vähemalt ühe korralise õppejõu argumenteeritud soovitus.

Stipendiaatide valikul arvestatakse ka taotluse esitamise korrektsust.

Taotlused saata hiljemalt 30. aprilliks komitee sekretäri Sirje Margi nimele aadressil: Ülikooli 18-207, 50090 Tartu.

Sooviavalduse vormi saab Rotalia koduleheküljelt: http://www.Rotalia.ee/ või tellida postiga eespool olevalt aadressilt.

Taotlustele vastatakse 1. septembriks. Stipendiumisaajad avalikustatakse Rotalia koduleheküljel. Stipendiaatidele saadetakse stipendiumitšekk septembrikuu jooksul.

*NB! 2 stipendiumi antakse Tallinna Nõmme Gümnaasiumi vilistlastele või abiturientidele; viimatinimetatuile antakse stipendium kätte pärast immatrikuleerimistõestuse esitamist komitee sekretäri aadressil.

Rotalia Fondi Stipendiumide Komitee
Info: sirje@admin.ut.ee.

Kõik on kokku üks võluv mäng

Anne-Ly Sova

Vanemuises esietendunud Willy Russelli muusikal "Verevennad" on kui värskendav tuulehoog eesti muusikalilaval, sellisele järeldusele jõudsid teatriteaduse üliõpilased Anna-Liisa Õispuu, Kiti Kaur, Käthe Pihlak, Ott Karulin ja Anne-Ly Sova.

Enamasti mõjuvad Eestis lavastatud muusikalid üpris mannetult – kümmekond näitlejat rabelevad elu eest, et jätta muljet suurest rahvamassist; papist dekoratsioonid kõiguvad ja lavastajatööd poleks nagu ollagi. Vanemuise "Verevennad" on õnneks üks väheseid erandeid. Siin on sära ja lusti, lava on elu täis, kohati tekib tunne, et ruumi jääb puudugi.

Tore, et kassatükiks planeerituga on tahetud ja suudetud tõeliselt hästi hakkama saada.

Mis?

Willy Russelli nii Ameerikas kui Inglismaal preemiaid ning kriitika kiidulaulu pälvinud muusikal on üpris banaalne lugu. Kaksikvennad lahutatakse pärast sündi, üks kasvab üles agulis ja teine jõukas peres. Poisid saavad kokku, vannuvad igavest sõprust ja hoolimata vanemate keelust jätkavad kohtumist. Loomulikult armuvad nad samasse tüdrukusse ja lõpuks saavad mõlemad surma. See silmanähtavalt konstrueeritud sisu ja viletsa dialoogiga lugu võis ju kaheksakümnendate alguses ajakajaline olla, aga praegu tundub ta küll naiivse ning küündimatuna.

Kuidas?

Vanemuise laval on "Verevennad" endale uue ja uhke kuue saanud. Lavastaja Tiit Ojasoo ja kunstnik Ene-Liis Semper toovad muusikali publikuni mõnusa nihestatusega, siin ei aeta tühjalt taga suuri tundeid ja anrile mitteomast tarbetut

Mickey (Veikko Täär) ja Linda (Katrin Pärn) Vanemuise "Verevendades". VANEMUISE ARHIIV

tõepära. Kõige võluvam on erinevate tasandite vaheldumine, pidevalt toimuv võõritamine. Peaasi et vaataja midagi tõsiselt ei võtaks – kõik on vaid mäng!

Esimeses vaatuses toimub kogu aeg midagi uut – totaalne lavastuslik tulevärk, suurel hulgal vahvaid ja üllatavaid leide, palju vaimukusi. Kõikjalt võib leida nähtavaid-kuuldavaid viiteid ümbritsevale kultuuriruumile – Marilyn Monroe'st ja Elvisest Hitchcocki filmide ning Hunt Kriimsilma ja Telepoisini.

Ka on laval palju erinevaid nukke: käpikud, hiigelmarionetid ja nukujuhtide juhitavad marionettideks kehastunud näitlejad. Kohati võib sellest, kas laval on nukk või näitleja või nukku imiteeriv näitleja, peeni semiootilisi tähendusseoseid leida ja kohati on see lihtsalt armas ja lapselik lustimine.

Teise vaatuse alguses antakse sündmusi mõnda aega edasi nn kuuldemänguna – kogu trupp koguneb mikrofonide taha, et mängida helipildis maha kaksikute-verevendade küpsemine. See nn raadioteater on küll staatiline, kuid siiski väga huvitav ja uudne: näitlejad on sisemiselt rollis, kuid visuaalselt mitte (lavale tullakse pooleldi kostüümis, parukate ja aksessuaarideta – saalisolija on justkui sattunud millegi salapealtvaatajaks).

Siiski hakkavad teises vaatuses lavastuslikud võtted end pisut kordama, vaimukused tunduvad pisut otsituna ning lõpp ei ole kõigele eelnenule stiililiselt vastav. Kui algupoole lõigati vasttekkinud illusioon pidevalt kuidagi ära, siis etenduse lõpul on kulminatsioonistseen ootamatult lahendatud psühholoogilises võtmes – laval on läbielamisteater, mis tekitab segadust ja hämmeldust.

Teine segadust tekitanud stseen on mrs Lyonsi (Kersti Heinloo) kallaletung mrs Johnstone'ile (Kärt Tomingas) – ootamatu rünnak jääb täielikult seletuse ja lahenduseta.

Missugune?

Üks lavastuse võlusid on kunstnikutöö – lihtne, detailideni läbimõeldud ja armas. Lavakujundus toetab samuti ideed mängust: lugu toimukski nagu teatris. Tekkis tunne, et kogu ruumisüsteem on pööratud peapeale, et meile näidatakse etendust lava tagant: teiselt poolt nähtuna oleksid asjad meie ees justkui loogilisemas järjekorras – bänd orkestriaugus, siis lavapind ja lõpuks mitmete mängupaikadega kõrge karkass. Ent praegu algab rida teisest otsast – omamoodi võõritus seegi.

Lavapilt on küll tasakaalus, kuid bänd jääb kahjuks liiga nähtamatuks – muusikaline mitmekesisus ja põnevad seaded tekitavad soovi orkestrante ja nende virtuoossust lähemalt näha ja nautida.

Kostüümid toovad läbi väikeste detailide välja tegelaste erinevusi. Mickey (Veikko Täär) ja Eddie (Andres Mähar) kannavad lastena küll sarnaseid kostüüme, kuid pisiasjad (nt kas nokamüts on peas õiget- või valetpidi ning kas püksid on korralikult jalas või lotendavad) annavad ettekujutuse poiste erinevast kasvatusest ja päritolust. Lisaks tegelaste erinevale sotsiaalsele staatusele väljendub kostüümides selgelt ka nende vananemine.

Kes?

Ilmunud vastukajades heidetakse lavastajale ette, et "Verevendadesse" pole mängima kutsutud ühtegi ooperisolisti, Vanemuises oleks see lihtsasti korraldatav. Sellisele arvamusele tahaks kõvasti vastu vaielda – ennekõike nõuab muusikal Näitlemist. Ooperilauljad suudavad perfektsete muusikanumbrite kõrvale tihtipeale vaid mängitsemist pakkuda, see aga on enamasti piinlik ja ebahuvitav. Eesti draamanäitlejatel pole "Verevendadegi" näite varal laulmise ega liikumisega probleeme ja Eestis on muusikal olnud alati draama anr.

"Verevendade" rohked tantsunumbrid nõuavad näitlejailt suurepärast füüsilist vormi. Nauditav on vaadata kõikvõimalikke tantse, turnimisi ja marionettideks kehastumisi, mis suudavad vaataja uskuma panna, et laval ongi nukud.

Kuidas mängivad-laulavad K. Tomingas, K. Heinloo, K. Pärn, V. Täär ja A. Mähar; kuidas teevad vaimukaid ja ülisuperlahedaid kõrvalosi I. Taalma, J. Lumiste, M. Barabanštšikova, R. Kütsar ja nukuliigutajad-assistendid J. Joost ja T. Tuisk ning milliseid tükke teeb jutustaja T. Mägi, peab ise nägema.

Mis on Teatriteaduse Üliõpilaste Loo•?

Kiti Kaur

Teatriteaduse Üliõpilaste Loo (TÜL) on TÜ teatriteaduse üliõpilaste erialaorganisatsioon, mis koondab teatrihuvilisi tudengeid tihedamaks suhtlemiseks.

Teatriteadust õpetatakse filosoofiateaduskonna kirjanduse ja rahvaluule osakonnas 1992. aastast, TÜL asutati 1993. aasta sügisel. Praegu on TÜLi nimekirjas 38 liiget, umbes samapalju on teatriteaduse lõpetanuid. Põhikirja kohaselt saavad ühenduse liikmeks olla vaid teatriteadust peaainena õppijad, mis aga ei tähenda, et meiega liituda soovivad teiste erialade üliõpilased kõrvale jäetakse. Suure teatrihuviga tudengeid võtame rõõmuga vastu toetajaliikmeteks! TÜLi repsimine toimub kevaditi, kui esmakursuslased on erialasse sisse elanud ja kinnitanud oma soovi teatriteaduse õppesuunal jätkata.

Võib-olla aitab TÜLi portreteerida valik nimesid meie vilistlastest: teatrikriitikud Madis Kolk, Sven Karja ja Rait Avestik, Eesti Teatruurijate Ühenduse esinaine Monika Läänesaar, Vanemuise kirjandusalajuhataja Anu Tonts, Endla genialistist dramaturg Ivar Põllu jppt.

Teatriteadust õpetavad põhiliselt kaks õppejõudu: teatriteaduse dotsent Luule Epner ning lektor Anneli Saro. Lisaks õpetavad mitmesuguseid aineid ja erikursusi teatrikriitikud-teadlased Enn Siimer ja Ülo Tonts, Vanemuise draamajuht Ain Mäeots, teatriteadlased Riina Schutting, Piret Kruuspere, muusikateadlane Kristel Pappel jt. Aastaid on teatriaineid õpetanud ka Ants Järv.

Lisaks paljudele väiksematele sündmustele on TÜLi kaks suuremat iga-aastast ettevõtmist teatriteaduse koolitusseminar ning kõigile hivilistele avatud noorte teatriuurijate kevadkool.

Selleaastane koolitusseminar toimub aprilli lõpul Viljandi Kultuurikolledžis, teemaks näitlejaõpe.

Kevadkooli 3 päeva täidetakse tudengite ja külalisesinejate ettekannetega – teooria, ajalugu, päevakajalised küsimused jne, isetegevusliku ja professionaalse näitemänguga ning mitmekesise seltskondliku tegevusega. See leiab sel kevadel aset 25-27. maini Rõuges.

TÜLi ja muidu teatrihuvilistel on võimalus külastada meie lähitulevikus lõplikult valmivat kodulehekülge aadressiga www.tyl.ee, kontakt: tyl@tyl.ee.

TÜL esitleb: Suu-Täis-Teatrit

Heidi Aadma

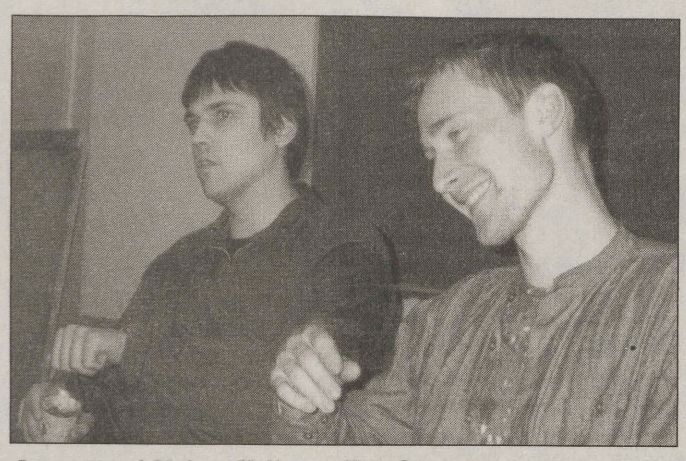
On 9. märts kell 18. Juba paar päeva kutsuvad kuulutused osalema vestlussarja Suu-Täis-Teatrit järjekordsel vaatusel. Kõnelemas on noorlavastajad Vahur Keller ja Tiit Ojasoo, kellel Vanemuises loomisjärgus lavastused G. Puccini "Boheem" ja W. Russelli "Verevennad".

Pärisalgus jääb tegelikult möödunud sügisesse, mil TÜ teatritudengitel tuli idee kutsuda teatriinimesi paarikaupa mingil südamelähedasel teemal avalikult väitlema. Mõttelistest plaanidest traditsiooniliseks muutuv üritus on ühelt organisaatorilt, Käthe Pihlakult, ka oma nime saanud.

Tiit Ojasoo: *Vahur jõudis teatri juurde nii, et juba siis kui ta Tallinna muusikakoolis käis, istus ta tagumises pingis ja saksofonikott oli kõrval. Siis ta unistas sellest, kuidas ükskord pärast kooli astub lavakunstikateedrisse ja hakkab näitlejaks.*

Vahur Keller: *Mina tean, et Tiidul oli ladina keele loengus sahtlis Peter Brooki raamat, mida ta tegelikult luges.*

Suu-täis-teatrit on vaatustesse jagunev vestlussari, mis tekitab situatsioone, kus avalikult ja mõnusas õhkkonnas teatriteemal suud pruukida. Ei julgegi veel algusele nii lähedal seistes väita, et siiani meid külastanud teatriinimesi midagi konkreetset seoks või et võiks nende nimesid järjestades (M. Mikiver, M. Unt, R. Oja, H. Kaljujärv, J. Aarma, J. Tätte, M. Visnap jt) mingi kontseptuaalse jada moodustada. Üks on siiski kindel, et teatrit vaatavad (ja näevad) ja/või teevad need inimesed keskmisest eestlasest rohkem ja professionaalsemalt.

Lavastajad Vahur Keller ja Tiit Ojasoo. TÜLi ARHIIV

TO: *Sellest neljast aastast teatrikoolis piisas täielikult. Muidugi oleks võinud alati rohkem õppida ja oleks tahtnud veel aineid võtta, aga lihtsalt ei jõua käia niikaua ühes majas. Kool ise on väga hea. Olles paar aastat teinud ühtede ja samade inimestega, hakkavad nad ennast üksteise jaoks ammendama. Aga kool saab läbi ja nüüd on jälle tore koos töötada.*

VK: *Ei, rohkem küll ei saaks olla, ma arvan. Piisav aeg... Ma ju lavastan iga tööga niikuinii. Kool peab andma nendest konkreetsetest asjadest, millega sa hakkad teatris kokku puutuma, teadmised ja ülevaate. Tööprintsiipi on võimatu õpetada, see tuleb praktikaga.*

Teatrimaailma ja eriti teatriajalooga tegelevaid inimesi on alati rõhunud mure sellepärast, et tegelikult pole teatrisündmust, seda hetkes asetsevat artefakti, võimalik täpselt säilitada. Seegi sai üheks põhjuseks, miks hakata teatriteemal suud avama (ülikooli õppeprogrammile lisaks) ja püüda jäädvustada mõttemaailma, mis iga külalise loominguga tihedalt seotud on.

Nüüdseks on Suu-Täis-Teatrit tänu Eesti Kultuurkapitali toetusele jõudnud oma seitsmenda vaatuseni.

UUDISED

Usuteadusüliõpilaste seminar

27. märtsist 7. aprillini korraldab TÜ usuteaduskond koos Helsingi Ülikooli usuteaduskonnaga rahvusvahelise üliõpilasseminari "Nation and Religion: aspects of Europen Identity".

Üks korraldajaid, usuteaduskonna üliõpilane Urmas Pappel ütles, et seminar on mõeldud 3. ja 4. aasta teoloogiatudengitele ja magistrandidele. "Esimest korda Tartus toimuvale seminarile saabub üle 30 üliõpilase ja õppejõu Kielist, Lundist, Helsingist ja Madridist."

Seminaril saavad tudengid süvendada oma teadmisi Ida ja lääne religioonist Põhja-Euroopas, rahvuslikest lahendustest kooli usuõpetuses, kiriku osalemisest ja võõrandumisest Skandinaavia ja postsovjetliku ühiskonna näitel, religioonipoliitikast Euroopas jmt.

Info: Jaan Kivistik, tel 375 964.

Näitus klassikalise filoloogia ajaloost

Raamatukogus on vaadata TÜ klassikalise filoloogia õppetooli taasavamise 10. aastapäevale pühendatud näitus.

Klassikaliste keelte ja antiikkultuuri uurimisega on TÜs vahedega tegeldud selle asutamisest alates.

Vitriinides on monograafiad, separaadid, koopiad haruldustest ja fotod ning valik aegade jooksul publitseeritud klassikaliste keelte õppematerjale ning antiikkirjanduse tõlkeid eesti keelde. Stendil on võimalik lugeda ka ülevaadet klassikalise filoloogia ajaloost TÜs, mis peaks aitama eksponeeritud materjali paremini hoomata.

Näituse koostas TÜ klassikalise filoloogia projektijuht Ivo Volt.

IV Balti uuringute konverents

27.-30.juunini toimub TÜs IV Balti uuringute konverents Euroopas.

Ettekanneteks on avatud järgmised sektsioonid: ajalugu, etnoloogia ja folkloor, keeled, kirjandus, muusika ja kaunid kunstid, majandus, sotsiaalteadused, Balti uuringud. Lühiteeside (150 sõna) esitamise tähtaeg on 15. aprill.

Konverentsi töökeeled on inglise ja saksa keel.

Info ja registreerumine: ec.ut.ee/baltconference.

ERASMUS-programmi infopäev

4. aprillil kell 16 algab keemiaringauditooriumis ERASMUS-programmi infopäev.

Välisüliõpilastalituse peaspetsialisti Kai Treieri sõnul tutvustatakse ERASMUS-programmi raames välismaal õppimise võimalusi, Balti Õpingute Keskust ning ESNni (Erasmus student Network) Tartus.

Kõik huvilised on oodatud!

Info: Kai Treier, tel 375 150, erasmus@ut.ee.

"Verevennad" tudengiloožis

Esmaspäeval toimub Teatriteaduse Üliõpilaste Loožis kohtumine "Vanemuise" muusikali näitlejatega.

Seekord sõidavad Tartusse lavastusest kõnelema vabakutselised näitlejad Kärt Tomingas ja Veikko Täär. Üritus algab kell 18 Vanemuise väikese maja ovaalsaalis.

ÕNNITLEME

Hingenoorus

Kirjanduse ja rahvaluule osakonna emeriitprofessor Larissa Volpert saab täna 75-aastaseks. Vaevalt seda keegi usuks, sest temaga seostub muutumatult nooruslik sarm, elu- ja loomejõudu kiirgav olek.

Leningradlanna lõpetas Leningradi ülikooli prantsuse keele ja kirjanduse eriala 1949. aastal. Küllap tulnuks temalgi otsida juhutöid (passi "viies punkt" jätnuks teda kindlama jalgealuseta), kui päästjaks poleks osutunud male – tema elu teine kirg kirjanduse kõrval. Ta saavutas suure maa maletšempioni tiitli kolmel korral, jõudis maailmameistri pretendentide turniiril teise kohani, hiljem sai ka suurmeistri tiitli.

1955. aastal jõudis ta aga ka prantsuse kirjandusest kandidaadiväitekirja kaitsta. Pihkva ülikoolis töötades asus ta Puškini loomingut uurima, milles oli oma osa prof Lotmanil.

TÜs hakkas ta kirjandust õpetama 1977. aastal, algul vene kirjanduse, 1980. aastast vastavatud maailmakirjanduse kateedris. Lisaks Lääne kirjandusloo õpetamisele vene filoloogidele luges ta ka prantsuse kirjandust prantsuse filoloogidele. Kaitsnud 1989. aastal Leningradis doktoriväitekirja "Puškin ja psühholoogiline traditsioon 18. sajandi lõpu – 19. sajandi algusveerandi prantsuse kirjanduses", valiti ta maailmakirjanduse professoriks.

Kui mõnigi professor emeriteerumise järel on eelistanud ärateenitud puhkust, siis Larissa Volpert, vastupidi, loeb kirjanduslugu heast tahtest (mingit eritasu saamata!), ja veel enamgi, on ette valmistanud rea uusi kursusi. Ta on oodatud külalislektor ka välismaal.

Larissa Volperti ettevõtmisel sai TÜ Raamatukogu kingituseks Juri Lotmani büsti. Tema algatusel on hakatud vahendeid koguma ka Lotmani-nim stipendiumi asutamiseks.

Jätkugu juubilaril veel head tervist ja vaimujõudu!

Vene ja slaavi filoloogia osakond
Kirjanduse ja rahvaluule osakond

50

Ludmilla Bažanova,
remonditööline – 1. aprill

60

Mati Kool,
kompressormasinist – 30. märts

65

Reet Samel,
sekretär – 31. märts

70

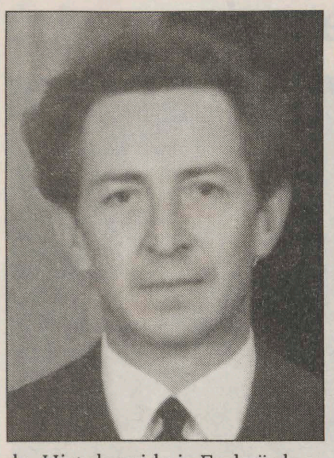
Sergei Amosov,
sadulsepp – 2. aprill

75

Larissa Volpert,
emeriitprofessor – 30. märts

IN MEMORIAM

Kalev Ulp (15. 12. 1927 - 21. 03. 2001)

21. märtsil lahkus pärast pikka ja rasket haigust arstiteaduskonna anatoomia kateedri ja anatoomia instituudi õppejõud Kalev Ulp.

Kalev Ulp lõpetas TÜ arstiteaduskonna 1952. aastal ravi erialal ja jäi tööle anatoomia kateedrisse.

Ta õpetas ligi poole sajandi jooksul süstemaatilist, funktsionaalset ja ealist anatoomiat, organogeneesi ja teisi aineid arsti- ja kehakultuuriteaduskonna üliõpilastele ning kohakaasluse alusel plastilist anatoomiat Tartu Kunstikooli õpilastele.

Laialdased üld- ja erialateadmised, ladus ja loogiline väljendusoskus, vaimukad võrdlused ja sädelev huumor tegid tema loengud nauditavaks ja meeldejäävaks.

Kalev Ulp on õpikute "Inimese anatoomia", "Inimese anatoomia ja füsioloogia" kaasautor. Tema teadustööd hõlmavad peaaju verevarustust, rindkere morfoloogiat ja funktsiooni, ujumisliigutuste biomehaanikat ning rahvusvahelise anatoomianomenklatuuri eestikeelset oskussõnavara.

Ta oli Vabariikliku Anatoomide, Histoloogide ja Embrüoloogide Seltsi sekretär, vabariikliku meditsiiniterminoloogia komisjoni liige, õppejõudude võrkpallimeeskonna kauaaegne kapten, loendamatute male-, lauatennise- ja laskevõistluste, tudengite igakevadiste Toomemäe korrastusaktsioonide, esmakursuslaste tudengiks löömise initsiaator.

Tulemusrikas õppe- ja tähelepanuväärselt aktiivne õppeväline tegevus kujundasid temast arstiteaduskonna ühe populaarsema õppejõu.

Kalev Ulbi surm on valus kaotus mitme põlvkonna arstidele ja endistele kolleegidele.

KAITSMISED

11. aprillil kell 16 Paabelis r. 103 kaitsevad magistritöid germaaniromaani filoloogia osakonnas:
* Laura Taul "Labour Law: A Glossary of Terms and Phrases for Interpreting" (Tööseaduste tõlkimiseks vajalike erialaterminite ja väljendite sõnastik). Juhendaja dots Enn Veldi, oponent mag Meelis Leesik.
* Terje Keldoja "Cross-Language Correlation and Availability of Biblical Idioms in English and Estonian". Juhendaja prof Krista Vogelberg, oponent dots Enn Veldi.
* Kadri Mets "Eesti ja hispaania keele fonoloogiliste süsteemide võrdlus". Juhendaja professor Jüri Talvet, oponent magister Marge Käsper.
Info: Milvi Kaber, tel 375 228.

LOENGUD

2. aprillil kell 18 TÜ keemiahoone ringauditooriumis toimub vabade kunstide prof Leonhard Lapini loeng teemal "Malevitš – suprematism - esemetus ja igavene rahu. Malevitš-lotto". Info: Triin Lett, tel 375 669.

4. aprillil kell 12.15 esineb Narva 4 aulas peaministri majandusnõunik Kersti Kaljulaid loengusarja "Eesti majandus uuel sajandil: avaliku ja erasektori koostöö" raames.

4. aprillil kell 16 Lossi 3-426 toimub Ehrhardt Neuberti loeng "Opositsiooni ajalugu Ida-Saksamaal 1949-1989". Loeng toimub saksa keeles. Info: Ludmilla Meiel, tel 375 651.

KURSUSED

SOPH.00.268 Introduction to gender stereotypes.
An introduction to the study of gender; how do stereotypes impact our lives? How does the social arena shape and create our realities? After a critical review of the theories we will examine current issues in the field of gender research, including men's movements, lifestyle magazines, health, challenges of patriarchy, sex in the media and other hot topics. Credit points: 0,5 AP. Course instructor: Jeannine Richards (psychology MSc student). Time and place: Tiigi 78 - 127 Tuesdays 16-18 (10.04-15.05). Requirements: Participation in discussions and a short report. Register: Psychology dept. Tiigi 78-334. Further info: 375 904 ene@psych.ut.ee, jeannine@ut.ee

SOZU.01.118 Avaliku ringhäälingu eriseminar (2AP).
Neljal aprilli esmaspäeval 2., 9., 16. ja 23. kell 12-16 ph aud 133 analüüsivad koos teiega avalik-õigusliku ringhäälingut puudutavat rahvusvahelist ja kodumaist akadeemilist ning poliitilist keskustelu 1990ndatel aastatel, Eesti Televisiooni ja Eesti Raadio arengut ja perspektiive sellest lähtudes Hagi Šein ja Raul Rebane. Registreerida saab ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonnas ning seminaris.

Arheoloogia ja paleoökoloogia seosed – loengud ja interdistsiplinaarne kursus.
Geoloogia instituudi NorFa külalisprof, Urve Milleri programmi raames toimub 3.-6. aprillini seeria külalislektorite loenguid ja üks interdistsiplinaarne kursus.
Loengud (inglise keeles, vabad kõigile huvilistele).
3. aprillil kell 10.15-12, Vanemuise 46-246 – prof Karen Luise Knudsen, Århusi Ülikool, Taani: Introduction to Foraminifera; Overview on applications in palaeoecology and palaeoclimate.
3. aprillil kell 14.15-16, Lossi 3 - 404 – dr Martine Vilquin-van Straeten, Univ. Cath. Louvain-la-Neuve, Belgia: Precolumbian civilizations in Mexico – The Mayas, The Aztecs.
Kokkuvõtted ja kirjandus: www.ut.ee/BGGL/yritused.html.

BGGL.03.048 Building Bridges Between Archaeology And Palaeoecology.
NorFa insterdistsiplinaarne kursus magistri-, doktori- ja bakalaureuseõppe ülemastmele.
Külalislektorid: Dr Martine Vilquin-van Straeten (Belgia), Assoc Prof. Agneta Åkerlund, Assoc.Prof. Irmeli Vuorela (Soome), Assoc Prof. Jan Risberg (Rootsi) ja doktorant Mats Regnell (Rootsi).
Koordinaatorid: Prof Urve Miller ja Dr Martine Vilquin-van Straeten. Hindamine: 1 AP, arvestus aruande esitamisel. Aeg: loengud: 4.-6. aprill, aruanne 7.-8. mai 2001. Keel: inglise (ja eesti). Käesolev seeria loenguid ja seminare on aluskursuseks, mis selgitab arheoloogia aluseid loodusteaduste üliõpilastele ning geoloogia ja paleoökoloogia aluseid ajaloo, arheoloogia, inimgeograafia jt erialade üliõpilastele.
Programm ja kirjanduse loetelu: www.ut.ee/BGGL/yritused.html.
Info: Tiia Kurvits, kurvi@ut.ee, 375 815, TÜ geoloogia instituut.

TEATED

Tahad olla juht nii iseenda kui teiste jaoks? AIESEC on Sinu jaoks – miks ja kuidas? Saad teada, kui tuled AIESECi õhtule, mis toimub 6. aprillil kell 20 Economicumi saunas (Narva mnt 4). Info: Elina Rääsk, elinar@aiesec.net.

Müüa 2-toal ahik korter kesklinna lähedal Vaksali t. Väga korralik WC, duss, äsja remonditud. 175 000 kr, kiirele ostjale 165 000. Tel: 051 49 555.

Üürida 4-toaline korter Tartus, Kaunase pst 44. Info: Kaidi 052 85 148.

SÕIDUKID
Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

Elektroonik otsib huvitavat tööd. Info: tel 375 525.

5. aprillil kell 19 esineb TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis rahvusvaheliselt tuntud klaverikunstnik ja muusikaprof Viola Mokrosch Saksamaalt. Kavas: J. S. Bach, Franz Schubert, Clara Schumann, Phillip Jarnach, Maurice Ravel, Ilse Fromm.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19
Info: tel 442 272, wwww.vkm.ee

30. märtsil kell 19 abonementsari "Kuus kuningat" – Vanemuise Sümfooniaorkester, Kristel Eeroja (viiul), dirigent Mihkel Kütson. Sibeliuse sümfoonia nr 2 D-duur, sümfooniline poeem "Finlandia", S. Prokofjevi viiulikontsert nr 1. D-duur. Piletid 30 ja 60 kr.

31. märtsil kell 19 tantsuteater Mobita Dansco ja In Time Quintett (Soome). Moderntantsuetendus "La Camorra", koreograafia Mari Rosendahl, muusika Astor Piazolla. Piletid 60, 80 ja 100 kr.

3. aprillil kell 19 rahvusvahelise Skrjabini konkursi laureaadi Tanel Joametsa klaveriõhtu: Skrjabini klaverisonaadid, prelüüdid, poeemid; Liszti ballaad h-moll, Medtneri "Kolm muinasjuttu". Piletid 30 ja 60 kr.

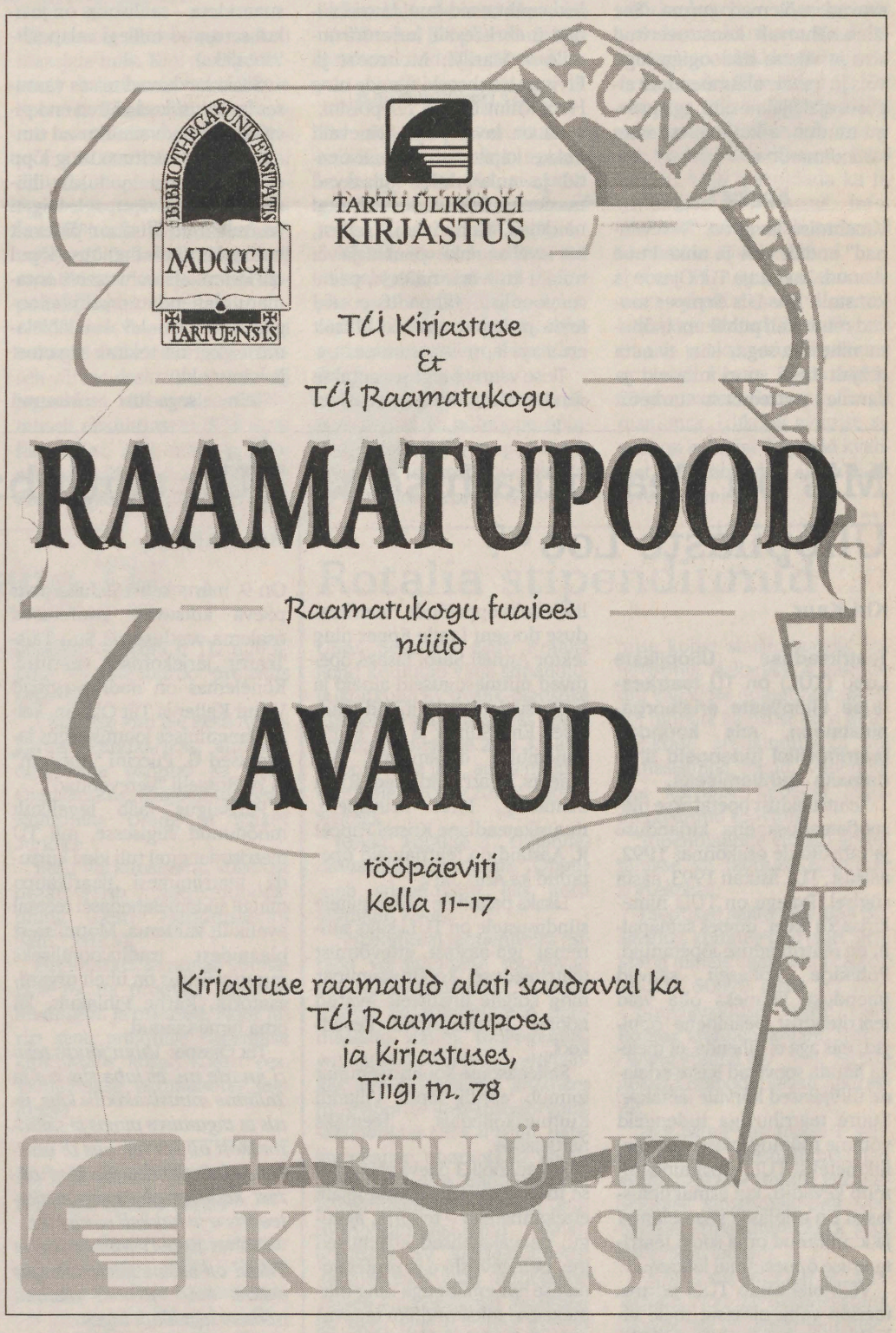
5.aprillil kell 19 "Kevadnägemused" – Terje Terasmaa (vibrafon), Arvo Leibur (viiul), Heikki Mätlik (kitarr). Piletid 30 ja 60 kr.

6. aprillil kell 19 ansambli Tarbatu 50. aastapäeva kontsert.

7. aprillil kell "Sõbra portree" – laulukontsert kogu perele. Esinevad Ivo Linna, Aurelia Eespere, Tui Hirv, Mati Vaikmaa, Kiigelaulukuuik, Tallinna muusikakeskkooli lastekoor (dirigent Ingrid Kõrvits), Tallinna muusikakeskkooli kammerkoor, (dirigent Evi Eespere). Kontserti juhivad ning sõpradest räägivad Olav Ehala ja Rene Eespere. Üritus toimub koostöös TÜ Kliinikumi Lastefondiga. Piletid 40 ja 80 kr.

KINOS ILLUSIOON

102 dalmaatsia koera. Kell 11.15 (R, L, P), 13, 14.45, 16.30 (äripäevadel).
Tüdruk sillal. (4. PÖFFi kavast) Kell 18.15, 19.45, 21.15, 22.45.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

6. aprill 2001

NR. 13 (2050) TASUTA

Riigitellimuse jagamine segane

Andres Toode

Veebruari lõpul esitas haridusministeerium ülikoolidele riigi finantseeritava tellimuse projekti, mille kohaselt vähendataks riiklike üliõpilaste arvu kuni 20%. Kuu aega kestnud pingsad läbirääkimised pole andnud kindlust, et TÜle esitatava tellimuse küljest lõigatav tükk oluliselt väheneks.

Tegelikult on ülikoolide rektorid isegi leppinud vajadusega kärpida riikliku koolitustellimuse mahtu. Ühelt poolt põhjuseks see, et täna kasutada olevast rahast läheb suur osa varasemate aastate suurema riigitellimuse täitmiseks, st juba õppivate tudengite koolitamiseks. Selle taustal teadmine, et kuna kõrghariduse finantseerimise maht ei kasva, siis ükskõik kuidas raha ka ei jaga, juurde see jagamine raha ei too. Kriitika haridusministeeriumi aadressil polegi tingitud mitte kohtade vähendamisest, vaid ebaselgusest, mille alusel seda tehakse.

Eelmise aasta prioriteet lõpetatud

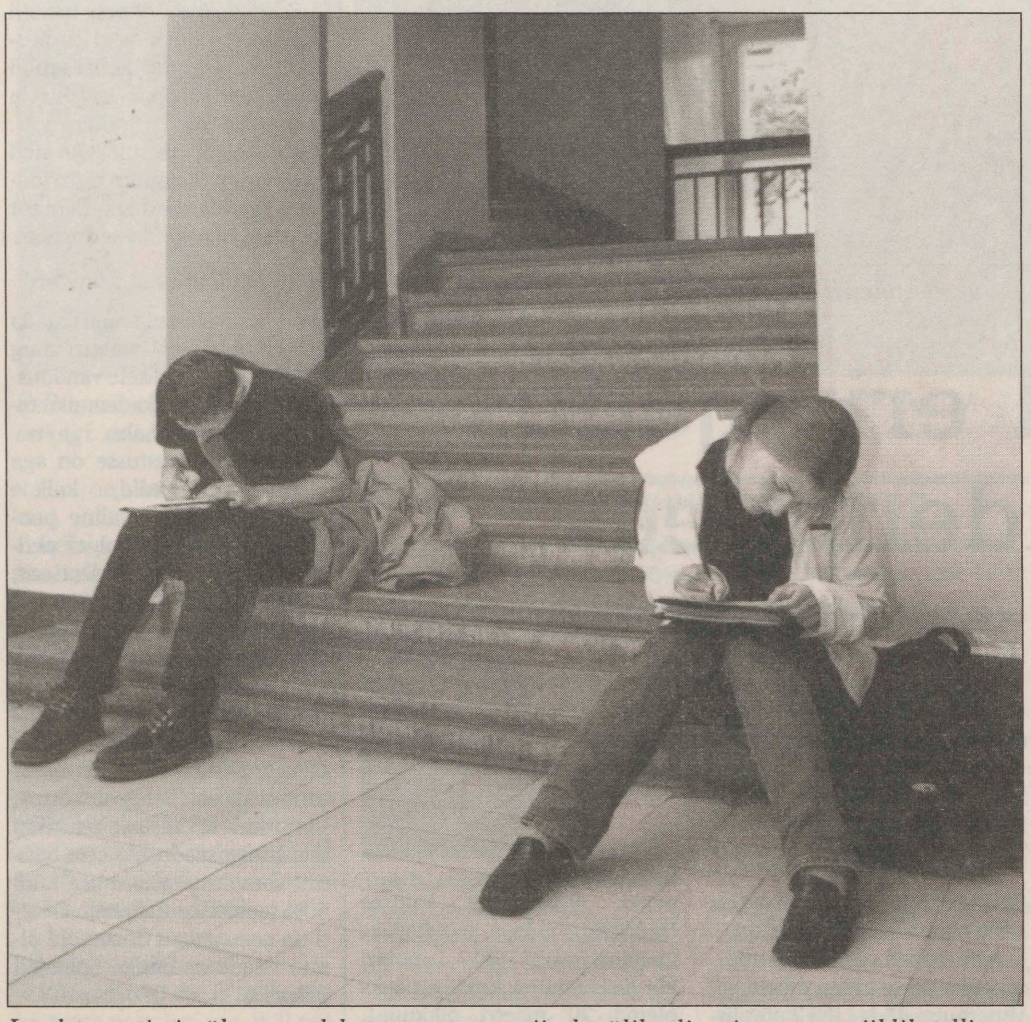
Käesoleva õppeaasta riiklikku koolitustellimust kujundades nimetas riik oma prioriteediks õpetajakoolitust. Tulevaseks õppeaastaks haridusministeeriumi projektis esitatud mahud ei võimalda õppeprorektor prof Volli Kalmu sõnul õpetajakoolitust enam prioriteetsena käsitleda, kuna TÜ õpetajakoolituse kutseaasta õppekohti plaanitakse vähendada 29 protsenti, õpetajakoolitusele spetsialiseerunud Narva Kolledži vastuvõtt väheneks selle projekti kohaselt aga kolm korda.

Uus prioriteet ülikooliga ei arvesta

Tartu Ülikoolile esitatava riikliku tellimuse üldist kahanemist ligi viiendiku võrra põhjendab haridusministeerium uue prioriteediga – tehnoloogilise hariduse eelisarendamine. Sellest prioriteedist hoolimata nähakse ette vähendada TÜs ka tehnoloogiaalase õppe kohti. Nii väheneks bioloogia- ja geograafiateaduste vastuvõtt üle 30%, keemia- ja molekulaarteaduste vastuvõtt ligi 30% jt täppisteaduste vastuvõtt ligi 14%. Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani prof Ain Heinaru sõnul tooks nimetatud nn kallite erialade vähendamine korvamatut kahju: "Mõne aasta pärast tähendab see umbes samasuguse protsendi võrra õppejõudude koondamist. Samas vähenevad põhiõppe vähenedes ka kraadiõppe võimalused."

Efektiivsus pole argument

Kraadiõppe õppekohtade arv väheneb haridusministeeriumi kavade kohaselt kõige rohkem just Tartu Ülikoolis – magistriõppe õppekohtade arv 13% ja doktoriõppe õppekohtade arv 9%. (Eelmisel aastal suurenes magistriõppe vastuvõtt võrreldes 1999. aastaga küll kolmandiku võrra.) Seda olukorras, kus ülikooli osakaal oli möödunud aastal kaitstud magistritöödest 56%. Ehkki viimase viie aasta jooksul on riigitellimus õigusteaduskonna bakalaureuseõppele vähenenud kolm korda, plaanitakse tulevaks õppeaastaks riigitellimus veelgi vähendada – möödunud aastaga võrreldes 37%. Samas kavatsetakse erakõrgkoolidest tellida 15 õppekohta, niisama palju, kui väheneb TÜ õigusteaduskonnale eraldatud riigitellimus. "Jääb arusaamatuks, milliste kriteeriumite alusel seda tehakse," on õigusteaduskonna dekaan prof Kalle Merusk hämmastunud. "Tartu Ülikooli õigusteaduskonda on kaheldamatult koondunud põhiline osa Eesti õigusteaduse potentsiaalist. Selle tõestuseks vaid üks näide: sellel aastal Eesti Teadusfondi õigusteadustele antud üheksast grandist eraldati 7 meile."

Loodetavasti ei vähene andekate noorte tormijooks ülikooli, mis sest, et riiklik tellimus kahaneb. ANDRES TENNUS

LÄBIRÄÄKIMISTE ESIALGNE TULEMUS:

Diplomiõpe + 25
- **Narva kolledž + 15 õppekohta**
- **Pärnu kolledž + 10 õppekohta**

Bakalaureuseõpe + 30
- **Keskkonnatehnoloogia + 10 õppekohta**
- **Eesti ja soome-ugri keeleteadus + 10 õppekohta**
- **keemia-molekulaarbioloogia + 10 õppekohta**

Magistriõpe + 23
- **õigusteadused + 2 õppekohta**
- **keemia-molekulaarbioloogia + 5 õppekohta**
- **bioloogia-geograafia + 5 õppekohta**
- **humanitaaria + 5 õppekohta**
- **majandus + 6 õppekohta**

Doktoriõpe + 8
- **täppisteadused + 5 õppekohta**
- **sotsiaalteadused + 2 õppekohta**
- **majandus + 2 õppekohta**
- **õigus – 1 õppekoht**

Riigitellimuse vähenemine saatuslik?

Majandusteaduskonna bakalaureuseõpet plaanib haridusministeerium vähendada ligi 50 protsenti. Hoolimata sellest, et viimane evalveerimine tunnistas TÜ majandusteadushariduse Eesti parimaks, et teaduskond on olnud edukaim Eesti Teadusfondi grantide taotleja, saades viimasel aastal üle poole kõigist majandusteadusele eraldatud vahenditest. "Riigitellimuse drastiline vähendamine tähendab eelkõige majandusteaduskonna kui tervikliku teadus-koolituskeskuse lõppu. Muutub võimatuks vajaliku õppejõudude kriitilise potentsiaali säilitamine. Tulemuseks on piisava spetsialiseerimissügavuseta akadeemiline "üldõpe" või kitsalt rakenduslik ja turul end müüv ärikoolitus," näeb majandusteaduskonna dekaan prof Jüri Sepp masendavat perspektiivi. Tõsist probleemi ülikoolihariduse senisel tasemel hoidmisega on nimetanud peaaegu kõikide teaduskondade esindajad.

Mille alusel õppekohti tellitakse?

Aastaid on kõrghariduse probleemide põhjuseks peetud korraliku ja tulevikusuundumusi arvestava strateegia puudumist. Nüüd on haridusministeeriumi ametnikud ajakirjanduses kinnitanud, et riigitellimuse projekti aluseks ongi eri valdkondade arengukontseptsioonid, arengukavad ja strateegiad. Tartu Ülikoolile ja teadaolevalt ka teistele ülikoolidele pole neid paraku tutvustatud. Nii jääbki rektor prof Jaak Aaviksool üle vaid haridusministeeriumile meelde tuletada: "Kui need uuringud on tõesti olemas, poleks palju neid ka ülikoolidele tutvustada."

TÄNA LEHES

Intervjuu

Üliõpilane Alar Valdmann looduskaitseringist kui survegrupist
LK3

Kuidas saavad TÜ hoonetes liikuda erivajadustega üliõpilased
LK 2

Dotsendid kui kõrgkoolide unustatud inimesed
LK 2

Tartu ja Voroneži ülikooli koostöö jätkub
LK 2

UUDISED

Jaak Järv valiti orgaanilise keemia professoriks

TÜ nõukogu valis orgaanilise keemia professoriks Jaak Järve (pildil).

Tema kandidatuuri toetas 42st hääletanud liikmest 41. Järv on lõpetanud TÜ füüsika-keemiateaduskonna *cum laude* 1972. Ta kaitses keemiakandidaadi kraadi 1976. ja keemiadoktori kraadi 1990. aastal. Aastast 1972 on Järv töötanud TÜs. 1991. aastal valiti ta bioorgaanilise keemia professoriks. 1999. aastast on ta füüsika-keemiateaduskonna dekaan.

1991. aastal valiti Järv Kuopio Ülikooli ja 1997 Uppsala Ülikooli audoktoriks ning Eesti TA akadeemikuks.

Järv on avaldanud üle 120 teaduspublikatsiooni, töötanud külalisteadurina Stockholmi ja Uppsala ülikoolis ning Åbo Akademi Ülikoolis Turus. 1983. aastast on ta ajakirja Bioorganic Chemistry (Academic Press, USA) toimetuskolleegiumi liige. Lisaks on ta ka Euroopa Neurokeemia Seltsi, Ameerika Keemiaseltsi, Eesti Biokeeemia Seltsi jt erialaseltside liige.

Üliõpilasesinduses uued valimised

29. märtsil toimunud üliõpilasesinduse (ÜE) koosolekul kinnitas TÜ ÜE valimisjuhendi muudatuse ning kuulutas välja uued valimised.

ÜE teabe- ja kultuuritoimkonna esimehe Marko Lepiku (pildil) sõnul sätestab vastuvõetud valimisjuhend ka uue korra esinduse liikmete valimisel kogu ülikooli ühendavasse esindusse TÜ kolledžitest. "Igale kolledžile on esinduses garanteeritud üks esinduskoht," täpsustas Lepik. "See peaks tagama selle, et meie ülikooli üliõpilasesindusse jõuaksid otse ka kolledžite probleemid. Varem kehtinud süsteem seda garanteerida ei suutnud".

Esindus kinnitas koosolekul ka ülikooli tudengitest koosneva 15-liikmelise valimistoimkonna, mis vastutab valimiste läbiviimise eest Tartus, Türil, Narvas ning Pärnus.

Veel lisas Marko Lepik, et 24.-26. aprillini asetleidvatel valimistel on kaks väga olulist muudatust. "Seni on üliõpilaste valimisaktiivsus olnud murettekitavalt madal, mis on ühelt poolt tingitud kindlasti esinduse tegevuse vähesest kajastatusest, teisalt aga ka valimissüsteemi ebamugavusest. Loodame seda tõsta, korraldades valimised kolmel päeval ning kolmes erinevas valimispunktis erinevates õppehoonetes". Konkreetsed õppehooned otsustab esinduse ettepanekul vastvalitud valimistoimkond.

Valimisel võivad kandideerida kõik TÜ tudengid. Infot tingimuste kohta saab üliõpilasesindusest.

Uus koduleheküIg

Üliõpilasesindus avas oma uue koduleheküIje, mille võib leida aadressilt www.ut.ee/esindus.

KoduleheküIje vahendusel võib tutvuda esinduse ülesehituse, toimimispõhimõtete, koosseisu, koosolekute protokollidega jmt. Lisaks saab koduleheküIje vahendusel olulisemat jooksvat teavet esinduse tegevuse kohta ning tutvuda aruannete ja tegevuskavadega.

Uue koduleheküIje kaudu on võimalik juhatusele saata ka küsimusi ja abipalveid.

Lisaks koduleheküljele saab esinduse tegevuse kohta infot ka majordomo postiloendi ut.student vahendusel, millega liitumiseks piiranguid ei ole. Lähiajal saab mõlema kanali vahendusel ka infot 24.-26. aprillini toimuvate uue koosseisu valimiste kohta.

Valimiste erileht

Tõenäoliselt ilmub reedel, 20. aprillil UT vaheleht "Üliõpilasvalimised", kus kõik nimekirjad saavad end tutvustada sõnas, pildis jne. Toimetus ootab materjale (tekste ja pilte korraga nimekirja koordinaatorilt (fotod originaalis või meiliga, igal pildil nimi loetavalt; tekstid meili või disketiga). Kujunduse jätab toimetus enda hooleks, sest kõik peab ju ära mahtuma.

UT ilmub tuleval nädalal 12. aprillil

Seoses lihavõttepühadega ilmub kevadpäevade lisalehega UT juba 12. aprilli hommikul (tööpäev kestab TÜs kl 12ni). Materjalid palume võimalikult vara ära saata-tuua, viimased teated teisipäeva õhtul.

UUDISED

Euroopa Ülikoolide Assotsiatsioon

Hispaanias Salamancas toimunud Euroopa ülikoolide rektorite kohtumisel moodustati uus Euroopa kõrgkoole ühendav organisatsioon Euroopa Ülikoolide Assotsiatsioon.

Üle 600 Euroopa kõrgemat õppeasutust esindav assotsiatsioon valis 8-liikmelisse juhatusse ka TÜ rektori prof Jaak Aaviksoo.

Salamanca kohtumise põhiteemaks oli ülikoolide tulevik Euroopa kõrgharidusruumis. Prof Jaak Aaviksoo sõnul leiti kohtumisel, et Euroopa ühist kõrgharidusruumi ei saa kujundada riiklikud institutsioonid, vaid et see on ülikoolide ülesanne. Selle otsuse tagamiseks moodustati Euroopa Ülikoolide Assotsiatsioon, mille ülesanne on ühtse kõrgharidusruumi loomiseks vajalike printsiipide ja põhimõtete väljatöötamine.

Uus organisatsioon moodustati Euroopa Rektorite Konverentsi ja Euroopa Liidu Liikmesriikide Ülikoolide Rektorite Konföderatsiooni liitmise teel.

TÜ ja Lennukolledž sõlmisid lepingu

Eile sõlmisid koostöölepingu TÜ ja Tartu Lennukolledž.

Ülikool ja lennukolledž hakkavad läbi viima vastastikust õppetööd. Lepingupooled vahetavad üliõpilasi ja tunnustavad vastastikku õppetulemusi positiivselt akrediteeritud ainevaldkondades. Samuti annab leping raamatukogu vastastikuse kasutamise õiguse. TÜ õpperektor prof Volli Kalm avaldas head meelt Tartu õppeasutuste koostöö süvenemise üle: "Koostöölepingu sõlmimine on hea näide kõrgkoolide koostööst ja akadeemilise kompetentsi ühiskasutamisest."

TÜ teabetunnid toimuvad jälle

Kolmapäeval toimus ülikooli nõukogu saalis teabetund.

Administratsioonidirektori Margus Otsa sõnul hakkavad vahepeal katkenud teabetunnid toimuma kolmapäeviti kell 11 üle kahe nädala, vajadusel ka tihedamini.

4. aprilli teabetunnis tutvustas personaliosakonna juhataja Mari Nõmm uut palgaeeskirja ning akadeemiline sekretär Ivar-Igor Saarniit ülikooli nõukogule esitatavate dokumentide ettevalmistamist.

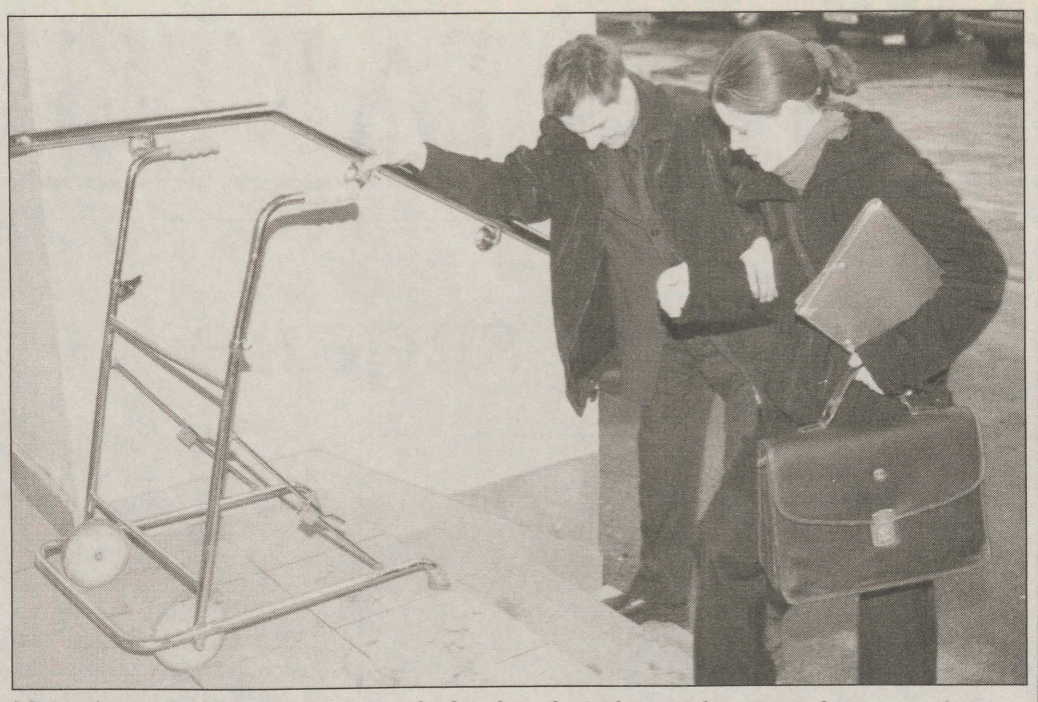
Teabetundi, kus rektoraadi liikmed jagavad infot, on oodatud kõik huvilised.

Võistlus üliõpilasinnovaatoritele

2. aprillil kuulutasid Tartu Teaduspark, Ericsson Eesti AS ja AS Regio üliõpilastele välja äriideede ja -plaanide võistluse mobiilside uute võimaluste kasutamiseks. Võitja töögrupp sõidab Kista teadusparki Stockholmis.

Rühmadele jagavad võistluse internetilehekülje nõuandeid infotehnoloogia ja meeskonnatöö spetsialistid, ideekavandi kitsaskohtadele juhivad tähelepanu Regio ja Ericssoni asjatundjad *workshop*ides.

Korraldajad tahavad sütitada tudengite loovust, teadvustada meeskonnatöö tähtsust ja kiirendada Eesti IT-sektori arengut. Tööde esitamise tähtaeg on 15. juuni. Võistluse lehekülg: www.park.tartu.ee/iktk. Info: Meelis Kaldalu 055 610 582.

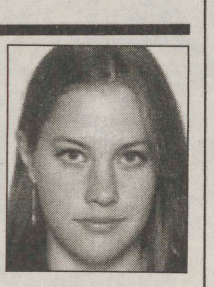

Majandusteaduskonna trepid on ühed vähesed, mida mööda erivajadustega tudeng hoonesse siseneda saab. LAURI LINNAMÄE / ÜLIÕPILASLEHT

Müürid erivajadustega tudengi ees

Oudekki Loone
TÜ Üliõpilasesinduse sotsiaaltoimkonna esimees

TÜ võiks vaimselt erksaid noori juurde saada, kui õppehooned vastaksid liikumispuudega tudengite vajadustele.

Ühel talvisel päeval lähevad neli tudengit ühiselamust mitmesse õppehoonesse uurima, kuidas seal liikuda saab – üks neljast üliõpilasest on ratastoolis.

Äsja remonditud Pepleri 14 näeb esialgu välja väga sõbralik. Välisusteni viib kaldtee, uksed avanevad automaatselt. Ühiselamusse sisse jõudes vallandub seltskonnas ühine naer: edasi ühiselamusse, ka liftini, pääseb vaid üle kolme järsu trepiastme.

Ratastoolis ei saa üksi liikuda

Üksi ei saa ratastoolis üliõpilane sealt kuidagi edasi, kaks abilist peavad teda tõstma.

Need astmed mõjuvad eriti groteskselt seetõttu, et mainitud ühiselamus on ainsana Tartus asuvatest ühiselamutest invatoad. Need on küll piisavalt suured ja mugavad ning ka lift on kõigiti kasutamisvõimalik, kuid tegelikult ei pääse ratastoolis üliõpilane neile siiski ligi. Tõenäoliselt isegi ühe kaaslase abiga mitte.

Kahjuks ei jää niisugune pilt ainult ühest ühiselamust. Enamikust TÜ õppehoonetest leiab samasuguseid tillukesi treppe ja üksikuid astmeid, näiteks uues keeltemajas otse enne lifti.

Kõige kurvem ongi see, et ka uutes majades (uus keeltemaja, Iuridicum, Lossi 3 õppehoone) ei ole mõeldud võimalusele, et seal liikuv inimene võiks olla ratastoolis (või ka kergema liikumispuudega).

Sobivad Narva mnt 4 ja Tiigi 78

Eestis on umbes tuhatkond noort, kes võiksid oma vaimsete võimete poolest ülikooli pürgida, ent füüsilise hälbe pärast ei saa seda teha. Nähes, millised on Tartu Ülikooli õppetingimused, ütleb TÜ Üliõpilaskonna sotsiaaltoimkonda õppehoonete testimisel abistanud neiu: "Selge, no majandusteaduskonnas võib-olla saab õppida ja sotsiaalteaduskonnas, eeldusel, et õppetöö toimub Tiigi 78".

Tõepoolest, need on ainsad majad, kus tal on mingigi võimalus omapäi ja inimväärselt liikuda. Majandusteaduskonna suur kaubalift ajab muidugi kergelt naerma ja ega sealgi üksi uksi lahti saa, kuid see on siiski parem kui mitte midagi.

Aga teised erialad? Informaatika peale ei saa mõeldagi, Vanemuise 46 ja Liivi 2 põhilisteks ehiskomponentideks tunduvad olevat trepid, eriti esimeses. Kusjuures kohati ka piisavalt laiad trepid, mille juurde saaks lisaks paigaldada veel kaldtee/resti, mida mööda üles-alla liikumine siiski võimalik oleks. Ka paljud liftid on tegelikult ratastoolis üliõpilasele kasutamatud, mõned liiga kitsad ja tihti on ka liftinupud liiga kõrgel istuvale inimesele vajutamiseks.

Mingil määral on muidugi mõistetav, et ülikool pole jõudnud leida tehnilisi lahendusi kõigile vanadele hoonetele. Iga asi omal ajal, võib mõelda, kui on lootust, et töö siiski mingist otsast alguse saab.

Kurvaks teeb hoopis asjaolu, et just uutes hoonetes ei ole mõeldud mitte päris tavapärase inimese liikumisvõimalusele. Ei tohiks olla keeruline väikseid treppe ka kaldteedega asendada ning trepid ja kaldteed käsipuudega varustada.

Lisaks sissepääsudele on probleeme ka auditooriumitega. Need algavad ukselävelt. Just põrandast tunduvalt kõrgem lävi osutubki tihti ebamugavaks tõkkeks ruumi pääsemisel, mõnikord tuleb ka siin ratastooli tõsta. Tihti on õpperuum tihedalt laudu täis, nii et seal on ratastooliga võimatu manööverdada (ja ka ilma mingi puudeta inimesel ebamugav!).

Uute majade puhul arvestada ehitusnõudeid

Mida tuleks teha? Uute majade ehitamisel arvestada võimaliku liikumispuudega inimese nõudeid kaldteede, liftide, ukselaiuse jms osas. Rahvusvaheline Puuetega Inimeste Liit soovitab, et uksed ei oleks kitsamad kui 85 cm, vastasel korral võib nende läbimine osutuda tõsiseks probleemiks. Uksed peaksid avanema kergelt ja võimalusel automaatselt. Treppidele peaks lisanduma kaldtee (mõistliku kaldega, soovitavaks loetakse kallet 1:20—1 meetri kõrgusele minev kaldtee peaks olema 20 meetri pikkune). Kaldtee võimatuse korral tuleb majja lisada lift, kuhu väljast on võimalik siseneda. Samuti peaks vältima mainitud kõrgeid lävepakke ja liiga kõrgele asetatud liftinuppe.

Suunavad viidad

Vanade majade puhul on asi keerukam, kuid ka siin on võimalik erinevaid lahendusi leida. Paljude majade trepid on piisavalt laiad, et nende juurde paigutada kaldtee, mõningatesse on ka võimalik lisada lift. Samuti võib kohandada invasõbraliku lisaukse, mille juurde juhatab viit.

Viit peab juhatama ka liftini, kui see on olemas. Tartu Ülikoolis praegu kusagil juhiseid ei ole. Siin võib etteheite teha ka sotsiaalteaduskonna majale Tiigi 78, kus on mugav lift, kuhu pääseb hoovist, aga teavet saab selle kohta ainult pärast pikki pärimisi. Kohapeale tulnud ratastoolis inimene aga tihti ei pääsegi inimeseni, kes talle vastavat infot jagaks. Teabe lisamine ei tohiks olla keerukas ega kulukas, vaja on vaid soovi.

Tartu Ülikoolil peaks olema soov, et võimalikult paljud vaimselt erksad ja tublid inimesed lisanduksid üliõpilaste hulka. Seega võiksime teha õppetingimused võimalikult soodsaks või siis vähemalt reaalseks ja inimväärseks. Kui me korraldaksime kogu õppetöö väga kõrgetes tornides, kuhu pääseb vaid köitpidi ronides, siis ei pääseks siia enamik Eesti noori. Või ei tahaks, sest see on pisut liiga absurdne ja ebamugav viis teadmisteni jõuda. Ent liikumispuudega inimesed on praegu sellisena võrreldavas olukorras. Muudame seda!

Täpsema ülevaate ja soovitusi ülikooli majade olukorra kohta saab üliõpilasesindusest, Ülikooli 18B või autorilt oudekki@ut.ee.

ARVAMUS

Unustatud inimesed

Heino Siigur
Õigusteaduse doktor, emeriitprofessor

Pensionil olevate dotsentide majanduslik olukord vajab parandamist kas emeriitdotsendi staatusena või mõnel muul moel.

Kõrgkoolide õppepersonali põhiosa moodustavad professorid ja dotsendid, kellel senini on lasunud ka õppe-, teadus- ja metoodikatöö põhiraskus. Nagu kõigil, nii tuleb ka neil vanusepiiri ületamise tõttu loobuda oma senisest ametikohast ja asuda pensionäri seisusesse.

Riigiametnikest kehvem

Professoritel on võimalus saada emeriitprofessori staatus ning seega lisaks tavalisele vanaduspensionile 75% akadeemiku tasust miinus tulumaks.

Täielikku unustusse on aga jäänud dotsendid, kellele makstakse vaid tavaline pension ning üleminek palgalt pensionile on väga järsk. Dotsent, kes on aastakümneid töötanud avalik-õiguslikus kõrgkoolis ja üldjuhul ka väiksema palgaga kui vanemametnikud riigiaparaadis ning paljud kohaliku omavalitsuse tegelased, on pensionärina riigiametnikest tunduvalt halvemas olukorras. Viimastele on vastavalt avaliku teenistuse seadusele ette nähtud vanaduspensioni lisa kuni 50% teenistusstaaži eest. Ometi on needsamad dotsendid olnud nende ametnike õpetajad ülikoolis.

Kõik ei mahu "toolile"

Olukorra teeb veel kurioossemaks see, et professorite hulgas pole vähe neid, kes seoses õppetoolide loomisega said õppetooli juhi-korralise professori ametikoha samasuguse teaduskandidaadi kraadiga, mis on dotsentidel. Neil on võimalus emeriitprofessori staatuse saamiseks, osal see juba ongi. Mille poolest peaks küll olema halvem dotsent, kes kõrgkoolis on välja arendanud terve õppe- või uurimissuuna ja seda ka pikka aega juhtinud?

Võib muidugi väita, et korralisteks professoriteks said dotsentide hulgast parimad. Ilma et püüaksin seda väidet kummutada, võin tuua küllalt näiteid TÜ enamikust teaduskondadest, kus isegi kõik teadusdoktorid ei mahtunud "toolile" ja pidid jääma dotsentideks. Võin tuua näite omaaegse kateedri kohta, mis koosnes kolmest või neljast professorist ja ühest kandidaadist-dotsendist. Selle kogu teovõimelisus oli tagatud vaid sel teel, et kateedrijuhatajaks oli dotsent. Õppetoolide moodustamise järel said professorid kas korralisteks või erakorralisteks professoriteks, dotsendid jäänuks õppetooli dotsendiks ning saanuks vaid tavalise pensioni.

Mida teha?

Dotsentide hulgas on teadusdoktoreid, kellele mingil põhjusel doktorikraad vormistati vanuses, mil teda enam professoriks valida ei saanud. Ka edaspidi ei mahu kõik teadusdoktorid "toolile" ja osa peab paratamatult dotsendiks jääma.

Arvestades eelpool toodut leian, et on ülim aeg avalik-õiguslike ülikoolide juhtkondadel ja ametiühinguorganisatsioonidel tõsta üles küsimus dotsentide pensionäride majandusliku olukorra parandamiseks. Kas teha seda emeriitdotsendi staatusena või mingil muul viisil, on nn õigustehnika küsimus. Vastus, et riigil pole raha ja küsimuse tõstatamine on populistlik, pole usaldusväärne. Võib näidata rea allikaid, mille arvel saab vajalikud ressursid.

Voronežis asuv Imhotepi püramiidion (Egiptus). REPRO

Tartu ja Voroneži ülikooli koostöö jätkub

TÜ Kunstimuuseumi direktor Inge Kukk ja Voroneži oblasti kunstimuuseumi direktor Vladimir Ustinov kirjutasid Tallinnas alla koostöö jätkamise lepingule.

Küsimusele, kas koostöölepingu jätkamine kiirendab kunstivarade Tartusse tagasisaamist, vastas Inge Kukk, et reaalne tagasisaamine sõltub siiski kahe riigi vahelistest suhetest. "Käesoleva lepingu kõige olulisemaks saavutuseks pean Voronežis asuvate TÜ kunstivarade tervikliku avalikustamise võimalust illustreeritud kataloogina."

Tartu Ülikooli Voronežis asuva kunstikogu täielik kaheosaline kataloog antakse välja inglise, eesti ja vene keeles ning see koondab endas kõigi Voronežis asuvate TÜ kunstivarade andmeid. I köide sisaldab kujutavat kunsti ning Egiptuse ja Kreeka kollektsiooni, II mündikollektsiooni.

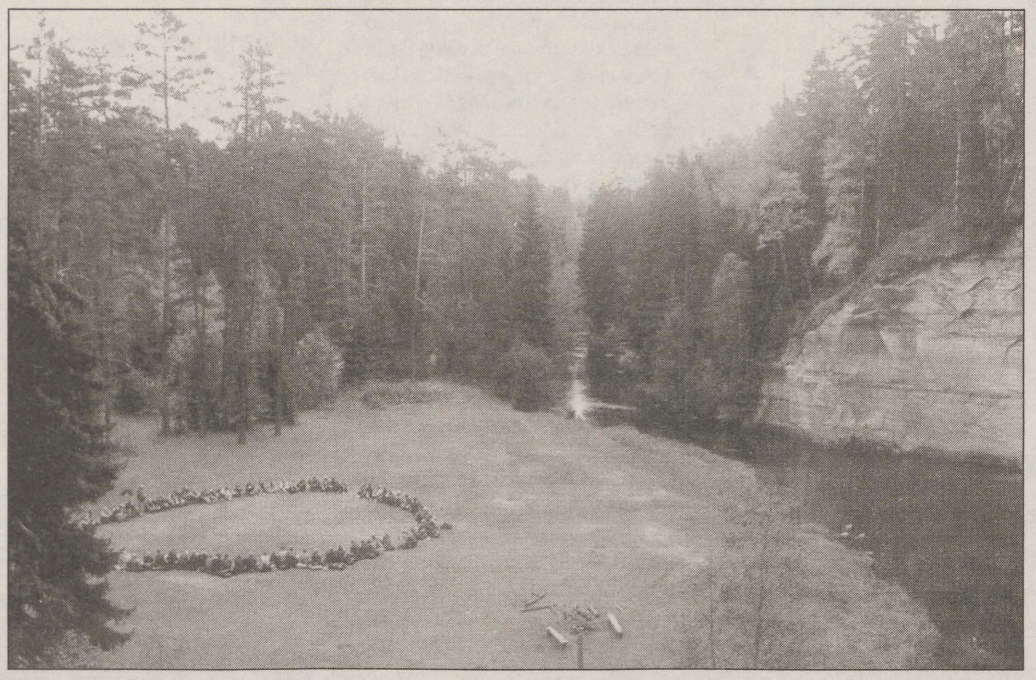
Inge Kuke sõnul tuleb kataloog väga mahukas. "Selles on iga teose andmed koos illustratsiooni ja päritolulegendiga, mis viib kogu esmakordselt tervikuna rahvusvahelisse kunstiinfo süsteemi. Selleks et astuda järgmisi samme varade tagasisaamiseks, on vaja kõigepealt kunstikogu detailselt fikseerida," selgitas Kukk.

Eksponaatide pildistamist finantseerib Vene pool, Eesti pool finantseerib kataloogi tõlkimist ja väljaandmist. Värviliste ja mustvalgete reproduktsioonidega kataloogi tiraažiks on tuhat eksemplari.

Looduskaitsering kui survegrupp

Varje Sootak

Ülikooli kevadpäevadel kutsub Tartu üliõpilaste looduskaitsering tudengeid rattaretkele, botaanikaaeda ja Raadile linnulaulu kuulama. Kevad- ja sügispäevadel kaasalöömine on ringi üks traditsioone, väidab ekspresident Alar Valdmann.

Sellise sõprusringi moodustavad igal sügisel Taevaskojas Tartu ülõpilaste looduskaitseringi avamatkast osavõtjad. JAAK LAINESTE

Üks traditsioone on ka märtsikuine aastakoosolek.

Ring asutati 1958. aasta 13. märtsil, üks asutajaid ja ringi juhendajaid on Eesti Looduskaitse Seltsi asutaja ja kauaaegne esimees Jaan Eilart. Aastakoosolekul teeme kokkuvõtteid ja valime uue juhatuse. Mina andsin aastase töö järel nn presidenditooli uuele esimehele Taavi Nuumile. Traditsioonid on ringi suurim pluss teiste organisatsioonidega võrreldes.

Millised need traditsioonid on?

Sügissemester algab avamatkaga Taevaskojast Valgemetsa ning lõpeb juunis lõpulõkkega Leego järve ääres. Sinna vahele mahub hulk au sees olevaid tavasid, nagu vana-aasta-õhtul Raadil loodus- ja kultuuritegelaste kalmudel küünalde süütamine. Üks tava on ka näiteks Raadi kalmistul varahommikustel kevadtundidel linnulaulu kuulamine. Linde õpetab kuulama ülikooli töötaja, ringi vilistlane Kalev Pild. Küllap ongi vaatamata tõusudele ja mõõnadele ringil elu sees hoidnud vilistlaste osalus. Presidendiaasta jooksul kogesin midagi, mida kohe oli raske taibata – mõni vilistlane on mulle öelnud, et ring on jätnud jälje kogu tema edaspidisele elule. See paneb mõtlema. Olen adunud sedagi, et kuigi ring oli ametlikult tunnustatud, oli ta omal ajal eriline alternatiivorganisatsioon, mille liikmetesse süstiti dopinguna seda osa ajaloost ja kultuuriloost, mida koolis ei õpetatud.

Eelmise tegevusaasta aruannet oli huvitav kuulata. Peale traditsioonide sekkute projektide ja muuga uue sajandi keskkonnaprobleemidesse.

Ring on alati ajaga kaasas käinud, arvan, et isegi ajast ees. Esiteks on see esimene taoline teadaolev üliõpilaste looduskaitseühing maailmas. Algusaegadel hakati välja õpetama looduskaitseinstruktoreid, esimesena Eestis looduskaitse õpperadu tegema, korrastati parke ja metsi, istutati puid jne.

Ringi kuuluvad enamasti bioloogia-geograafiateaduskonna üliõpilased, EPMÜst meile lähedaste erialade tudengid. Meile läheb korda kõik, mis elamisväärse maailma säilitaks.

Ja mis siis säilitaks?

Konkreetselt me ju totrustele kätt ette panna ei saa, küll aga teeme oma häält muul viisil.

Ringi liikmed käisid näiteks eelmise aasta sügisel Haagis kliimakonverentsivastasel demonstratsioonil, kirjutasime alla ka keskkonnaministeeriumile, valitsusele ja riigikogu keskkonnakomisjonile esitatud metsade kaitse ja majandamise kiirete probleemide lahendamise avalikule pöördumisele. Koos Tartu Noorte Reformiklubi ja Noor-Isamaaga tegime ühisavalduse Toomemäe üldplaneeringu kohta. Oma arvamust ei tohi karta välja öelda, mida muud kui survegruppi ring linnavalitsusele kujutabki.

Viimasel aastal oleme üldse tihedalt lävinud Eesti keskkonnaorganisatsioonidega.

Miks Te arvate, et keskkonnaministeerium peaks teie arvamust kuulda võtma?

Üks pool on keskkonnaprobleemidega igapäevaselt tegelevad ametnikud, teine pool terviklikku maailmapilti alles kujundavad tudengid. Paljud kunagised ringi liikmed on täna keskkonnaga seotud, töötavad ka ministeeriumis ning juba seeläbi võib arusaam tudengi arvamusest positiivne olla.

Aga kui riik tõmbab oma tulevikule, st tudengitele vee peale, siis teeb ta seda ka enesele. Tudeng on innovaatiline ja kõrvalvaatajana asjadest tihti selgema arusaamaga kui igapäevarutiinist kurnatud ametnik.

Oleme saanud oma arvamuse välja öelda ka ümarlauakohtumisel keskkonnaministriga ja kohtumisel keskkonnainvesteeringute keskuse uute juhtidega. Kui keskuse eelkäija, keskkonnafond hiilgas oma mustade tehingute ja läbipaistmatusega, siis uued juhid jätsid oma suhtumisega vastupidise mulje.

Osalesite ka Undva sadama loos.

See, et sinna sadamat ei tule, on Eesti Ornitoloogiaühingu ja Eesti looduskaitse suur võit. Nn Undva retke tulemusena valmis sadama ehitamisest 40-leheküljeline kokkuvõte.

Selles on ka muu hulgas detailplaneeringu koopia, milles kanalisatsioonitorud lihtsalt väljusid kaardilehelt ja väljavõte maakonnalehest Meie Maa, kus surmakuulutuste vahel seisis teade sadama detailplaneeringu avalikustamisest.

Ametlik kord nõuab teate avalikustamist üleriigilises päevalehes. Need olid kõige markantsemad näited, aga see ei olnud kaugeltki kõik. Eesti Ornitoloogiaühingu juhatuse liige ja ringi liige Mati Kose on kohtuprotsessi peamine vedaja. Avalikustamisel oli oma osa ka teistel ringi liikmetel ja vilistlastel.

Ringil on ka mitu huvitavat projekti.

Eelmisel aastal valmistasime ette Kagu-Eesti alternatiivsete liikumisteede (matkateede) ja vaatekohtade projekti. Tahame luua vähekasutatud väiketeedega aasta ringi toimiva asulaid, huviväärsusi ja turismipiirkondi hõlmava teedevõrgu, et ka vaatekohti ja maastikku paremini eksponeerida.

Üks projekt käsitleb meil siinsamas (Emajõe Suveteatri toimumiskoha kõrval) Emajõe ääres looduskaitsealuse devoni liivakivipaljandi tutvustamist ja selle väärtustamist loodusmälestisena. Talgutel oleme korrastanud sellesama paljandi ümbrust, füüsikahoone tagust, Ööbikuorgu, niitnud laide Matsalu looduskaitsealal jmt.

Mis kaasaja ja tuleviku loodust puudutab, siis ringi liikmetele jääb ju midagi külge kogu eluks, nii et ise ta hoiab juba teadlikult loodust.

Harivat poolt kannavad ka meie seminarid, kuhu kutsume esinema parasjagu päevakorral oleva teemaga seotud inimesi maastikukaitsest, kliimamuutustest, pärandkooslusest jpm. Sageli on ettekandjad ringi vilistlased, sh eelmised presidendid. Nende osalus on ringile kaudselt nõuandev ja suunav.

Eestis on mitu roheliste ja looduskaitsjate organisatsiooni. Kas üksteist võtate kuulda?

Käivitus elektronlist, kuhu kuuluvad praegu 15 Eesti tähtsama keskkonnaorganisatsiooni liikmed. Soovime koondada kõik Eesti keskkonnaorganisatsioonid.

Listi kaudu saame kiiresti infot vahetada ning koonduda, kui tarvis ühiselt midagi otsustada. Kui keegi tahab midagi olulist kõikidele keskkonnaorganisatsioonidele kirjutada, siis võib teha seda aadressil org.eko@lists.ut.ee.

ÜLIÕPILASTE LOODUSKAITSERING

Koosolekud toimuvad neljapäeviti kl 19 botaanikaaias.
Eile arutasid ringi liikmed põletavaid keskkonnaküsimusi: Türi tselluloositehase ja Ubja kaevanduse rajamist jmt.
Liitu meie elektronlistiga: seltsid.tylkr@lists.ut.ee, täpsem info www.ring.ee.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Arthur Joachim von Oettingen oli üllatavalt mitmekülgne teadlane

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

28. märtsil 165 aastat tagasi sündis Luua mõisas Oettingenite aadliperekonnas Arthur Joachim, kellest sai Tartu Ülikooli füüsikaprofessor.

Oettingen lõpetas ülikooli 1859 füüsikakandidaadina, täiendas end Pariisis ja Saksamaal. Doktoriväitekirja kirjutas ta termomeetrite korrektsiooni-de kohta.

Tartu Ülikooli kutsuti ta eradotsendiks juba 1863, kuid füüsika kateedri professoriks määrati alles pärast Kämtzi lahkumist 1866.

Ta töötas ülikoolis 30 aastat. 1893 suundus venestamise tõttu Leipzigi ülikooli.

Oettingen oli väga mitmekülgne teadlane, kelle huvid ei piirdunud füüsikaga. Tema teadustegevuse põhisuunad olid:

elektrinähtuste uurimine (magistriväitekiri ja töö *venia legendi* saamiseks, artiklid füüsikaajakirjades); meteoroloogia (süstemaatiliste ilmavaatluste alustamine (1865) ja meteoroloogia observatooriumi rajamine, aastaraamatute toimetamine, uute vaatlusriistade hankimine, loengute pidamine); aparaadiehitus; muusikateooria (raamat "Harmooniasüsteem duaalses arenduses"); loengud psühhofüüsikast ja harmooniaõpetusest); pedagoogika; osavõtt Loodusuurijate Seltsi tööst (sekretär, laekur ja toimetaja); botaanika (raamat "Tartu lignooside fenoloogiast"); teadusajalugu.

Kaasaegsed hindasid kõrgelt A. v Oettingeni lektorivõimeid, tihti esines ta avalike loengutega erinevatel teemadel nii ülikoolis kui ka seltside istungitel.

A. v O. oli Peterburi TA korrespondentliige, LUSi auliige, Saksa Füüsika Seltsi ja Saksi TA (Leipzig) liige ning Liivimaa vihmavaatlusjaamade võrgu juhataja; tema teaduspärand koosneb 75 trükis avaldatud tööst, samuti toimetas ta Leipzigis 35 raamatut.

Wilhelm Ostwald iseloomustas oma õpetajat: "Teadus ja elu ei olnud talle kaks lahutatud valdkonda, vaid põimusid alati ja kõikjal teineteisega.

Nii on ta igal tegevusalal jätnud tähelepanuväärseid jälgi oma vaimust, kuigi fundamentaalne avastus jäi talle tundmatuks".

Vaidlused hindamissüsteemi muutmise üle

Kadri Jaago
Helen Eenmaa
TÜ Üliõpilasesinduse haridustoimkond

29. märtsil arutlesid TÜ Üliõpilasesinduse ja arstiteaduskonna üliõpilasesindajate kogu esindajad prof Raik-Hiio Mikelsaarega kehtiva hindamissüsteemi üle.

Prof Mikelsaar on korduvalt esitanud erinevates väljaannetes Eesti Teadlaste Liidu (ETL) seisukohti ning ärgitanud üliõpilasi oma arvamust avaldama. Siiani ei ole üliõpilased seda avalikult teinud. Antud küsimuses on seni suutnud kõige aktiivsemalt kaasa rääkida üksnes TÜ Üliõpilasesinduse haridustoimkond. Eesti Üliõpilaskondade Liidul puudub veel oma arvamus ning kahjuks ka initsiatiiv seda kujundada.

Kohtumise eesmärgiks oli jõuda arusaamisele, milles ETLi ettepanekud seisnevad, kas need ühtivad ka üliõpilaste arvamustega ja kuidas edasi tegutseda. Kõigis punktides ühistele seisukohtadele ei jõutud. Näiteks tundus lõputu olevat vaidlus teemal, kas hindamiseks on paremad numbrid või tähed.

Üliõpilased arvasid, et hindamissüsteem peab olema kõigile arusaadav ning kõigis Eesti kõrgkoolides sarnane. Seda eelkõige tudengite kõrgkoolide vahelise liikumise soodustamiseks ja õppetasemete võrdlemiseks. Kindlasti on oluline, et Eesti hindamise süsteem sobiks ka Euroopa kõrgkoolide omaga. ETLi ja üliõpilaskonna arvamused on selles osas sarnased, kuid on ka olulisi erinevusi.

TÜ Üliõpilasesinduse arvates tekitab pidev süsteemi muutmine segadust ja muudatustega saavutatav tulemus ei tarvitse olla oluliselt erinev juba kehtivast korrast. Pigem oleks tarvilik kehtivat hindamist täpsustada. Selleks, et midagi muutma hakata, oleks kasulik välja selgitada kõikide Eesti kõrgkoolide arvamused ning arutada omavahel, mis üliõpilastele meeldib ja mis mitte.

UUDISED

Eesti raamatu aasta lõpukonverents

Eile ja täna toimub Pärnus eesti raamatu aasta lõpukonverents "Kloostrist internetini".

Kahel päeval kuulatakse üle 20 ettekande neljal põhiteemal: "Ajalugu kui raamat", "Raamat kui asi", "Sõna sajandeis" ja "Kas uskuda kirjasõna ülestõusmist?". Avaettekande "Raamat – mõistuse tööriist" pidas raamatu aasta peakomitee aseesimees Peeter Tulviste. TÜst olid ettekanded kavas veel Tarmo Kulmaril, Ülo Matjusel, Luule Epneril, Leena Kurvet-Käosaarel, Peeter Toropil jt.

"Kloostrist internetini" on kolmas raamatuaasta konverentside sarjas: esimene, "Raamatu osa Eesti arengus" toimus aprillis 2000 Tartus, teine, "Raamatulooline Eesti", septembris Põltsamaal. Seekordse konverentsi korraldavad ERA Peakomitee, Pärnu Linnavalitsus ja Pärnu Maavalitsus, koostööpartneriks on Endla teater.

Norra kaasaegne klaas ajaloo muuseumis

Täna avati TÜ Ajaloo Muuseumis näitus "Norra kaasaegne klaas".

Norra klaasivalmistamise juured ulatuvad aastasse 1741, mil avati esimene klaasitöökoda. Klaasipuhujad ja teised meistrid tulid muudest maadest ja asutasid kohalike talupidajate abiga tehase, mis hakkas tootma kõrgekvaliteetset klaasi.

Muuseumi projektijuhi Renata Sõukandi sõnul on kaheksast näitusel eksponeeritud tööde autorist osa tuntud ja rahvusvaheliselt tunnustatud, osa noored tõusvad tähed.

Näitus on Eestisse saabunud Norra Saatkonna vahendusel.

A. Reindorffi 100. sünniaastapäeva konkurssnäitus

Esmaspäeval avati TÜ Raamatukogu peamaja lugemissaalide fuajees Adele Reindorffi 100. sünniaastapäevale pühendatud haruldaste köidete näitus.

Eesti Akadeemilise Raamatukogu ja Eesti Köitekunstnike Ühenduse näituseobjektiks oli köiteajaloolase Endel Valk-Falgi A. Reindorffile pühendatud mälestusteos "Pärlikee". Korraldajad ootasid eeskätt klassikalisi lahendusi, mis kannaksid Adele Reindorffi kreedot köitest kui raamatuploki kaitsefunktsioonist.

Konkurss tõi esile rea uusi noori köitemeistreid, kes rikastasid klassikalisi teostustehnikaid isikupära ja kaasajatunnetusega.

Eesti poliitiline karikatuur

TÜ Raamatukogu õppelugemissaali fuajees on vaadata näitus "101 Eesti poliitilist karikatuuri 2000".

Idee koostada 2000. aasta poliitilise karikatuuri näitus ja tunnustada kaasaja parimaid pilapiltnikke tuli TÜ vilistlaselt Aare Kasemetsalt .

Riigikogu Kantselei ja Rahvusraamatukogu koostöös valminud näituskonkursi töid said huvilised hinnata Rahvusraamatukogus. Välja oli pandud 1823 pilapilti, mis ilmusid 2000. aastal 11 perioodikaväljaandes.

Hindamiskomisjon valis esimeses voorus välja 101 pilti.

Eesti keele lektor

Debreceni ülikooli filosoofiateaduskonna soome-ugri keelte õppetool on vastavalt Eesti ja Ungari haridusministeeriumide vahel sõlmitud koostöölepingule välja kuulutanud konkursi eesti keele lektori ametikohale.

Lektori õppekoormus on maksimaalselt 14 tundi nädalas. Tööülesannete hulka kuulub eesti keele õpetamine soome ja soome-ugri eriala üliõpilastele (mõlemad on nn lisaerialad ühe peaaine kõrval), erialaseminaride pidamine eesti ja läänemeresoome keeltest, eesti kirjandusest ja eesti kultuurist.

Konkursist võivad osa võtta eesti keele ja kirjanduse erialal ülikooli lõpetanud. Ungari keele oskus ja teadmised fennougristikast on eeliseks.

Kandideerijail esitada avaldus, CV ja diplomi koopia Tartu Ülikooli uurali keelte õppetooli (Ülikooli 18, 50090 Tartu) dotsent Tõnu Seilenthalile 16. aprillini. Lisainfo: seilu@ut.ee.

AIESEC ootab noori

Täna toimub Economicumis AIESECi õhtu, kuhu oodatakse aktiivseid ja hakkajaid noori.

"AIESEC pakub võimalust oma ideid rakendada ning ennast ja teisi juhtida," ütles üks õhtu korraldajatest, AIESEC Tartu president Krister Tamm.

Lisaks ülikoolis omandatavatele akadeemilistele teadmistele saab AIESECist praktilisi teadmisi ja seda eelkõige läbi välispraktikantide vahetusprogrammi, seda siis ise korraldades või praktikale minnes.

"Eesmärk on mitmekülgse maailmapildiga noorte juhtide kujundamine, kes suudaksid ühiskonnas positiivseid muutusi ellu viia, " ütles Tamm. Oluline pole see, et kõigist liikmetest saaksid juhid ühiskondlikul tasandil, vaid et neist saaksid n-ö iseenese juhid. Tähtis on isiksuse areng, et inimene suudaks arendada end maksimaalselt, kasutades ära kõiki võimeid.

Küsimustele kes, mis, kuidas ja miks leiavad tudengid vastuse, kui tulevad täna avatud uste õhtule, mis toimub Economicumi saunas kell 20.

ÕNNITLEME

50

Rein Koch,
teadur – 10. aprill
Madis Noppel,
teadur – 11. aprill
Arvo Sööt,
majahoidja – 7. aprill

55

Indrek Sepp,
vanemraamatukoguhoidja – 8. aprill

60

Ludmilla Eeber,
vanemraamatukoguhoidja – 7. aprill
Ruth Mikelsaar,
dotsent – 11. aprill

65

Enn Lasn,
spetsialist – 7. aprill

70

Milvi-Miralda Rajalo,
koristaja – 7. aprill
Kiira Pärt,
insener – 8. aprill

75

Karl Rebane,
emeriitprofessor – 11. aprill

RAAMATUKOGU PÜHADE AJAL

Seoses ülestõusmispühadega on Tartu Ülikooli Raamatukogu peamaja ja humanitaarraamatukogu avatud neljapäeval, 12. aprillil kell 9-16 ning suletud 13.-15. aprillini.

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA STIPENDIUMID

Eesti Teaduste Akadeemia annab 2001. aastal võistluse korras välja kuni kuus ühekordset stipendiumi (á 10 000 – 20 000 krooni) monograafiliste teadustööde ja populaarteaduslike raamatute käsikirja lõpetamiseks ning vormistamiseks.
Stipendiumi taotlejal peab olema teaduskraad.
Taotlusi (koos isikuandmete, põhjenduse, käsikirja kava ja retsensiooniga) võetakse vastu 30. aprillini aadressil Kohtu 6, 10130 Tallinn, Eesti Teaduste Akadeemia juhatus.
Info tel. 645 07 12, www.akadeemia.ee.

HERMANN REISIDE KOOLITUSSEMINAR

11. aprillil kell 12- 13.30 Atlantise konverentsikeskuses

12- 12.30 SASi , Austrian Airlinesi, Lufthansa ja Estonian Airi nelikhinnad. Jagatud koodiga lennud ("code share flights"). Esineja: Kairi Kasemaa, SAS-I müügijuht.
13 Laevakompanii Silja Line algavast suvehooajast ja uutest toodetest. Konverentsikruiisid. Superseacati tutvustus. Esineja: Teve Rahula, Silja Line Eesti müügijuht.
13 – 13.15 Mida on vaja teada hotellimajutust broneerides? Majutuskategooriatest ja hotellidega seoses tekkivatest küsimustest. Esineja Rita Oot Hermann Reisid Tartu büroo müügijuht.
13.15 – 13.30 Reisikindlustuse eesmärk ja garantiid.
Kadi Kivi Seesam Kindlustuse koolitusjuht.
Eelregistreerimine hiljemalt 10. aprilliks: tel 301 440, reet@hermann.ee.

ACTA DIURNA

9. aprillil kell 16 avatakse Vanemuise väikeses majas näitus poola kirjaniku, Nobeli preemia laureaadi Wladyslaw Stanislaw Reymonti elust ja loomingust. Näituse korraldaja: Poola Suursaatkond Tallinnas. Kõik huvilised on oodatud! Info: slaavi filoloogia õppetool, 375 351.

10. aprillil kell 15 avatakse TÜ Raamatukogu ja Kirjastuse raamatupood TÜ Raamatukogu fuajees. Ühises raamatupoes müüakse nii ülikooli kirjastuse kui raamatukogu väljaandeid, müügil on ka ajakirja Akadeemia uuemad ja varasemad üllitised. Edaspidi tuleb müüki ka kontoritarbeid (kaustikud, paber, pastakad, disketid jmt). Lisainfo: Ilona Smuškina, tel 375 749, ilona@utlib.ee

11. aprillil kell 12 toimub TÜ Narva Kolledžis Eesti NATO Ühingu ja NATO teabekeskuse seminar "Räägime NATOst: NATO ja Venemaa". Info: NATO teabekeskus tel 375 780, nato@utlib.ee

LOENGUD

11. aprillil kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1184. ettekandekoosolek. Päevakorras: Enn Ernits "Soome-ugri muinastaidest nii- ja naapidi" ja Väino Poikalainen "Ida-Karjala kiviaegse muinastaide aaretest". Info: Katrin Kello, tel 055 610 546.

11. aprillil kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks Võrumaalt pärit kunstnik Navitrolla, kes kõneleb teemal "(Võrumaa) maastiku osa minu kunstis". Kõik huvilised on oodatud. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Info: Triin Iva, tel. 375 422.

KURSUSED

TÜ Kopsukliinikus (Riia 167) algab valikkursus - Antibakteriaalne farmakoteraapia pulmonoloogias. 0,5 AP. Oodatud on arstiteaduskonna 6. kursus, residendid. Loengud toimuvad: 23., 24., 30. aprillil kell 15-17; 7., 8., 14. mail kell 15-17. Lektor: dotsent Alan Altraja TÜ Kopsukliiniku juhataja. Registreerida saab tel 449 990 kella 9-11

Vastavalt rektoraadi soovitusele 27.03.2001 - pöörata õpetajate koolitamisel senisest enam tähelepanu eetika õpetamisele – pakub filosoofia osakond järgmiseks õppeaastaks uut kursust "Eetikateooriad" (FLFI.02.062, Esitatakse ülevaade eetikateooriate põhitüüpidest antiikajast tänapäevani: vooruse eetika, kantiaanlik eetika, utilitarism, loomuõiguse teooria, emotivism, kontraktualism. 2 AP, E), mis võiks sobida: 1. Üleülikooliliseks valikaineks; 2. Kasvatusteaduste õppekavasse; 3. Enamasti kõigisse õpetajakoolituse õppekavadesse.
Sama info on kättesaadav ka õppeaineregistrist. Kui kellelgi on huvi, võiks tellida juba üsna varsti. Info: Ruth Jürjo, tel 375 314, e-post kasss@ut.ee

TEATED

Spordikeskus teatab: Tartu Ülikooli meistrivõistlused võrkpallis toimuvad Ujula tn 4 spordihoones kolmapäeval, 11. aprillil kell 17 (naised); neljapäeval, 12. aprillil algusega 16 (mehed).

SÕIDUKID
Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

AULA

6. aprillil kell 18 muusikakoolidevaheline noorte koorijuhtide konkurss (Tallinna Muusikakeskkool, G. Otsa nimeline Tallinna Muusikakool, H. Elleri nim. Tartu Muusikakool). Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

7. aprillil kell 19 Tartu Üliõpilassegakoori 80. aastapäeva kontsert. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

TÜ RAAMATUKOGU

W. Struve 1, E-R 9-21, L-P 11-17, www.utlib.ee/ee/naitused

-RAAMATUMUUSEUMIS peamajas, E-R 12-17
* "Pisitrükiste kogu Tartu Ülikooli Raamatukogus" 12.02. – 15.04.

-KATALOOGISAALIS (II k)
Klassikalise filoloogia ajaloost Eestis 29.03 – 15.04

- LUGEMISSAALIDE FUAJEES (III k)
* Gobelääninäitus "Vaibamuinasjutt" 2.04. – 5.05.
* "Haruldaste köidete näitus" 2.04 – 22.04.
* Tartu kolme kooli ühenduse T3 fotonäitus "Maailm minu ümber" 12.03. – 29.04.

- ÕPPELUGEMISSAALI FUAJEES (III k)
* UUS! "101 Eesti poliitilist karikatuuri" 4.04. – 4.05.

- KOHVIKU FUAJEES (III k)
* Eesti raamatu aasta näitus Eesti Ulmeühingult "Eestikeelne ulmeraamat läbi aegade" 7.03. – 30.04.

HUMANITAARRAAMATUKOGUS (Jakobi 1), E-R 9-21, L 11-17, P kinni, tel (07) 379 797
*"Meenutades armastatud õpetajat. Harald Heino Peep 26.03.1931 – 8.10.1998" 26.03. – aprilli lõpuni
*Silja Härmi õlipastellide näitus "Abstraktsioonid" 26.03. – mai lõpuni

Lisainfo humanitaarraamatukogu näitustest: Sirje Madisson, tel 375 797, sirjem@utlib.ee

Näituste info: Tiina Matsulevitš, näituste kuraator, tel 375 750, tiinam@utlib.ee

TÜ AJALOO MUUSEUM

Toomemäel, avatud K-P 11 - 17. Ekskursioonide ettetellimine tel 375 677, paberi valmistamine 375 674.

UUS: "Igaveseks Siberisse" – nõukogude massirepressioonid Eestis. 29. märts – 29. aprill. Näitus koostatud koostöös Rahvusarhiiviga.
"Miks mitte armastada neid mõlemaid?" – näitus loote arengust Kaasaja saalis. Koostaja Peeter Rusetski. Loeng, film.
"Surimaskide lood" – näitus surimaskidest ja nende taustast. Ajutiste näituste saalis. Koostaja Ken Kalling.
Angela Reidla maalinäitus Valge saali rõdul (kuni 8. aprillini).
"Medaleid muuseumi kappidest" – näitus Tartu Ülikoolile kingitud ja oma medalitest medalitest. Koostaja Terje Lõbu.
Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani" – ekspositsioon paikneb kokku kolmel korrusel, vastavalt ajastutele.
Lisaks ootame kooliõpilasi erinevatele muuseumitundidele, millest saab pikemalt lugeda www.ut.ee/REAM/Loengud.html
Lisainfo: Renata Sõukand, tel 375 677, renata@ut.ee, www.ut.ee/REAM

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19 Info: tel 442 272, www.vkm.ee

7. aprillil kell 18 "Sõbra portree" – laulukontsert kogu perele. Esinevad Ivo Linna, Aurelia Eespere, Tui Hirv, Mati Vaikmaa, Kiigelaulukuuik, Tallinna muusikakeskkooli lastekoor (dirigent Ingrid Kõrvits), Tallinna muusikakeskkooli kammerkoor, (dirigent Evi Eespere).
Kontserti juhivad ning sõpradest räägivad Olav Ehala ja Rene Eespere. Üritus toimub koostöös TÜ Kliinikumi Lastefondiga. Piletid 40 ja 80 kr.

8. aprill kell 16 Uus Tallinna Trio –Marrit Gerretz-Traksmann (klaver), Harri Traksmann (viiul), Kaido Kelder (tšello). Kavas: Beethoven, Rääts, Tüür, Rahmaninov.
Trio oli eelmise Eesti noorte interpreetide konkurssfestivali Con Brio finalist ja jõudis finaali ka Kuhmo rahvusvahelisel triode konkursil Soomes. Rahvusvahelisel Brahmsi-nim konkursil Poolas sai 2. preemia. 2000/2001. a hooajal esindab trio Eestit Balti- ja Põhjamaade parimaid noori interpreete tutvustavas sarjas "Upbeat/Nordic Talents", mis on Eesti, Läti, Leedu, Rootsi ja Norra ühisprojekt.
Piletid 30 ja 60 kr.

9. aprill kell 19 Jefim Šifrini huumoriõhtu. Piletid 70–150 kr.

12. aprill kell 11 ja 18 Sori tsirkus. Piletid 30 kr.

12. aprill kell 19 Tartu Pauluse kirikus suure reede kontsert. Pärt "Passio domini nostri jesu christi secundum". Sakraalmuusikaansambel Heinavanker. Solistid Mati Turi (Pilatus, tenor), Mati Palm (Jeesus, bass), Anneliis Treimann (sopran), Kadri Hunt (alt), Taniel Kirikal (kontratenor), Tiit Kogermann (tenor). Dirigent Margo Kõlar. Piletid 40 ja 80 kr.

KINOS ILLUSIOON

102 dalmaatsia koera. Kell 11.15, 13, 14.45, 16.30. 9. aprillist kell 13, 14.45, 16.30. Tüdruk sillal. Kell 18.15, 19.45, 21.15, 22.45.

EINPAULIDE MÄLESTUSFONDI STIPENDIUMID

Helga ja Helmut Einpauli Mälestusfondist on võimalik taotleda õppe- ja uurimisstipendiume. Fondi juhatus jagab iga aasta 1. oktoobril välja stipendiume edukatele eesti üliõpilastele ja noortele teadlastele arstiteaduse ja eesti keele alal. Sooviavaldused koos lühikese elulookirjelduse ja seniste õppetulemustega saata kirjalikult hiljemalt 31. maiks aadressil: Helga ja Helmut Einpauli Mälestusfond, Sverigesesternas Förbund, Wallingatan 34, Stokholm 11224.

ERNST JAAKSONI STIPENDIUMIKONKURSS

TÜ Sihtasutus kuulutas välja Ernst Jaaksoni nim Mälestusfondi stipendiumikonkursi. Mälestusfond toetab välismaal kraadiõppes õpinguid või teadusuuringuid jätkavaid eesti soost kuni 41-aastasi doktorante, teadureid ja õppejõude.
Stipendiumisaaja peab olema TÜ doktorant või doktorikraadi kaitsnud TÜ teadur või õppejõud.
Erakorraliselt määratakse üks stipendium (kuni 175 000 kr) juba sel kevadel. Teaduskonnad on esitanud oma prioriteetsed teadusvaldkonnad, millele saab kandideerida. Need on: patoloogia, rahvusvaheline eraõigus, spordipsühholoogia, infotehnoloogia (MT ja FK), geenitehnoloogia/keskkonnatehnoloogia, XVII sajandi protestantlik müstika, psühholingvistika, kultuuri areng muinasajast kaasaega ja Eesti ELiga ühinemise majanduslikud tagajärjed.
Esimene stipendium antakse kätte 30. aprillil.

TARTU ÜLIÕPILASTEATRIS

Tartu Üliõpilasteater mängib aprillikuus veel kolm korda keskaegseid hiina ja jaapani zen-budistlikke mõistulugusid "...lumi just on langenud / üle Yoshino küla".
Etendused toimuvad 9., 10. ja 12. aprillil Tampere maja keldrisaalis (Jaani 4) kell 19. Piletid saada eelmüügist Tartus Tampere majas (Jaani 4) tel 386 300 ja pool tundi enne algust kohapeal. Kohtade arv piiratud, soovitame piletid broneerida!

PUHKUS MERE ÄÄRES

TÜ Ametiühing pakub ka eeloleval suvel ülikooli töötajatele puhkamisvõimalusi Pärnus ja Kuressaares.
Pärnu Koidula Gümnaasiumis saab puhata järgmistel aegadel: 27. juuni – 6. juuli, 7. juuli – 16. juuli, 17. juuli – 26. juuli, 27. juuli – 5. august. Kui soovijate arv ületab võimalusi, on eesõigus TÜAÜ liikmetel, neile kehtib ka hinnasoodustus.
Saaremaa Ühisgümnaasiumis on 25. juunist 30. augustini võimalik kasutada 2- ja 4-kohalisi tube. Kuna kooli ühiselamus tehakse põhjalik remont, on puhkamistingimused eelmise aastaga võrreldes paremad. Kooli esialgse pakkumise järgi maksab üks koht üheks ööpäevaks 130 kr 2-kohalises ja 95 kr 4-kohalises toas. Olenevalt puhkajate arvust on võimalik vastavalt kokkuleppele TÜAÜ ja Saaremaa Ühisgümnaasiumi vahel saada kuni 20% hinnasoodustust.
Ametiühinguliikmetele kompenseeritakse sõidukulud.
Mõlema puhkamisvõimaluse kohta saab täiendavat infot TÜAÜ komiteest: tel 434 875, 375 410, e-mail: maila@ut.ee, Maila Orav, TÜAÜ sekretär.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Hea lugeja!

Möödunud aasta alguses tegi ajaleht läbi põhjaliku uuenduskuuri. Lehe sisu ja välimust uuendades võtsime siis paljuski aluseks tollase lugejaküsitluse andmed. Et vastata võimalikult paremini Teie soovile, ei piisa ühest ümberkorraldusest, vaid leht peab arenema pidevalt. Seepärast palume taas Teie abi lehe paremaks muutmisel.

Palume saata küsitlusleht täidetult hiljemalt järgmiseks reedeks, 17. novembriks Universitas Tartuensise *toimetusse kas ülikooli sisepostiga või siis aadressil:*

Universitas Tartuensis
Tartu Ülikool
Ülikooli 18
50090 TARTU

Aitäh koostöö eest!
Teie ajaleht

I Kas olete ajalehe *Universitas Tartuensis* (edaspidi UT) lugeja?

olen pidev lugeja
loen juhuslikult
loen väga harva

II Kuidas leht Teieni jõuab?

olen lehe tellija
sisepostiga
saan ..... õppehoones olevast ajalehekorvist
(millises?)
juhuslikult
ei jõuagi, sest leht saab enne otsa
loen lehte internetist

III Kas lehe hankimisega on probleeme?

ei
mõnikord harva
sageli
lehte on väga raske saada, pidevalt otsas
tean vähe paberil UT-st, sest loen põhiliselt võrguväljaannet

IV Kuidas olete rahul UT sisuga?

olen täiesti rahul
võib üldjoontes rahule jääda, aga
probleemartikleid on vähe
leht ei kajasta ülikooli inimeste arvamust
üliõpilaste tegevust ja probleeme kajastavaid artikleid on vähe
ülikooli põhitegevust (õpe ja teadus) kajastavaid artikleid on vähe
liiga palju on "kuiva" infot
puudub meelelahutuse osa
artiklid on liiga pikad
infot on vähe

.....
(kirjutage siia juhul, kui Teie arvates on mõni põhjus nimetamata jäänud)

ma ei ole lehe sisuga üldse rahul

Miks? .....

.....

V Kuidas olete rahul UT kujundusega?

olen täiesti rahul
olen üldiselt rahul, aga
- artiklite paigutus lehekülgedel on ebaselge suunitlusega
- liiga vähe on illustreerivat materjali
- fotode kvaliteet jätab soovida
- trükikvaliteet on kehv
- leht peaks olema värviline

.....

(kirjutage siia juhul, kui Teie arvates on mõni põhjus nimetamata jäänud)

lehel ei ole lugemakutsuvat ja meeldejäävat ilmet

VI Kuidas olete rahul lehe võrguväljandega?

ei tea, pole näinud
olen rahul
üldiselt rahul, aga
- kujundus on igav
- lood on halvasti esitatud
- puuduvad pildid
- puudub otsingusüsteem
- vähe interaktiivseid elemente
- ei saa kommentaare lisada
- liiga hilja riputatakse üles

ei ole üldse rahul

Miks? .....

.....

VII Millistest kanalitest saate ülikooli puudutavat informatsiooni
(märkige kõik sobivad kanalid)

kaasüliõpilastelt
oma töökaaslastelt ja alluvatelt
otseselt ülemuselt
koosolekutelt
ajalehest UT
arvutivõrgust (internetist)
- UT võrguväljaandest
- ülikooli koduleheküljelt
- teiste ajalehtede koduleheküljelt
- muudelt võrgulehekülgedelt

nädala eelinfost
ülikooli meililistidest
ajakirjandusest
tuttavatelt väljaspool ülikooli

VIII Olen

TÜ üliõpilane
TÜ töötaja
- professor
- õppejõud, teadustöötaja
- tugistruktuuri töötaja

TÜ vilistlane
mõne teise kõrgkooli üliõpilane/töötaja
kooliõpilane
muud

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

11. aprill 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 14 (2051)

TASUTA

TÜ Üliõpilaskonnal uus põhikiri

Varje Sootak

24.-26. aprillini toimuvate TÜ Üliõpilasesinduse valimiste kohti on tänavu varasema ühe asemel kolm, tutvustab lähenevat suursündmust esinduse aseesimees Jaanus Pauts.

See on ainult üks uuendus eelseisvatel valimistel. Seni valiti üliõpilasjuhte 1996. aastast kehtiva valimiseeskirja järgi, nüüd toimuvad valimised aga lähtuvalt TÜ Üliõpilaskonna uuest põhikirjast ka uue valimisjuhendi järgi.

Teabe- ja kultuuritoimkonna esimehe Marko Lepiku hinnangul hoogustus viimastel kuudel esinduse reformimine ning ta peab uut põhikirja vajalikuks eelkõige esindusesisese töö tulemuslikumaks muutmiseks.

Põhimääruse asemel põhikiri

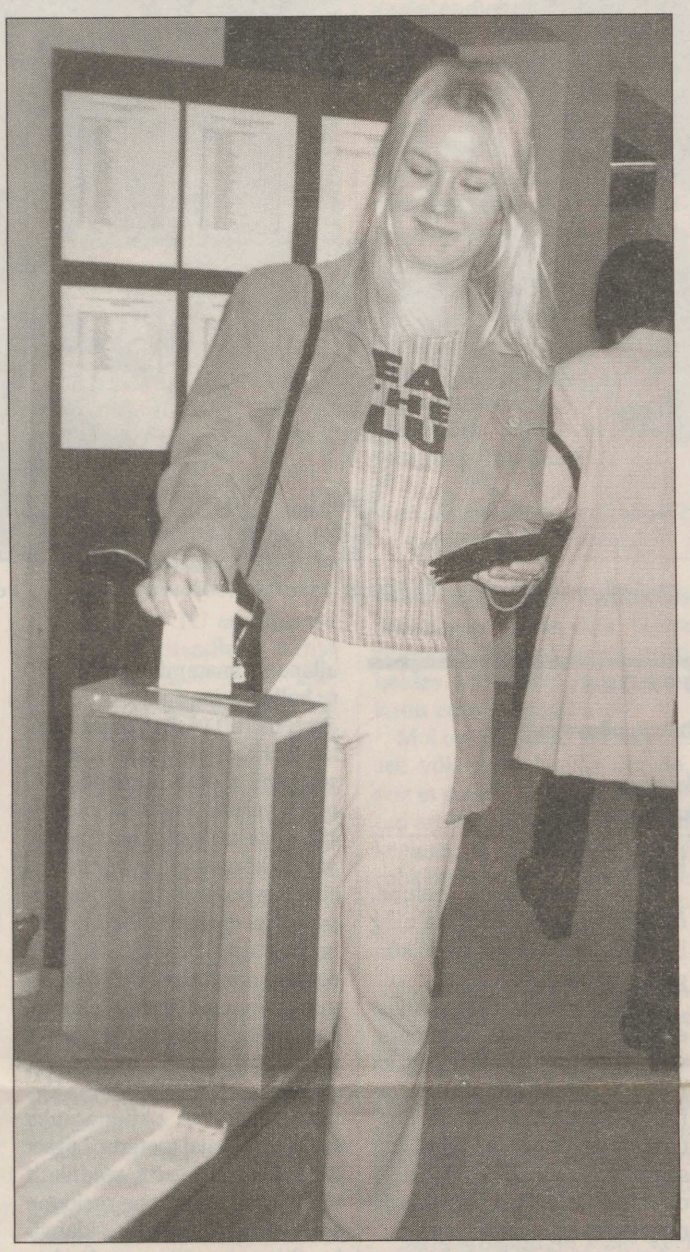
Jaanus Pautsi sõnul valis TÜ Üliõpilaskond oma põhimääruse järgi 31-liikmelise omavalitsuse.

Üliõpilaskonna moodustavad kõik TÜ üliõpilased, kaasa arvatud avatud ülikoolis õppijad, magistrandid ja doktorandid. "Omavalitsus omakorda valis toimkonna esimehed, kellest moodustus omavalitsuse eestseisus. Toimkondi oli tavaliselt neli: teabe-, haridus-, sotsiaal- ja kultuuritoimkond.

"Et üliõpilasjuhtide töö tulemuslikum oleks ja süsteem selgem, võetaksegi nüüd põhimääruse asemel kasutusele märtsis TÜ nõukogus kinnitatud TÜ Üliõpilaskonna uus põhikiri. Ka selle alusel valivad tudengid 31-liikmelise üliõpilasesinduse, mis on sisuliselt üliõpilasomavalitsus."

Esinduse juhtiv organ on juhatus, mis koosneb 5-7 liikmest. Suuruse otsustab igal aastal esindus ise. Igal juhatuse liikmel on oma ülesanded, mis pannakse paika juhatuse siseselt.

"Senine konkreetse vastutuse puudumine tingis olukorra, kus esindusesisese töö tõhusus oli tunduvalt madalam kui ta võinuks olla," ütles Marko Lepik. "Sellele lisandusid veel ebaefektiivsest ning politiseeritud süsteemist tulenevad kaadrivaliku probleemid, mis mõningate esinduse ülesannete täitmise teatud ajaks peaaegu seiskasid, ja see on äärmiselt taunimisväärne."

Kristi Hermann sotsioloogiateaduskonnast oli üks 1612 üliõpilasest, kes eelmisel aastal valimas käis. VARJE SOOTAK

TÜ ÜLIÕPILASKONNA VALIMISED

Aeg: 24.-26. aprill kl 11-19, kolledžites 25. aprill
Valimistoimkonna esimees: Elis Vengerfeldt
Valimiskohad: raamatukogu, peahoone, Economicum
Nimekirjade esitamine: neljapäev, 12. aprill ja esmaspäev, 16. aprill (kella 9ni).

Küsimusele, miks enam toimkondi pole, vastas Jaanus Pauts, et toimkondade liikmed ei käinud alati kohal koosolekuil ega teinud sageli sisuliselt tööd. "Juhatus paneb paika, kes neist millise töölõigu eest vastutab. Iga liige peab ise hea seisma selle eest, et tema valdkonna asjad tehtud saaks.

Kuidas, see on juba tema enda asi, kui tahab, võib ta selleks ka toimkonna moodustada, "ütles Pauts.

Üliõpilase staatus määratlemata

Üksjagu segadust on üliõpilaste seas tekitanud mitme üliõpilasorgani olemasolu. Peale TÜ Üliõpilasesinduse on olemas ka mittetulundusühing Ülikooli Üliõpilaskond, kes tegeleb ISIC-kaartide, ühiselamute internetiseerimise jmt. "Juriidilistel kaalutlustel muudetakse see sihtasutuseks, mis toetab esinduse kaudu tudengite projekte." Pauts põhjendab selle vajalikkust rahaasjade ajamisel. "Samas pole selge, kes on täpselt üliõpilane – kas ta on ülalpeetav või iseseisev. Tudengite staatust ei ole seadusega veel selgeks tehtud.

Ka õigusteaduskonna professori Kalle Meruski teada on üliõpilase seisund määratlemata," räägib Pauts. Jaanus Pauts selgitas, et sel teemal tekkis arutelu ka ülikooli nõukogus põhikirja vastuvõtmisel.

Valida saab kolmes kohas

Uue valimisjuhendi järgi saab valida kolmes kohas: TÜ Raamatukogus, peahoones ja Economicumis. "Kandideerida ja hääletada saavad nii kolledži tudengid kui TÜ tudengid, magistrandid ja doktorandid. Vana eeskirja järgi võis tekkida olukord, kus kolledžite esindajad esindusse ei pääsenud, kui nad piisavalt hääli ei kogunud."

Kokku on 4 valimispiirkonda: Tartus, Pärnus, Türil ja Narvas. Kolledžilinnades saavad kandideerida ainult üksikkandidaadid, mitte nimekirjad, sest seal valitakse ülikooli esindusse üks esindaja.

Pautsi sõnul on sellega tagatud, et igast kolledžist kuulub üks esindaja esindusse. "Kolledžites on olemas või loomisel oma esinduskogud. Näiteks Pärnus on selline kogu loomisel ja siis kuuluks ka ülikooli esindusse valitud kolledži liige automaatselt kolledži esinduskogusse." Tartus saavad kandideerida nii üksikkandidaadid kui nimekirjad.

Arvutisüsteem fikseerib tudengi hääletamise ja sellega on tagatud, et ta mitte kolmes võimalikus kohas ei hääleta, vaid ainult ühes.

Kolledžite tudengid saavad hääletada ainult kolledži kandidaatide poolt ja ülikooli omad ainult ülikooli kandidaatide poolt. Kui aga üliõpilane õpib nii kolledžis kui ülikoolis, saab ta ise valida, kus valib ja kus kandideerib.

Eelmise omavalitsuse volitused kehtivad uue koosseisu esimese koosolekuni pärast valimisi mai alguseni.

Valimiste reklaamikampaania on alanud, üleeilsest on plakatid üleval.

TÄNA LEHES

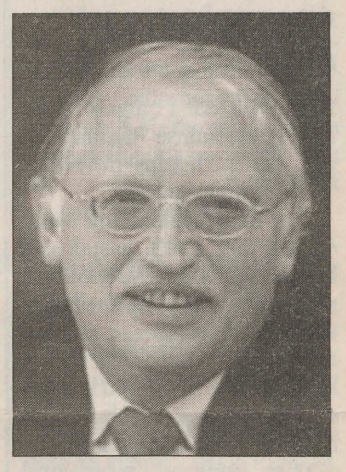
Tänase UT vahel ilmub lisaleht
Kevadpäevad

Intervjuu
Professor Ilse Lehiste koostöö TÜ teadlastega jätkub
LK 3

Kas arvuti ohustab meie tervist?
LK 2

Madli-serverist
LK 2

UUDISED

Günter Verheugeni peab aulaloengu

Järgmisel neljapäeval, 19. aprillil külastab ülikooli ja peab siin aulaloengu Euroopa Komisjoni laienemisvolinik Günter Verheugen (pildil).

18. aprillil algava ja kolm päeva kestva visiidi käigus kohtub Günter Verheugen Eesti riigijuhtide ja opositsiooni liidritega, Tartu linnavalitsuse ja Tartu Ülikooli juhtkonnaga, külastab ülikooli ja TÜ Ajaloo Muuseumi.

Kell 16.15 algavat Günter Verheugeni loengut "Changing the history – shaping the future" (Muudame ajalugu – kujundame tulevikku) on oodatud kuulama kõik huvilised. Loeng on inglise keeles.

Poliitik ja Euroopa tippametnik Günter Verheugen sündis 1944. aastal Saksamaal Bad Kreuznachis. Aastatel 1965-1969 õppis ta ajalugu, sotsioloogiat ja poliitikateadusi Cologne ja Bonni ülikoolis. Pärast ülikooli lõpetamist on Verheugen töötanud erinevates riigiametites, oli aastatel 1983-1999 Saksa Liidupäeva liige.

Ilmub üliõpilasvalimiste erileht

Reedel, 20. aprillil ilmub UT vahel lisaleht "Üliõpilasvalimised", kus kõik nimekirjad saavad end tutvustada sõnas, pildis jne.

Toimetus ootab materjale (tekstid ja pildid korraga nimekirja koordinaatorilt, fotod originaalis või meiliga, igal pildil nimi loetavalt; tekstid meili või disketiga) teisipäeval, 17. aprillil kuni kl 12ni.

Kujunduse jätab toimetus enda hooleks, sest kõik peab ju ära mahtuma.

UT KÜSIB

Kuidas tähistatakse lihavõttepühi erinevates maades?

Jayde Will
TÜ välisüliõpilane

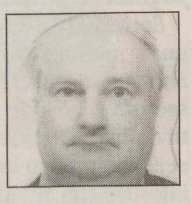
Viimasel kahel aastal olen lihavõtete ajal olnud Euroopas ja olen märganud, et lihavõtted on siin samasugused pühad nagu minu kodus Ameerikas.

Vaikne neljapäev, suur reede ning 1. ja 2. ülestõusmispüha on väga tähtsad päevad ja need on vabad.

Mina olen üles kasvanud luterlasena ja pool minu kodulinna West Pointi elanikest on samuti luterlased. Tavaliselt käime esimesel ülestõusmispühal kirikus ja pärast teeme koos süüa, sööme keskpäeval.

Toiduks on erinevad salatid, sink ja hästi palju magustoitu. On ka vana komme laste eest mune peita ja nagu ikka, värvitakse mune. Kuigi meil on suur perekond, kutsume alati sõpru külla.

Lord Carlisle
TÜ rektori nõunik välisküsimustes

Töötan ja elan Eestis juba mitu aastat.

Lihavõttepüha ajal külastan ma Lõuna-Eesti maakondi – käin Põlva-, Võru- ja Valgamaal, võib-olla jõuan ka Viljandisse. Sõidan bussi ja rongiga.

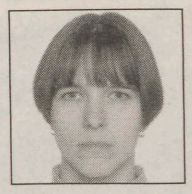
Lõunaeestlased ei räägi eriti inglise keelt ja mina saan niimoodi parandada oma eesti keelt.

Tahan näha ka Eesti Vabadussõja mälestussambaid. Käin suurel reedel ja pühapäeval kirikus. Olen anglikaan, aga ma käin luteri kirikus.

Käin ka Paju mõisas, kus peeti suur Vabadussõja lahing ja kus Kuperjanov kangelaseks sai.

Kui ma ei räägi pärast pühi eesti keelt paremini, siis on see minu viga.

Viivika Voodla
TÜ skandinavistika osakonna sekretär

Rootsi ülikoolides õppides nägin, et ka seal on lihavõtted muutumas rohkem pikaks puhkuseks. Koristatakse, tehakse aiatöid, aga loomulikult kaunistatakse kodu. Pühade värviks on kollane. Tuppa tuuakse kaseoksi, need kaunistatakse kollaste sulgedega. Muidugi kuuluvad lihavõtete juurde kollased nartsissid.

Lastele kingitakse suuri õõnsaid papist mune, milles on maiustused või üllatuskingitused. Tüdrukud riietuvad lihavõttenõidadeks (pikkades seelikutes ja pearätikutes) ning käivad naabrite juures maiustusi lunimas.

Palju süüakse muna- ja kalaroogi, uuema aja traditsiooniks on lambapraad. Ja muidugi üritab iga perenaine teha pashat.

Andre Gesche
TÜ vahetusüliõpilane

Saksamaa lihavõttepühad on üsna sarnased Eesti omadega. Suur reede on luterlastele tähtsaim päev ja siis käiakse kindlasti kirikus. Katoliiklased seevastu lähevad kirikusse esimesel ülestõusmispühal.

Juba lihavõtte eel võib näha mitmesuguseid kompositsioone värvilistest munadest ja kevadlilledest, pajuokstest ja muust, millestki sellisest, mis mõjub kevadiselt.

Tavaliselt tehakse lihavõtteks ka väikesi kingitusi, eriti lastele, näiteks esimesel ülestõusmispühal peidetakse šokolaadimunad aeda või tuppa ja lapsed peavad need üles leidma. Kinkide üleandmisele järgneb tavaliselt perekondlik lõuna traditsioonilise lihavõtte lambapraega.

Szilárd Toth
TÜ ungari keele ja kirjanduse lektor

Mulle tundub, et Ungaris peetakse lihavõttepüha palju tähtsamaks kui Eestis.

Pühad algavad sellega, et iga perekonnaliige otsib kodus jänesepesa. Tavaliselt on see korv, milles on muna, tänapäeval rohkem šokolaadist, jänesefiguure jmt.

Ja siis lähevad poisid ja mehed naisi kastma. Varem kasteti nii, et naistele visati ämbritäis vett peale. Nüüd piserdatakse hoopis lõhnaveega. Minnakse naisterahva juurde, öeldakse mingi väike luuletus ja siis piserdatakse veidi juukseid. Naised tänavad ja annavad kastjale kirju muna. Tänapäeval kostitatakse ka alkoholiga. Väikestele poistele antakse koguni raha.

Muidugi käivad väga paljud kirikus.

UUDISED

Tartu delegatsioon visiidil Portugalis

7.-11. aprillini osaleb rektor prof Jaak Aaviksoo Portugalis Coimbra maakonnas Tartu ja Uppsala ühisdelegatsiooni visiidil, mille eesmärk on tutvustada Tartu maakonda ja Eestit. Tartust osalevad veel linnapea Andrus Ansip, maavanem Jaan Õunapuu, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Tartu esinduse juhataja Toomas Hansson, Tartu Teaduspargi direktor Enn Erme ja Tartu maavalitsuse välissuhete konsultant Eda Tagamets.

NATO seminar Narva Kolledžis

Täna toimub TÜ Narva Kolledžis seminar "NATO ja Venemaa". Esinevad Riigikogu riigikaitsekomisjoni esimees Tiit Tammsaar, välisministeeriumi asekantsler Harri Tiido, kaitsejõudude peastaabi planeerimisosakonna ülem kolonelleitnant German Kesa ja EV endine suursaadik Vene Föderatsioonis Mart Helme.

Eesti maakonnakeskustes toimuva seminarisarja eesmärk on tutvustada NATO teemat.

"Kohandumise märgid"

20. aprillil kell 11 algab Tallinnas Akadeemilise Raamatukogu saalis teaduskonverents "Kohandumise märgid".

Prof Rein Veidemanni sõnul on see järg 1998. aastal aset leidnud konverentsile "Stalinismi semiootika". "Vaatluse alla võetakse diskursiivsed mehhanismid ja strateegiad, mida loovisikud ja haritlased kasutasid totalitaarse režiimi tingimustes," ütles Veidemann.

TÜst esinevad professorid Jaak Kangilaski, Rein Ruutsoo ja Rein Veidemann ning Timo Maran ja Kadri Tüür.

Raatuse ühiselamu projekteerimisest

Sel nädalal algas TÜ uue ühiselamu projekteerimise-ehitamise riigihanke pakkumiskutse dokumentide väljaandmine.

Tartu ülikoolide ühiselamute renoveerimise projekti juht, Tartu Üliõpilasküla juhatuse eesistuja Heiki Pagel lausus, et 21. mail lõppeval konkursil selgub Raatuse tänava ühiselamu peatöövõtja, kes projekteerib ja koordineerib kogu ehitust. Projekteerida on ventilatsiooni, kanalisatsiooni- jmt tööd. Arhitektuurne konkurss toimus möödunud kevadel.

Algasid ka Tiigi 14 ühiselamu projekteerimistööd. "See maja muutub kortertüüpi elamuks, kaob klassikaline ühiselamu mõiste oma pikkade koridoridega," ütles Pagel.

Valmimas on Pepleri 14 I korrus, lähiajal lõpeb sisustamine.

Üliõpilasseltside Liit saab 75

Nelja akadeemilist tudengiseltsi koondav Üliõpilasseltside Liit tähistab 26. aprillil oma 75. sünnipäeva.

Tänapäeval koondab Üliõpilasseltside Liit (ÜL) üht nais-, üht sega- ja kaht meesseltsi – ENÜSi, EÜS Põhjalat, ÜS Raimlat ja ÜS Liivikat.

ÜL taasasutati veidi hiljem kui tema liikmesorganisatsioonid. Põhjala, ENÜSi, Veljesto ja Raimla esindajad kogunesid katusorganisatsiooni taasasutama selle 70. aastapäeval – 1996. aasta kevadel.

Kas arvuti ohustab meie tervist? 2

Argo Soon
TÜ tervishoiu instituudi vanemassistent

Varje Sootak

Peale silmade tervishoiu (vt UT nr 10, 16. märts) on arvutiga töötades oluline jälgida, et nii tööruumis üldiselt kui ka töölaual oleks piisavalt valgust ja et laud-tool vastaksid nõuetele.

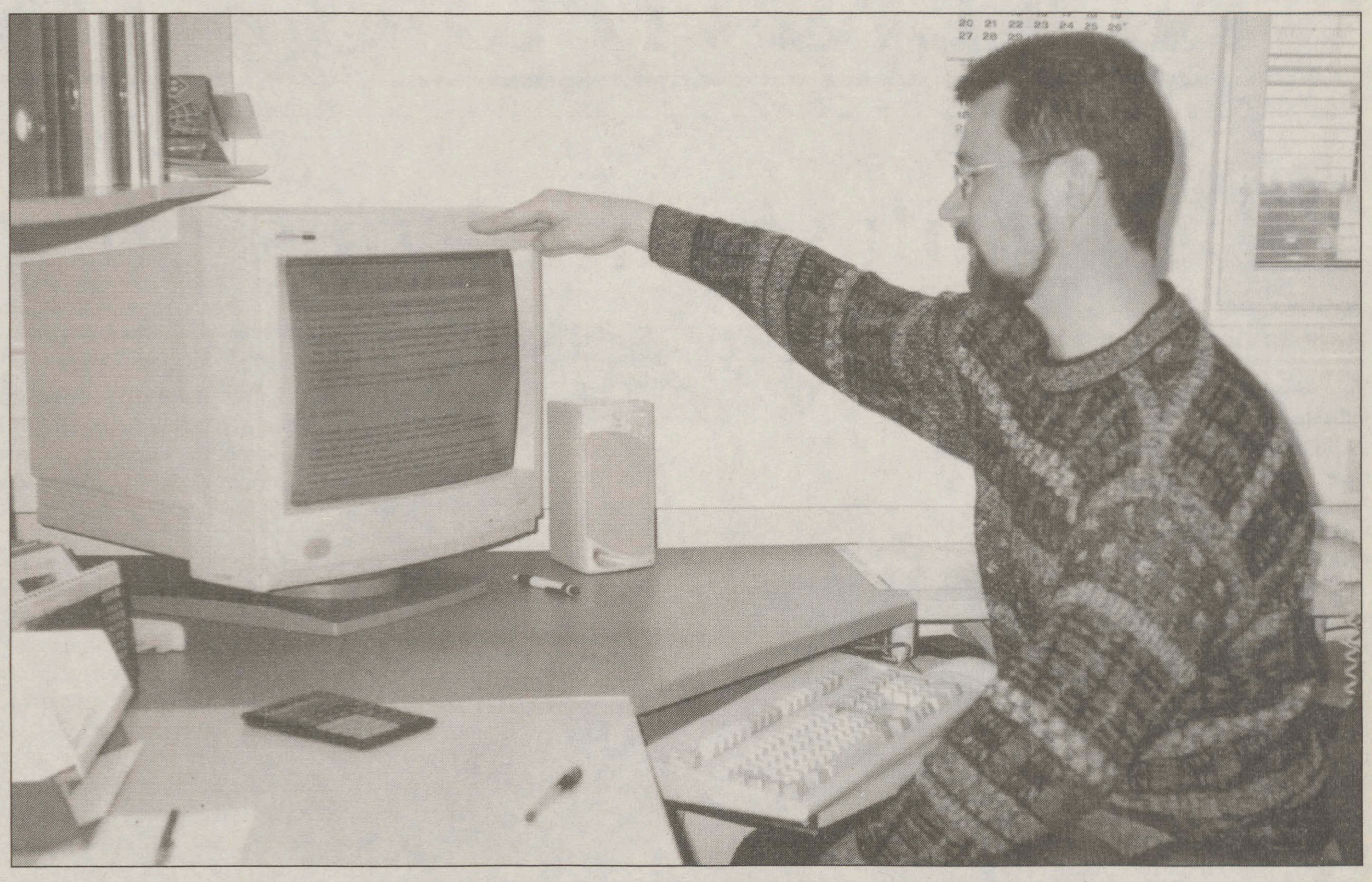
Ehkki töö arvutiga nõuab meie kehalt vaid minimaalseid liigutusi, sunnib ühe või teise kehaasendi säilitamine siiski tööle mitmeid lihasgruppe, mis pikkade töötundide järel väsivad. Küünarvarre-, randme-, õla-kaela- ja nimmepiirkonna valu võib tuleneda kestvast pausideta töötamisest. Ebaõige ja väsitav kehaasend tekivad samuti kehvast toolist, valest klaviatuuri või hiire asendist, ka ebapiisavast valgusest. Samuti võib ebasoodsa kehaasendi tingida ekraanilt, klaviatuurilt või muudelt esemetelt tagasipeegelduv valgus.

Rohkem päevavalgust

Valgustite hankimisel tuleks silmas pidada, et kaasaegsed luminofoorlambid annavad veidi hajutatud valguse, mis tekitab vähem varje. Teatud määral peaks kontrasti ja varje siiski olema, et silm suudaks objekte üksteisest hõlpsasti eristada. Ka iseenda keha võib vahel valgust varjata. Samuti peab valgustus olema stabiilne ega tohi väreleda. Kuigi silmad vahel värelust ei märkagi, väsitab ja ärritab see neid siiski.

Arvutiga töökohta ei maksaks paigutada akna vastasseina nii, et päevavalgus saaks ekraanilt peegelduda. Teisisõnu – arvutiga töötades peaksime jääma näoga akna poole või vähemalt küljega. Mõnikord võib päevavalgus peegelduda ka muudelt esemetelt ruumis, siis tuleks kas nende esemete või kuvari asendit või asukohta taolise ebasoovitava nähtuse vältimiseks muuta. Siiski võiks tööpäeva vältel olla võimalik teatud aeg töötada loomuliku valgusega, sest ükski kunstlik valgus ei asenda loomulikku, millega silm on kõige paremini kohanenud.

Kahjuks on loomuliku valguse kestus lühike. Arvutiga töötamisel ei tohiks lähtuda energia kokkuhoiust – valgust peab olema just niipalju kui tarvis. Kui vähegi võimalik, tuleks arvutilaud ka päevavalgusele nii lähedale tõsta kui vähegi võimalik, sest ka töö arvutiga eeldab enamasti mitme teisegi objekti, nt tekstidokumendi jälgimist.

Monitor peab olema kõrgusel, mis võimaldab peal säilitada tavalise loomuliku asendi, näitab Argo Soon.

VARJE SOOTAK

JÄLGI ARVUTIGA TÖÖTADES:

- **et ruumis oleks palju värsket õhku ja päevavalgust,**
- **et keha oleks õiges asendis,**
- **et tool ja laud oleksid vajalikul kõrgusel,**
- **et klaviatuuri ja hiire asend oleks mugav.**

Palju sõltub kehahoiakust

Arvuti tuleb paigutada nii, et ekraan ja klaviatuur paikneksid otse meie ees. Need, kes ei tööta arvutiga pidevalt ja heidavad vaid aeg-ajalt pilgu ekraanile, võivad ju neid kuidagi teisiti sättida, ent soovitav pole see sellegipoolest.

Klaviatuuri ideaalilähedane kõrgus on selline, et käed (õlavarred) saavad vabalt rippuda ja küünarvars jääb horisontaalasendisse, 5-10 sm võib siiski ka madalamale jääda. Tihti päästab olukorra hea reguleeritava kõrgusega tool.

Tool peab olema pehme, õhku läbilaskva polstriga ning ilmtingimata võimalusega kõrgust reguleerida.

Istme sügavus, s.o kaugus eesmisest servast seljatoeni, võiks olla reguleeritav, sest ka pikkade jalgadega inimene tahab mugavalt toolil istuda. Käetoed on abiks, mõnel juhul aga segavad. Seega on hea, kui neid on lihtne vajadusel eemaldada ning taas paigaldada.

Istuv asend üldiselt halvendab jalgade verevarustust, iseäranis kui tooli eesmine serv on terav ning tool istuja jaoks kõrge (s.t jalad jäävad rippu). Kui tooli kõrguse reguleerimine osutub ebaefektiivseks, tuleks kasutada jalatugesid.

Ekraan peab olema sellisel kõrgusel, mis võimaldab säilitada pea tavalises (füsioloogilises) asendis. Kestev üles- või allapoole vaatamine, aga ka viltu kallutamine (näiteks peegelduse korral) väsitab liigselt õlakaelapiirkonna lihaseid. Vastasel juhul töötab inimene mitu tundi vales asendis ja imestab siis, miks kael valus on. Ekraani parim kõrgus oleks 15 kraadi silmade horisontaaljoonest allpool. Kui ekraani ülemine serv on kulmude kõrgusel, siis ühtib parima nägemise sektori keskpunkt enam-vähem ekraani keskosaga ning õlad ja kael ei väsi nii ruttu.

Hiire asend peaks olema aga niisugune, et küünarnukk saaks samal ajal toetuda. Liigset tööd hiirega tasuks teadlikult vältida, enamiku operatsioone saab ju teha vastavate klahvikombinatsioonidega. Ümber õppida pole kunagi hilja, pealegi tasub see tervise seisukohast end ära.

Sobivat mööblit vähe

Paljud arvutilauad ei kõlba kuhugi. Mööblifirmad ajavad taga aina uuemat disaini, kuid ei arvesta sageli inimese omadusi. Kriitiline pilk oma töölauale aitab meelde tuletada, et nii klaviatuur kui hiir peaksid paiknema tavatööks mõeldud lauapinnast mõnevõrra (ca 10 sm) madalamal. Vastaval alusel peab aga olema piisavalt ruumi nii klaviatuurile kui ka hiirele. Mitmes mööblikataloogis tutvustatakse näiteks selliseid arvutitöökohti, kus saab reguleerida ka töölaua kõrgust, mis võimaldab vahelduseks mõned minutid töötada püstiasendis.

Kuigi korralik töömööbel nõuab raha, ei tule hilisem valuvaigistite pruukimine või kirurgi juures käik sugugi odavam tööandjale ega töövõtjale.

Kergetööstustöötajaile tehti vanasti virgutusvõimlemist. Istuva tööviisi juures tundsid inimesed end pärast liigutamist paremini ja töö läks ladusamalt. Mitmetes firmades makstakse töötajate spordiklubide tunnid kinni. Ülikoolis on ka oma töötajaile soodsamad hinnad. Liigutamisega saame ennast rohkem aidata.

Tervist hinnata on väga raske, aga kui see käest läinud, on enamasti juba hilja midagi teha. Ka töö arvutiga võib meie tervist tõsiselt kahjustada!

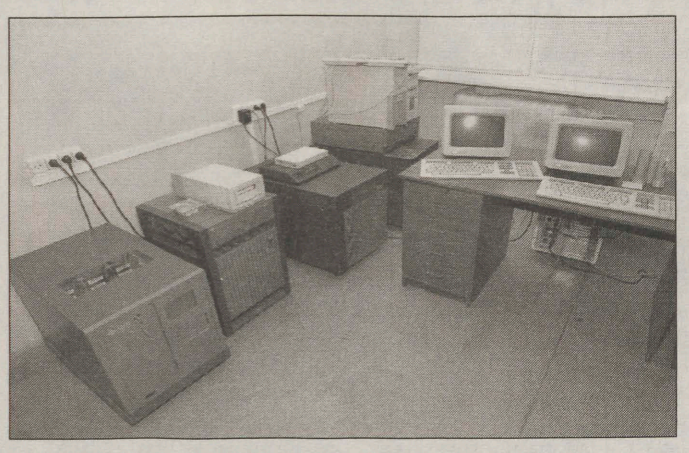
Miks ikkagi madli.ut.ee server nii tihti tõrgub?

Andres Salu
IT-juht

Kindlasti on paljud tähele pannud, et viimasel ajal on sagenenud ülikooli peamise e-posti serveri madli.ut.ee sagedane "maasolek".

Tehnilisi viperusi ja tõrkeid on olnud mitmeid, kuid tegelik põhjus on pigem siiski selles, et antud riistvaraline võimsus lihtsalt ei pea sellisele hulgale kasutajaskonnale vastu. Eelmisel suvel arvutifirma Baltic Computers Systemsi läbi viidud võrguanalüüsis on madli.ut.ee kohta selgelt välja öeldud: "Riistvaraliselt kuulub see server palju madalama kategooria ülesannete täitmiseks kui seda praegu kasutatakse".

Pidevalt veebilehel http://madli.ut.ee/statistics/madli/usercount.html jooksvast statistikast võime veenduda, et kasutajakonto on 9357 kasutajal (seisuga 09.04.01). Päevane samaaegsete kasutajate arv on keskmiselt (öötunnid kaasa arvatud) 140, kuid koormuse maksimumhetkedel on 360 samaaegset kasutajat. Lisaks e-postitusele on madli ka dokumendihalduse ja teadusinfosüsteemi andmebaasi serveriks ning varukoopiate tegemise lindiroboti juhtserver.

Meie igapäevane abiline – madli – *on vasakult teine, lindiroboti ja* romuluse *vahel; neljas on* kadri. IT-ARHIIV

Kuni 2001. aasta alguseni oli madli.ut.ee peamiseks "pudelikaelaks" ketastelt lugemise kiirus. See paranes oluliselt pärast kettasüsteemi Sun StorEdge T3WG hankimist, mis võimaldas kõvaketta ressurssi palju paremini jaotada (see kettasüsteem oleks kasutatav ka siis, kui olemasolev serveri riistvara välja vahetada). Peale kettasüsteemi paigaldamist on "pudelikaelaks" protsessori jõudlus. Protsessorite asendamine kiirematega tundub praegu mõttetu olevat, kuna otstarbekaks osutuks uue serveri hankimine, sest protsessorite väljavahetamisega kaasneks ka emaplaadi vahetus. Selle aasta eelarves aga sellisteks kulutusteks ressurssi ette nähtud ei ole ja uus server jääb paratamatult järgmist finantsaastat ootama.

Sel aastal on plaanis soetada uus andmebaaside server alma.ut.ee, millel hakkavad baseeruma kõikide administratiivinfosüsteemide andmed – eelkõige praegu loodava õppeinfosüsteemi omad, kuid ka dokumendihalduse ja teadusinfosüsteemi baasid on plaanis sinna üle tõsta. See võiks madli.ut.ee koormust natuke leevendada, kuid paraku mitte olulisel määral, sest andmebaasi samaaegseid kasutajaid ei ole väga palju, keskmiselt 10.

Kui madli.ut.ee koormatusest tingitud tõrked peaksid jätkuma, siis järgmise sammuna on IT-osakonnal plaanis asendada raamatukogu terminaliklassis senised graafilised kasutajaliidesed tekstipõhistega.

IT-osakond püüab teha kõik, et tõrgete arv minimaalsena hoida, kuid paraku esineb neid sageli, kuna seadmed töötavad täistuuridel ning praktiliselt ilma reservideta, ja nii ei jää meil üle midagi muud, kui kasutajate ees juba ette vabandada.

Tiina Tammani nim stipendium

Tiina Tammani nim stipendiumi konkursi taotlusi võetakse vastu veel esmaspäeval, 16. aprillil.

Tiina Tamman soovib stipendiumiga toetada ärksa meele ja terava sulega üliõpilasi. 5000 krooni suurune stipendium antakse ühele TÜ üliõpilasele, kes esitab konkursile parima aktuaalse teemaga essee, mis kätkeb endas ükskõik millist Eesti riigivõimuga seotud teemat. Essee ulatuses peab taotleja suutma läbi töötada enda ette püstitatud teema eesmärgid ja küsimused.

Stipendiumi taotleja ülesanne on näidata oma esseega kiiret mõtlemist, aktuaalsete teemade tunnetamist ja leidmist, teemade päevakohasust, fakti- ja allikarohkust ning oskust teha valikuid olulise ja ebaolulise infomaterjali vahel.

Taotluse vormi saab TÜ peahoone postikantseleist (ruum nr 207) või sihtasutuse koduleheküljelt (www.ut.ee/sihtasutus).

Info: Indrek Mustimets, tel 375 852 ja im@ut.ee.

Osa vana anatoomikumi taaskasutamise klubi asutajaliikmeid 5. aprillil Toomel. RAIK-HIIO MIKELSAAR

Asutati vana anatoomikumi klubi TanaT

Raik-Hiio Mikelsaar
TÜ patoloogiaprofessor

5. aprillil asutasid 13 TÜ töötajat vanas anatoomikumis ühiskondliku algatusrühma.

Rühm tahab elu sisse puhuda pärast prekliiniliste instituutide Biomeedikumi kolimist varjusurmas seisnud hoonesse. Kuna selliseid ringauditooriumiga maju on keskajast peale kutsutud anatoomiateatriks, siis ristiti klubi Tartu Anatoomia-Teatriks (Theatrum Anatomicum Tartuense), mille esitähtedest moodustub lühend TanaT.

1999. aasta sügisel korraldasid haridus-, kultuuri- ja sotsiaalministeerium vana anatoomikumi (VA) edasise kasutamise konkursi, mille abil loodeti leida rahastajat. Õnneks selliseid ärimehi ei leidunud ja VA jäi edasi ülikooli valdusse. Konkursikomisjon otsustas 1999. aasta oktoobris, et sinna tuleb rajada aktiivsele tervisekasvatusele suunatud meditsiinimuuseum. Otsust toetas ka TÜ Ajaloo Muuseum, kes, pidades ülikooli minevikku üheks tervikuks, lubas VA kasutamise enda hoole alla võtta. Ilmselt ei saanud kavatsus teoks arstiteaduskonna juhtkonna passiivsuse tõttu.

Õnneks on TÜ arendusprorektoriks arstiteadlane, hematoloogiaprofessor Hele Everaus, kes 16. märtsil andis initsiatiivrühmale volituse probleemile lahendus leida.

TÜ Sihtasutuse juhataja Indrek Mustimets võimaldab märksõnaga "vana anatoomikum" kasutada finantsvahendite kogumiseks arveldusarvet nr 221010373441. Arve on avatud kõigile, kes soovivad kiirendada meditsiinipühamu restauratsiooni ja kasutamist uutel eesmärkidel, eeskätt kooliõpilastele ja elanikkonnale (k.a meedikutele) arstiteaduse tutvustamisel.

Klubi arvates võiksid VA-s ühe katuse all paikneda nii maja kuulsusrikast ajalugu tutvustav meditsiinimuuseum kui ka minevikust tänapäeva ulatuv arstiteaduse saavutusi populariseeriv keskus. TanaT soovib teha ka koostööd AHHAAga. Klubi TanaT ootab tõhusat toetust ka linnalt ja vabariigi valitsuselt.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Struve tegi tähetorni maailmas kuulsaks

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

Struve rikastas teadust väsimatult kogu elu ja kasvatas üles terve põlvkonna astnonoome ja geodeete.

Struve määrati 20-aastaselt tähetorni astronoom-vaatlejaks ja erakorraliseks matemaatika ja astronoomia professoriks. 1820-1839 oli korraline astronoomiaprofessor ja Tartu Tähetorni direktor, Peterburi TA korrespondentliige ja akadeemik, Pulkovo tähetorni rajaja ja direktor (1839-1862).

Struve töötas Tartus 25 aastat ja selle aja jooksul:

- luges ülikoolis 20 loengukursust,
- alustas Dollondi passaažiriistaga süstemaatilisi vaatlusi,
- hankis tähetornile uusi vaatlusriistu,
- määras meridiaanringiga tuhandete kaksiktähtede positsioone,
- mõõtis esimesena maailmas tähe (Vega) kauguse,
- otsis refraktoriga kaksiktähti

ja mõõtis mikromeetriliselt,

- sooritas ise Liivimaa trigonomeetrilise mõõdistamise,
- juhendas meridiaankaare mõõdistamist.

Töötades väsimatult kogu elu, suutis Struve paljuga teadust rikastada: tema kaksiktähtede kataloogid ja vaatlusmetoodika on arvestatavad tänapäevalgi, ta juhendas meridiaankaare mõõtmist Nordkapist Doonau suudmeni, tema juhatuse all sai Tartu Tähetornist üks maailma paremaid, ta asutas Pulkovo observatooriumi ja kasvatas üles põlvkonna astronoome ning geodeete.

Ilse Lehiste keelest ja kirjandusest

Szilárd Toth
TÜ ungari keele ja kirjanduse lektor, TPÜ doktorant

3. aprillil esitleti linna keskraamatukogus Välis-Eesti keeleteadlase, TÜ audoktori prof Ilse Lehiste esimest eestikeelset raamatut „Keel kirjanduses".

Sarja "Eesti mõttelugu" väljaandja Hando Runnel ütles esitlusel, et see on sarja esimene naisautori raamat. Kas Eesti teaduses on tõesti nii vähe naisi olnud?

Minu meelest on Eesti ühiskond ikka äärmiselt patriarhaalne, ja see fakt, et ainult kolmekümnekuues köide on naisautori poolt, peegeldab seda patriarhaalsust...

Kas USAs ei ole see niimoodi?

Praegu küll ei ole enam!

Mida Teile kui eksiileesti teadlasele tähendab selle raamatu väljaandmine eesti keeles kodumaal, kust olete kaua eemal olnud?

Mul on äärmiselt hea meel, et see võis eesti keeles ilmuda, sest et suurelt osalt on siin valitud artiklid, mis tegelevad eesti keelega, ja ma loodan, et kui rohkem noori teadlasi nende artiklitega tutvub, võib neil sellest edaspidi ehk kasu olla.

Olete tegelnud ka slavistikaga. Miks ei peegeldu see selles väljaandes?

Ma olen teinud uurimistööd serbokroaatia keele kohta, ja seda õige palju. Aga sellesse raamatusse valiti artiklid, millel oli tegemist eesti keele ja eesti kirjandusega.

Serbokroaatia ja eesti keel huvitavad mind ühe ja sama põhjuse poolest, nimelt on nendel äärmiselt omapärane prosoodiline struktuur. Eesti keeles muidugi need kuulsad kolm väldet, aga serbokroaatia keel on toonikeel ja sel ajal kui mina lingvistikasse tulin, väideti, et kolmest prosoodilisest süsteemist võib ühes keeles esineda ainult kaks. Need kolm süsteemi on järgmised: tooni-, rõhuja kvantiteedi- või pikkusesüsteem. Aga serbokroaatia keel on juhuslikult selline, kus esinevad kõik kolm.

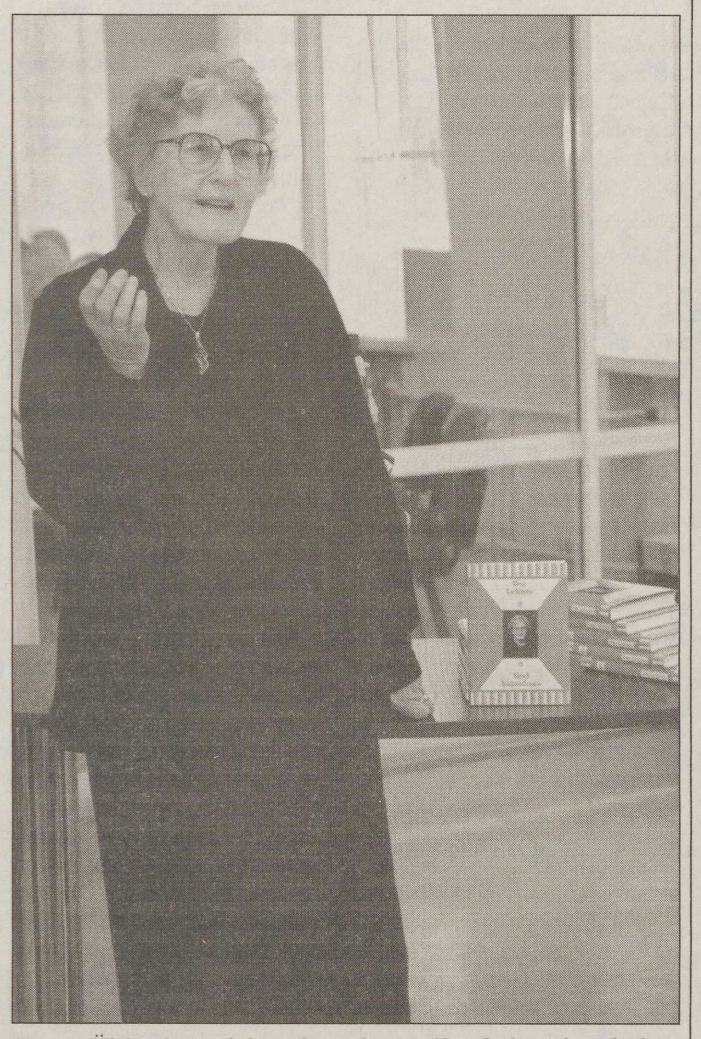
Selles mõttes oli seda äärmiselt huvitav uurida, et niisugust kehtivat traditsiooni pisut välja kutsuda või isegi ümber lükata. Serbokroaatia keeles on kontrastiivses süsteemis vahe tõusva ja langeva põhitooni vahel. Rõhk on seotud küll põhitooniga, aga see võib asuda ükskõik millisel silbil, välja arvatud viimane silp, ja siis on muidugi igas silbis võimalik pika ja lühikese vokaali opositsioon. Nii et serbokroaatia keel on teoreetiliselt seisukohalt omamoodi niisama huvitav kui eesti keel.

Kas Teil nõukogude ajal ilmus ükski publikatsioon Eestis?

Vene ajal mul muidugi pole ilmunud Eestis midagi! Aga praegu ilmus näiteks see raamat ja mõned artiklitest on tõlgitud ajakirjas Keel ja Kirjandus.

Mida peate oma töös kõige tähtsamaks saavutuseks?

Võiks öelda, et kõige tähtsam saavutus on raamat, mille nimi on „Suprasegmentals" – supra-

Tartu Ülikooli audoktoril professor Ilse Lehistel jätkub koostöö nii TÜ kui TTÜ teadlastega. ANDRES TENNUS

PROFESSOR ILSE LEHISTE (SÜND 1922)

1944 lahkus Eestist koos vanematega
1948 lõpetas Hamburgi Ülikooli
1959 filosoofiadoktori kraad Michigani Ülikoolis
1965-1987 Ohio Ülikooli prof
1989 TÜ audoktor, trükis ilmus aulaloeng "Keelekontakt – keelekonflikt".
Uurinud põhiliselt foneetikat, lõunaslaavi, inglise jmt keeli, kirjutanud ka kirjandusarvustusi ja avaldanud luulekogu

segmentaalsüsteemide raamat. See on tõesti esimene kord, kus seda süstemaatiliselt vaadeldi. Mulle on öeldud, et see on üks kõige rohkem tsiteeritavatest raamatutest. Teos ilmus aastal 1970 ja seda tsiteeritakse ikka veel. Nii et kui ta on veel praegu kaasaegne, siis kolmkümmend aastat tagasi oli ta omast ajast kolmkümmend aastat ees!

Millised sidemed on Teil olnud Eesti teadlastega?

Ma olen TÜs mitu korda külalisloenguid pidanud, ükskord terve nädala järjest.

Mul on Tartu Ülikooliga olnud mitmesuguseid sidemeid. Foneetika uurimistööd tehti nõukogude ajal muidugi Tallinnas Keele ja Kirjanduse Instituudis ja mitte Tartu Ülikoolis, nii et mul olid suuremad suhted instituudiga.

Võiksin nimetada mõnda nime: Arvo Eek, Mart Remmel ja Georg Liiv.

Praegu on mul viimase kolme-nelja aasta jooksul hästi produktiivne uurimistöö seotud uurali keelte prosoodia projektiga ja sellega ühenduses ka Tartu Ülikoolist prof Tiit-Rein Viitsoga ning Tallinna Tehnikaülikoolist Einar Meistriga.

Professor Ilse Lehistelt "Keel kirjanduses"

Szilárd Toth

Vastilmunud raamatu "Keel kirjanduses" autori, 79-aastase prof Ilse Lehiste teadustöö sisuks on see, kuidas lingvistiline informatsioon on kodeeritud helilainesse. Ta on püüdnud rakendada keeleteaduses täppisteaduste meetodeid. Näiteks tema esimesena sünteesitud eesti keelenäite esitas ta III FU rahvusvahelisel kongressil Tallinnas 1970. aastal.

Prof Lehiste on korraldanud ka tajutesti, mis näitas, et mitte ainult inglise keele kõnelejad, vaid ka eestlased ei tee vahet akustiliselt teise ja kolmanda välte vahel. Kirjandus olevat Ilse Lehiste sõnul kõige kõrgem keelekasutus: neid kahte on võimalik paralleelselt uurida.

Raamatu koostaja prof Jaan Ross on samamoodi veendunud kui prof Lehiste, et humanitaarteadusi on võimalik uurida täppisteaduste meetoditega. Kogumik olevat talle suureks toeks, kui ta räägib sellest õpilastele ja annab raamatu kohustuslikuks lugemiseks, et tõestada – temast palju auväärsemad on samal arvamusel.

Prof Mati Hint rääkis Ilse Lehiste erakordsest suurest teenest, mida ta on osutanud sellega, et pidas oma kodumaaga tihedat ühendust ka okupatsiooni ajal ja toetas kodumaa teadlasi.

Hint soovis, et sellele köitele võiksid Eesti mõtteloo sarjas järgneda ka teiste keeleteadlaste tööd, nagu Saareste, Mägiste ja Ariste omad.

UUDISED

Uus arvutiklass

Esmaspäeval avati õppetööks bioloogia-geograafiateaduskonna uus arvutiklass Vanemuise 46 maja ruumis 117.

Klass on remonditud ja sisustatud teaduskonna vahenditega, abiks oli ka TÜ keskne arvutiklasside sisustamiseks 2000. aastal pakutud toetus. Klassis (12+1 töökohta) hakkab eeskätt toimuma õppetöö üldiste praktikumide raames, õppetööst vabal ajal saavad teaduskonna üliõpilased kasutada klassi ka oma uurimistööde tegemiseks. Klassi reserveerimisega õppetööks tegeleb dekanaat.

Koolinoorte bioloogiaolümpiaad

7. ja 8.aprillil toimus TÜs üleeestilise koolinoorte 40. bioloogiaolümpiaadi lõppvoor.

Lõppvooru kutsuti õpilased piirkonnavoorude tulemuste põhjal, 11 õpilast aga silmapaistva uurimustöö alusel. Täppisteaduste kooli direktori Viire Sepa sõnul tuli lõppvoorus sooritada teoreetiline test ning vastata praktilist laadi küsimustele ainekabinettides.

"Lõppvooru tulemuste põhjal kuulutati välja Eesti võistkonna kandidaadid rahvusvaheliseks olümpiaadiks. Žürii tööd juhtis TÜ taimefüsioloogia õppetooli juhataja akadeemik Agu Laisk. Tulemused: www.ttkool.ut.ee/bio.

Ülikoolis tublid maletajad

7. aprillil toimus Tartus Lõuna-Eesti üliõpilaste harrastajate maleturniir.

Oma oskusi julges näitama tulla 14 vaprat TÜst ja EPMÜst, kelle seas ka kolm naist.

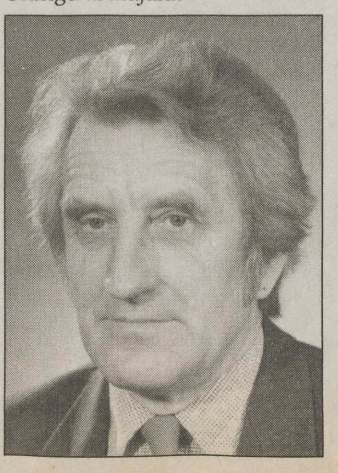
Peakohtuniku Tuuli Hiiesalu sõnul tuli võitjaks Martin Vilbaste (TÜ füüsika-keemiateaduskond). Teiseks jäi Andres Raag (EPMÜ). Kolmanda koha hõivas Andres Karba (TÜ). Naistest oli parim Tiina Beljaeva (TÜ).

"Turniir oli peaprooviks enne 15. aprilli Tallinnas toimuvaid Eesti esimesi üliõpilaste meistrivõistlusi males. Loodame, et Lõuna-Eesti tublid maletudengid suudavad ka Eesti üliõpilasmeistrivõistlustel läbi lüüa," ütles Hiiesalu.

Wiedemanni auhind professor Eduard Väärile

F. J. Wiedemanni keelauhinna pälvisid tänavu TÜ emeriitprofessor Eduard Vääri (pildil) ja Eesti Keele Instituudi teadlane Ülle Viks.

Kauaaegne ülikooli õppejõud prof Eduard Vääri on uurinud nii eesti kui sugulaskeeli, eriti liivi keelt, kirjutanud õpikuid jpm. Ta on ka "Võõrsõnade leksikoni" toimetaja ja üks autor, samuti on ta Eesti Keele Kaitse Ühingu asutajaid.

Tartu Ülikooli Raamatukogu pakub tööd

keemiareferendile,

kelle põhiülesandeks on raamatukogu töö koordineerimine keemiaosakonnaga.

Edukas kandidaat:
- omab/või omandab akadeemilist kõrgharidust keemia alal,
- oskab vähemalt 2 võõrkeelt (sh inglise keel), kasuks tuleb võimalikult paljude keelte passiivne oskus,
- on otsustusvõimeline, hea suhtlemis- ja eneseväljendusoskuse ning koostöövõimega.

Tööülesannete hulka kuulub:
- teavikute komplekteerimisinfo vahendamine,
- erialakogude kujundamine koos keemiaosakonnaga,
- raamatukogu teenuste tutvustamine, vajadusel teenuste väljatöötamise koordineerimine,
- erinevatel kandjatel erialaste infoallikate tutvustamine keemiaosakonnas,
- erialaste teavikute liigitamine, märksõnastamine ning tesauruse koostamine.

Pakume:
- vastavat raamatukogunduslikku täiendõpet,
- sõbralikku kollektiivi,
- osalist tööaega (20 t nädalas), tähtajalist töölepingut üheks aastaks,
- palka vähemalt 2000 kr kuus,
- eduka koostöö puhul võimalust edaspidiseks töösuhteks.

Konkursist osavõtuks esitada elulookirjeldus 20. aprilliks raamatukogu personalijuhile (ruum 209, W. Struve 1, 50091 Tartu) või saata e-maili aadressil Tiina.Kuusik@utlib.ee. Info tel 375 704 (teenindusdirektor Mare-Nelli Ilus) või 375 705 (personalijuht Tiina Kuusik).

AMETIÜHINGUKOMITEE TEATAB

TÜ ametiühingu kodulehekülg asub aadressil www.union.ee. Palume külastada. See on senisest palju mahukam ja sisukam ning mõeldud kõigile, kes on huvitatud ametiühingust ja tööelust üldiselt. Erinevalt varasemast on nüüd olemas ka rubriik töötavale üliõpilastele.

Ametiühingukomitee

KLUBI TANAT OOTAB HUVILISI

Klubi TanaT (vana anatoomikumi taaskasutamise klubi) järgmine koosolek toimub teisipäeval, 17. aprillil kl 15.

Alguses tehakse ringkäik vana anatoomikumi ajaloolises hoones, et saada teavet maja praeguse tehnilise olukorra kohta ja avaldada mõtteid selle korrastamiseks ning sisustamiseks.

Tee meie klubisse on avatud kõigile, kes on huvitatud TÜ kultuuripärandi väärtustamisest. Selleks et teada saada, kas arutlejad mahuvad ära vasaku tiiva endisesse raamatukoguruumi, või saame kokku rotundi romantilises ringauditooriumis, palume oma tulekust märku anda Biomeedikumi patoloogiainstituudi tel: 374 300 või 374 301. Edaspidist infot klubi kohta jagame peamiselt Eesti Teadlaste Liidu elektronlisti kaudu teadus.etl@lists.ut.ee, mille lugejaks saab registreeruda saates kirja aadressil majordomo@ lists.ut.ee subscribe teadus.etl.

RAAMATUKOGU PÜHADE AJAL

Seoses ülestõusmispühadega on TÜ Raamatukogu peamaja ja humanitaarraamatukogu avatud neljapäeval, 12. aprillil kell 9-16 ning suletud 13.-15. aprillini.

Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo 10. aastapäevale pühendatud seminar

EESTI – OSA PÕHJALAST

Tartu Ülikooli aula 18. aprill 2001 11.00-15.30

Sissejuhatus
Seminari juhataja prof. Jaak Kangilaski, Tartu Ülikooli ajaloo-osakond

Tervituskõne
Kalli Klement, Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo juhataja

Eesti-osa Põhjalast
Toomas Hendrik Ilves, Eesti Vabariigi välisminister

Uue ajastu algus – tagasivaade 1990. aastatele
Anders Ljunggren, Rootsi Põhjala Ühingu direktor

Põhjamaade koostöö tulevik
Pertti Joenniemi, Copenhagen Peace Research Institute

Eestlane Aleksander Kesküla (1882-1963) ja tema Põhjala
Prof. Kaido Jaanson, Tartu Ülikooli politoloogiaosakond

Skandinaavia keeled ja Tartu Ülikool
Prof. Stig Örjan Ohlsson, Tartu Ülikooli germaani-romaani filoloogia osakond

Soome-müüdi uusi vorme
Maarja Pärl-Lõhmus, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

10 years

ACTA DIURNA

14. aprillil kell 15 toimub TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis ansambli Lindpriid heategevuslik kontsert sarjast "Muusikud Toomkiriku heaks". Saadud tulu läheb Toomkiriku varemete taastamise fondi. Ootame kõiki!! Info: 375 674. Pilet: 50/30.

KAITSMISED

18. aprillil kell 12 kaitseb Narva mnt. 4-A216 magistritööd Kaie Koskaru teemal "Ekspordi riiklik krediteerimine ning selle rakendamine Eestis". Juhendaja prof Urmas Varblane, oponendid: prof Mait Miljan ja Maria Hinrikus (M.A.). Info: Mare Allas, 375 642.

LOENGUD

18. aprillil kell 14 – 17 korraldab saksa filoloogia õppetool Ülikooli 17 fuajees loengu saksa keele õpetajatele, saksa filoloogia tudengitele ning ülikooli õppejõududele "Zur Spannung zwischen Wissenschaft und Schule am Beispiele des Deutschunterrichts". Lektor: dr Gerhard Voigt – Schneekloth (Berliin).

19. aprillil kell 11 algab Kreutzwaldi 58a aud 266 Tartu Lennukolledži poolt Mati Sõrmuse ja Ivar Trikkeli mälestusele pühendatud lennundusterminoloogia seminar, mille põhiteema on "Ühtsete lennundusnõuete (Joint Aviation Requirements) eestikeelne terminoloogia ja selle areng". Seminari osavõtutasu on 150 kr. Info: TLK lennundusteaduskonna prodekaan Otto Taur, tel 351 043, 051 79 303, otaur@tac.ee.

20.-22. aprillini korraldab TÜ vene ja slaavi filoloogia osakond järjekordse noorte teadlaste konverentsi, millest võtavad osa noored filoloogid Venemaalt, Lätist, Taanist, Eestist. Konverents algab 20. aprillil kell 12 TÜ nõukogu saalis üliõpilastööde kogumiku "Russkaja Filologija. 12" esitlemisega ja maailmakuulsa, Michigani Ülikooli (USA) professori Omry Roneni avaloenguga «Tekstidevahelised seosed, alltekst ja kommenteerimine». Töö jätkub kahes sektsioonis: keeleteadus ja kirjandusteadus. Info: Jelena Ussar, tel 375 353.

23.-27. aprillini toimub Michigani Ülikooli professori Omry Roneni loengusari "Alltekst metodoloogilise probleemina" (FLVE.03. 149, arvestus, 1 AP). Analüüsitakse reministsentse ja tsitaate vene modernistlike luuletajate (A. Blok, V. Brjussov, I. Annenski, O. Mandelštam, V. Hodassevitš, N. Gumiljov, V. Hlebnikov, B. Pasternak, M. Tsvetajeva) loomingus ning käsitletakse allteksti probleeme 20. saj alguse vene kirjanduses. Loengud on mõeldud eelkõige magistrantidele ja doktorantidele. Info: Jelena Ussar, tel 375 353.

Prof Sirkka Hirsjärvi (Jyväskylä Ülikool) loengud "Kvalitatiivsed uurimismeetodid pedagoogikas", 1 AP, toimuvad pedagoogika osakonnas 26. aprillil kell 14-18, 27. aprillil kell 12-16, 28. aprillil kell 10-12. Registreeruda pedagoogika osakonnas 20. aprilliks, info: Tiiu Uibu, tel 375 157.

16.-27. aprillini on Rahvusraamatukogus kavas *studium generale*, mille raames esinevad kõigi ülikooli teaduskondade esindajad akadeemiliste loengutega. Esimene loeng algab 16. aprillil kell 17 väikeses konverentsisaalis. Loengu "Kaasaegne religioon" peab mag Lea Altnurme usuteaduskonnast. Info: Gerda Tammerik, TÜ esindaja Tallinnas, tel 6 406 866 ja Eeva Kumberg tel 375 603.

17. aprillil kell 16 peab rahvusraamatukogu nurgasaalis dots Urmas Varblane loengu "Mõju Eesti majandusele Euroopa Liiduga ühinemisel". Info: Gerda Tammerik TÜ esindaja Tallinnas, tel 6 406 866.

17. aprillil kell 18 esineb rahvusraamatukogu nurgasaalis prof Ain Heinaru loenguga "Geenid meis ja meie ümber". Info: Gerda Tammerik TÜ esindaja Tallinnas tel 6 406 866.

18. aprill kell 17 on rahvusraamatukogu nurgasaalis prof Rein Ruutsoo loeng "Sotsiaalne kapital". Info: Gerda Tammerik TÜ esindaja Tallinnas tel 6 406 866.

19. aprillil kell 17 esineb rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis prof Teet Seene akadeemilise loenguga "Virtuaalne reaalsus elukestvas õppes: võrgutav virtuaalõpe". Kell 18 algab samas infotund õppimisvõimalustest Tartu Ülikooli avatud ülikoolis. Info: Gerda Tammerik TÜ esindaja Tallinnas tel 6 406 866 ja TÜ kaugkoolituskeskuse nõustaja Aili Saluveer tel 375 201.

20. aprillil kell 17 on rahvusraamatukogu nurgasaalis dots Ivo Leito loeng "Kuhu lähed analüütiline keemia?". Info: Gerda Tammerik TÜ esindaja Tallinnas, tel 6 406 866.

TEATED

Alates 9. aprillist on Võrumaa Haiglas avatud ülikooli ajaloo muuseumi koostatud näitus "Mõningaid jooni Eesti Arstide Liidu kujunemisloost". Näitus valmis 3. märtsiks, mil ülikooli ajaloo muuseumis tähistati konverentsiga Eesti Arstideseltside Liidu 80. aastapäeva. Näitus Võrumaa Haiglas jääb avatuks 27. aprillini.

18. aprillil kell 15 on avatud ülikooli infopäev Valga Maavalitsuse saalis. Tutvustatakse tasemekoolituspakkumist, täienduskoolituskursusi ja suveülikooli. Info: TÜ kaugkoolituskeskuse nõustaja Aili Saluveer tel 375 201.

19. aprillil on TÜ esindus Võrumaal avatud kell 14-17 kõigile huvilistele. Võru linnas Koidula 26 asuvas esinduses ootab huvilisi ülikooli Võrumaa esindaja Maris Kivistik. Info: Maris Kivistik tel (078) 28 328.

SÕIDUKID
Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

ÜLIÕPILASSPORT

Eesti üliõpilaste meistrivõistlused indiacas, segavõistkondadele on 12. aprillil kell 12 Õpetajate Seminaris (Salme 1a).

Eesti üliõpilaste meistrivõistlused saalijalgpallis algavad 13. aprillil kell 9 Kristiine Spordihallis Tallinnas (16 võistkonda kümnest erinevast kõrgkoolist).

Eesti üliõpilaste meistrivõistlused males on 15. aprillil kell 11 Tallinna Malemajas (Vene 29).

Kõikidel võistlustel on pealtvaatajatele sissepääs prii. Oodatud on kaasaelajad oma kõrgkooli võistkondadele. Info: Tiina Beljaeva (EASL), tel 07 333 233.

AULA

20. aprillil kell 19 Loit Lepalaane 50. sünnipäevale pühendatud Tartu Junior Big-Bandi ja Tartu Noortekoori kontsert. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

NÄITUS

TÜ Ajaloo Muuseum, K-P 11 - 17. Ekskursioonid tel 375 677, paberi valmistamine 375 674

"Kaasaegne Norra klaasikunst" kuni 29. aprillini.
"Igaveseks Siberisse" – nõukogude massirepressioonid Eestis. 29. märts – 29. aprill. Näitus koostöös Rahvusarhiiviga.
"Miks mitte armastada neid mõlemaid" – näitus loote arengust Kaasaja saalis. Koostaja Peeter Rusetski. Loeng, film.
"Surimaskide lood" – näitus surimaskidest ja nede taustast. Ajutiste näituste saalis. Koostaja Ken Kalling.
Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani" – ekspositsioon paikneb kolmel korrusel, vastavalt ajastutele.

Lisaks ootame kooliõpilasi erinevatele muuseumitundidele, vt www.ut.ee/REAM/Loengud.html
Lisainfo: Renata Sõukand, tel 375 677, renata@ut.ee

TÜ RAAMATUKOGU

W. Struve 1, www.utlib.ee, E-R 9-21, L-P 11-17

- RAAMATUMUUSEUMIS peamajas, E-R 12-17
* "Pisitrükiste kogu Tartu Ülikooli Raamatukogus" kuni 15.04.

- KATALOOGISAALIS (II k)
*UUS! Priit Pajose maalinäitus "Inimese tegemised" 9.04.-6.05.

- LUGEMISSAALIDE FUAJEES (III k)
*gobelääninäitus "Vaibamuinasjutt" kuni 5.05.
*"Haruldaste köidete näitus" kuni 22.04.
*Tartu kolme kooli ühenduse T3 fotonäitus "Maailm minu ümber" kuni 29.04.

- ÕPPELUGEMISSAALI FUAJEES (III k)
*"101 Eesti poliitilist karikatuuri" kuni 4.05.

- KOHVIKU FUAJEES (III k)
*Eesti raamatu aasta näitus Eesti Ulmeühingult "Eestikeelne ulmeraamat läbi aegade" kuni 30.04.

HUMANITAARRAAMATUKOGU (Jakobi 1), E-R 9-21, L 11-17, P kinni, tel 379 797
*"Meenutades armastatud õpetajat. Harald Heino Peep 26.03.1931 – 8.10.1998" kuni 30.04.
*Silja Härmi õlipastellide näitus "Abstraktsioonid" kuni maini.
Lisainfo humanitaarraamatukogu näitustest: Sirje Madisson, tel 375 797, sirjem@utlib.ee

Näituste info: Tiina Matsulevitš, näituste kuraator, tel 375 750, tiinam@utlib.ee

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19 Info: tel 442 272, www.vkm.ee

12. aprill kell 11 ja 18 Sori tsirkus. Piletid 30 kr.

12. aprill kell 19 Tartu Pauluse kirikus suure reede kontsert. Pärt "Passio domini nostri jesu christi secundum". Sakraalmuusikaansambel Heinavanker. Solistid Mati Turi (Pilatus, tenor), Mati Palm (Jeesus, bass), Anneliis Treimann (sopran), Kadri Hunt (alt), Taniel Kirikal (kontratenor), Tiit Kogermann (tenor). Dirigent Margo Kõlar. Piletid 40 ja 80 kr.

KINOS ILLUSIOON

Purunematu. Peaosas Bruce Willis. Kell 14.45, 18.30, 20.15.
Tantsija pimeduses. Kell 13, 16.45, 22.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Üliõpilasvalimised

20. APRILL 2001 TASUTA

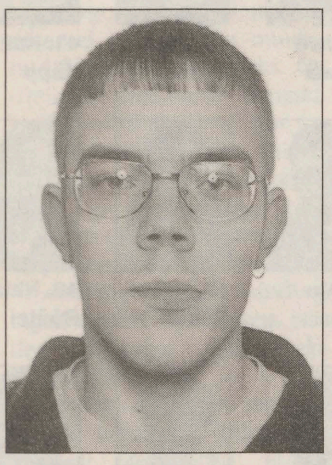
Nimekiri nr 1 – Vaikiv Enamus

Vaikiv Enamus on akadeemilist vabadust taotlev nimekiri!

Vaikiva Enamuse nimekiri osaleb esinduse valimistel juba 1994. aastast. Igal aastal on nimekirja kaasatud noori inimesi värskete ideedega. Olles läbi aastate olnud parteipoliitiliselt ja veendumustelt sõltumatu nimekiri, jätkab Vaikiv Enamus seda traditsiooni ka sel aastal. Hoolimata sellest, et sel aastal piirdub nimekiri vaid ühe kandidaadiga, kannab Vaikiv Enamus edasi oma püüded ja pingutused parema akadeemilise elu suunas.

Miks valida üksikkandidaadi poolt? Sest üksikkandidaat vastutab omaenda tegevuse eest ja tal puudub võimalus pugeda teiste kaitsvate seljataguste taha!

Eelmistel aastatel mängis Vaikiv Enamus üliõpilaselus määravat rolli:

1. Hanno Nilov

Vaikiva Enamuse eestvõtmisel on loodud Pärnu ja Türi Kolledži üliõpilasesindus;

tänu nimekirja esindajate tegevusele kasvas esinduse 1999. aasta eelarve 2,4 korda, mis võimaldas üliõpilaste huvide kaitseks ka selle võrra laiaulatuslikumalt tegutseda;

alguse on saanud üliõpilaste ja teaduskondade paralleelsed küsitlused, mis on eelkõige suunatud õppekorralduslikele probleemidele;

lisaks oleme toetatud suurt osa teistest TÜ Üliõpilasesinduste projektidest;

2000. aastal võeti vastu uus üliõpilasesinduse põhikiri.

Tegevuskava õppeaastaks 2001/2002 on järgmine:

1. Haridusküsimustes: olen veendunud, et üliõpilased on ise piisavalt kompetentsed, tegemaks oma otsuseid ise, ilma liigsete piiranguteta.

Õppekorralduseeskirja muudatused ei tohi piirama hakata üliõpilaste akadeemilist tegevust – olen pealepandud kitsenduste vastu. Näiteks ei poolda ma korda, kus järgmise semestri õppeainetele peab registreeruma juba eelmisel semestril, jaanuari eksamiteks seega kevadel!

Mitte ainult üliõpilane ei pea olema see, kellelt nõutakse. Peame nõudma rohkem ka ülikoolilt! Esmajärjekorras taotlen teaduskondadele nõuet esitada tunniplaanid õppekava koostamise ajaks.

Õppetööalane teave peaks olema senisest tunduvalt rohkem kättesaadavam.

Toetan akadeemilist vabadust! Õppe-, kontroll- ning hindamismeetodite valik mitmekesisemaks ning üldjuhul üliõpilase poolt vabalt valitavaks! Loengukonspektid olgu kättesaadavad nii võrgus kui paberil! Kontrollimise võimalusena olgu arvestatavad nii kirjalik kui suuline meetod!

TÜ raamatukogu ja vähemalt 3 arvutiklassi olgu 24 tundi avatud!

Igasse õppehoonesse meiliterminaalid ja arvutiklassid igasse teaduskonda!

2. Sotsiaalküsimustes: üliõpilastoetuste süsteem paindlikumaks!

2.1 Õppetöös edasijõudvatele tudengitele stipendiumi saamine kergemaks!

2.2 Õppelaenu suuruseks 25 000 krooni aastas ning tagasimaksmise periood praeguselt kahelt nominaalaja pikkuselt neljale.

2.3 Üliõpilasküla majutamistingimused mitmekesiseks! Igal üliõpilasel olgu õigus saada elamispinda, hoolimata tema rahakoti paksusest.

2.4 Toetan tööd otsivate üliõpilaste aktiivset aitamist TÜ karjääriteenistuse kaudu.

2.5 Taotlen linnavalitsuselt luba, et iga statsionaarne TÜ üliõpilane kantaks automaatselt Tartu linna elanike registrisse, mis võimaldab saada toimetuleku- ja eluasemetoetust.

2.6 Riik peab kindlustama normaalse stipendiumi ka internidele ja residentidele.

2.7 Olen kindlalt vastu igasugusele kavale kehtestada õppemaksu TÜ riikliku koolitustellimuse üliõpilastele. Samas ei tohiks riikliku koolitustellimuse kohtade arv väheneda.

3. Kultuuriküsimustes:

3.1 Sõbra Majast taas tõeline Üliõpilasmaja! Lisaks tegutsevatele kultuuri- ja isetegevusringidele ka arvukalt heatasemelisi meelelahutusüritusi!

3.2 Tudengipäevad veelgi sisukamaks – üliõpilasesinduse koostöös kultuuriklubiga!

3.3 Rohkem üliõpilassoodustusi erinevates meelelahutuspaikades.

3.4 Tihedamat koostööd EPMÜ Üliõpilasesindusega!

3.5 Soome-ugri üliõpilastele tuleb luua esinduse ajutine komisjon!

Akadeemilist vabadust!

Õppimisvõimaluste võrdsust!

Tartu vaimu vendlust!

Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse valimised

24.-26. aprillini kell 11-19
TÜ peahoones, Economicumis, raamatukogus.

Kolledžites on valimised 25. aprillil.

Nimekiri nr 2 – Liberaalid

1. e-konspektid kohustuslikuks

Tudeng ei pea loengus meeleheitliku kiirusega ning krampis käega konspekti kirjutama, nii et läbimõtlemiseks aega ei jää. Loengus käimise eesmärgiks ei ole mitte konspekti tootmine, vaid aktiivselt kaasamõtlemine ja akadeemilise diskussiooni arendamine.

Õppejõudude ja ülikooli eesmärgiks peab olema varustada üliõpilasi kvaliteetse konspektiga. Üliõpilasesindus peab andma endast parima, et igas aines oleksid õppematerjalid kättesaadavad.

Lisaks koopiatele osakonnas peavad konspektid olema üliõpilastele saadaval ka internetis.

2. Vähemalt üks semester välismaal

Isegi lühiajaline välisülikoolis õppimine annab üliõpilasele rahvusvahelise kogemuse, laiendab akadeemilist silmaringi ja mitmekesistab Tartu Ülikoolist saadavat haridust.

Ülikool peab senisest enam investeerima tudengite välismaal õppimise võimaluste parandamisse, seda nii lühemaajalistes vahetusprogrammides kui ka täisõppes.

Lahenduseks on välisülikoolidega aktiivsem otselepingute sõlmimine ja jõulisem osalemine vahetusprogrammides.

Oluliselt tuleb integreerida ja täiustada vastavat infobaasi, mis oleks kättesaadav ka internetis.

3. Jalgrattahoidlad õppehoonete juurde

Tudeng peab sageli loengusse minnes kinnitama oma ratta mõne laternaposti või aiavärava külge.

Meie eesmärk on rajada õppehoonete vahetusse lähedusse jalgrattahoidlad. Ratta paigutamine peab olema mugav ja hoidla ei tohi rikkuda ratast.

Turvalisuse lahendamisel on abiks see, kui rattahoidla asub õppehoone valvuri nägemisulatuses. Pooldame ka tasuliste rattahoidlate loomist ülikooli ja linnavalitsuse koostöös.

Hea näide on eelmisel aastal meie liikmete algatusel rajatud rattahoidla ülikooli raamatukogu ees.

4. Äraelamist võimaldav õppelaen ja õiglane stipendiumisüsteem

Tudengi esmane kohustus on õppimine. Usume, et haridus on investeering tulevikku, kuid rahapuudus võib takistada kvaliteetse hariduse omandamist.

Õppelaen peab olema nii suur, et tudeng ei peaks õpingute kõrvalt tööle minema. Teeme kõik endast oleneva, et õppelaenu summat tõsta – seda nii ülikooli kui ka riigi tasandil.

Stipendiumi maksmine on õiglane. Stipendiumid aitavad motiveerida üliõpilasi ja tõstavad hariduse kvaliteeti.

Stipendiumi peab olema võimalik saada ka riigieelarvevälistel kohtadel õppijatel.

5. Järgmised esinduse valimised internetis

Tudeng ei ole esinduse, vaid esindus tudengi jaoks. See printsiip peab kehtima ka valimistel. Võimalus valida esindust interneti teel on mugav ja innovaatiline. Liberaalide arvates ei pea tudeng minema valimispunkti – valimispunkt peab tulema tudengini. Vahendid on olemas – meie teeme ära!

Viime üliõpilaste head ideed ellu!

www.hot.ee/liberaalid

LIBERAALID

2. Sven Illing
3. Reet Ansip
4. Tanel Tein
5. Anna-Maria Galojan
6. Oliver Meikar
7. Kaisa-Leena Past
8. Inge Pruks
9. Reno Veinberg
10. Merlin Mardisalu
11. Taavi Rõivas
12. Sigrit Altmäe
13. Jonatan Vseviov
14. Piret Koha
15. Koit Arro
16. Merje Susi
17. Peeter Ilumäe
18. Mari-Liis Volberg
19. Madis Tõns
20. Annemari Põder
21. Rene Frolov
22. Kristjan Sahtel
23. Alar Noorvee
24. Indrek Katušin
25. Aveliina Helm
26. Henri Hanson
27. Jaanus Aart
28. Annemari Päll
29. Silver Meikar

Nimekiri nr 3 – RP Juventus

TÜ Üliõpilasesinduse valimistel kandideeriv RP Juventus on paljude jaoks ehk üks paljudest. Kuid neile, kes soovivad esinduse tegevuses kaasa lüüa või kes vajavad esinduse abi, tahaksime olla "see õige".

RP Juventuse liikmed on kursis sellega, mis on toimunud TÜ Üliõpilasesinduses varem, ja teavad, mida teha, et sellest oleks igale tudengile rohkem kasu. Meil on visioon tugevast üliõpilasesindusest ja tegevuskava selle saavutamiseks.

Nimekirja RP Juventus liikmed on seadnud endale eesmärgid, mille saavutamise eest vastutame üheskoos.

1. Tartu Ülikooli tudengid saavad aimu, millega esindus tegeleb!

Selgitame üliõpilastele ära esinduse funktsioonid.

Kutsume tudengeid meilt abi ja nõu küsima.

Tagame esinduse koosolekute protokollide avalikustamise.

Loome korraliku aruandlussüsteemi.

2. Üritame lahendada Üliõpilasesinduse olulisima – info liikumise probleemi!

Aitame üliõpilasesinduse ja teaduskondade nõukogudes tegutsevate üliõpilaste esindajate vahel saavutada tõelise kontakti.

Paneme aluse kõiki ülikooli teaduskondi ja kolledžeid hõlmavale esindusvõrgustikule.

3. Anname teada, mis meie ülikooliga toimub!

Mis on Bologna deklaratsioon? Mida tehakse meie õppekavadega? Millal tuleb õppetoetuste süsteem? Kas kehtiv hinnetesüsteem on ikka hea? – Mõned ehk teavad vastuseid neile küsimustele, paljud ei tea, aga see puudutab meid kõiki.

4. Teeme tööd, et ülikooli süsteemid töötaksid meie heaks!

Toetame ühtse andmebaasi loomist kogu Tartu Ülikoolis leiduvate raamatute kohta.

Üliõpilased ei pea ise paljundama kõiki õppematerjale; neid peab olema piisavalt, et raamatukogust laenutada.

Trükitud loengukonspektid peavad saama kättesaadavaks kogu ülikoolis.

Info kõigi (eriti ühekordselt loetavate) õppeainete kohta peab saama kergemini kättesaadavaks.

5. Tartu Ülikool peab teadma tudengite soove!

Avaldame oma ideid selgelt ja korrektselt.

Loome kontaktid ülikooliga seal, kus neid veel pole, ja parandame seal, kus need olemas.

Arutame tudengitega läbi seisukohad, mida esitame.

6. Teeme kõik, et juba järgmisel suvel saaks teoks Tartu Ülikooli tudengite suvepäevade idee!

30. Lauri Lugna

31. Arti Albert

32. Relika Alliksaar

33. Anzori Barkalaja

34. Helen Eenmaa

35. Kristiina Kaarna

36. Karin Kahre

37. Marek Kaljula

38. Sven Kalle

39. Uwe Kersna

40. Taivo Kitsing

41. Kati Käpp

42. Lauri Liivamägi

43. Urve Nõgu

44. Tõnis Poom

45. Gert Rahnel

46. Alo Raun

47. Helen Reino

48. Natalja Rüütel

49. Ragnar Siil

50. Ardo Säks

51. Tanel Tarkmees

52. Kaisa Treier

53. Egle Troon

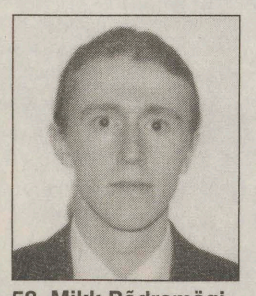

54. Eda Tursk

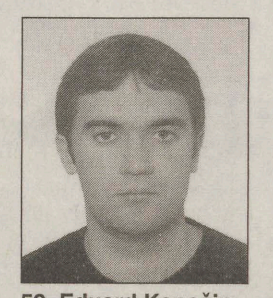

55. Aire Vaher

56. Marek Vikat

57. Jaanus Pauts

Nr 4 – Tabula Rasa

58. Mikk Põdramägi

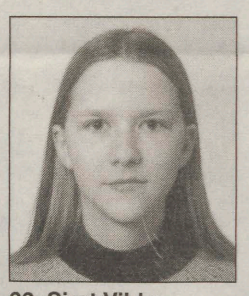

59. Eduard Kanošin

60. Marit Ruuda

61. Elis Rüütli

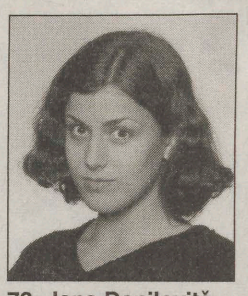

62. Triin Sepp

65. Mari-Liis Puss

66. Siret Vildo

67. Kristina Tamberg

72. Kadri Kroon

73. Jana Danilovitš

74. Maarja Krass

75. Kaisa Naelapää

76. Mare Soe

77. Janno Mäeotsa

79. Valeri Guimaev

80. Natalia Badzjo

81. Dimitri Teperik

82. Märt Kunnus

83. Kristjan Sander

84. Jüri Gordejev

63. Leno Inno
64. Merit Hirvoja
68. Igor Taro
69. Lagle K. Lembavere
70. Janek Ote
71. Indrek Lind
78. Olga Kuzero

Tabula Rasa kutsub oma toetajaid meie valimisüritusele. Veinijooks toimub 26. aprillil kell 15 Pirogovi platsil.

Uus jõud, uued mõtted!

TABULA RASA VALIMISKUPONG

Antud kupongi täitja on Tabula Rasa ja soovib osaleda Nokia tuttuue mobiiltelefoni loosimisel.

nimi: **aadress**
teaduskond: **telefon:**
eriala: **e-post:**
aasta:

Nimekiri nr 5 – Vmeste – Venekeelsete Üliõpilaste Liit

Venekeelsete Üliõpilaste Ühendus Vmeste kaasab aktiivseid venekeelseid üliõpilasi, kes on ka varem tegelnud erinevate noorsooprojektidega.

Nimekirja eesmärgiks on eelkõige tagada paremat ja mitmekülgsemat venekeelsete üliõpilaste kaasamist Tartu Ülikooli ellu läbi venekeelse üliõpilasmeedia arendamise, kultuuriürituste korraldamise, ka üliõpilasi puudutava parema info kajastamise (infoõhtud vene keeles), venekeelse väitlustegevuse arendamise. Olulisel kohal on suhtlemine eesti- ja venekeelsete üliõpilaste vahel, ning seda nii ühiste projektide ja ürituste näol kui läbi vestlusringide, arutluste ja debattide eesti ja vene keeles.

Nimekirja eesmärgid:

Venekeelsete üliõpilaste kaasamine Tartu Ülikooli ellu: läbi koostöö ajalehega Üliõpilasleht, avaldades artikleid vene ja eesti keeles, mis puudutaksid venekeelsete üliõpilaste elu ja nende probleeme; korraldades ühiseid üritusi venekeelsete ja eestikeelsete üliõpilaste jaoks.

Venekeelsete üliõpilaste kultuuri- ja ühiskondliku elu organiseerimine: korraldada regulaarseid kultuuriüritusi, infopäevi vene keeles või tõlkega, kohtumisi ühiskonnategelastega, venekeelse väitlustegevuse arendamine.

Suurendada venekeelse info kättesaadavust üliõpilastele, koordineerida ja täiendada www-lehekülge, mis kajastaks üliõpilaselu vene keeles, koordineerida venekeelne infolist.

Venemaa üliõpilastega sõprussuhete arendamine. Korraldada eesti ja vene keele õppimist Tartu Ülikooli üliõpilaste seas läbi ühiste diskussioonide.

Vt ka www.hot.ee/vmecte.

85. Marianna Drozdova

86. Pavel Kuznetsov

87. Aleksandr Kozlov

88. Tatjana Doroško

89. Olga Hoch

91. Olesja Koltšina

92. Aleksandra Trahhatšova

93. Aleksandr Aleksandrov

94. Aleksei Nazarov

95. Viktor Parshikov

96. Larissa Manajenkova

97. Mark Sahharnõi

100. Jelena Kabanova

101. Andrei Katsuba

103. Konstantin Gabrus

105. Ruslan Prohhorenko

110. Natalja Grimova

111. Maria Orešina

90. Anton Tarassevitš
98. Aleksnder Ljudvig
99. Julia Boman
102. Dmitrij Zelenko
104. Aleksei Habarov
106. Natalja Morozova
107. Vadim Nikitin
108. Maria Tkatšenko
109. Jevgeni Bugakin

Nimekiri nr 7 – Sünergia

Üliõpilastegevuses on erinevaid jõude. Mõned teevad nalja, mõned pisipoliitikat ja mõned tööd (üliõpilaspoliitikat).

Sünergia tahab teha tööd. Nimekirja kuuluvad algatusvõimelised ja otsusekindlad inimesed – on oluline, et esinduse liige suudaks oma peaga mõelda ja oma valijate ees vastutada. Meie märksõnad on:

Läbipaistvus

Tudengid peavad olema teavitatud nii esinduse kui ka kogu ülikooli tegevusest. Võimalikest muutustest, nende põhjustest, eesmärkidest ja mõjudest tuleb üliõpilasi aegsasti teavitada ja ka nende arvamust küsida. Üliõpilaskeskus – esindus ülikooli struktuuri ja tudengite suhetevahendajana peab suutma toetada üliõpilast hea idee teostamisel ja mure lahendamisel. Uksed peavad alati olema avatud konstruktiivsele kriitikale ja initsiatiivile.

Ausus ja sõltumatus

Esinduses ei toeta me poliitilisi kokkuleppeid kokkulepete pärast, seame prioriteediks üliõpilaste heaolu ja selle saavutamise läbi ratsionaalsete otsuste. Esindaja peab tegutsema üliõpilaste huvisid teades ja prioritiseerides.

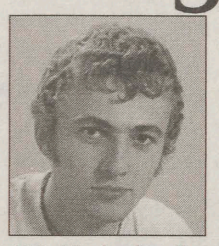
Nimekirjana ei ole me seotud ühegi poliitilise jõuga. Meie eesmärgiks on saada esindusse võimalikult palju erinevaid ja teotahtelisi inimesi, esindamaks erinevaid huvigruppe. Oma tegevuses seame eesmärgiks ratsionaalsusest ja ausa mängu reeglitest lähtudes üliõpilaste akadeemiliste ja olmetingimuste parandamise.

Me ei anna utopistlikke lubadusi, aga see-eest täidame oma eesmärke. Esindus tervikuna on praegusel kujul paljuski minetanud töövõime ja muutunud üliõpilastest kaugeks. On üksikuid eredamaid tegijaid, kuid esindus ei tööta ühtse organina. Kuigi on kätte võideldud formaalne võimupositsioon, ei suudeta oma rolli reaalselt täita. Otsused ja teod on põhjendamata ja ebaselged.

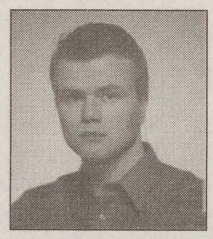
Loodame taastada esinduse tegeliku rolli ülikooli osana, jäädes sealjuures objektiivseks ning apoliitiliseks.

Tahame esinduses produktiivselt tegutseda, mitte aga kahtlast pisipoliitikat ajada. MIDA SINA TAHAD?

132. Oudekki Loone – matemaatika ja filosoofia

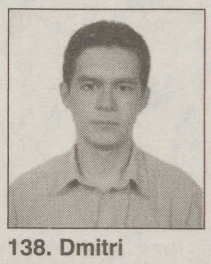

133. Marko Lepik – avalik haldus

134. Liisa Past – politoloogia

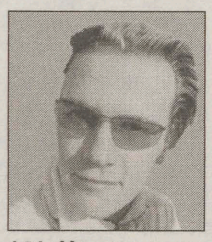

135. Alari Vainomees – sotsioloogia

136. Maria Savisaar – politoloogia

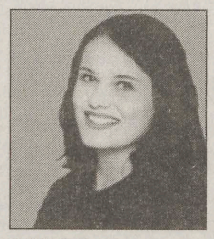

137. Reigo Ahven - semiootika

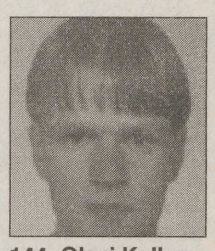

138. Dmitri Denissov – õigusteadus

140. Ott Heinapuu – semiootika

141. Herman Kalmus – usuteadus

142. Liisa Kiik – psühholoogia

143. Inka Koskenvuo – sotsioloogia

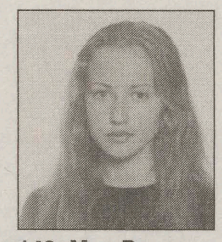

144. Olavi Kullus– informaatika

139. Jon Ender – sotsioloogia
158. Toni Vänni – arstiteadus

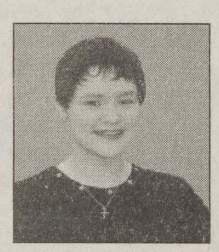

146. Lauri Lipping – keemia

147. Rain Lõpp – matemaatiline statistika

148. Tanel Mällo - psühholoogia

149. Mae Parve – õigusteadus

150. Raimo Poom – politoloogia

151. Teele Raiend – arstiteadus

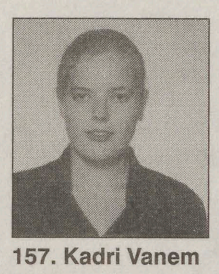

152. Teele Reimann – ajalugu

153. Ave Reinson – eesti filoloogia ja avalikkussuhted

154. Merje Sõnge – kasvatusteadused

155. Kristel Tali – loodusteaduste õpetaja

156. Liisa Tettermann – avalikkussuhted

157. Kadri Vanem – usuteadus

159. Anna-Liisa Õispuu – kirjandus ja rahvaluule

Meie ei politiseeri – meie tegutseme!

Nr 6 – In Corpore

Kõik koos!

Tartu Ülikooli Üliõpilasesindus on politiseerumas. Üha pingestuvas sotsiaalses olukorras on ühelt poolt võimuparteid huvitatud üliõpilaste kui suure ja lärmaka sihtgrupi hääle summutamisest. Teisalt püüavad opositsionäärid odava populismiga lüüa oma nüri kirkat pühasse akadeemilisse mulda, et Taaralinna pinnast näiliselt tudengite talla alt kobestada. On oht, et kasuahnus ja nürimeelsus niidavad vabalt võrsuva demokraatliku üliõpilaspoliitika veel noore võrsena otse juurelt maha!

Üliõpilasesinduse valimiste nimekiri In Corpore ei nõustu olukorraga, kus "päris poliitika" tungib nagu muuseas üliõpilaspoliitikasse. Ei tohi lasta tekkida olukorral, kus tudengite huvide kaitse takerdub parteivõsukeste suutmatusse võidelda oma ideoloogiliste emadega, kelle rinnast lahti lastes katkeb nende eluks hädavajaliku parteipiima katkematu vool.

Meie eesmärgiks on hoida üliõpilaspoliitika väljaspool suuri mahhinatsioone ja vältida sõltuvust huvigruppidest, kelle tahe võib peale suruda tudengitele ebasoodsaid seadusi ja lepinguid. Oleme vankumatul seisukohal, et üliõpilaste esindajad peavad eelkõige lähtuma tudengite vajadustest.

Võitleme ülepolitiseerituse vastu ja oma valijate eest!

Meie valimisprogrammiga saab lähemalt tutvuda internetilehekülgel:

www.hot.ee/incorpore.

IN CORPORE

112. Jüri Herman
113. Terje Tennosaar
114. Kaur Kivirähk
115. Toomas Kalmus
116. Mihkel Oras
117. Mart Pais
118. Kalle Ahi
119. Vladislav Kuznetsov
120. Emma Laitinen
121. Madis Kauts
122. Margus Schasmin
123. Markko Künnapu
124. Meelis K. Tasur
125. Karl-Erik Tender
126. Laura Paide
127. Priit Lätti
128. Silver Loit
129. Björn Piibur
130. Kristi Must
131. Laura Ehrlich

Nimekiri nr 10 – Noor-Isamaa

Noor-Isamaa osaleb valimistel seekord oma nimekirjaga, sest tunneme, et esindus vajab uuendusi. Tööd küll tehakse, kuid kahjuks ei tea paljud tudengid, mida täpselt ja mil moel see igale tudengile kasulik on.

Seepärast tahame esinduse tegevuses ise aktiivselt osalema hakata, et muuta see tegelikult üliõpilaste esindusorganiks, kus teatakse, mida tudengid tahavad, tehakse selle nimel tööd ja antakse ka piisavalt tagasisidet tehtu kohta. Tahame tuua Tartu Ülikooli üliõpilaspoliitikasse oma väärtusliku poliitilises organisatsioonis tegutsemise kogemuse ja head sidemed paljude nn päris poliitikutega. Valimiste järel on Noor-Isamaa avatud koostööle erinevate nimekirjade esindajatega, kellega suudetakse parimal moel kokku leppida edaspidiste tegevusplaanide ja koostöö suhtes.

NI nimekiri ühendab endas erinevate erialade aktiivseid tudengeid, kellel on oma nägemus heast üliõpilaspõlvest ja kes tahavad seista hea üliõpilaste huvide eest. Konkreetsematest mõtetest võiks mainida tasuta valvatava jalgrattaparkla rajamist ülikooli peahoone juurde. Samuti peame tähtsaks, et ühiselamukohad ja sealsed kommunaalmaksed oleksid tudengitele mõistliku hinnaga.

192. Markus Leppoja
193. Veiko Lukmann
194. Margus Tsahkna
197. Piret Roos
198. Ott-Henrik Bachmann
199. Karina Gorgazjan
200. Martin Pärn
202. Siim Krispin
203. Kristel Jaunzeme
204. Kairi Saar
206. Sten Mentunen
208. Maarja Kolga
209. Katrin Veskimäe
210. Richard Peterson
211. Märt Loite
212. Monica Hankov
213. Priit Alamäe
214. Anna-Greta Gutman
215. Häli Puksing
216. Rasmus Kattai
217. Kerstin Kõre
218. Marko Leppoja

NOOR-ISAMAA

195. Meelis Niinepuu

196. Kristjan Kanarik

201. Jana Jalast

205. Rain Rannu

207. Evelin Koitmaa

Nr 9 – Tempus Fugit

Pulli peab ka saama, sest *tempus fugit* ehk aeg lendab!

Veebilehekülg: www.hot.ee/tempusfugit

180. Rainer Leemet

181. Tanel Liira

182. Rasmus Listra

183. Silver Soro

184. Martin Paimre

185. Harti Kiveste

186. Jaak Kirsipuu

187. Tanel Jakobsoo

188. Aimar Päike

189. Tiina Leimets

190. Rait Teder

191. Lauri Ehenpreis

Nr. 8 – "Ы"

160. Tatjana Azarova
161. Jekaterina Babitšenko
162. Marina Bakirova
163. Pavel Balašov
164. Uljana Boiko
165. Jekaterina Zaitseva
166. Diana Ivaštšenko
167. Vigen, Issahhanjan,
168. Natalja Kabanova
169. Aleksei Kirillov
170. Alina Klunduk
171. Jelena Korobova
172. Viktoria Lugna
173. Marjana Milerman
174. Konstantin Murašov
175. Juliana Peet
176. Oleg Podprigorštšuk
177. Gennadi Skvortsov
178. Sergei Štšemeljov
179. Ulla Ernštreite

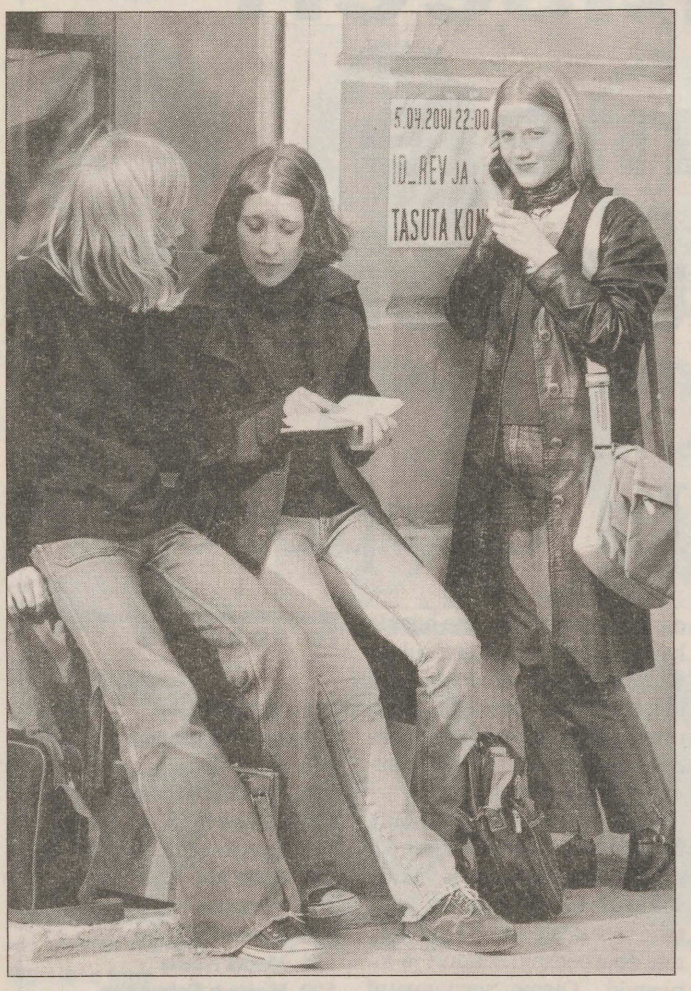
MARINA SMIRNOVA

Narva Kolledzhi kandidaat

MARIS GEVORKJAN

Türi Kolledzhi kandidaat

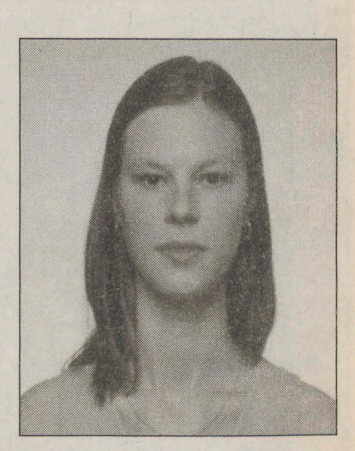

Igal aastal lubavad kandideerijad suuri tegusid. Valima minevad üliõpilased võiksid aga eelmise aasta nimekirjades kandideerinutelt aru pärida, mida nad üliõpilaste heaks tegid või ei teinud ja miks. 2 X ANDRES TENNUS

ULRIKA HURT

Pärnu Kolledzhi kandidaat

Erinevalt varasematest aastatest on sel aastal iga kolledži ühele esindajale garanteeritud koht üliõpilasesinduses. Selle tingimuseks on, et kolledžite üliõpilased saavad valida vaid kandidaate, kes on samas kolledžis üles seatud. Kuna juhtus nii, et Pärnu kolledžist olen sel korral ainus kandidaat üliõpilasesindusse, siis tunnen endal eriti suurt kohustust seista kolledži üliõpilaste huvide eest. Sel aastal pean oma missiooniks koostöös üliõpilasesinduse teiste liikmete, sealhulgas Türi ja Narva kolledži esindajatega, luua juriidiline alus kolledžite üliõpilaste esinduskogude loomiseks. Kolledži üliõpilased on Tartu Ülikooli üliõpilased ning seega on meil täielik õigus tuua Tartu Ülikooli vaimu Pärnusse – seda läbi ühiste arutluste, tegude ja ka ürituste.

Armas kolledži tudeng, tule valima 24. aprillil, sellega näitad oma huvitatust kolledži ja ülikooli käekäigu vastu!

Ulrika Hurt

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Tiraaž 3000, trükk: Greif

Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

20. aprill 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 15 (2052)

TASUTA

Kui teeks laiapõhjalise esinduse?

24.-26. aprillini toimuvad Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse valimised

Anna-Maria Galojan
TÜ politoloogia üliõpilane

Üliõpilasesindus peaks rohkem kaasa rääkima ka vene keelt kõnelevate tudengite probleemide lahendamisel, aga samuti tihendama sidet ülikooli ja kolledžite vahel.

Tuleval nädalal toimuvad järjekordsed Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse valimised. Usun, et sel puhul sagedamini kui kunagi varem esitab iga üliõpilane endale küsimuse: mis on TÜ Üliõpilasesindus ja keda ta esindab: kas lihtsalt ülikooli või ikka ka tudengeid?

Kas teatakse, mida esindus teeb?

Loomulikult vastab igaüks sellele küsimusele omamoodi. Aga oleks väga kahju, kui selguks, et üliõpilasesindus on õppuritega tegelikult üsna vähe seotud. Milles asi? Kõige sagedamini vastatakse, et kõik sõltub tudengist endast ja et kogu vastutus on tema peal. Ise oled süüdi: ei viitsi midagi teha, oled passiivne.

Ka see on muidugi probleem, kui aastast aastasse vähem ja vähem vilistlasi on võimelised ütlema, mida tegi nende tudengiaastate esindus.

Öeldakse, et jah, oli midagi, kuid täpselt ei tea, sellega tegeles mingi seltskond. Ja siit õigustatud küsimus: kes on selles olukorras süüdi – kas tudeng või see esindus, kes teda justkui "esindas"?

Side peab olema kahepoolne

Pean nõustuma, et mingi osa üliõpilasi tegelikult ei ole huvitatud esinduse tööst, kuid on ju ka see osa, kes on üsna aktiivne ja tunneb huvi, aga ei tea, kuidas ja kuhu ning kelle kaudu seda suunata ja mida temalt oodata.

Politoloogiaüliõpilane Anna-Maria Galojani arvates tunnevad vene keelt kõnelevad tudengid ennast ülikoolis vahel mittevajalikena ega julge kaasa rääkida. ERAKOGU

Üks on selge: üliõpilasesindus peab olema lähemal igale õppurile, igaüks neist peab leidma esinduse töös midagi just enda jaoks.

Loomulikult, kõigepealt peab selleks olema rohkem infot esinduse tegevusest, aga *point* on selles, et side peab olema kahepoolne. Ilma tagasisideta pole võimalik teada, kas üldse keegi peale esinduse liikmete on rahul selle tööga. Just läbi hinnangu, mille üliõpilased annavad oma esindusele, saab valida parima töösuuna esinduse jaoks, et see vastaks üliõpilaste soovidele.

Läbi hinnangute, mille üliõpilased annavad oma esindusele, saab valida tudengite soovidele vastavaid töösuundi

Praegu on üliõpilasel võimalik anda esinduse tööle hinnang ainult kord aastas toimuvatel valimistel. Aga vaevalt, et sellest piisab.

Puuduvad vajalikud küsitlused, kus üliõpilane võiks avaldada oma arvamust nii esinduse kui ka ülikooli elu kohta üldse.

Puudub ka vajalikus suurusjärgus side meediaga, mis võiks olla mitte ainult ülikoolisisene, vaid kõiki vabariigi ülikoole haarav.

Vene keelt kõnelejatele rohkem võimalusi

Üliõpilasesinduse töös ei peaks olema midagi eriskummalist, puutumatut eriti üliõpilaste jaoks.

Igaühel peab olema võimalus oma esindust nii kiita kui ka vajaduse korral kritiseerida. Eriti kurb on see olukord vene keelt kõnelevate tudengite jaoks, kes tunnevad end mittevajalikena ülikooli jaoks ega julge kaasa rääkida. Tihti suhtlevad nad pärast loenguid oma kitsas ringis emakeeles ja loomulikult ei vähenda see nende võõrdumistunnet ülikoolist ja esindusest.

Ka neile on vaja anda võimalus rääkida oma probleemidest ja muredest, vajadusel läbi kontaktisiku, kui silmas pidada mõningast keeleprobleemi.

Ülikooli ja kolledžite side

Parem pole situatsioon ka kolmes Tartu Ülikooli kolledžis (Narva, Pärnu ja Türi) – ülikooli ja kolledžite üliõpilaste ja esinduste vaheline side on väga nõrguke ega võimalda arengut.

Kahjuks ei tunne praegu seda sidet peaaegu üldse, aga peaks olema vastupidi. Järelikult puudub ühise ülikooli tunne. On ju tore, et kolledžid asuvad üle Eesti. See võimaldaks osaleda Tartu Ülikooli tudengitel üldises üliõpilaspoliitikas, mille väljundiks on ka üliõpilasesindused.

Valitsemisloata ei saa valitseda

Usun, et paljud ütlevad: passiivseid õppureid pole võimalik kaasa tõmmata, aga aktiivsed teevad seda niigi, kuid hakkavad kahtlema, kas tasub nii palju vaeva näha, kui tulemus pole kindel.

Äkki olen liiga naiivne ja rebaseseisusest tingitult sinisilmne? Aga olen kindel, et kui isegi üks üliõpilane hakkab huvi tundma oma ülikooli esinduse vastu ja otsustab kaasa lüüa, siis juba seegi on saavutus. Ja kindlasti tasub vaeva näha sellegi nimel!

Tahaks kõigile soovida valimistel teha õige valik ja meenutada Abraham Lincolni väidet: "Keegi pole piisavalt hea, et valitseda teisi ilma nende loata".

Kui "valitsemisluba" (üliõpilasesinduse mandaat) on antud, siis on vaja seda õigustada, kuulates iga valija sõna, ükskõik kui ränk, kriitiline, nõudlik või nõuandev see ka oleks!

TÄNA LEHES

Tänase UT vahel ilmub lisaleht
Üliõpilasvalimised

Professor Mati Karelson:
Eesti peab minema kõrgtehnoloogia teed
LK 3

Infotehnoloogia konverentsist Berliinis
LK 2

Võõrkeelsete ainekursuste konkursi I etapp
LK 2

UUDISED

Algavad tudengite kevadpäevad

Teisipäeval algavad traditsioonilised Tartu üliõpilaste kevadpäevad. Sel kevadel on üliõpilasmaja direktori Heino Variku sõnul kava tihedam kui kunagi varem. "Ürituste arv küünib juba 140ni," ütles Variku.

On palju traditsiooniks kujunenud üritusi, nagu tudengilaulu konkurss, kummipaadiralli, ekstreemsete liikurite võistlus jmt. Õhtuti on klubid ja peosaalid kontsertide päralt. Esinema tulevad ansamblid Vennaskond, Genialistid, Singer-Vinger jt. Tänavu on esinema kutsutud ka välismaa artiste. On spordiüritusi, teatrietendusi jm põnevat. Kevadpäevad lõpevad volberfestiga.

Kevadpäevi korraldab TÜ ja EPMÜ üliõpilaste kultuuriklubi. Info: www.ut.ee/studentdays.ee.

Külalised Lüneburgi Ülikoolist

Esmaspäeval saabub Tartu Ülikooli Eestiga tutvuv Lüneburgi Ülikooli delegatsioon eesotsas rektori prof Hartwig Donneriga.

TÜ välissuhete talituse spetsialisti Lea Kivi sõnul kohtuvad külalised rektoriga ning tutvuvad keskkonna- ja kultuuriteaduste õpetamisega Tartu Ülikoolis. Delegatsiooni kuuluvad veel välissuhete prorektor ning keskkonna- ja kultuuriteaduste õppejõud.

AIESECi leping Ühispangaga

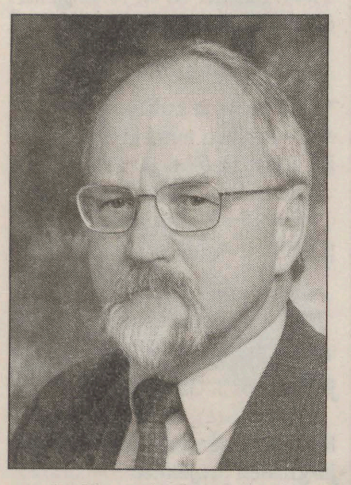
Täna kirjutavad Tallinna Tehnikaülikoolis AIESECi president Riin Kranna ja Eesti Ühispanga PR ja marketingi divisjoni direktori asetäitja Karl Multer alla vastastikuse koostöö lepingule.

Lepingu juhtlauseks on "AIESEC & Eesti Ühispank - a Value-Based Partnership", millega EÜP kinnitab oma jätkuvat soovi toetada tudengeid ja nende ettevõtmisi ka järgmise kolme aasta jooksul igal aastal 50 000 krooniga.

Esmakordselt Eestis esitletakse ka rahvusvaheliselt tuntud Global Village programmi.

Psühholoogiarofessor Peeter Tulviste kandideerib presidendiks

Möödunud laupäeval, 14. aprillil vormistas Isamaaliidu suurkogu häältega 264:249 tulemuseks selle, millest hakati rääkima juba vähemalt viis aastat tagasi: Peeter Tulviste, Tartu Ülikooli arengupsühholoogia professor ja rektor *emeritus*, kandideerib Eesti Vabariigi järgmiseks presidendiks.

23 päeva kestnud kampaanias oli prof Tulviste põhisõnumiks: Eesti kiire arengu käigus liiga pika maa peale välja veninud Eesti rahva karavan tuleb jälle kokku koguda. Esimesed tippsprinterid saavad ise hakkama, karavani keskel sörkijaid tuleks veidi toetada ja abistada, päris karavani lõpus kõndijaid aga ree peale aidata.

Prof Tulviste pakkus lahendusena välja nn kapitalismi kooli, kus nõukogude ühiskonnas kasvanud, õppinud ja hakkama saanud inimesi õpetataks hakkama saama ka tänases, kapitalistlikus ühiskonnas. Alates ajalehes ilmuvatest õpetusveergudest kuni õhtukoolilaadsete erikursusteni välja.

Sõnum leidis laia toetust nii avalikkuses kui meedias, oma poolehoidu avaldasid Eesti vaimu- ja kultuuriinimesed ning väliseestlased. Tulviste kodulehe www.tulviste.ee kaudu avaldas kahe päeva jooksul professorile toetust üle kahesaja inimese.

Peeter Tulviste sündis 1945. aastal Tallinnas, lõpetas sealsamas 10. keskkooli ja kuna Eestis vastavad võimalused puudusid, asus Moskva Ülikoolis õppima psühholoogiat (lõpetas 1969). Olnud järgnevad neli aastat Tartu Ülikooli juures aspirantuuris, kaitses Tulviste Moskva ülikooli juures 1975. aastal psühholoogiakandidaadi kraadi.

Alates 1974. aastast on Peeter Tulviste olnud tööalaselt seotud Tartu Ülikooliga, 1992. aastast psühholoogia professorina. Aastatel 1991-1993 oli Peeter Tulviste filosoofiateaduskonna korraldajadekaan (ülesandeks filosoofiateaduskonna loomine), 1992-1993 teadusprorektor ja aastatel 1993-1998 TÜ rektor. Pärast viimaseid kohalikke valimisi on Tulviste Tartu linnavolikogu juhataja.

Ülikooli ja Võru leping

Eeva Kumberg
TÜ regionaaltegevuse peaspetsialist

16. aprillil kirjutasid ülikooli rektor prof Jaak Aaviksoo ja Võru maavanem Mait Klaassen alla Tartu Ülikooli ja Võru maakonna uuele koostöölepingule.

Lepingu eesmärk on tihendada ja arendada ülikooli ning Võru maakonna koostöösidemeid hariduse, teaduse ja kultuuri vallas.

Samalaadsed koostöölepingud on Tartu Ülikool sõlminud ka Saare, Hiiu, Ida-Viru, Rapla, Järva ja Valga maakondade ning Tallinna ja Narva linnaga.

Eelmine koostööleping oli 1997. aastal sõlmitud nii Võru maavalitsuse kui Võru Instituudiga. Pärast lepingu lõpetamist jätkub ülikooli ja Võru Instituudi tavapärane keele- ja kultuurialane koostöö. Uue koostöölepingu sõlmimise üle alustatakse läbirääkimisi lähitulevikus.

Kümme nimekirja

Järgmise nädala kolme päeva jooksul asetleidvatel üliõpilasesinduse valimistel saavad tudengid valida kümne nimekirja kandidaatide vahel.

Valimistoimkonna esimehe Elis Vengerfeldti sõnul on esitatud kümnest nimekirjast vaid kolm 28-liikmelised ehk täisnimekirjad. "Lisaks on esitatud kolm 27-liikmelist, kaks 20-liikmelist, üks 12-liikmeline ja üks üksikkandidaadiga nimekiri," täpsustas Vengerfeldt.

Vengerfeldti arvates on tänavused valimised eelnenuist erinevad selle poolest, et eraldi nimekirjadena kandideerivad ka mõned poliitilised noorteühendused.

Uudne on ka see, et valimiskohti ning -päevi on kolm, mis peaks valimised tudengitele mugavamaks muutma.

UUDISED

Radiodiagnostika uued võimalused

Täna kell 11 algab Maarjamõisa Haigla A. Linkbergi auditooriumis konverents "Radiodiagnostika uued võimalused kliinikumis".

TÜ Kliinikumi võimalustest räägib kliinikumi radioloogiateenistuse direktor Margus Ulst, radioloogia tulevikust Eestis Sergei Nazarenko Tallinna Keskhaiglast.

Külalisesinejateks on prof Hans Ringertz Karolinska Instituudist, kes tutvustab oma kliinilist kogemust lasteradioloogia vallas ja prof Lee Forstrom Mayo Kliinikust.

Konverentsil osalevad radioloogid ja teiste erialade spetsialistid peaaegu kõikidest Eesti haiglatest.

Kliinikumi avalikkussuhete juhi Kristi Taela sõnul tutvustatakse ka kaht tänavu ostetud aparaati – gammakaamerat ning kompuutertomograafi.

"Vastne gammakaamera on ainus Lõuna-Eesti regioonis. Aparaadi abil eristuvad hästi vähisiirded ehk metastaasid ja saab hästi hinnata ka kiiritusravi efektiivsust. Nukleaarmeditsiinil on oluline roll ka kardioloogias ehk südamehaiguste valdkonnas – nüüd saab südame funktsiooni ja ainevahetust hõlpsasti hinnata," selgitas Kristi Tael.

Kliinikumis on ostetud ka magnetresonantstomograaf ja angiograaf.

Maitseained botaanikaaias

Esmaspäeval avati botaanikaaia palmihoones maitseainete näitus.

Laudadel on Pauligi maitseained laiali puistatuna või topsides, stendidel info päritolu ja kasutamise kohta ning taimede fotod.

Grüne Fee on välja pannud oma kasvavad maitsetaimed, loomulikult saab näha ka neid maitseainete puid-põõsaid, mis botaanikaaias kasvavad. Botaanikaaia direktori kt Ain Vellaku sõnul teeb näituse huvitavaks just see, et konkreetse maitseaine juures on näha taim või selle pilt, mis omakorda võimaldab luua seost tehase toodangu ning elusorganismi vahel. Näitus jääb avatuks 28. aprillini. Näitust saab vaadata botaanikaaia piletiga.

Keelatud raamatute näitus

Täna kell 15 avatakse TÜ Raamatukogu raamatumuuseumis näitus "Keelatud raamat Eestis 1525-2000".

Väljapanekul saab näha eestikeelseid raamatuid, mis on keelatud olnud erinevate režiimide ajal. Oma kogudest tõid näitusele raamatuid ka mitmed bibliofiilid, nagu Peeter Tulviste, Mart Orav jt.

Näitus kuulub raamatuaasta lõpuürituste sarja, selle korraldasid Eesti Kirjanduse Selts, Tartu Bibliofiilide Klubi, TÜ Raamatukogu ja Eesti Kirjandusmuuseum.

Tartu Lions klubi perestipendium

Tartu Lions klubi ootab 1. maiks tudengite perestipendiumi avaldusi. Toetusraha suurus on 4000 krooni ja see antakse üle klubi aastapäeval 19. mail.

Sooviavaldused koos lühikese põhjendusega saata aadressi: Tartu Lions klubi, Narva 2.

Brandenburgi värav Andres Salu ja Peeter Kuke selja taga pole virtuaalne, vaid maalitud remondis olevat väravat katvale kangale. PEEP UBA

Tehnoloogia osa üli-koolide muutumises

Peep Uba
TÜ IT-osakonna projektijuht

Berliini infotehnoloogia konverentsil jäi mulje, et Euroopa ülikoolides maadeldakse enam-vähem samade probleemidega mis meilgi.

Berliinis toimunud Euroopa kõrgkoolide infotehnoloogia konverentsist EUNIS 2001 võtsid osa TÜ infotehnoloogia juht Andres Salu, multimeedia keskuse juht Peeter Kukk ja artikli autor.

Mis on EUNIS?

EUNIS (European University Information Systems) on 1993. aastal moodustatud organisatsioon, mis ühendab neid, kelle ülesanne on kõrgharidusasutuste infotehnoloogiaalane arendus- ja juhtimistegevus.

Ametlikult on organisatsiooni liikmeteks riigid (praegu 22). Eestit esindab TÜ ja organisatsiooni juhtimisstruktuuris, peakomitees, on meil üks hääl, mida käsutab Peep Uba.

EUNISe eesmärk on kaasa aidata kõrgetasemeliste infosüsteemide väljaarendamisele Euroopa kõrgkoolides. Selle saavutamiseks püüab ta avardada võimalusi info vahetamiseks, korraldada arutelusid kõrghariduse ja IT-tööstuse vahel, mõjutada ülikoolide infosüsteemide-alase arendustegevuse finantseerimist Euroopa tasemel.

Organisatsiooni põhitegevuseks on olnud iga-aastased konverentsid, seekordne oli juba seitsmes. Aruteluna kõrghariduse ja IT-tööstuse vahel toimus möödunud aasta detsembris Pariisis kokkusaamine, kus Eesti esindajana osales rektor prof Jaak Aaviksoo. Seal pandi alus tõsisemaks koostööks EUNISe ja mitme tuntud firma, nagu IBM, Oracle, Informix, Adesoft vahel. EUNISe tegevusega soovib liituda ka Silicon Grafics.

Berliini konverents

Berliini konverents oli seni toimunutest suurim, 470 registreeritud osavõtjat 39 riigist üle kogu maailma. Ameerikast esinesid plenaarettekannetega Gartner Groupi viitsepresident ja EUNISega analoogse ühenduse EDUCAUSE juht. Lisaks plenaaristungeile peeti 5 sektsioonis kokku ligi 150 ettekannet. Nagu pealkirigi ütleb, käsitlesid ettekanded, missuguseid muudatusi toob ülikoolides kaasa infotehnoloogia, kuidas arvutid, andmeside ja informatsiooni kättesaadavus vormivad ümberõpet ja õpetamist, teadustööd, ülikoolide teenuseid ja juhtimist.

Kasvab multimeedia osatähtsus

Plenaarettekannetes oli mitmel moel juttu multimeedia osatähtsuse kasvust, kuid rõhutati ka, et elektroonsed õppevormid ei hakka asendama traditsioonilisi õppejõu-üliõpilase suhteid, vaid peaksid muutuma nende täienduseks. Vastavas küsitluses eelistas 95% üliõpilastest traditsioonilisi õppevorme. Märgiti ära, et üliõpilane on muutumas ülikooli suhtes kliendiks, kes on väga aldis uurima, kust ta saab parima hinna ja kvaliteedi suhtega teenuse, st hariduse. Ülikoolide osaks on tunnetada, mida noored soovivad ja ellujäämise huvides sellega arvestada.

Ühiskonnas, sealhulgas haridusasutustes muutuvad üha tähtsamaks asutuse infotehnoloogia tippjuhid. Ülikoolide mure on üles otsida sobivad noored ja nendele vastav ettevalmistus anda.

Rõhutati, et infotehnoloogiliste teenuste väljatöötamisel mõjutab erasektor ülikoole oluliselt rohkem kui näiteks valitsus. Ameeriklased märkisid, et Euroopas peaks püüdma vältida ülikoolide huvi minna kasumit taotlevale teele, et üliõpilaste kasv viib alla kvaliteedi, et tee, kus tippõppejõud valmistavad ette õppematerjali ja selle levitamisega hakkavad tegelema kõikvõimalikud kommerts-, virtuaal- ja e-koolid, ei pruugi olla päris õige.

Samaaegselt aga on õppematerjalide *online*'i ülespanek ülikoolile eeliseks kasvavas konkurentsis. Rõhutati, et tipud tekivad läbi üliõpilase-õppejõu individuaalsuhte, mida tugevad ülikoolid saavad endale lubada. Räägiti ka sellest, et tänapäeval ei õpi mitte ainult noored, vaid et infotehnoloogia abil tuleb toetada ka vanemaealiste enesetäiendamise soovi.

Sektsioonides

Nii mulle kui Peeter Kukele ja Andres Salule jäi sektsioonide ettekandeid kuulates mulje, et maadeldakse samade probleemidega nagu meiegi – finantseerimine, teenuste kättesaadavus ja kvaliteet, analoogsete teenuste liigne dubleerimine, infosüsteemide ülesehitus, andmete kvaliteet ja selle parandamine andmebaasides. Juttu oli ka käima pandud projektidest ja sellest, mis neist loodetakse saada.

Sektsioonidettekannetest ja aruteludest saime kindlust selles, et meie infotehnoloogiaalane arendustegevus on oma erinevates aspektides üldiselt samal teel. Infosüsteemide vallas kõlasid samad märksõnad: olemasoleva integreerimine, Oracle, LDAP, baaside projekteerimisel tihe side kasutajatega, koolitus, andmekvaliteet. Administreerimise ja struktuuri osas andmeside teenuste kättesaadavus, rahastamine, andmete kogumine analüüsideks, infotehnoloogilise teadmise ja kogemuse levitamine, koolitus.

Lisaks andsid kuulatud ettekanded ja arutelud märku momentidest, millele peaksime tulevikus rohkem tähelepanu pöörama.

Üksikprojektid

Peeter Kukk
TÜ multimeedia keskuse juhataja

Multimeedia sektsioonis domineerisid ettekanded, mis tutvustasid üksikute projektidena tehtud töid.

Huvitavateks näideteks võib tuua antiikse Rooma linna virtuaalrekonstruktsiooni (www.unicaen.fr/rome) ja õppimisest loobunud keskkooliealiste noorte emade õppima meelitamine arvutimeedia vahendusel (www.tall.ox.ac.uk).

Oma ettekandes tutvustasin TÜ multimeedia keskuse praktilisi tulemusi teadustulemuste visualiseerimisel õppematerjalide ja suuremõõtmeliste posteritena. Saksamaa ülikoolide multimeedia keskused on ühise tegevuse ja kogemuste vahetamise huvides koondunud vastavaks liiduks (www.amh.uni-paderborn.de).

Mitmest ettekandest jäi kõlama mõte, et üksikute projektide raamides multimeedia arendusteks on lihtsam vahendeid ja toetust hankida, kui kindlustada igapäevane vastava teenuse pakkumine ülikoolis.

Sõlmiti koolitus-tellimuse lepingud

Esmaspäeval kirjutati haridusministeeriumis alla selleaastased riikliku koolitustellimuse lepingud ülikoolide ja ministeeriumi vahel.

Lisaks avalik-õiguslikele ülikoolidele esitas riik sel aastal koolitustellimuse ka kolmele eraülikoolile – Akadeemiale Nord, Concordia Rahvusvahelisele Ülikoolile Eestis ja Õigusinstituudile.

Koolitustellimuse esitamiseks on pärast esialgsete numbrite tutvustamist toimunud konsultatsioonid haridusministeeriumi ning ülikoolide vahel. Selle tulemusena jõuti kompromissini.

Vältimaks selle aasta segaduste kordumist järgnevatel aastatel tegi avalik-õiguslike ülikoolide rektorite nõukogu haridusminister Tõnis Lukasele lepingute allkirjastamisel ettepaneku alustada kohe 2002. aasta riikliku koolitustellimuse ettevalmistamist, fikseerides esmalt selle aluseks olevad põhimõtted.

Nõupäev Eesti kultuurist ja loodusest

Jakob von Uexkülli keskus korraldab 23. aprillil kell 11 Tartus Struve tn 2 nõupäeva "Eesti kultuur ja loodus".

Kirjandusmuuseumi vanemteadur Mall Hiiemäelt on ettekanne "Oskar Loorits muutustest eestlaste kui loodusrahva mentaliteedis", TÜ dots Kalevi Kullilt "Eesti ökoloogilise kultuuri arenguteedest: Vilbastest Masinguni ja pärast".

Mitu ettekannet on ka TÜ magistrantidelt. Kadri Tüür räägib teemal "Ellujäämise komöödia. A. Kiviräha "Rehepapi" näitel", Ester Võsu loodusest kui vaatemängust, Renata Sõukand loodusest eestlaste tervisekäsitluses, Riste Keskpaik teemal "Prügi – kultuur või loodus?", Veinika Västrik "Maastik ajaloolise mälu kandjana: Pärsti näide" .

Kokku peetakse 12 ettekannet.

Stendiettekanded on Aivar Jürgensonilt "Siberi eestlased ja looduskeskkond" ja Mari-Ann Remmelilt "Pulmateema loodusmaastikuga seotud muistendites – ranniku ja sisemaa võrdlus".

Info: www.zbi.ee/~uexkull/estonian/jyripaev.htm.

Võõrkeelsete aine-kursuste konkurss

Võõrkeelsete ainekursuste arendamise ideekonkursile esitati kokku 29 projekti.

Arvukalt laekus projekte sotsiaal- ja majandusteaduste ning keele- ja kultuuriteaduste valdkonnast. Kesine oli projektide arv loodus- ja täppisteaduste valdkonnast.

16. aprillil hindas õppeprorektori moodustatud komisjon võõrkeelsete ainekursuste arendamise ideekonkursi projekte ja otsustas premeerida (a 2000 krooni) järgmisi töid:

uued moodulid

"Baltic and Eastern-European Economies in Transition" (11 AP) - projekti autor R. Eamets,

"Baltic Politics and Society in Transition" (12 AP) - projekti autor A. Kasekamp,

"Läänemeremaade kultuuride arengutendentse pärast 1944. aastat" (8 AP) - projekti autor L. Ots;

uued kursused

"Eesti keele ja kultuurilugu" (7 AP) - projekti autorid T. Köss, T. Kikerpill, H. Noor, L. Pilt,

"Russian Language and Culture for beginners" (5 AP) - projekti autor Ü. Kesli;

olemasoleva kursuse kaasajastamine

"Semiotics of Art" (2 AP) - projekti autor J. Grigorjeva.

Komisjon otsustas ära märkida järgmised projektid:

"Keeletehnoloogia rakendused" (2 AP) - projekti autor M. Koit,

"What is Science? An introduction to philosophy of science" (2-4 AP) - projekti autor E. Lõhkivi.

Lisaks eelpoolnimetatutele ootab komisjon võõrkeelse ainekursuste arendamise konkursi teiseks etapiks täiendavaid materjale järgmistelt projektidelt:

Raul Eamets.

"Balti õpingute magistriõpe" (80 AP) - V. Trasberg,

"Intercultural Communication" (4 AP) - K. Vogelberg,

"East European Society and Politics" (4 AP) - E. Mikkel,

"The Challenger of Legal Reforms in Eastern Europe" (2 AP) - M. Gallagher,

"European Trade Law" (2 AP) - A. Hussar, I. Kull,

"Kultuur ja narratiiv (3-4 AP) - M. Grišakova,

"Developments in Popular Culture" (2 AP) - B. Vaher.

Komisjoni liikme prof Toivo Maimetsa sõnul olid tulemused selles mõttes head, et taotlusi tuli tunduvalt rohkem, kui ta ootas. "Nende seas oli ka väga huvitavaid töid, millest kindlasti arendatakse välja head kursused ja moodulid. Mitme puhul tekkis endalgi tahtmine kuulama minna. Eriala esindajana tegi kurvemaks see, et loodus- ja täppisteadustest oli vaid üks taotlus, ning seegi ei saanud heakskiitu. Arvan, et eriti kraadiõppe osas vääriks meie reaal- ja loodusteadused kindlasti paljude välismaiste teadusjüngrite tähelepanu," ütles prof Maimets.

Eesti sihib kõrgtehnoloogia teele

Andres Toode

Möödunud aastal avaldas maailma üks juhtivamaid teaduskirjastusi, New Yorgis asuv "Wiley Ineterscience" monograafia "Molecular descriptors in QSAR/QSPR". Selle aasta 24. veebruaril andis Lennart Meri monograafia autorile, teoreetilise keemia professorile Mati Karelsonile üle Eesti Vabariigi teaduspreemia.

Professor Mati Karelson tunneb heameelt, et tehnoloogia valdkond on kuulutatud Eestis üheks kõrghariduse prioriteediks (vasakul arendusprorektor Hele Everaus). ARHIIV

Mis asi siis ikkagi on "Molekulaardeskriptorid kvantitatiivsetes struktuur-omadus sõltuvuses"?

Et teada, kuidas üks või teine keemiline ühend, materjal või ravim toimib, on enamasti vaja see ühend, materjal või ravim valmis teha ja siis tema omadusi uurida. Aga tihtipeale on see väga kallis või keeruline.

Teaduspreemia saanud töö aitab meil teoreetiliselt, arvuti abil, ette ennustada, millised võiksid olla keemiliste ühendite potentsiaalsed omadused.

Näiteks?

Näiteks on teada, et plastmassid muutuvad madalal temperatuuril hapraks. Tõenäoliselt kukkus Ameerika kosmosesüstik Challenger viisteist aastat tagasi just sellepärast alla, et Floridas oli isegi jaanuari jaoks ebatavaliselt jahe ilm ja üks plastmasstihend ei pidanud vastu.

Kasutades meie meetodit, on võimalik ennustada, millisel temperatuuril muutub uus, alles loodav plastmass või polümeer hapraks.

Te kasutate "meie"-vormi...

Ma ei saa seda teaduspreemiat ainuüksi enda tunnustuseks pidada, selle töö taga on ka noor ja tugev uurimisgrupp. Seega on teaduspreemia tunnustus kõigile meie kollektiivi liikmetele.

Mis on teaduspreemia pälvinud töös uut, võrreldes maailmas seni samas vallas saavutatuga?

Meie hakkasime esmakordselt kasutama molekulide kirjeldamiseks väga suuri andmehulkasid. Kui seni kasutati molekuli iseloomustamiseks 10-20 parameetrit, siis meie võime molekuli iseloomustada suurusjärgus kuskil tuhande parameetriga. Mida rohkem parameetreid, seda rohkem variatsioone saame luua ja erinevaid struktuure "kombata".

Kohustuslik pragmaatiline küsimus: "Millist kasu võiks see töö Eestile anda?"

Meil on allkirjastatud koostöölepe suurettevõttega Silmet, kes toodab teatud kõrgtehnoloogilisi metalle kuni 20% maailma turust.

Nende tootmistehnoloogia pärineb veel nõukogude ajast ja seepärast on nad väga huvitatud uute tehnoloogiate väljatöötamisest meiega koostöös.

Oleme koos Silmetiga esitanud taotluse Eesti Tehnoloogiagentuurile vastavate rakendusuuringute teostamiseks.

Kui Silmet planeerib lähima paari aasta jooksul ületada oma käibes miljardi krooni piiri, kusjuures praktiliselt 100% läheb ekspordiks, siis on see Eesti jaoks väga oluline.

MATI KARELSON

1967 – lõpetas Tartu 5. keskkooli
1972 – lõpetas TÜ füüsika-keemiateaduskonna *cum laude*
1975 – kaitses TÜ keemiakandidaadi kraadi
1972-75 – töötas füüsika-keemiateaduskonna orgaanilise keemia kateedris
1975-92 – töötas TÜ keemilise kineetika ja katalüüsi laboris
1992 – teoreetilise keemia professor
1999 – TÜ tehnoloogiakeskuse direktor
Töötanud külalisprofessorina USA, Saksamaa ja Suurbritannia ülikoolides. 1996. aastast Tartu Teaduspargi nõukogu liige, 1997. aastast nõukogu esimees. 2001. aasta Eesti teaduspreemia laureaat. Põhilised uurimisteemad: molekuli kvantteooria, tehisintellekt keemias ja molekulaartehnoloogia.

Aga maailmale?

Näide hoopis teisest valdkonnast: inimesed on ümbritseva keskkonna suhtes väga tundlikuks ehk allergiliseks muutunud.

Meie uurimisgrupp on osaline Euroopa 5. raamprogrammi projektis "Imagetox", mis tegeleb uute ainete ja ühendite toksilisuse prognoosimisega.

Fundamentaalteadus ja tehnoloogia näivad väga tihedalt seotud olevat.

Seal ei ole mitte midagi hämmastavat. Kui veel kolmkümmend aastat tagasi oli fundamentaalteadus ja tehnika selgesti eristatav, siis tänapäeval, kõrgtehnoloogilisel ajastul, on vahemaa teaduslaboris saavutatu ja tehnika vahel palju lühemaks muutunud.

Nii tunnevad selles valdkonnas tehtava uurimistöö vastu suurt huvi võimsad farmaatsia- ja keemiafirmad, sest tulemused võivad olla väga suure kasumipotentsiaaliga.

Näiteks Ameerikas oli kaks nädalat tagasi uudis number 1 see, et on leitud teatud vähitüüpide, näiteks leukeemia vastane väga tugev vähiravim. Selle leidmiseks kasutati just molekulaarsel tasemel ennustamismeetodeid.

Nüüd on ootused väga kõrgele kruvitud, sest esimese seeria katsete puhul muutus 54st vähihaigest viiekümne kolme inimese seisund normaalseks.

Sellised perspektiivid peaksid Eestile küll väga meeltmööda olema.

Ma olen alati rõhutanud, et Eesti peaks minema kõrgtehnoloogia teed, vastasel korral ei jõua me kunagi Euroopale järele. Sellele teele asumise esimene eeldus on vastavate spetsialistide olemasolu, nende koolitamine.

Seepärast on mul väga hea meel, et riik on tehnoloogiavaldkonna kuulutanud üheks kõrghariduse prioriteediks.

Kuidas järelkasvuga praegu lood on? Järjekord ukse taga?

Lausa järjekorda pole. Eks siin ole ka oma objektiivsed põhjused, sest tööstus ja Eesti riik on alles viimasel ajal asunud innovatsiooni teele.

Teisalt – sellestsamast eelpoolnimetatud noorest ja tugevast uurijategrupist on viimaste aastate jooksul kaitstud viis doktoritööd.

Aga ma näen, et lähema nelja-viie aasta jooksul muutub see valdkond väga oluliseks suunaks. Ja juba praegu on Eestis palgad selles vallas rahvusvaheliselt konkurentsivõimelised.

Millest räägib keemiaprofessor Mati Karelsoni järgmine raamat?

Sain just kirjastuse agendilt kirja, kus ta uurib, millal järgmine raamat tuleb.

Ma olen talle jah juba tükk aega tagasi lubanud, et käsitlen järgmises raamatus seda, kuidas arendada välja keemilist tehisintellekti. Selles mõttes, et teadlase hooleks jääks ainult küsimuste esitamine ja vastused genereeriks arvuti.

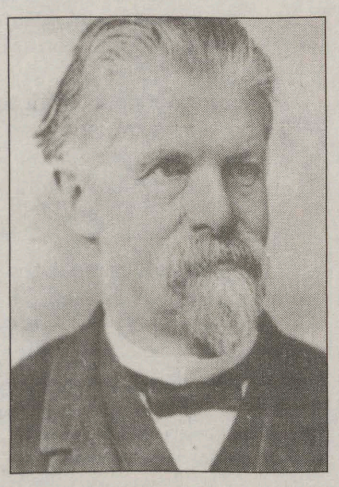
Probleem ongi selles, kuidas arvutile keemia niiöelda selgeks õpetada, et ta oskaks meile mõistlikke soovitusi anda.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

TÜ farmatseut J. G. Dragendorf 165

Mare Viiralt
TÜ Ajaloo Muuseumi näituste koordinaator

Saksamaal sündinud ja õppinud Johan Georg Dragendorff kaitses doktoritöö "Fosfori mõjust mõnedele süsi- ja boorhappe sooladele" 1861. aastal Rostocki Ülikoolis. Peterburi TA kutsus ta toimetama ajakirja Pharmaceutische Zeitschrift für Russland ja varsti valiti ta Peterburi Farmaatsia Seltsi sekretäriks.

Noor teadlane tutvus Karlsruhes TÜ farmaatsiaprofessori Carl Glausiga, millest sai alguse koostöö ning pärast Clausi surma otsustas arstiteaduskonna dekaan R. Buchheim kutsuda Tartusse vabanenud kohale J. Dragendorffi.

Esmaülesandeks kujunes farmaatsia instituudi labori laiendamine ja uusima teadusaparatuuri hankimine. Tartus jätkas Dragendorff Peterburis alustatud toksikoloogia ja kohtukeemia uuringuid. Ta koostas taimede analüüsi käsiraamatu, mis ilmus mitmes väljaandes ja mitmes keeles.

Dragendorff töötas välja uue alkaloidide isoleerimise meetodi. Kogu maailmas on kasutusel temanimeline reaktiiv. Dragendorfilt pärineb monograafiline ülevaade maailma rahvameditsiinist ja neljas keeles ilmunud kohtukeemia käsiraamat. Ta andis ammendava ülevaate mürkide analüüsimeetoditest maailmas, milleks töötas ümber analüütilise keemia meetodeid. Tema suunamisel arenes selle valdkonna tegevus kogu maailmas.

Tänu isikuomadustele ja aktiivsele teadustegevusele tõusis õppetöö tase, professori koostatud õppekavu hinnati kõrgelt Vene ja Saksa ülikoolides. Professor Dragendorff hakkas esimesena maailmas lugema süstemaatiliselt kohtukeemiat iseseisva ainena. Õpetlase juhendamisel valmis 150 farmaatsia eriala magistri- ja doktoritööd. Teadlase ideid kandsid edasi õpilased Rootsis, Suurbritannias, Venemaal, Prantsusmaal, Taanis.

Dragendorfi laiahaardeline tegevus seondus praktikaga, millest tõusis suur tulu ka kohalikule elanikkonnale. 1888. aastal asutati tema ettevõtmisel Tartu sanitaarlaboratoorium, kus muu hulgas selgitati välja ka toiduainete kvaliteeti. Tänini säilitatakse ülikooli ajaloo muuseumis tapeedi ja tekstiilkatete näidiseid, mille keemilist koostist Dragendorff uuris.

Pärnus tuleb turismipoliitika konverents

Ain Hinsberg
TÜ Pärnu Kolledži assistent

TÜ Pärnu Kolledži 5. aastapäeva raames toimub 26.-27. aprillini Pärnus II rahvusvaheline turismipoliitika konverents.

Turismipoliitika konverentsi peatähelepanu on suunatud turismialasele koolitusele. Eesmärgiks on kokku tuua turismikoolide õpilased, ettevõtjad, koolitajad ja turismi alal tegutsevad inimesed.

Konverentsimaterjalid avaldatakse kogumikus. Esimesel päeval on õpilastel ja ettevõtjatel võimalus vahetada kogemusi ja arendada koostööd. Päeva märksõnad on: õpilaste vajadused ja ootused kooli suhtes; õppepraktika Eestis ja välismaal; õpitu vastavus reaalsele elule; ettevõtjate valmisolek rakendada äsja kooli lõpetanuid; ettevõtjate ettepanekud koolides õpetatava kohta.

Teisel päeval keskendutakse õppejõududele, teadustööle ja rahvusvahelisele koostööle. Päeva märksõnadeks on: õppejõudude täienduskoolitus; turismialaste õpilastööde kasutamine; rahvusvahelise koostöö arendamine.

Mõlemal päeval on osavõtjatel võimalik avaldada oma arvamust vabas mikrofonis.

Esimene kolledzi korraldatud turismipoliitika konverents toimus 1999. aastal. Osales 21 esinejat ning üle poolesaja kuulaja, kelle hulgas oli turismipoliitika kujundajaid, turismi arendajaid, majandusteadlasi, koolitajaid, turismi alal tegutsevaid juhte ja ettevõtjaid ning õpilasi erinevatest Eesti turismikoolidest.

Korraldajad paluvad osavõtjatel registreeruda. Esinejatele osavõtutasu ei ole. Osavõtutasu sisaldab konverentsimaterjale ja kohvipause. Osavõtutasu (1 ja 2 päeva) 200 ja 250 õpilasel 50 ja 75 kr. Info: 044 50 524 või 056 659 494, www.konverents.ee, http://mail.pc.parnu.ee/konverents/.

UUDISED

Allan Gulli maalid

TÜ Ajaloo Muuseumi valge saali rõdul saab kolmapäevast vaadata Allan Gulli maale.

Allan Gull on õppinud maalimist Tartu kunstiühingu Pallas Konrad Mäe nimelises ateljees. Alates 1990. aastast osales ta ateljee ühisnäitustel Eestis, Soomes ja Norras. Sellel näitusel on eksponeeritud Allan Gulli maastikumaalid aastatest 1990-2000.

Reprofotod Michel Sittowi töödest

Alates tänasest on TÜ Ajaloo Muuseumis vaadata Michel Sittowi 475. surma-aastapäevale pühendatud õppeotstarbeline reprofotode näitus.

Michel Sittow sündis Tallinnas arvatavasti 1468/1469. aastal maalikunstniku ja puunikerdaja Clawes van der Sittowi peres. Ta õppis Brugges.

Hispaanias, Madalmaades ja Taanis portreteeris ta kroonitud päid ja lõi usuteemalisi maale, mida võib tänapäeval näha Euroopa ja Ameerika kogudes. Kahjuks ei ole neid säilinud Eestis, kuid võib oletada, et praegu Detroidis ja Haagis asuvad maalid on arvatavasti loodud Tallinnas, kuhu meister korduvalt naasis ja kus ta 475 aastat tagasi suri.

Näituse koostas Eesti Kunstimuuseum ja see jääb avatuks 15. juunini.

Males naistest parim TÜ tudeng

15. aprillil toimusid Tallinnas Paul Kerese nimelises malemajas esimesed Eesti üliõpilaste meistrivõistlused males. Osales 20 maletajat, nende hulgas ka 4 naisvõistlejat. Turniiri tase oli kõrge. Mängiti 7 vooru Šveitsi süsteemis.

Parimad meesmaletajad olid TTÜst.

Naiste võit tuli Tartu Ülikooli – eesti filoloog Helena Metslang oli piisavalt osav, et saada kaela kuldmedal ja edestada ka mitmeid meesmaletajaid.

EASLi arendusjuhi Tiina Beljaeva sõnul näitasid Eesti esimesed üliõpilaste malemeistrivõistlused, et male on muutumas üliõpilaste seas järjest populaarsemaks ja et võistlusi tasub korraldada ka edaspidi.

Saalijalgpallis võitis TÜ

13. aprillil peeti sel aastal esimest korda Eesti üliõpilaste meistrivõistlused saalijalgpallis.

Huvi osutus väga suureks: osales 15 meeskonda 11 erinevast kõrgkoolist. TÜ jalgpallurid esinesid kahe võistkonnaga, lisaks üks meeskond veel EPMÜga kahasse.

Võistlus peeti neljas alagrupis, mängu pikkuseks oli 15 minutit. Poolfinaalidest alates olid kõik mängud äärmiselt tasavägised. Finaalis läksid kokku TÜ KKT ja TTÜ.

1:0 seisuga võitis TÜ KKT meeskond (Risto Kivisikk, Veiko Haan, Janek Heim, Siim Sarv, Marek Naarits, Dmitri Sergejev, Kristjan Tuuleveski, Mart Raukas, Andra Karpin, Pirjo Peterson). Esinelik: 1. TÜ KKT, 2. TTÜ, 3. TTK (Tallinna Tehnikakõrgkool), 4. TÜ Fauna.

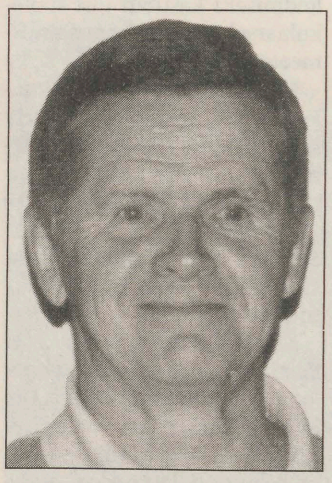
EASLi peasekretäri Jaak Raie sõnul oli turniir väga tasavägine.

Võitjaid premeeriti medalite, meistrisärkide ja spordivarustusega.

ÕNNITLEME

Prof Tiit Haviko 60

19. aprillil sai 60-aastaseks traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku juhataja prof Tiit Haviko.

Eesti Traumatoloogide-Ortopeedide Seltsi juhatuse esimeheks.

Tiit Haviko lõpetas TÜ arsteteaduskonna 1965. aastal. 1965-1973 töötas ta kirurgina Viljandi Linnahaiglas. Otsiv vaim ja edasipüüdlikkus viisid ta Riia traumatoloogia ja ortopeedia Instituuti. Sealse teadustöö tulemuseks oli meditsiinikandidaadi kraadi edukas kaitsmine. 1976. aastast on T. Haviko seotud Tartu Ülikooliga, alul assistendina, hiljem dotsendina. 1985-1986 oli ta Leningradi Lasteortopeedia Instituudis doktorant.

TÜ traumatoloogia ja ortopeedia kliiniku juhatajaks valiti Haviko 1987. aastal. 1990. aastal kaitses ta doktoriväitekirja "Alajäseme lühenemise ja deformatsioonide kirurgiline korrektsioon". Paralleelselt teadus- ja pedagoogilise tööga on kulgenud Tiit Haviko tee ortopeedina – liigeste endoproteesimise areng Eestis on tihedalt seotud just temaga. Ta on hea seisnud traumatoloogia arengu eest, kaasaegsete meetodite ja suundade juurutamise eest kliinikus.

T. Haviko on mitme rahvusvahelise erialaliidu ja seltsi liige ning on valitud Eesti Kirurgide Assotsiatsiooni presidendiks ja koristaja – 22. aprill

Õppetöös tuntakse Tiit Havikot ääretult täpse, erudeeritud ja põhjaliku õppejõuna, kelle suhtumine õpilastesse on alati heatahtlik, kuid nõudlik.

Kolleegid ja patsiendid tunnevad Tiit Havikot kui täielikult pühendunut igasse konkreetsesse probleemi kuni lahenduse leidmiseni.

Tiit Haviko on alati hinnanud tervislikke eluviise ja sporti, eriti sportvõimlemist, võrkpalli ja suusatamist.

Soovime teenekale pedagoogile, tunnustatud teadlasele, kogenud ja võimekale kirurgile head tervist ja palju õnne!

Kolleegid

50

Marju Selg,
erakorraline assistent – 21. aprill

55

Irina Zolotnikova,

65

Linda Johanson,
uksehoidja – 24. aprill

Margus Tõnnov,
dotsent – 25. aprill

Algab poksiturniir Olümpiakinnas 2001

Tartu Ülikool korraldab koos poksiklubiga Ring 20.-22. aprillini TÜ spordihoones (ujula 4) kõigi aegade suurima rahvusvahelise poksiturniiri Tartus Olümpiakinnas 2001, kuhu oodatakse sadakond osalejat. Välisriikidest on nõusoleku osalemiseks andnud paarkümmend tipppoksijat.

Olümpiakinda poksiturniiri on peetud 1964. aastast, olles sel ajal ainuke ja omanäoline üleliiduline noorteturniir kogu endises Nõukogude Liidus. Ülikooli spordiklubi juhatuse esimehe Meelis Juki sõnul kohandatakse turniiri ajaks spordihoone saal rahvusvaheliste poksiturniiride nõuetele vastavaks.

Paigaldatakse poksiareen ja kuni poolteist tuhat pealtvaatajat mahutavad tribüünid neljast küljest ümber areeni. Meelis Jukk rõhutas, et rahvusvahelise poksiturniiri korraldamisega soovitakse üldsusele teada anda, et Eesti poksisport ei ole varjusurmas, vaid jätkab endisaegseid traditsioone.

Tänavune turniir tõotab tulla igati esinduslik, sest osalejate seas on rahvusvaheliselt tuntud nimed. Kuigi osa varem turniirile registreerunuid Soome sportlasi vaevavad vigastused, tulevad põhjanaabrid siiski esindusliku meeskonnaga. Eesti täiskasvanute koondis astub üles täies koosseisus.

Turniiril osalevad: Soome meistrid Antti Pelli ja Mikko Marttinen, Soome poksi tulevikulootus Jussi Koivula, mitmekordne Eesti meister Albert Starikov, Ukraina B-juunioride koondis, Leedu ja Venemaa klubide meeskonnad.

Lisaks võitjate autasustamisele on kavas välja anda eriauhindu – parim paar, parim poksija, *gentleman*-poksija, *fighter*-poksija, *fair play* poksija, parim treener, parim kohtunik. Parimat meeskonda igas vanuseklassis autasustatakse karikaga.

Turniiri läbiviimist toetab Tartu Linnavalitsuse kultuuriosakonna sporditeenistus, samuti annavad tõhusat abi ürituse korraldamiseks poksiveteranid.

20. aprillil
18 pidulik avatseremoonia
18.30 eelvõistlused

21. aprillil
10.30 poolfinaalid
16. poolfinaalid

22. aprillil
10. finaalid (noored)
11. finaalid (täiskasvanud)

Info: TÜ spordiklubi, tel 375 371, faks 376 288, Vello Kade, tel 055 71 388.

LOENGUD

23. aprillil kell 18 toimub keemiahoone ringauditooriumis vabade kunstide professori Leonhard Lapini loeng "Eesti funktsionalism". Teretulnud kõik huvilised! Info: Triin Lett, kunstide osakonna vanemmetoodik, tel 375 669.

24. aprillil kell 17 esineb Võrumaa Keskraamatukogus ülikooli pedagoogika osakonna assistent Rain Mikser loenguga "Temperament. Iseloom. Individuaalsed iseärasused." Info: Maris Kivistik, ülikooli esindaja Võrumaal, tel (078) 28 328.

25. aprillil kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1185. ettekandekoosolek. Ajaloomagister Lea Leppik räägib teemal "Kaks valgustatud valitsejat – TÜ rektor Ewers ja Balti kindralkuberner Paulucci". Ettekanne haakub, kuid ei kattu L. Leppiku värskelt ilmunud monograafiaga tähelepanuväärsest TÜ rektorist ja õigusteadlasest J. Ph. G. Ewersist. Info: Katrin Kello, tel 055 610 546.

25. aprillil kell 17.30 algab Jõhvi Gümnaasiumis ülikooli ajaloo osakonna lektori Urmas Klaasi loeng "Kodaniku ja riigi suhted Ida-Virumaal". Info: Maire Merioja, ülikooli Ida-Virumaa esindaja tel (033) 21 217.

25. aprillil kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks Võrumaa luuletaja Contra, kes kõneleb jalgpallist. Kõik huvilised on oodatud! Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

26. aprillil kell 18 toimub Lossi 3-427 Akadeemilise Ajalooseltsi ettekandekoosolek. Ajalookandidaat Ivar Leimus räägib teemal "Jüriöö, mille eest ja kelle vastu?" Oodatud kõik huvilised! Info: Birgit Kibal, birgit.kibal@ra.ee.

KAITSMISED

27. aprillil kell 16.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis Enn Küng doktoritööd "Rootsi majanduspoliitika Narva kaubanduse küsimuses 17. sajandi teisel poolel. Tartu: Kirjastus Eesti Ajalooarhiiv, 2001, 403 lk." Info: Sirje Tamul, tel 375 657.

30. aprillil kell 16 kaitseb Paabeli 405 Anu Korb magistritööd "Suulise pärimuse kogumistöö Siberi eestlaste juures ja selle tulemust mõjutavad tegurid" eesti ja võrdleva rahvaluule alal. Oponent Mari Sarv (MA eesti ja võrdleva rahvaluule alal). Hille Roots, tel 375 223.

2. mail kell 14.15 Lossi 3-426 kaitseb Marge Rennit magistritööd "Tartu magistraadi varaloendite kasutamine linna olme ja materiaalse kultuuri ajaloo uurimisel (19. sajandi 1. pool)". Töö juhendaja on prof Aadu Must. Oponendid on prof Tiit Rosenberg ja MA Lea Leppik. Info: Katrin Martsik, tel 375 658.

TEATED

25. aprillil kell 16 algab Jõhvi Gümnaasiumis avatud ülikooli infotund. Tutvustatakse avatud ülikooli, tasemekoolituspakkumist, täienduskoolituskursusi ja virtuaalõppe võimalusi. Info: TÜ kaugkoolituskeskuse nõustaja Aili Saluveer tel 375 201 ja Maire Merioja, ülikooli Ida-Virumaa esindaja tel (033) 21 217.

25. aprillil kell 17.30 saavad Jõhvi Gümnaasiumis kokku Ida-Virumaal elavad ülikooli vilistlased. Kavas akadeemilise loengu kuulamine, ühisürituste kavandamine, suvelaagrite korraldamine. Info: Maire Merioja, ülikooli Ida-Virumaa esindaja, tel (033) 21 217.

26. aprillil kel 15 tähistab Türi Kolled• 4. aastapäeva. Keskkonnaminister Heiki Kranich peab akadeemilise loengu, esmakursuslasetele antakse üle kolled•i mütsid ja märgid. Info: Ene Voolaid, ülikooli Järvamaa esindaja, tel 038 49 162.

TÜ Vilistlaskogu Tartu koondise kohtumisõhtu on 26. aprillil kell 17.30 ülikooli vana kohviku kaminasaalis. Arutluse all on vilistlaskogu suvepäevad. Oodatud on kõik, kel huvi vilistlaskogu tegevuse vastu. Info: Sirje Mark, tel 375 606, sirje@admin.ut.ee.

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

SPORT

21. aprillil kell 10.30 algavad TÜ Spordihoones (Ujula 4) 8. Eesti üliõpilaste meistrivõistlused sulgpallis. Kavas kõik viis mänguliiki.

21. aprillil kell 8 toimuvad Ujula 4 Lõuna-Eesti harrastajate tennisevõistlused. Võisteldakse naiste ja meeste üksikmängus.

22. aprillil kell 11 EPMÜ Spordihoones üliõpilaste harrastajate võrkpalli finaalturniir. Võistlustules on 8 võistkonda. Kaasaelajad on väga teretulnud!

25. aprillil kell 16-18 on Kuremaa ujulas Lõuna-Eesti üliõpilaste veespordipäev. Tasuta buss väljub kell 14.45 Jakobi 5 eest. Saab aja peale ujuda 50 m erinevates tehnikates ja osaleda lõbusatel teatevõistlustel. Nooruslikud auhinnad parimatele ja osalemisrõõm kõigile! Etteregistreerimine: easl@ut.ee.

28.-29. aprillini toimuvad poksi meistrivõistlused Ujula 4 kaheksas erinevas kaalukategoorias. Registreerimine 24. aprillini.

TÜ AJALOO MUUSEUM

Toomemäel, avatud kolmapäevast pühapäevani 11 - 17. Ekskursioonide ettetellimine tel 375 677, paberi valmistamine 375 674.

Näitused:
UUS: Allan Gulli maalid kuni 20. maini.
"Kaasaegne Norra klaasikunst" kuni 29. aprillini.
"Igaveseks Siberisse" – nõukogude massirepressioonid Eestis. 29. märts – 29. aprill. Näitus koostöös Rahvusarhiiviga.
"Miks mitte armastada neid mõlemaid" – näitus loote arengust Kaasaja saalis. Koostaja Peeter Rusetski. Loeng, film.
"Surimaskide lood" – näitus surimaskidest ja nende taustast. Ajutiste näituste saalis. Koostaja Ken Kalling.
Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani" – ekspositsioon paikneb kolmel korrusel, vastavalt ajastutele.
Lisaks ootame kooliõpilasi erinevatele muuseumitundidele, millest saab pikemalt lugeda: www.ut.ee/REAM/Loengud.html
Lisainfo: Renata Sõukand, tel 375 677, renata@ut.ee, www.ut.ee/REAM

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19 Info: tel 442 272, www.vkm.ee

20. aprillil kell 19 Vanemuise Sümfooniaorkestri kontsert, dirigent Mihkel Kütson. Kavas: Šostakovitši Sümfoonia nr 1, Vaughan – Willamsi Tuubakontsert. Solist J. B. Larse (Taani Raadio Sümfooniaorkester). Piletid 30 ja 60 kr.

24. aprillil kell 19 Bach ja Beethoven 4. Beethoveni "Missa solemnis". Esitavad: Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Eesti Rahvusmeeskoor, solistid Annely Peebo (metsosopran,) Mati Turi (tenor), Sami Luttinen (bass, Soome). Dirigent Tõnu Kaljuste. Piletid 40 ja 80 kr.

29. aprillil kell 16 Vanemuise Kontserdimajas Ensemble Continuum (Prantsusmaa). Maurice Bourgue (oboe), Sergio Azzolini (bassoon), Daniele Roi (klavessiin), Tatjana Erler (kontrabass). Rahvusvaheliselt tunnustatud prantsuse muusikud astuvad üles solistide ja ansamblina. Bach, Berio. Piletid 30 ja 60 kr.

30. aprillil kell 18 Kaari Sillamaa Laste Muusikateatri lastemuusikal "STAR Põial-Liisi. Peaosas Eda-Ines Etti, teistes osades: Marju Länik, Tanel Padar, Bert Pringi, Sulliwan, Kate, Lea Teemets Liitmaa, 2XL, Kersti Kuusk, Tui Hirv, Lauri Saatpalu ja muusikateatri lapsed. Piletid 75 ja 100, sülepilet 15 kr.

KINOS ILLUSIOON

Purunematu. Kell 15.20, 19.20, 21.00
Tantsija pimeduses. Kell 13, 17, 22.40.

AKADEEMILISED LOENGUD TALLINNAS RAHVUSRAAMATUKOGUS

Info: Tartu Ülikooli Tallinna esindusest tel 6 406 866 või 6 406 868.

23. aprill kell 17 nurgasaal: prof INGE-MARET ORGO "Töölepingu lõpetamisega seotud peamised vaidlusküsimused+".
24. aprill kell 17 nurgasaal: prof MARIKA MIKELSAAR "Meditsiin ja mikrobioloogia uuel aastatuhandel".
25. aprill kell 17 nurgasaal: vanemteadur MEHIS VIRU "Sportlik treening – kes on järgmine Eesti olümpiavõitja?".
26. aprill kell 17 nurgasaal: dots MARE KOIT "Kuidas arvutiga eesti keeles suhelda?".
27. aprill kell 17 nurgasaal: assistent RAIN MIKSER "Kas kasvatus võib muuta maailma?".

Indiaca meistrid

Riina Rosenfeld
Tartu Õpetajate Seminar

12. aprillil toimusid Tartu Õpetajate Seminaris esmakordselt Eesti üliõpilaste meistrivõistlused indiacas.

Turniir kujunes Tartu-keskseks, sest kõik segavõistkonnad, mida lõpuks kogunes kokku 7, esindasid eranditult Heade Mõtete Linna kõrgkoole. Suure mängulusti tõttu laideti maha võimalus võistelda alagruppides ning mindi üle ringsüsteemile. Lisaks korraldati auhinnaliste kohtade vahel superfinaal.

Lõppjärjestuses jäi TÜ II võistkond kolmandaks ning eelmise aasta tiitlikaitsja Indiaator pidi leppima teise kohaga.

Turniirivõitjaks osutus TÜ I võistkond (Anu Suurpalu, Tiina Tamme, Madis Liiber, Alar Rikberg, Thor-Sten Vertmann), kes sai sportliku päeva sportlikult Manhattanis keeglit mängides lõpetada. Teise ja kolmanda koha saanud võisid aga kasvõi kohe järgmise aasta võistluseks treenima hakata, sest uued indiacapallid anti korraldaja Eesti Akadeemilise Spordiliidu poolt sealsamas üle. Suurim võit, millest aga keegi ilma ei jäänud, oli võimalus mängida, vastastele konkurentsi pakkuda ja lihtsalt hästi aega veeta.

RIIK – ÜLIKOOLIHARIDUSE TELLIJA

Seminar 24. aprillil TÜ Raamatukogu konverentsikeskuses

Seminari eesmärk on arutleda riikliku koolitustellimuse kujundamise põhimõtete üle, anda ülevaade senistest kogemustest ning kavandatavatest arengutest.
11 Avasõna – TÜ õppeprorektor prof Volli Kalm
11.05 Tööturg globaliseeruvas maailmas: muutused hõive struktuuris ja tööjõu liikumine – TÜ majandusteaduskonna teadusprodekaan Raul Eamets
11.45 Tööandjate roll koolitustellimuse kujundamisel – Eesti Tööandjate ja Tööstuse Keskliidu tegevdirektor Henn Pärn
12.10 Hariduse väärtustumine tööjõuturul – Haridusministeerium, kutsehariduse osakonna nõunik Tiina Annus
13 Kõrghariduse finantseerimisest Rootsis – Rootsi kõrghariduse ja teaduse ministeerium, kõrghariduse osakonna asedirektor Nils Harding
13.25 Kui palju peaks riik insenerikoolitusse investeerima? – TTÜ õppeprorektor prof Jakob Kübarsepp
13.50 Riiklik koolitustellimus – senine kogemus, kujundamise põhimõtted, tulevikuplaanid – Haridusministeerium, teaduse ja kõrghariduse osakond, kõrghariduse talituse juhataja Maiki Udam
14.15 Riiklik koolitustellimus ja hariduse kvaliteet – TÜ õppeprorektor prof Volli Kalm.

TÜ võtab tööle sotsiaalteaduskonna DEKANAADI JUHATAJA, kelle ülesandeks on dekanaadi töö juhtimine, asjaajamise, klienditeeninduse ja teabelevi korraldamine teaduskonnas ning töö finantsidega. Edukal kandidaadil on kõrgharidus (soov. teaduskraad), hea arvutioskus, väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti ja inglise keeles, analüüsi- ning organiseerimisvõime, head koostöö- ja suhtlemisoskused. Avaldus rektori nimele, elulookirjeldus palgasooviga ning haridust tõendava dokumendi koopia esitada hiljemalt 2. mail personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info tel 375 145, personal@ut.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

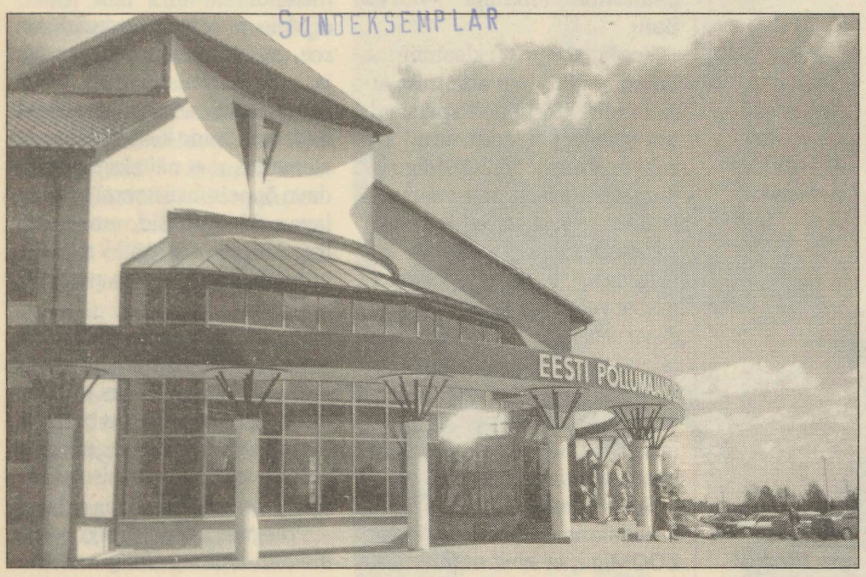
27. aprill 2001

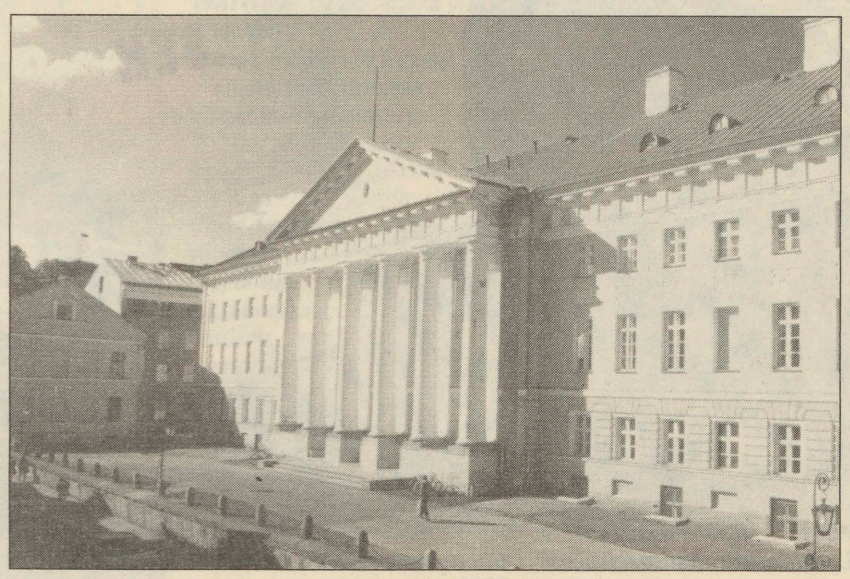
UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 16 (2053)

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TASUTA

Ülikoolide lähenemine peab alguse saama koostööst, koostöö sujudes võib hakata rääkima ka liitumisest. VARJE SOOTAK JA MALEV TOOM

Liitmise asemel ülikoolide koostöö

Andres Toode

Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli võimalik liitumine peaks toimuma loomuliku protsessi tulemusena ja selle protsessi mootoriks on ülikoolide koostöö.

Selline oli esmaspäeval, 23. aprillil kahe rektori, prof Jaak Aaviksoo ja prof Henn Elmeti alla kirjutatud memorandumi sõnum.

Järgmisel päeval toimunud istungil kiitis memorandumi põhimõtted heaks ka haridusminister Tõnis Lukase käskkirjaga moodustatud Tartu kõrgkoolide võrgu korrastamise töörühm.

Seega tunnustas töörühm ülikoolide saavutusi koostöö vallas ning aktsepteeris põhimõtet, et võimaliku liitumise aluseks saab eelkõige olla siiski sisuline koostöö ja integratsioon.

Seega on möödunud aasta oktoobris haridusministeeriumi poolt välja pakutud Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli liitmise asemel tänaseks teoks saanud ülikoolide koostöö sihikindel edendamine.

Kahtlemata on haridusministeeriumi tegevusel selle koostöö tegelikul käivitamisel oluline roll.

Sõlmisid ju TÜ ja EPMÜ omavahel koostöölepingu juba 1999. aastal, kuid siis ei läinud koostöö millegipärast käima.

Eesti Põllumajandusülikooli rektori prof Henn Elmeti ja Tartu Ülikooli rektori prof Jaak Aaviksoo 23. aprilli 2001. aasta kohtumise

memorandum

Arutanud ja analüüsinud kahe Tartu ülikooli ühiskomisjoni töö tulemusi, jõudsime järgmiste ühiste seisukohtadeni.

1. Loeme edukaks 1. veebruaril 2001.aastal moodustatud kahe Tartu ülikooli ühiskomisjoni tegevuse, mis viib senisest sügavamale ja laiemale koostööle mitmetes kahe ülikooli tegevust puudutavates valdkondades: õppetöö, teadus- ja arendustegevus, ülikoolide tegevust reguleerivad protseduurid ja reeglid ning haldustegevus.
2. Astumaks samme komisjoni algatuste ja ettepanekute elluviimiseks, peame otstarbekaks komisjoni töö jätkamist ülikoolide nõukogude poolt moodustatud alalise komisjonina. Komisjon tegutseks nõukogude poolt kinnitatud tööplaani alusel ja tema töö tulemusi arutataks kord aastas ülikoolide nõukogude ühisistungil.
3. Ülikoolid vahetavad oma tegevust puudutavat informatsiooni lähtudes usalduse ja avatuse põhimõtetest, tehes informatsiooni vastastikku kättesaadavaks samadel alustel ülikoolidesisese informatsioonivahetusega.
4. Õppetöö ühitamise osas käivituvad vastastikku kokkulepitud reeglid ja protseduurid 1. septembrist 2002. Ülikoolid kujundavad ühise seisukoha riiklikku koolitustellimust puudutavates küsimustes.
5. Teadustöö kavandamisel toetavad ülikoolid igati ühisteemade ja -projektide väljatöötamist.
6. Haldustegevuse, infosüsteemide ja tugistruktuuride võimalik ühildamine toimub aastaks 2004.
7. Antud ajahetkel ei pea me otstarbekaks kahe ülikooli administratiivset institutsionaalset liitmist. Oleme tugeva ning süveneva sisulise akadeemilise integratsiooni positsioonil.
8. Samas me ei välista veelgi tihedamat integratsiooni tulevikus, kui sisuline akadeemiline integratsioon on kasvanud mahult selliseks, et kaks institutsiooni liituvad loomuliku protsessi tulemusena.

23. aprillil 2001

Prof Henn Elmet
Eesti Põllumajandusülikooli rektor

Prof Jaak Aaviksoo
Tartu Ülikooli rektor

Liitmise kronoloogia

Oktoobri algus – avalikkuse ette jõuab haridusministrit nõustava komisjoni idee luua lennukolledži ja EPMÜ tehnikaalade põhjal Tartu tehnikakõrgkool, metsandus-, agronoomia- ja veterinaarteaduskond liidetaks TÜga. Ajakirjanduses puhkeb diskussioon, EPMÜ asub reformi suhtes eitavale, TÜ äraootavale seisukohale.

9. oktoober 2000 – Tõnis Lukas selgitab Tartus toimunud haridusministeeriumi pressibriifingul, et komisjoni pakutud liitmise kava on vaid üks võimalikest.

12.10 avaldab kõrgkoolide rahastamise ja võrgu korrastamise komisjon oma seisukohad, mille valitsus ka heaks kiidab. Ajakirjandus võimendab eelkõige ülikoolide liitmist puudutavat osa.

Oktoober – haridusministeeriumi juurde luuakse Tallinna ja Tartu kõrgkoolivõrgu korrastamise töörühmad.

19.12. – Tallinna komisjon soovitab TPÜ ja TTÜ tihedamat integratsiooni ja pikemas perspektiivis ka ühinemist. Päev hiljem toimunud Tartu komisjoni koosolekul ei otsustata midagi, lepitakse kokku uus koosolek 12. jaanuariks.

21.12 – EPMÜ nõukogu võtab vastu pöördumise, kus väljendab muret ülikoolireformiga kiirustamise pärast. Järgmisel päeval võtab EPMÜ kuratoorium vastu pöördumise, kus leitakse, et aruteluks põllumajandushariduse korralduse aruteluks on vaja rohkem aega (vähemalt kolm kuud).

12.01.2001 – EPMÜ kuratooriumi istungil otsustakse toetada põllumajandusülikooli tegevuse jätkumist iseseisva avalik-õigusliku ülikoolina.

12.01. – Tartu kõrgkoolivõrgu korrastamise töörühmas leiavad kummagi ülikooli esindajad, et sõltumata poliitilistest otsustest tuleb arendada kahe ülikooli vahelist koostööd. Otsustatakse luua EPMÜ ja TÜ esindajatest koosnev töörühm, mis täpsustaks võimaliku liitumise üksikasju.

23.04. – TÜ rektor prof Jaak Aaviksoo ja EPMÜ rektor prof Henn Elmet allkirjastavad memorandumi, kus hindavad kahe Tartu ülikooli ühiskomisjoni tegevust edukaks ning väljendavad kahe ülikooli koostöö jätkumise vajadust erinevate valdkondade integreerimisel.

24.04 - Tartu kõrgkoolivõrgu korrastamise töörühm kiidab kahe Tartu ülikooli ühiskomisjoni tegevuse heaks ja otsustab, et kuna sisuline koostöö on käima läinud, siis pole ülikoolide liitumine lähitulevikus enam oluline.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Alar Läänelaiu arvates on dendrokronoloogial suur tulevik
LK 3

IT osakond soovitab Telneti asemel kasutada SSHd
LK 2

Üliõpilasteatris kaks esietendust
LK 3

Ülikooli koduleheküg saab uue kujunduse
LK 2

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikul alanud nõukogu istungil on kavas kinnitada õppekava statuut, füüsika-keemia-, filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna põhimäärused ning uute sihtfinantseerimiste taotlused.

Samuti on päevakorras teaduskondade põhimääruste ja Türi Kolledži põhimääruse muutmine.

Nõukogu valib ka meteoroloogia korralise professori. Kandideerivad Tartu Observatooriumi atmosfäärifüüsika osakonna juhataja, füüsika-matemaatikakandidaat Rein Rõõm ja TÜ füüsika-keemiateaduskonna keskkonnafüüsika instituudi dotsent, füüsika-matemaatikakandidaat Hanno Ohvril.

Aulaloengu peab Malta Vabariigi president

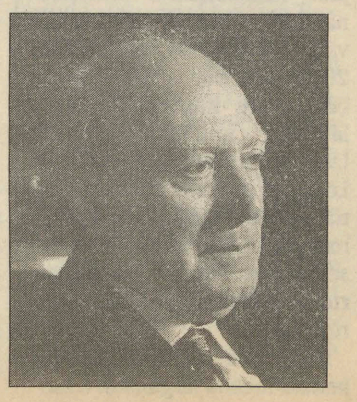
3. ja 4. mail külastab Tartu Ülikooli Malta Vabariigi president, Malta Ülikooli kriminaalõiguse professor Guido de Marco (pildil) koos abikaasa Violet de Marcoga.

President viibib Tartus koos Eesti riigi- ja ühiskonnategelaste delegatsiooniga.

Toimub kohtumine maavanema Jaan Õunapuu, linnapea Andrus Ansipi ja volikogu esimehe Peeter Tulvistega, külastatakse Riigikohust.

Ülikooli ajaloo muuseumis kohtuvad külalised TÜ juhtkonna ja dekaanidega.

4. mail peab Malta president aulas loengu "Euroopa – selle väärtused, selle tulevik".

Ülikooli naiskoor esineb Bonnis

Homme sõidab TÜ Akadeemiline Naiskoor Saksamaale kontsertreisile.

Bonnis antakse koos sealse ülikooli sümfooniaorkestriga 2. mail kontsert kirikus ja 4. mail ülikooli aulas.

"Idee kutsuda naiskoor Bonni, hakkas idanema eelmise aasta septembris, kui Bonni ülikooli õppejõud Claus Sommerhage kuulis Eesti-Saksa kultuurinädala Academica avaloengul meie esituses Arvo Pärdi teost "Zwei Beter"," ütles koori president Kristi Kuningas.

Oktoobris tuleb Bonni ülikooli orkester kontsertreisile Eesti, esinetakse Vanemuise Kontserdimajas ja Tallinnas Kaarli kirikus.

Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor asutati 1945. aastal. Koor on pälvinud mitmeid rahvusvahelisi auhindu, Eestis on ta tunnustatud Veljo Tormise loomingu esitaja. Naiskoori dirigent on Vaike Uibopuu.

Valimisaktiivsus suur

Eile kell 19 lõppesid TÜ Üliõpilasesinduse valimised.

Kella 17 ajal oli valimas käinud 2846 üliõpilast ehk 22,28% 12 774st TÜ üliõpilasest. Valimistoimkonna liikme Priit Friedrich Lillemaa sõnul oli selleks ajaks valimas käinud varasemate aastatega võrreldes rohkem üliõpilasi. Kõige enam oli valijaid raamatukogus ja peahoones, vähem Economicumis. "Valimisaktiivsus oli päris suur, loengu vaheaegadel tekkis peahoones isegi järjekord," ütles Lillemaa.

Tudengiviktoriini võitjad on selgunud

Tudengiviktoriini võitis 19 punktiga Tartu Ülikooli võistkond. TÜ võistkonda kuulusid Andres Korberg, Raul Allikivi, kaaren Kaer ja Liisi Poll. Viktoriinis osalemine ja võit sai teoks ülikooli üliõpilasesinduse igakülgsele toetusele.

Väga tõsine rabelemine käis Tallinna Tehnikaülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli vahel. Lõppjärjestuses jäi teiseks tehnikaülikool ja kolmandaks põllumajandusülikool.

UUDISED

Tule täna kella 3ni verd andma

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts korraldab koos TÜK Verekeskusega raamatukogus tudengitele täna kell 10-15 doonoripäeva.

Üritus toimub kevadpäevade raames teist aastat, esimesel korral käis doonoripäeva korraldaja Kersti Klochi sõnul viie tunni jooksul ligi 60 doonorit, kellest umbes pooled olid esmakordsed vereandjad.

"Üliedukas üritus on saamas traditsiooniks, ootame tudengeid verd andma," ütles Kersti Kloch. "Tule doonoriks!"

Seminar õigusriigist ja -loomest

3. mail kell 13 algab Tallinnas Eesti Kaubandus-Tööstuskoja saalis seminar "Õigusriik ja õigusloome II: majandus- ning õigusteadlaste kohtumispaik".

Ettekanded on Alari Purjult, Ivar Raigilt, Igor Gräzinilt, Ivi Proosilt jt. Osalema oodatakse riigiasutustes seadusloome küsimustega tegelejaid, õppejõude, üliõpilasi, poliitilisi nõunikke ja ajakirjanikke.

Riigikogu majandus- ja sotsiaalinfoosakonna juhataja Aare Kasemetsa sõnul aitab õppejõudude ning seadusloomega tegelevate riigiametnike arutelu edendada Eesti seadusloome kvaliteeti ning seaduste mõjude analüüsi meetodeid, et nii poliitikud kui avalikkus kujutaks täpsemalt ette õigusliku regulatsiooni või selle puudumise tagajärgi.

Esinejate e-kirjalikud teesid (1-3 lk) palutakse saata 31. aprilli õhtuks aadressil: aare.kasemets@riigikogu.ee.

Osalemisest teatada hiljemalt 2. mail kella 15 eelneval aadressil või faksil: 631 6504. Info tel: 631 6502 ja 631 6509, www.riigikogu.ee/osakonnad/msi/kodu2.html.

Keskkonnakaitse õpisimulatsioon

28. aprillil toimub TÜ loodusteaduste didaktika lektoraadis seal valminud veebipõhise keskkonnakaitseteemalise õpisimulatsiooni lõpetamine ja parimate autasustamine.

Lektoraadi metoodiku Margus Pedaste sõnul osalesid õpikeskkonda kasutades üle-eestilisel võistlusel "Tiigriretk Eestimaal" 112 kooli võistkonnad rohkem kui 600 õpilasega. "Hoolimata esmakatsetusele seatud piirangust kujunes see Eesti suurimaks internetis koolidele pakutud projektiks." Pedaste sõnul pole maailmas varem nii ulatuslikku veebis rajanevat keskkonnakaitsealast simulatsiooni olnud.

Tudengilaul 2001 on selgunud

Kolmapäeva õhtul toimunud Tudengilaulu konkursil astus võistlustulle 18 bändi ja solisti. Viietunnise võistluse järel selgusid tund pärast südaööd võitjad. Viieliikmeline professionaalidest koosnev žürii andis välja viis auhinda. Tudengilaul 2001 tiitli pälvis 3-liikmeline bänd Alias Raplast. Parimaks lauljaks kuulutati Marion Untera bändist Members Only. Lootuste preemia pälvis kollektiiv Sabeth. Parima *show* preemia sai 12-liikmeline bänd Kasemahlake. Parimaks multiinstrumentalistiks kuulutati Andres Alajõe.

Tudengilaulust 2001 saab pikemalt lugeda järgmisest UTst.

Laialdaselt kasutusel oleva Telneti asemel on soovitav serverisse logida mõne turvalisema programmiga, näiteks SSHga. ANDRES TENNUS

Telneti asemel SSH

IT osakond soovitab: turvalisuse huvides kasutage Telneti asemel SSHd

Tiina Tamme
IT osakonna spetsialist

Toomas Soome
IT osakonna peaspetsialist

Telnet ja Secure Shell (SSH) on mõlemad arvutiprogrammid, mis võimaldavad internetis olevast töökohaarvutist sisse logida serverarvutisse. Nende kahe sarnase programmi põhierinevus seisneb turvalisuse tasemes.

Internetiajastu algaastatel oli Telnet üks põhilisi kaugterminaliühenduse teenuse standardprotokolle. Sõnal *telnet* on kaks tähendust: klientprogramm Telnet ja võrguühenduse protokoll Telnet. Klientprogramm Telnet oskab kasutada ainult Telneti protokolli. Telneti ühenduse puuduseks on tema madal turvalisus. Kui kasutaja logib ennast võrku Telneti abil, siis edastatakse tema kasutajanimi ja salasõna internetis avatuna. Häkkeritel on võimalik võrguliiklust jälgida ja kasutajate salasõnad lahti muukida.

Turvaline Secure Shell

Secure Shell kasutab andmeedastusel krüptitud varianti, st andmed esitatakse kodeerituna "salakirjas". Sessiooni klientarvuti ja serveri vahel ei ole võimalik kolmandal poolel pealt kuulata. SSH kaitseb võrgusüsteemi ka näiteks libaserverite poolt saadetud päringute eest ning nimeserveri andmete võltsimise eest. SSH hoolitseb selle eest, et kasutajate salasõnu ei antaks vaheserverite poolt edasi avatud tekstina. SSHst on olemas kaks erinevat versiooni: SSH1 ja SSH2. Protokollid SSH1 ja SSH2 ei ole omavahel ühilduvad. Vanemat varianti SSH1 enam edasi ei arendata. SSH2st on kujunenud uus standardprotokoll.

SSHd kasutatakse veel vähe

Ülikooli peaserverites on praegu võimalik kasutada nii SSH1 kui SSH2 protokolli. 2001. aasta lõpuks on plaanis täielikult üle minna SSH2 protokollile, st et Telneti ja SSH1 protokolli kasutavad kliendid ei saa enam serverisse sisse logida. Põhiserveri madli.ut.ee kasutamise statistika näitab, et SSH kasutajaid on ülikoolis veel suhteliselt vähe. Näiteks esmaspäeval, 16. aprillil tehti serverisse madli.ut.ee kokku 47 520 ühendust. Kasutatavad protokollid jagunesid seejuures järgmiselt:

ühenduste arv	kasutatud protokoll
32817	POP3
4646	IMAP
7375	Telnet
2057	SSH (neist 291 SSH2)

Tabelist on näha, et Telneti kasutajate arv on võrreldes SSH kasutajate arvuga liiga suur. Tüüpiline interneti kasutaja suhtub turvalisuse probleemi ükskõikselt. Tihti mõeldakse ja öeldakse nii: mul ei ole ju midagi varjata, mul ei ole mingeid salajasi andmeid, mida tuleks eriliselt kaitsta. Probleem tõuseb lähiajal teravamalt päevakorrale seoses digitaalsele asjaajamisele üleminekul. Eestis on juba vastu võetud digitaalallkirja seadus, mis võrdsustab paberil oleva allkirja digitaalse e elektroonilisel kujul oleva allkirjaga. Sellisel juhul peaks iga arvutikasutaja hoolitsema, et tema digiallkri ei oleks võltsitav, et temale serveris antud õigusi kasutaks tõepoolest ainult tema ise.

Kust saada SSH klientprogrammi?

IT osakond soovitab kasutada Telneti asemel klientprogrammi SSH Secure Shell. See on firma SSH Communications Security (www.ssh.com) toode, mis toetab nii SSH1 kui SSH2 protokolle. Firma internetilehelt commerce.ssh.com saab laadida SSH klienti Windowskeskkonna arvutite jaoks (Win95/98/NT/2000), samuti teiste operatsioonisüsteemide jaoks (Linux, Solaris, HP-UX, AIX). Programm on tasuta kopeeritav mittekommertsiaalseks kasutuseks. Selle alla loetakse ka ülikoolide tegevus. Paketi internetist laadimise ja installeerimise kohta on põhjalik

TEISI KLIENTPROGRAMME

TTSSH (TeraTerm) – vabatarkvara, hea kasutajaliides, toetab ainult SSH1 protokolli, www.zip.com.au/~roca/ttssh.html
PuTTY – vabavara, toetab SSH1, SSH2, www.chiark.greenend.org.uk/~sgtatham/putty/
SecureCRT – toetab SSH1, SSH2, ka *serial* ja *dialup*-ühendus, kommertspakett (ühe kliendi hind sõltuvalt ostukogusest 400 – 600 kr), www.vandyke.com/
F-Secure SSH Client – toetab SSH1, SSH2, sisaldab ka SFTP, väga mugav kasutajaliides, kommertspakett (ühe kliendi hind sõltuvalt ostukogusest ca 800-1200 kr), www.datafellows.com/products/ssh/
Telneat – vabatarkvara, toetab SSH1 ja SSH2, telneat.lipetsk.ru/

UT KÜSIB

Millal muutub ülikooli www-lehekülg?

Vastab TÜ infotehnoloogia osakonna juhataja Andres Salu.

Konkursi võitis reklaamifirma Zoom, valiku tegi administratsioonidirektori poolt spetsiaalselt selleks kokkukutsutud komisjon. Praegu on ZOOMiga leping sõlmimisel, seda vaatavad läbi juristid ja teised vastavad ametiisikud.

Ajakava kohaselt peaks 1. maiks valmima Zoomil võrreldes esialgse pakkumisega täiendatud versioon, kus on juba detailsemalt arvestatud ülikooli lehekülgede navigeerimissüsteemi ning muude peamiselt tehniliste nüanssidega.

Sellele peaks järgnema ligi 2-3-nädalane tihe koostöö ZOOMiga, et kõik detailid selgeks vaielda. Seejärel vormistaks ZOOM lõplikud mallid jm juurdekuuluvad kujunduselemendid.

Meie praegune eesmärk on see, et veebilehtede kujundus ja navigeerimissüsteem võiks suuta rahuldada ka teatavaid infosüsteemide kasutajaliideste elemente, st et näiteks juba loodava õppeinfosüsteemi kasutajavormid lähtuksid samast stiilist. Kõik see ei olegi nii triviaalne nagu esialgu võib petlikult tunduda.

Pärast kõike seda peaks olema vorm loodud ja siis kulub veel ehk ligemale kaks nädalat ülikoolipoolset tööd, et olemasolevad lehed ümber kujundada ehk siis loodud vorm sisuga täita.

Praeguse ajakava järgi peaks ülikooli koduleheküg uue kujunduse saama enne jaanipäeva.

Digitaalne teadusinfo ja raamatukogud

4. mail kell 11 algab Eesti Teaduste Akadeemias seminar "Digitaalne teadusinfo ja teadusraamatukogud".

Seminari juhi, TÜ füüsika-keemiateaduskonna dekaani, akadeemik Jaak Järve sõnul on ürituse eesmärgiks veel kord tõstatada tegelikult üks lihtne probleem. "Eestis puudub siiani süsteem, mis tagaks nii teaduse kui arendustegevusega tegelejate juurdepääsu digitaalsel kujul levitatavale kaasaegsele teadusinfole. Mujal on see süsteem loodud ja töötab." Prof Järv soovitab minna vaatama Helsingi Ülikooli või ükskõik kuhu Skandinaavias või mujal arenenud Euroopas. "Meil seda pole, ja seda mitte rahapuudusest, vaid asjaosaliste ametnike saamatuse ja ebakompetentsuse tõttu. Kui see mind vaevav mõte leiab kinnitust ja levib, siis on seminar oma eesmärgi täitnud," ütles Jaak Järv.

Seminari avab TA president Jüri Engelbrecht.

Lühiülevaate digitaalse teadusinfo olemasolust ja kättesaadavusest Eesti raamatukogudes teevad Eesti Akadeemilise Raamatukogu töötaja Ülle Rebo, Rahvusraamatukogust Kristina Pihlau ja TÜst Marika Meltsas. Tulevikuvisioone käsitlevad ettekanded on PW Partnersi konsultandilt Elmo Puidetilt, Helsingi Ülikooli Raamatukogu direktorilt Esko Häklilt ja ELNETi tegevdirektorilt Asko Tammelt. Ettekannetele järgneb diskussioon.

Haridustöötajatele oma pangakaart

Karl Munter
Ühispanga PR ja marketingi divisjoni direktori asetäitja

23. aprillist hakkas Ühispank väljastama pedagoogilise tööga seotud inimestele pangakaarti ITIC Teacher Eurocard.

Kaardis on ühendatud õpetaja või õppejõu staatust tõendav dokument ning pangakaart, mis toimib deebetkaardina, aga võimaldab samas kuni kahe kuu netopalga ulatuses eriti soodsatel tingimustel krediiti saada.

Kaardi võivad saada haridusministeeriumi koolitusloaga haridusasutustes pedagoogilise töö tegijad tingimusel, et nad annavad vähemalt 18 akadeemilist tundi nädalas või töötavad täiskoormusega.

Kaart toimib ka rahvusvaheliselt õpetaja/õppejõu staatust tõendava dokumendina, millele laienevad mitmed allahindlused ja soodustused äri- ning teenindusasutustes Eestis ja välismaal.

See on juba kolmas Ühispanga mitmefunktsiooniline kaart. Õpilaspiletit ja pangakaarti (ISIC Scholar Maestro) ning üliõpilaspiletit ja pangakaarti (ISIC Student Maestro) ühendavad tooted on Ühispangal juba olemas. Eestis on haridustöötajaid ehk potentsiaalseid ITIC Teacher Eurocardi kasutajaid ligikaudu 21000-25000. Ühekuulise tutvustusperioodi jooksul väljastab Ühispank pangakaarte haridustöötajatele tasuta.

Info: Tiina Ormisson, EÜP Tallinna kontori direktor, tel 6 657 339.

Noorte folkloristide konverents

Eile algas Eesti Kirjandusmuuseumis kaks päeva kestev traditsiooniline noorte folkloristide konverents.

Eile peetud ettekannetes käsitleti põhiliselt verbaalseid kujundeid kui inimesele omaseid väljendusvahendeid ja eesti folkloorse pärandi eripära.

Täna on käsitletakse ka muusikakultuuri. Kahe stendiettekande teemad on maskid ja regilaulu värsitunnuste kihelkonnasisene varieeruvus.

Kokku on kavas 24 ettekannet Tartu Ülikooli, Tallinna Pedagoogilise Ülikooli, Eesti Muusikaakadeemia ja Joensuu Ülikooli üliõpilastelt, magistrantidelt ja doktorantidelt ning kirjandusmuuseumi teaduritelt.

Dendrokronoloogial suur tulevik

Varje Sootak

Ruhnu kiriku torn pole ehitatud 1644. aastal nagu hoone ise, vaid TÜ bioloogiakandidaadi Alar Läänelaiu dendrokronoloogilise uuringu põhjal 200 aastat hiljem.

Laetala otsa aastarõngaste järgi määras Alar Läänelaid Treffneri Gümnaasiumi hoonete vanust. VARJE SOOTAK

ALAR LÄÄNELAID (SÜND 1951)

1974 lõpetas TÜ bioloog-botaanikuna
1980 kandidaadiväitekiri rabade dünaamika uurimisest rabamändide juurdekasvu abil, bioloogiakandidaadi kraad
1987-1998 TÜ botaanika ja ökoloogia instituudi dotsent, praegu lektor
Avaldanud *ca* 170 kirjutist taimedest ja puude aastarõngastest, sh üle 30 teadusartikli
Valgetähe medal 2001.

Mis on dendrokronoloogia?

Dendrokronoloogia ehk õpetus puude aastarõngastest aitab aastarõngaste kaudu teada saada, millal puu kasvas, millised olid kasvutingimused, millised tegurid ja kuidas mõjutavad jämeduskasvu, millal on puu langetatud jne. See veel võrdlemisi noor teadus sisaldab niisuguseid uurimissuundi, nagu dendroklimatoloogia, -ökololoogia jmt.

Kuidas saab siis ühe vana ehitise sünniaega teada?

Tihti on märgitud, et see või teine hoone ehitati arvatavasti 18. sajandil. Arhitektid on küll võimelised üsna täpselt hoone vanuse ära ütlema, kuid mina saan seda teha ühe aasta täpsusega. Kui teen kindlaks palkide kasvamise aastad (kasvamise aeg lõpeb viimase aastarõnga aastaga), saan teada, millal puu maha raiuti ja palk seina pandi.

Ja täpsemalt?

Algul võtame vanusepuuriga proovi kasvava puu tüvest. Mõõtmisaparaadiga mõõdan mikroskoobi all ära iga-aastase kasvukihi paksuse. Andmed lähevad arvutisse, kus on vastav programm, ja seal joonistub graafik. Kui uurin näiteks üht konkreetset tamme aastal 2000, siis tean, et ta kasvatas koore alla just sellise puidukihi. Viimasele puidukihile võib juurde panna aastaarvu 2000, eelmine on tekkinud aastal 1999 jne. Nõnda võib puiduproovilt tagasi lugeda kasvõi sadu aastaid. Nii et kasvaval puul on kõik aastarõngaste kalendriaastad teada.

Aga ehitiste puhul?

Palgist õõnespuuriga võetud puiduproovist mõõdan aparaadiga ära kõigi aastarõngaste laiused ja panen graafikusse. Võrdlen graafikut kasvava puu aastarõngalaiuste graafikuga, millel on kõigi aastarõngaste kalendriaastad teada. Arvutiprogramm nihutab kahte aastarõngalaiuste rida teineteise suhtes ja annab statistilised sarnasusnäitajad. Kahe aastarõngarea suurima sarnasusega asend näitab enamasti, et selles ajalõigus on need kaks puud kasvanud üheaegselt. Iga aasta erineb sademete hulga, päikesepaiste jt ilmastikunähtuste poolest. Kahe võrreldava puu sarnase aastarõngalaiuste järjestuse on tõenäoliselt põhjustanud neile samal ajal toiminud ilmastikutegurid. 10-20 aastarõngalaiuse järjestuse sarnasus teise aastarõngalaiuste reaga võib olla juhuslik, ent 100 aastat sünkroonseid kasvumuutusi kahes puutüves ei ole enam juhus. Järelikult on need puud kasvanud saja aasta jooksul samadel kalendriaastatel.

Nii et kasvavast puust võetud puiduproovi aastarõngaste moodustumise kalendriaastad näitavad ühtlasi ära ka samal ajal kasvanud palgipuu kasvuaastad. Neist kõige hilisem jäi puu elus viimaseks kasvuaastaks, kuna puu langetati ehitamise tarbeks.

Aga palk võis ju pärast maharaiumist teatud aja seista?

Eriti väärtuslike asjade jaoks, nagu maalitahvlid, käsitööesemed jmt kuivatati puitu küll, aga majaehituspalke üldiselt ei kuivatatud. See tähendab, et metsas talvel langetatud palgipuud pandi majaseina või katusetalastikku juba samal kevadel või suvel. Nii tulebki ehitamise aastaks tavaliselt puu viimasele kasvuaastale järgnev aasta. Ühest ehitisest võtan proovid vähemalt kümnest palgist. Ristdateerimise põhimõte nõuab, et kronoloogias peab olema paljukordselt kattuv pidev puude aastarõngalaiuste rida. Kui leitakse mõni vana ehitis või palginott, siis lülitatakse selle aastarõngalaiuste rida keskmisse, otsitakse juurde mitmesuguse vanusega puiduproove, et saaks pideva rea tänapäevast kaugele minevikku. Lääne-Euroopas on koostatud 1000 ja enama aasta pikkusi tammekronoloogiaid.

Milliste ehitiste vanuseid olete määranud?

Olen määranud Eesti maakirikute katusetalastike, mõisa- ja taluhoonete vanuseid. Tartus olen teinud kindlaks Tampere ja Uppsala maja jt ehitamisajad, Tallinnas Rootsi-Mihkli kiriku ja Gustav Adolfi gümnaasiumihoone vanuse jpm, ka põliste pargipuude vanust.

Millal dendrokronoloogiaga tegelema hakkasite?

Puude aastarõngaste juurde juhatas mind juba tudengipõlves prof Viktor Masing, minu hilisem teaduslik juhendaja. Aastatepikkuse töö tulemusena on mul üsna suur aastarõngalaiuste andmebaas.

1989. aastast olen peaaegu iga aasta mõne nädala Hamburgi Ülikoolis prof D. Ecksteini laboris töödelnud Eestist võetud proove. Sealsete kolleegidega, samuti aastarõngaste uurijatega Põhjamaades on väga head sidemed.

Määrasite esimesena Eestis ka maali vanuse aastarõngaste järgi.

See oli Eesti Kunstimuuseumis säiliv Madalmaade kunstniku H. van Esseni kahele tammepaneelile maalitud õlimaal "Natüürmort homaariga".

Tammelaud on pärit ühest tüvest, nii et sain kahte aastarõngarida omavahel võrrelda ja korrigeerida. Erialakirjandusest leidsin muu hulgas briti uurija J. Fletcheri Madalmaade maalide tammekronoloogia. Autor on uurinud maalide tammelaudade puitu ja tõestanud, et need on Baltimaade päritolu.

Nii et Inglismaa muuseumides säilitatakse flaami maale, mille puit on veetud Baltimaade sadamatest?

Täpselt nii. Arvutiprogramm otsis minu prooviridade sarnasust Fletcheri tammekronoloogiaga ja leidis selle – graafikud peaaegu ühtisid.

Uuringute tulemusena võib öelda, et teos maaliti tõenäoliselt 1611-1644, suurema tõenäosusega 1617-1623, maal on umbes 380 aastat vana.

Millega praegu tegelete?

Maalide dendrokronoloogiline dateerimine on Eestis täiesti uus ala ja mulle on juba tehtud mitu ettepanekut. Soovitakse dateerida äärmiselt hinnalisi Niguliste kiriku altarimaale. Koos Hamburgi Ülikooliga tegelen paralleelselt ka puude radiaalkasvu ja kliimategurite seoste uurimisega. Koos Põhjamaade dendrokronoloogidega uurin ühise europrojekti raames Eesti okaspuude kasvu seaduspärasusi.

Haridustaustalt (ja huvilt) olen bioloog-botaanik, aga kitsam eriala on kaldunud teadusalade piirpindadele. Minu ettevalmistus bioloogina on puude, sealhulgas inimese poolt kasutatud puude uurimisel ja dendrodateerimisel väga vajalik, kuna arhitektid ja kultuuriajaloolased tavaliselt ei tunne piisavalt puidu ehitust.

Intervjuu täisversioon internetis: www.ut.ee/ajaleht/arhiiv/042701/intervjuu.htm.

UUDISED

Fotonäitus arstitudengite suvest

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi (EAÜS) välisvahetuse töögrupp avas TÜ Raamatukogus fotonäituse arstitudengite välismaa suvedest.

EAÜSi liikmetel on suviti võimalik välismaale praktikale minna. "Oleme püüdnud fotodel välja tuua igale maale ainuomase looduse, tänavapildi, rahvustoidu jms," ütles töögrupi juht Kadri Julge. "Kuigi töö ja lõbu peavadki käsikäes käima, seadis arstieetika piirid nii pildistajaile kui ka ülespanijaile."

EAÜS liitus 1993. aastal vastava rahvusvahelise föderatsiooniga. Eestist on käinud välispraktikal 61 tudengit.

TÜs parimad sulgpallurid

21. aprillil peeti TÜ spordihoones 8. Eesti üliõpilaste meistrivõistlused sulgpallis.

Võisteldi kõigis viies mänguliigis. Vaieldamatult parim oli Heiki Sorge (TÜ), kes tuli võitjaks nii meesüksikmängus kui segapaarismängus koos Piret Hameriga (TÜ) ja ka meespaarismängus koostöös Indrek Küütsiga (TÜ). Naistest oli üksikmängus parim Piret Hamer (TÜ), naispaarismängus võitsid Piret Hamer ja Külli Iste (TÕS). Kokku osales sulgpallureid neljast kõrgkoolist. Võistluste peakorraldaja Helmut Valgmaa sõnul oli võitjate tase väga kõrge. Turniiri võitjad sõidavad Eesti koondise koosseisus maailmakarikavõistlustele Sevillasse.

Harrastajate võrkpalli ja tenniseturniirilt

22. aprillil selgusid harrastajate võrkpalliturniiri võitjad. Finaali pääses neli meeskonda, sh ka TÜ. Meeste võitja oli Eesti Mereakadeemia.

Naistest oli parim Tartu Ülikool koosseisus Mari-Liis Luuk, Doris Malmberg, Maarika Nugis, Pille Rossi, Anneli Räst, Sille Rossi, Kärt Vanaveski, Anna-Liisa Sutt, Hede Leppik, Kaarina Vuks.

Lõuna-Eesti üliõpilaste ja õppejõudude harrastajate tenniseturniiril tuli võitjaks Anu Tsirel Mainori Majanduskoolist ja meestest Andres Kuhi TÜst.

Kaks esietendust

28. aprillil esietendub "Paul ja suur maailm" ja 30. aprillil "Üle jõe".

N linna väike munitsipaalteater on sunnitud linnaisade, aga ka teatri enda sisemiste probleemide tõttu töö katkestama. Lavastaja Paul otsustab sooritada enesetapu, kuid vahetult enne hüppe sooritamist märkab ta seina tekkinud ust. Paul astub sisse ja satub suurde maailma.

Teatrimängu "Paul ja Suur Maailm" on üliõpilasteatrile kirjutanud Jüri Ehlvest. Autori sõnul kujutab see kirjanik Mehis Heinsaare ja lavastaja Hendrik Toompere (jun) ajaloolist kohtumist Tartu Teatrilaboris. Heinsaarele kuulub seni teadaolevalt geniaalseim ümberkorraldus teatriasjanduses. Tema püstitas kirjaniku ülesandeks kujutada publiku käitumist teatri toimumise/toimimise ajal; näitleja ülesanne on aga lavastaja abil saavutada selline lavaline katastroof, mis publiku kirjaniku poolt kirjeldatud seisundini viiks. Konkreetselt Toomperele nägi Heinsaar ette põrnitsemist kassiga tõtt niiviisi, et terve esimene rida vaatajaid minestaks, teine hulluks ja kolmas arusaamatuses jalgu trambiks. Toompere ei mõistnud, kuidas seda teha saab. "Oi, oi!" üllatus Heinsaar. "Sa pead olema seitse sentimeetrit pikk ja jääma kassi söögimollile ette!" Seepeale hakkas lavastaja märatsema, näitemängu agentuuri juht modelliks ja teatrilabori direktor kadus koos miljoni krooniga... Aga täpsemad paljastused juba Pauli Suures Maailmas! Üle pika aja võib taas näha lavastaja Kalev Kudu ja kunstnik Silver Vahtre koostööd.

30. aprillil esietendavad Tartu Üliõpilasteater&Sõbrad Sõbra Majas Bernard Kangro sümbolistlikku lühinäidendit "Üle jõe". Kusagil maailma äärel ootavad Ema ja Maria sõjast koju Jakobit, tuleb aga Võõras. Üldinimlik konflikt elujanu ja kohusetunde vahel on mähkunud udu irreaalsesse võrku. Lavastaja Auli Auväärt.

Toomemägi kui loodus- ja muinsuskaitse ala

Tullio Ilomets
TÜ Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

Toomemäel kavatsetavad suuremahulised raietööd pole looduskaitseala kohta käivate seadustega kooskõlas.

TÜ taasavamisega, millest järgmise aasta aprillis möödub 200 aastat, sai ülikool vajalike hoonete ehitamiseks Toomemäe ja selle läheduses oleva Põhjasõjas hävinud Maarja kiriku alla kuulunud maa-ala.

Kiriku kohale ehitati peahoone ja Toomemäele rotundikujuline anatoomikum ning observatoorium. Kunagine kasarmu ehitati ümber kliinikuks ja Toomkiriku varemete renoveeritud kooriosa sai raamatukoguks. Vabaks jäänud alale loodi park. Esimeste hoonete ning pargi kujundaja oli ülikooli arhitekt ja prof Johann Wilhelm Krause (1757-1828).

Toomemägi on 200 aastat ülikooliga tihedalt seotud. Ta on tegelikult ülikooli üks osa ning

Professorite allee. OLAV KIIS

on kuulunud ülikooli valdusesse. Toomemäel oli oma pargiteenistus ja pargivalvur.

Senini säilinud pargivalvuri maja asub Baeri ausamba tagant allasuunduva tee vasakpoolsel serval. Peahoonet ühendab Toomemäega peahoone tagant ülessuunduv puiestee, mida on kutsutud professorite teeks või alleeks, isegi professorite mäeks. Olenemata aegadest ja valitsustest on Toomemäge kui Tartu linna üht akadeemilist sümbolit suudetud au sees hoida, tema ajaloolist ilmet säilitada ning selle püsimise eest hoolt kanda. Praegu on Toomemägi nii loodus- kui muinsuskaitse all.

Kaitstavate loodusobjektide seaduse kohaselt kuulub ta looduskaitseala kategooriasse ja on üks Tartu maakonna kaitstavatest aladest. Kaitseala valitseja on Tartu maakonna keskkonnateenistus ja valdaja Tartu linn.

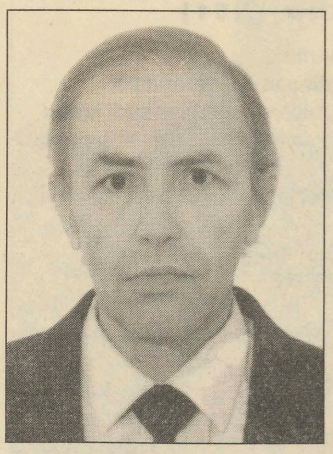
Kaitstava loodusobjekti, antud juhul Toomemäe, valitsemine on eeskirjaga sätestatud ning kaitsekorralduskavaga kavandatud tegevuse korraldamine. Kaitsekorralduskava koostatakse looduskaitseala kaitse eesmärgil tehtava kavandamiseks. Keskkonnaministri kinnitatud kaitsekorralduskava Toomemäe kohta seni puudub.

Linnavalitsus esitas talvel Toomemäe renoveerimise üldprojekti, mida ka mitu korda avalikult arutati. Senini aga puudub detailplaneering. Uut avalikku arutelu pole toimunud, kuigi seda lubati.

Seega pole ajakirjanduse kaudu teavitatud kavatsetavad suuremahulised raietööd Toomemäel looduskaitseala kohta käivate seadustega kooskõlas.

ÕNNITLEME

Tõnu Luik 60

Peab üksnes imestama ning selle järele pärima, et millepärast on nimelt meile osaks langenud jagada oma elamise aega koos Tõnu Luigega. Millepärast oleme seda pälvinud. Kui mõtelda teistele aegadele, siis ei tundu olevat mitte kedagi olnud, kes oleks eesti filosoofias etendanud säärast osa kui Tõnu Luik. Tõnu Luik on eesti filosoofia päätükk.

Ta on neid, kellest kõneldes ilmtingimata lisatakse, et ta – nagu Sokrates – ei avalda midagi. Mis ei ole õige. Avaldada võib nii suu- kui ka kirjasõnaliselt. Tõnu Luigelt võib kirjapandultki leida nii artikleid kui ka ettekandeid, nii tõlkeid kui ka teese, kõnelemata teiste poolt kirjapandust ja levitatust. Hulga ja mahu poolest ei rahulda see muidugi tänapäeva, mis nõuab alati rohkemat. Ent eks ole meil niigi küllalt neid, kes palehigis produtseerivad, kuid kellest teised ei arva midagi muidu kui relva ähvardusel või lihtsa inimliku pugemise mõttes. Vähe on neid, kes suudavad kirjutamast hoiduda, ent kellest sellegipärast kirjutavad teised. Muidugi on Tõnu Luige stiihiaks ülikooliloengud, milles ta ennast sügavaimalt ja olulisimalt avaldab, ulatudes Parmenidesest läbi G. W. F. Hegeli ja Friedrich Nietzsche Martin Heideggerini välja. Muistsest Kreekast moodsa tehnika ajastusse välja. Ning kindlasti veel edasi mujale ja teisale. Martin Heideggeri sõnul see kõneldu "... kummutab terved raamatukogud filosoofilist literatuuri selle eksistentsi arvatavas tarvilikkuses. Kes säärase mõtleva lausumise mastaape tunneb, see peab tänasena kaotama kogu raamatute kirjutamise lusti." Tõnu Luike tullakse kõikjalt kuulama, ehkki ometi mitte kõik ei suuda kuulatavat kuulda võtta. See enamus levitab siis legende ja muid armsaid lugusid.

Tõnu Luik on kasvatamatu. Kuigi teda on täienduma saadetud nii Itta kui ka Läände, nii Taškenti kui ka New Yorki (Columbia ülikooli), ei ole see teda muutnud. Tõnu Luige au on truudus sellele mõtlemisele, mis hoiab mõtlematuse eest. See ei ole mõtlematu korporatsiooni või koolkonnatruudus, milleks mõni seda meelsasti tõlgitseb, ega ka isepäisus või kangekaelsus. See on truudus mõtlemisele selle varjamatuimas, ent seepärast varjatuimaski tähenduses. Selle eest on ta õpetust saanud juba nõukogudeaegses ülikoolis.

Meile on Tõnu Luik neid väheseid, kes teadnud teed juhatada. Mille eest oleme tänulikud.

Õnnitledes Ülo Matjus kolleegide nimel filosoofia ajaloo õppetoolist ja filosoofia osakonnast.

50

Maie Aitaja,
dekanaadi juhataja - 2. mai

60

Olavi Orin,
meister - 27. aprill
Vaike Makovei,
koristaja - 30. aprill

Tõnu Luik,
assistent - 1. mai

70

Kaljo Valgma,
emeriitprofessor - 29. aprill
Juta Tamm,
valvur - 30. aprill

Ülikoolilinn ka suvel

Ülle Kesli
TÜ Kaugkoolituskeskuse suveülikooli projektijuht

Selle aasta suveülikooli kursustele, mis toimuvad 6.-19. augustini, saab registreeruda 14. maini.

Kiirenev elutempo ja muutuv elustandard esitavad inimesele üha kõrgemaid nõudmisi. Et püsida konkurentsis, tuleb õppida ja end pidevalt täiendada.

Suvekursused on mõeldud ainepunktide kogumiseks tasemekoolituses, erialaseks enesetäiendamiseks või lisateadmiste saamiseks huvipakkuvas valdkonnas.

Kõik suveülikooli kursused on õppeinfosüsteemis registreeritud. Arvestuse või eksami sooritamisel väljastatakse õppijale Tartu Ülikooli tunnistus. Õppima on oodatud kõik, kes leiavad kursuste seast huvipakkuva. Mitmetel neist on võimalik osaleda kasvõi kogu perega.

Järgmisel aastal on plaanis käivitada TÜ rahvusvaheline suveülikool.

Kursuste reklaamimisega tahab kaugkoolituskeskus alustada juba sügissemestri alguses, seetõttu ootame teaduskondadelt/kolledžitelt/instituutidelt 30. aprilliks ettepanekuid/ideid erinevate 2-4-nädalaste kursuste/kursuste pakettide kohta, mida on võimalik läbi viia inglise keeles ja mis pakuksid huvi rahvusvahelisele ringkonnale.

Samuti ootame infot eestikeelsete suvekursuste kohta. Kõik ideed ja ettepanekud on teretulnud.

Järgmises UTs ilmub selle aasta suvekursuste nimekiri, seda saab vaadata ka aadressil: www.ut.ee/AvatudYlikool//koolitus.html või TÜ kaugkoolituskeskusest Lossi 24, 51003 Tartu, tel: 07 376213, 07 375200; faks: 07 375562; e-post: utop@ut.ee.

PUHK-MÖRNERI NIMELINE STIPENDIUMIKONKURSS

Puhk-Mörneri stipendiumi asutasid TÜ Sihtasutuse juurde Aare Ruth (Puhk) Mörneri ja Magnus Mörner ajaloo-, õigusteaduse- ning eriti õigusajaloo-alase uurimistöö toetamiseks. Sel aastal määratakse stipendium ühele TÜ ajaloo ja ühele õigusteaduse, iseäranis õigusajaloo magistrandile või doktorandile, kes on EV kodanik. Stipendiumite suuruseks on 20 000 kr.

KARINE JA MARTIN KOOBASE STIPENDIUMIKONKURSS

Stipendiumi eesmärk on eesti kultuuri edendamine eesti ja soome-ugri filoloogia põhiõppe üliõpilaste kaudu.
Antakse üks 5000-kroonine stipendium. Kandideerida võivad TÜ eesti filoloogia osakonna põhiõppe üliõpilased.

AHTI PAE NIMELISE STIPENDIUMI KONKURSS

Ahti Pae nim stipendiumifond loodi 1994. aastal Rootsi Eestlaste Esinduselt ülikoolile üleantud Ahti Pae Mälestusfondi varadest. Mälestusfondi asutasid 1987. aastal Stockholmis Korp! Fraternitas Estica, Eesti Sõjaveteranide Sõprusühing Rootsis ja Rootsi Eestlaste Esindus eesti rahvuspoliitilises töös osalenud Ahti Pae mälestuseks.
Ahti Pae stipendiumi makstakse igal aastal peaainena ajakirjandust, õigusteadust, majandusteadust või sotsiaalteadusi (politoloogia, sotsioloogia, sotsiaal- või kultuur-antropoloogia, avalik haldus) õppivale 3. või 4. aasta üliõpilasele. Sel aastal antakse välja üks stipendium (5000 kr).
Kõigi kolme eespool mainitud stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus, erialane ja ühiskondlik tegevus.
Kandideerijatel esitada 14. maiks:
- stipendiumitaotlus (vorm ülikooli postikantseleis ja sihtasutuse koduleheküljel),
- ülevaade kavandatavast uurimistööst,
- juhendava õppejõu soovitus,
- dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust.

Stipendiumi saaja teatatakse sügissemestri alguseks.

"NOA LAEVA" NIMELINE STIPENDIUMIKONKURSS

TÜ Sihtasutus ja Sihtasutus "Noa Laev" kuulutavad välja "Noa Laeva" nimelise stipendiumikonkursi. Stipendiumi eesmärk on edendada üliõpilaste uurimistöid vaimsete puuetega inimeste kohta. Stipendium (5000 kr) määratakse parimale vaimsete puuetega inimesi puudutavale uurimistööle. Kandideerida võivad kõik TÜ üliõpilased, kes saadavad uurimistöö hiljemalt 14. maiks (maksimaalselt 6000 tähemärki).
Töö edastatakse 7-liikmelisele komisjonile, kuhu kuuluvad sihtasutuse "Noa Laev", TÜ sotsiaalteaduskonna dekaani, eripedagoogika osakonna, Eesti Eripedagoogide Liidu, sotsiaalministeeriumi, haridusministeeriumi ja stipendiumifondi Aasta Toetaja esindajad.
Stipendium antakse üle 24. mail Tartus.

Stipendiumitaotluste blankette saab ülikooli postikantseleist (peahoone II korrus, ruum 207), ("Noa Laeva" omasid ka eripedagoogika osakonnast) ja sihtasutuse koduleheküljelt (http://www.ut.ee/sihtasutus/).
Info: Indrek Mustimets 07 375 852, 050 63076 im@ut.ee.

TARTU ÜLIÕPILASTEATRIS

28. aprillil kell 19 esietendub vana anatoomikumi ringauditooriumis (Lossi 38) teatrimäng "Paul ja Suur Maailm".

Teksti autor Jüri Ehvest, lavastaja Kalev Kudu, kunstnik Silver Vahtre, videolahendus Einar Sinijärv, liikumine Ave Loit.

Osades: Indrek Tulp (varem "Kullervos"), Emajõe Suveteatrist tuntud Indrek Apinis, Randel Veerits ("Kullervo", "Woyzeck"), Marko Mäesaar ("Kullervo", "Woyzeck") ning Tairi Leis ("... lumi just on langenud üle Yoshino küla").

Järgmised etendused 3., 4., 7., 9., 11., 14., 16., 17., 21., ja 23. mail. Kõikide etenduste algus kell 19.

Piletite tellimine ja eelmüük Tampere Majast (Jaani 3) T-R kell 9-17 ja laupäeval 9-15. Info: tel 386 300 (Tampere Maja) või 055 696846 (Kalev Kudu).

30. aprillil kell 19 etendab Tartu Üliõpilasteater & Sõbrad Sõbra Majas (Kalevi 24) Bernard Kangro sümbolistlikku lühinäidendit "Üle jõe".

Lavastaja Auli Auväärt, osades Evelin Silgo, Kadri Roos, Teet Merisalu, Moka Puumalainen, Leelo Viita, Tõnu Vorms, Margot Must ja Liina Leemet.

Järgmised etendused 3., 8. ja 10. mail kell 18.

Piletid saadaval enne etendust kohapeal.

ACTA DIURNA

4. mail kell 14.15 algab Lossi 3-406 Tõnu Luige 60. sünnipäevale & Martin Heideggeri 25. surma-aastapäevale pühendatud ettekandepäev "Kes teadnud teed juhatada".

4. ja 5. mail toimub Lossi 19 TÜ Usuteaduskonna ja Õigusteaduskonna korraldatav rahvusvaheline kollokvium "Inimene teaduse, religiooni ja meditsiini ristteel". Info: annekull@hotmail.com.

LOENGUD

3. mail kell 16 algab Viljandi Maavalitsuse saalis Vabaduse plats 4 mag Keit Kaadu akadeemiline loeng "Mõjustamise psühholoogia". Loeng on tasuta ja avatud kõigile huvilistele. Info Aili Saluveer, tel 375 201.

4. mail kell 10.15 algab ülikooli aulas Malta Vabariigi presidendi prof Guido de Marco aulaloeng "Europe – its value, its future". Info: Sirje Üprus, tel 375 615.

7.-10. maini peab professor Mihaly Hoppal Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli külalisena kuus loengut teemal "Siberi shamanism tänapäeval" (FLKN.01.074, 1AP/A). Mihaly Hoppal on Euroopa Folkloori Instituudi (Budapest, Ungari) folklorist. Loengud leiavad aset Lossi tn õppehoone videoruumis (112) esmaspäeval 14-16, teisipäeval 18-20, kolmapäeval 14-18, neljapäeval 14-16, 18-20 (võimalik sooritada arvestus). Lähem informatsioon eesti ja võrdleva rahvaluule õppetoolist, tel 375 304 või e-mailil liinas@ut.ee.

TEATED

3. mai kell 15 algab Viljandis Maavalitsuse saalis Vabaduse plats 4 avatud ülikooli infotund, kus ülikooli esindajad tutvustavad avatud ülikooli üldiselt, taseme- ja täienduskoolituspakkumisi ja virtuaalõppe võimalusi Tartu Ülikoolis. Info Aili Saluveer, nõustaja, tel 375 201 ja Anne Mädo Viljandis, tel (043) 30 437.

SÕIDUKID
Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

SPORT

28. ja 29. aprillil toimuvad TÜ spordihoones Eesti üliõpilaste meistrivõistlused poksis. Võistluste algus 28. aprillil kell 13 ja 29. aprillil kell 11. Võisteldakse 8 kaalukategoorias. Pealtvaatajatele sissepääs prii.

AULA

27. aprillil kell 18 Jazzkaar 2001.VSP Projekt. Riho Sibul, Aare Põder, Raul Vaigla.
Piletid Vanemuise Kontserdimaja kassas ja tund enne algust kohapeal. Hind 40 ja 60 kr.

28. aprillil kell 19 Trio Romanss ja külalisesinejad Sankt-Peterburgist. Kavas vene romansid. Piletid Vanemuise Kontserdimaja kassas ja tund enne algust kohapeal. Hind 40 ja 80 kr.

29. aprillil kell 18 Jazzkaar 2001. Skomsvolls Orkester (Norra). Piletid Vanemuise Kontserdimaja kassas ja tund enne algust kohapeal. Hind 40 ja 60 kr.

1. mail kell 14 Eesti noorte interpreetide konkursi lõppkontsert. Kontsert on tasuta.

TÜ AJALOO MUUSEUM

Toomemäel, avatud: kolmapäevast pühapäevani 11 - 17.
Ekskursioonide ettetellimine tel. 375-677, paberi valmistamine 375-674

Näitused:
UUS: Michel Sittowi 475. surma-aastapäevale pühendatud õppeotstarbeline reprofotode näitus jääb avatuks 15. juunini.
UUS: Allan Gulli maalid kuni 20. maini.
"Kaasaegne Norra klaasikunst" kuni 29. aprillini.
"Igaveseks Siberisse" – nõukogude massirepressioonid Eestis. 29. märts – 29. aprill. Näitus koostöös Rahvusarhiiviga.
"Miks mitte armastada neid mõlemaid" – näitus loote arengust Kaasaja saalis. Koostaja Peeter Rusetski. Loeng, film.
"Surimaskide lood" – näitus surimaskidest ja nede taustast. Ajutiste näituste saalis. Koostaja Ken Kalling.
Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani" – ekspositsioon paikneb kolmel korrusel vastavalt ajastutele.
Lisaks ootame kooliõpilasi erinevatele muuseumitundidele, millest saab pikemalt lugeda www.ut.ee/REAM/Loengud.html
Lisainfo: Renata Sõukand, 375 677, renata@ut.ee

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19
Info: tel 442 272, www.vkm.ee

29. aprillil kell 16 Continuum (Prantsusmaa). Maurice Bourgue (oboe), Sergio Azzolini (bassoon), Daniele Roi (klavessiin), Tatjana Erler (kontrabass). Rahvusvaheliselt tunnustatud prantsuse muusikud astuvad üles nii solistide kui ansamblina. Bach, Berio. Piletid 30 ja 60 kr.

30. aprillil kell 18 Kaari Sillamaa Laste Muusikateatri lastemuusikal "STAR Pöial-Liisi". Peaosas Eda-Ines Etti, teistes osades: Marju Länik, Tanel Padar, Bert Pringi, Sulliwan, Kate, Lea Teemets Liitmaa, 2XL, Kersti Kuusk, Tui Hirv, Lauri Saatpalu ja muusikateatri lapsed. Piletid 75 ja 100, sülepilet 15 kr.

1. mail kell 16 laste lauluvõistlus "Laulurõõm". Piletid 30- 50 kr.

2. mail kell 19 kevadkontsert – Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent Anton Marik (Austria). J. Strauss. Avamängud, valsid, polkad ja marsid. Piletid 40 ja 80 kr.

4. mail kell 19 NYYD ENSEMBLE kontsert. Piletid 40 ja 80 kr.

5. mail kell 19 Tartu Salemi kirikus Mozart Encore 3. Tallinna kammerorkester, dirigent John Storgårds. Piletid 40 ja 80 kr.

6. mail kell 19 Vanemuise Kontserdimajas Silvi Vraidi juubelikontsert. Piletid 100-250 kr.

KINOS ILLUSIOON

Süütud enesetapud. Kell 13.30, 21.
Püünis. Kell 15.15, 19.20
Tantsija pimeduses. Kell 17, 22.30

TÜ RAAMATUKOGU PÜHADE AJAL

Esmaspäeval, 30. aprillil on TÜ Raamatukogu peamaja ja humanitaarkogu avatud kell 9-16; teisipäeval, 1. mail suletud.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

RT

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

4. mai 2001

NR. 17 (2054)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEXEMPLAR

Ülikoolis tuleb kõrgetasemeline amerikanistikakonverents

Krista Vogelberg
TÜ inglise filoloogia prof
Põhja-Ameerika Uuringute Balti Keskuse president

Humanitaarteadused on kogu maailma kõrghariduses praegu suurema löögi all kui kunagi ajaloos, kõneldakse ühes 7.-9. maini toimuval V rahvusvahelisel amerikanistikakonverentsi pienaarettekandes.

Konverentsi korraldav Põhja-Ameerika Uuringute Balti Keskus loodi TÜ juures 1993. aastal tollaste prorektorite Jaak Aaviksoo ja Peeter Tulviste aktiivsel toetusel ja oli vist esimene ülikooli paljudest informaalsetest keskustest.

Ainus Baltimaades

Hea endena saatis keskuse sündi mõtete kokkulangemine: inglise filoloogia õppetoolis oli just valmis saanud amerikanistikakeskuse projekt, kui meile saabus Fulbright-professor George Eisen sama ideega. Ta lisas eestlaslikult tagasihoidlikule kavale ameerikalikku hoogu ja keskus sai oma nimesse "Balti", mis on õigustatud, sest ta on Baltimaades ainus omataoline ja teeb tihedat koostööd Läti ja Leedu uurijatega. Keskus avati suurejooneliselt USA saadiku osavõtul.

Informaalne keskus

"Informaalne" on keskus väga lihtsal põhjusel: algusest peale seadis TÜ nõukogu tingimuseks, et keskus ei tohi tekitada ülikoolile lisakulutusi ning tegevus peab toimuma väljastpoolt hangitud grantide najal ning liikmete missioonitundest. Nõnda on keskus 8 aastat tegutsenud, eriti märkimisväärne on olnud USA, aga ka Kanada toetus.

USA on kõiki meie amerikanistikakonverentse ja nende toimetisi toetanud ulatuslike grantidega.

Keskuse tegevdirektor Raili Põldsaar (vasakul) ja president Krista Vogelberg nendivad, et konverents võib alata, ettevalmistused on tehtud. ANDRES TENNUS

Nii USA kui Kanada on aidanud luua vägagi korraliku raamatukogu. Enamik keskuse liikmeist on saanud pikaajalisi stipendiume nii USAs kui Kanadas. Oleme olnud õnnelikus olukorras, kus abiandjad ei sekku meie töö sisusse, mis kõigis Euroopa riikides nii polevat.

Euroopa ja Ameerika

Missioonitundega on lood keerulisemad: päevas on ainult 24 tundi ning paljud algsed liikmed väljastpoolt teaduskonda on asunud intensiivselt tegelema eurointegratsiooniga. Nii ei ole allesjäänuil, kelle tuumik on koondunud inglise filoloogia õppetooli ümber, jäänud (nende ja inglise filoloogia õnneks) muud üle kui omaenese kvalifikatsiooni laiendada ja muuta nii uurimis- kui õppetöö järjest interdistsiplinaarsemaks. Keskuse liikmed möönavad Euroopa probleemide esmatähtsust, kuid usuvad, et Põhja-Ameerika uurimist ei tohiks samuti unarusse jätta, kas või juba tarviduse pärast säilitada akadeemilises elus Euroopa-orientatsioonile teatud vastukaal. Euroopa ja Ameerika vahel on läbi aegade valitsenud ambivalentsed suhted, n-ö *love-hate relationship*, mis on ka keskuse üks uurimisteemasid.

Võrdlev uurimistöö

Keskuse olemasolu on stimuleerinud uurimistöös uudseid lähenemisnurki. Ameerika ja viimasel ajal üha enam ka kanada kirjanduse kõrval on hakatud tegelema üldisemate kultuuriuurimuslike teemadega, nagu naisuurimus, väärtussüsteemid, kultuuride interaktsioon, sh Ameerika mõju Eestile jne. Mitteameeriklastest uurijate tugevuseks on võrdlev perspektiiv. Viimasel ajal leiab ka amerikanistide (ka ameeriklastest amerikanistide) hulgas üha laiemat kõlapinda vägagi tõsiseltvõetav seisukoht, et tegelikult saabki mistahes kultuuri uurida vaid võrdluses mingi teise kultuuriga: kultuuris sees olijaile jäävad selle olulised toimemehhanismid märkamatuks niihästi nende varjatuse kui ka, vastupidi, liigse nähtavuse ja kõikehaaravuse tõttu.

Võrdlev uurimistöö võimaldab sissevaateid mõlemasse kultuuri, mistõttu see, mida teevad amerikanistid Eestis, pole lõppkokkuvõttes tähtsusetu ka Eestis toimuva paremaks mõistmiseks. Keskuse teadustöö on pannud aluse kultuuriuurimuste seeriale, mille viimane köide "Negotiating Spaces on the Common Ground" tuli TÜ kirjastuselt välja eelmisel aastal. Sellest aastast katab keskuse liikmete uurimistööd ka sihtfinantseeritav uurimisteema "Kommunikatsiooniprotsesside lingvistilised ja kultuurilis-psühholoogilised aspektid".

Kõrvalainena moodustub amerikanistika valikainetest, mis koonduvad keskuse liikmete uurimisteemade ümber ja mis on aastaid olnud üliõpilaste, sh kaugeltki mitte ainult inglise filoloogide, seas nõutud. Amerikanistikast on kirjutatud arvukalt bakalaureuse- ja magistritöid, milles rakendatud distsipliinide sünteesi on Helsingi Ülikooli amerikanistikaprofessor Markku Henriksson nimetanud interdistsiplinaarsuse kõrgemaks astmeks: multidistsiplinaarsuseks.

Konverentsid

Keskuse tähtsündmuseks on olnud amerikanistikakonverentsid. Nende haarde avardumist ja taseme tõusu võib pidada üheks keskuse töö edukuse märgiks: kui esimeste puhul jõudsid välisesinejad siia tihti saatkondade abiga ja isiklike sidemete kaudu, siis nüüd leiavad meid ise üles nimekad amerikanistid nii Põhja-Ameerikast kui Euroopast ja tänavu koguni Uus-Meremaalt.

Plenaarkõnelejate hulgas on näiteks ajakirjade American Studies ning American Studies International peatoimetajad, Ameerika Uuringute Põhjamaade Assotsiatsiooni president jt.

Seekordne teema "Puutepunktid" on küllalt avar, et võimaldada ettekandeid kirjandusest ja lingvistikast poliitika ja majanduseni ning, mis veel olulisem, erinevate valdkondade sünteesi (olgu siin näiteks kasvõi ettekanne Reagani poliitika väljendumisest Sylvester Stallone'i "Rambo"-seeria ootamatutes muundumistes).

V RAHVUSVAHELINE AMERIKANISTIKAKONVERENTS "PUUTEPUNKTID" TÜs 7.-9. MAINI

- **Konverentsi avavad kell 11 aulas USA ja Kanada suursaadikud, rektor jt**
- **33 välisesinejat, üle 10 Eestist**
- **8. mail kl 17 TÜ nõukogu saalis ümarlaud amerikanistika internatsionaliseerumisest**

Info ja kava: tel 375 218, http://www.ut.ee/yritused/amprogram2001.html

TÄNA LEHES

Kevadpäevad sõnas ja pildis LK 3

Üliõpilaste esindamine kui süsteem LK 2

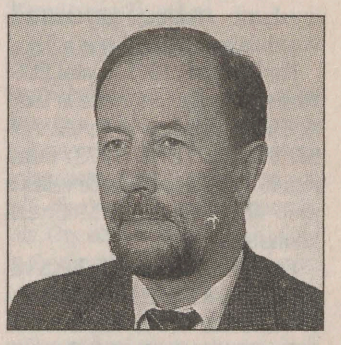
Keeleõppija nädala näitus LK 2

Rahvusvaheline kollokvium

Täna ja homme korraldavad usu- ja õigusteaduskond rahvusvahelise kollokviumi "Inimene teaduse, religiooni ja meditsiini lõikepunktis".

Külalisesinejad on Chicago Ülikooli Luterliku Teoloogia Kooli prof Philip Hefner ja ajakirja Zygon peatoimetaja, prof Antje Jackelén (Lundi Ülikool), Helsingi Ülikooli prof Eeva Martikainen jt. Eesti teadlastest esinevad Jaan Sootak, Jaan Kivistik, Erki Tammiksaar, Kalevi Kull, Endla Lõhkivi, Alar Helstein, Tõnu Lehtsaar jt.

Arutlusele tuleb probleem, kes või mis on inimene loodusteaduste, meditsiini, filosoofia, teoloogia ja õigusteaduse vaatekohast, arvestades, et tänast ideed inimesest kujundavad suuresti tehnoteadused. Interdistsiplinaarne kontekst võimaldab diskussiooni teket. Info: annekull@hotmail.com

Rein Rõõm meteoroloogia professoriks

TÜ nõukogu valis meteoroloogia professoriks TÜ külalisprofessori Rein Rõõmu.

Nõukogu 43st kohal viibinud liikmest hääletas Rein Rõõmu poolt 34 ja TÜ keskkonnafüüsika instituudi dots Hanno Ohvrili poolt 8 liiget, üks hääletussedel tunnistati kehtetuks.

Rein Rõõm on lõpetanud TÜ füüsika eriala 1972. aastal, kandidaadikraadi kaitses 1980. 1972-1995 töötas ta Astrofüüsika ja Atmosfäärifüüsika Instituudis, viimased 6 aastat AAI teadusdirektorina, 1995. aastast töötab Tartu Observatooriumis atmosfäärifüüsika osakonna juhatajana ja dünaamilise meteoroloogia töörühma juhatajana. 1983-1992 oli ta TÜ geofüüsika kateedri dotsent, 1993-1997 TÜ ja Tartu Observatooriumi meteoroloogia ühisõppetooli professor.

Prof Rõõmu peamised uurimisvaldkonnad on kiirguslevi atmosfääris ja atmosfääri kaugseire, atmosfääridünaamika teoreetilised probleemid ja numbrilised meetodid ilmaennustuses ja kliimauuringutes. Rein Rõõm on Eesti Rahvusliku Geofüüsikakomitee esimees 1992. aastast.

Teised üliõpilaste valimised

Helen Eenmaa

Filosoofiateaduskonnas jagati eelmisel nädalal juba teist aastat 1/5 teaduskonna nõukogu kohtadest valimiste teel.

Vastavalt teaduskonna põhimäärusele kuulub nõukogusse igast osakonnast üks tudeng ning üks teaduskonna magistrant ja üks doktorant.

Sel aastal esindavad üliõpilasi ajaloo osakonnast Kaarel Piirimäe, filosoofia osakonnast Toomas Lott, germaani-romaani filoloogia osakonnast Aija Sakova, kunstide osakonnast Jane Remm ja kirjanduse ja rahvaluule osakonnast Kiti Kaur.

Magistrantide esindajaks valiti Leo Luks (filosoofia). Kuna pedagoogika, vene-ja slaavi filoloogia ning eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnast ning doktorantide poolt sel aastal kandidaate ei esitatud, palus valimistoimkond üliõpilasesindusel teha ise ettepanekud.

Üliõpilasvalimistel püstitati rekord

ÜLIÕPILASESINDUSSE PÄÄSESID:

TÜ üliõpilaste esinduskogu valimistel löödi senised rekordid nii hääletamas käinute arvu kui osalusprotsendi poolest - 3177 hääletajat ja 23%.

Toomas Kalmus (In Corpore)	**88**
Marina Smirnova (Narva)	**80**
Mikk Põdramägi (Tabula Rasa)	**76**
Jüri Herman (In Corpore)	**62**
Ulrika Hurt (Pärnu)	**61**
Urve Nõgu (RP Juventus)	**58**
Laura Paide (In Corpore)	**56**
Terje Tennossaar (In Corpore)	**54**
Marit Ruuda (Tabula Rasa)	**48**
Oudekki Loone (Sünergia)	**47**
Marko Lepik (Sünergia)	**46**
Marek Vikat (RP Juventus)	**45**
Ragnar Siil (RP Juventus)	**43**
Siret Vildo (Tabula Rasa)	**42**
Lauri Lugna (RP Juventus)	**39**
Eda Tursk (RP Juventus)	**39**
Marina Bakirova (Õ)	**36**
Relika Alliksaar (RP Juventus)	**35**
Janno Mäeotsa (Tabula Rasa)	**34**
Merlin Mardisalu (Liberaalid)	**33**
Eduard Kanosin (Tabula Rasa)	**32**
Madis Tõns (Liberaalid)	**31**
Alari Vainomees (Sünergia)	**28**
Ott Heinapuu (Sünergia)	**26**
Sven Illing (Liberaalid	**26**
Marianna Drozdova (Vmeste)	**25**
Maris Gevorkjan (Türi)	**23**
Rain Rannu (Noor-Isamaa)	**22**
Meelis Niinepuu (Noor-Isamaa)	**19**
Alina Klunduk (Õ)	**19**
Mark Sahharnõi (Vmeste)	**17**

VALIMISTULEMUSED ON JÄRGMISED:

Nimekirja nimi	hääli	kohti
RP Juventus	**671**	**6**
Tabula Rasa-Puhas Leht	**502**	**5**
In Corpore	**458**	**4**
Sünergia	**412**	**4**
Liberaalid	**338**	**3**
Õ	**167**	**2**
Vmeste-Sojuz Russkojazõtshnõh Studentov	**171**	**2**
Noor-Isamaa	**160**	**2**
Vaikiv Enamus	**49**	**0**
Tempus Fugit	**24**	**0**

Kolledžid (üksikkandidaadid)	
Marina Smirnova (Narva)	**80**
Ulrika Hurt (Pärnu)	**61**
Maris Gevorkjan (Türi)	**23**

Eile õhtul toimus esinduse V koosseisu viimane ja uue, VI koosseisu esimene koosolek. Kavas oli esinduse esimehe ja juhatuse liikmete valimine jm.

LÜHIDALT

100 raamatut, mis enim mõjutanud

13. maini on TÜ Raamatukogu uudiskirjanduse saalis võimalik tutvuda väljapanekuga "Sada Eesti elu enim mõjutanud raamatut".

TÜ Raamatukogu väljapanek on paralleeliks samasugusele Rahvusraamatukogus avatud näitusele. TÜRi avalike suhete spetsialisti Kalli Kuke sõnul tahab ülikooli raamatukogu anda lõunaeestlastele käepärase võimaluse vaadata küsitluse tulemusel tekkinud tervikut.

Rahvusraamatukogu näitus koostati president Lennart Meri initsiatiivil kokku kutsutud õpetatud nõukogu valiku ja rahvaküsitluse tulemuste põhjal. "Eestlase kuldraamatukokku" valitud raamatute (eesti algupärand ja tõlkekirjandus) nimekirjaga saab tutvuda: http://www.nlib.ee/er100/index.html.

Ornitoloogiaühingu juubelinäitus

Eile avati TÜ Raamatukogu lugemissaalide fuajees Eesti Ornitoloogiaühingu 80. sünniaastapäevale pühendatud näitus.

Väljapanekul tutvustatakse Eesti ornitoloogide koolkonna kujundajaid ja alusepanijaid Heinrich Koppelit, Aleksander Theodor Middendorffi, Mihkel Härmsi, Johannes Piiperit, Eerik Kumarit, Gustav Vilbastet.

Vaatajal on võimalus näha ka ornitoloogiaühingu väljaandeid, Eestis välja antud linnuatlaseid ning muud ornitoloogia-alast kirjandust. Samuti saab näha erinevaid linnumune, -osiseid, -pesi. Vaadata on ka temaatiline fotonäitus Ivar Ojastelt.

Dr Arthur Puksovi Fond teatab

Artur Puksovi Fondi valitsus kuulutab välja järjekordse võistluse.

Fondi asutas 1975. aastal EÜSi Vanematekogu Montrealis surnud seltsi vilistlase *dr rer nat* Arthur Puksovi (1896–1973) testamendi alusel. Fond ja selle valitsus asub EÜSi Toronto ja Montreali koonduste juures.

Fond tahab innustada Eesti vanema ajaloo teaduslikku uurimist ja vastavate tööde kirjastamist. Selleks jagab fond auhindu uurimustele, mis hõlmavad Eesti ajalugu muinasajast 1920. aastani (eelistatavalt kuni Põhjasõja lõpuni 1721. a) ja mis on trükis avaldatud viimase kolme aasta jooksul arvates teadaande ilmumisest. Seni on makstud auhindu üle 85 000 Kanada dollari.

Fondi valitsus kuulutab välja järjekordse võistluse kahele auhinnale: esimene – 2500, teine 1500 dollarit. Tööd saata Jüri esimehele (prof Jüri Kivimäe, University of Toronto, Department of History, 100 St. George Street, Toronto, Ontario, M5S 3G3 Canada; e-mail: jkivimae@chass.utoronto.ca) 3 eksemplaris hiljemalt 3. oktoobriks. Auhinnad kuulutatakse välja EÜSi aastapäeval, aprillis 2002.

Täiendav info Jüri esimehelt.

Kuidas tellida SSFd

Eelmises UTs ilmunud artikli "Telneti asemel SSH" viimane lause on üles leitud: "Paketi internetist laadimise ja installeerimise kohta on põhjalik eestikeelne juhend EENeti teenusteserveril aadressil http://nw.eenet.ee/sshwin.shtml". Toimetus vabandab autorite ees.

Üliõpilaste esindamine kui süsteem

Helen Eenmaa
TÜ filosoofia üliõpilane,
TÜ Üliõpilasesinduse IV ja V koosseisu liige

Juba kaua on üliõpilaste huve esindatud Tartu Ülikoolis kooskõlastamatult, kuid viimase aasta jooksul toimunud arengud lubavad loota, et üliõpilaste esindamisega hakatakse tegelema tunduvalt süsteemsemalt.

Eelmisel nädalal valiti üliõpilasi korraga vähemalt kahte erinevasse kogusse: TÜ Üliõpilasesindusse ja filosoofiateaduskonna nõukogu üliõpilasesindajate kohtadele.

Ehkki mõlemal puhul on tegu üliõpilaste valimise ja hiljem esindamisega, on need kaks kogu omavahel seotud vaid valimistoimkonna kaudu, mille üliõpilasesindus filosoofiateaduskonna valimiste korraldamiseks moodustas.

Kahed valimised

Võiks arvata, et seda on väga vähe. Samas, tundes seda tööd, mida kolme viimase aasta jooksul esinduses on tehtud, arvan, et võib rahul olla ka selle, praegu veel minimaalse seosega. Aasta tagasi ei olnud sedagi.

Siiani on olnud kevad see aeg, mil üliõpilastele tuletatakse taas meelde, et neil on ülikoolis olemas esinduskogu. Eelmise esinduse koosseisu poolt algatatud töö peaks viima selleni, et esindus on suuteline jälgima teaduskonna nõukogude tööd ja vahetama infot iga teaduskonna üliõpilastega aasta ringi.

Põhiprobleemid

Kuidas saaks üliõpilane paremini teada, millega teda esindavad üliõpilased tegelevad?

Olen veendunud, et enamasti ei tea tudengid, kes neid ülikooli otsustuskogudes ja komisjonides esindab, kuidas nad sinna said ja mida nad seal teevad. Sellist olukorda soodustab ka TÜ põhikirja §-s 116 sätestatud kord, mille järgi määrab üliõpilaste esindajaid üliõpilasesindus. Põhikirja selline sõnastus on hea, kuid selleks, et esindus paremini töötaks, ei peaks ta jääma üksnes sellele tuginema. Parim, mida esinduse uus, 6. koosseis teha saaks, oleks just esinduse töö parem korraldamine ja korraliku õigusliku baasi loomine, et üliõpilaste seisukohti oleks ka tegelikult ülikoolis võimalik esindada.

Üks lause ülikooli põhikirjas ei saa olla kõigi ülesannete täitmise alus.

Helen Eenmaa mõtiskleb esinduskogude tuleviku üle. TIIT EENMAA

Sellise järgi on aga pikka aega määratud ka teaduskondade nõukogude üliõpilasesindajaid. Kontakti üliõpilaste ja nende esindajate vahel sellise korralduse puhul enamasti ei teki, millest tulenevalt on kannatanud kogu üliõpilaste esindamine.

Üks lahendus on vastavate üliõpilaste esindajate valimine teaduskonna üliõpilaste poolt. Vastuargumendid seisnevad keerukas korralduses, eeskirjade puuduses või vahel ka teaduskonna soovimatuses üliõpilaste tegevusele kaasa aidata. Samas ei suhtuta nii igal pool. Tänu filosoofiateaduskonna (FL) meeldivale koostööle on esinduses hakanud arenema mitmed ideed, mistõttu on põhjust rääkida just sellest teaduskonnast.

Üliõpilaste esindamine Tartu Ülikoolis on kahe viimase aastaga paranenud. Sellest on kujunemas süsteem.

Valimised FLis

Eelmisel kevadel tõstatas FL küsimuse, kuidas oleks õigem leida teaduskonna nõukogusse üliõpilaste esindajaid. Süsteem, kus iga osakond määrab ise oma üliõpilasest esindaja, oli üliõpilaste jaoks kasutu. Kuna teaduskonnal oli kiire uute esindajate leidmisega, otsustati esinduses toimunud arutelude tulemusel lahendada olukord otseste valimistega. Nii täideti üle poole üliõpilastele ette nähtud 1/5 teaduskonna nõukogu koosseisu kohtadest. Ehkki neid FLi üliõpilaste esimesi valimisi ei saanud veel lugeda täiesti kordaläinuks, on neil oluline tähtsus. Sel aastal toimusid valimised tunduvalt edukamalt.

Üliõpilased, kes teaduskonna nõukogusse aasta tagasi valiti, tegid sel aastal rohkem kui oli tehtud varem.

Esindus loob infokanali üliõpilase, nende esindajate ja teaduskonna nõukogu vahel, millest saadav kõigi teaduskonna üliõpilaste kasu on praeguses õppekeskkonnas mõõdetamatu. Teame kõik, et enamik igapäevasest infost ei levi enam pabereil.

Valimiste tulemusel esindavad üliõpilasi tudengid, keda nad usaldavad end esindama. Sellest tekib igal tudengil enda osakonna esindaja kaudu parem võimalus esitada õiges kohas oma seisukohti. Üliõpilaste esindajad on valimiste tõttu enam motiveeritud teaduskonna ning üliõpilaste probleemidega tööd tegema.

Kuidas põhjendame muidu üldse üliõpilaste esindamise vajalikkust, kui pole leitud usaldust ja motivatsiooni?

Teaduskondade üliõpilaste esinduskogud

Valimiste korraldamisel hakkas esinduse haridustoimkonnas arenema üks teine üliõpilaste esindamisega seonduv idee teaduskonna üliõpilaste esinduskogudest, mis täidaks kõiki üliõpilaste esindamisega seotud ülesandeid vastavas teaduskonnas.

Kui FLil poleks olnud kiire, oleks ta olnud esimene, milles selline kogu oleks loodud. Selline idee rakendus eelmise aasta lõpus moodustatud arstiteaduskonna üliõpilaste esindajate koguna (ATÜK).

Vaja on süsteemi

Olen veendunud, et üliõpilaste valimiste ja struktuuride loomine sõltub väga suures osas vastava teaduskonna ja selle üliõpilaste initsiatiivist. Üliõpilased, tundke rohkem huvi selle vastu, kes õigupoolest teie huvide eest seisab! Kõikide teaduskondade nõukogude üliõpilasesindajad võiksid samas võtta endaga teaduskonna nõukogude koosolekutelt kaasa rohkem infot, mida üliõpilaste ja esindusega jagada. Esiteks on oluline üliõpilaste ja nende esindajate omavaheline suhtlemine. Siis saab rääkida kellegi ideede esindamisest. Iseenda ideede esitamine seda ei ole.

Teiseks on oluline, et esindus oleks teaduskondade tegevusega rohkem kursis ja vajadusel tudengitele, nende esindajatele toeks. Esindus peaks olema suuteline looma kindla üliõpilaste esindamise süsteemi, mille osaks saaksid ka teaduskondade üliõpilaste esindajad.

Üldise üliõpilaste huve kaitsva süsteemi aluseks on teatud esindusstruktuuride loomine igasse teaduskonda. Lisaks peaks esinduses leiduma ka selliseid üksusi, mille ülesanne on tegelda teiste üliõpilastele oluliste struktuuriüksuste info vahendamise ja nendega suhtlemisega. Eriti oluline on viimane näiteks TÜ nõukogu tasandil, sest nende 11 üliõpilase kaudu, kes nõukogusse ja selle komisjonidesse kuuluvad, võiks üliõpilasteni jõuda tunduvalt enam infot ning vastupidi.

Kuidas visiooni rakendada?

Praegu näib olevat sobivaim alustada kõikide probleemide lahendamist esindusest kui keskset üliõpilasorganist.

14. mail toimub haridustoimkonna eestvedamisel esimene ametlik kohtumine kõikide TÜ teaduskondade nõukogudesse kuuluvate üliõpilasesindajatega. Kavas on tutvustada viimasel aastal toimunud arenguid üliõpilaste esindamisel filosoofia- ja arstiteaduskonnas ja algatada arutelu selle üle, kuidas võiks juba käima lükatud protsess jätkuda. Esitame täpsemalt üliõpilasesinduse visiooni ühest võimalikust üliõpilaste esindamise süsteemist ning arutame, millised võiksid olla teised võimalikud süsteemid ja kuidas kõiki ideid rakendada.

Keeleõppija nädala näitus

Eda Tammelo
TÜ keelekeskuse lektor

TÜ keelekeskus korraldab koos raamatukogu muusika- ja keeleõppekeskusega 10. mail kell 12-18 sealses keeleklassis näituse uuematest õppematerjalidest.

Väljapanek, mida tutvustavad keelekeskuse õppejõud, toimub seoses 5.-11. maini kestva täiskasvanud keeleõppija nädalaga. Uute materjalide valdav osa on ingliskeelne, eksponeeritakse ka saksa, prantsuse, eesti, vene ning muis keeltes audio-video- ning multimeediamaterjale.

Euroopa keelteaasta

Käesolev aasta on kuulutatud Euroopa keelteaastaks, mille põhiideed on keeleline mitmekesisus ja elukestev keeleõpe.

Kaasaja keelepedagoogika tunnistab, et õppematerjali omandamiseks on mitmeid viise ning õppeasutus peaks organiseerima õpikeskkonda niiviisi, et õppijal oma võimeid maksimaalselt rakendades oleks võimalik õpivajadusi edukalt rahuldada.

Keeleaasta üks juhtmõtteid on, et keeleõpe on pidev tegevus ja kord õpitut tuleb pidevalt täiendada ja säilitada. Samuti pole kunagi hilja asuda õppima uut keelt. Ja seda saab teha isegi sootuks ilma õpetajata, kui soov ja tahtmine tõesti tõsised on. Sobivad tingimused pakub selveõpe.

Jaapani valitsuse kingitusena saadud ja ülemöödunud sügisel raamatukogus muusikakeskuse kõrvale sisustatud keeleklass ongi mõeldud ennekõike selveõppeks.

Selveõpe ei käivitu automaatselt, vaid vajab pikaajalist ettevalmistust ning juurdumisaega. Kuna keeleklassi avamisel multimeediamaterjale üldse ei olnud ning audiomaterjale nappis või olid nad vananenud, uute hankimine aga ei kulgenud kuigi ladusalt, otsustati suurepäraselt varustatud klassis pidada ka keeletunde. Tundidest vabal ajal, peamiselt õhtupoolikuti, aga avati ruum individuaalseks tööks.

Selveõpe

Keelteaasta peab aitama teadvustada, et edasipüüdliku inimese jaoks on peale klassitöö ja lihtsalt lugemise praegusel IT-ajastul keeleõppearsenali lisandunud hulgaliselt uusi võimalusi. Hea õpetaja kõrval omandavad järjest olulisema väärtuse head keeleõppematerjalid, mis on organiseeritud nii, et neid saaks kasutada ka iseseisvalt töötades.

Selveõpe ei asenda vajadust klassitöö järele, küll aga võimaldab tööd mitmekesistada ja otstarbekamalt korraldada, tehes tunnis seda, mida iseseisvalt teha ei saa ja vastupidi. Sellisena on ta sobivaks täienduseks klassitööle ja võimaldab õppijal leida enda jaoks parima õppimisviisi.

Liisa Kolumbuse fondi stipendium

TÜ Sihtasutus kuulutab välja Liisa Kolumbuse Mälestusfondi stipendiumite konkursi. Antakse 4 stipendiumi suuruses 10 000 kr. Kandideerida võivad TÜ arstiteaduskonna doktorandid.

1. juuniks tuleb esitada:

· stipendiumitaotlus (vorm saadaval ülikooli kantseleis) koos ülevaatega erialasest ja teaduslikust tegevusest,

· juhendava õppejõu soovitus,

· dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust.

Stipendiumi saaja selgub sügissemestri alguseks. Stipendiumitaotluste blankette saab ülikooli postikantseleist (peahoone II korrus, ruum 207) ja sihtasutuse koduleheküljelt (http://www.ut.ee/sihtasutus/).

Info: Indrek Mustimets 07 375 852, 050 63076 im@ut.ee.

TÜ kammerkoori juubel

Kammerkoori 30. aastapäeva kontsert toimub laupäeval, 19. mail kell 17 TÜ aulas, kl 20 järgneb piduõhtu korp!Ugala konvendis Kuperjanovi 16.

Oma tulekust palutakse teatada hiljemalt 15. maiks viire@ut.ee, 375 890(tel/faks), 051 89951. Peoõhtu osavõtumaks 100 kr kanda Sihtasutuse Tartu Ülikooli Kammerkoor arveldusarvele 2210 1653 2875 märgusõnaga "Juubel" ja kelle eest makstakse või tasuda kohapeal.

Ülikooli raamatukogus saab vaadata koori juubelinäitust.

Kevadpäevadel käis
Eneken Laasme

Tudengikevad 2001

Kummipaadirallitajad tunnevad end veemõllus suurepäraselt. Mis sellest, et päike ei paista ja vihma tibutab. Igal kevadel meelitavd nad Emajõe kaldale tuhandeid pealtvaatajaid. Nii sai ka sel aastal jälgida rohkem kui 80 paatkonna seiklusi.

2X ANDRES TENNUS

Tudengilaulu võitis ansambel Alias

Kõik kolm bändi liiget – Martti Tamm, Mihkel Kübar ja Marko Einmäe kirjutavad ise muusikat ja laulavad ka ise oma laulud.

Võidulaulu "Kevadine päev" kirjutas Martti. Inspiratsiooni sai ta selle kevade esimestest päikeselistest ilmadest. Võistlusel esitati veel teinegi Martti kirjutatud pala "Viinalugu" ning Mihkli loomingust "Lennulugu".

Kokku 18 bändi ja solisti

Tudengilaulu 2001 võistlejaid tervitas eelmisel kolmapäeval puupüsti täis Sõbra Majas eelmise aasta võitja Pilves Piloodid Tartu Lennukolled□list. Seejärel astusidki lavale 18 bändi ja solisti, kes kõik pretendeerisid Tudengilaulu 2001 tiitlile.

Põhiliselt kasutasid esinejad akustilisi pille ja võimalikult vähe tehnilisi vahendeid. Ainult kaks bändi esinesid tehniliste instrumentidega.

Tudengilaulule oli võistlema tulnud ka kolm gümnaasiumiõpilaste bändi, kes esitlesid end kui potentsiaalseid tudengikandidaate.

Domineerisid meesesinejad, kelle vahele pakkusid silmailu kaunid noored lauljatarid. Kui alguses oli publik küllaltki tagasihoidlik, siis juba viienda esineja ajaks kogunesid esimesed fännid lava ette oma lemmikutele kaasa elama. Lõpuks seisid peaaegu kõik püsti ja nautisid muusikat.

Eriti sooja vastuvõtu pälvisid 12-liikmeline grupp Kase-Mahlake ja bänd Mando, kes esitas viis korda järjest ühte ja sama lugu.

Tõrvatilku ka

Oma taseme poolest olid paljud esinejad vägagi head, kuid muusikastiil oli enamikel küllaltki sarnane. Väheks jäi omapära. Kahjuks ei töötanud tihti ka mõni mikrofon. Kahju oli ka tehnikamehest, kellel polnud ühtegi abilist ning kes seetõttu pidi pidevalt jooksma helipuldi ja lava vahet.

Üritus oleks võinud olla natuke lühem. Võistlejad oleksid võinud kolme laulu asemel esitada kaks. Häiris ka see, et konferansjeel oli esinemiskramp ja et ta oli tunduvalt rohkem närvis kui võistlejad.

Sõbra Maja enda iidne probleem on umbsetes ja ülipalavates ruumides, kus puuduvad konditsioneerid ja kui on kohal palju rahvast, ei jätku õhku, mida hingata. See oli ka üks põhjusi, miks paljud ei suutnud võistlust lõpuni jälgida, sest ega ikka viis tundi püsti seistes "saunas" viibida pole kõigile jõukohane.

Pärast viietunnilist võistlust selgusid kell üks öösel parimad. Žüriisse kuulusid Liis Raidmaa, Eve Lukk, Jaan Sööt, Jaho Erlach ja Hanno Hins, kes tunnistas Tudengilaulu 2001 võitjaks bändi Alias.

Alias

Aliase liidri Martti Tamme sõnul tuldi kokku eelmise aasta sügisel. Bändis on kolm liiget – Martti, kes on põhilaulja ja õpib füüsikat, Mihkel Kübar, kes õpib teoloogiat, ja 17. KKKs kokaks õppiv Marko Einmäe. 19-aastased noormehed on pärit Raplamaalt. Kuna kõik kolm kirjutavad muusikat, siis igaüks laulab oma laulud ise. Kõik mängivad bass- ja akustilist kitarri ning on õppinud muusikat Heidi Plakso juures. Oma muusikastiili liigitavad nad folgi ja rahvalõõtsmuusika vahepeale. Eeskujudeks on Jääboiler, Dagö ja iiri muusika, eriti ansambel Tre. Suurimad esinemised on olnud Bänd Zoo festival Viimsis, Linnapea Rock Raplas ja nüüd Tudengilaul 2001. Martti ja Mihkel on lisaks ka ansambli Bro aluse panijad.

Mihkel on 1998. aastal Jõgeval toimunud Alo Mattiseni nimelise konkursi võitja ning mängib bändis Nojah ja laulab Pauluse kiriku laulukooris.

Võit tuli noormeestele täiesti ootamatult, sest ise nad oma esinemisega rahule ei jäänud, kuna pillid olid häälest ära. "Meil on olnud palju paremaid esinemisi," lausus Martti.

Martti ütleb, et tema lood valmivad öösiti üksinda kodus olles. Bänd ei ole siiani stuudios oma lugusid lindistanud, kuid *live*-esinemistest on lindistusi tehtud. "Proovid toimuvad ühes Kivilinna 9-korruselise maja korteris, suure toa nurgas, mille vastu võitlevad korterinaabrid, kes ise on seejuures bändi kõige suuremad fännid."

Fännklubi eestvedajaks on eesti filoloogia tudeng Kaarel Talvoja. Pärast võitu korraldati fännidele *after party.*

Pärast poiste sõjaväkke minekut on oodata kaheaastast pausi, kuid seejärel tahetakse põhjalikumalt pühenduda muusikale.

TUDENGILAULU 2001 VÕITJAD

Tudengilaul 2001 võitja bänd - Alias
Parim multiinstrumentalist - Andres Alaru
Lootuste preemia - ansambel Sabeth
Parim laulja - Marion Untera ansamblist Members Only
Parim *show* - pereansambel "Kase-Mahlake"

Aastalaat ja teatejooks

Aastalaada parimaks müügiartikliks võiks pidada tudengikartulit, milles kartuli läbimõõt oli 1 cm, aga erivärvilisi idusid 10 cm.

Müüdi ka suitsukala, mille komponendid olid suits+toores kala, õllepiima, mis koosnes piimast ja õllest. Enesekaitseks pakuti puuhalgu. Ajakohaselt müüdi ka õllejoomisluba. Veel sai osta vana elektroonikat, kuvarit, õllekorke, paelu, riideesemeid. Toimus ka oksjon.

Kui võrrelda eelnevaid teatejookse selle aastasega, peab kahjuks mainima, et tudengid ei olnud seekord erilist vaeva näinud kostüümide tegemisel või oli probleem ideede puudumises.

Esindatud olid kaevurid, alpinistid, viilijad, koduperenaised, murueidetütred, mutionu, ahv, transvestiidid, Caatri-stiilis keemiaülikondades ja vinüülplaatidest tehtud kostüümidega jooksjad. Mitmed võistlejad olid tulnud pid□aamades või tõmmanud lina ümber keha. Ometi jätsid paljud kostüümid prügikolli mulje.

Kevadpäevade lahutamatu tegelane purskkaev Raekoja platsil.

Ka lätlased olid esindatud. Võistlejad käisid ennast purskkaevus jahutamas, tehti veesõda ja üks tudeng loopis ohtlikke vinüülplaate rahva sekka. Õnneks ei saanud keegi viga.

Ekstreemvõistlustest jäi meelde kastiladumine, kus mitukümmend õllekasti asetati teineteise peale ja nende tipus istus hulljulge tudeng.

"Bambusel" võistlesid kordumatud liikurid

Enda valmistatud liikurite võistlusel Bambus 2001 oli domineerivaim liiklusvahend rong ja peateemaks raudtee.

Sõidukite ehitamisel oli kasutatud auto-, paadi-, mootorratta- ja rattaosasid, kärusid ja tünne. Rong oli valmistatud isegi mootorratta külgkorvidest. Eriti torkasid silma kahekorruseline ehitis reformvoodist, mis iseloomustas meie haridusreformi, ning ülespoodud Jürgensoni-nimeline nukk liiklusvahendil Vedela Raudtee.

Geograafiatudengid demonstreerisid täisorgaanilist ainult inimestest koosnevat liiklusvahendit Sookulgur. Üks võistkond sõitis aga asfaldil suuskadega.

Peavõit läks TÜ tudengite võistkonnale Kärgatajad.

Pidu Emajõe voogudes

Enne kummipaadirallit saabusid Tallinna tudengid oma parvedel Tartu üliõpilastele kevadpäevade sümbolit üle andma.

11 parve ja Pära Käru teekond oli Võrtsjärvelt mööda Emajõge kestnud kolm ööpäeva. Kohalejõudmist tähistati ilutulestikuga.

Seejärel toimus kaheksapaatide võistlus, milles osalesid TÜ ja EPMÜ võistkonnad. Tasavägise võistluse võitis EPMÜ ajaga 11.50.

Kummipaadirallile oli osalema tulnud üle 80 paatkonna kõikidest koolidest. Autasustati esimest kümmet paatkonda. Võitjaks tuli "Lendav Eestlane" TÜst, teiseks "751" kõrgemast sõjakoolist ning kolmandaks Tartu üksik-jalaväepataljoni võistkond.

KEVADNUPUD

Emajõe karika tõrvikteatejooks

Oma esikohta suutis juba kolmandat korda kaitsta Tartu Ülikool, kellel kulus finišisse jõudmiseks natuke üle seitsme minuti.

Kolmandat aastat Emajõe kaldal toimunud kõrgkoolidevahelises tõrvikteatejooksus Emajõe karikas osales neli võistkonda – Tartu Ülikool, Sisekaitse Akadeemia ja Lennukolledž kahe võistkonnaga. Kuueliikmelises võistkonnas oli kolm nais- ja kolm meestudengit.

Tudengipulm botaanikaaias

Laupäeva õhtul võis botaanikaaias osa saada Kristi ja Janeki pulmast. All orus oli registreerimistseremoonia ja üleval elas sellele sündmusele kaasa linnarahvas. Org oli täis väikseid küünlaid ja tõrvikuid ning pruutpaari selja tagant paistis sümboolselt kiriku torn. Tseremoonia kestis vaid mõne minuti ning rahvani ei olnud kuulda "jah"-sõna ega näha sõrmuste sõrme panemist.

Emajõe pudeliralli

Pühapäeval toimus maailma esimene pudeliralli. Iga osaleja võis kümne krooni eest osta endale liivaga täidetud pudeli, mille küljes oli võistlusnumbriga lipuke. 287 pudelit lasti üheskoos Kroonuaia silla juurest vette, finiš toimus Kaarsilla all.

Esimesena jõudis lõpppunkti A. Le Coqi pudel numbriga 96. Võitjat ootas ees kolm kasti õlut.

Volbritule süütamine

Kevadpäevade maskott saabus esmaspäeva õhtul volbritule süütamisele kopteril.

Kopter maandus Atlantise juures ja maskott alustas paadis teekonda Emajõe keskele, kus ootas lõke, mis oli vaja tema käes oleva tõrvikuga süüdata. Volbrituli läks kohe suure leegiga põlema. Edasi liikus rahvas öö otsa kestvale volbripeole. Nõidu võis aga juba päeval linna peal ringi jooksmas näha, kuigi õhtu saabudes nende arv järjest suurenes. Volbriöö oli nõidade pidu - välgud sähvisid ja kallas vihma.

Reet Kasik 55

Nimekat eesti keele uurijat ja harijat, eesti filoloogide ja ajakirjanike õpetajat ning head kolleegi õnnitlevad sünnipäeva puhul eesti keele ja soome-ugri keeleteaduse osakond, ajakirjanduse osakond ning ülikooli ajalehe toimetus.

Maie Aitaja 50

2. mail tähistas oma 50. sünnipäeva TÜ filosoofiateaduskonna dekanaadi juhataja Maie Aitaja.

Maie Aitaja on olnud ülikooliga seotud väga pikka aega: esmalt õpingud ja vene filoloogi lõpudiplom filoloogiateaduskonnast; pärast koolmeistriaastaid tagasipöördumine ülikooli (1979) ja töö metoodiku ja vanemmetoodikuna ajalooteaduskonnas ning 1992. aastast ajaloo- ja filoloogiateaduskonna baasil moodustatud filosoofiateaduskonnas.

1. oktoober 1995 tähistab tema jaoks töötamise algust filosoofiateaduskonna dekanaadi juhatajana. Juubilar võttis sellega endale väga raske koorma – kehastada muutuvates aegades ja muutuvas ülikoolis midagi püsivat ja turvalist. Stabiilsus ei tähenda selles kontekstis paigalseisu, pigem võimet olla ühelt poolt teaduskonna ajalooline mälu ja infopank, teisalt on sellesse stabiilsusesse sisse programmeeritud uuendusvalmidus. Meie kõigi rõõmuks on proua Aitaja sellega suurepäraselt toime tulnud.

Juubilarist rääkides tahame esile tõsta tema jäägitut pühendumist teaduskonna hea käekäigu teenistusse, sihikindlust, täpsust ja korrektsust asjaajamise erinevatel tasanditel, õiglast meelt, inimlikku headust, naiselikku hoolivust ja abivalmidust.

Maie Aitaja on oma sõnakuse ja südamega töötamise põhimõtetega olnud ka teiste dekanaatide juhatajate ringis heade ideede generaatoriks ja liikumapanevaks jõuks.

Südamlikud õnnesoovid, palju kannatlikku meelt ja edu edaspidiseks!

Kolleegid filosoofiateaduskonnast

ÕNNITLEME

50

Kadri Tammur, vanemraamatukoguhoidja - 5. mai
Alar Läänelaid, lektor - 10. mai

55

Reet Kasik, dotsent - 5. mai
Riina Karu, vanemraamatupidaja - 10. mai

70

Hele-Mall Laumann, vanempreparaator - 9. mai

VÕIMALUS AMEERIKASSE TÖÖLE MINNA

USA auväärsemaid kirjastusi Southwestern Company Nashvillest, Tennesseest pakub 20le tudengile suvemüügiprogrammi raames tööd. Pakkumine on suurepäraseks väljakutseks entusiastlikele, meeskonnatöö- ja hea inglise keele oskusega tudengeile, kel suvi vaba.

Edukail kandidaatidel võimalus:
- teenida keskmiselt 2560 USD kuus
- läbida nädalane müügialane kursus
- suurepärane kogemus CV-sse

Täpsem info: paaritunnine esitlus - 15. mail kell 14.15, TÜ ph ruumis 102
www.southwestern.com

TÜ SUVEÜLIKOOLI KURSUSED 6.-19. AUGUSTINI

Suvekursused on mõeldud ainepunktide kogumiseks tasemekoolituses, erialaseks enesetäiendamiseks või lisateadmiste saamiseks huvipakkuvas valdkonnas. Kõik kursused on õppeinfosüsteemis registreeritud ja arvestuse või eksami sooritamisel väljastatakse õppijale TÜ tunnistus. Õppima on oodatud kõik, kes leiavad kursuste seast huvipakkuva.

·Perepärimus 6.-8.08 (800.-)
¨Sissejuhatus eetikasse 6.-9.08 (1200.-)
¨Giidide koolitus 6.-10.08 (2100.-)
¨Inglise kõnekeel edasijõudnutele 6.-10.08 (1900.-)
¨Inglise keel juristidele 6.-11.08 (2200.-)
¨Vene keel 6.-12.08 (1750.-)
¨IV suvekool inglise keele ümberõppekursuste lõpetanutele 13.-16.08 (1200.-)
"Nüüdisaegsete IT võtete õppimine inimtoidu, toitainete ja tervisliku toitumise süsteemsel mudelil 6.-15.08 (2800.-)
¨Programmeerimine Javas 13.-17.08 (2400.-)
¨Majandusõpetuse lühikursus 13.-17.08 (1200.-)
¨Personali juhtimine, eesivedamine ja ametisuhtlemine 13.-17.08 (1200.-)
¨Õpetamine kõrgkoolis 6.-14.08, 21.-22.09, 19.-20.10 (3000.-)
¨Koolisotsiaaltöö 6.-8.08 (1800.-)
¨Praktiline koolisotsiaaltöö 9.-18.08 (2950.-)
¨Sissejuhatus pedagoogilisse nõustamisse 13.-17.08 (1980.-)
¨Psühholoogia rakendusvõimalusi organisatsioonis 6.-10.08 (1200.-)
¨Sissejuhatus reklaamipsühholoogiasse 6.-10.08 (1200.-)
¨Sissejuhatus sotsiaalantropoloogiasse 16.-19.08 (1200.-)
¨Rahvusküsimusi sotsioloogias 16.-19.08 (1200.-)
¨Concepts of Arts Management 6.-11.08 (1200.-)
¨Linnamaastiku maalikursus 6.-11.08 (950.-)
¨Arvutigraafika 6.-12.08 (2400.-)
¨Fotoaparaadiga loodusesse 10.-12.08 (990.-)
¨Objektikunst 13.-18.08 (950.-)
¨Vabaõhumaali kursus 13.-18.08 (950.-)

NB! Personaliosakonna kesksete koolitusprogrammide eelarvest toetatakse ülikooli õppejõudude osalust kursusel "Õpetamine kõrgkoolis"50% ulatuses osalustasust. Toetuseks planeeritud summa on kokku 20 000 kr.

Registreerimine 14. maini.
Info: www.ut.ee/AvatudYlikool/koolitus või TÜ kaugkoolituskeskuses Lossi 24, tel 07 376213, 07 375200; faks: 07 375562; e-post: utop@ut.ee.
Ülle Kesli, suveülikooli projektijuht, tel 376 213; e-post: kesli@ut.ee

JUSTIITSMINISTEERIUMI TEABEPÄEV

8. mail kell 14 - 16 keemiahoone ringauditooriumis, Jakobi 2.

KARJÄÄR RIIGITEENISTUSES

Töö- ning praktikavõimalused justiitsministeeriumis ja selle haldusalas olevates asutustes. Info: Margit Tago, tel 376 205.

MAJANDUSTEADUSKONNA ÄRIJUHTIMISE ERIALA MAGISTRIPROJEKTIDE KAITSMINE

9. ja 10. mail Narva mnt. 4 aud. B202

KOLMAPÄEV, 9. MAI

9 - **Sigrid Vestmann - Riigi maine mõju selle atraktiivsusele investeerimispaigana Eesti näitel.** Juhendaja: prof U. Varblane. Oponent: E. Reiljan, MA (maj).
9.40 - **Piret Karmo - Eesti Välisinvesteeringute Agentuuri turundusstrateegia kujundamine ja selle realiseerimine Suurbritannias.** Juhendaja: prof U. Varblane. Oponent: K. Tamm, MA (maj).
10.20 - **Anu Varvik - Eesti investeerimiskliima ja selle parandamise võimalused.** Juhendaja: prof U. Varblane. Oponent: E. Reiljan, MA (maj)
11. - **Tarmo Tomak - Kontserni rahavoogude juhtimine.** Juhendaja: prof V. Raudsepp. Oponent: P. Sander, MA (maj)
11.40 - **Andres Järving - Kaubanduskontserni tegevuse efektiivsuse mõõtmise võimalused Tallinna Kaubamaja AS näitel.** Juhendaja: prof J. Sepp. Oponent: T. Paas, knd (maj)
12.50 - **Mart Kallas - Logistika probleemide lahendamine - jaotussüsteemi ettevõtte konkurentsivõime tõstmise eeldus.** Juhendaja: dots. A. Reiljan. Oponendid: U. Varblane knd (maj), A. Kiisler, MA (maj)
13.30 - **Maiken Tops - Strateegiline juhtimine kontserni kuuluvas ehitusettevõttes.** Juhendaja: dots. A. Reiljan. Oponent: A. Siimon knd (maj)
14.10 - **Ahto Orav - Tootemarkide süsteemi analüüs ja täiustamine AS Eesti Telefon näitel.** Juhendaja: lektor N. Roose. Oponent: M. Miljan knd (maj)

NELJAPÄEV, 10. MAI

9. - **Andri Tops - Protsessikeskne kvaliteedijuhtimine Lindegaard Eesti AS-i näitel.** Juhendaja: dots. A. Reiljan. Oponent: A. Siimon knd (maj)
9.40 - **Sander Sabur - Turunduskompleksi täiustamine jaekaubandusettevõttes (OÜ Dominat näitel).** Juhendaja: prof. M. Miljan. Oponent: T. Mauring, knd (füüs-mat)
10.20 - **Madis Konsap - Segmentimise võimalusi Eesti alkoholiturul.** Juhendaja: prof. M. Miljan. Oponent: N. Roose, knd(maj).
11.00 - **Anne Rebane - AS Tulika Takso turundusstrateegia kujundamine.** Juhendaja: dots. T. Mauring. Oponent: M. Miljan, knd (maj).
11.40 - **Aivar Sool - Kvaliteedijuhtimise rakendamine organisatsioonis.** Juhendaja: dots. A. Reiljan. Oponent: K. Türk, knd (maj)
12.50 - **Jelena Politanov - Tootearendusprotsess täiendkoolitusettevõttes (AS-i Invicta näitel).** Juhendaja: dots. T. Mauring. Oponent: N. Roose, knd (maj).
13.30 - **Jan Raudsepp - Organisatsiooni strateegia muutuse juhtimine.** Juhendaja: dots. M. Vadi. Oponent: K.Türk, knd (maj)

LOENGUD

7. mail kell 18 keemiahoone ringauditooriumis toimub vabade kunstide professori Leonhard Lapini loeng "Tühjus ja ruum I. Sissejuhatus ruumilisse mõtlemisse ja *workshop*pi." Teretulnud kõik huvilised! Info: Triin Lett, tel 375 669.

8. mail kell 10.15 luridicumis aud 117 peab loengu David Taylor (senior lecturer at the University of South Africa) - "The effect of Information Technology on law - a philosophical perspective".

9. mail kell 16.15 toimub Lossi 3-217 Õpetatud Eesti Seltsi 1186. avalik ettekandekoosolek. Haridusministeeriumi keelenõunik Jüri Valge kõneleb Euroopa keelteaastast ja eesti keele arendamise strateegiast. Info: Katrin Kello, tel 055 610546.

9. mail kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks Kaido Kama, kes kõneleb teemal "Võrokese ümbermaailmareis". Kõik huvilised on oodatud Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

KAITSMISED

Avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakonnas kaitsevad 7. mail kell 13 Tiigi 78-236 magistritöid:
* Külli Viks, "Public Management Reforms and Administrative Accountability Revised", juhendaja dr Tiina Randma, teaduskraadi avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika magister (MA) saamiseks. Oponendid: Taavi Annus, LL.M., Prof. Dr Marleen Brans, Leuveni Katoliiklik Ülikool.
* Merike Kompus, "Industrial Policy in Theory and Practice: The Case for Estonia", juhendaja prof Wolfgang Drechsler, teaduskraadi avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika magister (MA) saamiseks. Oponendid: Rainer Kattel, MA, dr Ha-Joon Chang, University of Cambridge.
* Anna Laido, "The Role of Committees in Parliamentary Process: Estonian Case", juhendaja prof Marju Lauristin, kutsekraadi avaliku halduse magister (MPA) saamiseks. Oponendid: Ivar Tallo, MA, Vello Pettai, Mphil.

11. mail kell 18 kaitseb ph aud 135 eksternina magistritööd Hagi Sein "Eesti telemaastik 1990-2001." Oponendid prof Epp Lauk ja Andrus Saar. Info: Katrin Lendok, tel 375 188.

11. mail kell 8.30 kaitseb Vanemuise 46-301 magistritööd zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi loomaökoloogia õppetooli magistrant Lea Tegelmann "Leukotsüütsed immuunparameetrid rasvatihase pesapoegadel: individuaalse varieeruvuse põhjused ja tagajärjed". Juhendaja Peeter Hõrak, PhD, vanemteadur, TÜ. Oponent Arvo Tuvikene, PhD, vanemteadur, EPMÜ ZBI. Info: Jaanika Ruusmaa, tel 375 835.

11. mail kell 10 kaitseb Vanemuise 46-301 zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis magistritööd Piret Kiristaja "Eesti maismaateod: liigirikkus ja arvukus". Juhendaja prof Raivo Mänd, TÜ. Oponent prof Mari Ivask, EPMÜ. Info: Jaanika Ruusmaa, tel 375 835.

TEATED

Sõidukid
Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

9. mail kell 16 algab Rakvere Gümnaasiumi saalis avatud ülikooli infotund, kus ülikooli esindajad tutvustavad avatud ülikooli üldiselt, taseme-ja täienduskoolituspakkumisi ja virtuaalõppe võimalusi Tartu Ülikoolis. Info Aili Saluveer, tel 375 201.

10. mail kell 13 algab Rapla Maavalitsuse saalis avatud ülikooli infotund, kus ülikooli esindajad tutvustavad avatud ülikooli üldiselt, taseme-ja täienduskoolituspakkumisi ja virtuaalõppe võimalusi Tartu Ülikoolis. Info Aili Saluveer, tel 375 201.

10. mail kell 16 algab Järva Maavalitsuse saalis avatud ülikooli infotund, kus ülikooli esindajad tutvustavad avatud ülikooli üldiselt, taseme-ja täienduskoolituspakkumisi ja virtuaalõppe võimalusi Tartu Ülikoolis. Info Aili Saluveer, tel 375 201.

ILLUSIOON

Süütud enesetapud.
Kell 13.30, 19
Püünis. Kell 15.15, 20.45
Virtuoos. Kell 17
8 1/2 naist. Kell 22.30

AULAS

5. mail kell 18 Tartu Poistekoori 40. aastapäeva kontsert. Piletid müügil tund enne algust kohapeal.

9. mail kell 19 TÜ kammerkoori Camerata Universitatis kontsert.

10. mail kell 18 Hugo Treffneri Gümnaasiumi kevadkontsert.

ETTEKANDEPÄEV

Tõnu Luige 60. sünnipäevale & Martin Heideggeri 25. surma-aastapäevale pühendatud ettekandepäev **"Kes teadnud teed juhatada"**
4. mail kell 14.15 Lossi 3 ruumis 406
Esinevad:
Ülo Matjus "Eesti filosoofia päätükk"; Toomas Lott "Olemise mõistmine Husserlil ja Heidderi"; Eduard Parhomenko "Mis puutub meisse lõpuks Heiddegger; olemisajaloolisest mõtlemisest Eestis"; Leo Luks "An-deken ning metafüüsika ületamise küsimus"; Kuldar Traks "Teetu pääse Kierkegaar-di mõtlemises"; Tõnu Luik "Ese ja asi"; Hando Runnel "Tõnu Luige juures kodus"

TEATER Vanalinnastuudio

TEATRI VANALINNASTUUDIO KÜLALISETENDUSED VANEMUISE SUURES MAJAS!

Pühapäeval, 6. mail kell 19
"BREL"
Kaarel Kilveti sõnalis-muusikaline etendus prantsuse trubaduuri Jacques Breli elust ja loomingust.
Kunstnik Hardi Volmer.
Mängivad Diana Klas, Liina Tennosaar, Peeter Kaljumäe, Andres Roosileht ja Jüri Aarma (külalisena).

Esmaspäeval, 7. mail kell 19
ESIETENDUS "RIKUTUD REGLEMENT"
Ray Cooney komöödia.
Lavastaja Ivo Eensalu, kunstnik Inga Vares.
Mängivad Marika Korolev, Rita Raave, Anne Paluver, Anne Veesaar, Vello Janson, Raivo Rüütel, Raivo Mets, Toomas Tross, Väino Laes, Egon Nuter.

SAMANISMI LOENGUD

7.- 10. maini peab prof Mihaly Hoppal eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli külalisena 6 loengut teemal

"Siberi samanism tänapäeval"

(FLKN.01.074, 1AP / A). M. Hoppal on Euroopa Folkloori Instituudi (Budapest, Ungari) folklorist.

Loengud leiavad aset Lossi tn õppehoone videoruumis (112) esmaspäeval kl 14-16, teisipäeval kl 18-20, kolmapäeval kl 14-18 neljapäeval kl 14-16, 18-20 (võimalik sooritada arvestus).

Info: eesti ja võrdleva rahvaluule õppetoolist, tel 375 304, liinas@ut.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Siim Saidla

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

11. mai 2001

NR. 18 (2055)

TASUTA

SUNDEKSEMPLAR
RAAMATUKOGU
TARTU ÜLIKOOL

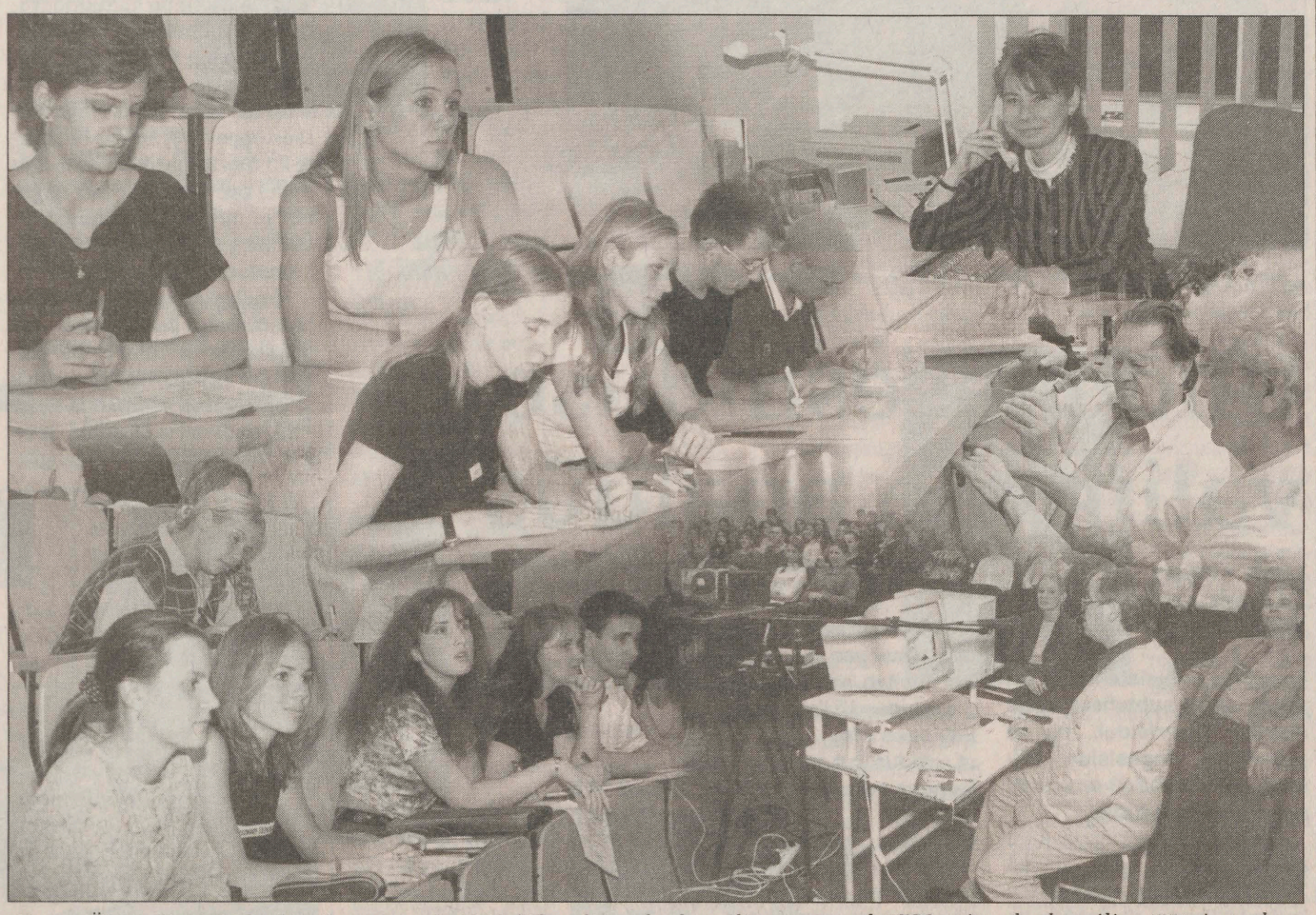
Parem palk nõuab paremat tööd

Tartu Ülikoolis hakkab 1. septembrist kehtima uus palgaeeskiri

Varje Sootak

Eelmisel nädalal kinnitas rektor TÜ uue palgaeeskirja. Palgapoliitilise otsusena tõuseb akadeemiliste töötajate palga miinimummäär praegusega võrreldes 25%.

Sellega kaasneb ka haldus- ja tugipersonali palkade tõus. TÜ personaliosakonna juhataja Mari Nõmme sõnul annab uus eeskiri senisest paremad palkade diferentseerimisvõimalused. Ta rõhutab aga, et reformi elluviimine eeldab ka intensiivsemat ja paremat töötegemist.

Tartu Ülikooli 14 000 üliõpilast õpetab 1160-liikmeline akadeemiline personal 1720 mitteakadeemilise töötaja toel.

FOTOD: ANDRES TENNUS / KOLLAAŽ: KRISTJAN KALJUND

Miks vajab ülikool uut palgaeeskirja?

Uue eeskirja rakendamisega tahab TÜ tagada palgasüsteemi ühtsuse, kuna kõik ülikooli rohkem kui 300 ametikohta hinnati ühtsetel alustel. "Lähtutakse sellest, millist haridust, kogemusi, oskusteavet, isiksust antud koht vajab, kui keerulised, vastutusrikkad ja innovaatilised on töötaja ülesanded, samuti sellest, kuidas on iga konkreetne ametikoht seotud ülikooli põhifunktsiooniga," rääkis Mari Nõmm.

Üks uue eeskirja põhimõte on järgida tasustamise organisatsioonisisest õiglust – palgaastmele vastavad määrad tulenevad erinevate ametigruppide töötajate erinevast panusest.

Samuti peavad ülikooli palgad tagama konkurentsivõimelisuse Eesti palgaturul. Mari Nõmm selgitab, et kui ülikool on seadnud eesmärgiks olla Läänemeremaade piirkonnas arvestatav ülikool, ent ei suuda veel vastavat palka maksta, peab hea töö puhul sinnapoole jõudma. "Loodame, et selle tulemusel avaneb meil võimalus jätkuvalt häid ja tugevaid tegijaid värvata."

Palgareformi ettevalmistamine kestis ülikoolis üle poole aasta: tehti palgaturu uuring, uut palgaeeskirja ja selle rakendamist valmistas ette palgareformi komisjon, korduvalt arutas küsimust ülikooli valitsus.

Põhilised muudatused

Koos palgaeeskirjaga on uuenenud ka selle lisad ja vastavad miinimummäärad. "Paljude puhul ei pruugi uus eeskiri palgatõusu tähendada. Kui näiteks töötajal on juba praegu miinimumist kõrgem palk, siis sõltub tõus tema juhi hinnangust selle ametikoha täitja tööle, samuti materiaalsetest vahenditest," rääkis Nõmm.

Jätkuvalt jääb jõusse printsiip, et kehtestatakse miinimumpalgamäärad ning et ülespoole võib diferentseerida rektori loata kuni 50%, rektori loal võib tõsta veelgi. Mari Nõmme sõnul on selle eelduseks aga kindlasti vastava ametikoha täitja hind tööjõuturul. "Mõned erialad on tööjõuturul rohkem makstud, nagu õigus ja majandus. Kahtlemata on tööjõuturul näiteks IT-töötajad kõrgemini tasustatud kui filoloogilise taustaga raamatukoguhoidjad."

Et hindamisalused oleksid selged, on välja töötatud ametikoha hindamise juhendid.

Läbivaatamisel on kõik ametikirjeldused. On selgunud, et näiteks teaduskondade sekretäride ametikirjeldused on sõna-sõnalt ühesugused, kuid palgad erinevad. Kui erineva suurusega teaduskondades on töö maht erinev, siis uue eeskirja järgi saab palka diferentseerida. "Ülikoolis on üle saja sekretäri ja loomulikult on neil erinev töömaht. Kuid me eeldame, et kõik, kellelt me tööd ostame, teevad seda kiiresti ja hästi, nii et võib-olla peaks mõnel juhul hoopis abipersonali vähendama," arvas Mari Nõmm.

Ametikirjeldus üha olulisem

Iga töötaja peab ise hoolitsema selle eest, et tema ametikirjeldus oleks võimalikult täpne, et see kirjeldaks kõiki olulisi ülesandeid, sest ametijuhend muutub töölepingu lahutamatuks osaks, mille alusel määratakse vastav palgaaste.

Samuti tuleks teaduskondades õppejõudude töö kavandamisel ja tulemuslikkuse hindamisel pöörata senisest enam lisaks auditoorsele tööle tähelepanu ka teiste ametijuhendis kirjeldatud ülesannete täitmisele.

Kust tulevad vahendid?

Personaliosakonna juhataja sõnul oli dekaanidel jt juhtidel juba eelmisel aastal teada, et palgatõusuks täiendavaid vahendeid ei tule. "Paljud on sellega arvestanud, kuid on ka teaduskondi, kus seis problemaatilisem. Viimased vajavad ehk rohkem ka töö ümberkorraldamist." Küsimusele, kas võib ette tulla koondamist, vastas Nõmm, et mõnel pool võib tõesti osade palgatõus tuua kaasa kellegi koondamist või madalamale koormusele üleviimist. "Mistahes palgatõus saab siiski toimuda ainult selle arvel, et me teeme intensiivsemalt ja kvaliteetsemalt tööd."

Alatasustatud on näiteks raamatukogu personal, kus Nõmme arvates saab palgatõus toimuda sisemiste vahendite arvel, seega ka koondamise ja töö ümberkorraldamisega. "Iga teenindaja töökoht ei vaja kõrgharidust, vaid teatud oskusi. Tihti on aga kõrghariduse nõue vastava töötaja haridustasemest lähtuvalt ametijuhendisse kirjutatud ja selle järgi ka palka makstud."

"Reformi elluviimine oleneb eelkõige juhtide ja töötajate heast tahtest ja sellest, kui otstarbekalt ja jõudsalt nad oma tööd korraldavad. Arvan, et me kõik suudame oma tööd senisest veelgi paremini korraldada ja veel tulemuslikumalt töötada. Mõned viited sellele, kuidas tööd vajadusel senisest optimaalsemalt korraldada, on tehtud palgareformi komisjoni ettepanekutes."

Uus palgaeeskiri hakkab kehtima 1. septembrist. Raamatukogul, mereinstituudil ja füüsika instituudil on ümberkorraldusteks rohkem aega – neil hakatakse uue eeskirja järgi palka maksma tuleva aasta 1. jaanuarist.

Astmepalkadest ja lisatasudest järgmises UTs.

TÜ PALGAEESKIRI

palgakorralduse alused
lisatasu maksmise alused
tööandja esindaja õigused
töötaja õigused jm.
Vt: livelink

Uus üliõpilasesindus asus tööle

Uus, 31-liikmeline üliõpilasesindus valis juhatuse esimeheks Marko Lepiku (30 poolt, 1 vastu).

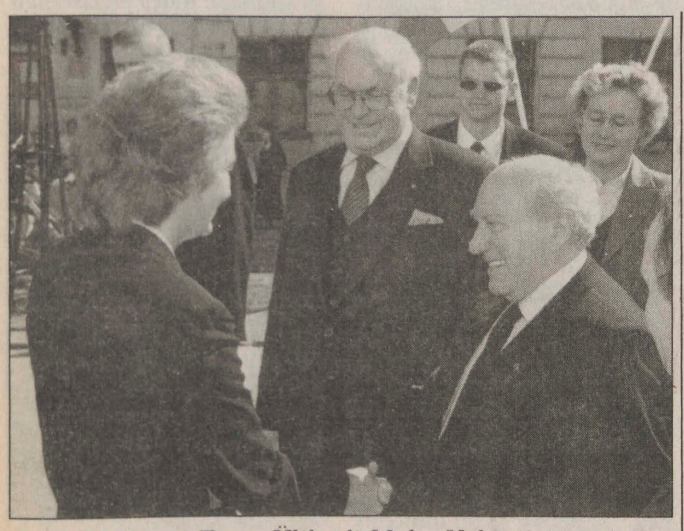
Juhatuse liikmeteks valiti esimesel koosolekul esimeses hääletusvoorus Meelis Niinepuu (18 häält), Mikk Põdramägi (1) ja Eduard Kanosin (16). Teises voorus lisandusid Alina Klunduk (21), Toomas Kalmus (18) ja Alari Vainomees (17).

Selle koosseisuga on juhatuses esindatud valimisnimekirjad Sünergia, Noor-Isamaa, Tabula Rasa, In Corpore ja "Õ". Esindatud ei ole RP Juventus, Liberaalid ja Vmeste.

Teisel koosolekul jagati juhatuse liikmete vastutusalad. Sotsiaalsfääri eest vastutab Alari Vainomees, Mikk Põdramägi tegeleb kultuuriga, Eduard Kanosin haridusega, Toomas Kalmus majandusküsimustega ning Alina Klunduk hoolitseb rahvussuhete ja välisüliõpilaste parema käekäigu eest.

Vastseks aseesimeheks valis juhatus üksmeelselt Meelis Niinepuu, kelle haldusalasse kuuluvad teabevaldkond ja avalikussuhted. Meelis Niinepuu sõnul ootab kogu juhatus üliõpilaskonnalt rohkem pealehakkamist ja kodanikujulgust, teavitamaks üliõpilasesindajaid õppetöö, kultuurielu ja sotsiaalsfääri küsimustest. Parima võimaluse selleks pakub esinduse koduleheküljе vihjenurk: www.ut.ee/esindus.

Juhatus toetab teaduskondade nõukogus resideeruvate üliõpilasesindajate ümarlaua kokkukutsumist. Seni on teaduskondade nõukogude info olnud puudulik, mistõttu paljudele probleemidele on lahendus leidmata jäänud või on tegeletud mõttetu dubleerimisega, kommenteeris edustuse esimees Marko Lepik uue koosseisu värskeimat otsust.

4. mail külastas Tartu Ülikooli Malta Vabariigi president Guido de Marco (paremal). JAAK NILSON

TÄNA LEHES

Marek Tamm:
Eesti ajaloo-kultuuril on praegu parimad päevad.
LK 3

Taivo Kitsing analüüsib üliõpilasesinduse valimisi
LK 2

Õigusteaduskonna üliõpilased rahvusvahelises harjutuskohtus
LK 2

Muuseumipäeval kartserisse
LK 3

UUDISED

Konverents presidendivõimust Eestis

Täna kell 11 algab TÜ politoloogia osakonna korraldusel teaduskonverents presidendist ja presidendivõimust ennekõike Eesti poliitikas.

Konverentsi esimene, akadeemiline pool toimub TÜ Raamatukogus, traditsioonilises keskkonnas, kus on korduvalt kohtunud võim ja vaim. Esmakordselt arutavad Eesti teadlased presidendivõimu olemuse ja perspektiivide üle. Ettekannetega esinevad Kaido Jaanson, Rein Toomla, Rein Ruutsoo jt.

Teine pool tuleneb päevapoliitikast – presidendivalimistest. Korraldajad eeldavad, et praegu on Eestis viis erakonda, kes on suutelised esitama võistlusvõimelise presidendikandidaadi – ja kõik need erakonnad on palutud esinema teemal "Nägemus Eesti presidendist järgmise kümne aasta jooksul".

Ümarlaud üliõpilaste esindamisest

14. mail kell 18 toimub TÜ Ajaloo Muuseumis ümarlaud teemal "Üliõpilaste esindamisest teaduskondades".

Ürituse avab eelmise koosseisu üliõpilasesinduse haridustoimkonna esimees Kadri Jaago.

Arstiteaduskonna üliõpilasesindajate kogu tegutsemisest räägib Uku Visnapuu.

Filosoofiateaduskonna üliõpilasesindajate kogu projekti tutvustavad Eda Tursk ja Aija Sakova.

Diskussiooni "Kuidas üliõpilasi paremini esindada" juhib Helen Eenmaa.

Esinduse haridustoimkonna korraldatud ümarlauale on kutsutud üliõpilaste esindajad teaduskondade nõukogudes. Sissepääs kutsetega.

Üliõpilaskonverents Narva kolledžis

9. mail toimus TÜ Narva Kolledžis esimene üliõpilaste teaduskonverents. Inglise keele, vene keele ja kirjanduse ning saksa keele sektsioonides esinesid üliõpilased 20 ettekandega.

UUDISED

Tutvuma Inglismaa karjäärikeskustega

TÜ üliõpilaste karjääriteenistus, CV-Online'i ning TTÜ karjäärikeskuse esindajad külastavad 5.-13. juunini projekti "Ülikoolist tööjõuturule – The 21st Century Job Market" raames Inglismaa ülikoolide karjäärikeskusi. Ettevõtmist rahastab Leonardo da Vinci ELi programm.

TÜ karjääriteenistuse peaspetsialisti Kadrin Kergandi sõnul tutvutakse Loughboroughi, Nottinghami ja Oxfordi ülikoolide karjäärikeskustega ning Inglismaa praktikaga kõrgkoolide ja tööandjate koostöö korraldamisel. Samuti tutvutakse karjäärikeskuste nõustamismeetoditega ning osaletakse tööintervjuude läbiviimisel.

Rahvusvaheline sotsiaalteaduslik seminar Tartus

Täna kell 11 algab TÜ ph aud 102 rahvusvahelise seminar "Minoriteedid ja majoriteedid".

Seminari eesmärk on pakkuda üliõpilastele rahvusvahelise akadeemilise diskussiooni võimalust. Vello Pettailt on ettekanne "Kes valitseb Eestis, etnos või demos?, Triin Vihalemmalt "Transformation of Identities in Changing Socio-Political Space: the Case of Estonian Russian", Jarno Laurilt Eesti integratsioonipoliitikast. Soome minoriteedi olukorrast räägivad Helsingi Ülikooli Rootsi Sotsiaalteaduste Kooli üliõpilased Simon Hulden ja Karin Creutz.

Seminari korraldab Sotsioloogia Üliõpilaste Liit Eestimaal (SÜLEM) koos Helsingi Ülikooli Rootsi Sotsiaalteaduste Kooli üliõpilasorganisatsiooni Habitusega.

Ettekanded on inglise keeles.

Info: sylem@hot.ee, tel 056 919 250.

AIESECi rahvusvaheline seminar

11.-13. maini korraldab AIESEC Estonia Jõgevamaal Voorel Balti praktikantide ettevalmistusseminari, kus osaleb ligi 50 Balti ja Põhjamaade ülikooli tudengit.

AIESEC Tartu peaorganisaatori Triin Noorkõivu sõnul arutletakse Baltimaade hetkeolukorra üle ning leitakse võimalusi, kuidas olla oma riigile välisriigis praktikal viibides heaks esindajaks.

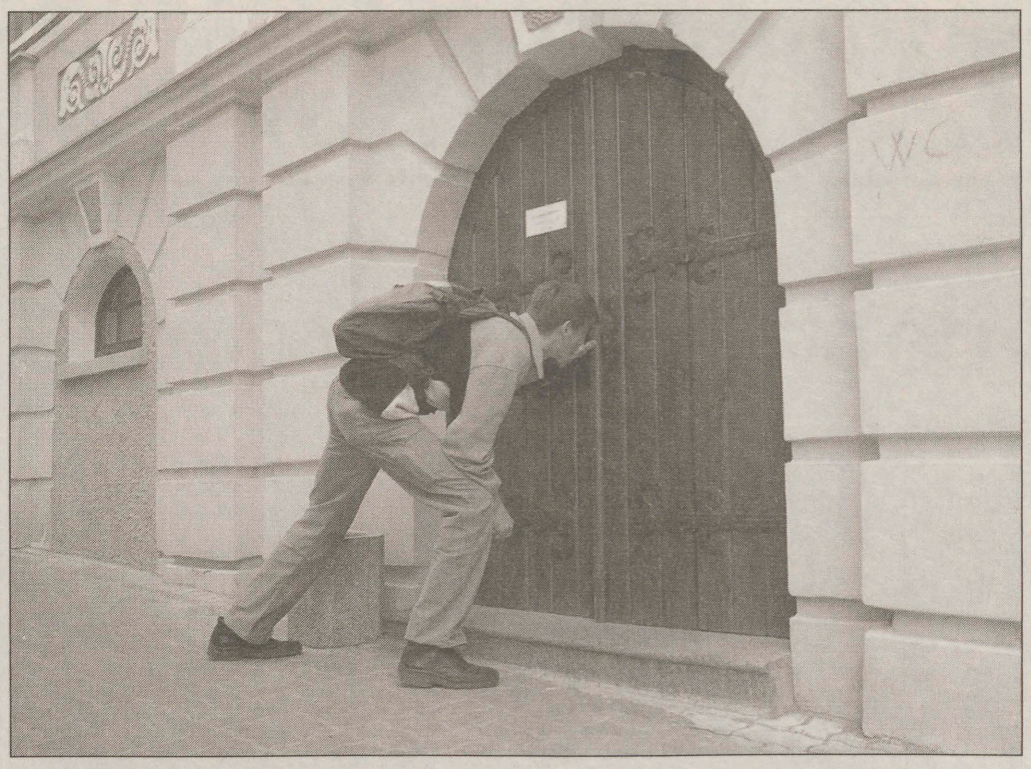
Noorkõivu sõnul jagatakse tudengitele teadmisi kultuurišokist, kultuuridevahelistest erinevustest ja nendest tulenevate raskuste ületamisest.

Seminar toimub loengute ja rühmatöödena, mida viivad läbi juhendajad Lätist, Kanadast, Poolast, Taanist, Nigeeriast ja Saksamaalt.

Pirogovi platsist sai suvekohvik

Linnavalitsus andis loa laiendada suvekohviku ala Ülikooli tänavast Toome nõlva aluse jalgteeni ja Ülikooli 14 hoonest Püssirohukeldri sissesõiduteeni esialgu 8. juunini. Linnapea Andrus Ansipi sõnul käib mõningane vabameelsus iga akadeemilise linna juurde ning seda vabadust sümboliseerivad Tartus ühel pool raekoda suudlevad tudengid, teisel pool raekoda aga murul õlut joovad tudengid.

See vabameelsus väärib linnapea sõnul säilitamist.

Taivo Kitsing piilub üliõpilasesinduse lukuaugust, kas uus esindus on tööle hakanud. ALO RAUN

Üliõpilasesinduse valimiste analüüs 1.

Taivo Kitsing
TÜ avaliku halduse 3. aasta üliõpilane

Esinduse valimiste kohta on siiani olnud suhteliselt vähe sisulist tagasisidet, nii et peamiseks tagasiside allikaks on jäänud enamasti kandideerinud tuttav.

Kui hääletamas käinute arvu põhjal järeldusi tehes jätavad 77 % TÜ üliõpilasi esinduse valimised külmaks, siis kahjuks ka 3177 aktiivsemat tudengit, kes oma valimisõigust kasutasid, saavad suhteliselt kasinat tagasisidet oma valiku tulemustest.

Senised valimis- ja teabetoimkonnad on edastanud infot TÜ ÜE listi, koduleheküljele ja TÜ ajalehte, kuid see auditoorium on liiga kitsas. Nii ei ütle ka need numbrid tavatudengile tegelikult valimiste kohta midagi sisulist. Seega osutub peamiseks sisuliseks tagasiside allikaks kandideerinud tuttav, kelle teadlikkusest sõltub omakorda valijate kursisolek toimuvast.

Kuigi kandideerisin Res Publica noorteühenduse RP JUVENTUS nimekirjas, väljendab järgnev artikkel minu isiklikke seisukohti.

Nimekirjad

Valimistel oli üles seatud 10 nimekirja eelnevate aastate 7 asemel. Vanadest tegijatest olid taas oma nime all välja tulnud In Corpore, Sünergia ja Vaikiv Enamus. Eelnevatel valimistel edukalt esinenud Force Majure ei osalenud, kuid tema endisi kanditaate võis leida nii Noor-Isamaa kui Liberaalide ridades.

Hirmujutte esinduse politiseerumise ohust ei saa seega tõsiselt võtta, kuna poliitikat on esinduses alati tehtud. Nende valimiste suurim erinevus oligi see, et varem erinevates nimekirjades kandideerinud parteinoored julgesid välja tulla omaette nimekirjadena. Kui Noor-Isamaa nimega oli valijatele kõik selge, siis see, et Liberaalide nime taga seisis Tartu Noorte Reformiklubi initsiatiiv, nii selgelt välja ei tulnud.

Kolmanda poliitilise organisatsiooni baasil loodud nimekirjana lisandus sel aastal Res Publica noorteühendus RP Juventus.

In Corpore puhul on teatavasti tegemist korporatsioonide esindajate koondnimekirjaga. Oudekki Loone eestveetava Sünergiaga on tegemist ühe aktiivsema tutvusringkonna initsiatiivil loodud nimekirjaga, mille moodustamisel on sarnaselt mõnele teiselegi nimekirjale arvesse võetud erinevate erialade tudengite laiapõhjaline esindatus.

Ennast puhta lehena reklaaminud Tabula Rasa nimekirja ülesseadmise taga seisid endised TÜ ÜE esimehed, Vaikiva Enamuse eestvedaja Arne Otter ja Force Majure varasem esinumber Marek Herm. Seekordne üksikkandidaatuuri üleseadmine tundus seega täitvat pigem suitsukatte rolli. Vmeste – Venekeelsete Üliõpilaste Liit ja Õ kujutasid endast rahvuslikul baasil moodustatud nimekirju ja Tempus Fugit tundus esindavat ühte üliõpilaspõlve võlude nautlejate kampa.

Nimekirjade koosseise aastate kaupa vaadeldes ilmneb, et püsivatel nimekirjadel on paar kindlat kandidaati, ülejäänud nimekirja koosseis suuresti roteerub. Arvestades õppesüsteemi, on igati loomulik, et kanditaatide enamiku moodustavad just 1. ja 2. aasta üliõpilased, samas aga ei osutu nad võrreldes vanemate kanditaatidega proportsionaalselt niisama edukalt valituks. Ligi neljandik kõigist kandideerijaist on nö tuttavad näod eelnevatest aastatest. Muutused nimekirjade osas on endaga kaasa toonud ka teist ja kolmandat korda kandideerivate aktivistide leerivahetused.

Kampaania

Nimekirjade programmid on tunduvalt asjalikumaks muutunud ja sisaldavad märkimisväärselt vähem utoopilisi ja populistlikke lubadusi. Kolmel nimekirjal (Tabula Rasa, Õ ja Tempus Fugit) puudus aga mingigi programmina käsitletav avaldus.

5 nimekirja (Liberaalid, RP Juventus, Vmeste, In Corpore ja Tempus Fugit) lõi ka kampaaniat toetava koduleheküljе. Plakatimajandus ei olnud eelmise aastaga võrreldes küll aktiivsem. Küll oli aga selles silmanähtavalt uus kvaliteet saavutatud ning õppehoonete ja ühiselamute stendidel avalduva valimiskampaania üldpilt oli tunduvalt kirjum.

Kõigile on aga teada, et puhtalt plakatite, programmi ja koduleheküljega nimekirjale hääli ei võideta. Läbi taolise positiivse tooni loomise toetavad plakatid kandideerivate isikute personaalset kampaaniat.

Lõppkokkuvõttes saavad valija eelistustes määravaks personaalsed kontaktid. Sellest asjaolust tulenevalt on omapärane, et mõni harrastab ikka veel innukalt oma näolapi eksponeerimist tundmatule sihtauditooriumile. See kutsub esile pigem soovitule vastupidise efekti. Näiteks Liberaalide ühe kandidaadi modellinduslik esitlusviis pigem lõhkus nimekirja meeleoluka plakatimajanduse tervikkontseptsiooni ning säärase odava imago loov poliitiline beibendus sai kroonitud ühe häälega.

Üritused

Kampaania osaks on alati olnud ka erinevad valijatele suunatud nimekirjade üritused. Kahju on tõdeda, et mõned pidasid poolehoiu võitmise vajalikuks tasuta alkoholi pakkumist. Veelgi taunitavam on, et puhaste lehtedena üliõpilasvalimistele sisenejad on võtnud õppust vanadest tegijatest ja jätkavad õllega häälte ostmist. Tabula Rasa UT Üliõpilasvalimiste erilehes leiduv mobiiltelefoni loosimiskupong ja veinijooksu üritus olid märkimisväärselt sarnased Vaikiva Enamuse eelmise aasta vastavale kampaaniale. Seega julgeks kahelda nende hüüdlauses "Uus jõud, uued mõtted!"

Järgmises UTs valimiskohtadest ja -tulemustest.

ESINDUSE VALIMISTULEMUSED

http://www.ut.ee/esindus/tulemused.html
http://www.geo.ut.ee/valimised/stat.php
Kui huvitab, mis ülikoolis toimub, liitu esinduse listiga ut.studend@liststut.ee
Esinduse info:
ut.esindus@ut.ee, tel 375 400
Esindus avatud: E-R kl 9-15, Ülikooli 18 B

Ameeriklasena Marokos ja Eestis

Olev Must
TÜ psühholoogia osakonna dotsent

18. mail peab prof Lawrence T. White (Beloit College, USA) avaliku loengu "Ameeriklasena Marokos ja Eestis: kogemusi kultuuridevahelisest psühholoogiast".

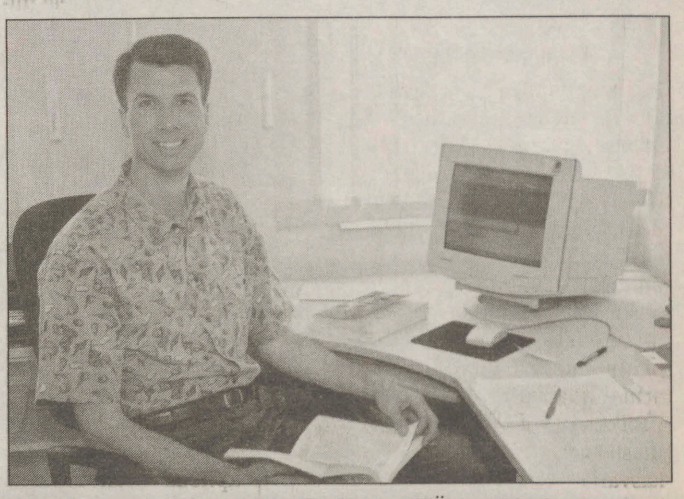
Ülikoolis lõpeb prof Lawrence T. White'i juhitud kultuuridevahelise psühholoogia õppeprojekt ja loeng on selle esimene kokkuvõte.

Projekti eesmärk on välja töötada õppekava, kuidas reaalsete kultuurisituatsioonide toel ja näitel õpetada üliõpilasi nägema ja mõistma kultuurierinevusi ning toime tulema võimalike kultuurikonfliktidega.

Akadeemilise õppekava lahutamatuks koostisosaks on inimkäitumise kultuuriliste erinevuste kirjeldamise ja uurimise õpetamine. Maroko ja Eesti valik on olnud sihiteadlik – projekt viis ameerika tudengite rühma välja nende tüüpilisest elukeskkonnast suhteliselt kaugete rahvaste kultuurikeskkonda, et paremini näha ja mõista kultuuri oma reaalses toimes. Nii Marokos kui Eestis õpetati nelja kuu vältel kohalikku keelt, ühiskonna ja kultuurisituatsiooni omapära ning sellel taustal põhiõppeainet – kultuurierinevuste psühholoogiat. Tegemist on arendus- ehk pilootprojektiga, milles alles otsitakse ning katsetatakse erinevaid lahendusi.

Projekti õnnestumine tähendab, et see jätkub ning et järgmistes voorudes näevad kaugeid kultuure psühholoogilises lähivaates ka TÜ tudengid. Loomulikult tähendab projekti õnnestumine õppejõudude koostöö jätku.

Prof L. White'i loeng peaks andma lisa mõttematerjali, vaagimaks, et äkki on siiski õigus neil, kes väidavad, et kui midagi üldse mujal ja välisüliõpilasena õppida, siis on see kultuur.

Ameerika prof Lawrence T. White TÜ psühholoogia osakonnas. ANDRES TENNUS

Eestlased rahvusvahelise kohtu ees

Anu Vabamäe

Rahvusvahelistel harjutuskohtu võistlustel Haagis osalenud TÜ õigusteaduskonna võistkond tuli 22 võistkonna hulgas 7. kohale.

25.-28. aprillini toimunud Teldersi-nim rahvusvahelise õiguse harjutuskohtu võistluse TÜ võistkonda kuulusid Liina Ilomets, Martin Roger ja Anu Vabamäe 4. ning Pirkka-Marja Põldvere 3. kursuselt. Treeneriks oli eelmise aasta võistkonna liige, 4. kursuse üliõpilane Katre Kont-Kontson.

Võistkonnad peavad esitama kirjalikud seisukohad etteantud rahvusvahelise avaliku õiguse teemalisele kaasusele, argumenteerides nii hageja kui kostja osa. Tänavuaastane kaasus puudutas õhuruumiõigust, lennukikaaperdamist ja õhuterrorismi, samuti oli küsimuse all territoriaalne puutumatus ja riikide konkureeriv kriminaaljurisdiktsioon. Vaidlevateks poolteks olid seekord kujuteldavad riigid Arcadia ja Pax.

Igale võistkonnale loositakse neli vastast, kaks hageja ja kaks kostja poolele. Eesti võistkonna vastased olid Rumeenia, Türgi, Šotimaa ning Taani. Nende vastastega toimusid suulised voorud 3-liikmeliste kohtukoosseisude ees. Kohtunikeks olid tuntud rahvusvahelise õiguse teadlased, juristid ning Haagis asuva diplomaatilise korpuse liikmed. Võistkondi hindasid eraldi nii hageja kui kostja, kummagi kategooria parim võistkond pääses finaali. Eesti võistkond tuli nii hageja kui kostja arvestuses 7. kohale.

Võistkondadest pääsesid finaali Taani ning Ukraina. Lõpparvestuses võitis Taani, teiseks jäi Ukraina, luues pretsedendi esimese Ida-Euroopa riigina nii kõrgele kohale tõustes.

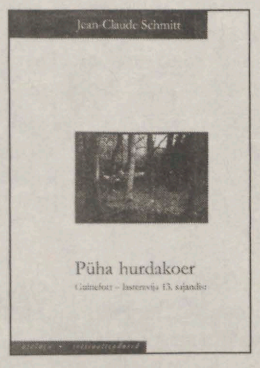
Pirkka-Marja Põldvere, Martin Roger, Liina Ilomets ja Anu Vabamäe Haagi Rahupalees. KATRE KONT-KONTSON

Märkmeid Eesti ajalookultuurist

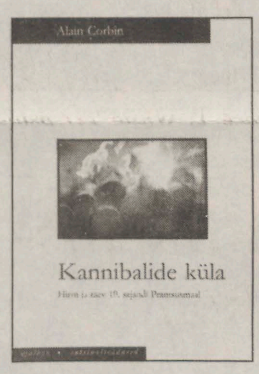
Marek Tamm
Tartu Ülikooli ja Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales'i (Pariis) ajaloodoktorant

Eesti ajalookultuur näib praegu üle elavat oma parimaid päevi. Isal varem pole siinmail ilmunud nõnda palju ajalooteemalist kirjasõna: ajakirju, uurimusi, tõlkeid.

Avalikkuski näib ajaloo vastu endiselt huvi tundvat, sellest annavad tunnistust nii 1998. aasta elavad vaidlused uue "Eesti ajaloo" kirjutamise üle kui suur ostuhuvi ajalooainelise kirjasõna vastu. Eestis ilmub praegu mitu perioodilist ajalooväljaannet. Meil on kaks ajalooajakirja: Tartus ilmuv Ajalooline Ajakiri ning Tallinnas välja antav Tuna. Oma jätkväljaanded on Eesti Ajalooinstituudil, Eesti Ajaloomuuseumil, Eesti Ajalooarhiivil ja mitmel kohalikul ajaloomuuseumil.

Algupärast ajalookirjandust on viimasel ajal üllitanud enneköike Eesti Ajalooarhiivi Kirjastus (lõviosas on tegu TÜs kaitstud magistri- või doktoriväitekirjadega) ja Eesti Entsüklopeediakirjastus. Mõne olulise allikapublikatsiooni on üllitanud Tallinna Linnaarhiiv. Plahvatuslikult on viimastel aastatel kasvanud ajalookirjanduse tõlkimine, seda eriti prantsuse keelest. Peatumata nn laiatarbekirjandusel, tuleb mainida Kunsti kirjastuse kaalukaid vahendusi (Emmanuel Le Roy Ladurie, Georges Duby, Lucien Febvre) ja Kupra kirjastuselt hiljuti ilmunud Jacques Le Goffi suurteost "Keskaja Euroopa kultuur". Avita kirjastus tegi algust itaallaste menuka ajaloosarja üllitamisega, mille avaköide "Barokiajastu inimene" nägi ilmavalgust läinud aasta lõpul. Varraku kirjastuselt on sarjas ilmunud Georges Duby, Jean-Claude Schmitti, Carlo Ginzburgi ja Alain Corbini raamatud. Kuigi pilt on rõõmustav, ei tohiks see meil takistada nägemast mõningaid valupunkte, mis Eesti ajalookultuuri ja eriti selle akadeemilisemat osa, Eesti ajalooteadust näivad kammitsevat. Ma tihkaksin enda mured ja hirmud koondada kahe ühisnimetaja alla: need on mineviku ahistus ja oleviku suletus.

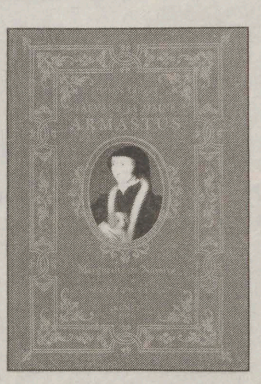

Mineviku ahistus

Ajalugu on eestlaste identiteedi lahutamatu osa. Eesti ajalugu ei ole võimalik uurida, ilma et see mingil moel riivaks eestlaste rahvustunnet. Meie minevik ei ole veel täielikult ajalooks saanud, me kanname seda endaga olevikus kaasas ja valime hoolikalt, mida tahame sealt tulevikku ühes võtta. Selline olukord seab ajaloolasele mitmeid piire, mille ületamine võib tipneda rahvuslikuks paariaks kuulutamisega. Julgen väita, et tänases Eestis ei ole näiteks võimalik kirjutada tõsiteaduslikku biograafiat Eesti Vabariigi esimesest presidendist Konstantin Pätsist. Või miks veel kümme aastat pärast iseseisvuse taastamist pole ilmunud ühtegi korralikku uurimust Saksa okupatsioonist Eestis (1941-1944)?

Lisaks tabuteemadele, näivad Eesti ajaloolasi (vähemalt üldkäsitluste tasandil) kummitavat mitmed minevikult päritud ajaloomüüdid. Eesti ajaloo selgroo moodustavad endiselt mässud ja lahingud, ennekõike muidugi meie ajaloolise põlisvaenlase — sakslase vastu. Meie ajalookirjutuses valitseb jätkuvalt selge järjepidevus nende Eesti asukate vahel, kes Lembitu juhtimisel ordurüütlite käest lüüa said, ja nende eestlaste vahel, kes Võnnu alt võidukalt koju naasid. Meil on raske vabaneda nendest ajaloopiltidest, mida möödaniku kirjanikud ja ajaloolased on rahva alateadvusesse maalinud. Kahjuks ei ole Eesti ajalugu ikka veel see neutraalne polügoon, kus ajaloolane saaks oma hüpoteese testida ja küsimustele vastuseid otsida, vaid pigem mineeritud lahinguväli, kus iga hetk võid kogemata mõne pommi otsa sattuda.

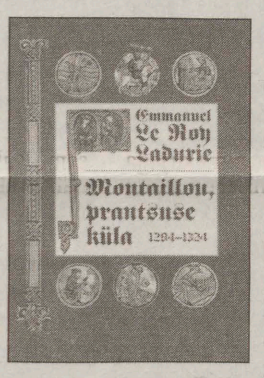

Oleviku suletus

Kuna mul on olnud õnn sooritada osa oma akadeemilisest *curriculumist* välismaal, siis olen saanud isiklikult veenduda, et ajalugu ei ole enam ammu rahvusteadus, vaid rahvusvaheline teadus. Rahvusvaheline ajaloolaskond moodustab üsna selgepiirilise ja selge eneseteadvusega perekonna, kus distsipliiniti teineteist väga hästi tuntakse ja teatakse. Praegu ei kuulu sellesse rahvusvahelisse ajaloolasperre ühtegi eesti ajaloolast (ma ei arvesta siinkohal välismaal elavaid eesti ajaloolasi). Tublimad meie seast on suutnud ennast tõestada lähipiirkonna kolleegide seas (Põhjamaades, Saksamaal), kuid siin mängivad sageli kaasa teadusvälised tegurid (sh baltisaksa elujõuline ajalootraditsioon, mis on aga ise Saksamaal suhteliselt marginaalne).

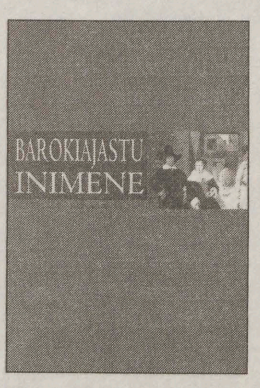
Selline situatsioon on mõistagi suures osas paratamatus; poole sajandi pikkust äralõigatust läänemaailmast ei ole võimalik heaks teha mõne aastaga. Kurvem on aga see, et väga raske on märgata sihipärast tööd Eesti ajalooteaduse integreerimisel rahvusvahelisse teadussuhtlusse. Külalisprofessoreid eksib Tartusse õpetama või konverentsile haruharva, sama erandlikud on nende Eesti kolleegide reisid välisülikoolidesse ja rahvusvahelistele konverentsidele (v.a. Põhjamaad ja (Balti-) Saksamaa). Rahvusvahelistest publikatsioonidest on targem vaikida (kuigi siin leidub meeldivaid erandeid).

Kuid oleviku suletus ei tähenda ainult institutsionaalset äralõigatust, viimasega võib kaasneda suletuse kõige kurvem variant – vaimne suletus. Oleks alusetu rääkida Eesti ajalooteaduse vaimsest suletusest. Kuid mõningaid vaimse piiratuse sümptomeid kohtab siiski, olgu selleks või kohalike ajaloolaste väga loid hoiak üldajalooküsimuste vastu (selle ilmekaks tõestuseks on juba aastaid vakantne üldajaloo professori ametikoht). Kui tuua ainult üks näide lähiajaloost, siin on Eero Medijaineni viimased tööd väga ilmekalt näidanud, kui palju võidab Eesti ajaloo mõistmine sellest, kui kohalikud sündmused paigutada üldajaloo konteksti.

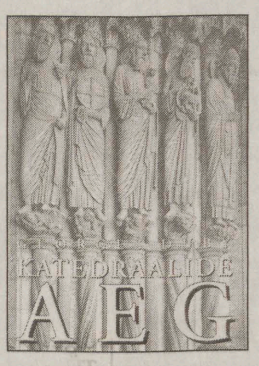
Teatava piiratuse märkidena julgeksin tõlgendada ka suhtelist hoolimatust ajalookirjutuse teoreetiliste probleemide vastu. Ajalooteadus on viimasel paaril aastakümnel maailmas üle elanud mitmeid pöördeid, mida on raske uskuda, kui piirduda eestikeelse kirjasõna lugemisega. Ajalooteadus, nagu iga teinegi inimtegevuse valdkond, ei püsi muutmatuna; me ei saa teha nägu, et meid need teiste vaidlused ei huvita. Me oleme kaasatud vaidlustesse nii ehk teisiti, kuna nende käigus mõtestatakse ümber ajalooteaduse mõte ja eesmärk; kõige õigem oleks vaidlustes osaleda teadlikult, mitte hiljem nende tulemused alateadlikult omaks võtta.

Ja tulevik?

Eesti ajalookultuur näib praegu üle elavat oma parimaid päevi. Ma arvan, et see ei ole ajutine nähtus, vaid kõneleb uuest stabiliseerumisest. Väga mitmed märgid näitavad, et Eesti on valinud avatud ajalooteaduse tee, mis on vaba mineviku ahistusest ja kammitsatest. Piisab kui viidata mõnele viimasel ajal ilmavalgust näinud uuenduslikule ajaloouurimusele. Lähiaastatel peaks ilmuma uus kolmeköiteline Eesti ajaloo ülevaade, millest saab kahtlemata oluline verstapost avatud ajalooteaduse teel.

UUDISED

Doktoriväitekiri ajakirjandusest

TÜ meedia ja kommunikatsiooni osakonna juhataja Halliki Harro kaitses Oslo Ülikoolis doktoriväitekirja ajakirjanduslike meetodite ja konventsioonide arengust Eestis erinevate poliitiliste režiimide tingimustes 1920.-1930. aastatest tänapäevani.

Uurimus läheneb metodoloogiliselt uudselt ajakirjandustekstide uurimisele, kombineerides uudise teooria, meediadiskursuse- ja kontentanalüüsi.

Harro doktoritöö on esimene põhjalik käsitlus ajakirjanduslike meetodite, žanrite ja konventsioonide arengust ning täiendab oluliselt Eesti ajakirjanduse ja kultuuriloo uurimist.

Halliki Harrole anti *doctor rerum politicarumi* kraad.

Kakskeelne üliõpilasajaleht

14. mail ilmub esimest korda üliõpilastele suunatud kakskeelne ajaleht. 8-leheküljelisele Üliõpilaslehele lisandub 4 venekeelset lehekülge.

Lehe tegemisel löövad kaasa mitte-eestlastest ajakirjandustudengid. Väljaannet leiab endiselt tasuta Eesti kõrgkoolide õppehoonetest ja ühiselamutest.

Integratsiooniprojekt sai alguse koostöös Integratsiooni Sihtasutusega. Üliõpilaslehte annab välja Eesti Üliõpilaskondade Liit.

Projekti eesmärk on vähendada lõhet Eestis õppivate eestlaste ja mitte-eestlaste kogukondade vahel, parandades infovahetust eri rahvusest tudengite vahel.

Tunnustus TÜ professorile

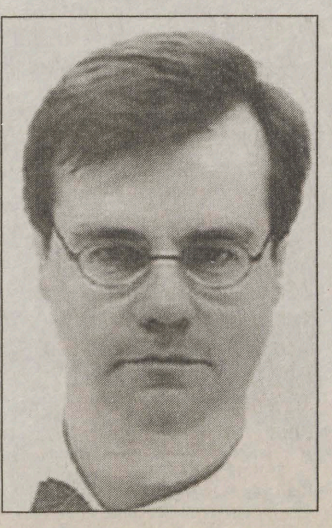
TÜ avaliku halduse prof Wolfgang Drechsler (pildil) valiti Alena Bronovska nim auhinna laureaadiks.

Auhind antakse üle 10. mail Riias rahvusvahelisel avaliku halduse konverentsil, kus Drechsler esineb avakõnega.

See Kesk- ja Ida-Euroopas ainulaadne akadeemiline tunnustus antakse igal aastal parimale avaliku halduse õppejõule. Nõuded on väga kõrged, mistõttu 2000. aastal jäi auhind välja andmata.

Wolfgang Drechsler on TÜs õpetanud alates 1993. aastast, 1996 valiti ta avaliku halduse professoriks. Ta on üks peamisi avaliku halduse eriala loojaid ja väljaarendajaid Eestis. Drechsler on Eesti teaduspreemia sotsiaalteaduste laureaat 1997. aastal.

Tema uurimisvaldkonnad on avaliku halduse teooria ja ajalugu, riigi roll majanduskasvus ning munitsipaalautonoomia. Lisaks õppe- ja teadustööle konsulteerib ta regulaarselt erinevate riikide valitsusi.

Tule muueumipäeval kartserisse!

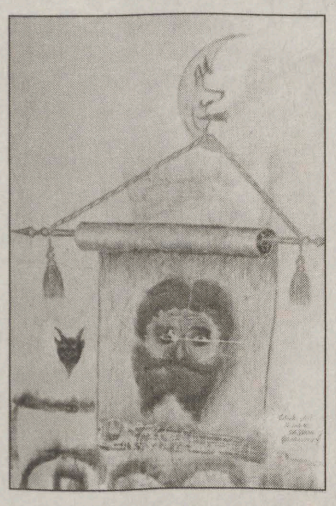
Inge Kukk
TÜ Kunstimuuseumi direktor

Rahvusvahelisel muuseumipäeval, 18. mail saab tasuta tutvuda TÜ peahoones asuva kartseriga.

19. sajandi üliõpilaselu lahutamatu osa ja õige burši auasi oli viibida vähemalt korra stuudiumi jooksul ülikooli karistuskambris – kartseris. Kuigi juba ligi sada aastat ei ole kartseris enam keegi pidanud istuma, on peahoone pööningul asuvasse katusekambrisse võimalik pilku heita kõigil soovijail.

Ülikoolis peeti hädavajalikuks asutada kartser juba 1803. aasta sügisel, aasta pärast õppetöö taaskäivitamist, et tugevdada akadeemilist distsipliini Tartus, maal ja Tartu lähiümbruses, sest sagenesid tudengite korrarikkumised ja linnarahva esitatud kaebused.

Sel ajal kuulusid ülikooli seaduse ja kohtuvõimu alla kõik ülikooli töötajad koos pereliikmetega alates rektorist ning lõpetades üliõpilastega ning nii mõistis ülikooli kohus karistusi vaatamata seisusele ja ametipositsioonile. Ülikooli õppejõud, teenistujad ning nende pereliikmed pidid tasuma tavaliselt rahatrahve, tudengid aga parandasid meelt kartseris. Kuna üksinda oli igav, siis veedeti aega seintele pilte joonistades, vemmalvärsse ja nimesid krohvipinda kirjutades või kraapides, mis on seintel näha tänapäevalgi. Raskematel juhtudel, nagu kaupmehe petmine või duelli pidamine, kestis karistus kuni 3 nädalat. Kergemal puhul (tasumata võlg ja raamatukogu raamatute õigeaegne tagastamata jätmine) 1-3 päeva. Kartseris on oma stuudiumiajal istunud ka tuntud isikuid, kellest Kr. J. Petersoni karistati hilja öösel tänaval viibimise eest, hilisemat rektorit Fr. W. Parrotit kaklusele õhutamise eest jt.

Suurt rahatrahvi pidi maksma aga oma rektoriks oleku ajal G. F. Parrot, kes keeldus kaupmehele maksmast aasta jooksul ärajoodud veinikoguse eest, kaheldes sündmuse toimumises üldse ja põhjendades seda sellega, et ta ei mäleta midagi.

Anekdootlike lugusid kartseris istumistest pajatavadki kunstimuuseumi giidid tuleval reedel peahoone pööningukorruse kartseris kell 12, 14 ja 16.

Teaduse tippkeskuste tegemise konkurss

Haridusministeerium kuulutas välja konkursi teaduse tippkeskuste moodustamiseks (EPL, teisipäev, 24.04.2001).

Tippkeskusteks võivad kandideerida interdistsiplinaarsed ühest või mitmest kõrgetasemelisest uurimisrühmast koosnevad teadusüksused, mis vastavad järgmistele tingimustele:

töötavad valdkonnas, mis vastab teaduse üldise arengu suundumustele;

on rahvusvaheliselt tuntud ja hinnatud;

osalevad doktoriõppes või kaasavad projektidesse ka doktorante ja järeldoktoreid;

neil on kriitilist massi ületav teadustöötajate, doktorantide ja abitöötajate arv ning teaduslik tase;

kaasaegne teadustöö materiaalne baas;

stabiilne sihtfinantseerimise tase, SA Eesti Teadusfond grante ja lisafinantseerimist teistest (sh rahvusvahelistest) allikatest.

Täpsustatud nõuded, esitatavate dokumentide loetelu ja konkursi kord, mis sisaldab lisaks infot niisuguste keskuste vajalikkuse, kandideerimise eelduste, Eesti tippkeskuste võrgu moodustamise ning tippkeskuste taotluste hindamise kriteeriumide kohta on saadaval haridusministeeriumi kodulehel www.hm.ee/korgharidus/tippkesk.html.

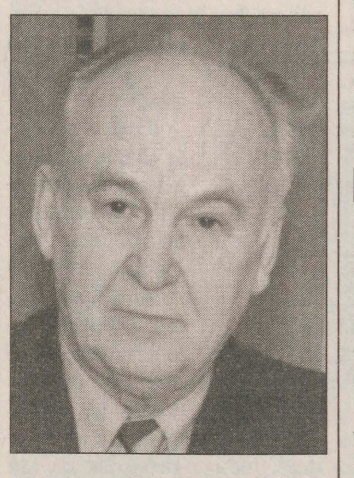
Konkursiks vajalikud dokumendid esitada kahes eksemplaris ja elektrooniliselt teadus- ja arendusosakonda (ph 302) Viktor Muuli nimele hiljemalt 5. juuniks.

Lisainfot saab Tartu Ülikooli teadus- ja arendusosakonnast: Viktor Muuli, 375 617, viktorm@ut.ee.

IN MEMORIAM

Evald Tõnisson

24.04.1928 - 1.05.2001

Eesti muinasteadust on tabanud raske kaotus. 1. mail lakkas tuksumast TÜ arheoloogia õppetooli emeriitprofessori Evald Tõnissoni süda.

Evald Tõnisson lõpetas 1946 Paide Keskkooli ja astus ülikooli ajalugu õppima. Enne lõpetamist 1951. aastal ta arreteeriti ja süüdistatuna nõukogude võimu vastases tegevuses tuli tal mitu aastat töötada Põhja-Komis vangilaagri söekaevandustes. 1955. aastal asus ta tööle TA Ajaloo Instituudis, mis jäigi põhitöökohaks. 1990. aastal valiti Evald Tõnisson TÜs taastatud arheoloogia õppetooli professoriks, kellena ta töötas emeriteerumiseni 1993.

Evald Tõnissoni teadlasesulg oli viljakas. Juba diplomitööst kasvas välja põhjalik artikkel muistsetest aaretest. Kandidaaditööna valminud liivlaste muistiseid käsitleva uurimise baasil ilmus 1974 monograafia "Die Gauja-Liven und ihre materielle Kultur (11. Jh.-Anfang 13. Jhs.)", mis on kõige põhjalikum raamat liivlaste vanemast ajaloost. Tõnisson on juhendanud kaevamisi paljudel muististel, aga tema erilist huvi pälvisid Eesti muinaslinnused, mille uurimise tulemusel valmis doktoriväitekiri, mille ta kaitses 1988 Moskvas. Arvukate teadustööde seas võib esile tõsta keskmise ja noorema rauaaja osasid "Eesti esiajaloos" (1982) – raamatus, mis pälvis Eesti riikliku preemia.

Evald Tõnissonist kui väga viljakast arheoloogia populariseerijast jäid meile arvukate artiklite kõrval raamatud "Linnamäed ja maalinnad" (1966) ning "Läbi aastatuhandete" (kaasautor Jüri Selirand; 1963, 1974, 1984 Eestis ja 1970 Soomes). Ühtlasi tegeles ta uute muististe väljaselgitamise ja nende kaitseprobleemidega, oli muinsuskaitse nõukogu ja arheoloogiamälestiste ekspertnõukogu pikaajaline liige.

E. Tõnisson oli Eesti Arheoloogiaseltsi (1989) üks asutajaist ja selle esimene esimees. 1998 valiti ta Läti TA välisliikmeks, tänavu autasustati teda Valgetähe III klassi ordeniga.

Omaette suure töölõigu Evald Tõnissoni tegevuses moodustas noorte arheoloogide koolitamine. Pikki aastaid juba enne professoriks valimist luges ta TÜs Eesti ja Baltimaade rauaaja kursust, juhendas ning oponeeris väitekirju. Noorematele kolleegidele andis ta alati lahkelt nõu nii kaevamistöödel kui artiklite vormistamisel. Evald Tõnisson on oma tööde ja tegemistega jätnud sügava jälje eesti muinasteadusse, aga samavõrra kõigisse neisse, kes tema kui inimesega aastakümneid kokku puutusid.

Ajaloo osakond
Arheoloogia õppetool

ÕNNITLEME

50

Heli Kuuste,
sekretär – 12. mai

55

Juho Kirs,
lektor – 14. mai

60

Hell Alapuu,
vanemlaborant – 14. mai

80

Robert Looga,
emeriitprofessor – 17. mai

Tartu Ülikool võtab teadus- ja arendusosakonda tööle

PEASPETSIALISTI

kelle ülesandeks on Euroopa Liidu projektide ja programmide ning Tartu Ülikooli teadus- ja arenduslepingute täitmise koordineerimine ning valdkonna tegevuse korraldamine.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus (soovitavalt teaduskraad)
- projektijuhtimise ning teadus- ja arendustöö lepingutega töötamise kogemus;
- väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti, inglise ja vene keeles
- hea stressitaluvus
- head iseseisva töö oskused ja otsustusvõime

Omalt poolt pakume:
- tipptasemel koolitust Eestis ja välisriikides;
- kaasaegset töökeskkonda;
- motiveerivat tulemuspalka.

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, *CV* koos palgasooviga, haridust tõendava dokumendi koopia ning lühike essee teadus- ja arendustöö lepingute korraldusest ülikoolides hiljemalt 23. mail TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info tel 375 145, e-post personal@ut.ee.

ACTA DIURNA

11. mail kell 10 algab Tartus Eesti Õiguskeskuse konverentsisaalis (Lossi 17) TÜ Euroopa Kolledži ja Eesti Panga rahvusvaheline konverents "Economic ja Monetary Union: Challenges and Risks" (majandus- ja rahaliit – väljakutsed ning riskid). Konverents jätkub 12. mail kell 9 samas. Info: Kristina Toming, konverentsi korraldaja, tel: 376 374, 051 01 241.

KAITSMISED

21. mail kell 16 toimub Paabelis (r 405) Liina Pärlini magistritöö "Karl Ristikivi eksistentsialism" ("Karl Ristikivi´s existentialism") kaitsmine magistrikraadi (MA) taotlemiseks eesti kirjanduses. Oponent: Janika Kronberg. Info: Hille Roots, tel 375 223.

24. mail kell 14.15 toimub Vanemuise 46-108 Dmitri Tseluiko matemaatika eriala magistritöö "Monge-Ampere operaatorid lõplike ja lõpmatute džettide struktuuris" kaitsmine. Juhendaja: prof Maido Rahula, TÜ. Oponent: dots Viktor Abramov, TÜ. Info: dots L. Loone 375 863.

LOENGUD

14. mail kell 10.15 toimub Lossi 3-222 Kieli ülikooli (Saksamaa) prof Annelor Engeli loeng "It could have happened in other countries too" fenomenoloogiast vägivalla antropoloogiani (Nabokovi jutustusest "Koroljok" ja "Oblako, ozero, basnja"). Info: Jelena Ussar, tel 375 353.

17. mail kell 11 algab Valga linna kultuuri- ja huvialakeskuses II Eesti-Läti kootöökonverents "Õpetaja roll infoühiskonnas". Konverentsi korraldavad Eesti-Läti ja Läti-Eesti instituudid koostöös Tartu Ülikooliga ja Läti Ülikooliga. TÜst esinevad ettekannetega õppeprorektor Volli Kalm, haridusteaduskonna asutajadekaan Toomas Tenno, õpetajakoolituse projektijuht Hasso Kukemelk jt. Info: Eeva Kumberg, tel 375 603.

18. mail kell 12.15 peab prof Lawrence T. White (Beloit College, USA) Tiigi 78 aud 118 loengu "An American in Morocco and Estonia: Lessons in Cross-Cultural Psychology". Loeng on inglise keeles. Kõik huvilised on teretulnud! Info: psühholoogia osakond Tiigi 78 - 334, tel 375 902, departm@psych.ut.ee.

Vabade kunstide professori Leonhard Lapini *work-shopid* toimuvad 18. mai kell 15-19 ja 19. mail kell 11-15 TÜ kunstide osakonnas Lai 34 I korruse ateljeedes. Eelregistreerimine! Info: Triin Lett, tel 375 669.

TEATED

Teabetalituse infotund 16. mail kell 11 nõukogu saalis "Tartu Ülikooli Avatud Ülikool on suurim tasuline ülikool Eestis". Ettekanded:
Mitte ainult rahast – Teet Seene, avatud ülikooli prorektor;
Elukestev õpe – õpilasest õppejõuni – Tiia Köss, kaugkoolituskeskuse juhataja;
Multimeediakeskus täna ja homme – Peeter Kukk, multimeediakeskuse juhataja;
Täppisteaduste kool on värav teadusesse - Viire Sepp, täppisteaduste kooli direktor.
Küsimustele on vastamas ka kõik teised kaugkoolituskeskuse spetsialistid. Infotundi juhib Eeva Kumberg, regionaaltegevuse peaspetsialist, tel 375 603.

17. mail kell 14 algavad Tartu Norra Seltsi korraldusel Kassitoomel Tartu linna IV klasside teatejooksuvõistlused, kell 16 räägib uue keeltemaja fuajees Norra arhitektuurist Toomas Muru ja kell 17 algab samas seltsi pidulik õhtu.

SPORT

20. mail kell 12 algavad Lääne-Virumaal Uljastel Eesti üliõpilaste meistrivõistlused orienteerumises. Võistlused toimuvad koos Virumaa-O jooksuga. Võistleldakse klassides H/D21. Info ja registreerimine easl@ut.ee, 07 333 233 14. maini.

2. ja 3. juunil on Eesti üliõpilaste meistrivõistlused kergejõustikus Toome tenniseväljakutel. Registreerimine 28. maini. Kavas kõik viis mänguliiki. EASLi liikmetele osalemine 25, mitteliikmetele 50 kr. Tiina Beljaeva, peasekretäri kt, 333 233

AULA

11. mail kell 19 Riia Läti Seltsi Rahvusmeeskoori kontsert. Tasuta.

13. mail kell 14 Tartu I Muusikakooli lõpetajate kontsertaktus.

13. mail kell 17.30 emade päeva kontsert. Esinevad Tartu Noorte Meeste Meeskoor ja Tartu Akadeemiline Meeskoor. Tasuta.

14.-18. maini kell 19 Tartu Vanamuusika Festivali kontserdid. Vt. www.ut.ee/festival/2001-kava.htm.

PRESIDENT JA PRESIDENDIVÕIM EESTI POLIITIKAS

TÜ politoloogia osakonna konverents 11.-13. mail

Reedel, 11. mail
I – Akadeemilised ettekanded
TÜ Raamatukogu konverentsisaalis
11-11.15 – avamine – Eiki Berg
11.15-11.45 – Kaido Jaanson – Riigipea institutsioon teise aastatuhande viimasel veerandil
11.45-12.15– Evald Mikkel – Asutavad presidendivalimised postkommunistlikus maailmas
12.45-13.15 – Rein Toomla – Valimiskogu fenomen: arengulugu
13.15-13.45 – Rein Ruutsoo – Lennart Meri: Euroopa integratsiooni eeskõneleja

II – Poliitilised ettekanded "Nägemus Eesti presidendist järgmise 10 aasta jooksul"
Keemiahoone ringauditoorium
15.30-15.45 – Avasõna – Rein Toomla
15.45-16.15 – Isamaaliit
16.15-16.45 – Keskerakond
16.45-17.15 – Mõõdukad
17.15-17.45 – Rahvaliit
17.45-18.15 – Reformierakond
18.15-18.30 – Lõppsõna

EESTI ÜHISPANGA STIPENDIUM

Hei, majandusteaduskonna tudeng, kes Sa oled lõpetamas 3. õppeaastat! Eesti Ühispank kuulutab välja konkursi kahele 10 000-kroonisele stipendiumile.

Stipendiumisaaja väljavalimisel arvestame:
- õppetulemusi,
- tulemusi teaduslikus uurimistöös,
- aktiivset enesetäiendamist ja
- ühiskondlikku aktiivsust (osavõtt üliõpilasorganisatsioonidest, spordiklubidest jne).

Kandideerimiseks esita sooviavaldus koos oma elulookirjeldusega hiljemalt 22. juuniks majandusteaduskonna dekanaati Helje Kaldarule.

Elulookirjelduses kirjuta kindlasti oma ülikoolivälisest tegevusest, too välja oma saavutused, osavõtt konverentsidest, publikatsioonid jne; põhjenda, miks just Sina oled vääriline stipendiumikandidaat. Ära unusta lisamast oma kontaktandmeid. Stipendiumid antakse üle sügissemestri alguses.

"SOTSIAAL- JA KULTUURIGEOGRAAFIA UUSI ASPEKTE II"

Ühiskonnageograafia seminar 14. ja 15. mail

14. mai - Vanemuise 46-327
10 Jussi S. Jauhiainen: Introduction
10.15 Petri Raivo: The Peculiar Touch of the East: Reading the Pre- and Post-War Landscapes of the Finnish Orthodox Church
14.15 Sirpa Tani: "That Kind of Girl in This Kind of Neighbourhood: Possibilities and Problems of the Street Prostitution Research

15. mai - Lossi 3-112
9 Sirpa Tani: Sirpa Tani: Sudden Changes, Promoted Places: Images and Urban Life

15. mai - Vanemuise 46-327
12.15 Petri Raivo: Landscaping the Patriotic Past: Finnish War Landscapes as a National Heritage
13.45 Jussi S. Jauhiainen: Afterwords

ÜLIKOOLIST TÖÖJÕUTURULE

Infopäev keemiahoone ringauditooriumis 16. mail kell 14-18.

14.15 Kuidas otsida tööd?
Urve Vool, Tartumaa Tööhõiveameti direktor
15.15 Elulookirjelduse (CV) ning kaaskirja koostamine
Raivo Valk, TÜ personalijuht
16.15 Tööõigus - tunne oma võimalusi
Triin Raudsepp, TÜ personaliosakonna jurist
17.15 Enamlevinud meetodid personalivalikus: dokumentide analüüs, intervjuu,testimine, rühmatöö
Mari Nõmm, TÜ personaliosakonna juhataja
Info: üliõpilaste karjääriteenistusest Ülikooli 20 - 301, Tel 376 205, 376 206, e-post career@ut.ee.

TARTU ÜLIÕPILASTEATRIS

Tartu Üliõpilasteater mängib Jüri Ehlvesti teatrimängu "Paul ja Suur Maailm" Tartu Ülikooli vana anatoomikumi ringauditooriumis (Lossi 38) 11., 14., 16., 17., 21., ja 23. mail kell 19. Piletite tellimine ja eelmüük Tampere Majast (Jaani 4). Info: Kalev Kudu, 055 696846.

AMETIÜHINGUKOMITEE TEATAB

TÜ ametiühingukomitee annab teada, et veel saab tellida endale ja oma perele suveks ööbimisvõimalust Saaremaa Ühisgümnaasiumi ühiselamus. Et kasutada SÜGi ja TÜAÜ poolt kokkulepitud 20 %-list hinnasoodustust, tuleb ööbimise eest tasuda TÜAÜ komiteesse hiljemalt 25. maiks. Soodustuse kohaselt maksab üks öö 2-kohalises 104 ja 4-kohalises toas 76 krooni. Avaldusi puhkamiseks Pärnu Koidula Gümnaasiumis ootame15. maiks. Info: tel 434 875.

Ametiühingukomitee

Au Pair büroo Dialoog koos oma partneragentuuridega välismaal pakub noorte vahetusprogrammi

Au Pair

USAs, Taanis, Norras, Rootsis, Saksamaal ja Prantsusmaal.

Veeda aasta välisperekonnas
õppides keelt ja teenides raha lapsehoidjana.

Au Pair büroo Dialoog.
Turu 9-4, Tartu. Tel 07 304 094. E-post: aupair@dialoog.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

ARH
TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

25. mai 2001

NR. 19 (2057) TASUTA

Laseri kohal hõljub Tartu vaim

Homsest ootab külastajaid AHHAA-keskuse interaktiivne näitus "Ahhaa, valgus!"

Varje Sootak

Poolteist kuud saab Vanemuise Kontserdimajas näha Tartu vaimu, lisaks palju nähtavat ja nähtamatut, ütles TÜ teaduskeskuse AHHAA projektijuht Tiiu Sild.

Ta juhib teisipäeval eksponaatide ülesseadmisel kõige rohkem tähelepanu optilisele lauale, mille peal kükitab suur lohelaser. "Selle laua on Kaido Reivelt koos Peeter Saariga üles pannud optika põhitõdede tutvustamiseks – kuidas levib valguskiir, mis juhtub, kui ta peegeldub või läbib prisma, läätse jne. Ja ka Tartu vaim hakkab sellesama laua kohal sõna otseses mõttes hõljuma, sest kohapeal luuakse temast hologramm," rääkis Tiiu Sild.

Hologrammid Pariisist

Kõige võimsama elamuse peaksidki Tiiu Silla sõnul pakkuma just hologrammid, mis toodi ühest maailma tuntumast keskusest, Hologrammide Muuseumist Pariisis. Tartusse toodi kolm hiigelsuurt hologrammi, mille küljepikkus on üle meetri. "Siin võib näha ka selliseid imeasju, nagu rullikeeratud läbipaistev filmilint, mille keskele õhku tekib äkki ere valguskujutis. Kusagil on tiiger, kellele võib käe suhu panna, või tohutu sild, millest võib läbi kõndida."

Hologramme peetakse nii väärtuslikuks, et Tartusse saabunud muuseumi direktor Anne-Marie Christakis jälgib ise nende ülespanekut.

Ainulaadne avamis*show*

Näituse tänaõhtusel pidulikul avamisel on 10 minuti jooksul võimalik näha Eestis esimest korda erilist laserite ja 3D-arvutianimatsiooni koosmängu. Firma Estla juhi Jevgeni Beriku sõnul tegelesid nad vaatemängu ettevalmistamisega viiekesi ligi kuu aega. Kasutatakse ka Estla kolm aastat tagasi Raekoja platsil toimunud võimsa laservaatemängu fragmente.

Hologramme aitas Vanemuise Kontserdimajas üles seada Pariisi Hologrammide Muuseumi direktor Anne-Marie Christakis. VARJE SOOTAK

"Umbes niisugune tunne on, nagu lendaksid helikopteriga Tartu kohal – tähetorni tagant tõuseb õhku tohutu virtuaalne hiigelpall, mis kannab AHHAA logot. See lendab üle Raekoja platsi, kus laser joonistab meie eelmisest *show*'st tuttavaid elemente. Kusagil umbes kaarsilla juures saab pallist lendav taldrik, mis sukeldub Emajõkke ja tõuseb Plasku juures jälle pinnale, et lennata otse peahoone ette," selgitab Tiiu Sild.

Miks valiti valguse teema?

Tiiu Silla sõnul püütakse näitusteks leida teemad, mis tavakülastajat, sealjuures kogu peret huvitavad. "Eelmisel aastal oli teemaks inimene, üle-eelmisel putukad. Valgus võimaldab käsitleda väga paljusid asju, jõuabki ju valguse kaudu enamik informatsiooni meieni."

Rikas ja mitmepalgeline teema võimaldab juhtida tähelepanu asjadele, mida me näeme, kuivõrd nad üldse nähtavad on. "Vahel asjad ei olegi nii, nagu nad paistavad – tegelikult on kõik pildid meie silma sattudes tagurpidi, aga aju keerab nad lihtsalt mugavasti sobilikku asendisse."

Tagurpidiolekut saab näha fuajees *camera obscura*'s, kus läbi väikese augu projitseerub pilt seinale, jalad ülespidi. "Meie kaamera omapära on see, et püüame näidata pilti ka stereos, ei tea, et keegi oleks seda varem proovinud."

Küsimusele, kust teemad tulevad, vastab Sild, et keskuse võimsaks ajupotentsiaaliks on oma teadusnõukogu, kuhu peale TÜ ja EPMÜ teadlaste kuulub ka näiteks Soome Heureka-keskuse direktor.

Kellelt mingi näituseidee pärineb, võtsid enda omaks parajasti nõukogu koosolekule kogunevatest liikmetest Henn Voolaid teadusteatri ja võlukasti, Matti Laan harulise valguse ja vihmata vikerkaare, Jaak Kikas aga polaroididega seotud värviefektid.

Neli korrust lõbu ja tarkust

AHHAA-näitused ei ole ainult meelelahutuslikud, vaid eelkõige õpetust jagavad. "Siin võib lõbutseda, aga võib ka targaks saada," ütleb Sild. Näiteks mõõtmetelt kõige suurema eksponaadi Saturni juures on astronoomide selgitavad tekstid – kui kaua sealt valgus tuleb, miks me üldse Saturni näeme, kui taevakeha ise ei helendagi jne.

Optikaekspositsioonis on kokku 22 stendi. Nii näiteks selgitab geomeetriline optika, kuidas kiired levivad või kuidas toimub värvuste liitumine.

Sponsorfirma Amecon toob näitusele oma ülikalli soojuskaamera, millega saab mõõta nii endal kui objektidel soojust ja külmust. "Videokaameras on võimalik näha iseenda kummalist pilti – nina on sinine, põsed kollased jne, ühesõnaga külmemad ja soojemad kohad eristuvad värvi järgi," selgitab Tiiu Sild. Kaamera töötab täielikus pimeduses infrapunaste kiirte abil.

Näituse päralt on kõik kontserdimaja neli korrust. Keldrikorrusel ootavad vaatajat kaheksa uhiuut kõverpeeglit. Rõdul saab AHHAA tuttavaid eksponaate üle vaadata. Aga kõike seda ja muudki saab näha alates homsest, kui vaid iga külastaja… peegellabürindist läbi pääseb.

Selle valmistaja, TÜ tudeng Härmo Saag, näituse ekspositsioonimeister, selgitas, et labürint on väljas teist korda, esmaesitlus toimus Intellektika messil. "See sai tehtud soomlaste eeskujul, neil oli väga hea lahendus, aga arvasin, et saab veelgi huvitavamalt teha."

NÄITUS "AHHAA, VALGUS!"

26. maist 15. juulini Vanemuise Kontserdimajas
Avatud iga päev kell 10-18.
Tavapilet 40 kr, õpilased, üliõpilased, pensionärid 30 kr, perepilet 95 kr, 3 korra pilet (nimeline) 60 kr, koolieelikud tasuta, rühmadele ettetellimisel (üle 10 inimese) 25 kr (õpetajale tasuta).
Tellimine tel 434 932, 377 537, ahhaa@ahhaa.ee.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Prof Peeter Toropi arvates õpetab semiootikaharidus puude taga metsa nägema
LK 3

Tudengid valivad esinduskogusid
LK 2

Majadusteaduskond pidas oma päeva
LK 2

TÜ vilistlased kohtuvad suvel Tartus
LK 3

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Tänasel istungil on kavas ära kuulata TÜ 2000. majandusaasta aruanne, muuta ülikooli põhikirja ja arutada 2002.-2010. aasta TÜ arengukava väljatöötamist.

Valimiseks on esitatud 5 audoktori ja 1 auliikme kandidaat.

Kavas on asutada haridusteaduskond, luterliku usuteaduse õppetool usuteaduskonnas ning eetikakeskus interdistsiplinaarse üksusena filosoofiateaduskonnas ja muuta akadeemilise personali ametijuhendite ning kandidaatidele esitatavaid nõudeid.

Samuti on päevakorras kinnitada Õpetajate Seminari vastuvõtueeskiri ja õppekavad, arstiteaduskonna põhimäärus ja Pärnu kolledži põhikiri, võõrandada kinnistud Oa tn 1, 3 ja 3a ning Baeri 4.

Virtuaalõppe arengut tutvustab avatud ülikooli prorektor prof Teet Seene.

Dekaanide valimisi

Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaani kandidaadiks esitas raku- ja molekulaarbioloogia instituut praeguse dekaani, geneetikaprofessori Ain Heinaru.

Prof Heinaru andis sel nädalal oma nõusoleku kandideerimiseks.

Rektor kuulutas välja ka sotsiaalteaduskonna dekaani valimised, mis toimuvad 28. juunil. Kandidaate saab esitada ülikooli akadeemilisele sekretärile registreerimiseks 14. juunini.

Tiina Tammani stipendium

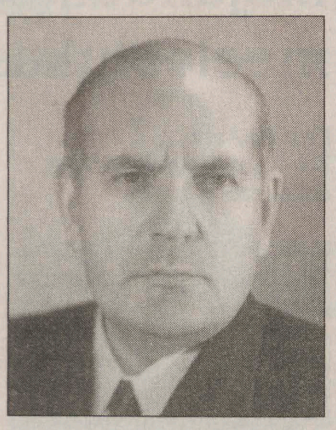
Eile anti kätte TÜ Sihtasutuse allfondina tegutseva Tiina Tammani nimeline stipendium. Tänavu pälvis selle TÜ ajaloo eriala 2. aasta üliõpilane Silver Loit essee eest, mis käsitleb Eesti ja Poola suhteid.

Ära märgiti ajakirjandustudengi Arp Mülleri töö. Kokku laekus kokku 12 tööd.

Konkureerimiseks tuli üliõpilastel esitada žüriile essee aktuaalseil päeva- ja riigiteemadel.

Prof Alfred Koort 100

30. mail kell 17 toimub TÜ pedagoogika osakonnas professor Alfred Koorti (TÜ rektor 1944-1951) mälestuskoosolek.

Üks Tartu Ülikooli traagilisema saatusega rektoreid, prof Alfred Koort sündis 29. mail 1901. Tema lühikeseks jäänud elu lõppes aastal 1956.

Kui räägime Koortist kui traagilisest isiksusest, siis seepärast, et ta kuulus põlvkonda, kes pidi tegema raskeid valikuid. Koort oli üks neist esimese Eesti Vabariigi haritlastest, kes olles küll näiteks osalenud koolipoisina Vabadussõjas, kaldus juunipöörde järel koostööle nõukogude võimuga.

Ta lõpetas TÜ 1924. aastal, õppis 1924-1927 stipendiaadina Göttingenis ja Pariisis, kaitses 1934 doktoridissertatsiooni. Koorti peetakse esimeseks eesti soost professionaalseks filosoofiks. Kuigi tema panus piirdus peaasjalikult vahendamisega, ei saa eitada Koorti olulist osa rahvusliku erialase keelekasutuse loomisel ja arendamisel. Koorti huvisfääri kuulusid psühholoogia, loogika ja eriti pedagoogika.

EÜS Veljesto liikmena oli Koort viljakas kirjamees, kes tundis muret ühiskonnas toimuva pärast. Koort kippus vastandama eetikat poliitikale. Vastuolude nägemine soodustas 1939. aastast ülikoolis professorina töötanud Koorti lepikkust nõukogude režiimi suhtes. Uus aeg aga oli veelgi vastuolulisem, mis teadusmehe murdis.

UT KÜSIB

Millest kirjutate bakalaureusetöös?

Ene Must
politoloogia eriala

Minu bakalaureusetöö teemaks on "Baltic Sea Region and Northern Dimension – competing region-building projects?". Teema valikul sai otsustavaks suur isiklik huvi ning soov anda omapoolne pisike panus suurde teaduse maailma. Töö põhiliseks sõnumiks on see, et Läänemere regiooni ning Põhjadimensiooni puhul on tegemist konkureerivate kontseptsioonidega rahvusvahelises poliitilises diskursuses. Senini pole Põhjadimensiooni üldisemalt analüüsitud kui regiooni ning seetõttu pole teda ka Läänemere regiooniga võrreldud. Töö kirjutasin inglise keeles, kuna eesmärgiks oli analüüsida ingliskeelseid poliitikute kõnesid.

Andreas Kangur
õigusteaduse eriala

Bakalaureusetöö teemaks on "Väikeste süütegude menetlus: põhiõigused *versus* kokkuhoid".

Miks? Süüteomenetlus on mu huviorbiidis olnud üsna ülikooli algusest peale ja nii võiks seda teemat näha mu õpingute loogilise osana. Oluline on ka teema aktuaalsus: Riigikogus on uued seadustikud, mis muudavad senist süüteomenetlust ning ka käsitlust üldse. Oluline on ka üliõpilaste õigusbüroo vahendusel saadud kogemus: haldusõiguserikkumiste asjades kodanike menetlusõigused kaitstud ei ole. Anglo-Ameerika süsteem pakub tegelikult palju häid lahendusi, mis ka meil edukalt töötada võiksid.

Airi Uljas
füüsika eriala

Minu bakalaureusetöö teemaks on "Kvaliteeditagamise meetmed keskkonnaproovide gammaspektromeetrilisel analüüsil". Keskkonnafüüsika üliõpilase valikuvõimalused ei ole just laiad, aga minu jaoks oli radioaktiivsus juba kooliajal füüsika huvitavaim osa ning tulin III kursusel ise FIsse tuumaspektroskoopia laborisse, et asja lähemalt uurida. Lõpetamine tundus veel kaugel olevat, õppisin ja vaatasin. Ideid lõputöö teema osas oli rohkem kui üks, kuid selgus, et see teema oleks laboris lisaks huvitavusele ka vajalik. Nii jäigi. Ehkki – kui teema poleks see, mis ta on, samas kohas kirjutaks ma seda tööd ikka.

UUDISED

Vana kohvik läheb remonti

Juulist alates sulevad oma uksed remondiks vana kohvik ja söökla.

Kohviku juhataja Tiiu Rätsepa sõnul saavad lõpetajad seal veel oma peod veel ära peetud.

OÜ Vana Kohviku juhatuse esimees Ardo Kubjas ütles, et uuendamisele lähevad nii kohviku kui söökla ruumid. I korrusel on kavas avada pubitaoline kiirtoitlustuskoht.

Remont tahetakse lõpetada sügissemestri jooksul.

Viis ühiselamut ehitada soovijat

Ülikooli Raatuse tänava ühiselamut soovib ehitada viis firmat.

Pakkumisel osalesid Merko Ehitus, Remet, FKSM, Skanska EMV ja Eesti Ehitus. Ühiselamute renoveerimise projekti juhi Heiki Pageli sõnul selgub parim pakkuja selle nädala lõpus.

Teatriuurijate kevadkool

25.-27. maini toimub Võrumaal Rõuge koolis IV noorte teatriuurijate kevadkool.

Üliõpilase Kiri Kauri sõnul on ürituse esmane ja olulisim eesmärk olla kursis kaasüliõpilaste teatriuurimuste ja mõtetega.

Ettekannetes räägitakse laste- ja noorteteatrist, lavakujundamisest, teatrikriitikast ja viimasel ajal ajakirjanduses kirgi kütnud teatriigavuse-teemal. Luubi alla võetakse mitmesugused erinevate maade ja ajastute draamakirjanikud ja -kirjandus, erinevatest aspektidest analüüsitakse lavatükke. Lisaks ettekannetele on kavas mitu isetegevuslikku etendust, toimub suur lavamaketivõistlus. Oma teatrimõtetega esinevad Margus Kasterpalu, Valle-Sten Maiste, Madis Kolk, Ivar Põllu, Sven Karja jpt.

Kevadkooli korraldab TÜ Teatriteaduse Üliõpilaste Loo.

Koguneb ülikooli kuratoorium

Täna ja homme saavad kokku ülikooli kuratooriumi liikmed.

Reedel kell 15 algaval koosolekul Ihaste hotelli konverentsisaalis kuulatakse rektori ülevaadet ülikooli viimasest tegevusaastast. Kahel päeval arutatakse ülikooli tegevust, et anda *alma mater*'ile omapoolseid soovitusi tegusamaks õppe- ja teadustööks ning ühiskonna teenimiseks.

Kuratooriumi liikmed osalevad ka näituse "Ahhaa, valgus!" avamisel.

Kuratoorium on ühiskonna ja ülikooli täiendav ühenduslüli mõlemapoolsete huvide tasakaalustatud arvestamiseks. Sellesse kuuluvad majandus- ja kultuuriringkondade ning valitsusasutuste esindajad.

Tartu ja Helsingi Ülikooli seminar

31. maist 2. juunini toimub ülikoolis järjekordne Tartu ja Helsingi ülikoolide vene kultuuri uurijate ühisseminar, kus osalevad teadlased ka USAst ja Venemaalt.

Artikliteks ümbertöötatud ettekanded avaldatakse teadussarjas Studia Russica Helsingiensia et Tartuensia.

Teadusseminar "Ajalugu ja ajaloofilosoofia kirjanduslikus tõlgenduses" on pühendatud teemale, kuidas kirjutatakse ajalugu.

Tõstame käe, kas teaduskonna või osakonna kogu moodustamiseks.

UT ARHIIV

Tudengid hakkavad kogusid asutama

Aija Sakova
saksa filoloogia üliõpilane

Eda Tursk
saksa filoloogia üliõpilane, TÜ Üliõpilasesinduse liige

ÜMARLAUD ÜLIÕPILASTE ESINDAMISEST TEADUSKONDADES

Järgmine koosolek toimub, esmaspäeval, 28. mail kell 18.15 peahoone aud 102.
Info: üliõpilasesinduse sekretär, Ülikooli 18a, tel 375 400, esindus@ut.ee.

SAMAL TEEMAL: Helen Eenmaa "Üliõpilaste esindamine kui süsteem", UT 4. mai 2001

Üliõpilasesindajate kogud teaduskondades ja osakondades ühendaksid üliõpilasi, üliõpilasesindust (ÜE) ja ülikooli, leiti ümarlaual "Üliõpilaste esindamisest teaduskondades".

Ümarlaua eesmärk oli välja selgitada tudengite esindatus teaduskondade nõukogudes ja teaduskondade tudengikogude moodustamise vajadus.

Teaduskondade nõukogudesse kuulub tudengite sõnul praegu üliõpilasi järgmiselt (põhiõppe üliõpilased, magistrandid ja doktorandid): filosoofiateaduskonnas 10, arsti- 7, majandus- 5, sotsiaal-, füüsika-keemia- ja matemaatika-informaatika- 4, kehakultuuri- 3 ja usuteaduskonnas 1.

Valimised tudengiesindajate kohtadele toimuvad vaid usu-, matemaatika- ja filosoofiateaduskonnas, teistes teaduskondades ei olnud ka esindajad ise teadlikud, millisel teel on nad teaduskonna nõukokku sattunud.

Õigus- ja bioloogia- geograafiateaduskonna kohta andmed puuduvad, kuna nende esindajaid ümarlauale ei ilmunud.

Esinduskogu on ainult arstiteaduskonnas

Praeguseks on tudengite esinduskogu loodud ainult arstiteaduskonnas, see kannab nime Arstiteaduskonna üliõpilasesindajate kogu (ATÜK).

Arstiteaduse üliõpilane Uku Visnapuu andis ülevaate kogu senisest tegevusest ja esilekerkinud probleemidest.

ATÜK moodustati 2000. aasta kevadel arstiteaduse, hambaarstiteaduse ja proviisori erialade põhiõppe kursuste esindajatest, lisaks kuulub sinna ka välistudengite esindaja.

ATÜK on arstiteaduskonna nõukoguga seotud seeläbi, et ta nimetab sinna enda hulgast seitse üliõpilasesindajat.

Arstiteaduskonnas on kogu üliõpilaste ametlik esindaja, millel on isegi oma eelarve ning mis räägib aktiivselt kaasa õppeprobleemide lahendamisel.

Ka filosoofiateaduskonnas liigutakse tudengikogude moodustamise suunas, nimelt toimuvad germaani-romaani osakonnas septembris valimised germaani-romaani osakonna üliõpilaskogusse (GRÜK).

Filoloogid teevad osakonna kogud

Eda Tursk tutvustaski kogu loomise tagamaid ja eesmärke ning liikmete esialgset valimispõhimõtet. Kohad jaotuvad järgmiselt: inglise filoloogia erialalt 4 esindajat, saksa filoloogiast samuti 4, prantsuse filoloogiast 2, skandinavistikast 2, hispaania ja klassikalisest filoloogiast kummastki 1.

GRÜK nimetab tulevikus enda liikmete hulgast neli esindajat osakonna nõukokku ja ühe teaduskonna nõukokku. GRÜKi asutamistoimkond näeb kogu eesmärgina osalemist osakonna nõukogu koosolekutel ja aktiivset kaasarääkimist uute õppekavade väljatöötamisel.

Üliõpilasesindajate kogu projekt

TÜ Üliõpilasesinduse V koosseisu liige Helen Eenmaa tutvustas üliõpilasesindajate kogude projekti. Selle kohaselt valitaks igas teaduskonnas üliõpilaste esindajate kogu, mis ühendab üliõpilasi, üliõpilasesindust ja ülikooli.

Nii oleksid esindajate kogud teaduskondade ja üliõpilasesinduse vahelülid. Esindajate kogu ülesanded oleksid: anda volitused teaduskonna nõukogu üliõpilaste esindajatele, esindada teaduskonna üliõpilasi ülikooli ja ÜE juures ning aidata kaasa info levikule ÜElt üliõpilastele ja vastupidi.

Kindel on see, et ÜE pakutud visiooni järgi oleks üliõpilaste esindamine teaduskonna tasandil tunduvalt efektiivsem ja ka side ÜEga oleks tihedam, sest aktiivsemad tudengid oleksid teaduskondades juba valimiste abil välja selgitatud ning neid saaks paremini kaasata ÜE töösse.

Miks on just selline mudel hea? Seni ei ole välja pakutud paremat ja paraku valitseb enamikus teaduskondades olukord, kus demokraatlik üliõpilaste esindatus puudub.

Ümarlaua ühine arvamus kinnitas, et esindatus teaduskonna või osakonna tasandil, mis tugineks tudengite enamiku arvamusel, on hädavajalik.

Teaduskonnad pole ühesugused

Põhiküsimus on selles, milline esinduskogu mudel sobib erinevatele teaduskondadele. Leiti, et identset struktuuri kõigis teaduskondades rakendada pole võimalik, kuna nad on väga erineva suurusega.

Tudengite sõnul oleks sotsiaalteaduskonnas ja ka filosoofiateaduskonnas ilmselt põhjendatum tudengikogude loomine just osakonna tasandil, sest osakondi on neis teaduskondades palju, ja nad on küllaltki erinevad ning teaduskonna ühine tudengikogu ei suudaks olla piisavalt efektiivne.

Ümarlaua järgmine koosolek toimub juba 28. mail, mil arutatakse konkreetsete kogude loomist teaduskondades täpsemalt.

Seekord ootame aktiivsemat osavõttu kõigist teaduskondadest ning kõiki neid, kel on värskeid ideid ja ettepanekuid esinduskogude loomiseks.

Loodame, et igal teaduskonnal on oma visioon, milline oleks parim viis esindada üliõpilasi oma teaduskonnas (kas valitakse ainult nõukogusse üliõpilaste esindajad, kas moodustatakse/valitakse üliõpilaste esindajate kogud või on veel mingi variant).

ARVAMUS

Kas suure poliitika väike liivakast?

Mikk Põdramägi
Tabula Rasa esindaja

Eduard Kanošin
Tabula Rasa liige

SAMAL TEEMAL: Taivo Kitsing "Üliõpilasesinduse valimiste analüüs", UT 11. mai 2001

TÜ Üliõpilasesinduse valimised näitavad, et poliitika on jõudnud ka esindusse.

Sisuliselt osalesid valimistel kolme partei nimekirjad: Respublica (RP Juventus), kes kavatseb erakonnastuda 1. detsembriks, Reform (Liberaalid) ja Isamaa (Noor-Isamaa).

Esimene alustas valimiskampaaniat pool aastat tagasi läbirääkimistega eelmise aasta võitnud nimekirjade (Vaikiv Enamus ja Force Majori) häälteveduritega, nagu Jaanus Pauts, Helen Eenmaa, Sven Kalle, Marek Kaljula ja Taivo Kitsing (kõik kandideerisid RP Juventuses).

Respublica oli palganud 7 projektijuhti, kelle eesmärk oli valimisvõidu filigraanne vormistamine ja absoluutse enamuse saavutamine. Põhilised propagandamaterjalid olid ainsa nimekirjana erilehe trükkimine, kus esinduses aasta otsa tööd teinud leidsid, et esindus ei ole midagi teinud ja seega tuleb valida neid.

Kahtlemata ei ole odav põhiliseks valimisürituseks ööklubi XS rentimine. Puändiks osutus grafoprojektori abil oma nimekirja ülistamine ja kahe nimekirja halvustamine. Taivo Kitsingu väited, et Tabula Rasa omandiõigus kuulub Arne Otterile, on absurd! Teha ennatlike järeldusi konsulteerimata nimekirja esindajatega on ebaeetiline. Alusetud on Kitsingu väited, et Tabula Rasa nimekirja seadsid üles endised TÜ ÜE esimehed Marek Herm ja Arne Otter. Otter oli Vaikiva Enamuse esindaja ja Marek Herm ei kandideerinud.

Hästi informeeritud allikate väitel pandi Liberaalide nimekiri kokku linnapea Andrus Ansipi teadmisel. Parimaks näiteks on see, et pärast nimekirjaliikmete grupipildistamist Raekoja ees kogunesid mitmed Noorte Reformiklubi liidrid linnapea kabinetti. Nimekirja kandidaadid olid Reformierakonna või Noorte Reformiklubi liikmed. Üsna selge seos Ansipi ja Liberaalide esinumbri Sven Illingu vahel on see, et Illing on Ansipi abi. Erakonna selget tuge oli tunda ka Atlantise üritusel.

Mis kasu saavad üliõpilaspoliitikas kanda kinnitama asunud parteid? Kogemusi kohalike omavalitsuste ja Riigikogu valimisteks. Pärast edukat kampaaniat ja võimupositsioonide saavutamist üliõpilaspoliitikas on võimalik promoda erakondi läbi tituleeritud üliõpilaspoliitikute.

Tabula Rasa peab esinduse üheks põhiliseks väärtuseks üliõpilaspoliitika täielikku sõltumatust partei poliitikast.

Majandusteaduskond eesotsas dekaaniga läheb vastu IQ mõõtmisele.

ENE KIVISIK

Majandusteaduskonnal meeleolukas oma päev

Ene Kivisik
TÜ majandusteaduskonna dekanaadi juhataja

Möödunud reedene kuues TÜ majandusteaduskonna päev viis rahva linnast välja.

Pärast dekaani prof Jüri Sepa hea tuju loovat tervitust oma kabineti rõdult suundusid Economicumi ette rivistunud tudengid, õppejõud, sekretärid ja vilistlasühingu liikmed linnast välja. Ligi 6-kilomeetrilist rahvamatka Luunja lastelaagrisse alustanud laululehtede, õhupallide ning seljakottidega varustatud seltskonna tuju ei suutnud rikkuda teel olevad takistused – täpsuse, osavuse, ilumeele ja IQ mõõtmine.

Laagris, metsa all, ütles dekaan oma kõnes, et teaduskonnal on viimasel aastal hästi läinud: teadustöö sai rahvusvaheliselt komisjonilt kõrge hinnangu, akrediteeriti ka ärijuhtimise õppekava, omavahenditest on saanud toetada nii raamatute ostu kui doktorantide õpinguid jne. Muret teeb aga riigitellimuse oluline vähenemine.

Teaduskonna kolmes sarjas – õppevahendid, teaduskirjandus, toimetised – ilmunu esitluse lõpul anti sõna aasta viljakaimale autorile dots Kulno Türgile. Teemal, kuidas kirjutada menuraamatut, kõneles samal päeval 60. sünnipäeva pidnud dots Otto Karma.

Hea tuju ja osalemisrõõm ei jätnud osalisi maha ka päeva sportlikumas osas: korvpallis, mille võitsid tudengid, kombineeritud teatejooksus, köieveos. Päev lõppes hoogsa sokipeoga.

Teaduskonna päeval on alati toetaja ja osaleja olnud ka vilistlasühing Hermes, nii ka seekord.

Peeter Torop: Semiootikaharidus õpetab puude taga metsa nägema

Andres Toode

"Semiootikutel tööturul probleeme ei teki," kinnitab semiootikaprofessor Peeter Torop, kes pälvis sellel aastal Eesti Vabariigi teaduspreemia humanitaarteaduste alal uurimuste eest slavistika, tõlketeooria ja semiootika valdkonnas.

Semiootikaharidus annab lõpetajale mobiilsuse ja võime hakkama saada ükskõik millisel erialal.

KULDAR PILD

Mida annab semiootikaharidus?

Semiootika eriala lõpetaja on saanud sellise hariduse, et tema kohta võib öelda nagu nõukogude ajal: laia profiiliga spetsialist. Nimelt hävitavad praegused hariduse ümberkorraldused ajaloolise õpetamisviisi. Kui varem läbiti õpingutes kogu teadusvaldkonna ajalugu ja filosoofia, alustati algusest ja lõpetati lõpus, siis nüüd kujutab haridus endast fragmentaariumi. Tänu oma haridusele on semiootik võimeline asju koos hoidma, üksikosadest tervikut looma. Tööturul on semiootiku tase täiesti tunnustatud, üritame seda renomeed veel tõsta.

Mida semiootik pärast ülikooli lõpetamist tegema hakkab?

Kuna turg on muutlik, siis ei saa me töötada vaid ühe turuniši heaks, vaid peame hoolitsema, et ta oleks mobiilne. Kõige lihtsam vastus oleks, et ta võiks näiteks spetsialiseeruda kultuurikriitikale – teater, muusika, film, raamat. Aga kahtlemata on juba ka neid, kes tegelevad sotsiokriitikaga. Me rõhutame oma üliõpilastele, et semiootika on baasaine ja spetsialiseerumine ning oma tulevik tuleb kujundada just läbi kõrvalaine.

Aga ehk peaks semiootika olema hoopis kõrvalaine, mida saaks või isegi peaks õppima kõik üliõpilased?

Tegelikult on need kaks erinevat haridust. Ühe puhul rikastab semiootika erinevaid distsipliine, ajaloolane, jurist või lingvist õpib uusi vaatenurki juurde. Haridus, mille puhul semiootika on baasaine, kultiveerib aga üldist semiootilist mõtlemist, mis tagab loomuliku sidususe erinevate teadmiste vahel. On öeldud, et semiootika ongi eelkõige mõtlemisstiil.

Mis seda mõtlemisstiili iseloomustab?

Kindlasti on see süsteemne mõtlemisviis. Semiootiku jaoks on tähtis see, et tegeldes mingi lokaalse nähtusega – näiteks märgiga, teab ta samas, et see on osa märgisüsteemist. Et autonoomne tähendus on vaid üks osa tähendusest, et terviku esindajana omab ta hoopis muud tähendust. Usun, et suudame kultiveerida võimet otsida tervikut, näha süsteemi. Puude taga metsa.

Teiseks harjutab semiootikaharidus inimest otsima neid märgisüsteeme, mis ei tundugi esialgu üldse märgisüsteemina. Õpib üksikute nähtuste taga leidma embrüonaalses staadiumis süsteemi. Kultuuri- ja sotsioanalüüsi puhul on see oskus väga tähtis.

Neid oskusi oleks tänapäeval igal inimesel vaja. Kui suur on semiootika vastu huvi Tartu Ülikoolis?

Siin on tugev vastuolu meie vaimsete ja institutsionaalsete võimaluste vahel. Oleme väga hea näide üleminekuajast, näide, kui raske on uuel struktuuril tekkida ja areneda.

Ülikooli rahastamispoliitika on olnud ikka selline, et säilitati vanu struktuure ja mis üle jäi, siis sellega rahastati uusi struktuure. Tulemusena on osakond ülikooli poolt välja arendamata, näiteks praegu on meil eelarvest kaetud pisut üle kuuekümne protsendi.

Oleme sunnitud kasutama erimeetmeid, et täita õppekava nende väheste õppejõududega, näiteks lugema põhikursuseid üle aasta. See mõjub halvasti kvaliteedile.

Kas nii, et ülikool sellest valdkonnast, mille järgi meid välismaal ehk kõige rohkem teatakse, eriti ei hooli?

Näib küll. Aga olen ikkagi optimist ja usun, et ehk aitab ka see teaduspreemia kaasa meie tunnustamisele ülikoolis.

Erinevalt Tartu Ülikoolist Te vist mujal eriti tunnustust ei vaja?

Ei. Näiteks on meie teadussari Sign Systems Studies rahvusvaheliselt üks enim aktsepteeritumaid semiootilisi väljaandeid. Suvel ilmub meil koostöös Saksamaa Kasseli ülikooliga ökosemiootika erinumber.

Tartu nimi ongi semiootikas seotud mitmete uute distsipliinidega. Üks neist on tõlkesemiootika, millega mina tegelen, teine on kindlasti ökosemiootika, millega tegeleb Kalevi Kull, ja kolmas valdkond on kirjandussemiootika, millega tegeleb Mihhail Lotman. Uus arenev distsipliin on sotsiosemiootika.

Mida uurib tõlkesemiootika?

Kui tekstide voog on kultuuris niivõrd suur, et tükib kaduma piir originaalide ja sekundaarsete tekstide vahel, selles mõttes, et tekste tarbitakse suvalises järjekorras, siis tekib vajadus kirjeldada neid kultuuris toimuvaid protsesse ühtse süsteemina. Tõlkesemiootiline lähenemine on siin väga kohane, sest see näitab, millised teksti transformatsioonid on kultuuris võimalikud ja kuidas tekstid eksisteerivad mitte ainult tekstidena, vaid ka mentaalsena kultuurimälus.

See pole ainult kultuurianalüüsi probleem, vaid ka praktilise tõlkimise probleem. Tõlkimine pole ammu enam puhas lingvistiline tegevus. Minu jaoks on väärtus just selles, et nende teooriate vastu on tekkinud huvi ka tehnilistel tõlkijatel. Näiteks alustas üks maailma esikümnesse kuuluv teaduskirjastus Guaraldi Gruppo Logos minu raamatuga oma uut sarja praktilistele tõlkidele. See raamat oli üks põhjusi, miks mulle see teaduspreemia määrati.

Semiootika on noor ja populaarne teadus. Kohati jääb mulje, et semiootilisi meetodeid kasutatakse peaaegu igas teadusvaldkonnas?

Maailmas väga palju, Eestis paraku mitte. Sageli on vanem Eestis teadlaskond kahjuks liiga vähe kursis sellega, mis mujal maailmas toimub. Väga iseloomulik näide: kui Eestit külastas Ameerikas elav eestlanna, maailma üks tuntumaid lingviste Ilse Lehiste, siis ta ütles ühes teleintervjuus, et Eestis on väga head lingvistid ja eesti keele näol ka väga hea uurimismaterjal, aga ei ole kooskõla maailma teaduskeelega. Puudub metakeeleline ühtsus. See tähendab, et ainult inglise keeles kirjutamisest ei piisa.

On ka teine oht. Juhul, kui akadeemiline taust on vähene ja ei olda piisavalt kursis uusimate suundadega, võib tulemuseks olla manipuleerimine uute mõistetega, mis ei tööta uurimise reaalsel, vaid ainult eksponeerimise reaalsel. Vorm on, aga sisu ei ole.

Aga neid, kes kasutavad uusi uurimismeetodeid, muu hulgas ka kultuurisemiootilist aparaati, tuleb üha juurde. Eriti noorema generatsiooni hulgast.

UUDISED

TÜ tudengid meistrid orienteerumises

20. mail Uljastel peetud Eesti üliõpilaste meistrivõistlustel orienteerumises (koos Virumaa-O jooksuga) olid tublid TÜ tudengid.

Osalesid üliõpilasorienteerujad 7 kõrgkoolist ning konkurents oli eriti tihe meeste klassis.

Meistrid selgitati põhiklassis H21 ja D21. Meestel tuli 9,5 km rajal üles leida 26 ning naistel 6,9 km jooksul 20 kontrollpunkti.

H21 3 esimest kohta tuli TÜsse: 1. Olle Kärner (aeg 01:01:04, 2. Alar Abram (01:05:50), 3. Andreas Kraas (01:05:57).

D21 1. koha võitis Age Poom (01:02:29) TTÜst, teine oli Heleri Valk (01:15:05) TÜst.

Eesti Akadeemilise Spordiliidu peasekretäri kt Tiina Beljaeva sõnul näitas üliõpilaste head taset see, et nii meeste- kui naisteklassi võitjad olid ka Virumaa-O jooksu parimad.

Looduskaitsering looduskaitsekuul

Tartu üliõpilaste looduskaitseringil toimus eelmisel nädalavahetusel Võrtsjärve Limnoloogiajaamas ökosüsteemide kaitsele ja uurimisele pühendatud õppepäev. Ringi presidendi Taavi Nuumi sõnul võttis neid lahkelt vastu limnoloogiajaama rahvas, kes tutvustas jaama tegevust. "Sel nädalavahetusel osaleb ring Matsalu Looduskaitsealal rohunepiloendusel," ütles Nuum.

Tänavuse looduskaitsekuu moto on pärandkooslused ja nende kaitse. Ringis on toimunud temaatilisi seminare jt üritusi.

Mai algul korrastati koos SA Tartumaa Turism ka OÜ Hendrikson&Co Emajõe kaldaala Anne kanali ja Emajõe vahel.

Traditsiooniline lõpulõke on 3. juunil Leegu järve ääres.

Plaatide esitlus raamatukogus

Eile toimus TÜ Raamatukogus plaadifirma ECM plaatide esitlus ja müük.

Tutvuda sai ligi sajakonna erineva ECMi plaadiga. Suurem osa firma plaaditoodangust kuulub improvisatsioonilise muusika valdkonda, on ka jazz- ja nn kaasaegset klassikalist muusikat.

Raamatukogu garderoobifuajees asuvasse raamatupoodi on kavas jätta müügile ca 30 nimetust plaate. Koostöö jätkumisel muutub ECMi plaatide müük seal võimalikuks koguaeg. Pood on lahti E-R kl 11-17.

Ürituse ühe peakorraldaja, Eesti Filharmoonia Kammerkoori Fondi esindaja Erkki Targo sõnul oli müügikoha valikul otsustava tähtsusega küllalt mahukas ECMi fonoteek raamatukogu muusikaosakonnas (173 plaati 620 võimalikust). "Selle täiendamine loob Eesti oludes unikaalse võimaluse kogu ECMi toodangust sobiva plaadi valimiseks ja ostmiseks või tellimiseks majast lahkumata."

Raamatukogu poolt koordineeris üritust muusika- ja keeleõppekeskuse juhataja Avo Kartul.

Fond (www.epcc.ee/fond.html) on loodud filharmoonia kammerkoori tegevuse toetuseks. Plaadifirmaga ECM on kammerkooril olnud tihe koostöö (www.ecmrecords.com).

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Mädler viibis pidevalt tähtede keskel

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

W. Struve järglane Tartu tähetorni juhataja kohale Saksa astronoom ja meteoroloog prof Johan Heinrich Mädler kirjutas Tartus mahuka teose "Populaarne astronoomia", raamatu astronoomia ajaloost, avaldas kosmograafia- ja geograafiaõpikuid ning töötas kalendrireformi põhimõtete kallal. Tema teos 'Centralsonne", mis sisaldas hüpoteese galaktika struktuuri kohta, ajendas erakordselt pika järelkajaga väitluse. Oma ideid levitas ta arvukatel loengutel.

Ta jätkas Kuu uurimist ja viis edasi Struve alustatud tähtede asukoha ja kaksiktähtede mõõtmisi. Ta vaatles ka planeete, komeete, meteoriite, helkivaid ööpilvi ja muud. Mädler oli 19 akadeemia ja õpetatud seltsi liige või auliige, Leipzigi ülikooli doktor ja Viini ülikooli audoktor.

Astronoomia ajalukku on Mädleri nimi jäädvustatud stellaardünaamika ja teadusliku kosmoloogia rajajana ning selenograafia edasiarendajana.

Kuulsat astronoomi ei ole unustatud ka Tartus: 1996 paigaldati Mädlerile mälestustahvel Tähetorni kompleksi kuuluva maja seinale.

Vilistlaskogu Tartu koondis toimib

Sirje Mark
Tartu koondise juhatuse liige

Vilistlaskogu Tartu koondis lõpetab traditsiooni kohaselt oma tegevusaasta piknikuga ilusaimas Tartu aias – ülikooli botaanikaaias.

Möödunud suvel said ülikooli vilistlased kokku Vargamäel Simisalu matkakodus.

SIRJE MARK

Nii oli see ka eile, kus lisaks kokkuvõtete tegemisele anti kätte vilistlaskogu esimene stipendium paljulapselisest perest pärit tublile tudengile. Stipendiumi (10 000 kr) sai prantsuse keele ja kirjanduse eriala 1. aasta üliõpilane Reet Aasmäe.

Ei saa öelda, et vilistlaste tegevus õppeaasta algusest alates oleks just väga tormiline olnud. Kui 1997. aasta juunikuus tulid asutajaliikmed täis õhinat ülikooli ajaloo muuseumi tähtsa kogu asutamisele, siis võib-olla ei olnud ja pole veel praegugi leitud oma päris õiget teed ja identiteeti.

Enim on vilistlaskogu ühendanud Tartust kaugemate regioonide vilistlasi kohapealsetes koondistes. Tartlastest vilistlased on jäänud rohkem kõrvaltvaatajaks, sest ühendusi ja võimalusi seltsieluks on väga palju, ja ka ülikool kui huviobjekt on igal ajal avatud ja siinsamas.

Kokku on tartlased saanud iga kuu neljandal neljapäeval kell pool kuus õhtul ülikooli kohvikus. Uusi liikmeid ootame igale kokkusaamisele. Oleme osa saanud ülikooli aastapäevaüritustest ja koos arutanud üli-koolielu-olu ja eesmärke, pidanud plaani suvepäevade korraldamiseks. Tulnud on need, kes on tahtnud ja tundnud end osakesena ülikoolivälisest tegevusest.

Tartu koondise korraldada on sel aastal vilistlaskogu suvepäevad. Need toimuvad 7. ja 8. juulil Tartus ja Madsa puhkemajas Tartumaal. Jälgige reklaami ja tulge kõik!

Jätkub TÜ ja Hermann Reiside koostöö

Reet Kalamees
Hermann Reiside Tartu büroo juhataja

23. mail kirjutasid Tartu Ülikool ja Hermann Reisid alla püsikliendilepingule, mille eesmärgiks on ülikooli töötajate reisiteenuste korraldamine ning ülikoolipoolsete reisikulude vähendamine koostöös reisibürooga.

Hermann Reisidel on TÜga pikaajaline koostöö. 1996. aastast on välja antud Hermanni reisistipendiumi, mis on loodud doktorantide ja magistrantide toetamiseks õppereisidel. Eelmisel aastal ulatus stipendiumifond 44 000 kroonini.

Ülikooli töötajatele garanteerib büroo soodsaima hinna, mida on võimalik pakkuda.

Kõik konsultatsioonid ja reisiplaanid on TÜ töötajaile tasuta.

Teenindame telefoni, meili ja faksi teel, tellimustele vastame vähemalt 24 tunni jooksul.

Reisidokumendid toimetame kliendi soovil kulleri abiga Tartu ja Tallinna piires kätte tasuta, TÜ töötajate jaoks on maksetähtaeg 21 päeva. Uue teenusena pakume ööpäevaringset kliendituge.

Ülikooli töötajatel on võimalik taotleda soodustingimustel Hermanni kliendikaarti.

Uude lepingusse on lisandunud mitmeid soodustusi reisikindlustuste, laevapiletite, lennupiletite ja hotellide müügil.

Eraldi teenusena pakume konverentside ja nõupidamiste korraldamist.

Täpsem info ja piletite tellimine: Lossi 3, tel 401 444, sales3@hermann.ee.

Geograafia vs geoloogia

Jaan Pärn
TÜ geograafia üliõpilane

Traditsioonilise geograafide ja geoloogide jalgpallimatsi võitsid geograafid 2:1.

Sügisene hävitav 9:1 võit oli geoloogide jalgpallimeeskonna tõstnud enneolemata kõrgesse favoriidiseisusesse. Geoloogia koondmeeskonna parem ettevalmistus ja läbimõeldum mänguplaan ei tõotanud geograafidele midagi head.

Suur enesekindlus hakkas geoloogide mängu kammitsema juba pärast esimeste rünnakute nurjumist. Mänguohjad võttis üle K. Kohvi juhtimisel tegutsenud geograafia poolkaitseliin. Paremal äärel näitas M. Tiru väledaid spurte ja teravaid tsenderdusi. Ootamatu surve tekitas kivimihuviliste tagumistes liinides täieliku kaose.

Esimene värav sündis 16. minutil vasturünnakust. Geograafia kaitsja poolt piki täiesti tühja vasakut äärt löödud palli sai O. Tomingas, kes segamatult värava poole silkas ja palli väheste raskustega väravasse toimetas. 1:0 geograafiale.

Peagi leidis läbisööt jällegi geograafide ründaja H. Orgse, kes palli väravavõrku virutas. 2:0. Väravad ei toonud mängupilti vähimatki muutust. Maateadlaste tsenderdused ja läbisöödud üha teravnesid. Vaid nende vormistamisel väravaks hakkasid ründajad päris rängalt eksima.

Teisel poolajal mäng veidi rahunes. Suurem huvi rünnata kuulus nüüd ju ilmses alavormis geoloogidele. Alles siis, kui 90 minutit mängitud, said südames juba võitu tähistavad geograafid karistatud. R. Mõtlepi poolt 10 meetri pealt teele saadetud pall sai kaitsja jalast ettenägematu põrke ning rikošettpall leidis tee alumisse paremasse väravanurka. Kohe kõlas ka lõpuvile ning alata võis geograafide pillerkaar.

Jalgpalliväljakul avaneb geoloogidele revanšivõimalus juba tuleval oktoobril.

Tulekul "Üliõpilaste suvemängud 2001"

Jaak Raie
EASLi projektijuht

Eesti Üliõpilasspordi Nõukoda (EÜN) koos Eesti Akadeemilise Spordiliiduga (EASL) korraldab 29. juunist 1. juulini Käärikul "Üliõpilaste suvemängud 2001."

Eelmisel aastal taaselustatud üliõpilasspordi suurüritusele ootavad EÜN ja EASL seekord üle 300 üliõpilase ligi 20 kõrgkoolist. Kolmepäevase spordiürituse kavas on kõrgkoolidevahelised võistlused jalgpallis, tänavakorvpallis (meistrid ja harrastajad), rannavolles (meistrid ja harrastajad), ümberjärvejooksus, teatetriatlonis, rattakrossis, ujumises, teatejooksudes.

Rektoritele on mitmevõistlus "Rektori päev" ning sellele järgneb arutelu rektorite ja tudengite vahel teemal "Üliõpilassport – kellele ja mida?".

Toimub ka hulgaliselt meelelahutuslikke jõukatsumisi.

Suvemängudele registreerumine on lihtne ning kestab ürituse alguseni. Seitse söögikorda, võistlustest ja kultuuriüritustest osavõtt ning ööbimine telklaagris maksab eelregistreerimise lõpu 31. maini kõigest 290 krooni, juunis juba 350 krooni. Kes telkides ei soovi ööbida, võib broneerida endale soodushinnaga koha Kääriku hotellis.

Kõik üliõpilased ja õppejõud saavad registreeruda ja täpset infot interneti aadressilt www.ut.ee/easl/suvem või EASLi telefonidel 07 333 233 või 052 00 841.

AJALUGU JA AJALOOFILOSOOFIA KIRJANDUSLIKUS TÕLGENDUSES

TÜ ja Helsingi Ülikooli vene kultuuri uurijate VIII ühisseminar

31. mai, ülikooli nõukogu saal
11 Avamine.
11.30 D. Bethea (Wisconsin-Madison). Pushkin's "The History of Pugachev" and the Zero-Degree of Fiction.
12 P. Pesonen (Helsingi). Ajalugu kui fiktsioon: sotsrealismi ja postmodernismi vahel.
12.30 P. Torop (Tartu). Loodus ja/kui ajaloofilosoofia.
15 J. Pogosjan, M. Smor□evskihh (Tartu). Peeter I keisrikõne 1720. aastate ametlike deklaratsioonide kontekstis.
15.30 L. Volpert (Tartu). "... mõttetu ja halastamatu" (J. De Stael ja Puškin poliitilisest fanatismist).
16.30 A. Dolinin (Wisconsin-Madison). Puškini "Kapteni tütar" kui metaajalooline romaan.
17 A. Nemzer (Moskva). M. Lermontovi antihistorism.
17.30 Diskussioon.

1. juuni, ph aud 102
11 L. Kisseljova (Tartu). Napoleoni sõjad F. Bulgarini interpretatsioonis.
11.30 T. Fraiman, I. Fraiman jt. (Tartu). Mälestuste □anr ajaloolis-tüpoloogilises valgustuses.
12 R. Leibov (Tartu). Napoleoni müüt F. Tjuttševi loomingus.
12.30 T. Kuzovkina (Tartu). 1836. a tulekahju Lemani palaganis kaasaegsete literaatide tõlgenduses.

ph aud 139
15 B. Hellmann (Helsingi). Leonid Andrejev ja vene revolutsioon.
15.30 J. Grigorjeva (Tartu). Steiner ja Fjodorov.
16.30 A. Danilevski (Tartu). B. Temirjazevi jutustuse "Majake 5. Ro□destvenskaja tänaval" ajaloofilosoofia.
17 T Suni (Helsingi). J. Tõnjanovi jutustuse "Maloletnij Vitušišnikov" temaatikast.
17.30 Diskussioon.
18 Kohtumine semiootika osakonnas.

2. juuni, ülikooli nõukogu saal
11 L. Pild (Tartu). D. Mere□kovski "Napoleon": õigus ajaloofilosoofiale.
11.30 R. Voitehhovitš (Tartu). Ajalugu ja müüt M. Tsvetajeva varasemas draamaloomingus.
12 H. Ruutu (Helsingi). Ajalugu ja müüt Marina Tsvetajeva novellis "Dom u Starogo Pimena".
12.30 E. Kahla (Helsingi). Magic Repetition: Use of Numeral Seven in M. Tsvetaeva's Poetics.
15 S. Issakov (Tartu). Vene kirjandus 1920-30.a Eestis kui ajaloolis-kultuuriline nähtus.
15.30 G. Ponomarjova (Tartu). Vanausulised Nikolai I-ajastu kultuuris.
16.30 S. Savitski (Helsingi). Ajalooline marginaalsus Leningradi underground'i kirjanduses.
17 J. Kurganov (Helsingi). Anekdoodid Putinist.
17.30 Diskussioon.
18.00 Kohtumine vene kirjanduse õppetoolis

Tartu Ülikool võtab õppe- ja üliõpilasosakonda tööle

ÜLIÕPILASNÕUSTAJA

kelle ülesandeks on üliõpilaste nõustamine õppeküsimustes ning osakonna asjaajamisega seotud tegevused.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus
- väga head suhtlemis- ja koostööoskused
- hea arvutioskus
- väga hea eneseväljendusoskus eesti ja ühes võõrkeeles

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, CV koos palgasooviga ning haridust tõendava dokumendi koopia hiljemalt 7. juunil TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info tel 375 145 (Sirli Urbas), personal@ut.ee või tel 375 623 (Ülle Hendrikson), hylle@ut.ee.

ÜLIKOOLI RIIGIHANGETE TEENISTUS TEATAB

Tartu Ülikool kuulutas välja riigihanke autobensiini A95, A98 ja diiselkütuse ostmiseks. Selle hanke võitis Hydro Texaco Eesti AS.

Lisaks pakub Hydro Texaco AS boonuskaarte (allahindlust) ka TÜ töötajatele alljärgnevalt:

A95 ja A98	allahindlus 25 senti hetke postihinnast
Diiselkütus	allahindlus 50 senti hetke postihinnast

Boonuskaartide väljatöötamiseks on Hydro Texaco Eesti AS-l vajalik teada orienteeruvat kaartide arvu, selleks teatada kõikidel soovijatel tel 376 632 või e-mailil Triinu.Rätsep@ut.ee, soovitavalt 25.5.-1.6. Boonuskaardid on tasuta.

KAITSMISED

29. mail kell 14.15 kaitseb ph aud 139 eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas magistritööd Meelis Mihkla teemal "Eesti keele tekst-kõne süntees". Oponent on Heiki-Jaan Kaalep, *PhD*. Info: Tiia Margus, tel 375 221.

30. mail kell 11 kaitseb Jakobi 2-430 doktoritööd orgaanilise keemia instituudi teadur Vello Pällin "The Role of Solvatation in the Formation of Iotsitch Complexes". Oponent prof dr Margus Lopp. Info: dots Uldo Mölder, tel 375 265.

1. juunil kell 14.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis Janek Laanearu doktoritööd "Süvavee voolamine läbi topograafilise kitsusega kanali (pöörleva kanali mudel, süvahoovused Läänemere väinades)" . Juhendajad prof Urmas Lips (Eesti Mereinstituut) ja dots Hanno Ohvril (TÜ). Oponendid professor Uno Liiv (Tallinna Tehnikaülikool) ja Karin Borenäs (PhD, Göteborgi Ülikool). Info: Hanno Ohvril, tel 375 553.

5. juunil kell 10.15 Jakobi 5-302 kaitseb Kristjan Kais magistritööd "Ärevusseisundi mõju mängu tulemuslikkusele saali- ja rannavõrkpallis" liikumis- ja sporditeaduste erialal. Oponent Enn Ratassepp, MSc. Info: Mare Vene, tel 375 362.

LOENGUD

Külalislektor dr Alessandra Veronese (Pisa Ülikool) peab loenguid Lossi 3-426:
31. mail kell 12-14: Rändamisest ja reisimisest keskajal,
1. juunil kell 12-14: Itaalia juudi palverändurid hiliskeskajal.
Loengud on inglise keeles. Info: Sirje Tamul, üldajaloo õppetool, tel 375 657, tamul@loss.ut.ee

TEATED

30. mail kell 17 toimub TÜ pedagoogika osakonnas (Ülikooli 16-102) prof Alfred Koorti (TÜ rektor 1944-1951) mäletsukoosolek.

30. mail kell 14.30 sõidavad TÜ Vilistlaskogu Ida-Viru koondise liikmed ekskursioonile Sinimägedesse, et tutvuda kodukandi imelise loodusega. Info: TÜ Ida-Virumaa esindaja Maire Merioja, tel (033) 21 217.

1. ja 2. juunil toimuvad TÜ esindajate korralised tööpäevad regionaaltalituses Lossi 24. Info Eeva Kumberg, tel 375 603.

SÕIDUKID
Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

Välja rentida ca 80 m2 saal asukohaga ülikooli raamatukogu vastas (Struve 4). Sobilik nii vastuvõtu (100 in.) kui konverentsi (60 in.) korraldamiseks. Hind 300 kr/h. Info ja reserveerimine: Virge Laaneste, tel 050 18 991.

TÜ RAAMATUKOGU

Raamatukogu kevadine viivisevaba periood kestab esmaspäevast, 18. juunist laupäevani, 7. juulini.

Suvel on raamatukogu suletud seose halduskulude kokkuhoiuga alates pühapäevast, 8. juulist kuni pühapäevani, 12. augustini.

TÜ lahkumislehtedele saab raamatukogupoolse kinnituse (allkiri ja pitsat) raamatukogu peamaja garderoobifuajees asuvast infopunktist. Raamatud peavad olema kinnituse saamiseks raamatukokku tagastatud, viivis tasutud.

TÜ AJALOO MUUSEUM

Toomemäel, avatud: kolmapäevast pühapäevani 10 - 17, gruppidele ka E-T. Ekskursioonide ettetellimine tel. 375 677, 375 674, paberi valmistamine 375 674

UUS: "Hetked paberil" – Tartu Kultuuriülikooli näitus. Kirjakunsti kursus - juhendaja Aime Asi, fotograafia kursus – juhendaja Hans Ibrus. Näitus on avatud 26. mai - 1. juuli.

UUS: "Anatoomikumide narratiivid" – Valges Saalis. Näituse koostaja: Leili Kriis. Avatud suve lõpuni.

UUS: "Juurte juurde" – fotonäitus Keeniast - liftishahti võrel. Näituse koostaja: Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov. Avatud suve lõpuni.

Michel Sittowi 475. surma-aastapäevale pühendatud õppeotstarbeline reprofotode näitus jääb avatuks 15. juunini. Näituse koostaja: Eesti Kunstimuuseum

"Surimaskide lood" - näitus surimaskidest ja nede taustast. Ajutiste näituste saalis. Koostaja Ken Kalling. Avatud suve lõpuni.

Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani" – ekspositsioon paikneb kokku kolmel korrusel, vastavalt ajastutele.

Lisaks ootame kooliõpilasi erinevatele muuseumitundidele, millest saab pikemalt lugeda URL: www.ut.ee/REAM/Loengud.html Lisainfo: Renata Sõukand, tel 375 677, renata@ut.ee, www.ut.ee/REAM

1. juunil algusega kell 10.00 toimub Kuremaa ujulas Jõgevamaal suveujumise seminar. Kavas on tutvustada suveujumise ideed, hommikust vesivõimlemist nii teoorias ja praktikas, anda juhtnööre laste turvaliseks ujuma õpetamiseks ja peatuda lähemalt rinnuliujumise õpetamise uutel suunadel. Seminarist osavõtt ning materjalid on tasuta. Ootame rohket osavõttu ka Tartu Ülikooli huviliste seas.

Ajakava:
10-10.30 Suveujumine 2001 – Gennadi Jagomägi
10.30-11.15 Võimle vees ja tunne ennast kuival reipalt – Tiina Beljaeva
11.15-12 Õpi turvaliselt ujuma - Gennadi Jagomägi
12-13 Hommik-vesivõimlemine (praktiline) – Tiina Beljaeva
13-14 Ujumisõpetuse lühikursus (praktiline) – Gennadi Jagomägi
15-15.45 Rinnulibrass esimese ujumisviisina – Larissa Riehakainen
15.45-16.15 Rinnuliujujate liigeste liikuvuse iseärasused – Gennadi Jagomägi
16.15-17 Rinnulibrassi algõpetus (praktiline) – Larissa Riehakainen
Eelregistreerimine kuni 28. maini e-postil: naat.jagomagi@mail.ee, tel 05288964.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast
Logo ja/või foto kasutamine 50.–
Reklaamteksti rida 10.–
Kuulutuse rida 5.–
Korduvreklaam 10% odavam

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

ARH
TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

1. juuni 2001

NR. 21 (2058) TASUTA

Ene Ergma Kuninglikus Astronoomia Seltsis

Andres Toode

Maailmas kõrgelt tunnustatud astronoomide ühendus, 1820. aastal looud Kuninglik Astronoomia Selts (The Royal Astronomical Society) valis oma assotsieerunud liikmeks TÜ astrofüüsika professori Ene Ergma.

Paar nädalat tagasi sai Ene Ergma kätte ka 11. mail allkirjastatud RACi diplomi.

Kuningliku Astronoomia Seltsi president, Cambridge'i Ülikooli matemaatikaprofessor N. O. Weiss annab oma kirjas teada, et professor Ergma valiti seltsi liikmeks uurimuste eest kaksiktähtede evolutsiooni alal ning nende uurimustega astronoomide hulgas saavutatud positsiooni eest.

"Liikmeks valimine tuli mulle täieliku üllatusena," tunnistab prof Ergma. Eriliseks tunnustuseks on Ergma sõnul assotsieerunud liikme staatus. "Teada on, et paljude tähtsate organisatsioonide liikmeks on võimalik ka ise astuda, makstes liikmemaksu. Assotsieerunud liikmeks valimine on aga au, see eeldab kandidaadi esitamist ja valimisi."

Peaaegu kahesaja aasta vanuse Kuningliku Astronoomide Seltsi peamine eesmärk on astronoomia ja geofüüsika edendamine, publitseerides ja koondades astronoomia- ja geofüüsika-alaseid uurimistulemusi ning teadlaste kohtumiste korraldamine ja erialase diskussiooni hoidmine.

25. mail külastas Tartu Ülikooli Iirimaa president Mary McAleese (fotol vasakult kolmas), kes pidas aulas loengu teemal "Euroopa Liit – Iirimaa kogemused ja perspektiivid". Mary McAleese märkis oma loengus, et veel kümme aastat tagasi ELi keskmisest maha jäänud Iirimaa on nüüd mitmete majandusnäitajate poolest esirinnas.

2 X JAAK NILSON

Võidukas Delta

29. mail võttis rektor Jaak Aaviksoo TÜ Kunstimuuseumis pidulikult vastu korvpallimeeskonna Tartu Ülikool/Delta mängijaid ja treenereid Eesti meistritiitli saavutamise eest.

Korvpallimeeskond TÜ/Delta võitis selle aasta Eesti korvpallimeistrivõistluste finaalseeria 3:0, tuues seega juba teist aastat järjest Eesti korvpalli meistritiitli Tartusse.

Korvpalliõpetaja ja treener Arne Laos (fotol paremal) esitles vastuvõtul oma uut korvpalliõpikut, kus käsitletakse korvpalli kaitsemängu, analüüsitakse individuaalset korvpallitehnikat ja õpetamise metoodikat.

Raamatu autor Arne Laos on lõpetanud TÜ kehakultuuriteaduskonna 1961. aastal ja töötanud alates 1976. aastast ülikooli kehakultuuriteaduskonnas sportmängude kateedri õppejõuna. 1957-1965 mängis ta Tartu Kalevi korvpallimeeskonnas, kes esindas Eestit Nõukogude Liidu meistrivõistlustel.

Innovaatikud traditsioonilisel koostööpiknikul koostöövõimalusi uurimas.

ANDRES TENNUS

Innovatsioonikeskus kasvatab ülikooli konkurentsivõimet

Andres Toode

INNOVATSIOONIKESKUSE NÕUKOGU:

Esimees Hele Everaus – TÜ arendusprorektor, professor
Esimehe asetäitja Toivo Maimets – TÜ molekulaar- ja rakubioloogia instituudi juhataja, professor
Andrus Tasa – teadus- ja arendusosakonna juhataja
Margus Hanson – Tartu abilinnapea
Kalmer Kikas – Balti-Ameerika Ettevõtlusfondi asepresident
Jüri Kirss – Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse Lõuna-Eesti büroo juhataja
Alar Kolk – Eesti Tehnoloogiaagentuuri direktor
Kitty Kubo – Majandusministeeriumi tööstusosakonna tehnoloogia ja innovatsiooni talituse juhataja
Jaanus Pikani – Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatuse esimees
Ilmar Petersen – Elcoteq Tallinn AS juhatuse esimees
Taivo Tali – Tartu Maavalitsuse majandusarenguosakonna juhataja kohusetäitja

Mööndunud reedel deklareeris ülikool, et on otsustanud asutada Innovatsioonikeskuse. Eesmärgiga ülikooli teadussaavutusi majandusse rakendada ja seeläbi ühiskonda edendada.

"Majanduse konkurentsivõime ja ka ühiskonna arengutase sõltub suuresti sellest, millega majandus- ja ärimehed raha teenivad," ütleb TÜ Innovatsioonikeskuse projektijuht Sirje Kahu. Tema sõnul peaks viimaste aastate areng andma eestlasele eneseusku, sest oskusteabe omamine ja kõrgtehnoloogiline tootmine on saamas paljude ettevõtete edu aluseks.

"Ettevõtjate soovid on täiesti konkreetsed, osatakse tahta ja teatakse ka, kuhu oma soovide realiseerimiseks pöörduda," kinnitab ka TÜ arendusprorektor professor Hele Everaus.

Kuhu pöörduda?

Suuri arenduskeskusi suudavad üleval pidada vaid globaalse tegevusulatusega firmad, väiksemad ettevõtted peavad teisi võimalusi otsima. Üks võimalus tootmises uudseid tehnoloogiaid rakendada on pöörduda ülikooli poole. Kui kõik sujub, järgneb esimesele kontaktile juba väljatöötatud tehnoloogia tootmisse rakendamine või uue tehnoloogia väljatöötamine koostöös teadlastega.

"On mõistetud, et ettevõttes vastavaid uuringuid läbi viia läheb väga kalliks, kergem on arendustöö tellida sealt, kus vastav keskkond juba loodud," räägib prof Everaus.

Koostöö eeldab tõlki

Võimalus, et ülikoolis väljatöötatud tehnoloogia otsekohe tootmises ära kasutatakse, on olemas, aga üsna nulliläbedane. "Ettevõtlusmaailma ja teadusorganisatsiooni eesmärgid on erinevad," selgitab Sirje Kahu. "Ettevõtte peamine eesmärk on ju omanikule kasumit teenida. Hea, kuid mitte peamine, kui lisaks sellele on ettevõtte tegevusel veel oluline ühiskonda edendav roll. Ülikoolil on aga vastupidi, kusjuures tulu teenimine on tagasihoidlikul kohal."

Kogu maailma kogemused on näidanud, et teadlaste ja ettevõtjate koostöö sujub paremini, kui neil on olemas tõlk. Ülikoolides on selliseks tõlgiks spetsiaalne tugistruktuur, kes tutvustab ettevõtjatele ülikooli saavutusi ja võimalusi, teadlastele aga nende välja töötatud tehnoloogiate rakendamise võimalusi ja sellega seotud õiguslikke, majanduslikke jne nüansse, aga mis peamine – aitab pidada läbirääkimisi firmaga ja sõlmida lepingut.

Innovaatiline Tartu Ülikool

Kui viis aastat tagasi oli innovatsiooni ja tehnosiirdega tegelemine suhteliselt marginaalne tegevus, siis tänaseks on olukord tunduvalt muutunud. "See ongi innovatsioonikeskuse loomise põhjuseks: nõudlus meie teenuste ja kompetentsi järele on suurem, kui administratsiooni väike üksus suudab kanda," räägib Sirje Kahu. "Kuna Tartu Ülikooli teadlased on suure konkurentsivõimega, siis peavad muud struktuurid arenema neile vastavaks."

Professor Hele Everausi kinnitusel on innovatsioonitalituse asendamine innovatsioonikeskusega tegelikult asjade nimetamine õige nimega: "Aastate jooksul on teenuste hulk pidevalt kasvanud ning ühel hetkel eeldab sisemine areng ka vormi muutmist."

Talitus, projekt, keskus

Sirje Kahu kinnitab, et igasugused spekulatsioonid teemal, milline see vorm kunagi olema saab, praegu tarbetud.

Teisisõnu – see, et hetkel on innovatsioonikeskus tegelikult alles pilootprojekt ja keskuse kui eraldi üksuse loomine alles pilootprojekti käigus saavutatav paari aasta kaugune perspektiiv, on tähtis vaid ülikooli sees. "Oluline on ikkagi see, et me suudaksime võimalikult hästi täita oma eesmärki: edendada ühiskonda ja aidata Tartu Ülikooli tehnoloogiatel taas maailma jõuda. Näidata, et ülikool on võimeline koos ühiskonnaga muutuma," rõhutab Sirje Kahu. Ehk tagada ülikooli konkurentsivõime.

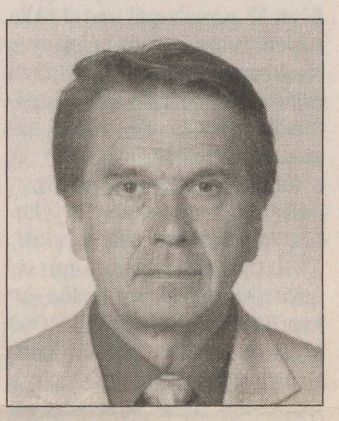
TÄNA LEHES

Prof Ljubov Kisseljova kirjutab Helsingi ja Tartu ülikooli ühisseminarist
LK 2

Annika Matson kogus Bonni Ülikoolist lõputöö materjali
LK 3

Ajakirjanduse osakonna koostöö Westminsteri kolleegidega
LK 2

UUDISED

Dekaaniks valiti uuesti professor Ain Heinaru

Eile valiti bioloogia-geograafiateaduskonna dekaaniks uuesti geneetikaprofessor Ain Heinaru (sünd 1943).

Heinaru on lõpetanud TÜ 1972. aastal eriprogrammi alusel, bioloogiakandidaat aastast 1971. Ta on teinud õppetööd assistendist professorini, teadustööd mikroobigeneetika, populatsioonigeneetika ja keskkonnabiotehnoloogia valdkonnas.

Heinaru on olnud prodekaan ja kateedrijuhataja, 3 aastat töötas ta haridusministeeriumi teaduse ja kõrghariduse osakonna juhatajana. 1991-1995 oli molekulaar- ja rakubioloogia instituudi loojaid ja direktor. Dekaaniks valiti 1998. aastal.

Küsimusele, mida õpetas kolmeaastane dekaaniaeg, vastas prof Heinaru, et see kinnitas arvamust – BG on tõesti väga hea teaduskond ja muutus veel paremaks. "Soovid on aga alati suuremad kui reaalsed tulemused, see puudutab näiteks ehitusküsimusi.

Kui teaduskonnas on väga head spetsialistid, siis pole raha alati kõige suurem probleem, sest sel juhul on nad võimelised raha leidma."

TÜ uus auliige

Auliikmeks valitud Põhja-Elbe Kirikuameti viitsepresident ja ülemkirikunõunik Henning Kramer on Põhja-Elbe Luterliku Kiriku Eesti abiprogrammi koordinaator. Tema osalusel käivitati TÜ süstemaatilise usuteaduse õppetool, tema vahendusel on usuteaduskond saanud oma tegevuseks olulisel määral toetust, kirjandust ja perioodikat.

UUDISED

Tartu Ülikooli uued audoktorid

TÜ nõukogu valis 25. mai istungil 4 audoktorit ja ühe auliikme.

Audoktoriks valitud Kieli Ülikooli prof vaimupuudepedagoogika alal Wolf-Rüdiger Walburg on vaimupuudepedagoogika valdkonna välja arendanud ka Eestis.

Hamburgi Ülikooli emeriitprof Horst Todt on üks majandusliku analüüsi uurimissuuna rajajaid Saksamaal ning aktiivselt osalenud TÜ majandusteaduskonna õppekavade kaasajastamisel ja väljaarendamisel.

Uppsala Ülikooli emeriitprof Urban Pontén on toetanud TÜ teadlaste täiendust Uppsala neurokirurgia kliinikus, tema eestvõtmisel on loodud ulatuslik rahvusvaheline telemeditsiinivõrk, kuhu kuuluvad ka TÜ kliinikud.

Lundi Ülikooli bakterioloogiaprof Torkel Wadströmi juhendamisel on Eestis kasutusele võetud mitmed uued uurimismeetodid, ta on varustanud ülikooli laboreid aparatuuriga jne.

Teaduste Akadeemia stipendiumid

Eesti TA annab igal aastal välja stipendiume valmimisjärgus teadusmonograafiate ja tänavu esimest korda ka populaarteaduslike raamatute lõpetamiseks ning vormistamiseks.

Sel aastal laekus 28 taotlust, mille hulgast määras TA juhatus stipendiumi viiele tööle. TÜst pälvisid stipendiumi semiootika osakonnast bioloogiakandidaat Kalevi Kull (15 000 kr) monograafia "Biosemiootika: elussüsteemid kui märgisüsteemid" eest ja etnoloogia õppetoolist filosoofiadoktor Art Leete (15 000 kr) monograafia "Kazõmi sõda: Lääne-Siberi põliselanike vabadusvõitlus 1930. aastatel" käsikirja lõpetamiseks ja vormistamiseks.

100 aastat prof Rooksi sünnist

7. juunil kell 13.30 algab Biomeedikumi ruumis 2004 prof Gerhard Rooksi 100. sünniaastapäevale pühendatud pidulik koosolek.

Ülevaate Gerhard Rooksi elust teeb kohtuarstiteaduse eriala resident Jana Tuusov, Rooksi tegevust teadusloolase pilgu läbi vaatleb TÜ Ajaloo Muuseumi teadusdirektor Ken Kalling. Prof Raik-Hiio Mikelsaare ettekande teema on G. Rooks ja vana anatoomikum.

Gerhard Rooks töötas TÜ kohtuarstiteaduse kateedris 1926-1944 ja oli 10 aastat kateedri juhataja. Anatoomia kateedrit juhatas 1947-1964. Ta uuris kohtumeditsiini ja arstiteaduse ajalugu.

TÜ kohtuarstiteaduse õppetooli hoidja Marika Väli ütles UTle, et eriti väärtuslikuks peavad kohtuarstid tema kirjutatud ja 1938. aastal ilmunud eestikeelset õppekäsiraamatut "Kohtuarstiteadus".

Kuidas kirjutatakse ajalugu

Ülikoolide ühisseminar "Ajalugu ja ajaloofilosoofia kirjanduslikus tõlgenduses"

Ljubov Kisseljova
TÜ vene kirjanduse professor

Kolmapäevast laupäevani toimuval järjekordsel vene kultuuri uurijate ühisseminarist sirguvad uued koostööprojektid nii Soome, Venemaa kui Ameerika kolleegidega.

Soome ja Eesti slavistide teaduslikul koostööl on pikk traditsioon. Esimene seminar toimus Helsingis 1987. aasta juunis Helsingi Ülikooli vene keele ja kirjanduse õppetooli juhataja Pekka Pesoneni ja Tartu professori Sergei Issakovi initsiatiivil.

Kuidas ühisseminarid alguse said?

Tookord tuli tartlaste grupil eesotsas professor Juri Lotmaniga Helsingisse sõita läbi Moskva. NSVL Kõrghariduse Ministeeriumis tuli ära kuulata instruktsioonid, kuidas Läänes käituda ja saada välispass, mis anti kätte vaid üheks konkreetseks sõiduks.

See kõik võttis aega peaaegu terve nädala. Ent ministeeriumiametnikud ei vaevunud Tartu delegatsioonile Moskva-Helsingi rongile pileteid tellima. Selgus, et need on välja müüdud ning kogu sõitu ähvardas läbikukkumine.

Olukorra päästis vaid ootamatult pähe torganud idee osta Moskvast pilet Tallinn-Helsingi praamile. Viimase hetkeni ei olnud keegi kindel, et seminar toimub. Nagu Pekka Pesonen hiljem meenutas, märkas ta kõige esiteks Helsingi sadama rahvamassis Lotmani vuntse. Pesonen tunnistab, et alles siis hakkas ta uskuma oma julge projekti tõekssaamise võimalikkust. Nii raiusid Soome sõbrad ja kolleegid Tartu slavistidele akna Euroopasse.

Koostöö kroonika teadussarjas

Sellest ajast alates toimuvad seminarid iga kahe aasta tagant kord Helsingis, kord Tartus; praegune on juba kaheksas. Iga kohtumise teema arutatakse läbi ja määratakse ühiselt.

Tartu delegatsioon Helsingis 1987. aastal esimesel ühisseminaril. Vasakult Igor Cernov, Juri Lotman, Zara Mints, Sergei Issakov, Ljubov Kisseljova, Valeri Bezzubov ja Peeter Torop. ARHIIV

Teema peegeldab Eesti ja Soome teadlaste huvisid. Seminaride ajalugu on kahe teaduskollektiivi teadusliku evolutsiooni peegeldus. Artikliteks ümbertöötatud ettekanded avaldatakse hiljem spetsiaalses teadussarjas "Studia Russica Helsingiensia et Tartuensia". Ilmunud on juba seitse ühist kogumikku, mis on koostöö omamoodi kroonika.

Selleaastase seminari teema – kuidas kirjutatakse ajalugu – ei ole aktuaalne mitte ainult kirjandus- ja kultuuriteadlaste jaoks.

Kirjandus on üks tähtsamaid viise ajalugu mõtestada, siit tuleneb ka Tartu slavistide pidev huvi nimetatud teema vastu.

Kirjandus ajaloo mõtestajana

Juba 1970. aastatel hakkas Tartu koolkond vaatlema ajalugu kui teksti. *Historia sub specie semioticae* kui teema ja kulturoloogiliste uurimuste aspekt oli Juri Lotmani, tema kolleegide ja õpilaste tööde üks keskseid huviobjekte. Tänavune seminar, nagu programmistki (kava ilmus eelmises UTs – toim) näha võib, jätkab traditsiooni. Mitmekülgse ja väga põneva materjali interpretatsioonile pühendatud ettekannete teemad võib jagada mitmeks grupiks:

ajalooline sündmus või fenomen kirjaniku silme läbi, tekst kui ideoloogia ülesehitamise akt. Esile tõstaksin Ben Hellmanni (Helsingi) ettekande "Leonid Andrejev ja vene revolutsioon" ning Jelena Pogosjani ja Maria Smorževskihhi ettekande "Peeter I keisrikõne 1720. aastate ametlike deklaratsioonide kontekstis" (juhendaja ja magistrandi ühistöö);

ajalooteadvus kui mõtlemise tüüp ning selle üksikud kontseptsioonid, sh ajaloo ja müüdi suhted. Eriti väärivad märkimist Andrei Nemzeri (Moskva) ettekanne "M. Lermontovi antihistorism", Larissa Volperti (Tartu) ettekanne "J. de Stael ja Puškin poliitilisest fanatismist" ning Hanna Ruutu (Helsingi) ettekanne "Ajalugu ja müüt Marina Tsvetajeva novellis "Dom u Starogo Pimena";

ajalugu tõlgendavate tekstide poeetika. Siin tuleks välja tuua doktorandi Elina Kahla (Helsingi) ettekanne "Magic Repetition: Use of Numeral Seven in M. Tsvetaeva's Poetics", kaks ettekannet USA osalejatelt – David Bethea (Wisconsin-Madison) "Pushkin's "The History of Pugachev and the Zero-Degree of Fiction" ja Aleksander Dolinini "Puškini "Kapteni tütar" kui metaajalooline romaan", aga ka Roman Leibovi (Tartu) juhendatava magistrantide-doktorantide seminari kollektiivne ettekanne, mis on pühendatud memuaarižanri poeetikale.

Tahaksin rõhutada seminari olulist eripära. Paljud ettekanded puudutavad veel üht väga tõsist teemat, mis alati ei selgu pealkirjas – nn õigust ajaloofilosoofiale. See tähendab selle mõtestamist, kes antud kultuuris on "lubatud" ajaloolist protsessi tõlgendama, kelle häält kuuleb võim või avalik arvamus ning milline tekst saab ajaloofilosoofilise staatuse.

Uued koostööprojektid

Vene kirjanduse õppetooli korraldatud 2001. aasta seminar ei ühenda ainult õppetooli töötajate, semiootika osakonna kolleegide ja Soome külaliste, vaid ka USA Puškini Keskuse esindajate, direktori prof David Bethea ja asedirektori prof Aleksander Dolininit koostööd.

Loodame, et seminar saab uute teaduskontaktide ja ühiste projektide alguseks. Ürituse suurim tähtsus seisneb aga Soome ja Tartu slavistide neljateistkümneaastase viljaka koostöötraditsiooni jätkamises ja süvendamises.

Kõiki, keda meie seminari temaatika huvitab, kutsume osa võtma ettekannete arutelust ja jagama oma mõtteid sellest, kuidas kirjutatakse ajalugu.

TEADUSSARI "STUDIA RUSSICA HELSINGIENSIA ET TARTUENSIA"

"20. sajandi alguse vene kirjanduse ajaloo probleemid". Helsingi, 1989.
"Kirjanduslik protsess: sisemised seadused ja välised mõjud". Tartu, 1990.
"Vene kirjanduse ja kultuuri probleeme". Helsingi, 1992.
""Oma" ja "võõras" kirjanduses ja kultuuris". Tartu, 1995.
"Modernism ja postmodernism vene kirjanduses ja kultuuris". Helsingi, 1996.
"Piiri probleemid kultuuris". Tartu, 1998.
"Murrangulised perioodid vene kirjanduses ja kultuuris". Helsingi, 2000.

TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond arendab koostööd Westminsteri Ülikooliga

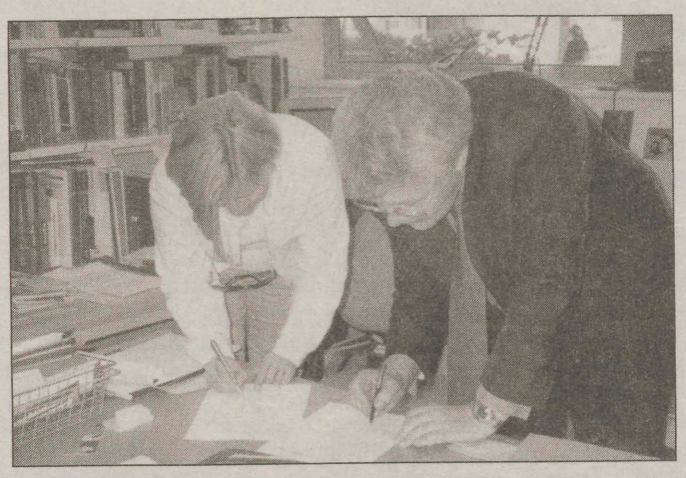
Varje Sootak

TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond kirjutas Londonis alla koostööprotokollile.

21. ja 22. mail külastasid TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppejõud Halliki Harro, Marju Lauristin, Epp Lauk, Peeter Vihalemm ja Valeria Jakobson Westminsteri Ülikooli kolleege. Osakondade vahel alla kirjutatud koostööprotokoll kinnitab vastastikust soovi arendada kahepoolseid õppetöö-alaseid kontakte.

Eesti ajakirjanduse õppetooli prof Epp Laugu sõnul on mitmel osakonna õppejõul juba varem olnud teaduskontakte Westminsteri kolleegidega. "Westminsteri Ülikool tunnistati äsja ka Briti ülikoolide pingereas parimaks, nagu kirjutasid meie külaskäigu päevil suuremad Briti ajalehed," ütles Lauk.

Koostöö on seotud käesoleva aasta jaanuaris Suurbritannia Ühendkuningriigi saatkonna ja Tartu Ülikooli vahel sõlmitud lepinguga, mille kohaselt toetab saatkond kolme aasta jooksul

Koostööprotokollile kirjutavad alla mõlema osakonna juhatajad Halliki Harro ja John Tulloch. EPP LAUK

venekeelsete ajakirjanike õpetamist Tartu Ülikoolis 50 000 naelaga. Ajakirjanike ettevalmistamine venekeelsele meediale toimub TÜs seoses Eesti integratsiooniprojektiga. Leping, kus on ka nõue koostööks ühe Briti ülikooliga, kes saadaks oma õppejõude Tartusse külalislektoriks ning abistaks erialaraamatukogu täiendamisel.

"Westminsteris on ajakirjanduse õpetamine ühendatud kaunite kunstide ja isegi moeloomingu õpetamisega teaduskonnas, mille nimi on School of Communication and Creative Industries," märkis Epp Lauk ja lisas, et koolil on ka suurepärane raamatukogu. "Ostsime *campuse* raamatupoest nii palju raamatuid kui hulga peale koju kanda jaksasime."

Kahe osakonna vahel sõlmitud koostöölepe on suunatud õppekavade arendamisele, õppejõudude vahetusele, ühisele uurimis- ja publitseerimistegevusele. Tähtis osa selles on ajakirjanduse ja kommunikatsiooni multikultuurilisel aspektil, milles Westminsteril on häid kogemusi nii õpetuses kui uurimistöös. Koostöö ja kolleegide kogemused aitavad Epp Laugu sõnul kindlasti vene ajakirjanikke paremini ette valmistada.

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna juhataja Halliki Harro ütles, et ka elektroonilise ja uute meediate õpetamine on Westminsteris kõrgel tasemel tänu väga heale tehnilisele baasile. "Sellist stuudiot, nagu meile näidati, kadestaksid professionaalsed telejaamadki, rääkimata digitaalse audio- ja videomontaa i ning arvutiklassidest," rääkis Harro.

"Meie oleme ses suhtes praegu kehvas seisus: telestuudio koos tehnikaga on lõplikult amortiseerunud ja sellega ei saa enam kedagi õpetada. Tänu Tempuse projektile suutsime komplekteerida uuesti arvutiklassi ja hankida kaasaegse digitaalse audiomontaa i tehnika, kuid teletehnika jaoks ei jätku osakonnal ressursse. Peame lootma kiirabile ülikoolilt."

Faktivead

Parandan faktivead Mikk Põdramäe ja Eduard Kanošini artiklis "Kas suure poliitika väike liivakast?" (UT 25. mai).

Väide, et RP Juventus alustas valimiskampaaniat pool aastat tagasi, võttes ühendust viie "hääleveduriga," ei pea paika. Jaanus Pauts, Helen Eenmaa ja Marek Kaljula liitusid meie valimisnimekirjaga kuu aega enne valimisi, sest nende nägemus üliõpilasesinduse tulevikust langes kokku nimekirja omadega. Sven Kalle ja Taivo Kitsing on juba pikemat aega Res Publica noorteühenduse RP Juventus aktiivsed liikmed.

Me ei palganud valimisteks 7 projektijuhti. Samuti ei ole Res Publica partei, vaid poliitiline ühendus. Seetõttu ei saa rääkida Res Publica noorteühenduse RP Juventus puhul parteipoliitikast. Res Publica üldkogu ega ka eestseisus ei ole siiani võtnud vastu mingit otsust erakonnastuda.

Üliõpilasesinduses on alates selle loomisest peale tegeldud poliitikaga. Kahjuks ei ole juletud võtta vastutust enda peale. RP Juventus tuli valimistele oma nime all just seetõttu, et anda edasi sõnum – me oleme organisatsioon, kes vastutab.

Lauri Lugna
RP Juventuse eestvedaja

Üliõpilasesindajad kohtusid rektoraadiga

Meelis Niinepuu
TÜ Üliõpilasesinduse aseesimees

Üliõpilasesinduse juhatus arutas esmaspäeval rektoraadiga kõrghariduse reformi ja üliõpilaste sotsiaalküsimusi.

Kohtumise peateemaks kujunes Bologna deklaratsiooniga seonduv ning sellest tulenev bakalaureuseõppe kestuse vähendamine kolmele aastale. Rektori sõnul väheneb bakalaureuseõppe maht selleks, et rohkem ruumi teha magistrikraadi omandajatelele.

Keskmiselt pooltel kolmeaastase õppeprogrammi läbinutel on võimalus jätkata kaheaastases magistriõppes. Aaviksoo möönas, et kolme aastaga ei ole võimalik koolitada valmis juristi, füüsikut või õpetajat. Pigem valmistab kolmeaastane õppeaeg ette üldisi teadmisi omavaid generaliste, kelle järele ka tööturul nõudlus eksisteerib. Samuti innustavat Aaviksoo sõnul lühem õppeaeg üliõpilasi ülikooli mitte pooleli jätma. Praegused lõpetajad aga saavad tulevikus kompromissi korras magistrikraadi kätte umbes pooleteise aastaga.

Üliõpilasesindajad ja rektor arutasid ka akadeemilise aususega seonduvaid probleeme. Pooled tõdesid, et spikerdamine devalveerib pikemas perspektiivis Tartu Ülikooli kaubamärki ja diplomit. Aaviksoo sõnul on eriti kahetsusväärne ka see, et spikerdamisest on siiani teatanud peamiselt vaid välisüliõpilased, kes mõnelgi juhul on keeldunud selle probleemi tõttu ka eksamist.

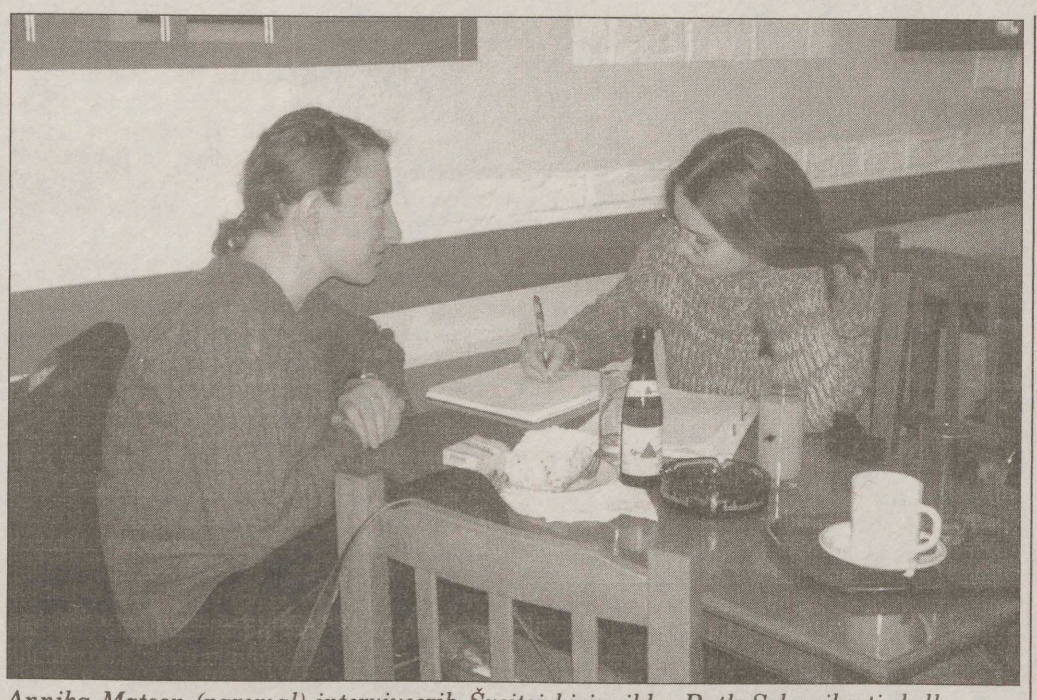
Peagi alustatakse esinduses üliõpilaste eetikakoodeksi väljatöötamist, samuti peab tulevikus enne eksamile minekut andma vastavale dokumendile aususe tõestuseks allkirja.

Esinduse esimees Marko Lepik arvas, et akadeemilise aususe kultuuri tuleb levitama hakata eeskätt vastuvõetavate üliõpilaste seas, kuna paljud vanemate kursuste üliõpilased ei näe spikerdamises midagi taunimisväärset ning isegi praalivad oma petmismeetoditega. Kohtumisel rektoraadiga tõdeti, et probleem puudutab ka õppejõude, kes paljudel juhtudel on sellisele tegevusele oma vaikiva heakskiidu andnud.

Üliõpilasesindajad tundsid huvi, kas ülikool plaanib ühe uue ja kaks renoveeritavat ühiselamut lülitada Tartu keskkatlamaja kaugküttevõrku või hakkab kasutama lokaalkütet. Erinevate arvutuste kohaselt on gaasiküttega ühiselamu üür üliõpilase jaoks umbes saja krooni võrra odavam kui keskkütte puhul. Rektor kinnitas, et ülikooli juhtkond vaatab koos üliõpilaskonna esindajatega läbi majanduskalkulatsioonid, et leida õppurite jaoks parim lahendus.

Sotsiaalküsimuste osas nõustusid pooled, et majanduslikult raske olukord ei tohi saada õpinguid katkestavaks teguriks. Rektor kutsus üliõpilasi üles ka senisest aktiivsemalt oma õigusi riigi tasandil rohkem kaitsma ning osalema haridus- ja sotsiaalpoliitika kujundamisel.

Rektoraat ja üliõpilasesinduse juhatuse liikmed leppisid kokku, et hakkavad korraliselt kohtuma iga kuu. Jaak Aaviksoo sõnul on ülikool loodud ikka ja ainult üliõpilaste jaoks ning seetõttu tuleb tudengeid ja nende ettepanekuid tähelepanelikult kuulata. Esinduse kultuuritoimkonna esimehe Mikk Põdramägi sõnul kulges kohtumine rektoraadiga äärmiselt töises õhkkonnas.

Annika Matson (paremal) intervjueerib Šveitsi kirjanikku Ruth Schweikerti, kelle teosest oma bakalaureusetööd kirjutas. ERAKOGU

Elu Bonni Ülikoolis oli täis üllatusi

Annika Matson
TÜ saksa keele ja kirjanduse üliõpilane

Sügissemester Bonni Ülikoolis pani tudengielule ilusa lõpp-punkti: kohtusin kirjanik Ruth Schweikertiga, kelle teosest kirjutasin oma bakalaureusetöö ning Pärnust pärit Rolf Diedrich Schmidtiga.

Paljud saksa filoloogid on otsustanud ühe semestri või isegi aasta õppida Saksamaa ülikoolides. Selle kirjatüki autor täiendas end 2000/2001. aasta sügissemestril Bonni *alma mater*'is.

Stipendiumi õppimiseks maksis Carl-Schirren-Gesellschaft, mille eesotsas on baltisakslased Burchard von Bremen ja Nils Holberg. See selts toetab Balti riikide üliõpilaste õpinguid Saksamaal. Peavarju ja söögi eest muretses hakkaja Bonni perekond Griem.

Huvitavad näitused ja muuseumid

Bonni jõudsin 24. septembril, õppetöö algas 16. oktoobril. Enne tuli aga sooritada Bonni Ülikooli keeleeksam välismaalastele. Katsed sooritasin edukalt ning jäin ootama õppetöö algust.

Ma ei tundnud Bonnis algul ühtegi eestlasest ega välismaalasest tudengit, kellega suhelda. Vabal ajal käisin muuseumides, näitustel, teatris ja kinos. Neid oli endise Saksamaa Liitvabariigi pealinnas ohtralt. Kunsti- ja näitustehallis oli parasjagu üleval põnev väljapanek "Sünagoogid Saksamaal". See oli näitus Darmstadti Tehnikaülikooli arhitektuuriosakonna tudengite töödest. Nad taastasid arvutis 14 natside poolt *Reichskristallnacht*'il ehk ööl vastu 10. novembrit 1938 hävitatud juudi palve- ja kogunemiskoda. Kokku hävitati tol rüüsteööl ligi 1400 juudi pühakoda ja 7500 ettevõtet.

Septembrist 1939 kuni 8. maini 1945 hukati maailmas ligikaudu kuus miljonit juuti.

Perekond Griem aitab Eesti üliõpilasi

Olin Inge ja Peeter Griemi juures viies Tartu Ülikooli saksa filoloogia tudeng. Inge Griem käis 1995. aastal Eestis jalgrattamatkal ning tutvus Tartus professor Karl Lepaga. Järgmisel aastal asus nende juurde elama esimene Eesti tudeng. Üliõpilase käsutusse antakse üks suur tuba. Eestlannade kindel lemmik hiigelsuur punane kõuts Strophy aitab koduigatsust eemale peletada.

Griemid on alati soosinud rahvustevahelist suhtlemist: nende endi kolm last on gümnaasiumi ajal elanud ja õppinud Ameerika kasuperedes. Ka tol sügisel elas nende vanem tütar Ute perega Aafrikas ning poeg Christopher Austrias.

Nad aitavad ka Tšernobõli tuumakatastroofis kannatada saanud Valgevene inimesi ning nende lapsi. Igal aastal organiseeritakse Mogiljovi ja Kostjukovitšisse mitu veoautotäit riideid, tehnikat ja esmatarbekaupu. Lasteaialastele makstakse kinni lõunasöök. Koolilastele on kingitud jalgrattaid, ehitatud staadion ja tenniseväljak.

Hoolitsev Bonni ülikool

Bonni Ülikooli peahoone asub võimsas ja väga ilusas lossis. Peahoone ees on suur roheline muruplats, kus üliõpilased suviti koos õlut joovad ja juttu puhuvad.

Lisaks toredatele ruumidele on seal ka hoolitsevad inimesed. Ülikooli juures on välismaalaste klubi, kus saksa tudengid aitavad võõrsilt tulnuil keskkonda sisse sulada. Üliõpilaste seltskond on seal tõesti kirju: mina käisin läbi kolumblaste, iraanlaste, prantslaste, ameeriklaste, soomlaste ja inglastega. Niipalju sõpru kui Bonnis, pole mul veel kunagi olnud.

Klubi otsib ka igale uustulnukale oma nõustaja, kes on alati ja igas küsimuses toeks, ning korraldab välisüliõpilastele filmiõhtuid, jõulu- ja karnevalipidusid ja ekskursioone. Minul õnnestus nendega käia Münsteris ja Berliinis.

Oktoobri lõpus õnnestus käia ka EXPOl ning novembri lõpus kutsuti üliõpilasi programmi 3sat kultuurisaatesse "Bilderstreit".

Külalissemestri eesmärk oli bakalaureusetöö

Minu põhieesmärk Reini-äärse väikelinna suures ülikoolis oli materjalide kogumine bakalaureusetööks. Teema oli mul varem välja mõeldud: sõnamoodustus Šveitsi kirjaniku Ruth Schweikerti jutustustes.

Külastasin ka viit väga huvitavat seminari, enamikus käsitlesid nad saksa kõnekeelt.

Eestis olles hellitasin vaikselt lootust, et äkki õnnestub kohtuda ka kirjanik Schweikertiga. See oli ilus unistus, mille täitumist ma tõsiselt ei võtnud – aga ühel pärastlõunal surfasin internetis ning sattusin juhuslikult ühe Šveitsi telefoniraamatu leheküljele.

Tippisin ilma igasuguse lootuseta otsingulahtrisse märksõna 'Schweikert'. Äkki seisid suurelt mu ees tema telefoninumber ja aadress. See kõik tundus naljakana, aga osutus tõeks. Kaks kuud hiljem helistasin Šveitsi, kirjaniku tabasin teisel katsel. Ma ei pidanud isegi ise kohale sõitma, vaid temal oli vaja sõita istungile Düsseldorfi, mis on Bonnist umbes 40 kilomeetri kaugusel. Kõik sujus nagu kellavärk ning kirjanikuga olen kontaktis siiani.

Detsembri keskel sain perekond Griemiga kutse baltisakslaste jõulupeole, kuhu kogunes umbes poolsada soliidses eas härrat ja prouat.

Üllatavaid kohtumisi tuli veelgi

Rääkisin seltskonnas, et olen pärit Pärnumaalt; mõne aja pärast astus minu juurde vanem daam, kes soovis mind tutvustada härra Rolf Diedrich Schmidtile.

Selgus, et 85-aastane Schmidtki on sündinud, kasvanud ja gümnaasiumis käinud Pärnus ning 1937. aastal lõpetanud TÜ matemaatikateaduskonna.

Tema esivanematele kuulus suvepealinnas enne Teist maailmasõda hotell Villa Vaasa, sanatoorium Sõprus, viis laeva ja kaks puksiiri. Pärnu maakonnas Allikukivil on Schmidti emapoolse suguvõsa loss, kus praegu tegutseb põhikool. Selle kooli olen ka mina lõpetanud. Kogu lugu tundub uskumatuna, aga on tõsi. Maailm on tõesti väike.

Schmidtid käisid viimati Pärnus kümne aasta eest, siis alles hakati taastama nende esivanematele kuulunud vara, nüüdseks on hooned väga heas korras, aga vanahärral ei ole enam jõudu neid vaatama tulla. Teda rõõmustasid väga Pärnust saadetud fotod.

Soovitan kõigil, kel vähegi võimalust minna semestriks või paariks õppima mõnda välisülikooli, see avardab silmaringi ning annab enesekindlust. Samuti on tore, kui sul on sõpru ja tuttavaid üle terve maailma.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Tartu Ülikoolist sirgus maailmakuulus keemik

Leili Kriis
TÜ Ajaloo Muuseumi peavarahoidja

28. mail möödus 140 aastat maailmakuulsa keemiku Gustav Tammanni sünnist.

Gustav Tammann sündis Peterburi kubermangus Jamburgi linnahaigla arsti perekonnas. 1879. aastal alustas ta Tartu Ülikoolis füüsikaõpinguid, kuid õppejõudude C. Schmidti ja W. Ostwaldi mõjul valis lõpuks keemia.

Lõpetamise järel jäi Tammann tööle keemiakateedri juurde, kaitses siin 1885. aastal magistrikraadi ning 1890. aastal doktorikraadi. Prof Schmidti pensionile siirdumise järel sai Tammannist kümneks aastaks keemiakateedri juhataja ning keemiainstituudi direktor. 1903. aastal kutsuti ta tööle Göttingeni Ülikooli, alul anorgaanilise keemia, hiljem füüsikalise keemia kateedri juhatajaks ja keemiainstituudi direktoriks.

Tartus kujundas G. Tammann välja füüsikalise keemia uurimisvaldkonna. Ülikooli keemiakateeder sai tuntuks heterogeense tasakaalu uurimise ühe keskusena maailmas.

Siin avastas Tammann jää polümorfsed modifikatsioonid II ja III, mida jätkas hiljem

ameeriklane P. W. Bridgman. Tema ja Tammanni uurimuste põhjal on koostatud tänapäeval kasutatavad vee oleku täielikud diagrammid.

Göttingenis jätkas Tammann heterogeense tasakaalu uuringuid, ta oli edukas metallograafia ning klaasi ja silikaatide füüsikalise keemia valdkonnas.

Tammann suri maailmakuulsa teadlasena Göttingenis 1938.

Tammanni teadlasenatuuri üks iseloomulikuid jooni oli oskus kõikjal, ka pealtnäha pisiküsimustes, näha fundamentaalseid probleeme. Tänav Göttingenis, kus asub 1903. aastal Gustav Tammanni asutatud esimene anorgaanilise keemia instituut Saksamaal, kannab tema nime.

UUDISED

Jaan Poska maja renoveerimise toetuseks

SA Jaan Poska Mälestusfond kutsub toetama Jaan Poska ajaloolise kodumaja renoveerimist (Tallinnas Jaan Poska 8) ja edaspidist avatud kasutuselevõttu mittetulunduslikel eesmärkidel.

Maja on arhitektuurimälestis. Selles loodi Eesti Vabariiki ja kujundati EV esimest poliitilist eliiti. Toetusavaldusele on alla kirjutanud mälestusfondi nõukogu esimees Johannes Kert ja juhatuse esimees Tarmo-Andre Elvisto.

Enam kui sajakroonise toetuse annetajale antakse soovi korral Poska mälestusfondi toetajaliikme staatus. Annetusi oodatakse Hansapanga kontole nr 22 101 582 8988.

Üliõpilaste meistrivõistlused kergejõustikus

30. ja 31. toimusid Eesti üliõpilaste meistrivõistlused kergejõustikus. Eesti Akadeemilise Spordiliidu peasekretäri kt Tiina Beljaeva sõnul pälvis parima kõrgkooli tiitli TTÜ, kes edestas TÜd punktiarvestuses vaid 1 silmaga.

TÜ tudengitest saavutasid paremaid tulemusi: Ahti Peder (oda 66.05), Kaidur Kaart 62.62) ja Maili Tannbaum (33.11), Indrek Tustit (400 m 49,36) ja Irina Petrašenko (1.01,00), Kadri Viigipuu (100 m 12,56) ja Kairi Kass (13.08), Tiina Mägi (kõrgus 1.75), Marko Liiva (1.95) ja Rait Oorn (1.90), Marti Soosaar (kaugus 6.57) ja Taavi Leemet (6.41), Rene Bürkland (kuul 14.15), Hannes Simuste (11.67), Terje Matsik (11.57), Margit Klaus (11.23) ja Maie Tera (10.60) jt.

Laevaretk Emajõel

24. mail toimus TÜ, EPMÜ, Tartu Lennukolledži, Eesti Üliõpilaskondade Liidu ja Tartu Kunstikooli üliõpilasesinduste ühine laevaretk Emajõel.

Arutati erinevaid koostöövõimalusi ning jagati kogemusi üliõpilaselu korraldamisest. Ihastes tehti vahepeatus ning tuulist ilma trotsides peeti ka piknik.

Tagasiteel jäi Venemaal toodetud jõelaev mudasse kinni ning tuli kasutada puksiirlaeva abi, teatas UTle laevaretkelt tugeva nohuga naasnud Alina Klunduk.

Tartusse jõudis laev kella 10 ajal õhtul pärast paaritunnist tantsu- ja tutvumispidu. Kevadine Emajõgi on praegu parimas elujõus ning väike jalutuskäik pikki jõeäärt on mõnus vaheldus kõigile eksamitest üleõppinuile.

Eile kohtusid TÜ üliõpilasesindajad Tartu Õpetajate Seminari tudengiesindajatega, et arutada koostööd.

Muusikud Tartu Toomkiriku heaks

Ela Martis
TÜ Ajaloo Muuseumi direktor

Hooaja lõpukontserdil 2. juunil laulab varemete heaks suurepärane Tartu kvartett Ur 2 Kam.

Heategevuslik kontsertsari "Muusikud Toomkiriku heaks" on mõeldud Toomkiriku varemete konserveerimise vajadusele tähelepanu pööramiseks ja rahaliste vahendite kogumiseks ning remondiks.

13.-15. sajandil püstitatud suurejooneline sakraalehitis on püsinud osalt küll varemetes meie päevini ja ei ole mingit õigust lasta tal laguneda. Aprillikuul valmis ARC Projektis lõunatorni konserveerimise projekt ja pikisilmi ootame tööde algust, sest ehituseks on rahaline kate olemas. Kuna terve varemetepargi konserveerimine võtab aega mitu aastat, siis lisaks riigi, linna ja ülikooli poolt ehitise konserveerimiseks eraldatud rahalistele vahenditele kutsub muuseum linnarahvast ja linna külalisi annetama kivimüüride kordategemise heaks. Üks selline võimalus ongi läbi heategevusliku kontsertsarja. Esimene kontsert toimus 15. märtsil vendade Johansonide osavõtul, aprillis esines ansambel Lindpriid, mais jazz-koor Hale Bopp Singers ja ansambel Nostalgia.

Varemete kordategemise heaks on ka võimalik annetada. A/a 10022036217000 Toomkiriku varemed.

ÕNNITLEME

50

Säde Viirlaid,
lektor – 7. juuni

55

Epp Kirtsi,
valvur – 3. juuni
Ilmo Sildos,
laborijuhataja – 4. juuni

60

Ülo Kaasik,
vahetuse ülem – 2. juuni

65

Heino Türnpu,
dotsent – 5. juuni

EESTI TA TEADUSAUHINNAD ÜLIÕPILASTELE

Eesti Teaduste Akadeemia annab 2001. aastal paremate üliõpilastööde autoritele välja ühe auhinna (5000 krooni) Rein Silberbergi fondi ja kuni 15 auhinda (á 3000-4000 kr) akadeemia vahenditest.

Teadusauhindade võistlusel võivad osaleda Eesti ülikoolide üliõpilased ja Eesti päritoluga üliõpilased välismaa ülikoolides, kes töö esitamisel jätkavad ülikoolis diplomi-, bakalaureuse- või magistriõpet või on lõpetanud nimetatud õppeperioodil 1.09.2000 - 31.08.2001.

Konkursile võib esitada õpingute ajal lõpetatud ning vormistatud teadustöid, samuti nende tööde tulemuste põhjal avaldatud teaduspublikatsioone, milles üliõpilane on ainus või esimene autor. Esitatavad tööd võivad olla vormistatud ka diplomi-, bakalaureuse- või magistritööna.

Vastu võetakse töid, mille koos isikliku kirjaliku avalduse ja vajalike isikuandmetega (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumbrid) esitavad või postiga saadavad tööde autorid ise. Tööle on soovitav lisada juhendaja kirjalik arvamus. Võõrkeelse töö puhul, milles puudub eestikeelne lühikokkuvõte, on avalduses vaja märkida töö pealkiri eesti keeles.

Töid võetakse vastu 25. septembrini aadressil: Eesti Teaduste Akadeemia, Kohtu 6, 10130 Tallinn.

ANDREAS JA DR ELMERICE TRAKSI NIMELINE STIPENDIUM

2001/2002. õppeaastaks

Eesti Abistamise Komitee (USA) poolt asutatud stipendiumile võivad kandideerida Tartu Ülikooli arstiteaduskonna doktorandid ning majandusteaduskonna ja sotsiaalteaduskonna poliitilis-riiklike erialade magistrandid ja doktorandid.

Stipendium on mõeldud õpinguteks või praktiseerimiseks USAs või Euroopa riikides.

A. ja dr E. Traksi nimeline stipendiumifond moodustub annetustest. Stipendiumifondi suurus on 10 000 USD.

Kandideerimiseks tuleb esitada:
- enesetutvustus (ka kontaktandmed ja pangarekvisiidid),
- väljavõte õpinguraamatust (kinnitatud dekanaadis),
- juhendaja soovitus,
- stipendiumi kasutamise projekt (eelarve),
- vastuvõtva teadusasutuse nõusolek

21. juuniks 2001 õppe- ja üliõpilasosakonda (ph 104).

Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus, tema motivatsioon edasiõppimiseks ja oma teadmiste hilisemaks rakendamiseks Eestis. Arvesse tuleb ka stipendiumitaotleja aktiivsus üliõpilaskonnas ning ühiskondlik tegevus. Stipendiumikomisjon saadab parimate kandidaatide dokumendid lõpliku otsuse tegemiseks Eesti Abistamise Komiteele New Yorki.

Piret Lai, tel 375 151, piret@ut.ee

ACTA DIURNA

1. juunil kell 12 toimub geograafia instituudis (Vanemuise 46-327) klimatoloogi ja kauaaegse õppejõu Ants Raigu 70. sünniaastapäevale pühendatud mälestuskoosolek. Info: dots Heino Mardiste, tel 375 827.

LOENGUD

4. juunil kell 16.15 toimub Lossi 3-427 PhD Aivar Kriiska *venia legendi* "Aegade alguses – muutumatu ja muutuv kiviaeg". Info: Ludmilla Meiel, 375 651.

KAITSMISED

5. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised ajaloo osakonnas Lossi 3-427:
12.15 Erki Russow "Importkeraamika Lääne-Eestis *ca* 1225-1650". Töö juhendaja: lektor Ain Mäesalu. Oponendid: fil.mag. Mati Mandel, MA Andres Tvauri;
14.15 Pille Runnel "Internet uurimisobjektina: kultuuriloomise protsessid internetis". Töö juhendaja: prof Elle Vunder. Oponendid: PhD Art Leete, PhD Mare Kõiva;
16.15 Kirill Istomine "Komi põhjapõdrakarjatamine. Ajalugu ja kaasaegne seisund etnoökoloogilisest aspektist". Töö juhendaja: prof Elle Vunder. Oponendid: PhD Eva Toulouze, MA Liivo Niglas.

---

6. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised majandusteaduskonnas Narva mnt 4-A216:
10 Jaan Masso "Finantseerimispiirangute mõju investeeringutele Eesti näitel". Juhendaja: dots Otto Karma. Oponendid: lektor Priit Sander, MA (majandus), Urmas Sepp, majandusdoktor;
12 Mario Lambing "Läänemere riikide vaheliste kaubavoogude modelleerimine". Juhendaja: prof Tiiu Paas. Oponendid: dots Grigori Fainštein, majanduskandidaat, teadur Tõnu Roolaht, MA (majandus). Info: dots Aino Siimon, tel 376 324.
14 Anneli Ivanov "Konkurentsivõime makromõjurid ja riikide eripära roll nende avaldumisel". Juhendaja: prof Janno Reiljan. Oponendid: prof Jüri Sepp, knd. maj.; Maria Hinrikus, MA (maj).

---

7. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Vanemuise 46-301:
9 Sander Säde, loomaökoloogia õppetooli magistrant: "Looteline sugude suhe ja kaksikute määr põdral Eestis". Juhendaja teadur Anne Kirk (TÜ). Oponent Tiit Teder, MSc (TÜ/EPMÜ)
10.30 Triin Veber, hüdrobioloogia õppetooli magistrant: "Kormoranide ja kalanduse vahelised interaktsioonid Eesti rannikumeres". Juhendajad prof Toomas Saat, teadur Redik Eschbaum (TÜ). Oponent Robert Aps, biol-knd (TÜ EMI). Info: Janika Ruusmaa, tel 375 835.

---

8. juunil kell 14.15 kaitseb luridicumis Näituse 20-203 õigusteaduskonnas oma doktoritööd Gaabriel Tavits teemal "Tööõiguse rakendusala määratlemine töötaja, tööandja ja töölepingu mõistete abil". Töö juhendaja on prof I.-M. Orgo. Töö oponendid on prof H. Siigur (Tartu Ülikool) ja prof M. Mikkola (Helsingi Ülikool). Info: Anu Laumets, tel 375 392

---

12. juunil kell 15.15 kaitsevad filosoofia osakonnas Lossi 3-223 magistritöid:
Marko Mölder "Ühiselulise koralduse võimalikkus suveräänsete riikide sõltumatuse taustal". Juhendajad: prof emer Dr. Eero Loone, prof dr Margit Sutrop. Retsensent: Tanel Mätlik.
Marek Järvik. "Õigused õiguse alusena: moraalikriitiline õiguse põhjendamine". Juhendajad: prof emer Eero Loone ja prof dr Margit Sutrop. Retsensent Marju Luts.
Info: Ruth Jürjo, tel. 375 314.

---

12. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised kehakultuuriteaduskonnas Jakobi 5-302 liikumis- ja sporditeaduste erialal:
14.15 Lauri Rannama "Väsimuse füsioloogilised iseärasused erineva intensiivsusega submaksimaalsel staatilisel tööl". Oponent Ando Pehme, MSc.
15.30 Ivi Saaremets "Naatriumtsitraadi manustamise mõju ainevahetusele ja saavutusvõimele 5 km jooksus". Oponent dots Ants Nurmekivi, ped knd.
Info: Mare Vene, tel 375 362.

---

13. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised kehakultuuriteaduskonnas Jakobi 5-302 liikumis- ja sporditeaduste erialal:
14.15 Jarek Mäestu "Prediction of rowing performance from anthropometric and metabolic variables in lightweight and heavyweight male rowers". Oponent dots Ants Nurmekivi, ped-knd;
15.30 Terje Sööt "Erineva kestvusega selililamangust istsesetõusu testi füsioloogiline mõju noortel naistel". Oponent dots Jaan Loko, ped-knd.
Info: Mare Vene, tel 375 362.

---

14. juunil Riia 23-218 toimub TÜ MRI magistritööde kaitsmine:
9.15 Sirle Laos "Search for genes regulated by CD43" (rakubioloogia eriala). Juhendajad: prof Gunnar C Hansson, PhD (Gothenburg University), Rein Sikut, PhD. Oponent: Tõnis Örd, knd(biol);
10.15 Heili Ilves "Pseudomonas putida transposooni Tn4652 transpositsiooni regulatsioon" (geneetika eriala). Juhendajad: Rita Hõrak, MSc, dots Maia Kivisaar, PhD. Oponent: Reet Kurg, PhD;
11.15 Maili Jakobson "Polüpürimidiinjärjestustega seonduva valgu neuraalne homoloog PTBH: uus rakutuuma valk, mis seondub kaspaas-2-ga" (molekulaarbioloogia eriala). Juhendaja: Tõnis Örd, knd(biol). Oponent: Margus Pooga, PhD;
12.15 Madis Jakobson "Specification of metanefric mesenchyme during mouse embryogenesis" (geenitehnoloogia õppekava, geenitehnoloogia eriala). Juhendaja: prof Alar Karis, knd(vet). Oponent: prof Jüri Kärner, dr(biol);
14.15 Silja Kuusk "Pärmi Saccharomyces cerevisiae mitokondriaalne helikaas Hmi1" (mol-biol eriala). Juhendaja: dots Juhan Sedman, knd(biol). Oponent: dots Tiina Alamäe, knd(biol);
15.15 Mait Metspalu "Common maternal legacy of Indian caste and tribal populations" (mol-biol eriala). Juhendajad: Toomas Kivisild, PhD, prof Richard Villems, dr(biol). Oponent: Maido Remm, PhD;
16.15 Lauri Peil "Pseudouridiini süntaasi RluD osalus Escherichia coli ribosoomide moodustumisel" (mol-biol eriala). Juhendaja: prof Jaanus Remme, PhD. Oponent: dots Juhan Sedman, knd(biol);
17.15 Kaja Kiiver "Hepatiit C viiruse genotüpeerimine ja mittestruktuursete valkude omaduste uurimine" (viroloogia eriala). Juhendaja: prof Mart Ustav, knd(keemia). Oponent: Rita Hõrak, MSc.

---

14. juunil toimub füüsika osakonnas Tähe 4-207 magistritööde kaitsmine:
9.15 Aile Luik "Loodusteadusliku mõtlemisviisi kasutamine ülikooli füüsikaõppes" füüsikahariduse erialal. Juhendaja: dots Kalev Tarkpea (f.-m.kand.), dots Henn Voolaid (f.-m.kand.). Oponendid: prof Jaak Kikas (f.-m.kand.) ja Karin Hellat (MSc keemia).
10.00 Antti Tamm "Spiraalgalaktikate heledusjaotuse uurimine ja massijaotuse modelleerimine punanihete z?1 juures" astrofüüsika erialal. Juhendaja dots Peeter Tenjes (f.-m.kand.). Oponendid: Mihkel Jõeveer (f.-m.kand.) ja Jaan Vennik (f.-m.kand.
10.45 Aira Lõhmus "Kaksikgalaktikate ehitusest" astrofüüsika erialal. Juhendaja: Mihkel Jõeveer (f.-m.kand.). Oponendid: dots Peeter Tenjes (f.-m.kand.) ja Jaan Vennik (f.-m.kand.).

---

14. juunil toimub magistritööde kaitsmine ajaloo osakonnas Lossi 3-427:
10.15 Aldur Vunk "Eesti keskaegsed ahjupotid ja -kahlid. Dateerimise, tehnoloogia ja tõlgendamise aspekte peamiselt Pärnu leidude põhjal". Oponendid: lektor Kaur Alttoa, fil. mag. Romeo Metsallik.
12.15 Toivo Heinla "Püha Patrick, tema elu, mõttemaailm ja kirjad". Juhendaja: lektor Anti Selart. Oponendid: dots. Märt Tänava, MA Tiina Kala.
14.15 Triin Vaaro "Noorte naiste rõivastumiskäitumine 20. sajandi viimasel kümnendil. Ühe kaasaja kultuuriaspekti analüüs". Juhendaja: prof Elle Vunder. Oponendid: lektor Ene Kõresaar, MA Terje Anepaio.
16.15 Kersti Lust "Talurahva maakasutus Saaremaa kroonuvaldustes aastatel 1841-1919". Juhendaja: prof Tiit Rosenberg. Oponendid: dots. Mati Laur, PhD Sirje Kivimäe.

---

14. juunil kell 14.15 toimub Vanemuise 46-108 Maria Zeltseri matemaatika eriala doktoritöö "Investigation of double sequence spaces by soft and hard analytical methods" kaitsmine. Juhendaja: prof Toivo Leiger, Tartu Ülikool. Oponendid: prof Johann Boos, Hageni Kaugõppeülikool, Saksamaa; dots Anne Tali, Tallinna Pedagoogikaülikool. Info: dots L. Loone, tel 375 863.

---

15. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi 2-208:
10.15 Ehtel Timak "Nõrgalt singulaarse integraalvõrrandi lahendamine kuupsplain-kollokatsioonimeetodil" MSc (matemaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja: prof Arvet Pedas. Oponent: prof emer Enn Tamme.
11.45 Tatjana Obidina "Description of sampling designs by eigenvalues" MSc (matemaatiline statistika) kraadi saamiseks. Juhendaja: dots Imbi Traat. Oponent: prof emer Ene-Margit Tiit.
13.15 Margus Pihlak "Mitmemõõtmeliste jaotusfunktsioonide lähendamine" MSc (matemaatiline statistika) kraadi saamiseks. Juhendaja: prof Tõnu Kollo. Oponent: dots Anne-Mai Parring.

---

18. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised matemaatika-informaatikateaduskonnas Liivi tn. 2 - 104:
8.15 Asko Seeba "Unifitseeritud tarkvaraarendamise protsess ja selle rakendamise juhtumianalüüs" MSc (informaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja: lektor Anne Villems. Oponent: füüs-mat-kand Aleksaner Reitsakas.
9.45 Evely Nurmsalu "Eestikeelse dialoogikorpuse märgendamistarkvara" kaitsmine MSc (informaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja: dots Mare Koit. Oponent: dots Tiit Roosmaa.
11.15 Maret Kullasaar "Eestikeelse dialoogikorpuse arendamine "võlur Ozi" tehnikaga" kaitsmine MSc (informaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja: dots Mare Koit. Oponent: lektor Kaili Müürisep.
12.45 Tambet Matiisen "Cougaari hajusate agentide arhitektuuril põhinev Cognitive Dynamics'i Infologistika mooduli prototüüp" kaitsmine MSc (informaatika) kraadi saamiseks. Juhendajad: lektor Tõnu Tamme ja AS Cognitive Dynamics president Kalle Kullman. Oponent: AS Aprote projektijuht Tarvo Avaste.
Info: dots Leiki Loone, tel 375 863.

TEATED

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

AULA

1. juunil kell 19 Göteborgi meeskoori CANTORUM ja Vanemuise Seltsi laulukoori TARBATU kontsert. Tasuta.
2. juunil kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsert. Dirigent Eric Ericson (Rootsi).
Kavas: Gesualdo, Rossini, Verdi, Pizzetti, Reger, Brahms, Poulenc. Piletid müügil Vanemuise Kontserdimajas, Eesti Kontserdi kassas, Tallinna ja Tartu Kaubamaja piletipunktis ja tund enne algust kohapeal.
3. juunil kell 12 H. Elleri nim Tartu Muusikakooli lõpuaktus.
3. juunil kell 18 West Virginia Wesleyan College Jazz Ensemble. Tasuta.

J. M. R. LENZ "HAAVATUD PEIGMEES"

Suveetendus Tartu Üliõpilasteatris

Näidendi on lavastanud Kalev Kudu.
Etendused toimuvad Tampere Maja hoovis (Jaani 4) 6., 7., 8., 9., 13. ja 15. juunil kell 19. ja 16. juunil kell 14, Pärnu Rannasalongis 12. juunil kell 19.30.

TÜ RAAMATUPOOD TEATAB

4.-8. juunini korraldab Tartu Ülikooli Raamatupood koostöös OÜ Accendoga juura- ja majandusalaste raamatute näitusmüügi. Esindatud on kirjastuste Oxford University Press, Harcourt Publishers, Houghton Mifflin, Sage Publications, Textere Publishing, Profile Books, Nicholas Brealey Publishing ja Cambridge University Pressi trükised. Kontaktisik: Lilian Mutso, tel 07 441 102, bookshop@ut.ee

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

ARH
TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

8. juuni 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 22 (2059)

TASUTA

TÜ asutas haridusteaduskonna

Varje Sootak

"Haridusteaduskond asutati lastekaitsepäeval, mis lisab sündmusele teatud sümboolse tausta, sest kogu hariduse edendamine on lõppkokkuvõttes suunatud laste tuleviku kindlustamisele," ütles haridusteaduskonna (HT) asutajadekaan prof Toomas Tenno.

Prof Tenno peab väga oluliseks, et õpetajakeskne õpetamine muutuks õpilasekeskseks, st et koolis kasutataks rohkem aktiivseid õppemeetodeid ja et lastel oleks huvitav õppida. "Väga tähtis on õppekavade arendamine. Mitmesugustel haridusüritustel on üksjagu dokumente vastu võetud, kuid koolis pole palju muutunud. Järelikult on rakenduslik külg nõrk ja meie kohus on selle tõhustamisele kaasa aidata."

Akadeemilisus ülikoolist ja koolikeskus Õpetajate Seminarist. PEETER LANGOVITš, VARJE SOOTAK, KRISTJAN KALJUND

Miks haridusteaduskond?

Prof Tenno loodab, et uuel teaduskonnal on koolide õppekavade arendamisel suur potentsiaal. HT põhiülesanne on nii pedagoogilise kõrghariduse andmine, õpetajate täiendkoolituse korraldamine, õppe-, teadus- ja arendustöö läbiviimine pedagoogika ja eripedagoogika alal kui ühiskonnale vajalike haridusteenuste osutamine.

"Haridusküsimustega tegelemine ei tohi piirduda ainult õpetajakoolitusega, vaid TÜ võiks saada haridusalase uurimistöö juhtivaks keskuseks Eestis," ütles Tenno. Uude teaduskonda ongi planeeritud sellised õppetoolid, nagu haridustehnoloogia, -korraldus jt.

Tenno sõnul on praegu katmata ka kõrghariduse enda sisuline külg. "Õppejõudude pedagoogioskustega ei tegele keegi, õppetööd hakatakse tegema lähtudes oma teadmistest ja oskustest. "Näiteks Oslo Ülikoolis, kus ma hiljuti viibisin, tegeleb õppejõudude koolitusega kolm professorit. Noortele õppejõududele õpetatakse ka kaasaegseid probleemõppe meetodeid, et passiivsed loengud üha enam aktiivsemate õppevormidega asenduksid."

Kuidas moodustub uus teaduskond

Haridusteaduskonda viiakse filosoofiateaduskonnast üle pedagoogika osakond ja osakonna koosseisus olev õppekava talitus, millest saab haridusteaduskonna struktuuriüksus õppekava arenduskeskus, samuti tuleb sotsiaalteaduskonnast eripedagoogika osakond. TÜga liitub ka Tartu Õpetajate Seminar, mis hakkab 1. juulist kuuluma asutusena haridusteaduskonna koosseisu. TÜ nõukogu kinnitas Õpetajate Seminari põhikirja, vastuvõtueeskirja ja õppekavad. Kinnitati ka uue teaduskonna põhimäärus.

Eripedagoogika osakonna juhataja prof Jaan Kõrgesaar leiab, et kuna eripedagoogi lähim sugulane on klassiõpetaja, avaneb nüüd võimalus lähendada kahe õpetajate grupi professionaalset kultuuri, eriti õppemetoodika alal. Veelgi laiemalt võttes annab HT tema arvates võimaluse vähendada eripedagoogide distantsi kõikidest muudest õpetajatest, osutades nendevahelise piiri sõltumisele õpikeskkonnast. "Teisalt mõistavad ehk eripedagoogid paremini tavapedagoogide mõttemaailma ja ei kaugene tarbetult erivajadusteta laste mõttemaailmast," ütles prof Kõrgesaar.

Uus teaduskond teeb koostööd kõigi teiste teaduskondadega, kus valmistatakse ette põhikooli või gümnaasiumiõpetajaid. "Ainet peab oskama õpetada didaktiliselt õigesti üldhariduskooli tasandil, iga sügavate teadmistega erialateadlane ei pruugi veel koolis hästi hakkama saada," selgitas prof Tenno.

Uue teaduskonna kodu

Õpetajate Seminar jääb oma majja Salme 1a. Ületoodavad osakonnad jätkavad tööd vanas kohas. HT dekanaat avab aga peagi oma ukse ülikooli peahoone ruumis 128.

"Teaduskonna käivitamiseks tuleb veel palju tööd teha – uued õppetoolid rakendada, Õpetajate Seminari direktor, teaduskonnanõukogu ja struktuuriüksuste juhid valida ja muud," räägib asutajadekaan.

Vastuvõtt haridusteaduskonda toimub sel aastal veel filosoofia- ja sotsiaalteaduskonnas ning Tartu Õpetajate Seminaris, sest vastuvõtu väljakuulutamise ajal polnud HT moodustatud. Tänavused vastuvõetud aga alustavad õppetööd juba uues teaduskonnas.

Õpetajate Seminar jätkab õppetööd olemasolevate õppekavadega, kuid alustab sügisest ka kolme uue õppekavaga, mis kinnitati ülikooli 1. juuni.

Ka Õpetajate Seminari muusikaosakonna juhataja Ragne Jõgeva toonitab, et on veel palju sisulisi ja organisatoorset laadi lahendamist vajavaid küsimusi.

Ülikoolilt ootab ta seminaris õpetatavate erialade eripärasuse arvestamist, seda eelkõige muusikaõpetaja osas.

"Soovin, et seminaris väljakujunenud head traditsioonid säiliksid ning et sissetöötatud õppemeetodid jätkuksid. Usun, et ülikoolil on seminari erialadele huvitavat ja vajalikku lisada, küll aga kardan, et asjaajamine võib keerulisemaks muutuda."

Prof Toomas Tenno rõhutab, et ühinemisel on väga oluline mõlema liituva poole tugevate külgede säilitamine. "Ülikool lisab sellesse omalt poolt rohkem akadeemilisust, Õpetajate Seminar toob koolikesksust."

TÜ HARIDUSTEADUSKOND

- **Pedagoogika osakond**
- **Eripedagoogika osakond**
- **Õppekava arenduskeskus**
- **Õpetajate Seminar**
- **Dekanaat**

Tartus kohtuvad Läänemeremaade ülikoolide rektorid

Varje Sootak

13.-16. juunini toimub Tartu Ülikoolis läänemeremaade ülikoolide rektorite 8. konverents (CBUR).

TÜ rektori, CBURi presidendi professor Jaak Aaviksoo sõnul on konverentsi eesmärgiks Läänemere-äärsete riikide ülikoolide koostöö tihendamine, mille üks tähtsamaid komponente on hariduse kvaliteedi kindlustamine. Rektor Aaviksoo peab oma pöördumises konverentsil osalejate poole esmatähtsaks ülikoolide eneste initsiatiivi Läänemere kõrgharidusruumi kujundamisel ning tihedale koostööle kaasaaitamisel.

Konverentsil on kavas sätestada ka edasised koostööpõhimõtted.

14. juunil kell 10 TÜ Ajaloo Muuseumis algava konverentsi avab haridusminister Tõnis Lukas. Põhiettekandega kõrgharidusruumist ja regionaalsest koostööst esineb Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni nõunik, Bologna deklaratsiooni väljatöötaja Guy Haug.

Euroopa Ülikoolide Assotsiatsioon ühendab täisliikmetena üle 500 ülikooli ning 26 riigi rektorite nõukogu.

Käesoleva aasta kevadel valiti assotsiatsiooni 8-liikmelisse juhatusse ka TÜ rektor Jaak Aaviksoo.

Esimesel päeval töötavad konverentsi liikmed kahes töögrupis, järgmisel päeval kuulatakse ettekandeid.

Konverentsil osaleb 55 Läänemeremaade maade ülikoolide juhti.

Läänemeremaade ülikoolide rektorite esimene konverents toimus Gdanskis 199o. aastal, viimane konverents oli 1999. aastal Roskilde Ülikoolis.

UT KÜSIB

Millest kirjutate oma bakalaureusetöös?

Laura Ehrlich
Rahvamajanduse eriala

Minu bakalaureusetöö teemaks on "Eesti ja teiste Balti riikide ekspordi mõjurid". Teema valik tulenes asjaolust, et Eesti majandus on oluliselt mõjutatud riigi ekspordisektori käitumisest. Samas ei ole varem põhjalikult analüüsitud Eesti ekspordi mõjutegureid, prognoosimaks ekspordivoogude käitumist ja ennetamaks negatiivseid protsesse. Eesti eksporti mõjutavate tegurite võrdlus Läti ja Leedu ekspordi mõjuritega võimaldab hinnata erinevate Balti riikide eksporti mõjutavate tegurite sarnasust. Selle põhjal saab teha järeldusi, kas Eestis toimuvad protsessid on tüüpilised siirdemajandusega riikidele või on tegemist Eesti-spetsiifiliste arengutega.

Mele Pesti
Ajakirjanduse eriala

Minu lõputöö pealkiri on "Üleminekuaja võitjate ja kaotajate representatsioon ajalehes Postimees aastail 1999-2001". Seminaritöö plaanis oli grupitööna võrrelda inimeste kujutamist võitjate-kaotajatena Eesti ajalehtedes. Grupist esimesena olen jõudnud pärast kahte kursusetööd ka bakalaureusetööni.

Inimesekujutuse uurimine oli põnev ja hakkasin töö kirjutamise ajal nii portreelugusid kui ajalehti teise pilguga lugema. Eestis on väga levinud stereotüübid uuenenud ühiskonnas hästi hakkama saajatest kui võitjatest ja ajale jalgujääjatest kui kaotajatest. Vaatlesin, kuidas konstrueerib neid stereotüüpe meedia ja kas mustvalge käsitlus on alati põhjendatud.

Svetlana Ivanova
Bioloogiaõpetaja eriala

Minu töö "Luste perekonna liigikompleksi *Bromus arvensis, B. intermedius, B. japonicus* ja *B. squarrosus* morfoloogilise varieeruvuse analüüs" käsitleb kõrrelisi.

Uuritavad kõrreliste liigid on morfoloogiliselt väga sarnased ja raskesti eristatavad, kuid selgus, et nad on siiski üksteisest erinevad. Kõrreliste proovid olid kogutud Bulgaariast, Jugoslaaviast, Süüriast ja Itaaliast. Püüdsin neid ka ise kasvatada, aga ei õnnestunud. Varem ei olnud neid uuritud.

Lõputöö kirjutasin eesti keeles, eesti keeles hakkasin õppima alles kolmandast kursusest.

Loen ja kirjutan ning saan kõigest aru, kuid rääkida ei söanda alati.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Professor Eve Oja: Matemaatikas on veel palju lahendamata probleeme
LK 3

TÜ selveõppeklass ootab huvilisi
LK 2

Üliõpilasesindus muretseb puudega tudengite pärast
LK 2

Naiskoor laulis edukalt Saksamaal
LK 3

UUDISED

Ülikool alustab koostööd Õigusinstituudiga

Eile allkirjastasid Tallinnas Tartu Ülikooli ja Õigusinstituudi rektorid ühiste kavatsuste protokolli.

Eelläbirääkimised edasise integreeritud koostöö küsimustes on lõppenud ning rektorid prof Jaak Aaviksoo ja prof Heiki Lindpere jõudsid põhimõttelisele kokkuleppele õppe- ja teadustegevuse ühtlustamiseks ning akadeemilise kõrghariduse andmiseks Tallinnas õigusteaduse ja psühholoogia erialadel.

Õigusinstituut on 1994. aastal asutatud eraülikool, mille õigusteaduse õppekava on riiklikult akrediteeritud. Integratsiooniprotsessis saab Õigusinstituut nimeks Tartu Ülikooli Õigusinstituut. Sisuline akadeemiline koostöö algab juba 2001/2002. õppeaastast, sh uute üliõpilaste vastuvõtus.

2002/2003. õppeaastast toimub ühine vastuvõtt ja õppetööd alustatakse nii Tartus kui ka Tallinnas ühtse uue õppekava alusel.

Varem Õigusinstituuti immatrikuleeritud ja tulemuslikult õppinud üliõpilastel on õigus saada TÜ üliõpilasteks. TÜ Õigusinstituudi lõpetajad saavad Tartu Ülikooli diplomi.

Tartu Ülikool asutas luterliku usuteaduse õppetooli

1. juunil asutas Tartu Ülikooli nõukogu luterliku usuteaduse õppetooli.

Uus õppetool hakkab andma õpet luterliku usuteaduse alal ning koordineerima vastava valdkonna teadus- ja arendustööd.

Luterliku usuteaduse õppetooli suhtes kehtivad kõik ülikooli akadeemilised nõudmised.

Esimese valimisperioodi jooksul finantseerib uue õppetooli õppetööd Eesti Evangeelne Luterlik Kirik.

UUDISED

TÜ muretseb rassistlike väljaastumiste pärast

1. juunil toimunud istungil väljendas Tartu Ülikooli nõukogu muret viimasel ajal aset leidnud rassistlike väljaastumiste sagenemise pärast Tartus ja mujal Eestis ning tegi vastavasisulise avaliku pöördumise EV siseministri Tarmo Looduse ja Tartu linnapea Andrus Ansipi poole.

"Peame lubamatuks olukorda, et Tartu Ülikooli mitte-eestlastest üliõpilased ei tunne ennast ülikoolilinnas turvaliselt. Ootame selleks kutsutud ja seatud ametkondadelt resoluutsemat ja järjekindlamat tegutsemist niisuguste intsidentide vältimiseks ja turvalisuse tagamiseks. Tartu Ülikooli nõukogu ootab Teilt selles küsimuses avalikku seisukohavõttu," märgitakse pöördumises.

Ülikool asutas eetikakeskuse

1. juunil toimunud istungil asutas Tartu Ülikooli nõukogu eetikakeskuse.

Eetikakeskuse ülesanne on arendada ülikooli sees aktiivset koostööd eetika valdkonnas ning koordineerida ülikoolis eetika õpetamist ja interdistsiplinaarset uurimist. Samuti on eetikakeskuse eesmärgiks algatada diskussiooni eetikaküsimustes laiema avalikkuse osavõtul väljaspool ülikooli.

"Vajadus eetikakeskuse järele on ilmne, sest ühiskond on küps arutlema eetikaküsimuste üle ja tegelema eetiliste väärtuste ning normidega. Ülikool tahab selles arutelus aktiivselt kaasa lüüa," kommenteeris filosoofiateaduskonna dekaan, professor Birute Klaas uue keskuse loomist. Uus keskus hakkab tegutsema interdistsiplinaarse üksusena filosoofiateaduskonna koosseisus.

Tartus teoreetilise keeleteaduse konverents

15. ja 16. juunil toimub Lossi tn 3 konverents "Teoreetiline keeleteadus Eestis".

Konverentsi eesmärk on saada ülevaade sellest, missuguseid teoreetilise keeleteaduse alla paigutuvaid probleeme on käsitletud viimasel ajal empiiriliste keeleuurimustes. Samuti vaadeldakse, missugused keeleteoreetilised uurimissuunad on üldisemas mõttes käivitunud, missuguses suhtes on need maailmas aktuaalsete uurimissuundadega jmt.

Ettekannetega esinevad TÜst Haldur Õim, Karl Pajusalu, Tiit-Rein Viitso, Ago Künnap, Mati Erelt, Reet Kasik, Tiit Hennoste jt ning teadlased Keeleinstituudist ja Tallinna kõrgkoolidest.

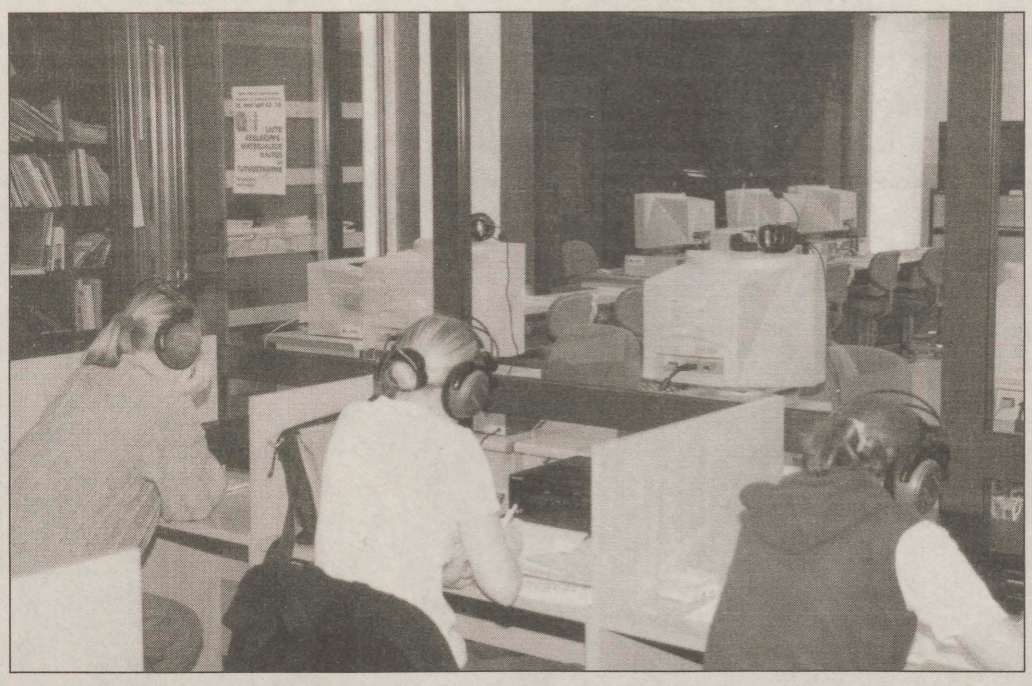
Konverentsi korraldab on TÜ üldkeeleteaduse õppetool.

Info: www.ut.ee/uus.html.

Seminar tööstuspärandi säilitamisest

11.-17. juunini toimub Tallinnas Eesti-Soome ühisseminar tööstuspärandi säilitamisest ja kasutamisest.

Põhja- ja Baltimaade ühisprojekti eesmärk on tõsta teadlikkust tööstuspärandist ning kaasa aidata objektide adekvaatsele hindamisele ja kasutusele. Arutatakse ehitiste tööstus- ja ajaloolise karakteri säilitamist taaskasutamisel ning antakse ülevaade alternatiivsetest võimalustest.

Selveõppeklassis saab kuulata audiokassette, vaadata videofilme, kasutada arvutil multimeedia õppematerjale. BOLESLAV TŠERNJAVSKI

TÜ selveõppeklass ootab keelehuvilisi

Eda Tammelo
TÜ keelekeskuse lektor

Selveõpe ei asenda rühmatööd, kuid aitab õppimist mitmekesistada ja leida endale parim õpimoodus.

TÜ Raamatukogus pakub võimalusi igasugustele õppijatele muusika- ja keeleõppekeskus ehk selveõppeklass.

2001. aasta on Euroopa keelteaasta, mille eesmärk on populariseerida keelte õppimist ja õpetamist, keelelist mitmekesist ja elukestvat keeleõpet.

5.-11. maini kestis täiskasvanud keeleõppija nädal. Ülikooli keelekeskus korraldas sel puhul koos raamatukogu muusika- ja keeleõppekeskusega näituse uuematest elektroonilistest õppematerjalidest, mida keeleõppija saab kohapeal kasutada.

Keeleõppija nädala näitus

Väljas oli nii õppekomplekte, milles lisaks raamatule kas audiokassett, laserplaat või video kui ka kirjastuselt TEA pärinevad multimeediakomplektid. Samuti eksponeeriti nii õpikuid kui ka materjale, mida keelekeskuse õppejõud ise on koostanud (või valmistanud) audio- või videomaterjalide lisana üliõpilaste iseseisva töö toetamiseks.

Väljapanek hõlmas keeli, mida keelekeskus põhiliselt õpetab: seega siis inglise, saksa, vene, eesti ja prantsuse keelt. Mõningaid materjale oli näha ka hispaania keele õppimiseks.

Huvi näituse vastu oli suur: kuue tunni jooksul külastas seda 60 inimest, alates kooliõpilastest ja lõpetades pensionieelistega.

Oskus õppida

Psühholoog Carl Rogers on rõhutanud, et inimene on haritud vaid siis, kui ta on õppinud õppima, st oskab kohaneda muutunud oludega ja end vastavalt muuta. Küllap tunnetab nende sõnade paikapidavust käesoleval ajal iga inimene mistahes elualal.

Kaasaja keelepedagoogika on õppijakeskne. Tunnistatakse erinevate õpistiilide olemasolu ning õppetöö korraldamisel püütakse neid võimalikult arvestada.

Enim edu on selles autonoomõppel, mille eripäraks on õppija suurenenud vastutus oma töö tulemuste eest. Autonoomne õppija oskab endale oma vajadustest lähtudes eesmärke püstitada, õppeprotsessi analüüsida, oma õpitegevust mõtestada ning töö edukust hinnata; selles protsessis vajab ta õpetajalt vaid suunamist, abi ja nõu.

Kõik õppijad ei vaja neidki, rohkem ehk vaid abi materjalide hulgas orienteerumiseks. Siiski on vaid üksikud õppijad ennastsuunavad, enamik loodab ikka keelekursustele ja õpetajapoolsele aktiivsusele.

Selveklassis

Ent alati on neid, kellel ei õnnestu ühtegi rühma pääseda. Samuti neid, kelle tahtmised ja vajadused erinevad rühma programmist. Ja muidugi on hulgaliselt inimesi, kes õpiksid meeleldi ka ilma punktikogumise sihita, lihtsalt sellepärast, et keel meeldib või et teda on tarvis osata.

Võimalusi igasugustele õppijatele pakubki selveõppeklass (*self-access learning centre*), kus saab kuulata audiokassette, vaadata videofilme, kasutada arvutil individuaalõppeks mõeldud multimeediamaterjale. Õppija saab siin valida, millega ta soovib töötada, kui kaua ja millisel eesmärgil.

Kui väiksemates asutustes on selveõppematerjalid tavaliselt väljas avariiuleil, kus nad on liigitatud keelte, raskusastmete, tegevustüüpide, temaatika jms järgi, siis meie keskus kasutab raamatukogu põhimõtteid: õpikud on küll avariiulil, ent juurdekuuluvaid audio- ja videokassette ning laserplaate annab lugejapileti vastu välja laenutaja.

Kassette ja filme kuulata-vaadata saab aga individuaalselt nii keeleklassis kui ka muusikakeskuse poolel.

Keeleklassis paiknevat seitset arvutit, millel tänu raamatukogule on nüüd ka internetiühendus, saab kasutada keeleklassi lahtiolekuaegadel, mil kohal on tehnik, kes ühtlasi laenutab ka klassis sees asuvail riiuleil leiduvaid materjale.

Kuna keeleklassi Jaapani valitsuse kingitusena saadud seadmeid saab kasutada nii rühma- kui ka iseseisvaks tööks, on ruumi seni kasutatud mõlemal eesmärgil.

Sügisel kavatseb keelekeskus samal viisil jätkata: ennelõunal tunnid ja peale kella 16 on klass avatud iseseisvaks tööks. Klassitöö kaudu saab ühtlasi tutvustada ja propageerida selveõppevõimalusi.

Kuna viimastel aastatel on keelekursusi tublisti kärbitud, on selveõpe saanud ka mitmete kursuste täiendavaks komponendiks.

On ju näiteks teksti kuulamise harjutamine tõhusam just individuaalse tegevusena, kus õppur saab vastavalt oma vajadustele tempot reguleerida ja teksti tagasi kerida niipalju kordi, kui ta tarvilikuks peab.

Sama on filmidega, mille juurde kuulub spetsiaalne tööleht. Viimasel olevad harjutused on varustatud võtmega, nii et õppija saab oma vastuste õigsust kontrollida. Audiotekstide kuulamisel abistab ka üleskirjutatud tekst. Multimeedia harjutuste sooritamise edukust kontrollib arvuti.

Autonoomõpe võtab aega

Loomulikult ei asenda selveõpe vajadust rühmatöö järele, küll aga võimaldab õppetööd mitmekesistada ja otstarbekamalt korraldada, tehes tunnis seda, mida iseseisvalt teha ei saa. Sellisena täiendab ta klassitööd ning võimaldab õppijal leida endale parima õppimismooduse, suurendades nii ka õppija autonoomsust.

Autonoomõppe juurdumine vajab aega. Ja muidu ilusad teoreetilised põhimõtted ei pruugi kõigi puhul ühtmoodi edukalt toimida.

Kuid Helsingi Ülikool pakub näiteks koguni autonoomõppel põhinevaid keelekursusi (*autonomous learning modules*) ja on teinud seda kuuldavasti edukalt alates 1994. aastast.

Algatajad leiavad tagantjärele, et kõige raskem oli omal ajal ületada psühholoogilist barjääri, skepsist, vastuseisu – nagu ikka uudsete asjadega.

Raamatukogu ja keelekeskus kavatsevad materjale näitustel ka edaspidi tutvustada, propageerides ühtlasi autonoom- ja selveõpet.

Puuetega inimeste olukord vajab parandamist

Meelis Niinepuu
TÜ üliõpilasesinduse aseesimees

Üliõpilasesinduse uus sotsiaaltoimkond arutas puuetega üliõpilaste liikumisvõimalusi, kusjuures saatuse iroonia tahtel tuli esinduse ruumidesse sisenemisel ühte koosolekust osavõtjat abistada.

Kohtumine ise oli aga edukas ning peagi on oodata konkreetse tegevuskava koostamist.

Riik ning ülikool peavad tagama, et puuetega inimeste haridus oleks haridussüsteemi osa. Praegu õpib Eesti kõrgkoolides aga kõigest 30 ratastoolis üliõpilast. TÜ puhul võime öelda, et nii mõndagi on *alma mater*'is juba puudega inimese heaks tehtud. Sotsiaalteaduskonna õppehoonesse on rajatud lift ning kaldteed, samuti saab puuetega inimene hakkama Economicumis.

Olukord kehv

Need näited on aga kahjuks peaaegu ainukesed pärlid tõrvapotis. Nii näiteks mõjuvad Iuridicumi järsud trepid liikumispuudega inimesele suisa keelumärgina, peahoones olevat küll erivajadustega inimestele spetsiaalne tualett, kuid jõudmine sinna pole just kergete killast.

Avaliku halduse tudengi Tanel Joosti jaoks ei ole need peahoone sissepääsu paar astet ehk ületamatu takistus, nelja aasta jooksul on ta sõprade abil hakkama saanud ka hullemates olukordades ja saab ka edaspidi.

Muret tekitab aga see, kui Otepäält pärit liikumispuudega värske keskkoolilõpetaja jätab nendesamade treppide kartuses *alma mater*'isse tulemata. Tanel Joosti sõnul ei seisne aga probleem ainult kitsastes koridorides ja mäekõrgustes treppides, suuremaks mureallikaks on tema sõnul info puudus. Ka sotsiaaltoimkonna esimehe Alari Vainomehe arvates on ülikoolis liiga vähe tegeldud puuetega inimeste nõustamise ja nende informeerimisega. Ainetele registreerimine erinevates õppehoonetes eeldab puudega inimeselt suurt pingutust, mittefunktsionaalsest ning peaaegu mitte kunagi töökorras olevast õppeinfosüsteemist pole samuti kasu. Lisaks kõigele sellele puuduvad õppehoonete seintelt vastavad tähised.

On lootust

Teabetoimkond soovitab üliõpilaskonna esindajatel ning rektoraadil ette võtta ühine ratastooliretk näiteks Lossi tänava õppehoonesse. Viimasesse on ratastooliga võimalik ka siseneda, kuid vaevalt et värske ülikooli astuja viitade olemasoluta majataguse sissepääsu leiab.

Maikuu viimasel päeval toimunud koosolekul võiks Oudekki Loone arvates võiks ülikoolis olla puuetega inimeste nõustaja ametikoht. Loone sõnul peaks vastav inimene tulevikus jälgima, et renoveeritavad õppehooned ja ühiselamud oleksid võrdetele võimalustele paremini avatud.

Rohkem infot

Sotsiaaltoimkonna esimees Alari Vainomees rõhutas aga puuetega inimestele suunatud info levitamise vajalikkust. Seda nii viitadena majaseintel, kuid ka ülikooli sisseastumise paberitel, infovoldikutes, koduleheküIgedel ning UTs. Tema sõnul on see teostatav suhteliselt lihtsate vahenditega ning ilma suuremate kulutusteta.

Nende küllaltki pakiliste küsimuste lahendamisele on aktiivselt lubanud kaasa aidata ka rektoraat. Oleks ääretult kurb kui meie *alma mater* jääks ilma nii mõnestki potentsiaalsest akadeemikust, teadlasest või riigimehest, kes neile vaenuliku keskkonna kartuses pigem Otepää metsaküIla jäävad.

Rahvakunstiansambel lõpetab juubelihooaega

Anti Alasi

Täna kell 16 lõpetab TÜ Rahvakunstiansambel oma 55. aastapäeva hooaja esinemisega teatrikohviku terrassil.

Tantsufestivalil "Tants 2001" esitatakse ukraina, rumeenia, moldaavia ja vene tantse.

Põhjamaiselt vaoshoitud eestlastel on üldiselt keevalisema temperamendiga rahvaste tantse raske omandada. Need tantsud nõuavad väga kiiret liikumist, head füüsist ja eesti tantsust erinevat hoiakut, kuid nad on aidanud ka teha treeninguid huvitavamaks.

Rahvaste tantse on esitatud nii sügisesel juubelikontserdil Tartus ja Tallinnas kui ka Lätis Limbaižis, kus toimus aprillis Balti tantsufestival.

Lisaks rahvaste tantsudele on viljeldud ka eesti tantse. Parimaks kordaminekuks võib lugeda esimese koha saavutamist "Tuljaku" võistutantsimisel veebruaris Jänedal. Viimastest esinemistest võiks mainida ülesastumist tudengipäevadel ja heategevuslikku kontserti Alatskivi lossi taastamiseks koos TÜ Naiskoori vilistlaskooriga.

"Ukraina poisid" rahvakunstiansambli juubelikontserdil eelmise aasta novembris. ERAKOGU

Funktsionaalanalüüsis eriline võlu

Varje Sootak

TÜ funktsionaalanalüüsi professori Eve Oja arvates, kes pälvis tänavu EV teaduspreemia täppisteaduste alal töödetsükli "Banachi ruumide aproksimatsiooniomadused ja kaasruumide geomeetria" eest, ei ole matemaatika klassikaline osa valmis, vaid täis auke – lahendamata probleeme – nagu šveitsi juust.

Professor Eve Oja arvates on matemaatikas veel palju lahendamata probleeme. ERAKOGU

Kas Banachi ruumides toimub ka "augulappimine"?

Matemaatika tegemiseks on põhimõtteliselt kaks võimalust: kas "lappida auke" või arendada edasi mingit "aukudeta" osa. "Augulappimise" õnnestumine on enamasti seotud sügavamate ja täpsemate meetodite, isegi teooriate leidmisega. Sageli saab uute meetoditega endasse haarata eelnevat ning asendada liigkeerulisi arutlusi lihtsamatega. Minu uurimuste tsükkel on ka seda sorti "augulappimine".

Ja täpsemalt?

See uurimuste tsükkel tegeleb matemaatika alusuuringutega, kuuludes funktsionaalanalüüsi valdkonda. Viimane on kiiresti arenev fundamentaalne matemaatikaharu, mis leiab rakendamist arvutusmatemaatikas, diferentsiaal- ja integraalvõrrandite teoorias, teoreetilises füüsikas, tõenäosusteoorias jm. Kaasaegse funktsionaalanalüüsi sünniaastaks peetakse aastat 1932, mil ilmus Stefan Banachi monograafia "Lineaarsete operatsioonide teooria". Minu uurimuste keskkonnaks on Banachi nime kandvad ruumid.

Mida see Banachi ruumide keskkond tähendab?

Banachi ruumi mõistet on võimalik tajuda koolimatemaatika baasil. Igaühel on intuitiivne ettekujutus hulgast kui mingist objektide ehk elementide kogumist. Banachi ruumi võiks kirjeldada kui hulka, mille elemente saab liita ja arvudega korrutada ning kus igal elemendil on oma kindel "pikkus" (elemendi norm).

Enamiku funktsionaalanalüüsi rakenduste jaoks on Banachi ruumide keskkond just kõige sobivam. Paljusid Banachi ruumide teooria tulemusi ja probleeme on võimalik sõnastada tavalise ülikoolimatemaatika abil. Seetõttu on need arusaadavad ja huvipakkuvad paljudele matemaatikutele.

Mis on aproksimatsiooniomadus?

Aproksimatsiooniomadus tähendab seda, et ruumi elemente saab lähendada elementidega teatud lõplikumõõtmelistest alamruumidest. See lähendamisvõimalus avab tee arvutite kasutamisele, mistõttu aproksimatsiooniomadusega ruumid on olulised mitmesugustes funktsionaalanalüüsi rakendustes.

Miks Teid just need probleemid huvitavad?

Need probleemid ei ole lihtsad ja huvitavad paljusid. Seetõttu peitub neis teatud väljakutse. Vahel on mul olnud õnne tulla ideede peale, mille peale varem ei ole tuldud. See on tekitanud tahtmise aina edasi proovida. Vahel õnnestub, vahel mitte. Heaks stiimuliks on üliõpilased, kes ei lase laisaks minna. Neile tuleb anda erinevaid probleeme, mis on samal ajal ka jõukohased. Magistrantidele antavad probleemid peavad aga olema sellised, et saaks sujuvalt doktoritöösse edasi liikuda. Seda isegi juhul, kui magistritöö puhtalt referatiivne on.

Funktsionaalanalüüsis peitub minu jaoks mingi eriline võlu. Kui ühel hetkel enam midagi lahendada ei suudaks, kirjutaks vist rahulikult monograafiat.

Paraku peab meie ülikoolis uuesti kandideerimiseks ennast kogu aeg tõestama ja pidevalt midagi head publitseerima. Eriti kummaline ja ebaõiglane on, kui näiteks auväärne dotsent, kes oma elu ülikoolile pühendanud, degradeeritakse karjääri lõpus lektoriks. Välismaa ülikoolides ei pea vanemad teadlased oma koha pärast muretsema. Neil lastakse rahulikult tegelda sellega, mida nad kõige paremini oskavad, see on üliõpilasi õpetada ja raamatuid kirjutada.

Äsja käis Eestis matemaatikat evalveerimas rahvusvaheline ekspertrühm, keda lausa kohutas akadeemilise kaitse – *tenure'i* – täielik puudumine. See jõudis ka lõpparaportisse järgmise üldise soovitusena: "Viieaastaste ajutiste akadeemiliste ametikohtade süsteem täitis oma rolli Eestis üleminekuperioodil. Kuna üleminekuperiood on lõppenud, tuleks nüüd rakendada stabiilsemat süsteemi. Muutusi tuleks alustada sellest, et viia akadeemilise kaitse (*tenure*) alla kõigepealt korralised professorid".

PROF EVE OJA (SÜND 1948)

1972 – lõpetas TÜ rakendusmatemaatika eriala *cum laude*
1972-1975 – TÜ aspirantuuris
1975 – kaitses füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi
1975. aastast töötab TÜ matemaatikateaduskonnas, 1992. aastast professorina
1976-1977 – prantsuse keele õpingud Leningradi Ülikoolis
1977-1978 – õppejõud Mali Vabariigi Rahvuslikus Inseneride Koolis
1994 ja 1998 puhta matemaatika instituudi juhataja
Ameerika Matemaatikaühingu liige, Eesti Matemaatika Seltsi liige, ajakirja Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis de Mathematica peatoimetaja

Kuidas oma praeguse teema juurde jõudsite, kas juba tudengina?

Matemaatikat tulin õppima juhuslikult ja samahästi oleks see võinud olla ka füüsika. Enne Gennadi Vainikko funktsionaalanalüüsi kursust ei pakkunud matemaatikas mulle pinget eriti miski. Aga funktsionaalanalüüs hakkas huvitama. Esialgu, näiteks dissertatsiooni kirjutades, tegelesin põhiliselt matemaatika "aukudeta" osa edasiarendamisega. "Augulappimise" juurde suunasid mind kolleegid Marseille`s, kus veetsin 1980.-1981. õppeaasta See oli väga loominguline kollektiiv, kus kõik tundsid üksteise töö vastu huvi ning diskuteerisid iga tõestuse üle. Niisugune toetav atmosfäär oli samal ajal ka kriitiline, ei või ju kunagi milleski lõplikult kindel olla. Vahel tekib vigu nii tõestuses kui viitamisel ja on juhuseid, kus vale tulemus kordub tööst töösse, isegi kuulsatel matemaatikutel.

Kellega veel koostööd teete?

Olen sattunud huvitavasse rahvusvahelisse seltskonda, näiteks on ühe teema kallal vaeva näinud ja ühisartikli kirjutanud eestlane, sakslane, hindu ja norralane. Väga hea koostöö on välja kujunenud Berliini ja Kristiansandi kolleegidega. Seal ootavad mind alati ka suurepärased töötingimused, millest Tartu Ülikoolis ainult unistada võib. Meie teaduskonnas pole igaühel oma töölaudagi.

Olete ka matemaatikaajakirja peatoimetaja.

Acta et Commentationes Universitatis de Mathematica on meie teaduskonna rahvusvahelise toimetusega ajakiri. Kõik artiklid on retsenseeritavad, paljud neist välismaa ekspertide poolt.

Paraku pole teaduskonnal selle väljaandmiseks raha, teeme ajakirja põhiliselt oma teadustöö grantide rahadega. Raskusi korvab aga rõõm, kui trükikojast kord aastas värske numbri kätte saame. Ajakirja juured on aastas 1893, mitmesugustel aegadel on olnud katkemisi, ülikooli toimetiste sari katkes ka 1990. aastatel, õnneks suutsime seda jätkata.

Tartu Ülikooli Naiskoori saatis Saksamaal suur edu

Evelin Väli
Kristi Kuningas

TÜ Akadeemiline Naiskoor käis Saksamaal kontsertreisil, mis sai teoks Tartu ja Bonni ülikooli koostöös.

Kontakte vahendas ning naiskoori ja orkestri tegi tuttavaks prof Claus Sommerhage, kes on olnud ka TÜ õppejõud.

Bonn sarnaneb mõneski mõttes Tartuga. Mõlemas linnas elab arvukalt tudengeid: Bonnis um 40 000, Tartus üle 10 000, moodustades ligikaudu 10% elanikkonnast. Reini jõe ääres asetsev Bonn, mis rahvaarvu poolest kuulub Saksamaa väiksemate linnade hulka, meelitab külalisi oma rahu ja rohelisusega. Eriti tuntav oli see võrreldes lähedal asuva ning turistidest pungil Kölniga. Bonn on kaua olnud Beethoveni ja Schumanni elupaigaks.

Peale ülikoolilinna Bonni jõudsid naiskoori liikmed külastada ka lähedal asuvat Kölni. ERAKOGU

Tihe kultuuriprogramm

Naiskoori reisidel on saanud traditsiooniks laulda mitte ainult kontsertidel, vaid ka kirikutes, mida külastatakse, ekskursioonide lõpp-punktides, ning "vallutatud" mäetippudel. Seekord suutsime muusikakriitikuis huvi äratada juba esimesel "vabaõhulaulmisel" Beethoveni majamuuseumi õuel.

Proovide tegemiseks jäid õhtutunnid, sest võõrustajad Bonni Ülikooli sümfooniaorkestrist olid korraldanud tiheda kultuuriprogrammi: naiskoor ronis Kölni katedraali torni tippu, sõitis paadiga Reini jõel, turnis mägedes ning külastas keskaegset Marksburgi kindlust. Kõige kõrgema mäetipu – Draakonikalju – vallutasime hommikupoolikul enne olulist aulakontserti, ekskursioonijuhile (Bonni orkestri dirigendile) suutsime muljet avaldada ka oma sportliku meelega. Dirigentide ja lauljate rõõmuks sel reisil keegi oma häält ei kaotanudki.

Huvi koori ja orkestri ühiskontsertide vastu oli suur: nii 2. mail Schlosskirches kui 4. mail Bonni Ülikooli aulas oli kuulajaid rohkelt – peamiselt muusika ning naiskoori võõrustamisega seotud inimesed, saalist ei puudunud aga ka muusikakriitikud, tudengid ja linnarahvas.

Äratasime huvi

Schlosskirches esitasime maailmakuulsate heliloojate (F. Poulenc, K. Nydsetd, J. Brahms) kooriteoseid, koos orkestriga tuli ettekandele Antonio Vivaldi "Gloria", kus solistidena tegid kaasa Karmen Puis ja Merle Jalaks Vanemuisest. Järgmisel päeval ajakirjanduses ilmunud kommentaarides tõsteti esile naiskoori ja solistide kõrget tehnilist ja muusikalist taset, kiideti dirigent Vaike Uibopuu professionaalsust.

Ülikooli aulas esinesime rahvariietes ja taas tekitasid leekivpunased seelikud ja tikandiga käised omaette furoori. Valdavalt eesti heliloojate loomingust koostatud kava sai suure menu osaliseks. Esitasime läbilõike erinevate aegade eesti muusikast – kõlasid V. Tormise rahvalauluseaded, M. Härma, A. Kunileiu isamaalised laulud jt. Koos orkestriga esitasime ka vene muusikat: katkendi Borodini "Vürst Igorist".

Naiskoor sai veel kord kinnitust, et Vaike Uibopuu nõudlikkus ja täiuseihalus on tudengikoorist teinud midagi erakordset: meid kutsuti kahe aasta pärast Saksamaale rahvusvahelisele koorikonkursile, soovitati teha turnee Euroopas ja kutsuti esinema Hiinasse. Neist kutsumistest julgustust saanuna sõidame septembris Belgiasse koorikonkursile.

Oktoobris on Bonni Ülikooli Akadeemilist Orkestrit Eestisse vastukülaskäigule oodata. 7. oktoobril esinetakse Vanemuise Kontserdimajas ja 11. oktoobril Tallinnas Kaarli kirikus.

UUDISED

Akadeemilise personali ametijuhendist

TÜ nõukogu tegi muudatusi ülikooli akadeemilise personali ametijuhendite ja õppejõu või teadustöötaja ametikohtade taotlejate hindamisel esitatavates nõuetes.

Dotsenti puudutav täiendatud osa (B osa, 2.3[1]) on määruses järgmine: "Dotsendil, kes on oma ametikohale valitud neljandaks või enamaks valimisperioodiks, võib rektor teaduskonna nõukogu ettepanekul vähendada teadustöö kohustust õppetöö koormuse tõstmise arvel. Vastav kokkulepe vormistatakse kirjalikult ja lisatakse dotsendi töölepingule."

AHHAA järgmine väljapanek

Tartusse on saabunud TÜ teaduskeskuse AHHAA järgmise väljapaneku eksponaadid.

Septembris plaanitakse peahoone parema tiiva keldriruumides avada näitus muistsetest kultuuridest.

AHHAA projektijuhi Tiiu Silla sõnul sobivad neisse pooleldi korrastamata ruumidesse, kus kohviku rajamine pooleli on jäänud, ideaalselt vaaraode hauakamber ja muud eksponaadid Egiptuse ja Assüüria ajaloost, muidugi ka muumiad. "Paksud seinad, võimsad sambad, laekaared ja hämar valgus kõrgetest akendest ilmestavad neid väga hästi."

Näitus sünnib koostöös Heureka-keskuse ja ülikooli kunstimuuseumiga.

TÜ tudengilt uus Eesti rekord

Eesti üliõpilaste meistrivõistluste teisel päeval 31. mail sooritas naiste vasaraheites Terje Matsik uue Eesti rekordi 54.22. Ühtlasi heitis ta ketast 44.48.

Kadri Viigipuu jooksis 100 m tõkkeid 14,0 (käsiaeg) ja Sirkka-Liisa Kivine hüppas kolmikut 12.22.

Meestest saavutasid TÜ tudengid järgmisi paremaid tulemusi: Tarmo Jallai jooksis 110 m tõkkeid 14,3 (käsiaeg), Aivo Normak ületas teivashüppes 4.80, Indrek Tustit läbis 400 m tõkkeid 53,34 (elektriaeg) ja Ranno Aun 5000 m 15.59,96.

Eesti Akadeemilise Spordiliidu (EASL) peasekretäri kt Tiina Beljaeva sõnul pälvis parima kõrgkooli tiitli TTÜ, kes edestas TÜd vaid 1 silmaga.

Eesti üliõpilaste meistrid tennises

30. ja 31. mail toimusid Tartus Toome tenniseväljakutel Eesti üliõpilaste meistrivõistlused tennises.

Meeste üksikmängu võitis Sten Lillemägi EPMÜst, 2. oli Indrek Lepner ja 3. Martin Karis TÜst.

Naiste üksikmängu võitja oli Anna-Liisa Põldvere ja teine Pirkka-Marja Põldvere TÜst.

Meeste paarismängu võitsid Sten Lillemägi ja Indrek Lepner. Teiseks jäid Martin Karis ja Moris Kallam TÜst. 3 paar oli Roman Uibo (LEX) ja Juri Kohhanov (TÜ).

EASLi peasekretäri kt Tiina Beljaeva sõnul pandi tennisevõistlustega punkt kevadsemestri meistrivõistlustele.

29. juunist 1. juulini on tulemas mitmepäevane spordipidu "Suvemängud 2001", kus võisteldakse rändkarika eest. Lisaks on kavas mitmeid meelelahutuslikke jõukatsumisi.

PSÜHHOLOOGIA OSAKONNA MAGISTRIKONVERENTS

N 14. juunil kl. 12.15 Tiigi 78 aud. 332

Teadusmagistrandid:

Ly Kästik – Uurimus kultuuridimensioonidest ja sotsiaalsete suhete põhivormidest

Kaire Külaots – Meelekindluse hindamine: enda ja teiste hinnangute kokkulangemine

Kaia Laidra – Trombotsüütide MAO seosed isiksuseomadustega

Aire Nõlvak – Sotsiaalne kompetentsus: emotsioonide ja isiksuse taju

Jaan Pede – Liikuva objekti asukoht subjektiivses aegruumis

Annika Tina – Akadeemilise edukuse motivatsiooniline taust: saavutusvajadus ja ebaedu vältimise vajadus

Silja Truus – Afekti intensiivsus kui emotsioonide ringmudeli komponent

Margus Tõnissaar – Kroonilise muutliku stressi ja 5-HT osalise denervatsiooniga loomade depressiooni mudeli valideerimine antidepressantidega

Rakenduspsühholoogia magistrandid:

Kirsti Akkermann – Temperament, isiksus ja impulsi kontroll

Ly Erg – Laste sotsiaalsete oskuste uurimine ja arendamine

Karin Korv – Matemaatiliste võimete hindamine

Margret Sisask – Negatiivse hinnangu hirmu skaala kohandamine

Mari Zobel-Roosiväli – Stressiga toimetulek politseis: mis mõjutab toimetuleku strateegiate valikut ja kui püsivad need on?

Kõik huvilised on konverentsile teretulnud!

Info: psühholoogia osakond Tiigi 78- 334, tel 375 902, e-post departm@psych.ut.ee.

PSÜHHOLOOGIA OSAKONNA DOKTORIKONVERENTS

R 15. juunil kl.12.15 Tiigi 78 aud. 332

Toivo Aavik – Personaalsete väärtuste struktuur, selle seotus isiksuse ja lapsevanemate kasvatustegevustega

Katri-Evelin Esop – Depressiooni interpersonaalseid mehhanisme

Riina Häidkind – Monoamiinide vabanemine roti aju nucleus accumbens'is

Luule Kants – Bringing up adolescents in different cultural contexts: Mothers' reported value preferences in Estonia, Sweden, Finland, and Latvia

Kaia Kastepõld – Empaatilisus terapeutilises suhtes

Kenn Konstabel – Exploring the sources of variations in the structure of personality traits across cultures

Helle Pullmann – Regionaalsed erinevused Eesti koolilaste vaimsetes võimetes ja enesehinnangus

Monika Schmidt – Isiksuseomaduste ja emotsioonide valentsi seosed eneseregulatsiooniga

Raivo Valk – Empaatiline täpsus ja vaimsed võimed

Kõik huvilised on konverentsile teretulnud!

Info: psühholoogia osakond Tiigi 78- 334, tel 375 902, e-post departm@psych.ut.ee.

UT TOIMETUS TEATAB

Üks poolaasta saab jälle läbi ja ka ajaleht teeb varsti suvepausi. Tuleval nädalal ilmub selle semestri eelviimane Universitas Tartuensis. Reede, 22.juuni ajaleht on lõpetajate päralt.

KAARIKU SPORDI JA PUHKEKESKUS

Nüüd uus

www.kaariku.ee

ACTA DIURNA

12. juunil kell 12 toimub rektori vastuvõtt akadeemilise aasta 2000/2001 parimatele sportlastele ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis. Üritus on kutsetega. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

LOENGUD

11. juunil kell 14.15 Tiigi 78-332 esineb prof James V. Wertsch (University of Washington, USA) loenguga "Collective memory". Loeng on inglise keeles. Kõik huvilised on teretulnud! Info: psühholoogia osakond Tiigi 78 - 334, tel 375 902.

12. juunil kell 16.15 Lossi 3- 426 doktorant Märt Läänemets doktorieksami loeng "Mahajaana suutrad kui ajalooallikad". Osavõtt kõigile vaba! Info: ajaloo osakond, tel 375 651.

KAITSMISED

12. juunil kell 10 toimub ph aud 227 usuteaduskonnas Meelis Friedenthali magistritöö "Sevilla Isidoruse võimalikust mõjust suhtumisele paganlusse Briti saartel VII ja VIII sajandil" kaitsmine. Juhendaja: mag Marju Lepajõe. Oponendid: PhD Tarmo Toom (John Leland Center for Theological Studies, Washington, USA) ja mag theol. Andres Saumets (Tartu Ülikool). Info: Annika Konsap, tel 375 300.

12. juunil kaitstakse eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas magistritöid:
kell 14 ph 102 Reet Pärss "Kohtla-Järve, Jõhvi ja Sillamäe vene õppekeelega koolide riigikeeleõpetajate eesti keele oskusest". Juhendaja: prof Birute Klaas. Oponent Raili Pool, MA;
kell 15 ph 102 Ingrid Nikopensius "Võõrkeelte osaoskuste õpetamine ja arendamine interaktiivse infotehnoloogia võimalusi kasutades". Juhendaja: prof Birute Klaas. Oponent: prof Haldur Õim;
kell 16 ph 102 Külli Prillop "Georg Mülleri jutluste verbivormistik". Juhendaja: lektor Külli Habicht. Oponent: prof Karl Pajusalu.
Info: Tiia Margus, tel 375 221.

13. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised majandusteaduskonnas Narva mnt 4-A216:
kell 10 Ott Toomet "Eesti-sisese migratsiooniga kaasnev vahetu palgatõus". Juhendajad: prof Jüri Sepp, lektor Raul Eamets, MA (maj-tead). Oponendid: dots Toomas Raus, knd (füüs-mat), lektor Tiit Tammaru, MSc. Info: Ülle Maidla, tel 376 342;
kell 12 Riia Arukaevu "Hariduse mõju palkade ebavõrdsuse muutumisele Eestis". Juhendajad: prof Tiiu Paas, knd (maj) ja lektor Raul Eamets, MA (majandus). Oponendid: lektor Kaia Philips, MSc (maj), prof Vello Vensel, dr (maj). Info: Raili Remmel, tel 376 340;
kell 14 Andres Vesilind "Eesti ekspordi sõltuvus makromajanduslikest teguritest: ökonomeetriline analüüs". Juhendajad: prof Urmas Varblane, doktorant Ele Reiljan. Oponendid: dots Toomas Raus, knd (füüs-mat), Urmas Sepp, dr (maj). Info: Mare Allas, tel 375 642.

13. juunil kell 16 kaitseb Tiigi 78-127 eripedagoogika osakonnas magistritööd Anu Aavik teemal "Tavakoolide ning sanatoorsete ja erikoolide õpilaste vanemate kasvatusstiilid ja personaalsed väärtused". Juhendajad: prof J. Kõrgesaar ja prof J. Rink (Holland). Oponendid: dots D. Kutsar, psühhol-knd ja dots M. Leino, MA (TPÜ). Info: Mari Pärn, tel 375 919.

14. juunil kell 12 kaitseb Paabeli 405 Piret Peiker magistritööd "Post-Colonial Change: Power, Peru And Estonian Literature. A Comparative Analysis of W. O. Horn's "Huaskar" and Lydia Koidula's "The Last Inca of Peru". Juhendajad: prof Jüri Talvet, knd (filol), Mihhail Lotman, PhD. Oponent: Epp Annus. Info: Hille Roots, tel 375 223

14. juunil kell 13.15 kaitseb Paabeli 405 Herdis Kirk magistritööd "Draamatekst – tõlge – lavastus (Martin McDonaghi "Mägede iluduskuninganna " ja "Connemara. Üksildane lääs" näitel)". Juhendaja: dots Luule Epner, knd (filol). Oponent: lektor Anneli Saro, MA (teatritead). Info: Hille Roots, tel 375 223.

14. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised botaanika ja ökoloogia instituudi taimeökoloogia ja ökofüsioloogia erialal Vanemuise 46-301:
13.15 Pille Urbas "Potential and realized plasticity in response to manipulated nutrients and light". Juhendaja dots Kristjan Zobel. Oponent Anne Aan, MSc;
14.15 Heli Laarmann "Genetical diversity of Pulsatilla patens (L.) Mill. and Pulsatilla pratensis (L.) Mill. and its ecological interpretation "("Palu-karukella ja aas-karukella geneetiline diversiteet ja selle ökoloogiline interpretatsioon"). Juhendajad prof Martin Zobel ja prof Peter Poschlod (Marburgi Ülikool, Saksamaa). Oponent Silvia Sepp, PhD (Eesti Biokeskus).
Info: Kersti Loolaid, tel 376 221.

15. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised geoloogia instituudis, Vanemuise 46, Bekkeri auditooriumis:
Kell 10.15 Arvo Käärd (ekstern) "Naftasaaduste ja põlevkivi levik Eesti kvaternaarisetetes ja põhjavees."
Juhendaja: akad. Anto Raukas (geo-min kand., TTÜ GI). Oponent: teadur Enn Karro (PhD).
Kell 11.30 Reet Nemliher "Settekeskkonnad Volhovi eal Eesti ja Loode-Venemaa piirkonnas". Juhendajad: lektor Leho Ainsaar (MSc) ja prof Tõnu Meidla (geol-min kand.). Oponent: Rein Einasto (geol-min kand., TTÜ GI).
Kell 12.45 Rutt Kikas "Pressure-temperature evolution of high-grade Svecofennian gneisses near Saaremaa shear zone (Moondekivimite tekketingimustest Saaremaa Rikkevööndi ümbruses)". Juhendaja: prof emer Väino Puura (geol-min kand). Oponent: teadur Alvar Soesoo (PhD). Info Tiia Kurvits, tel 375 815.

20. juunil kell 12.15 Jakobi 5-302 kaitseb Tiina Valgesoo magistritööd liikumis- ja sporditeaduste erialal "Rasedusaegse kehalise aktiivsuse ja sünnituseks ettevalmistuse mõju rasedustulemusele". Juhendaja: biol-knd Reet Linkberg, oponent med-knd Tamara Janson. Info: Mare Vene, tel 375 362.

Germaani-romaani filoloogia osakonna magistritöö ja -projektide kaitsmine 19. juunil kell 12 Ülikooli 17-103.
Kadri Kivistik kaitseb magistritööd "Prepositioner i estniska studenters svenska". Juhendaja prof Stig Örjan Ohlsson. Oponent Jaan Õispuu, PhD (TPÜ).
Magistriprojektid:
Taivo Liivak "The Legislature and the Executive of the United Kingdom – An Interpreter's Selection of Definitions and Expressions". Juhendaja Ülle Türk (MA). Oponent Meelis Leesik (MA);
Terje Teesalu "Inglise – prantsuse - eesti NATO terminite sõnastik". Juhendaja prof Krista Vogelberg. Oponent Meelis Leesik (MA);
Peeter Unt "Inglise - eesti fotograafia sõnastik". Juhendaja Kersti Meinart (MA). Oponent dots Enn Veldi;
Ingrid Sibul "Inglise - eesti telekommunikatsioonisõnastik tõlkijatele". Juhendaja prof Karl Lepa. Oponent dots Enn Veldi;
Mari Kelve "Sõnastik enimkasutatavatest ja/või problemaatilistest sõnadest molekulaarbioloogia valdkonnas". Juhendajad prof Krista Vogelberg ja dots Merike Kelve (TTÜ). Oponent Leili Kostabi (MA);
Mall Tamm "History of Teaching Conference Interpretation at the University of Tartu". Juhendajad prof Karl Lepa, prof Krista Vogelberg. Oponent Kristina Mullamaa (MA);
Krista Kallis "EMHI-s koostatava meteoroloogiasõnastiku aktinomeetriat ja atmosfäärioptikat puudutav osa". Juhendaja prof Krista Vogelberg. Oponent Leili Kostabi (MA).

20. juunil kell 11.15 kaitseb Tiigi 78 -127 psühholoogia osakonnas Anneli Kolk doktoritööd "Cognitive development of children with non-progressive unilateral brain lesion". Juhendajad prof Jüri Allik, PhD. ja prof Tiina Talvik, PhD. Oponent prof Matti V. Iivanainen, PhD. (Helsingi Ülikool) Info: Ester Sõtsova, tel 375 902.

20. juuni kell 12.15 kaitseb Jakobi 5-302 kehakultuuriteaduskonnas Tiina Valgesoo magistritööd "Rasedusaegse kehalise aktiivsuse ja sünnituseks ettevalmistuse mõju rasedustulemusele". Juhendaja: lektor, biol-knd Reet Linkberg. Oponent: dotsent, med-knd Tamara Janson. Info: Mare Vene, tel 375 362.

20. juunil kell 13.15 kaitseb Tiigi 78-127 psühholoogia osakonnas Aune Valk doktoritööd "Two facets of ethnic identity: pride and differentiation". Juhendaja prof Jüri Allik, PhD. Oponent prof Karmela Liebkind, PhD. (Helsingi Ülikool). Info: Ester Sõtsova, tel 375 902.

20. juunil kell 14 kaitseb Paabeli 405 kirjanduse ja rahvaluule osakonnas Andrus Org magistritööd "Ulmekirjandus: •anri dimensioonid". Juhendaja: Epp Annus. Oponent: Arne Merilai. Info: Ester Sõtsova, tel 375 902.

20. juunil kell 15.15 kaitseb Paabeli 405 kirjanduse ja rahvaluule osakonnas Rein Undusk magistritööd "Topos. Kohakujutelm müüdist mõisteni". Juhendaja dots Arne Merilai. Oponent prof Rein Veidemann.

21. juunil toimub füüsika-keemiateaduskonna keemia osakonnas Jakobi 2-430 doktoritööde kaitsmine:
kell 10 keemilise füüsika instituudi doktorand Ivar Koppel: "Quantum Chemical Study of Acidity of Strong and Superstrong Brönsted Acids" PhD kraadi taotlemiseks keemia alal. Oponendid: prof J.-L. M. Abboud (Madrid) ja dots U. Mölder (Tartu);
kell 11.30 keemilise füüsika instituudi doktorand Katrin Kollist: "Interactions between Polycyclic Aromatic Compounds and Humic Substances" PhD kraadi taotlemiseks keemia alal. Oponent: prof Ü. Lille (Tallinn);

21. juunil kell 11 kaitseb ülikooli nõukogu saalis Tamara Vorobjova doktoritööd "Immuunvastus helicobacter pylori'le, selle seos kroonilise gastriidi dünaamikaga ja epiteelrakkude apoptoosi ning proliferatsiooniga antrumis ja korpuses". Juhendaja prof Raivo Uibo. Oponendid prof Lars Engstrand (Uppsala Ülikool) ja prof emer Vello Salupere.

21. juunil kell 14 kaitseb ülikooli nõukogu saalis Ruth Kalda doktoritööd "Perearstiabi kvaliteet, struktuur ja tulemuslikkus Eesti muutuvas tervishoius". Juhendajad prof Heidi-Ingrid Maaroos ja prof Raivo Uibo. Oponent prof Marjukka Mäkelä (Helsingi STAKES Instituut).

PASTORAALNE ENESEREFLEKTSIOON

US00.00.03.046, külalisõppejõud: Joop Butti, 1 AP

Usuteaduskond on alustanud registreerimist järgmisele uuele kursusele. Palun kõikidele huvilistele teada anda.

Groeningeni Ülikooli kaplan Joop Butti viib läbi 1 AP intensiivkursuse. Väikestes gruppides aidatakse tunnetada ja mõtestada oma identiteeti ja käitumise põhjuseid. Tegeletakse ideaalide, võimu, saatuse, vastutuse ja otsuste langetamisega elus.

Seminaridest osavõtt on kohustuslik, õppus lõpeb arvestusega. Kursus toimub2 väikeses grupis 6. septembrist oktoobri lõpuni; kursus on inglise keeles, tõlketa.
Registreerumisel valida kas hommikune või õhtune grupp.

GRUPP A ehk hommikupoolne grupp:
neljapäeviti 8.15-10.00 Ph. ruum 226
reedeti 10.15-12.00 Ph. ruum 226

GRUPP B ehk õhtupoolne grupp:
esmaspäeviti 16.15-18.00 Ph. ruum 307
neljapäeviti 16.15-18.00 Ph. ruum 307

Registreerumine toimub TÜ peahoones, usuteaduskonna dekanaadis (ph. ruum 313). NB! Märkige kindlasti ära ka, millises grupis osalete.
Info: usuteaduskonna dekanaadi juhataja Annika Konsap, tel 375300 või tel 051-68128, e-post: annika ut.ee.

AULA

9. juunil kell 18 St. Peterburi vene rahvapillide orkester Metelitsa.
Piletid müügil tund enne kontserdi algust kohapeal. Hind 40 kr ja 20 kr.

TEATED

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

15. juuni 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 23 (2060)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

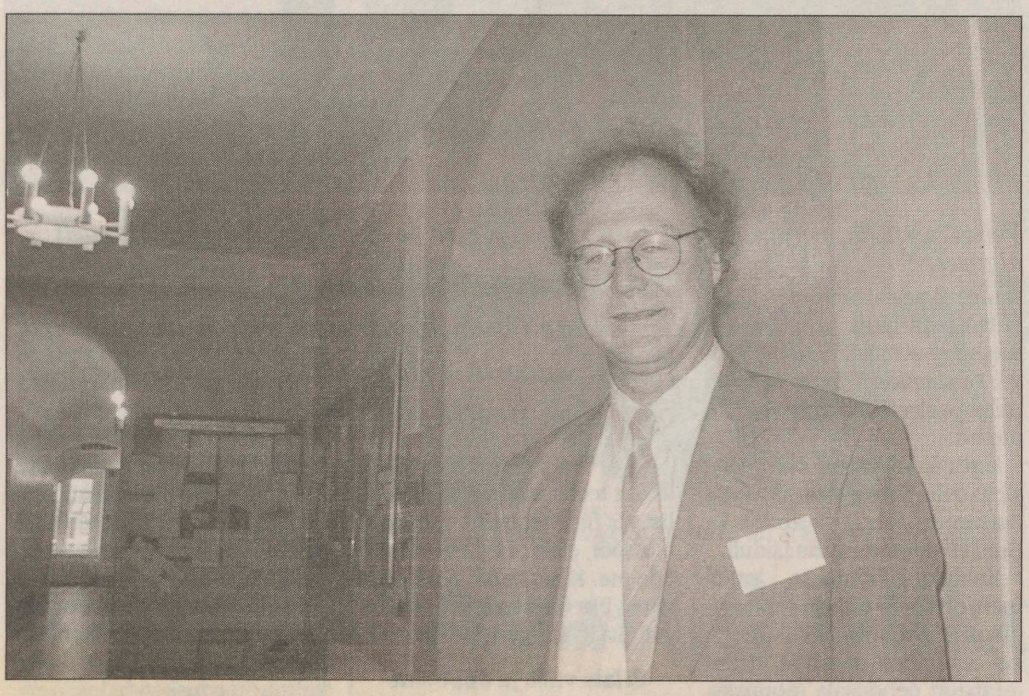
CBUR: ... parem linnas esimene

Tallinn-Tartu võistluse asemel paneb Tartu Ülikool rõhku Euroopa kõrghariduse kvaliteedi parandamisele ja konkurentsivõime suurendamisele

Andres Toode
Kristjan Kaljund

Kolmapäeva õhtul saabus Tartusse kuuskümmend viis ülikooli juhti poolesajast Läänemere maade ülikoolist. Selleks, et arutada eile alanud Läänemere maade ülikoolide rektorite 8. konverentsil ülikoolide koostöö tihendamist ning seeläbi konkurentsivõime tõstmist globaalsel haridusturul.

"Oluline on säilitada Euroopa hariduse eripära – see on Euroopa kultuurist määratud avaliku ja sotsiaalse mõõtme olemasolu, mis näiteks Ameerika ülikoolides pole sugugi nii enesestmõistetav. Suurem organiseeritus aitab seda säilitada ja muudab meid konkurentsivõimelisemaks," selgitas konverentsi avapäeval põhiettekande pidanud, enam kui 500 ülikooli ühendava Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni nõunik Guy Haug intervjuus UTle Euroopa ülikoolide koostöö eesmärki.

Guy Haug: "Mitmekesisus on kindlasti üks väga oluline Euroopa hariduse märksõna. Samas ei kuulu ma nende hulka, kes leiavad, et igasugune mitmekesisus igasugusel kujul tuleb ainult kasuks. Nii pole üliõpilastel mitmekesisusest mingit kasu, kui see ei suurenda nende valikuvõimalusi."

Rektorid workshop'is.

2 X VARJE SOOTAK

Eesti ülikoolid Eestist ees

Guy Haugi kinnitusel on Ida-Euroopa ülikoolid, sealhulgas ka Tartu Ülikool, Euroopa Liidu liikmesriikide ülikoolidele võrdväärsed partnerid, kusjuures mitmed neist aktiivseimate hulgas. "Mingit piirjoont ida ja lääne vahel pole kohe kindlasti ja Ida-Euroopa ülikoolid on Euroopa kõrgharidusruumi lahutamatuks osaks."

Üks tõestusi on Guy Haugi sõnul sellesama Läänemere maade ülikoolide rektorite konverentsi (inglise keeles CBUR – Conference of the Baltic University Rectors) toimumine Tartus ja seal rektor prof Jaak Aaviksoo tehtud ettepanek.

Läänemere ülikool

Nimelt tegi prof Jaak Aaviksoo eile alanud konverentsil ettepaneku rakendada ühine kvaliteeditagamise süsteem Läänemere maade kõrgharidusruumis ja luua globaalne akadeemiline kaubamärk. "Ühtne kvaliteedisüsteem Läänemere regioonis oleks oluline teetähis ühtset kõrgharidusruumi loovale Euroopale, "Läänemere ülikooli" kaubamärk võimaldaks osaleda globaalsel kõrgharidusturul," selgitas prof Jaak Aaviksoo.

Enam kui 500 ülikooli ühendava Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni nõunik Guy Haug kinnitas intervjuus UTle, et Läänemere-äärsete ülikoolide kaubamärk on väga hea mõtte. "Euroopa ülikoolide tulevik sõltub suuresti nende tunnustamisest mujal maailmas," ütles Guy Haug, "ja kuna selline ülikoole koondav kaubamärk tähendaks tihedamat koostööd paremate tulemuste nimel, aitaks see kindlasti kaasa Euroopa kõrghariduse tunnustamisele."

Miks peab koostöö nimel pingutama?

Kui piirid lahti, Euroopas kehtimas ühtne kõrgharidussüsteem ning erinevate ülikoolide diplomid ja kraadid on hõlpsasti võrreldavad, muutub üliõpilastele ülikoolide vahel liikumine sama mugavaks nagu viisavaba reisimine.

Sellises olukorras pole enam mingit vahet, kas õppida Tartus, Helsingis, Uppsalas või Lundis, oluline on, et saadav haridus oleks hea või pigem väga hea.

Seega on eestikeelse kõrghariduse jätkumise eelduseks Eesti (olgu siis Tartu ja/või Tallinna) ülikooli rahvusvaheline konkurentsivõime. Kuid küsimus pole ainult Eestis. Euroopa kõrgharidussüsteemi osana on Eestile sama oluline Euroopa kõrghariduse konkurentsivõime maailmas.

Guy Haugi kinnitusel ühendaksidki Läänemeremaade ülikoolid ühtse kõrghariduse kvaliteeditagamise süsteemi loomisega oma jõu läbilöögiks globaalsel kõrgharidusturul.

TÄNA LEHES

Intervjuu

Prorektor professor Teet Seene sõnul läheb avatud ülikoolil hästi
LK 3

Vestlusring

Füsioterapeudid töötust ei karda
LK 2

Ülikooli külastasid Hiina tibetoloogid
LK 2

Keelekeskuse eesti keele õppeaasta
LK 3

UUDISED

Vilistlaskogu suvepäevad korraldab Tartu koondis

7.-8. juulini saavad teoks ülikooli vilistlaskogu viiendad suvepäevad. Seekord on võõrustajaks Tartu koondis, kes kutsub vilistlasi Tartusse ja Otepää lähedale Madsa puhkeküla.

7. juulil on päeva esimene pool planeeritud Tartusse, et pakkuda vilistlastele võimalust tutvuda lähemalt tänase ülikooliga. Kõigil suvepäevalistel, kes osamaksu tasunud, on garanteeritud sooduspääse näitusele "Ahhaa, valgus!". Õhtul sõidetakse Madsa puhkeküla, kus lipu heiskamise järel algab lõkkeõhtu koos söögi-joogi, tantsu ja lauluga. Kavas on ka meelelahutuslik mälumäng "Viis aastat ülikooli vilistlaskogu" ja isetegevuslikud etteasted koondistelt.

8. juulil on kavas sportlikud mängud, kokkuvõtete tegemine ja autasustamine.

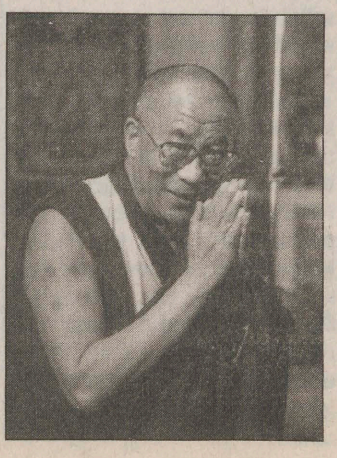
Info ja registreerimine tel 375 603 Eeva Kumberg ja tel 375 606 Sirje Mark või regionaalsetes koondistes. Programm ja teave osavõtumaksu kohta: www.ut.ee/vilkogu/.

Dalai-laama peab aulaloengu

Kolmapäeval, 20. juunil kell 11 peab Tema Pühadus XIV dalai-laama ülikooli aulas loengu "Uue aastatuhande eetika" (inglise k). Loengut on võimalik vaadata ka otseülekandes ph aud 102 ja 140.

Tartus annab dalai-laamale lõuna maavanem.

Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

Eksposítsioonisaal on uuenenud

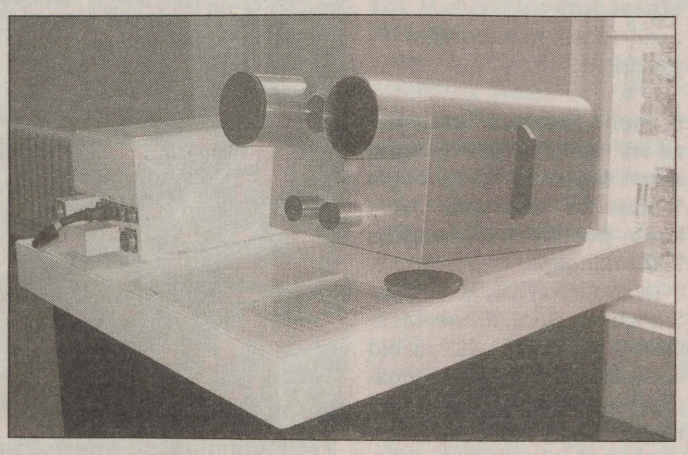
Mare Viiralt
TÜ Ajaloo Muuseumi näituste koordinaator

Üks põnevamaid vastremonditud saali eksponaate on 1970.-1980. aastatel TÜ, Füüsika Instituudi jt ühistöönа valminud ultraviolettkiirguse radiomeeter Tulp.

Seda kosmilisteks eksperimentideks mõeldud aparaati kasutati Saljut tüüpi mehitatud kosmoselaevadelt atmosfääri ülakihtide, maailmaruumi objektide ning mitmesuguste atmosfääri ülakihtides ja väljaspool atmosfääri liikuvate tehisobjektide ultraviolettkiirguse mõõtmiseks. Soovi korral on külastajatel võimalik heita pilk kosmoseaparaadi sisemusse.

Võrreldes eelmise ekspositsiooniga tutvustame laiemalt emakeelse ülikooli osa Vabadussõjas, ülikooli asutamislugu, õppe- ja teadustegevust.

Üliõpilaselu sündmusi meenutab näiteks SELLi mängude rändkarikas. 1923. aastal toimus Tartus Soome, Eesti, Leedu, Läti üliõpilaskondade (SELL-i) I konverents, kus võeti vastu otsus hakata korraldama Balti riikide üliõpilassportlaste olümpiaade.

Ultraviolettkiirguse radiomeeter Tulp. VARJE SOOTAK

Saatuse tahtel jäi karikas Eestisse ja oli varjul ülikooli raamatukogu hoidlas.

Eesti Noorte Punase Risti köitekojas valmistatud ja rikkalikus rahvuslikus stiilis ornamentikaga Kaupmeeste Seltside Keskliidu 1932. aastal kingitud auaadress meenutab ülikooli 300. aastapäeva tähistamist.

1950. aastate sündmusi kajastava materjali, rektori käskkirjade registreerimise Journaali põhjal saab mõtlemisainet elust tollases ülikoolis. Rektori käskkirjadest järeldub, et aasta jooksul kuulutati poliitilistel põhjustel rahvavaenlasteks ja eksmatrikuleeriti 97 üliõpilast.

Nüüdisaega kajastavat innovaatilist materjali muuseumi käsutuses praegu kahjuks pole. Pöördungi siinkohal kõigi ülikooli töötajate poole palvega muuseumi abistada, et võiksime paremini tutvustada nüüdisaegset ülikooli.

Uute eksponaatide eest tahame aga tänada ülikooli raamatukogu ning meie head sponsorit Eskaro aktsiaseltsi, tänu kellele saal uue puhta ilme sai.

Ülikooli juubelitoimkond käib koos

Ken Kalling
TÜ Ajaloo Muuseumi teadusdirektor

Ülikooli taasavamise 200. juubeli korraldustoimkond on loodud.

2002. aastal toimuva juubeli kõrghetk on 3. mail. Tegelikult on plaanis keiserliku ülikooli aastapäeva tähistamine hajutada kogu eelolevale aastale.

Hea meelega näeks, et paljudel erinevatel ülikoolis toimuvatel üritustel oleks juubeliaasta hõngu.

Kahe sajandi eest Tartusse taasrajatud ülikooli lugu kätkeb endas aktuaalseid aspekte ka kaasaja akadeemilise elu seisukohalt. Ülikooli suhted (kesk)võimuga, ülikooli keelepoliitika, küsimus sellest, kas iga ülikool on automaatselt rahvusvaheline nähtus või saame rääkida ka rahvuslikest ülikoolidest, lisaks väiksemad õppetunnid ja soovitused, mis teadus- ja ülikooliloos peidus.

Omaette teema on ülikooli järjepidevuse küsimus – hea on, et aastal 2002 saame tähistada ka meie ülikooli tegeliku avamise 370. aastapäeva.

Ülikooli taasavamise 200. aastapäeva tähistamise korraldustoimkonna esimees on rektor professor Jaak Aaviksoo; liikmed haldusdirektor Riho Illak, üliõpilasesinduse esimees Marko Lepik, raamatukogu direktor Toomas Liivamägi, rektori abi Reet Mägi, administratsioonidirektor Margus Ots, avalikkussuhete nõunik Andres Toode, Tartu Üliõpilasmaja direktor Heino Variku ja välissuhete peaspetsialist Sirje Üprus. Komisjoni sekretär on allakirjutanu.

Toimkonna töös osaleb ka abilinnapea Hannes Astok.

Tartu Ülikool taasavati 1802. aasta 21. aprillil Aleksander I ukaasi põhjal. Eelmine tsaar Paul I oli pakkunud ülikooli asukohaks Jelgavat Lätimaal.

Rõhutaks veel kord, et igasugune initsiatiiv on teretulnud. Asjasse puutuvates küsimustes võib pöörduda allakirjutanu poole.

Edu eelseisvate juubelite tähistamisel!

UUDISED

Dekaani kandidaat on Jaanus Harro

Sotsiaalteaduskonna dekaani kandidaadiks esitasid ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna nõukogu ning psühholoogia osakonna nõukogu psühholoogia osakonna juhataja, psühhofüsioloogia professori Jaanus Harro.

Dekaani valimised toimuvad 28. juunil.

Piimatootjate ja talunike seminar

12. juunil korraldas TÜ Innovatsioonikeskus Biomeedikumis seminari neile piimatööstustele ja talunikele, kel soov toota uut kodumaist juustu.

Professorid Marika Mikelsaar ja Mihkel Zilmer tutvustasid TÜs loodud ainulaadset laktobatsilli tüve, millel on tervist säilitavad ja parendavad omadused. Laktobatsill tõstab organismi vastupanu infektsioonidele, vähendab ülemäärast oksüdatiivset stressi ja tõrjub ateroskleroosi. Seda võib lisada juustule järelvalmimisel, kasutada jogurti valmistamiseks või tarvitada kapslina toidulisandina.

Ettevõtte ja ülikooli koostöö finantseerimisvõimaluste kohta andis nõu Eesti Tehnoloogiaagentuuri direktor Alar Kolk.

Välisüliõpilaste vastuvõtust

Välisüliõpilastelt ja väliskülalisüliõpilastelt on uueks õppeaastaks laekunud 160 avaldust. TÜ välisüliõpilastalituse peaspetsialisti Kai Treieri sõnul on kõige rohkem avaldusi filosoofia- (52), arsti- (45) ja sotsiaalteaduskonda (38).

Erialati on pingerida järgmine: arstiteadus (45 avaldust), Balti õpingud (25) ja eesti keel võõrkeelena (22). "Veidi ootamatu on huvi informaatika erialale, kuhu on laekunud 7 avaldust," märkis Treier.

Riikidevaheliste lepingute ja ülikoolidevaheliste lepingute alusel tuleb sügissemestril õppima 43 vahetusüliõpilast, sh 17 Erasmuse programmi vahetusüliõpilast.

50% avaldusi on Soomest, järgnevad Venemaa, USA, Saksamaa ja Rootsi. Kandidaate on ka Turkmeeniast, Angoolast, Egiptusest ning Hiinast. Intensiivset keeleõpet keelekeskuse juures on taotlenud 43 kandidaati.

10 riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohale (eesti keel, kirjandus, ajalugu või kultuur) laekus 20 avaldust.

Vastuvõtt otsustatakse hiljemalt 25. juuniks.

Rektori vastuvõtt sportlastele

12 juunil võttis rektor Jaak Aaviksoo ülikooli ajaloo muuseumis vastu TÜ tänavusi parimaid sportlasi.

Traditsioonilisele igakevadisele vastuvõtule oli kutsutud 38 sellel õppeaastal suurepäraste sportlike saavutustega silmapaistnud TÜ üliõpilast.

Nende seas olid Eesti meistrid korvpallis Toomas Kandimaa ja Tanel Tein ning Eesti Rahvusmeeskonna liige Marek Noormets; Eesti meistrid käsipallis, Marius Lepp, Alar Põder, Marko Volt ja Jaanus Rätsep; sulgpallis Piret Hamer ja Heiki Sorge; saalibändis Martin Karis; judos Sydney OMi 3. koha omanik Indrek Pertelson; vehklemise juunioride MMi 1. koha omanik Olga Aleksejeva jt.

Füsioterapeudid töötust ei karda

Varje Sootak

TÜ kehakultuuriteaduskonna füsioteraapia eriala teise lennu lõpetajad Ege Johanson, Iti Lauk ja Piret Sander kinnitavad, et patsiente jätkub, pigem on puudus füsioterapeutidest.

Verivärsked füsioterapeudid Iti Lauk, Piret Sander ja Ege Johanson karjääriredeli alguses. VARJE SOOTAK

Füsioteraapia ülikoolis

Ege: Inimeste teadlikkus on kasvanud, füsioteraapia kasulikkust taastusravis juba arvestatakse, nii et tööpuudust karta pole. Mina soovin jätkata magistriõppes. Eestis ei ole veel füsioterapeutide koolkonda välja kujunenud, eriala kraadiga õppejõudude arv on väike. Juba lähemal ajal on vaja avada füsioteraapia magistriõpe. Füsioteraapia õpetus peaks toimuma kõigis kolmes astmes – nii bakalaureuse, magistri kui ka doktoriõppes.

Piret: Praegu töötavad füsioteraapias paljud õed, kehalise kasvatuse õpetajad jt, kes on küll täiendkoolituses füsioteraapia algteadmised saanud, kuid pole seda nii põhjalikult õppinud nagu praegu ülikoolis õpetatakse.

Füsioteraapiat on õpetatud meie teaduskonnas 1990. aastast. Siis oli võimalik spetsialiseeruda liikumisravi erialale kolmandast kursusest. 1997. aastast on füsioteraapia iseseisev bakalaureuseõppe eriala.

Ege: Sel aastal planeerib Tartu Meditsiinikool avada muide füsioterapeudi eriala, kuhu on plaanis vastu võtta 30 õppurit. Alles kolmandal aastal keskendutakse füsioteraapiale. Ülikool saab vastu võtta ainult 15 riiklikule kohale, vaatamata sellele, et eriala õpetamisel on kümneaastased kogemused ja õppekava on akrediteeritud. Tekitab imestust, kuidas suudab Meditsiinikool koolitada füsioterapeudiks inimese, kes on seda ainult aasta õppinud? Mujal maailmas koolitatakse kõikjal vähemalt bakalaureuseõppe tasemel ning õppeaja kestus on 3-4 aastat.

Iti: Meile tundub, et isegi neljast aastast on vähe. Füsioterapeut peab tundma haigusi, kehalisi harjutusi ja nende toimet ning olema laia silmaringiga. Patsientidega ei saa tegelda pinnapealsete teadmistega inimesed.

Ege: Kuuldavasti on meditsiinikoolis füsioterapeudi eriala õpetamise suhtes vastuseis ka Eesti Füsioterapeutide Liidult.

Kahjuks kiputakse vahel meie eriala õe omaga samastama ning paljudes kliinikutes ja ka seadustes peetakse füsioterapeuti õendusala töötajaks. Tegelikult see nii ei ole. Füsioterapeut on kõrgharidusega spetsialist, kes osutab füsioteraapia teenuseid. Praegu on Eestis füsioterapeutide ja taastusarsti suhteks ligikaudu 3:1, kuid tulevikus on see plaanis viia vähemalt 10:1. Taastusarsti keskne roll hakkab vähenema. Soomes praktikal olles nägime, et meil on taastusarste palju rohkem kui neil: Eestis kokku üle saja, Soomes samuti ligikaudu sada, kuid rahvaarv on ju Soomes palju suurem.

Piret: Patsient peaks usaldama oma haiguse ühele inimesele, ta ei peaks seda mitmele arstile selgitama. Samuti peaks füsioteraapiat tegema üks füsioterapeut, mitte mitu erinevat taastusravi töötajat.

Inimeste teadlikkus on kasvanud ja füsioteraapia tähtsust taastusravis osatakse Eestis juba hinnata.

Ege: Praegu on nii, et võimlemist teeb liikumisravi spetsialist või füsioterapeut, massaaži massöör, elektriravi taastusravi õde jne. Kogu tsükli peaks läbi viima üks füsioterapeut, see tagaks ka kvaliteetse taastusravi.

Eriala valik ja õppimine

Piret: Tahtsin töötada puuetega inimestega ning arvasin, et selleks peab sotsiaaltööd õppima, füsioteraapiast polnud kuulnudki. Siis avastasin füsioteraapia eriala kirjelduses, et õpetatakse ka puuetega inimestega töötamist. Sattusin huvitavale erialale, mulle igatahes meeldib.

Ege: Teadsin kohe, et tahan füsioteraapiat õppida. Kõhklema pani aga selle tervishoiuga seotud eriala õpetamine kehakultuuriteaduskonnas, kus üldise ettekujutuse järgi koolitatakse treenereid ja kehalise kasvatuse õpetajaid. Praegu pärast nelja-aastast õppimist kehakultuuriteaduskonnas leian, et füsioteraapia eriala õpetamiseks on see teaduskond õige koht – füsioteraapia baseerub suuresti aktiivsetel kehalistel harjutustel. Loomulikult peavad õppetöös osalema ka arstiteaduskonna õppejõud ja praktiseerivad füsioterapeudid. Ka teiste riikide ülikoolides õpetatakse füsioteraapiat kehakultuuriteaduskondades.

Iti: Kuna olime eriala päris esimesed omandajad, siis ei teadnud algul ka arstid-õppejõud kui põhjalikke teadmisi meile anda. Vahel kiputi ütlema, et teil pole nii suures ulatuses näiteks ladina keelt vaja või seda ja teist nii täpselt. Aga haiguste diagnoosid antakse ka meile ladina keeles, nii et peame kõigest aru saama.

Oma teaduskonnast saame füsioteraapiaalase ja üldise ettevalmistuse ning arstiteaduskonnast meditsiini- ja tervishoiuteadmised.

Ege: Oleme õppejõududega arutanud, missugune võiks olla õppeainete järjestus. Ühele spetsiifilisele füsioteraapia tsüklile peaks kohe vastav praktika järgnema. Ka ladina keele õpetamisele peaks rohkem rõhku panema. Ise näeme, et selleta ei saa hakkama, põhi peab tugev olema.

Väga vajalikud olid näiteks meditsiinieetika ja psühholoogia. Suhtlustreeningus mängisime läbi mitmesuguseid situatsioone. Väga hea oli pärast videos näha, kuidas me patsiendiga suhtleme. Lihtsalt ei uskunud, et võid seista käed risti rinnal ja pobiseda "Tere päevast!", kui inimene oma hädа kurtma tuleb. Peame olema avatumad, rõõmsamad, ka iseenda kehakeelt jälgima.

Piret: Oleme ennast paremini jälgima hakanud. Näiteks pärast toitumisalast õpetust oskame tervislikumalt süüa ja seda ka teistele soovitada. Igal juhul kartulikrõpsud ja jäätis on menüüs vähenenud.

Iti: Aeroobikas käies märkasime, kuidas tund oli valesti üles ehitatud ja kuidas valed harjutused mikrotraumasid kergesti tekitada võivad.

Bakalaureusetööd

Piret: Uurisin erinevas vanuses naiste motoorse võimekuse näitajaid ja sain juurde teadmisi mitte ainult organismi vananemise iseärasustest, vaid süvenes ka enda üldistus- ja analüüsivõime.

Iti: Minu teemaks oli viieaastaste laste motoorne ja intellektuaalne areng. Uurisin kõnehäiretega lasteaialapsi, keda sellises kontekstis polnudki varem uuritud. Selgus, et kõnehäiretega lastel on kehaline areng siiski mõnevõrra aeglasem.

Ege: Mina võrdlesin seljalihaste väsimuse iseärasusi staatilisel pingutusel krooniliste alaseljavaludega patsientidel ja tervetel. Need valud on praegu tööjõulise elanikkonna hulgas tõsiseks probleemiks. Tänu dotsent Mati Pääsukesele olime tihedalt teadustööga seotud, saime konverentsidel esineda ja artikleid kirjutada. Materjali kogumine, analüüsimine, kirjutamine ja konverentsidel esinemine on aidanud rohkem erialasse süveneda ja kriitilist mõtteviisi kujundada.

Doktoriks Cambridge'is

Jürgen Beyer
TÜ ajaloo osakonna külalislektor

SAMAL TEEMAL: "Missugused on doktoriväitekirja kaitsmise tingimused mujal?", UT 18. mai 2001.

Kaitsesin hiljuti doktoritöö Cambridge'i Ülikoolis, kus ülikooli kraadiõppenõukogu määrab teaduskonna kraadikomisjoni soovitusel ühe eksamineerija ülikoolist ja teise väljast.

Eksamineerijad peavad olema antud kitsa ala spetsialistid ja sellepärast palutakse juhendajal anda soovitusi sobivate eksamineerijate leidmiseks. See jääb aga ka viimaseks korraks, kui juhendajal tuleb tegemist juhendatava eksamineerimisega. Ka Cambridge'is hinnatakse professori tegevust osaliselt tema juhendatud tööde arvu järgi. Sellepärast võidakse pidada seda huvide konfliktiks, kui juhendaja mängib mingit rolli eksamineerimisprotsessis.

Juhendaja võib küll suulisest eksamist osa võtta, kuid ei tohi sõnakestki lausuda. Enamasti ei viibi ta kohal. Eksamineerijad esitavad kandidaadile küsimusi. Tal ei ole muud võimalust suuliseks eksamiks valmistumiseks kui lugeda põhjalikult oma tööd. Kui kõik hästi läheb, kirjutavad eksamineerijad umbes kahe tunni pärast kraadikomisjonile lühikese soovituse.

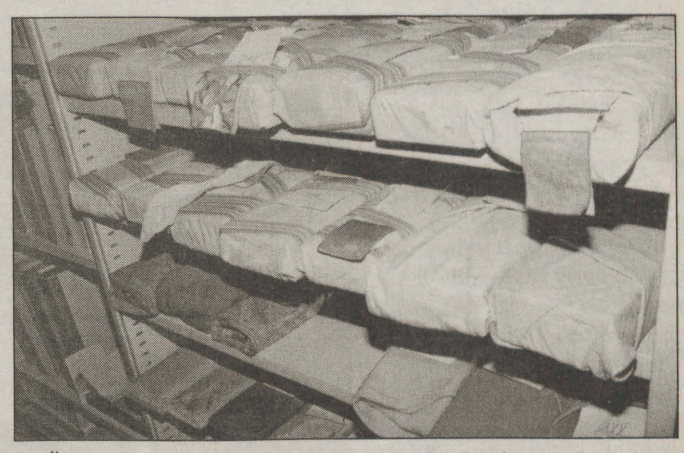
Teaduskonna kraadikomisjoni nõupidamise ajaks peab juhendaja (kui ta on selle liige) ruumist lahkuma. Kui mõlema eksamineerija hinnangud on positiivsed, soovitab komisjon anda kraad, mille peab heaks kiitma kraadiõppenõukogu.

Kolm artiklit ja sissejuhatus ei oleks piisavad Cambridge'is PhD kraadi saamiseks, isegi mitte loodusteadustes. Teaduskonniti nõudmised pisut erinevad, kuid ajalooteaduskonnas on nõudmised keskmised: seostatud teadustekst (st monograafia) mitte üle 80 000 sõna, v.a joonealused märkused, bibliograafia ja viited, kuid k.a lisad (raamatuna um 300 lk). Erandjuhul võib doktoritöösse võtta osasid bakalaureuse- või magistritööst. Akadeemilise taseme nõudmisi väljendatakse lihtsalt: "oluline panus teadusesse" (*a significant contribution to learning*).

Hiina tibetoloogid külastasid Eestit

Maret Kark
Eesti-Tiibeti Kultuuriseltsi president

5. juunil külastas Tartut Hiina RV tibetoloogide delegatsioon eesotsas Tibetoloogia Teaduslike Uuringute Keskuse peadirektori asetäitja Li Guoqingiga.

TÜ Raamatukogu tiibeti käsikirjade, ksülograafiate ja tankade kollektsiooni põhiosa. ANDRES JOALA

Delegatsioon käis TÜ Raamatukogus ja Eesti Rahva Muuseumis. Tiibeti delegaadid tundsid huvi tiibeti ksülograafiate ja riidemaalide kogu vastu raamatukogu käsikirjade osakonnas ning andsid üle omapoolse kingituse, Shakjamuni budat kujutava tiibeti rullmaali ja valge tseremoniaalsalli.

Raamatukogus kohtuti ka Eesti-Tiibeti Kultuuriseltsi esindajatega. Li Guoqing tutvustas tibetoloogiakeskust Pekingis ning olukorda Tiibetis.

Eesti-Tiibeti Kultuuriseltsi esindajad tundsid huvi inimõiguste eiramise vastu Tiibetis, kuna teiste infoallikate teated erinevad Hiina RV ametlikust versioonist. Delegatsiooni juhi sõnul täidetakse Hiina RVs inimõiguse seaduse sätteid, on olemas usuvabadus ja võimalus valida erinevate tiibeti budismi koolkondade õpetuste vahel. Probleemid tekkivat üksnes juhul, kui mungad rikuvad Hiina RV seadusi, mis on karistatav. Delegatsiooni juht kutsus Eesti-Tiibeti Kultuuriseltsi esindajaid külaskäigule Tiibetisse, et oma silmaga veenduda Tiibeti kiires arengus. Eesti-Tiibeti Kultuuriselts tegi Hiina RV tibetoloogide delegatsioonile ettepaneku koostööks inimõiguste edasiseks tagamiseks Tiibetis ning andis üle Hiina RV valitsusele edasiandmiseks seltsi ettepaneku algatada läbirääkimised Tema Pühaduse dalai-laama eksiilvalitsusega Tiibeti staatust ja tulevikku puudutavate vaidlusküsimuste rahumeelseks lahendamiseks. Kahe valitsuse läbirääkimiste vahendajana soovitasid võõrustajad EV kui neutraalse riigi või Esindamata Rahvaste Organisatsiooni kui neutraalse rahvusvahelise organisatsiooni esindust.

Hiina RV tibetoloogid on eelkõige huvitatud koostööst ja kontaktide loomisest kogu maailma, sealhulgas Eesti tibetoloogidega. Eesti üliõpilastel on Hiinas võimalik õppida tibetoloogiat.

Keelekeskuses lõppes eesti keele õppeaasta

Anne Jänese
TÜ keelekeskuse õpetaja

Lisaks välisüliõpilaste kolmele rühmale sooritasid eesti keele oskuse eksami ka kahe vabariigi muukeelse kooli lõpetanute intensiivõpperühma tudengid.

Eelmisel sügisel suunati keelekeskusesse aastaks süvendatult eesti keelt õppima need vene noored, kes olid küll sisse saanud erinevatesse teaduskondadesse, kuid kelle eesti keele oskuse madal tase ei võimaldanud kohe õpinguid eestikeelses õpperühmas alustada.

Keelekeskuses töötati välja intensiivõppe programm (sõnavara- ja vestlus-, ortograafia ja grammatika ning teksti ja kõne mõistmise kursused).

Kõrge õpimotivatsiooni ja hea meeleoluga alustasid kohe tööd need, kes immatrikuleeriti riigieelarvelisele kohale. Nende nominaalne õppeaeg lihtsalt pikeneb aasta võrra. Murelikum oli nende meel, kes peavad ise oma õppemaksu tasuma, sest nendegi hariduse omandamine läheb pikemaks.

Kahjuks pole muukeelse üldhariduskooli eesti keele õpe veel vaba vanameelsetest ja autoritaarsetest õppemeetoditest. Seetõttu on tulemus pahatihti arusaamatu – 8-10 aastat eesti keelt õppinu keeleoskus piirdub vahel vaid lihtlausete ja käibefraasidega.

Ülikoolis asuti eesti keelt õppima intensiivselt: 4-6 auditoorset tundi iga päev, lisaks mahukad kodutööd, erialane lektüür, eesti kultuurilugu.

Koolitundidega võrreldes tunduski keelekeskuses pakutu esialgu üliõpilastele kohati liiga raske ja metoodiliselt võõras. Meie eesmärk oli aga näidata, et paremaid tulemusi on võimalik saavutada andes põhikoormuse ja vastutuse üliõpilastele endale. Autoritaarsus ning õpetaja-õppuri vastandamine asendati kõrgkoolile sobivama õpisituatsiooniga, kus keeleõpetajal on konsultandi ja nõustaja roll. Keeleõpet planeeriti sagedasti rühmategevusena, mille puhul rakendati ühisõppe strateegiat. See andis igale üliõpilasele võimaluse väärtustada iseendale oma õpitulemus ning anda ka rühmale endast parim.

Küsitlus näitas, et keelekeskuse eesti keele sektsioonis kasutatud keeleõppemudelit hindasid üliõpilased kõrgelt.

Eesti keele eksamil, mis raskusastmelt sarnanes riigikeele kesktaseme eksamiga, kontrolliti kõigi osaoskuste (kuuldu ja loetu mõistmine, kõnelemine ja kirjutamine) valdamist. Tulemused olid üsnagi ootuspärased: 28st sügisel alustanud üliõpilasest sooritas esimese korraga eksami positiivselt 25 tudengit. Loodetavasti suudab enamik intensiivkursuse läbinutest sügisel edukalt rakendada oma eesti keele oskust valitud eriala omandamisel.

Uus õppekava tulekul

Eda Tursk
ÜE haridustoimkonna esimehe kt

Ootame uute õppekavade väljatöötamisel kõigi tudengite kaasalöömist.

ÜE haridustoimkond tegeleb uute õppekavadega seonduvate küsimustega, kuid ei suuda välja pakkuda parimat lahendust iga teaduskonna jaoks. Seepärast on tähtis, et tudengid osaleksid oma teaduskonna õppekavade komisjonide töös.

Haridustoimkond püüab igati kaasa aidata tudengite ettepanekute formuleerimisele ning sellele, et üliõpilaste ettepanekuid arvestataks teaduskonnas ning TÜ nõukogu õppekomisjonis. Aktiivset koostööd ootame eelkõige teaduskondade nõukogude üliõpilasesindajatelt, kuid ka kõigilt teistelt tudengitelt, kelle jaoks on oluline, milliseks muutub TÜ uus haridussüsteem.

Kõikide küsimustega võib pöörduda: heda@ut.ee.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Carl Schmidt – tuntud keemik-analüütik

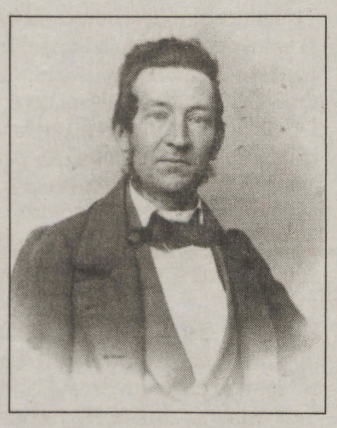
Leili Kriis
TÜ Ajaloo Muuseumi peavarahoidja

Carl Schmidt oli 19. saj II poole koloriitsemaid õppejõude TÜs.

C. Schmidt (1822 Miitaus – 1894 Tartus) omandas Berliinis apteekrikutse ning õppis ülikoolis meditsiini ja keemiat, mida jätkas tuntud keemikute J. Liebigi juures Giesseni ning F. Wöhleri juures Göttingeni ülikoolis. Pärast doktoritöö kaitsmist töötas Peterburis.

1847. aastal alustas C. Schmidt akadeemilist karjääri TÜ kooliaegse sõbra, füsioloogiaprofessori Friedrich Bidderi juures. 1852 sai Schmidtist keemiaprofessor 40 aastaks.

Paljudest õpilastest kujunesid silmapaistvad teadlased, nagu J. Lemberg, W. Ostwald, G. Tammann. Ta rakendas ühena esimestest keemilis-analüütilist meetodit biokeemiliste probleemide lahendamisel, 1845. aastal võttis kasutusele termini

"süsivesik". Ta uuris Venemaa muldasid, mineraale, väetisi, maailma veekogude vett (millest sai hüüdnime Wasser-Schmidt).

Schmidti pärandina on muuseumis tema töövahendeid: luubid, kulla proovikivid, kasvatatud kristallide kogu ning kaks kollektsiooni. Keemiliste ainete kogus on üle 700 preparaadi ning kivimite kogus 1500 säilikust. Mõlemad kogud on keemiliselt analüüsinud ja sildistanud prof Schmidt.

Avatud ülikooli müüriladumine oli Teet Seenele huvitav aeg. KOLLAAŽ

"Avatud ülikooliga on mu süda rahul!"

Eeva Kumberg
TÜ regionaaltalituse peaspetsialist

Pärast viimast ülikooli nõukogu istungit selgus, et kuuldused avatud ülikooli prorektori prof Teet Seene lahkumisest ei olegi liialdatud.

Olgem nõus, et see ei ole just ootuspärane samm, eriti kui arvestada, et Teid ei oota mõni suurem väljakutse ministrina Eestis või nõunikuna ELis. Miks otsustasite prorektori ameti maha panna? Ega Te väsinud ole?

Väljakutse, kui seda uue maailma terminit kasutada, on minu jaoks väga ja väga suur. Selle taga on küsimus, kas suudan pärast kaheksat aastat suhteliselt tagasihoidlikku seotust teadustööga sinna tagasi lülituda.

Prorektori ametist ei saa arusaadavatel põhjustel loobuda kohe samal päeval, kui mõte tekib. See samm tuleb kooskõlastada ja eelkõige vaadata, kas tegevussuunad seeläbi ei kannataks. Täna võin kinnitada, et aeg on küps, ehkki sisetunne ütleb, et lahkuda tulnuks juba paar aastat tagasi.

Väsimus? Väsimust tunnen igal õhtul, kuid hommikuks on see kadunud. Tegelikult on avatud ülikooli müüriladumine olnud sedavõrd haarav ja huvitav, et väsimuse tundmiseks ei ole aegagi olnud. Iseasi, kui seda on väljastpoolt märgata olnud.

Kui avatud ülikooli ideest sai tegelikkus, kuulus see toonase õppeprorektori, (st T. Seene) haldusalasse, nüüd, pärast kolmeaastast pausi, on avatud ülikool tagasi õppeprorektori alluvuses. Mis meenub tagasi vaadates?

Avatud ülikooli esimesele ehk viljatule etapile kulus umbes kaks ja pool aastat. Alles siis õnnestus saada toetus vastavale projektile. Miks kulus selleks nii lubamatult palju aega? Ühest vastust ei tea tänagi. Ilmselt ei osanud ma seda küllalt veenvalt põhjendada. Aga küllap nii soliidseks ülikooliks olemise juurde, nagu seda on meie ülikool, kuulubki konservatiivsus. Üsnagi määravaks võis olla äsjane iseseisvumine, ülikooli arenemine, vabanemine "punastest" ainetest ja sõjalisest algõpetusest, üleminek ainesüsteemile, uute, õppetööd puudutavate regulatsioonide väljatöötamine jpm.

Alates 1. juulist tõmbute otsustavalt eemale aktiivsest hariduspoliitilisest ja ühiskondlikust tegevusest. Tekib harjumatult palju vaba aega. Millega Te selle sisustate?

Juulist tõmbun tõesti tagasi administratiivsest tegevusest, kuid mitte täielikult hariduspoliitikast. Tõsi, tegevuse tasand muutub, kuid eesriide taha peitu pugeda ma ei kavatse. Ühiskondlikust tegevusest ei pääse, sest eks ülikooli professori ülesanne olegi ühiskonda teenida.

Usun, et vaba aega saab olema palju, palju rohkem. Kõigepealt kavatsen paar kuud puhata, siis ennast täiendada ja tegelda uurimistööga – osaleda elukestvas õppes.

Avatud ülikool areneb hoogsalt, kogub üliõpilasi, teenib ülikooli, ühiskonna ja avalikkuse huve. Teie süda on rahul. Või on midagi siiski ütlemata jäänud? Praegu on hea võimalus välja ütelda, kui miskit veel südamel on.

Avatud ülikooli areng on seotud ühiskonna vajadusega elukestva õppe järele. Õpiaeg lüheneb, õppimiskulud suurenevad, elutempo üha kiireneb, haridus, eriti hea haridus, väärtustub. Elus edasijõudmiseks ei ole alternatiivi. Eestlane on hariduslembeline. Nelja aasta tagune uurimus näitas, et vaid üle saja dollarilise sissetulekuga inimesed investeerivad haridusse, et tulevikus rohkem teenida ja karjääriredelil üles liikuda. Üliõpilaste arv on viie aastaga kasvanud kaheksa korda, käive seitse korda. Kui avatud ülikooli üliõpilastele lisada ka need õppijad, kes õpivad täienduskoolituses ja ümberõppes, on meie hingekirjas rohkem kui 13 000 õppurit.

Minu süda on rahul, avatud ülikool on osutunud ühiskonnale vajalikuks ja see toimib tänu headele kolleegidele ja edukale koostööle teaduskondadega. Aastate jooksul on avatud ülikooli pidevalt reformitud. Tänaseks on välja kujunenud toimiv tugistruktuur. Kui kaua see edukalt võiks töötada, ei tea, sest homsetele küsimustele ma täna vastata ei saa. Olen veendunud, et paar aastat võiks olemasoleval struktuuril lasta toimida, ja siis ehk osatakse öelda, mida otstarbekas muuta.

Soovitan soojalt lugeda meie aruandeid "Kolm aastat avatud ülikooli", "Viis aastat avatud ülikooli", artiklite kogumikku "Elukestev õpe Eestis" ja vaadata avatud ülikooli üldtutvustusi laserketastel.

Aastad prorektorina on olnud täis tööd, on olnud väga huvitavad ja meeldivad aastad. Olen nende aastate jooksul palju rohkem õppinud tundma ülikooli, koostööd ja meeskonnatööd, arvestama paljude eriarvamustega ja otsima võimalikult sobivaid lahendusi. Arvan, et prorektori töös ei ole mul õnnestunud kõikide soove alati arvesse võtta. On ehk ka neid kolleege, kellele tundub, et olen nendele liiga teinud. Vabandan nende ees ja kinnitan, et ma ei ole seda teinud tahtlikult.

See, et midagi on jäänud ütlemata, on väike viga. Suurem viga on see, kui midagi olulist on tegemata jäänud. Tänan kõiki häid kolleege kümnes teaduskonnas, kaugkoolituskeskuses, multimeediakeskuses ja muidugi rektoraadis. Ilma kõikide nende inimeste abi ja tööta ei oleks meie avatud ülikool see, mis ta on.

UUDISED

Doktoritöö tööõiguse põhimõistetest

TÜ õigusteaduskonna lektor Gaabriel Tavits kaitses doktoritööd "Tööõiguse rakendusala määratlemine töötaja, tööandja ja töölepingu mõistete abil".

Tööõiguse reguleerimisel on üha tähtsamad töölepingu alusel kujunevad suhted ning sellest tulenevalt pööratakse tähelepanu nii töötaja kui ka tööandja seisundile tööõigussuhtes.

Seetõttu on tööõiguse rakendusala määratlemisel oluline osa töötaja, tööandja ja töölepingu kui tööõiguse kolmel tähtsal põhimõistel. Kui üks neist puudub, siis on ka tööõiguses sisalduvate normide kohaldamine välistatud. Eesti töölepingu seaduse § 5 kohaselt laieneb see seadus kõikidele töötajatele ja tööandjatele, kelle vahel on sõlmitud tööleping. Et teada saada, kas tööleping on sõlmitud või mitte, on vaja teada, kes saavad olla töölepingu poolteks ning mis on tööleping. Doktoritöös analüüsiti kõiki neid mõisteid tööõiguse rakendusala määratlemise alusena.

Gaabriel Tavitsale anti *doctor iuris*'e kraad.

Tartus Balti uuringute konverents

27.-30. juunini toimub Tartus IV Balti uuringute konverents Euroopas.

Korraldustoimkonna aseesimehe prof Tiit Rosenbergi sõnul käsitletakse interdistsiplinaarsel konverentsil Baltimaade ajaloo, keele, kirjanduse, folkloori, etnoloogia, kunsti, muusika, majanduse, poliitika, sotsioloogia, inimgeograafia ja rahvastiku-uuringute probleeme. "Üldteema, mille ümber grupeerub enamik ettekandeid, on Balti riikide ja ühiskonna elus asetleidnud kaks suurt üleminekuperioodi: 1939-1953 (põhiprobleemid kollaboratsioon ja vastupanu) ning 1988-2000 (järjepidevuse ja muutuste vahekord)."

Konverentsile on registreerunud üle 170 osavõtja Eestist, Lätist, Leedust, USAst, Inglismaalt, Kanadast, Austraaliast, Venemaalt, Saksamaalt jm.

Konverents algab 27. juunil kell 15 avaplenaaristungiga TÜ aulas, kus ettekandega esinevad konverentsi korralduskomitee esimees prof P. Tulviste ("Mida on teistel õppida meie kogemustest: Balti ajalooteadvus"), prof D. Willoweit Würzburgi Ülikoolist ("Okupatsiooniõigus ja kollaboratsioon") ja prof A. Veisbergs Läti Ülikoolist ("Düsfemismid läti keeles – natsi-saksa ja nõukogude-vene kõneviisi mõjud").

Info ja kava: http://ec.ut.ee/baltconference.

Konkurss Bocconi Ülikooli juubeliks

Bocconi Ülikool Itaalias kuulutab välja rahvusvahelise ideede konkursi "Bocconi University: A Campus for the Third Millennium", millega tähistatakse ülikooli asutamise 100. aastapäeva. Konkursile oodatakse projekte Bocconi Ülikooli hoonete ja nende ümbruse kujundamiseks. Konkurss on mõeldud arhitektuuri, kunsti ja disaini erialade üliõpilastele. Info: www.uni-bocconi.it/centenario või konkursi koordinaator Paola Scioli: tel 39/02/58363049, fax 39/02/58363047, centenario@uni-bocconi.itvia, Sarfatti 2520136, Milano.

ÕNNITLEME

Inger Kraav 60

21. juunil on juubel dots Inger Kraavil, kelle kogu elu on olnud seotud Tartu Ülikooliga.

Inger Kraavi teeneks on kasvatusteaduste bakalaureuseõppe ellukutsumine. Kaua aega polnud Eestis võimalik omandada pedagoogilist kõrgharidust. Tänaseks on esimene lend lõpetanud.

Tema peamised uurimissuunad on seotud õpilaste sotsiaalse kasvatusega: õppetöö diferentseerimine ja selle mõju õpilaste sotsiaalsele arengule, vanemlus ja kodukasvatus, kaitsetus, selle põhjused ja toimetulekustrateegiad, sotsiaalne tõrjutus ja sotsiaalse integratsiooni võimalused kasvatustegelikkuses, sotsiaalpedagoogika ja inimeseõpetuse tsükkel üldhariduskoolis.

Inger Kraavi tööde suurust ja tähtsust Eesti hariduses väärtustab aeg. Talle on omane teha asju, mis veel täna leiavad sageli vastuseisu, nende asjade ja mõtete olulisust aga märkame aastate pärast.

Juubilari kätes on palju aastaid olnud Eesti Akadeemilise Pedagoogika Seltsi juhtimine.

Kolleegid TÜ pedagoogika osakonnast soovivad juubilarile ikka erksat vaimu, jõudu ja vastupidavust.

50

Peep Miidla,
dotsent – 11. juuni
Aasa Vassiljeva,
sekretär – 18. juuni
Kalle Karelson,
vanemteadur – 26. juuni
Tiina Paap,
arvutiklassi administraator – 29. juuni

55

Ulve Pihlik,
katsebaasi juhataja – 22. juuni

60

Elmar Sakkov,
lektor – 9. juuni
Roomat Kondra,
autojuht – 10. juuni
Tiina Tennosaar,
metoodik – 10. juuni
Viive Eltmaa,
apteegi juhataja – 15. juuni
Valve Kivi,
koristaja – 21. juuni
Inger Kraav,
dotsent – 21. juuni

65

Lembit Allikmets,
professor – 18. juuni

70

Eha Sinimäe,
valvur – 22. juuni
Eduard Vääri,
emeriitprofessor – 26. juuni

TÜ RAAMATUKOGU PAKUB TÖÖD

13. augustist 2001 kuni 7. juunini 2002

ADMINISTRAATORILE,

kelle põhiülesandeks on tagada kord raamatukogu teenindustsooni sisenejate ja sellest väljujate üle.

Edukas kandidaat on:
- vastutus- ja otsustusvõimeline;
- omab head suhtlemis- ja eneseväljendusoskust.

Tööülesannete hulka kuulub:
- sissepääsu võimaldava dokumendi kontrollimine;
- üleriiete ja suurte kottidega ning ebaadekvaatse käitumisega klientide lugemistsooni mittesisenemise tagamine;
- elektroonilise kaitsesüsteemi häiresignaali korral signaali põhjuse selgitamine, vastava logiraamatu täitmine.

Pakume:
- sõbralikku kollektiivi.
- osalist tööaega (20 h nädalas), palka alates 1200 kr kuus.
- eduka koostöö puhul võimalust edaspidiseks töösuhteks.

13. augustist 2001 kuni 7. juulini 2002 ja 1. septembrist 2001 kuni 1. juunini 2002

RIIDEHOIDJATELE

Eeldused:
- ausus, kohusetundlikkus, usaldusväärsus, täpsus;
- hea suhtlemisoskus;
- eesti keele vaba valdamine.

Pakume:
- sõbralikku kollektiivi;
- osalist tööaega;
- eduka koostöö puhul võimalust edaspidiseks töösuhteks.

Konkursist osavõtuks esitada elulookirjeldus hiljemalt 1.juuliks raamatukogu avalike suhete osakonna juhataja Ilona Smuškinale (ruum 210, W. Struve 1, 50091 Tartu) või saata aadressil ilona@utlib.ee. Info: tel 375 749 või 051 53 387.

ACTA DIURNA

15. juunil kell 19 toimub ülikooli aulas poiste- ja meeskooride laulupeo külalis- ja kontsertkooride galakontsert. Tasuta. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

LOENGUD

20. juunil kell 10 toimub Tiigi 78-127 prof Matti Vilho livanaineni (Department of Child Neurology, University of Helsinki) loeng "Specific Learning Disorders". Loeng on inglise keeles. Kõik huvilised on teretulnud! Info: psühholoogia osakond, tel 375 902.

KAITSMISED

PARANDUSED:

15. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised TÜ geoloogia instituudis, Vanemuise 46, Bekkeri auditooriumis: kell 10.15 Arvo Käärd (ekstern) – Naftasaaduste ja põlevkiviõli levik Eesti kvaternaarisetetes ja põhjavees. Juhendaja: akad. Anto Raukas (geo-min dr, TTÜ GI). Oponent: teadur Enn Karro (PhD, TÜ).

19. juunil (mitte 20., nagu varem teatatud) kaitsevad Paabeli 405 magistritöid Andrus Org (kell 14) ja Rein Undusk (kell 15.15). Info: Hille Roots, tel 375 223.

---

21. juunil kell 14 kaitseb ülikooli nõukogu saalis Ruth Kalda doktoritööd "Perearstiabi kvaliteet, struktuur ja tulemuslikkus Eesti muutuvas tervishoius". Juhendajad prof Heidi-Ingrid Maaroos ja prof Margus Lember (mitte prof Raivo Uibo, nagu varem ekslikult teatatud). Oponent prof Marjukka Mäkelä (Helsingi STAKES Instituut). Info: polikliiniku ja peremeditsiini õppetool, 319 211.

---

20. juunil kaitstakse sotsioloogia osakonnas Tiigi 78-125 3 magistritööd:

9.15 Aare Kasemets "Sotsiaalteaduste rakendusvõimalusi Eesti seadusloomes: teoreetilisi ja empiirilisi aspekte". Juhendajad: prof Peeter Vihalemm ja dots Henn Käärik. Oponent: prof, filosoofiadr Mikk Titma.

10.45 Kairi Kõlves "Sotsiaalne integratsioon ja elusündmused suitsiidiprotsessis". Juhendaja: prof (MD.PhD) Airi Värnik. Oponenet: teadur (MA, sotsiaaltöö) Judit Strömpl;

12.15 Veiko Paalandi "Eluorientatsioonide dünaamika kahe Eesti põlvkonna näitel". Juhendaja: prof, filosoofiadr Mikk Titma. Oponendid: dots, psühhol-kand Jüri Saarniit ja (psühhol-mag).

Info: Villu Talv, villu@psych.ut.ee.

---

20. juunil kell 11.15 kaitseb Tiigi 78-311 semiootika osakonnas Erkki Luuk magistritööd "Tähenduse lineaarne ja hierarhiline struktuur". Oponeerivad dots Arne Merilai ja dots Kalevi Kull. Info: 375 933.

---

20. juunil kell 10.15 kaitseb Vanemuise 46-301 zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis Priit Zingel doktoritööd "The role of planktonic ciliates in lake ecosystems" (Planktiliste tsiliaatide osa järvede ökosüsteemis). Juhendaja vanemteadur Tiina Nõges biol-kand (TÜ). Oponent dots Pirjo Kuuppo PhD (Helsingi Ülikool).

Samas toimub kell 13 magistritöö kaitsmine: üldzooloogia õppetooli magistrant Kärt Padari – "Peptiididega vahendatud valkude transport rakku transportaan-streptavidiin(-avidiin) kompleksi mudeli alusel". Juhendajad vanemteadur Margus Pooga PhD (EBK), dots Raivo Raid biol-kand (TÜ). Oponent teadur Sulev Ingerpuu PhD (TÜ). Info: Janika Ruusmaa, tel 375 835.

---

20. juunil kell 11.15 kaitseb Tiigi 78-311 Erkki Luuk semiootika osakonnas magistritööd "Tähenduse lineaarne ja hierarhiline struktuur". Oponeerivad dots Arne Merilai ja dots Kalevi Kull. Info: Ulvi Urm, tel 375 933.

---

21. juunil toimuvad magistritööde kaitsmised geograafia instituudis Vanemuise 46-327:

9.15 Sille Teiter "Comparative study of N2O, N2 and CH4 emission rates and nitrogen mineralization in alder stands in Estonia and Germany". Juhendajad prof Ülo Mander ja dr Jürgen Augustin. Oponent prof Tõnu Oja;

10.45 Helen Alumäe "Kohalike elanike maastikueelistused". Juhendaja Hannes Palang, PhD. Oponent lektor Ain Kull, MSc.

---

27. juunil toimub matemaatika-informaatikateaduskonnas 4 magistritöö kaitsmist:

10.15 Vanemuise 46-137 Inga Parts "Tükiti polünomiaalne kollokatsioonimeetod astmeliselt iseärase tuumaga integro-diferentsiaalvõrrandi lahendamiseks" MSc (matemaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja: prof Arvet Pedas. Oponent: lektor, vanemteadur Raul Kangro;

11.45 Vanemuise 46-137 Ahti Peder "Metamuutujatega loogikavalemite translaator" MSc (informaatika) kraadi saamiseks. Juhendaja: prof Mati Tombak. Oponent: dots Jaanus Pöial;

13.15 Vanemuise 46-108 Julia Abramova magistriprojekt "Suremustabel ja riskipreemia Hansapanga kindlustuse näitel" kutsemagistri kraadi saamiseks finants-ja kindlustusmatemaatika erialal. Juhendaja: dots Otto Karma. Oponent: prof Tõnu Kollo;

14.45 algab Vanemuise 46-108 Irina Kelleri magistriprojekt "Delta-hedgingu perioodi optimiseerimine valuutaoptsioonide korral" kutsemagistri kraadi saamiseks finants-ja kindlustusmatemaatika erialal. Juhendaja: prof Kalev Pärna. Oponent: lektor, vanemteadur Raul Kangro. Info: dots Leiki Loone, tel 375 863.

---

28. juunil kell 16 kaitseb avaliku halduse ja sotsiaalpoliitika osakonnas Tiigi 78-236 Marko Pomerants magistritööd "Intergovernmental Investment Grants: Practice, Theory and Possibilities, the Case of Estonia". Juhendaja dr Charles O. Kroncke, Assistant Professor of Economics, Gordon College. Oponendid: prof dr Lasse Oulasvirta, Tampere Ülikool; Taavi Annus, L.L.M. Tartu Ülikool.

TEATED

25. juunil kell 14 toimub ülikooli ajaloo muuseumi valges saalis rektori vastuvõtt 2000/200. akadeemilise aasta *cum laude* lõpetanutele. Üritus on kutsetega. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

Tartu Ülikool võtab tööle

ÕPPEKAVA ARENDUSKESKUSE JUHATAJA

kelle ülesandeks on üldharidusõppekava arendamise korraldamine ja üksuse juhtimine.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus (soovitavalt teaduskraad);
- projektijuhtimise kogemus;
- pedagoogiline või hariduskorraldusalane kogemus;
- väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti ja võõrkeel(t)es;
- hea arvutioskus (MS Office);
- juhtimisoskused ja algatusvõime.

Pakume:
- huvitavat tööd ja võimalust mõjutada Eesti hariduselu;
- kaasaegset töökeskkonda;
- motiveerivat tulemuspalka.

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, CV koos palgasooviga, haridust tõendava dokumendi koopia ning lühike essee (1-2 lk) õppekava arendamise põhimõtetest hiljemalt 25. juunil TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info tel (07) 375 145, e-post personal@ut.ee või (07) 375 612, e-post hasso@ut.ee.

Haridusteaduskonna dekanaati

DEKANAADI JUHATAJA

kelle ülesandeks on dekanaadi töö juhtimine, asjaajamise, klienditeeninduse ja teabelevi korraldamine teaduskonnas ning töö finantsidega.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus (soovitavalt teaduskraad)
- hea arvutioskus
- väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti ja inglise keeles
- hea analüüsi- ning organiseerimisvõime
- väga head koostöö- ja suhtlemisoskused

ÕPPEKORRALDUSE SPETSIALISTI

kelle ülesandeks on õppetöö tehniline korraldamine, klientide teenindamine ja asjaajamine.

Edukal kandidaadil on:
- hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti ja vähemalt ühes võõrkeeles
- hea arvutioskus
- head koostöö- ja suhtlemisoskused
- soovitavalt kõrgharidus

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, elulookirjeldus palgasooviga ning haridust tõendava dokumendi koopia hiljemalt 18. juunil TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info tel 375 145, e-post personal@ut.ee.

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

TARTU ÜLIKOOLI LÕPUAKTUSED

15. juuni kell 15 – bioloogia-geograafiateaduskond
18. juuni kell 11 – usuteaduskond
18. juuni kell 14 – kehakultuuriteaduskond
19. juuni kell 12 – sotsiaalteaduskond
19. juuni kell 15 – õigusteaduskond
20. juuni kell 14 – matemaatika-informaatikateaduskond
21. juuni kell 12 – majandusteaduskond
22. juuni kell 12 – arstiteaduskond
26. juuni kell 12 – füüsika-keemiateaduskond
29. juuni kell 12 – filosoofiateaduskond
21. juuni kell 14 – Türi kolledž kolledži aulas
22. juuni kell 12 ja 15 – Pärnu kolledž Pärnu kuursaalis
30. juuni kell 12 – Narva kolledž Hermanni kindluses

TOLLIMAAKLERI TEENUS

TÜ haldusdirektori büroo riigihangete teenistus kuulutas välja vähempakkumise tollimaakleri teenusele, mille võitis kõige soodsamaid põhiteenuste hindasid pakkunud OÜ Vaba Ladu. OÜ Vaba Ladu kontaktisikuks on Hele Mall Niilus, tel 425 718. OÜ Vaba Ladu põhiteenuste hinnad Tartu Ülikoolile on: Sisenemisdeklaratsioon 30, põhideklaratsioon 40, deklaratsiooni lisaleht 25, teenustasu 200 krooni.

LUGUPEETUD TULEVANE DOKTORANT!

Uue õppeaasta (2001/2002) sügisest on võimalik omandada doktorikraad neuroteaduste õppekava järgi. Õppekava jooksul toimub palju huvitavaid laboratoorseid töid ja saab kuulata oma eriala parimate ekspertide loenguid (Toomas Neuman, dots Madis Metsis, prof Alar Karis, prof Jaak Panksepp, prof Endel Tulving). Õppekava on mõeldud kõigile, kellel magistrikraad või sellele vastav haridustase ning kellel on piisavalt huvi põhjalikult uurida ajus toimuvaid protsesse. Dokumentide vastuvõtt kestab kuni 27. juunini arstiteaduskonna dekanaadis Veski 63. Info telefonil 375 325 ja www.med.ut.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Lõpetajad 2001*

NR. 24 (2061), 22. JUUNI 2001 TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Head lõpetajad!

Pälvigu Teie ettevõtmisi edu ja saatku Teid hea õnn! Kasutage julgelt Teile avanenud uusi väljakutseid ja võimalusi – selle aastatuhande esimeste lõpetajatena olete jätkajad ja isegi alustajad.

Palju õnne!

Rektor Jaak Aaviksoo

TÄNA LEHES

Filosoofiateaduskond
Füüsika-keemiateaduskond
LK 2

Bioloogia-geograafiateaduskond
Kehakultuuriteaduskond
Majandusteaduskond
LK 3

Matemaatika-informaatikateaduskond
Sotsiaalteaduskond
Narva Kolledz
Türi Kolledz
Pärnu Kolledz
LK 4

** – 2000/2001. õppeaasta bakalaureuse- ja diplomiõppe ning avatud ülikooli lõpetajad.*

Õigusteaduskond

Kalev Aavik
Berit Aaviksoo
Antti Aitsen
Elena Akimova
Mihkel Allik
Raul Altmäe
Airi Andresson
Tom Annikve
Maarit Arro
Indrek Eelmets
Taimar Ehrlich
Triin Frosch
Maksim Greinoman
Hannes Haamer
Anne Haller
Kätlin Hein
Marek Herm
Kadriann Ikkonen
Liina Ilomets
Katri Jaanimägi
Mart Jesse
Maris Järv
Lüüli Junti
Ülle Kamm
Andreas Kangur
Priit Karumaa
Anto Kasak
Toomas Kaur
Ahto Kink
Katre Kont-Kontson
Rita Kosenkranius
Helen Kranich
Silja Krukov
Mari Kruus
Heili Kurrel
Heli Käpp
Marko Künnapu
Karl Laas
Gerd Laub
Kristjan Laurits
Allar Laugesaar
Janek Laidvee
Ene Lehiste
Evelin Lemba
Heili Liin
Sten Lind
Eva-Ly Linnas
Marika Linntam
Robert Lippin
Raiko Lipstok
Evelin Lopman
Silja Luide
Priit Lätt
Helene Meel
Evelin Merilaine
Kertu Mirka
Neeme Mozolev
Alar Must
Tiit Mäger
Rasmus Mägi
Signe Männiste
Ursula Nagel
Siret Neeve
Helen Neier
Reet Nugis
Ingrid Ots-Vaik
Liisa Oviir
Helen Pahapill
Piret Paloots
Kaisa Parkel
Indrek Parrest
Krista Parve
Ivo Raudjärv
Kairit Peekman
Urmas Peiker
Taimar Peterkop
Erik Peterson
Katre Pihlapuu
Kristi Puss
Kersti Põierpaas
Kiur Põld
Sander Põllumäe
Anneli Pärt
Rain Raa
Kristin Randoja
Ain Raudsepp
Juhan Raudsepp
Lenno Reimand
Martin Roger
Ave Rosenthal
Külli Rosin
Virgo Saarmets
Merilin-Siret Sahku
Marit Savi
Nele Siitam – *cum laude*
Rugile Slavinskaite
Margus Sorga
Sulev Sulsenberg
Marika Šmenja
Leho Tamvere
Kadri Teller
Sergei Teplov
Indrek Tibar
Ingrid Tiislär
Madis Timpson
Angelika Timusk
Annika Timusk
Anu Tingas
Triin Tobreluts
Marina Tolmatšova
Toomas Tomson
Eero Tonka
Kristel Toom
Kuldar-Jaan Torokoff
Ave Traksmaa
Martin Triipan
Piret Tõnnus
Paavo Uibopuu
Anu Vabamäe
Merli Vahar
Evelin Valgerist
Triinu Vaigla
Mirjam Vili
Karmen Vilms
Janek Väli
Hiie Õunpuu

Usuteaduskond

Liina Aavik
Elo Angerjärv
Eve Ellermäe
Maire Ivanova
Jako Jaagu
Liisi Migur
Anu Mugu
Liina Mölder
Raini Pannik
Britt-Maria Preem
Johann Chr. Põder – *cum laude*
Ave Põlenik
Atko Remmel
Anne Saluraid
Annika Sipos – *cum laude*
Aleksandra Sooniste
Jaana Strumpe
Andrei Sõtšov
Jaak Tamboom
Siiri Tenno
Mariina Viia

Arstiteaduskond

ARSTITEADUS

Anna Aaltonen
Anna Susanna Helena Airila
Irina Aksjonova
Karin Alavere
Annika Albert
Olga Ananieva
Viktoria Domoskanova
Verner Fogel
Jelizaveta Gorošina – *cum laude*
Olga Gusseva
Mikko Haag
Timo Juhani Halonen
Anne-Mai Heinlaid
Oliver Herman
Jüri Hirmo
Anna Erikka Holopainen
Margit Hoop
Tiina Ilves
Vitali Ivanov
Ulvi Jakobson
Toomas Jalakas
Teele Kaarma
Maris Kaldoja
Jaak Kals
Priit Kampus
Andrei Kisseljov
Margus Kivisild
Paul Korrovits
Oleg Koškin
Mairi Kotsar
Alar Kukk
Juha Petteri Kuosmanen
Tiina Kuum
Urmas Kuum
Viljo Kübarsepp
Peep Laanmets
Helen Lasn
Ingmar Lindström
Meelika Lutter
Kira Hanna Maria Lähde
Minna Kaarina Majuri
Maria Makkonen
Kadri Marvet
Mart Niidu
Liis Nõmmik
Christine Ojango
Kairit Palm
Karmen Palts
Pille Parm
Piret Pedas
Annika Peetsalu
Anu Planken
Margus Planken
Eva Puck
Kadri Putnik
Egon Puuorg
Mirjam Raidma
Janika Rannamäe
Gerli Reinloo
Jaak Roosimägi
Anna Routama
Monica Saar
Catlyn Saarna
Perttu Kalevi Sahlman
Minna-Katriina Salo
Niko Kristian Salonen
Kristina Saun
Tiina Schasmin
Kaisa Soondra
Mariliis Soonsein
Kadri Suija
Samu Juhana Suominen
Anu Suurpalu
Piret Suviste
Anneli Tall
Tiina Tamme
Kadri Telling – *cum laude*
Ilona Telnova
Tomi Väinö Tervala
Hedvig-Lea Titov
Tatjana Tratš
Kristina Tumma
Eve Vaidla
Kaire Vainumäe
Le Vallikivi
Piibe Veiram
Birgit Volmer
Antti Johannes Väänänen
Maria Üprus

HAMBAARSTITEADUS

Marika Hainla
Evelin Helberg
Katri Herman

15. juunist 29. juunini ummistavad ülikooli peahoone esist lõpuaktuselised. 7 X VARJE SOOTAK

Helen Jõeäär
Lilian Karp
Indrek Keevallik
Terje Kõuts
Helen Laks
Inga Lasmane
Ly Lauring
Kaja Mutso
Chris Nael
Ene Nagel
Margit Nigol
Timo Paberit
Kristiina Praks
Kätrin Privoi
Björn Puna
Kristin Räst
Laur Samarüütel
Ehtel Sepp
Svetlana Sergunina
Anneli Susi
Meelis Suur
Kadri Talak
Triin Uba
Raul Varul
Annika Verrev
Mari-Liis Veske
Thea Ühtigi

PROVIISORIÕPE

Anneli Hilpus
Kadri Himma – *cum laude*
Liina Hussar
Kim Inno
Kristel Kivikangur
Kristjan Krass
Mari Krass
Kadi Krinal
Kaja Künnap
Peeter Laas
Kadri Lauk
Naima Lilleoja
Aili Ottin
Piret Pannel
Nele Pentšuk
Birgit Ploom
Indrek Raidlo
Janar Reppo
Elen Rätsep
Marika Saar
Džamilja Safiulina
Marika Salumets
Marko Urbala
Kuuno Vaher
Silja Vendelin

ÕENDUSTEADUS

Siret Altmäe
Triinu Bertelsone
Nele Jaanimägi
Anna Kivimäe
Janika Pael
Sigrid Vorobjov

Filosoofiateaduskond

AJALUGU

Siim Alatalu
Mai Assak
Kadi Grichin – *cum laude*
Martin Helme
Kristin Ilves – *cum laude*
Kristi Jõesalu
Liina Järviste – *cum laude*
Villu Kadakas
Kairi Kaelep
Laura Kipper
Mihhail Kisseljov
Mauri Kiudsoo
Tiiu Kreegipuu – *cum laude*
Mart Laidmets
Peeter Richard Levertand
Merle Maigre
Kristi Musteikis
Ave Märjama
Merle Ojanurm
Taavi Orgla
Siim Pede
Fred Puss
Garel Püüa
Rannar Raantse
Luule Rand – *cum laude*
Nele Rand – *cum laude*
Ermo Reiska
Rain Roosileht
Ilvar Saar
Kaido Sadulsepp
Edith Seegel
Kati Sein
Mark Sepp
Marten Seppel – *cum laude*
Kaari Siemer
Kaia Sirkel
Tarvi Sits
Karl Stern
Tavo Tamm
Taavi Tatsi
Kaido Tee
Indrek Vaheoja
Laur Vallikivi – *cum laude*

EESTI JA SOOME-UGRI KEELETEADUS

Eesti ja soome-ugri keeleteadus
Inge Annom
Kirli Ausmees
Zane Balode
Katrin Gabrel
Margit Herbst
Marju Ilves
Sulev Iva
Airi Jansons
Tiina Kapper
Maarika Keldt
Evelin Kivilo
Kadri Kõpp
Kersti Kõrgvee
Eve Laur
Lembe Lember
Liina Lutsepp
Tiia Neuvonen
Merilin Nurme
Piret Orav
Tiina Pai
Kathy Pauk
Monika Puutsa
Kristi Ruul
Sirle Savila
Merike Seire
Kaie Sild
Jane Tiidelepp
Ene Vadi
Karin Veske
Mare Viks
Taimi Vill
Reelika Võsa
Ellen Võõbus

Eesti keel võõrkeelena
Marina Anohhina
Irina Danilova
Larissa Degel
Sirli Homuha
Katrin Jakobson
Annukka Kataja
Natalia Kolegova
Maire Küppar
Marina Mihhedova
Olga Mirošnikova
Maarja Must
Karin Möller
Kristina Noor
Darja Põdra
Jelena Saveljeva
Signe Seppa
Kristina Sutt
Julia Šarapova – *cum laude*
Olga Širokaja
Anastassia Želnovataja
Ingrid Toompalu
Susanna Yliniemi-Liias

FILOSOOFIA

Urmas Ivask
Merilin Jõulu
Evgeni Kuznetsov
Toomas Lott
Imre Mürk
Katri Mägi
Silver Saarva
Kuldar Traks
Katrin Velbaum

GERMAANI-ROMAANI FILOLOOGIA

Hispaania keel ja kirjandus
Maili Mein
Ruth Sepp
Niina Šablinskaja

Inglise keel ja kirjandus
Age Allas – *cum laude*
Marika Borovikova
Jekaterina Gusseva
Kersti Heek
Maris Heinaru
Ingrid Hinojosa
Sanna Hämäläinen
Annika Kiuru
Kristel Kivivare
Maarja Kodumets
Kairi Kuha – *cum laude*
Üllika Kukk
Riina Kuusik
Hanna Liukkonen
Maris Luberg
Eve Luik
Kristel Matt Finstad
Riita-Ilona Märka
Marge Paal
Tuuli Paju + õpetajakoolitus
Irja Peets
Merily Plado
Pille Priks
Eele Prints
Riina Raudla
Helen Renter
Hanna Rosenvald
Tiina Saamot
Kadri Saar
Külliki Sillar
Julia Smuškina
Triinu Soomere
Helen Talalaev
Kaidi Talsen
Kristi-Carolina Toodu + õpetajakoolitus
Helen Türk
Elo Valdmets
Liis Variksaar
Anneli Vetka

Klassikaline filoloogia
Anu Allikas-Hallikas
Monika Kaldalu
Kaja Karo
Annika Kirs
Annika Kuuse
Helen Lääne
Kadri Nõmmik – *cum laude*
Jaanika Tiisvend

Prantsuse keel ja kirjandus
Liina Altvee
Terje Annusver
Eva Ingerpuu
Meelike Naris
Liis Sillaste
Mari Vihuri

Saksa keel ja kirjandus
Triin Aasmaa
Kristjan Kaunissaare
Riin Kikkas
Lili Kängsepp + õpetajakoolitus
Virge Lahe
Mari Lill
Annika Matson
Ruth Niibo
Kaidi Pihla
Mari-Liis Pihlap
Dmitri Platonov
Terje Põder
Marika Põldma
Margot Savisaar – *cum laude*
Triin Toompuu
Tamika Trolla
Kadri Vodi + õpetajakoolitus

Norra keel
Katrina Kajalainen
Anu Laanemets
Anneli Maaring
Kristiina Püttsepp
Katrin Saarik
Mairi Tehva
Ingrid Tigane

Rootsi keel
Kristi Kangur
Marilin Kroon

Kas lõpp? Vaevalt küll, iga viimane aste on uue algus.

KIRJANDUS JA RAHVALUULE

Reet Aasav
Auli Auväärt
Kristiina Ehin
Maris Jõks
Katrin Jänese
Anti Kadajane
Kai Kangur
Kaidi Kuškis
Katrin Kuus
Inga Laidna
Silja Lani
Evelin Lepp
Ülle Niin
Kristiina Nurmis
Ülli Plink
Terje Potter
Anu Põrk
Piret Randmäe
Marje Randver
Siret Saar
Mihkel Samarüütel
Ülle Soonpuu
Ilvi Suislepp
Teet Toome
Tuulike Tähiste
Maili Vabrit
Triin Voorel

KUNSTIDE OSAKOND

Jukka Aalto
Rille Jüriado
Külli Laikre
Margus Liivak
Eda Lõhmus
Riina Neeme
Piret Paas
Leho Rubis
Helmi Räim
Maive Õunapuu

PEDAGOOGIKA

Elen Brandmeister
Triin Edovald
Signe Hollak
Marge Jaasi
Triin Kahre
Margit Koor
Kirsti Koppel
Mairis Minka
Janika Nõmmela
Annela Ojaste
Merike Pärtel
Evel Reinert
Äli Rääsk – *cum laude*
Mare Sadam
Eeva Sirel
Marta Tamverk
Elis Vengerfeldt
Jenni Vepsä

VENE JA SLAAVI FILOLOOGIA

Jelena Antuševa – *cum laude*
Maria Artemtšuk
Andrei Atškasov
Anna Galinkina
Olga Kangas
Natalija Karasjova – *cum laude*
Lilija Kostjukevitš
Natalja Kostjukevitš-Ten
Marina Köster
Olesja Lagašina – *cum laude*
Monika Otrokova
Varvara Petrova
Maria Reppo-Šabarova
Ljudmila Rjabova – *cum laude*
Jelena Sidorova – *cum laude*
Irina Sokolova
Irina Tabakova
Anastassia Tšernõšova
Alla Voinova

ÕPETAJAKOOLITUS

Annaliisa Ainsalu
Katrin Arge
Rita Arik
Reet Ellermaa
Linet Frey
Tuuliki Geherman
Annely Hindrikson
Kristi Ilves
Kadri Jaanits
Astrid Karus
Maarja Keba
Anu Kongo
Julia Kuprina
Külli Kuri
Kadi Kutsar
Evelin Lemetti
Ulvi Lepp
Kadri Liimal
Jane Liiv
Mirjam Link
Sirle Lorvi
Merit Luik
Kerli Lutsar
Ellen Matisen
Irina Martšenko
Mari Mets
Meiu Münt
Aire Ots
Liis Otsus
Liina Puust
Tiina Randorg
Irina Rodinova
Aive Roots
Liina Sillaots
Katrin Solodov
Triinu Soomere
Ülle Säälik
Olev Teder
Agnes Traksmaa
Jana Trolla
Heivi Truu
Angelika Vaasa
Vello Vellearu
Marjeta Venno
Anne-Liise Verpson
Kairi Villemson
Külliki Vulf

Lilli veel ja veel...

Füüsika-keemiateaduskond

FÜÜSIKA

Kristjan Aruoja
Aare Floren
Anti Hirv
Margus Jäger
Juhan Karlis
Sergei Kornei
Aleksei Krasnikov
Meelis Lain
Rein Lemberpuu
Aleksandr Lissovski
Andres Luhamaa
Dmitri Naumov
Andrei Nikolski
Markko Paas
Margus Raasik
Mari Seeba – *cum laude*
Siim Sepp
Viljar Tina
Taavi Tuvikene – *cum laude*
Airi Uljas
Indrek Vurm

FÜÜSIKALINE INFOTEHNOLOOGIA

Kuldar Aas
Andero Belov
Veiko Hani
Indrek Jõgi
Kaupo Komsaare
Ingmar Ross
Vahur Sabre

KEEMIA

Erki Enkvist – *cum laude*
Lauri Jalukse
Artur Kaljo
Anton Kotljarov
Edith Kuusk
Aleksei Kuznetsov
Kristjan Laes
Aleksei Lulla – *cum laude*
Margus Marandi
Aivar Närep
Nikita Oskolkov
Kaire Paisert
Siim Reinvald
Valeria Sizemskaja – *cum laude*
Lilli Sooväli
Sven Tamp
Lauri Toom – *cum laude*
Andero Vaarik
Eerold Vellemäe
Kaido Viht – *cum laude*
Tarmo Viks

PÕHIKOOLI LOODUS-TEADUSTE ÕPETAJA

Mai-Liis Alaru
Vjatšeslav Dmitrijev
Reina Henn
Julia Kossobokova
Evelin Kristin
Natalia Kuznetsova
Madli Metsar
Margit Oja
Mart Paadik
Rait Raudnagel

GÜMNAASIUMI KEEMIAÕPETAJA

Valdis Meos
Ivi Peiker

GÜMNAASIUMI FÜÜSIKAÕPETAJA

Tarvo Talvistu
Heli Toit

Bioloogia-geograafiateaduskond

BIOKEEMIA JA BIOFÜÜSIKA

Margareeta Mudist
Hugo Pettai – *cum laude*

BIOTEHNOLOOGIA JA BIOMEDITSIIN

Signe Altmäe
Kristi Kallassalu
Katrin Kepp
Maris Kuningas
Aune Meiel
Evelin Mihailov

BOTAANIKA JA ÖKOLOOGIA

Glaidi Aasrand
Eve Eensalu
Aveliina Helm
Celia Hirmo
Jaanika Hõimra
Svetlana Ivanova
Age Kalda
Merike Kesler
Kaire Lanno
Tiina Muska
Margit Petrovits
Egle Puidet
Reelika Rohtla
Ingmar Tulva – *cum laude*
Eneli Vahar

GEOINFORMAATIKA JA KARTOGRAAFIA

Tiina Rauk
Ülle Straus – *cum laude*

GEOLOOGIA

Tiiu Elbra
Karin Hiir
Maile Polikarpus
Evelin Verš
Tiina Vahtra

GÜMNAASIUMI BIOLOOGIAÕPETAJA

Reet Karise
Lauri Mällo
Karin Olt

GÜMNAASIUMI GEOGRAAFIAÕPETAJA

Mari Sepp

HÜDROBIOLOOGIA

Anu Albert
Külli Lessok
Katrin Olt
Kaili Preismann
Lilian Prost
Elke Salumäe

INIMGEOGRAAFIA

Tanel Esta
Andres Ideon
Mari Kaisel
Raivo Luhamägi
Sigmar Meus
Herkki Olo
Joel Peetersoo – *cum laude*
Piret Pungas
Eedi Sepp
Janek Valge
Viivika Veidemann

LOODUSGEOGRAAFIA JA MAASTIKUÖKOLOOGIA

Gerli Aver
Kaupo Kohv
Marika Murka
Lagle Randma
Kertu Uibo
Nele Veski

MOLEKULAARBIOLOOGIA JA GENEETIKA

Ksenija Judina
Jaak Jänes
Meelis Kadaja – *cum laude*
Rahel Kuningas
Piret Laht – *cum laude*
Helike Lõhelaid
Oliver Meikar
Kaidi Möll
Rain Pihelpuu
Pille Pärn
Anna-Liisa Remme
Dorel Sabre
Toomas Silla
Kairi Tammoja
Marina Tšuikina
Tambet Tõnissoo
Marju Vahter
Kristi Õisnurm

PÕHIKOOLI LOODUSTEADUSTE ÕPETAJA

Valeria Aleksejeva
Natalja Divina
Irina Durandina
Andres Kask
Maigi Kärgenberg
Aivo Lepp
Maarika Liivamäe
Eha Mälk
Kersti Pajor
Jelena Petrova
Kristina Pullaikina
Lagle Sangernebo
Gert Suurkuusk
Julia Šilina
Moonika Teppo

ZOOLOOGIA

Elari Aleksejev
Dalial Freitak
Bert Holm
Priit Kilgas
Mart Meriste
Kristel Pakkas
Jaanus Remm
Keijo Sarv – *cum laude*
Villu Soon
Tanel Türna
Rauno Veeroja

Kehakultuuriteaduskond

FÜSIOTERAAPIA

Herje Aibast
Tuuli Bürkland
Edith Enno + bakalaureusekraad psühholoogias
Ege Johanson – *cum laude*
Janno Jürgenson
Piret Koha
Egle Kõiv
Merle Kärsin
Heigo Maamägi
Kadri Parts
Ingrid Ploom
Merje Proosa – *cum laude*
Kirkke Reisberg – *cum laude*
Merle Rosenthal
Piret Sander
Margit Tiit
Eret Tiitinen
Indrek Tustit
Annika Veikesaar

LIIKUMIS- JA SPORDITEADUSED

Jelizar Bobkov
Simmo Eeljõe
Urme Ernits + kehalise kasvatuse õpetaja kutsetunnistus
Veikko Haan
Marje Hagivang
Kerli Järve
Lehar Kumari
Kristel Luts + kehalise kasvatuse õpetaja kutsetunnistus
Tarmo Mitt
Ilmar Mõttus + kehalise kasvatuse õpetaja kutsetunnistus
Maret Müür + kehalise kasvatuse õpetaja kutsetunnistus
Aivo Normak
Meelis Pastak
Marek Pihlak
Priit Purge
Ann Roost
Agne Teus
Kristel Tobreluts
Jannar Tähepõld
Aivar Tõrva

TREENINGUÕPETUS JA SPORDIJUHTIMINE

Gunnar Aasmäe
Andrus Hämelane
Tuuli Jõgar
Aigor Kaibald
Aivo Liiv
Mehis Merilaine
Andrus Noormägi
Sergei Sahno
Anu Öövel

ÕPETAJAKOOLITUS

Heiko Annus
Margus Igga
Erki Kangur
Priit Lõhmus
Priit Põldmaa
Ülle Põldmaa
Tiina Terasmaa

Tagasipilk.

Võimalik küsimus: "Ongi läbi? Kas töökoht on olemas?".

Majandusteaduskond

ETTEVÕTTEMAJANDUS

Elle Aadusaar
Lele Aak – *cum laude*
Katrin Arulepp
Riina Danilson
Aarne Deemant
Raul Ennus
Svetlana Fedossova
Jelena Feklistova
Marko Grichin
Helari Haabma
Henri Haldre
Katrin Haldre
Toomas Hinnosaar
Marina Hmeljova
Piret Ilves
Pille Iste
Piret Ivask
Sergei Jakovlev
Mirjam Jalak
Jasse Jallai
Relika Juks
Eneken Jõgi
Helen Jõudna
Kalev Kaarna
Jaanus Kaik
Anu Kallejärv
Tõnis Kask
Heiki Keerberg
Märt Kiisel
Jaanus Kiss
Auli Kivistik
Mailis Klaus
Evelin Koitmaa
Aire Kokk
Viktoria Komar
Aleksandra Korban
Tatjana Kostjuk
Piret Kotka
Märten Kress
Helen Kruuse
Silver Kurrikoff
Kätri Kübar
Kairit Lainoja
Marek Lambing
Angelika Leisalu
Eili Lepik
Karin Lepp
Alice Liblik – *cum laude*
Marje Luberg
Toivo Lukkonen
Indrek Lõo
Kätlin Maasik
Andres Maddison
Kairi Martin
Tauno Mõts
Jaak Napritson
Piret Normet
Peep Oks
Tarvi Olbrei
Merle Ollik – *cum laude*
Kadi Oorn
Meelis Orgla
Eva Oruste
Rauno Palm
Terje Part
Kadri Pedas
Kadi Peets
Helen Petrov – *cum laude*
Marek Pihelgas
Reena Pints
Rainer Puusepp
Maano Päeren
Kairi Põldniit
Susan Rass
Alo Raudik
Priit Raudsepp
Kristin Raup
Anu Redi
Erko Reigo
Auri Roosmaa
Kairi Rostin
Marella Rüütli
Anna Saks
Margit Sarv
Gert Schultz
Marko Siinmaa
Igor Sinkevitš – *cum laude*
Aleksandr Snatkin
Aulika Sommer
Rita Sorkina
Roman Zahharov
Jaanus Tamm
Gerli Tammela
Eneken Terep
Mai Terve
Ragnar Tiits
Vivian Unt
Krista Uuna
Vaito Vaaks
Anna Vaher
Priit Vahter – *cum laude*
Gristel Viia
Triin Värv

RAHVAMAJANDUS

Alari Aho
Meelis Angerma
Laura Ehrlich – *cum laude*
Ruta Eier
Kersti Esnar
Ingrid Hunt
Triin Jõeleht
Priit Kikas
Pelle Kongo
Marge Käärt
Karin Laidmaa
Maris Leemets
Kerstin Lepik
Martin Lään
Maile Madis
Kädli Moor
Marko Märks
Kristi Nassar
Annika Paabut
Pille Pruunsild
Ivo Ratas-Pähnapuu
Martin Ruud
Marit Rõõm
Orsolya Szirko
Oliver Tamm
Nastasja Tarassova
Tauri Tuubel
Hanna Ukrainski
Lenno Uusküla
Getrut Veer

MAJANDUSTEADUS

Jaanus Kasendi
Kirsti Kuhi
Risto Puusepp
Rauno Rannaste
Kristin Sarapuu

ÄRIJUHTIMINE

Marju Abiline
Ingrid Alnek
Guido Grünberg
Hele Helstein
Annika Heusgen
Anneli Hirve
Ulvi Ilumets
Jüri Jakobson
Ere Kaaristu
Anneli Kattai
Meelis Koitmäe
Jaan Konks
Anu Külaviir
Kätlin Küünemäe
Piret Laanetu
Riina Laast
Reta Lepp
Kaija Miljan
Anneli Niinemets
Heikki Rannik
Anneli Ratas
Janne Riitsalu
Inga Rumberg
Helen Sang
Uku Sillaste – *cum laude*
Katrin Simberg
Ulvi Tiirik
Silver Toompalu
Helina Traat
Pille Tsopp
Eneken Ulmas
Ly Vilo
Aarne Vinkel
Aili Voitka

Matemaatika-informaatikateaduskond

MATEMAATIKA

Evelin Avi
Alina Ganina
Linda Kuuseok + õpetajakoolitus
Erki Larm + õpetajakoolitus
Sven Laur – *cum laude*
Jevgeni Lušin – *cum laude*
Svetlana Maslenikova
Vitali Retšnoi
Viktoria Sergina + õpetajakoolitus
Sander Tomson
Aivi Värv

INFORMAATIKA

Mart Anton
Anton Golovko – *cum laude*
Martin Hellat
Marina Issakova – *cum laude*
Martin Kiilo
Jaanus Kiipli
Erkki Kukk
Reigo Küngas
Leho Lehes
Dmitri Lepp – *cum laude*
Tanel Linnas
Olga Mironova
Ivo Mägi
Oleg Mürk – *cum laude*
Taivo Nigol
Mihkel Nõges
Roman Podobedov
Aleksander Reitsakas
Svetlana Solopova
Vladimir Šor
Marti Taremaa
Natalia Tomassova
Argo Vilberg
Taavi Vähk

MATEMAATILINE STATISTIKA

Jevgeni Budalov
Olga Gorjajeva
Jane Jostov
Sirje Kiiber
Valeri Koort
Elsa Leiten
Agneta Matthiessen
Jaana Raudla
Jevgeni Rjabinin
Anne Selart

RAKENDUS-INFORMAATIKA

Andro Kull
Julia Martjanova
Alar Mäerand

ÕPETAJAKOOLITUS

Velve Kaik
Tatjana Kirilina
Kersti Kivisoo
Jelena Udaltsova
Kerli Viksi

Sotsiaalteaduskond

AJAKIRJANDUS

Maarja-Liis Arujärv
Epp Ehand
Airi Hallik
Riina Kallas
Annela Laaneots
Madli Lääne
Mart Normet
Mele Pesti
Alari Rammo
Bella Tchassovskaia
Daniel Vaarik
Maio Vaniko

AVALIKKUSSUHTED JA TEABEKORRALDUS

Küllike Heide
Elina Laanes
Karin Laansoo
Jane-Liina Liiv
Kersti Luha
Kadri Randmäe
Marrit Sink
Pille Vengerfeldt
Elo Võrk

AVALIK HALDUS

Zoran Grojic
Kristel Joonasson
Tanel Joost
Kadri Juškin
Jane Järvalt – *cum laude*
Maarja Kuldjärv – *cum laude*
Kerstin Kõre
Olle Kärner
Krister Laas
Timo Ligi
Julika Luts
Tanel Oppi
Sander Pedaja

Carolin Pihlap
Ave Poom
Estella Põllu
Maarja Saks
Eero Saue
Rene Tammist
Liis Veersalu

ERIPEDAGOOGIKA

Marge Aruots + õpetaja kutsetunnitus
Eneli Friedenthal
Jana Jõgisuu
Kaspar Kreegimäe + õpetaja kutsetunnitus
Kadri Kuusk
Birgit Leppik
Evely Murekas
Eve Ott
Kristiina Põld
Kristiina Sepp
Kätlin Sipelgas
Annika Sooäär + õpetaja kutsetunnitus
Anneli Tammetalu
Kristina Tobreluts
Aster Tooma
Jane Ude
Helen Vikat

POLITOLOOGIA

Mart Arop
Rainer Fogel
Juhan Lepassaar
Ene Must
Peep Purje
Kristo Põllu
Heiko Pääbo
Sigrid Ester Tani
Sven Tarn
Jarmo Tuisk
Taavi Tuisk
Katrin Uba
Tanel Vallimäe

PSÜHHOLOOGIA

Olga Danilova
Piret Gutman
Triin Hannust
Reet Jaanson
Marian Jansen
Ingel Kahru
Kai Karu
Maris Kaskmann
Kaidi Kiis
Merike Küttim
Mona Tuulikki Markkula
Andrei Melnitšuk
Mango Meus
Katrin Mägi
Krista Normak
Marika Paaver
Aika Palm
Cerlin Pesti
Pille Pesti
Riho Plado
Kristine Saar
Kadri Taim
Triinu Tikas
Kristiina Tropp
Heidi Johanna Tuurinkoski
Ulrike Ustav
Inga Uueküla
Tiina Veermets

SEMIOOTIKA JA KULTUROLOOGIA

Ljudmila Belova
Jelena Grigorjeva
Kristo Kruusman
Anna Kulikova
Maria Kulikova + bakalaureusekraad kunstiajaloos
Mari Niitra
Tristan Priimägi
Ave Paulus – *cum laude*
Vadim Verenitš
Jevgenia Viktorova

SOTSIAALTÖÖ

Kairi Avastu
Riina Einasto
Laura Hallik + bakalaureusekraad psühholoogias
Maris Knuut
Raine Lepvalts
Katrin Maiste
Kai Muuga
Kaia Nurk
Tarmo Oidekivi
Karin Puškin
Tiiu Rahuoja
Mari Raudsik
Külle Saar
Riina Siirus
Pille Sikk
Jaanika Toome
Sirli Tralla
Triinu Tuvi
Kert Valdaru
Marika Vatman

SOTSIOLOOGIA

Kadri Aas – *cum laude*
Eva-Liisa Jaanus – *cum laude*
Kait Kabun
Hanno Kindel
Hans Kokkarinen
Lassi Lager
Elo Lillipuu
Mari Mäesalu
Annika Nigul
Angela Poolakese
Tõnu Pärn
Liis Pärtelpoeg
Liis Raag
Marju Randlane
Rain Rosimannus
Piia Tammpuu – *cum laude*
Denis Trapido – *cum laude*
Arvi Uustalu
Ingrid Vigel

Türi Kolledž

KESKKONNATEADUS

Aune Annus
Triin Arva
Katrin Heinsoo
Livia Kask
Cristina Kaska
Katrin Markus
Helen Melesk
Kairi Niit
Olav Ojala
Eha Puusild
Raigo Põdra
Henn Pärnamets
Bianka Ränkel
Reelika Tammai
Ester Toome
Ardo Urmet
Kristjan Õim

Narva Kolledž

PÕHIKOOLI INGLISE KEELE ÕPETAJA

Julia Agnevštšikova
Diana Dobrjanskaja
Natalja Fjodorova
Anna Gorjatševa
Tatjana Gratii
Maria Jaksina
Natalja Kulikova
Anna Linnik
Veronika Ljudvig
Nina Paukson
Julia Smirnova
Olga Smirnova

KLASSIÕPETAJA (VENE ÕPPEKEELEGA KOOLIDELE)

anna Barabaš
Marjana Baškirova
Marina Bolonenkova
Jelena Fomitšova
Ljudmila Guskova
Larissa Hahhajeva
Julia Kirillova
Natalja Kuznetsova
Alisa Lanno
Tatjana Morozenko
Svetlana Mostovaja
Jevgenia Popkova
Marina Pokrovskaja
Jelena Šestak
Olga Vangonen

EESTI KEEL TEISE KEELENA

Irina Fjodorova
Tatjana Flotskaja
Jelena Jakovleva
Margit Karina
Svetlana Moks
Olga Orlenko – *cum laude*
Viivi Treier

PÕHIKOOLI VENE KEELE JA KIRJANDUSE ÕPETAJA

Sergei Bašilov
Aleksei Bitškov
Olga Kuznetsova
Jelena Zaitseva

Akadeemiline aastaring

Üks või mõnel isegi mitu akadeemilist aastaringi on rohkem kui tuhandel tänavusel lõpetajal otsa saanud. See ei tähenda tänapäeval veel diplomite ja kraadide lõppu. Kahekümne esimene sajand ei lase õpitule peatuma jääda – õppimine kestab kogu elu, isegi uus õppevorm on tekkinud – elukestev õpe.

Need sajandivahetuse aastad *alma mater*'is ei kordu aga tänavustel lõpetajatel enam iial. Kes püüdis innukalt õppida, kes jõudis selle kõrvalt ka teiste tudengite õppe- ja elukorralduse-le kaasa aidata… Paljude võimaluste hulgast oli mõnele üks eneseteostuse võimalusi oma sõnaga Universitas Tartuensist sisustada või muidu head nõu anda.

Need olid: Marek Herm, Liina Ilomets ja Andreas Kangur õigus-, Kadri Putnik, Le Vallikivi ja Birgit Volmer arsti-, Fred Puss ja Annika Matson filosoofia-, Taavi Tuvikene füüsika-keemia-, Annela Laaneots, Mart Normet ja Heikko Pääbo sotsiaalteaduskonnast ning mitmed teised.

Head teed lõpetajaile!

UT kohtub oma lugejatega taas reedel, 31. augustil.

Meeleolukat ja sisukat väljapuhkamist!

Varje Sootak

Pärnu Kolledž

SOTSIAALTÖÖ KORRALDUS

Alar Abel
Epp Adler
Andres Annast
Gätlin Ardel
Kait Arenberg
Kadri Eenraid
Kristel Hool
Kristel Jaakson
Ester Kaasik
Epp Lasn
Katre Maller
Annika Mäe
Urmi Nõmmeorg
Evelin Orav
Triin Ploomipuu
Marika Rosenstein
Oliivika Zeiger
Triin Terasmaa
Marko Truu

TURISMI- JA HOTELLIETTEVÕTLUS

Astrit Aasma
Kadri Arro
Jaanika Balabinskaja
Terje Filippov
Annelii Havik
Helen Ilus
Kertu Jõesaar
Kätlin Kivi
Jekaterina Klimova
Marko Kommer
Veera Koppel
Heli Kubja
Sirly Kuli
Kairi Kuusik
Oliver Lauga
Leaanyka Leisson
Evelin Loorents
Eva Lõiv
Hardi Meltsas
Marge Merilo
Katrin Ojasalu
Liis Plakk
Kairi Raamat
Ruth Raudnagel
Katrin Reimo
Margit Rosin
Karin Ruubas
Annika Sorell
Irina Talviste
Merje Tatar
Ago Tenson
Olga Tsõgankova
Kaiu Tuisk
Jane Vaks
Marge Veedler
Kertu Väre

ÄRIJUHTIMINE

Gerly Aija
Indrek Alev
Kadri Alttoa
Alar Anga
Heiki Aulik
Elita Buht
Külli Didrichson
Siret Heinmets
Aire Jõe
Ain Järvesaar
Anu Jürisson
Jane Kaljuste
Ege Kangur
Valdo Kerge
Kristi Kert
Kädi Kiirop
Rait Kondor
Reigo Koppe
Kertu Kosk
Airika Kull
Aimar Kurvits
Margus Kõomägi – *cum laude*
Keidy Kõrnas
Kristi Kõvask
Kaja Laane
Evelin Laanesaar
Kärt Laarman
Mari Luur
Marek Mihhailov
Ave Miilits
Joel Mitt
Jaak Muug
Kristel Mäemees
Heily Mängel
Margot Nael
Eve Noor
Karmo Ollema
Mailis Peek
Katrin Pentjärv
Gea Pentson – *cum laude*
Janne Pihu
Evelin Pull
Tiia Puusepp
Nelly Põldoja
Raul Reino
Tarmo Reinväli
Marek Roomets
Kristjan Rotenberg
Merit Saar
Ramul Saarniit
Meelis Sedrik – *cum laude*
Gert Sepp
Külli Šorin
Kristel Tamm
Merike Tammik
Anneli Terep
Tairi Türk
Maris Uttendorf
Herje Vahemäe
Anu Veemees
Imre Viin
Villu Voogel
Merle Võime

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3500

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasulisте teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

A24

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

31. august 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 25 (2062)

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TASUTA

Head algavat õppeaastat!

Uut õppeaastat alustab Tartu Ülikool 11 teaduskonna ja 5 kolledžiga

Jaak Aaviksoo
TÜ rektor

Ülikoolil seisab ees juubeliaasta – 2002. aastal möödub 370 aastat ülikooli asutamisest ning 200 aastat ülikooli taasavamisest keiserliku ülikoolina.

Ilmselt pälvib suuremat tähelepanu Aleksander I dekreediga loodud Kaiserliche Universität zu Dorpati juubel. Kuuludes ühelt poolt Kesk-Euroopa kultuuriruumi ja teisalt koondades õpihimulisi noori kogu vene keisririigi aladelt ja mujaltki, kujunes sellest õppeasutusest üks Euroopa juhtivaid ülikoole. Ülikool, mille tuntus ulatus kaugele väljapoole Liivimaa piire, olles tänasegi ülikooli rahvusvahelise renomee aluseks.

Rahvusvaheliseks rahvusülikooliks

Möödunud kahe sajandi jooksul on ülikoolide arenguspiraal toonud meid tagasi ühtse Euroopa kõrgharidusruumi mõiste juurde. Kahe aasta eest Bolognas sõnastatuna kujundab see ka Tartu Ülikooli tulevikku. Vajame selle väljakutse mõtestamist iseenda jaoks ning oma tuleviku kujundamist sellest lähtuvalt. Selleks vajame eelkõige selgust, milline peaks olema rahvusvaheline rahvusülikool. Otsime juubeliaastal vastuse sellele küsimusele ja koostame viimasele tuginevalt ülikooli uue arengukava. Meie ajalugu on loonud suurepärased eeldused, võimaldamaks ülikooli 400. juubeli aegu taas kord kinnitada, et oleme üks Euroopa juhtivaid ülikoole.

Ülikool alustab sel sügisel 11 teaduskonna ja viie kolledžiga – lisandunud on haridusteaduskond ja õpetajate seminar. Soovime neile tuult tiibadesse! Milline ka ei oleks ülikooli tulevik, selles peab olema oluline koht õpetajate koolitusel. Usun, et just hariduse vallas leiavad lähikümnendeil aset suurimad põhimõttelised muutused, mida tingib areng traditsiooniliste pedagoogiliste paradigmade juurest kaasaegse õppimisteaduse saavutustel põhinevate õppimistehnoloogiateni. Ülikoolil on kohustus selle arenguga kaasas käia ja anda sellesse omapoolne panus.

Rahvusülikooli aitab rahvusvaheliseks kujundada koostöö – eelmisel nädalal sõlmis rektor koostöölepingu Baltimore'i Ülikooliga (vasakul prof Carl W. Stenberg). SIRJE ÜPRUS

Innovatiivsuse poole

Ülikooli areng viimasel kümnendil on olnud märkimisväärne – paranenud on õppetöö tase ja teadustöö tulemuslikkus, oleme ühiskonnale avatumad ja iseenese suhtes nõudlikumad. Ent lihtne on näha ka seda, et suudame enamat. Ilmne on vajadus anda omalt poolt rohkem ühiskonna uuenemisse – innovatsiooni. Tehnoloogilisele arengule kaasaaitamiseks oleme asutanud tehnoloogiainstituudi – saagu ta eelseisval aastal jalad alla! Võib olla kindel, et ka tehnoloogiatest eemal seisvad erialad saavad oma aktiivsema tegutsemisega enam toetada ühiskondlikku arengut.

Ülikool – see on eelkõige meie liikmeskonna ühislooming.

Ülikooli tegevus on mõeldamatu teadusinformatsioonita, mille teeb kättesaadavaks raamatukogu. Loodan, et riigikogu otsus teadusraamatukoguteenuse ümberkorraldamiseks saab valitsuse poolt ka ellu viidud ning et ülikooliski toimub kvalitatiivne muutus paremusele. Oleme edasi liikunud lubamatult aeglaselt ja ilma piisava otsustavuseta.

Paremad õppe- ja olmetingimused

Üliõpilasi ja kogu ülikooliperet peaks rõõmustama ühiselamute programmi käivitumine täies mahus, mis aasta pärast võimaldab enam kui 700 üliõpilasel asuda elama tänapäevastes tingimustes uues Raatuse tänava ühiselamus. Kaevatud vundamendisüvis Liivi tänavas annab matemaatika-informaatikateaduskonnale lootust kolida eelseisval aastal uude õppehoonesse.

Eelseisvasse aastasse jääb ka põhiline töö uute õppekavade kallal, mis peaks meie kõrgharidusKorralduse kohaldama teiste Euroopa riikide suundumustega. On heameel, et ka haridusministeerium on pidanud kõrgharidusreformi üheks oma prioriteediks ning kavandanud vahendid, suurendamaks ülikoolide õppetöö rahastamist, mis on viimasel kolmel aastal kahanenud 13 500 kroonilt tingüliõpilase kohta 12 600 kroonini. Ka teadusrahasid puudutavalt on valitsus otsustanud lähendada finantseerimise taset arenenud riikidele – eelseisval eelarveaastal vastavalt 1,2%ni SKPst. Loodame, et nendest lubadustest suudetakse ka kinni pidada.

Palgatõus

Alates 1. septembrist tõusevad ülikooli töötajate miinimumpalgad – õppejõududel-teaduritel 25% ja teistel veidi vähem. Keskmine palgatõus peaks ulatuma 12%ni. Seda sammu ei olnud lihtne astuda, rahastamine riiklikest allikatest pole kiirenenud inflatsioonile vaatamata kasvanud ja seega saab palgatõus võimalikuks vaid tänu töö efektiivsuse suurenemisele ning riigieelarvevälise laekumiste kasvule. Eelarve pigistab eelkõige neid allüksusi, kus lisateenimise võimalused on tagasihoidlikumad. Ometi olen veendunud, et me ei saa jätta seda sammu astumata. Oleme hästi töötanud ja igaühel on õigus väärilisele tasule oma töö eest. Ülikool – see on eelkõige meie liikmeskonna ühislooming.

Head kolleegid, soovin teile head algavat akadeemilist aastat ja rahuldust eelseisvast tööst!

TÄNA LEHES

Tartu Ülikoolis alustab tegevust haridusteaduskond
LK 3

1957 uut üliõpilast
LK 2

Suvekroonika
LK 2-3

Uued professorid
LK 2

Täna esitletakse õiguskirjandust
LK 2

Avatakse arvutuskeskuse nurgakivi kapsel
LK 2

UUDISED

Avaaktus toimub esmaspäeval

Uue õppeaasta avaaktus algab esmaspäeval, 3. septembril kell 10 aulas.

Aktusel esineb sõnavõtuga rektor prof Jaak Aaviksoo, kes tutvustab uutele üliõpilastele ka ülikooli valitsuse liikmeid. Järgnevad haridusministri Tõnis Lukase ja linnapea Andrus Ansipi tervitussõnavõtud. Üliõpilasesinduse nimel tervitab esinduse esimehe kt Alari Vainomees ning esmakursuslaste poolt politoloogia osakonna üliõpilane Liisa Tallinn.

Aktusel esineb ka ülikooli kammerkoor Camerata Universitatis.

Seejärel algavad aktused teaduskondades ja osakondades (vt: www.ut.ee/Uus.html).

Täna TÜ nõukogus

Õppeaasta esimesel istungil kõneleb eelseisvast akadeemilisest aastast rektor Jaak Aaviksoo.

Luterliku usuteaduse professoriks kandideerib süstemaatilise teoloogia ja filosoofia ajaloo prof, PhD Alar Laats, muusikaprofessoriks muusikateaduse ja -psühholoogia prof, PhD Jaan Ross.

Kavas on valida Pärnu kolledži direktor, kelleks kandideerivad meditsiinidoktor Jaan Pärnat, geograafia instituudi teadur, PhD Garri Raagmaa ja rahvamajanduse instituudi vanemteadur, majandusteaduste kandidaat Matti Raudjärv.

Botaanikaaia direktoriks kandideerivad farmaatsia instituudi katsebaasi juhataja, bioloogiakandidaat Ulve Pihlik, botaanika ja ökoloogia instituudi vanemteadur, PhD Andres Saag, Tallinna botaanikaaia osakonnajuhataja, bioloogiakandidaat Heiki Tamm ja TÜ botaanikaaia direktor, MSc Ain Vellak.

Päevakorras on veel akadeemikute kandidaatide esitamine (biomeditsiin ja humanitaarteadused), nõukogu alaliste komisjonide koosseisude kinnitamine jm küsimused.

Sotsiaalteaduskonna dekaaniks valiti professor Jaanus Harro

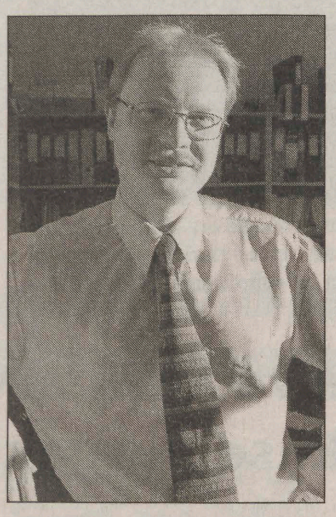
Varje Sootak

Juuni lõpus valis sotsiaalteaduskonna nõukogu uueks dekaaniks prof Jaanus Harro (pildil).

Harro poolt hääletas 33st istungil viibinud liikmest 32.

Jaanus Harro on lõpetanud TÜ arstiteaduskonna 1987. aastal. Meditsiinikandidaadikraadi kaitses ta 1990. ja Uppsala Ülikoolis meditsiinidoktorikraadi 1993. aastal. 1994. aastast oli Harro neuropsühhofarmakoloogia ja 1996. aastast terviseedenduse erakorraline professor. 1998 valiti psühhofüsioloogia professoriks.

Küsimusele, mis suunas võiks sotsiaalteaduskond edasi areneda, vastas uus dekaan, et ühtaegu on vaja arvestada nii püstdimensioonis akadeemilisete kõrguste poole arenemist kui ka ühiskonna vajadusi silmas pidada. "Teaduskonnas on selle rajamisest peale väheste kõikumistega püütud saavutada standardit, mis ei vajaks hinnaalandust perifeeriaülikoolile.

Muidugi pole juttu Eesti mänguruumist, mis vaevalt et suudaks toimida iseseisva kõrgharidusruumina, vaid eesmärgiks on olla märgatav osa ülemaailmsest akadeemilisest kogukonnast." Prof Harro leiab, et teaduskonnas on selles märkimisväärseid saavutusi, mis loodetavasti lubavad taset edaspidi ülespoole ühtlustada.

"Teiselt poolt ei saa ükski sotsiaalteaduskond olla kuigi "asotsiaalne" – ühiskonnas päevakajalisega tuleb ka tegelda," jätkas Harro. "Unistada võiks siinkohal ajast, mil meie ühiskonnateadlaste sõna on Eesti elus üks tõsiseltvõetavamaid argumente, kusjuures selleni pole jõutud mitte meediamullide puhumise või ametnike päevamurede lahendamisega, vaid harituse autoriteedi jõuga."

TÜ sotsiaalteaduskonna jõud võiks Harro arvates peituda koostöövõimelisuses ja loomingulisuses, sest külg külje kõrval on teised teaduskonnad. Teaduskond ise on tema sõnul juba arendatud potentsiaalselt interdistsiplinaarseks, mille näiteks toob Harro semiootika ja psühholoogia, ka kommunikatsioonisuuna. "Koostöös *universitas* e teiste kompetentsikeskustega võime saavutada rohkem kui omaette areneda püüdes – vähemalt kaugemale ette vaadates. Nii et minu töö juhtmotiiviks on Edward O. Wilsoni "teadmise ühtsus", loodus- ja humanitaarteaduste vahelise lõhe ületamine."

168 uut välisüliõpilast

Kai Treier
TÜ välisüliõpilastalituse peaspetsialist

Uuel õppeaastal alustab TÜs õpinguid 168 uut välisüliõpilast.

Neist õpib põhiõppes 68 ja magistriõppes 3 üliõpilast.

Külalisüliõpilasena semestriks kuni aastaks on õppima asujaid 97. Teaduskonniti on kõige suurem lisa filosoofia- (69 uut õppijat), sotsiaal- (41) ning arstiteaduskonnas (36).

Kokku on uusi üliõpilasi 28 riigist. Kaks kõige suuremat gruppi on Soome 60 ja Venemaa (valdavalt soome-ugri väikerahvad) 31 üliõpilasega. Sügissemestril on valinud erinevate vahetuslepingute või -programmide alusel TÜ 35 vahetusüliõpilast. Kõrgharidusprogrammi ERASMUS raames tuleb õppima 23 üliõpilast.

Traditsiooniliselt korraldab välisüliõpilastalitus koos üliõpilasnõustajatega enne õppeaasta algust 28.-31. augustini sissejuhatavad orientatsioonipäevad uutele välisüliõpilastele, kus tutvustatakse ülikooli ja Tartut.

Uus koostööleping

Sirje Üprus
TÜ rahvusvahelise koostöö juht

24. augustil kirjutas rektor alla koostöölepingule Baltimore'i Ülikooliga.

Baltimore'i Ülikooli rektori allkirjastatud koostöölepingu tõi kaasa meie ülikooli külastanud Yale Gordoni Kolledži dekaan prof Carl W. Stenberg.

Koostööalgatus tekkis Marylandi osariigi ja Eesti vahel 1999. aastal, mil Tartut külastas Marylandi haridusasutuste töötajate suur delegatsioon.

See koostööleping Baltimore'i Ülikooliga on esimene Tartu Ülikoolis teostunud projekt Eesti ja Marylandi osariigi Hariduskonsortsiumi kokkuleppe raames.

Suvekroonika

Juunis

• TÜ nõukogu valis professori kohale Paul Varuli, Raul-Allan Kiiveti, Urmas Kõljala, Aleksander Luštšiku, Jaak Kikase, Juhan Sedmani, Mati Abeli, Wolfgang Drechsleri ja Mare Koidu.

• Kuulati rektoraadi tööaasta aruannet (töö tulemuslikkusele anti hinne C - hea), samuti kuratooriumi ettepanekuid.

• Arutati uue õppeaasta arenduseesmärke ja finantseerimispõhimõtteid, asutati TÜ tehnoloogiainstituut, TÜ katsekoda ja arstiteaduskonna juurde interdistsiplinaarse üksusena meditsiinitehnoloogia keskus.

• Kehakultuuriteaduskonnas avati kinesioloogia ja biomehaanika ning sporditeaduste õppetoolid, kunstide osakonnas nimetati muusikateaduse ja -psühholoogia õppetool muusika õppetooliks, suleti stomatoloogia doktoriõppe õppekava. Kinnitati Narva kolledži inglise keele õpetaja ja eesti keel teise keelena õppekavad.

• TÜ tellis ASilt Remet ligi 30 miljoni krooni eest uue õppehoone ehituse, et koondada matemaatika-informaatikateaduskond ühe katuse alla.

• TÜga ühines Tartu Õpetajate Seminar, mis kannab 1. juulist Tartu Ülikooli Õpetajate Seminari nime.

• Üliõpilaste II suvemängudel Käärikul võitis kõrgkoolidevahelise rändkarika Sisekaitseakadeemia, TÜ jäi 2. kohale. Rektorite mitmevõistluse võitis Akadeemia Nord dekaan Ivar Raig, TÜ kehakultuuriteaduskonna dekaan Vahur Ööpik oli 3.

Juulis

• Tartus Munga tänava endises pangahoones alustas tööd pealinnast ümber kolinud EV Haridusministeerium.

• TÜ Vilistlaskogu V suvepäevad korraldas Tartu koondis Tartus ja Madsal. Toimusid ekskursioonid, mälumäng, spordi- ja meelelahutusüritused.

• Raatuse 22 krundil kirjutasid TÜ ja Skanska EMV AS alla uue üliõpilaselamu projekteerimis-ehitamislepingule. Enam kui 700 kohaga üliõpilaselamu valmib 2002. õppeaasta alguseks.

• Tartu Ülikooli spordiklubi ja korvpalliklubi TABA 89 said linnavalitsuselt loa teha Emajõe äärde Fortuuna tänava parkimisplatsile avaliku korvpalliväljaku. Väljaku rajamise kulud katab ülikooli spordiklubi.

• Tartu üliõpilaste looduskaitsering korraldas autostopivõistluse, kus hääletajad pidid läbima 16 kindlaksmääratud kohta Eestis. Võitsid Jaan Pärn ja Kristiina Jürgens.

• ASi Restor restauraatorid alustasid Toomkiriku varemete restaureerimist.

• Tartu Linnavalitsus otsustas anda Tiiu Kirsipuu skulptuuri "Tüdruk linnuga" TÜle kümneaastaseks tasuta kasutamiseks. TÜ kohustub skulptuuri omal kulul remontima ja eksponeerima botaanikaaias hiljemalt 1. novembrist.

• TÜ konsultandile, kauaaegsele keemiaõppejõule Tullio Ilometsale andis rektor 80. juubelil autasu Ülikooli Sammas.

• Emeriitprofessor Sulev Vahtre 75. juubeli puhul esitleti esinduslikku pühendusteost "Muinasaja loojangust omariikluse läveni", mis sisaldab 16 prof Vahtre õpilaste ja kolleegide artiklit.

Augustis

• Saksa amatöörgeoloog arst Hanswilhelm Beili annetas TÜ geoloogiamuuseumile väärtusliku 6960kilose kollektsiooni.

Kadri Nurmoja (vasakul) ja Liis Andresen arvavad, et eesti ja soome-ugri keeleteaduse ning geenitehnoloogia parim õppimise paik on Tartu Ülikool. VARJE SOOTAK

Õpinguid alustab 1957 uut üliõpilast

Aime Randveer
TÜ vastuvõtutalituse peaspetsialist

TÜs alustab tänavu õpinguid 1957 uut tudengit.

Koos õpetajate seminariga on riigitellimus 1215 üliõpilast, ülikooli finantseeritavaid 28, riigieelarveväliseid 714.

Ligi kümme tuhat avaldust

Tänavu laekus statsionaarsesse õppesse avaldusi 4520 isikult. Riigi finantseeritavale 1155 õppekohale kandideerimiseks esitati 7774 avaldust. Riigieelarvevälistele õppekohtadele kandideerijatelt ehk neilt, kes olid valmis oma õpinguid ise finantseerima või on leidnud vahendeid toetajatelt, laekus 2051 avaldust. Kõik riigieelarvelised õppekohad täideti, riigieelarvevälistele õppekohtadele vastuvõetute nimekirjas oli 1067 üliõpilaskandidaati. Paljud neist hiljem siiski loobusid.

TÜ poolt finantseeritavatele õppekohtadele võeti 18 üliõpilast, kes said selleks õiguse üleriigiliste õpilasolümpiaadide tulemuste põhjal. Soovijaid oli peaaegu kõigisse teaduskondadesse. TÜ 5 spordistipendiaati asuvad õppima õigus-, filosoofia-, majandus- ja kehakultuuriteaduskonnas.

Bioloogia-geograafia- ja füüsika-keemiateaduskonda võeti vastu kõik soovijad, kelle riigieksamite tulemus ületas teaduskonna kehtestatud summa.

Suurim konkurss inglise filoloogiasse

Kõige rohkem sisseastujaid, 339, soovis õppida ajalugu. Kõige suurem, 21,5 soovijat ühele riigieelarvelisele õppekohale, oli aga konkurss, saamaks inglise keele ja kirjanduse eriala üliõpilaseks.

Kõige ebapopulaarsemaks erialaks osutus, otsustades vaid 31 esitatud sooviavalduse põhjal, skandinavistika. Ühe riigieelarvelise õppekoha kohta kõige vähem avaldusi esitati aga arstiteaduskonnas arstiteaduse (2,8) ja õendusteaduse (2,3) erialale.

Ülikooliga liitunud TÜ Õpetajate Seminari riigieelarvelisele 60 õppekohale kandideerimiseks esitati 233 avaldust.

Kui keskmine konkurss Tartu Ülikooli riigieelarvelistele õppekohtadele oli 6,7 avaldust ühele õppekohale, siis õpetajate seminaris oli see peaaegu poole väiksem, vaid 3,7 ühele õppekohale.

Punktiarvestusest

Kõigil TÜsse astujail pidid riigieksamina olema sooritatud emakeele kirjand ja inglise, saksa või prantsuse keel.

Erinevatesse teaduskondadesse astumisel arvestati lisaks matemaatika, füüsika, keemia, bioloogia või ajaloo riigieksami tulemust või tuli sooritada sisseastumiseksam.

Sotsiaalteaduskonda astujad sooritasid akadeemilise testi ja erialakatse, millega oli võimalik koguda 80% arvestatavatest punktidest.

Parimatel õigusteaduse, geenitehnoloogia, semiootika ja kulturoloogia ning õendusteaduse erialadele astujatel moodustas kogutud punktisumma 98% maksimaalselt võimalikust. Treeninguõpetuse ja spordijuhtimise erialal oli parimal sisseastujal aga vaid 57% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Kõige raskem oli saada riigieelarvelisele õppekohale õigusteaduskonnas ning ettevõttemajanduse või ajaloo erialale – vajalik punktisumma pidi moodustama ligikaudu 90% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

Riigieelarvevälistest kohtadest

Riigieelarvevälistele õppekohtadele enim avaldusi, 111, laekus Pärnu kolledži turismi ja hotelliettevõtluse erialale. Vähem kui 10 avaldust laekus prantsuse keele ja kirjanduse (8), maalikunsti (6) ja geoloogia (6) erialale.

Kõige rohkem oli riigieelarvevälistele õppekohtadele vastuvõetuid ettevõttemajanduse ja inglise keele ja kirjanduse erialale, vastavalt 67 ja 65.

TÜsse kandideeris õpilasi kõigist maakondadest. Kõige rohkem soovijaid oli Tartumaalt (1136) ja Harjumaalt (1023), sh Tartu linnast 928 ning Tallinnast 800.

Suurim arv sooviavaldusi esitati samuti Tartu koolidest: Hugo Treffneri Gümnaasiumist 163, Miina Härma Gümnaasiumist 117. Järgnes Võru Kreutzwaldi Gümnaasium 107 avaldusega.

Üliõpilaskandidaatide hulgas oli seitse välismaal kooli lõpetanut.

ÜLIÕPILASED

Riigieelarvelised – 1215
Riigieelarvevälised – 714+28
Välisüliõpilased – 168

Täna esitletakse õiguskirjandust

Dr Peep Pruks
TÜ õigusteaduskonna erakorraline vanemteadur

Täna kell 14 esitleb õigusteaduskond äsjailmunud teadus- ja õppekirjandust.

Nende hulgas on ajakirja Juridica International 6. number "Estonian Civil Code in European Private Law Context", mis pühendatud Tartus toimuvale Eesti tsiviilseadustiku ja Euroopa eraõiguse rahvusvahelisele konverentsile.

Eesti autorite kõrval on artiklid prof O. Landolt (Taani), kelle juhitud komisjon on välja töötanud Euroopa lepinguõiguse põhimõtted, prof P. Schlechtriemilt (Saksamaa), kes on peamisi eksperte Eesti võlaõigusseaduse koostamisel jt.

Esitletakse ka Juridica esimest eestikeelset eriväljaannet, mis sisaldab Kieli Ülikooli prof *dr iur* Robert Alexy analüüsi "Põhiõigused Eesti põhiseaduses".

Esitlusel saab tutvuda ka *mag iur* Vallo Olle raamatuga "Sissejuhatus munitsipaalõigusesse" ning autoriseeritud loengukonspektidega: H. Veinla "Loengud Euroopa Ühenduse keskkonnaõigusest"; J. Põld "Loengud Eesti riigiõigusest"; I.-M. Orgo, M. Muda, G. Tavits, T. Treier "Tööõigus".

Valiti 9 professorit

TÜ nõukogu juunikuu istungil valiti 5 professorit senisele ametikohale tagasi ja 4 esmakordselt.

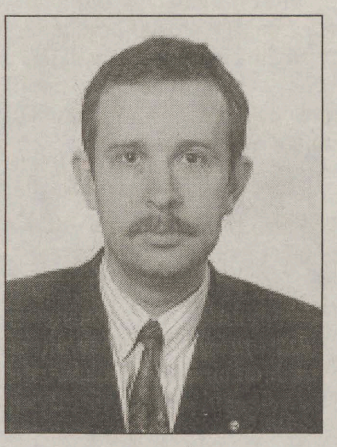
Tsiviilõiguse professoriks valiti tagasi tsiviilõiguse prof, õigusteaduste kandidaat **Paul Varul**.

Varul lõpetas TÜ õigusteaduskonna *cum laude* 1975. aastal. Õigusteaduste kandidaat on aastast 1985 (Leningradi Ülikool). TÜs töötab ülikooli lõpetamisest peale – tsiviilõiguse ja -protsessi kateedris stažöör-uurijast dotsendi ja kateedri juhatajani, 1992. aastast professori ja eraõiguse instituudi juhatajana. 1995-1999 EV justiitsminister ja TÜ erakorraline prof. 1999. aastast töötab taas tsiviilõiguse professori ja instituudi juhatajana.

Peamised uurimisvaldkonnad: tsiviilõiguse üldküsimused, lepinguõigus, asjaõigus, pärimisõigus jm. Varuli uurimistöö on vahetult seotud õigusloomega. Ta on ajakirja Juridica peatoimetaja.

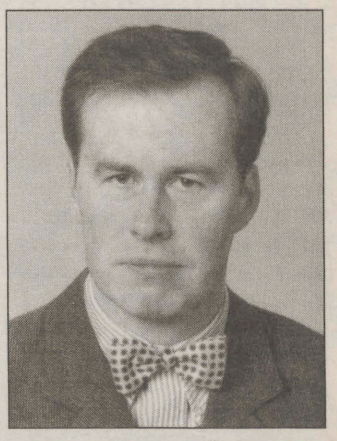
Tervishoiukorralduse professoriks valiti tagasi tervishoiukorralduse prof, meditsiinidoktor **Raul-Allan Kiivet**.

Kiivet lõpetas TÜ arstiteaduskonna ravi eriala *cum laude* 1985. Meditsiinikandidaat on 1988. ja -doktor (Karolinska Instituut) 1999. aastast. 1985-1993 töötas TÜ farmakoloogia kateedris stažöör-uurijast assistendini. Osalise koormusega oli ka kopsukliiniku arst ja on ravimiameti nõunik.1991-1992 oli Stockholmi Karolinska Instituudi külalisteadur. 1993-1996 oli Kiivet TÜ kliinilise farmakoloogia dotsent, 1996. aastast tervishoiukorralduse prof ja tervishoiu instituudi juhataja.

Peamised uurimissuunad: tervishoiu efektiivsuse hindamine, tervishoiuökonoomika ja farmakoepidemioloogia, kliiniline farmokokineetika ja -geneetika.

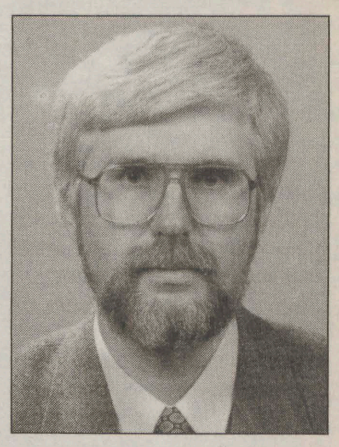
Mükoloogia professoriks valiti TÜ botaanika ja ökoloogia instituudi dotsent, PhD, mükoloogia õppetooli hoidja **Urmas Kõljalg**.

Kõljalg lõpetas TÜ bioloogia osakonna 1988. aastal, filosoofiadoktor aastast 1996 (Helsingi Ülikool). On töötanud ZBIs teaduri, vanemteadurina, juhatab 1998. aastast mükoloogia osakonda. 1992-1996 TÜ ja Helsingi ülikooli doktorant, 1997-1999 Göteborgi Ülikooli järeldoktor. 1999. aastast töötab TÜ dotsendi ja mükoloogia õppetooli hoidjana.

Peamised uurimissuunad: seente kogukonna *Thelephoraceae* süstemaatika, seente molekulaarne fülogenees ja taksonoomia jm. Kõljala eestvõttel on arendatud Eestis mükoloogia molekulaarset suunda.

Tahkisefüüsika professoriks valiti tagasi tahkisefüüsika prof, füüsika-matemaatikadoktor **Aleksander Luštšik**.

Luštšik lõpetas TÜ füüsikaosakonna 1974. aastal, füüsika-matemaatikakandidaat 1980., -doktor 1991. aastast.

Ta on töötanud ülikoolis lõpetamisest peale, nooremteadurist professorini. 1994. aastast juhatab Füüsika Instituudi ioonkristallide füüsika laborit. On olnud külalisprofessor USAs ja Jaapanis.

Peamised uurimisvaldkonnad: tahkiste füüsika ja sünkrotonspektroskoopia, kiiritusfüüsika jmt.

(Professorite tutvustamine jätkub järgmises UTs)

Avatakse arvutuskeskuse nurgakivi kapsel

Esmaspäeval, 3. septembril kell 13 avavad rektor prof Jaak Aaviksoo ja emeriitprofessor Ülo Kaasik Liivi tn 2 õppehoone auditooriumis 104 kõigi asjasthuvitatute silme all arvutuskeskuse nurgakivist lammutustööde ajal leitud kapsli.

Samas tutvustab matemaatika-informaatikateaduskonna tulevikuplaane dekaan prof Toivo Leiger.

Tartu Ülikooli ja AS Ehitusfirma Rand & Tuulberg vahel sõlmitud lepingu kohaselt ehitatakse ülikoolile endise arvutuskeskuse hoone arvutisaali asemele kuuekordne juurdeehitis.

Ehitustööd lõpevad 15. maiks 2002.

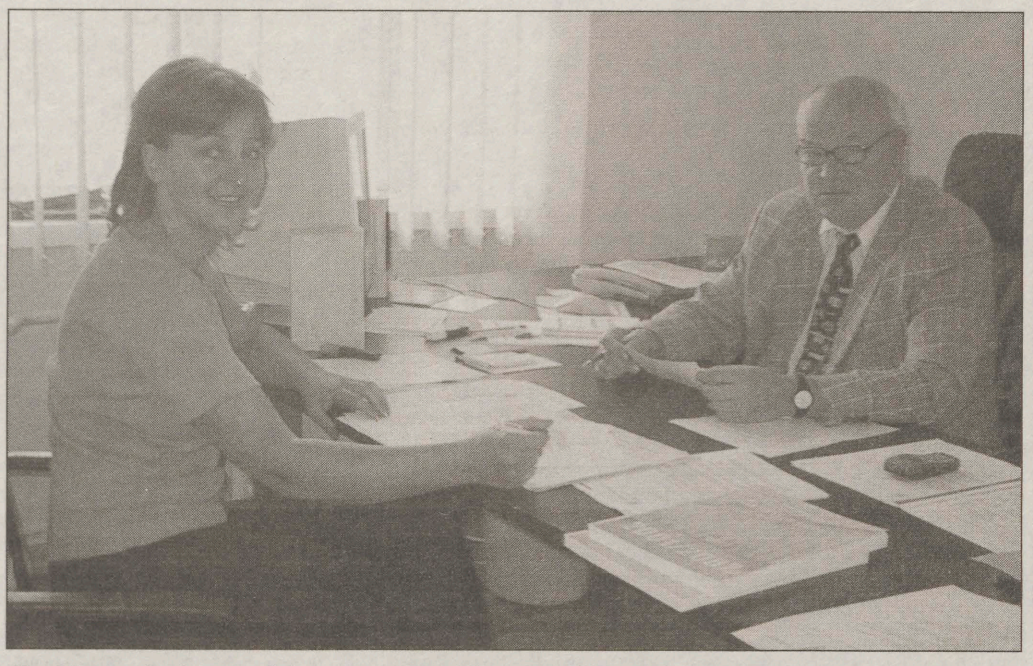
Valmiv juurdeehitis koos renoveeritud arvutuskeskuse hoonega saab matemaatika-informaatikteaduskonna majaks.

Uus teaduskond tuupimise vastu

Andres Toode

Ülikooli noorima, 1. juunil asutatud haridusteaduskonna avamise puhul toimub laupäeval, 1. septembril konverents, kus osalevad kõik taasiseseisvunud Eesti haridusministrid.

"Viimase kümne aasta jooksul Eesti haridust juhtinud haridusministrid on osalenud väga huvitavates muutustes ja näinud nende muutustega kaasnevaid probleeme. Usume, et seetõttu võiks konverents olla mitte ainult Tartu Ülikooli, vaid kogu Eesti hariduse liikumapanevaks jõuks," ütles haridusteaduskonna asutajadekaan, prof Toomas Tenno.

Haridusteaduskonna dekaan professor Toomas Tenno ja haridusinnovaatika spetsialist Ülle Tillmann. VARJE SOOTAK

Ligi tuhat üliõpilast

"Nüüdseks on põhitööd teaduskonna loomisel tehtud, ehkki mitmed asjad peavad veel paika loksuma," kinnitas prof Tenno. Esimest õppeaastat alustab haridusteaduskond ligi tuhande üliõpilasega ja nelja struktuuriüksusega – TÜ Õpetajate Seminari, pedagoogika osakonna, eripedagoogika osakond ja õppekavade arenduskeskusega.

Tenno sõnul on ülikoolil uue teaduskonna loomisega väga suured võimalused Eesti hariduselu kujundamisel, kuid koos nende võimalustega kaasneb ka väga suur vastutus.

"Veidi lihtsustatult võiks öelda, et meie teaduskonna ülesanne ja peamine eesmärk on muuta hariduse paradigmat: asendada praegune tuupimine ja õpetajakeskne õpetamissüsteem õpilasekeskse süsteemiga. Sellise õppeprotsessiga, kus õpilane osaleks aktiivselt, kus ta õpiks ise probleeme püstitama ja nendele probleemidele ka lahendusi leidma. Nii areneb lapse loovus, ta õpib uurima, otsustama, suhtlema ja meeskonnas töötama," selgitas Tenno.

Tuupimise asemele avastusõpe

Tuupimisel rajanev õpe on üks peamisi põhjusi, miks praeguses koolis on nii palju mahajääjaid. "Paljud muidu igati võimekad lapsed ei ole lihtsalt faktide omandamisele rajatud õppes tugevad, olgu siis põhjuseks kehv kodune ettevalmistus või halb faktimälu." Nad jäävad seetõttu koolis maha, halvemal juhul lahkuvad koolist ja lähevad tänavale. "Selle asemel, et kulutada vähem raha vanglate ehitamisele ehk tagajärgede ohjamisele, tuleks meil investeerida hoopis hariduse kvaliteedi parandamisse eel- ja põhikoolis. Siis on lapse mõtlemissüsteem veel kujundatav," ütles Tenno.

Lahenduseks oleks avastusvõi nn käed-külge-õpe, mida praegu rakendatakse väga edukalt Ameerikas ja viimastel aastatel ka Rootsis ja Prantsusmaal. "Kui käisin Ameerikas tutvumas algklasside õppetööga, siis ei kohanud ma seal ühtegi passiivset last. Kõik lapsed osalesid aktiivselt, neid kiideti ja abistati. Lapsel tekitati eduelamus ja see omakorda suurendas huvi õpitava vastu." Kui tuupimine soosib eelkõige hea faktimäluga lapsi, siis avastusõpe sellist vahet ei tee. "Esimeses klassis võib laste ettevalmistuse erinevus sõltuvalt kodusest ettevalmistusest olla kas kolm aastat maas või kolm aastat ees, vahe seega kuni kuus aastat. Uurimusõpe aitab sellest vahest võimalikult väikeste kadudega üle saada," kinnitas Tenno.

Õppekavade arendamine

Haridusteaduskonna õppekavade arenduskeskus tegelebki põhikoolide ja gümnaasiumide õppekavade väljatöötamisega alg- ja alushariduse õppeastmele. Uue, uurimusõppe rakendamisel ollakse praegu katsetamisstaadiumis, sellest aastast alustatakse uurimisõppega Tartu Kesklinna Koolis, Järvamaal ja Viimsi gümnaasiumis.

"Uue hariduskvaliteedi saavutamiseks on oluline rakendada aktiivõppe meetodeid kõigil haridusastmetel, uurimusliku õppe osakaalu tuleb suurendada ka kesk- ja kõrghariduses," on Tenno veendunud. Seepärast on haridusteaduskonna arengukavas kirjas ka vastavate õppetoolide loomine, muuhulgas ka kõrghariduse pedagoogika õppetooli asutamine.

Loomulikult võtab haridusteaduskonna loomisega püstitatud eesmärkide saavutamine ja Eesti hariduse uue kvaliteedi sünd aega. "Hariduses ei tule midagi kiiresti. Näiteks Ameerikas, kus uurimusõppe rakendamisega alustati 15 aastat tagasi, tahetakse 2010. aastaks jõuda niikaugele, et uus õppesüsteem oleks rakendatud 25-30 protsendis koolidest. Kuid olen veendunud, et haridusteaduskonna loomisega oleme astunud väga olulise sammu selles suunas, et meie lastest kasvaksid inimesed, kes saavad igas olukorras hakkama," ütles Toomas Tenno.

"EESTI HARIDUSE VIIS PROBLEEMI"

Konverents 1. septembril kl 11 TÜ aulas
Ettekannetega esinevad Rein Loik, Paul-Erik Rummo, Peeter Olesk, Peeter Kreitzberg, Jaak Aaviksoo, Mait Klaassen ja Tõnis Lukas.

Suvekroonika

- TÜ Kliinikumi Lastefond andis lastekliinikule üle vastsündinute elustamislaua.
- 22. augustist 1. septembrini Pekingis toimuval suveuniversiaadil osalevad TÜst vehkleja Olga Aleksejeva, kergejõustiklased Julia Krasnova, Jaanika Meriküll ja Marti Soosaar ning judokas Rasmus Toompere.
- TÜ ja TÜ Kliinikumi juhid (prorektor Hele Everaus, dekaan Toomas Asser ja kliinikumi juhatuse esimees Jaanus Pikani) osalesid Pariisis ülikoolide ja ülikooli haiglate juhtimist ning finantseerimist käsitleval OECD konverentsil.
- TÜs pidas UNESCO juures registreeritud Rahvusvaheline Filosoofia Instituut osa oma aastakoosolekust (esimene osa toimus Helsingi Ülikoolis) üldteemaga "Sokraatiline traditsioon: küsimine kui filosoofia ja kui meetod".
- TartuÜlikool/Delta korvpallimeeskond kannab uue suursponsori Saku õlletehase auks nime Tartu Ülikooli korvpallimeeskond Rock.
- TÜ kunstimuuseumis esitleti rahvusvahelise restitutsioonikonverentsi "Eesti-Vene koostöö museoloogias: prof Morgensterni poolt rajatud kunstikogu kujunemise ja edasine saatus" ingliskeelset ettekannete kogumikku.
- 2. septembrini toimub TÜs rahvusvaheline sporditeaduste konverents.
- Ernst Jaaksoni Mälestusfondi stipendiumi sai arstiteaduskonna doktorant Andres Kulla.
- TÜMRIs kestab 2. septembrini Euroopa Teadusfondi programmi "Programme Approaches for Functional Genomics" raames rahvusvaheline praktiline kursus.

Võttes õppelaenu Hansapangast, saad sel sügisel mitu soodsat pakkumist:

Tudengilennud
Estonian Air lennutab Sind koos tudengist sõbraga Euroopasse ja tagasi. Pilet Kopenhaageni, Frankfurti, Hamburgi, Londoni, Kiievi, Moskva, Riia, Stockholmi ja Vilniuse poole on Sulle vaid 1995 krooni + lennujaamamaksud. Nii kuni tuleva aasta 31. maini, kas või iga päev.

Telefon tudengihinnaga
Q GSMilt saad telefoni tudengihinnaga (Alcatel OT301 - 499 kr või Nokia 3310 - 1499 kr) ning Dynamo paketiga liitudes 1000 krooni eest tasuta kõneaega.*

Tudengiarvuti
MicroLinki arvuti on Sulle 2000 krooni odavam - vaid 13 333 krooni!*

Tudengi ID [ide:]
Kaubamaja noortekaardi ID [ide:] saad 200 krooni asemel vaid 50 krooni eest.*

Tudengibuss
Oktoobri lõpuni saad reedeti ja pühapäeviti priiküüti Tallinn-Tartu-Tallinn bussiliinil.

* soodustuste kasutamiseks vajad Hansapanga kinnitusega flaierit.

Täpsem informatsioon: www.hansa.ee/tudeng
või telefonil (0) 6 310 310

Hansapanga tudengipakett:

- Tasuta pangakonto
- Tasuta hanza.net ja maksed Internetis
- Noortekaart 5 krooni eest kuus
- Krediitkaart tudengi-TRUMP
- Lepingutasuta õppelaen

Hansapank
Head mõtted saavad alati teoks

ÕNNITLEME!

50

Riina Mahlapuu,
erakorraline teadur, vanemlaborant – 9. juuli
Eha Tiidor,
aednik – 11. juuli
Ain Suuder,
majahoidja – 22. juuli
Liivia Albert,
vanemraamatukoguhoidja – 22. juuli
Alar Tuubel,
tehnik – 28. juuli
Vello Hein,
spordipedagoogika dots– 29. juuli
Sirje Olmre,
vanemraamatupidaja – 11. aug
Ilmar Vene,
vanemraamatukoguhoidja – 13. aug
Kärt Miil,
teatmeteeninduse juht – 14. aug
Sirje Tamul,
vanemlaborant – 31. aug

55

Marta-Leena Jürgenson,
instrumentaalmuusika lektor, kontsertmeister – 4. juuli
Anatoli Landõr,
dots – 4. juuli
Vilja Rammo,
vanemraamatupidaja – 10. juuli
Avo Roosma,
peavarahoidja – 12. juuli
Milvi Visnapuu,
õpetaja – 15. juuli
Toomas Silk,
teadur – 18. juuli
Maria Akuševits,
koristaja – 25. juuli
Silvi Mägi,
riidehoidja – 3. aug
Aleksei Turovski,
teadur – 4. aug
Ello-Rahel Karelson,
dots – 6. aug
Maia Tamm,
õiguse assist – 12. aug
Eed Pärnoja,
keemik – 23. aug
Elmar Raig,
kütte- ja ventilatsiooni ins – 26. aug
Ilme Somelar,
fondihooldaja – 8. sept

60

Viiu Saal,
koristaja – 7. juuli
Larissa Uusküla,
majandusprodekaan – 13. juuli
Ago Künnap,
uurali keelte prof – 23. juuli
Ants Nurmekivi,
dots – 25. juuli
Aavo-Valdur Mikelsaar,
prof, instituudi juhataja – 26. juuli
Jüri Kiho,
tarkvarasüsteemide dots, õppetooli hoidja – 2. aug
Elve Kuusik,
vanemökonomist – 18. aug
Anna Stepanova,
valvur – 26. aug
Enno Kolk,
funktsionaalanalüüsi dots – 6. sept
Galina Toom,
koristaja – 1. sept

65

Raissa Medvedik,
õppekirjanduse levitaja – 18. juuli
Eeva Karin,
ototrinolarüngoloogia assist – 9. aug
Heino Mardiste,
dots – 24. aug
Andres Jaeger,
spetsialist – 29. aug

70

Lidia Pimenova,
koristaja – 2. juuli
Elsa Rannaste,
koristaja – 6. juuli
Anu-Liis Riispere,
valvur – 9. juuli
Jevgeni Moltšanov,
tehnik – 17. juuli
Aleksandr Arhipov,
koristaja – 30. aug

75

Sulev Vahtre,
emeriitprof – 7. juuli
Endla Kivi,
valvur – 13. juuli

80

Ülo Lepik,
emeriitprof – 7. juuli
Tullio Ilomets,
konsultant – 13. juuli
Benita Vissel,
konsultant – 22. juuli
Joosep Reinaru,
emeriitprof– 28. juuli

Miljoni krooni eest esitlustehnikat

Peeter Kukk
TÜ multimeediakeskuse juhataja

Neljas suures üldauditooriumis (keemiaring, Vanemuise suur auditoorium, peahoone 102 ja Näituse 2) ning multimeediakeskuse 32-kohalises auditooriumis (Lossi 3-112) on nüüd võimalik kasutada kaasaegset presentatsioonitehnikat.

Riigihanke tulemusena on neisse paigaldatud statsionaarsed arvuti/videoprojektorid, arvutivõrku ühendatud arvutid, video- ja kasettmagnetofonid ning korralik helivõimendus. Seadmed maksid üle miljoni krooni ning loodame, et kõik õppejõud ja üliõpilased nendesse väga hoolikalt suhtuvad.

28. augustil viisid Peeter Kukk ja Toomas Petersell läbi esimese presentatsiooniseadmete lühikoolituse. Vastavalt prorektori õpperuumide kasutamise korraldusele on seadmete iseseisva kasutamise õigus ainult nendel õppejõududel, kes läbivad vastava 4-tunnise koolituse. Järgmine koolitus on septembri teisel nädalal. Koolituse täpne aeg ja koht teatatakse siseinfo kaudu ning pannakse multimeediakeskuse koduleheküljele www.ut.ee/AG/yld. Samale aadressile pannakse ka installeeritud riist- ja tarkvara nimekiri ning kasutamisjuhendid ja -tingimused. Arvestades seadmete uudsust ja õppetöösse sissetöötamise vajadust on sel semestril igas üldauditooriumis kahetunnine "auk", mida saab kasutada õppejõudude koolitamiseks ja vajaliku täiendava tarkvara installeerimiseks.

Tartu Ülikool võtab tööle prorektori

VASTUTAVA SEKRETÄRI

kelle ülesandeks on asjaajamine, info vahendamine ja klientide teenindamine.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus või kutsealane väljaõpe
- väga hea arvutioskus
- väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti ja vähemalt ühes võõrkeeles
- väga head koostöö- ja suhtlemisoskused.

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, elulookirjeldus palgasooviga ning haridust tõendava dokumendi koopia hiljemalt 7. septembril TÜ personaliosakonda (r 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info tel 375 145, personal@ut.ee.

TÜ EETIKAKESKUSE DOKTORISTIPENDIUMID

TÜ Eetikakeskus kuulutab välja 2001/2002. õ-a Volkswagen Stiftungi toetusest makstava doktoristipendiumi konkursi.
Taotleda võivad TÜ kõigi teaduskondade doktorandid eetikaküsimustega tegeleva doktoritöö kirjutamiseks. Stipendium määratakse kuni 5 doktorandile üheks aastaks ja selle suurus on 2800 kr kuus. Edukate õpingute korral on võimalik saada stipendiumi kuni 3 aastat.
Stipendiaadiks olemise ajal peab doktorant elama Eestis ja pühenduma eelkõige doktoritöö kirjutamisele. Ta peab pidama ettekandeid oma tööst ja osalema eetikakeskuse interdistsiplinaarsetes kollokviumides ja külalislektorite seminarides.
Eetikakeskuse stipendiumide eesmärk on eetikaalase uurimistöö edendamine ja eetikavaldkonna õpetajate koolitamine.
Nõutavad dokumendid (eesti ja inglise või saksa keeles): CV ja publikatsioonide nimekiri, eetikaalase uurimistöö projekt (3-5 lk), juhendaja soovitus, avaldus (vabas vormis, koos põhjendusega) stipendiumi saamiseks.
Dokumendid esitada hiljemalt 17. sept TÜ filosoofia osakonda, Lossi 3-230, sekretär Ruth Jürjole, tel 375-314.
Info: prof Margit Sutrop, tel 375 327, msutrop@ut.ee.

CIMO STIPENDIUMID

õppimiseks Soome ülikoolides

TÜ kuulutab välja konkursi CIMO (Centre for International Mobility) stipendiumi taotlemiseks kõikide erialade magistrantidele (koostööprojekti olemasolul) ja doktorantidele.

Nõutavad dokumendid (esitada inglise või soome keeles):
- stipendiumi taotlemise ankeet,
- kinnitatud diplomi koopia ja tõlge inglise või soome keelde,
- Eesti-poolse juhendaja soovituskiri,
- senise uurimistöö kirjeldus (1-2 lk),
- uurimistöö plaan Soomes viibimise ajaks (1-2 lk),
- CV teadustööde nimekirjaga,
- ametlik nõusolek Soome kõrgkoolist.

Stipendiumi suurus 4200 FIMi kuus. Tähtaeg: 20. sept välisüliõpilastalituses (ph 104). Ankeedid ja info välisüliõpilastalitusest (ph 104). Info: Riin Kikkas rikka@ut.ee, tel 375 151.

EESTI RAHVUSKULTUURI FONDI STIPENDIUMIDE KONKURSS

Eesti Rahvuskultuuri Fond on eraldanud 2001/2002. õ-a TÜ filosoofiateaduskonnale järgmised stipendiumid:
- 10 stipendiumi oma erialal väljapaistvatele põhiõppe üliõpilastele (á 1000 kr kuus, 10 000 aastas),
- 6 stipendiumi magistrantidele (á 1500 kr kuus, 15 000 aastas).

Stipendiaatidega sõlmib fond lepingu. Õppeaasta lõpul esitavad stipendiaadid ERFile aruande möödunud õppeaasta tegevuse kohta. Määramisel võetakse aluseks õppeedukus ja erialane tegevus. Taotlused esitada rektori nimele õppe- ja üliõpilasosakonda (ph 104) hiljemalt 14. septembril.
Esitada:
- isiklik avaldus (isikuandmed, hariduslik tagapõhi (koolid, kursused, tööpraktika, uurimistööd), plaan algavaks õppeaastaks, aadress, telefon, elektronposti aadress ja pangarekvisiidid (panga nimi, isikukonto number);
- väljavõte õpinguraamatust sooritatud eksamite-arvestuste ja saadud ainepunktide kohta (väljastab dekanaat) koos keskmise hindega;
- soovituskiri vastava eriala õppejõult (magistrandi puhul korraliselt professorilt).

Info: Riin Kikkas, tel 375 151.

ÜÜRIMISTEENUSED
aastast 1992
PARIM VALIK ÜÜRIKORTEREID TARTUS
THE BEST SELECTION OF LEASE APARTMENTS IN TARTU
Akadeemia 3, Tartu www.korterid.ee Tel 07 302 844

ACTA DIURNA

7.-9. sept toimub Tartus rahvusvaheline sümpoosion "Torm ja tung Liivimaal. Mässu mudelid", mis on pühendatud Kristian J. Petersoni ja Michael Reinhold Lenzi sünniaastapäevale. Sümpoosion algab 7. sept kl 10 TÜ Raamatukogus. Info: 055 696958, lukas@hot.ee.

KAITSMISED

31. augustil kaitstakse eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas ph aud 102 järgmised väitekirjad:
magistritööd: kl 9 Kristina Pai "Translatiivne ja essiivne predikatiivadverbiaal eesti kirjakeeles". Oponent dots Reet Kasik;
kl 15.30 Kadi Sarv "Rõivastusalane sõnavara mordva keeltes". Oponent emeriitprof Paul Alvre;
doktoritööd: kl 12.30 Vilja Oja: "Linguistic Studies of Estonian Colour Terminology". Oponent filosoofiadokt Lembit Vaba;
kl 14 Silvi Tenjes "Nonverbal Means as Regulators in Communication: Sociocultural Perspectives. Oponendid prof Peeter Torop (TÜ) ja prof Adam Kendon (Napoli Ülikool).

31. augustil kaitsevad TÜMRIs Riia mnt 23-117 magistritööd:
kl 14.15 Kaie Pill "Molecular evolution of prochymosin gene in primate lineage" (molekulaarbioloogia eriala). Juhendaja prof Richard Villems, biol-dokt (TÜMRI). Oponent vanemteadur Urmas Saarma, PhD (Eesti Biokeskus);
kl 15.15 Külli Hovi "*Trichoderma viride* mõju tomati kasvule ja arengule" (biokeemia eriala). Juhendaja vanemteadur Jaan Simisker, biol-kand (TÜMRI). Oponent: dots Evi Padu, biokand (TÜMRI).

6. septembril kaitsevad TÜ ajaloo osakonnas Lossi 3-425 magistritööd:
kl 14.15 Veiko Berendsen "Tartu rahvastik esimese ülevenemaalise rahvaloenduse (28. jaanuar 1897) andmeil". Juhendaja prof Helmut Piirimäe. Oponent prof Tiit Rosenberg;
kl 16.15 Margus Maiste "Erakonnad ja poliitilised liikumised Läänemaal 1918-1940". Juhendaja prof Jüri Ant. Oponendid dots Ago Pajur, MA Viljar Peep.
Info: Ludmilla Meiel , tel 375 651.

LOENGUD

7. sept kl 10.15 peab ph aud 227 külalisloengu piiskop dr Christian Zippert Saksamaalt teemal "Der christliche Gottesdienst nach lutherischem Verständnis"(Kristlik jumalateenistus luterliku arusaama kohaselt). Kõik on oodatud. Loeng tõlgitakse eesti keelde.

17.-21. sept toimub California Ülikooli prof Aleksandr Ospovati loengukursus FLVE 03.161 "Puškini "Kapteni tütre" ajaloolised alltekstid" (1 AP, arvestus). Kuulajate registreerimine esimesel loengul. Info: tel 375 353.

Slaavi filoloogia õppetool pakub algaval semestril tšehhi ja bulgaaria keele fakultatiivkursusi algajatele. Info ja registreerimine: tel 375 351.

TEATED

31. aug kl 19 esineb TÜ aulas Madalmaade kammerkoor, juhatab Tõnu Kaljuste.
Piletid 80 ja 40 kr Tartu Kaubamaja piletipunktis ja tund enne algust kohapeal.

CAMERATA UNIVERSITATIS (endise nimega TÜ Kunstide Osakonna Kammerkoor) ootab uusi lauljaid, eriti meeshääli, 5., 10. ja 12. sept kl 18 ph aud 139. Kaasa lauluhääl ja viisipidamine. Laulame mitut moodi kammermuusikat.

Tartu Akadeemiline Meeskoor (TAM) võtab 19. septembrini vastu uusi Tartu praegustest ja kunagistest tudengitest laulumehi. Kriteeriumiks sobivus meeskoori häälerühmadesse ning eelnev koorislaulmise (nt keskkooli segakoor) kogemus. Tulla prooviaegadel Ülikooli tn 16, aud 212. Proovid esmaspäeviti ja kolmapäeviti kl 18.30.
Info http://www.ut.ee/TAM.

TÜ Kammerkoor võtab 5. ja 12. septembril kl 17 ph aud 128 vastu uusi lauljaid kõikidesse häälerühmadesse. Huvilised lahkelt oodatud! Palume valmistada ette üks laul.

Spordikeskus soovib kõigile head uut algavat semestrit!
Täpsem info treeninguaegade kohta ilmub 3. sept brošüüris "Sport igaühele".
Info: www.ut.ee/KK, tel 375 370.

Raamatukogu uuel õppeaastal

Ilona Smuškina
TÜ Raamatukogu avalike suhete osakonna juhataja

Kõik uued tudengid saavad koos õpinguraamatuga infolehe raamatukogu kohta. Teaduskondade tunniplaanis on esmakordselt raamatukogu tutvustav õppus.

Kõigile lugejatele pakume võimalust osaleda õppeaasta jooksul igal kolmapäeval kell 16.15 toimuvatel raamatukogu tutvustustel.

Iseseisvalt saab raamatukoguga tutvust teha meie koduleheküljel www.utlib.ee, kus on ära on toodud kõik kasutamisjuhendid ja teenused.

Et teha õpikute kättesaamine pingelisel ajal tudengitele mugavamaks, toome kojulaenutuse septembri esimesteks nädalateks peafuajeesse, ülejäänud õppeaasta vältel on see 3. korrusel õppekirjanduse lugemissaalis.

Vajalike raamatute leidmisel avariiulitelt abistavad teid kirjanduse paigutuse skeemid.

Oleme avanud uue erialasaali – õigussaali. Nüüd saab kogu õiguskirjanduse (nii õppe- kui ka teaduskirjanduse) kätte ühest kohast.

Juba kevadest võimaldab integreeritud raamatukogusüsteem INNOPAC esitada tellimusi peakogu raamatutele ka elektrooniliselt. Need täidetakse järgmiseks päevaks.

Kui olete end peafuajee infopunktis lugejaks registreerinud ja raamatukogu kasutamisel täiendavat abi vajate, soovitame pöörduda kataloogisaalis töötava konsultandi poole. Sisulistele küsimustele saab 24 tunni jooksul vastuse ka elektroonilise päringu kaudu aadressil paring@utlib.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3200

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasulisteenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

7. september 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 26 (2063)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Viies Saksa-Eesti akadeemiline nädal

Varje Sootak

15.-20. septembrini toimub ülikoolis viies Saksa-Eesti akadeemiline nädal.

Academica avatakse esmaspäeval, 17. septembril kell 12 aulas. Aulaloengu "Teadus ja eetiline mõõde" peab prof dr Jürgen Mittelstrass (saksa keeles, sünkroontõlge eesti keelde). Kell 17 algab samas avalik diskussioon "Eetilised dilemmad teaduses" (sünkroontõlge).

Peahoone auditooriumis 140 leiab aset Saksa teabepäev, kus osalevad Saksamaa LV Suursaatkond, Goethe Instituut, Saksa Kultuuri Instituut, Friedrich Eberti Fond, Friedrich Naumanni Fond, Konrad Adenaueri Fond, Mecklenburg-Vorpommerni Liidumaa Infobüroo, Saksa Akadeemilise Vahetusteenistuse DAAD lektorid, TÜ koos Saksa partnerülikoolidega jt.

Teaduskondades toimuvad mitmel päeval külalisõppejõudude loengud ja seminarid (kava järgmises UTs).

Academical osalevad TÜ partnerülikoolide juhid Hamburgist, Göttingenist, Kielist, Münsterist, Lüübekist jm.

Igal aastal on akadeemilise nädala keskseks teemaks mõlema maa teadust ja kõrgharidust puudutav oluline aruteluteema. Eelmisel aastal oli selleks kõrghariduse tulevik.

AHHAA-keskus sai Hansapangalt toetuse

TÜ teaduskeskus AHHAA sai Hansapanga noorte projektikonkursil "Paneme tähed särama" planetaariumi valmistamiseks toetuse.

Hansapangalt teaduskeskusse saabunud teates märgitakse, et projekt "Püsiplanetaariumi loomine" pälvis hindamiskogu tunnustuse kui omanäoline ja jätkusuutlik lastele ning noortele suunatud vaba aja sisustamiseks mõeldud projekt.

AHHAA projektijuht Tiiu Sild ütles UTle, et on selle üle väga rõõmus, sest planetaariumi loomine Tähetorni juurde on päevakorral olnud juba kümme aastat. "Aga meil olid ka väga mõjukad toetajad, soovituskirjad olid akadeemikuilt Peeter Tulvistelt ja Jaan Einastolt."

Keskus taotles 800 000 krooni. Konkursil osales üle 300 projekti, millest võitjaks tunnistati 11.

Rektor Jaak Aaviksoo ja MT dekaan Toivo Leiger tutvuvad kapslist leitud paberitega. VARJE SOOTAK

Arvutuskeskuse kohale kerkib uus hoone

Varje Sootak

3. septembril avati arvutuskeskuse arvutisaali lammutamisel nurgakivist leitud kapsel ja tutvustati uue hoone ehitamist.

Kapsli avasid rektor prof Jaak Aaviksoo ja emeriitprof Ülo Kaasik. Sellest tuli välja ajakirja Matemaatika ja Kaasaeg numbreid, erialakirjandust, elektronarvuti Ural-4 kasutusõpetus, ülikooli juhtide nimekiri jm.

Arvutuskeskuse nurgakivi pandi 21. juulil 1965, kui hakati ehitama hoone esimest etappi – arvutisaali. See oli esimene spetsiaalselt arvutite tarvis mõeldud hoone Eestis.

Ülo Kaasik meenutas arvutiajastu käiku, kuidas poole inimea jooksul arvutisaal kasutuks muutus. Rektor Jaak Aaviksoo märkis, et kui omal ajal oli Tartu Ülikool arvutivallas esimesi Eestis, siis nüüd peab ta selle rolli tagasi võitma.

Lammutatud arvutisaali asemele ehitatakse matemaatika-informaatikateaduskonna uus kuuekorruseline hoone. Lepingu järgi peab see valmima järgmise aasta 15. maiks.

Pärast juurdeehituse valmimist ja arvutuskeskuse hoone remonti koondub kogu teaduskond ühte majja.

"Uue hoone ehitamine on sundvajadus, sest praegu oleme ruumide poolest ilmselt üks kõige kehvemas seisus teaduskondi, asudes sõna otseses mõttes keldris," ütles matemaatika-informaatikateaduskonna dekaan prof Toivo Leiger.

ÜE teabetoimkonna esimees Silver Meikar (tagumine), esinduse sekretär Signe Halikas ja esimehe kt Alari Vainomees – me toetame teid, tudengid! VARJE SOOTAK

Esindus tudengitele pähe istuda ei luba

Varje Sootak

TÜ Üliõpilasesinduse (ÜE) esimehe kt Alari Vainomees kinnitab, et üliõpilasjuhid võitlevad nii sõidussoodustuste kui toetuste ja stipendiumite pärast ega lase üliõpilastele meelevaldselt pähe istuda.

Kevadel valitud esinduse esimees Marko Lepik on teada andnud, et seoses tööleasumisega justiitsministeeriumi ei ole tal võimalik küllaltki suure töömahu ning vastutusega esimehe kohal jätkata. Senine abiesimees ja sotsiaaltoimkonna esimees, praegune esimehe kt Alari Vainomees (sotsioloogia) ja teabetoimkonna esimees Silver Meikar (majandus) lubavad, et kevadel Marko juhtimisel innukalt alanud tegevus jätkub.

Juhtimine stabiilsemaks

Üliõpilasesindusse kuuluvad 31 liiget valitakse igal kevadel üliõpilaste endi poolt, kusjuures Tartu üliõpilaste seast valitakse 28 ja igast kolledžist üks liige. Üliõpilasesinduse jooksvat tegevust juhib 7-liikmeline juhatus, mille moodustavad toimkondade esimehed.

Üliõpilasperel on väljund ülikooli juhtstruktuuridesse. Tudengid osalevad TÜ nõukogus, teaduskondade ja osakondade nõukogudes, mitmesugustes komisjonides. "Et muutused ja arengud ülikoolis kajastaksid ja arvestaksid ka tudengkonna huve, või veelgi parem – oleksid tudengite poolt algatatud, ootame esinduse töös võimalikult paljude üliõpilaste kaasalöömist," ütles Silver. Lihtsaim võimalus on listis ja ajalehes kaasarääkimine. Heaks näiteks siinkohal on *ut.student* listis suvel toimunud aktiivne diskussioon rotatsiooni teemal.

Igal juhatuse liikmel on konkreetne tegevusvaldkond ja ülesanded, mille täitmiseks on moodustatud erinevad toimkonnad. Praeguses esinduses on haridus-, kultuuri-, majandus-, sotsiaal-, teabe- ja rahvussuhete toimkond.

ÜLIÕPILASESINDUSE JUHATUS

Alari Vainomees (esimehe kt), 052 21 040, alariv@ut.ee
Laura Paide (sotsiaaltoimkond KT), 052 84 281, laura_paide@hotmail.com
Toomas Kalmus (majandus), 056 619 303, calmus@ut.ee,
Silver Meikar (teave), 052 78 089, silverm@ut.ee
Eda Tursk (haridus), 056 62 92 93, heda@ut.ee
Mikk Põdramägi (kultuur), 051 68 558, kotkas1@yahoo.com
Alina Klunduk (rahvussuhted), 053 98 95 64, maljok@math.ut.ee

Toimkonnad

Toimkondadesse võivad kuuluda ka esindusse mittekuuluvad liikmed. "Üliõpilaste aktiivne osalemine toimkondades ning koostöö kõigi sihtrühmadega on vajalik esinduse edukaks toimimiseks," kinnitas Silver. Toimkondade töös osalemiseks palutakse ühendust võtta vastava toimkonna esimehega.

Millega tegeldakse

Alari sõnul on üliõpilaste jaoks tulemas pingeline aeg. "Suuri muudatusi toovad uus õppesüsteem 3+2, õppetoetused ja sellega seonduv, võimalik rotatsioon. Kõikides nendes küsimustes peame läbirääkimisi."

Neljal korral on käidud näiteks ministeeriumis õppetoetuste eelnõu arutamas. Silveri hinnangul on eelnõul mitmeid olulisi vaidluskohti.

"Oleme püüdnud tudengile kõige sobivama lahenduse eest võidelda," märgib Alari. "Näiteks oleme suutnud välja kaubelda vähemalt nii palju, et varem õppima asunutele säilitataks kehtivad soodustused ja stipendiumid."

"Kaitseme võimalikult suurema osa üliõpilaste ühishuve, kuid me peame olema avatud iga üliõpilase üksikmurede lahendamisele," ütles esimehe kohusetäitja.

Silveri arvates kandideerivad tudengid esindusse seepärast, et tahavad ka ise midagi muuta. "Kevadine nimekirjade politiseerimine oli minu meelest ületähtsustatud, nn erakondadesse kuuluvad vaid mõned üksikud."

Alari lisab, et üliõpilasesindus peab olema poliitilistest rühmitustest selles mõttes sõltumatu, et päevapoliitikasse sekkutakse vaid siis, kui tegemist on üliõpilaste huvidega.

"Me ei võta seisukohta, kes on parem presidendikandidaat. Juhatuse põhieesmärgiks on, et toimuks mingi üliõpilastele kasulik koostöö."

Info liikumine

Üliõpilaste informeerimiseks haldab esindus kahte listi, mille liikmeks on oodatud kõiki üliõpilasi: ut.student@lists.ut.ee Listi eesmärk on kajastada kõiki ülikooliga seotud teemasid, algatada debatte ja teavitada üritustest. Listi saavad kuuluda kõik üliõpilased.

ut.info.esindus@lists.ut.ee on esinduse infolist, kuhu võivad kuuluda kõik üliõpilased, kuid õigus kirju saata vaid juhatuse liikmetel. Sellest listist saab vajalikku infot Tartu Ülikooliga seotud projektide ning esinduse tegemiste kohta.

Listi ühinemiseks saata kiri aadressil majordomo@lists.ut.ee (subjecti rida peab tühi olema) subscribe ut.student@lists.ut.ee või subscribe ut.info.esindus@lists.ut.ee.

TÄNA LEHES

Muuseumid on väravaks ülikooli LK 2

Õppe- ja üliõpilasosakond uuel aastal LK 3

Uusi professoreid Tartu Ülikoolis LK 2

Rotalia stipendiaadid teada LK 2

UUDISED

Kehakultuuriteaduskonna dekaani valimine

Rektor kuulutas välja kehakultuuriteaduskonna dekaani valimise. Kandidaatide esitamise viimane tähtaeg on 20. september, neid registreerib ülikooli akadeemiline sekretär. Praegune dekaan prof Vahur Ööpik ütles UTle, et ta uuesti kandideerimist ei välista, kuid lõplik otsus ei ole veel kindel.

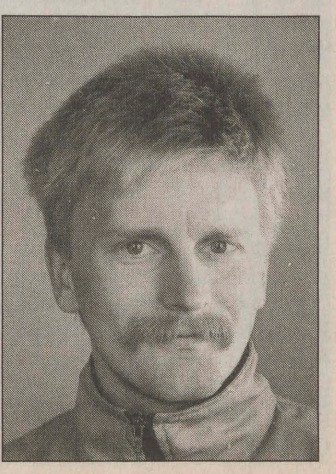
Dekaani valimine toimub 4. oktoobril.

TÜ Pärnu Kolledži direktoriks valiti Garri Raagmaa

31. augustil toimunud TÜ nõukogu istungil valiti kolme kandidaadi hulgast 24 poolthäälega Pärnu kolledži direktoriks Garri Raagmaa (pildil).

Raagmaa lõpetas TÜ 1992. aastal *cum laude*, kaitses 1994 magistrikraadi majandusgeograafias ja 2000 filosoofiadoktori kraadi. 1994 töötas Eesti turu ja arvamusteuuringu keskuse EMOR projektijuhina, 1994-1995 Jõgeva Maavalitsuse arenguosakonna peaspetsialistina, 1995 EV Valitsuse regionaalministri nõunikuna, 1995 1996 Eesti Tuleviku-Uuringute Instituudi projektijuhina, 1996-1997 TÜ geograafia instituudi lektorina ning 1997 Tapa linnapeana.

Ta on osalenud regionaalsete arengustrateegiate ja -programmide väljatöötamisel ning avaldanud arvukalt teaduspublikatsioone. Põhilised uurimistöö valdkonnad on institutsionaalsed ja kultuurilised tegurid kohalikus ja regionaalses arengus ja planeerimises jm.

UUDISED

Õppeprorektorid arutavad kõrgharidust

Eile algas Saaremaal avalik-õiguslike ja eraülikoolide õppeprorektorite ning õppeosakonna juhatajate nõupidamine. Kahel päeval arutatakse ülikooliseaduse projekti, sealhulgas ka üliõpilaste võimalikku rotatsiooni ja õppekavade reformi.

TÜst osalevad õppeprorektor prof Volli Kalm, õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Ülle Hendrikson ning õppekorralduse jurist Kristel Siimula.

TÜ Botaanikaaia direktoriks valiti Heiki Tamm

TÜ nõukogu valis nelja kandidaadi hulgast 38 poolthäälega botaanikaaia direktoriks Heiki Tamme.

Tamm lõpetas 1966. aastal TÜ, 1973. aastal kaitses bioloogiakandidaadi kraadi. 1966. aastast on töötanud Tallinna Botaanikaaias erinevatel ametikohtadel, sellest aastast uuringute osakonna juhatajana.

Tamme peamised uurimisvaldkonnad on parkide taimestik ja taimkate ning botaanikaaedade ja arboreetumite taimekollektsioonide kujundamine ja looduskaitse.

Esmakursuslased said aabitsa

TÜ matemaatika-informaatikateaduskonna informaatikaerialade üliõpilastele anti avaaktusel oma eriala aabits.

See on dots Jüri Kiho õppevahend "Java programmeerimise aabits", mis on programmeerimise kursuse põhimaterjal, mille kõik teaduskonna üliõpilased esimesel semestril läbivad.

Tänavu on teaduskonnas 149 esmakursuslast, kellest 65 asus õppima informaatikat, 40 infotehnoloogiat, 30 matemaatikat ja 14 matemaatilist statistikat. Informaatikaerialade tudengite osakaal on muutunud aasta-aastalt suuremaks, see kajastub ka tänavu muudetud teaduskonna nimes, kus matemaatikale on lisandunud informaatika.

Olümpiaadivõitjad astusid TÜsse

Rahvusvaheliste olümpiaadide võistkondades osalenud abiturientidest jätkab enamik õpinguid TÜs – 1 arsti-, 2 bioloogia-geograafia-, 3 füüsika-keemia- ja 5 matemaatika-informaatikateaduskonnas.

TÜ täppisteaduste kooli direktori Viire Sepa sõnul olid täppisteaduste koolis oma teadmistele lisa saanud Eesti koolinoored suvel väga edukad rahvusvahelistel teadusolümpiaadidel.

"Hiilgavalt esines näiteks Martin Pettai Viljandi C. R. Jakobsoni Gümnaasiumist, kes nii rahvusvahelisel kui ka Kesk-Euroopa ja Balti informaatika olümpiaadidel pälvis kuldmedali ning rahvusvahelisel matemaatikaolümpiaadil Washingtonis pronksmedali."

Hõbemedaliga naasesid Indiast keemiaolümpiaadilt HTG vilistlane Tavo Romann (TÜ keemia 1. a) ning Türgist füüsikaolümpiaadilt Jakobsoni Gümnaasiumi vilistlane Endel Soolo (TÜ füüsika 1. a). Pronksmedaleid võideti kõikidel rahvusvahelistel aineolümpiaadidel kokku 11.

Vt ka www.ttkool.ut.ee/medalistid.

Muuseumid on väravaks ülikooli

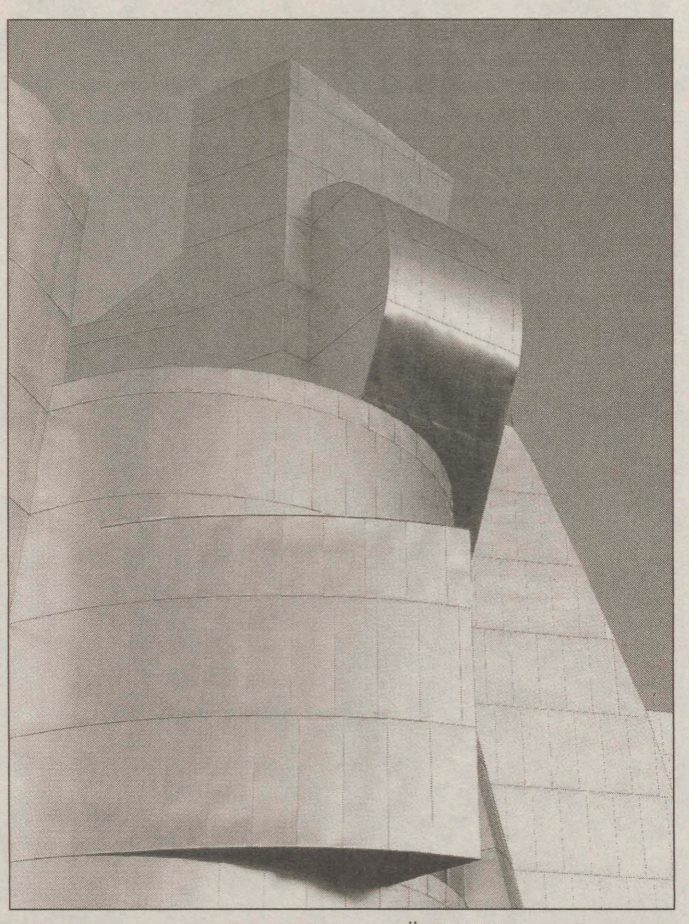
Inge Kukk
TÜ Kunstimuuseumi direktor

Kuna ülikoolide muuseumid on mitteakadeemilisele publikule ühed esmamulje tekitajad õppeasutusest, siis toetavad ülikoolid oma muuseume nii finantsiliselt kui teevad lobitööd poliitikute hulgas.

Barcelonas toimunud Rahvusvahelise Muuseuminõukogu International Council of Museums kongressil kogunes esimest korda täiskogu istungile ka ülikoolide muuseumide alakomitee. See oli välja kasvanud vajadusest leida ühiselt teid õppetööks komplekteeritud akadeemiliste kogude atraktiivseks eksponeerimiseks ja vajadusest teha paremini marketingitööd koduülikoolis ning väljaspool.

Muuseumi missiooni määratlemine

Ülikoolide muuseumid vaevlesid identiteedikriisi käes 90ndatel, sest nende praktiline osatähtsus õppetöös ja ülikoolipoolne toetus olid tunduvalt langenud. Samal ajal ei osatud veel köita laiemat publikut. Arvukate era-, munitsipaal- jt muuseumide tekkimise tõttu teravnenud konkurents sundis otsima uusi teid akadeemiliste kogude atraktiivsemaks eksponeerimiseks ning ülikoolivälise külastaja muuseumisse võitmiseks. Seetõttu asuti tõsiselt tegelema muuseumi profiili ja eesmärkide selgema väljakujundamisega, säästmaks ressursse ning olemaks konkurentsivõimelised. Selleks töötati välja pikemaajalised arengukavad ja strateegiad, mis võimaldasid ka ülikoolil selgelt näha, mida tema muuseum saavutada tahab.

Niisugune näeb välja Minnesota Ülikooli kunstimuuseum Ameerikas. BOB FIRTH

Muuseumid, kus on avarad näitusesaalid, töötoad, puhkenurgad jm, on muutunud arvestatavaks vaba aja veetmise kohaks. Põhilised külastajad on kooliõpilased, seejärel üliõpilased, turistid, pered. Kahetsusega nenditi, et muuseumikülastajana peaaegu puudub sama ala ülikoolis õpetav õppejõud oma üliõpilastega ning siin püütakse mitmesuguste *workshop*pide vormis (näit arheoloogiakogude määramine) koostööd arendada.

Erinevalt teistest alakogu koodeksis fikseeritud muuseumi ülesannetest on ülikooli muuseumil lisaks ülesanne toetada õppe- ja teadustegevust. Seda realiseeritakse ülikooli õppeainetega seotud näituste ja programmidena, mis ühendab erinevaid valdkondi – liikudes pigem laiuti, erinevate alade vahelisi seoseid ja kokkupuutepunkte esile tuues kui ühte kitsast eriala selle detailsuses.

TÜ MUUSEUMID

Ajaloomuuseum
Kunstimuuseum
Zooloogiamuuseum
Geoloogiamuusuem
Raamatukogu raamatumuuseum
Teaduskeskus AHHAA

Ülikooli muuseum on ülikoolile väljundiks laiema avalikkusega suhtlemisel, kus mitteakadeemiline publik puutub muuseumi külastades ülikooliga esmakordselt kokku – see on väravaks ülikooli, mis kujundab külastaja esmamulje. Seetõttu toetavad ülikoolid tugevalt muuseume nii finantsiliselt kui muuseumide kasuks tehtava lobitööga poliitikute hulgas.

Eksponeerigem vähem aga läbikaalutletult

Ülikoolide muuseumide kogud on ühed vanemad maailmas, mis on tekkinud koos ülikoolidega õppetöö illustreerimiseks. Üldiselt on tegemist väga suurte ja mitmekesiste kollektsioonidega, mis nõuavad eksponeerimisel ranget ja põhjendatud valikut.

Domineeris seisukoht: eksponeerigem pigem vähem, aga põhjalikult läbikaalutletult. Eesmärk on panna külastaja näitusel osalema käed-külge-põhimõtet rakendades ning kaasa mõtlema ärgitades. Kohati esitati täiesti vastandlikke seisukohti: üks pidas ainuõigeks muuseumi muutmist ainult teatriks ja teine eitas täielikult Heureka-stiilis näitust, mis oma pinnapealsuses ei võimaldavat esile tuua teaduse olemust selle sügavuses ja paljutahulisuses. Ideaalseks peeti mõlema külje tasakaalustatud esitust ilma muuseumi muutmata puhtalt meelelahutuslikuks instituutsiooniks ning vältides raskepärast ja tavakülastajale raskesti arusaadavat, teadusterminitega pikitud näitust.

Muuseumi tegevuses ei saa olla eesmärgiks ainult omateenitud tulu iga hinna eest suurendamine. Sel juhul kaotab muuseum oma üldhariva missiooni. Ameerika ülikoolide muuseumides tegeldakse rahateenimise ja külastajate arvu suurendamise eesmärgil kõigega – nii muuseumiga seotud kui muuseumivälise tegevusega (näit näituseruumide rentimise ja diskode korraldamisega näitusesaalides, kusjuures koguhoidjad on hirmul eksponaatide turvalisuse pärast). See on aga võimalik vaid suurte avarate muuseumiruumide ja piisavalt arvuka kaadri puhul. Lähtuda tuleb aga eelkõige eksponaatide turvalisusest, et tagada nende säilivus.

Muuseumi tegevuse hindamisest

Euroopa ülikoolide muuseumid, millel on arvukalt haruldasi ja vanu eksponaate ning mis paiknevad ajaloolistes ülikoolihoonetes, on saavutanud häid tulemusi kogude ümberkorraldamisel ja atraktiivsel esitlemisel. Teaduskogude uuenenud väljapanek käsikäes nende oskusliku reklaami ja erinevatele sihtgruppidele pakutavate õppeprogrammide ja töötubadega on suurendanud tunduvalt laiema publiku huvi ülikoolide muuseumide vastu. Silma paistsid Bologna, Louvain de Neuve'i ja Berliini Humboldti ülikool. Viimases on üksikutest laialiasetsenud ja koordineerimata teaduslikest kogudest loodud teaduste teater, kus püütakse näidata teadusalade vahelisi seoseid, haarates kaasa ka kujutava kunsti. Sealne objektide väljapanek tekitab assotsiatsioone ja võrdlusi varemkuuldu-nähtuga, mitte ei esita ainet lihtsalt korraldatud struktuurina. Näitust toetavad video ja audioefektid ning erinevale teadmiste tasemele täiendust pakkuvad arvutiprogrammid.

Uusi professoreid Tartu Ülikoolis

Jätkame selles ja järgmises UTs TÜ nõukogu juuni ja septembri istungitel valitud professorite tutvustamist.

Professor Mare Koit

TÜ keeletehnoloogia professoriks valiti arvutiteaduse instituudi dots Mare Koit. Koit on lõpetanud TÜ matemaatika eriala 1968. aastal *cum laude*. Samast ajast töötab TÜs – assistendist dotsendini. Füüsika-matemaatikakandidaat 1980 (NSVL TA Arvutuskeskus Moskvas).

Peamised uurimisvaldkonnad: formaalne semantika, eesti keele automaattöötlus, dialoogi modelleerimine jmt.

Professor Wolfgang Drechsler

TÜ nõukogu valis avaliku halduse professoriks tagasi senise avaliku halduse prof Wolfgang Drechsleri.

Drechsler on õppinud Marburgi Ülikoolis ja lõpetanud Bridgewateri Kolledži. Filosoofiamagister 1986 (Virginia Ülikool), filosoofiadoktor 1988 (Marburgi Ülikool), 1989 lõpetas Saksamaa avaliku halduse kõrgkooli. Oli USA saadik Berliinis 1989-1991.

TÜsse tuli 1993. aastal külalisprofessoriks, 1996. aastast avaliku halduse prof.

1997 Eesti teaduspreemia laureaat. Konsulteerib pidevalt erinevate riikide valitsusi.

Ta on üks peamisi avaliku halduse eriala loojaid ja arendajaid Eestis.

Peamised uurimisvaldkonnad: avaliku halduse teooria ja ajalugu, riigi roll majanduskasvus jmt.

Professor Jaak Kikas

Korrastamata süsteemide füüsika professoriks valiti tagasi Jaak Kikas.

Kikas on lõpetanud TÜ füüsika osakonna *cum laude* 1972. aastal. 1974-1995 oli aspirantuuris TA Füüsika Instituudis ja seejärel töötas samas insenerist laborijuhatajani.

Füüsika-matemaatikakandidaat tahkise füüsika erialal 1979. 1995. aastast TÜs füüsika didaktika instituudi juhataja kt, 1996. prof ja materjaliteaduse instituudi juhataja.

Peamised uurimisvaldkonnad: selektiivspektroskoopia meetodid korrastamata tahkiste uurimiseks, spektraalsälkamise protsessid tahkistes, spektraalselektiivsete keskkondade optika ja spektraalsälkamise rakendused jmt.

Professor Mati Abel

TÜ geomeetria ja topoloogia professoriks valiti puhta matemaatika instituudi dots Mati Abel.

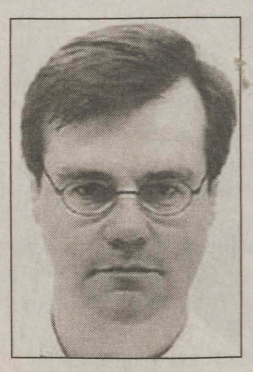
Abel lõpetas TÜ matemaatika eriala 1966. 1967-1968 töötas TPIs, 1969. aastast on ametis TÜs – aspirandist dotsendini. Füüsika-matemaatikakandidaat 1971.

Peamised uurimisvaldkonnad: topoloogilised algebrad, vektorväärtustega funktsioonide algebrad, üldine topoloogia, funktsionaalanalüüs jmt.

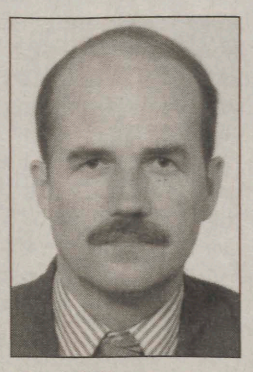
Mati Abel on Eesti Matemaatika Seltsi president.

Mare Koit.

Wolfgang Drechsler.

Jaak Kikas.

Mati Abel.

Rotalia stipendiaadid

USAs Seattle'is asuv Rotalia Fond andis EV avalik-õiguslike ülikoolide kevadsemestril statsionaarses õppevormis õppinutele 2. ja 3. aasta üliõpilastele ja 1. aasta magistrantidele 2001/2002. õ-a kokku 37 stipendiumi (á 1000 USD), neist 4 Helge ja Bruno Laane nim Tallinna Nõmme Gümnaasiumi vilistlastele).

TÜ magistrantidest said stipendiumi Ott Ojaperv (US), Martin Suuroja, (FL germaani-romaani fil), Inge Laurik, Ingrid Sahk (mõlemad FL ajal), Katre Talviste (FL kirj ja rahvaluule), Tiina Punnisk, (BG molekulaar- ja rakubiol) ja Riste Keskpaik (SO semiootika ja kulturoloogia); üliõpilastest Birgit Varrik (OI), Evelin Väli (FL ajalugu), Gudrun Ojasalu (FL prants fil), Jaanus Uibu (BG loodusteaduste õpetaja põhikoolis), Tea Jänes (BG keskkonnatehnol), Els Heinsalu (FK füüs), Olesia Abramova (MJ), Krister Tamm (MJ), Kadri Randala (MJ), Hanna-Greta Lina (MT üliõpilane, Tallinna Nõmme Gümnaasiumi vilistlane, Helge ja Bruno Laane nim stipendium), Andero Uusberg (SO psüh), Eveliyn Kaldoja (SO politol) ja Kats Kivistik (SO politol).

Stipendiumide üleandmine on 14. septembril kell 18 Rotalia majas (Tähe 3). Oodatud on kõik stipendiaadid, nende pereliikmed, juhendajad, sõbrad, kursusekaaslased.

Sirje Mark
Rotalia Fondi stipendiumide komitee sekretär

Haigekassa ootab infot

Aet Truu
haigekassa pressiesindaja

18-aastaseks saanud noored, kes õpivad päevases õppevormis õpilaste või üliõpilastena, peavad oma ravikindlustust pikendama. Sama kehtib ka juba eelmisel aastal päevases õppevormis õppinud üle 18-aastaste õppurite suhtes, kelle ravikindlustus on jõus kuni 1. oktoobrini.

Ravikindlustuse pikendamiseks tuleb elukohajärgsele haigekassale, kus õppurid on arvele võetud, esitada õppeasutuse tõend päevases õppevormis õppimise kohta.

Eestis on kõik alalise või ajutise elamisloaga lapsed kuni 18. eluaastani ravikindlustatud, sõltumata sellest, kas nende vanematel on ravikindlustus või mitte. Lapse 18-aastaseks saades eelpoolnimetatud kindlustus lõpeb.

Samas on seaduse järgi ravikindlustusega hõlmatud päevases õppevormis õppivad õpilased ja üliõpilased.

Info tel 6 208 419, 052 75268, www.haigekassa.ee.

Õppe- ja üliõpilasosakond uuel aastal

Varje Sootak

Õppe- ja üliõpilasosakonnas on toimunud viimasel aastal seoses õppetöö reformiga mitmeid muudatusi nii struktuuris kui personalis.

Osakonna juhataja Ülle Hendriksoni sõnul on peale igapäevase jooksva töö selle semestri suuremad üleanded seotud järgmisel õppeaastal rakenduvate uute õppekavadega.

Ülikoolihariduse reformist ja ülikooliseaduse muudatustest tuleneb vajadus kogu õppekorralduse muudatused kooskõlla viia.

Sügisel käivitub uus õppeinfo tarkvara süsteem.

"Paremaks töökorralduseks on ümber jaotatud ka seniste töötajate ülesandeid," selgitab Hendrikson. Nii näiteks tegeleb õppetalituse peaspetsialist Ülle Altnurme (tel 375 627), kes varem töötas üliõpilasnõustajana, tuutorite töö koordineerimise ning õppekorralduse arendamisega.

Seni ainult magistri- ja doktoriõppega tegelnud peaspetsialist Anita Kärner (375 624) tegeleb nüüd kõikide õppeastmete õppekavadega, uusi õppekavasid hakkab läbi vaatama veel üks töölevõetav inimene.

Juba mitmel semestril on toimunud ülikoolis õppekavade ja õppejõudude hindamine, hindamist analüüsib spetsialist Kersti Kõiv (tel 375 629).

Üliõpilasnõustajana on ametis Helina Riisalu (ruum 120), kelle ülesandeks on peale üliõpilaste nõustamise ka osakonna külastajate informeerimine ja suunamine õige töötaja juurde, samuti üldauditooriumide reserveerimine. Tema käsutuses on ka osakonna üldtelefon 375 622.

Välisüliõpilastalituses töötab spetsialisti Piret Lai asemel, kes on nüüd ametis haridusministeeriumis, Riin Kikkas (stipendiumid välismaal õppimiseks, sh Erasmuse stipendiumid, tel 375 151, ruum 104).

Välisüliõpilastalituse koosseisu kuulub alanud õppeaastast ka Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus, mis asub endiselt raamatukogu ruumis 325. Lisaks struktuurilisele muutusele on ka personalimuudatusi. Marvi Pulveri asemel töötab teabekeskuse spetsialistina TÜ eripedagoogika osakonna lõpetanud ja sama eriala magistrantuuris õppiv Merli Tamtik.

Lähemal ajal seab õppe- ja üliõpilasosakond sisse ka kindlad vastuvõtuajad, mille eesmärgiks on tööaja parem planeerimine õppetöö sisuliste küsimuste ja arendusega tegelemiseks.

Ameerikasse õppima!

Merli Tamptik
Põhja-Ameerika
teabekeskuse spetsialist

Keskuse eesmärk on jagada kõigile huvilistele adekvaatset ja professionaalset teavet Ameerika kõrghariduse kohta.

Lisaks abiturientidele ja tudengitele saavad siit igakülgset informatsiooni erialastest täiendusvõimalustest ja uurimisstipendiumitest ka õppejõud.

Teabekeskusel on mitmekülgne Ameerika kõrgkoolide kataloogide ning CD ROMide teatmekogu. Samuti on võimalik vaadata ülikoole ja kolled[illegible]eid tutvustavaid videofilme.

Kohapeal saab tutvuda mitmesuguste kataloogidega, mis hõlbustavad sobiva kõrgkooli, uurimisprogrammi ja/või rahastamisallika leidmist.

Huvilistel on võimalik sisestada oma andmed Peterso's International Networki, mille kaudu ülikoolid ise potentsiaalsete tudengitega kontakti võtavad.

Kõige sagedamini pöördutakse keskuse poole küsimustega USA ülikoolide sisseastumiseksamite ja testide kohta (TOEFL, SAT, GRE, GMAT jt). Testide kohta on olemas vajalik teave – registreerimisinfo, näidistestid ja õppematerjalid. Korraldame ka tasuta konsultatsioone enne iga testi registreerimistähtaega. Konsultatsioonidel osalemiseks on vaja eelnevalt registreerida. Teabekeskuse kodulehel http://www.utlib.ee/eac on üleval ka teenuste hinnakiri.

Tasulised on individuaalkonsultatsioonid ning õppematerjalide laenutus, lisaks laenutusrahale (20 ja 25 kr nädalas) on vaja maksta ka tagatisraha. Septembris on kooliaasta alguse puhul kõigil õppematerjalidel soodushinnad, kuid kogused on piiratud.

Kümne tegevusaasta jooksul on keskuse poole pöördunud üle 30 000 inimese, nii isiklikult, e-posti, telefoni kui kirja teel. Igal aastal õpib USA ülikoolides ligikaudu 200 Eesti tudengit.

Valik on lai ja võimalusi palju, tuleb ainult ise aktiivne olla!

Teabekeskus on avatud E-N kl 13-16, tel 427 243, educentre@lists.ut.ee, http://www.utlib.ee/eac.

Raamatupoe uus raamatuoksjon

Tartu Ülikooli Raamatupood korraldab laupäeval, 17. novembril kell 11.15 TÜ peahoones oma viienda raamatuoksjoni.

Teemal **EESTI LASTE- JA NOORSOORAAMAT** võetakse ilmumiskohta piiramata vastu: 1) Eesti autorite eesti või algupäraselt ka mõnes muus keeles ilmunud ilukirjanduslikke ja muid teoseid – sealhulgas ka kooliõpikuid –, samuti nende tõlkeid mis tahes keelde; 2) mitte-Eesti autorite eesti keelde tõlgitud teoseid. Mõlemal puhul on Eestis ilmunud trükiste ilmumisaja tinglikuks ülempiiriks reeglina 1960. aasta.

Teemal **EESTI *LOCALIA* EHK PAIKKONNATRÜKIS** võetakse ilmumisaega ja -kohta piiramata vastu eesti- ja võõrkeelseid trükiseid – ka maakaarte, atlasi, teemapakette jms –, mis käivad tervenisti või osaltki Eesti paikade ja paikkondade kohta ajaloo või maateaduse seisukohalt.

Teemal **EESTI VANEM JA/VÕI HARULDANE RAAMAT** võetakse ilmumiskohta piiramata vastu kõiki eestikeelseid või Eestis ilmunud võõrkeelseid trükiseid ilmumisajaga kuni 1860. aasta, hilisemast ajast kuni tänapäevani ainult haruldasi või väheliikuvaid eestikeelseid või Eestis ilmunud võõrkeelseid trükiseid.

Trükiseid võetakse oksjonile **valikuliselt**, silmas pidades nende **väärtust, seisundit** ja **nõutavust**. Peale raamatute on oodatud ka *periodica*, trükigraafika, väiketrükised jms., samuti dokumendid ja käsikirjad.

Vastuvõtt sünnib ülikooli raamatupoe vanaraamatuosakonnas (tel 07 441 102, faks 07 441 465) Ülikooli 11 2. korrusel poe lahtioleku aegadel (E-R 9-19, L 10-16) **kuni laupäeva, 13. oktoobrini (k.a).**

Trükise alghinna määravad oksjonikomisjoni eksperdid, kes võivad tarbe korral tulla pakutavat valima ja hindama ka kohapeale. Trükise lõppmüügihinnast läheb **20 % poe kasuks**. Oksjoni kataloog ilmub novembri algul.

"Tormi ja tungi" ajast Liivimaal

Täna kell 10 avatakse TÜ Raamatukogu konverentsisaalis rahvusvaheline sümpoosion: "Torm ja tung Liivimaal. Mässu mudelid".

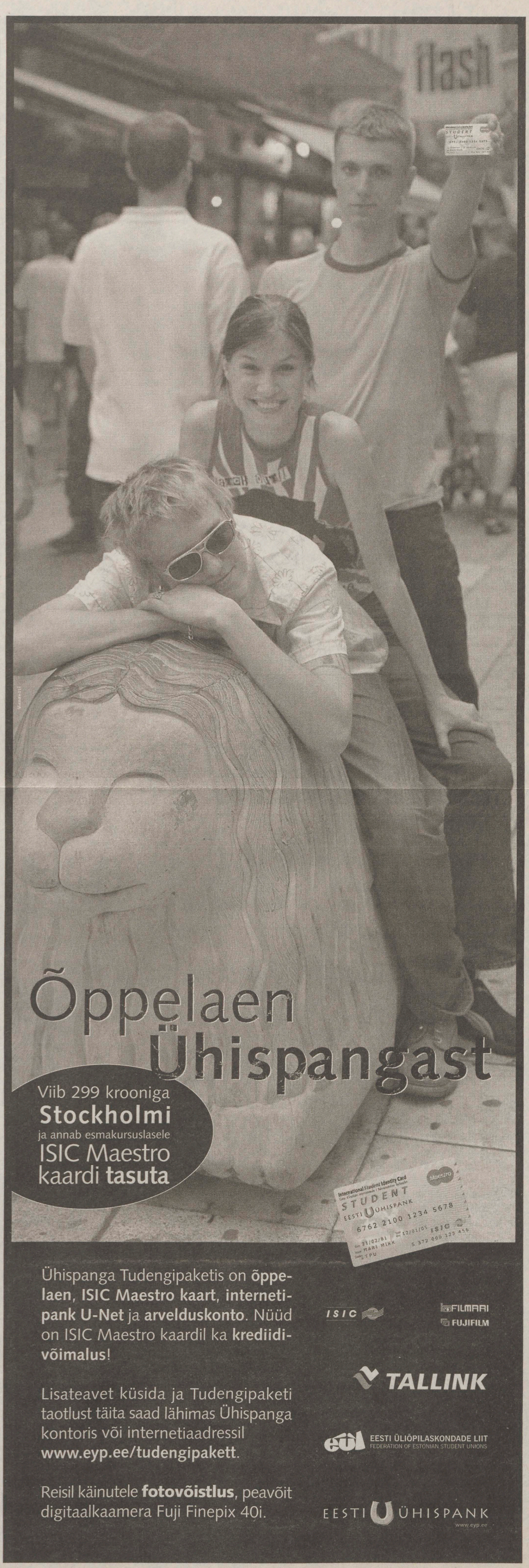
See on pühendatud kahe Tartuga seotud kirjaniku, eesti luuletaja Kristian Jaak Petersoni (1801-1822) ja baltisaksa päritolu "tormi ja tungi" kirjaniku Jakob Michael Reinhold Lenzi (1751-1792) sünniaastapäevale.

Esinejaid on kutsutud Eestist, Lätist, Saksamaalt, Šveitsist, Hollandist, Suurbritanniast, Kanadast ning Jaapanist.

Ettekanded toimuvad inglise ja saksa keeles, eestikeelseid resümeesid saab kohapeal.

8. septembril kell 17 mängib Tartu Üliõpilasteater sümpoosioni raames Põltsamaa lossihoovis Lenzi näidendit "Haavatud peigmees", mis esietendus samas kohas 235 aastat tagasi.

Sümpoosioni korraldavad Eesti Goethe-Selts ja Eesti TA Underi ja Tuglase Kirjanduskeskus, toetavad Eesti Teadusfond, Tallinna Saksa Kultuuriinstituut/Goethe-Instituut, Tartu Saksa Kultuuriinstituut, Tartu Kultuurkapital, Goethe-Selts Weimaris, Marga und Dr. Kurt Möllgaard-Stiftung ning Robert Bosch Stiftung.

IN MEMORIAM

Kalju Kudu

16. märts 1930 - 13. juuli 2001

Eesti Füüsikaseltsi aseesimehena.

Ka nüüd, poolteist kuud hiljem, on raske omaks võtta, et Kalju Kudu ei ole enam meiega. Jäädavalt lahkus teadusemees ja õppejõud, kellega on seotud kahe põlvkonna füüsikute koolitamine TÜs.

Füüsiku ja pedagoogi elukutse omandas dots Kudu Tallinna Õpetajate Instituudis ja Leningradi Herzeni-nim Pedagoogilises Instituudis. Füüsika-matemaatikakandidaadi kraad anti 1961. aastal.

1958. aastal algas Kudu õppejõutöö meie ülikoolis. Rohkem kui nelja aastakümnesse mahub laiahaardeline haridus-, teadus- ja administratiivtöö *alma mater*is ja kaugemal.

Üldfüüsika kateedri juhatajana (1961-1974) koondas ta enda ümber mõttekaaslaste ringi, kellega koos loodi hästi läbimõeldud füüsika baaskursuste õpetamise süsteem. Eriti suur oli dots Kudu roll tipptasemeliste õppelaborite loojana. Ta kujundas välja kollektiivi, mille iga liige professorist laborandini tunnetas oma vajalikkust. Ka täna tähendab mõiste "üldfüüsik" inimeste rühma, keda seob küünarnukitunne.

Pikkade aastate jooksul kujunesid füüsikaosakonnas Kalju Kudu ja elektrikursus sünonüümideks. Läbi kõigi keeruliste aegade õnnestus Kudul säilitada oma nõudmiste latti stabiilselt kõrgel tasemel. Oma viimase loengu teise aasta tudengitele luges dots Kudu 20. novembril 1997.

Dots Kudu kuulus paljudesse füüsikaga tegelevate komisjonidesse ja nõukogudesse, seetõttu mainigem vaid hiljutist tööd

Kalju Kudu tegevuse üks alusprintsiipe oli – õppejõud peab tegelema teadusega. 60. aastatel lõi ta gaaslahenduse labori, mille teadustöö tulemused on laias ilmas tuntud ja hinnatud. See baseerub nii Kudu jõupingutustel labori materiaalse baasi loomisel ja hästi funktsioneeriva töörühma kujundamisel kui ka arvukatelt välislähetustelt kaasatoodud ideedel ja sidemetel.

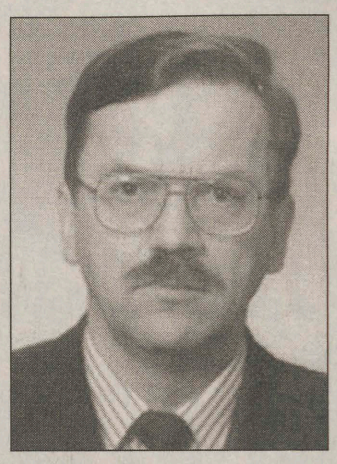
Pensioniiga tähendas talle laboris viibitud aja olulist pikenemist ja seda nii kodus kui võõrsil. Ta oli viimse hetkeni suurepärases vaimses ja füüsilises vormis.

Kolm last ja kuus lapselast kaotasid oma isa ja vanaisa. Meie kaotasime õpetaja, kolleegi ja väga lähedase inimese, keda iseloomustas ausus, nõudlikkus ja delikaatsus.

Gaaslahenduse labor
Eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituut
Endine üldfüüsika kateeder
Füüsikaosakond
Füüsika-keemiateaduskond

ÕNNITLEME!

Jüri Kiho 60

Augustis sai 60-aastaseks arvutiteaduse instituudi dotsent, tehnikakandidaat Jüri Kiho.

Ülikooli asus ta tööle kohe pärast selle lõpetamist 1965. aastal. 1979-1992 juhatas programmeerimise kateedrit, hiljem arvutiteaduse instituuti. 1993 valiti tarkvarasüsteemide professoriks ja seda õppetooli juhatab ta tänaseni.

Oluline on olnud tema roll uute õppekavade koostamisel, samuti rakendusinformaatika eriala avamisel.

Jüri Kiho on tegelnud informaatika erinevate valdkondadega, sh molekulaargraafide töötlemise ja visuaalsete programmeerimisvahenditega. Ta on teinud koostööd teiste erialade esindajatega, pikemat aega keemikutega.

Erilist rõhutamist väärivad Kiho koostatud õppematerjalid, värskelt ilmus mahukas ja didaktiliselt huvitavalt ülesehitatud "Java programmeerimise aabits".

Kiho on kasutanud ja õpetanud mitut programmeerimiskeelt. Alati on ta tähtsaks pidanud ka eesti keelt ning on juurutanud programmeerimise eestikeelset terminoloogiat. Tema esinemised eestikeelsele kuulajale on olnud alati väljapeetult emakeelsed, žargoonivabad, mis arvutiteemade puhul nii väga tavaline polegi.

Jüri Kiho on hommikuti enamasti esimeste Liivi tänavasse tulijate hulgas ja õhtuti viimaseid töölt lahkujaid. Tema põhjalikkus on väga hinnatud, abivalmidus ja isikupärane huumorisoon samuti.

Lõpetuseks juubilarile kohane katke laialt levinud võõrkeelsest programmeerimiskeelest (Pascal-keeles WRITELN) – kirjuta ikka uusi ridu ja õpeta uusi üliõpilasi.

Jätkuvalt jõudu soovides

kolleegid
arvutiteaduse instituudist

LOENGUD

Ajaloo osakonna külalislektori Ruth Büttneri (Robert-Bosch-Stiftung) loengud: "Ajalugu ja mälu" E 16-18 Lossi 3-425 (3 AP); "Rootsi, Poola ja Venemaa Euroopa võimuna alates 1648". K 14-16 Lossi 3-426 (3 AP). Loengud on saksa keeles. Info: Sirje Tamul, tel 375 657.

Tartu Ülikooli audoktori prof dr Michael Heltzeri (Haifa Ülikool, Iisrael) külalisloengud teemal "Sensatsioonilised leiud Iisraeli arheoloogilistel väljakaevamistel" toimuvad 12. sept 14.15-16 ph aud 227 ja 14. sept 10.15-12 ph aud 227. Loengud on eesti keeles. Kõik on oodatud! Info: Annika Konsap tel 375 300.

---

12. septembril kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks Kauksi Ülle – "Etnofuturismi pretsedendi rakendamisest kolonialismi tingimustes pärismaalaste (enese)koloniseerimise lõpetamiseks". Kõik huvilised on oodatud aadressil Lossi 38 (vana anatoomikum). Info: Triin Iva, tel 375 422.

---

13. septembril kell 14.15 Lossi 3-405 toimub Cambridge'i Ülikooli professori lord Colin Renfrew loeng "Archaeology and language: the Indo-European problem". Info: Ludmilla Meiel, tel 375 651.

---

14. septembril kell 14.15-16.45 esineb Lossi 3-327 loenguga prof L. Tsoukalis (London School of Economics) "EMU and European integration". L. Tsoukalis on Kreeka Euroopa ja välispoliitika sihtasutuse president ning trilateraalse komisjoni liige. Loeng inglise keeles. Info: Karin Ruus, tel 376 212.

KAITSMISED

12. septembril kl 14.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis Vladimir Babin doktoriväitekirja "Spectroscopy of exciton states in some halide macro- and nanocrystals" (Eksitonseisundite spektroskoopia mõnede halogeniidide makro- ja nanokristallides) tahkisefüüsika erialal. Juhendaja dr Svetlana Zazubovitš (TÜ Füüsika Instituut). Oponendid: akad prof Vladimir Hi•njakov (TÜ) ja prof Stanislav Tšernov (Tahkisefüüsika Instituut, Läti Ülikool, Riia). Info: Hanno Ohvril, tel 375 553.

---

18. septembril kell 10 ph 228 kaitseb Mare Kalda magistritööd "Jutud peidetud varandustest: tõsieluteade, muistend, muinasjutt" eesti ja võrdleva rahvaluule alal. Oponent Merili Metsvahi. Info: Hille Roots, tel 375 223.

KURSUSED

Eesti õigekeelsus ja väljendusõpetus magistrantidele ja õpetajakoolituse tudengitele (FLEE.02.045, 2 AP). Lektor Kersti Lepajõe. Algus esmaspäeval, 10. septembril kell 14.15 ph 133.

Ülevaade suhtekorraldusest (SOZU.03.010, 2 AP, lektor Aune Past) käsitleb kogu suhtekorralduse ja kommunikatsioonijuhtimise valdkonda uuringutest kuni tulemuse hindamiseni. Iseseisvad tööd on soovitavalt seotud üliõpilase eri- või huvialaga. Loengud toimuvad Keemia ringauditooriumis alates 10. sept kell 12.15-14. Info: Katrin Lendok, tel 375 188.

Kunstide osakonna muusikateaduse ja psühholoogia õppetool pakub valikainetena:

Muusika elementaarteooria ja solfed•o I (algkursus) (FLKU.02.009, 2AP). Elvi Oolo.

Muusika elementaarteooria ja solfed•o II (edasijõudnutele) (FLKU.02.012, 2 AP). Elvi Oolo

Algkursusel toimuvad loengud E ja K kell 16-18 ja edasijõudnutel T ja N kell 16-18 Lai tn. 34 III k. auditooriumis.

Muusikaajalugu II (FLKU.02.005, 4 AP) Tiia Järg, Kristel Pappel.

Loengute toimumise ajad: 10. ja 11.sept., 8.ja 9.okt., 5.ja 6.nov., 3. ja 4.dets. E kell 16-18 ja T kell 10-14 Lai 34 III k. aud.

Loengutele eelregistreerimine vajalik, tel 375 669.

Suhtluspraktika (FLEE.04.118, 1 AP). Lektor Raili Pool. Kursus toimub üliõpilaste paaristööna, kusjuures ühele paarilistest on eesti keel emakeeleks, teisele võõrkeeleks.

Praeguseks on kursusele registreerunud hulk vene emakeelega üliõpilasi, oodatud on kõik eesti emakeelega üliõpilased, kes tahaksid praktiseerida suulist vene keelt ning ühtlasi pakkuda vene üliõpilastele eestikeelset suhtlusvõimalust. Registreerimine eesti keele (võõrkeelena) õppetoolis marksu maja 113. Esimene kokkusaamine 17. septembril 14.15 Tähe 154.

Majandusteaduskond pakub teiste teaduskondade majandushuvilistele tudengitele võimalust õppida kõrvalainena majandust. Kaheaastase programmi (maht 41.5 AP) täies mahus täitnutele annab majandusteaduskond vastava õiendi. Muidugi võib õppekavast valida ka üksikuid aineid ja õppida neid vabaainena. Registreerumine õppeinfosüsteemis või Narva 4 - A108. Õppekava ja tunniplaan on majandusteaduskonna koduleheküljel (http://www.mtk.ut.ee).

Slaavi filoloogia õppetool pakub algaval semestril tšehhi ja bulgaaria keele fakultatiivkursusi algajatele. Lähem informatsioon ja kursustele registreerimine slaavi filoloogia õppetoolis, tel. 375 351.

17.-21. septembril toimub California Ülikooli (USA) professori Aleksandr Ospovati loengukursus "Puškini "Kapteni tütre" ajaloolised alltekstid" (FLVE 03.161, 1 AP) 17.09. - 16 – 18 - hum, r. 425; 18.09. - 16 – 18 - hum, r. 425; 19.09. - 16 – 18 - hum, r. 427; 20.09. - 18 – 20 - ph, r. 102; 21.09. - 14 – 16 - ph, r. 102, 16 – arvestus samas. Pakutakse täiesti uut A. Puškini lugemisviisi. Kõik on oodatud! Registreerimine esimesel loengul. Info: vene kirjanduse õppetool, tel 375 353.

---

1. okt. 2001-11. veebr. 2002 toimub spetsiaalses interaktiivses veebipõhises õpikeskkonnas kursus "Euroopa Liidu õigus ja institutsioonid" (2 AP). Tegemist on sissejuhatava kursusega Euroopa Liidu temaatikasse, mis annab tervikliku pildi Euroopa Liidu olemusest, ülevaate peamistest poliitikavaldkondadest, institutsioonide ja õigussüsteemi funktsioneerimisest. Kursus on mõeldud eelkõige praktikutele, riigiametnikele, omavalitsuste, maakondade töötajaile, aga ka kõigile teistele huvilistele. Kursus algab 1. okt 12.15-14 Lossi 3-307. Hind: 1000, info tel 376 212, e-post: kruus@ec.ut.ee, registeerimine 28. septembrini aadressil http://ec.ut.ee.

---

13. sept.-5. okt. toimub usuteaduskonnas sissejuhatav loengukursus kirikuõigusest (1 AP). Kursuse viivad läbi dr Kurt-Friedrich von Scheliha ja Põhja-Elbe Kiriku asepresident, ülemkirikunõunik Henning Kramer (Kiel/Saksamaa).

Loengutes käsitletakse kirikuõiguse üldisi aluseid (Kirchenrecht), riigi ja kiriku vahelisi õiguslikke suhteid (Staatskirchenrecht), pastorite teenistusõigust (Pastorendienstrecht) ning kirikukohtu tegevuse praktilisi probleeme (kirchliche Gerichtsbarkeit). Loengud toimuvad saksa keeles, järeltõlkega eesti keelde. Loengud on mõeldud eelkõige usu- ja õigusteaduskonna üliõpilastele. Kõik huvilised on oodatud! Loengud toimuvad ph, aud 226:

K.-Fr. von Scheliha: K 12.09. 16-18, R 14.09. 14-16, K 19.09. 16-18, R 21.09. 14-16.

H. Kramer: K. 26.09. 16-18, R. 28.09. 14-16, K. 03.10. 16-18, R. 05.10. 14-16.

Info: Annika Konsap, tel 375 300.

Moraaliteoloogia (US00.02.011, 1 AP). Lektor Jaanus Noormägi, prof Lars Reuter, Aarhusi Ülikool. Kursuse eesmärgiks on tutvustada rooma-katoliiklikku eetika-käsitluse aluseid ja selle rakendamist.

15.10. 16.15-19.00 ph 227 Sissejuhatus,

16.10. 16.15-19.00 ph 227 Väidete põhjendamine ja motiiv,

17.10. 16.15-19.00 ph 227 Konkreetsed probleemid bioeetikas,

18.10. 16.15-19.00 ph 227 Katoliiklik sotsiaalõpetus,

19.10. 14.15-17.00 ph 227 Eksam.

Kursus toimub inglise keeles. Kõige olulisemad terminid tõlgitakse jooksvalt ka saksa keelde ning vajadusel eestikeelsed kommentaarid. Saadaval õppematerjal, mis jagatakse kursuse alguses. Eksam toimub eksami sooritajale sobivas keeles (inglise, saksa, eesti). Info: Annika Konsap, tel 375 300.

TEATED

Teavet Tartu Ülikooli inimuuringute eetika komitee kohta (sh dokumentidele esitatud nõuded) leiate internetist aadressil http://www.med.ut.ee/Informatsioon/Inimuuringute_eetika_komitee Dokumendid palutakse esitada TÜ farmakoloogia instituuti (Biomeedikum, Ravila 19) järgmisteks tähtaegadeks: 14. september, 12. oktoober, 9. november, 7. detsember ja 18. jaanuar. Info: Oivi Uibo, komitee sekretär, tel 319 607, oivi.uibo@kliinikum.ee.

Sügissemestril jätkub multimeediakeskuses õppejõudude pildistamine. Ootame kõiki fotograafi juurde, et teid digitaalselt jäädvustada ülikooli lähenevate juubelite künnisel. (Aeg fotograafi Andres Tennusega eelnevalt kokku leppida tel 375 232.) Multimeediakeskus

---

Mercedese Taksos üliõpilaspiletiga soodustus. Tel: 333 666, 051 333 66.

Kunstide osakond vajab modelle (tütarlapsed ja nooremehed). Info: Rein Külm, tel 056 60 17 19.

Tantsuklubi ALO ootab huvilisi seltskonnatantsu kursustele Hugo Treffneri Gümnaasiumisse. Algkursus esmaspäeviti, esimene tund 10. sept Algajate jätkukursus teisipäeviti, esimene tund 11. sept. Pakume aasta ringi tantsuvõimalust edasijõudnuile kolmapäeviti, esimene tund 12. sept. Kõik kursused algavad kell 19.30.

Info ja registreerimine: tel 474 248, 052 864 82 Ilme Tiik või ilmetiik@hot.ee.

TÜ Akadeemiline Naiskoor võtab uusi lauljaid vastu kõikidesse häälerühmadesse. Vastuvõtukatsed 6., 11., 13. septembril kell 18 TÜ ph aud 128. Huvilistel palume ette valmistada 1 laul. Info tel 420 676, Kristi.

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19. Info: tel 442 272, www.vkm.22 Reedel, 14. sept kell 19 TÜ aulas Sajandite klassika I, esineb Tallinna Kammerorkester. Solistid Kolja Blacher viiulil (Saksamaa), Natalia Gutman tšellol, Aleksei Ljubimov klaveril (Venemaa). Dirigent Andres Mustonen. Kavas Beethoveni Kolmikkontsert op 56 C – duur ja Sümfoonia nr 3 (Eroica) op 55 Es – duur.

POSTIRING ALATES 27. AUGUSTIST

	I ring	II ring
Postikantselei, Ülikooli 18-207	10.00	14.30
Majandusmaja, Jakobi 4-208	10.05	14.35
OI dekanaat, Näituse 20-213	10.15	14.45
AR dekanaat, Veski 63-1	10.20	14.50
Raamatukogu, Struve 1-250	10.25	14.55
BG dekanaat, Vanemuise 46-266	10.30	15.00
MT dekanaat, Vanemuise 46-203	10.30	15.00
SO dekanaat, Tiigi 80-116	10.35	15.05
Biomeedikum, Ravila 19, infosekretär	10.45	15.15
Füüsika instituut, Riia 142-109	10.55	-
FK dekanaat, Tähe 4-101	11.10	15.25
Õpetajate seminar, Salme 1-a	11.20	-
MJ dekanaat, Narva 4-A315	11.35	15.35
Postikantselei, Ülikooli 18-207	11.45	15.45

Kellaajad tugipunktides võivad kõikuda 10-15 min piires.

ÜÜRIMISTEENUSED
aastast 1992
PARIM VALIK ÜÜRIKORTEREID TARTUS
THE BEST SELECTION OF LEASE APARTMENTS IN TARTU
Akadeemia 3, Tartu www.korterid.ee Tel 07 302 844

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast
Logo ja/või foto kasutamine 50.–
Reklaamteksti rida 10.–
Kuulutuse rida 5.–
Korduvreklaam 10% odavam

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

14. september 2001

NR. 27 (2064)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

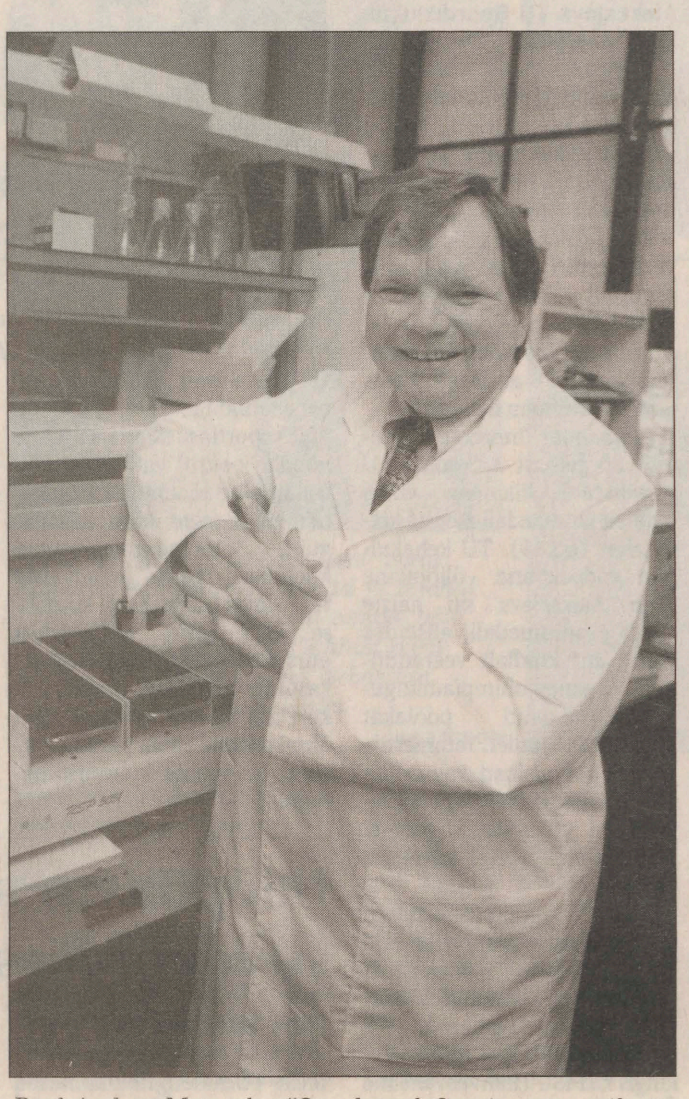
Geenifoorum avardab silmaringi

Andres Toode

13.-15. septembrini arutlevad maailma juhtivad biomeedikud ja geeniteadlased Tartus geenitehnoloogia foorumil biotehnoloogia arenguid ja arenguvõimalusi pärast inimese genoomi sekveneerimist ehk "lahtimuukimist" käesoleva aasta alguses.

"Inimese genoomi sekveneerimine tähendab inimgeneetikas sama, mis... No millega võrelda? Kui te seni pidanuks Piiblit uurima, ilma et teil olnuks Piibli teksti ja te oleks saanud tugineda vaid inimeste mälestusele sellest tekstist, siis nüüd, pärast sekveneerimist on meil "tekst" olemas. Ehk siis primaarinfo selle kohta, kuidas inimene on ehitatud," selgitab üks konverentsi eestvedajaid prof Andres Metspalu.

Loomulikult annab teksti taastamise asendumine teksti sisulise analüüsiga uurimistööle hoopis teise suuna ja kvaliteedi. Ehkki esialgu puuduvad veel, Metspalu võrdlust kasutades, "viited, kirjavahe- ja rõhumärgid ning tekst pole jaotatud lauseteks, vaid jookseb ühtlases jorus", aga see on ikkagi originaaltekst.

Prof Andres Metspalu: "On alanud Geenivaramu pilootprojekt geeniandmebaasi loomiseks". MEELIS LOKK / POSTIMEES

Foorumi teemad

Foorumil käsitletakse lähemalt komplekshaiguste geneetikat ja geneetilise informatsiooni võimalikke rakendusi uute ravimite väljatöötamisel ning geneetilise tagapõhjaga haiguste diagnoosimist ja neile ravivõimaluste loosimist.

Geenifoorumi nn VIP-esinejad on näiteks teadlane ja ühtlasi ärimees prof Klaus Lindpainter, kes juhib maailma kuue suurema farmaatsiakontserni hulka kuuluva Šveitsi firma F. Hoffmann-La Roche AG geenetika-alast tegevust. "Tegemist on tõenäoliselt kõige suurema farmaatsifirma kõige kõrgema esindajaga, kes kunagi Eestis käinud," kommenteerib Metspalu. Foorumil räägib asepresident ja prof Lindpainter geneetika ja genoomika mõjust tervishoiule ja sellest tulenevatest uutest võimalustest. Nii tervishoius kui äris.

Ian Durham Euroopa suurimast sekveneerimiskeskusest - Sengeri Keskusest. Tema teema "Inimese genoomi järjestus" annab kõneka vihje tema osalusele ühes viimase aja suurimas geneetika-alases saavutuses – inimgenoomi kaardistamises. Sengeri Keskus oli avaliku sektori teadusasutuste poolt läbi viidud inimgenoomi kaardistamise üks põhilisi alustalasid ja Ian Durham selle sekveneerimise tööst kirjutatud artikli üks põhiautoreid.

Geenetikamaailma korüfeedest võiks nimetada veel USA suurima biomeditsiiniasutuse, 20 miljardi dollarilise eelarvega USA riikliku genoomiuuringute instituudi teadlast Olli Kallioniemit, kes on välja töötanud kudede mikrokiibi, mis aitab uurida patoloogilisi kudesid ja näiteks kiirendanud ka vähi diagnoosimist. Siis foorumi kolmandal päeval esinev sakslane Ralf Baumeister, Ludwig-Maximiliansi ülikooli geenikeskuse teadlane ja Müncheni ülikooli biokeemiaprofessor, kes tutvustab foorumil mudelorganismi *C.Elegans*.

"Tegemist on ümarussiga. Kui inimesel on umbes 30 000 geeni, siis sellel ümarussil on umbes 20 000 geeni ja need on hämmastavalt sarnased. See võimaldab paljusid inimeste haigusi modelleerida selle ümarussi peal ja kui mingi ravi tagajärjel saab uss terveks, siis on tõenäoline, et see mõjub ka inimese peal," selgitab professor Metslpalu. "See ümarussi näide tõestab veel kord, et loodus on ühtne ja et inimesel ning kalal või kärbsel on palju rohkem ühisusi kui erinevusi."

Foorumi tähtsus

Just seda silmaringi avardavat funktsiooni peabki prof Metspalu konverentsi kõige olulisemaks kasuteguriks: "Eesti geeniprojekt sõltub otseselt sellest, kui hästi on meie arstid ja teadlased kursis maailmas toimuvaga. Nelisada konverentsile registreerinud inimest saavad kõige esmaklassilisema info otse maailma kõige tunnustatumatelt esindajatelt.

Nii kõrgetasemelist seltskonda pole Eestis veel käinud ja julgen väita, et sellise tasemega ülevaadet pole Eestis õppinud ja töötanud arstidel seni ka võimalik saada olnud." Prof Metspalu sõnul on oluline, et Eesti arstid saaksid aru, et pole mitte vaid üksikud geneetilised haigused, vaid igal haigusel on oma geneetiline komponent.

Loomulikult töötab konverents ka vastupidi – maailmast siia saabuvad geeniteadlased näevad, millega Eestis geneetikavallas tegeldakse ja mis tasemel tegeldakse. Metspalu sõnul pole eestlastel põhjust häbeneda, pigem vastupidi. "Samas võib meie teadus olla kasvõi maailma parim, kuid mis meil sellest kasu on, kui sellest keegi ei tea.

Teadust tuleb tutvustada, sellest sõltub teaduse rahastamine, rahastamisest omakorda ka teaduse tegemise võimalused. Ja foorum on väga hea võimalus näidata meie saavutusi ja tutvustada Eesti Geenivaramu projekti, sest siia tuleb peale teadlaste ka ärimehi, investoreid ja ajakirjanikke." Geenivaramu projekti tutvustamise eesmärki teenib ka Andres Metspalu ettekanne.

Geeniprojekt

Metspalu kinnitusel on Eesti Geenivaramu projekt praegu väga heas seisus. Aprillikuust septembrini valmistati ette lepingut, mis avaks rohelise tee rahastajate leidmiseks. Tulemuseks on 50-leheküljeline leping, mis peaks Metspalu kinnitusel geeniprojektile tagama kahekümne viieks aastaks stabiilse ja kindla arengu.

Tänaseks on alanud ka Eesti Geenivaramu pilootprojekt geeniandmebaasi loomiseks. "Esimese vereproovi võtmiseni loodame jõuda uue aasta alguses. Eks see ajakava pingeline on, aga intensiivselt tegutsedes on kõik võimalik."

ESSEEKONKURSS "GEENITEHNOLOOGIA MÕJU EESTI ÜHISKONNA ARENGULE"

I, II ja III kohta jagavad:
TÜ praktilise filosoofia 4. a üliõpilane Kristi Lõuk,
TÜ keskkonnatehnoloogia magistrant Renata Sõukand,
Eesti Õigusinstituudi õigusteaduse 3. a üliõpilane Marko Saag.
Esseed: www.geneforum.ee, www.konverentsid.ee ja www.hansa.ee.

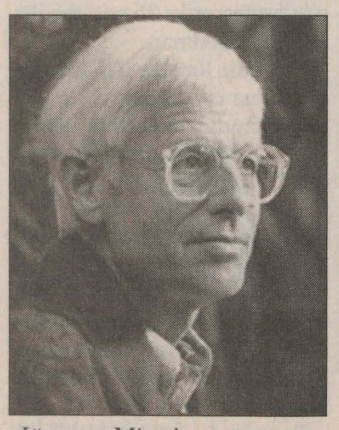
Esmaspäeval avatakse viies Saksa-Eesti akadeemiline nädal

Varje Sootak

15.-20. septembrini toimuva Academica põhiteemaks on tänavu teaduse ja eetika vahekord.

TÜ Eetikakeskuse juhataja, prof Margit Sutropi sõnul arutlevad Saksa ja Eesti teadlased, mismoodi eetikaküsimused muutuvad seoses teaduse enda arenguga ja miks nad on nii päevakorrale tõusnud. Prof Sutrop selgitab, et Eestis on teaduseetika küsimused päevakajaliseks muutunud eriti seoses biomeditsiini arengu ja geenivaramu projektiga. "Kuid see pole nii ainult Eestis, kogu maailmas on eetikaküsimused aktuaalsed, mitmel pool asutatakse seetõttu ka eetikakeskusi."

Aulaloengu "Teadus ja eetiline mõõde" peab kell 12 Konstanzi Ülikooli filosoofia ja teadusteooria keskuse juhataja prof dr Jürgen Mittelstrass (loeng on saksa keeles, sünkroontõlkega eesti keelde). Margit Sutrop märgib, et prof

Jürgen Mittelstrass.

Mittelstrass on ka juunis meie ülikoolis loodud eetikakeskuse rahvusvahelise kuratooriumi eesistuja ja olulisim välisnõustaja. Tänu temale sai TÜ Eetikakeskus kolmeks aastaks Volkswagen Stiftungi toetuse, mille abil käivitatakse eetikakeskuse tegevus, antakse välja viis doktoristipendiumi, kutsutakse külalisprofessoreid ja tõlgitakse eesti keelde eetika õpik.

Kell 17 aulas algava diskussiooni teema on "Eetilised dilemmad teaduses" (sünkroontõlge). Prof Sutropi sõnul arutavad Eesti ja Saksa teadlased, missugused on tänapäeva teadlaste ees seisvad eetilised valikud ja kas on olemas lahendamatuid eetilisi probleeme. "Filosoofid leiavad alati võimaluse kahelda, isegi siis, kui poliitikud on küsimused ära lahendanud. Eetilisteks dilemmadeks nimetatakse küsimusi, kus peab valima kahe halva võimaluse vahel. Tahame arutleda, kas see, mida paratamatu valikuna tihti esitatakse, tegelikult on vältimatu valik." Ta toob näiteks katsed embrüotega, küsimuse kas inimene peab teada saama oma geneetilistest riskidest, ravimatust haigusest jne.

Saksa teadlastest osalevad diskussioonis Konstanzi prof dr Jürgen Mittelstrass, Göttingeni Ülikooli kriminaal- ja meditsiiniõiguse prof, *rector emer* dr Hans-Ludwig Schreiber, kes pidas aulaloengu 1999. aasta Academical, Lüübeki Meditsiiniülikooli prof dr Dietrich von Engelhardt, kellel on tihedad sidemed Tartu Ülikooliga ning kelle bioeetika õpikut praegu eesti keelde tõlgitakse, ja Würzburgi Ülikooli prof dr dr Eric Hilgendorf, kellel on doktorikraad nii kriminaalõiguses kui filosoofias. Kaks viimast esinejat kuuluvad samuti eetikakeskuse kuratooriumi.

Eesti teadlasi esindavad diskussioonis professorid Hele Everaus, Wolfgang Drechsler, Toivo Maimets ja Jaan Sootak. "Arvan, et on oodata põnevat diskussiooni," loodab Sutrop.

Peale loengute ja seminaride teaduskondades ning raamatukogus tõotab huvitav tulla ka kolmapäeval kell 10 Biomeedikumi aud 1024 algav interdistsiplinaarne kollokvium "Kellel on õigus elule? Embrüod, tüvirakud ja kloonimine". Prof Schreiberi ja Hilgendorfi ettekandeid kommenteeritakse arstiteaduse (prof Everaus), juura (prof Sootak) ja filosoofia (prof Sutrop) vaatepunktist.

Laiemale publikule mõeldud rohke pildimaterjaliga ettekanne on veel Saksa müntide poliitilisest ajaloost ja esteetikast, mille peab Jena Ülikooli prof dr Gottfried Gabriel kolmapäeval kell 16 Lossi 3-223.

Peahoone auditooriumis 140 leiab esmaspäeval aset Saksamaa LV Suursaatkonna, TÜ ja mitmete fondide ning organisatsioonide teabepäev, kus saab infot nii Saksamaa kui Saksamaal õppimise kohta. Samuti tutvustatakse Saksamaa kultuuri ja majandust.

V SAKSA-EESTI ACADEMICA

Esmaspäeval, 17. septembril kl 12 TÜ aulas prof dr Jürgen Mittelstrassi loeng "Teadus ja eetiline mõõde".
Kl 17 aulas diskussioon "Eetilised dilemmad teaduses".
Academica kava UT 4. lk ja www.ut.ee/academica/.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Välisüliõpilased leiavad Tartu Ülikooli maailmakaardilt kergesti üles
LK 3

Aleksander Tammert ja Olga Aleksejeva tõid TÜ Spordiklubile kaks medalit
LK 2

Uued professorid Tartu Ülikoolis
LK 2

TÜ osaleb humanitaarteaduste europrojektis
LK 3

UUDISED

Eesti-Soome seminar koostööst tehnoloogias

Eile toimus Tartus seminar "Uued koostöövõimalused Soome firmade ja teadusasutustega: TEKESi tehnoloogiaprogrammid".

TEKES on Soome peamine tööstuslikku teadus- ja arendustööd finantseeriv riiklik institutsioon, kes eelmisel aastal toetas 2300 Soome teadus- ja arendustöö projekti kogusummas 6 miljardit krooni.

Nüüd on Soome Tehnoloogiaagentuur TEKES avanud võimaluse osaleda oma tehnoloogiaprogrammides ka Eesti firmadele ja teadusasutustele.

Tartu abilinnapea Margus Hanson rääkis Tartu ettevõtluse ja teaduse koostööst, TEKESi esindaja Kari Ruutu äriedu saavutamisest TEKESi ja EUREKA abil, Eesti Tehnoloogiaagentuuri esindaja Egert Valmra ESTAGi finantseerimisvõimalustest.

TÜ Innovatsioonikeskuse projektijuht Sirje Kahu kõneles innovatsioonikeskuse tegevusest teaduse ja ettevõtluse koostöö edendamisel.

Seminari korraldasid Soome Tehnoloogiaagentuur TEKES, Eesti Tehnoloogiaagentuur ESTAG ja TÜ Innovatsioonikeskus.

Ministeeriumi tänukiri prof Wolfgang Drechslerile

Sotsiaalteaduskonna avaliku halduse eriala avaaktusel andis haridusminister Tõnis Lukas tänukirja prof Wolfgang Drechslerile.

TÜ avaliku halduse prof Drechsler pälvis tänukirja märkimisväärse panuse eest avaliku halduse eriala arendamisel Eestis.

Maikuus valiti Drechsler Kesk- ja Ida-Euroopa parimaks avaliku halduse õppejõuks. Ta pälvis Alena Brunovska nim auhinna.

TÜ Spordiklubile tuli kaks medalit

Tiina Beljaeva
Eesti Akadeemilise Spordiliidu arendusjuht

Pekingi universiaadilt tõid Aleksander Tammert ja Olga Aleksejeva TÜ Spordiklubile kaks medalit.

Augusti lõpus tulevases olümpialinnas toimunud üliõpilaste suurjõuproovil oli Eestist võistlejaid kuuel alal 10 kõrgkoolist, lisaks mõned välismaal tudeerivad õppurid.

Delegatsiooni juhi, EASLi peasekretäri Ants Veetõusme sõnul oli universiaad eestlaste jaoks läbi aegade edukaim. 30 sportlasest koosnev delegatsioon noppis 8-aastase vaheaja järel Eestile kolm medalit.

Aleksander Tammert Audentese Kõrgemast Ärikoolist TÜ spordiklubi liikmena võitis kindlalt kuldmedali meeste kettaheites (65.19). TÜ kehakultuuriteaduskonna üliõpilane Olga Aleksejeva sai naiste epees pronksmedali, alistades napilt ent kindlalt veerandfinaalis Sydney olümpiamängudel esinenud poolakat Magdalena Kumiet. Tammertile jäi see universiaad vanusepiirangu tõttu viimaseks, Aleksejeval on võimalus järgmistel jõuproovidel veelgi paremini esineda.

Kõik TÜ üliõpilassportlased andsid endast parima ja said rahvusvahelises konkurentsis ning kuni 35°C kuumuses väärtusliku võistluskogemuse.

Universiaadi ajal toimus Pekingis ka FISU (Rahvusvaheline Üliõpilasspordiliit) peaassamblee, kus kõikide liikmesriikide esindajad, kaasa arvatud Eesti, said oma hääle anda põhikirja muudatuste osas, mis puudutab rahvusvahelist üliõpilasspordielu lähitulevikus. Lisaks toimus üliõpilasspordi teaduskonverents.

Aleksander Tammert (paremal) ja Olga Aleksejeva TÜ Spordiklubist said kuld- ja pronksmedali. TIINA BEJAEVA

Spetsiaalselt ehitatud universiaadiküla mahutas ligi 7000 sportlast-esindajat. Kahe nädala jooksul valitses üliõpilaslinnakus tõeline melu: pallimängijad tegid koos treeninguid, temperamentsemad koondised laulsid ja tantsisid tuju üleval hoidmiseks, kuumuse eest otsiti värskendust purskkaevudest, lõdvestuseks kasutati aktiivselt hotelli 14. korrusel asuvat basseini. Igal õhtul esitasid Hiina parimad artistid tunniajase kultuuriprogrammi.

Peaaegu kõik delegatsiooni liikmed astusid oma jalaga ka Hiina müürile. Lisaks oma sportlaskarjääri etteastele püüti osa saada tükikesest iidsest Hiina kultuurist. Tubli esinemine universiaadil on paljude jaoks oluline etapp enne olümpiakoondisse jõudmist.

Järgmine suveuniversiaad toimub kahe aasta pärast Lõuna-Koreas Daegus.

Suurvõistlusel osalesid 167 riigi üliõpilaskoondised kokku rekordilise arvu 6675 sportlase ja esindajaga.

Üliõpilaste saavutusi suveuniversiaadil

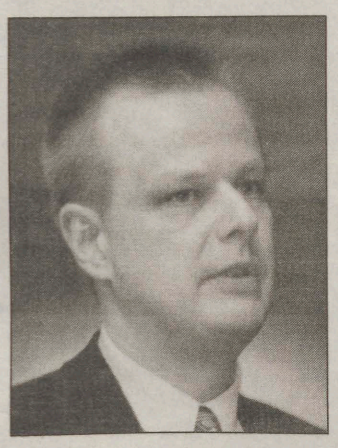
Tiina Beljaeva

Teiste TÜ tudengite tulemused olid järgmised. Majandusteaduskonna magistrant Jaanika Meriküll sai 100 m tõkkejooksus 29. (14.37, 35 osalejat) ja seitsmevõistluses 15. koha (4708 p, isiklik rekord, 22 osalejat).

Naiste 100 m jooksus tuli vene filoloogia üliõpilane Julia Krasnova 25. (12,52, isiklik rekord, 35 lõpetajat), naiste 400 m tõkkejooksus 23. (1:01.12). Kehakultuuriüliõpilane Marti Soosaar oli meeste kümnevõistluses 12. (6792 p, 24 osalejat).

Avaliku halduse tudeng Rasmus Toompere pääses judos -81 kg avaringist edasi võiduga, järgmises ringis tuli kaotus, jäädes jagama 13.-16. kohta.

Uusi professoreid Tartu Ülikoolis

Jaan Ross.

Professor Jaan Ross

TÜ nõukogu valis 31. augusti istungil muusikaprofessoriks 43 poolthäälega tagasi Jaan Rossi.

Ross lõpetas Tallinna Riikliku Konservatooriumi *cum laude* 1980. 1988 kaitses Leedu Riiklikus Konservatooriumis kunstiteaduse kandidaadikraadi ja 1992 Åbo Akadeemias psühholoogiadoktori kraadi.

1980-1996 töötas Eesti Keele Instituudis, 1993. aastast tänaseni töötab TÜs.

1993-1996 oli psühholoogia osakonna erakorraline professor, 1996. aastast filosoofiateaduskonna kunstide osakonna muusikateaduse ja -psühholoogia professor. 1996-1999 oli filosofiateaduskonna dekaan.

Peamised uurimisvaldkonnad: läänemeresoome regiviiside temporaalne struktuur, akustilise analüüsi rakendamine laulja vokaaltehniliste probleemide lahendamisel, helikõrguse taju iseärasused jt.

Professor Juhan Sedman

TÜ nõukogu juunikuu istungil valiti üldise ja mikroobibiokeemia professoriks 36 poolthäälega Juhan Sedman.

Sedman lõpetas TÜ keemia osakonna *cum laude* 1982, bioloogiakandidaat aastast 1990.

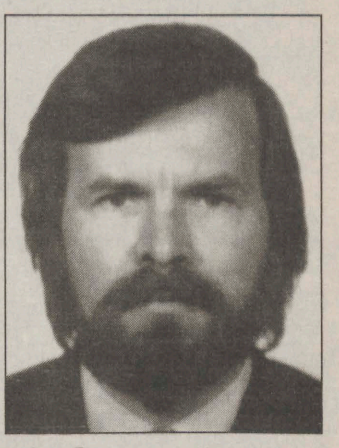
1992. aastani oli TÜs aspirant ja teadur. 1993-1997 oli järeldoktor Cold Spring Harbori laboris New Yorgis, 1997-1998 TÜ TÜMRI erakorraline vanemteadur, 1998-2000 Eesti Biokeskuse vanemteadur, 2000. aastast erakorraline dotsent ja biokeemia õppetooli hoidja.

Peamised uurimisvaldkonnad: 5S rRNA mikroheterogeensus ja geeni ekspressioon, papilloomiviiruste replikatsiooni biokeemiline analüüs ja mitokondriaalse DNA replikatsiooni analüüs biokeemiliste ja geneetiliste vahenditega.

Professor Alar Laats

31. augustil nõukogu istungil valiti luterliku usuteaduse professoriks 38 poolthäälega Alar Laats.

Laats lõpetas TÜ füüsika osakonna 1977. aastal, oli 1979-1980 TA Ajaloo Instituudi loodusteaduste filosoofia eriala aspirant. 1981-1989 õppis EELK Usuteaduse Instituudis, 1988-1989 Vene Õigeusu Kiriku Leningradi Vaimulikus Akadeemias.

Alar Laats.

1990 kaitses Birminghami Ülikoolis magistrikraadi teoloogias ning 1996 Cambridge'i Ülikoolis doktorikraadi.

1996-2000 töötas TÜ usuteaduskonna süstemaatilise usuteaduse ja filosoofia ajaloo õppetooli hoidjana, 2000. aastast süstemaatilise teoloogia ja filosoofia ajaloo professorina.

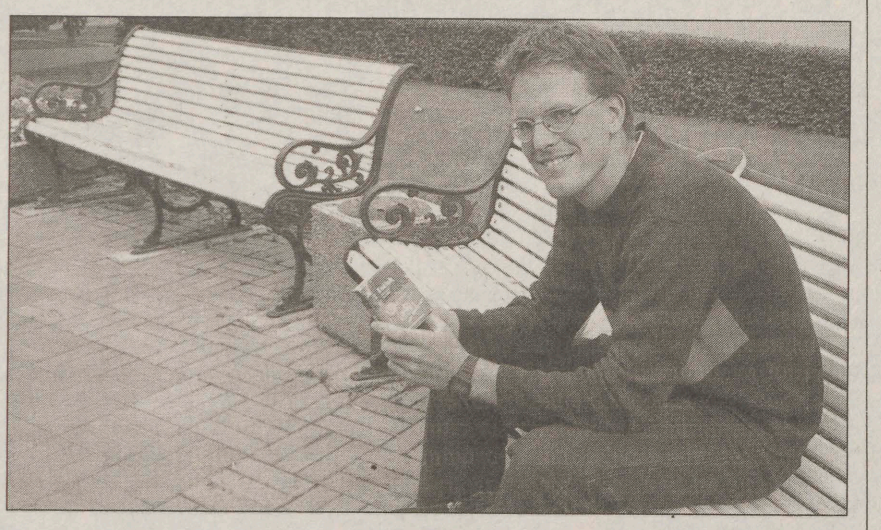
Peamised uurimisvaldkonnad: teoloogilised sidemed Õhtumaa ja Hommikumaa kirikute vahel, Eesti kirikulugu ja oikumeeniline teoloogia.

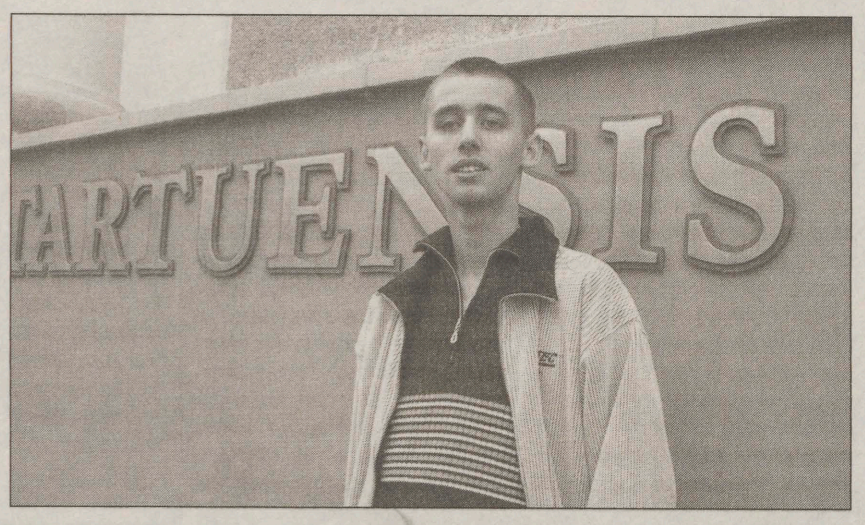
Välistudengid leiavad Tartu üles

Varje Sootak

Tartu Ülikooli välisüliõpilased Yumi Kawada Jaapanist, Michal Vanek Tšehhist ja Sebastian Rimestad Šotimaalt on oma koduülikooli ja Tartu ülikooli vahelised sidemehoidjad.

Tartu Ülikooli välisüliõpilased Yumi Kawada, Sebastian Rimestad ja Michal Vanek on Tartu rõõmsasti omaks võtnud, eriti aga ülikooli. Tšehhist pärit Michal ja Norrast tulnud Sebastian andsid intervjuu eesti keeles.

VARJE SOOTAK

Miks valisite oma õpingute jätkamiseks Tartu Ülikooli?

Yumi: Mul oli võimalik valida Tel Avivi ja Tartu ülikooli vahel, mõlemaga on Waseda Ülikoolil, kus olen kaks aastat poliitikateadusi õppinud, koostööleping. Oma eriala tõttu tahan rohkem teada vähemusrahvustest, unikaalsete riikide rahvast ja ajaloost. Kaalukeeleks oli ingliskeelne Balti õpingute programm Tartus.

Michal (soravas eesti keeles): Õppisin iseseisvalt eesti keelt, natuke aitas ka Tartu Ülikoolist Tšehhis tšehhi keelt õppiv sõber. Mul on ammu huvi keelte ja keeleteaduse vastu. Koolis õppisin inglise ja saksa keelt, iseseisvalt olen õppinud prantsuse ja ladina keelt. Praha Karli Ülikooli filosoofiateaduskonnas keskendusin leedu ja vene keelele, leedu keele kaudu jõudsingi Baltimaadesse ja eesti keeleni. Eesti keelt eriainena aga Karli Ülikoolis õppida ei saa, ka eesti keele õpikud ei meeldinud mulle, tahtsin lugeda keerulisemaid tekste ja kuulata oma kõrvaga eesti keelt.

Mõneti on keelehuvi seletatav ka sellega, et ema on tšehhi keele lektor Lääne-Tšehhi Ülikoolis Plzenis.

Sebastian (püüdlikult eestikeelseid sõnu otsides): Mulle kingiti kaks aastat tagasi Belgias sünnipäevaks väike sinine raamat "Räägime eesti keelt". Belgias olin ühe aasta välisõpilasena, seejärel läksin Sotimaale Aberdeeni Ülikooli politoloogiat õppima. Sündinud olen Saksamaal ja 15 aastat elasin Norras, ema on sakslanna, isa taanlane. Olen selline rahvusvaheline.

Oskan norra, saksa, prantsuse ja inglise keelt, ühe aasta õppisin ülikoolis ka vene keelt, aga see on raske. Eesti keelt hakkasin õppima sellest sinisest raamatust, kukkusin seda keelt armastama ja tahtsin selle keele selgeks saada just Tartus.

Kust saite infot Tartu Ülikooli kohta?

Yumi: Meil on ülikoolis materjalid kõigi ülikoolide kohta, kellega koostööd tehakse. Eesti kohta ei teadnud ma ise varem midagi, aga kui oli selge, et siia aastaks õppima tulen, hakkasin lugema nii jaapani- kui ingliskeelseid materjale Eesti kohta.

Michal: Tartu Ülikooli kohta leidsin materjali Tšehhi haridusministeeriumi koduleheküljelt, taotlesin siis stipendiumi ja saingi kolmeks kuuks. Infoallikaks oli mul koguaeg internet, lugesin Eesti ajalehti, kuulasin raadiot, vaatasin televisiooni.

Sebastian: Aberdeeni Ülikoolil Tartu Ülikooliga lepingut ega koostöösuhteid polnud, otsisin ise kogu info üles, tegin ise kõik paberid jne. Nüüd olengi mina side kahe ülikooli vahel.

Mida hakkate Tartus õppima?

Yumi: Baltimaade ajalugu, eesti keelt ja ajalugu, majandust, loodust…

Järgmisel poolaastal tahaksin kuulata rohkem loenguid Baltimaade praegustest probleemidest.

Michal: Eesti keelt, fennougristikat, tahan tegelda ka vene keelega, aga peamiselt ikka eesti keele ja keeleteadusega. Loodan siin palju eesti keelt harjutada. Kui Karli ülikooli lõpetan, hakkan ehk tegelema tõlkimise või diplomaatilise tööga, aga võib-olla hakkan hoopis ülikoolis õpetama.

Sebastian: Mulle sobib hästi ingliskeelne Balti õpingute programm, aga käin ka kahel politoloogia osakonna eestikeelsel loengul – rahvusvaheliste suhete teooriad ja kodaniku-ühiskond. Eelmisel nädalal ei saanud küll midagi aru, sel nädalal hakkasin juba üht-teist taipama. Ja eesti keele soovin päris selgeks saada.

Armastan väga keeli, keeled on mu hobi ja tahan Balti õpingute programmis ka läti keele kursuse võtta. Ja järgmisel semestril soovin võib-olla veel vene keelt õppida. Mu erihuvi on Ida-Euroopa endised kommunistlikud riigid ja seepärast on (otsib norra-eesti sõnaraamatust sõna "tähtis"– V. S.) ka vene keelt osata.

Mis Eestis üllatas, mis meeldib?

Yumi: Olen olnud varem Inglismaal, nii et Euroopas mulle erilisi üllatusi ei ole. Meeldib eestlaste iseloom, tundub, et nad sarnanevad jaapanlastega. Ja olen väga rahul, et mul on siin vähem allergiaprobleeme. Aga Tartus ei saa eriti kõrgete kontsadega käia nagu Tokios. Tartu on mägine.

Michal: Esialgu meeldib kõik – loodus, inimesed, Tartu, ülikool. Tartu on väga modernne linn ja linna süda on kenasti restaureeritud. Kontrastid on siiski suuremad kui Tšehhis. Ja ülikool meeldib, siin tundub kõik väga hästi korraldatud olevat. Üldiselt olen Baltimaade, sh Eesti oludega juba tuttav, olen uurinud nende maade kohta ja mul on siin ka sõpru, nii et tundmatusse kohta ma ei tulnud. Kolm kuud Tartus õppida on kindlasti vähe, loodan hiljem tagasi tulla.

Sebastian: Mulle meeldib väga, et Eesti on selline mägine, et on Toomemägi, on trepid, kust saab üles-alla tormata.

Aga Tartus tuleb palju tööd teha, st rohkem õppida kui oma Aberdeeni Ülikoolis.

Ja eestlased on väga huvitav rahvas, nendega on paljust rääkida ja hea suhelda ja mul on palju eestlastest sõpru.

Restitutsioonikonverentsi kogumik

Anu Laansalu
TÜ projektijuht

Trükist ilmus täpselt aasta tagasi toimunud rahvusvahelise restitutsioonikonverentsi ettekannete ingliskeelne kogumik.

Möödunud aasta septembris toimus ülikoolis rahvusvaheline restitutsioonikonverents "Eesti-Vene koostöö museoloogias: professor Morgensterni poolt rajatud kunstikogu kujunemine ja edasine saatus". See oli ajendatud TÜ kunstikogust. Augusti lõpus esitlesime kogumikku ka ülikooli kunstimuuseumis.

Tartu Ülikooli osalisel evakueerimisel 1915. aastal viidi Esimese maailmasõja lahingutegevuse eest Venemaale ka kunstimuuseumi originaalid. Eesti Vabariigi ja Nõukogude Venemaa vahel 2. veebruaril 1920 sõlmitud Tartu rahulepingu järgi koos muu Tartu Ülikoolist sõja eest varju viidud varaga Eestisse tagasi saabuma pidanud kunstikogu asub aga Voronežis. 1987. aastal algas kogu tagasisaamisele suunatud tegevus, mis alates 1988. aastast on Venemaaga läbirääkimiste staadiumis.

Konverents oli esimene omataoline Eestis, mis aitas näha Tartu kunstikogu probleemi laiemalt ja andis võimaluse avalikult arutada kunstikogu küsimust rahvusvahelise seadusandluse ja teistes riikides toimuva taustal. Oluline oli, et just Vene kolleegid olid Tartus, ülikoolis, kust kunstikogu, mille ajaloo keerdkäigud nende hoole alla on andnud, pärit.

Konverents võttis kokku ühe etapi kunstikogu tagasisaamisele suunatud tegevusest – probleemi teadvustamine Eestis, töötamine Venemaa suunal, et Venemaa tunnistaks kunstikogu probleemi olemasolu ja oleks valmis seda arutama.

See periood andis ka kultuurivara restitutsiooni käsitleva lepingu ja valmisoleku töötada selle lepingu järgi. Konverentsi tulemuseks on seegi, et tänavu märtsis toimusid Vene poole ettepanekul Eesti-Vene ekspertgruppide istungid Tartus ja Tallinnas ning mais Voronežis, kus töötati välja 2001/2002. tööaasta plaan kogu identifitseerimiseks ja kataloogi väljaandmiseks ning konverentsi korraldamiseks Voronežis 2002. aastal.

Kuna mõistame, et tagastamine on pikaajaline protsess, ja kogu praegusel valdajal on raske loobuda aastate jooksul omaks pidama harjutud varast, siis näeme tagastamist pikema aja jooksul. Oleme valmis leidma mitmeid mõlemale poolele huvipakkuvaid töövorme. TÜ Kunstimuuseum ja Voroneži Kujutava Kunsti Muuseum on kokku leppinud koostada ühiselt kunstikogu kataloog.

TÜ osaleb humanitaarteaduste europrojektis

Andres Toode

1. septembril käivitus Helsingi Ülikooli usuteaduskonna kirikuajaloo osakonna algatusel loodud uurimisprojekt "Kirikud ja Euroopa integratsioon".

Sellest võtavad partneritena osa Lundi, Glasgow', Tartu ja Münsteri ülikoolide ajaloolased ja teoloogid.

Tegemist on esimese humanitaarteaduste projektiga, mida EL oma 5. raamprogrammi kaudu finantseerib. Projekti kogumaksumus on 800 000 eurot, mis kulutatakse peamiselt teadurite palkamiseks.

TÜ usuteaduskonnal võimaldas projekt luua kaks uut töökohta. Kolme aasta jooksul loodavad projekti koordinatsioonikomitee liikmed eesotsas Helsingi Ülikooli usuteaduskonna kirikuajaloo professori Aila Lauhaga jõuda tulemusteni, mis valgustaksid kirikute rolli nii Lääne- kui Ida-Euroopa ühiskondades pärast Teist maailmasõda.

Periood, mida poliitiliselt iseloomustatakse enamasti külma sõjana, oli samas ka Euroopa integratsiooni aeg.

"Millised olid kirikute hoiakud selles poliitilises olukorras ja kuidas nad mõjutasid ühiskonda, on võtmeküsimuseks, millele vastamine võib anda lähteid ka tänastele Euroopa kirikutele oma koha leidmisel ühiskondliku situatsiooni mõjutajatena," ütles Riho Altnurme, projekti koordinatsioonikomitee liige Tartus.

Tema sõnul on küllalt tugev projektis osalejate rõhuasetus silla ehitamisele Ida- ja Lääne-Euroopa vahele, eesmärgiks eelarvamustevaba võrdlus olude vahel, milles kirikud töötasid siin- ja sealpool raudset eesriiet.

"Ilmselt on 5. raamprogrammi eksperdid suutnud projekti rahastamist toetades kõigutada suhteliselt levinud seisukohta, nagu poleks kirikuajalool tänasele päevale enam midagi uut öelda," arvas Riho Altnurme.

UUDIS

Gaudaeni näitus raamatukogus

3.-30. septembrini on TÜ Raamatukogu kataloogisaalis avatud Belgia kunstniku Gerard Gaudaeni graafika näitus.

Vabagraafikas on ta loonud arvukalt puugravüüri sarju, mis paeluvad oma tehnilise täiuslikkuse ning sügava inimlikkusega.

Näitus annab ülevaate Gaudaeni ligi 50-aastasest loomingust. Tutvuda saab kunstniku eksliibriseloomingu, vabagraafika ja nn perekonnagraafikaga, nagu kutsed, õnnitluskaardid, sünni- ja abiellumisteated, uue aasta õnnitluskaardid; samuti raamatuillustratsioonidega.

Väljapanek on valik Tartu kollektsionääri Heikki Lahi kogust.

Ajaloomuuseumis kaks uut näitust

Alates homsest saab TÜ Ajaloo Muuseumis vaadata näitust "Sisemine ilu II".

Näitus on jaanuaris Tallinna Linnagaleriis toimunud väljapaneku järg. Põhiosa moodustavad mikrofotod erinevatest rakkudest, mis vahelduvad ja sulavad kokku erinevast soost, vanusest ja ühiskonnakihist pärit inimeste fotodega. Tänapäeva kõrgtehnoloogiline optika ja uudne histotehnika võimaldavad saada teadusliku info taustal ka esteetilist naudingut.

Näituse autorid on Tiina Matt, Ivo Kolts, Agu Raudheiding, Vitali Vassiljev ja Andres Tennus. Taustaks kõlab Agu Raudheidingu muusika. Neile, kes inimsisemuse saladustesse sügavamalt tungida tahab, on mõeldud kaasnev loeng (vähemalt 8-liikmelisele grupile).

20. septembril kl 15 avatakse näitus "Ungari ajalugu vappidel". Põhjalike eestikeelsete kommentaaridega näitusel on kasutatud riiklikke, aadliperekondade, kiriklikke, maakondade, linnade ja tsunftide vappe, mis annavad ettekujutuse kogu Ungari ühiskonnast.

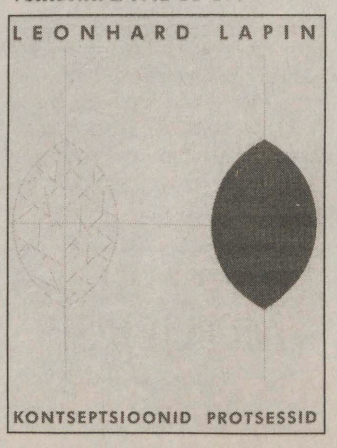
Muuseum on avatud K-P kl 10-17. Info: 375677, 050 223 94, renata@ut.ee.

Leo Lapini näitus Kunstimuuseumis

TÜ Kunstimuuseumis on avatud ülikooli vabade kunstide professori Leonhard Lapini näitus "Protsessid".

Kunstnik on välja pannud litograafiaid aastatest 1985-2001. Samanimelist graafikasarja alustas Lapin 1980. aastal, visualiseerides elegantse musta kujundi ja tühja pildiruumi kaudu näiliselt juhuslikke situatsioone, fragmente lõpmatusest, kosmilisest ruumist. Valik sarja lehti koos kunstniku kontseptuaalsete tekstidega on ilmunud 1996. aastal eraldi raamatuna.

Novembri alguseni ülikooli kunstimuuseumis avatud näitust täiendavad Lapini avalikud loengud. Näitus avatud novembrini E-R kl 11-17.

SAKSA-EESTI AKADEEMILINE NÄDAL ACADEMICA V

Loengud ja seminarid TÜ teaduskondades ja raamatukogus 18. ja 19. septembril

Pidulik avamine 17. sept kl 12 aulas. Avasõnad prof Jaak Aaviksoolt, tervitus haridusministrilt Tõnis Lukaselt, Saksa saatkonna kultuurinõunikult Carsten Wilmsilt. Järgneb aulaloeng prof dr Jürgen Mittelstrassilt.

Usuteaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Reinhart Staats "Haridusе mõiste ja eetika Adolf von Harnackil" (sks k) ph aud 226 kell 10.15.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof dr Reinhart Staats "Märtrite armastus. Vanimad teoloogilised allikad Rooma primaadi kohta" (seminar sks k) ph aud 226 kell 10.15 .

Õigusteaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof Hans-Ludwig Schreiber "Eutanaasia uus regulatsioon Hollandis – eeskuju Euroopale?" (sks k) luridicum aud 103 kell 10;

---

prof dr Eric Hilgendorf "Õigus elule ja selle põhjendus õiguses ja moraalis" (sks k) luridicum aud 103 kell 12;

---

prof dr dr h c Ingo von Münch "Teaduse vabadus kui õiguse ja eetika probleem" (sks k, magistrantidele, doktorantidele) luridicum, aud 203 kell 12.15-14.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Interdistsiplinaarne kollokvium "Õigus elule: embrüod, tüvirakud ja kloonimine" prof dr dr Eric Hilgendorf "Kloonimiskeeld ja inimväärikus", prof Hans-Ludwig Schreiber "Embrüouuringud ja koe kloonimine" (sks k, sünkroontõlge, ettekandeid kommenteeritakse nii meditsiinilisest (prof Hele Everaus), juriidilisest (prof Jaan Sootak) kui filosoofilisest (prof Margit Sutrop) vaatepunktist) Biomeedikum, aud 1024 kell 10-12;

---

prof dr dr h c Ingo von Münch "Õigus, poliitika, moraal, eetika" (sks k) luridicum, aud 212 kell 12.

Arstiteaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Dietrich v Engelhardt "Meditsiinieetika meditsiini õppekavades" (ingl k) Biomeedikum, aud 1024 kell 12;

---

prof Christian P. Speer "Kroonilise kopsuhaigus – uued patogeneetilised mehhanismid" "Surfaktantravi vastsündinu ägeda kopsuhaiguse ravimisel – uued andmed" "Neonataalne septitseemia ja vastsündinu kaitsemehhanismid" (ingl k) lastekliiniku aud (N. Lunini 6, I korrusel) kell 10.

Filosoofiateaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Gottfried Gabriel "Carnap ja Heidegger. Analüütilise ja kontinentaalse filosoofia vahekorrast" (sks k, soovijatele kohapeal kirjalik tõlketekst eesti keeles) Lossi 3 aud 223 kell 10;

---

prof dr Hain Rebas "Ajaloolane eetika ja poliitika heinakuhjade vahel" Lossi 3 aud 426 kell 10;

---

prof dr Wolfgang Kühlwein "Keele, mõtlemise ja tegevuse suhte mõju keeleuurimissuundade rakenduslikule potensiaalile" (loeng ja õpikoda ingl k) ph aud 140 kell 12.15.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof dr Hain Rebas "Sõltuvus ja opositsioon. Eesti NSV ajalookirjutuse muredest 1940-1950-ndatel aastatel" Lossi 3 aud 405 kell 10;

---

prof dr Wolfgang Kühlwein "Sotsiosemiootiline tee kultuuridevahelise leksikoloogia vaatlemisel: `kaunis` inglise, prantsuse ja saksa keeles" (ingl k) ph aud 140 kell 12.15;

---

prof dr Gottfried Gabriel "Saksa müntide poliitiline ajalugu ja esteetika" (saksa keeles, üldarusaadav ettekanne, rohke pildimaterjaliga, tõlge eesti keelde) Lossi 3 aud 223 kell 16.

Bioloogia-geograafiateaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Dr Sigrid Wrobel "Kuidas puu kasvab – dendrokronoloogi vaade" kell 10.

"Aastarõngasdateerimine: põhimõtted ja võtted" kell 11 Narva mnt 4 aud B101 (ingl k).

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Dr Sigrid Wrobel "Ajaloolise ja arheoloogilise puidu dateerimine Saksamaal" kell 10.

"Ajaloolise puidu dateerimine Eestis" – Alar Läänelaidi kaasettekanne kell 12-14 Narva mnt 4 aud B101 (ingl k) TÜ dendrokronoloogialabori külastus (Lai 36) kell 16 .

Füüsika-keemiateaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Ferdinand Hucho "Valu neurokeemia" (inglise keeles) keemiahoone aud 430 kell 10.15.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof dr Ferdinand Hucho "Retseptorid ja toksiinid" (ingl k) keemiahoone aud 436 kell 10.15.

Kehakultuuriteaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Oliver Stoll "Vaimne treening vastupidavusalade sportlastel" (ingl k) Jakobi 5 aud 302 kell 10.15.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof dr Oliver Stoll "Spordipsühholoogiline nõustamine tippspordis" (ingl k) Jakobi 5 aud 302 kell 10.15.

Majandusteaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Wilfried Fuhrmann "Fikseeritud vahetuskurss, valuutakomitee süsteem ja integratsioon" (inglise keeles) Narva mnt 4 aud A114 kell 9;

---

prof dr Müller-Hagedorn "Kaubandusettevõtete vajadus ja roll turustuskanalites" (ingl k) Narva mnt 4 aud A114 kell 11.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof dr Müller-Hagedorn "Kaubandusettevõtluse võrdlevanalüüs" (sks k, tõlge eesti k) Narva mnt 4 aud B306 kell 10.15.

Matemaatika-informaatikateaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Jürgen Läuter "Matemaatika teoreetiliste ja rakenduslike aspektide vahekord, meie lähenemine mitmemõõtmelise statistilise analüüsi meetodite kombineerimisel" (ingl k) Vanemuise 46 aud 137 kell 10.15-12;
prof dr Karin Harbusch "Šansid ja riskid inimese suhtlemisel arvutiga" (ingl k) Tähe 4 aud 160 kell 12.15.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof dr Jürgen Läuter "Mitmemõõtmelised testid ja uued usalduspiirkonnad, mudelite valiku ja mitmese võrdlemise protseduurid" (ingl k) J. Liivi 2 aud 208 kell 10.15;

---

prof dr Karin Harbusch "Loomuliku keele genereerimine" (ingl k) J. Liivi 2 aud 208 kell 12.15.

Matemaatilise statistika instituudi töötajate ja kraadiõppurite konsultatsioonid prof dr Jürgen Läuteriga J. Liivi 2 (4. k) kell 16.

Sotsiaalteaduskond

TEISIPÄEV, 18. SEPT

Prof dr Jürgen Backhaus "Law and Economics koolkonnad" (kursusel "Õigusmajanduslik analüüs avalikus halduses" osalejatele ning õppejõududele, ingl k) Tiigi 78 aud 241 kell 10;

---

prof dr Wolf-Rüdiger Walburg "Bioeetika ja illusioon perfektsest inimesest – raskete puuetega inimesed individuaalse eripedagoogilise arendamise ja bioeetilise diskrimineerimise pingeväljas" (ingl k) Tiigi 78 aud 119 kell 10;

---

prof dr Jürgen Backhaus "Dorpati/Tartu panus riigiteadusliku konsensuse kujunemisele: tagajärjed globaliseerumise ajajärgul" (avalik loeng, ingl k) Tiigi 78 aud 236 kell 14.

Raamatukogu

TEISIPÄEV, 18. SEPT

W. Struve 1 ruum 202 dr Thomas Stäcker "Vanaraamat internetis – esitlus ja kirjeldamine" (sks k) kell 10;

---

prof Dr Klaus Krug "Multimeediumid kõrgkooli raamatukogus" (sks k) kell 12.

KOLMAPÄEV, 19. SEPT

Prof Dr Klaus Krug "Kõrgkooli raamatukogude eelarvemudelid" (sks k) kell 10;

---

dr Thomas Stäcker "Raamatukoguhoidja – lüli raamatukogu ja teadlase vahel" (sks k) kell 12.

ÕNNITLEME

60

Rein Raamat,
vanemteadur – 16. sept
Tiina Mullamaa,
õpetaja – 17. sept
Mihkel Kerikmäe,
tehnoloogiaspetsialist – 18. sept
Sirje Krikk de Mateo,
assistent – 20. sept

65

Leili Järva,
vanemlaborant – 14. sept
Helvi Neimann,
majahoidja – 14. sept

70

Erich Kuus,
emeriitprofessor – 16. sept

75

Viktor Palm,
emeriitprofessor – 17. sept

KURSUSED

Slaavi filoloogia õppetool pakub algaval semestril tšehhi ja bulgaaria keele fakultatiivkursusi algajatele. Lähem informatsioon ja kursustele registreerimine slaavi filoloogia õppetoolis, tel 375 351.

LOENGUD

Joensuu Ülikooli professor Päivi Atjonen külalisena pedagoogika osakonnas. Loengud "Informatsiooni ja kommunikatsioonitehnoloogiast ja selle kasutamisest üldhariduskoolis" 24.-27. septembrini inglise keeles.
24. sept kl 16.15 - 17.45 Lossi 3-217; 25. sept kl 16.15 - 17.45 Lossi 3-215; 26. sept kl 16.15 - 17.45 Lossi 3-427.
Loeng "Pedagoogiline eetika" 26. sept kell 10.15 - 11.45 Ülikooli 16-102.
Olete oodatud! Osavõtust teatada 20. septembriks sirts@ut.ee või tel 375 155 kell 10-14.

---

21. septembril kell 9.30 - 12 korraldavad Sihtasutus Eesti Õiguskeskus Ja Tartu Ülikooli Euroopa Kolledž Eesti Õiguskeskuse konverentsisaalis (Tartu, Lossi 19) seminari "Tervishoiupoliitika, hullud lehmad ja komitoloogia – Euroopa Kohtu viimase aja jurisprudents". Lektor: prof Udo Kollatz (Saksamaa, Darmstadti Tehnikaülikooli auprofessor), euroopa õiguse õppejõud TÜ euroteaduskonnas. Seminar on inglise keeles. Osavõtt on tasuta. Info: 300 472.

KAITSMISED

14. septembril kell 10.15. kaitseb K.-U. Groth õigusteaduskonnas doktoritööd "Ist die Reform der Hauptverhandlung im deutschen Strafprozess durch Tat-oder Schuldinterlokut in Anlehnung an das anglo-amerikanische Recht geboten?". Töö oponendid on Stralsundi Ülikooli prof dr Eilsberger ja TÜ külalisprof E. Kergandberg. Töö kaitsmine toimub luridicumis Näituse tn 20 aud. 216.

---

14. septembril kell 12.15 kaitseb luridicumis aud 216 P. Pikamäe õigusteaduskonnas magistritööd "Tahtluse mõiste karistusõiguses: psühholoogiline käsitlus". Juhendaja prof J. Sootak, oponent TÜ külalisprof. U. Lõhmus.

---

20. septembril kell 14.15 kaitseb Tähe 4-170 Urmas Raudsepp doktoritööd "Wind-driven circulation in the Gulf of Riga" (Tuule genereeritud tsirkulatsioon Liivi lahes) keskkonnafüüsika erialal. Juhendajad prof Jüri Elken (TÜ Eesti Mereinstituut) ja prof Rein Rõõm (TÜ). Oponendid prof Vladimir Zalesny (Institute of Numerical Mathematics, Moscow) ja prof Urmas Lips (Eesti Mereakadeemia). Info: Hanno Ohvril, tel 375 553.

---

27. septembril toimub keemiaosakonna doktoritööde kaitsmine Jakobi 2-430:
kell 10 kaitseb keemilise füüsika instituudi doktorant Viljar Pihl doktoritööd "The Study of the Substituent and Solvent Effects on the Acidity of OH and CH Acids" PhD teaduskraadi taotlemiseks. Juhendaja prof Ilmar Koppel, oponendid dots P. Burk ja dots U. Mölder;
kell 11.30 kaitseb sama instituudi doktorant Natalia Palm doktoritööd "Specification of the Minimum Sufficient and Significant Set of Descriptors for General Description of Solvent Effects". Juhendajad emeriitprof Viktor Palm ja prof Ilmar Koppel, oponent keemiadr T. Pehk (Rahvuslik keemilise ja bioloogilise füüsika instituut).

TEATED

Mercedese Taksos üliõpilaspiletiga soodustus. Tel: 333 666, 051 333 66.

Tartu üliõpilaste looduskaitseringi 44. tegevushooaja avamatk algab laupäeval, 15. septembril kell 10 Taevaskojast, Suure Taevaskoja müüri ning Ahja jõe kaldalt. Matka lõppsiht on Valgemetsa noortelaager, kus asub ka ööbimispaik.
Kohalejõudmiseks on kolm varianti: reedel kell 18.30 väljub Tartu-Orava rong, millega saab sõita Taevaskotta ning Saesaares telkida; laupäeval kell 8.15 väljub Tartu maaliinide bussijaamast buss Taevaskotta või hääletada Tartu-Põlva maanteel, kus laupäeva hommikul on küllalt tihe liiklus. Osavõtumaks 30 kr sisaldab ööbimise pioneerilaagris, sauna, õhtusöögi, peokulud. Varustuseks mugavad matkasaapad, magamiskott, sööginõud, külmarohi, isiklikud tarbed.

SÕIDUKID

Autode kvaliteetne hooldus või remont (sh mootori või kere remont, värvimine vms). Info: Lembit, tel 055 341 58.

Teisipäeval, 18. septembril kl 18 uute näitlejate konkurss Tartu Üliõpilasteatris Kalevi 24, III korrus. Esitada luuletus, laul või proosapala. Info: Kalev Kudu, tel 055 696 846.

Elektroonik otsib tööd.
Info: tel 375 525.

21. septembril kell 13 toimub Zooloogia ja Botaanika Instituudis Riia 181 raamatu "Eesti jõed" esitlus.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja Piletikeskus avatud E-L kl 12-19. Info: tel 442 272, www.vkm.ee

---

Reedel, 14. sept kell 19 TÜ aulas Sajandite klassika I, esineb Tallinna Kammerorkester. Solistid Kolja Blacher viiulil (Saksamaa), Natalia Gutman tšellol, Aleksei Ljubimov klaveril (Venemaa). Dirigent Andres Mustonen. Kavas Beethoveni Kolmikkontsert op 56 C – duur ja Sümfoonia nr 3 (Eroica) op 55 Es – duur.

Teisipäeval, 25. sept kell 19 TÜ aulas sarjast Sümfooniaorkestreid maailmast II. Norra kammerorkester, dirigent Terje Tunnesen. Kavas: Tüüri "Illusion", Nordheimi "Järelehüüe", Schönbergi "Selginenud öö", Bachi Kontsert kahele viiulile ja orkestrile d-moll BWV 1043, Griegi Süit "Holbergi aegadest".

Presidendi kultuurirahastu noore teadlase preemia

Sihtasutus Vabariigi Presidendi kultuurirahastu kuulutab välja 2001. aasta noore teadlase 40 000-kroonise preemia konkursi.

Preemia on mõeldud noorele Eesti päritolu teadlasele, kes teeb uurimistööd Eesti või välismaa kõrgkoolide või teadusasutuste juures. Kandideerija peab olema alla 35 (k. a) aasta vana ja tal peab olema teadusdoktori kraad. Kandidaate võivad esitada nii noored teadlased ise kui nende juhendajad, tööandjad jt, samuti rahastu nõukogu liikmed. Kandideerimiseks esitada kirjalik avaldus koos isikuandmete ja lühikese elulooga, teadustöö kirjeldus, asjassepuutuvate avaldatud teadustööde loetelu ning vähemalt 2 soovitust töö juhendajalt või õpetajalt. Preemia saaja püüab saavutada Eesti kõrgkoolidega kokkuleppe pidada aasta jooksul vähemalt 2 tasuta akadeemilist loengut oma uuritaval teemal. Võimaluse korral on eelistatud loengud kolledžites Narvas, Pärnus, Haapsalus või mujal väljaspool Tallinnat ja Tartut. Dokumendid saata 25. septembriks Vabariigi Presidendi kultuurirahastule: Weizenbergi 39, 15050 Tallinn.

Paul ja Marta Lannuse nim stipendium

TÜ Sihtasutus kuulutab välja Paul ja Marta Lannuse nim stipendiumikonkursi. Stipendium toetab geoloogiat ja geograafiat õppivaid üliõpilasi. Välja antakse üks stipendium (5000 kr).
Kandideerijatel esitada ph ruumi 207 12. oktoobriks:
- *curriculum vitae*,
- ülevaade erialasest ja ühiskondlikust tegevusest (sh ülevaade kavandatavast või teostatavast uurimistööst),
- kandideerija majandusliku olukorra kirjeldus,
- juhendava õppejõu soovitus,
- dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust.

Stipendium antakse kätte emakeelse ülikooli aastapäeva ürituste ajal detsembri algul.

TÜ Seitsmenda Samba Fondi stipendiumikonkurss

TÜ Seitsmenda Samba Fondi stipendiumikonkursi eesmärk on toetada kõige silmapaistvamate üliõpilaste õppe- ja teadustööd.
Antakse kaks ühekordset stipendiumi (20 000 kr). Kandideerida võivad kõik TÜs õppivad bakalaureuseõppe kahe viimase aasta üliõpilased, magistrandid ja doktorandid. Määramisel võetakse aluseks õppeedukus, erialane ja ühiskondlik tegevus.
Kandideerijatel esitada ph ruumi 207 12. oktoobriks:
- stipendiumitaotlus (vorm ülikooli postikantseleis),
- *curriculum vitae*,
- ülevaade erialasest ja ühiskondlikust tegevusest koos juhendava õppejõu soovitusega,
- dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust (sh keskmise hinde äranäitamine).

Seitsmenda Samba Fondi stipendiumid antakse kätte 5. novembril.
Info: tel 375 852, im@ut.ee, www.ut.ee/sihtasutus/.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

21. september 2001

NR. 28 (2065)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Saksamaa teadlased professorid Jürgen Läuter, Jürgen Mittelstrass, Hans-Ludwig Schreiber ja Dietrich von Engelhardt. JAAK NILSON

Teadlased eetiliste valikute vahel

Varje Sootak

Eetiliste dilemmade üle teaduses arutasid Saksa ja Eesti teadlased Academica diskussioonil.

Väitluses osalesid aulaloengu pidanud prof Jürgen Mittelstrass, prof Hans-Ludwig Schreiber, prof Dietrich von Engelhardt ja prof Jürgen Läuter ning professorid Hele Everaus, Toivo Maimets, Wolfgang Drechsler ja Jaan Sootak. Diskussiooni juhtis TÜ Eetikakeskuse juhataja prof Margit Sutrop.

Kas teaduseetika või kodanikueetika?

Aulaloengust "Teadus ja eetiline mõõde" prof Mittelstrassi kõlama jäänud teesi – teadlane on eelkõige kodanik ja teaduseetika kodanikueetika – diskuteerijad toetasid. Prof von Engelhardt märkis, et näiteks meditsiinieetika ei ole küll erieetika, ent on samas kui eetika erilises olukorras – sünd, surm, haigused. "Arst vastutab, riskib, suhtleb patsiendiga, mida kõike ei saa igapäevaelu probleemidena analüüsida."

Prof Maimets käsitles teaduseetikat teaduse ja ühiskonna suhtlemise piiripunktina – kuidas teadlane suhtleb ühiskonnaga; märkides, et erinevad riigid reguleerivad teaduses tekkinud probleeme erinevalt. Näiteks embrüotest saadud tüvirakkudega töötamise regulatsioon on erinev Inglismaal ja USAs. Hiinas võib aga arst ema ja lapse kaitse seaduse alusel meditsiiniliste näidustuste korral teha abordi ema nõusolekuta. "Ja see on minu meelest puhas eugeenika ning oleks teaduseetika tegevusväli."

Eetilised piirid

"Kus tuleks seada teadustegevusele eetiline piir: stopp, siit ei tohi edasi minna," päris prof Sutrop väitluslaua taga istujailt.

Prof Maimets väitis, et teadus ongi loodud piire ületama. Kui jätame mingi koha peal uurimise pooleli, ei suuda me öelda, milliste probleemideni see viia võib." Prof Schreiberi sõnul seab näiteks geneetilistele uuringutele oma piirid Euroopa inimõiguste konventsioon, kuid rõhutab, et piirid muutuvad, ja toob näite: kui 1907. aastal opereeris arst noaga südant, visati ta n-ö ühiskonnast välja.

Prof von Engelhardt näeb dilemmat uuringute ja nende tulemuste kasutamise vahel, sest sageli ollakse küll teatud uuringute vastu, kuid samas kasutatakse nende tulemusi, nagu oldi näiteks insuliini kunstliku tootmise vastu." Temapoolne ettepanek oli jõuda tänapäeva multikultuurilises ühiskonnas minimaalsegi konsensuseni, et meditsiiniuuringute piirid inimväärikuse piiridesse jääksid.

Prof Everausi arvates on see ka teatud mõttes harituse küsimus, millele saab kaasa aidata ka ülikooli õpetus. Ühiskonna vastutuse osatähtsust toonitas prof Drechsler: "Pole olemas teadust väljaspool ühiskonda," ja sellega olid väitlejad päri.

VÄITLEJATE SOOVITUSI

- **suhtuda probleemidesse optimistlikult ja suuta ka teisi nendest nii aru saama panna (Everaus),**
- **teha enne valikut selgeks, mis sellega kaasneb (Maimets),**
- **arvestada eetilise dilemma valikul õiguskorra põhimõtteid (Schreiber),**
- **rohkem konsensust erinevate teaduste vahel ja rohkem ekspertide arvamuste arvestamist (Läuter),**
- **enam eetilist kasvatust kodus ja koolis ning koostööd poliitikutega (von Engelhardt),**
- **selgust ja otsusekindlust segastes olukordades (Mittestrass)**

Prof Mittelstrass soovitas eristada üldisi piire, mida teadus ei tohi ületada (näit natside käitumine vaimuhaigetega), ja piire, mille üle on võimalik diskuteerida (geeniteraapia, tüvirakkude uurimine jm).

Universaalse standardi võimatusest

Kolmanda teemana tõi prof Sutrop välja probleemi, kus universaalsete standardite loomisel eetikaküsimuste lahendamiseks ilmneb, et teaduslikus praktikas õigeks või valeks peetav lahendus sõltub sellest, mida antud ühiskonnas õigeks või valeks peetakse.

Näiteks Saksamaal on embrüote kasutamine uurimistöös keelatud, kuid neist saadud tüviraku liine tohib kasutada. "Kas see on moraalne, kui kasutame teiste töö vilju?" küsib prof Schreiber.

Prof Sutropi sõnul on erinevate ühiskondade moraalsete standardite taga tihti majanduslikud või religioossed põhjused. Selle taga võib olla ka erinev arusaam inimesest – kas inimelu tekib sünnimomendist või viljastamise hetkest jne. Kui prof Mittelstrass loodab, et võib-olla tulevikuühiskonnas erinevad moraalid lähenevad üksteisele, siis von Engelhardt on skeptilisem – erinevatest põhimõtetest lähtuvaid erinevaid religioone on liiga palju. Ka prof Drechsler välistab erinevate kultuuride ja ühiskondade kokkuleppimise võimaluse, eriti praegusele fundamentalistide tegevusele viidates.

Prof Läuteri sõnul reguleerub palju probleeme mitte ainult läbi traditsioonide ja religioonide, vaid läbi praktilise mõtlemise. "Kui universaalsed kokkulepped sünniksid, kas ei valitse siis hoopis oht, et need on pealesunnitud teisele osapoolele, ja kas see on siis eetiline?" küsib prof Everaus ja toob näite arstipraktikast, kus patsient ei taha võõrast verd üle kanda lasta, aga arst soovib seda. Prof Sootak leiab, et on siiski universaalseid norme, abort on igal juhul tapmine.

"Ehk jõuame aga üksteisemõistmisele lähemale, kui suudame suhelda erinevate kultuuride ja religioonidega. Ühishuvid võivad sündida informeeritud arusaamisest," pakub prof Everaus. Ka prof Sutrop loodab, et mida enam suudetakse põhjendada oma ühiskonnas väljakujunenud moraalinorme, seda enam on loota, et globaliseeruvas maailmas neid ka üle võetakse.

Prof Mittelstrass rõhutab, et eetika ei võta üksikisikult otsustusvastutust – inimene peab kasutama üldisi veendumusi oma konkreetses käitumises.

Paratamatud valikud?

Prof Sutrop ärgitab mõtlema selle üle, kas poleks teinekord vaja kahest lahedusest ühe valimise asemel otsida hoopis kolmandat teed. Kas dilemma alati ongi dilemma – seda võimendab vahel meedia, vahel on teadlasel endal hoopis nii mugavam? Näiteks esitatakse asja nii, et paljude haiguste raviks on hädavajalik uurida embrüotest saadud tüvirakke. Geenivaramu projekti puhul väidetakse, et geenidoonoritele tuleb anda võimalus saada teada kõiki oma geneetilisi riske, sh ka haigustest, mida ei osata veel ravida. Nagu oleks tegemist ainsa valikuvõimalusega.

Nurgakivi matemaatikahoonele

TÜ ehitusteenistuse juhataja Ahto Põldes ja projektijuht Tauno Lang näitavad nurgakivi kohta. VARJE SOOTAK

Varje Sootak

Esmaspäeval, 24. septembril kell 13 pannakse nurgakivi matemaatikateaduskonna õppehoonele aadressil Liivi tänav 2.

TÜ ehitus- ja remonditeenistuse juhataja Ahto Põldes ütles, et ehituse alustamiseks vajalikud eeltööd on tehtud ning et praegu käib vundamendi ehitamine. Maja kerkib arvutuskeskuse endise masinasaalihoone asemele. Ehitajaks on AS Rand&Tuulberg. "Uue hoone ehk arvutuskeskuse juurdeehituse osa kogumaksumus on 33 610 000 krooni," märkis Põldes. Hoone valmib järgmise aasta mais.

Esindus lahendab soodustuste küsimust

Silver Meikar
TÜ Üliõpilasesinduse teabetoimkonna esimees

Üliõpilasesinduse juhatus otsustas kolmapäeval ühineda ülikooli pöördumisega haridusministeeriumi poole sõidusoodustuste kompenseerimise lahendamiseks.

Üliõpilasesindus peab absurdseks olukorda, kus ministeerium võlgneb mitme kuu sõidusoodustused.

Esinduse sotsiaalvaldkonda kureeriv Laura Paide kohtus esmaspäeval ülikooli finantsdirektori Taimo Saaniga. "Praeguse seisuga on sõidukompensatsioon maksmata aprilli, mai ja juuni eest," kinnitas Paide.

31. mail asendati vana sõidusoodustuste kompenseerimise kord uuega, mille järgi kompenseeritakse sõidusoodustused sellises mahus, nagu haridusministeerium raha eraldab. "Vastavalt uuele määrusele on sellest sügisest võimalik kompenseerida vaid üks edasi-tagasi-kojusõit," väitis Paide. Üliõpilasesinduse juhatuse arvates ei ole see kindlasti piisav. Varem kehtinud korra järgi said üliõpilased sõidusoodustust 4-5 edasi-tagasisõidu eest kuus, sõltuvalt nädalavahetuste arvust.

TÄNA LEHES

Karl August Hermann 150
LK 3

Avatud ülikooli õppe kvaliteedist 1.
LK 2

Moritz Hermann Jacobi 200
LK 3

Sporditeadlased esitlesid teaduskirjandust
LK 2

UUDISED

Tulekul rahvusvaheline juristide konverents

27. ja 28. septembril toimub Vanemuise Kontserdisaalis rahvusvaheline konverents "Eesti uus tsiviilseadustik ja Euroopa eraõigus".

Konverents avatakse neljapäeval, 27. septembril kl 9. Kell 13.30 annavad justiitsminister Märt Rask, Riigikogu õiguskomisjoni esimees Jüri Adams, Riigikohtu esimees Uno Lõhmus ja TÜ eraõiguse instituudi juhataja prof Paul Varul pressikonverentsi.

Pressikonverentsi peateemaks võib prof Varuli sõnul kujuneda eeldatavasti 26. septembril vastuvõetav võlaõigusseadus kui tsiviilseadustiku kõige mahukam osa.

Konverents on pühendatud Eesti tsiviilseadustiku valmimisele, kavas on 28 ettekannet Eesti ja välismaa juristidelt. Rohkem kui 600 osavõtjaga konverents on taasiseseisvusaja suurim juristide üritus Eestis. Sellel osaleb enamik Eesti kohtunikke, notareid, advokaate jt juriste.

Lepingud uudsete kütuseelementide väljatöötamiseks

18. septembril sõlmisid TÜ ning Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut lepingud aktsiaseltsiga Elcogen.

Lepingu kohaselt tellib Elcogen ülikoolilt ja KBFI-lt mahukad teadusuuringud uudsete kütuselementide tehnoloogia väljatöötamiseks. Elcogen on Eesti kapitalil põhinev firma, mille kaugem eesmärk on kütuselementide tootmine ja müük. Lepingutele kirjutasid alla TÜ rektor akadeemik Jaak Aaviksoo, Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudi direktor akadeemik Endel Lippmaa ja aktsiaseltsi Elcogen juhatuse esimees Enn Õunpuu.

Dekaani kandidaat prof Vahur Ööpik

Eile lõppes kehakultuuriteaduskonna dekaani kandidaatide esitamise tähtaeg. Kehakultuuriteaduskonna spordibioloogia instituut esitas dekaani kandidaadiks praeguse dekaani, spordifüsioloogia professori Vahur Ööpiku. Dekaani valimine toimub 4. oktoobril.

UUDISED

TA akadeemikute kandidaadid

TÜ nõukogu otsustas esitada akadeemiku kandidaatideks TÜ muusikaprofessori Jaan Rossi, teoloogiadoktori Toomas Pauli ja Underi-Tuglase Kirjanduskeskuse direktori, filoloogiakandidaadi Jaan Unduski (humanitaarteadused) ning TÜ immunoloogiaprofessori Raivo Uibo, mikrobioloogia ja viroloogia professori Mart Ustavi ning emeriitprofessori Atko-Neeme Viru (biomeditsiin).

Narva kolledžis tuleb seminar

27. septembril toimub Tartu Ülikooli Narva Kolledžis Euroopa keeleaasta raames seminar "Keelepoliitika, keeleõpetus ja õppemeetodid Eestis. Probleemid ja tulevik".

Seminar on pühendatud Narva kooliharidusele 500. aastapäevale. Narva esimene kool, linnakool avati aastal 1501.

Seminari eesmärk on diskussioon keeleõppe küsimustes; keskendutakse metoodikale kui seni vähem käsitletud temaatikale. Sissejuhatavalt käsitletakse Eesti keelepoliitikat ja keeleõppe edukust. Tähelepanu alla püütakse tuua ka Eestis õpetatavad võõrkeeled.

Seminarile on oodatud keeleõppe spetsialistide, ametnike ja poliitikute kõrval ka Ida-Virumaa keeleõpetajad. Seminar valmistatakse ette koostöös haridusministeeriumiga, OSCE missiooniga Eestis ning teiste asjahuviliste institutsioonidega.

Seminari ajal on võimalik tutvuda ja osta uuemaid keeleõppematerjale. Kolled kutsub kohale suuremad kirjastused.

Üliõpilassportlaste vastuvõtt Tallinnas

Täna kell 15 korraldab Audentese valges saalis (Tallinnas Tondi t 84) Eesti Akadeemilise Spordiliidu president Jaak Aaviksoo vastuvõtu Pekingi suveuniversiaadil osalenud sportlastele.

Vastuvõtul osalevad Pekingi suveuniversiaadi medalivõitjad eesotsas Aleksander Tammertiga, kes jõuab koju USAst, kus ta oli pärast edukaid esinemisi Hiinas ja Austraalias. Lisaks sportlastele osalevad vastuvõtul delegatsiooni liikmed, alaliitude esindajad ja treenerid. Sportlasi tulevad tervitama haridus- ja kultuuriministeeriumi ning Eesti Olümpiakomitee esindajad ja ülikoolide rektorid. Pärast Jaak Aaviksoo tervitust annab EASLi peasekretär ülevaate suveuniversiaadi tulemustest. Sportlased, kes olid universiaadil kaheksa parema hulgas, saavad kätte nimelised diplomid kõrge koha eest.

Samuti autasustavad ministeeriumide, kõrgkoolide ja alaliitude esindajad paremini esinenud sportlasi. Tutvustatakse lähiaastate võistlusi (üliõpilaste MMid 2002, Tartu üliõpilasmängud 2002, universiaadid 2003 Daegus ja Tarvisios).

Õpiku-uurijate konverents

20.-22. septembrini toimub Tartu Ülikoolis Õppekirjanduse ja Õppemeedia Uurijate Rahvusvahelise Assotsiatsiooni konverents, kus arutatakse moodsate õppevahendite ehk õppemeedia üle.

Konverentsi töös osalevad Euroopa, Aasia, Austraalia ja Aafrika teadlased, peetakse üle viiekümne ettekande.

Avatud ülikooli õppe kvaliteet 1.

Avatud ja kaugkoolituse kvaliteet võrreldes traditsioonilise õppega

Aune Valk
TÜ avatud ülikooli direktor

Avatud ja kaugkoolitusel on suur potentsiaal parandada seni klassikalisele ülikooliõppele ette heidetud passiivseid õppevorme.

Ette on heidetud liiga suurt loengute osakaalu, vähest planeeritud aega üliõpilaste iseseisvaks tööks, vähest individuaalset õpet probleemõppe või arvutitel põhinevate õppemeetodite abil.

Tsiteerides prof Teet Seene veel avaldamata artiklit "Millest selline huvi õppetöö kvaliteedi vastu?" on "kvaliteet kaasaegse ülikooli peamine kui mitte ainus tunnus". Ülikoolis mõeldakse kvaliteedi all ennekõike kvaliteetset õppe- ja teadustööd. Kuna ülikoolide tegevused on neilt klassikalistelt valdkondadelt laienenud ka ühiskonna teenimisele, siis on niisama oluliseks muutunud ühiskonna teenimise kvaliteet, millele viitab ka kvaliteedi hindamise rahvusvaheline korüfee, mitme kvaliteedialase raamatu autor Ton I. Vroeijenstijn.

Avatud ja kaugkoolitus parandab kvaliteeti

Elukestev, avatud, virtuaal- ja kaugõpe on nii õppetöö kui ühiskonna teenimisena oluline valdkond, mille kvaliteedile kõrgkoolid peaksid erilist tähelepanu pöörama. Mitmed virtuaalõppe uuringud (Lundi Ülikoolis, Briti Avatud Ülikoolis) viitavad sellise õppevormi paremale kvaliteedile võrreldes traditsioonilise õppega. Virtuaalsed õppematerjalid on selgemalt struktureeritud ja läbi mõeldud kui suulise loengu omad. Üliõpilased osalevad õppetöös aktiivsemalt ja nende aktiivsust on lihtne ka väga täpselt hinnata. Õppeprotsessi ülesehitus eeldab sageli kaasüliõpilaste tööde hindamist ja kritiseerimist, mis omakorda toob kaasa oluliste lisaoskuste arendamise.

Samas on ka vastupidiseid näiteid. Õppejõud ei oska või ei taha üles ehitada virtuaalselt õppeprotsessi teisiti kui traditsioonilist, ei suuda nõrkadele

Tänapäeva tehnilised vahendid võimaldavad õppida lähedal või kaugel, kohvikus või trepil... ANDRES TENNUS

üliõpilastele pakkuda virtuaalõppes suuremat tuge kui statsionaarses. Alati ei suuda üliõpilased oma õppetööd iseseisvalt suunata.

Seega on mittetraditsioonilisel õppel suur potentsiaal parandada seni klassikalisele ülikooliõppele ette heidetud passiivseid õppevorme (vt TÜ õppekavade akrediteerimise kokkuvõtlik aruanne). Kuid see ei ole lihtsalt teostatav. Maailmas on seni vaid üks akrediteeritud virtuaalne ülikool ning virtuaalõppe kvaliteedi kriteeriumide ja mõõtmisvõimaluste üle alles vaieldakse.

Avatud ja kaugkoolituse ohud õppetöö kvaliteedile

Kaugkoolituse edukus sõltub väidetavalt suuresti üliõpilaste arvust. Põhjalikus kaugkoolitusülikoolidest tehtud ülevaateartiklis toob Briti Avatud Ülikooli asekantsler John Daniel esile nn megaülikoolid (ühel aastal õpib üle 100 000 üliõpilase) ja ainult kaugkoolitusega tegelevad (ühevormilised) ülikoolid kui kõige edukamad viie olulise haridusliku eesmärgi realiseerimisel. Need eesmärgid on haridusele juurdepääsu suurendamine, kulude kokkuhoid, kvaliteedi parandamine, paindlikkuse suurendamine ja mõtestatud innovatsioon.

Suurus ja keskendumine distantsõppele näivad ka teiste analüüside põhjal olevat võtmetegurid, mis garanteerivad kaugkoolitusülikoolide majandusliku ja hariduslikku edukuse. Peamine erinevus ühe- ja kahevormiliste ülikoolide vahel, mis on aidanud ühevormilistel üli-

Kahevormilise ülikooli eesmärk ei tohiks olla tehnoloogial baseeruv koopia traditsioonilisest ülikoolist.

koolidel tagada laiemat juurdepääsu, väiksemaid kulutusi ja suuremat paindlikkust, on reorganiseeritud õpetamis-õppimisprotsess, erinevate tehnoloogiate ja meedia kasutamine. Aga samuti õpisüsteem, mis keskendub üliõpilasele ning loob efektiivse õpikeskkonna individuaalseks õppeks.

Kahevormilise lähenemise puhul, mida esindab ka Tartu Ülikool, on peamine nõrkus õppejõukesksus ning püüd saavutada mitmekordset efekti tehnoloogia abil, muutmata samal ajal midagi õppesüsteemis. Majanduslikud kitsaskohad seisnevad üliõpilaste väikestes arvudes, mis on sageli seotud sama süsteemi haridusprobleemidega, kus kahevormilised ülikoolid ei suuda ületada oma n-ö esimese vormi nõrku külgi ja kannavad need üle teise vormi.

Kuna enamik kahevormilistest ülikoolidest on välja kasvanud traditsioonilist õpet pakkuvatest kõrgharidusinstitutsioonidest, toovad nad nii oma halvad kui head jooned kaasa ka distantsõppesse.

Nii põhineb distantsõpe kahevormilistes ülikoolides tõenäoliselt enam teadusel kui ühevormilistes kaugkoolitusülikoolides, kuid see on ka õppejõukesksem ja vähem paindlik. Samas ei tohiks kahevormilise süsteemi eesmärk olla tehnoloogial baseeruv koopia traditsioonilisest ülikoolist, vaid pigem üliõpilaste arvu kasvatamine kaugkoolituse abil. Suurim kasu, mida kahevormilised ülikoolid võiksid saada oma erinevatest õpetamismeetoditest, meediatest ja tehnoloogiatest, õppijatest ja loodetavasti ka erinevatest õppejõududest, on parim kombinatsioon kõigist võimalustest.

Paljud suured kaugkoolitus-, nagu ka traditsioonilised ülikoolid, on kinnistunud oma hariduseandmise mudeli külge. Loomulikult on erinevaid mudeleid, kuid üks institutsioon on sageli kinni ühes viisis või mingite erinevate meetodite kombinatsioonis.

Iseseisvaks õppeks mõeldud õpikute lugemine, juhenduse saamine ja eksamite läbimine on kasutusel nt maailma vanimas kaugkoolitusülikoolis – Lõuna-Aafrika Ülikoolis.

Meetodite kombinatsioon võib sisaldada ka TV- või raadioloenguid ja ühiseid juhendamisseminare, nagu see on korraldatud Hiina Raadio- ja TV-Ülikoolis.

Loomulikult on ka sadu teisi võimalusi kombineerida meediavahendeid ja õpetamismeetodeid. Traditsioonilised ülikoolid teevad õppetööd loengute, seminaride, praktikumide, laboratoorsete tööde ja loomulikult lugemise abil.

Kahevormiliste ülikoolide võimalused

Ühevormilistes ülikoolides, olgu siis puhtalt traditsioonilistes või kaugõppeülikoolides, on õpetamisviisid, lähenemine õppetööle, meetodid, meediad ja üliõpilased piiratud antud õpetamisvormiga ja sageli ka antud maal valitseva õppimis- ja õpetamiskultuuriga.

Kahevormilised ülikoolid sõltuvad samuti õppimiskultuurist, kuid hea tahte, rahaliste võimaluste ja läbimõeldud strateegia abil on ka neis olemas võimalused, saavutamaks samu eesmärke, mis olid eelpool välja toodud seoses suurte kaugkoolitusülikoolidega. Need võimalused on haridusele juurdepääsu suurendamine, kulude kokkuhoid, kvaliteet, õppijakesksus ja igas mõttes (aeg, koht, kiirus, õpingute kava) paindlik haridus.

Järgmises UTs – kuidas kvaliteetset haridust tulevikuülikoolides üldiselt ja konkreetselt Tartu Ülikooli avatud ülikoolis saavutada võiks.

Sporditeaduste konverents Tartu Ülikoolis

Prof Toivo Jürimäe
TÜ kehakultuuriteaduskonna spordipedagoogika õppetooli juhataja

Tartus toimus spordipedagoogika õppetooli korraldusel seni suurim Eesti sporditeaduste rahvusvaheline teaduskonverents.

Konverentsist võttis osa ligi 150 teadlast, neist 100 välismaalast enam kui 20 riigist. Kaugemad külalised olid USAst, Kanadast, Filipiinidelt ja Botswanast.

Väga esinduslik oli kutsutud lektorite nimistu. Ülevaateloengutega esinesid J. Skinner Indiana Ülikoolist, P. Komi Jyväskylä Ülikoolist, H. Kemper Amsterdami Ülikoolist, A. Claessens Leuveni Ülikoolist ja P. Tiidus Waterloo Ülikoolist.

Käsitleti nii tippspordi kui ka kooli kehalise kasvatuse ja rahvaspordiga seotud küsimusi. Näiteks oli pühendatud eraldi sektsioon idamaistele võitluskunstidele. Prof M. Coh Ljubljana Ülikoolist rääkis tippsprinterite kinemaatilistest parameetritest ning Zagrebi Ülikooli prorektor prof D. Milanovic nende spordisüsteemist.

Esimest korda oli ühe rahvusvahelise teadusorganisatsiooni (International Association of Sport Kinetics) iga kahe aasta järel toimuv konverents usaldatud meie korraldada. Seda võib võtta kui suurt tunnustust meie sporditeadlastele. Allakirjutanu on selle organisatsiooni asepresident.

Konverents toimus rahvusvahelise erinevaid sporditeadlaste organisatsioone ühendava organisatsiooni ICSSPE (International Council of Sport Science and Physical Education) patronaa i ja toetuse all.

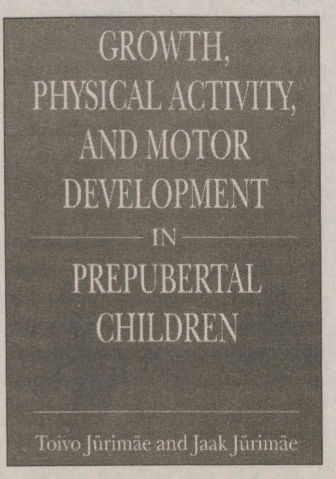
Järgmine konverents on kahe aasta pärast Bologna Ülikoolis.

TÜ spordipedagoogika õppetoolis esitleti uut teaduskirjandust

Merle Rehand
sporditeaduste magister

Kehakultuuriteaduskonna spordipedagoogika õppetoolis esitleti sporditeadlaste teaduskirjandust.

Professori Toivo Jürimäe ja teaduri Jaak Jürimäe monograafia "Growth, Physical Activity, and Motor Development in Prepubertal Children" andis välja kirjastus CRC PRESS USAs. Tegemist on meie kõigi aegade esimese spordipedagoogika-alase rahvusvahelise monograafiaga.

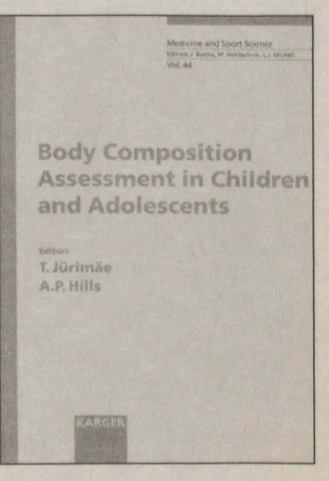
Viimasel seitsmel aastal on spordipedagoogika õppetoolis ühe teadusteemana uuritud prepuberteediealiste laste kehalist aktiivsust, motoorset võimekust ja antropomeetrilisi näitajaid.

Sellel teemal on kaitstud üks doktoriväitekiri ja mitu magistritööd. Arvukalt on publitseeritud artikleid rahvusvahelistes eelretsenseerimisega ajakirjades.

Esitleti ka kirjastuse KARGER (Šveits) välja antud kogumikku "Body Composition Assessment in Children and Adolescents", mille toimetajad on professor Toivo Jürimäe ja Queenslandi Ülikooli (Austraalia) professor Andrew P. Hills.

Kogumikku on koondatud ülemaailmselt tuntud teadlaste artiklid, mis on pühendatud keha koostise määramisele lastel ja noorukitel, samuti kolm meie teadlaste uuringut (Jaak Jürimäe, Toivo Jürimäe, Aire Leppik, Helje Kaarma, Gudrun Veldre).

Selletaoline kogumik on spordipedagoogikas küllaltki unikaalne.

Näitus teaduspreemia laureaatidest ülikoolis

Ilona Smuškina
TÜ Raamatukogu avalike suhete osakonna juhataja

18. septembrist 14. oktoobrini saab raamatukogu kataloogisaalis vaadata näitust teaduspreemiate laureaatidest Tartu Ülikoolis aastatel 1991–2001.

Näitus tutvustab neid ülikooli õppejõude, kes kas üksi või kollektiivi liikmena on pälvinud teadustöö preemiaid.

Välja on pandud laureaatide fotod ja elulooandmed, ajakirjanduses avaldatud teated premeerimise kohta, tutvustavad kirjutised populaatreaduslikes ajakirjades, samuti auhinnatud tööd, personaalbibliograafiad.

Teaduspreemiatest on kõige tähtsam preemia pikaajalise tulemusliku teadustöö eest ehk elutöö preemia. Ülikoolist on seni laureaatideks professorid Hans Trass, Viktor Masing, Karl Rebane, Juhan Peegel, Viktor Palm.

Selle kõrval antakse iseseisvuspäeval auhindu konkreetsetele töödele.

Alates 1998. aastast on üllitatud publikatsiooni "Eesti Vabariigi teaduspreemiad".

Näitus pakub teavet ka erinevate organisatsioonide antavatest preemiatest: Avatud Eesti Fond (iseseisvuspäeva preemia Lalla Grossile), B. G. Forseliuse Selts (Aleksander Elango), Tartu Raefond (Rein Taagepera), samuti J. F. Wiedemanni auhind (Ellen Uuspõld), Eesti ajalookirjanduse preemia (Tõnu Tannberg) jne.

Auhindu antakse ka noortele teadlastele ja alles teadusesse pürgijatele — üks vitriin tutvustab Academia Europaea poolt Balti riikide noortele teadlastele ja Eesti Teaduste Akadeemia poolt üliõpilastele antud preemiaid.

Näituse koostamisel oli suureks abiks raamatukogus koostatav bibliograafiline andmestik "Tartu Ülikool. Ajalugu. Õppejõudude, teenistujate ja kasvandike biobibliograafia".

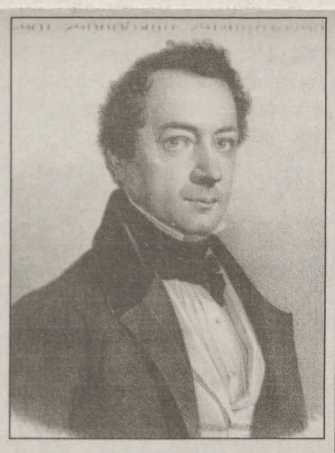
Probleemiks osutus paljude TÜ õppejõudude välismaal ilmunud teadustööde puudumine raamatukogu fondides, näit pole meil prof Mati Karelsoni tööd "Molecular descriptors in Q SAR/Q SPR" (New York: Wiley Interscience, 2000), mis sai 2001. aasta EV teaduspreemia. Siinkohal oleks küll palve õppejõududele — tooge oma välismaal ilmunud töid raamatukogu kogude täienduseks, nii lähevad nad laiemasse kasutajate ringi.

Näituse koostaja vanembibliograaf Annemaria Onoper loodab, et raamatukogu külastajal on mahti heita pilk sellele näitusele ning veenduda, et teadustöö ülikoolis on kõrgel tasemel.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Moritz H. Jacobi 200

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

Täna möödub 200 aastat 19. saj nimeka saksa päritolu vene füüsiku ja leiutaja-elektrotehniku M. H. Jacobi sünnist.

1836-1840 oli ta Tartu Ülikooli tsiviilarhitektuuri professor.

Jacobi õppis Göttingeni ülikoolis ehituskunsti ja asus arhitektina tööle Königsbergis. Uurimuste ja esimese töötava alalisvoolumootori mudeli loomise eest andis ülikool talle 1835 *honoris causa* filosoofiadoktori kraadi.

Struve soovitusel kutsuti Jacobi Tartu Ülikooli tsiviilarhitektuuri erakorraliseks professoriks, siin luges ta rakendusmatemaatikat ja masinate teooriat. Tartus tegeles ta ka elektromagnetismi ja galvaanielementide uurimisega. Ta leiutas galvanoplastika, mille kohta ilmus esimene kirjalik teade 1838. ja raamat 1840. aastal. Sõltumatult Jacobist avastasid selle meetodi veel inglane Thomas Spencer ja C. J. Jordan, mis põhjustas omal ajal suuri vaidlusi selle üle, kellele kuulub esmaavastamise au.

Jacobi ainus realiseeritud projekt Tartus oli 1836-1837 ehitatud Inglisild. Ta koostas hiljem ka ülikooli peahoone tiibhoonete ja kiriku kavandeid, kuid need jäidki ainult paberile. 1837. sügisest töötas Jacobi Peterburis moodustatud komisjonis, et uurida "elektromagnetismi rakendamist laevade liikumapanemiseks". Ta jätkas koos akadeemik Lenziga Tartus alustatud elektromagnetite uuringuid ja katsetas esmakordselt maailmas elektrimootoriga paati. Olles samal ajal Tartu Ülikooli teenistuses, jätkas ta ka ülikooli plaanide ja eelarve koostamist kuni oma töölt vabastamiseni (1840).

Jacobi jäigi elama Peterburgi, kus töötas galvanoplastika alal, leiutas mitmeid telegraafiaparaate, rajas Venemaal esimesed telegraafiliinid, konstrueeris sõjatehnikat (elektrimiinid ja -torpeedod) ja elektriseadmeid. Ta tegeles ka metroloogiaga ja osales rahvusvahelise kaalude ja mõõtude komisjoni töös. Oli 13 teadusseltsi liige, Peterburi TA akadeemik, mitme ülikooli audoktor, temalt ilmus trükis 175 teadusliku tööd või leiutiste projekti. Jacobi suri 11. märtsil 1874 Peterburis.

Jacobi kirjutas oma memuaarides: "Ma ammutasin teadusest ainult seda, mis viis praktiliste tulemusteni. Tegin endale ülesandeks lepitada omavahel teadus ja tehnika, ületada teooria ja praktika vaheline vastuolu".

"Jacobi sai jagu kiusatusest pühendada oma leiutajaanne tehnika teenistusse, mis oleks talle kindlustanud korraliku sissetuleku. Ta jäi ustavaks teadusele, mis sõltumatult paljudest talle elu ajal osutatud austusavaldustest, annab tema nime tänuga edasi järeltulevatele põlvedele." (Akadeemik Heinrich Wild)

K. A. Hermanni 150 sünniaastapäev

Terje Lõbu
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

Tartu tähistab keeleteadlase, ajakirjaniku ja muusikategelase K. A. Hermanni 150 sünniaastapäeva. REPRO

150 aastat tagasi, 23. septembril 1851 sündis Uue-Põltsamaa vallas Karl August Hermann.

Veidi enne oma surma kurtis Karl August Hermann "Ma loodan siiski, et mind kunagi meenutatakse, ja kui mitte enne, siis ehk 100. sünni- või surma-aastapäeval. Siis ehk saadakse teada, et minuke ka on elanud. Nüüd olen vaene, kellest keegi ei hooli."

Tõepoolest, tema nime me teame kõik, kuid kes see oma eluajal rohkem laitust kui kiitust teeninud mees siis õieti oli – helilooja, keelemees, ajakirjanik, seltsitegelane?

Õpingute aastad

Praegustele põlvedele on ta tuntud ehk eelkõige muusikamehena, kes oma esimese laulu "Süda tuksub tuks, tuks, tuks" lõi juba 18-aastase noorukina, kui koolivend vajas sugulasele pulmakingiks ühte laulukest. Esimesel Eesti üldlaulupeol 1869. aastal oli Hermann küll veel kuulajate ridades, kuid kõik järgnevad laulupeod kuni surmani on tihedalt seotud tema nimega kas dirigendipuldis või laulude loojana.

Tartu Ülikooli usuteaduskonna tudengite nimekirja kanti Hermanni nimi alles 1874. aastal, mil 23-aastane noormees oli juba aastaid pidanud koolmeistriametit nii kodukandis Põltsamaal kui pealinnas Peterburis. Akadeemilistele õpingutele pani punkti 1880. aastal Leipzigi Ülikoolis saadud filosoofiadoktori kraad.

Kogu järgnev elu möödus ühel 19. sajandi lõpu tegusamal rahvamehel Tartus, teenides oma mitmekesises tegevuses vaid ühte sihti – eesti keele ja eesti rahva hea käekäik.

Olles küll poliitikas äärmiselt ettevaatlik ja riigitruu, sai temagi venestusajal süüdistusi vähese venemeelsuse (laulupidude puhul) ning saksasõbralikkuse üle (Postimeest toimetades).

Eesti keel – Hermanni pärusmaa

1889. aastast kuni surmani 1908. aasta viimastel päevadel töötas Karl August Hermann Tartu Ülikoolis eesti keele lektorina. Eesti keele grammatika oli teema, mis köitis teda eluaeg ning millesse puutuvates vaidlustes läks ta nii mõnegi endise sõbraga tülli, kuna pidas seda ala enda pärusmaaks.

Juba 1884. aastal nägi trükivalgust "Eesti keele grammatika", mille tekst ilmus kahes trükikirjas – jämedam trükk vallakoolide jaoks ning peenemas kirjas tekst kihelkonnakoolidele ja neile, kes tahavad põhjalikumalt eesti keele õigekirja tungida. Raamat sai küll Mihkel Veskelt, Hermanni eelkäijalt lektoriametis ägeda kriitika osaliseks, kuid oli teatuid kindlaid seisukohti, millele Hermann jäi elu lõpuni kindlaks. Hermanni kahjuks kirjutatakse tänapäeval *hea* ja *pea* (Hermann soovis *hää* ja *pää*) ning sufiksid -gi ja -ki käivad sõna lõpus. Sellist kirjaviisi pidas ta ebateaduslikuks. Suurem jagu Hermanni loodud umbes 140 sõna on siiski jõudnud ka 21. sajandi eesti keelde. Meie emakeele leksikasse tõi väsimatu keeleuurija enamiku 14 käändenimetusest (eriti heaks leiuks peetakse käändenimetusi saav, rajav, olev), temalt pärinevad sõnad haritlane, koolitlane, õpetlane, algvõrre, ülivõrre, tähestik, häälik, asesõna, sidesõna, mitmus, ainsus.

Rahvuslike tunnete puhangul mindi eelkõige Kreutzwaldi "Kalevipoja" mõjul eestluse juurte otsimisel nõnda sügavalt muinasaega, mis praeguste küüniliste intellektuaalide silmis on võtnud naiivse varjundi, kuid vähemalt Hermann tegi seda sügava siiruse ja püüdlikusega, olgu need siis tema ilukirjanduslikud jutukesed või soovitus panna eesti lastele emakeelde tõlgitud nimesid, nagu Virkus, Kangus, Hiilgus, Küllus, Võit, Näitlus, Muutus, Võte jne.

Tänasel päeval pole leidnud kinnitust Hermanni väide, et soome-ugri rahvaste esivanemateks on sumerid. Püüdis ju temagi vähemalt luua eesti teadust ja seda juba üldistadagi, kuigi põld, mida ta väsimatult haris, oli veel visa saaki andma. Nii ei leidnud Hermanni toimetatud "Eesti Üleüldine Teadusraamat" kaastöötajaid ega piisavalt ostjaid, kuid kindlasti pani see esimene eestikeelne teatmeteos seemne mulda hilisematele ENE-buumidele.

Elukatsumuste koorem

Hermanni õnnetuseks elas ta ajal, mil eesti rahvuskultuur oli jõudnud tasemeni, mis nõudis üha rohkem professionaalsust ja pühendumist kindlas suunas – nii jäi ta ette nahutamiseks küll Peterburis õppinud kutselistele muusikutele, uue põlve ajakirjanikele kui noortele vihastele keelemeestele. Ka Karl August Hermanni aktiivsel kaasalöömisel tegutsevad seltsid olid sajandivahetuseks likvideeritud või ei omanud ühiskonnas enam määravat osa. Kõik need asjaolud avaldasid õrnahingelisele mehele sügavat mõju, mis viisid kibestumiseni ja tihtipeale solvumisteni juba enne kriitika avaldamist tema loodu kohta. Pessimismile aitas kaasa ka isikliku elu raske majanduslik seis ning ehk ka oma laste tuleviku suhtes lootuste purunemine (küll aga on mitmed tema järglased tänases eesti kultuurielus tuntud tegijad). Rängad elukatsumused murdsid ärksa vaimuga ja inimeste headusse uskuva Hermanni maha 58-aastaselt, kuigi julmad arvustajad olid tal soovitanud küll juba varem ära surra.

Ehk on kätte jõudnud aeg, mil väljend "karlaugusthermannlik" ei tähenda enam pealiskaudsust, sentimentaalsust ja halvamaigulist eestlust, sest oli ju temagi õppinud selgeks mitmeid keeli, rännanud palju Euroopas ning elanud oludes, kus lihtsalt tuli tegelda kõigega. Sentimentaalsuseks ei saa ju nimetada südamlikkust ega austust teiste inimeste suhtes, mis olid Hermannile antud juba lapsepõlvest kaasa. Igale Eesti elu edendanud mehele, kellega sai eluajal mõnigi kord lahkarvamuste tõttu riidu kisutud, jätkus tal häid sõnu nende surma puhul lahkunule järele hüüdmiseks.

K. A. HERMANNI 150. SÜNNIAASTAPÄEVA KONVERENTS

23. septembril kl 11 TÜ Ajaloo Muuseumis
Ettekannetega esinevad Arnold Everaus, Eduard Vääri, Valve-Liivi Kingisepp, Sirje Olesk, Alo Ritsing, Krista Aru, Kalle Rannu ja Ain Kaalep.

UUDISED

Kümme aastat TÜ usuteaduskonda

Käesoleval aastal täitub 10 aastat usuteaduskonna taasavamisest, mida tähistatakse rahvusvahelise sümpoosioniga "Religiooni tähendus ühiskondade jaoks minevikus ja tänapäeval" koostöös Saksamaa Religiooniloo Uurimisseltsiga 2. ja 3. novembril Toomel Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseumis. Usuteaduskonna aastapäevale on pühendatud ka EELK Tartu Ülikooli-Jaani koguduse jumalateenistus 4. novembril kell 11.15 TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis.

Dekaani prof Tõnu Lehtsaare sõnul on kümne aasta vältel suudetud komplekteerida kvalifitseeritud õppejõudude kaader, kaitstud hulganisti magistritöid ja mitmeid doktoriväitekirju nii TÜs kui välismaal. Üha enam teaduspublikatsioone ilmub rahvusvahelises erialakirjanduses," märkis dekaan. "Teaduskond on leidnud ülikooli akadeemilises peres oma kindla koha," märkis dekaan.

Avamatkal osalusrekord

Eelmisel nädalavahetusel osales Tartu üliõpilaste looduskaitseringi traditsioonilisel avamatkal Taevaskojast Valgemetsa ligi 125 Tartu ning ka Tallina tudengit, lisaks ringi vilistlasi. Ringi presidendi Taavi Nuumi sõnul on see viimaste aastate suurima osavõtuga avamatku.

Peale avaringi ning presidendi sõnavõttu selgitati välja käbiviske meistrid. Võitjaiks osutusid naistest geograafiatudeng Hanna Maran ja meestest sama eriala üliõpilane Olle Järv. Saesaare hüdroelektrijaama juures kuulati koprajuttu Taavi Paelt.

Edasine matkamarsruut kulges piki maalilist Ahja ürgorgu mööda. Ilmataat kostitas matkalisi hilissuvise sooja vihmasajuga, kuid matkameeleolu ei kahandanud see mitte. Läbivettinud matkaselle ootas Valgemetsa noortelaagris matkapuder ja saun ning matka kordaminekule pühendatud peoõhtu, mis kandus varajasse hommikusse, mil tuli suunduda bussi peale. Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering ootab matkahuvilisi taas oktoobri lõpus sügismatkale.

Sõlmiti õpilasvõistluste lepingud

Eile kirjutas haridusminister Tõnis Lukas TÜ, TPÜ, Eesti Ajalooõpetajate Seltsi ja Eesti Muusikaõpetajate Liiduga alla õpilasvõistluste korraldamise lepingutele.

Lepingute eesmärk on tagada üldhariduskoolide ja kutseõppeasutuste õpilasvõistluste läbiviimine ja uurimis- ning praktiliste tööde asjatundlik juhendamine, et stimuleerida andekate noorte arengut, motiveerida õpilaste ja õpetajate ainealast enesetäiendamist ning anda tagasisidet ainekavade ja õpikute koostajaile.

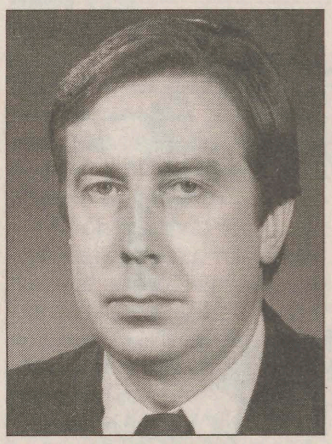
Riikliku Eksami ja Kvalifikatsioonikeskuse õppekavade osakonna juhataja Auli Udde sõnul peaks nii ülikoolide side üldhariduskoolidega tugevnema. "Ülikoolid saavad teadlikumalt kaasa rääkida õppekavade arendusprotsessis ja kujundada sellele vastavalt ka oma õpetajakoolitust," lisas Udde.

Haridusministeeriumi alus- ja põhihariduse talituse juhataja Kai Võlli ütles, et eelmisel aastal kinnitatud õpetajakoolituse raamnõuded näevad ette didaktika õppejõudude töötamist ka koolis.

IN MEMORIAM

Paul Kenkmann

23. dets 1945 – 19. sept 2001

Alma mater on jällegi jäänud ilma ühest oma pere liikmest. Manalateele on läinud sotsioloogiaprofessor Paul Kenkmann.

Ülikool ja Eesti teadus on kaotanud viljaka õppejõu ja teadlase, kes õpetas mitut põlvkonda üliõpilasi. Paul Kenkmann sündis Järva-Jaanis ja oma kodukohas omandas ka keskhariduse. Haridustee jätkus Tartu Ülikoolis. TÜ ajalootudengist sai diplomand 1970. aastal.

Nüüd sai alguse pikk ja tarmukas pedagoogiline ning teaduslik tegevus. Juba ülikooliõpingute ajal ilmutas Paul Kenkmann huvi Eestis tol ajal kujuneva sotsioloogilise uurimistöö vastu, spetsialiseerudes ajaloo kõrval sellele erialale. Algasid õpingud TÜ filosoofia kateedri aspirantuuris, mis lõppesid filosoofiakandidaadi kraadi kaitsmisega Moskvas TA Sotsioloogia Instituudis 1975. aastal. Filosoofiadoktori kraad anti 1985. aastal.

Täna võime öelda, et need aastad vormisid teadlase, kelle nimega seondub Eesti haridussotsioloogia kui teadusliku uurimissuuna kujunemine. Kenkmann oli Tartu Ülikooli õpetaja, vanemõpetaja, dotsent, vanemteadur ja professor. Aastad 1984-1990 lisandasid ülikooli haridussotsioloogia labori juhatamise ning ka ülikooli parteikomitee sekretäri kohused.

Kenkmanni elutee silmapaistvaks tähiseks sai sotsioloogia õpetamise alustamine Eestis. Üheksakümnendate aastate algul loodi tema eestvedamisel TÜ sotsioloogia osakond, ta sai ka selle esimeseks juhatajaks. Kolleegide tunnustuse kõrval ilmestavad Kenkmanni sisukat ja isikupärast teadustööd ka kaks riiklikku preemiat.

Pingelise töö kõrval jätkus jõudu olla mitme Eesti ja rahvusvahelise teadusorganisatsiooni liige. Andeka teadlase vahe sulg jõudis teadusepõllule jätta enam kui paarsada eesti- ja võõrkeelset üksikartiklit ja arvukalt kogumikke.

Paul Kenkmanni peresse jäävad leinama ema, abikaasa, lapsed ja lapselaps. Kolleegidele ja üliõpilastele on jäänud mälestus siirast ja optimistlikust töökaaslasest, kes on andnud olulise panuse sotsioloogia arengule nii Tartu Ülikoolis kui Eestis tervikuna, inimesest, keda saatsid abivalmidus ja heatahtlikkus, oskus kuulata oma kaaslasi ja neid ka julgustada.

Ärasaatmine pühapäeval, 23. septemberil kell 12 Raadi kabelist.

Sotsioloogia osakond

Budo – jaapani traditsiooniline võitluskunst

AndoVaher
Eesti Karate-Do Shotokai organisatsioon

Treeningurühma valides peab endale selgeks tegema, kas on soov teha sporti või õppida budot.

Kõrgkooli tulles teab inimene sageli oma eesmärke ning õpib seal selgeks vahendid, millega eesmärgid saavutada. Ent tihti jääb puudu õpetusest, kuidas õpitud oskusi rakendada.

Sellise õpetuse, ja lisaks palju muud, leiab jaapani võitluskunstidest. Meister Shigeru Egami on öelnud: "Õppida budot (st traditsioonilist jaapani võitluskunsti) tähendab õppida õnnelikult elama". See ei ole kaklemisõpetus, vaid tõhus süsteem, mille eesmärk on kasvatada nii vaimult kui kehalt harmooniline ning kõigiti tugev inimene. Harjutamine aitab ära hoida ja lahendada näiteks tervise halvenemist, kohmakust inimsuhetes jne. Tugevaks saab aga ainult treenides.

Võitluskunste mittetundev algaja võib kergesti sattuda treeningurühma, kus karate nime all tegeldakse millegi muuga, spordi või *showga*.

Spordis õpetatakse võitma võistlusi. Budos õpitakse ka kaotama, mis aga ei tähenda lüüasaamist, vaid õppimist, kuidas üle saada isekusest; kuidas saada vastasega "üheks". Jaapanis öeldakse: "Kaotada tähendab võita ".

Võistluste reeglid keelavad ohtlikud rünnakud. Budos harjutatakse ka võtteid, mida võistluste reeglid keelavad. Võistlustel keskendutakse ainult nina ees toimuvale, selja taga toimuva jälgimist peetakse ajaraiskamiseks. Ja isegi kui spordivõistlustel võivad võistlejate löögid valusad olla, ei püüa sportlane oma tehnikat uurida ja arendada mitte selleks, et sügavamalt mõista antud tehnika tähendust, vaid ainult selleks, et vastane kiiremini võita. Karate spordina harjutamise tulemusel võib tekkida liigne eneseusaldus, millega võib kaasneda põhjendamatute riskide võtmine ja isegi lüüasaamine. Hüljatakse õpetuse sügavus, järjepidevus ning reaalsusetaju, mis tegelikult moodustavadki võitluskunstide tuuma.

Võitluskunstide harjutamine õpetab inimesele ka häid kombeid, kannatlikkust, töötahet, tolerantsi, järjekindlust jmt.

Traditsioonilisi võitluskunste saab õpetada vaid õpetaja, keda on pühendatud vastava kunsti saladustesse. Raamatute, videomaterjali, interneti või muu sellise abil võib saada lisainformatsiooni. Seetõttu loetakse jaapani võitluskunstide õpetamisel äärmiselt tähtsaks traditsiooni, järjepidevust ning õpetuse pärinemist otsesest allikast. Igal klubil on oma õpetaja, kellelt tuleb ka autentne ja järjepidev õpetus.

Võitluskunstidega suudavad tegelda kõik, vanusest, soost, usulistest tõekspidamistest ja füüsilistest võimetest olenemata. Harjutuskoha valimisel peab aga olema teadlik sellest, millega tegelda soovitakse. Kes tahab hoida ennast tervena ja õppida mõistma budo ning kogu maailma olemust, peaks valima klubi, kus õpetatakse traditsioonilist võitluskunsti.

Vt ka: www.maeda.ee.

ÕNNITLEME

50

Mati Martin,
dotsent – 27. sept

55

Kaia Kivistik,
administraator – 26. sept

65

Viia Mägi,
koristaja – 27. sept

Tartu Ülikool võtab tööle usuteaduskonna

DEKANAADI JUHATAJA,

kelle ülesandeks on dekanaadi töö juhtimine, asjaajamise, klienditeeninduse, teabelevi ning õppetöö korraldamine teaduskonnas.

Edukal kandidaadil on:
- kõrgharidus (soovitavalt teaduskraad),
- hea arvutioskus,
- väga hea suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus eesti ning saksa keeles,
- väga hea analüüsi- ning organiseerimisvõime,
- väga head koostöö- ja suhtlemisoskused.

Osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, elulookirjeldus palgasooviga ning haridust tõendava dokumendi koopia hiljemalt 27. septembril TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu). Info: tel 375 145, personal@ut.ee.

ÜÜRIMISTEENUSED
aastast 1992

PARIM VALIK ÜÜRIKORTEREID TARTUS

THE BEST SELECTION OF LEASE APARTMENTS IN TARTU

Akadeemia 3, Tartu www.korterid.ee Tel 07 302 844

KONKURSS ÕPPETÖÖ MITMEKESISTAMISEKS JA KAASAJASTAMISEKS

Tartu Ülikooli avatud ülikool kuulutab välja alljärgnevad konkursid:
- **WebCT-kursus,**
- **õpiotstarbeline CD,**
- **videokoolitus,**
- **suveülikool 2002 raames inglise keele baasil toimuv rahvusvaheline kursus.**

WebCT-kursuse konkursist võivad osa võtta eesti- ja võõrkeelsed Tartu Ülikooli WebCT-kursused, mis viiakse läbi 2001. aasta sügissemestril või 2002. aasta jooksul. Konkursi eesmärk on motiveerida õppejõude tegema kõrgetasemelisi WebCT-kursusi. Hinnatakse valmis- ja pooleliolevaid kursusi, mitte ideekavandeid.

Õpiotstarbelise CD ideekonkursi eesmärk on motiveerida õppejõude välja andma õpiotstarbelisi CDsid. Osalemiseks tuleb esitada kavand, mis annab ülevaate CD-l esitatavast kursusest (sisu, maht, vorm), planeeritud sihtgrupist, kasutamisvõimalustest igapäevases õppetöös ülikoolis või üldhariduskoolis. Võitjale preemia ja CD esimesed 100 eksemplari kingituseks.

Videokoolituse konkursi eesmärk on ISDN-telefonil baseeruva videokonverentsi meetodite kasutuse laiendamine koolituse vahendamiseks Tartust väljapoole. Osalemiseks esitada kursuste programm. Võitjale preemia ja võimalus kasutada 10 tunni ulatuses multimeediakeskuse videokonverentside seadmeid.

Rahvusvahelise suveülikooli raames inglise keele baasil toimuvate kursuste ideekonkursi eesmärk on leida rahvusvaheliselt huvipakkuvaid kursusi. Võitjale preemia ja abi kursuse reklaamimisel ja korraldamisel.

Konkursil võivad osaleda TÜ õppejõud ja töötajad.

Töid hindab avatud ülikooli direktori moodustatud komisjon, kuhu kaasatakse erialaeksperte. Antakse välja 10 preemiat a´ 2000 kr.

Tööde laekumise tähtaeg on ideekonkursside puhul 15. oktoober, teostust nõudvate konkursside puhul 3. detsember. Osalemiseks tuleb esitada avaldus avatud ülikooli direktori nimele kinnitusega kursus läbi viia 2002. aasta jooksul. Konkursitööd tuleb saata elektrooniliselt avatud ülikooli sekretärile (eve.lember@ut.ee) ja paberil kaugkoolituskeskusse (Lossi 24, 50090 Tartu).

Konkursside tingimused on kursuste osas erinevad ja nendega saab lähemalt tutvuda www.ut.ee/Uudised.html, www.ut.ee/AvatudYlikool/kaugkoolitus/kaugkoolitus.html.

ACTA DIURNA

21. septembril kell 14.15 algab keemiahoone aud 430 TÜ professori, galvanoplastika leiutaja Moritz Hermann von Jacobi 200. sünniaastapäevale pühendatud ettekandekoosolek. Ettekande peab prof Jüri Tamm.

KAITSMISED

28. septembril kell 14.15 kaitseb Vanemuise 46-246 Leho Ainsaar bioloogia-geograafiateaduskonnas doktoritööd "The Middle Caradoc facies and faunal turnover in the Late Ordovician Baltoscandian palaeobasin: sedimentological and carbon isotope aspects." Töö oponent on Kopenhageni Ülikooli prof. B. Buchardt.

LOENGUD

25. septembril kell 18.15 Eesti Kirjanduse Seltsi ja Eesti Kirjanike Liidu Tartu osakonna kriitikaseminaride sarjas [III:1] Tartu Kirjanduse Majas (Vanemuise 19) Tiit Hennoste "Uus kirjanduslugu ja kirjanduse periodiseerimine". Info: Mart Orav, tel 427 079.

26. septembril kell 18 koolituskeskuse Osilia auditooriumis (Kuressaare, Nooruse t. 1) videokonverentsina Tartu Ülikooli geograafia instituudi teaduri Garri Raagmaa avalik loeng "Globaalsest jalgpallist ja hajalinnast. Ehk sellest, miks Eesti ametnike koondamine ühte torni halb ja Saaremaa valss nii hea on." Pärast loengut vilistlaskoondise kokkusaamine. Info: Riia Nelis, tel (045) 39 839.

26. septembril kell 18 esineb Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõs etnomusikoloog Vaike Sarv teemal "Setu leelo esituse muutumisest ajas". Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Info: Triin Iva, tel 375 422.

28. septembril kell 14.15 toimub Riia 23B-218 Toomas Kivisilla *venia legendi* "Geenipuult populatsiooni ajalooni". Info: Tiiu Rootslane, tel 375 011.

KURSUSED

Teisipäeviti kell 18.15 toimub Lossi 3-427 loengukursus "Suguvõsa ajalugu: allikad ja uurimine" (2 AP, A). Kursus võimaldab kultuurihuvilisel tudengil õppida oma perekonnaloo kaudu ajalugu, omandada ülevaade eestlaste rikkalikust nimede loost, piiluda arhiivides peituvatesse saladustesse. Lektor: prof Aadu Must. Info: tel 375 658.

Kolmapäeviti kell 17 hakkab Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses toimuma võru keele vestlusring päris algajaile ja ka neile, kes tahaksid oma passiivset keeleoskust aktiviseerida. Esimene kokkusaamine on 26. sept kell 17. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Info: Triin Iva, tel 375 422.

TEATED

23. septembril kell 16 esineb Tartu Pauluse kirikus Tartu Ülikooli Akadeemiline Naiskoor. Koori juhatab dirigent Vaike Uibopuu, orelil Aaro Tetsmann. Kavas Victoria, Poulenc, Kreek, Pärt jt. Kontsert on kõigile kuulajatele tasuta.

25. septembril kell 17 toimub Ida-Viru vilistlaskoondise kokkusaamine, sõidetakse tutvuma Toila sanatooriumiga. Kavas kokkuvõtted suvisest tegevusest ja sügissemestri ürituste kava arutamine. Info: Maire Merioja, tel (033) 21 217.

27. septembril kell 17.30 toimub ülikooli Tallinna esinduses Tallinna vilistlaskoondise kokkusaamine. Arutatakse koondise edasist tegevuskava. Info: Gerda Tammerik, tel 0 6406 866.

Wado-Ryu Akadeemia Eesti ootab endisi ja uusi harjutajaid wado-ryu treeningutesse Kommertsgümnaasiumi võimlas esmaspäeviti ja neljapäeviti kell 18. Info: tel 055 677 467 või wado.ryu@mail.ee. Vt www.wadoryu.ee NB! Üliõpilastele ainepunktid.

26. septembril kell 15.30 algab Ujula 4 spordihoone eest ca 1,5-tunnine jalgrattaretk, kus tutvustatakse Tartu linna sportimiskohti ja antakse lühike ülevaade EASLi võistluskalendrist ning võimalustest. Eriti oodatud esmakursuslased! Info: 333 233, 052 57624, easl@ut.ee.

Elektroonik otsib tööd.
Info: tel 375 525.

Mercedese Taksos üliõpilaspiletiga soodustus. Tel: 333 666, 051 333 66.

NÄITUSED

TÜ Raamatukogu (W. Struve 1) E-R 9-21, L-P 11-17 http://www.utlib.ee/ee/naitused

- RAAMATUMUUSEUMIS peamajas, E-R 12-17
*"Rara bellica" 6.09.- nov lõpp

- KATALOOGISAALIS (II k)
*Eda Lõhmuse maalid - "JALUTUSKÄIK" 3.09.- 30.09.
*UUS! raamatunäitus "Teaduspreemiaid Tartu Ülikoolis alates 1991" 18.09. - 14.10.
*Gerard Gaudaeni graafikat kollektsionäär Heikki Lahi kogust 3.09.- 30.09.

- KOHVIKU FUAJEES (III k)
* Fotonäitus "Prints Betelgenze, Printsess Algieba ja Printess Bellatrix sõidavad ümber Läänemere" 3.09. - 30.09.

- ÕPPELUGEMISSAALI FUAJEES (III k)
* UUS! Boriss Aleksandrovi fotod "Meeleolud Eestimaalt" 10.09. - 30.09.

HUMANITAARRAAMATUKOGUS (Jakobi 1), E-R 9-21, L 11-17, P kinni. Info tel 379 797
* Tartu Harrastuskunstnike Stuudio suvetööde näitus. Juhendaja Aime Asi 3.09. - 1.10.
Lisainfo humanitaarraamatukogu näitustest: Sirje Madisson, tel 375 797, sirjem@utlib.ee.

Näituste lisainfo: Tiina Matsulevitš, tel 375 750, tiinam@utlib.ee.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja, VKM Piletikeskus avatud E-L kl 12-19. Info: tel 442 272, www.vkm.22

Teisipäeval, 25. sept kell 19 TÜ aulas sarjast Sümfooniaorkestreid maailmast II – Norra kammerorkester, dirigent Terje Tunnesen. Kavas: Tüür "Illusion", Nordheim "Järelehüüe", Schönberg "Selginenud öö", Bach Kontsert kahele viiulile ja orkestrile d-moll BWV 1043, Grieg. Süit "Holbergi aegadest".

Laupäeval, 29. sept kell 19 Vanemuise kontserdimaja d•ässisaalis Connie Crothers Quintet (USA): Connie Crothers (klaver), Richard Tabnik (altsaksofon), Andy Fite (kitarr), Ulf Åkerhielm (kontrabass), Roger Mancuso (trummid). New Yorgi d•ässiringkondades viimase 20 aasta jooksul enim kõneainet pakkunud naispianiste Connie Crothers on oma uue kvintetiga Skandinaavia tuuril.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Tartu Ülikool *28. september 2001*

Avatud Ülikool

AÜ ees seisavad uued küsimused

Aune Valk
TÜ avatud ülikooli direktor

Tartu Ülikooli avatud ülikool on veidi üle viie aasta vana. Enam ei esitata enne ja vahetult pärast selle loomist kõige sagedamini kõlanud küsimust: kas ja miks seda on vaja? Nõukogude kord on kukutatud, ülikool on nüüd vaba ja avatud, oli üks peamisi argumente, mis avatud ülikooli endise prorektori, Teet Seene sõnul kõlas.

Tõsiasi, et avatuse ühe peamise näitaja – elukestva õppe sisseviimine ülikoolidesse, käib kogu Euroopas üle kivide ja kändude, näitab, et ülikooli suletus pole vaid nõukogude korra küsimus. Ülikoolid on olnud ja on endiselt ühiskonna jaoks liiga suletud asutused. Siin on nii meil kui teistel veel pikk tee käia.

Kuidas ja kellega koos seda teed käia, on uued küsimused, mis nüüd avatud ülikooli ees seisavad.

Kas kõrgekvaliteediliselt, virtuaalselt, koostöös teiste maade ja ülikoolidega või mõnel muul moel. Loodan, et sellele küsimusele aitavad vastust otsida kõik, kes avatud ülikooli oma südameasjaks peavad.

Loodan, et tulevikus aitab avatud ülikool arengule kaasa koostöö haridusteaduskonnas tehtava uurimistööga haridustehnoloogia, kõrgkoolipedagoogika, elukestva õppe, täienduskoolituse jne vallas.

Samuti on kindlasti üks meie prioriteete koostöö Eesti, Balti- ja Põhjamaade ülikoolidega mitte ainult üksikutes projektides, vaid pikaajalise ja põhimõttelise ühise tegutsemisena IKT-põhise õppe laiendamisel.

Lisaks avatud ülikooli õppetöö kvaliteedi hindamine ja õppetöö korralduse nõuete ühtlustamine teaduskonniti, et me saaksime tõesti rääkida ühtsest kvaliteetset õpet pakkuvast Tartu Ülikooli avatud ülikoolist.

Tarkusepäev Tartu Ülikoolis

Eeva Kumberg
Regionaaltegevuse peaspetsialist

Täna on ülikoolis ligi 150 parimat ainetundjat Läänemaa, Ida-Virumaa ja Lääne-Virumaa gümnaasiumidest.

Olümpiaadide võitjad kohtuvad ainesektsioonides tuntud teadlastega, käivad laborites, õppehoonetes. Päeva kavas on ka akadeemiline loeng, ekskursioon ülikooli raamatukokku ja AHHAA keskuse uue näituse külastamine.

Tarkusepäev viib kokku praegused ja tulevased teadlased.

Tarkusepäeva nime all on tublimad gümnasistid ülikooli teadlastel külas juba teist korda. Möödunud sügisel olid Tartus Võrumaa, Järvamaa, Hiiumaa ja Saaremaa keskkoolide tublimad. Tarkusepäevi korraldab regionaaltalitus koos maavalitsuste ja ülikooli teaduskondadega.

Nädalalõpud koolipingis

Helen Ennok
TÜ meediatudeng

Justiitsministeeriumi kriminaalhoolduse talituse referent Anne Kruusement jätab oma 11aastase tütre Anete viis korda aastas maha ja sõidab nädalaks Tartusse.

Ei, mitte vanematekoju puhkama, vaid hoopis kooli – Tartu Ülikooli avatud ülikooli (AÜ).

Hariduse nimel nädalavahetustel kahe linna vahet sõitmine võtab suure osa energiast ka selleaastase "Kahe takti" lauluvõistluse võitjal Susan Lilleväljal, kes samal ajal õppimisega Otsa muusikakoolis Tartus sotsioloogiat tudeerib. Lisaks neile kahele ohverdavad oma vaba aega ja kannavad ülikooli arvele keskmiselt 600 krooni AP eest ca 3000 avatud ülikooli tudengit.

Miks avatud ülikooli?

AÜ on võimalus neile, kes igapäevaselt koolis käia ei saa, kuid kellele kõrgharidus oluline. "Võiksin ju raha hoopis millegi muu peale kulutada, kus ise ei peaks lillegi liigutama," räägib Susan Lilleväli. "Aga kõrgharidust tahan."

Päästerõngaks osutub AÜ nende jaoks, kel erinevatel põhjustel haridustee pooleli jäänud. Seal saab ilma vanusepiiranguteta õpinguid jätkata või neid kasvõi nullist alustada. Äripäeva rubriigitoimetaja Indrek Kald tunnistab, et pärast Tallinna tööleminekut on AÜ talle ainus viis bakalaureusekraadini jõudmiseks. Samuti tunneb ta varsti juba viieaastasest ajakirjanikustaažist hoolimata ikka puudust erialastest teadmistest, millele püüab Tartus käies lisa hankida.

AÜ ahvatleb ka lihtsamate sisseastumistingimustega, mis võimaldab õppida just seda eriala, mida soovija ihkab või mis aitab tööturul läbi lüüa. Avatuse põhimõttest lähtudes võetakse vastu nii palju tudengeid, kui osakonnad õpetada suudavad.

Põhjuseks tulla avatud ülikooli võib olla ka lihtsalt huvi mõne konkreetse valdkonna vastu. Viimastel aastatel on kõige enam teadmistenälga kustutama meelitanud õigusteadus. Mõõdukate nõunik ja ajalehe Rahva Hääl peatoimetaja Peep Peterson vahetas aga juura südamelähedasema meedia ja kommunikatsiooni vastu. "Olen õnnelik enda sisemise arengu ja maailma avardumise üle, mida huvialaga tegelemine pakub," räägib ta.

Ka prestiiži pärast

On ka selliseid, kes tulevad õppima teatud erialale ainult prestiiži ja staatuse pärast. Üks niisugune eriti populaarne on avalikkussuhete ja teabekorralduse eriala.

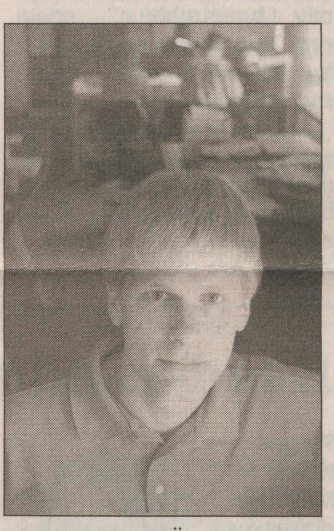
"Paraku kippusid end liiga kärmelt üliõpilaseks upitama just avalikkusele tuntud persoonid, kes on edasijõudmatuse tõttu juba eksmatrikuleeritud," nendib ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna metoodik Nele Nemvalts.

Avatud ülikooli täienduskoolituse peaspetsialist Aire Ots nõutab kaugõppes magistrikraadi. ANDRES TENNUS

Anne Kruusemendi unistus on oma maja.

Indrek Kald Äripäevas.

"Tullakse end lihtsalt presenteerima, aga tuleb ka õppida," meenutab suhtekorralduse õppejõud Aune Past.

Eesmärgid

Avatud ülikooli õppurite peaeesmärk on nende endi sõnul tõestada oma haritust paberil – omandada diplom või bakalaureusekraad. Anne Kruusemendile justiitsministeeriumist tagab kõrgharidust tõestav paber suurema sissetuleku. "Saan väiksemat palka, sest mul puudub juriidiline kõrgharidus," kurdab Kruusement. "Bakalaureusekraadi pärast tuleb küll kõvasti vaeva näha, aga soov ja vajadus kaalub kõik üles."

Äripäeva ajakirjanik Tanel Raig, kellel tervislikel ja majanduslikel põhjustel jäi pärast keskkooli ülikooli astumata, ei näe avatud ülikooli kõrval teist varianti kõrgharitud inimeste hulka pääsemiseks. "Sest lõpetada töö ja asuda statsionaarselt vaese üliõpilase elu elama pole enam võimalik, kui oled juba mõne aasta korraliku palga peal olnud," räägib ta.

Vaid 8% pole päevasesse õppesse pääsenud

Põhjuseks raha eest teadmisi omandada ei ole kindlasti rumalus, kummutab TÜ avatud ülikooli direktor Aune Valk laialt levinud arvamuse, et tasulised üliõpilased on rumalamad. Neid, kes pole põhiõppesse sisse saanud, on avatud ülikooli üliõpilasest ainult 8%. "Siin on hoopis teine kontingent – need, kes oma elustiili tõttu saavad koolis käia ainult nädalavahetustel," kinnitab Valk.

TÜ õppejõud hoopis kiidavad AÜ tudengite laia silmaringi, mis tuleneb töö- ja elukogemusest. "Nende esseed on sageli palju huvitavamad kui statsionaaride omad," ütleb meediaprofessor Marju Lauristin. Meditsiinisotsioloogiat õpetav Alar Sepp räägib, et saab avatud ülikoolis tunde andes üliõpilastega teadmisi vahetada ja diskuteerides ise areneda.

AÜ õppurite kohta kehtib tõdemus – kes palju teeb, see palju jõuab. "Võib ainult imetleda noori hakkajaid daame, kes suudavad koguda vajaliku hulga ainepunkte, sünnitada lapsi ja olla ka oma kodukohas aktiivsed eluedendajad," tunnustab Nemvalts ajakirjanduse osakonna AÜ tudengeid.

Kõrgharidusele keskmiselt 100 000 krooni

Et lõpuaktusel kõrgharidust tõendav diplom pidulikult kätte saada, tuleb neil nagu teistelgi koguda 160 AP. Ühe AP hind kõigub olenevalt erialast 350-1000 kr. Nii nõuab avatud ülikooli kaudu omandatud kõrgharidus TÜs kokku keskmiselt 100 000kroonist väljaminekut. Lisaks sõidu- ja elamiskulud.

Enamik tudengeid tasub kooliraha oma palgast ise. Leidub ka selliseid vanemaid või abikaasasid, kes toetavad. Varem varmalt töötajate õppetasusid maksnud tööandjad seda enam nii meeleldi ei tee, sest uus maksuseadus käsitleb tasemekoolituse kinnimaksmist erisoodustusena, mis maksustatkse eriti kõrgelt, nendib Aune Valk.

Ometi üritavad AÜ tudengid hakkama saada ja oma eesmärgini jõuda. "Püüan kokkuhoidlikult elada, et õppemaksu tasuda," ei kavatse Anne Kruusement mugavuste nimel kooliskäimist jätta. Tanel Raig tuleb toime omal viisil: "Õnneks ei kogu ma aastas liiga palju ainepunkte, nii et suudan need kinni maksta."

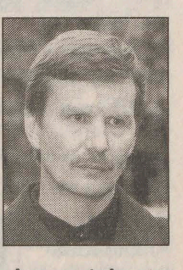
Tartus tudengi elurütm

Haridus on kallis ja võib nõuda loobumist uuest autost või köögikombainist, rääkimata isiklikust energiast ja vabast ajast. "Aga nii kirjeldamatult mõnus on astuda Tallinna kiirest elurütmist mõneks päevaks välja ja nautida Tartus aja hoopis aeglasemat kulgu, tunda end üliõpilasena, käia loengutes, jalutada Toomemäel ja istuda õhtul sõpradega kannu õlle taga," hindab Äripäeva rubriigitoimetaja Indrek Kald avatud ülikoolis õppimise lisaväärtusi.

Kõrgharidust tõendav diplom toob lisaks haritusele kaasa suuremad võimalused tööturul ja lootuse salasoovide täitumisele. Kruusemendi unistus on osta oma maja ja pääseda Mustamäe kivimüüride vahelt, et ka tütar Anete võiks nagu ta isegi üles kasvada paremates tingimustes. See päev on teel.

AÜ on tõestanud oma vajalikkust

Volli Kalm
TÜ õppeprorektor

Avatud ülikoolide loomine oli möödunud sajandi üks olulisemaid innovatsioone kõrghariduskorralduses, andes hariduse omandamise võimaluse eeskätt töötavatele inimestele.

Sajanditepikkuste kõrghariduse traditsioonide taustal on avatud ülikoolid suhteliselt uus nähtus hariduselus. Avatud ülikoolide kiire tõus teiste haridusinstitutsioonide kõrvale leidis aset alles 20. sajandi keskpaigast alates.

Tartu Ülikooli avatud ülikool on tegutsenud veidi üle viie aasta. On seda palju või vähe? Mida võiksime esile tõsta senitehtut silmas pidades?

Arvan, et avatud ülikool on suutnud tõestada oma elujõulisust ja antava hariduse kvaliteedikindlust nii ülikoolis sees kui ka väljaspool. Praegu on tal märkimisväärne roll Eesti kõrghariduses nii taseme- kui täiendkoolituse korraldamisel ja läbiviimisel. Iga aastaga suureneb avatud ülikoolis õppijate arv, mis näitab, et on suudetud võita klientide usaldus, pakkudes neile paindlikke ja õppijate soove arvestavaid haridusvõimalusi. Avatud ülikool on tõestanud oma vajalikkust ka mitme eriala spetsialistide riikliku koolitustellimuse täitmisel.

Tartu Ülikooli avatud ülikool on võtnud endale mitmeid olulisi ülesandeid, mille täitmise kaudu rikastada ülikoolis pakutavaid haridusvõimalusi tervikuna ning parandada teatud valdkondade arendamise kaudu õppe- ja teadustöö kvaliteeti. Nii on viimastel aastatel hakanud kiiresti arenema kaasaegsel info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinev õpikeskkond, mida juurutatakse üha laiemalt õppe- ja teadustöös. Avatud ülikooli juures tegutsev täppisteaduste kool on 11 erineva õpilasvõistluse (aineolümpiaadi) vastutav korraldaja, samuti rahvusvahelistel olümpiaadidel osalejate ettevalmistaja ning seeläbi osalemas ka keskkooliõpilaste parima osa koolituses ja ülikooliks ettevalmistamises.

Hariduskorralduslikust projektist alguse saanud avatud ülikool on tänaseks kujunenud ülikooli kui haridus-, teadus- ja kultuuriasutuse lahutamatuks funktsionaalseks osaks.

Tulemas on e-ülikooli portaal

Novembri lõpus avatakse Tartu Ülikooli e-ülikooli internetiportaal, mis tutvustab virtuaalõppe võimalusi TÜs, annab infot ülikooli internetipõhiste kursuste ja moodulite ning IKT-alaste koolituste ja seminaride kohta. Portaal pakub toetavaid materjale veebipõhiste kursuste loojatele ning tudengitele, kes neil kursustel osalevad.

Loe pikemalt 2. lk lugu "Ülikool ülikooli sees".

Lehti Pilt

Avatud ülikooli kolleegium

Meris Sillaots
Õigusteaduskonna prodekaan

AÜ õppevormis õigusteaduskonna õpetanud on olnud tööjõuturul väga edukad, isegi nii edukad, et jätkavad magistriõppes.

Eve-Merike Sooväli
Arstiteaduskonna assistent

Kaugõppevorm on õdedel ja proviisoritel ainuke võimalus omandada töö kõrvalt erialane kõrgharidus ülikooli tasemel.

Positiivseks võiks pidada üliõpilaste rahulolu heatasemeliste õppe- jõudude ning õppematerjalidega, samuti õppetöö hajutamist kogu aasta peale. Negatiivseks on peetud kõrget õppemaksu.

Kalev Tarkpea
Füüsika-keemiateaduskonna prodekaan

Aastakümneid on TÜ füüsika-keemiateaduskonnas domineerinud arvamus, et füüsikat, keemiat ja ka teisi loodusaineid pole võimalik õpetada kaugõppe vormis, sest kõrgharidus neis ainetes eeldab ulatuslikku laboratoorse praktikumi läbimist. Meeldiv on tõdeda, et aastail 1998-2000 AÜs saadud kogemus on selle väärkujutelma veenvalt ümber lükanud.

Suhtlemine suure pedagoogilise töö kogemusega õppuritega on oluliselt avardanud AÜs töötavate õppejõudude silmaringi.

Priit Eelmäe
Kehakultuuriteaduskonna õppeprodekaan

Aasta-aastalt on suurenenud avatud ülikoolis õppijate arv. See nõuab täpsemat õppetöö planeerimist ja läbimõtlemist. On intensiivistunud uute kaasaegsete õppematerjalide väljaandmine.

Teaduskonnas on sisustatud üks multimeedia varustusega auditoorium ja loodud arvutiklass.

Helje Kaldaru
Majandusteaduskonna õppeprodekaan

Teaduskonnale tähendab AÜ muu hulgas täiendava raha teenimise võimalust ning õppejõudude kvalifikatsiooni tõusu läbi vajaduse kirjalikke õppematerjale välja töötada ja suhelda praktilist elu- ja töökogemust omava auditooriumiga.

Uute õpetamismeetodite rakendamine on ka äärmiselt oluline Tartu Ülikooli positsiooni säilitamisel haridusteenuse pakkujate hulgas.

Avatud ülikooli struktuurist

Aune Valk

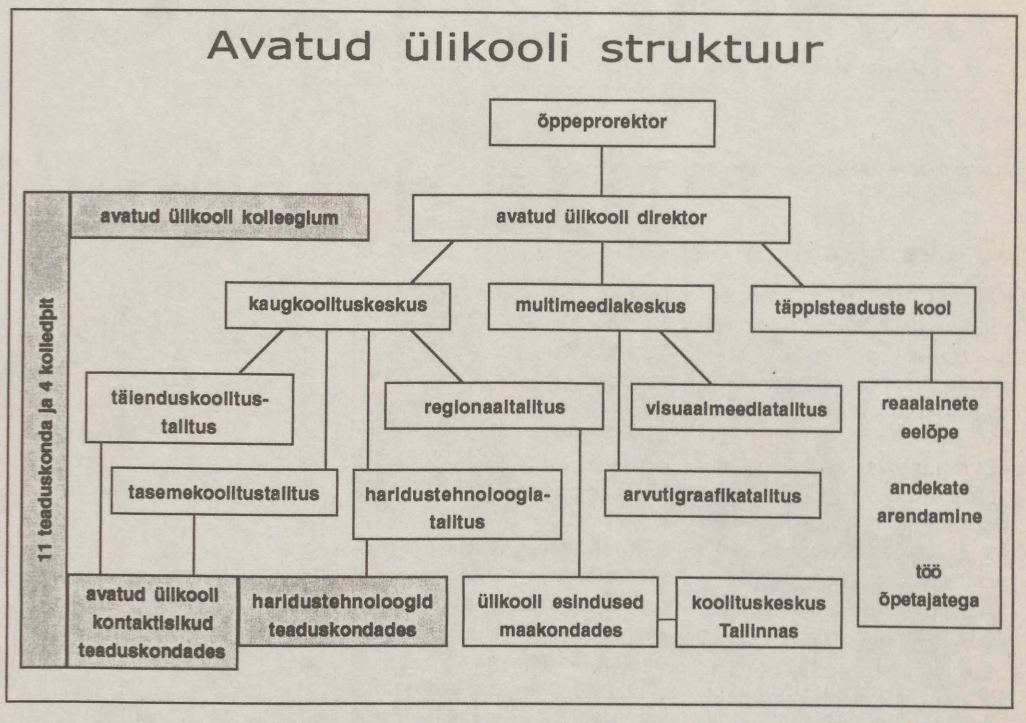
Maailma kogemus on näidanud, et pole olemas üht ainuõiget viisi elukestva õppe korraldamiseks ülikoolides.

Kuid kõik ülikoolid, kes seda ideed realiseerida püüavad, peavad leidma tasakaalu traditsioonilise õppetöö ja ülikooli jaoks uute valdkondade (kaugkoolitus, täienduskoolitus, tasemekoolitus, IKTl põhinev õpe) vahel.

Kõigi nende puhul on olulised nii seosed valdkondade vahel kui ka töökorraldus nende nendes tegevustes ülikooli kesksete struktuuride ja teaduskondade vahel.

Kuigi ainuõigeid lahendusi nendele küsimustele pole, näitavad siiski Ameerika 10 kõige paremini tehnoloogiat kasutava ülikooli kogemused ja Euroopa ülikoolide täienduskoolituse korraldussüsteemide analüüs, et keskse struktuuri olemasolu nende tegevuste koordineerimiseks, arendamiseks, internatsionaliseerimiseks, koostöö loomiseks teiste organisatsioonidega võimalike õppijate leidmiseks jne on hädavajalik. Lisaks on loomulikult vajalik erialane ja haridusteaduslik kompetents, mis peaks tulema teaduskondadest.

Võrreldes TÜ avatud ülikooli mudelit teiste analoogidega mujal maailmas, võib öelda, et meie avatud ülikooli plussideks on kaug-, täiendus-, e-koolituse ühtne koordinatsioon, tehnoloogilist tuge pakkuva üksused ja tihe seotus õppetööga, hea koostöö teaduskondadega ning mõistlik tasakaal akadeemilise ja kommertsiaalse aspekti vahel.

Kes on kes avatud ülikooli tegevust toetavates struktuurides

Eeva Kumberg

"Aastate jooksul on avatud ülikooli pidevalt reformitud. Tänaseks on välja kujunenud toimiv tugistruktuur," arvas prof Teet Seene, endine avatud ülikooli prorektor viimases intervjuus UTle.

Selguse huvides tuletame lugejaile meelde, et sõnade ühend "avatud ülikool" on kaubamärk ja selle märgi all on esindatud kõik ülikooli teaduskonnad, kes pakuvad kaugõppe vormis tasemeõpet ning täienduskoolitust, ja neid teenindavad tugikeskused. Avatud ülikooli toimimise eest Tartu Ülikoolis annab rektoraadis vastust õppeprorektor, kõrgem nõuandev kogu on avatud ülikooli kolleegium, mis koosneb teaduskondade ja kolledžite esindajatest.

Alates 1. juulist töötab avatud ülikooli prorektori asemel avatud ülikooli direktor. Psühholoogiadoktor Aune Valk koordineerib ja juhib tugikeskusi, mis kuuluvad avatud ülikooli kaubamärgi alla. AÜ vastutav sekretär on Eve Lember, kes enne töötas avatud ülikooli prorektori vastutava sekretärina.

Kaugkoolituskeskus: alates 1999. aastast on juhataja Tiia Ristolainen. Tasemekoolituse spetsialist Aili Saluveer koordineerib dokumentide vastuvõttu ja nõustab õppida soovijaid. Tasemekoolituse spetsialist Ene Küüner tegeleb kaugõppe üliõpilaste ja õppijate andmebaaside ning avatud ülikooli uuringutega. Täienduskoolitusega seotud küsimusi lahendavad peaspetsialist Aire Ots ja vanemasjaajaja Helve Raik. Suveülikooli läbiviimist korraldab projektijuht Ülle Kesli.

Regionaaltegevuse peaspetsialist Eeva Kumberg koordineerib ülikooli esinduste tööd maakondades ja Tallinnas.

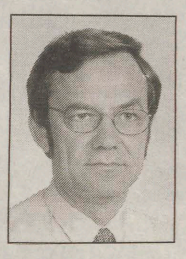
Multimeediakeskus: juhataja Peeter Kukk on tööl alates keskuse loomisest, sekretärjuhi abi Helle Lilleorg samuti. Õppetehnikateenistuses töötavad peaspetsialist Toomas Petersell, tehnik Enno Kaasik ja laborant Ott Krikmann. Arvutigraafikateenistuses töötavad kunstnikud-arvutigraafikud Aide Eendra ja Marat Viires. Fototeenistust korraldab fotograaf Andres Tennus.

Täppisteaduste kooli õpilaste õpetamisega tegelevad ülikooli praegused ja endised õppejõud ning kraadiõppurid, aga ka mitmed teiste teadusasutuste teadlased. Tööettevõtulepingu alusel TTK tegevusse haaratud inimeste arv ulatub ligi 100ni.

Koosseisulisi töötajaid on kuus: direktor Viire Sepp, sekretär Heli Pärn (üldküsimused, õppematerjalide saatmine õpilastele), spetsialist Õnne Nummert (õppetööga seonduvate küsimuste koordineerimine), vanemmetoodik Raili Vilt (põhikoolide vanuseastme matemaatikaspetsialist, Nupuvere ja Känguru projekti juht, kodulehe peatoimetaja), vanemmetoodik Natalia Nekrassova (juhib TTK keemiaosakonna tööd), metoodik Hilja Afanasjeva (gümnaasiumi vanuseastme matemaatikaspetsialist, kaugõppeosakonna kontrolltööde parandaja).

Head asjad nõuavad keskendumist

Peeter Kukk
Multimeediakeskuse juhataja

Alates sügissemestrist on üldauditooriumides arvuti-videoprojektor, korralik võrku ühendatud arvuti, video- ja kassettmagmetofon ning CD-mängija.

Keemia- ja Vanemuise ringis on lisaks korralik helivõimendus õppejõudude häälepaelte säästmiseks. Õppejõudude instrueerimiseks on tehtud viis praktilist koolitust. Koolituse läbinud üldauditooriumides loenguid pidavad õppejõud saavad arvutisse kasutajanime ja parooli (kehtib semestri lõpuni) ning neile eraldatakse 50 MB kõvaketta ruumi loengumaterjalide salvestamiseks.

Arvestades arvutiprojektorite laialdasema kasutamise võimalusi ja keskusele kevadel muretsetud uut digitaalset fotokaamerat, pakume uue teenusena välja piltmaterjalist ja ruumilistest objektidest arvutipresentatsioonide koostamise. Fotograaf "pildistab" digitaalkaameraga originaalid otse failideks ja need saab kohe tõsta näiteks PowerPointi presentatsiooni. Ära jääb aeganõudev klassikaline pildistamine filmile, ilmutamine ja piltide skaneerimine. Meie fotograaf ootab pildistama ka ülikooli akadeemilisi kodanikke, et jätkata kevadel poolelijäänud tööd, jäädvustamaks ülikooli töötajaid arhiivi tarvis.

Multimeediakeskuse kollektiiv "venitab" posterit alusele.

ANDRES TENNUS

TÄHELEPANU!

Ootame õppejõududelt ja üliõpilastelt heaperemehelikku suhtumist kallisse tehnikasse ja probleemide korral palume kohe helistada multimeediakeskusesse 375 592 või 375 851, www.ut.ee/AG/yld.

Märkus: Kuna 26. septembril varastati keemia- ja Vanemuise ringist osa tehnikat, on kuni "raudkappide" ehitamiseni kogu tehnika nendest auditooriumidest kõrvaldatud. Kellel on infot kadunud aparatuurist, palume teatada multimeediakeskusele.

Arvutigraafika teenistus kujundab ja trükib teaduspostreid. Uue teenusena pakume õppeotstarbeliste CDde kujundamist ja väljaandmist väiketiraažides. Neile saab anda ISBNi numbri, sundeksemplarid saadetakse Eesti suurematele raamatukogudele ja neid arvestatakse kui publikatsioone. Oleme kujundanud ja trükkinud päris mitmeid neljavärvitrükis kutseid erinevatele ülikooli ja ülikoolivälistele tellijatele. Koos kommunikatsioonitehnika osakonna paljundusbürooga võime operatiivselt välja anda väiketiraazides A5 või A4 formaadis konverentside programme ja teesikogumikke.

Viimasel ajal on keskus järjest rohkem "kiirabiks" muutunud, järjest rohkem esitatakse meile tellimusi viimasel minutil. Ilusate asjade tegemine nõuab keskendumist ja aega, sellepärast soovime, et suuremate tööde korral pöördutaks siia aegsasti. Keskuse töötajate kohustus on anda tellijatele kindlus, et neile lubatud tööd saavad õigel ajal ja kvaliteetselt tehtud. See ja ainult see õigustab multimeediakeskuse olemasolu ülikoolis.

Ülikool ülikooli sees

Lehti Pilt
Kaugkoolituskeskuse haridustehnoloog

Viimastel aastatel on maailmas tekkinud hulgaliselt virtuaalülikoole, et pakkuda mitmekülgseid kaugkoolitusvõimalusi tehnoloogia vahendusel.

Virtuaalülikoolide rajamist on soosinud tormilised muutused info- ja kommunikatsioonitehnoloogias, konkurentsi kasvamine kõrgharidusturul ning vajadus pideva elukestva õppe järele. Virtuaalülikoolid tekivad üksikute ülikoolide baasil, hõlmates enda alla nende ülikoolide virtuaalselt läbiviidava õppetöö või siis kõrgkoolidevahelise koostöö tulemusena nt Soome ja Taani virtuaalülikoolid, Rootsi e-ülikool.

Videokonverentsidest kursusteni

Ka TÜ on otsinud innovatiivseid viise paindliku ja kvaliteetse hariduse andmiseks. 1998. aastast on Tartu Ülikoolil videokonverentside läbiviimise võimalused. Samal aastal hakati arvutiteaduse instituudis õppetööks ja täienduskoolituseks kasutama veebipõhist WebCT-õpikeskkonda. Tänaseks on veebipõhiste kursuste arv ülikoolis kasvanud 100ni ning kogemused WebCT-keskkonna kasutamisel on peaaegu kõigi teaduskondade ja kolledžite õppejõududel.

Kas Tartu Ülikooli puhul võib rääkida e-ülikoolist, kui praegu puuduvad veel erialad, mida saab algusest lõpuni omandada virtuaalselt? Kui koondada kokku olemasolevad veebipõhised erinevate erialade kursused nii avatud ülikoolis kui ka statsionaarses õppes ning muud virtuaalsed õppimisvõimalused, siis võib TÜ e-ülikoolist rääkida küll. Internetipõhiste moodulitega on juba algust tehtud: majandusteaduskond pakub 16,5-ainepunktist internetipõhist ärijuhtimise süvakursust, mida on võimalik võtta ettevõttemajanduse eriala bakalaureuseõppe eriainena diplomihariduse baasil või täienduskoolitusena kõigil neil, kes soovivad täiendada ja süvendada oma teadmisi ettevõtte juhtimise alal.

TÜ e-ülikool

Loodame, et ka täielikult virtuaalselt omandatavad erialad ei ole TÜs enam kauge tulevik. Kindlasti leidub neid, kellele on selline alternatiivne kõrghariduse omandamise viis sobivam kui traditsiooniline statsionaarne või AÜs toimuv õpe.

Praegu tegeleb kaugkoolituskeskuse haridustehnoloogiatalitus e-ülikooli internetiportaali materjalide ettevalmistamisega. Loodame õppejõududele ja üliõpilastele mõeldud portaali avada hiljemalt novembri lõpuks. Portaali eesmärk on tutvustada virtuaalõppe võimalusi TÜs, anda infot internetipõhiste kursuste ja moodulite kohta, IKT-alaste koolituste ja seminaride kohta jpm, pakkuda toetavaid materjale veebipõhiste kursuste loojatele ning tudengitele.

Õppija on meile kõige olulisem

Tiia Ristolainen
Kaugkoolituskeskuse juhataja

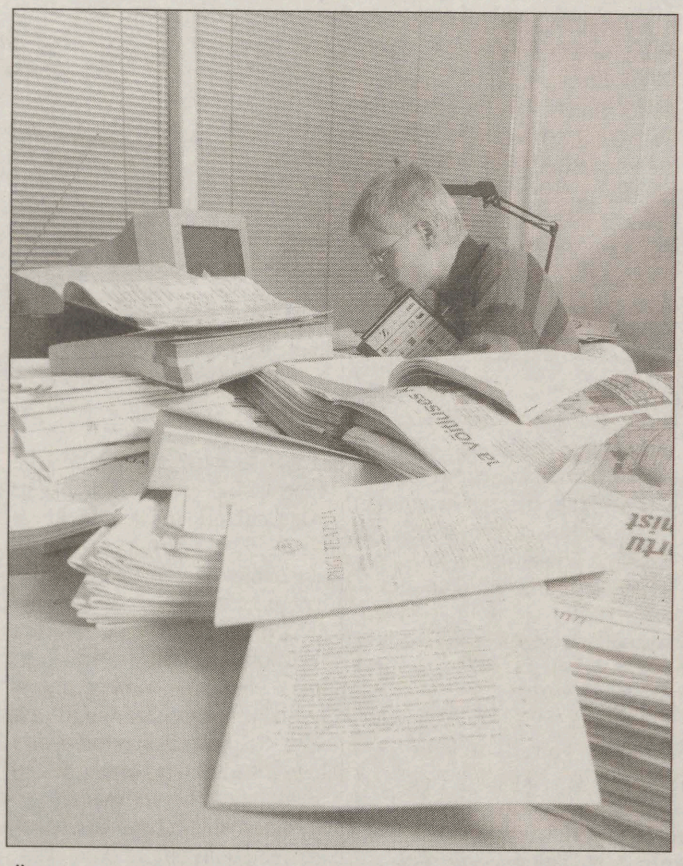
TÜ on valinud avatud ülikooli kui ühe võimaluse ja viisi teenida ühiskonda, pakkudes elukestva õpet heal akadeemilisel tasemel.

Tänaseks on avatud ülikool saanud TÜ kaugõppe või mõnes muus mittetraditsioonilises vormis toimuva koolitustegevuse kaubamärgiks. Kuidas töötab kaugkoolituskeskus selles suunas, et avatud ülikool oleks ka paindlikkuse, avatuse ja kaasaegsuse kaubamärgiks?

Kaugkoolituskeskus on järjekindlalt igal aastal korraldanud küsitlusi avatud ülikooli üliõpilaste ja õppijate seas.

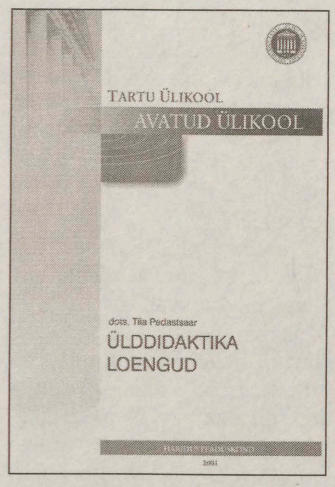
Kaugõppe üliõpilaste toetussüsteem

Uuringutes on meie tähelepanu juhitud eelkõige kaugõppe üliõpilaste puudulikule toetussüsteemile ja sotsiaalsetele tagatistele. Probleemiks on õppevahendite nappus, õppekirjanduse kättesaadavus, iseseisva töö juhendite puudumine ning kahjuks ka õppejõudude mitteakadeemiline käitumine. Õppesessioonidega on kõik selge: toimuvad loengud, praktikumid, seminarid jne, aga mida peab tegema kaugüliõpilane sessioonide vahelisel ajal, et ettenähtud 20 AP aastas tõepoolest koguda? On teinegi küsimus: kuidas muuta õppesessioonid metoodiliselt mitmekesisemaks,

Äripäeva rubriigitoimetaja Indrek Kald õpib avatud ülikoolis ajakirjandust. ÄRIPÄEV

arvestades, et auditooriumiks on täiskasvanud õppijad? Oleme korraldanud õppejõududele pidevalt koolitust esitlusvahendite kasutamiseks õppetöös, WebCT-kursuste väljatöötamise ning CDde valmistamise kursusi. Teaduskonnad on tellinud ja osalenud videokonverentsialasel koolitusel. Teist aastat toimus õppejõududele suveülikoolis kõrgkoolipedagoogika kursus, kus oma teadmisi ja oskusi jagasid rahvusvaheliselt tuntud erialaspetsialistid. Oleme korraldanud koolituspäevi avatud ülikooli kontaktisikutele teaduskondadest ja kolledžitest. Massiliseks õppematerjalide väljaandmiseks meil raha puudub (elame ülikooli eelarvest!), kuid avatud ülikooli direktori reservi arvel oli meil võimalus välja kuulutada konkurss õppetöö kaasajastamiseks ja mitmekesistamiseks (vt 4. lk), et stimuleerida õppejõude õppevahendeid tekitama, mida saaks kasutada nii statsionaaris kui kaugõppes.

2001. aasta puhul anname välja ka oma kulul 2001 esimest avatud ülikooli õppevahendite kaant (pildil), mille kujundab ja trükib multimeediakeskus. Pidevalt käivad koos teaduskondade ja kolledžite haridustehnoloogid, kelle üks tööülesandeid on virtuaalõppest huvitatud õppejõudude abistamine.

Täiskasvanute õpetamine on keeruline protsess. Ülikooli täienduskoolitusega tegelevatele inimestele on kavas korraldada vastav koolitus. Soomlaste eeskujul oleme välja töötanud avatud ülikoolis õppijate jaoks iseseisva töö juhendi näidise, mida saaksid kasutada õppejõud oma õppetöö planeerimiseks. Ka suvesemester on ellu kutsutud võimaldamaks kaugüliõpilastel ainepunkte koguda suvel. Peame arvestama, et meie õppijad on töötavad inimesed. Suhtumine, et kaugõppes õpivad need, kes statsionaaris hakkama ei saa, on vale. Värskete gümnaasiumilõpetanute osatähtsus on alla 10 %. Kahjuks ei saa me aga kuidagi motiveerida õppejõude töötama nädalavahetustel, kui osakonnas valitseb mentaliteet, et avatud ülikool on nagu trahvirood, kuhu saadetakse need, kellel koormus pole täis. See ei ole väheoluline probleem, sest õppetöö kvaliteet kannatab. Õnneks on suur hulk teaduskondi, kus see pole nii. Kaugkoolituskeskus on alustanud ka varasemate õpingute ning töökogemuse ülekandmiste aluste väljatöötamist ning lõppjärgus on TÜ täienduskoolituseeskirja kinnitamine.

Sotsiaalsed tagatised

Ikkagi ei ole veel võimalik kõigil avatud ülikooli tudengitel saada soodsa intressiga õppelaenu (2001. aasta sügisest avaneb siiski see võimalus riiklikel kohtadel õppivatele töötavatele õpetajatele). See on juba samm edasi. Arenguks peame sedagi, et avatud ülikooli tasemekoolituses õppijad immatrikuleeritakse TÜ üliõpilasteks. Paindlikku suhtumist avatud ülikoolis näitab see, et need, kes läbivad vähem kui 20 AP aastas, saavad jätkata õpinguid õppija staatuses.

Avatud ülikoolil on veel lahendamata virtuaalõppe roll kaugkoolituses ja traditsioonilises õppes, erisuguste õpetamisviiside paljusus, üliõpilaste valikuvabadus leida sobivaim õppimisviis. Olles lähedalt seotud kogu ülikoolihariduse tulevikuga, ei saa avatud ülikool neile küsimustele üksinda vastata. Me alles valime oma teed, mille lõppsihiks on parimad õpetamis- ja õppimisviisid ning igakülgselt haritud inimesed.

Avatud ülikooli kolleegium

Martin Hallik
Filosoofiateaduskonna prodekaan

Teaduskonnale on avatud ülikooli õppevorm esitanud väljakutse, arendamaks digitaalõppel põhinevaid loengukursusi, mis võimaldaksid avatud ülikooli üliõpilastel võimalikult vähese ajakuluga omandada vajalik materjal.

Kindlasti on avatud ülikool andnud võimaluse suuremaks paindlikkuseks, tulemaks vastu koolitusturu kõige erinevamatele nõuetele.

Tiit Roosmaa
Matemaatika-informaatikateaduskonna prodekaan, dotsent

Järjest enam on meie kursustel võimalik õppida ka kaugkoolituse teel, st neid kursusi on võimalik läbida kõigil, kel olemas internetti ühendatud arvuti.

Katri-Evelin Esop
Sotsiaalteaduskonna projektijuht

Tudengite hulgas tehakse küsitlusi õppetöö parandamiseks. Niisugune aktiivne infovahetus on aidanud sisse viia palju üliõpilassõbralikke muudatusi: eksamite tegemise võimalus AÜ esindustes, õppetöö korraldamine Tallinnas, suveülikoolid väljaspool Tartut, õppe- ja hindamismeetodite varieerimine, vabaainete tellimine kogu kursusele jne.

Elle Raudsepp
Türi kolledži direktori kt

AÜ õpe on vastastikku rikastav. See on võimaldanud õppuritel saada praegu riigis parimaid erialaseid akadeemilisi teadmisi, andnud õppejõududele kontakti praktikutega, näidanud tööturu vajadusi. Lõputööde koostamisel on teaduse abiga praktilised lahendused leidnud täiendõppijate kodumaakonna, -linna või -valla probleemid.

Katri Raik
Narva kolledži direktor

Pooleteiseaasta-pikkune tasulise kaugõppe kogemus kinnitab, et AÜ on hädavajalik. Õppurid on tänulikud ja õppetöö kvaliteediga rahul, õppejõud rõõmustavad täiskasvanute usinuse üle.

AÜl on helge tulevik just Eesti äärealadel. Eriti veel Narvas, kuhu mõnedki Eesti ja eesti asjad pole veel jõudnud. Näiteks on TÜ kolledž Narvas ainus, kus Tallinnast idapool saab eestikeelset kõrgharidust humanitaar- ja sotsiaalvallas.

Vastuvõtt avatud ülikooli 2001

Aili Saluveer
Kaugkoolituskeskuse tasemekoolituse spetsialist

Avatud ülikoolis uusi erialasid lähemal ajal ilmselt ei lisandu ning ka üliõpilaste arv kasvab tulevikus aeglasemalt.

Põhiõppe uued erialad avatud ülikoolis on semiootika ja kulturoloogia (bakalaureuseõpe), sotsiaaltöö (bakalaureuseõpe diplomiõppe baasil) ja sotsiaaltöö korraldus (diplomiõpe Narva kolledžis). Uued magistriõppe erialad on filosoofia, eesti ja soome-ugri keeleteadus ning germaani-romaani filoloogia (inglise k).

Käesolevast aastast on pakkuda ka uusi lisaerialasid – inglise ja prantsuse filoloogia kõrvalainetena ning sotsiaaltöö kõrvalainena.

2001. aasta vastuvõtust

Praeguste andmete järgi esitati avatud ülikooli tasemekoolituses õppimiseks 1688 avaldust ja vastuvõtuarvuks võib prognoosida umbes 1040 uut avatud ülikooli üliõpilast. Võrreldes eelmise aastaga on paarsada sisseastumisavaldust rohkem, lisandunud on umbes 70 õppekohta, neist 25 riigieelarvelised.

Populaarseimad tasulised erialad on ärijuhtimine (3,4 avaldust kohale), turismi- ja hotelliettevõtlus Pärnu kolledžis; õigusteadus, ärijuhtimine, inglise keel ja kirjandus ning psühholoogia.

Eriti populaarsed on riigieelarvelised erialad töötavatele õpetajatele (eripedagoogika, ajalugu, inglise keel ja kirjandus, liikumis- ja sporditeadused ning koolikorralduse kutsemagistriõpe). 193 riigieelarvelisele kohale esitati kokku 472 avaldust, mis teeb keskmiselt 2,45 soovijat kohale. Suurim konkurss kujunes Narva kolledžis alushariduse pedagoogi erialale – 3,6 avaldust kohale, populaarsuselt järgmised olid eripedagoogika ja koolijuhtimine – 3,2 avaldust kohale.

Eelmisel aastal oli suurim konkurss avatud ülikoolis eripedagoogika ja koolijuhtimise erialale (3,4 avaldust kohale) ja tasulistest erialadest olid populaarseimad õigusteadus, inglise keel ja kirjandus Tartus, ärijuhtimine ning turismi- ja hotelliettevõtlus Pärnu kolledžis.

Käesoleva aasta 1. septembri seisuga on avatud ülikoolis 54 erialal 2810 õppijat.

Mis on uut?

Uudne on see, et avatud ülikooli riigieelarvelistele kohtadele vastuvõetud koolis töötavad õpetajad immatrikuleeritakse statsionaarsesse õppesse.

Lõpliku kokkuvõtte saab teha 1. oktoobril, kui on selgunud vastuvõtt Türi ja Narva kolledžis ning on toimunud kõik sisseastumiseksamid ja tehtud vastuvõtuotsused.

Avatud ülikooli üliõpilaste immatrikuleerimisele eelneb veel lepingute sõlmimine ja õppeteenustasu maksmine. Alles seejärel saab teha esildise riigieelarvevälistele kohtadele immatrikuleerimiseks.

Õppetöö avatud ülikooli tasemekoolituses toimub valdavalt kaugõppes, Tartus õppesessioonidel käiakse enamikul erialadel kord kuus nädalavahetustel kolm päeva korraga.

Iseseisva töö osakaal on suur, ligikaudu 70%. Optimaalne õppimistempo avatud ülikoolis on 20-30 AP aastas. Kaugüliõpilase staatuses püsimiseks tuleb sooritada vähemalt 20 AP aastas, uutel statsionaari immatrikuleeritavatel riigieelarvelistel üliõpilastel 30 AP aastas. Õppimistempos peab kuhugi piiri tõmbama, et õppeained ei vananeks liialt ja oleks võimalik tagada kaasaja nõuetele vastav haridus.

Osalised soodustused

Valdavalt on kaugõpe riigieelarveväline, tasuline. Enamik avatud ülikooli üliõpilasi maksab oma õpingute eest ise. Avatud ülikoolis õpiti varem õppija staatuses, alates 1999. aasta sügissemestrist on enamik immatrikuleeritud kaugõppe üliõpilasteks.

Neile ei laiene osa statsionaarsetele üliõpilastele tagatud soodustusi (riiklikult tagatud õppelaen, ravikindlustus, sõidukompensatsioon).

Õppimine töö ja muude kohustuste kõrvalt ei ole meie tudengitele kerge, kuid avatud ülikooli üliõpilane on tubli. Enamasti on oluline motiveerija võimalus saada paremat töökohta, kõrgemat palka ja tõusta tööalaselt paremale positsioonile. See innustab õpinguid jätkama ja ülikooli edukalt lõpetama. Kaugkoolituskeskuse ülesanne on avatud ülikooli õppijate toetussüsteemi edasiarendamine, et pakkuda tuge täiskasvanud õppijale, kes püüab omandada talle nii vajalikku haridust.

Kaugkoolituskeskus – kellele ja milleks?

Aire Ots
Kaugkoolituskeskuse täienduskoolituse peaspetsialist

Kaugkoolituskeskus on alates loomisest 1999. aasta varakevadel tegelnud täienduskoolituse koordineerimisega ülikoolis.

Keskuse täienduskoolitusalane igapäevatöö on ülikoolis väljaspool tasemekoolitust pakutava koolitusinfo koondamine ja vahendamine õpihuvilistele ning oma valikud teinud õppijate teenindamine kursuste vahetu korraldamisega.

Lisaks kuuluvad keskuse tööülesannete hulka täienduskoolitusalase seadus- ja aruandluse koostamine ning ülikooli täienduskoolituse esindamine nii Eesti kui rahvusvahelisel tasandil.

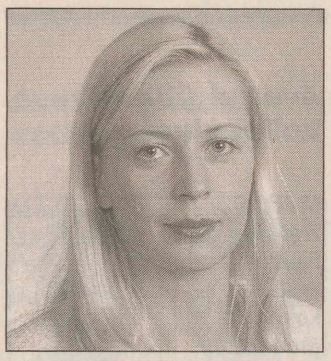

Tartu Ülikooli täienduskoolituspakkumine kujuneb teaduskondade koostatud täienduskoolitusprogrammidest. Ülikooli eripalgelisus tuleb kliendi huvidest lähtuvalt rüütata ühtse koolituspakkumise vormi. Eelmisel nädalal ilmus trükist ülikooli täienduskoolituskogumik 2001/2002. aastaks (pildil). Pidevalt uuenevat koolitusinfot kajastab täienduskoolituslehekülg avatud ülikooli kodulehel. Mõlemad on tagasiside küsitluste põhjal õppijate jaoks olulised infoallikad.

Tartu Ülikooli nišš täienduskoolitusturul on ennekõike kõrgel tasemel erialase täienduskõppe võimaldamine väga erinevate elualade esindajatele nii koolitus- kui nõustamisteenusena. Adekvaatne, kiire ja kliendisõbralik õppijate teenindamine on meie arvates iga endast lugupidava koolitusasutuse jaoks oluline. Kogu ülikooli hõlmava täienduskoolitusinfo koondamine ühtsesse keskusesse kaks aastat tagasi on end õigustanud. Õppijad on harjunud pöörduma nõu saamiseks Lossi tänavale.

Koordineeriva üksuse olemasolu ei ole olnud takistuseks initsiatiivikate akadeemiliste struktuuriüksuste tegutsemisele täienduskoolitusturul. TÜ täienduskursustel osalejate arv on aasta-aastalt kasvanud, ulatudes 2000. aastal peaaegu 10 000ni. Tartu Ülikooli kui akadeemilise õppeasutuse mainet hindavad täiskasvanud õppijad täienduskoolituses samavõrd kõrgelt kui tasemekoolitusse pürgijad.

Ülikooli esindajad

Gerda Tammerik
Tallinna esindaja

Heddy Kivine
AÜ nõustaja Tallinnas

Maire Merioja
Ida-Virumaa esindaja

Ene Voolaid
Järvamaa esindaja

Tiiu Heldema
Hiiumaa esindaja

Riia Nelis
Saaremaa esindaja

Maris Kivistik
Võrumaa esindaja

Eeva Kumberg

Alates 1994. aastast, mil ülikool sõnastas regionaaltegevust puudutavad punktid programmiliselt, on ülikooli esindajad tööle asunud Tallinnas, Türil, Kärdlas, Kuressaares, Jõhvis ja Võrus.

Esindajate kaudu teostub ülikooli koostöö maakondadega. Esindajate osa on maakonna ja ülikooli ühiste huvide väljaselgitamine ja ühisprojektide käivitamine ning ülikooli tutvustamine nii avalike ürituste kui individuaalse nõustamise kaudu. Ülikooli esindustes saavad kokku tulevased tudengid, kohalikud kooliõpetajad, omavalitsustöötajad, ettevõtjad, üliõpilased, vilistlased. Lisaks igapäevasele nõustamistööle võtavad esindajad vastu avatud ülikooli sisseastumisdokumente, vahendavad täienduskoolitustellimusi ja korraldavad kohapeal üksikuid kursusi või loengutsükleid.

Suhtekorralduse klassikud ütlevad, et asutuse mainet loovad, kujundavad ja hoiavad kõik töötajad. Millisena paistab Tartu Ülikool mujal Eestis, sõltub ennekõike ülikooli esindajast maakonnas. Nemad omakorda vajavad väärika maine hoidmiseks pidevat tuge koduülikoolist tunnustuse, informeerituse, usalduse näol. Rõõmuga võib tõdeda, et mitmes paigas (Hiiumaa, Saaremaa, Ida-Virumaa, Järvamaa, Võrumaa) on ülikooli esindaja kohaliku kultuurielu aktiivne edendaja, tuntud ja tunnustatud õpetaja ning nõuandja. Ülikooli Tallinna esindajal on kanda vastutusrikas roll ka esindusisikuna. Tihti on just tema ülikooli külalisi vastu võtmas ja teele saatmas. Tallinna esinduse soodne asukoht kesklinnas ja sealne odav ööbimisvõimalus on teinud esindustest mõnusa peatuspaiga ka ülikooli õppejõududele ning ametnikele, kel asjaajamisi pealinnas. Ülikooli esindajad maakondades on valmis vahendama teaduskondade huvisid omavalitsusele ja vastama küsimustele, mis on seotud kohalike arengutega.

KONKURSS ÕPPETÖÖ MITMEKESISTAMISEKS NING KAASAJASTAMISEKS TARTU ÜLIKOOLIS

TÜ avatud ülikool kuulutab välja järgnevad konkursid:
- **WebCT-kursus,**
- **õpiotstarbeline CD,**
- **videokoolitus,**
- **suveülikool 2002 raames inglise keele baasil toimuv rahvusvaheline kursus.**

WebCT-kursuse konkursist võivad osa võtta eesti- ja võõrkeelsed Tartu Ülikooli WebCT-kursused, mis viiakse läbi 2001. aasta sügissemestril või 2002. aasta jooksul. Konkursi eesmärk on motiveerida õppejõude tegema kõrgetasemelisi WebCT- kursusi. Hinnatakse valmis- ja pooleliolevaid kursusi, mitte ideekavandeid.

Õpiotstarbelise CD ideekonkursi eesmärk on motiveerida õppejõude välja andma õpiotstarbelisi CDsid. Osalemiseks tuleb esitada kavand, mis annab ülevaate CDl esitatavast kursusest (sisu, maht, vorm), planeeritud sihtgrupist, kasutamisvõimalustest igapäevases õppetöös ülikoolis või üldhariduskoolis. Võitjale preemia ja valmis CD esimesed 100 eksemplari kingituseks.

Videokoolituse konkursi eesmärk on ISDN-telefonil baseeruva videokonverentsi meetodite kasutuse laiendamine koolituse vahendamiseks Tartust väljapoole. Osalemiseks esitada kursuste programm. Võitjale preemia ja võimalus kasutada 10 tunni ulatuses multimeediakeskuse videokonverentside seadmeid.

Suveülikooli 2002 raames inglise keele baasil toimuvate rahvusvaheliste kursuste ideekonkursi eesmärk on leida rahvusvaheliselt huvipakkuvaid kursusi. Võitjale preemia ja abi kursuse reklaamimisel, korraldamisel ja läbiviimisel.

Konkursil võivad osaleda TÜ õppejõud ja töötajad.
Töid hindab avatud ülikooli direktori moodustatud komisjon, kuhu kaasatakse erialaeksperte. Antakse välja 10 preemiat a´ 2000 krooni.
Tööde laekumise tähtaeg on ideekonkursside puhul 15. Oktoober, teostust nõudvate konkursside puhul 3. detsember. Konkursil osalemiseks esitada avaldus avatud ülikooli direktori nimele kinnitusega kursus läbi viia 2002. aasta jooksul. Konkursitööd saata elektrooniliselt avatud ülikooli sekretärile (eve.lember@ut.ee) ja paberil kaugkoolituskeskusse (Lossi 24, 50090 Tartu).

Konkursside tingimused on kursuste osas erinevad ja nendega saab lähemalt tutvuda: www.ut.ee/Uudised.html, www.ut.ee/AvatudYlikool/kaugkoolitus/kaugkoolitus.html.

Tasemel õppejõud ja palavad ruumid

Suveülikool 2001

Ülle Kesli Kaugkoolituskeskuse suveülikooli projektijuht

Kaugkoolituskeskus koos teaduskondadega korraldab suveülikooli aastast 2000.

Suvekursusi on pakutud ka varem, kuid suveülikooli toimus sel aastal teist korda. Ennekõike on need kaks aastat olnud aeg, et katsetada uut õppimisvõimalust ja leida sellele sobiv vorm.

Suveülikool on olnud suunatud põhiliselt Eesti elanikkonnale, pakkudes kursusi eri- ja huvialaseks enesetäiendamiseks. Sel aastal lisandus tasuta loengusari nii kursustel osalejatele kui teistele huvilistele.

Analüüsides kahe aasta kogemust, võin öelda, et huvi suvekursuste vastu on kasvanud. Kui esimesel aastal toimus 6 kursust 97 osalejaga, siis sel aastal käivitus juba 9 kursust 185 osalejaga. Suvekursuste käive sel aastal oli veidi üle 400 000 krooni.

Esile tahan tõsta filosoofiateaduskonda, kelle kursused moodustasid poole kõikidest toimunud kursustest. Mahukaim koolitus oli aasta tagasi algatatud "Õpetamine kõrgkoolis". Rahvusvaheline kursus korraldati koos TPÜga, kasutades nii kohalikke kui välisõppejõude. Kursust toetasid NorFA, TheNUCE, haridusministeerium, British Council ja Soome Instituut. Oma õppejõudude osalemist toetasid ka TPÜ ja TÜ.

Samas ei saa olla väga optimistlik. Mitmed kursused jäid osalejate vähesuse tõttu ära. Sellest võib järeldada, et Eestis ei ole veel juurdunud harjumus tegelda õppimise ja eneseharimisega suvel. Üks pärssivaid tegureid on ka õppijate finantsolukord.

Tagasisideküsitluses tõsteti esile tasemel õppejõude. Väga kõrgelt hinnati kursuse "Õpetamine kõrgkoolis" läbiviijaid prof Tõnu Lehtsaart (usuteaduskond) ja Jude Carrolli (Oxford Brookes University), kursuse "Inglise kõnekeel edasijõudnutele" õppejõudu Liina Soobikut (keelekeskus) ja kursuse "Psühholoogia rakendusvõimalusi organisatsioonis" läbiviijat Mari Nõmme (personaliosakond). Positiivsena märgiti jaotusmaterjalide ajakohasust ning sisu vastavust kursusele. Osalejad kiitsid ka loengusarja "Inimene ja tänapäev" ning kursuslaste ühisüritusi.

Negatiivse poole pealt märgiti Tähe 4 õpperuumide sobimatust suviseks õppetööks puuduliku õhutussüsteemi tõttu. Lossi 3 õpet segas tänava remont.

Suveülikooli üldise korraldusega jäädi rahule ja enamik kursuslastest osaleks huvipakkuvail kursustel ka edaspidi.

Järgmisel aastal plaanime paralleelselt eestikeelsete kursustega korraldada ka inglise keele baasil toimuvat rahvusvahelist suveülikooli. Eesmärk on koondada teaduskondade pakutavad kursused ühise nime alla. Kaugkoolituskeskus näeb siin oma rolli eelkõige koordineeriva üksusena.

Järgmise aasta suveülikool pannakse kokku novembri alguseks. Ootame teaduskondadelt ideid kursusteks oktoobri keskpaigani. Rahvusvaheliste kursuste ideekonkursi tähtaeg on 15. oktoober.

Andekate areng ülikooli hooleks

Viire Sepp Täppisteaduste kooli direktor

TTK korraldab 29. septembril kell 11 TÜ füüsikahoones (aud 160) teabepäeva, kus saab kooli selle õppeaasta tegevusest põhjalikumat infot. Akadeemilise loenguga "Materjalid muudavad maailma" esineb TTK nõukogu esimees, TÜ materjaliteaduse instituudi juhataja prof Jaak Kikas.

20. septembril sõlmisid haridusministeerium ja TÜ koostöölepingu, mille järgi tuli ülikooli vastutuse alla 11 aine üleriigiliste õpilasolümpiaadide korraldamine.

Need ained on matemaatika, emakeel, inglise ja saksa keel, bioloogia, geograafia, keemia, füüsika, programmeerimine, eesti keel võõrkeelena ning vene keel emakeelena.

Leping ministeeriumiga on tunnustus ülikooli senisele panusele andekate koolinoorte arendamisel. Olümpiaadid on üks üldhariduskoolide ja ülikooli koostöövorme, mille kaudu ülikool saab ühelt poolt populariseerida siin õpitavaid erialasid, teisalt aktiivselt osaleda oma tulevase üliõpilaskontingendi taseme kujundamisel.

Pikimad on need traditsioonid täppisteaduste vallas – esimene koolinoorte täppisteaduste olümpiaad toimus TÜs juba 1953. aastal. Eesti olümpiaadide võitjad on täna võrdväärset konkurentsi pakkumas ka rahvusvahelises ulatuses. Alates 1992. aastast, mil Eesti võistkonnad võtavad osa UNESCO egiidi all toimuvatest teadusolümpiaadidest, on meie õpilased võitnud 5 kuld-, 13 hõbe- ja üle poolesaja pronksmedali ning diplomi.

Andekad on erivajadustega

Mistahes silmapaistva andega lapsed, – olgu need noored muusikud, kunstnikud, sportlased või teadlased, on hariduslike erivajadustega õpilased, kelle maksimaalne areng ei ole mõeldav riigi toeta. See, et teadusandekate noortega tegeldakse ülikoolide juures, on kogu maailmas levinud praktika. Kõige rohkem on seda näha Ameerikas, kus andekate arendamise probleemidega on tõsiselt tegeldud nii teadusliku uurimistöö kui ka didaktilis-metoodilise praktika valdkonnas juba 50ndatest alates. Suuremad andekate arendamise keskused Ameerika ülikoolide juures jagavad oma koduleheküljegedel nende laste vanematele ja õpetajatele pedagoogilisi ning psühholoogilisi nõuandeid.

Õpilastele pakutakse mitmesuguseid eriprogramme ja -kursusi, õpetajatele korraldatakse andekate õpetamise metoodika erikursusi jne.

Täppisteaduste kool kogu Eestile

Rahvusvahelistel olümpiaadidel edu saavutamiseks ei piisa ainuüksi heast peast, on vaja ka tingimusi ande arendamiseks. Rahvusvaheliste olümpiaadide võistkondade ettevalmistamine on vaid üks osa andekate noorte arendamisele suunatud riiklikust haridusprogrammist, mille realiseerimisega tegeleb TÜ täppisteaduste kool (TTK).

Erinevate nimede all on kool tegutsenud juba 1965/1966. õppeaastast, mil TÜ matemaatikud alustasid kaugõppes täiendavat õppetööd matemaatikast huvitatud keskkooliõpilastele, et avastada andekaid noori, süvendada nende huvi ja tõsta nende matemaatika-alast taset.

Täppisteaduste kool täna – see on rohkem kui 1300 matemaatikas, füüsikas, keemias või informaatikas kaugõppe vormis täiendkoolitust saavat õpilast üle terve Eesti. Sügav disproportsioon üldhariduskooli ainekavade ja rahvusvaheliste olümpiaadide programmide vahel on tinginud vajaduse TTK õppetöö diferentseerimiseks:

alamaste (ehk ettevalmistusosakond) põhikoolide õpilastele, kus õppetöö põhirõhk on raskemate, nn olümpiaadi tüüpi ülesannete lahendamisel; eesmärgiks on luua võimekamatele põhikoolide õpilastele eeldused liitumiseks rahvusvaheliste olümpiaadide ettevalmistusgruppide õppetööga;

põhiaste (ehk TTK traditsiooniline kaugõppetöö), kuhu võetakse õpilasi sisseastumistöö alusel; eesmärgiks on anda võimalus lemmikainega süvendatud tegelemiseks neile, kellel kodukoolis võimalused puuduvad;

ülemaste, kus õppetöö aluseks on rahvusvaheliste olümpiaadide süllabused, mille tase kattub osaliselt kõrgkoolide vastavate ainekursuste temaatikaga; eesmärk on rahvusvaheliste olümpiaadide võistkondade kandidaatide taseme ühtlustamine ja ettevalmistav töö võistkondade treeninglaagriteks.

www.ttkool.ut.ee

Lisaks korralisele õppetööle on kooli koduleheküljel kõigile huvilistele kättesaadavad üldhariduskooli ainekava täiendavad õppematerjalid, ainealaste võistluste ning olümpiaadide ülesanded. UT lugejatest lapsevanemad võivad oma nuputamishuvilised võsud juhatada ka interaktiivsele nuputamislehele Nupuvere (www.ttkool.ut.ee/nupuvere).

Mitmed TTK õpilaste ja üleriigilistest täppisteaduste olümpiaadidest osavõtnute hulgas tehtud küsitlused on näidanud, et suurt osa nendest õpilastest motiveerib aine õppimisel eelkõige hea esinemine aineolümpiaadidel ja -võistlustel.

Seetõttu oleme pidanud koolide ainealase klassivälise tegevuse elavdamiseks oluliseks lisaks olümpiaadidele veel mitmete erinevate võistluste korraldamist.

Traditsiooniliseks on saanud sügisesed lahtised ülesannete lahendamise võistlused. Suure populaarsuse on võitnud matemaatikavõistlus Känguru, millest möödunud õppeaastal võttis osa ligi 10 000 õpilast rohkem kui 300 Eestimaa koolist.

Avatud Ülikool Universitas Tartuensise lisaleht

Lossi 24, Tartu
tel 375 200
faks 375 562
e-post: utop@ut.ee
www.ut.ee/AvatudYlikool/

Toimetajad: Eeva Kumberg ja Varje Sootak
Küljendaja: Kristjan Kaljund
Tiraaž: 3050
Trükk: Greif

N24

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

28. september 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 29 (2066)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Nurgakivi matemaatika-informaatikateaduskonna hoonele Liivi tänavas

Varje Sootak

24. septembril pandi nurgakivi matemaatika-informaatikateaduskonna õppehoonele aadressil Liivi tänav 2.

Rektor Jaak Aaviksoo märkis tseremoonial, et endine arvutuskeskus, mis pole poolt sajanditki vana ja mis omal ajal oli nõukogude riigis üks arvutiteaduse juhtivaid asutusi, läheb uuele ringile.

Ta avaldas lootust, et uus hoone täidetakse niisuguse sisuga, mis võiks järjekordselt esindada nii Tartu Ülikooli kui teaduskonda kogu maailmas kui ühte matemaatika-informaatika uurimiskeskust. "Ülikool, on astunud omalt poolt sammu selleks, et teaduskonnal oleks võimalik näidata oma sisu," ütles Jaak Aaviksoo.

MT vilistlane, haldusdirektori abi Urmas Aunin tutvustas nurgakivvi müüritava kapsli sisu. Sinna paigutati teaduskonna õppekavad, struktuur, 24. septembri ajalehed, 21. septembri Universitas Tartuensis, hoone joonised ja ühekroonine Eesti münt.

Dekaan prof Toivo Leiger rõhutas, et uus maja on matemaatikuile ja informaatikuile kui ühtekuuluvuse sümbol ning et ometi on neil normaalsed töötingimused.

"Arvan, et ka noortel õppejõududel tekib mingi tõsisem motivatsioon Tartu Ülikoolis oma karjääri teha."

Ehitajaks on AS Rand& Tuulberg. Uue hoone ehk arvutuskeskuse juurdeehituse kogumaksumus on 33,6 miljonit krooni. Lepingu järgi peab teaduskonna 6-korruseline maja valmima järgmise aasta mais. Ülikoolil on kavas renoveerida ka arvutuskeskuse praegune hoone, mis läheb samuti matemaatikute käsutusse.

Dekaan professor Toivo Leiger ja rektor professor Jaak Aaviksoo hakkavad nurgakivi müürima. VARJE SOOTAK

EÜP stipendiumid majandusüliõpilastele

Täna annab Eesti Ühispank üle kaks 10 000kroonist stipendiumi TÜ majandusteaduskonna viimase aasta põhiõppe üliõpilastele.

Sel aastal saavad Eesti Ühispanga stipendiumi Ruslan Tšertov rahanduse ning Mihkel Jäätma rahanduse ja välismajanduse erialalt.

Juba viiendat aastat antavate stipendiumitega tahab Eesti Ühispank jätkuvalt rõhutada hea õppeedukuse ja kvaliteetse kõrghariduse olulisust. Stipendiumi määramisel arvestatakse tudengi õppetulemusi, teadusliku uurimistöö tulemusi, aktiivset enesetäiendust ja ühiskondlikku aktiivsust.

Järgmine Ühispanga stipendiumikonkurss majandustudengitele kuulutatakse välja kevadsemestril.

Egiptuse müsteerium

Täna kell 15 avatakse ülikooli peahoone võlvkeldrites interaktiivne näitus "Iidse Egiptuse müsteerium".

Väljapanek on Soome Heureka keskuse, ülikooli teaduskeskuse AHHAA ja kunstimuuseumi ühisnäitus.

Interaktiivses vormis on võimalik tutvuda hieroglüüf- ja kiilkirja saladustega, siseneda hauakambrisse, saada teadmisi Egiptuse meditsiinist ja balsameerimiskunstist.

Näitus on avatud E-L kell 11-18 kuni 1 veebruarini.

Eraõiguse instituudi juhataja professor Paul Varuli sõnul on kompleksne tsiviilseadustik eraõigussüsteemi baasseadus. VARJE SOOTAK

Eesti sai kaasaegse tsiviilseadustiku

Varje Sootak

TÜ tsiviilõiguse professori Paul Varuli sõnul on täna lõppev rahvusvaheline konverents "Eesti tsiviilseadustik ja Euroopa eraõigus" tähiseks Eesti tsiviilõiguse arengus.

Tsiviilseadustiku viimane osa, võlaõigusseadus, võeti Riigikogus vastu kolmapäeval, mis tähendab kümneaastase töö lõppjärku jõudmist. Varem valminud osad – üldosa seadus, asjaõigusseadus, perekonnaseadus ja pärimisseadus juba kehtivad. Eraõiguse instituudi juhataja prof Varuli sõnul moodustab kompleksne tsiviilseadustik sisulise terviku ja on eraõigussüsteemi baasseadus, aga ka üks tähtsamaid ja mahukamaid seadusi Eestis üldse.

Võlaõigusseadus vastu võetud

"Kui tahame olla demokraatlik riik, ei ole tänapäeval võimalik teistest riikidest isoleeritult seadusi ette valmistada," märkis Varul. Ta peab oluliseks võrdlusvõimalust teiste riikidega, sh nendega, kellega on meil olnud ühtmoodi minevik, nagu Venemaa, Ukraina jt, samuti riikidega, kust eeskuju võetud, nagu Saksamaa, Holland, Šveits jt. "Konverentsil on küll keskne tähelepanu Eesti tsiviilseadustikul, kuid seda vaadeldakse ka teiste riikide kontekstis."

Küsimusele, millise riigi eraõigusele Eesti eraõigus kõige rohkem tugineb, vastas Varul, et eelkõige Saksa omale. "See ei tähenda kopeerimist, suur osa lähtub rahvusvahelistest aktidest ja konventsioonidest, oleme kasutanud ka paljude teiste riikide materjale." Võlaõigusseaduse puudumine oli seni suureks probleemiks, vaeslapse osas oli eelkõige lepinguõigus.

Väikeses Eestis on õigusteaduse õppejõud ühelt poolt soodsas olukorras, sest on võimalik tegelda seadusloomega, st viia oma teooriad praktikasse. Teisalt võib see jätta kahjuks vähem aega üliõpilaste jaoks ning artiklite kirjutamiseks.

"Arenenud riikides, kus seadused ammu olemas, käib tavaliselt ühe seaduseparanduse üle pikk arutelu ning kirjutatakse pikki analüüse. Meie oleme pidanud kõigega väga kiiresti hakkama saama," selgitab Varul. Seaduste ettevalmistusega tegelevad vastavad töögrupid ja ekspertkomisjonid, juhtiv roll on olnud justiitsministeeriumil, kaasatud on nii õppejõude kui praktikuid.

"Võib-olla on reaalteadlastel teinekord raske mõista seaduseelnõu ja artikliteksti vahekorda, kui teadustulemusi ollakse harjutud hindama eelkõige rahvusvahelistes väljaannetes ilmunud artiklite ja tsiteeritavusega. Juristi jaoks on eelnõu palju kaalukam kui üks artikkel. Kui vajalikud seadused on valmis, alles siis saame põhjalikult artiklite ja raamatutega tegelema hakata."

Prof Varuli sõnul on juristidel palju lihtsam kirjutada artiklit rahvusvahelisse ajakirja kui kvaliteetset ja ajaproovile vastupidavat seaduseteksti.

Järelkasv

Õigusteaduskonnas on eraõiguse instituudi juhataja arvates kõige raskem järelkasvu periood ületatud. 90ndate alguses oli vaja hakata ette valmistama uut magistrantide põlvkonda, kellest saaksid loodetavad doktorandid. Tänaseks on mitmed doktorikraadi kaitsnud, Kristi Land näiteks Saksamaal.

"Põhiline energia läks seni seadusetekstide koostamisele ning polnud eriti aega artikleid ega väitekirju kirjutada. Konverentsiga tahame rõhutada, et selline intensiivne õigusloome aeg on lõppemas, ning et nüüd kerkib rohkem esiplaanile õpetamine – kuidas seadusi tutvustada, juristide kvalifikatsiooni täiendada ja eraõiguse õpikute seeria kirjutada."

Varul peab spekulatiivseks seda, kui juristile endist haridust ette heidetakse. "Haridus seisneb eelkõige mõtlemise kujundamises, sõltumata poliitilisest režiimist, ja seda on õigusteaduskonnas ikka õpetatud. Õigusloome aga praegu sellega ei lõpe. "See on püsiv protsess, kuid erinevatel perioodidel erineva rõhuasetusega."

Rahvusvaheline koostöö

Konverentsil osaleb väga palju rahvusvaheliselt tunnustatud teadlasi. Näiteks plenaaristungil esines prof Ole Lando Taanist, kes on Euroopa lepinguõiguse põhimõtted välja töötanud komisjoni esimees. "Need põhimõtted olid ühed olulisemad ka meie võlaõigusseaduse jaoks," ütles Varul. Täna on ettekanne USA Louisiana osariigi prof Athanassios Yiannopoulosel, kes oli samuti Eesti tsiviilseadustiku ekspert. "Ta on oma osariigi tsiviilkoodeksi parandatud versiooni põhiautor. Muide, Louisiana osariigi tsiviilkoodeks on ainuke omataoline USAs, sest teistel osariikidel tsiviilkoodeksit pole." Prof Peter Schlechtriem on juhtivaid Saksamaa võlaõiguse figuure, eile esines Helsingi Ülikooli prorektor prof Thomas Wilhelmsson, täna kõneles Venemaa tsiviilõiguse üks liidreid, Moskva Ülikooli õigusteaduskonna dekaan prof Jevgeni Suhhanov jpt.

Välismaa juristidel on suhteliselt vähe võimalust osaleda õigusloomes ning enamik eksperte, keda on siia kutsutud, tulevad heameelega, sest see on neile hea võimalus näha oma ideede realiseerumist.

Enne konverentsi toimus ka seminar, kus osalesid Venemaa ja Balti riikide kolleegid. "Pean väga oluliseks nende kolleegidega rohkem informatsiooni vahetada ja koostööd kavandada. Sõltuvad ju Eesti majandussuhted, sh kaubavahetus ka üksteise tsiviilseadustikust."

TÄNA LEHES

Lisaleht
Avatud Ülikool

Meediatudengid uurivad eurokõlblikkust
LK 3

Ülikoolil on uus veebileht
LK 2

Naiskoor rahvusvahelisel konkursil
LK 2

Tulemas uus õppeinfosüsteem
LK 2

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Tänasel istungil arutatakse järgmise aasta finantseerimispõhimõtteid ülikoolis, ülikooli juubeli tähistamist, arengukava jt küsimusi.

Päevakorras on sotsiaalpoliitika professori valimine; kandidaadid on sotsioloogia osakonna dots, PhD Dagmar Kutsar ning Helsingi Sotsiaal- ja Terviseuuringute ning Arengukeskuse vanemuurija, PhD Pirkko-Liisa Rauhala.

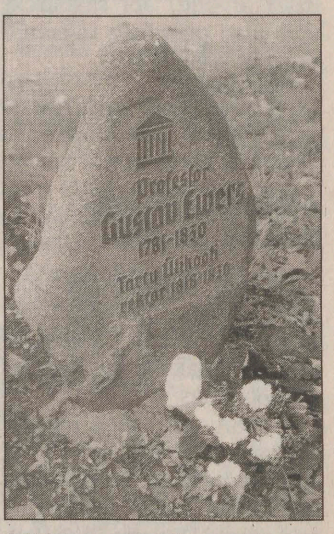
Kavas on kinnitada majanduse õppekavad, Narva kolledži põhikiri ja TÜ nõukogu semestri tööplaan. Samuti informeeritakse nõukogu liikmeid rektorite nõukogu, teaduskompetentsi nõukogu ja vabariigi valitsuse läbirääkimiste kohta jne.

Mälestuspäev Raadil

Tartu Ülikool mälestab ülikoolipere lahkunud liikmeid neljapäeval, 4. oktoobril kell 16 Raadi kalmistu keskväljakul.

21. septembrist 2000 kuni tänaseni on lahkunud järgmised ülikooli kollektiivi liikmed: arstiteaduskonnast Viive Gens, Jüri Saarma ja Rein-Toomas Sütt, filosoofiateaduskonnast Reet Lääne ja Evald Tõnisson, bioloogia-geograafiateaduskonnast Viktor Masing, sotsiaalteaduskonnast Paul Kenkmann ning haldusdirektori vastutusalast Gennadi Ozolinš, Jaan Karu ja Jakob Neumann.

Buss Raadile väljub peahoone eest kell 15.30.

Mälestuspäeval peetakse meeles ka ülikooli lahkunud juhte. JAAK NILSON

UUDISED

Saksamaa biotehnoloogia eksperdid Tartus

25. septembril tutvustas TÜ Innovatsioonikeskus Saksa haridus- ja teadusministeeriumi ning Eesti haridusministeeriumi tellimusel Tartu bio- ja geenitehnoloogiat Saksa ekspertidele.

Külaskäigu eesmärk oli saada ülevaade Baltimaade teadusasutuste tegevusest uurimistulemuste rakendamisel, *spin-off*-firmadest ning teaduse ja ettevõtluse koostööst biotehnoloogias ja leida koostöövõimalusi.

Külalised tutvusid TTÜ ja KBFIga, Tartust sõideti edasi Riiga ja Vilniusse.

Eksperdid esindasid Saksa haridus- ja teadusministeeriumi, Greifswaldi Ülikooli, Fraunhoferi Instituuti, Berliini Humboldti Ülikooli, Juelichi uurimiskeskust ja firmat BioTop. Ülikoolis võtsid külalisi vastu prof Ain Heinaru, prof Toivo Maimets, dr Toonika Rinken, prof Marika Mikelsaar, prof Eero Vasar ja dr Ants Kurg, Geenivaramu projekti tutvustas Krista Kruuv.

Tutvuti firmadega Asper, Quattromed ja Visgenyx ning TÜ Innovatsioonikeskusega.

Kümnevõistleja õpivad Käärikul

Eeloleval nädalalõpul korraldavad Erki Noole kümnevõistlusefond, kehakultuuriteaduskonna spordikeskus ning Kääriku spordi- ja puhkebaas kolmepäevase õppe- ja treeningupäeva mitmevõistlejatele.

Erki Noole kümnevõistlusefond finantseerib 60 sportlase ja treeneri kohapealsed kulutused. Fondi abil püütakse kaasa aidata mitmevõistluse arengule Eestis ja taasavastada ka Kääriku kui oluline treeningbaas mitmevõistlejatele, millele pani aluse omaaegne kehakultuuriteaduskonna dekaan, mitmevõistlejate kasvataja Fred Kudu.

Info: tel.375 370.

Raamatukogus avati õigussaal

Kolmapäeval avati TÜ Raamatukogu III korrusel õigussaal ja näitus raamatukokku saabunud uuest õiguskirjandusest.

Näituse põhiosa moodustavad õigusteaduskonna valitud raamatud, mis on saadud Saksa saatkonna vahendusel.

Õigussaali on õppejõudude soovituste järgi koondatud nii ajakirjad, erialateatmeteosed, monograafiad kui ka kõik õpikud. Tudengitel pole enam tarvis täita soovisedeleid ja õpikute kättesaamist oodata.

Kataloogiotsinguks ja erialase info leidmiseks on lugeja käsutuses arvutid, abi saamiseks võib alati pöörduda referendi poole kart@utlib.ee.

Õigussaali info: www.utlib.ee/ee/Teenindus/oigus.html.

AHHAA Lõuna-Eestis parim

Ülikooli teaduskeskus AHHAA tunnistati Tallinnas turismimessil Tourest käesoleva aasta parimaks Lõuna-Eesti turismiobjektiks.

AHHAA võitis tänu innovatiivsusele ja külastajate hulgale. AHHAA korraldab kevadel juba mitmendat aastat interaktiivseid näitusi. Tänavu oli see valguse teemal ning seda külastas 30 000 huvilist.

Tartu Ülikool sai uue veebilehe

Varje Sootak

"Ohhoo," hüüatasin mina ja küllap paljud teisedki esmaspäeva hommikul TÜ veebileheküljele klõpsates, "lõpuks ometi on uus koduleheküljel."

Miks oli vaja uut veebilehte, ülikooli administratsioonidirektor Margus Ots?

Vana koduleheküljel oli ilmselgelt oma aja ära elanud, see vajas kõvasti uuendamist ja täiendamist, ühesõnaga kaasajastamist. Maailmas on vahepeal kodulehed palju muutusi läbi teinud, kui meenutame, et TÜ WWW-leht loodi 1994. aastal. Püüdsime ajaga kaasas käia.

Kuidas kulges uue kodulehe saamine?

Aasta algul kuulutasime välja veebilehtede kujunduse konkursi. Suure üllatusena laekus palju kavandeid – 30 kavandit 26 üksikisikult või firmalt.

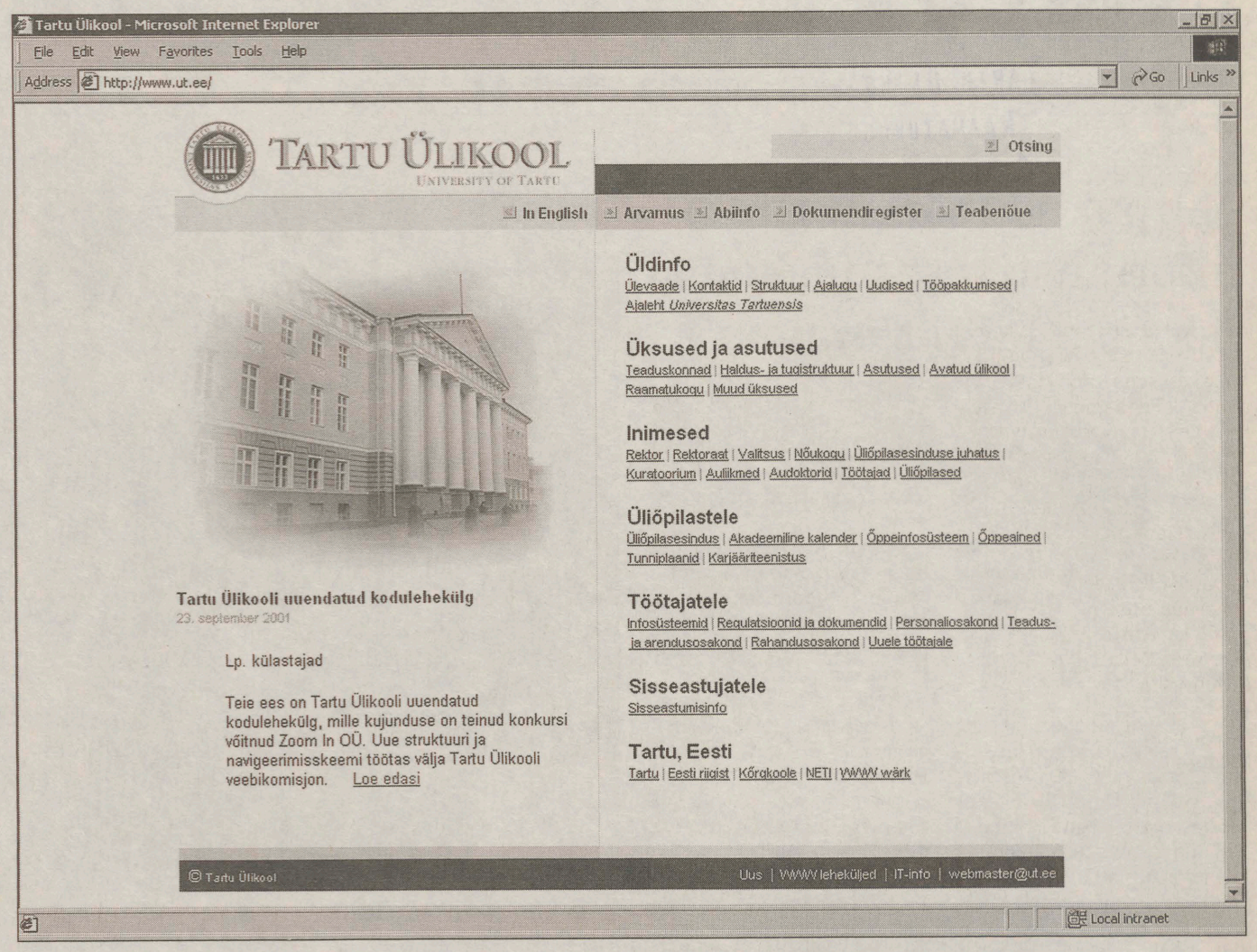
Kes tegi valiku?

Kavandi valis välja ülikooli veebikomisjon, kuhu kuulusid nii teaduskondade ja administratsiooni kui ka üliõpilaste esindajad, seega ülikooli erinevad huvigrupid.

Valik toimus kahes etapis. Esimeses etapis valiti välja 6 parimat. Valik oli muide täiesti salajane, komisjoni liikmed ei teadnud, kellega tegemist. Need kuus kavandit erinesid teistest väga tugevalt ning valiti täiesti üksmeelselt. Niisama üksmeelselt valiti välja ka parim kavand.

Milliste kriteeriumide põhjal ülikoolile sobiv valik tehti?

Soovisime soliidset kujundust, mitte väga kirevat ja et see ei oleks ka väga portaali moodi ega tohutu infoküllusega. Väljavalituks osutuks reklaamifirma Zoom In OÜ töö.

Tartu Ülikooli esimene veebilehekülg valmis 1994. aastal, teine aastal 2001.

Kui palju veebileht ülikoolile maksma läks?

Ülikool maksis lepingu järgi veidi üle 47 000 krooni. Selles summas ei sisaldu mitte ainult kujundus, vaid ka kogu struktuuri ja navigeerimissüsteemi väljatöötamine.

Kui kujundus sai paika juba kevadel, siis kõvasti tuli vaeva näha sisuga, milleks kulus terve suvi. Lepingu kohaselt jätkub koostöö Zoomiga. Uuendame ja täiendame pidevalt.

Seda on näha, pidevalt miskit muutub, enamasti lisandub.

Jah, mitmed olulised lingid pole veel valmis, viiteid tuleb kõvasti juurde. Otsustasime, et tühje linke välja ei too, ikka sisuga täidetult. Nii et iga tund võib midagi lisanduda.

Mida peeti silmas avalehe väljatöötamisel?

See on välja töötatud erinevaid sihtgruppe silmas pidades: endale vajaliku leiavad kiiresti üliõpilased, töötajad jne.

Millest on tingitud mõned vead uutel veebilehtedel?

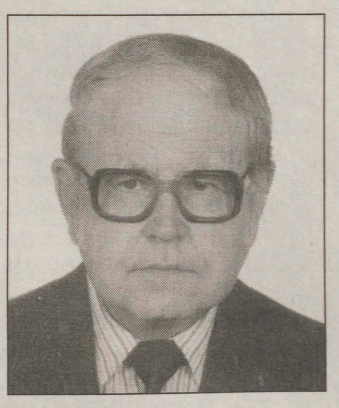
Nüüd selgubki, et paljud on jätnud struktuurimuudatused ja muudki oma struktuuri- või allüksuse lehel tegemata, andmed on vananenud, ja nüüd lihtsalt peab kõik korda tegema.

Kuidas Teile endale uus veebilehekülg meeldib?

Meeldib küll, see mõjub kuidagi värskelt, pole kulunud nagu vana. Otsitavat on lihtsam üles leida, struktuur on selgem. Ja eks harjuda tuleb ka.

Millised on esimesed muljed ülikooli uuest veebileheküljest?

Andres Jaeger
TÜ infotehnoloogia osakonna spetsialist

KoduleheküIje uuendamisele eelnes 2000. aasta kevadel korraldatud arvamusküsitlus, milles osales 571 vastajat, nendest ligi 60% olid üliõpilased.

Kõige rohkem nuriseti kujunduse ja segase struktuuri üle. Positiivsena märgiti informatsioonirohkust ja laadimiskiirust.

Küsitlustulemuste alusel koostatigi konkursi tingimused.

Veebikomisjoni üksmeelse otsuse põhjal sõlmiti leping Zoom In OÜga, kes tegi kujunduse, ja töötati välja ettepanekud struktuuri ja navigeerimisskeemi korrastamiseks.

Viimaseid aluseks võttes töötas veebikomisjon välja praeguse struktuuri.

Seejärel algas lehekülgede tehniline uuendamine. Kogu töö osutus arvatust mahukamaks ja keerulisemaks.

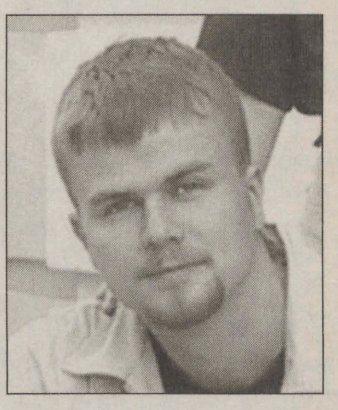
Esimesed vastukajad on igati soodsad. Meeldivad on mitmed asjalikud ettepanekud, mida jõudu mööda ka realiseeritakse.

Suurim probleem on endiselt värske info saamine allüksustelt ja isikutelt. Visa on juurduma arusaam, et info värskuse eest vastutab selle koostaja/saatja, mitte veebitoimetajad. Viimased ei ole info tootjad, vaid ainult vahendajad. Oma allüksuse info värskendamise ja parandamise eest peavad hoolt kandma allüksused ise.

Lõplikku vormistamist ja vastuvõtmist ootab TÜ veebisüsteemi üldkontseptsioon koos konkreetsete lisasätetega. See paneks paika kogu ülikooli veebialase tegevuse.

Esimese kodulehe materjalid valmisid 1994. aastal Anne Villemsi korraldatud kursustel. Nendest materjalidest kujuneski välja TÜ veebi esialgne variant, mida demonstreeriti ka rektorile. Esimese veebitoimetajana töötas Erkki Leego.

Alari Vainomees
TÜ ÜE esimehe kt

Esimesel silmitsemisel tekitab see sinakasvalge taust ehk pisut võõristust, kuid see on mööduv. Pikapeale jätab veebileht mulje Tartu Ülikoolist kui pikaajaliste traditsioonidega, väljapeetud ülikoolist. Visuaalse poole pealt ei tahaks küll ühtegi halba sõna öelda. Midagi ei ole ülearu, samas on kõik vajalik olemas.

Üliõpilasesinduse esimehe kohusetäitjana on mul hea meel selle üle, et esimene üliõpilastele suunatud viit juhatab just esinduse kodulehele.

Kahjuks on alati meepotis tilgake tõrva, nii ka seekord. TÜ kodulehe välisest särast hoolimata on endiselt korrast ära õppeinfosüsteem, mis ei tulene otseselt veebilehest. Üliõpilasesindusse on pöördunud nii mõnigi murelik tudeng ja teavitanud probleemidest õppeinfosüsteemi kasutamisel. Siiski on lootust, et asjad paranevad! Nimelt on õppeprorektori Volli Kalmu sõnul peagi kavas senine õppeinfosüsteem uuema ja parema vastu välja vahetada. Elame näeme!

Uus õppeinfosüsteem saab peagi valmis

Urve Nõgu
TÜ ÜE haridustoimkonna esimehe kt

Veel sel semestril asendub praegune õppeinfosüsteem uue ja täiustatumaga, millega kaovad senise süsteemi puudujäägid.

Õppeainetele registreerimine algab juba kuus nädalat enne eelmise semestri arvestuslikku lõppu, aga üliõpilasele jääb õigus tühistada ainele registreerumine enne, kui on toimunud 20% auditoorsest õppetööst. Samuti on tudengil võimalus end sel ajal veel teistele õppeainetele registreerida. Esmakursuslased peavad õppeainetele registreeruma kahe nädala jooksul pärast ametlikku õppetöö algust.

Mitmes teaduskonnas saab ainetele registreeruda ainult veebi ehk õppeinfosüsteemi kaudu.

Kuidas seda teostada, kui juba süsteemi sisselogimisel probleemid tekivad?

Septembrikuu esimestel nädalatel on üliõpilasesinduseni jõudnud rohkelt sellelaadseid kaebusi.

Nurisetakse ka õppeinfosüsteemi adekvaatsuse üle: umbes veerand sooritatud ning matriklisse kantud õppeainetest selles ei kajastu ning mõnele on juurde märgitud 0AP, kuigi see ei saa üldse võimalik olla.

Õppeprorektor Volli Kalmu sõnul lahenevad probleemid õppeinfosüsteemiga vähemalt aasta lõpuks. Nimelt on kasutusel n-ö vana süsteem, aga juba 1. oktoobriks peab olema valmis uus õppeinfosüsteem.

Umbes üks kuu kantakse andmeid vanast süsteemist uude, seejärel avatakse õppeinfosüsteem täienduste ja paranduste tegemiseks teaduskondadele. Pärast kõiki neid protseduure hakkab õppeinfosüsteem kajastama sama informatsiooni, mida matrikkelgi ning uued eksamitulemused peavad olema kantud õppeinfosüsteemi seitsme päeva jooksul pärast selle sooritamist.

Vältimaks probleemide tekkimist õppeinfosüsteemi kasutajaks registreerimisel, sisselogimisel jne, on õppeprorektor Volli Kalm koos üliõpilasesindusega nõus korraldama tudengitele infopäevi.

Õppetoetuste seadus

25. septembril kiitis Valitsus heaks ja saatis Riigikogu menetlusse õppetoetuste seaduse, mille põhisisuks on uue õigusliku aluse loomine õppurite sotsiaalsetele garantiidele.

Seaduse eesmärk on luua ühtne õppetoetuste süsteem senise killustatud toetuste süsteemi asemel.

Seadusega soovitakse parandada keskharidusjärgse taseme omandamise kvaliteeti, andes kõigile soovijaile võimaluse võimetele, huvidele ja vajadustele vastava hariduse omandamiseks.

Keskkonnakeemia sümpoosion ülikoolis

Prof Toomas Tenno
Sümpoosioni
korralduskomitee esimees

26.-29. septembrini toimub Tartus esimene Balti keskkonnakeemia sümpoosion.

Sümpoosioni eesmärk on Läänemereäärsetes riikides keskkonna alal tegelevate inimeste vahel kontaktide ja koostöö süvendamine ning olulisemate keskkonnaprobleemide ja nende lahendamiseks teostatud uurimistulemuste tutvustamine. Sümpoosionil osaleb mainekaid teadlasi ka teistest Euroopa Liidu maadest ning USAst. Huvitavaid ettekandeid kuulatakse Euroopa Keemiaseltside Föderatsiooni Keskkonnakeemia osakonna esimehelt prof Allan Astrup Jensenilt Taanist, prof Dennis L. Hjersenilt USA Rohelise Keemia Instituudist ja prof Duncan Macquarrie'lt Euroopa rohelise keemia koostöövõrgu keskusest.

Arutatakse ka keskkonnahariduse probleeme, arvestades temaatika aktuaalsust nii Eestis kui ka teistes Balti riikides. Keskkonnahariduse sessiooni juhatab prof Uri Zoller Haifa Ülikoolist (Iisrael). Keskkonnahariduse seisukohast on samuti oluline Ameerika Keemia Seltsi eestvõtmisel korraldatav rohelise keemia sessioon, kus kuulatakse kokku seitse ettekannet.

Korraldatava sümpoosioniga soovivad keskkonnakeemikud muuta Balti regiooni teadlaste kohtumised regulaarseks, et hoida end pidevalt kursis meie lähiümbruses toimuvaga ning edendada koostööd Läänemereäärsete riikide teadlaste vahel.

Sümpoosioni korraldajad on Tartu Ülikooli keskkonnakeemikud, Eesti Keemia Selts ja Euroopa Keemiaseltside Föderatsiooni Keskkonnakeemia osakond.

"Hoia linn puhtana"

Tartu linn, Tartu Noorte Loodusmaja ja OÜ Alkraneliga korraldavad essee- ja projektikonkursi "Hoia linn puhtana".

Konkurss annab igale tartlasele võimaluse linna puhtuse ning oma elukeskkonna küsimustes kaasa rääkida.

Oodatakse eeskätt esseevormis häid ideid nii linnaelanikelt ning siin õppivatelt üliõpilastelt keskkonnaolukorra hoidmiseks, parandamiseks ja kujundamiseks.

Parimaid ideid ootavad rahalised preemiad. Essee- ja ideekonkursiga soovitakse kaasata vanemate klasside õpilasi, üliõpilasi ja linnaelanikke keskkonnateemadel arutlema ja tegutsema. Hinnatakse peamiselt idee leidlikkust ning selle sobivust Tartu linnas.

Vt: www.tartu.ee/hlp.

TÜ naiskoor rahvusvahelisel konkursil

Varje Sootak

Täna varahommikul sõitis TÜ Akadeemiline Naiskoor Belgiasse Maasmechelenisse rahvusvahelisele koorikonkursile.

Koori juhatab dirigent Vaike Uibopuu. Koori presidendi Kristi Kuninga sõnul on tegemist kõrgetasemelise konkursiga, kuhu valiti 65 osaleda soovija seast 24 koori. Eestit esindab ainukesena ülikooli naiskoor. "Igas kategoorias (segakoorid, nais- ja meeskoorid, kammerkoorid, vokaalansamblid) võistleb 6 koori," selgitas Kuningas.

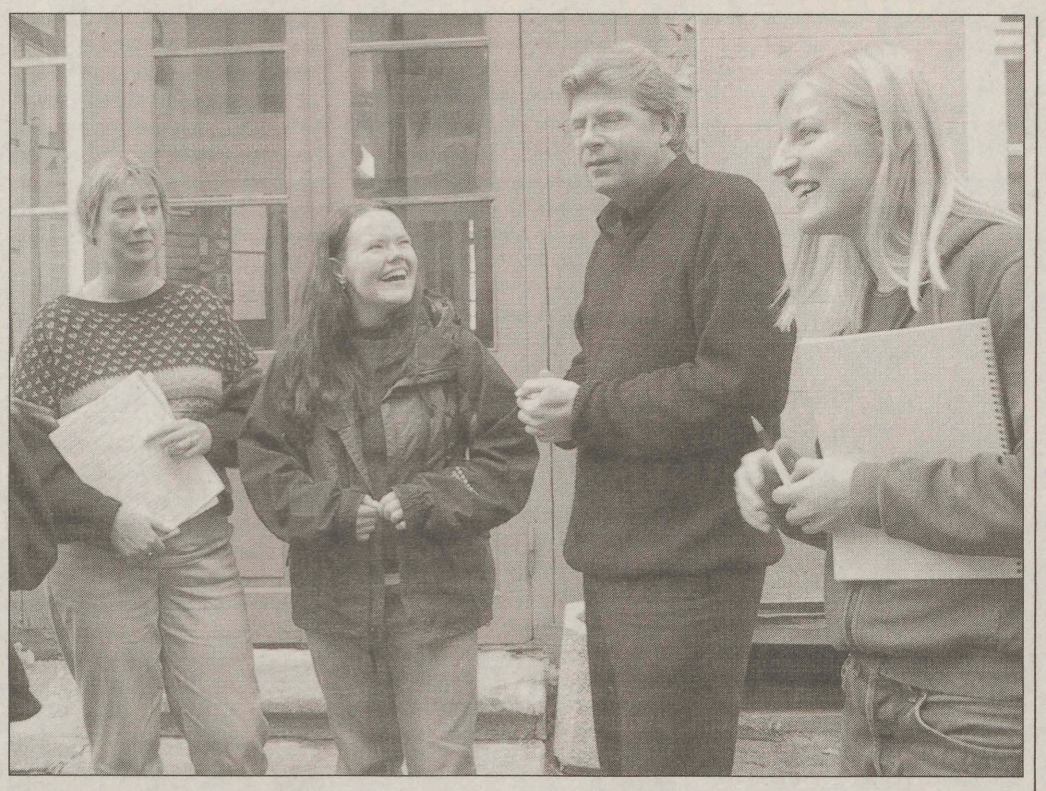
Kava peab sisaldama kuni 5 lugu, kava pikkus on 15-20 minutit. Esitada tuleb kohustuslik flaami helilooja lugu (TÜ koor esitab Posmani laulu "To morning"), üks muusikateos renessansi- või romantismiperioodist (Vicoria "Tenebrae Facte Sunt"), üks ühehäälne rahvalaul koori enda regioonist (Kreek " Mu süda ärka üles"), üks pärast 1980. aastat valminud kodumaise autori helitöö (Pärt "Zwei Beter"). Viienda loona on naiskoori kavas Mäntyjärvi efektne "Pseudo joik".

Kristi Kuningas märkis enne ärasõitu, et koor on selle konkursi nimel palju tööd teinud. "Loodame, et suudame endast maksimumi anda, aga kas see ka pjedestaalile viib, ei tea, sest osalevad väga kõrge tasemega koorid."

Lisaks laupäevasele konkursiesinemisele on TÜ naiskooril õhtul 60-minutiline kirikukontsert ja pühapäeval kontsert linnas. Koor saabub Tartusse tagasi 1. oktoobril.

Vaike Uibopuu (paremal) juhatab Tartu Ülikooli akadeemilist naiskoori 1963. aastast. UT ARHIIV

Taani Ajakirjanduskooli õppejõud John Frolich üliõpilaste Lise Blomi (Taanist), Laura Beth Ingle'i (Ameerikast) ja Mari Rebasega Tartus pärast loengut. VARJE SOOTAK

Meediatudengid eurokõlblikkusest

Mari Rebane
TÜ ajakirjandusüliõpilane

Esmaspäeval saabus TÜ ajakirjanduse õppetoolile külla 18 meediatudengit üle maailma, et uurida Eesti valmisolekut Euroopa Liiduga liitumiseks.

Kahe nädala jooksul tegelevad kuueks grupiks jagunenud tudengid Venemaalt, Taanist, USAst, Hollandist, Poolast, Leedust ja Norrast Eesti eurokõlblikkuse kontrollimisega, et programmi lõpuks kirjutada uurivaid ajakirjanduslikke lugusid.

Eesti tudengid rahvusvahelises ajakirjanduskoolis

Projektis osaleb ka kuus ajakirjandustudengit Tartu Ülikoolist, kes alustasid kursust koos teiste tudengitega augusti alguses Aarhusis, Taani Ajakirjanduskoolis. Taani Ajakirjanduskool on olnud TÜ meedia- ja kommunikatsiooni osakonna koostööpartner juba üle nelja aasta. Mitu aastat väldanud spetsiaalsed kursused Taani Ajakirjanduskoolis on alati hõlmanud ka Euroopa Liidu temaatikat. Idee uurida liitumiskõnelustel esirinnas olevat Eestit tekkis selle aasta alguses koolide esindajate kokkusaamisel. Juba Taanis loeti loenguid Euroopa Liidu temaatikast, et Eestisse materjali koguma tulles oldaks juba veidi oludega kursis.

22aastane Missouri ülikooli tudeng Molly Dircks on kogu kursusest vaimustuses. "Mulle meeldib Euroopa ja mulle meeldivad siinsed inimesed," seletab Molly. "Kuigi Euroopa Liit on mulle kui ameeriklasele üsna kauge teema, on siiski huvitav selle kohta nii palju teada saada. Ma ei tunne ennast enam nii rumalana," lisab Molly naerdes. Mollyle Eesti meeldib. "Taanis igatsesin aastaaegade vaheldumist, aga Eestis on lihtsalt suurepärane. Siin on nii ilus!"

Kopenhaagenis

Rahvusvaheline semester Taani Ajakirjanduskoolis on Euroopast ja Ameerikast pärit tudengite ühine õppeprogramm, mis pakub teooria kõrval ka palju praktikat. Mitu aastat on kursuse üldteema olnud stereotüüpide kasutamine ajakirjanduses, multimeedia ning rahvusvaheline uudis. Pärast tutvumisnädalat alanud kursusel pani David Bowie välimusega Taani õppejõud meid kõvasti tööle, vedades 15 tudengit Kopenhaagenisse.

Hetkel lõi Taanis laineid Iisraeli uus suursaadik, kes deklareeris, et pooldab sõjavangide füüsilist karistamist. Kahe töörohke nädala järel algas ameeriklasest õppejõu juhendamisel oluliselt rahulikum workshop. Stereotüübid ja ajakirjanike lembus nende kasutamise suhtes sisustasid meie iseseisvat tööd täis päevi. Kui palju iseseisvat tööd me tegelikult tegime, jääb ajaloo hämarusse ja meie südametunnistusele, kuid targemaks saime küll kindlasti.

Kooliväline programm oli suures osas inimeste endi korraldada. Kuid leidus siiski erandeid. Näiteks põnev reis Taanimaa pealinna Kopenhaagenisse, esimesel õhtul kooli poolt korraldatud pidulik õhtusöök või tasuta õlu nn Friday Baris (igal reede pärastlõunal avavad kõikides koolides uksed reedebaarid, kus saab juua odavalt õlut, mängida piljardit, kuulata muusikat ja suhelda kaasõpilastega). Tippsündmuseks eestlaste jaoks võib ilmselt siiski pidada Eesti taasiseseisvuse kümnenda aastapäeva tähistamist korraliku kartulisalati, grillviinerite, hümni ja eesti viinaga.

Loomulikult ei saa unustada selle ürituse teist eesmärki – õppida paremini tundma oma grupikaaslasi ja nende kultuuri. Oli ju meie grupis tervelt seitsme erineva rahvuse esindajaid. Grupisisese suhtluse ja ürituste kõrvalt oleks aga täiesti ebaõiglane unustada taanlastega suhtlemise olulisust.

Aarhusis

Kui nüüd rääkida veel ka väljaspool kooli toimunud kultuurisündmustest, siis esimese asjana tuleks kindlasti esile tõsta Aarhusi traditsiooniline linnafestival, mis toimub septembri alul ning hõlmab endas palju erinevaid kontserte, etendusi ja muid atraktsioone ööpäevaringselt. Võiks isegi öelda, et muidu pisut uimase ja aeglase mulje jättev Aarhus ärkas festivalinädalaks vägagi ellu. Pisut häbelikena väljareklaamitavad taanlased oskavad tegelikult fantastiliselt hästi lõbutseda.

Tihe koostöö Põhjamaade ja Inglismaaga

Kristiina Randmaa
TÜ ajakirjandusüliõpilane

TÜ ajakirjandustudengid on Taani Ajakirjanduskoolis õppimas käinud neli aastat.

Spetsiaalselt välistudengitele mõeldud programmist on nüüdseks osa võtnud kolmteist inimest. Skandinaaviamaade ülikoolid ja ajakirjandusinstitutsioonid ongi ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna aktiivsemad välissõbrad. Oslo Ajakirjanduskolledžist käivad õppejõud juba aastaid lugemas ajakirjandusfoto ning loovkirjutamise kursusi.

Oslo Ülikooli meedia- ja kommunikatsiooni osakonnas on oma teadustööd teinud ja kaitsnud kolm TÜ magistranti ning üks doktorant. Tampere Ülikool Soomes andis 1990. aastal esimese seemne osakonna raamatukogu jaoks, Helsingi rootsikeelse ajakirjanduskooli meediamajanduse loengutel on tarkust nõudnud üle kümne TÜ üliõpilase. Tudengid võtavad osa ka ELi haridusprogrammi Erasmus üliõpilasvahetusest.

Ajakirjanduse õppetool kuulub mitmetesse õppetööalastesse võrgustikesse, nagu näiteks Nordic-Baltic network, Media Societies around the Baltic Sea ja EJTA (European Journalism Training Association). Viimase aastakoosolekuil saavad õppejõud Euroopa ajakirjanduskoolidest arutada olulisemaid õppetööga seotud küsimusi ja arendada koostööd.

EJTA kaudu on mitmed TÜ tudengid saanud elektrooniliste meediakanalite alast koolitust projekti Euroreporter raames. Peagi on Tartusse oodata Westminsteri ülikooli õppejõude seoses nn Briti projektiga, mis toetab ajakirjanike ettevalmistamist venekeelsele meediale Eestis.

UUDISED

Naiskodukaitsjate lahtiste uste päev

Tartu Naiskodukaitse akadeemiline jaoskond korraldab 2. oktoobril kell 19 lahtiste uste päeva.

Üritus toimub Naiskodukaitse ruumes Riia 12.

Naiskodukaitse on vabatahtlik naisühendus, mille ülesandeks on Kaitseliidu tegevuse toetamine Eesti Vabariigile kuuluvate ressursside – territooriumi, vara ja inimeste kaitsmisel. Iga Naiskodukaitse liige saab mitmekülgse väljaõppe, mis koosneb teoreetilistest teadmistest EV kaitsejõudude struktuuri, kaitsepoliitika ning Kaitseliidu tegevuse kohta ja praktilisest väljaõppest meditsiini, toitlustamise, side, orienteerumise, topograafia alal. Soovijad saavad õppida ka relvaasjandust, laskmist ning üksikvõitleja oskusi.

Naiskodukaitse Tartu ringkonnas tegutsev akadeemiline jaoskond ootab oma ridadesse Tartu kõrgkoolide tudengeid ja õppejõude.

Tegemist on alternatiivse akadeemilise organisatsiooniga, mille liikmed saavad anda oma panuse isamaa sõltumatuse ja põhiseadusliku korra kaitsmisesse.

Naiskodukaitse asutati 1927. aastal ning keelustati Nõukogude võimu poolt 1940. Sel sügisel tähistas organisatsioon kümne aasta möödumist taasasutamisest.

Kuidas aktiivselt vananeda

Eesti Arstiteadusüliõpilaste Selts korraldab koos Tartu Pensionäride Organisatsiooniga Kodukotus pühapäeval, 30. septembril kell 11 Kaubahalli ees paiknevast pargist algava jalutuskäigu "Aktiivne vananemine: harjutused kehale ja vaimule" marsruudil Kaubahalli esine park – Kassitoome – Botaanikaaed.

Kaubahalli ees pargis on avamine ja esinemised, Kassitoomel ühisvõimlemine, Botaanikaaias taas esinemised, meditsiiniline kontroll, kehakinnitus ning lõpetamine. Külalisi tuleb nii Harju- kui Tartumaalt.

Idee pärineb Maailma Tervishoiuorganisatsioonilt, mille initsiatiivil tähistatakse juba kolmandat aastat kogu maailmas aktiivset vananemist jalutuskäikudega.

Üritus on noortele ja vanadele, propageerimaks tervislikku ja aktiivset eluviisi.

Tudengid tasuta Tartu ja Tallinna

Septembris ja oktoobris sõidab Tallinn-Tartu-Tallinn liinil buss, millega saavad tasuta reisida Hansapanga tudengist kliendid.

Bussile pääseb Hansapanga noortekaardi ettenäitamisel. Hansapanga eralaenutoodete arendusjuhi Anu Vaino sõnul on buss käigus reede ja pühapäeva õhtul, et tudengid saaksid kodulinnast kooli ja tagasi koju sõita.

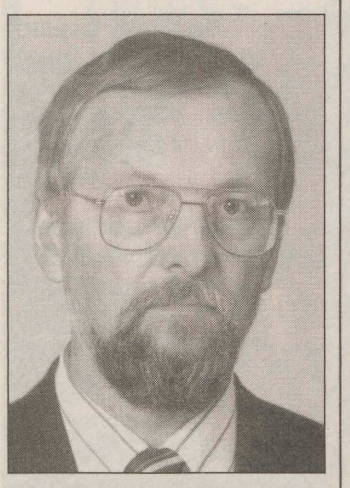
"Otsustasime pakkuda tasuta sõiduvõimalust just sellel ajal, kui tudengil on õppelaenuleping küll sõlmitud, aga raha pole veel laekunud," rääkis Vaino.

Esmataotlejatele kannab Hansapank raha üle alates 1. oktoobrist, korduvtaotlejatele 16. ja 23. septembril.

Bussile pääsevad tudengid elava järjekorra alusel. Lisainfo: www.hansa.ee/tudeng.

ÕNNITLEME

Dots Mati Martin 50

Eile oma esimese tõeliselt ümmarguse juubelitähiseni jõudnud TÜ zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi erizooloogia õppetooli dotsent Mati Martin on noortest loodusehuvilistest vorminud elukutselisi biolooge juba 25 aastat. Lõpetanud ülikooli 1976. aastal, jäi ta seejärel kohe tööle zooloogia kateedrisse.

Mati Martin on uurinud Eesti ja teiste alade putukaid, nende morfoloogiat, liigilist mitmekesisust, bioloogiat ja levikut, kirjeldanud uusi süstemaatilisi taksoneid ja osalenud endise NLiidu Euroopa-osa putukate määramistabelite koostamisel. Materjali uurimistööks on ta kogunud ekspeditsioonidel Taga-Kaukaasias, Kesk-Aasias, Siberis ja Kaug-Idas. Bioloogiakandidaadi kraadi sai ta uurimuse eest Euroopa leedikutest, mis moodustavad ühe pisiliblikate sugukonna.

Pärast Eesti taasiseseisvumist osales Mati Martin nii kõrgkui ka keskhariduse õppeprogrammide kaasajastamisel. Olles aastast 1992 ka H. Treffneri Gümnaasiumis bioloogia eriklassi õpetaja, on ta suutnud koostada originaalseid ja väga hinnatud kooliõpikuid.

Kontaktid väljaspool ülikooli ja gümnaasiumi on realiseerunud populaarteaduslike kirjutiste kaudu, eriti aga Eesti Looduseuurijate Seltsi tegevuses osalemise läbi seltsi asepresidendina aastast 1991 ja entomoloogiasektsiooni juhatajana tänaseni. Nurisemata tegi ta küllaltki ajamahukat ja rutiinset tööd XXIV Põhjamaade entomoloogiakongressi läbiviimisel.

Märkima ei saa jätta tema erialalisi ekspertiise, retsensioone, organiseerimist, Eesti Entsüklopeedia jaoks artiklite kirjutamist, bioloogiaolümpiaadide organiseerimist, keskkonnaseires osalemist jne.

Kolleegid mitmel rindel ja õpilased ülikoolis ning gümnaasiumis on harjunud tema alati äärmiselt sõbraliku suhtumise ja abistava tegevusega ja loevad iseenesestmõistetavaks, et tal jätkub aega ja energiat kõigile ja kõigeks.

Suurteks ja väikesteks tegudeks jõudu soovides kolleegide nimel

Kaupo Elberg

AUGUST PARISE STIPENDIUM

August Parise nim stipendium toetab keemiat, eeskätt keskkonnakeemiat õppivaid üliõpilasi.

Välja antakse üks 7000-kroonine. stipendium. Kandideerida võivad TÜ **keemiaosakonna magistrandid**, kelle teadustöö on seotud keskkonnakeemiaga.

Kantseleisse (ph, r 207) **22. oktoobriks** järgmised dokumendid: stipendiumitaotlus (vorm saadaval ülikooli kantseleis), *curriculum vitae*, juhendava õppejõu soovitus, dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust.

Stipendium antakse üle emakeelse ülikooli aastapäeva ürituste raames detsembri alguses.

Info ja taotlusvormid: TÜ Sihtasutus, tel 375 852, im@ut.ee, http://www.ut.ee/sihtasutus/.

TÜ RAAMATUPOE RAAMATUOKSJON

Laupäeval, 17. novembril kell 11.15 ülikooli peahoones

Teemal **EESTI LASTE- JA NOORSOORAAMAT** võetakse ilmumiskohta piiramata vastu 1) Eesti autorite eesti või algupäraselt ka mõnes muus keeles ilmunud ilukirjanduslikke ja muid teoseid - sealhulgas ka kooliõpikuid -, samuti nende tõlkeid mis tahes keelde; 2) mitte-Eesti autorite eesti keelde tõlgitud teoseid. Mõlemal puhul on Eestis ilmunud trükiste ilmumisaja tinglikuks ülempiiriks reeglina 1960. aasta.

Teemal **EESTI *LOCALIA* EHK PAIKKONNATRÜKIS** võetakse ilmumisaega ja -kohta piiramata vastu eesti- ja võõrkeelseid trükiseid - ka maakaarte, atlasi, teemapakette jms. -, mis käivad tervenisti või osaltki Eesti paikade ja paikkondade kohta ajaloo või maateaduse seisukohalt.

Teemal **EESTI VANEM JA/VÕI HARULDANE RAAMAT** võetakse ilmumiskohta piiramata vastu kõiki eestikeelseid või Eestis ilmunud võõrkeelseid trükiseid ilmumisajaga kuni 1860. aasta, hilisemast ajast kuni tänapäevani ainult haruldasi või väheliikuvaid eestikeelseid või Eestis ilmunud võõrkeelseid trükiseid.

Trükiseid võetakse oksjonile **valikuliselt**, silmas pidades nende **väärtust**, **seisundit** ja **nõutavust**. Peale raamatute on oodatud ka *periodica*, trükigraafika, väiketrükised jms., samuti dokumendid ja käsikirjad.

Vastuvõtt ülikooli raamatupoe vanaraamatuosakonnas (tel. 07 441 102, fax 07 441 465) Ülikooli 11 2. korrusel poe lahtioleku aegadel (E-R 9-19, L 10-16) **kuni laupäeva, 13. oktoobrini (*incl.*).** Trükise alghinna määravad oksjonikomisjoni eksperdid, kes võivad tarbe korral tulla pakutavat valima ja hindama ka kohapeale. Trükise lõppmüügihinnast läheb **20 % poe kasuks**. Kataloog ilmub novembri algul.

ACTA DIURNA

28. septembril kell 9-15 on Tartu Ülikooli Raamatukogus koristuspäev. Raamatukogu avatakse lugejatele kell 15.

TEATED

Tartu Ülikool mälestab oma lahkunud liikmeid 4. oktoobril kell 16 Raadi kalmistu keskväljakul. Buss Raadile väljub peahoone eest kell 15.30. Info: Kady Sõstar, tel 375 685.

---

9. oktoobril kell 16 toimub rebastejooks. Osalema on oodatud kõikide kõrgkoolide esmakursuslased. Iga teaduskond peaks välja panema 5-liikmelise võistkonna (3 noormeest ja 2 neidu). Start antakse TÜ peahoone eest kell 16, kohal olla 15.30. Autasustamine õhtul klubis Atlantis! Info ja registreerimine TÜ spordikeskuses kuni 8. oktoobrini tel 375 370 või 052 18 581.

Tartu Üliõpilaste Mälumänguklubi ootab uusi ja vanu mälumänguhuvilisi üle nädala kolmapäeviti meiega koos mõttesporti harrastama. Järgmine kokkusaamine on 10. oktoobril kell 18 kohvikus Heller. Info: www.hot.ee/eria ja aolesk@ut.ee.

Mercedese Taksos üliõpilaspiletiga soodustus. Tel: 333 666, 051 333 66.

Üliõpilasteater ootab täna kell 18 noormehi konkursile Üliõpilasmaja Kalevi 24 peeglisaali. Ette valmistada luuletus või proosapala. Info: tel 055 69 68 46.

LOENGUD

3. oktoobril kell 12.15 peab Tiigi 78-118 loengu prof Michael Eysenck (University of London, Royal Holloway and Bedford College, UK,) teemal "Anxiety and cognition".

Prof Eysenck on Londoni Ülikooli Royal Holloway kolledži psühholoogia osakonna juhataja. Prof Eysenck on maailma üks mõjukamaid psühholoogiaraamatute autoreid, kelle sulest või toimetamisel on ilmunud kümneid miljonite üliõpilaste poolt loetavaid õpikuid üld-, kognitiiv- ja kliinilisest psühholoogiast. Peale selle tasub märkida, et ta on ühe kõigi aegade kuulsama psühholoogide dünastia prominentne esindaja.

Kõik huvilised on loengule teretulnud! Info: psühholoogia osakond, tel 375 902, e-post departm@psych.ut.ee.

---

3. oktoobril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1188. avalik ettekandekoosolek. Päevakorras: Kadi Grichin: Riiklik poliitika Petserimaa usuelu korraldamisel 1920.-30. aastatel. Info tel 055 610 546.

SEMINARID

3. oktoobril kell 16-19 toimub Lossi 3-306 TÜ ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna, Euroopa Kolledži ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu Infobüroo Tartu osakonna korraldusel seminar "EU Enlargement – What Is the Debate About? Elite. Opinion. Media" (Euroopa Liidu laienemine: arutlusteemaks eliit, arvamused, meedia). Esinevad Aune Past (ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond), John Frolich (Danish School of Journalism), Leen Rahnu (Euroopa Kolledž), Evald Mikkel (Euroopa Kolledž). Seminari juhib Michael Gallagher (Euroopa Kolledž). Seminar toimub inglise keeles. Kõik huvilised on oodatud!

KAITSMISED

10. oktoobril kell 14.15 kaitseb Vanemuise 46-301 zooloogia ja hüdrobioloogia instituudi loomaökoloogia õppetooli juures Tiit Teder doktoritööd "Direct and indirect effects in host-parasitoid interactions: ecological and evolutionary consequences". Oponent: dr Heikki Roininen (Joensuu Ülikool).

---

17. oktoobril kell 14.15 kaitseb Vanemuise 46-108 Tiina Puolakainen doktoritööd " Eesti keele arvutigrammatika: morfoloogiline ühestamine" informaatika erialal. Juhendaja on prof Mare Koit, Tartu Ülikool. Oponendid: Ülle Viks, filol dr, Eesti Keele Instituut ja prof Jaan Penjam, Tallinna Tehnikaülikool. Info: dots Leiki Loone, tel 375 863.

RAAMATUKOGU

1. oktoobril kell 11-18 on ülikooli raamatukogu fuajees Entsüklopeediakirjastuse, Tormikiri, Ilo ja Talmar & Põhi raamatute soodusmüük. Hinnad kuni 25% odavamad kui poodides! Lisainfo: Ilona Smuškina, tel 375 749.

AJALOO MUUSEUM

Ajutised näitused:

"Anatoomikumide narratiivid" – valges saalis. Näituse koostaja: Leili Kriis. Avatud septembri lõpuni.

"Ungari ajalugu vappidel". Avatud 24. oktoobrini. Ungari saatkonnast.

"Minu sisemine ilu II" – näitus inimesest raku ja koe tasandil. Näituse autorid on Tiina Matt, Ivo Kolts, Agu Raudheiding, Vitali Vassiljev ja Andres Tennus. Avatud 10. detsembrini.

Püsiekspositsioon:

"Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani"

Muuseum avatud: K-P, 11-17, gruppidele ka E-T. Info: 375 674, 375 677.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja Piletikeskus avatud E-L kl 12-19. Info: tel 442 272, www.vkm.ee, pilet@vkm.ee

---

29. septembril kell 19 Vanemuise kontserdimaja džässisaalis Connie Crothers Quintet (USA): Connie Crothers (klaver), Richard Tabnik (altsaksofon), Andy Fite (kitarr), Ulf Åkerhielm (kontrabass), Roger Mancuso (trummid). Connie Crothers on New Yorgi džässiringkondades viimase 20 aasta jooksul enim kõneainet pakkunud naispianiste.

---

1. oktoobril kell 19 Ajaloomuuseumis Silver Ainomäe (tšello), Marrit Gerretz Traksmann (klaver). Kavas: Tšaikovski, Schumann, Kodaly, Šostakovitš.

2.oktoobril kell 19 Vanemuise kontserdimajas hooaja avakontsert – Rahvusooperi Estonia galaõhtu. Esineb Estonia Sümfooniaorkester. Solistid: Riina Airenne, Rauno Elp, Nadja Kurem, Voldemar Kuslap, Ivo Kuusk, Mati Kõrts, Mati Palm, Väino Puura, Aare Saal, Leonid Savitski, Jassi Zahharov, Valentina Talumaa, Heli Veskus; külalissolistid Asta Kriksciunaite ning Virgilius Noreika (Leedu); dirigendid Paul Mägi ja Jüri Alperten. Kavas: Wagner, Verdi, Gounod, Rossini, Puccini, Donizetti, Saint-Saens, Mussorgski.

---

3. oktoobril kell 19 TÜ aulas Carmina Burana laulud. Hortus Musicus Benediktbeurni kloostrist leitud 14. saj käsikiri õpetlikest, mõtisklevatest ja lõbusatest lauludest.

ÜÜRIMISTEENUSED
aastast 1992
PARIM VALIK ÜÜRIKORTEREID TARTUS
THE BEST SELECTION OF LEASE APARTMENTS IN TARTU
Akadeemia 3, Tartu www.korterid.ee Tel 07 302 844

DAADI STIPENDIUMITE KONKURSI

Tähtaeg: 29. oktoober välisüliõpilastalituses (ph 104)

Igal aastal pakub DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) stipendiume Saksamaal õppimiseks ja uurimistöö tegemiseks.

1. Aastastipendium (*Jahresstipendien*). Sihtgrupp: viimase kursuse üliõpilased, magistrandid ja doktorandid.

2. 1-6kuuline uurimisstipendium (*Forschungskurzstipendien*). Sihtgrupp: doktorandid.

3. Semestristipendium germanistika üliõpilastele (*Semesterstipendien*).

4. Lühiajaline (1-3 kuud) stipendium germanistika üliõpilastele (*Kurzstipendien*) diplomitöö tegemiseks.

5. Kõrgkooli suvekursused (*Hochschulsommerkursstipendien*) osavõtuks saksa ülikoolide korraldatavatest saksa keele, kirjanduse ja kultuurikursustest.
Sihtgrupp: eelkõige humanitaar- ja sotsiaalteaduste üliõpilastele. Kestus: 1 kuu.

Vanus kõigi eespool mainitud stipendiumite puhul kuni 32 a õpingute alguse ajaks.

6. 1-3kuuline uurimistoetus (*Studienaufenthalte*). Sihtgrupp: õppejõud.

Info: välisüliõpilastalitus (ph 104), tel. 375 151.

LEANDER-GEORG VEHIKU STIPENDIUM

Leander-Georg Vehiku stipendiumi võivad taotleda kõik eesti soost TÜ **arstiteaduskonna üliõpilased (ka kraadiõppurid)**. Välja antakse üks stipendium suurusega 5000 kr.

Kandideerijatel esitada TÜ postikantseleisse (ph, r 207) **5. novembriks**: stipendiumitaotlus (vorm ülikooli kantseleis), *CV*, ülevaade erialasest tegevusest ja uurimistööst koos juhendava õppejõu soovitusega, dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust koos keskmise hinde märkimisega.

Stipendium antakse üle emakeelse ülikooli aastapäeva ürituste ajal detsembris.

Info: TÜ Sihtasutus, tel 375 852, im@ut.ee, http://www.ut.ee/sihtasutus/.

VÕRU LINNA STIPENDIUM

Kevadel asutas Võru linn stipendiumi, mille eesmärk on toetada ning tunnustada Võrust pärit üliõpilasi ning magistrante.

Stipendiumi suurus on 6000 krooni ning see antakse Võru linna aktuaalseid probleeme ja arengut käsitleva diplomi-, bakalaureuse- või magistritöö eest. Taotlused tuleb esitada hiljemalt 1. novembriks Võru linnavalitsusse.

Abilinnapea hariduse ja kultuuri alal Margus Kupu sõnade kohaselt on juba linna arengukavas fikseeritud, et Võru peaks rohkem koostööd tegema linnast pärit tudengitega, kaasates neid Võru aktuaalsete probleemide lahendamisse. Abilinnapea loodab, et 6000 krooni (üksikisiku tulumaksu ja sotsiaalmaksu tasub sellelt summalt Võru linn), peaks üliõpilast piisavalt motiveerima oma töö teema valikul.

Sellel aastal antakse välja üks stipendium, kuid kui koostöö tudengitega on viljakas, võidakse Kupu arvates stipendiumite arvu tulevikus suurendada.

Stipendiumitaotlus peab sisaldama:

- diplomi-, bakalaureuse- või magistritöö laiendatud kava koos instituudi või õppetooli soovitusega;
- CV;
- ülevaate erialasest tegevusest;
- isiku arveldusarve numbri, panga nimetuse ja koodi.

Taotlused esitada Võru Linnavalitsusele aadressil: Jüri 11, 65 620 Võru linn.

Taotlused vaatab läbi Võru Linnavolikogu haridus- ja kultuurikomisjon, kes teeb vastava ettepaneku linnavalitsusele 1. detsembriks. Komisjonil on õigus sobiva kandidaadi puudumisel ettepanek tegemata jätta.

Urmas Paidre
Võru Linnavalitsuse avalike suhete korraldaja

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja
Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

5. oktoober 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 30 (2067)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Ülikool ootab 3+2 optimistlikult

Andres Toode

Möödunud nädalal kinnitas ülikooli nõukogu uued majandusteaduskonna bakalaureuse- ja magistritaseme õppekavad. Need õppekavad olid esimesed uuele, nn 3+2-süsteemile vastavad Tartu Ülikooli õppekavad.

Järgmise aasta veebruariks peavad saama valmis ja kinnitatud kõik ülikooli 3+2 õppekavad, mida on kokku üle saja (üle 30 bakalaureuse- ja üle 70 magistritaseme uue õppekava), sest siis on aeg esitada need haridusministeeriumisse registreerimiseks. Kui veel möödunud talvel kõheldi, kas nii ruttu ikka jõuab, siis nüüd ollakse ülikoolis selles, et 2002. aasta suvel toimub vastuvõtt juba uutele õppekavadele, võrdlemisi üksmeelselt veendunud.

Täiesti reaalne

Et õigeks ajaks valmis saada, käib teaduskondades praegu pingeline uute õppekavade tegemise töö. "Sotsiaalteaduskonnas kulgeb uute õppekavade tegemine plaanipäraselt," kinnitab prodekaan Eiki Berg. "Hetkel toimub uute õppekava versioonide viimistlemine koos erinevate osakondadega." Kava kohaselt peaks nõukogu kinnitama sotsiaalteaduskonna õppekavad oktoobris. Füüsikakeemiateaduskonna õppeprodekaani Kalev Tarkpea sõnul plaanivad nemad uute õppekavade tegemisega jõuda valmis novembri alguseks, sama plaan on ka usuteaduskonnal. Õigusteaduskonna õppeprodekaani Meris Sillaotsa sõnul ollakse nende teaduskonnas jõutud detailide täpsustamiseni, et siis viimistleda tulemus. Lõpusirgel ollakse ka filosoofiateaduskonnas, kinnitab prodekaan Martin Hallik. Majandusteaduskonna õppekavad ongi juba valmis.

Probleemid

"Olen uue süsteemi veendunud pooldaja, mistõttu miinuseid küsige teistelt," tõrjub Kalev Tarkpea küsimust uue süsteemi pahupoole kohta. Ka teiste teaduskondade esindajatega kontakteerudes selgub, et isegi kui probleeme kunagi oli, siis nüüdseks on need enamasti lahendatud.

Eiki Bergi sõnul võib uuele süsteemile üleminekuga kaasneda teatav haridustasemete devalvatsioon, kuna näiteks praegune bakalaureus jääb aga oma teadmistelt ja oskustelt tuleviku magistrile üsna napilt alla. Samas tunnistab Eiki Berg, et "õigus võib olla neil, kes väidavad, et praegune süsteem on produtseerinud ülekvalifitseeritud ning liialt "kõrget hinda" maksnud haritud inimesi".

Majandusteaduskonna õppeprodekaanile Helje Kaldarule teeb muret uue õppekorralduse rakendumine avatud ülikoolis. Nii on avatud ülikoolis õpetatav majandusteaduskonna ärijuhtimise diplomiõppe kava seni olnud selgelt rakendusliku suunitlusega ja seetõttu ennast ka hästi müünud. 3+2 õppekavade rakendumise korral oleks aga avatud ülikoolis õpetatava õppekava ainus erinevus statsionaarsest aeglasem läbimiskiirus ja võimalikud piirangud valikute osas. "Kuidas selline õppekava õppijate poolt vastu võetakse, on esialgu ebaselge," on Helje Kaldaru kõhklev.

Plussid

Hariduse suurem efektiivsus, õppeaja ning vastava finantsi kokkuhoid, suurenev interdistsiplinaarsus ja paindlikkus, kasvav ülikooli konkurentsivõime, loeb Kalev Tarkpea üles terve rea uue õppekorralduse eeliseid vana ees.

"Õppeaja lühenemine sunnib peale ülemineku faktikeskselt seosekesksele õppele, ehk õppele, mis senisest rohkem kujundab võimet näha tervikut," selgitab Kalev Tarkpea. "Tuleb anda info otsimise oskus, pideva juurdeõppimise harjumus, kuna sellise hariduse andmine, millega inimene kogu elu toime tuleks, on tänapäeval ebareaalne."

Et uus süsteem on lihtsamalt mõistetav, interdistsiplinaarsem ja tänu moodulpõhimõttele paremini haakuv teiste õppekavadega nii teaduskonna sees kui ka kogu ülikoolis, selles on kõik UT küsimustele vastanud ühel nõul.

"Kui kõik teaduskonnad on viinud oma õppekavad vastavusse kehtiva statuudiga, siis kaob killustatus, õppekavade arv väheneb ning kaob vajadus õpetada ühte ja sama ainet paralleelselt eri õppekavades poolepunktise vahega," räägib Helje Kaldaru. "See omakorda avardab üliõpilaste võimalusi saada isiklikele tulevikuplaanidele kõige paremini vastava sisuga haridus."

2+1 ehk Katrin Küünal (vasakul) ja Hille Kruusen (paremal) on uue õppekava suhtes optimistlikud, Kadi Heinloo meelest pole vana ja uus bakalaureus võrdne. VARJE SOOTAK

Rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisem

Seni olid (ja veel on) Eestis ülikooli lõpetanud spetsialistid Euroopa mõistes kummalise haridusega: õppinud rohkem kui kolm aastat, ehk rohkem, kui lihtsalt laia teadmistebaasi omandanud ja samas vähem kui viis aastat ehk vähem kui kõrgharidusega ja kraadiga spetsialist. "Uue süsteemi käivitumise korral ühtlustuvad meie õppekavad nendega, mida mujal Euroopas kõrghariduse omandamisel kasutatakse. See võimaldab üliõpilasvahetust senisest selgematel alustel läbi viia ning muudab meie üliõpilased Lääne haridusmaastikul konkurentsivõimelisemateks," räägib Eiki Berg. Ühtlasi tähendab viie aastaga magistrikraadi saamine ka seda, et meie üliõpilased ei pea Euroopa haridusskaalale vastava magistrikraadi saamiseks kulutama aastakest rohkem, selgitab Martin Hallik.

Erandid

Pool aastat tagasi oli Tartu Ülikoolis kolm teaduskonda, kes kõhklesid uues õppekorralduses rohkem kui teised. Viieaastase kõrghariduse võimalikkuses või siis vähemalt selle jaotamises 3+2 süsteemis kõhklesid usuteaduskond, õigusteaduskond ja arstiteaduskond. Kaks esimest on tänaseks kõhklused ja probleemid ületanud ning tegelevad aktiivselt uute õppekavade loomisega.

Erandiks jääb arstiteaduskond, kus õpetatavad põhierialad (arstiteadus, hambaarstiteadus ja proviisoriõpe) ei allu uuele 3+2 skeemile. "Meil säilib 6-aastane arsti põhiõpe. Iseseisvaks arstlikuks tegevuseks vajalikud eriarsti oskused ja kogemused omandatakse põhiõppele järgneva 3-5-aastase kestusega residentuuris," selgitab arstiteaduskonna dekaan professor Toomas Asser. "Samas aga tahan öelda, et meie õppekavad ei ole ka kivistunud olekus, vaid õppekomisjon jälgib ja analüüsib õppekavade olukorda, et neid vajadusel ka korrigeerida."

UT KÜSIB

Mis valmistab uuele õppekavale üleminekul enim muret?

Alo Raun
ajaloo 2. aasta üliõpilane

Ajaloos tuli seni õppida keeli 24 AP eest, uues õppekavas on nende jaoks jäetud vaid 4 AP. Esitasime taotluse 6 AP-le, mida on ikkagi neli korda vähem kui seni.

Uue süsteemi puhul saab õppida vaid ühte keelt ja sedagi tasemel, mis vastab ühe semestri mahule. Seda on häbematult vähe. Ajaloos on saksa keel üks algteadmisi.

Naljakas on märgata, kuidas praeguse alamastme ained on ruumipuudusel magistriõppe tasemele ümber tõstetud.

Eda Tursk
saksa keele ja kirjanduse 4. aasta üliõpilane

Vana süsteemi järgi lõpetavatele bakalaureustele tekitab muret, kuidas hakatakse vahet tegema uuel ja vanal bakalaureusekraadil. Tööturul võib see tekitada segadust, kuna vana ja uus on küllaltki erineva kvaliteediga. Samas on hea, et nn vanad bakalaureused saavad magistrantuuri läbida aastaga.

Võõrfiloloogiate õppekavade oht on alusmoodulite tõttu muutuda veelgi üldisemaks. Olen kuulnud arvamust, et filoloogidele on võimalik õpetada paljusid aineid koos, kuid tegelikult saavad nendeks olla vaid sissejuhatavad ained esimesel aastal. Võõrfiloloog peab saama ikkagi suurema osa loegutest-seminaridest oma õpitavas võõrkeeles.

Tudengite jaoks on kõige olulisem, et nad valdaksid õpitavat võõrkeelt võimalikult hästi, st et praktilised keeletunnid peaksid ideaalis toimuma kogu viie aasta vältel. Bakalaureuseastme paljude ühismoodulitega õppekavas on sellistele kursutele aga raske ruumi leida.

On hirm, et need võõrfiloloogid, kes tulevikus lõpetavad kolme aasta järel, on tegelikult nii väheste või siis väga üldiste teadmistega, et neil tekib tõsiseid raskusi mõistliku töö leidmisega. Samas pole aga magistrantuuris kõigi jaoks kohta.

Siret Vildo
majanduse 3. aasta üliõpilane

Uutele õppekavadele üleminekul on minu arvates probleemiks eelkõige see, mis staatusesse jäävad vanade õppekavade alusel õppinud ja lõpetanud tudengid.

Kuna nelja aastaga omandatud bakalaureus on kindlasti märgatavalt kõvem sõna, siis peaks minu meelest nendel olema ka mingi eelis magistrantuuris õppimisel, – mitte magistrantuuri astumisel, aga just kogutavate punktide arvus.

Sama käiks tegelikult ka doktorantuuris õppimise kohta.

Kristjan Kaljund
semiootika 1. aasta üliõpilane

Kuivõrd ma ei ole kunagi koolis käinud aastate või punktide või diplomi pärast, siis erilist mureallikat uues süsteemis ei näe.

Mõni inimene omandab aastaga rohkem kui teine kolmega, nii et taseme ja teadmiste hindamisel tuleks lähtuda ikkagi teistest printsiipidest kui kooliskäidud aastate arv.

Bürokraatlikke probleeme toob kaasa iga muutus, aga see on demokraatliku ühiskonna paratamatu osa.

Oskuslik tudeng saab selle, mida vaja, igal juhul kätte.

TÄNA LEHES

Seekord kuus lehekülge!

Uue õppeinfosüsteemi tarkvara valmis
LK 5

Presidendivalimisest kirjutab Peeter Olesk
LK 3

AIESEC reisib
LK 4

UUDISED

Peaminister kohtus ajakirjandustudengitega

Läinudreedese Tartu-visiidi ajal külastas peaminister Mart Laar ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonda.

Ta vastas osakonnal külas viibivate Taani Ajakirjanduskooli tudengite küsimustele, mis puudutasid Eesti astumist Euroliitu. Uuriva ajakirjandusliku koostööprogrammi "Eesti ja Euroliidu laienemine" ülikoolipoolse koordinaatori prof Epp Laugu sõnul osalevad selles kaheksalt maalt pärit ajakirjandusüliõpilased. Igaüks neist peab programmi lõpuks valmis saama artikli Eesti europrobleemidest. "Programmi ühe osana toimus 3. oktoobril seminar "Euroopa Liidu laienemine: arutlusteemaks eliit, arvamused, meedia"," ütles Lauk.

Noorteadlase preemia Allen Kaasikule

Presidendi kultuurirahastu nõukogu andis tänavuse noore teadlase preemia TÜ farmakoloogia instituudi erakorralisele vanemteadurile Allen Kaasikule (pildil).

Allen Kaasik (sünd 1970) lõpetas TÜ bioloogia-geograafiateaduskonna bioloogia (biokeemia) eriala 1992. aastal, 1998. aastal kaitses meditsiinidoktori kraadi. Kaasik kuulub prof Aleksander Žarkovski teaduskollektiivi hulka, kellele anti veebruaris EV teaduspreemia töödetsükli "Närvirakkude kahjustus ja ravimsõltuvus: molekulaarsed mehhanismid ja farmakoloogiline preventsioon".

Kaasiku teadustöö on seotud uute ravimite otsingutega, mida saaks rakendada neurodegeneratiivsete haiguste ravis ja isheemia põhjustatud ajukahjustuste vähendamiseks.

UUDISED

Rektor kohtub teenekate töötajatega

Neljapäeval, 11. oktoobril kell 16 toimub TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis rektori vastuvõtt pensioneerunud õppejõududele ja töötajatele.

Vastuvõtule on palutud teiste hulgas emeriitprofessor Lembit Allikmets arstiteaduskonnast, emeriitprofessor Maido Rahula ja dots Heino Türnpu matemaatikateaduskonnast, dots Heino Mardiste bioloogia-geograafiateaduskonnast jt.

See on iga semestri algul toimuv rektori vastuvõtt 65aastaseks saanud töötajatele, kes uuest semestrist ei jätka endisel ametikohal. Vastavalt ülikooli põhikirjale lõpetatakse korraliste õppejõudude ja teadustöötajate tööleping vanuse tõttu nende 65aastaseks saamisele järgneva semestri alguses.

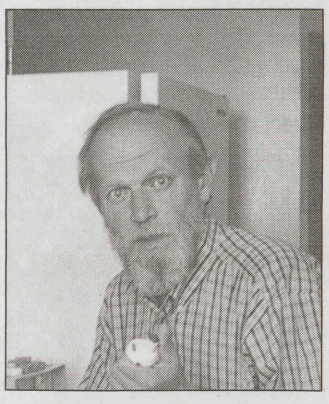
Arstiteaduskond annab medaleid

Arstiteaduskond annab igal aastal oma aastakonverentsi aktusel medalid tunnustusena eeskujuliku õppe-, sisuka ühiskondliku, kõrgetasemelise teadusliku töö või ulatusliku ja tulemusrikka organisatsioonilise töö eest.

Tänavu pälvivad medali rektor prof Jaak Aaviksoo, farmakoloogia instituudi juhataja prof Aleksander Žarkovski, dotsendid Elmar Arak, Aleksei Panov ja Eevi Maiste ning emeriitprofessor Reinhold Birkenfeldt.

Medalid antakse kätte arstiteaduskonna päevade aktusel TÜ aulas reedel, 12. oktoobril.

Medal "Tartu Ülikooli arstiteaduskond" on kõrgeim autasu, millega teaduskond väljendab tunnustust talle osutatud teenete eest.

Arstiteaduskonna päevad tulekul

10.-12. oktoobrini toimuvad traditsioonilised arstiteaduskonna päevad.

10. oktoobril kell 9 algab Biomeedikumis iga-aastane üliõpilaste teaduskonverents. 11. oktoobril on õppejõudude, teadurite, doktorantide ja magistrantide teaduskonverents, 12. oktoobril konverents "Tehnoloogilised arengusuunad meditsiinis", kus ettekannetega esinevad prof Hele Everaus, Margus Ulst ja Sergei Nazarenko.

Reedel kell 14 TÜ aulas algava aktuse avavad rektor prof Jaak Aaviksoo ja haridusminister Tõnis Lukas. Akadeemilise loengu: "Neuroprotektiivse ravi perspektiivid" peab prof Aleksander Žarkovski (pildil).

Dekaan prof Toomas Asser ja SA TÜ Kliinikumi juhatuse esimees Jaanus Pikani kõnelevad teemal: "Arstiteaduskond, kliinikum ja meditsiinisektor".

Aktusel antakse kätte arstiteaduskonna medalid ja residentuuri lõpetajate kutsetunnistused ning autasustatakse teaduskonverentsi parimate tööde autoreid.

Avatud ülikooli õppe kvaliteet 2.

Tuleviku ülikoolid: segu traditsioonilisest õppest ja avatud kaugkoolitusest

Aune Valk
TÜ avatud ülikooli direktor

Tuleviku ülikoolid on avatud ka kõigile täiskasvanuile, kes suudavad edukalt kõrgharidust omandada.

Saksamaa Kaugkoolitusülikooli asutajarektori prof Otto Petersi[1] nägemuse järgi ei kirjuta selline ülikool ette mingeid õppimisaegu ega -kohti. Õpingud toimuvad nii täis- kui osaajaga ja üliõpilased võivad ühest teise üle minna. Kus iganes võimalik, arvestatakse üliõpilase praktilisi, tööalaseid ja isiklikke vajadusi.

Avatus erinevate üliõpilaste erinevatele vajadustele

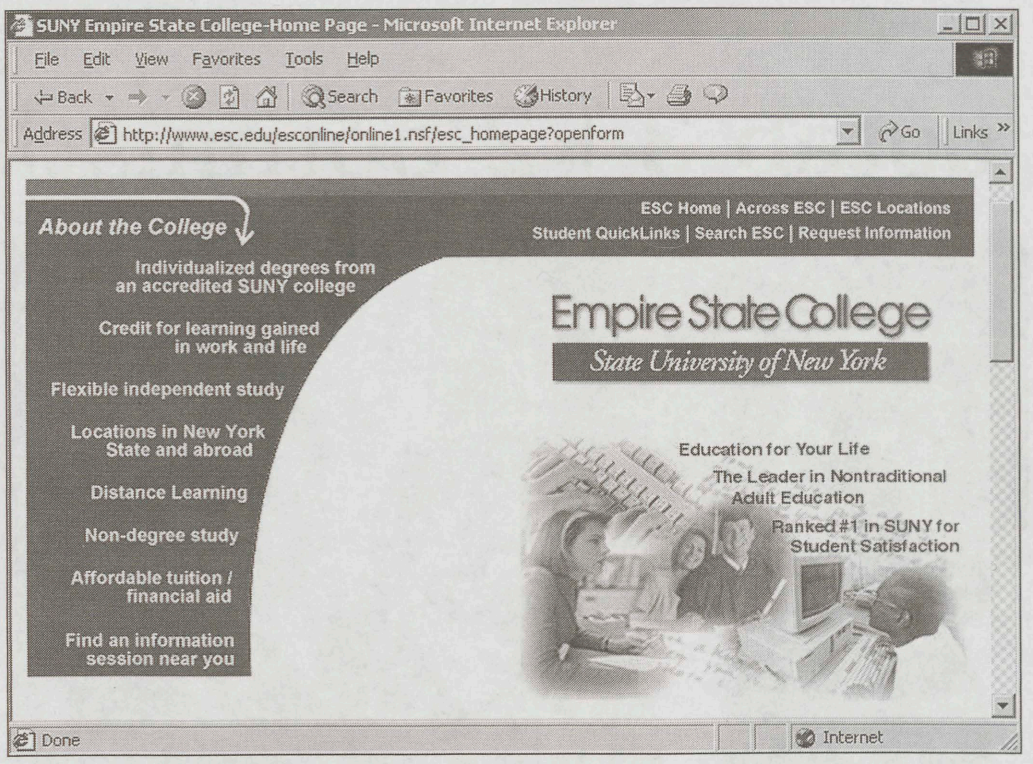
Selline õppijakeskne ülikool ei eelda, et kõigil üliõpilastel on kogu aeg ühesugused õppimisvajadused ja -harjumused. Paljud kaugkoolitusülikoolid on suunatud töötavatele inimestele, samal ajal kui traditsioonilised ülikoolid eeldavad täisajaga õppimist. Kuid on ka neid, kes alustavad täisajaga, kuid jätkavad osaajaga või vastupidi. Üliõpilaste erinevad vajadused ei tähenda lihtsalt valikuvõimalust täis- ja osaajaga õppimisvõimaluse vahel, üliõpilased erinevad ka õppimisstiilide, tehnoloogiate kasutusoskuste ja eelistuste poolest.

Traditsiooniliste ja kaugkoolitusülikoolide segu

"Tuleviku ülikool kasutab nii traditsioonilise ülikooliõppe komponente, kaugkoolitust kui digitaalset õpetust, muutudes nii oma õpetamis- ja õppimisviisidelt paindlikumaks kui kunagi enne," kirjutab Peters. Üliõpilased võivad valida loengute, seminaride, praktikumide, kaugkoolituskursuste, digitaalsete õppimisvõimaluste, avatud iseseisva õppe või rangelt struktureeritud õppepakettide vahel. Saab kasutada ka erinevate ülikoolide õppeprogramme.

Traditsioonilise ja kaugõppe parimate külgede kombineerimine peaks olema kahevormiliste ülikoolide tugevuse võti. Selle asemel, et kanda traditsioonilise õppe halvad küljed üle kaugkoolitusse, peaks olema võimalik rikastada kaugkoolitust traditsioonilise õppe elementidega ja vastupidi. Loomulikult sõltub see üliõpilaste eesmärkidest, kuid paljudel juhtudel võib ka kaugkoolitusele olla kasulik auditoorne töö, mis tõstab üliõpilaste motivatsiooni ning võimaldab isiklikke kontakte üliõpilase ja õppejõu ning üliõpilaste endi vahel.

Traditsiooniline õppetöö võiks võita erinevate õpetamismeetodite kasutamisest, õppija -kesksest lähenemisest, erinevate tehnoloogiate kasutamisest jne. Kõik see eeldab ka erinevate ülikoolide koostööd.

Iseseisev avatud õpe on eriti eeskujulik Empire State College'is (www.esc.edu).

Toetatud iseseisev avatud õpe

"Üliõpilased saavad abi tugevast toetusest ja professionaalsest juhendamisest, mis ennekõike lisandub iseseisvale avatud õppele. Mõlemat laadi toetused on olulisemad kui kunagi varem traditsioonilises ülikoolis või kaugkoolituses."

Kõige rohkem sarnaneb sellele tõenäoliselt õppetöö korraldus Empire State College'is USAs. Lisaks iseseisvale õppetööle pakutakse erinevat toetust erialasest juhendamisest professoritelt praktilise abini üliõpilaste kodulinnas. Õppeprotsessi reguleerib leping.

Tuleviku ülikooli juurde kuulub veel tihe koostöö erinevate kõrgharidusinstitutsioonide vahel, koostöö ettevõtete ja ühiskonnaga laiemalt. Ka varasemate õpingute ja töökogemuse tunnustamine ning õpitu vahetu erialane rakendamine on neis lahutamatu.

Kombinatsioon traditsioonilise hariduse ja kaugkoolituse parimatest elementidest võiks olla tee tuleviku ülikooli.

Kõige suurem potentsiaal sellisteks ülikoolideks areneda on tõenäoliselt kahevormilistel ülikoolidel, kus juba kasutatakse erinevaid õpetamismeetodeid ja kus õpivad erinevad üliõpilased. See püstitab suuri väljakutseid ja nõuab kahe erineva õppevormi integratsiooni. Jätkub tee ühevormilistelt kahevormilistele ülikoolidele suunaga segavormilistele ülikoolidele. Üleminekul tuleks ennekõike arendada personali koolitust, haridustehnoloogiat ja üliõpilaste toetamist ning tutvustada uusi töö jaotuse võimalusi.

Personali arendamine

Personali arendamisel on kaks suurt eesmärki. Esiteks peaks iga õppejõud valdama erinevaid õpetamismeetodeid ja -tehnoloogiaid, et olla võimeline valima sobivaimat õpetamisviisi. Teiseks, on vaja inimesi, kes on ette valmistatud konsulteerima, nõustama ja toetama üliõpilasi. Personalikoolitus on eriti raske teadustööle orienteeritud ülikoolides. Enamikus neis määratakse akadeemiline personal ametisse ja nende tööd hinnatakse ennekõike teadustulemuste alusel. Väga vähesed on saanud õpetamiskoolitust, rääkimata IKT-l põhinevast õpetamisest või täiskasvanute koolitamisest. Seega ei tasu suuri muudatusi oodata enne, kui "…tehnoloogia kasutamine õppimises ja õpetamises seostub põhimõtteliste muutustega selles, kuidas akadeemilist personali koolitatakse ja tasustatakse," kirjutab A. W. Bates.[2]

Tööjaotus ja haridustehnoloogia roll

Muutmaks ideed mitmevormilisest ja erinevaid meetodeid kasutavast õpetusest reaalsuseks, peavad haridustehnoloogia meeskonnad tegema tihedat koostööd akadeemilise personaliga. Paljudes traditsioonilistes ülikoolides on see valdkond olematu ja ka paljudes alles tegutsemist alustanud kahevormilistes ülikoolides lapsekingades. Eeskuju saab võtta kaugkoolitusülikoolidest, kus kursuste loomine toimub meeskonniti. Õppejõud moodustab siin vaid ühe, ehkki loomulikult väga olulise osa. Kursuste väljatöötamisel on oma osa ka erinevatel meediaspetsialistidel, tehnoloogidel jt, kes aitavad õppejõul viia kursuse sisu sobivasse vormi, ilma et professor peaks tehniliste probleemidega oma aega raiskama.

Oluline koostöö ja tööjaotuse kokkupuutekoht on kursuste läbiviimine, mis kaasaegse kaugkoolituse puhul on kas suures osas või täielikult usaldatud tuutorite hoolde. See omakorda vabastab õppejõu väärtuslikku aega.

Loomulikult ei ole tööjaotus kõrghariduses midagi uut – ka traditsioonilises õppes aitavad professoril õppetööd teha assistendid ja kraadiõppurid, kuid kaugkoolituses on see idee radikaalsemalt ellu viidud.

Üliõpilaste toetamine

Üliõpilased vajavad ennekõike abi õppesüsteemist ülevaate saamisel, õpingute planeerimisel ning juhendamist parima õppimisviisi valimisel. Sõltuvalt tehnoloogiate valikust, kiirusest (täis- või osaajaga), kohast (ülikoolis kohapeal või distantsilt), individuaalsest *versus* auditoorsest õppimisest jne, vajavad üliõpilased erinevat toetust. Empire State College'i näitel on püsiv isiklik suhe üliõpilase ja juhendaja vahel kogu õpingute ajal suureks abiks.

Tuleviku ülikool tugineb kahel suurel elevandil. Ühest küljest traditsiooniline ja siiski endiselt valitsev hariduse omandamise viis klassiruumis, vajadus inimestevaheliste suhete järele, lisaks professori isiksuse mõju ja aura. Teisest küljest lisanduvad kaugkoolituse erinevad meetodid, meediad, paindlikkus ja tasuvus.

1 – O. Peters "Learning and Teaching in Distance Education", London, 1998.
2 – A.W. Bates "Managing Technological Change", San Fransisco, 2000.

Tartu Ülikooli innovatsiooni käidi tutvustamas Jaapanis

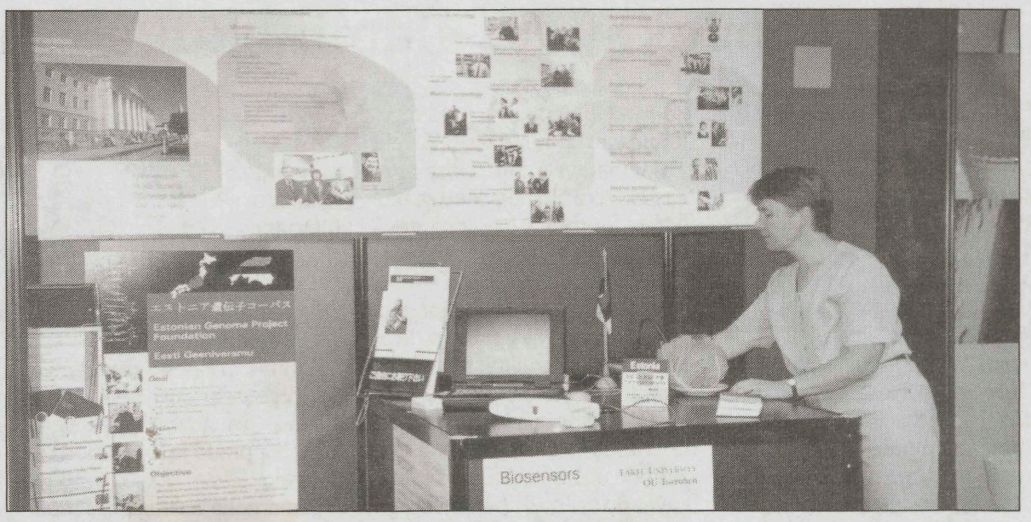
Varje Sootak
Sirje Kahu

TÜ keemiaosakonna teadur Toonika Rinken tutvustas Tokios Tartu Ülikooli tehnoloogiaid ja *spin-off*-ettevõtlust.

Toonika Rinken oli Eesti delegatsiooni koosseisus Jaapanis septembri lõpus toimunud Balti riike tutvustaval messil ja äriseminaril, mille korraldas Jaapani riiklik väliskaubandusorganisatsioon JETRO.

JETRO esindajad külastasid Tartu Ülikooli esmakordselt tänavu veebruaris sooviga saada ülevaade ülikooli bio-, geeni- ja meditsiinitehnoloogiast ning teadusmahukast ettevõtlusest.

JETRO jäi käiguga rahule. See, et lisaks traditsioonilistele tööstusharudele on Tartus tekkinud suure potentsiaaliga teadusmahukas uusettevõtlus, oli neile meeldivaks uudiseks.

Keemiadoktor Toonika Rinken ülikooli eksponaatidega Jaapanis. ERAKOGU

JETRO soovitas, et Eesti peaks oma riigi imago tutvustamisel enam rõhutama teadmisi ja ettevõtlikkust. JETRO talvise Tartu-visiidi ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (EAS) koosseisus tegutseva Eesti Eksportdiagentuuri lahke pakkumise tulemuseks oligi TÜ innovatsiooni tutvustamine ja esindaja osalemine üritusel Tokios.

Eesti delegatsioon eesotsas endise majandusministri Mihkel Pärnoja ja EASi juhi Urmas Vahuriga koosnes peamiselt Eesti traditsiooniliste tööstusharude (puidu- ja tekstiilitööstuse) esindajatest, Toonika Rinken oli ainuke ülikooli ja teadusmahuka ettevõtluse esindaja.

Eesti ekspositsiooni nn innovatsiooninurgas oli seinal ülikooli 6 postrit, millel tutvustati ülikooli, 10 *spin-off*-firmat ja nende tooteid, ülikooli 6 leiutise litsenseerimisvõimalusi ning innovatsioonikeskuse tegevust teaduse ja ettevõtluse koostöö edendamisel.

"Tahtsime jaapanlastele teadvustada, et Eestis on olemas maailmas konkurentsivõimelisi kõrgtehnoloogilisi projekte ja on olemas ka võimalused nendesse investeerimiseks," rääkis Toonika Rinken.

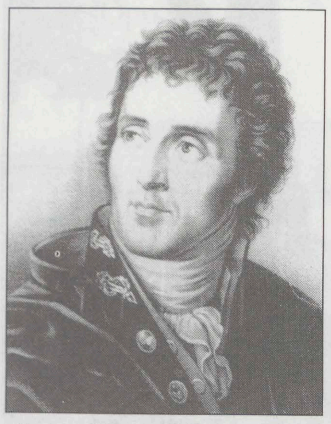
Küsimusele, kas Eesti jaapanlastes ka huvi äratas, vastas Toonika Rinken, et huvi oli üsna suur. "Kuigi 1,5 miljoni elanikuga Eesti tundus neile väiksena ja kaugena, püüdsime näidata, et meil on olemas kompetents ja koostöösoov."

JETRO visiiti Tartusse ja TÜ ekspositsiooni Tokios koordineeris ülikooli innnovatsioonikeskus.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Ühiskonnategelane Georg Friedrich Parrot

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi
museoloog

Taasavatud Tartu Ülikooli esimene rektor ja füüsikaprofessor oli oma aja väljapaistev ühiskonnategelane.

G. F. Parrot (s 1767 Prantsusmaal), kes oli lõpetanud Stuttgardi ülikooli, tuli 1795. aastal Liivimaale koduõpetajaks.

1801, kui Königsbergi Ülikool andis talle doktorikraadi, kutsuti ta Tartusse matemaatikaprofessoriks. 1802 kaitses väitekirja "Füüsika ja keemia mõjust arstiteadusele", 1802-1826 oli füüsikaprofessor. Parrot valiti korduvalt rektoriks ja filosoofiateaduskonna dekaaniks. Ta rajas eeskujulikult varustatud füüsikakabineti ja organiseeris töökoja, kus valmistati aparatuuri teaduslike ekspeditsioonide jaoks.

Parrot võitles aktiivselt ülikooli allutamise vastu baltisaksa aadli eestkoste alla. Ta osales ülikooli uue põhimääruse väljatöötamisel ja saavutas selle heakskiitmise tsaar Aleksander I poolt, millega oli ülikoolile tagatud lai autonoomia ja soliidne materiaalne baas.

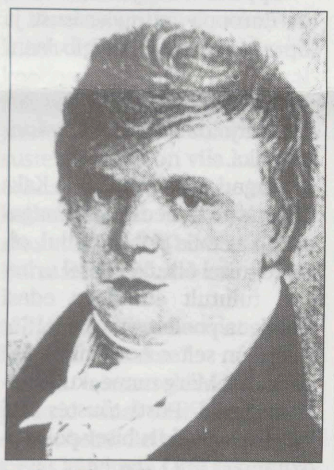
Oma valgustuslike vaadetega saavutas Parrot Aleksander I sümpaatia ja usalduse. Ta astus tsaari ees välja talupoegade kaitseks ja soovitas pärisorjuse kaotada, millega teenis ära Balti aadli pahameele.

Parrot töötas Tartus kokku 25 aastat administraatori, teadlase ja pedagoogina. Seoses akadeemikuks valimisega siirdus ta 1826. aastal Peterburi, kus juhatas akadeemia füüsikakabinetti. 1840 valiti ta Peterburi TA auliikmeks. Parrot suri 85-aastasena reisil Helsingis.

Parrot avaldas trükis 125 tööd: artikleid füüsika, keemia, bioloogia, geograafia, meditsiini ning tehnika alal ja 4 õpikut. Ta oli 14 teadusühingu liige. Parroti kuulsamad õpilased Tartus olid tema poeg F. Parrot, E. Lenz, W. Struve ja A. Kupfer.

David H. Grindel 225

Ken Kalling
TÜ Ajaloo Muuseumi
teadusdirektor

9. oktoobril tähistab 225. juubelit kunagine Tartu Ülikooli rektor ja hiljem ka üliõpilane, David Hieronymus Grindel (1776 Riias-1836).

D. H. Grindel oli Vene TA korrespondentliige, silmapaistev teadlane, Venemaa esimese farmaatsia-ajakirja asutaja.

Grindel astus 1795. aastal Jena Ülikooli arstiteaduskonda, huvitudes keemiast. Õpinguid lõpetamata jõudis ta kodumaale varem kui plaanitud. 1798 kutsus Paul I venemaalased Euroopa ülikoolidest koju (see sündmus omakorda andis hoo TÜ taasasutamisele), et nood ei nakatuks Prantsuse Revolutsiooni ideedest. Riias tutvus Grindel G. F. Parrotiga ning kujunes plaan tulla tööle avatavasse Tartu suurkooli.

Majanduslikel põhjustel (apteekriamet Riias oli tasuvam, kui ülikooli professori oma) jõudis Grindel Tartusse alles 1804. aastal (1802 oli ta siiski oma teadustööde eest saanud Jena Ülikoolilt filosoofiadoktori kraadi.) Keemia- ja farmaatsiaprofessorina töötas ta 1814. aastani. 1810-1812 oli ta ka ülikooli rektor. 1820. aastal tuli Grindel uuesti Tartusse, et lõpetada oma meditsiiniline haridus. Üliõpilaspõlv, millesse kuulus siiski ka näiteks haigestunud keemia- ja farmaatsiaprofessori J. Giese, asendamine, lõppes 1822 ning Grindel pöördus tagasi Riiga.

D. H. Grindel oli oma eluajal Riias populaarne ja on seda ka kaasaja Lätis. Tänapäeval aitab sellele oluliselt kaasa Grindeli läti päritolu. Igatahes on üks Läti tuntumaid firmasid, ravimihiid Grindex, oma nime saanud just meie professorilt.

Iga aasta 9. oktoobril pidada aga Riias peetama erilist Grindeli päeva. See oleks siis midagi apteekrite-püha taolist. Uudis on see, et proovime meiegi siin Grindeli auks väikest traditsiooni alustada (mõne läti teadlase iga-aastane loeng), mis kahte Liivimaa linna ja nende ülikoole tihedamalt liidaks.

Grindelile kuulunud apteek Riias. TÜ RAAMATUKOGU ARHIIV

ARVAMUS

Mille poolt sa oled?

Peeter Olesk

Nagu mind kurvastas pealiskaudsus presidendikandidaatide analüüsimisel ajakirjanduses enne valimisi, nii ei teinud see tuju paremaks ka valimiste järel. Arnold Rüütel valiti Eesti Vabariigis uueks presidendiks põhjendatult – häälte vahe Toomas Saviga oli väga selge, ja ootamatult. Ootamatult selles mõttes, et Rüütli stsenaariumi arutati eelnevalt läbi kui mitte juhuslikult, siis vähemasti hooletult.

Valimiste tulemuse järgi tekib kiusatus väita, et parlamendi koalitsisiooni poolt võinuks esindada kes tahes, ikkagi oleks võitnud Arnold Rüütel. Kui nii, siis oli valimiste tulemus aastal 2001 määratud ette juba valimistega 1992, sest inimesed ei taha elada iseseisvuse ajal ebakindlamalt kui okupatsiooniajal pärast Stalini surma. Alternatiiv oleks olnud koalitsioonisisene kokkulepe valimiskogu läbikukutamiseks juba enne 4. vooru, aga see oleks olnud mitmekordne enesetapp rõhutada kõigepealt, et valimiskogu on töökindlam kui parlament, teha siis salaja kõik selleks, et tunnistada – ega ikka ei ole küll! – ja jätta samal ajal kindlustamata, kes oleks siis see imeinimene, kes võiks Riigikogus uuel katsel viimaks vajalikud hääled kätte saada. Poliitika on tihtipeale nagu algebra, kuid tuleb vahet teha, millal ta on kommutatiivne ja millal mitte.

8. oktoobril astub ametisse Eesti Vabariigi uus president Arnold Rüütel. PEETER LANGOVITS / POSTIMEES

Arnold Rüütel tasakaalustajana

Ma ei taha sellega kinnitada, nagu oleks Arnold Rüütli valimine olnud paratamatu. Tema valimine oli aga seaduspärane olukorras, kus rohkem tegeldi küsimusega, keda *ei tohi* valida. Üleskutsed "Ärge valige teda!" tähendavad hirmutamist ning hirmutamine tekitab alati trotsi. On aga tõsi, et demokraatia on andnud inimestele julgust, kuni künismini välja. 1996. aastal otsustasid valijamehed mitte seda, et Arnold Rüütel ei sobi, vaid seda, et Lennart Meri peab jätkama. Tänavu otsustati – mulle tundub, et pigem emotsionaalselt kui analüütiliselt –, et Arnold Rüütel tasakaalustab võime rohkem kui Toomas Savi, sest ta esindab teist poolt kui valitsev koalitsioon.

Ometi on esimene murelikuks tegev nihe juba näha.

Oma intervjuus valimistejärgsele Maalehele (27. IX, nr 39) pealkirja all "Arnold Rüütel ei armasta Kadrioru lossi", vastab vastne president küsimusele, missugused olid tema kaalutlused kandideerimise vastu, järgmiselt: "Kandideerimise vastu oli vast see, et ma olen selles ametis juba olnud".

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees 1983-1990, kes sellisena oma ametikoha järgi oli ka NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi esimehe asetäitja ja Eesti Vabariigi Ülemnõukogu esimees aastail 1990-1992, ei olnud Eesti Vabariigi president enne Lennart Merd, vaid töötas samas majas, kus võimult kõrvaldamiseni töötas president Konstantin Päts ja kus Lennart Meri on teinud oma presidenditööd 1992-2001. Kavatsemata põrmugi eitada seda, mida Arnold Rüütel on jäävat teinud, ei oska minusugune võrdsustada iseseisva riigi seaduslikult valitud presidenti ja rahvusliku kohusetunde täitmist okupatsioonikorra piires või kiuste.

Et ameti ja ametisaladuste üleandmisega ühelt presidendilt teisele rutiinses korras pole keegi meist saanudki harjuda, siis on klappimatused mõistetavad. Ei ole aga vaja kohe alguses intriige. 8. oktoobril presidendi kohalt lahkuv Lennart Meri jäi 27. septembril ilma võimalusest anda Riigikogu korralisel istungil üle seaduseelnõu põhiseaduse muutmiseks presidendi otsevalimise huvides ja põhiseaduse kohtu moodustamiseks. Jäi ilma seepärast, et seaduse algatamises on president võrdne Riigikogu liikmega ja mitte valitsusega. Valitsuse nimel annab eelnõud üle vastav nõunik (praegu Ülle Aaskivi), Riigikogu liige saab seda teha ainult kas ise või koos teiste omasugustega. Presidendi kantselei direktor saaks seda teha erivolituste alusel (nagu presidendi julgeolekunõunik esindab presidenti kaitseliidu Vanematekogus), aga siis peab olema selles eelnevalt kokku lepitud ja see kokkulepe peab pidama. Seekord ei pidanud. Kas mitte seepärast, et keegi tahab presidendi otsevalimiste initsiatiivi lahkuvalt presidendilt enda kätte?

Haridus on ka presidendi asi

Neil päevil võib jälle lugeda, kuidas Eestit vaevab eriti hariduse vallas suurte ideede puudus. Suured ideed võivad väikese inimese kergesti kõrvale lükata. Üks, millega president Arnold Rüütlil tuleb kõik oma tööaastad kokku puutuda, on, et me ei jõua oma haridust korraldada sektorite kaupa, kui me ei tee seda ühtlasi ka integraalselt. Kas see on presidendi probleem? On küll, sest Arnold Rüütel valiti Eesti Vabariigi presidendiks integraalselt, mitte ühelt poolelt, vaid erinevatelt pooltelt. Inimestel on õigus loota, et ta seda integraalsust ei kaota.

Ta ei tohi jagada seda hirmu – või ka tülpimust –, mis paljudel teistel võimu suhtes on.

Tähtveres 27. sept 2001

Kes kui palju hääli sai

Varje Sootak

21. septembril toimunud presidendi valimisel valimiskogu II voorus kandideerinud Arnold Rüütel sai 186 ja Toomas Savi 155 häält.

I vooru tulemused olid: Peeter Kreitzberg (72), Arnold Rüütel (114), Toomas Savi (90) ja Peeter Tulviste (89).

27. augustil Riigikogus toimunud I hääletusvoorus hääletas Peeter Kreitzbergi poolt 40 ja Andres Tarandi poolt 38 Riigikogu liiget. Kuna kumbki kandidaat ei saanud Riigikogu koosseisu kahekolmandikulist häälteenamust (68 häält), ei tunnistanud valimiskomisjon valituks kumbagi kandidaati.

II voorus kandideerinud Peeter Kreitzberg sai 36 ja Peeter Tulviste 35 häält. Ka siin ei kogutud vajalikke hääli. III hääletusvoorus hääletas nii Peeter Kreitzbergi kui Peeter Tulviste poolt 33 Riigikogu liiget. Siingi ei osutunud kumbki kandidaat valituks ja presidendi valimiseks kutsuti kokku valimiskogu.

Presidendikandidaatidest on TÜ vilistlased Toomas Savi (1970), Peeter Kreitzberg (1972) ja Andres Tarand (1963), Peeter Tulviste on *rector emeritus* ja töötab TÜs psühholoogiaprofessorina.

UUDISED

Kadri Ilvese maalinäitus "Otsingud"

Raamatukogu lugemissaalide fuajee III korrusel avati TÜ maaliosakonna üliõpilase Kadri Ilvese maalinäitus.

"Pildid on ülesmaalitud otsingud. Elu on elatav otsing. Miks on meie osaks otsimine, ei tea keegi. Täidame oma olemise otsimisega, ise teadmata, miks meil on sundus otsida. Teame ainult, et otsime ja teisiti ei saa," kommenteerib näitust autor.

Ilves on õppinud Tartu Lastekunstikoolis, Tartu Kunstikoolis ja Norra rahvakoolis. 2001. aastal on ta juba osalenud näitustel "Tartu! Maal!" Tartu Kunstnike Majas ja "Kunstnikelt lastele" Sebra galeriis.

Maalinäitust saab vaadata 4. novembrini.

Taimevaibalood

TÜ Raamatukogu kohviku fuajees saab vaadata SA Tartu Rahvaülikooli näitust "Taimevaibad jutustavad lugusid".

Näitusel eksponeeritakse taimmaterjalist valmistatud seinagobeläänе. 21 seinavaiba peamine põimematerjal on hundinuia lehed, mida on töödeldud ja värvitud, vajadusel on lisatud erinevaid lisandeid. Nii on igast gobeläänist kujunenud omaette kunstiteos.

Autorid on pannud teostele nime, mis koos materjaliga hakkab jutustama lugu oma saamisest. Autorid on lõpetanud kaheaastase lilleseade kooli SA Tartu Rahvaülikoolis. Näitusele lisanduvad nädala pärast Tartu Rahvaülikooli maalikursuse suvelaagris tehtud maalid.

Rahvakunstikabineti näitus

Kolmapäeval avati TÜ Raamatukogu kataloogisaalis TÜ rahvakunstikabineti näitus Curriculum Vitae, mis tutvustab kolme viimase aasta tegemisi sõnas, pildis ja käsitööesemetena.

Näitus jääb avatuks 4. novembrini.

Sotsiaalpoliitika professoriks sai Dagmar Kutsar

TÜ nõukogu valis 28. septembri istungil sotsiaalteaduste professoriks Dagmar Kutsari (pildil) 46 hääletanust 33 oli poolt.

Kutsar on lõpetanud TÜ psühholoogia eriala 1975. ja kaitsnud doktorikraadi 1995. aastal. Ta on töötanud TÜs erinevatel ametikohtadel (perekonnauurimisrühmas, sotsiaaltöö õppetooli lektori ja sotsioloogia osakonna dotsendina).

Kutsari põhilised uurimisvaldkonnad: leibkondade ja indiviidide psühholoogiline ja majanduslik toimetulek siirdeühiskonnas, siirdeühiskonna sotsiaalpoliitilised probleemid ning perekond ja võrdlev perekonnapoliitika.

Kutsar on Euroopa Teadusfondi Sotsiaalteaduste Komitee, Euroopa Sotsioloogide Liidu, Eesti Sotsioloogide Liidu jmt organisatsioonide liige.

AIESECi võrgustik töötab suurepäraselt

Age Siemann
TÜ avalike suhete eriala üliõpilane, AIESEC Tartu

Helena Metslang, Triin Noorkõiv, Jaan Aps, Krister Tamm ja Imre Karulin on vaimustunud kui hästi aiesekkarina mööda maailma rännata saab.

Eesti filoloogia tudeng Helena Metslang õppis suvel tundma Tšehhit ja Slovakkiat. Ta töötas ühe kuu AIESEC Slovakkias ning veetis kaks nädalat Tšehhis rahvusvahelises keskkonnateemalises noortelaagris. Leedus, Saksamaal ja Austrias reisis aga niisama.

Aiesekkar Helena Metslangil oli ootamatuid kohtumisi suve jooksul piisavalt, nagu seegi Slovakkias. ERAKOGU

Tasuta Slovakkias

"Olen alati tahtnud teisi maid põhjalikumalt näha kui tavalistel turismireisidel läbi muuseumide tormates. AIESECi kaudu minna on minu arvates parim võimalus. Kuna olen organisatsiooni liige, kattis kohalesõidukulud AIESEC Slovakkia, ning ka elamispinna sain tasuta. Tegin neile vabatahtlikku tööd," räägib Helena.

"Slovakid pühendasid palju aega, et tutvustada mulle oma maad, kultuuri ja rahvustoite. Käisin matkamas Kõrg-Tatrates, mitmes linnas ja viibisin Slovakkia suurimal muusikafestivalil Pohoda. Külastasin perekondi. Arvan, et see on õige viis teisest maast õige pildi saamiseks," kinnitab Helena.

"Mul on nüüd sõpru maailma erinevaist paigust, kes olid Slovakkias AIESECi praktikandid või kes töötasid seal nagu mina," on Helena uhke.

"Elada teises kultuuris teeb inimese igati rikkamaks. Näed teistsugust elustiili ja vaateid. See õpetab ka ennast ja oma maad teise pilguga vaatama."

Siberi kaudu Hiinas

"24. juuli hilisõhtul alustasin Balti jaamast teekonda, mis pooleteise kuuga viis mind läbi Siberi Hiina ning tõi Kasahstani kaudu tagasi. Transpordivahendiks oli rong. Kui kaarti vaadata, saab kokku kena ringi ja näha nii mõndagi," alustab rahvamajanduse tudeng Triin Noorkõiv oma suvejuttu.

"Mind hämmastas modernsus. Peking on pealinn, mis ei jää alla oma staatusekaaslastele läänes. Igal sammul on märgata ülikiiret arengut."

Triin Noorkõiv maitses Hiinas rohutirtse. ERAKOGU

Kõige selle kõrval on Triinu arvates inimesed nii sõbralikud ja abivalmid. "Tihti juhtub, et kui näiteks linnaliinibussis kellelegi oma sõidu sihtpunkti teada annad, hakkab enamik sõidukis viibinud inimestest omavahel valjuhääli arutama, kuidas oleks võimalik kõige otsemat ja paremat teed mööda kohale jõuda."

Hiina tee punase tule ajal

Kuigi hiinlased on tuntud teearmastajad, ei oleks Triin arvanud, et ka takso- ja bussijuhtidel kogu aeg teenõu käepärast on ning sealt iga punase tule ajal keelekastet rüübatakse.

Hiina köök on tõeliselt isuäratav ja täis ootamatusi. "Hiinlased ise ütlevad, et nad söövad kõike, mis liigub ja seljaga päikese poole on. Nii õnnestus minulgi muu hulgas proovida näiteks skorpione, rohutirtse ja siidiusse."

Pöidlaküüdiga mööda Euroopat

Jaan Apsi ja Krister Tamme hääletamisreis algas Poolast, sinnani kasutati bussi. Pärast Poolat läbisid nad Slovakkia, Ungari, Sloveenia, Austria ja Tšehhi.

"Tee peal peatusime neis suuremates ja huvitavamates kohtades, kus aiesekkarid ees ootasid ning Tšehhis võtsime osa AIESECi üritusest, mina ka noorte inimõiguste konverentsist," jutustab Jaan.

"Käisime Jaaniga küll puhkamas, aga pikemalt väljendatuna Eestit tutvustamas ja Ida- ning Kesk-Euroopaga tutvumas," selgitab Krister reisi tagamaid.

"Üks reisi ettevõtmise põhjusi oli ka see, et kunagi veebruari alguses, kui meie väga hea sõber Mariann Sloveeniasse AIESECi kaudu praktikale sai, lubasime talle kindlasti suvel külla minna," lisab Krister. Raha vähesuse tõttu otsustati pöidlaküüdi kasuks.

Jaani elu-unistus oli ülikooliajal ära proovida *backpacker*i elu. "Samas seda AIESECiga ühendades, Eestit tutvustades ja kohtudes paljude inimestega, kui see muidu rännates võimalik on," lisab Jaan.

"Mulle andis see ideaalse puhkuse ja avardas maailmapilti," räägib Jaan.

"Ja veendumuse, et AIESECi võrgustik on tõesti võimas ja töötab ning et organisatsiooni liikmena saad erinevatesse riikidesse minnes hulganisti kindlust juurde. Ja üks tähtis asi on ka ju see, et see aitab oma reisikulusid oluliselt optimeerida," lisab Krister.

"Õppisime ellujäämiskunsti, Ida-Euroopa mitmekesisust ja sõprade olulisust," räägib Jaan.

Äratus politseilt

Jaan kirjeldab reisist üht värvikat seika.

"Ungari – Sloveenia piir. Kaks väsinud reisimeest, kes magavad Sloveenia poolel põllul, olles eelmisel õhtul ja öösel üritanud tulutult autodega edasi Ljubljana poole saada.

Kell on seitse hommikul, ilm vihmane. Märg tunne, kuna telki ei olnud. Püsti tõustes läbi vilja meie poole tuhisev politseidžiip.

Venekeelne vestlus, milles sain oma isikliku passiga piki pead. Politseiniku märkmik, kuhu said kirja meie Tartu (!) aadressid.

Ja siis uuesti maantee äärde, uutele seiklustele vastu!"

Saakloom Ghana

Imre on "imelise Ghana sõbralikus pealinnas Accras", nagu ta ise seda nimetab. Ta lõpetas TÜ ning töötab nüüd tudengiorganisatsiooni AIESEC kaudu Ghana Panga sisekontrollis.

Ideed kindlasti Ghana minna Imrel ei olnud. "Kogu aeg oli terve maailm sihikul, Ghana juhtus lihtsalt olema tabatav saakloom mu praktikajahil," selgitab Imre Ghana sattumise tagamaid.

Lainurkobjektiiv

"See kõlab jube imelikult, et mitte öelda võltsilt ja blufina, kuigi 100 prossa, tõsi – peamine põhjus praktikale minekuks oli soov avardada oma vaatenurka maailmale. Sest tee, mis tahad, Eesti on tubli, aga pisike. Maailmas on palju tüüpe, kes arvavad elu-olust kardinaalselt teisiti kui meie," räägib Imre.

"See annab mulle kindlasti seda, mille järele sai tuldud – lainurkobjektiiviga maailmavaate. Kõvasti tolerantsust, suhtlemises saab eri vigureid praktiseerida, ka erialane töö keskpangas ei jookse kindlasti külgi mööda maha," püüab Imre kasusid kokku võtta.

Paljukirutud Eesti

Imre sõnul muudab nii kaugel olek ta ehk kõvasti patriootlikumaks ja maailmakodanikumaks. "Vist vastandlikud mõisted, kuid täpselt nii see on," kommenteerib ta.

"Paljukirutud Eesti eristub ja väärtustub tihti alles eemalt vaadatuna," mõtiskleb Imre.

Siiani olen õppinud, et ei maksa närvitseda igasugu tühiste detailide pärast, elu on liig lühike stressi (eriti tööstressi) jaoks.

AIESECI INFOPÄEV

Kõigile AIESECi välispraktikast huvitatud, vähemalt 4. kursuse tudengitele mõeldud infopäev toimub kolmapäeval, 10. oktoobril kell 19 peahoone aud 102.

RÄNDURITE SOOVITUSED TUDENGITELE:

Helena: "Minge ja vaadake maailma! Reisimine teeb inimestest paremad inimesed."
Jaan: "Vaadake Eestist kaugemale!"
Krister: "Võtke seljakott selga ja hakake minema! Või täpsemalt, kasutage oma ülikooliaega selleks, et tutvuda teiste riikidega ja suhelda erinevate inimestega. Siis on hiljem millestki lastelastele rääkida!"
Imre: "Kellel õppe-, pereplaneerimise, karjääri- jm plaanid võimaldavad mõnda aega kuskil Eestist eemal veidi õhku hingata, soovitan soojalt. Ning tehke seda soojal maal – kui isiklikust kogemusest lähtuda."

Ülikooli naiskoor sai kolmanda koha

Varje Sootak

Teisipäeval jõudis Tartusse tagasi rahvusvahelisel koorikonkursil Belgias kolmandaks tulnud TÜ akadeemiline naiskoor.

Maasmechelenis toimunud konkurss oli koori presidendi Kristi Kuninga sõnul väga kõrge tasemega.

"Osalema valitud 24 koorist oli kohale tulnud 18. Eelnevalt oli valitud 65 osaleda soovija seast 24 koori. Naiskoor sai oma kategoorias kolmanda koha," ütles Kuningas.

Eestit esindas ainukesena ülikooli naiskoor, dirigendiks koori kauaaegne juht Vaike Uibopuu.

Võitja, Ungari tütarlastekoor Pro Musica pälvis konkursi kõrgeimate punktidega ka *Grand Prix* ja eriauhinna kohustusliku loo parima esituse eest. Kuninga sõnul olid ülikooli naiskoori lemmikud Iisraeli vokaalansambel NIVE ja Filipiini segakoor UPSA (mõlemad võitsid omas kategoorias ka I koha).

Konkursikava pidi sisaldama kuni 5 lugu. Esitada tuli kohustuslik flaami helilooja lugu (naiskooridel Posmani laul "To Morning"), üks muusikateos renessansi- või romantismiperioodist (TÜ kooril Vicoria "Tenebrae Facte Sunt"), üks ühehäälne rahvalaul koori enda regioonist (vaimulik laul "Mu süda ärka üles"), üks pärast 1980. aastat valminud kodumaise autori helitöö (Pärt "Zwei Beter"). Viienda loona oli naiskoori kavas Mäntyjärvi efektne "Pseudo joik".

TÜ naiskoor andis reisi jooksul ka kaks kontserti – koos Iisraeli vokaalansambliga NIVE esineti Veldwezeldi kirikus ja eraldi kontsert oli Maastrichti haiglas.

Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori asutas 1945. aastal Tartu Ülikooli muusikaõpetaja, helilooja ja dirigent Richard Ritsing. 1963. aastast juhatab koori Vaike Uibopuu.

Õppekava arenduskeskusel on uued ruumid

Varje Sootak

Esmaspäeval avas vanas anatoomikumis pidulikult oma uued ruumid ülikooli õppekava arenduskeskus.

Keskusel on kaks värskelt remonditud ruumi Lossi tänava poolses tiivas.

Asutus loodi möödunud aastal ülikooli ja haridusministeeriumi vahel sõlmitud lepingu tulemusena. Lepinguga andis ministeerium kohustuse koostada üldhariduskooli kõigi vanuseastmete õppekavad, samuti erivajadustega laste ning alushariduse õppekavad.

"Esimene suurem lepinguline kohustus on üldhariduskooli uus õppekava, mille peame ministeeriumi lauale panema 2003. aastal," ütles keskuse juhataja Reet Kandimaa.

Esialgu alustas asutus tööd paari töötajaga õppekava arendustalituse nime all pedagoogika osakonna juures. "Kui asutati haridusteaduskond, muudeti talitus keskuseks ning see on nüüd uues teaduskonnas osakonna tasemel olev üksus," tutvustas struktuuri Kandimaa.

Õppekavade arendajad Reet Kandimaa, Pille Kõiv, Ain Tõnisson ja Maria Jürimäe uutes ruumides. VARJE SOOTAK

Juhataja on ametis 1. augustist. "Kõik töötajad valiti konkursiga. Konkursi eesmärgiks oli leida uusi ettevõtlikke värske mõtlemislaadiga inimesi." Maria Jürimäe kureerib keelte, Pille Kõiv loodusainete, Huko Laanoja sotsiaalainete ja Ain Tõnisson reaalainete valdkondi. Juhataja sõnul pole nad puhtalt teoreetikud, vaid väga tihedalt ka kooliga seotud, sest on töötanud õpetajana.

Küsimusele, miks Reet Kandimaa ise õppekavadega tegelema hakkas, vastas ta, et pärast aastast USAs vahetusõpetajana töötamist tundis, et õpetajaamet jääb kitsaks ning tahaks Ameerikas kogetut ära kasutada ja midagi uut teha.

"Tulingi siia mõttega midagi muuta – Eesti kool peaks muutuma loomingulisemaks ja vabamaks. Kuigi oleme üles ehitanud vaba haridussüsteemi, on nõukogudeaegseid märke selles süsteemis veel piisavalt. Liiga palju tähtsustatakse inimese teadmisi ning tihtipeale alahinnatakse tema muid võimeid, sh suhtlemis- ja esinemisoskust ning vajadust tunnustada ja motiveerida mistahes tööd."

Kandimaa arvab, et õpilastele peaks andma õppeainete suurema valikuvõimaluse, mis muudaks Eesti hariduse konkurentsivõimelisemaks. Tema meelest on meie lapsed tunduvalt targemad ja töökamad, kui eakaaslased välismaal, kuid jäävad alla oma julguse ja eneseusalduse poolest. "Rohkem tuleks õppimises ja õpetamises ära kasutada Euroopa ja Ameerika koolide häid eeskujusid, kuid kindlasti on vaja säilitada Eesti kooli tugevad küljed, nagu näiteks traditsiooniline sügavuti minek, ega minema pealiskaudsuse suunas, mida mujal on tehtud," hoiatab Kandimaa.

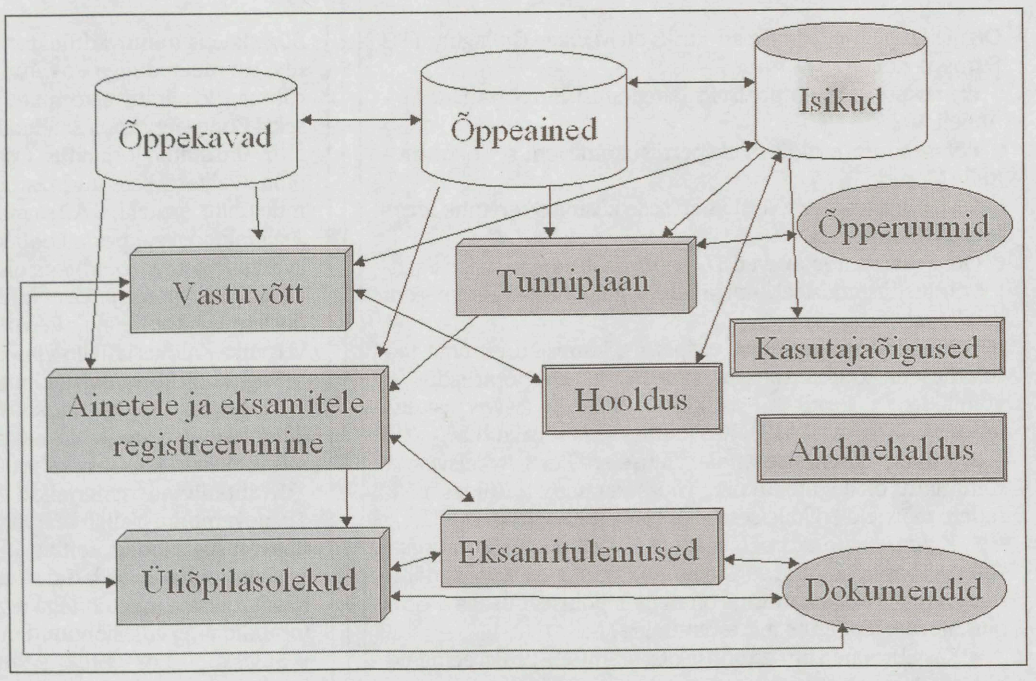
Õppeinfosüsteemi tarkvara valmis

Varje Sootak

Uues õppeinfosüsteemis (ÕIS) saab kavandada õppekavu, tunniplaane, aineprogramme, õpingukava, arvestada koormust, näha üliõpilaste edasijõudmist jms.

11. oktoobril 2000 kirjutati ülikoolis alla lepingule, mis lubas aasta pärast uut õppeinfosüsteemi. ÕISi projekti juht Peep Uba, kui kaugel oleme?

AS Assert, kellega leping alla kirjutati, on tänaseks tarkvara loomisega ühele poole jõunud ja oma nime muutnud, mis nüüd on AS Cell Network. Ülikooli serveris töötab testbaasina 11 omavahel seotud moodulit, mis peaksid hõlmama lõviosa üliõpilaste ja õppetööga seotud protsessidest.

Piltlikult näeb õppeinfosüsteem välja selline.

Kes tegelesid uue süsteemi väljatöötamisega?

Terve aasta on sellega palju vaeva näinud kõigi teaduskondade, õppeosakonna, avatud ülikooli ja teiste üksuste töötajad, et ülikooli vajadusi ja soove võimalikult täpselt formuleerida ning uue süsteemi ülesehitusel arvestada. Uute üliõpilaste vastuvõtu ajal katsetasime paralleelselt ka loodava süsteemi vastuvõtumooduleid, mis tõi välja mõnegi valestimõistmise.

Millised on ÕISi põhimõtted?

ÕIS on loodud töövahendiks, mitte valmistoodangu laoks. Selle abil on võimalik ette valmistada õppetööd, nagu näiteks kavandada õppekavu, tunniplaane ja aineprogramme, üliõpilasel planeerida õpingukava, arvestada õppejõudude koormusi, näha üliõpilaste edasijõudmist.

Kes kus andmed sisestab?

Andmed tuleb baasi sisestada võimalikult seal, kus nad tekivad. Koha all mõistan muidugi mitte ruumilist asukohta, vaid funktsionaalset.

Näiteks?

Oleks ideaalne, kui eksamineeriv õppejõud sisestaks eksamitulemused baasis ettevalmistatud protokolli, trükiks need baasist välja, varustaks allkirjaga ja toimetaks dekanaati. Nii on garanteeritud protokolli ja baasi identsus nimede, matriklinumbrite, hinnete, kuupäevade, ainekoodi jm vajalikuga.

Loomulikult ei saa ideaalile üle minna üleöö, vaid tagatud peab olema ka tänane töökorraldus ja kõikvõimalike inimlike eksimuste parandamine.

Kuidas ÕIS käivitub?

See ei käivitu pelgalt kellegi tahtel ega havi käsul. Koos õppeosakonna ning teaduskondade esindajatega on õppekorralduseeskirja ning ülikooli töökorraldust arvestades välja töötatud täpsem ajakava.

15. oktoobril käivitatakse seni kehtivate baaside andmetel koolitusbaas, mille abil korraldatakse teaduskondade töötajatele kasutuskursused. Kursuste eesmärk on viia kasutusoskus igasse teaduskonda ja kolledžisse nii, et kõikjal saaks alustada uue ÕISi rakendamist. Kursusi korraldame edaspidigi.

Millal koolitusbaasist päris baasini jõutakse?

Kõik olemasolevad baasid peaksid vanal viisil töötama 1. novembrini. Selleks päevaks on kavas käivitada ÕISi rakendusbaas, kuhu kanname vanadest baasidest kõik need andmed, mida oskame kanda. Vanad süsteemid jätame avatuks ainult andmete vaatamiseks, neisse pole mõtet enam uusi andmeid sisestada.

Seejärel käivitub ülekantud andmete läbivaatamine ja kevadsemestri tunniplaani ettevalmistamine. Olen kindel, et palju tegemist tuleb ülekandmisel ilmnenud ebakõlade parandamisega.

ÕIS ei käivitu kellegi tahtel ega havi käsul. Koos õppeosakonna ja teaduskondadega on välja töötatud ajakava süsteemi rakendamiseks lähema aasta jooksul.

Miks?

Näiteks hoitakse praegu baasides umbes 65 000 eksamiprotokolli. Neist peaaegu kolmandikul (um 20 000) ilmnesid testbaasi kandmisel mitmesugust tüüpi vead: kord ei olnud äratuntav ainekood, kord üliõpilane, kord miski muu.

Millal jõuab uus ÕIS kõigi ette?

Ülikooli avalikkuse ette peaks uus õppeinfosüsteem jõudma koos kevadsemestri tunniplaaniga detsembri algul. Samaks ajaks valmivad üliõpilastele ja õppejõududele mõeldud veebis nähtavad kasutajajuhendidmeelespead. Seega niipea kui teaduskondades valmivad tunniplaanid, peaks algama üliõpilastel kevadsemestri õppetööle registreerumine.

Kuidas pääseb süsteemile ligi?

Üliõpilased pääsevad süsteemi ülikooli arvutivõrgu kasutajanime ja parooliga brauserite Netscape või Internet Explorer abil. Loodame väga, et süsteem on laiale kasutajaskonnale iseõpitav ja kergesti omandatav.

Koos teaduskondadega üritame ka talvist eksamisessiooni uue baasi abil toimetada. Töö õppekavadega algab plaani kohaselt uuel aastal. Andmebaasi sisestamiseks tuleb senised õppekavu kirjeldavad tekstifailid põhjalikult uuesti läbi mõelda. Õppekava kirjelduse põhjal peaks saama otsustada üliõpilase edasijõudmist soovitud eriala omandamisel.

Mida veel peale nende tööde teha tuleb?

Kevadsemestrisse jäävad üliõpilasandmete korrastamine, järgmise õppeaasta õppeained, sügissemestri tunniplaan, kevadise eksamiperioodi eksamiprotokollide ja ajaplaani ettevalmistamine, eksamitele registreerumine, lõpetajate diplomite ning akadeemiliste õiendite trükkimine, uute üliõpilaste vastuvõtt.

Seega rakendub süsteem täielikult alles aasta pärast?

Nii oligi arvestatud algusest peale, et juurutamine ja täie efektiivsusega töölepanek nõuab ühe täiendava aasta.

Seega saab järgmise õppeaasta septembri lõpuks uuele tarkvarale ring peale ja selles ilmnenud vead parandatud.

Loomulikult on vaja tegelda arendusettepanekute ja märkustega, sest loodud süsteem pole kinnine, ülikooli võimuses on seda edasi arendada.

Millised riskid ähvardavad?

Praegu on küll lootus, et selle kasutamine on õpitav, kuid mine tea, järsku oleme endas liiga kindlad olnud. Ja kas selle käigushoidmiseks mõeldud serverid ja andmeside ikka välja veavad. Süsteemi kasutajateks saavad ju automaatselt kõik ülikooli kollektiivi liikmed, sealhulgas avatud ülikooli ja kolledžite õppurid. Seega võib perioodiliti tänasega võrreldes sadades, kui mitte tuhandetes kordades suurem koormus tekkida. Paraku on nii keskserverite kui ka andmeside ressursiga nagu on. Näeme vaeva olemasoleva elus hoidmisega, sest võimsama tehnika jaoks vahendeid pole.

Muidugi kerkib küsimus, et mis saab siis, kui pingutustest hoolimata ÕIS ei käivitu. Minu vastus on, et Peep Uba kaotab pea. Viimasega pole ülikoolil midagi peale hakata, ehk siis asja huvitavamaks tegemiseks hakatakse seda eraldama juppHaaval. Aga oma pead armastan ma kõige rohkem.

UUDISED

Ülikooli külastas Fulbrighti programmi koordinaator

1. oktoobril külastas Tartu Ülikooli Jennifer Skulte-Quaiss, Fulbright US Scholar programmi Põhjamaade ja Baltimaade koordinaator.

J. Skulte kohtus politoloogia ja inglise filoloogia õppejõududega ning külastas Euroopa kolledžit, keeltemaja ja Biomeedikumi.

TÜ rahvusvahelise koostöö juhi Sirje Üpruse sõnul kuulub J. Skulte tööülesannete hulka Fulbrighti stipendiumi taotlejate nõustamine ning informatsiooni vahendamine USA välisministeeriumile. "Iga aasta antakse kolmele USA teadlasele stipendium Eesti ülikoolides töötamiseks, tavaliselt on Tartu Ülikooli tulnud nendest kaks," ütles Üprus.

Doktoriväitekiri geoloogiast

Bioloogia-geograafiateaduskonna lektor ja dekanaadi juhataja Leho Ainsaar kaitses doktoriväitekirja "Kesk-Caradoci faatsieste ja elustiku pöördesündmus hilis-ordoviitsiumi Baltoskandia paleobasseinis: sedimentoloogilised ja süsinikuisotoop-aspektid".

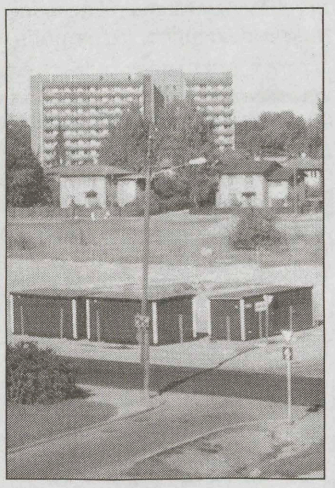
Umbes 450 miljonit aastat tagasi leidsid praeguses Põhja-Euroopas aset järsud muutused elustikus, kliimas, meretasemes ja setete levikus. Väitekiri käsitleb Eesti ja Rootsi materjali alusel selleaegseid muutusi setetes ja merevee isotoopkoostises, mis peegeldavad sündmuse okeanograafilist ja klimaatilist tagapõhja. Andmete analüüs ja võrdlus samaaegsete muutustega Põhja-Ameerikas viisid järeldusele, et sündmusel oli globaalne iseloom ning see võis olla põhjustatud mandriliustike pealetungist jahedatel aladel. Leho Ainsaarele anti filosoofiadoktori kraad geoloogia erialal.

Ühiselamule varsti nurgakivi

Raatuse tänava uue ühiselamu nurgakivi pannakse ühiselamute projektijuhi Heiki Pageli sõnul veel sel sügisel. "Ehitamine ja projekteerimine läheb praegu plaani kohaselt, " ütles Pagel. Uus ühiselamu peab valmima tuleva suvel, selles on üliõpilastele ligi 800 kohta.

Raatuse tänava ühiselamu arhitektuurikonkurss toimus 1999. aasta kevadel.

Eile arutati riigihanke komisjoni ja projekti rakendusüksuse koosolekul ka teiste ühiselamute olukorda. Lähiajal kuulutatakse välja Tiigi 14 ja Tuglase 7 ühiselamute ehitamise riigihanke pakkumised.

See foto septembri algusest on juba ajalugu – tühja platsi enam pole.

Noa Laeva nimeline stipendiumikonkurss

TÜ Sihtasutus ja Sihtasutus Noa Laev kuulutasid välja Noa Laeva nimelise stipendiumikonkursi.

Stipendiumi (5000 kr) eesmärk on edendada üliõpilaste uurimistöid vaimsete puuetega inimeste kohta.

Kandideerida võivad kõik TÜ üliõpilased, kes saadavad hiljemalt 14. maiks vaimsete puuetega inimesi puudutava uurimistöö (maksimaalselt 6000 tähemärki).

TÜ Sihtasutusele saadetav uurimistöö antakse 7liikmelisele komisjonile, kuhu kuuluvad SA Noa Laev, haridusteaduskonna, eripedagoogika osakonna jt esindajad.

Teine Noa Laeva stipendium antakse kätte 24. mail Tartus.

Taotluse blanketid postikantseleist (ph II korrus, ruum 207), eripedagoogika osakonnast ja sihtasutuse kodulehelt (www.ut.ee/sihtasutus/).

Info: Indrek Mustimets 375 852, 050 63076, im@ut.ee.

Sügissemestril välja TÜ Sihtasutuse välja kuulutatud stipendiumid UTs nr 25, 27 ja 29.

Professor Isidor Levini raamatukogu ülikoolile

Rein Saukas
TÜ Raamatukogu teadusosakonna peatoimetaja

Täna kell 16 kingib Peterburi professor Isidor Levin (pildil) TÜ Raamatukogule oma isikliku raamatukogu.

Pidulik üleandmine on raamatukogu konverentsisaalis.

Annetatav kogu sisaldab nii folkloristika-, filosoofia- kui ka filoloogiaalaseid raamatuid. Ülikooli raamatukogus tähistatakse Isidor Levini raamatud nimelise tempiga. Raamatukogu Tartusse jõudmist vahendab EV Peakonsulaadi konsul Peterburis Jüri Trei. Venemaa TA emeriitprofessor Isidor Levin on rahvusvaheliselt tunnustatud rahvajutu-uurija (täpsemaks uurimisobjektiks on muinasjutt), erialaste rahvusvaheliste organisatsioonide auliige.

Ta on õppinud Tartu Ülikoolis (1937-1941) ja saanud siit diplomi. Rahvaluulet õppis Levin prof Walter Andersoni ja Oskar Looritsa ning usuteadust Uku

Masingu juures. Teise maailmasõja ajal elas ta illegaalselt Eestis ja Lätimaal, 1942-1945 oli vangis koonduslaagrites Eestis ja Saksamaal. 1967. aastal kaitses ta Vene TA orientalistika instituudis doktoriväitekirja, 1966-1984 juhtis Tadžiki ja Armeenia TAs rahvaluulekogude korraldamist ja rahvaluuletekstide publitseerimist.

Isidor Levin oli viimati Tartus aasta tagasi Kirjandusmuuseumis toimunud rahvusvahelisel konverentsil, kus esines avaettekandega.

Algab harrastajate korvpalliturniir

Tiina Beljaeva
EASLi arendusjuht

8. oktoobrini saab registreerida harrastajate korvpalliturniirile.

Peagi 10-aastaseks saav Eesti Akadeemiline Spordiliit (EASL) on oma tegevuse jooksul püüdnud ergutada spordiharrastust Eesti kõrgkoolides. Kõige osavõturohkemad on alati olnud pallimänguturniirid. Vaieldamatult populaarseimad on läbi aastate harrastajate korvpallivõistlused, kus sama kõrgkooli tudengid saavad oma teaduskonna või lihtsalt sõpruskonnaga tulla ja võrdväärsete vastastega mõnusat pallimängu nautida. Igal aastal osaleb turniiril ligi 30 meeskonda ja kümmekond naiskonda, kellest parimad pääsevad lõppvõistlusele, mis sel korral toimub 23. märtsil 2002 TÜ spordihoones. Turniir vältab alagrupi- ja vaheturniiridega kokku 6 kuud ning pakub mängurõõmu ja närvikõdi pikaks ajaks.

Harrastajate korvpalliturniirist saavad osa võtta kõik tudengid, kel üliõpilaspilet ning lisaks 2001. aasta lõpetanud vilistlased. Võistkonna suurus on kuni 12 mängijat ja 1 treeneresindaja. Iga õppeasutus võib esineda piiramata arvu võistkondadega. Ainuke piirang: mängijad peavad õppima samas kõrgkoolis ning üliõpilaste meistriliigas mängijad ei saa osaleda harrastajate liigas. See on ka loomulik, sest võrdne ja aus mäng on kõikidele osavõtjatele põnevaim.

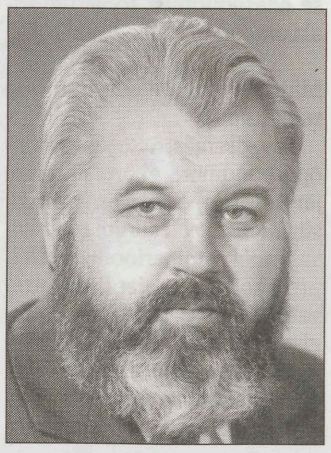
Turniirile saab registreeruda 8. oktoobrini EASLis, internetis www.ut.ee/easl, kus on ka täpsem juhend ja info kogu sügissemestri spordikalendri kohta. Võistkonna osavõtt maksab 200 kr ja läheb täies osas auhinnafondi. Eelmisel aastal olid harrastajate korvpallis parim meeskond TPÜts ja naiskond EPMÜst.

8. oktoobrini saab end kirja panna ka Eesti üliõpilaste korv- ja võrkpalli meistriliigasse.

ÕNNITLEME

Sergei Issakov 70

8. oktoobril on prof Sergei Issakovi 70. sünnipäev.

Sergei Issakov on Eesti kirjandus- ja kultuurisidemete väljapaistvamaid uurijaid, tunnustatud autoriteet komparativistika küsimuste valdkonnas. Tema arvukate töödega, mis on ilmunud nii Eestis kui teistes riikides, on loodud keerukas ja üksikasjalik pilt vene-eesti kirjandus- ja kultuurisuhetest 19. – 20. sajandi algul.

Kogu tema pedagoogiline ja teadustegevus on seotud ülikooliga. Pärast kiitusega lõpetamist 1954. aastal jäi ta tööle vene kirjanduse õppetooli. Issakov läbis tee õppejõust vene kirjanduse õppetooli juhatajani. 1993. aastast on ta slaavi filoloogia õppetooli erakorraline professor, 1997. aastast emeriitprofessor.

Arvukate artiklite kõrval on Issakovilt ilmunud raamatuid, nagu "Venelased Eestis, 1918–1940" (1996) jt, hiljuti ka tema toimetatud monograafia "Vene rahvusvähemus Eesti Vabariigis (1918-1940)". Eriti palju on Issakov ära teinud Eesti vene kultuuriühingute, Eestis ilmuva vene kirjanduse ja perioodika, aga ka üksikute vene kirjanike loomingu uurimisel.

1995-1999 oli Issakov Riigikogu liige, kuulus kultuurikomisjoni ning Balti Assambleesse. 1999. aastast on ta Integratsioonifondi, samuti Eesti Kultuurkapitali Kirjanduse Sihtkapitali komisjoni liige. Issakov on Eesti venelaste ajaloo ja tänapäeva uurimisega tegeleva Vene uurimiskeskuse loomisest alates juhatuse esimees ja teaduslik juhataja.

Emeriitprofessorina jätkab ta ka õppejõutegevust nii Tartus kui Narva kolledžis ja TPÜs.

Sergei Issakov osaleb Eesti vene ühiskonna- ja kultuuritegelaste (kuni 1940. a) biograafilise leksikoni koostamisel, loengukursuse "Vene kultuur Eestis" väljaandmisel, antoloogia "Vene kirjandus Eestis (1920–1940)" ettevalmistamisel ning Eestis elanud ja töötanud vene autorite teoste väljaandmisel.

Õnnitleme professorit juubelisünnipäeva puhul! Soovime edu kõigi tööde ja plaanide elluviimisel!

Kolleegid
slaavi filoloogia õppetoolist

Prof Janno Reiljan 50

8. oktoobril tähistab oma esimest juubelit välismajanduse õppetooli hoidja, erakorraline professor Janno Reiljan.

Juba oma akadeemilise arengutee algul ilmnes talle väga omane soov – teha kõiki ettevõetud töid ülima põhjalikkusega ja nõuda seda ka teistelt. Ta lõpetas Tartu Ülikooli 1975. aastal *cum laude*, kandidaadiväitekirja kaitses Moskva Ülikoolis 1980. ja doktoritöö Tartu Ülikoolis 1991. aastal. Viimased kümmekond aastat on ta sihikindlalt arendanud välismajandusealast õppe- ja teadustegevust majandusteaduskonnas.

Reiljanile on väga iseloomulik soov olla tegevuse keskel. Temas peituvat lausa ammendamatut energiat on ta lisaks õppe- ja teadustööle kasutanud väga laialdaselt nii teaduskonna, ülikooli, samuti ka Eesti ühiskonna kui terviku probleemide lahendamisel.

Ta ei ole probleemide kõrvaltvaataja ja kritiseerija, vaid püüab alati anda oma panuse lahendamiseks. Väga oluline oli tema osa majandusteaduskonna õppe- ja teadustöö reformimisel 1990. aastatel nii dekaani kui prodekaanina. Tema põhimõttekindel tegevus andis kõigile kolleegidele kindlustunnet, et pidev ja sihikindel töö viib eesmärgini, ja nüüd tunnetab teaduskond nende reformide tulemusi. Alates 1999. aastast on Reiljan riigikogu liikmena pidevalt osalenud ka riigi tähtsamate probleemide arutamisel. Kõige eeltoodu juures on üllatav tema võime täita erinevaid ülesandeid ühtviisi hästi ja säilitada sealjuures kadestamisväärne elurõõm.

Kolleegid majandusteaduskonnast soovivad palju ja huvitavaid uusi töid ning ettevõtmisi järgnevateks kümnenditeks!

HAIGEKASSA LIIKMEKAARDID

On saabunud uued haigekassa liikmekaardid neile, kelle kaardi kehtivus lõpeb septembris 2001.
Uued kaardid saab kätte õppetooli, osakonna, instituudi jne kaupa tähestikulise nimekirja alusel ja vana kaardi vastu personaliosakonna sekretäri käest Jakobi 4-302 kell 8-17.
Info: personaliosakonna sekretär Sirli Urbas, tel 375 145.

"KAS KEHTIV PÕHISEADUS LUBAB EESTIL ASTUDA EUROOPA LIITU?"

12. oktoobril kell 12 TÜ Raamatukogu konverentsisaalis

Õigusliku piigimurdmise arbiitriks on Michael Gallaghar (TÜ Euroopa Kolledž).

Erinevaid kontseptuaalseid lähenemisi Euroopa Liidule - Anneli Albi.

Põhiseaduse juriidilise ekspertiisi komisjoni seisukohast - Kalle Merusk.

Eesti õigusteadlaste seisukohti selle küsimuse eri tahkudes - Indrek Koolmeister.

Oma vaatenurga avavad TÜ õigusteaduskonna, Õigusinstituudi, Justiitsministeeriumi ja Riigikogu põhiseaduskomisjoni esindajad.

1.Põhiseaduse juriidilise ekspertiisi komisjon on oma töö tulemusena jõudnud seisukohale, et kehtiv põhiseadus ei võimalda Eestil astuda ELi (www.just.ee/index.php3?cath=1613). Kas toetate seda seisukohta?

2. Millise tähenduse annate lausele: "Eesti iseseisvus ja sõltumatus on aegumatu ning võõrandamatu."? Kuidas määratlete mõisteid "riiklik iseseisvus" ja "riiklik sõltumatus"?

3. Kuidas saate aru põhiseaduse § 123 esimesest lausest: "Eesti Vabariik ei sõlmi välislepinguid, mis on vastuolus põhiseadusega"? Kelle kohustus on tagada põhiseadusega vastuolus olevate lepingute mittesõlmimine?

4. Kas Euroopa Liitu astumise otsustamisele peaks eelnema põhiseaduse muutmine?

5. Kas põhiseaduse 1. peatükis sätestatud põhimõtteid saaks muuta ilma põhiseaduse muutmise eelnõud rahvahääletusele panemata (näiteks Riigikogu poolt muudatuste tegemisega põhiseaduse muudes peatükkides või konsulteeriva rahva-hääletusega muus riigielu küsimuses)?

6. Millise sisuga peaks olema põhiseaduse §-s 1 sätestatud põhimõtteid muutev põhiseaduse muutmise eelnõu?

7. Kas teil on arvamus senisest Euroopa lepingust tulenevate integratsioonisammude (avalduse esitamine, läbirääkimised, ametlikult riigikeeles avaldamata ELi õigusaktidele õigusliku jõu andmine liitumiseelsel perioodil jne) konfliktsuse kohta Eesti põhiseadusega? Kui jah, siis millises küsimuses?

Konverentsist osavõtt on vaba kõigile huvilistele.
Info: tel 051 84 415 või kalle@royal.tartu.ee.

Eesti Ühispank koostöös
TÜ ja EPMÜ üliõpilasesindustega esitleb:

Suur ülelinnaline
REBASTE RISTIMINE

Teisipäeval, 9. oktoobril
Algus: Raekoja platsil kell 20 – linnaisade tervitus ja rongkäik Toomemäele
Kell 22 ööklubis ATLANTIS
Kõikidele Tartu kõrgkoolide rebastele!
Lemmikvärv: oranž
Kui Sind ei ole siin, ei saanud Sa sisse!

ÜÜRIMISTEENUSED
aastast 1992

PARIM VALIK ÜÜRIKORTEREID TARTUS

THE BEST SELECTION OF LEASE APARTMENTS IN TARTU

Akadeemia 3, Tartu www.korterid.ee Tel 07 302 844

ÕNNITLEME

50

Janno Reiljan,
erakorraline professor – 8. oktoober
Miia Rannikmäe,
teadur – 4. oktoober

55

Paul Hagu,
dotsent – 2. oktoober
Aimar Nagel,
tehnik – 2. oktoober

60

Ele Kaldjärv,
õpetaja – 3. oktoober
Eeva Lundalin,
riidehoidja – 5. oktoober

65

Maie Piiroja,
sekretär – 5. oktoober

70

Sergei Issakov,
emeriitprofessor – 8. oktoober
Eino Krall,
emeriitprofessor – 9. oktoober

75

Astrid Olla,
valvur – 11. oktoober

KVALITATIIVSETE MATERJALIDE ANALÜÜS

Sotsiaalteaduste doktorikooli sügiskool

Sügiskoolis toimuvad doktoriõppe tasemel loengud kvalitatiivsete meetoditega kogutud materjalide analüüsist ja töörühmad kvalitatiivsete materjalide analüüsivõtete arutamiseks. Enne sügiskooli saadetakse osavõtjatele lektorite poolt ettevalmistatud kirjandus. Osalejad võtavad sügiskooli kaasa oma kvalitatiivsete uurimistööde materjale, mille põhjal toimub ühine arutelu. 2 AP saamiseks esitavad kursusel osalejad 2 nädala jooksul peale kooli kirjaliku töö, kus analüüsitakse kvalitatiivsete meetoditega oma uuringutulemusi. Sügiskooli viivad läbi Soome ja Eesti juhtivad sotsiaalteadlased kvalitatiivsete meetodite alal: Pertti Alasuutari, Mikko Lagerspetz, Veronika Kalmus ja Triin Vihalemm.

Sügiskooli korraldab Tallinna Pedagoogikaülikooli sotsiaalteaduste doktorikool, mis koos Tartu Ülikooli sotsiaalteaduste doktorikooliga loodi selle aasta kevadel doktoriõppe tõhustamiseks Eestis. Koolitust rahastab Avatud Eesti Fond.

Kvalitatiivsete materjalide analüüsi sügiskool toimub 15. - 18. novembrini Nelijärve Puhkekeskuses (www.nelijarve.ee). Osavõtt sügiskoolist, toitlustamine ja majutus on tasuta.

Sügiskoolis on oodatud osalema Eesti ülikoolides õppivad kvalitatiivsete meetoditega tegelevad ja neist huvituvad doktorandid ning edasijõudnud magistrandid.

Sügiskoolist osavõtuks palume hiljemalt 19. oktoobriks e-posti aadressil sdk@tpu.ee saata kirjeldus oma varasemast kvalitatiivsete meetodite kogemusest, kvalitatiivsete meetodite osast praegusest töös ning plaanidest kasutada kvalitatiivseid meetodeid lähitulevikus. Palume osaleda soovijatel saata ka oma doktoritöö (või magistritöö) lühitutvustus (maksimaalselt 500 sõna) ning CV, kuhu ühenduse võtmiseks lisada kontaktandmed: e-posti aadress, telefonid ja eelistatav postiaadress. Sügiskooli vastu võetud õppuritele saadetakse lugemismaterjal postiga.

Info ja registreerimine: TPÜ sotsiaalteaduste doktorikool, Tuuli Toomere (koordinaator), telefon/faks: 646 6117, e-post: sdk@tpu.ee, aadress: Estonia pst 7-332, Tallinn 10143.

Kodulehekülg: www.tpu.ee => Akadeemiline struktuur => Sotsiaalteaduskond => Sotsiaalteaduste doktorikool.

ACTA DIURNA

6. oktoobril kell 11 kõneleb Eesti Genealoogia Seltsi Tartu osakonna koosolekul Üliõpilaste Selts Raimla majas Veski 42 akadeemik prof Richard Villems geneetikast ja rahvaste päritolust. Teema pakub kindlasti huvi kõikidele suguvõsauurijatele. Loeng on tasuta ja avatud kõikidele huvilistele. Pärast loengut saab tutvuda EGeSiga. Info: Fred Puss, tel 052 88 329.

9. oktoobril kell 18 toimub keemiahoone ringauditooriumis vabade kunstide prof Leonhard Lapini loeng "Nõukogude okupatsioon ja avangardi taassünd. Sooster ja Stalin". Teretulnud kõik huvilised! Info: Triin Lett, kunstide osakond, tel 375 669.

LOENGUD

Valikkursus õpetajakoolitusele "Teismeliste maailmanägemine" (lektor Einike Pilli, HTPK 01.024, 1,5 AP, toimumisaeg 16. oktoober - 20. november) Ülikooli 16-109. Registreeruda esimesel loengul või pedagoogika osakonnas.

8. oktoobril kell 16.15 peab ph 128 Helsingi ülikooli professor Leif Åberg loengu "Kommunikatsioonijuhtimise kaasaegsed trendid". Osalema oodatakse kõiki meediast ja suhtekorraldusest huvitatuid. Info: Katrin Lendok, tel 375 188.

8. oktoobril kell 16 peab prof Isidor Levin TÜ peahoone aud 139 avaliku loengu "Vladimir Propp muinasjutu-uurijana".

10. oktoobril kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõ külaliseks Võro Instituudi teadur Nele Reimann, kes kõneleb teemal "Võru keele ja kultuuri õpetamisest ajaloolise Võrumaa koolides". Kõik huvilised on oodatud. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

KAITSMISED

17. oktoobril kell 14.15 kaitseb Vanemuise 46-108 Tiina Puolakainen doktoritööd " Eesti keele arvutigrammatika: morfoloogiline ühestamine" *doctor philosophiae* kraadi saamiseks informaatika erialal. Juhendaja: prof Mare Koit, Tartu Ülikool. Oponendid: Ülle Viks, filol-dr, Eesti Keele Instituut ja prof Jaan Penjam, Tallinna Tehnikaülikool. Info: Leiki Loone, tel 375 863.

TEATED

Otsime 4kuusele poisslapsele hoidjat päevaseks ajaks. Tööaeg ja tasu kokkuleppeline. Tel: 481 725, 052 737 17 Aigi Rahi.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja Piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas
Tel: 315 040

9. oktoobril kell 19 Vanemuise Kontserdimajas "Vaade teistpoolt maakera" (The Song Company, Austraalia). Esinevad: Nicole Thomson (sopran), Ruth Kilpatrick (sopran), Jo Burton (alt), Paul McMahon (tenor), Mark Donnelly (bariton), Clive Birch (bass); kunstiline juht Roland Peelman.
Kavas: Rastam, Hin-yang Chan, Young, Kats-Chernin, Wesley-Smith, Bright, Brophy. Austraalia juhtiv vokaalansambel The Song Company on tunnustust võitnud eriti laiaulatusliku repertuaari poolest, mis ulatub 12.- 20. saj uue muusika autoriteni. Ei põlata ära ka rokk- ja popmuusika hittide esitamist.

17. oktoobril kell 19 Vanemuise Kontserdimaja džässisaalis Raivo Tafeanu kvintett. Esinevad: Raivo Tafenau (saksofon), Meelis Vind (klarnet, saksofon), Ain Agan (kitarr), Raul Vaigla (bass-kitarr), Petteri Hasa (löökpillid).

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

12. oktoober 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 31 (2068)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Teaduskond, haigla ja tervishoid

Varje Sootak

"Põhiprobleemiks on sobivaima vahekorra leidmine ülikoolihaigla ja teaduskonna kolme põhiülesande – ravitöö, õpetamise ja teaduse vahel," võtab dekaan prof Toomas Asser kokku arstiteaduskonna päeva aktuse päevateema mõtte.

Dekaani sõnul on kaasajal raske olla võrdselt väljapaistev kolmel erialal – klinitsisti, teadlase ja õppejõuna. "Peab tegema valiku ja kontsentreeruma kas teadusele või kliinilisele tegevusele ja õpetamisele või kord rohkem ühele, kord teisele. Ülikooli kliiniku roll on erinevad suunad ühendada."

Arstiteaduskond

Rahvusvaheline akrediteerimine andis teaduskonnast dekaani arvates suhteliselt objektiivse pildi. "Ka eneseanalüüsis, mis oli hindamise aluseks, arvasime, et õpetamise ega õppimise vahel suurt kahvlit tekkinud pole, kitsaskohti näeme ühtviisi. Pidev küsitlemine ja selle analüüs aitavad meie tööd oluliselt parandada."

Jätkub astmeline üleminek uuele õppekavale – 1997. aastal alustatud õppekava alusel õppima asunud on jõudnud 5. kursusele.

Suund doktoriõppele

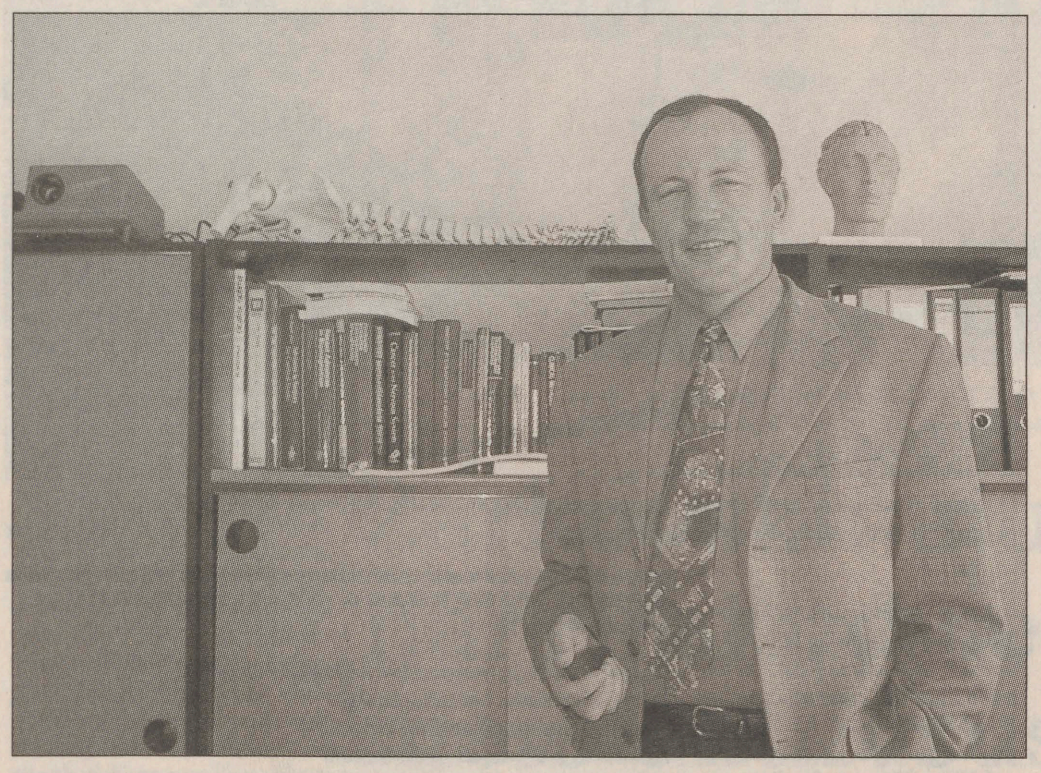
Valminud on kaks doktoriõppe kava, millest täiesti uudne on neuroteaduste õppekava. Viimane ühendab biomeditsiini ja kliinilisi erialasid. Neuroteadused on prof Asseri sõnul praeguses biomeditsiinis üks kõige kiiremini arenev valdkond.

"Doktoriõppe programmidega püüame teadlikult suunata doktoriõpet, et jätkuks kraadiga õppejõude. Väitekirjade kaitsmise põud valitseb juba pikemat aega, biomeditsiinis küll kaitsjaid jätkub."

"Doktorantide vähesus on mõistetav – nii diplomieelne kui -järgne õpe on pikk ning veel neljaks aastaks teaduse tegemise asemel valitakse enamasti arstiamet. Rahaprobleemgi pole siin tähtsusetu," jätkab Asser.

Kliiniliste alade doktoritööde uurimused, kus uuringuobjektiks on inimene oma haigusega, ei mahu alati nominaalse doktorantuuri aja sisse. "Nii et doktoritööde vähesus on tingitud pikast õppimise ajast ja ka doktoriõppe väärtustamata jätmisest," võtab dekaan põhjused kokku.

Dekaan ei jäta märkimata ka dekanaadi osa teaduskonnaelu koordineerimisel. Eelmise õppeaasta algusest alates on tööl täiskohaga juhataja.

"Eesti tervishoius on vaja selgelt määratleda arstiteaduskonna, ülikooli ja tervishoiusektori ühine osa," on arstiteaduskonna dekaan Toomas Asser veendunud. VARJE SOOTAK

ARSTITEADUSKOND

1205 üliõpilast (sh 120 välisüliõpilast)
397 residenti
138 interni
106 doktoranti
40 magistranti

"Soovime kõik probleemid inimlikul tasemel lahendada, dialoogis üliõpilastega, mitte ametniku positsioonilt," lisab dekanaadi juhataja Tuuli Ruus. Paremaks töökorralduseks jätkatakse töötajate ja üliõpilaste arvamuse väljaselgitamist.

Ülikoolihaigla

Arstide põhiõpe toimub ülikoolihaiglas, diplomieelne ja -järgne õpe ning residentuur võivad olla ka teistes raviasutustes. Kuid kõik väljaspool ülikooli õpetamisega seotu on dekaani sõnul teaduskonna kontrolli all.

"Meie pakume kvaliteetset tervishoiuteenust, mida dikteerib omalt poolt haigekassa oma piiratud finantsidega. Kliinikumil kui üliõpilaste põhiõppe ainsal kohal peab aga olema võimalikult parim tehnoloogiline baas, muidu ei saaks meditsiin toimida innovatiivselt." Dekaan leiab, et seni, kuni ülikoolihaigla on raviteenuste turul teiste haiglatega samadel alustel rahastatud, ei saa ülikool täita oma põhifunktsiooni – õpetada nii, nagu tahaks. "Riigi suurema toetuseta on raske konkurentsis püsida. Ei ole õige, et haigekassavahendid kulutatakse õpetamisele, see on praegu isegi seadusega vastuolus."

Nii Euroopa ülikoolide arstiteaduskondades kui Eestis ongi muutunud probleemiks ülikooli, haiglate ja tervishoiusektori õige suhte leidmine.

Asser räägib, et piiratud ravikindlustuse võimalused ja majanduslikult põhjendatud voodikohtade arvu vähenemine kajastuvad mitmel kliinilisel erialal – probleemiks on teatud haigete vähesus, mis on vajalik kompetentsi säilimiseks, õpetamiseks ja edasi arenemiseks. Eesti 1,4miljonilise elanikkonna seas on niigi harvem esinevaid haigusi lihtsalt vähem. "Praeguses turumajanduses puudub jätkuvalt mehhanism, mis võimaldaks eripäraga haigeid ülikooli haiglatesse suunata."

Tervishoiusektor

Prof Asser leiab, et kuna raha napib nii kõrghariduse jaoks tervikuna kui arstiõppeks, ei ole kogu selle infrastruktuuri üleval hoidmine riigis praegu siiski teadvustatud.

"Tartusse uue ülikoolihaigla teke eeldab kogu infrastruktuuri kardinaalset muutmist, see on jälle näide, kus õpetushaigla on lahutamatu osa tervishoiuvõrgust."

Asseri arvates tuleb Eesti tervishoius selgelt määratleda arstiteaduskonna, ülikooli ja tervishoiusektori ühise osa käsitlus pidevalt muutuvates oludes.

Dekaan märgib, et akadeemiliste keskuste juures tekib alati lisaväärtus, mis aitab kaasa kogu rahvusliku tervishoiu arengule. "Teenused tuginevad parimal ja kaasaegseimal teadmisel, mis aitab kaasa ka õpetamisele."

Arstiteaduskond asub tervishoiu ja kõrghariduse vahel. "Oleme mõlemast sõltuvad, aga mõlemalt poolt kahjuks ka pihtasaavad ja kui mõlemas asjad kiratsevad, teeme seda ka meie."

TÄNA LEHES

Intervjuu

Professor Aleksander Žarkovski: aju uued närvirakud on seotud inimese aktiivsusega
LK 3

TÜ avatud ülikooli õppetöö kvaliteedist
LK 2

Põhja- ja Baltimaade rektorid Riias
LK 2

Dišpetser töötab ööpäev läbi
LK 2

UUDISED

Eesti teadus- ja arendusnõukogu uus koosseis

4. oktoobril toimus Eesti teadus- ja arendusnõukogu uue koosseisu esimene istung. Kohtumisel peaministri Mart Laariga oli peateemaks teaduse ja innovatsiooni rahastamine. Peaminister rõhutas, et valitsuse poolt vaadates on vajalik tugevdada sidet riigi, ametkondade, avalik-õiguslike ülikoolide, Teaduste Akadeemia ja erafirmade tegevuse vahel teadus- ja arendustegevuse sfääris.

Nõukogu uude koosseisu kuuluvad peaminister, haridus-, majandus- ja rahandusminister, TÜ rektor Jaak Aaviksoo, Hansapanga ASi juhatuse esimees Indrek Neivelt, Ericsson Eesti ASi peadirektor Veiko Sepp, Eesti Kaubandus-Tööstuskoja juhatuse esimees Toomas Luman, Taube Hotson Stonex Partners investor Nils Otto Taube, TA president Jüri Engelbrecht, TTÜ rektor Andres Keevallik ja Helsingi Ülikooli biotehnoloogia instituudi direktor Mart Saarma.

Helsingi ja Tartu ülikooli ELi alane ühisprojekt

9. ja 10. oktoobril viibisid Tartus Helsingi Ülikooli arendus- ja rahvusvaheliste suhete osakonna juhataja Heikki Mäkinpää, välissuhete talituse juhataja Markus Laitinen ja DEUCEE-projekti koordinaator Laura Nyman.

TÜ Euroopa Liidu ja ja ettevõtlussuhete talituse peaspetsialisti Madis Saluveeri sõnul oli kolleegide külaskäigu eesmärgiks kooskõlastada mõlema poole tegevused tulevase ühisprojekti DEUCEE (Dissemination of EU information at Central and Eastern European universities) raames.

Projekti eesmärk on kaasa aidata Tartu, Lodzi ja Budapesti ülikooli paremaks valmiduseks ühineda Euroopa ühtse teadusruumiga ning koolitada uusi projektijuhte ja ülikoolide tugistruktuuride töötajaid tööks 6. raamprogrammis.

Nurgakivi ühiselamule

Varje Sootak

Esmaspäeval, 15. oktoobril kell 14 pannakse nurgakivi Raatuse tänavas kerkivale uuele üliõpilaselamule.

Ühiselamute projektijuhi Heiki Pageli sõnul kirjutatakse alla ka Tartu linna ja ülikooli vahelisele lepingule, millega linn toetab ühiselamu ehitamist. "Uus ühiselamu on üks osa Tartu ülikoolide ühiselamute 312 miljonit krooni maksvast renoveerimisprogrammist, mida toetavad Eesti riik, Euroopa Nõukogu Arengupank ja Tartu linn. Tartu linn annab allakirjutatava lepingu alusel esimesed 3 miljonit krooni," ütles Heiki Pagel.

Ligi 800kohalise ühiselamu ehitus läheb maksma 100 miljonit krooni.

Ehitajaks on Skanska EMV AS. "Ehitamine edeneb, praegu toimub esimese korruse vaheseinte ja lae monteerimine," rääkis Pagel. Ehitus peab valmima järgmise aasta juulis.

Ühiselamu esimese korruse seinad kerkivad. VARJE SOOTAK

Dekaanina jätkab prof Vahur Ööpik

Varje Sootak

4. oktoobril valis kehakultuuriteaduskonna valimiskogu dekaaniks tagasi professor Vahur Ööpiku.

Esimene dekaani ametiaeg algas prof Ööpikul 1998. aastal. Küsimusele, mida ta dekaanina praegu kõige tähtsamaks peab, vastas prof Ööpik, et uute õppekavade väljatöötamist, mille kinnitamiseni peaks jõudma TÜ nõukogu novembrikuu istungil. "On alanud läbirääkimised arstiteaduskonnaga, kellega koos kuulume meditsiini- ja sporditeaduste valdkonda. Tuleval nädalal on kohtumine Tallinnas Eesti Spordi Keskliidus Eesti Olümpiakomitee ja mitme spordialaliidu esindajatega, kelle arvamust seonduvalt sporditreenerite ja kehalise kasvatuse õpetajate ettevalmistamisega uue õppekava järgi peame oluliseks ära kuulata enne õppekava heakskiitmist teaduskonna nõukogus," ütles Ööpik.

Kehakultuuriteaduskonna tudengite arv on koos avatud ülikooli tasemeõppe ja magistrining doktoriõppe üliõpilastega suurenenud peaaegu poole tuhandeni. Dekaani sõnul on üks tõsisemaid probleeme õppetöö kvaliteet. "Juba enam kui kolm aastat tagasi juhtis rahvusvaheline õppekavade akrediteerimise komisjon meie tähelepanu sellele, et kasutame liiga vähe kõrge efektiivsusega rühmatöö vorme ning et meil on puudus vajalikest õppelaboritest," rääkis dekaan Ööpik. "Vahepeal on üliõpilaste arv oluliselt suurenenud, üht-teist on õnnestunud teha ka õpikeskkonna parandamiseks, kuid tervikuna on probleemid selles valdkonnas teravnenud, mitte vastupidi." Dekaan nendib, et õpperuumide põhjalikku renoveerimist ning uute ruumide kasutuselevõttu ei saa enam kaugesse tulevikku lükata. "Samas on täiesti selge, et teaduskond oma eelarve piires neid küsimusi lahendada ei suuda."

Kehakultuuriteaduskonna dekaan Vahur Ööpik. ARHIIV

UUDISED

Tudengid linnaimago konverentsil

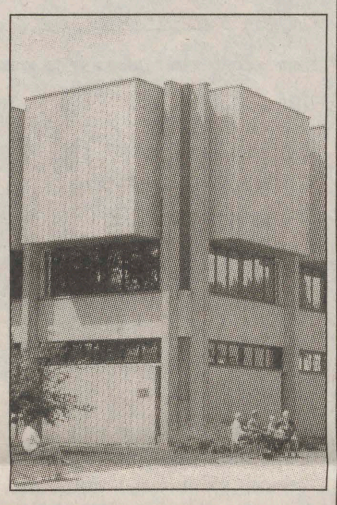
TÜ suhtekorraldustudengid osalevad 17.-21. oktoobrini linnaimago kujundamise üliõpilaskonverentsil Berliinis.

Konverentsi eesmärk on pakkuda praktilisi teadmisi, jagada kogemusi ning luua kontakte üliõpilaste ja praktikute vahel. Osaleb 90 tudengit 15 riigist, loenguid peavad Euroopa suhtekorralduspraktikud, õpitubades arutatakse linnaimago kujundamise probleeme.

Avalikkussuhete ja teabekorralduse eriala üliõpilase Kaspar Küünarpuu sõnul elavdab teadlik imago loomine ja kindlasihiline arendamine linna ettevõtlust, meelitab turiste, parandab linna välisilmet ning muudab elu linnas meeldivamaks.

Eesti tudengite osavõtt saab teoks tänu Tallinna Linnavolikogu ja TÜ toetusele.

Eesti on esimene Balti riik, mis võeti vastu suhtekorraldusühenduse CERP Students kandidaatliikmeks. CERP Students (European Association of Public Relations Students), kes konverentsi korraldab, on üleeuroopalise suhtekorraldusühenduse CERP liige.

Tulekul raamatukogupäevad

19. oktoobril kell 10 TÜ Raamatukogus algavate raamatukogupäevade loengute peateema on "Kuidas müüa raamatukogu?".

Pearaamatukoguhoidja Malle Ermeli sõnul tutvustavad raamatukogupäevad avalikkusele oma kogusid ja teenuseid, suunavad inimesi kasutama raamatukogusid õpinguteks ning enesetäiendamiseks.

Ta ütles, et kaasajal räägitakse üha enam elukestvast õppimisest ning raamatukogudest kui vabahariduse tugisammastest. "Traditsioonilise trükisõna kõrval on raamatukogudes võitnud kindla koha teised meediumid (helilindid, videokassetid, kompaktkettad, internet), mis on avardanud teabehankimise võimalusi."

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu korraldusel toimuva raamatukogupäeva seekordne juhtmõte on "Tule raamatukogusse – teadmine on jõud!".

Westminsteri ajakirjandusõppejõud Tartu Ülikoolis

Täna külastab Tartu Ülikooli Westminsteri Ülikooli 5-liikmeline ajakirjandusõppejõudude delegatsioon.

Kavas on kohtumine rektori, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakonna õppejõudude ning üliõpilastega jt. Arutelu teemaks on ühise koostööprojekti jätkamine. Prof John Tulloch peab loengu multikultuurilistest meedia õpetamise aspektidest ning prof Colin Sparks postkommunistlike riikide meedia arengust.

Avatud ülikooli õppe kvaliteet 3.

Millised on Tartu Ülikooli avatud ülikooli õppetöö kvaliteedi probleemid

Aune Valk
TÜ avatud ülikooli direktor

Hoolimata kaugõppe madalast mainest Eestis, tahab avatud ülikool tõestada mujal kinnitust leidnud fakti, et suur osa õpetamisalasest innovatsioonist tuleb just avatud ülikoolidest.

Hoolimata TÜ avatud ülikooli kiirest arengust nii üliõpilaste arvu, õppekavade valiku kui ka uute (virtuaalsete) õpetamismeetodite poolest, oleme pidevalt mures õppe kvaliteedi pärast.

Kvaliteediprobleemid TÜ avatud ülikoolis

Üks tõukejõude on siin kaugõppe madal maine Eestis. See pärineb Nõukogude ajast ja on omane kõigile Ida-Euroopa riikidele.

Teine põhjus on klassikaliste ülikoolide klassikalised prioriteedid, mis ilmnevad õppejõudude kohtadele valimise ja edutamise reeglites, kus teadustööle järgneb traditsiooniline õppetöö ja alles seejärel elukestev õpe ning ühiskonna teenimine.

Kolmas põhjus, mis tuleneb kahest eelnevast ja teeb kõige murelikumaks, on õppejõudude kohatine suhtumine, mis radikaalselt väljendub ütlemistest, et neid rumalaid ja laisku kaugõppijaid ei olegi mõtet õpetada.

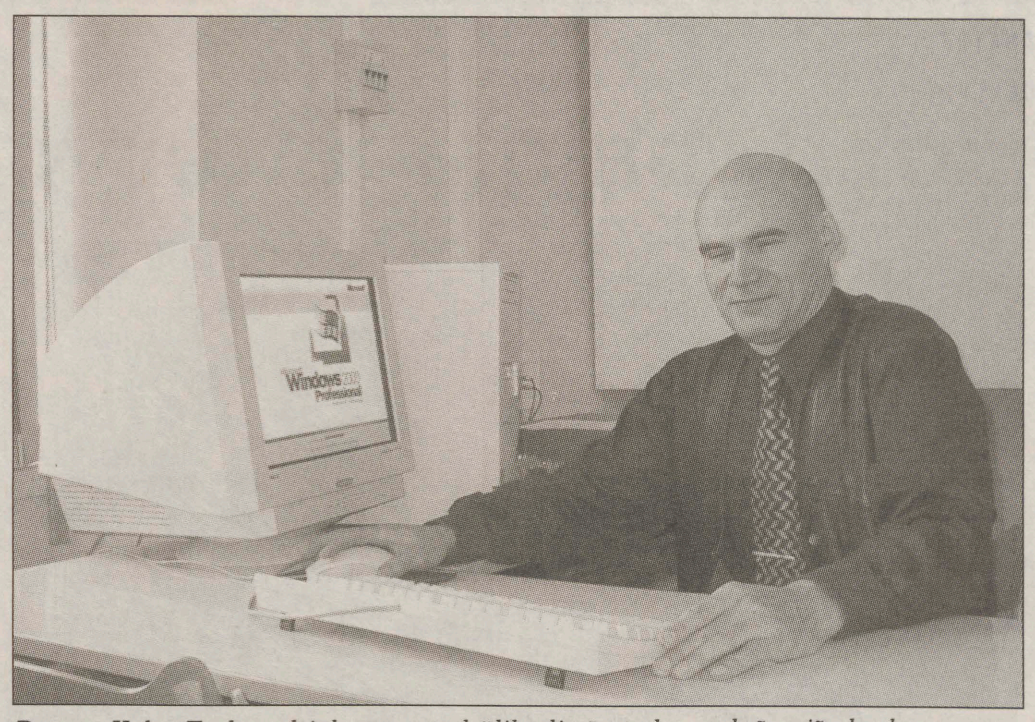
Lisaks õppejõudude oskamatus täiskasvanud õppijate eripärasid mõista ja arvestada.

Füüsika-keemiateaduskonna prodekaani dots Kalev Tarkpea sõnul on töö kõrvalt kaugõppes õppival inimesel palju vähem aega kui statsionaarsel õppuril.

"Seetõttu peab õppejõud olema väga ettevaatlik teemavälistе remarkidega. Piltlikult öeldes soovib kaugõppur tunduvalt rohkem kui tavatudeng –, et talle teadmised kiiresti kulbiga pähe pandaks," arvab Kalev Tarkpea.

Dots Tarkpea nendib ka, et kaugõppetudengile meeldib väga teadmiste kontrolli diferentseerimine (süsteemid, kus iga kontrolltöö tulemus annab mingi osa eksamihindest).

"Kaugõppur tahab veenduda, et mingi osa asjast on juba tehtud. Samas tahab ta täpselt teada, mis veel ees seisab ning mida sellest läbisaamiseks teha tuleb.

Dotsent Kalev Tarkpea leiab, et avatud ülikoolis õpetades peab õppejõud oskama mõista ja arvestada kaugõppija eripära. VARJE SOOTAK

Ta on väga tänulik, kui õppejõud toob eraldi välja kõige olulisema osa materjalist, selle, mida kindlasti peab teadma."

Loomulikult on ka finantsprobleemid, mis tulenevad ennekõike väikesest õppijate arvust.

Üks väga oluline probleem on (eestikeelsete) õppevahendite puudus, mille kohta tuleb kõige enam etteheiteid õppijatelt. Õpik koos iseseisva töö juhendiga peaks korvama kaugkoolituse väiksema auditoorse töö mahu.

Kindlasti on probleemiks ka avatud ülikooli üliõpilaste oskamatus või harjumatus pärast keskmiselt 8 aasta möödumist varasematest õpingutest õppetöös osaleda.

Probleemiks on ka õppetööle kulutatav aeg, mis töötavatel inimestel on piiratud.

Mida võiks eelnevast lähtuvalt teisiti teha?

Ülikooli prioriteetide muutus ei saa kindlasti olla eesmärk. Teadustegevus ja kraadiõppurite koolitamine on ülikooli tähtsaimad tegevused ja tõenäoliselt selleks ka jäävad.

Küll aga võiks mõelda, kas artikli eelmises osas käsitletud tööjaotus ei võimaldaks saavutada olukorda, kus hundid söönud ja lambad terved.

Professorid/dotsendid võiksid tegelda teadustöö, kraadiõppurite juhendamise ja õppevahendite väljatöötamisega, haridustehnoloogid nende sobivasse vormi valamisega ja tuutorid kursuste läbiviimisega. Sel juhul täidaks ülikool võrdväärselt kõiki endale võetud eesmärke.

Õppejõudude suhtumise muutmiseks ja oskuste arendamiseks teistsuguste õppijatega töötamiseks oleme viimastel aastatel korraldanud arvukalt kursusi, seminare ja arutelusid nii kitsalt virtuaalõppele keskendudes kui ka laiemalt ülikooli õppetööd käsitledes.

Üks järjekordne, suuremahuline ning rahvusvahelise õppejõudkonnaga kursus "Õpetamine kõrgkoolis" toimus selle aasta augustis, septembris ja oktoobris.

Lähitulevikus on kavas korraldada lühemaid koolituspäevi just avatud ülikoolis õpetavatele õppejõududele.

Need oleksid suunatud ennekõike avatud ja kaugkoolituse eripärade ja õppijate erinevate õppimisharjumuste esiletoomiseks ning võimaldaksid ka õppejõudude omavahelist kogemuste vahetamist.

KUIDAS PARANDADA AVATUD ÜLIKOOLI ÕPPETÖÖD

Õppejõudude ja haridustehnoloogide koostöö
Õppejõudude koolituskursused
Õppevahendite piisav väljaandmine
Iseseisva töö juhend üliõpilastele

Õppevahendid

Õppevahendite puudusest on räägitud aastaid. Mitu teaduskonda (majandus, õigus) on probleemi lahendanud, kuid ülikoolis tervikuna on arenguruumi veel palju.

Üks võimalus õppevahendeid väikeses tiraažis mõistliku hinnaga välja anda on TÜ multimeediakeskus, kus alatest käesolevast kevadest on võimalik seda teha ka CDl. Pakkusime avatud ülikooli õppevahenditele välja ühtse kaanekujunduse, mis annab küll vaid välise lisaefekti.

Loomulikult ei lahenda ükski neist võimalustest sisulist õppevahendite vähesust. Hoopis odavam ja kiirem ja võib-olla isegi tõhusam viis õppetöö kvaliteedi parandamiseks võiks olla iseseisva töö juhend, mis aitaks õpet reguleerida, toetada ja kontrollida.

See sunniks õppejõude mõtlema õppeprotsessile seisukohast, mida üliõpilased teevad siis, kui nad ülikoolis ei ole, ning motiveeriks omakorda üliõpilasi pidevalt õppetööga tegelema ja aitaks kujundada iseseisva töö oskusi ning harjumusi.

Sellele mõeldes tõlgiti eesti keelde Soome Haridusministeeriumi AINO projekti õppimisoskuste arendamise alaprojekti juhi Julian Lindbergi (2001) raamat "Õppima õppimine: juhend õppimisoskuste arendamiseks". Loodame, et saame selle kättesaadavaks teha ka kõigile õppijaile.

Lisaks oleme mõelnud lühikursuse väljatöötamisele, mis õpetaks õppijaid osalema virtuaalõppes ja tutvustaks internetipõhist õpikeskkonda.

Võrreldes ühevormilistes ülikoolides toimuva kaugkoolitusega, on meil probleeme ka tudengitele pakutava toetusega.

Kui ülikool eeldab, et tudengid õpiksid iseseisvalt, siis tuleb neile seda ka võimaldada, pakkudes vahendeid, millest õppida, ja toetust, kuidas õppida.

Toetuse pakkumiseks on erinevaid vorme: klassikaliseks näiteks on Briti Avatud Ülikooli regionaalsed toetuskeskused ja õpiringid, mis käivad koos õppijaile sobivates kohtades sõltumata erialast ning mille peamine eesmärk on õppijate motivatsiooni hoidmine.

Kokkuvõtteks

Loomulikult võib kõik eelnevad probleemid ajada väheste rahaliste võimaluste süüks.

Finantsprobleemid on kindlasti üks põhjusi, miks oleme sunnitud tegema maailma odavaimat (raske uskuda, et seejuures ka kvaliteetseimat) kaugkoolitust.

Selle vastu ei ole imerohtu. Kahjuks tuleb avatud ülikooli kaudu teenitud finantsvahendite arvelt kohati ülal pidada ka riiklikult alafinantseeritud statsionaarset õpet, mis niigi vähest ressurssi just kasvatada ei aita.

Minevikust kaasa antud kaugõppe madal maine tähendab lihtsalt veidi keerulisemat stardipositsiooni, mida tuleb nüüd parandama hakata.

Samas võib loota, et kui eelpoolnimetatud vahendid ja ka teised võimalused (sh üliõpilaste ja lõpetanute küsitlused ja nende analüüs) ära kasutada, siis kukkuda pole kuhugi.

Küll aga tõusta ja tõestada mujal maailmas kord juba tõestatut, et suur osa õpetamisalasest innovatsioonist, aktiivsetest õppimisvõimalustest ja parimatest õpikutest tulevad just avatud ülikoolidest.

Ühtlustada õppetasemed ja lühendada õppeaega

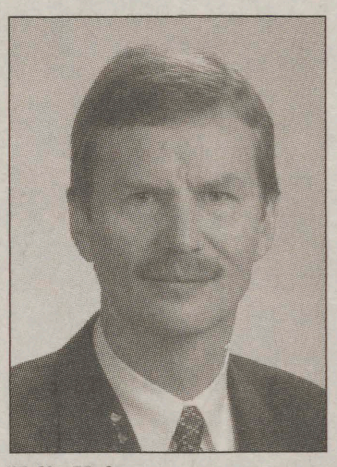
Volli Kalm
TÜ õppeprorektor

5.-6. oktoobrini toimus Riias Läti Ülikoolis teine Põhja- ja Baltimaade ülikoolide rektorite konverents.

Eestit esindasid konverentsil Tartu Ülikooli, Eesti Põllumajandusülikooli, Tallinna Tehnikaülikooli, Concordia Rahvusvahelise Ülikooli, Sisekaitseakadeemia rektorid ja prorektorid.

Põhja- ja Baltimaade ülikoolide rektorite konverentsi eesmärk on ülikoolidevahelise koostöö laiendamine õppe- ja teadustegevuses ning võimaluste otsimine tasakaalu saavutamiseks hariduskorralduses.

Konverentsil käsitletud teemadest oli keskse kohal arutelu rektorite konverentsi rollist üldiselt ja Bologna protsessist alguse saanud reformid Euroopa riikide kõrghariduskorralduses konverentsist osavõtvate maade näitel.

Volli Kalm.

Tutvustati eri riikide rektorite nõukogude ülesehitust ja rektorite nõukogude suhteid ning rolli oma riigi valitsuse ja parlamendiga.

Kõik konverentsil osalenud riikide esindajad märkisid Bologna protsessist alguse saanud reformide vajalikkust.

Samal ajal ollakse reformidega erineval kaugusel. Nii näiteks on Põhjamaades juba mõnda aega rakendunud laiapõhjaliste õppekavade järgi toimuv õpe bakalaureusetasemel, Baltimaades ollakse aga alles koostamas uusi kaasaja nõuetele vastavaid õppekavu.

Reformide peamise eesmärgina rõhutati vajadust õppetasemete ühtlustamiseks ning reaalse õppeaja vähendamist.

Koostöö edendamise vallas arutleti probleemide üle, mis seni on takistanud või pidurdanud selle edukat toimimist ning vajavad lähitulevikus lahendamist.

Peamiseks probleemiks peeti õppurite vähest keelteoskust. Keeleõppe arendamine on üks kõige olulisemaid viise õppurite mobiilsuse takistuse ületamiseks.

Muude tegevustena nimetati vajadust ühtlustada õppetasemete ja kraadide süsteemid ning töötada välja ühtsed kvaliteediprintsiibid.

Koostöö toimimise huvides on oluline rakendada Euroopa ainepunktide ülekandmise süsteemi (European Credit Transfer System (ECTS)), mis on eriti oluline õppetöö kvaliteedi tagamise, standardiseerimise, kursuste sisu, kestuse, hindamise ja töökoormuse kirjeldamise vahendina.

Ülikoolis oma häirekeskus!

Ülikoolis on tööle rakendunud tehnilise koordineerimiskeskuse ööpäevaringne dispetšerteenistus.

Seetõttu vastab avariiväljakutsete telefonile 375 111 (ülikoolisiseselt 111) ööpäevaringselt dispetšer. Dispetšer tagab kõigi temale teatatud valve-, tuleohutuse-, kütte-, vee-, kanalisatsiooni-, elektri- ja telefonirikete ning probleemide registreerimise ja vastavatele töötajatele edasisuunamise nende kiireks lahendamiseks. Ta kontrollib valvurite tööd ja tehnilisi valvesüsteeme ning töövälisel ajal vastab ka infotelefonil 375 100. Nii et ka see infoteenus on nüüd kättesaadav terve ööpäev.

Haldusdirektori büroo

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

TÜ esimene eestlasest eesti keele lektor

Terje Lõbu
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

Tänavu möödus 160 aastat Dietrich Heinrich Jürgensoni surmast, kes oli üks väheseid kõrgesti koolitatud eestlasi 19. sajandi algul.

Tänu Vasalemmas sündinud mõisaametniku poja tublidusele ja püüdlikkusele oli tal rahalisi toetajaid, et lõpetada edukalt Tallinna Kubermangugümnaasium. Nagu tundes ette oma elu lühidust (suri 37aastasena), läbis ta kolme aastaga TÜ teoloogiastuudiumi.

Kogu oma elu oli Jürgenson seotud koolitööga – 1828. aastast Tartu Elementaarkooliõpetajate Seminari inspektorina (oli kooli tegelik looja ja käivitaja), millele 1837 lisandus eesti keele lektori ametikoht TÜs.

Esimese eestlasest eesti keele lektori kohustus oli elementaarsete eesti keele oskuste jagamine tulevastele pastoritele. Kõnekeele õpetamiseks kasutas ta lektüürina O. W. Masingu Maarahwa Näddala-lehte. Loenguis käsitles ta eesti kahte peamist murret ja ka liivi keelt, mida erinevalt mitmest keelemehest pidas omaette keeleks.

Grammatika kõrval andis noor õppejõud tudengitele teadmisi ka eesti kirjandusest, mida saksa rahvusest eelkäijad polnud seni teinud.

Suurim kummardus Jürgensoni ees tuleb teha Õpetatud Eesti Seltsil, mille ainukesteks eestlastest asutajateks ta koos Faehlmanniga oli. Seltsi algusaastate põhiraskus langeski Jürgensoni õlgadele. ÕESi ülesannetest tulenevalt kandis ta hoolt eestikeelse kirjasõna eest, asutades Tartusse raamatute kesklao, mille põhjal koostas esimese raamatukaubanduslik kataloogi Kirja-kulutaja.

Ka eesti kirjandusloo jaotas Jürgenson esimesena kuni oma kaasajani nelja perioodi.

Jürgensoni tegevuskavas jäi paljugi teostamata, kuid mitmed tema ideed viidi siiski aastakümnete pärast ellu.

Südameasjaks oli Jürgenson võtnud eesti keele uurimise. Sõnavara kogumiseks plaanitses ta 1841. aasta suvevaheajal teha jalgsimatka läbi Viljandi-Pärnu-Lihula-Haapsalu Tallinnani. Haigus jõudis aga enne väsimatu rahvavalgustaja murda ning sama aasta lõikuskuul sängitati Jürgenson Tartu Vana-Jaani kalmistu mulda.

Tartu Elementaarkooliõpetajate Seminar, praegu Riia 23.

Inimorganismi biomolekulide uus väljaanne

Varje Sootak

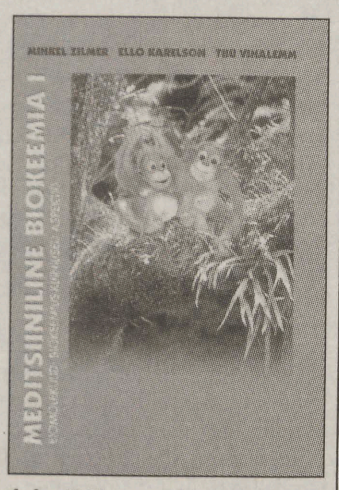
Arstiteaduskonna biokeemia instituudilt ilmus väljaanne "Meditsiiniline biokeemia I. Biomolekulid: biokeemilis-kliinilised aspektid".

300-leheküljelise suureformaadilise raamatu autorid on prof Mihkel Zilmer, dotsendid Ello Karelson ja Tiiu Vihalemm.

Prof Mihkel Zilmeri sõnul pole see 1996. aastal ilmunud samanimelise raamatu kordustrükk, vaid väga põhjalikult uuendatud väljaanne. "Meditsiiniline biokeemia II. Inimorganismi metabolism: biokeemilised ja meditsiinilised aspektid" ilmus 1999. aastal. Taoliste raamatute/monograafiate väljaandmisega alustas instituut projekti "Meditsiiniline biokeemia" raames 1994. aastal.

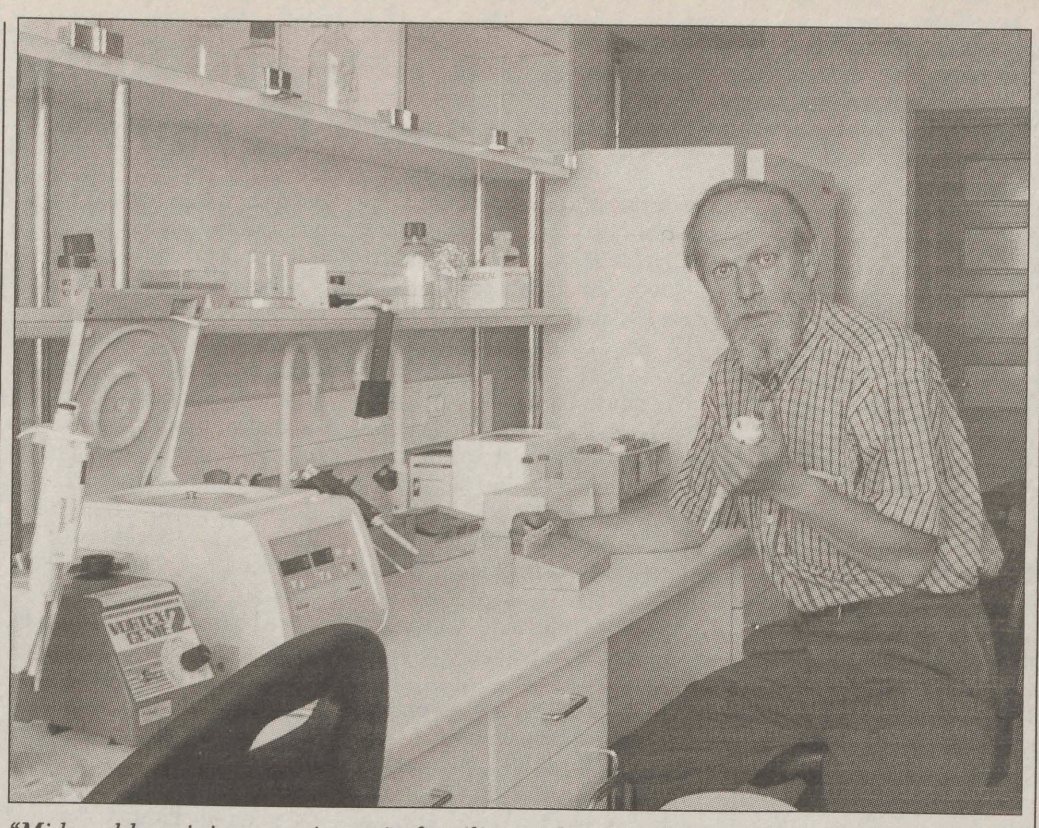
"Nüüd on arstiteaduskonna üliõpilaste käsutuses kaasaegsed uued õpikud. Väljaanded on kindlasti kasulikud ka praktiseerivatele arstidele, bioloogidele, keemikutele, õpetajatele," ütles vastilmunud raamatut tutvustades prof Zilmer.

Küsimusele, mille poolest viimane raamat uudne on, vastas ta, et tegemist on otsast lõpuni sisulise meditsiinilise biokeemia originaalraamatuga, mille analoog maailmas sisuliselt puudub. "Nii on selles raamatus toodud vaid see info, mis tõepoolest on ka inimorganismi tasemel kinnitust leidnud. Täiesti uudsel tasemel oleme analüüsinud vitamiine ja mineraalaineid." Väljaanne on illustreeritud fotode ja skeemidega.

Prof Zilmer märgib, et raamatus on illustratsioonideks kasutatud mitmeid Biomeedikumi saavutusi. Nii isoleeriti koos prof Marika Mikelsaare töögrupiga piimhappebakteri uudne probiootiline tüvi, mille väga positiivsed omadused viisid ka patendi taotlemiseni. Samas pakub see tüvi huvi ka Eesti piimatööstusele.

Raamatust on valmimas ka ingliskeelne variant ja CD.

"Mida rohkem inimene vaimset ja füüsilist tööd teeb, seda paremini säilivad intellektuaalse aktiivsusega seotud ajuosad," leiab professor Aleksander Žarkovski. VARJE SOOTAK

Žarkovski: aju uued närvirakud seotud meie aktiivsusega

Varje Sootak

Närvirakkude surm ja ka tekkimine on teatud juhtudel mõjutatav, leidis TÜ farmakoteraapia ja toksikoloogia prof Aleksander Žarkovski kollektiiv EV teaduspreemiaga pärjatud uurimistöös "Närvirakkude kahjustus ja ravimsõltuvus: molekulaarsed mehhanismid ja farmakoloogiline preventsioon".

Arvatakse ju, et rakud surevad ja uusi enam ei teki.

Päris nii see ei ole. Ajus tekib pidevalt uusi rakke, kõige rohkem ajutuumas, mis on tihedalt seotud mäluga, üldse igasuguse õppimisega. Just intensiivne õppimine, ka füüsiline aktiivsus soodustab uute rakkude teket. Seda on näidanud ka katseloomade aktiivne tegevus – neil, kes füüsilist tööd tegid, st jooksid, tekkis rohkem rakke kui paigalolijail.

Mida aktiivsem inimene on, mida rohkem ta nii vaimset kui füüsilist tööd teeb, seda paremini säilivad intellektuaalse aktiivsusega seotud ajuosad. Uuringud näitavad, et ka näiteks Alzheimeri tõbi esineb vaimse töö tegijail harvemini.

Mis uute rakkude teket takistada võib?

Näiteks krooniline stress. Otsustasime katsetada, kas seda protsessi saaks mingisuguste molekulidega reguleerida, näiteks soodustada mõnede ravimitega neurogeneesi. Sellest aspektist polnud närvirakke keegi uurinud. Ühte ravimirühma, antidepressante, mis kõrvaldab ka stressi ja soodustab neurogeneesi, juba kasutatakse. Praegu püüame leida teisi molekule, mida võiks kasutada ravimitena uute rakkude tekke reguleerimiseks.

Kuidas auhinnatud uurimisteema ülikoolis alguse sai?

90ndatel uurisin ravimsõltuvuse teket Londoni ülikooli farmakoloogialaboris, hiljem Helsingis. Kuna katseloomade hankimisega oli raskusi, otsustasin kasvatada närvirakke inkubaatoris ja nendega eksperimenteerida.

ALEKSANDER ŽARKOVSKI (SÜND 1950 GOMELIS)

1974 – lõpetas TÜ arstiteaduskonna ravi eriala
1977. aastast töötab Tartu Ülikoolis (assistendist professorini)
1977 – meditsiinikandidaat
1988 – meditsiinidoktor
1991. aastast farmakoteraapia ja toksikoloogia prof
2001. aastast farmakoloogia instituudi juhataja

Alates 1994. aastast taotlesin grante ning paigutasin tollal kogu raha aparatuuri ostmiseks. See võimaldas luua väga kaasaegse aparatuuriga rakukultuurilabori keemiahoones, milles aitas oluliselt ka ülikool. Laborisse tulid peagi tööle noored teadlased Anti Kalda, Allen Kaasik jt, kellega on kujunenud väga edukas koostöö.

Hakkasime uurima, kuidas näiteks insuldi, Parkinsoni ja Alzheimeri tõve jt haiguste puhul, mida iseloomustab just närvirakkude surm, on võimalik rakke surma eest kaitsta. Et leida molekule või ravimeid, mis oleksid võimelised kaitsma rakku surmast, pidime teadma, kuidas rakud surevad.

Ja kuidas rakk sureb?

Kümmekond aastat tagasi tekkis närviteadusesse nn programmeeritud rakusurma kontseptsioon, mille kohaselt võivad rakud ära surra kahel viisil.

Üks viis on patoloogiline, kus rakk sureb mingi patoloogilise teguri mõjul, seda nimetatakse nekroosiks.

Teine raku surma tüüp on füsioloogiline ja oluline aju arengu staadiumis, kuna rakke tekib arenguperioodil tunduvalt rohkem ja mittevajalikud peavad surema. Seda nimetatakse programmeeritud raku surmaks, sest seda aktiveerib suitsidaalne programm.

Mõningate haiguste korral hakkab aga programmeeritud surm aktiveerima patoloogiliselt ka närvirakkudes, kus seda ei tohi juhtuda. Oma töödes oleme uurinud, millised molekulid, valgud, mehhanismid osalevad selle surma käivitumisel. Teades täpselt mehhanismi, võimegi leida molekuli, mis seda mõjutaks.

Kellega koostööd teete?

Oleme teinud tihedat koostööd Inglismaa, Rootsi jt kolleegidega. Minu kreedo on teha koostööd vaid võrdväärse partnerina. Ei taha, et meid kasutataks odava kvalifitseeritud tööjõuna.

Praegu oleme koopereerunud kolleegidega Soomest, Saksamaalt, Itaaliast. Meil on doktorante, kes on edukalt väitekirja kaitsnud. Ka meie laborite sisustus on praegu maailmatasemel, kohati isegi parem, ning meie juures töötab välistudengeid ja -doktorante.

Ja kiidan väga meie üliõpilasi, nad on entusiastid töötades siin ka õhtuti ja öösiti.

Kas Teie uurimistulemusi on ka ravimite valmistamisel kasutatud?

Ei, see kõik on praegu teooria tasandil. Praktikas võime neid ravimeid oodata alles 5-7 aasta pärast. Ravimite juurutamine on väga kallis ja seda võivad lubada vaid suured rahvusvahelised monopolid.

Meie poole on pöördunud uuringute läbiviimiseks küll välisfirmasid, kuid paraku ei ole ravimifirmadega koostöö alati kasulik, sest me ei saa neid tulemusi publitseerida ega väitekirjas kasutada.

Millised on uued uurimissuunad?

Ühe teemana on meie vaateväljas neurogeneesi farmakoloogiline regulatsioon. Tundub, et neurogenees mängib täiskasvanu ajus olulist rolli nii reuroloogiliste kui ka psüühiliste haiguste tekkes. Üritame selgitada, mil viisil saaks suurendada uute neuronite teket, kuidas tagada nende diferentseerumist õiges suunas ja nende integreerumist aju struktuuridesse.

UUDISED

Sergei Issakovi juubelinäitus

8. oktoobril avati TÜ Raamatukogus Sergei Issakovi 70. juubelile pühendatud näitus.

TÜ emeriitprofessori, Riigikogu endise liikme, kirjandusteadlase ja kultuuriloolase Sergei Issakovi juubelinäitus annab ülevaate 45 aasta jooksul tehtud teadustööst. Issakovi sulest on ilmunud üle 400 töö. Ta on uurinud eesti-vene kirjandus- ja kultuurisuhteid, Eesti venelaste ajalugu ja kultuuri.

Näitusel on eksponeeritud raamatuid, publikatsioone, ajaleheartikleid raamatukogu fondidest, fotosid, dokumente ja esemeid teadlase isikuarhiivist.

Näituse on koostanud Tatjana Šor Eesti Ajalooarhiivist.

Näitus soome keele õpikuist

TÜ Raamatukogus saab vaadata näitust soome keele õppematerjalidest.

Väljapanek on pühendatud Euroopa keelteaastale, täiskasvanud õppija nädalale ja Soome Instituudi 10. sünniaastapäevale. Väljas on õpikud, harjutustikud ja kassetid Soome Instituudi raamatukogust.

Näituse on koostanud Järvi Lipasti Soome Instituudist, õppematerjali saab vaadata 31. oktoobrini.

Näitus "Ahhaa, Narva kolledž!"

9. oktoobril avati Narva kolledži spordisaalis TÜ teaduskeskuse AHHAA näitus "Ahhaa, Narva kolledž!".

Näitusel on eksponeeritud teaduskeskuse kõige tuntumad eksponaadid: planetaarium, peegellabürint, Jänese kast, Saturn, Hiiglase hommikusöök ja paljud teised. Avatav näitus on jätk AHHAA-keskuse kevadisele Tartu-näitusele "AHHAA, valgus!", kus käis 30 tuhat külastajat.

"Kahjuks arvatakse Narvas praegu veel, et Tartu on kaugel ja seepärast käidi Ida-Virumaalt Tartus näitust vähe vaatamas," ütles kolledži direktor Katri Raik. Tema sõnul loodavad korraldajad, et näitus pakub leevendust Narva noorte vaba aja veetmise võimalustele.

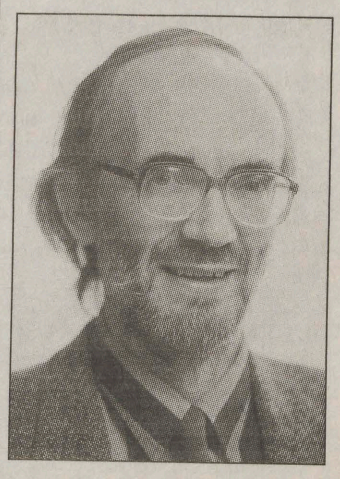
Narva on väljapool Tartut ainus koht, kus AHHAA-keskuse eksponaate on seni nii suures mahus eksponeeritud.

Täna meeste õhtu

TÜ Üliõpilaskonna Sihtasutuse projektina toimub täna kell 18 Vanemuise Kontserdimajas muusikaüritus "Meeste õhtu".

Esinevad: vennad Urbid, vennad Johansonid, Uno Loop, Riho Sibul ja Jaak Tuksam, Tõnis Mägi, Jaan Sööt ja inBoil ja Peeter Tooma (pildil). On ka üllatusesinejaid.

Pilet Vanemuise piletimüügipunktides ja TÜ üliõpilasesindusest. (Ülikooli 18b, 375 400).

ÕNNITLEME

31

Andres Toode,
pressinõunik – 16. oktoober
Leane Morits,
spetsialist – 18. oktoober

50

Mare Leis,
vanemlaborant – 14. oktoober

55

Ligi Kiin,
vanembibliograaf – 13. oktoober
Anne Lill,
professor – 15. oktoober
Rein Veidemann,
professor – 17. oktoober

60

Enno Silm,
abitööline – 13. oktoober
Eevi Telling,
koristaja – 16. oktoober

65

Ilmar Muug,
peamehaanik – 18. oktoober

70

Helgi Valge,
valvur – 18. oktoober

ÕPPIMIS- JA TÖÖTAMISVÕIMALUSI SAKSAMAAL

tutvustavad Particia Reichel ja Peter Lemser Saksamaa Erfurti Tööametist 17. oktoobril, kell 14.15-16 Lossi 3, aud 404

Seminari teemad:
- ülevaade Saksamaa kõrgharidusest,
- õppimisvõimalused ülikoolides ja rakenduskõrgkoolides,
- välisüliõpilaste vastuvõtutingimused Saksamaal,
- tööameti karjääriteenistus.

Seminar toimub vastavalt kokkuleppele kuulajaskonnaga saksa või inglise keeles. Kõik huvilised on oodatud!
Lisainfo: TÜ üliõpilaste karjääriteenistus või välisüliõpilastalitus (study@ut.ee, tel376 205 või 375 150).

DILLENBURGI ROTARY KLUBI STIPENDIUM

Tartu Ülikool kuulutab välja konkursi Dillenburgi Rotary Klubi stipendiumi õppimiseks Frankfurdi või Giesseni ülikoolis 2002/2003. õppeaastal (kokku 11 kuuks). Õppeperioodi algus aprillis 2002. Nõutavad dokumendid (saksa keeles):
- põhjendatud taotlus,
- keskkooli lõputunnistus,
- akadeemiline õiend koos õpingutulemustega,
- elulugu,
- 2 soovituskirja professoritelt ülikoolist ja/või mõnest organisatsioonist ja /või mõnelt avaliku elu tegelaselt.

Stipendiumi suurus on 11 000 DM. Stipendiaadile eraldatakse koht ühiselamus ning Dillenburgi Rotary Klubi garanteerib õppeajaks tervisekindlustuse. Sõidukulud maksab stipendiaat ise. Dokumentide esitamise tähtaeg : 25. oktoober välisüliõpilastalitusse (ph 104). Lisainfo: välisüliõpilastalitus (ph104), Kai Treier, kaitr@ut.ee, tel 375 150.

SA Eesti Geenivaramu võtab konkursi korras tööle

TEABEJUHI

Peamised tööülesanded:
- teavitamistegevuse juhtimine,
- meediasuhete korraldamine,
- infomaterjalide koostamine ja teabeürituste läbiviimine.

Kandidaadilt eeldame:
- väga head suhtlemisoskust,
- eesti, vene ja inglise keele oskust kõnes ja kirjas,
- kõrgharidust, soovitatavalt avalike suhete või ajakirjanduse alal,
- initsiatiivikust ja valmisolekut meeskonnatööks,
- eelnevat erialalist töökogemust.

Pakume:
- huvitavat ja vastutusrikast tööd professionaalses kollektiivis,
- kaasaegset töökeskkonda,
- tööalast täiendkoolitust,
- tulemustest sõltuvat töötasu.

Lisainfo:
- töökoht asub Tartus.

Kandidaatidel palume saata kirjalik avaldus ja CV hiljemalt 25. oktoobriks aadressil SA Eesti Geenivaramu, Vallikraavi 2, 51003 Tartu, faks 440 421, e-post geenivaramu@geenivaramu.ee. Täiendav info: Eesti Geenivaramu telefonil 07 440 423 või 052 52 072.

Abi interneti püsiühenduse loomiseks kodus

Tartu Ülikoolil ja Eesti Telefonil on sõlmitud sooduslepingu ülikooli töötajatele koduse interneti püsiühenduse loomiseks.

See püsiühendus kujutab endast ADSL Lighti andmesidelahendust. Infot selle kohta saab aadressilt: www.atlas.et.ee/tooted/atlas_adsl_koju.html.

Soovitame enne otsustamist veebilehekülge külastada, sest näiteks ei saa seda teenust kasutada raadiotelefoni ühenduse puhul ning koduarvuti peaks olema varustatud Etherneti võrgukaartiga (hind ca 200-300 kr).

TÜ ja ET lepinguga on ette nähtud sooduskuutasu 500 kr, millele lisandub ühekordne liitumistasu 500 kr. Tasumine toimub ülikooli kaudu. Tõsi, esialgne soodustus on kõigest 90 kr kuus, kuid kasutajate arvu suurenedes on võimalikud täiendavad hinnasoodustused, mida ei saa aga paraku enne, kui ülikoolil on vähemalt üle 100 kliendi.

Ülikoolisiseselt tõstab taoline andmesidelahendus kindlasti ka töö efektiivsust, võimaldades töötada kodus, seetõttu on allüksustel võimalik tasuda oma töötajate eest, kas kogu liitumis- ja kuumaksed või teatud osa nendest (ilma erisoodustusmaksudeta – analoogselt mobiiltelefonile).

Konkreetsed ühendused saavad teoks vastava avalduse alusel, kus on vaja näidata kõik vajalikud andmed ühenduse asukoha ja maksmisviisi kohta. Taotlusvorm asub IT osakonna kodulehel. Kahes eksemplaris täidetud ja allkirjastatud taotlusvormid palume saata infotehnoloogia osakonda. Ühenduse loomine võtab aega kuni üks kuu.

See võimalus on soodus juba praegustele ADSL Lighti kasutajatele, sest Eesti Telefon võimaldab need ühendused ümber registreerida (liitumistasu 500 kr ei tule maksta, vaid 30 kr ümberregistreerimise tasu).

Selline võimalus võiks huvi pakkuda ka sissehelistamisteenust kasutavatele töötajatele, kelle telefoniarved küünivad samuti 400-500 kroonini, sest antud juhul oleks tegemist fikseeritud kuumaksuga ning püsiühendusega. ADSL-ühenduse puhul on info allalaadimise kiirus kuni 5 korda suurem ja kodust välja on 2 korda kiirem, lisaks on telefoniliin vaba.

Infotehnoloogia osakond, www.ut.ee/It

ESSEEKONKURSS KESKKOOLIÕPILASTELE

Tartu Ülikool ja Tallinna Linnavalitsus kuulutasid välja esseekonkursi Tallinna ja Harjumaa koolide 10.-12. klasside õpilastele. Konkursi teemad:
- "*Alma mater* – valikud kogu eluks",
- "Kas haridust saab valida?",
- "E-ülikool (virtuaalse hariduse poolt ja vastu)";
- "Tarkus on nagu jõgi – mida sügavam ta on, seda vähem häält ta teeb".

Korraldajad ootavad esseesid, mis peegeldavad keskkoolinoorte mõtteid uute tehnoloogiate kasutusaladest, sellest, millised on võimalused haridustee käigus omandatud teadmiste rakendamiseks, mis määrab erialavaliku, millised on raskused ühest piirkonnast teise õppima asumisega.
Esseekonkurss toimub viiendat korda, neljandat aastat korraldab Tartu Ülikool seda koostöös Tallinna Linnavalitsusega.
Esseede esitamise tähtaeg on käesoleva aasta 23. november, võitjad selgitab välja Tartu Ülikooli ja Tallinna Linnavalitsuse esindajatest moodustatud ühine žürii.
Võitjad kuulutatakse välja 7. detsembril Rahvusraamatukogus toimuval Tartu Ülikooli Tallinna päeval.
Esseed saata TÜ Tallinna esindusse, lisada autori kontaktandmed. Info: TÜ Tallinna esindus, Gerda Tammerik, tel: (0) 6406 866.

ŠVEITSI ÕPPIMA

Tähtaeg: 15. november välisüliõpilastalituses

Šveitsi valitsus pakub Eesti magistrantidele ja doktorantidele kaks stipendiumi igal õppeaastal. Taotleja vanusepiir stipendiumi alguse ajaks on 35 a. Reisikulud Šveitsi ja tagasi katab stipendiaat ise. Šveits garanteerib stipendiaadi tervisekindlustuse. Nõutavad dokumendid (3 eksemplaris):
- sooviavaldus,
- keskkooli lõputunnistuse koopia (+ selle kinnitatud tõlge),
- diplomi ja hinnetelehe koopia (+ kinnitatud tõlge),
- 2 soovituskirja eriala õppejõududelt,
- detailne õppe- või uurimisprogrammi kirjeldus,
- *Curriculum Vitae*,
- nõusolek mõnest Šveitsi ülikoolist,
- tõend saksa või prantsuse keele oskuse kohta,
- arstitõend.

Kunstistipendiumile kandideerijad peavad lisaks esitama vähemalt 3 fotot oma töödest, muusikud lindistuse kassetil.
NB! Taotluspaberid võib esitada kas inglise, saksa, itaalia või prantsuse keeles.
Lisaks Eestile eraldatud stipendiumitele pakub Šveits täiendavalt Kesk- ja Ida- Euroopa riikide magistri- või doktoriõppe üliõpilastele kuni 32 stipendiumit, neist 12 kunstistipendiumit. Sooviavalduse ja arstitõendi vorme saab välisüliõpilastalitusest. Avaldused esitada välisüliõpilastalitusse (ph 104) hiljemalt 15. novembriks. Info: tel 375 151.

KAITSMISED

16. oktoobril kell 16.15 kaitseb TÜ Ajaloo Muuseumis ajaloo osakonna doktorant Martin Hallik doktoritööd "Tartu Ülikooli õppejõudude ja kasvandike osast humanitaarorientalistikas (1802-1940)". Dissertationes Historiae Universitatis Tartuensis 4, Tartu: TÜ Kirjastus, 2001, 262 lk. Töö juhendajad: PhD Olaf-Mihkel Klaassen, prof Jüri Ant. Oponendid: prof Kalle Kasemaa, akadeemik Karl Siilivask. Info: Ludmilla Meiel, tel 375 651.

LOENGUD

15. oktoobril kell 16.15 toimub Economicumis Narva 4 - A 216 majandusteoora lektori Raul Eametsa (PhD, majandusteadus) *venia legendi* teemal "Eesti makromajanduslik areng siirdeperioodil ja eesseisvad majanduspoliitilised dilemmad". Info: Ivi Kase, tel 375 842.

17. oktoobril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1189. avalik ettekandekoosolek. Päevakorras Ken Kallingu loeng ""Tühjad hällid" sõjaelsles Eestis." Info: tel 055 610 546.

17. oktoobril kell 17 toimub TÜ professorite klubis TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis prof. Kalle Kasemaa ettekanne "Islam tänapäeva kontekstis". Info: Seenior Jüri Tamm, tel 375 159.

18. oktoobril kell 17 toimub Lossi 3-405 Akadeemilise Ajalooseltsi diskussiooniõhtu teemal "Ajaloo õpetamise probleemid: gümnaasium vs ülikool." Esinevad Mare Oja Ajaloo Õpetajate Seltsist, Mare Räis Riiklikust Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusest ja Huko Laanoja TÜ pedagoogika osakonna õppekava arenduskeskusest. Oodatud kõik huvilised!

18. oktoobril kell 17 toimub Eesti-Šveitsi Seltsis kohtumine šveitslanna Liliane Meyeriga. Kogunemine uue keeltemaja fuajees. Info tel 375 228.

TEATED

Bridžikursus Mainori Konverentsikeskuses Pepleri 6 – algajatele alates 16. oktoobrist kell 18 ruumis 22; edasijõudnutele alates 18. oktoobrist kell 18 ruumis 23. Info: luks@ut.ee või 055 914 502.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja VKMi piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas
Tel: 315 040

Kolmapäeval, 17. oktoobril kell 19 Vanemuise Kontserdimaja džässisaali Raivo Tafeanu kvintett. Esinevad: Raivo Tafenau (saksofon), Meelis Vind (klarnet, saksofon), Ain Agan (kitarr), Raul Vaigla (basskitarr), Petteri Hasa (löökpillid).

Laupäeval, 20. oktoobril kell 18 Tartu Raekojas "Suur muusikaakadeemia Vivaldi ja tema kaasaeg" – Andres Mustonen (viiul), Ivo Sillamaa (klavessiin), Peeter Klaas (tšello). Geniaalse Itaalia viiuldaja, helilooja, pedagoogi ja preestri ning tema kaasaegsete sonaadid ja kontserdid viiulile ja generaalbassile.

Neljapäeval, 25. oktoobril kell 19 esineb Vanemuise Kontserdimajas Margarita Escarpa (kitarr, Hispaania). Kavas: Brower, Regondi, J.S.Bach, Soler, Sainz De La Maza, Moreno – Torroba, Rodrigo.

Laupäeval, 27. oktoobril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas sarjas "Rahvusooperi sümfooniaorkester ja Euroopa tippsolistid" esineb Estonia sümfooniaorkester, solist Ab Koster (metsasarv, Holland); dirigent Paul Mägi. Kavas: Mozarti Kontsert orkestrile ja metsasarvele KV 447 ja KV 417.

Kolmapäeval, 31. oktoobril kell 19 esineb TÜ aulas Marko Martin klaveril. Kavas: Liszti "Benediction de Dieu dans la Solitude" ja "Funerailles", Raveli "La Valse", Chopini Fantaasia f-moll op 49 ja Sonaat nr. 2 b-moll op 35.

3. novembril kell 19 esmakordselt Vanemuise Kontserdimajas Läti Rahvusooper – Rossini "Sevilla habemeajaja", dirigent Normunds Vaicis, Peter Edelman (Figaro), Sonora Vaice (Rosina), Edgaras Montvidas (Almaviva) Juri Škljar (Bartolo). Pilet 50-300 kr.

KARL INNO NIMELINE STIPENDIUMIKONKURSS

Karl Inno stipendiumifond on moodustatud 1995. aastal TÜ kunagise panganduse ja kindlustuse õppejõu Karl Inno (1900 Viljandimaal –1994 USAs) lese, tütre ja sõprade annetustest majandusteaduskonna bakalaureuse- ja magistriõppe üliõpilaste toetuseks, kelle erialaks on ärirahandus ja investeeringud või raha ja pangandus.
Stipendium (5000 kr) määratakse ühele ärirahanduse või panganduse eriala üliõpilasele või magistrandile, kes on eriti silma paistnud õppetöös ja teaduslikus tegevuses.

EUGEN PÜSSI NIMELINE STIPENDIUMIKONKURSS

TÜ Sihtasutus on välja kuulutanud Eugen Püssi nimelise stipendiumikonkursi, mille eesmärk on arstiteaduskonna üliõpilaste eduka õppe- ja teadustöö toetamine.
Välja antakse üks 8000kroonine stipendium. Kandideerida võivad kõik TÜ arstiteaduskonna üliõpilased (ka kraadiõppurid). Stipendiumi määramisel võetakse aluseks üliõpilase õppeedukus ja erialane tegevus.

Mõlema stipendiumi kandideerijatel esitada TÜ postikantseleisse (ph, r 207, Ülikooli 18 50090) 22. oktoobriks:
- stipendiumitaotlus (vorm TÜ postikantseleis),
- *Curriculum Vitae* koos ülevaatega erialasest tegevusest ja uurimistööst,
- juhendava õppejõu soovitus,
- dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust (koos keskmise hinde näitamisega).

Stipendium antakse üle detsembrikuu alguses. Info: TÜ Sihtasutus, tel: 375 852, im@ut.ee, www.ut.ee/sihtasutus/.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

19. oktoober 2001

NR. 32 (2069)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Üliõpilased tekitasid rõõmupäeva

Esmaspäeval pandi nurgakivi Tartu Ülikooli uuele ühiselamule Raatuse tänavas

Varje Sootak

"Hangi töömehe tunked, tõmba selga ja tule üliõpilasmaleva kolonni, mis marsib ehitatava ühiselamu platsile," kutsus üliõpilasesindus nurgakivi panekule.

Mõnikümmend tudengit esinduse juurde tuligi, kes uhiuutes tööriietes ja kiivrites, kes tööriiete moodi jopis, rätis, mütsis. Kusagilt oli ka kärusid, labidaid jmt hangitud. Janulisi ootasid õllekastid nagu muiste üliõpilaste ehitusmalevas. Puhkpilli mürtsudes marssis lõbus töötegijaid simuleeriv seltskond esinduse ning peahoone vahelt raekoja poole.

Pärast paari tiiru ümber raekoja võeti suund üle silla ühika poole. Teel liitus marssijate esireaga haldusdirektor Riho Illak. "Hurraa ehitajaile!" kõlas ühiselamu Raatuse kaubamaja poolse külje töömeestele, kes sipelga kombel usinalt kive teise korruse seina ladusid.

Ühiselamute programm realiseerub

Hallis päikseta soojas oktoobripäevas seisavad Pika tänava poolses otsas ehitajate esindajad, Tartu ülikoolide juhid, haridusminister, ülikooli rahvas jt. Ühiselamute projektijuht Heiki Pagel, kes kiivri pähe pannud, kamandab piduliku sündmuse vägesid. Laua taha istuvad abilinnapea Hannes Astok ja prorektor Volli Kalm. 3 miljonit krooni linnalt ülikoolile veel sel aastal on lepinguga tõestatud. Üksteise järel saavad sõnad päevasündmuse asjaosalised.

Rektor Jaak Aaviksoo ilme on tõesti rõõmus, kui ta ütleb, et hoonete ehitamisel on ülikool uude etappi jõudnud. "Ülikoolis on kõige olulisemad üliõpilased ja kuhu nad ikka tulevad, kui neil kuskil elada ei ole."

Rektori sõnul on esimene renoveeritud ühiselamu Pepleri tänavas üks populaarsemaid, mis näitavat ka seda, et üliõpilased oskavad head elamiskeskkonda hinnata ja hoida.

Rektor ei jäta üliõpilasi tänamata, märkides, et nende tahtmine ja abi on olemas oma tänase kohalolekuga, kandes Tartu üliõpilaskonna väärikaid ehitusmaleva traditsioone on nad kaasa võtnud kärud, labidad ja joodavat sinna juurde.

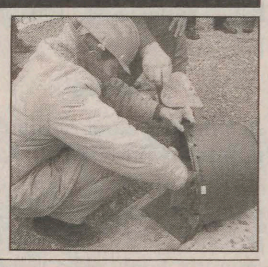
Küsimus nurgakiviaktsiooni tudengitele: "Millal on ehitatud kaks viimast TÜ ühiselamut ja kus nad asuvad?" Otsi vastust UTst. 4 X VARJE SOOTAK

Tartu linnapea Andrus Ansip andis ülikoolile tasuta krundi ja annab mitmel aastal kolm miljonit krooni.

ÜHISELAMU RAATUSE 22

- **710 kohta**
- **3toalistes korterites põhiliselt 2kohalised toad**
- **3 toal ühine köök, duširuum, sanitaarsõlm**
- **I korrusel 12 invatuba**
- **I korrusel kohvik ja puhketuba**

Tudengid seisavad õllepudeliga iga sõnavõtnu selja taga ning keegi ei pääse õlut maitsmata. "Selle peale võtame meest sõnast, härga sarvest," ergutavad tudengid.

Ainukese Tartus asuva ministeeriumi juht Tõnis Lukas ütleb: "Selles ühiselamus võivad elada võib-olla ka praeguste üliõpilaste lapsed ja lapselapsed. Siis vajab hoone juba tõsist kapitaalremonti ja kui kogu objekt alustugedeni lahti võetakse, võib sealt leida nurgakivi, mille vutlaris on EV 2001. aasta riigiasutuste nimikiri koos tekstiga".

Lukas loeb dokumendi tagaküljelt, et üliõpilaste ühiselamute renoveerimise ja ehitamise programm maksab kokku 312 miljonit krooni, millest EV finantseerib ehitustöid 172 miljoni krooni ulatuses.

Haridusminister Tõnis Lukas ajaloolise ürikuga.

"Au üliõpilastele, veel rohkem headele partneritele, TÜ juhtkonnale, linnale ja laenuandjaile!" Tudengid ei väsi aplodeerimast.

Jätkub stsenaarium "Meest sõnast härga sarvest"...

Ülikooli areng on linna areng

Linnapea Andrus Ansip: "Linna arengut on hakanud pidurdama ühiselamukohtade nappus, kuid ülikooli areng ju ongi linna areng. Ja selle heaks on linn ülikoolile tasuta kinnistu andnud ning tegi täna algust rahaandmisega". Linnaelanikele kõlas meeldivalt seegi, et Ansipi sõnul osaleb linn ka ümberkaudsete tänavate väljaehitamisel.

"Mida siin siis härjatama peab," küsis ta õllepudeli pakkujatelt. "Mida iganes!"

Üliõpilastelt järgmistele põlvkondadele

Haldusdirektori abi Urmas Aunin hoidis käes vaskurni, kuhu lisaks ministri annetusele jäävad järgmistele põlvkondadele lugeda üliõpilaste pandud viimane Universitas Tartuensis ja Üliõpilasleht.

Esinduse esimees Alari Vainomees luges esinduse läkitusest tulevastele üliõpilaspõlvedele, et lõpuks ometi on ühiselamuelanikul ka mõnel ruutmeetril end võimalik mõnevõrra inimlikumalt tunda – sanitaarsetes tingimustes pesta ja kenas kööginurgas makarone keeta. "Inimlikumad elamistingimused loovad paremad eeldused õppetööks, edu õppetöös aitab leida parema töökoha ja parem töökoht tagab kõikide eelduste kohaselt parema elu."

Esindus loodab ka, et uues ühiselamus säiliks enam-vähem praegune hinnatase või siis õige pisut kõrgem.

"Ja uskuge, meil on heameel, täna on ikkagi rõõmupäev," lõpetas üliõpilasjuht.

Urmas Aunin keeras urni kinni ja rektor asetas selle nurgakivisse. Nurgakivi pandi sammastega katusealusesse.

Jälle mürtsus puhkpill ja kes kellu kätte sai, see mörti viskas. Keegi hüüdis kellelegi: "Ah, pane käpaga!"

Heiki Pagel kutsus kõiki augustikuus uue ühiselamu vastuvõtmisele.

TÄNA LEHES

Intervjuu

Prof Ülo Mander kinnitab, et ökotehnoloogia on meie tulevik.
LK 3

Peeter Olesk kirjutab hariduselu minevikust ja tulevikust
LK 2

UT küsib

Mis saab 3+2 süsteemi vanadest lõpetanutest?
LK 2

Connect Eesti
LK 2

UUDISED

Teaduste Akadeemia premeerib üliõpilaste teadustöid

Eesti Teaduste Akadeemia üliõpilaste parimate teadustööde konkursile saabus kõige rohkem töid TÜst – 73.

16le 3000-5000 krooni suurusele auhinnale esitati 127 taotlust. Neist valdav osa on TÜst, TTÜst tuli 16, TPÜst 21 tööd. Teistest kõrgkoolidest on taotlusi vähem, preemiataotlusi laekus ka välismaa ülikoolides õppivatelt Eesti üliõpilastelt Lätist, Rootsist ja Ungarist.

Esmapilgul võivad pealkirjadest lähtudes mõnedki tööd ka laiemat huvi pakkuda, nagu näiteks võru-eesti sõnaraamat, Eesti hariduspoliitika poole sajandi vältel, Petserimaa usuelu, Eesti Energia ökonoomikat, laevaremonti ja laevaehitust käsitlevad tööd.

Vastava komisjoni ettepanekul otsustab auhindade väljaandmise Eesti TA, laureaadid tehakse teatavaks ja parimaid töid tutvustatakse teaduskonverentsil detsembrikuus.

Toetus TÜ Füüsika Instituudile

23. oktoobril annab Hasselbladi Fondi esindaja Bengt Norden TÜ Füüsika instituudile üle 3 miljoni Rootsi kroonise uurimistoetuse.

Toetus on sihtotstarbeline, soodustamaks materjalide pindade koostise ja aatomstruktuuri edasisi uuringuid ning siinseid töid biofüüsika alal. Grandi määrajad tahtsid sellega eelkõige abistada Füüsika Instituuti aparatuuripargi moderniseerimisel ja stimuleerida Eesti ja Rootsi uurijate edukat ühistööd.

Komisjon Füüsika Instituudi Kesk- ja Ida-Euroopa teaduse tippkeskuste (Centre of Excellence) hulka, koos vastava sihttoetusega kolmeks aastaks.

"Sedalaadi aparatuuri hankimis- ja arendusvõimaluste loomine on lausa strateegilise tähtsusega," lausus instituudi direktor Kristjan Haller (pildil). „Möödunudsuvist rahvusvahelist hindamist toimetanud eksperdid andsid instituudi uurimisrühmade saavutustele väga kõrge hinnangu. Paraku nentis hindamiskomisjon ka seda, et instituut peab kaasajastama oma uurimisseadmestikku. "Nüüd on meil heameel tänuga tõdeda, et Hasselbladi fond on ulatanud oma abistava käe."

Ühispank toetab ülikooli sporti

Varje Sootak

Täna kell 12 kirjutavad rektor Jaak Aaviksoo ja Eesti Ühispanga juhatuse esimees Ain Hanschmidt alla TÜ Spordiklubi ja Eesti Ühispanga koostöölepingule.

TÜ Spordiklubi juhatuse esimehe Meelis Juki sõnul sõlmitakse taoline poole miljoni krooni leping spordiklubi ja EÜP vahel juba teist aastat. "Pank on meie sporditulemustega rahule jäänud ja nõus koostööd jätkama, meie leiame omalt poolt pangale reklaamiväljundeid."

"Läinud hooajal saavutasid ülikooli spordiklubi sportlased 33 Eesti meistritiitlit, universiaadil Hiinas said spordiklubi võistlejad ühe kuld- (Alekander Tammert) ja ühe pronksmedali (Olga Aleksejeva). Niisama palju medaleid said Hiinas Soome, Leedu ja Läti kokku."

"EÜP on võtnud suuna toetada just üliõpilassporti ja kuna sport on üliõpilaste ja üldse noorte hulgas populaarne, siis siit on ka hea reklaamiväljund – võistlejate esindusvormil, sportimispaikades, trükistel."

Spordiklubi tegevust tutvustades rääkis Meelis Jukk, et on alustatud tööd ka noortega. "Peale üliõpilasrühmade tegeldakse lasterühmadega, et järelkasvu oleks. Kokku saab spordiklubis viljeleda 17 alaga, populaarsemad on kergejõustik, korvpall, naisvõimlemine, aerutamine ja sõudmine. Klubil on vastastikuses koostöös Manhattaniga võimalik Eesti ainulaadses spordipubis korraldada sporditeemalisi üritusi ja oma tulemusi eksponeerida. " Värskelt remonditud pubi vitriinides on spordiklubi liikmete võidetud auhinnad."

UUDISED

MADLI hakkab varsti tööle

Kas ülikooli infotehnoloogia osakonna juhataja Andres Salu naasis eile õhtul Tallinnast uue kontrolleriga, polnud veel UT trükiandmise ajaks teada.

Kui ta tollilaost kontrolleri kätte sai, võib MADLI-server esmaspäeval jälle meid teenima hakata.

Server läks rivist välja kettakastisisese kontrolleri dma vigade tõttu.

Garantii korras saab uue kontrolleri 30 päeva jooksul, esmaspäeval esitatigi tellimus ja Andres Salu lootis selle neljapäeval Tallinnas kätte saada. Vea vältimiseks peab Salu sõnul kettakasti dubleerima, kuid selleks pole olnud ressursse.

Ülikooli õppekavad tööandja pilgu läbi

Täna arutatakse ülikoolis sotsiaalteaduste valdkonna õppekavasid koos tööandjatega.

Õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja Ülle Hendrikson tutvustab õppekavade reformi. Üliõpilaste karjääriteenistuse peaspetsialisti Kadrin Kergandi sõnul on arutelul kõne all alus- ja erialaõppe vahekord, praktilise ja teoreetilise osa tasakaal, väiksemahuliste ainete vajalikkus ning maht õppekavas, isiksuse ja juhi koolituse olulisus ning maht õppekavas, bakalaureuseõppe lõpetajate võimalused tööturul ja kas ja kuipalju arvestada magistriõppesse astumisel erialast töökogemust.

Tööandjaid esindavad Eesti Meedia AS juhatuse esimees Mart Kadastik, Riigikantselei avaliku teenistuse ja personaliosakonna juhataja asetäitja Kaido Paabusk, kirjalikult on lubanud arvamused saata Välisministeeriumi asekantsler halduskküsimustes Jüri Seilenthal, EMORI nõukogu liige Marg Veskimägi jt.

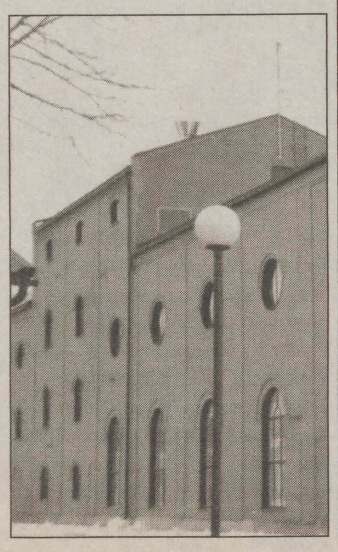
Üliõpilasesindajad tutvuvad Pärnu kolledžiga

Üliõpilasesinduse selle õppeaasta esimene koosolek toimub täna Pärnus. Lisaks päevakorralistele punktidele tutvutakse kolledžiga ja arutatakse sealsete üliõpilaste valuküsimusi.

"Peame oluliseks, et Tartu Ülikooli esindus tegeleks aktiivsemalt kõikides kolledžites õppivate üliõpilaste probleemidega," kinnitas teabetoimkonna esimees Silver Meikar ning lisas, et sellel esinduse koosseisul on kavas kindlasti külastada ka Narva ja Türi kolledžit.

Väljasõit Pärnusse toimub kell 12.30 üliõpilasesinduse juurest, koosolek algab kell 17. Esinduse koosolekud on avalikud ning üliõpilastel on õigus nendest osa võtta.

Info: Silver Meikar, 052 780 89, silverm@ut.ee.

Peeter Olesk (seisab) 1988. aastal tudengite keskel UT korraldatud diskussioonil "Akadeemiline noorus – eesmärgid ja võimalused". OLAVI PAIDE

Viis probleemi meie hästi segasel ajal

Peeter Olesk

Erineval moel on Tartu Ülikoolis omistatud kutseid algusest peale. Selles mõttes ei ole ülikoolis tänavu sügisel kasvatusteaduskonna avamine midagi enneolematut, didaktilis-metoodilist seminari enne Teist maailmasõda võib vabalt vaadelda kui teaduskonna eelkäijat.

Õppigem tsivilisatsioone põhjalikumalt tundma, alates raamatukogust ja selle süstemaatilisest täiendamisest.

Vahe on selles, et kasvatusteadus on teist tüüpi distsipliin kui näiteks täheosakeste füüsika. Või õigemini – ta realiseerub teisiti kui kasvõi võrdlev kirjandusteadus. Õpetaja objektideks on õppija aine või ainerühm (näit filoloogia). Ta ei pruugi olla uuriv teadlane, aga ta ei tohi olla aines rumal. Seda arvestades tähendab uue teaduskonna rajamine *universitase* ülesehituses põhimõttelist muudatust. Kui seni toimivad teaduskonnad erialati, siis nüüd hakkasid nad eristuma ka funktsiooniti.

Hariduse viis probleemi

Teaduskonna avamiseks 1. septembril kutsus rektor prof Jaak Aaviksoo ülikooli aulasse sõna võtma oma vabariigiaegseid ministreid-kolleege. Me esinesimegi kõik, kuid mulle arusaamatult avaldas ajaleht Postimees seitsmest ettekandest kõigest neli, jättes lugejani toomata Tõnis Lukase, Paul-Eerik Rummo ja minu seisukohad. Siin need nüüd on.

Näen viie probleemina Eesti hariduses järgmisi asju: 1) ajalugu; 2) kvalifikatsioon; 3) autonoomia; 4) vaimne ressurss; 5) elukool.

Ajalugu

Ajalugu tähendab seda, mida me oleme teinud. Tartu Ülikooli reform algas tosinkond aastat tagasi, 1989. aasta sügisel. Väga oluline oli 1988. aasta kevadel avanenud võimalus valida rektor ise – esimest korda pärast 1938. aasta algust, niisiis 50 aasta tagant –, kuid 1989. aasta suveks oli tekkinud tuntav kärsitus: mis siis nüüd ikkagi muutub ja kas üldse muutub?

Reformirühma liikmed ei hakanud kaotama aega uuenduste juriidilise süstemaatikaga ja ma arvan, et me tegime õigesti. Püsivamad ülikooli töö- ja teaduskorraldust sätestavad seadused võeti alles 1995. aasta algul. Venima jäänud vaidluses selle üle, mille poolest erineb õppetool kateedrist õiguslikus mõttes, lõpetas akadeemiline huumorimeel.

Kvalifikatsioon

Kiiremini kui õppetooli juriidiline definitsioon, tuli käibele kujund "taburet" ja korralise professuuri avamine usuteaduskonnas 1991. aasta algul ning valimine üle ülikooli aastail 1992-1993 tegi asjad klaariks. Õppetool oli doktoriõpet tagav erialaselt määratletud professuur (näit üldkeeleteadus, mis oli seni olnud IV kursuse filoloogide ühe semestri aine).

See, mida ülikooli reform tookord taotles ja ka saavutas, oli *struktuurne regulaarsus*: 1) korralise professuuri kehtestamine; 2) teaduskondlikkuse rõhutamine; 3) tagasiminek ainesüsteemile.

Millele me väga põhjalikult ei mõelnud, oli kvalifikatsioon, täpsemalt kraadisaamise massilisus. Selle üks kriitilisi tagajärgi on väga suur kõikumine tööde tasemes, teiseks aga korporatiivsuse kasv nii erialati kui ka kõrgkooliti ainuüksi oma eelarve järgi. Teaduse mõte on hoida tunnetusteed võimalikult avatuna ja tõrjuda erialaste kampade teke tagasi.

Autonoomia

Vististi 1992. aastal soovis rektor prof Jüri Kärner, et ma töötaksin läbi ülikooli *autonoomia*. Arvasin, et on kiiremaid ülesandeid – ja kahetsen seda veel tulevikuski. Põhiseaduse Assamblees õnnestus küll täpsustada 1992. aasta põhiseaduse § 38. Lõplikul kujul ütleb see, et "ülikoolid ja teadusasutused on seaduses ettenähtud piires autonoomsed". Juristidest asjatundjate hulka, kes põhiseaduse teksti viimistlesid, kuulus ka nüüdne Riigikohtu liige Jüri Põld. Kirjutasin talle äsja tsiteeritud lause märkmepaberi lehekesele ja palusin järgmisel koosolekul muudatus sisse viia. Kui me uuesti kokku saime, teatas Jüri, et asi on korras. Ent mida tähendab akadeemiline autonoomia tegelikult, see on siiani kõigile mõistetavalt lahti kirjutamata. Ülikooli raamatukogus kogesin seda 1995. aasta sügisel otsekohe.

Vaimne ressurss

Tänini on rahuldava lahenduseta *vaimse ressursi* kindlustamine nii kultuuripärandi järjepidevuse, üldise hariduse kui ka tehnoloogilise ja tunnetusliku innovatsiooni huvides. Haridusministeeriumi valitsemisalasse kuulub Eestis suurim teaduskirjanduse ressurss – ning ometi puudub ministeeriumil põhikirjaline pädevus selle varanduse eest hoolitsemiseks ja suurendamiseks.

Raamatukogu on alati Möbiuse leht: teda tuleb korraldada nende järgi, mille huvides ta on loodud ja samas tuleb teda hoida nagu raamatukogu, kus lugeja tujukus peab olema vaoshoitud. Möbiuse leht avaldub selles, et meil on lootusetu eristada, kust läheb piir nende kahe samaaegse funktsiooni vahelt.

Elukool

Ja lõpuks elukool, seisund, mis puudutab meid kõiki. 1. septembril ütlesin ma aulas, et ma pean erakordselt ohtlikuks protsessi, kus elu õpetab kiiremini kui kool. Vähe sellest, et see on koolivaenulik tendents, see tähendab ühtlasi ka seda, et õpetaja on mõistetud seni, kuni see protsess kestab, alati kaotama, nii et kui me seda ei taha, siis tuleb kogu haridusstrateegia korraldada ümber nii, et kool oleks kiirem kui elu.

Aulas esinedes ma veel ei teadnud, mis juhtub nädalapäevad hiljem Pärnumaal ja 11. septembri hommikul Ameerikas. Kooli kiiruse all mõistan ma tema ettenägemisoskust õpetada inimesi jääma iseendaks ka sellistes katastroofides, mille kestvust me ei oska täpselt hinnata, elu kiiruse all aga seda, et elu õpetus võib olla julmem ja halastamatum.

Kui praegu räägitakse tsivilisatsioonide sõjast, siis esimene praktiline samm Tartus selle ohu alandamiseks, millest ma äsja kõnelesin, on tsivilisatsioone põhjalikumalt tundma õppida. Alates raamatukogu süstemaatilisest täiendamisest.

Tähtveres
15. septembril 2001

UT KÜSIB

Mis saab 3+2 süsteemi vanadest lõpetanutest?

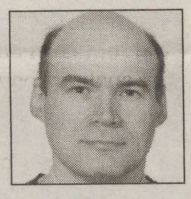
Eiki Berg
TÜ sotsiaalteaduskonna prodekaan

Kahtlemata on oluline diferentseerida ning tekitada mingi konverteeritavuse skaala, kus figureeriksid nõukogudeaegsed 5aastase stuudiumiga kõrgkoolidiplomid, neljaaastase stuudiumiga bakalaureuse ja kaheaastase stuudiumiga magistridiplomid ning uued 3+2 kõrgharidussüsteemi ekvivalendid. Ideed ja ettepanekud peaksid üldarusaadavas keeles tulema aga nendelt, kes reformi teostavad.

Helje Kaldaru
TÜ majandusteaduskonna õppeprodekaan

Nelja-aastase bakalaureuse tasemel majandushariduse (160 AP) omanikud oleme nõus ühe aastaga viima majandusmagistri haridustasemeni, pakkudes 40 AP lõiget kinnitatud magistrikavast. Diplomihariduse (120 AP) omanikud võiksid astuda magistriastmesse. Ilmselt tuleb vana ja uus süsteem loomingulisel ühendada, mitte säilitada vana süsteemi kuni seniste õppijate nominaalaja lõpuni.

Kalev Tarkpea
TÜ füüsika-keemiateaduskonna õppeprodekaan

Üldprintsiip võiks lähtuda õppeajast. 4aastase bakalaureuseharidusega inimesel peaks säilima võimalus saada teadusmagistriks (MSc) 4+2 süsteemis. Doktorantuuri kandideerimisel on muidugi eelis 4+2 – magistritel kui suurema teadustöö kogemusega inimestel. Aga see ei tohi olla reegel. Bakalaureuseastmes tuleb (eelkõige mahajääjatele) muidugi tekitada võimalus (soovi korral) üle minna uuele kavale. Siin on meil kogemus olemas (füüsikalise infotehnoloogia kavalt praegusele IT kavale üleminekuga).

Martin Hallik
TÜ filosoofiateaduskonna prodekaan

Teravaim on probleem nendega, kes on saanud MA kraadi vana õppekava järgi. Nende kraad on selgelt palju kopsakama väärtusega kui MA uute õppekavade järgi. Nende eristamine oleks selguse huvides vajalik. Tööandjal on muidu raske vahet teha. Reeglina on inimesel õigus lõpetada õppekavaga, millega ta alustas. Reaalselt võivad mõne aasta pärast tekkida probleemid, mis seotud vähese järelejäänud hulga üliõpilastega, kes õpivad vana õppekava alusel. Mõlemad küsimused tuleb lahendada keskselt. Esimene riigi tasandil, teine ülikooli tasandil.

Tõnu Lehtsaar
TÜ usuteaduskonna dekaan

Need küsimused tuleks lahendada ülikoolis tsentraalselt. Kui iga teaduskond teeks omamoodi, tuleks sellest ilmatu segadus.

Mis on Connect Eesti?

Sirje Kahu
TÜ Innovatsioonikeskus

24. oktoobril toimub Connect Eesti tutvustus Tartus Emajõe Ärikeskuses.

Connect Eesti (www.connectestonia.net) on projekt, mis ühendab alustavaid ettevõtjaid tehnoloogilise, ettevõtlus- ja finantsalase oskusteabe pakkujatega. Projekt toetab kasvupotentsiaaliga tehnoloogiapõhiste ettevõtete arengut.

Connect korraldab ekspertide paneele, mis koosnevad vastava sektori ettevõtetest ja konsultatsiooniteenuste pakkujatest ning finants- ja partnerlusfoorumeid, kus kohtutakse riskikapitali fondidega ja võimalike strateegiliste partneritega.

Projekti tutvustavad Connect Baltics projektijuht Erik Melin ja Connect Eesti projekti koordinaator TTÜs Tarvo Tamm jt.

TÜ koostööst ettevõtlusega ja *spin-off*-firmadest räägib Sirje Kahu.

Samal päeval tutvuvad Rootsi külalised Tartu *spin-off*-firmadega ja toimub koolitus, kuidas esitada investorile oma äriplaani. Praegu koordineerib projekti TTÜ koos Sihtasutusega Archimedes, edaspidi on kavas iseseisva juriidilise isiku asutamine.

Esimesed ekspertide paneelid Eesti ettevõtetele on Stockholmis 7. ja 27. novembril, biomeditsiini partnerlusfoorum toimub samas 28. ja 29. novembril.

Koolikonverents

25. ja 26. oktoobril toimub TÜs kooliarenduse konverents, mis on esimene etapp viieaastasest kooliarenduslikust projektist.

Konverentsi teemad on kooliarendus ja selle planeerimine, kvaliteet, standardid ja monitooring, kvaliteedireformid hariduses, õppekavaarendus, õpetajakoolitus ning innovatsioon ja infotehnoloogia koolis.

Ürituse avavad kell 15 Briti Nõukogu direktor Küllike Tohver, TÜ rektor Jaak Aaviksoo, Briti suursaadik Sarah Squire ning Suurbritannia peaministri nõunik Michael Barber.

Kooliarendust arutatakse õpitubades koos Eesti haridusjuhtide ja õpetajatega ning välismaa kolleegidega. TÜst esinevad ettekannetega dots Edgar Krull, prof Jaan Mikk ja Reet Kandimaa.

Konverentsi korraldab Briti Nõukogu koos projektipartneri, Omanäolise Kooli Arenduskeskusega.

Ökotehnoloogia on meie tulevik

Andres Toode

Muude ettevõtmiste seas on prof Ülo Mander uurinud vee puhastamist ökotehnoloogiliste meetoditega ning olnud ülikoolis selle valdkonna-eestvedaja. See suund oli üks põhjusi, miks professor Ülo Mander ja tema töögrupp sai 2001. aastal EV teaduspreemia. Käsil on aga juba uued projektid.

Professor Ülo Mander: "Ökoloogiliste puhastusseadmete hooldamine on kuni 10 korda odavam konventsionaalsete seadmete hooldusest." ARHIIV

Mis projektid Teil nüüd siis käsil on?

Kokku olen ülikoolipoolse juhina osaline kolmes Euroopa Liidu 5. raamprogrammi projektis, millest kaks on sisult ökotehnoloogilised. Näiteks Koola jõe kvaliteedi projekt. Koola jõgi on Koola poolsaare veemahukaim veekogu ja sinna voolab sisse metsakombinaatide ja põllumajandusfarmide saast.

Meie, st projektis osalejate ülesanne on selle reostuse määramine ja seejärel likvideerimine tehismärgalade abil. Teisisõnu – luuakse kunstlik soo, kus taimede alumistele osadele kinnituv biokile – mikroobid selle puhastustöö ära teevad. See oleks maailmas esimene nii kaugele põhja ehitatud märgala.

Aga Eestis?

Üks põnev projekt on Kõo asula puhastusseadme loomine umbes kolmesajale inimesele. See on Eesti oludes uut tüüpi nn hübriidne seade, kus heitvee puhastamine toimub erineva hüdroloogilise režiimiga tehismärgalade kaskaadis. Esimesed andmed näitavad, et selles protsessis puhastatakse ära enamik nii orgaanilistest kui mineraalsetest ühenditest.

Kas tehnoloogia arenedes võiks jõuda tasemele, kus enamik heitvetest saab niimoodi puhastatud?

Võib küll, sest ka väga keerulise keemilise koostisega tööstusliku heitvee puhastamine on täiesti võimalik. Nii on koos Tartu Ökoloogiliste Tehnoloogiate Keskusega alustamisel hästi põnev projekt – Kohtla-Järve poolkoksi mägedest nõrguva ning Viru Keemiakombinaadist pärineva heitvee puhastamine, mis on kõrge fenooli- ja ka sulfaadisisaldusega. Kavandame koostööd prof Ain Heinaru töörühmaga, kelle geenitehnoloogiaalased tööd on võimaldanud fenoolilagundavate bakterite edukat rakendust. Viimastele soodsaks keskkonnaks on aga just märgalad. Seejuures tuleb muidugi kontrollida, et need efektiivsed bakterid loodusesse elama ei pääseks.

Nii et ökopuhastussüsteemi puhul võivad inimesed üldse ära unustada, et kanalisatsioon olemas on, sest mikroobid muudkui lagundavad...

Kanalisatsiooni on ikka vaja, vähemalt kohalikku, mis juhib heitvee läbi settekaevude konstrueeritud märgalasse. Hooldust vajavad nii kaevud kui märgalasüsteem ise, ehkki mitmeid kordi väiksemate kulutustega võrreldes konventsionaalsete puhastitega.

Kahjuks ei ole tehismärgalad ka igavesti töötavad süsteemid. Probleemiks on näiteks fosfor, millega süsteem võib küllastuda. Piisava hapniku korral seotakse fosfor näiteks rauarohke liiva abil või setitatakse lubjarohket materjali kasutades. See võime on aga piiratud ja materjaliti väga varieeruv. Seetõttu oleme viimasel ajal tähelepanu pööranud kohalike filtermaterjalide fosfori sidumisvõime uurimisele. Fosforiga küllastumine ongi tegelikult nende süsteemide eluea määraja. Ameerika süsteemides, mis on 30-40 aastat töötanud, tuleb varsti filtermaterjal välja vahetada. See ei ole ka muidugi probleem, setet saab kasutada väetisena, puhastussüsteemi aga uuesti tööle panna.

Nõukogude ajast meenuvad puhastid, kus mootorid kogu aeg vett ringi keerutasid. Mis ajast need tiigi või soo moodi ökotehnoloogilised puhastid pärit on?

Need on tegelikult väga vanad, näiteks Hiinas on kogu heitmekäitlus vähemalt 3000 aastat traditsiooniliselt niimoodi käinudki.

Läänes on ökotehnoloogia vallas juhtiv riik USA, viimasel ajal seal kavandatud projektid on lausa uskumatult mastaapsed. Nii on ameeriklastel probleem Mississipiga, mis kannab Mehhiko lahte tohutult lämmastikku ja fosforit ja on tekitanud ulatuslikel aladel Mehhiko lahes hüpoksia ehk täieliku hapnikupuuduse. Seetõttu on vähenenud kala ja krevetipüük, lisaks on Mehhiko laht maailmamere ökosüsteemi oluline osa. Et hapnikupuudust leevendada, on ameeriklastel kavas Mississipi jõe valgalas rajada üle 4 miljoni hektari* märgalasid, mis puhastaksid nii heitvett kui ka põldudelt tulevat väetiserohket vett.

Ma mõistan, et ökotehnoloogilised puhastusseadmed on odavamad, kui konventsionaalsed seadmed. Aga kui palju odavamad?

Ökosüsteemi rajamine ei pruugi olla oluliselt odavam konventsionaalse puhastussüsteemi rajamisest. Võit on eelkõige hoolduskuludes, mis on ökoloogiliste seadmete puhul kuni kümme korda väiksemad.

Mingi osa konventsionaalsete puhastusseadmetega on tänaseks tekkinud kurioosne olukord – mitu valda on saanud need seadmed pooltasuta, kingituseks Soomest või teistest maadest.

Kuid nende seadmete hooldusekulud – elektrienergia, hooldajate tööjõukulud jne on vaesemate valdade eelarve praktiliselt ära söönud. Näiteks Vormsil rajatud väga kallis süsteem on praegu kinni pandud, sest raha pole. Kusjuures selle puhastusseadme taga on kümmekond majapidamist, mille heitvee võiks umbes 0,1hektarilise märgalasüsteemiga väga efektiivselt ära puhastada.

Kui levinud Eestis n-ö ökopuhastamine üldse on?

Meie andmetel on rajatud umbes 20 tehismärgala, millest viie puhastusefektiivsust ka süstemaatiliselt analüüsitakse. Vajadus ja huvi on aga suur. Näiteks Tartumaal on juttu olnud umbes kolmekümnest märgalast, mille jaoks vallad oleksid nõus raha leidma. Ökoloogiliste tehnoloogiate keskus, kus on projekteeritud enamik töötavatest märgaladest, saab talunikelt 5-6 kõnet päevas. Nii suure arvu süsteemide projekteerimine ja rajamine on firmade pärusmaa. Lihtsamaid projekte on antud ka näiteks keskkonnatehnoloogia tudengitele kursuseprojektiks.

Kui ökopuhastusel mingeid negatiivseid ökoloogilisi tagajärgi ei ole?

Võiks isegi öelda, et on. Nimelt on tehismärgalad potentsiaalsed kasvuhoonegaaside genereerijad. Me saame küll vee puhtaks, aga õhku lendub naerugaasi N_2O või püsivalt anaeroobsetes tingimustes ka metaani, mille potentsiaal kasvuhooneefekti tekitajana on CO_2-ga võrreldes vastavalt 125-200 ja 21kordne. Kui tagada märgalas õige režiim, siis on produktiks neutraalne atmosfäärilämmastik. Aga mis tingimused naerugaasi tekkimist reguleerivad, seda me täpselt veel ei tea, vaid alles uurime.

Kui Koola projekt on rohkem poliitilist laadi, siis see lämmastiku uurimine, mis on PRIMROSE projekti üks põhiülesandeid, on tõsiselt põnev, siin on võimalik antud valdkonna tippteadmist genereerida.

*Eesti pindala on 4,7 miljonit hektarit.

UUDISED

Usuteaduskonna taasavamise 10. aastapäev

2. ja 3. novembril tähistab usuteaduskond oma 10. taasiseseisvumise aastapäeva rahvusvahelise sümpoosioniga "Religiooni tähendus ühiskondadele minevikus ja tänapäeval".

Konverentsi korraldajad on peale usuteaduskonna ka Saksamaa Religiooniloo Uurimisselts ja Eesti Akadeemiline Orientaalselts. Ettekanded sisaldavad religiooni tähendust ja tähtsust ajaloos ja erinevates kultuurides, aga ka religiooni ja teaduse vahekorra, religioonipsühholoogia ja religioonisotsioloogia probleeme. Sümpoosioni ettekanded on inglise või saksa keeles, istungid toimuvad TÜ nõukogu saalis mõlemal päeval algusega kell 9.15.

4. novembril on TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis usuteaduskonna taasavamise aastapäeva pidulik jumalateenistus.

Ajaloo muuseum esitleb projekti ja avab töötoa

24. oktoobril kell 15 toimub TÜ Ajaloo Muuseumis projekti "Igaüks oskab joonistada" esmaesitlus ja muuseumi töötoa avamine.

Töötoas saab edaspidi käsitsi valmistada paberit, meisterdada papimassist vigureid ja joonistada nii paberile kui kilele.

Muuseumi kunstnik Kärt Mikli selgitas, et huvilised (nii lapsed kui suured) saavad joonistada läbi pleksiklaasist ekraani kilele, vedades kileviltpliiatsiga sellele projitseerunud kujutise piirjooni mööda (nn aknale joonistamise nõks). "Eesmärgiks on õppida tajuma perspektiivi, käsitleda esemete ja kujutiste omavahelisi suurussuhteid jms," ütles Mikli.

Töötuppa oodatakse kuni 10liikmelisi gruppe ettetellimisel tel 375 674, Kärt Mikli.

Raamatukogus restaureerimisnäitus

TÜ Raamatukogus saab vaadata restaureerimisnäitust "Minevik on meie teha".

Muinsuskaitseinspektsiooni korraldatud põhjalik ülevaatenäitus vaatab tagasi muinsuskaitsele viimase 50 aasta jooksul, eksponeerides nii olulisemaid muinsuskaitseobjekte kui ka riikliku muinsuskaitse tegevussuundi. Näitus, mis põhiliselt koosneb fotodest, püüab nähtavaks teha tööprotsessi, omamoodi ravimist ning selle erinevaid võtteid läbi restaureerimise ajaloo. Äärmusest äärmusesse erinevaid lähenemisi, mis kõik mahuvad üldnimetaja eesti restaureerimine alla, näitlikustatakse tuntud objektide varal.

Näituse koostasid Silja Konsa ja Katrin Kurik muinsuskaitseinspektsioonist, seda saab näha 4. novembrini.

Prof Issakovi raamatu esitlus Narvas

Esmaspäeval esitleti Narva Kolledžis TÜ emeriitprofessor Sergei Issakovi koostatud raamatut "Eesti vene kirjanike teostes 18. saj - 20. saj algus".

Prof Sergei Issakov on sündinud Narvas ja lõpetanud samas keskkooli. Ta on tuntuim Eesti vene kultuuriloo uurija. Tema teadustöödes on märkimisväärne koht Narva-teemal.

Nüüdisaegsed suunad metsade kaitsmisel

Taavi Nuum
TÜ geograafia üliõpilane,
Tartu üliõpilaste looduskaitseringi president

26. ja 27. oktoobril korraldab Tartu üliõpilaste looduskaitsering metsade sertifitseerimise alase seminari ja väljasõidu Vapramäele.

Reedel, 26. oktoobril kell 18 algab TÜ geograafia instituudis (Vanemuise 46, aud 327) seminar, kus Ahto Oja Säästva Eesti Instituudist räägib sissejuhatavalt sertifitseerimisest, FSC-standardist ja Eesti sertifitseerimistöörühma tegevusest. Kristjan Tõnisson Eestimaa Looduse Fondist kõneleb sertifitseerimisprotsessi nüanssidest.

Laupäeval tutvustab Rainer Kuuba Eestimaa Looduse Fondist Vapramäe metsas sertifitseerimisprotsessi praktilist poolt.

Tänapäeva keskkonnakaitse moodsaim suund on metsade kaitse, mille all mõeldakse metsade sertifitseerimist.

See on kui erapooletu hinnang sertifikaadi näol metsade majandamisele keskkonda säästvalt, ühiskonnale kasulikult ning majanduslikult põhjendatult.

Sertifikaadi saanud metsaomanik võib oma toodetele panna peale kaubamärgi, mis omakorda annab teadlikule tarbijale võimaluse toetada säästvat metsandust.

Sertifitseerimist viiakse maailmas läbi erinevate standardite järgi.

Üks tuntuim ja hinnatuim on FSC ehk Forest Stewardship Council A.C, 1993. aastal rajatud, rahvusvahelise sõltumatu organisatsiooni väljatöötatud standard.

Selle alusel on praegu Eestis väljatöötamisel meie olusid kõige paremini arvestav Eesti Säästva Metsanduse Standard (ESMS).

Väljasõit Vapramäele on kell 9 Tartu bussijaamast Elva tunnibussiga. Kõik huvilised on vägagi oodatud.

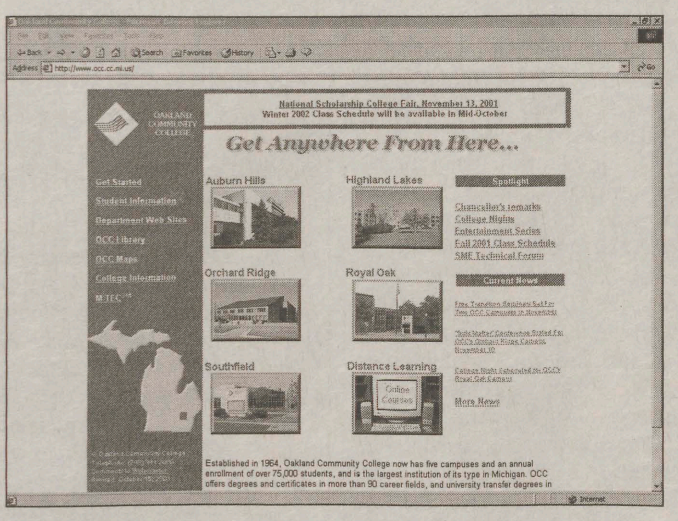
Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus korraldab teabepäeva

Merli Tamtik
Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuse spetsialist

24. oktoobril kell 14 toimub Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuse teabepäev.

Tutvustatakse õppimis- ja teadustöö võimalusi Ameerikas. Esimeses pooles räägitakse õpingute finantseerimisest bakalaureuse kraadi omandamisel ja vajalikust infost testiderägastikus orienteerumiseks. Ameerikas õppinud sotsioloogiatudeng jagab kogemusi ja näpunäiteid selles keerulises protsessis ellujäämiseks.

Programmi teine pool on mõeldud magistrantidele, doktorantidele ja kõigile neile, kes tegelevad õpetamisega kesk- või ülikoolis. Kõneldakse mitmest huvitavast stipendiumiprogrammist teaduskraadi omandamisel. Kuna alati pole võimalik ise Ameerikasse sõita, on olemas uus võimalus huvipakkuvatel erialadel Ameerika külalislektorid siia kutsuda.

Oakland Community College'i koduleheküIg internetis.

Teabekeskusest on kujunenud oluline lüli eestlaste enesetäiendusteel Ameerikas. Esmane nõu orienteerumaks sealses haridussüsteemis ning leidmaks erinevate õppeasutuste seas just erialaselt sobivaim, tuleb enamasti teabekeskusest.

Kui 1991. aastal õppis Ameerikas 120-130 Eesti tudengit, siis viimastel aastatel on suure lombi taha õppima sõitnud aastas vähemalt 200 noort. Esindatuimad osariigid on New York (Columbia Ülikool), Michigan (Oakland Community College), California (Stanfordi Ülikool) ja Massachusetts (Bostoni Ülikool), kus õppis eelmisel aastal üle 15 eestlase.

IN MEMORIAM

Dotsent Matt Mägi

27. sept 1935 – 12. okt 2001

Tartu Ülikooli ja arstiteaduskonna perest on lahkunud mitmekülgsete huvidega erudeeritud inimene, kelle teadmised erinevates kultuurivaldkondades olid silmapaistvad.

Matt Mägi lõpetas 1959. aastal TÜ arstiteaduskonna. Kogu tema töö ja elu oli seotud TÜ närvikliinikuga, kus ta kõrgema kategooria neuroloogina oli arst, teadlane ja õppejõud. 1971. aastast oli ta arstiteaduse kandidaat, 1991. aastal anti talle sama töö eest meditsiinidoktori kraad. Mägi töötas TÜ meditsiini kesklaboris ning hiljem üld- ja molekulaarpatoloogia instituudis vanemteadurina. 1976. aastast alates oli ta neuroloogiadotsent. Omades laialdasi teadmisi kliinilisest neuroloogiast, oli tema põhihuvi neurofüsioloogia. Tema initsiatiivil loodi elektroentsefalograafia kabinet ning selle juhendaja ja arstina töötas ta kuni viimase ajani. Dotsent Matt Mägi oli hinnatud konsultant, eriti epilepsia alal.

Tema peamised uurimisvaldkonnad olid kestvad teadvusetusseisundid, kliiniline elektroentsefalograafia, mitmete ainete toime aju bioelektrilisele aktiivsusele ja aju verevoolule ning epilepsia diagnostika ja ravi. Mägi omaaegsed uuringud kestvate teadvushäirete kulu, prognoosi, kriteeriumide ja neid iseloomustavate elektrofüsioloogiliste muutuste kohta on klassikalised.

Ta oli L. Puusepa nim Eesti Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsi juhatuse liige ning selle organisatsiooni rahvuslik delegaat Euroopa Neuroloogiaseltside Föderatsiooni juures, Eesti Epilepsiavastase Liiga juhatuse liige, Eesti Epilepsialiidu juhatuse liige.

Võõrkeelte oskus ja hea keelevaist tegid temast hinnatud nõuandja eestikeelsete meditsiinitrükiste toimetajatele ning olid eelduseks tema tegevusele meditsiiniterminoloogia komisjoni töös, samuti osales ta aastaid kirjastuse Medicina tegevuses. Oma olemuselt oli ta tõeline haritlane ja sellisena jääb ta ka kõigi oma kolleegide mälestustesse.

Tartu Ülikooli närvikliinik

IN MEMORIAM

Professor Rein Zupping

30. dets 1935 – 13. okt 2001

Kõigile ootamatult lahkus meie seast TÜ kauaaegne professor, väljapaistev arst, aastakümnete jooksul tegutsenud õpetaja ja teadlane ning laialdaste huvidega inimene.

Rein Zupping lõpetas 1954 Hugo Treffneri Gümnaasiumi ning 1960 arstiteaduskonna. Töötanud pärast seda kaks aastat neuroloogina Rakvere Haiglas, oli tema järgnev töö seotud Tartu Ülikooliga. 1965. aastal anti talle meditsiinikandidaadi kraad ning 1970. aastal meditsiinidoktori kraad. 1969-76 oli ta TÜ meditsiini kesklabori vanemteadur ning peaaju vereringe haiguste labori juhataja. 1975. aastast oli ta TÜ neuroloogiaprofessor.

1976–1988 töötas prof Zupping Tallinna Magdaleena Haigla neuroloogiaosakonna juhataja ja peaarsti asetäitjana meditsiinilisel alal, järgnevatel aastatel oli ta Mustamäe Haigla neuroloogia ja neurokirurgia osakonnas konsultant-neuroloog ja neurokirurgia osakonna juhataja. 1996. aastast oli ta Tallinna Mustamäe Haigla närvikliiniku juhataja ning 1999. aastast ravijuht. 1990. aastast oli prof Zupping sotsiaalministeeriumi neuroloogianõunik.

Prof Zupping oli alates 1977. aastast L. Puusepa nimelise Eesti Neuroloogide ja Neurokirurgide Seltsi asepresident ning 1984–99 president. Ta oli aastast 1991 Eesti Valu Seltsi looja ja president ning 1992–97 Balti Neuroloogide Föderatsiooni president.

Peaaju ainevahetus akuutsete ajuhaiguste korral, peaaju veresoonte haigused, valu, peavalu, insuldi epidemioloogia ja arstiabi kvaliteet olid tema peamised teadustegevuse valdkonnad. Rein Zupping oli esimesi, kes uuris peaaju ainevahetuslikke häireid kliinilis-biokeemiliste meetoditega.

Tänu avatusele ja isiklikule sarmile oli tal palju sõpru nii kodu- kui ka välismaal. See tegi ta lisaks professionaalsele kompetentsusele laialt tuntuks.

Tartu Ülikooli närvikliinik

Geoloogide ja geograafide jalgapallimatš 5:3

Rene Kübar
Geoloogia eriala 4. aasta üliõpilane

Sombusest ilmast hoolimata oli 4. oktoobril Tamme staadioni äärde kogunenud suurel hulgal pealtvaatajaid, kus kõik viitas sellele, et tuleb põnev geoloogide ja geograafide vaheline jalgpalliheitlus.

Tegemist oli seitsmenda omataolisega. Niisiis, natuke pärast kolme kõlas kohtuniku vile ja mäng võis alata. Fännide marulise toetuse saatel haarasid geoloogid kohe initsiatiivi ja juba viiendal minutil vormistas Aif peaga ilusa tsenderduse väravaks. Seisult 1:0 jätkasid geoloogide sinisärklased marulist pressingut, mis kandis vilja 11. minutil, kui väravaesise sagimise tulemusel pall Madisele sattus ja seejärel täpse löögi tulemusena ka väravavõrku. Kuid kõigest hoolimata ei kujunenud mäng geoloogia palluritele just jalutuskäiguks pargis.

Umbes 20. minutiks oli initsiatiivi haaranud geograafide võistkond ja nagu unes õnnestus neil ka kaks korda sihtmärgini jõuda. Eriti paistis silma oma ohtlike rünnakute poolest geograafide rebane Kristjan.

Geograafide surve kestis peaaegu poolaja lõpuni, kui äkki jällegi sagin geograafide värava all... pall Tommile... *silnõi udar po vorotu..... gooooooooooooool.* Tõeline iluvärav, terava nurga alt lätaki otse värava alanurka. Peagi kõlas ka poolaja vile.

Poolajal täiendasid kõik oma vedelikuvarusid, kes jõi vett, kes spordijooki või hoopis mustsõstramahla. Tehti igasuguseid venitusharjutusi ja muud akrobaatikat.

Kohe teise poolaja alguses haarati mänguohjad geoloogide poolt jällegi enda kätte ja üks terav rünnak järgnes teisele. Ainult Kaupo meeleheitlik tõrjetöö päästis geograafid halvimast, aga Tommi poolt antud nurgalöögi lõi Madis peaga taga postis filigraanse täpsusega ikkagi sisse. Seega seisuks 4:2, kuid sellega ei olnud veel geoloogide väravajanu kustunud ja geoloogide kartmatu meeskond jätkas marulisi rünnakuid, kui teise poolaja keskel pääses Rauno tänu heale triblingule läbi, ajades vastase kaitsja nii segadusse, et see omale väravavahile otsa põrutas. No ei olnud siis Raunol raske ka viies värav lüüa.

Seisuks 5:2 ja nii see mäng lõpu poole tiksus. Õnnega pooleks õnnestus veel geograafidel üks värav tagasi lüüa, aga enamaks nad võimelised polnud. Peagi kõlas ka kolm viletirtsu ja oligi geo-geo kohalik *darby* lõppenud seisuga 5:3 geoloogide kasuks. Nii õnnestuski paberil seisev paremus ka pallimurul maksma panna.

Mõnus päev oli. Pisikesi äpardusi juhtus, näiteks sai Jaan oma sarnaluu puruks, aga jõhkraks seda mängu küll pidada ei saa ja sõbrad ollakse ikka edasi.

Statistika: geoloogid on seitsmest toimunud mängust võitnud 4, geograafid 3 korda. Väravatevahe on 30:22 geoloogide kasuks.

TARTU ÜLIKOOLI 369. ASUTAMISPÄEVA toomkontsert

Pilte 17. sajandi Rootsi kuningakodadest

Neljapäeval, 25. oktoobril kell 18
ülikooli ajaloo muuseumis.

Muusikat 17. sajandi Rootsi õukonnast mängivad Festivitas Artium. Schola muusikud.

Kuningatest ja kuningakodadest räägib emeriitprofessor Helmut Piirimäe.

Kontsert on tasuta.

TÜ PSÜHHOLOOGIA OSAKONNA VILISTLASPÄEVAD

26. ja 27. oktoobril 2001 Tartus

26. oktoober
Lahtiste uste päev TÜ psühholoogia osakonnas
kl 9-10 registreerimine Tiigi 78-332
kl 11 vilistlasnõukogu koosolek: Harri Ints, Tiigi 78-324
Töötuba*:
kl 10-13 Sõltuvushäirete kognitiiv-käitumisteraapia: Elen Kihl, Tiigi 78-127
Erialasektsioonid*:
kl 10-13 Koolipsühholoogia: Eve Kikas, Tiigi 78-125
kl 13-15 Militaarpsühholoogia: Harri Ints, Tiigi 78-127
kl 13-16 Kliiniline psühholoogia: EKKTA aastakonverents "Mis toimub Euroopa kognitiivses ja käitumisteraapias" SA TÜ Kliinikumi Psühhiaatriakliinik, Raja 31
kl 20-22 Vilistlasõhtu*
* vajalik eelregistreerimine kuni 24. okt

27. oktoober
9-18.30 Psühholoogiakonverents Vanemuise 46-225

Registreerimine: TÜ psühholoogia osakond Tiigi 78-334, tel 375 902, e-post: departm@psych.ut.ee, www.psych.ut.ee.

KAITSMISED

22. oktoobril kell 16.15 kaitseb Lossi 3-427 Jüri Eintalu filosoofia erialal doktoritööd "The Problem of Induction: The Presuppositions Revisited". Juhendaja: dots Rein Vihalemm (TÜ). Oponent: prof Ilkka Niiniluoto (Helsingi Ülikool). Info: Ruth Jürjo, tel 375 314. Kõik huvilised on teretulnud!

TEATED

25. oktoobril kell 17.30 kutsub vilistlaskogu Tartu koondis oma liikmeid kohtumisõhtule Avatud Ülikooli (Lossi t 24). Info: Sirje Mark, Vilistlaskogu Tartu koondise sekretär, tel 375 606.

LOENGUD

TÜ Euroopa Kolledži ja AHLi eurokoolituse projekti raames esineb 22. oktoobril Lossi 3-307 kell 18.15 prof Peeter Vihalemm "Kandidaatriikide majandusliku ja sotsiaalse arengu võrdlus". Kõik huvilised on kutsutud ! Info: Karin Ruus, tel 376 212, e-mail: kruus@ec.ut.ee

23. oktoobril algusega kell 14 esineb keemiahoones aud 430 prof Klaus Unger (Mainzi Ülikool). Kavas: 1. High throughput screening of effective substances by HPLC; 2. Potential and limitations of capillary electrochromatography (CEC). Kõik huvilised on oodatud!

24. oktoobril kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks folklorist Veera Pino, kes kõneleb teemal "Perekonnanimede panekust Setumaal 1921. aastal". Kõik huvilised on oodatud!
Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

25. oktoobril kell 14-16 toimub ph aud 102 seminar, kavas alljärgnevad ettekanded:
* Erik Puura – "Joint Research Centre: ajaloost, ELi laienemisega seotud projektidest ning planeeritavast positsioonist Euroopa teadusruumis";
* Toivo Räim – "Eesti teadus tulevases Euroopa ühtses teadusruumis".
Osaleda soovijatel registreeruda e-posti aadressil katri@ut.ee või telefonil 375 616.

25. oktoobril ph 102 kell 16. 15 Henn Mikkini, PhD (psühholoogia) loeng "Tööalase konkurentsivõime tõstmine psühholoogiliste vahendite abil". Info: Kadrin Kergand, tel 376 206.

AULA

19. oktoobril kell 18 toimub ülikooli aulas suur hõimukontsert.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja VKMi piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas
Tel: 315 040

Laupäeval, 20. oktoobril kell 18 Tartu Raekojas "Suur muusikaakadeemia Vivaldi ja tema kaasaeg" – Andres Mustonen (viiul), Ivo Sillamaa (klavessiin), Peeter Klaas (tšello). Geniaalse Itaalia viiuldaja, helilooja, pedagoogi ja preestri ning tema kaasaegsete sonaadid ja kontserdid viiulile ja generaalbassile.

Neljapäeval, 25. oktoobril kell 19 esineb Vanemuise Kontserdimajas Margarita Escarpa (kitarr, Hispaania). Kavas: Brower, Regondi, J.S.Bach, Soler, Sainz De La Maza, Moreno – Torroba, Rodrigo.

Laupäeval, 27. oktoobril kell 18 Vanemuise kontserdimajas sarjas "Rahvusooperi sümfooniaorkester ja Euroopa tippsolistid" Estonia sümfooniaorkester, solist Ab Koster (metsasarv, Holland); dirigent Paul Mägi. Kavas: Mozarti Kontsert orkestrile ja metsasarvele KV 447 ja KV 417.

Kolmapäeval, 31. oktoobril kell 19 esineb TÜ aulas Marko Martin klaveril. Kavas: Liszti "Benediction de Dieu dans la Solitude" ja "Funerailles", Raveli "La Valse", Chopini Fantaasia f-moll op 49 ja Sonaat nr. 2 b-moll op 35.

3. novembril kell 19 esmakordselt Vanemuise Kontserdimajas Läti Rahvusooper – Rossini "Sevilla habemeajaja", dirigent Normunds Vaicis, Peter Edelman (Figaro), Sonora Vaice (Rosina), Edgaras Montvidas (Almaviva) Juri ©kljar (Bartolo). Pilet 50-300 kr.

"REACH FOR THE STARS"

teabepäev tutvustab õppimis-ja teadustöö võimalusi Ameerika Ühendriikides
24. oktoobril Tartu Ülikooli Raamatukogu konverentsisaal

14-14.15 Avasõna (TÜ õppeprorektor, prof. Volli Kalm)
14.15-14.45 Bakalaureuseõppe finantseerimisvõimalused USA-s. (Eha Teder, TTÜ, Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus)
14.45-15.05 Õppimisvõimalused USA-s ja Kanadas TÜ vahetusüliõpilasena (Kai Treier, TÜ, välisüliõpilastalitus)
15.05-15.35 Mikihiirtest hamburgerifännid või elu parim aasta … (Katrin Oja, TÜ, sotsioloogia IV)
15.35-15.50 USA standardiseeritud testid. Testimisteenused (René Tendermann, TTÜ, Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus)
15.50-16.05 Vaheaeg
16.05-16.30 Magistri- ja doktoriõppe finantseerimisvõimalused. Avatud Ühiskonna Instituudi (OSI) stipendiumiprogrammid. Oxford Colleges Hospitality Scheme õppejõududele ja teaduritele. (Eha Teder, TTÜ, Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus)
16.30-17.00 Fulbrighti stipendiumid magistri-ja doktoriõpinguteks, teadustööstipendiumid. Fulbright Senior Specialist Program. Fulbright Scholar - In- Residence Program (Maris Laja, USA Saatkond)
17.00-17.30 H. Humphrey programm keskastme juhtide täienduskoolituseks. Ameerika uuringute programmid ülikooli teaduritele ja keskkooli õpetajatele. (Tiiu Vitsut, USA Saatkond)
17.30 Kokkuvõte
Üritus on tasuta ja oodatud on kõik huvilised!
Kontakt: Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus tel. 427 243 Merli Tamtik või e-mail:educentre@lists.ut.ee.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

1996 Purde 27, 1987 Nooruse 7.

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasulis-te teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

26. oktoober 2001

NR. 33 (2070)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

Eestile tema nišši kindlustades

Hasselbladi Fondi grant on TÜ Füüsika Instituudile strateegilise tähtsusega

Andres Toode

Teisipäeval andis Rootsis tegutseva Hasselbladi Fondi esindaja professor Bengt Norden Tartu Ülikooli Füüsika Instituudile üle uurimistoetuse, mille suurus Eesti vääringus on ligi 5 miljonit krooni.

Fondi ametlikus teadaandes edastati, et esimese fondi poolt väljapoole Rootsit antud grandi üheks eesmärgiks on "abistada Füüsika Instituuti aparatuuri moderniseerimisel".

Samas on selge, et nii suure toetuse saamiseks ei piisa ainult vanast masinapargist. "Eelkõige on Hasselbladi Fondi uurimistoetus tunnustus instituudi füüsikutele ning meie ja Rootsi teadlaste koostööle," ütleb Füüsika Instituudi direktor Kristjan Haller.

Tippteadus tippkeskuses

Seda, et Füüsika Instituudis tehakse maailmatasemel kvaliteedimärgiga teadust, on kinnitanud kõik instituudis läbiviidud rahvusvahelised hindamised. Kinnitas ka teaduse tippkeskuse (Center of Excellence) nimetuse pälvimine möödunud aastal Euroopa Komisjoni korraldatud konkurssil. Ligi kahesajast sellel konkurssil osalenud Ida- ja Kesk-Euroopa teaduskeskusest pälvis teaduse tippkeskuse nimetuse vaid 34 parimat.

Tähelepanuväärne on, et mõlemad Eestist Center of Excellence'i nimetuse pälvinud teadusasutused asuvad Tartus, peale Füüsika Instituudi võitis nimetuse ja sellega kaasnenud finantseerimise ka Eesti Biokeskus.

Teaduse pjedestaalil

Eesti teadusmaastikul on Füüsika Instituudil sama silmapaistev positsioon, nagu olümpiavõitjast sportlasel.

Nii edestab instituut näiteks ühe teadlase kohta tulevate teadusartiklite arvu poolest kõiki teisi Eesti teadus- ja arendusasutusi, olles isegi absoluutarvestuses Tartu Ülikooli järel teisel kohal.

Rektor Jaak Aaviksoo, Hasselbladi Fondi esindaja professor Bengt Norden ja Füüsika Instituudi direktor Kristjan Haller pärast uurimistoetuse üleandmist. JAAK NILSON

Instituut annab üle 15 protsendi kõigist eelretsenseeritavates kõrge reitinguga ajakirjades avaldatud Eesti teaduspublikatsioonidest. Põhiline osa füüsikalisest uurimistööst tehakse siin. Füüsika Instituudis on avastatud spektraalsälkamine, siin ehitatud laserite kuulsus ulatus üle Nõukogude Liidu piiride.

Oht arengule

Paraku pole instituudis tehtava teaduse tase ja keskkond, kus seda teadust tehakse, omavahel vastavuses.

Sellest arusaamiseks ei pea omama füüsiku haridust, piisab kui astuda sisse instituudi hoonesse. Kuid nõukogudeagsest interjöörist, mis sisseastujale esmalt silma hakkab, häirib füüsikuid hoopis rohkem moodsa aparatuuri vaegus.

Praegu Füüsika Instituudis viljeldavad uurimissuunad, nagu näiteks nüüdistehnika esirinnas sammuv nanotehnoloogia või siis elektronspektroskoopia – pindade koostise ja aatomistruktuuri uurimine, eeldavad lisaks kõrgelt kvalifitseeritud kaadrile väga kõrge kvalifikatsiooniga tehnikat.

Et seadmete puudus ei hakkaks pärssima instituudi arengut, aitab Hasselbladi Fondi toetus tõsta tehnika taseme teadlaste tasemele vastavaks.

Mida toetus võimaldab?

Näiteks uurivad instituudi biofüüsikud doktor Arvi Freibergi juhtimisel ülikiireid muutusi keerukates biomolekulides.

Sellised on näiteks klorofülli biomolekulid, mis neelavad valgust ja vallandavad taimedes orgaaniliste ainete fotosünteesi, millest saab alguse kõikide elusolendite toitumisahel.

Molekulides toimuvad muutused on nii kiired, et sellise kiiruse kirjeldamiseks kasutatakse ühikut femtosekund – ajaühik, mis saadakse sekundi jagamisel miljoni miljardiga ehk kvadriljoniga. "Teisisõnu: femtosekund on sekundist sama palju kordi lühem kui sekund ise on lühem 32 miljonist aastast," selgitab instituudi teadusdirektor Ergo Nõmmiste.

Hasselbladi Fondi grandist peaks jätkuma ka sellise erilise aparaadi ostmiseks, mis suudab aega mõõta femtosekundites. Samamoodi võimaldab grant hankida uurimisvarustust nanostruktuuride uurimiseks ning viia ellu uue teravikmikroskoopia kompleksi loomise plaanid.

Pole ühte teiseta

Füüsika Instituudi edu teadusmaailmas tõestab, et vastandamine fundamentaaluuringud *versus* rakendusteadus on algusest peale mõttetu. Sellepärast, et Füüsika Instituudis tehtav teadus on suures osas fundamentaalteadus ja sellest hoolimata või õigemini – eelkõige tänu sellele – on instituut teadusmaailmas edukas.

"Loomulikult on iga töö puhul oluline ka selle töö tulemus. Kuid lühinägelik on pidada vajalikuks vaid selliseid teadustulemusi, mida õnnestub otseselt igapäevaellu rakendada," selgitab Kristjan Haller. "Eestil on kõrgtehnoloogilises valdkonnas väljavaateid läbi lüüa ainult sellisel juhul, kui meie tegevus rajaneb fundamentaaluuringutele." Tema sõnul on vähe tõenäoline, et Eesti suudaks koguda sellise ressursi, millega saaks üles ehitada maailma mastaabis arvestatava masstööstuse. "Kuid teaduslikel uuringutel põhineva nišitootmisega saame me igal juhul hakkama," on Kristjan Haller veendunud.

Vaseaurude laser

Heaks näiteks, et rakendusuuringute tulemuslikkus eeldab tasemel baasuuringuid, on Füüsika instituudi madalate temperatuuride füüsika labori juhataja Rein Kingu juhtimisel välja töötatud vaseaurude laser raskete nahahaiguste raviks. Originaalse ravimetoodika väljatöötamine olnuks võimatu eelnevate, fundamentaaluuringute ehk Rein Kingi enda sõnul "baasfüüsika" käigus omandatud teadmisteta.

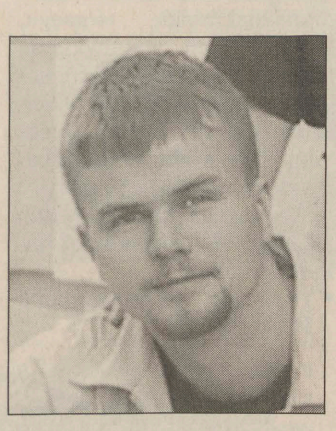
FI edu saladuse võti

Küsimuse peale, millel rajaneb Füüsika Instituudi edu, vastab FI direktor Kristjan Haller, et sellele edule pandi alus nõukogude ajal. Nõukogudeaegse tugeva põhja tekkimist soodustasid omakorda kolm tegurit: "Esiteks: nõukogude ajal oli vähe valdkondi, kus sai ausalt teadustööd teha. Füüsikat polnud nii lihtne läbi nõukogude prisma interpreteerida, kui näiteks ajalugu, sotsioloogiat või isegi bioloogiat. Võimalus ausaks jääda oli kindlasti üks põhjus, miks paljud andekad noored valisid just füüsikaõpingud. Teiseks: andekate inimeste kõrge kontsentratsioon kindlustas teaduslike ideede olemasolu ja liidrite tekkimise. Kolmandaks: Eestil oli sellel ajal ennast võimalik teostada ja ellu jääda vaid ainult tänu tarkusele. Teadusega tegelemine oli pop, samas puudusid ka kõikvõimalikud kapitalistliku maailma ahvatlused."

Üliõpilasesindus sai uue esimehe

Eda Tursk
TÜ Üliõpilasesinduse haridustoimkonna esimees

Eelmisel reedel toimunud esinduse selle õppeaasta esimesel koosolekul Pärnu kolledžis valiti esimeheks sotsiaaltoimkonna esimees Alari Vainomees (pildil).

Juhatuse liikmeteks valiti Laura Paide (sotsiaal-) ja Siret Vildo (majandusvaldkond).

Pärnu kolledži üliõpilased Ulrika Hurt ja Mirell Raud tutvustasid kolledžit ning andsid ülevaate õpinguvõimalustest Pärnus, samuti sotsiaalsetest ning õppetingimustest ja üliõpilaste probleemidest.

Probleeme on tekkinud näiteks TÜ Raamatukogu ja arvutiklasside kasutamisel ning õpingute jätkamisel TÜ magistriõppes. Taolistele raskustele viitas ka Türi kolledži esindaja Maris Gevorkjan. On olnud juhus, kus Pärnu kolledži diplomiõppe üliõpilane on soovinud tulla aastaks majandusteaduskonna bakalaureuseõppesse ning ta on registreeritud kui välisüliõpilane, sest puudub vastav regulatsioon, mis määratleks kolledžite üliõpilaste staatuse ning lubaks akadeemilist hulkurlust.

Kohapeal algatatud küsimustena oli kõne all kaks olulist teemat: põhiõpiku eelnõu, mis tuleb TÜ nõukogus täna arutlusele ning e-konspekti eelnõu, mille üliõpilased kavatsevad TÜ nõukogule esitada. Esinduse liikmed olid vastu välismaise põhiõpiku rakendamise ideele, kuid ühehäälselt toetati laiendatud aineprogrammide ehk e-konspektide mõtet.

Esindus peab väga oluliseks tutvumist TÜ kolledzitega, järgnevad väljasõidud ka Türi ja Narva kolledžisse.

Toimetulekutoetuse probleemid lahendatud

Akadeemilisel puhkusel olevad tudengid saavad taas toimetulekutoetust.

Septembris tekitas paljude tudengite hulgas pahameelt Tartu sotsiaalabi osakonna otsus mitte maksta akadeemilisel puhkusel viibivatele tudengitele (v.a meditsiinilistel põhjustel) toimetulekutoetust.

Tudengite rahakoti pihta käinud otsus muudeti ära pärast üliõpilasesinduse liikme Marek Vikati pöördumist sotsiaalabi osakonna poole ning toetust oli taas võimalik taotleda alates 19. oktoobrist.

"See jättis küll septembrikuu eest toetuse taotlemiseks vaid kaks päeva, kuid loodan, et võimalikult paljud tudengid said olukorra lahenemisest õigeaegselt teada ning toimetulekutoetus jõuab seda vajavate tudengiteni," ütles üliõpilasesinduse sotsiaaltoimkonna juht Laura Paide.

Esindus kaitses edukalt üliõpilaste õigusi pool aastat tagasi, kui tudengitel toimetulekutoetuste maksmine täielikult peatati. Novembris korraldab esindus infopäeva, kus tudengid saavad vastuse kõigile toimetulekutoetust puudutavatele küsimustele.

Info: Laura Paide, laura_paide@hotmail.com.

TÄNA LEHES

Intervjuu
Mida peab õppejõud teadma autoriõigusest?
LK 2

Mida raamatukogus "müüakse"?
LK 3

E-konspektid reaalsuseks
LK 2

Läänemeremaad võitlevad võõrliikide sissetungiga
LK 3

UUDISED

Täna TÜ nõukogus

Täna hommikupoolikul alanud istungi esimene päevakorrapunkt on kõrgharidus- ja teaduspoliitikast ning ülikoolide rahastamisest (haridusminister Tõnis Lukas ja rektor Jaak Aaviksoo).

Riikliku koolitustellimuse ettepanekuid ja TÜ täienduskoolituse eeskirja tutvustab prorektor Volli Kalm, IT-strateegiat administratsioonidirektor Margus Ots. Kavas on kinnitada ka 2002. aasta suve vastuvõtueeskiri ja sotsiaalteaduste õppekavad. Ainemoodulite ainete õpikutest kõneleb istungil dekaan Jaak Järv.

Ülikooli juubeli tähistamist (Academia Gustaviana 370 ja Kaiserliche Universität Dorpat 200) tutvustab rektor.

Istungil on kavas valida kinesioloogia ja biomehaanika professor, kelleks kandideerib spordibioloogia instituudi dotsent, biol-kand Mati Pääsuke.

Seminar semiootilisest pöördest teaduses

Täna kell 12.15 algab Tiigi tänava õppehoones Eesti Teaduste Akadeemia ja TÜ sotsiaalteaduskonna semiootika osakonna ühisseminar "Semiootiline pööre teaduses".

Semiootika osakonna juhataja prof Peeter Torop ütles UTle, et osakond on traditsiooniliselt oktoobrikuu viimastel päevadel seminare pidanud ja sellega Juri Lotmanit tema surmapäeval (28. oktoober 1993) meeles pidanud.

Tänavune üritus on ühendatud Eesti TA kaks korda aastas toimuva seminaride sarjaga "Uued suunad teaduses". Teema "Semiootiline pööre teaduses" tähistab Toropi sõnul ühelt poolt semiootika innovatiivse rolli kasvamist teaduses, teiselt poolt aga TÜ semiootika osakonna jõudmist uude arengufaasi, mille üks tähistajaid on "S: European Journal for Semiotic Studies" mullune erinumber "New Tartu Semiotics".

Seminaril on kavas osakonna õppejõudude ja teadurite ettekanded. Esinevad Peeter Torop, Kalevi Kull, Mihhail Lotman ning Anti Randviir.

UUDISED

Doktoritöö TÜ osast humanitaar-orientalistikas

TÜ ajaloo osakonna lektor ja filosoofiateaduskonna prodekaan Martin Hallik kaitses doktoritööd "Tartu ülikooli õppejõudude ja kasvandike osast humanitaarorientalistikas (1802-1940)".

Väitekirjas püütakse selgitada TÜ orientalistide teadus- ja õppetöö taset rahvusvahelises kontekstis, peamiselt on võrreldud Saksa- ja Venemaa ülikoolide õppejõududega.

Oluliste aspektidena on välja toodud, millistes humanitaar-orientalistika valdkondades oldi tugevamad, kuivõrd mõjutasid praktilise eesmärgiga orientalistikauuringud humanitaarorientalistika õpetamist TÜs ning milline oli Idamaadega kokku puutunud riigiteenistujate panus humanitaar-orientalistika arengusse. Välja on toodud Tartuga seotud orientalistide teadusalased saavutused.

Martin Hallikule anti filosoofiadoktori kraad ajaloo alal.

Väitekiri keemilis-test ja füüsikalis-test protsessidest

TÜ keemilise füüsika instituudi teadur Natalia Palm kaitses doktoritööd "Specification of the Minimum Sufficient and Significant Set of Descriptors for General Description of Solvent Effects".

Doktoritöö käsitleb mitmekesiste keemiliste ja füüsikaliste protsesside solvendist sõltuvuse kvantitatiivset kirjeldamist. Selleks vajalike parameetrite hulga ja füüsikalis-keemilise sisu probleem ei ole siiamaani lõplikult lahendatud.

Suurt tähelepanu osutati korrelatsioonivõrrandite klassikaliste printsiipide järjepidevale rakendamisele ja parameetrite statistilisele olulisusele.

Natalia Palmile anti filosoofiadoktori kraad füüsikalise ja analüütilise keemia erialal.

TÜ nõukogu saal tuli remondist

Täna peaksid TÜ nõukogu liikmed oma istungit vastremonditud nõukogu saalis pidama.

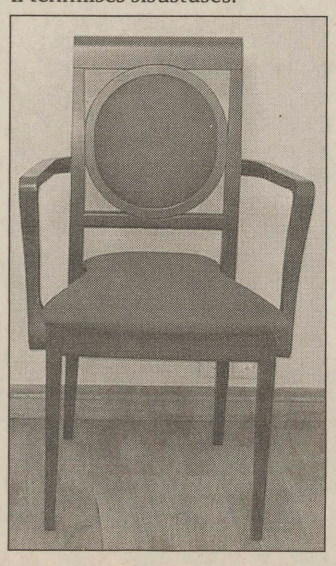
Haldusjuhi Ülle Kitsiku sõnul said nii saal kui selle eesruum uue parkettpõranda, seinad ja lagi originaalilähedase värvi. Uksed ja lauad restaureeriti.

Lühtreid värskendati kuldse värviga, vanad pirnid asendati tugevamate säästupirnidega, klaasosad võeti ükshaaval lahti ja puhastati ära.

Valgustus on nüüd tugevam ja seda saab reguleerida.

Uued toolid valmistati Itaalias, ühe hind on umbes 2000 krooni.

Uuendusi on ka nõukogu saali tehnilises sisustuses.

Autoriõiguse spetsialist Kadri Aua ütleb, et üliõpilastele materjale paljundades peab hoolikalt autoriõiguse seadust jälgima. VARJE SOOTAK

Mida teab õppejõud autoriõigusest? 1.

Lehti Pilt
TÜ Kaugkoolituskeskuse haridustehnoloog

Õppejõud jagab tudengitele sageli lisaks enda õppematerjalidele ka kellegi teise omi. TÜ õigusteaduskonna eraõiguse instituudi assistent Kadri Aua selgitab, kuidas materjalide reprodutseerimisel mitte pahuksisse sattuda autoriõiguse seadusega.

TEISE AUTORI MATERJALI PALJUNDAMINE TUDENGITELE AUTORILT LUBA KÜSIMATA JA TASU MAKSMATA

- **ainult õppe- ja teaduslikel eesmärkidel**
- **ainult teadus- ja haridusasutustes, mis ei taotle ärilisi eesmärke**
- **ainult õiguspäraselt avaldatud materjalist**
- **koopial peavad olema märgitud teose autori nimi, pealkiri ja avaldamisallikas**

Mis on reprodutseerimine?

See on teosest koopia või koopia(te) tegemine ükskõik millises objektiivselt tajutavas vormis, k.a elektroonilises. Teose reprodutseerimiseks on näiteks paberkandjal vormistatud artiklist valguskoopiate tegemine, ka õppejõu loengu kui suulise teose salvestamine diktofoniga, internetis kättesaadavaks tehtud monograafia salvestamine arvuti kõvakettale jne.

Kes autoriõigusega kaitstud teost võib reprodutseerida?

Autoriõiguse seaduse § 13 lg 1 reegel näeb ette, et autoril on ainuõigus lubada oma teose kasutamist ning saada selle eest tasu. Teose kasutamiseks on selle reprodutseerimine, levitamine (nt müümine, laenutamine, rentimine või üldsusele kasutada andmine mis tahes muul viisil), tõlkimine, töötlemine, kogumike koostamine, avalik esitamine jne.

Seega tuleb alati autorilt teose kasutamiseks (sh reprodutseerimiseks) luba küsida. Nõusoleku saamine kujutab endast lepingu sõlmimist, millega määratletakse teose kasutamise tingimused ehk kes, mida, kui palju ja millisel eesmärgil tohib reprodutseerida. Samuti lepitakse kokku, kas kasutamine toimub tasu eest, määratledes ka selle suuruse, või tasuta. Näiteks kui hoolas üliõpilane on õppejõu loengud üles kirjutanud ning soovib teksti oma www-lehel kõigile kättesaadavaks teha, peab ta õppejõult luba küsima, lepingu sõlmima.

Kas on erijuhtumeid, mil autori nõusolekut pole vaja?

Seaduses on tõepoolest ette nähtud teatud erandjuhtumid (autoriõiguse seadus § 18 lg 1). Nn teose vaba kasutamine on lubatud üksnes kindlaid seaduses sätestatud tingimusi täites.

Teose reprodutseerimine autori loata on lubatud üksnes isiklikeks vajadusteks. Ühest vastust, millised on need isiklikud vajadused, ei anna seadus ega eriala teoreetikud.

Rangema käsitluse kohaselt saab erandit kohaldada vaid isikule, kes need koopiad teeb. Leebemate seisukohtade järgi peaks isiklikuks vajaduseks koopiate tegemine hõlmama ka perekonna liikmed või siis ei pea kopeerimine toimuma ainult ühe isiku tarbeks. Isikute ring peab olema võimalikult väike ja selgelt määratletav, näiteks kaasüliõpilastele loengukonspektist koopia tegemine. Kindlasti tähendab "isiklik" seda, et kasutaja ei reprodutseeri teost enese ega teiste jaoks ärilisel eesmärgil.

Audiovisuaalset teost või teose helisalvestist on lubatud reprodutseerida kasutaja enda isiklikeks vajadusteks, eelkõige teadustööks, õppetööks jms. Teose vaba reprodutseerimine ei laiene juriidilistele isikutele.

Kas isiklikeks vajadusteks tohib reprodutseerida igat liiki teoseid?

Autoriõiguse seaduses on ettenähtud ka sellised juhud, mil isiklikuks otstarbeks teatud teoseid reprodutseerida ei tohi – näiteks piiratud tiraažiga kujutava kunsti teoseid (maalid, graafilised lehed, skulptuurid), elektroonilised andmebaasid.

Kas ja mis tingimustel on lubatud teise autori teose paljundamine tudengitele kättejagamiseks?

Vastavalt autoriõiguse seaduse § 19 p 3 on teadus- ja haridusasutustes lubatud perioodilistes väljaannetes õiguspäraselt avaldatud artiklite ja avaldatud teostest katkendite reprograafiline reprodutseerimine õppe- ja teaduslikel eesmärkidel. Rõhutan kolme tingimust, mis peavad olema täidetud, et see toimuks autori õigusi rikkumata:

- antud sätte alusel on lubatud reprodutseerida vaid neis teadus- ja haridusasutustes, mis ei taotle ärilisi eesmärke;
- autorilt nõusolekut küsimata tohib koopiaid teha üksnes õiguspäraselt avaldatud teosest ehk teosest, mis ise või mille koopiad on autori nõusolekul antud üldsusele kasutamiseks. Üldsuseks loetakse määratlemata isikute ringi väljaspool perekonda ning lähemat tutvusringkonda. Seega peab kolleegi lauasahtlist leitud värske artikli käsikirja puhul autorilt teosest koopiate tegemiseks luba küsima. Kui aga kolleeg on artikli oma www-lehel kättesaadavaks teinud, siis on käesolevatel tingimustel koopiate tegemine lubatud;
- kinni tuleb pidada viitamisreeglitest – kohustuslik on märkida koopiale teose autori nimi, pealkiri ning avaldamisallikas.

Kas õppejõud tohib teiste materjale (CDsid, video- ja audiokassette) õppetöö näitlikustamiseks kasutada?

Vastavalt autoriõiguse seaduse § 19 p 2 on lubatud õiguspäraselt avaldatud teose (sh CD-le, audio- ja videolindile salvestatud teoste) kasutamine illustreeriva materjalina õppe- ja teaduslikel eesmärkidel ning nende eesmärkidega motiveeritud mahus ja tingimusel, et selline kasutamine ei taotle ärilisi eesmärke. Milline on "eesmärkidega motiveeritud maht", seadus ei täpsusta. See sõltub igast konkreetsest juhtumist.

Võib öelda, et illustreeriv materjal õppetöös peab olema põhiteost (näiteks õppejõu loeng) toetav, näitlikustav vahend. Nn põhiteose ja näitlikustava materjali eesmärgilise mahu vaheline suhe ongi põhikriteerium, millest selles küsimuses lähtuda. Ka sel juhul tuleb kinni pidada viitamisreeglitest ehk õppejõud on kohustatud ära märkima kasutatava teose autori nime, teose pealkirja ning avaldamisallika.

Aineprogrammid ja e-konspektid reaalsuseks

Silver Meikar
TÜ Üliõpilasesinduse teabetoimkonna esimees

Esindus kavatseb esitada TÜ nõukogule eelnõu, mis kohustab õppejõude koostama aineprogramme põhjalikumalt ja avaldama loengukonspekte ülikooli sisevõrgus.

Esinduse juhatus leiab, et aineprogrammides peab olema määratud loengute ajakava, täpsem ülevaade teemadest koos viidetega abimaterjalidele ning sisu lahtikirjutus. See annab tudengile võimaluse enne ainesse registreerumist tutvuda loengu materjalidega ning adekvaatselt hinnata antud aine olulisust tema isikliku õppeprogrammi jaoks. Samuti peab esindus oluliseks, et õppejõudude koostatud konspektid oleksid kättesaadavad ülikooli sisevõrgus.

Uus õppeinfosüsteem loob õppejõududele keskkonna, kus konspekti lisamine ülikooli sisevõrku on väga lihte. Alates novembrist hakkavad toimuma regulaarsed koolitused õppeinfosüsteemi kasutusvõimaluste kohta. "Enne eelnõu esitamist ootame üliõpilaste, rektoraadi ja õppejõudude ettepanekuid," kinnitas üliõpilasest nõukogu liige Madis Tõns. "Meie eesmärk on leida sobiv lahendus kõigile huvigruppidele."

Esindus leiab, et korralike aineprogrammide ja e-konspektide idee on parem kui täna ülikooli nõukogus arutlusel olev põhiõpiku otsuse projekt. Põhiõpiku idee on õppevaldkondade alusmoodulitesse kuuluvate ainete programmide tuginemine ühel rahvusvaheliselt tuntud ja kaasaegsel õpikul. Esindus arvab, et iga õppevaldkonna alusmooduli ainetele ei leidu alati ühte ja parimat rahvusvaheliselt tunnustatud õpikut või puudub see üldse.

Lisainfo: Silver Meikar 052 780 89, silverm@ut.ee.

Narvas igale oma kivi

Täna toimub Narva lossis arutelu teemal "Mis saab Vana Narvast?".

Seminari eesmärk on koguda ideid Vana Narva arendamiseks. Tutvustatakse ka plaani sillutada Raekoja plats nn kivimüügi abil.

Raekoja platsi kivide müügi idee on üks samm kaasata linna kavandamisse ja arendamisse linnakodanikke, ajaloohuvilisi, inimesi nii Eestist kui väljastpoolt.

Seminari peaesinejad on *prof emeritus* Helmut Piirimäe TÜst ja prof Mart Kalm Eesti Kunstiakadeemiast.

Hermanni stipendium

Tartu Ülikooli Sihtasutus kuulutab välja konkursi Hermanni reisistipendiumi taotlemiseks.

Stipendium on asutatud AS Hermann Reisid poolt 1997. aastal Tartu Ülikooli magistrantide ja doktorantide õppe- ja teadusreiside toetamiseks.

Detsembris väljaantava stipendiumi kogusummaks on 25 000 krooni. Sõltuvalt taotlustest antakse välja kas üks suuremahuline või mitu väiksemat stipendiumi. Stipendiaadid valib taotlejate hulgast kolmeliikmeline ülikooli valitsuse määratud stipendiumikomisjon. Reisistipendiumit võib selle saaja kasutada reisibüroo kaudu või otse reisifirmast piletite ostmiseks ning reisiga seotud muude kulutuste, sealhulgas majutuse eest tasumiseks.

Esimene Hermanni Reisistipendium anti välja 1998. aasta kevadel. Tänaseks päevaks on Tartu Ülikooli Sihtasutus koostöös Hermann Reisidega välja andnud 9 reisistipendiumit õppe- ja teadusreiside toetamiseks Peterburgi, Tokiosse, New Yorki, Uppsalasse, Stockholmi, Viini, Lutoni ja Durhamisse. Kolmel korral sihtasutuse kaudu välja antud Hermanni reisistipendiumi kaudu on toetatud 57 000 krooni ulatuses Tartu Ülikooli kraadiõppurite õppe- ja teadusreise.

Taotlused Hermanni Reisistipendiumi saamiseks tuleb Tartu Ülikooli magistrandidel ja doktorantidel esitada 15. novembriks ülikooli postikantseleisse. Täpsem stipendiumiinfo sihtasutuse koduleheküljel (www.ut.ee/sihtasutus/) või sihtasutuse telefonil 07 375 852.

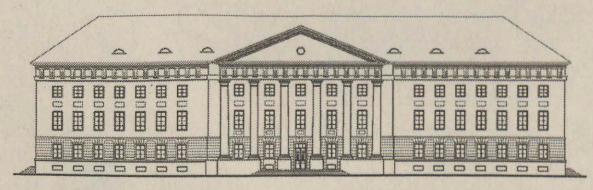
Sihtasutus pikendab konkursside tähtaegu

TÜ Sihtasutus pikendab stipendiumikonkursside tähtaegu, kuna ülikooli arvutivõrkude tõrgete tõttu ei ole info stipendiumikonkursside kohta üliõpilasteni piisavalt levinud. Uueks tähtajaks on sihtasutuse juhatus määranud 15. novembri.

Tähtaegade pikendus kehtib alljärgnevate stipendiumikonkursside kohta:

- Hermanni reisistipendiumi konkurss
- Paul ja Marta Lannuse nimeline stipendiumikonkurss
- Tartu Ülikooli Raefondi stipendiumite konkurss
- Tartu Ülikooli Raefondi preemiate konkurss
- Prof Paul Saagpaku stipendiumikonkurss
- Valter Niiluse nimeline stipendiumikonkurss

Lähem info ja täpsustused aadressil im@ut.ee ja telefonil 375 852.

TARTU ÜLIKOOLI SIHTASUTUS
TARTU UNIVERSITY FOUNDATION

Kas raamatukogu peab "müüma"?

Raamatukogupäevade motoks on : "Tule raamatukogusse – teadmine on jõud!"

Margit Veromann
TÜ Raamatukogu
vanemraamatukoguhoidja

Raamatukogutöötaja Kadri Pettai "müüb" raamatuid ehk osutab teenust neljandat aastat taani keelt õppivale Killu Kuusmikule. VARJE SOOTAK

Kas raamatukogus ikkagi toimub müük või töötajad lihtsalt vahendavad infot teeninduse käigus?

Eesti raamatukogupäevade avaüritusel raamatukogu konverentsisaalis esitas TÜ avaliku halduse õppetooli lektor Kristiina Tõnisson pisut intrigeeriva küsimuse: "Kas raamatukogu peab ennast müüma?".

Lektor väitis marketingi ja turunduse põhimõisteid selgitavas ettekandes, et nõudlus raamatukoguteenuste järele on vähenenud (info üleküllus, interneti kasutamise laienemine) ning seega on tarvis turustust. Väide andis saalisviibijaile põhjust rahulolematuseks, raamatukogutöötajad ei olnud lektoriga ühel nõul ning ettekandja selgitas, et nõudlus on vähenenud mõnes mõttes, absoluutselt on nõudlus raamatukogualaste teenuste järele suurenenud.

Info – lühike, lööv, sisukas

Ettekande üks märksõnu oli aeg – inimese kalleimaid ressursse. Tänapäeva küllastunud maailmas on suur infoküllus ning inimesed peavad oma aega kulutades suutma selles orienteeruda. Kuna tähelepanuvõime on piiratud (uurimuste järgi suudab inimene keskmiselt mingit reklaami tähelepanu keskmes hoida vaid 3,5 sek), siis, mida suurem infohulk, seda väiksem sõnumite hulk inimeseni jõuab. Järelikult peab info pakutavate teenuste kohta olema lühike, lööv ja sisukas.

TÜ Raamatukogu teatmeteeninduse juhi Kärt Miili sõnul on oluline leida viis, kuidas lugejat informeerida uutest võimalustest ning see viis peaks olema elav ja huvitav, mitte raamatukogulikult kuiv ja igav.

Teenindusdirektori Mare-Nelli Ilusa arvates aitab siin ajastu märgisüsteemi tundmine, oskus olla oma teenuste ja info jagamisel kaasaegsel tasemel. Raamatukogus oleks selleks veel nii mõndagi teha. Näiteks on väidetud, et aastasadade vältel koostatud kataloogid on keerukad. Ilusa sõnul vajavadki need süvenemist, mõnes osas minnakse siiski üle lihtsustatumatele süsteemidele.

Lähtuda kliendi vajadustest

Vaatamata sellele, et raamatukogudes pole kliendi ja teenuse osutaja vahel rahalist suhet, toimib marketing oma omadustelt ometi – lugeja kulutab aega, raamatukoguhoidja osutab talle teenuse, näiteks laenutab teaviku. Raamatukogusid külastav kontingent on väga erinev, lektori sõnul ongi väga oluline võita endale kõik potentsiaalsed kliendid. Selleks aga on vaja teada klientide vajadusi ning alustada müümisprotsessi väljastpoolt sissepoole ehk teisisõnu teadvustada endale kõigepealt lugejate vajadused ja tegutseda mitte organisatsioonist, vaid kliendi vajadustest.

Lektori arvates on raamatukogudes kliendi vajadusi uuritud veel vähe. Kärt Miili arvates on raamatukogu arusaam ostetavatest teenustest vastuolus kliendi ootustega. Täiesti põhjendatult eeldab lugeja, et raamatukogus oleksid üldkasutatavad arvutid-printerid, mille teenused võiksid olla ka tasulised. Raamatukogu aga lähtub sellest, et kõik teenused võiksid olla tasuta, vastsel korral ei pakuta midagi.

Ülikooli raamatukogu "müüb" raamatuid oma prioriteetsetele sihtgruppidele, kelleks on ja jäävad TÜ teadlas- ja üliõpilaskond.

Lektor Kristiina Tõnissoni arvates võiks raamatukogus toimuda teemapäevi. Raamatukoguhoidja peaks võtma tõsiselt lugeja palvet "Soovitage mulle midagi", peaksid olema teemakataloogid jne.

Pigem rahvaraamatukogudele suunatud ettepanekuid võiksid teatud mõttes arvestada ka teadusraamatukogud .

Lugejauuringud

Väiksemaid lugejauuringuid peaks Mare-Nelli Ilusa arvates tegema sagedamini, suuremad komplekssemad küsitlused nõuavad suuri ressursse ning on ka töömahukad. Väiksemaid küsitlusi võiks teha ka vaid ühe või teise teenuse kohta.

TÜ Raamatukogu renoveerimiskavas arvestatakse kindlasti lugejate soove lugeda tellitud kirjandust ning vahelduseks sirvida ajakirjandust.

Tähelepanu hakatakse pöörama teenindustsoonide väljakujundamisele. Lugejauuringud ning lugejatega suhtlemine aitavad edastada infot ehk teisisõnu müüa mitte massidele, vaid sihtgruppidele – ülikooli raamatukogus eeskätt üliõpilastele ja õppejõududele.

Referent kui müügiagent

Alates selle aasta algusest on raamatukogus ametis referendid, keda võikski teaduskirjanduse osakonna juhataja Olga Einasto sõnul nimetada müügiagentideks.

Referent tutvustab raamatukogu teenuseid põhiklientidele ning saab ka tagasisidet. Tulles vastu klientide soovidele, on alates septembrist võimalik reserveerida ja kasutada ainepakette, mida tutvustasid ja millele tegid reklaami just needsamad referendid.

Ka Olga Einasto arvates peaks raamatukogu teenuste tutvustamine olema atraktiivsem, et infouputuses ja ajapuuduses lugejat köita. Juba novembris hakatakse raamatukogus illustreerivalt/näitlikult õpetama elektroonilist laenutust. Iga kahe tunni tagant näidatakse suurel ekraanil ette kõik vajalikud etapid, mis elektroonilise laenutuse puhul läbida tuleb.

Teadusosakonna toimetaja Rein Saukas arvas, et raamatukogu tutvustavate skeemide asemel mitmesugustel voldikutel võiks vägagi atraktiivne olla kolmemõõtmeline, raamatukogu visuaalselt tutvustav joonisprogramm.

Müük sihtgruppidele

Lektor Tõnissoni loeng ärgitas diskuteerima: kui raamatukogukülastaja jääb raamatukoguga rahule ja saab sealt, mida vajab, kas siis on müük edukalt toimunud? Teatud mõttes jah, ehkki mitte päriselt. Klassikalises mõttes müüki ju ei toimu, töötajad ei saa n-ö materiaalset käegakatsutavat tasu.

Avalike suhete osakonna juhataja Ilona Šmuskina arvates on väga tänapäevane vanasõna "Kes maksab – tellib muusika". TÜ Raamatukogu otsene ülalpidaja on ülikool. Iga lugeja tõepoolest ei maksa talle osutatud põhiteenuse eest, aga TÜ institutsioonina maksab lugejale osutatud teenuse kinni. Seega ongi tema otsustada, millist teenust ta vajab, suudab ja isegi soovib saada OMA raamatukogust. Kasutades lektori terminoloogiat on meie nii primaarsel (inimesed, kes laenutavad teavikuid või kasutavad raamatukogu ka muul eesmärgil) kui ka sekundaarsel kliendil (lapsevanemad, õpetajad, kolleegid, kes on ise raamatukogu kasutanud ja seda nüüd propageerivad) üks nägu – ja see on Tartu Ülikooli nägu.

UUDISED

Esitlusele tuleb artiklikogumik Vanavaravedaja 6

30. oktoobril kell 17 esitletakse Tartu Kirjanduse Majas Pille Runneli toimetatud artiklikogumikku "Rethinking ethnology and folkloristics".

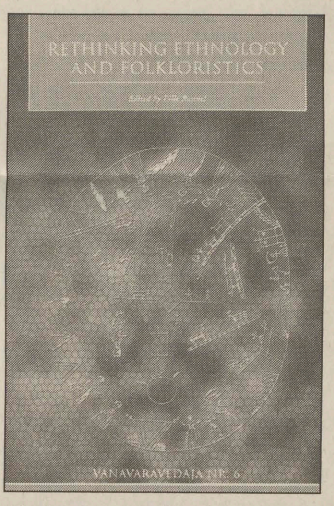
Selle on välja andnud rahvaluule- ning etnoloogiaüliõpilaste ühendus Tartu Nefa Rühm. Kogumik koondab Eesti, Põhjamaade ja Lääne uurijate artikleid, millest suurema jao aluseks on olnud 1999. aastal Kiidil toimunud Nefa suvekooli ettekanded.

Kogumiku üldteemaks on välitööd: välitööviise põhjarahvaste juures käsitlevad Art Leete, Anzori Barkalaja, Kjell Olseni ja Helena Ruotsala artiklid, samuti tegelevad uurija ja materjali suhetega Fionnula Williamsi artikkel Põhja-Iiri konfliktifolkloorist ja David E. Gay käsitlus toimetamise mõjust tekstidele.

Pille Runneli ja Liivo Niglase ülevaade visuaalsest antropoloogiast Eestis keskendub kultuuri uurimise visuaalsetele meetoditele.

Teoreetilisemalt kirjutavad professor Seppo Knuuttila mentaliteediuurimisest ja David Hakken küberruumi antropoloogia vigadest.

Kogumiku esitlusel on võimalik kuulata ka Gröönimaa muljeid, mida jagavad slaidiprogrammi vahendusel Madis Arukask ja Indrek Jääts.

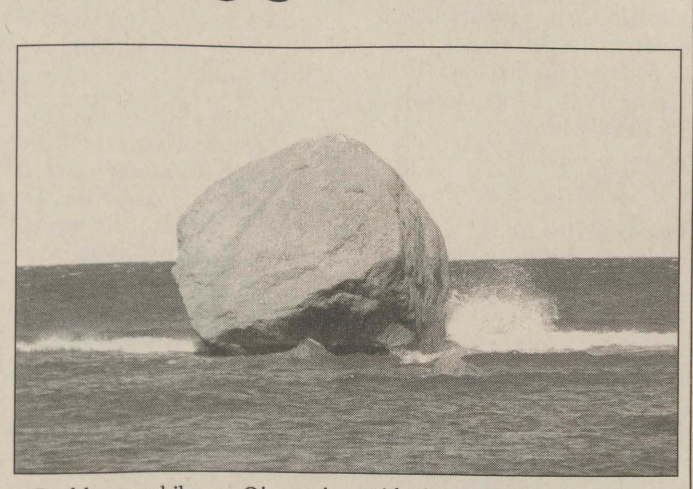
Rethinking ethnology and folkloristics. Vanavaravedaja 6. Toimetaja Pille Runnel. Tartu Nefa Rühm, 2001. 266 lk.

Läänemeremaad võitlevad üheskoos võõrliikide sissetungiga merevette

Rahvusvahelisel seminaril arutasid Läänemeremaade mereteadlased ühiste koostööprogrammide alustamist Läänemere ökosüsteemi kaitsmiseks võõrliikide invasiooni vastu.

TÜ Eesti Mereinstituudi vanemteadur Henn Ojaveer ütles, et ÜROs mereasjade eest vastutava agentuuri IMO (International Maritime Organisation) seisukohast lähtudes on võõrliikide invasioon üks neljast suurimast ohust maailmameredele.

"Näiteks ballastvett kasutatakse lastimata või poollastis laevade tasakaalustamiseks ja stabiliseerimiseks ja seega on ballastvesi oluline laevade ohutuse tagamisel. Laevade ballastvete mahutites viiakse niiviisi maailmas ühest kohast teise igal aastal 10-12 biljonit tonni vett. Ka laevade lastimisel Läänemere sadamates väljutatakse siin tuhandeid tonne mujalt pärit vett," rääkis Ojaveer.

Probleem tekib aga Ojaveeri sõnul sellest, et laevade ballastvetes leidub alati hulgaliselt elusorganisme, kes on potentsiaalsed võõrliigid uues keskkonnas. "Nii transporditakse igal ajahetkel maailmas ballastvete abil ligi 4500 liiki mikroorganisme ja planktereid, molluskite ja kalade vastseid. Kui kõik need organismid lasta uude keskkonda vabalt lahti, võivad nad põhjustada ettearvamatuid ning pöördumatuid muutusi mere ökosüsteemis ning tuua olulist majanduslikku kahju. Ballastvetest on leitud ka inimesele ohtlikke patogeene."

IMO aitab Ballastvete Majandamise Programmi kaudu Läänemere-äärseid riike vähendada uute liikide invasiooni riske.

Seminaril osalesid merekeskkonna ja merenduse eksperdid Eestist, Soomest, Saksamaalt, Lätist, Leedust, Poolast jm.

Psühholoogide vilistlaspäevad

Anne Must
TÜ psühholoogia magistrant

Täna ja homme toimuvad TÜ psühholoogia osakonna vilistlaspäevad.

Täna on osakonnas lahtiste uste päev, toimuvad erialasektsioonid, töötuba ning vilistlasnõukogu koosolek.

Kl 13-16 viib Elen Kihl praktilise psühholoogia erakoolist Sensus läbi töötoa teemal "Sõltuvushäirete kognitiiv-käitumuslik teraapia". Kl 13-16 töötab dots Eve Kikase juhtimisel erialasektsioon koolipsühholoogi rollist tänases Eestis, Harri Ints Kaitseväe Ühendatud Õppeasutustest juhatab kl 13 algavat erialasektsiooni militaarpsühholoogiast. Kell 13 algab psühhiaatriakliinikus Eesti Kognitiivse Käitumisteraapia Assotsiatsiooni konverents "Mis toimub Euroopa kognitiivses ja käitumisteraapias".

27. oktoobril toimub Vanemuise 46 ringauditooriumis osakonna ja Eesti Psühholoogide Liidu psühholoogiakonverents. Kl 9.45 peab avaloengu prof Talis Bachmann Õigusinstituudist, järgnevad EPLi uute liikmete ettekanded. Kl 14-18 on kavas muud ettekanded. Samas saab tutvuda psühholoogia osakonna kraadiõppurite stendiettekannetega.

Pühendusteos ülikooli juubeliks

Andres Toode

TÜ ajaloo osakonnas on koostamisel mahukas Tartu Ülikooli taasavamise 200. aastapäeva pühendusteos.

Prof Aadu Musta sõnade kohaselt on kogumiku kangelaseks keiserlik Tartu Ülikool ning raamat üritab täita valgeid laike ja musti auke, mis meie ülikooli nimetatud perioodi ajaloo osas veel valitsevad. Musta sõnade kohaselt tekkis pühendusteose idee 1999. aastal, Ajaloolise Ajakirja Tartu Ülikooli ajaloole pühendatud erinumbri (1999, nr 2) koostamise ajal. "Vaatasime, et suurel osal artiklitest on üks ühisjoon – see on pühendatud ühele või teisele Tartu Ülikooli tuntud teadusmehele, kes seni täiesti põhjendamatult, näiteks poliitilistel põhjustel, on ajaloolaste tähelepanu alt kõrvale jäänud. Leidsime, et need lüngad väärivad täitmist."

Kavandatav teos sisaldab kaastöid nii Eestist kui ka lähemate ja kaugemate riikide teadlaste sulest. Tuntud nimedest võiks mainida John Haydenit Inglismaalt, Willem Frijhofi Hollandist jt. Ootame kaastöid veel Saksamaalt, Lätist, Rootsist, Venemaalt jm. Aktiivselt löövad kaasa ka meie enda ajaloolased ja teadusloolased. Töö ilmub eelretsenseeritavana ja võõrkeelsete resümeedega. Sisukorrale ei ole veel joont alla tõmmatud ja kõik potentsiaalsed kaasalööjad saavad täiendavat teavet küsida meili teel aadressil kleio@loss.ut.ee.

IN MEMORIAM

Kaljo Villako

19. mai 1919 – 22. okt 2001

Lahkunud on silmapaistev arstiteadlane, TÜ professor ja särav humanitaarharitlane, Eesti gastroenteroloogia *grand old man*. Villako sõpruskonnas oli palju mitmesuguste erialade inimesi, eriti tihedad sidemed ühendasid teda Eesti Kirjanduse Seltsiga, kuhu ta kuulus juba Treffneri Gümnaasiumi õpilasena. Ta oli EKSi taastaja ning siis selle esimene esimees, hiljem auliige.

1989. aastal taasilmuma hakanud Akadeemias oli ta kolleegiumi liige surmani.

Enne kui Villako sai asuda rahuliku töö juurde Toome kliinikus, tuli tal läbi teha päevad Hitleri poliitvangina, tegutseda rindearstina Narva all, olla arst Haapsalu haiglas, minna veel kord vangi, nüüd juba KGB küüsis Pagari keldrisse. Sealt pääsenuna jäi ta kogu elu seotuks ülikooliga.

Alguses röntgeniarstina ülikoolikliinikus, hiljem radioloogiaprofessorina. Kui 1980 loodi arstiteaduskonnas uus iseseisev röntgenoloogia, radioloogia ja onkoloogia kateeder, valiti esimeseks juhatajaks Villako. Ta õpetas radiatsioonifüüsika ja radiodiagnostika aluseid emeriteerumiseni 1990.

Ta oli viljakas teadlane Toome sisekliiniku röntgenoloogia- ja gastroenteroloogia-alase uurimissuuna jätkajana. Kandidaadiks väitles Villako 1954 ning laiussianeemia teket käsitlevat doktoritööd kaitses 1966. Teda on tunnustatud mitme teadus-

preemiaga. Villako kuulus paarkümmend aastat Euroopa Gastroklubisse, olles selle asutaja silmapaistva teadlasena ning alates 1990. auliige. Tema lai silmaring ja erialaoskused said aluseks ka pikaaegsele koostööle Soome gastroenteroloogidega. Soome Gastroenteroloogide Selts valis Villako seltsi teaduspreemia laureaadiks. 1985. aastal valiti ta Tampere Ülikooli audoktoriks.

Ta oli Eesti Gastroenteroloogide Seltsi asutaja ja pikaaegne esimees.

Kaljo Villako oli ka andekas kirjamees. 1999 ilmusid memuaarid "AjaränNak I" ja vahetult enne haigestumist II osa.

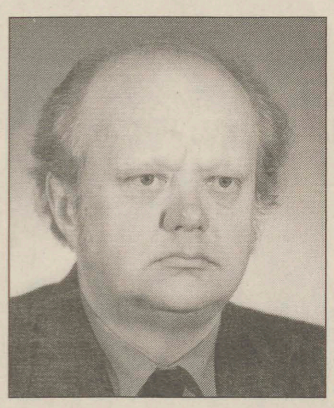
Tema teeneid Eesti vabaduse eest võitlejana hinnati 1996. aastal Riigivapi II klassi teenetemärgiga.

Tartu Ülikool
Akadeemia toimetus
Eesti Gastroenteroloogide Selts
Eesti Kirjanduse Selts

IN MEMORIAM

Ants Kallikorm

4. sept 1938 – 21. okt 2001

Raske haigus viis meie hulgast professor Ants Kallikormi, tunnustatud arstiteadlase ja teaduse ning ülikooliharidu organisaatori.

Huvi biokeemia vastu viis Kallikormi pärast arstiteaduskonna lõpetamist 1963 Moskvasse aspirantuuri, mis lõppes edukalt meditsiinikandidaadi kraadi saamisega 1966.

Tartus alustas ta teadustööd arstiteaduskonna biokeemia kateedris, jätkas meditsiini kesklaboris. Tema teadustegevus oli seotud hormoonide toimemehhanismide uurimise ja hormonaalsete häirete diagnostikaga.

Kallikorm aitas juurutada eksperimentaalse endokrinoloogia saavutusi kliinilisse praktikasse ka struumatõrje dispanseris. Paralleelselt teadustööga töötas ta dotsendina.

1972. aastal määrati ta meditsiini kesklabori juhatajaks. Tema juhtimisel tõusis selle asutuse teaduslik tase, koostööd teiste teadusasutustega koordineeriti nii, et 1979. aastal osutus võimalikuks luua Üld- ja Molekulaarpatoloogia Instituut (ÜMPI), mis koondas kõik arstiteaduskonna uurimisallüksused ühtseks tervikuks. ÜMPI esimese direktorina jätkus Kallikormil aega kaitsta edukalt doktoritöö ja saada professorikutse. Ta rajas ÜMPIs ka hormonaalse regulatsiooni labori.

1981. aastal määrati Ants Kallikorm TÜ teadusprorektoriks, kus ta töötas 1992. aasta-

ni. Selle aja jooksul suutis ta ellu viia põhimõtte, et igal kateedril peab olema oma teaduslabor. Nii loodi eeldused teaduspõhise õppe juurutamiseks. Mitmekordistus ülikooli lepinguliste tööde maht, mis oli sel ajal peaaegu ainus laborite sisustamise ja teadustöö finantsallikas. Kuna teadusallüksuste kiire kasv tingis vajaduse kogu organisatsiooni reorganiseerimiseks, loodi tema eestvedamisel TÜ teadusosakond. NL lagunemise ajal toetas ta nii nõu kui ka administratiivsete vahendite ning isikliku osalusega innovaatiliste väikefirmade moodustamist. Esiletõstmist väärib tema roll Tartu Teaduspargi rajamisel. Eesti taasiseseisvumisel siirdus ta ettevõtlusse.

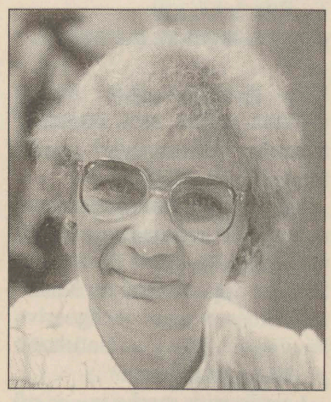
Jääme meenutama Ants Kallikormi kui tarka isiksust, paljudele head sõpra ja osavõtlikku ning heasüdamlikku kolleegi, kellelt oli alati midagi õppida.

Tartu Ülikool

IN MEMORIAM

Laine Peep

30. juuni 1932 – 23. okt 2001

23. oktoobril suri kauaaegne TÜ Raamatukogu direktor Laine Peep.

Laine Peep (Kose) sündis 30. juunil 1932 Erra vallas Virumaal.

1950. aastal astus ta TÜ ajaloo-keeleteaduskonda, mille ta lõpetas 1956 eesti filoloogia ja eriprogrammi alusel psühholoogia erialal. 1960-1962 oli ta ülikooli juures filosoofia aspirant, pikemat aega ka õppejõud. Ta omandas TÜs teisegi kõrghariduse, raamatukogunduse ja bibliograafia. 1962-1990 oli Peep TÜ Raamatukogu direktor.

Laine Peebu asumisel direktori ametikohale olid käimas Toome raamatukoguhoone rekonstrueerimistööd. Jõudsalt kasvavad raamatuvarad vajasid hoidlapinda, nappus oli lugemis- ja tööruumidest. Raamatukogu probleemidesse süvenenult mõistis noor direktor, et lahenduseks saab olla ainult uus hoone. Kellel muul kui temal tuli veenda ning tõestada ägedates vaidlustes ülikoolis, ministeeriumides ja ajakirjanduses uue hoone vajalikkust. 22. veebruaril 1982 avati ülikooli raamatukogu uus hoone. Sellega oli Laine Peep teinud oma aja raamatukogunduses silmapaistva elutöö.

Tuntust ja lugupidamist nii kodu- kui välismaal saavutas ta ka oma esinemiste ja rohkete kirjutistega. Selle tõestuseks oli Peebu valimine Rahvusvahelise Raamatukoguühenduste Liidu ülikooliraamatukogude alatise komitee liikmeks.

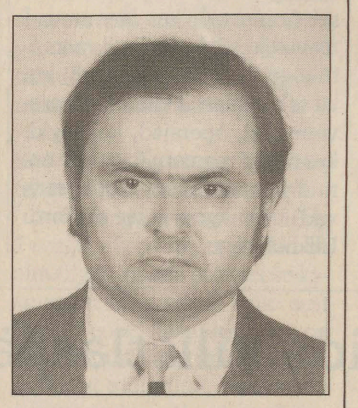
Oma töö eest pälvis Laine Peep ENSV teenelise kultuuritegelase aunimetuse (1975), teda autasustati ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga (1982) ning NSVL Ministrite Nõukogu preemiaga (1983).

Pikaajalise ja sisuka tööga raamatukogu direktori ametikohal asetub Laine Peep oma varasemate teenekate eelkäijate Karl Morgensterni ja Friedrich Puksoo kõrvale. Kaasaegsete mälestustesse jääb Laine Peep sihikindla, sõnaka ja tegusa inimesena.

Tartu Ülikool
Tartu Ülikooli Raamatukogu

ÕNNITLEME

Professor Aleksandr Dulitšenko 60

30. oktoobril on slaavi filoloogia professori Aleksandr Dulitšenko 60. sünnipäev.

Silmapaistva slavisti, akadeemik N. Tolstoi õpilane Dulitšenko alustas oma teed teaduses väikeste keelte uurimisega. 1981. aastal kaitses ta doktoriväitekirja "Slaavi mikrokirjakeeled" ja andis välja monograafia. Dulitšenko teeneid selles valdkonnas tõendab tema jugoslaavi-russiini filoloogia alaste tööde kogumiku "Jugoslavo-Ruthenica" I köide, mis ilmus 1995 Jugoslaavias.

Prof Dulitšenkot peetakse selle noore filoloogia rajajaks. Lisaks tegeleb ta sorbi keelte (Saksamaa), aga ka suurte slaavi keelte, sh vene, serbohorvaadi, sloveeni jt keelte uurimisega. Suurimaks saavutuseks võib pidada mahukat monograafiat "Vene keel 20. sajandi lõpul" (1994, München).

Erinevate maade arhiivides on ta avastanud rea hinnalisi käsikirju, nagu jugoslavo-russiini kirjanduse rajaja G. Kostelniki poeetilise kogumiku käsikirja, esimese kašuubi keele grammatika käsikirja jt. Koos N. Tolstoi ja M. Matitšetoviga on ta ette valmistanud TÜ professori Baudouin de Courtenay "Reesia sõnaraamatu" (reesia-slo-

veeni-vene-itaalia) käsikirja, mis ilmub Sloveeni Teaduste ja Kunsti Akadeemias Ljubljanas.

Laialt on tuntud ka tema üldkeeleteaduse, etno- ja sotsiolingvistika ning interlingvistika uurimused. Ta on rohkem kui 370 publikatsiooni autor 20 euroopa keeles, sh üle 10 raamatu. Slavistikas ja interlingvistikas on kõrgelt hinnatud tema väljaantavad teaduskogumike sarjad Slavica Tartuensia ja Interlinguistica Tartuensis.

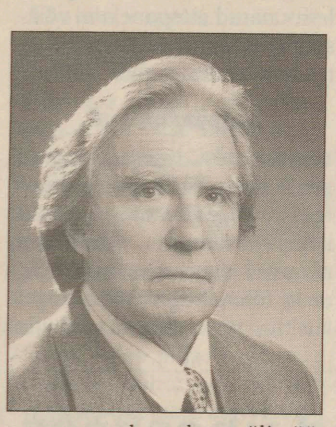
Ta lõi praktiliselt tühjale kohale slaavi filoloogia õppetooli, mis valmistab ette tšehhi ja poola keele spetsialiste.

Õnnitleme juubilari ning soovime talle tervist ja uusi saavutusi teaduses!

Kolleegid TÜ slaavi filoloogia õppetoolist

ÕNNITLEME

Dotsent Arved Vain 65

29. oktoobril saab 65aastaseks eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi dots Arved Vain, ülemaailmselt tunnustatud biomehaanikaspetsialist.

Kahtlemata on tegemist Eesti juhtiva asjatundjaga skeletilihases esinevate mehaaniliste pingete valdkonnas.

1964. aastast TÜs töötades läbis ta akadeemilise karjääriredeli aspirandist ja nooremteadurist kehakultuuriteaduskonna dotsendini. A. Vainu juhtimisel viidi õppekavadesse biomehaanika ja biomeetria kursused ning käivitati biomehaanika-alane uurimistöö.

Kehakultuuriteaduskonnas alustas Vain ka oma müomeetri – lihassüsteemi seisundi määramiseks kasutatava ning rahvusvaheliselt patenteeritud ja tunnustatud seadme väljatöötamist. 1989. aastast töötab Vain füüsika-keemiateaduskonnas eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituudi vanemteaduri ning dotsendina.

Jätkuvat uurimislusti, leidurivaimu ja õpetamisosavust soovivad kolleegid.

50

Lilia Külv,
pearaamatukoguhoidja – 19. oktoober
Rein Toomla,
lektor – 22. oktoober

55

Galina Posmetuhhova,
vaneminsener – 27. oktoober
Koit Timpmann,
vaneminsener – 30. oktoober

60

Ivar-Olavi Vaasa,
vanemassistent – 19. oktoober
Helgi Mutso,
laborant – 28. oktoober
Aleksander Dulitšenko,
professor – 30. oktoober

65

Arved Vain,
dotsent – 29. oktoober

70

Henni-Heidi Kallak,
emeriitprof – 20. oktoober

ACTA DIURNA

Lp magistrandid, doktorandid, metoodikud ja teised huvilised! Olete palutud Joris van Bocke ja Babet Hoeberigsi loengule "Probleemõpe ülikoolis " 26. oktoobril kell 14 Ülikooli 16-108. Loeng toimub inglise keeles. Info: pedagoogika osakond, prof J. Mikk, tel 375 156.

LOENGUD

27. oktoobril kell 19 ja 28. oktoobril kell 12.30 saab Tampere Majas kuulata teoloogilist loengut "Inimene kui püha kolmainu Jumala võrdkuju"; 29. oktoobril on samas loeng "Torino surilina". Lektor preester Eric Jacmin Püha Pius X vennaskonnast. Info: Kert Kits, tel 050 63 454.

TÜ vabade kunstide professori Leonhard Lapini järgmine loeng on teisipäeval, 30. oktoobril 2001kell 18.00 TÜ keemiahoone ringauditooriumis. "Happening, multimeedia, installatsioon, performance – avangardsed kunstisuundumused." Teretulnud kõik huvilised! Info Triin Lett, tel 375669.

31. oktoobril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1190. avalik ettekandekoosolek. Päevakorras: Ott Kurs: Krimmi rahvastest, sealhulgas eestlastest. Info: Katrin Kello, tel 055610546.

KURSUSED

Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond kutsub kõiki huvilisi kuulama Tiina Tšatšua loengutsüklit "Protokoll ja etikett" (SOZU.03.092, 1AP). Kursuse eesmärgiks on anda üliõpilastele üldteoreetilisi ja praktilisi teadmisi diplomaatilise ja äriprotokolli alustest ning rakendusvõimalustest igapäevaelus ja erialases tegevuses. Loengud toimuvad laupäeviti 3. ja 17. novembril ja 15. detsembril kell 10.15-16 keemia ringauditooriumis. Registreerimine võrgus. Kursuse programm aadressil www.jrnl.ut.ee/protokoll

KAITSMISED

1. novembril kell 14.15 toimub ph 140 magistritöö kaitsmine eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas: Ene Vainik "Eestlaste emotsioonisõnavara". Juhendaja dr Urmas Sutrop. Oponent prof Haldur Õim.

2. novembril kell 16.15 toimub ülikooli nõukogu saalis Jaanus Plaadi doktoritöö "Usuliikumised, kirikud ja vabakogudused Lääne- ja Hiiumaal: usuühenduste muutumisprotsessid 18. sajandi keskpaigast kuni 20. sajandi lõpuni. Tartu, 2001, 480 lk." kaitsmine. Töö juhendaja: prof Elle Vunder. Oponendid: teoloogiadoktorid Riho Saard ja Riho Altnurme. Info: Ludmilla Meiel, tel 375 651.

7. novembril kell 15.30 kaitseb Paabelis aud 405 Valeria Ränik magistritööd eesti kirjanduse alal "Lehte Hainsalu looming". Juhendaja dots Ele Süvalep. Oponent Sirje Olesk. Info:Hille Roots, tel 375 223, hiller@ut.ee

AULA

26. oktoobril kell 19 Elleri Sümfonieti kontsert. Tasuta.

31. oktoobril kell 19 mängib Marko Martin (klaver).

TEATED

Ülikooli Filmiklubi alustab 1. novembril kl 19 Illusioonis. "Uusaastaöö lumi" (Saksamaa 2000). Räägib Ilmar Raag. Tasuta.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD
1/2 lk (194 x 268 mm) 2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm) 1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm) 800.–
1/12 lk (92 x 64 mm) 500.–
1/24 lk (44 x 64 mm) 250.–

Kujundus 20% hinnast
Logo ja/või foto kasutamine 50.–
Reklaamteksti rida 10.–
Kuulutuse rida 5.–
Korduvreklaam 10% odavam

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasulis-te teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Keelekeskus 10

2. NOVEMBER 2001 UNIVERSITAS TARTUENSISE LISALEHT TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Koostöö, vastutus ning usaldus

Kiira Allikmets
Keelekeskuse juhataja

Meie keelekeskus – see on otsekui mini Euroopa Liit. Kui 12 tähekest ELi lipul ja passil tähistavad täiuslikkust ja ühtsust, siis keelekeskuses tähistab arv 12 veel ka keeli ja kultuure, mida üliõpilastele õpetame.

Keskuse kümne tegevusaasta jooksul ühiskonnas toimunud radikaalsed muutused (riigipiiride avatus, Eesti osalemine Euroopa ja kogu maailma globaliseerumisprotsessis, liikumise laienemine selle sõna kõige laiemas tähenduses, infotehnoloogia areng jne) on põhjustanud ühiskonna vajaduste muutuse hariduses, sh ka võõrkeelte õpetamises.

Meie liikumisvabaduse ja elukoha vaba valiku õiguse realiseerimisel on mitmekeelsus juba praegu üks tähtsamaid tingimusi nii Euroopas kui ka teistel kontinentidel.

Kirsti Reppo on aastakümneid õpetanud üliõpilastele saksa keelt. Vanas keeltemajas on algamas tund ajakirjandusüliõpilastele. VARJE SOOTAK

Kommunikatiivne õppemeetod

Teadlased ja praktikud on sajandite jooksul otsinud universaalset, optimaalset keeleõppemeetodit. Käesoleval ajal on neid meetodeid 17! On üsna ebatõenäoline, et ühtse ja universaalse meetodi leidmine õnnestub, sest õige meetodi valik lähtub õpetamise konkreetsetest eesmärkidest, ülesannetest ja tingimustest. Peale selle tuleb kindlasti silmas pidada õppurite kuuluvust erinevatesse kultuurikihtidesse.

Meie õpetus põhineb kommunikatiivsel õppemeetodil, sest õpetamise eesmärgiks kaasaegsetes tingimustes on anda õppurile selline keelealaste teadmiste pagas, mis tagaks võimaluse suhelda teiste kultuuride esindajatega vastastikuse kasusaamise huvides. Teisisõnu, kui varem nõuti tudengilt õigetele grammatika ja leksikaalsetele normidele vastavat väljendusoskust, siis nüüd on rõhuasetused muutunud – tähelepanu keskmesse on asetunud öeldu sisuline aspekt. Sisuline aspekt – see on oskus saavutada soovitud tulemus tänu üksteisemõistmisele. Üksteisest arusaamine on ühtlasi õpetamise eesmärk ja tulemus.

Kommunikatiivse meetodi kasutamisel on lähteallikaks tekst, aga tekst on ju kultuurimälestis. See hõlmab endas nii paljut, et seda võib dešifreerida vaid inimene, kes tunneb antud kultuuri, millesse kuuluvad keel, kombed, tehnika, religioon, teadus, etikett, peresuhted jne. Järelikult on võõrkeele õpetaja see on inimene, kes orienteerub hästi kahes (või kolmes) kultuuris.

Uus nelja mooduliga pakett

Uutes haridustingimustes (3+2 süsteemi juures), mil võõrkeele õpetamiseks jääb tunde aina vähemaks, on keelekeskuse õppejõud välja töötamas uut õpetamiskontseptsiooni, mis käsitleb uusi lähenemisviise senisest otstarbekamaks ja perspektiivsemaks õpetamiseks, seostades neid varem kogetuga.

Alates järgmisest õppeaastast pakume üliõpilastele neljast moodulist koosnevat paketti, mis annab 16 ainepunkti. Üks võimalikke variante oleks:

I moodul (4 AP) – inglise keel edasijõudnutele,

II moodul (4 AP) – vene või saksa keel algajatele,

III moodul (4 AP) – erialakeel,

IV moodul (4 AP) – maiskonnalugu (või tõlkimine).

Üliõpilane võib lähtudes oma vajadustest valida sobiva hulga mooduleid.

Mis on plaan-programm?

Pedagoogikas domineerib praegu seisukoht, et õppejõu ja tudengi vahel kehtib võrdväärne partnerlussuhe.

Nimetatud idee ellurakendamise konkreetseks näiteks on see, et õppeprotsessi on lülitatud üliõpilaste plaan-programm.

See annab ülevaate materjalidest keele- ja kõnearenduseks, samuti tööks tekstiga, toob ühtlasi ära nende sisu, mahu, tähtajad, kontrolliliigid ning määrab ära erinevate osaoskuste nõuded etappide kaupa.

Plaan-programm on kui väike käsiraamat, mis annab tudengile ettekujutuse ülesannete mahust ja iseloomust igaks õppeperioodiks.

Üliõpilane saab orientiiride süsteemi, tal on võimalus neid korrigeerida, ajaliselt jaotada, kasutada erinevat individuaalset taktikat – omandada vaid teatud keelendid või võõrkeele vestlusoskus.

Uus õpetamise tehnoloogia (arvutiprogrammid, audio-videokassetid, e-post, internet jm) aitab tudengil valida kõige sobivama tööreziimi selveõppekabinetis.

Keelekeskuse nõukogu istungitel on arutatud võimalust võtta kasutusele keelepass, kuhu märgitakse üliõpilase kõikide võõrkeelte keeleline ja kommunikatiivne pädevus.

42 õppejõudu

Keelekeskus – see on 42 kvalifitseeritud õppejõudu, kellest pooltel on doktori-, kandidaadi- või magistrikraad. Doktorantuuris õpib 2 õppejõudu, magistrantuuris 4. Keelekeskus "väljastab" igal aastal 20 000 ainepunkti.

Kõik keelekeskuse liikmed ühendavad õpetamiskunsti edukalt teaduslik-metoodilise tegevusega.

Koostame erialase suunitlusega õpikuid kõrgkoolidele (juristidele, majandusspetsialistidele, arstidele), aga ka gümnaasiumidele ja põhikoolidele, samuti sõnaraamatuid, vestmikke, teste ja metoodilisi juhendeid.

Igal aastal võtavad õppejõud osa rahvusvahelistest konverentsidest ja kirjutavad teaduslik-metoodilisi artikleid rahvusvahelise levikuga ajakirjadele.

Aktiivselt võetakse osa nii erinevate saatkondade, pedagoogiliste seltside kui ka teiste maade (Soome, Saksamaa) korraldatud seminaridest. Vabariigi õpetajate seas on suure populaarsuse võitnud eesti ja vene keele metoodikaseminarid.

Suur tähtsus on kohtumistel teiste riikide inimestega, seda just nende kultuurikeskkonnas, koostöö kindlustab aga informatsiooni ja arusaamise, mis on võõrkeele õpetamisel väga tähtis.

Seepärast on meile hindamatu väärtusega õppeekskursioonid Norrasse, Venemaale, Itaaliasse, Kreekasse, kuid vähem tähtsad ei ole ka keelekeskuse lektoraatide temaatilised õhtud "Ikebana", "Prantsuse šansoonid", "Russkii tšai" jt.

Astudes teise aastakümnesse, me ei kaota silmist oma tegevuse praegusi orientiire – need on koostöö, vastutus ja usaldus.

Keelekeskus 10

Tartu Ülikooli keelekeskus loodi 1991. aastal võõrkeelte, vene keele metoodika ja praktilise eesti keele kateedri baasil.

Keskuse tööd on juhtinud dots Elve Pung (1991-1995), lektor Eve Raeste (kohusetäitjana 1995-1996), prof Birute Klaas (1997-1999) ja dots Kiira Allikmets (alates 1999).

Keelekeskuse peamine eesmärk on abistada üliõpilasi erialaseks tööks vajalike võõrkeelte omandamisel, astumaks tänapäeva multikultuurilisse ühiskonda. Euroopa Liitu integreerumisel muutub võõrkeelte oskus üha olulisemaks.

Aastapäevanäitus raamatukogus

23. oktoobrist 18. novembrini on TÜ Raamatukogu õppelugemissaalis avatud näitus "Keelekeskus – 10 aastat".

Näitus on pühendatud Tartu Ülikooli keelekeskuse kümnendale aastapäevale ja Euroopa keelteaastale.

Eksponeeritud on valik keelekeskuse õppejõudude koostatud õppevahendeid kasutamiseks võõrkeeletundides kõrgkoolides, sõnaraamatuid ja sõnastikke.

Samas on vaadata ka gümnaasiumidele ja põhikoolidele koostatud õpikuid ning töövihikuid, samuti on väljas keelekeskuse korraldatud konverentside kogumikud.

Struktuur

Keelekeskuse töötajad jagunevad nelja struktuuriüksusse, mis praegu kannavad veel sektsioonide nimetusi. Need on:

- inglise keele sektsioon, *incl* itaalia ja rootsi keel, juhataja Inga Jufkin;
- saksa ja prantsuse keele sektsioon, *incl* ladina, jaapani, türgi ja uuskreeka keel, juhataja Kaire Puusepp;
- eesti keele sektsioon, *incl* soome keel, juhataja Anne Jänese;
- vene keele sektsioon, juhataja Ljudmila Vedina.

Peagi hakkavad need üksused kandma lektoraatide nimetusi.

Konverentsid

Kümne tegevusaasta jooksul on keelekeskus õppetöö läbiviimise kõrval korraldanud ka mitu rahvusvahelist konverentsi ja seminari, millest olulisimaiks võib pidada metoodikakonverentse "Language Teaching, Culture and Learner" (1995) ja "Languages at Universities Today and Tomorrow" (2000).

Selveõppeklassis on mitmekesised õppimisvõimalused

Eda Tammelo
Inglise keele lektor

Ülikooli raamatukogus avati 1999. aasta septembris avati Jaapani valitsuselt kingitusena saadud seadmetega keeleõppeklass.

Selle sisustamisel oli üks eesmärke pakkuda keeleõppijaile võimalusi iseseisvaks keeleõppeks ehk selveõppeks.

Seadmete paigutus võimaldab töötada nii rühmaga kui individuaalselt. Korraga saab ruumis erinevaid audiomaterjale kuulata 16 üliõpilast, 7 aga saavad samal ajal näiteks surfata internetis.

Õpitegevuse muutumine

IT ajastu on toonud hulgaliselt uusi keeleõppematerjale, mis on organiseeritud nii, et neid saaks kasutada ka õpetajata töötades.

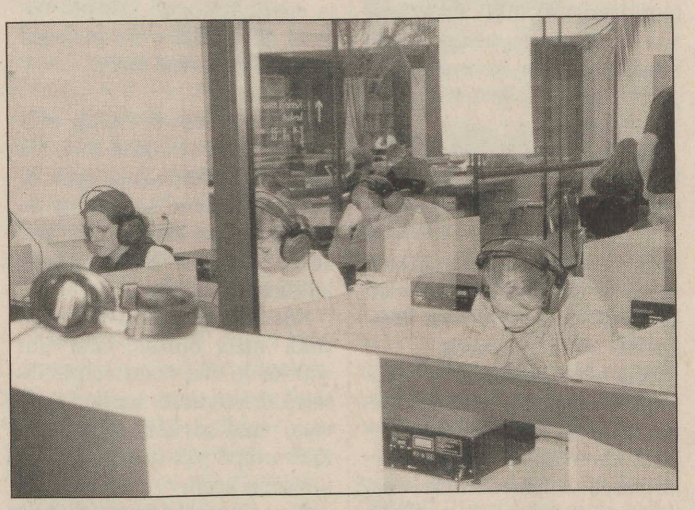
Rääkides elukestvast õppest, peetaksegi silmas inimese tahet ja oskust õppida autonoomselt, püstitades oma soovidele, vajadustele ja võimetele vastavaid ülesandeid ja vastutades ka nende täitmise eest.

Sestap ei piirdu moodsad keeleõpikud ainult tekstide ja grammatikaharjutustega, vaid õpetavad ka oma õpitegevust korraldama.

Mitmekesine õppematerjalide valik

Raamatukogu muusika- ja keeleõppekeskuses, täpsemini sealses selveõppeklassis saab kuulata audiokassette ja laserplaate, vaadata videofilme ning kasutada arvuteil individuaalõppeks mõeldud multimeediamaterjale. Õppija saab valida, millega ta soovib töötada, kui kaua ja millisel eesmärgil.

Õpikud paiknevad keeleklassi ukse taga avariiulil ning on grupeeritud keelte järgi.

Selveõppeklassis saab kasutada audio- ja videokassette, aga samuti laserplaate. ARHIIV

Komplekti kuuluvaid audio- ja videokassette ning laserplaate annab lugejapileti vastu välja laenutaja.

Kassette ja filme kuulata-vaadata saab individuaalselt nii keeleklassis kui ka muusikakeskuses.

Selveõppeks saab seadmeid kasutada klassi lahtiolekuaegadel, mil kohal on tehnik, kes ühtlasi laenutab klassis asuvail riiuleil leiduvaid materjale ning osutab tehnilist abi.

Keelekeskus kasutab ruumi nii tundide pidamiseks kui ka iseseisvaks tööks.

Klassitöö aitab ühtlasi tutvustada ja propageerida olemasolevaid õppematerjale ning selveõpet.

"Võtmega" harjutusmaterjal

Selveõpe peaks kujunema ja enamasti juba ongi keelekursuste täiendavaks komponendiks. On ju näiteks teksti kuulamise harjutamine tõhusam just individuaalse tegevusena, kus õppur saab vastavalt oma vajadustele tempot reguleerida ja linti tagasi kerida niipalju kordi, kui ta tarvilikuks peab.

Nii audiokassettide kui ka filmide juurde kuuluvad spetsiaalsed võtmega varustatud harjutusmaterjalid, mille abil õppija saab oma vastuste õigsust kontrollida.

Abiks on ka keelekeskuse õppejõudude poolt koostatud sõnastikud ja töölehed.

Mida arvab tudeng keeleõppimisest ülikoolis?

- Ei tasu ikka reformimise tuhinas kõike ümber teha ja vajalikku ära kaotada. Bolševismi on niigi palju. Kuidagi imelik on veel täna kirjutada keeleoskuse tähtsusest.
- Kas keeli on vaja õppida ülikoolis? Mis küsimus see on?
- Mitte ainult võõrkeeled ei peaks olema kohustuslikud, vaid ka eesti keele õppimine või siis teadmiste kordamine. Tudengite eesti keele grammatika läheb iga aastaga üha nõrgemaks. Veidi häbi, et (gümnaasiumi) abituriendina saavutad eesti keele grammatikas mingisuguse lae, ent see pole püsiv, nagu näha.
- Võõrkeeli peaks kindlasti ülikoolis õpetama, sest kus mujal tudengid neid õpivad, rahalised kursused pole kõigile jõukohased.
- Keeli on ülikoolis vaja õppida! Kunas siis veel?
- Eestlastel oleks kasulik läbida veel kord ka emakeele kursus. Keel kui väljendusvahend kuulub haritud inimese lähtepagasisse.
- Järjest enam tuleb suhelda mitte ainult oma kaasmaalastega, vaid ka teiste rahvaste esindajatega. Et saavutada võimalikult parem tulemus, on eelisolukorras ikka see, kes keeli oskab. Aga ka emakeeles peaks igakülgselt haritud inimesel olema häbi teha grammatilisi lapsusi.
- Keelekeskuse töö vajab igal juhul tunnustamist ning kindlasti peaks asi jätkuma vähemalt samas mahus ka tulevikus. Keelte õppimine on hariv ja kahtlemata väga loov töö, sest sellese annab integreerida mitu asja, et teha protsessi põnevamaks. Võtsin sügissemestriks ainsa vabaainena lisaks inglise keele, mis omakorda toetab teooriat, et kui esmakursuslased veel asjast palju aru ei saa, st ei ole veel kindlad, mida nad süvendatult õppida tahaksid, on olemas keeled, mida valida. Keelte õppimine annab ka suhteliselt palju ainepunkte.
- Keele õppimine treenib mälu. Kui oled õppinud 2-3 keelt, märkad kindlasti nende keelte sarnasusi. Järgmised jäävad meelde juba tunduvalt kergemini.
- Noores eas on parem mälu ja sellepärast on vajalik, et ülikoolis õpetataks võõrkeeli.
- On hädavajalik, et Tartu Ülikoolis õpetataks võõrkeeli, sest haridus koosneb ka suhtlemisoskusest.

Oma kodulehekülg

Niina Lepa
Saksa keele õpetaja

Alates septembrist on keelekeskusel oma kodulehekülg, mida saab lugeda eesti ja inglise keeles aadressil www.ut.ee/FLKE/.

Lehekülg annab üldist informatsiooni keelekeskuse ajaloost, tegevusest ja struktuurist. Üliõpilastel avaneb võimalus saada õppejõudude kontaktandmeid ja tutvuda mõne õppejõu elulooga. Edaspidi kavatseme üles riputada ka kursuste õppematerjale.

Lehekülg tutvustab lähemalt ka selveõppekabinetti, seal kasutatava õppematerjali kohta on plaanis koostada kataloog.

Kuna lehekülg alles valmib, ei ole seal veel väga palju informatsiooni, aga ta on pideval täiendamisel ja parandamisel.

Selge ja sujuva eesti keele poole

Anne Jänese
Eesti keele sektsiooni juhataja, eesti keele õpetaja

1996. aasta algul loodi keelekeskuse eesti ja vene keele sektsiooni baasil eraldi eesti keele sektsioon.

Uue struktuuriallüksuse loomise tingis asjaolu, et riiklik haridussüsteem polnud veel kindlustanud riigikeele valdamise sellist taset, mis lubanuks muukeelse kooli lõpetanutel võrdväärselt eesti abiturientidega hariduspõllul konkureerida. Kuna tol ajal oli teaduskondades ka venekeelseid õpperühmi, oli meie eesmärk valmistada ette üliõpilasi tulevaseks kutsetööks ja riigikeele tasemeeksami sooritamiseks. See oli valdavalt erialaga seotud kommunikatiivne keeleõpetus tulevastele spetsialistidele.

Metoodiline töö

Suur nõudlus oli ka põhiõppele eelneva korrektiivkursuse ning interdistsiplinaarsete valikkursuste järele. Samuti tehti praktilise eesti keele õpetust teaduskonna huvidest lähtuvalt.

Eriti suure töö tegid 1996-1998 ära sektsiooni õppejõud keelededaktika ja eesti keele kui teise keele õpetamise metoodikas. Võeti osa 3aastasest Kanada kolleegide korraldatud ja rahastatud projektist "Efektiivne keeleõpetus: põhimõtted ja praktika".

Osaleti kahes suvekoolis, külastati aktiivselt Kanada lektorite loengusarju, koostati kursusetöid jms. Kuigi ei saanud kaugeltki öelda, et kuuldu oli meile võõras, andis projektis osalemine ometi võimalusi oma metoodilisi oskusi süstematiseerida. Õppejõud said lisaks teadmistele ja New Brunswicki Ülikooli sertifikaatidele hea kogemuse koolitusseminaride kõrgest kultuurist.

Eesti keele suveülikooli tuldi eesti keelt õppima maailma väga erinevatest riikidest.

ARHIIV

Intensiivprogramm

Alates 1999. aasta sügisest suleti teaduskondades venekeelsed õpperühmad ja nii muutus meiegi õpetamise strateegia. Haridusministri määruse kohaselt suunati keelekeskusesse aastaks süvendatult eesti keelt õppima need vene noored, kes olid küll ülikooli sisse saanud, kuid kelle eesti keele oskuse madal tase ei võimaldanud kohe alustada õpinguid eestikeelses õpperühmas.

Keelekeskuses töötati välja intensiivõppe programm, mille kohaselt eesti keelt õpetatakse osaoskuste kaupa, 4-6 auditoorset keeletundi iga päev; lisaks mahukad kodutööd, erialalektüüri lugemine, tutvumine Eesti kultuurilooga.

Koolitundidega võrreldes tundus keelekursusel pakutu esialgu üliõpilastele kohati raske ja metoodiliselt võõravõitu. Sellest võib ka aru saada, kuna üldhariduskooli eesti keele õpe pole ka täna vaba autoritaarsetest ja vanameelsetest keeleõppemeetoditest.

Seetõttu on tulemus pahatihti arusaamatu – 8-10 aastat eesti keelt õppinud noore keeleoskus piirdub mõnigi kord vaid lihtlausete ja käibefraasidega. Meie õppejõudude eesmärgiks oli aga näidata, et paremaid tulemusi on võimalik saavutada, andes põhikoormuse ja -vastutuse üliõpilasele endale.

Keeleõpetaja kui konsultant ja nõustaja

Autoritaarsus ja õpetaja-õppuri vastandamine asendati kõrgkoolile sobivama õpisituatsiooniga, kus keeleõpetajal on konsultandi ja nõustaja roll. Keeleõpet planeeriti sagedasti rühmategevusena, rakendati ühisõppe strateegiat. See andis igale üliõpilasele võimaluse väärtustada iseendale oma õpitulemus ning anda ka rühmas endast parim.

Küsitlused näitavad, et eesti keele sektsioonis kasutatavat keeleõppemudelit hinnatakse kõrgelt.

Lisaks vene üliõpilastele mõeldud intensiivkursusele töötavad praegu algajate intensiivõpperühmad ka soome ja inglise keele baasil.

Praktilised kursused

Kuigi Tartu Ülikoolis on õppekeeleks eesti keel, näitab igaaastane kogemus, et paljud venekeelse gümnaasiumi lõpetanud vajavad siiski ka praktilisi eesti keele kursusi. Valikkursuste kuulajate seas on selliseid, kelle eesti keele oskus on passiivne ja kes tahaksid täiendada oma oskusi vestlustasandil.

Teine osa üliõpilasi valdab küll keelt suhtlustasandil, ent erialaterminoloogias ollakse kehval järjel (tulevased arstid, meditsiiniõed, majandusspetsialistid).

Kolmanda rühma moodustavad need, kes soovivad süvendatult õppida eesti keele funktsionaalset grammatikat, keskendudes grammatiliselt õigele väljendusoskusele, aga samuti ortograafia põhiküsimustele. Eraldi rühma kuuluvad magistri- ja doktoriõppe üliõpilased.

Seepärast püüame õpetamisel pöörata keeleoskuse arendamisel tähelepanu nii sotsiaalsele suhtlemisele, info vahetamisele kui ka grammatilise pädevuse kujundamisele.

Tänapäeva avatud ühiskonnas on kõrgkooli keeleõppejõu ülesanne viia üliõpilase keeleoskus võimalikult kõrge tasemeni, kus isik räägib selgelt ja sujuvalt, osaleb aktiivselt vestluses ja on võimeline asjakohaselt valima keelelist registrit.

Edu pant on areng

Eve Raeste
Eesti keele lektor

Huvi keeleõppe, sh eesti keele vastu ei rauge, vaid kasvab.

Õppijate sihtgrupid on muutunud ka ülikoolis, kuivõrd on muutunud ülikoolide roll rahvusvahelisel tasandil. Intensiivne kõrgkoolide rahvusvahelistumine sunnib meidki oma tegevust ajakohastama, seda eeskätt õppesuundades.

Üha keerulisem on säilitada head vormi olukorras, kus kasvab kõrgharidusse pürgivate õppurite arv ja suurenevad erinevused nende vahel.

Targa õpetaja professionaalsus ei kulmineeru meetodi avastamise või koolkonna rajamisega, vaid suutlikkuses sulanduda igavesti muutuva ajaga, suutlikkuses pidevalt uueneda. Uudsuse üllatus toob auditooriumi nooruse tormi ja tungi, peletades ainepunktide jahtijad või tuuletallajad.

Tehnoloogilised uuendused ja nende sotsiaalne omaksvõtt on loonud vajaduse uuel tehnoloogial põhineva õppe järele. Uue tehnoloogia kasutamine eeldab koolitaja professionaalsust ja tehnilist kogemust, aga ka uut lähenemisviisi õppeprotsessile tervikuna. Koolitajaidasjatundjaid juba on, aga neid võiks rohkem olla. Siit suund koolitajate koolitamisele.

Vastava didaktika väljatöötamine on aja nõue. Koondugem siis institutsionaalselt ja professionaalselt uuel tehnoloogial põhineva õppe sujuvaks integreerimiseks õppeprotsessi.

Uued trendid majanduses, muutused haridusparadigmas, õppimise ja töö läbipõimumine eeldab ka töö sisu muutumist, esitades uusi nõudmisi kvalifikatsioonile. Keeleõppe seisukohalt tähendab see rõhuasetust suurema individualiseeritusega kursustele, moodulõppe arendamisele, et paremini toetada erinevaid sihtgruppe nende erialasel ettevalmistamisel.

Aja faktori tähtsustumisega üldise globaliseerumise taustal vabastab õppija end sellega seotud piirangutest.

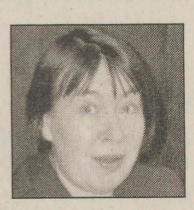
Olla vaba ajas tähendab suuremat paindlikkust valiku osas, aga ka suuremat vastutust tulemuslikkuse eest. Autonoomõppe näol oleme talle ta vabaduse säilitanud.

Teksti-, graafika-, pildi- ja heliversioonis õppematerjalide koostamine, kogumine ja katalogiseerimine erinevate sihtgruppide ja õpieesmärkide tarvis on jätkuv suund nii eesti keele sektsiooni kui ka kogu keelekeskuse tegevuses.

Üha elavnevast huvist Eestimaa, eesti keele ja kultuuri vastu räägivad ka keelekeskuse korraldatavad eesti keele suvekursused välismaalastele. Osavõtjate arv kasvab aastast aastasse. Kursuste käivitamisel oli soovijaid vaid algajate rühma. Kahel viimasel aastal on lisandunud mitme rühma jagu edasijõudnud tulevasi eurospetsialiste või lihtsalt huvilistest iseõppijaid. See on meie olulisi tegevussuundi, millest on välja kasvamas rahvusvaheline suveülikool.

Vilgas töö käib ka rannahooajal

Eesti keele suvekursustest räägivad koordinaator Ene Teemäe ja eesti keele õpetaja Heli Noor.

Kas teate, miks keelekeskuse eesti keele õpetajad on teistega võrreldes heledama jumega? Kõige magusamal rannahooajal, siis kui enamik kolleege uueks õppeaastaks veel jõudu ja energiat kogub, otsivad nemad jälle välja oma punased pliiatsid ja asuvad tööle.

H.N: Kui küsida endalt, millist uut keelt tahaksin vaba aja ning raha olemasolul õppida, siis oleksid need kas prantsuse või hispaania keel. Miks? Eelkõige sügavast huvist nende kultuuride vastu.

Küsitlenud mitmeid tuttavaid, miks õpiksid nad uut võõrkeelt, olid vastused põhiliselt kahesugused: mul on seda vaja, mind huvitab see kultuur. Kuid eranditult sooviti õppida n-ö suuri keeli.

Ameeriklasele, hispaanlasele või prantslasele (kui neil juhuslikult pole mõni vaarvanematest eestlane olnud) on eesti keel niisama eksootiline kui meile suahiili keel. Kusjuures viimast polnud nõus õppima ükski, kellega vestlesin, isegi mitte pealemaksmise korral. Miks? Tüüpiline vastus oli, et seda keelt ei lähe iialgi vaja, see keelekeskkond on liig kauge, võõras ja võib-olla ohtlikki! Miks aga tulevad nii noored kui vanad Ameerikast kuni Jaapanini just nimelt Eestisse eesti keelt õppima?

E.T: Kontingent on väga kirju. Laias laastus võib selle jagada kahte ossa. Ühe moodustavad inimesed, kellele see on vajalik edukateks õpinguteks või tööks. Seoses ELi laienemisega soodustatakse näiteks euroametkondades igati kandidaatriikide keelte õppimist. Nii osales meie viimasel kursusel seitse eurotõlki Brüsselist, kes on otsustanud võtta eesti keele oma töökeeleks, mis tõstab meiegi eneseteadvust. Üliõpilastele on stipendiume välja andnud ka haridusministeerium.

Teine suurem seltskond on need, kes tulevad siia isiklikel põhjustel – siin on väliseestlaste järeltulijaid, aga ka noormehi, kes on tutvunud Eestist pärit tütarlastega. Vahel on küll ka juhtunud, et tullakse ühe neiu pärast ja tagasi minnakse teise neiuga… Eesti naised on võõrsil endiselt hinnas!

H.N: Hämmastavalt palju on alati seikluste ning eksootika otsijaid. *Estonia! It sounded so funny! Sellepärast olen ma siin!*

E.T: Vahva on see, et kursusele tullakse vahel lausa perekonniti: ema tütrega, mees naisega jne. Panna efektiivselt tööle selline rühm, kus on koos niivõrd erinevatest keskkondadest ja erinevate ellusuhtumistega inimesed, ei ole kerge. Tänu meie fantastilistele õpetajatele on aga üldiselt kõik ikkagi laabunud, kuigi eks vahel ole tulnud konfliktegi siluda.

H.N: Kursuste sisse planeeritud loengud eesti kultuurist ja ajaloost ning ekskursioonid lisavad oma nüansi ja need on väga populaarsed. Lisaks Tartu muuseumidele oleme teinud pikemaid väljasõite kaugematesse paikadesse. See kõik annab keeleõppijale vajaliku kultuuritausta, mida on kindlasti raskem väljaspool Eestit peetavate kursustega luua.

E.T: Pateetiliselt väljendudes tahame suvekursuste korraldamisega enda peale võtta kultuurivahendaja rolli. Oleme juba kogenud, et Eestit teatakse maailmas järjest rohkem. Tänapäeval, mil aina enam rõhutatakse suurriikide keelte õppimise vajadust, mõjub väga värskendavalt nendesamade suurriikide kodanike huvi väikeriikide ja nende keelte vastu. See annab tunnistust, et üldistes maailmas toimuvates protsessides arvestatakse ilmsesti ka meie huvidega.

Eesti keele suvekursuste projekti käivitasid 1998. aastal praegused filosoofiateaduskonna dekaan prof Birute Klaas ja kaugkoolituskeskuse suveülikooli projektijuht Ülle Kesli. 2002. aasta suvel viib keelekeskus esimest korda läbi ka vene keele suvekursuse, püüdes olla sillaks vene kultuuri ja nende välisriikidest pärit huviliste vahel, kes mingitel põhjustel ei pea võimalikuks õppida vene keelt Venemaal.

Iidne ja moodne

Kaarina Rein
Ladina ja uuskreeka keele õpetaja

On arvatud, et nii ladina kui kreeka keele õppimine arendab loogilist mõtlemist sama hästi kui matemaatikaülesannete lahendamine.

Uuskreeka keel ei olegi väga uus nähtus, sest juba umbes 1500 aastat tagasi erinesid kreeka kirja- ja kõnekeel üksteisest tugevalt ning nii eksisteeris Kreekas juba siis kaks erinevat keelepruuki. Ehkki uus- ja vanakreeka keele suguluses ei ole vähematki kahtlust, ei tule üksnes vanakreeka keelt õppinutel tänapäeva Kreeka igapäevamiljöös vestlemisest midagi välja.

75% uuskreeka keele sõnavarast on küll pärit vanakreeka keelest, kuid hääldus on muutunud, mitmed vanakreeka sõnad on täiesti teise tähenduse omandanud ja kontaktid erinevate vallutajatega keelde mõndagi lisanud. Enamik laensõnu on pärit türgi ja itaalia keelest, viimastel aastakümnetel on suurt mõju avaldanud ka prantsuse ning inglise keel. Erinevate mõjutuste tulemuseks on uuskreeka keel, mida jõu ja kõlavuse poolest on võrreldud hispaania keelega, paindlikkuselt saksa keelega ja naiivselt südamlikkuselt vene keelega.

It's Greek to me

Nii ütlevad inglased ja ameeriklased, kui miski neile mõistmatu näib. Kreeka keele omandamiseks tuleb ära õppida uus tähestik. Nagu enamik Euroopa keeli, kuulub ka kreeka keel indoeuroopa keelkonda, kuid lähemaid sugulaskeeli tal seal ei ole. Teisi Euroopa keeli on suuremal või väiksemal määral mõjutanud ladina keel, ent kreeka keeles ladina baas puudub, tihti ei ole teiste indoeuroopa keelte oskamisest abi seal, kus see ootuspärane. Uuskreeka keele ortograafia on raske ja häälduspildist erinev ning õigekiri valmistab raskusi kreeklastele endilegi.

Uuskreeka keelt on TÜs õpetatud 1994. aastast alates, algul oli see fakultatiivne õppeaine klassikalise filoloogia erialal. 1998. aastal hakati uuskreeka keelt õpetama keelekeskuses. Uuskreeka keel on huvi pakkunud erinevate erialade üliõpilastele.

Õppetööd raskendab praegu uuskreeka-eesti sõnastiku puudumine, kuid selle koostamine saab ehk lähitulevikus teoks. Siiani on kõik õppevahendid muretsetud õppejõu oma ressurssidega, tulevikus loodaks ka ülikoolilt abi saada.

Mitmed üliõpilased on oma uuskreeka keele oskust täiendanud Ateena või Thessaloniki ülikooli suvekursustel. Kraadiõppuritel ja teadustöö tegijatel on võimalik taotleda ka pikaajalisemat stipendiumi (Kreeka) Riiklike Stipendiumite Fondist või A. Onassise Fondist. Üliõpilaste huvi õppimisvõimaluste suhtes Kreekas üha kasvab, ja jääb vaid loota TÜ edukale koostööle Kreeka ülikoolidega ning ulatuslikele kultuuri- ning teaduskontaktidele Kreeka Vabariigiga.

Ladina keel – Euroopa kultuuri lahutamatu osa

Kui kreeka keele kohta on väidetud, et see koosneb vaid eranditest, siis ladina keelt iseloomustavad ranged reeglid. Vanade roomlaste jaoks olid tähtsad loogika, kord ja organisatsioon ning nende keel on samuti asjalik, kuiv, lakooniline ja paindumatu.

Ladina keele õpetamine on jagatud keelekeskuse ja klassikalise filoloogia õppetooli vahel. Keelekeskuse pärusmaaks on ladina keele kursused arstiteaduskonnale ja filosoofiateaduskonna ajaloo, filosoofia, vene keele ja kirjanduse ning eesti keel võõrkeelena erialadele.

Kursuste eesmärk on algteadmiste andmine kunagisest ülikooli õppekeelest.

Ladina keel on Euroopa kultuuri lahutamatu koostisosa, nagu ka J. S. Bachi muusika, Leonardo da Vinci maalid jm.

Ladina keele tundmine aitab paremini mõista nii teisi keeli kui ka meie emakeeles esinevaid võõrsõnu. Paljud ülikoolieluga tihedalt seotud sõnad on tulnud ladina keelest, veelgi olulisem on vanade roomlaste keel teadusterminoloogias. Eesti kõnekeeles ja ajakirjanduses kasutatakse tihti ladinakeelseid väljendeid ja nendest arusaamine, s.o elementaarse ladina keele oskus ei tohiks kellelegi kahju teha.

Keelekeskuse meditsiinilise ladina keele kursus annab ülevaate meditsiinitöötajaile vajaminevast grammatikast, et ei tekiks probleeme õigete käändelõppude leidmisega diagnoosi panemisel ja retsepti kirjutamisel. Tihti eelistavad arstid ladina keele õppimisele teistsugust lahendust – vigase keele varjamist loetamatu käekirjaga.

Probleemid

Filosoofiateaduskonna õppetöö ladina keele kursusel toimub Saksamaal ja Suurbritannias välja antud ladina keele õpikute alusel – Eestis ei ole veel ühtegi humanitaaraladele sobilikku õpikut üllitatud. Ladina keel kuulub aga kindlasti humanitaarhariduse juurde.

Probleemiks on ladina keele õpetamisel kursuste lühidus, paljudel erialadel kestavad loengud vaid ühe semestri.

Eestlastel tekivad ladina keele õppimisel teistsugused raskused kui sakslastel või inglastel, seepärast tuleks ladina keele õpikud koostada sõltuvalt sihtgrupi emakeelest. Lähitulevikus on ilmumas ladina keele õpik meditsiinierialadele.

Jaapan, kaugel või lähedal?

Jaapani keelt õpetatakse keelekeskuses juba viiendat aastat

Eri Miyano
Jaapani keele külalislektor

Keelekeskus õpetab juba viiendat aastat Euroopa keelte kõrval ainsa "päris" Aasia keelena jaapani keelt – naljaga pooleks, aga türklased kipuvad ju teadagi viimasel ajal pigem Euroopasse.

Praegusel euro-ootuse ajal on keelekeskuse pakutav jaapani keel ehk omamoodi tasakaalustavaks õpivõimaluseks, sest maailm ei koosne sugugi mitte ainult õhtumaadest ja uuest mandrist.

Võimalust end jaapani keeles harida pakutakse mitte ainult ülikooli tudengitele, vaid kõigile huvilistele.

Neljal kursusel 50 inimest

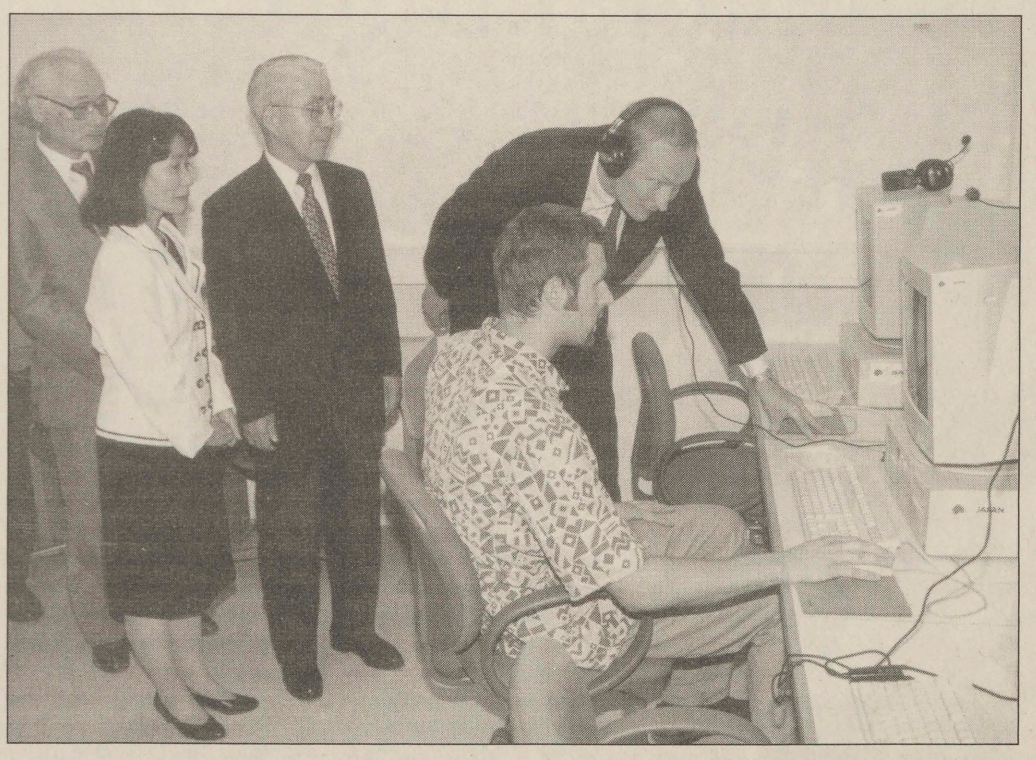
Huvi jaapani keele vastu ei olegi väga väike, praegu on neljal kursusel kokku ligi 50 inimest. Kust tekib üliõpilasel idee õppida jaapani keelt? Seda keelt ometi ju ei kuule ega näe siinkandis, eestlaste-jaapanlaste isiklikke kontakte ka pole eriti tihedalt olnud.

Ons jaapani keele õppijad lihtsalt keelehuvilised, kes tahavad igat keelt natukene õppida või ajendab neid hoopis konkreetne huvi?

Jaapan huvitab

Üks osa jaapani keele huvilistest on kunagi tegelnud või tegeleb praegugi mõne idamaise võitluskunstiga ning see harrastus on nende keelehuvigi sünnitanud.

Osa näeb huvi teket ja arengut seonduvat erialaga – kes kavatseb oma kursusetööd või miks mitte ka diplomitööd kirjutada või kirjutada Jaapaniga mingit moodi seotud teemal, kes soovib minna Jaapanisse edasi õppima jne.

1999. aastal avatud selveõppekabineti tehnilisi võimalusi tutvustab tollane üliõpilane Priit Pajos rektor Jaak Aaviksoole ja Jaapani suursaadikule. ARHIIV

日本は近い

Uus tendents, mida viis aastat tagasi veel märgata polnud, on see, et noortel on senisest rohkem kokkupuuteid Jaapani popkultuuriga, eeskätt animafilmidega, ja soov õppida jaapani keelt on oma alguse saanud sealt.

Silmaring avardub

See on igati rõõmustav, et eestlaste jaoks pole Jaapan enam ainult üks sageli fetišeeritav kauge, müstiline ja pika traditsiooniga maa, kus on kõik asjad eksootiliselt omamoodi võõrad ja põnevad, vaid üha enam on Jaapan muutumas eestlastele nendega samas aegruumis eksisteerivaks riigiks, kelle kultuur on nauditav ning mõistetav ka ilma eriliste eelteadmisteta.

Arvestades suurt huvi, olen koostöös heatahtliku annetajaga Jaapanist püüdnud tutvustada tunniväliselt jõudumööda Jaapani filme ning huvilistest on saanud juba väike filmiring.

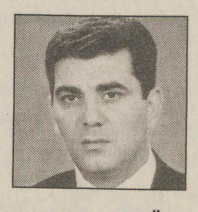
Keeleõppimise motiividest rääkides on igati positiivne see, et tudengid võtavad jaapani keele õpet kui üht silmaringi avardamise viisi. "Iga uue keele õppimine annab midagi juurde, eriti kui see on tõesti teisest keelkonnast ja täiesti omamoodi reeglitega," leiab üks üliõpilane. Tõesti, jaapani keel on hoopis teistsugune keel võrreldes nendega, mida enamik üliõpilasi on seni õppinud.

Jaapani keele õpinguid tuleb suisa nullist alustada – nii tuleb alustada madalamalt kui esimese klassi laps, kellel tavaliselt kooli tulles tähestik ikka selge on. Seetõttu nõuab jaapani keele õppimine paljude arvates rohkem aega ja pingutust kui "tavaliste" (Euroopa) keelte õppimine.

Lisaks tähestikele õpitakse veel kandzisid e hiina hieroglüüfe, mis võivad valmistada nii peavalu kui ka rõõmu – kalligraafia on tudengite seas populaarne tunniväline tegevus.

Tore on kuulda tudengite tõdemust, et mida rohkem nad õpivad, seda laiemaks ja üldisemaks lähevad nende huvialad. Tunnistab ju see, et keele õppimine pole ainult grammatika ja sõnavara omandamine, vaid avardab maailmapilti ja rikastab elu.

Kas türgi keel on meie sugulaskeel?

Hagani Gayibli
Türgi keele õpetaja

Esimesed türgi keele tunnid toimusid Tartu Ülikoolis 1961. aastal. Keelt hakkas õpetama tuntud polüglott Pent Nurmekund.

Kahjuks piirdus see tollal vaid paari õppeaastaga. Järgnes ligikaudu 30aastane paus. Ülikooli auditooriumides hakkasid türgi keele tunnid taas toimuma 1993. aastal. Õppetundidest võtsid alguses osa ainult mõned huvilised. Õppetöö toimus esialgu ülikooli orientalistika kabineti egiidi all, alates 1997. aastast keelekeskuse juures.

Ajaloolaste väiteil viivad kõige vanemad jäljed türgi keelest sumerlaste juurde. Teisalt aga kuulusid hallidel aegadel türgi ja eesti keel väidetavalt ühte keeltegruppi ning moodustasid uurali-altai keelkonna. Aja möödudes ja inimeste rändamise tulemusena toimus paratamatu lahknemine: moodustusid uurali ja altai keelkonnad. Vaatamata geograafilisest distantseerumisest tingitud erinevuste süvenemisele türgi ja eesti keele vahel, on siiani säilinud hulgaliselt grammatilisi ja verbaalseid sarnasusi.

Esimene türgi ja eesti keelt võrdlev uurimistöö valmis Tartu Ülikoolis juba 19. sajandil, mil Johann Ferdinand Wiedemann püüdis tõestada nimetatud keelte ühist päritolu. Sellest ajast on Tartu Ülikoolis tehtud mitmeid türgi keele ja türklastega seonduvaid uurimusi.

Kui Eesti kuulus veel Nõukogude Liidu koosseisu, oli Tartu Ülikooli üliõpilastel ainus võimalus türgi keelt ja turkoloogiat (välja arvatud P. Nurmekunna õppetunnid) õppida kas Moskva, Leningradi, Taškendi või Bakuu ülikoolides. Arvestades üliõpilaste üha kasvavat huvi Türgi, türklaste ja türgi keele vastu avati tänu Tartu Ülikooli ja Vilniuses asuva Türgi Suursaatkonna vahelisele koostööle 12. jaanuaril 1998. aastal türgi keele kabinet. Selles on nüüd suurepärased võimalused nii türgi keele õppimiseks, algteadmiste omandamiseks turkoloogia kohta kui ka türgi maailmaga tutvumiseks.

Tudengite seas läbiviidud küsitluste põhjal selgub, et väga oluliseks peetakse tulevikus majandussuhete arendamist Türgiga ja silmaringi avardamist – teist laadi kommete ja traditsioonide ning religiooni alustalade tundmaõppimist. Samas leidub üliõpilasi, kes otsivad eksootilist vaheldust rutiinsesse argipäeva. Eestlaste aasta-aastalt paranev majanduslik seis ning sellega kaasnev võimalus reisida on samuti meelitanud tudengeid türgi keelt õppima. Tähtsaks peetakse fakti, et türgi keel on üks räägitumatest keeltest maailmas. Välja toodi veel mitmeid isikliku eluga seotud põhjusi.

Tublimatel türgi keele õppijatel on nüüd võimalus osaleda igal aastal Ankaras või Istanbulis toimuvatel suveülikoolide keelekursustel, millest siiani oli osa võtta saanud vaid paar üliõpilast. Lisaks sellele on sõlmitud Tartu Ülikooli ja ühe mainekama Türgi kõrgkooli Bilkenti vahel koostööleping, mis võimaldab meie üliõpilastel tulevikus õppida Bilkenti Ülikoolis.

Võõrkeele õppimise 10 kuldreeglit

- Õpi regulaarselt – parem iga päev natuke kui üks kord nädalas mitu tundi järjest.
- Hoia alati käepärast kompaktne abimaterjal: sõnad, reeglid, tekstid.
- Mitmekesista oma õppetegevust – täna loe, homme kuula, ülehomme tegele grammatikaga, siis kirjuta jne.
- Õpi uusi sõnu kontekstis, ära õpi neid pähe nimekirjana.
- Püüa lugeda võimalikult palju, isegi kui tekstist esialgu hästi aru ei saa.
- Õpi võimalikult palju pähe.
- Harjuta end kasutama igapäevaseid väljendeid "minu arust", "selles mõttes, et", "laske mul veidi mõelda" – see kõik on vajalik juhul, kui on vaja veidi aega võita, et järgnev fraas enne välja ütlemist läbi mõelda.
- Keel on kindlus ja seda tuleb vallutada igast küljest kõigi vahenditega, sellepärast tuleb kasutada igat väiksematki võimalust õpitu kasutamiseks, et lugeda, rääkida ja kirjutada õpitavas keeles.
- Ära karda vigu, neist õpitakse. Liigne tagasihoidlikkus ei tule siin kasuks.
- Kasuta aega, mis muidu kaotsi läheks – sõidu ajal linnaliinibussis, kellegi vastuvõttu oodates jne.

Vene keele tunnid kultuurikontekstis

Ljudmilla Vedina
Vene keele sektsiooni juhataja

Vene keele õpetamise peamiseks eesmärgiks on olnud erialakeele õpetamine – osata suhelda, lugeda kirjandust, esineda konverentsil.

Seda on vaja olnud kõigil: arstidel, juristidel, matemaatikuil, bioloogidel, ajakirjanikel, filoloogidel, majandusteadlasteled jt. Erialakeelt õpetame ka praegu, kuid erialakeele tundide arv on viimase aastakümnega tunduvalt kahanenud. See on ka arusaadav: suurem koormus langes inglise ja saksa erialakeele omandamisele.

Viimasel kümnendil uus suund

1993. aasta algusest on keelekeskuse vene keele õpetajad õpetanud vene keelt palju ka ülikooli õppima tulnud välisüliõpilastele. Sellest ajast on vene keele õpetamine saanud uue ja huvitava suuna: keel läbi kultuuri. Kultuuridevahelisel suhtlemisel hindavad inimesed suhtluspartnerit oma enda rahvuskultuuri positsioonilt. Oma kultuuri väärtused ja normid mõjutavad ka võõra kultuuri nägemist.

Seega puutub vene keele õpetaja tihti kokku üliõpilastel väljakujunenud püsivate stereotüüpidega. Mida vähem teab tudeng Venemaast ja venelastest, seda rohkem on tal negatiivseid stereotüüpilisi ettekujutusi. Vene keele tundides arendamegi üliõpilaste kultuuridevahelist dialoogi. Nii on vene keele õpetajal üks täiendav missioon – olla vahendajaks oma ja võõra kultuuri vahel.

Õpetaja meeldivas vahendaja rollis

Praktikuna tahaks öelda, et see vahendaja roll mulle väga meeldib. Kõigepealt sel lihtsal põhjusel, et saan kustutada noorte inimeste teadmisjanu ja tutvustada neile Venemaa kultuuri, ajalugu ja tänapäevaelu, venelaste kombeid, anda sügavaid taustteadmisi.

See roll on mulle huvitav ja pakub naudingut, kuna taoline lähenemine vene keele õpetamisele võimaldab teha keeletunnis koostööd õpetaja ja õppija vahel. Otsime koos vastuseid paljudele küsimustele, nagu näiteks miks on Venemaa nii ebastabiilne, missugune poliitiline süsteem sobib Venemaale, kuidas venelased näevad demokraatiat, miks nad nii usuvad oma "tsaare" ja juhte, mida nad ise arvavad oma riigi tulevikust, mida nad usuvad ja millele loodavad, milline on nende väärtuste süsteem, mille üle on nad uhked, mida on venelastes rohkem: Aasiat või Euroopat, millest nad nii kaua vestlevad kaetud laua taga, miks nad armastavad laulda ja milliseid laule, milliseid tähtpäevi ja pühasid venelased eriti tähtsaks peavad.

Et ettekujutus Venemaast oleks täiuslikum, oleme igal õppeaastal korraldanud ekskursioone ja õppereise Venemaale: Sankt-Peterburgi, Moskvasse ja Suur-Novgorodi. Parem üks kord näha kui sada korda kuulda. Veel parem on elada nädal aega vene perekonnas. Nii viibis suvel väike rühm üliõpilasi nädalasel kulturoloogilisel praktikal Sankt-Peterburgis.

Selle uue suuna arendamine vene keele õpetamisel on kahe viimase aasta jooksul juurde toonud vene keele sektsioonile kaks teaduskraadi ja kolm uut õpikut.

Õlg õla kõrval noorte kolleegidega

Tiina Zobel
Prantsuse keele õpetaja

Prantsuse keele õpetajaid on keelekeskuses nii vähe, et iseseisvat keelesektsiooni me veel ei moodusta.

Üliõpilaste huvi prantsuse keele vastu on aga nii oluliselt kasvanud, et kõigi soovijate keelerühmadesse mahutamisega on suuri raskusi.

Selles positiivses arengus on väga suur roll Eestis asuval Prantsuse Suursaatkonnal, kes on väga aktiivselt tegelnud prantsuse keele õpetuse edendamisega nii üldharidus- kui kõrgkoolides. Tänu nende abile on ka meil kenad uued õpperuumid ning rikkalik kaasaegsete õppematerjalide ja abivahendite valik. Prantsuse riigi toetusel on meie keeleõpetajail olnud mitmeid võimalusi end erialaselt täiendada nii Eestis kui Prantsusmaal.

Viis-kuus aastat tagasi toonase Prantsuse kultuuriatašee Catherine Suard'i ja TÜ prantsuse lektori Eva Toulouze'i poolt keeleõppe edendamiseks välja pakutud idee koondada kõik ülikoolis prantsuse keelega tegelevad üksused ühte nn prantsuse ruumi, on nüüdseks teostunud! Samast lennukast ideest sai ju alguse terve uus keeltemaja ülikooli peahoone vastas ning tolle väärika hoone teine korrus on nüüd tervenisti prantsuse keele ja kultuuri päralt. Sõbralikult jagavad siin õppe- ja tööruume prantsuse filoloogia osakond, keelekeskus ja Prantsuse Teaduslik Instituut.

Uues keeltemajas töötamise eelis on võimalus lävida prantsuse keelt kõnelevate kolleegidega. Ülikooliga seotud prantsuskeelsed inimesed moodustavad juba pisikese kogukonna! Keelekeskuse tööga seotult mainiksin esmalt Philippe Hâche'i, kes pikaajalise lepingu alusel Prantsuse riigiga teeb õppetööd nii prantsuse keele osakonnas kui ka keelekeskuses ning on meie tööruume jagavate üksuste tööd koordineeriva üksuse, Prantsuse Uuringute Keskuse juhataja.

Lisaks Philippe Hâche'ile töötavad meiega õlg õla kõrval noored Prantsuse stažöörid-keeleõpetajad, kes TÜ keelekeskuses sooritavad oma "prantsuse keel võõrkeelena"-praktikat. Tänavused kaks stažööri Cathy Planet ning Lauredith Bodet on siin juba neljas vahetus, st süsteem toimib neljandat aastat. Noorte kolleegide töö laabub edukalt ning eluga kohanemisel erilisi raskusi ei paista olevat. Cathy muljed on ka pärast kahekuist töötamist soodsad: "Stažöörina leian, et siinsed töötingimused on peaaegu ideaalsed ning minu esimesed kokkupuuted nii kolleegide kui üliõpilastega osutusid palju positiivsemaks kui ma lootnud olin!" Ka Lauredith, kes saabudes oli üllatunud meie õppurite kinnisest olekust ja läbitungimatust ilmest, tundub olevat kohanenud eestlasliku temperamendi ilmingutega.

Lisaks üldkeelekursustele annavad prantslannad ka ettevalmistuskursusi DELFi (rahvusvaheliselt tunnustatud prantsuse keele diplom) ja DALFi (süvendatud keeleõppe diplom, nõutav ülikooliõpinguiks Prantsusmaal) eksamiteks. Tore on tõdeda, et neile kursustele registreerunud üliõpilaste seas on üha rohkem neid, kel tõsine kavatsus üks või teine diplom omandada. Üha rohkem tuleb üliõpilasi, kes juba kasutavad keelekeskuse prantsuse keele oskust oma tulevase karjääri kujundamisel.

Saksa ja prantsuse keele sektsioon

Kaire Puusepp
Sektsiooni juhataja, saksa keele õpetaja

Praegu veel saksa ja prantsuse keele sektsiooni nime kandva üksuse ampluaa on õpetatavate keelte suure arvu tõttu palju laiem.

Meie töö on õpetada üldkeelt, mille oleme jaotanud kolme astmesse, muuhulgas saksa keelt ka neile, kelle emakeeleks on vene keel. Väga oluliseks peame oma erialakeele kursusi. Erialakeelt pakume tulevastele juristidele, ajaloolastele, teoloogidele, majandusteadlastele, eesti filoloogidele, loodusteadlastele ning sotsiaalteaduskonna üliõpilastele. Koostame õppevahendeid, meie juures saab teha keeleteste ning olulised märksõnad meie töös on kultuuridevaheline kommunikatsioon ja võrdlev grammatika.

Mida me pakume oma üliõpilastele? Püüame neile lähemale tuua teiste maade kultuuri ja kombestikku, oleme abiks neile õigete õngede väljavalimisel ning anname ka esimesed õppetunnid kalapüügis. Teistele, kes juba vilunud kalapüüdjad, pakume võimalust pista nina virtuooside saladustesse ja ära õppida kõrgema pilotaaži kaelamurdvaid trikke.

Meie sooviks on olla abiks seal, kus meid vajatakse, ning neile, kes meid vajavad. Selle nimel õpime ka ise pidevalt juurde.

Kaasaegne keeleõpe ei tähenda ju enam ammu ainult õpikut, lisandunud on tehnilised vahendid, mis annavad suurepäraseid võimalusi muu hulgas ka keelte õppimiseks ja õpetamiseks. Täna oleme rõõmsad praktiliselt piiramatute võimaluste üle, mida pakub internet ning jagame meelsasti oma rõõmu ka üliõpilastega. Tõestuseks, et oleme õigel teel, on järjest suurem tung meie keelegruppidesse.

Miks õpivad üliõpilased vene keelt?

Huvitav keel, huvitav rahvas, huvitav ajalugu.

Kristo

Eestlased näevad venelastes ja vene keeles tihti ohtu oma rahvale, kuid isiklikke tuttavaid hindavad nad väga positiivselt. Minu jaoks on venelased väga sümpaatsed ja huvitavad. Nad on temperamentsed, energilised, spontaansed. Nendes on rohkem elujõudu, nendega on kerge sõbraks saada.

Tuulikki

Esmapilgul võib venelane tunduda sünge ja kinnisena. Kuid see on mask, mille taga peitub venelase tõeline nägu: nad on avatud ja sõbralikud. Venelase piiramatu ja salapärane hing on see, mida tahaks tundma õppida.

Maarika

Venemaa on nii suur, et ei oskagi kohe öelda, missugune on tüüpiline venelane. Arvan, et ka venelased ise ei tea seda. Nende filosoofid ja nad ise aina otsivad vastust küsimustele: kes me oleme ja mida teha.

Sarah

Minu põhieesmärk sellest tunnist on saada niipalju kõrva taha vene keelt kui võimalik. Nimelt kaotasin töökoha konkursil just vene keele pärast.

Triin

Ma ei tea, kas see on Venemaa eripära, aga midagi on seal riigis teisiti. Võiks öelda, et valesti, sest miks ei suuda ta areneda kaasaegseks demokraatlikuks ühiskonnaks. Ma ei saa aru, miks ei käi seal asjad loogilist rada pidi.

(anonüümne)

Venemaa on kahtlemata suurriik nii oma mõõtmetelt, mõjuvõimult kui ka kultuurilt... Venemaast rääkides tuleb kindlasti vahet teha suurlinnadel ja kolkaküladel. Ei saa aru, miks viimastes on elu seisma jäänud, miks lihtne vene inimene on nii vähenõudlik.

(anonüümne)

La bella linqua italiana

Niina Aasmäe
Inglise ja itaalia keele õpetaja

Keelekeskuses on võimalik õppida itaalia keelt kuni 2,5 aastat. Suurt abi on meile osutanud Itaalia Suursaatkond Eestis, kes on Itaaliast emakeelseid õppejõude vahendanud. Nõnda viibib meil siin praegu külalislektorina dr Pietro Lauretta, kelle õpetada on need üliõpilased, kellel esimesed sammud itaalia keele omandamisel juba tehtud.

Suursaatkond korraldab Itaalia välisministeeriumi kaudu ka meie varustamist raamatute ja teiste õppematerjalidega. Mitmel aastal on meie üliõpilastel olnud head võimalused osaleda stipendiaatidena suvekursustel Perugia ja Siena ülikoolide juures.

Keelekeskuses ka soome keel

Niina Nisula
Soome keele õpetaja, Tampere Ülikool

Keelekeskuses on soome keelt õpetatud aasta jagu.

Õpetajatena töötavad Soome Instituudi Tartu osakonna praktikandid, kelle praktika kestab ühe semestri. See ongi praegu soome keele õpetuse üks suuremaid probleeme, sest raske on pakkuda kvaliteetset ja eelkõige järjepidevat õpetust, kui õpetajad nii tihti vahetuvad või kui alati pole kindel, kas Soome Instituudil õnnestub leida sobiv praktikant. Eelmine praktikant Satu Nummi tegi oma tööd väga kohusetundlikult ja varustas mind tööjärge üle andes põhjaliku ülevaatega.

Satu endised õpilased said aga kindlasti üllatuste osaliseks, sest mina näiteks ei kasuta tundides eesti keelt, kuna minu eesmärk on õpetada soome keelt soome keeles. Algajate rühmas sellist üllatust loomulikult polnud, sest nad on algusest peale harjunud sellega, et seletused antakse soome keeles. Teisest küljest on õpetajate vahetumisel ka head küljed, sest õpilased saavad kuulata erinevate õpetajate tunde.

Senine kogemus on näidanud, et huvi soome keele vastu on suur. Kursustele tulijaid on palju, vaatamata sellele, et erilist reklaami ei tehta. Algajate rühmas on käesoleval semestril 32 üliõpilast. Soovijaid oli rohkem, aga neil olime sunnitud paluma kevadsemestrit oodata. Edasijõudnute rühmad said peaaegu täis juba kevadel, kui Satu kevadised üliõpilased end jätkukursusele registreerisid.

Nüüd, kui pooled soome keele tundidest on läbi, võin kinnitada, et oleme mööda soome keele redelit tükk maad ülespoole roninud. Loodan, et võimalikult paljud jätkavad seda teekonda veel edaspidigi. Tuleviku peale mõeldes oleks kõige parem, kui keelekeskuses töötaks põhikohaga soome keele õpetaja. Seni aga on tähtis, et koostöö Soome Instituudi ja keelekeskuse vahel jätkub.

Meil õpituga saab Rootsis hakkama

Tiina Mullamaa
Inglise ja rootsi keele õpetaja

Rootsi keele kursused on populaarsed.

Tänu väga headele suhetele Rootsi Instituudiga on meil kasutada head õppematerjalid (nt klassikomplekt õpikut "Svenska utifrån" koos kassettidega, ajakiri Vi, mitmed raamatud sarjas "En bok för alla" jne) ja perioodikat. SI aastakataloogi AV-materialet alusel on võimalik tellida videofilme ja helikassette tekstide ja lauludega, mille kasutamine mitmekesistab keeletunde.

Rootsi keele kursused vältavad keskmiselt 2 semestrit, kuid kellel on sügavam keelehuvi, võtavad rootsi keele sageli kõrvalaineks, seda küll juba skandinavistika kabineti juures.

Mitmed üliõpilased on täiendanud end Rootsi Instituudi suvekursustel või saanud ka stipendiume erialaõpinguteks Rootsi ülikoolides (nt Birgit Kibal ajaloo osakonnast). Kahjuks on tagasiside napp, kuid on rõõmustav, et keelekeskuse pakutava väheste tundide arvu läbinud saavad keele emamaa ülikoolides, arhiivides ja raamatukogudes hakkama. Viimastel aastatel on mitmel kursuse läbinul olnud võimalus osaleda projektis Mälardalensambassadörer, mis hõlmab keelekursust ja kolmenädalast praktikat Mälardaleni kommuunides.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

2. november 2001

NR. 34 (2072)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

Interaktiivne andmebaas www.juridica.ee

Eile esitleti TÜ õigusteaduskonna, MicroLink Süsteemide ja sihtasutuse Iuridicumi koostööna Iuridicumi andmebaasi – www.juridica.ee.

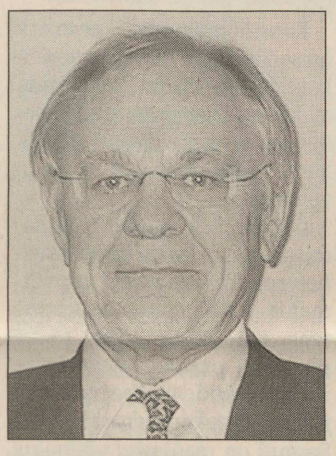
Eelkõige juristkonnale, aga ka kõigile juurahuvilistele mõeldud interaktiivne andmekogum hakkab lähitulevikus koondama juura-alast teavet.

"Eeldatavasti pakub loodud andmebaasis huvi eelkõige digitaalne Juridica – Eesti ainukese universaalse õigusajakirja võrguversioon. Järgmisel aastal oma ilmumise 10. aastakäiku tähistavas Juridicas on seni ilmunud enam kui 900 nimetust artikleid, kommentaare ning ülevaateid," kommenteeris sihtasutuse Iuridicum juhatuse liige dr Peep Pruks.

Juridicale lisaks on kättesaadav Juridica Abstract, mis süstematiseerib artiklite ingliskeelseid kokkuvõtteid. Välislugejale on mõeldud ka ingliskeelne rohkem kui 100 õigusteaduslikku artiklit koondav digitaalne Juridica International. Law Review. University of Tartu. Lisaks jõuavad andmebaasi kaudu tudengiteni loengukonspektid, olulisemad bakalaureusetööd ning kaitstud magistri- ja doktoritööd.

Tehnoloogiainstituuti juhib Tõive Kivikas

Andres Toode

1. oktoobrist on Tartu Ülikooli tehnoloogiainstituudi asutajadirektoriks TÜ külalisprofessor Tõive Kivikas (pildil), kelle ülesanne on instituudi käivitamine.

"Luua struktuur, mille ülesandeks on turule viia Tartu Ülikooli teadmised ja kompetents, see on minu jaoks korralik väljakutse," tunnistas Kivikas.

Uuel instituudil on Kivikase sõnul eelkõige kaks ülesannet: pakkuda Tartu Ülikooli akadeemilisele perele paremaid võimalusi teaduse tegemiseks ja seeläbi lisaväärtuse loomine ning teiselt poolt toetada ja hõlbustada Tartu Ülikoolis loodud kompetentsi praktikasse rakendamist. "Mõlemad ülesanded on üksteisega tihedalt seotud, üks toetab teist ja vastupidi," selgitas Kivikas. Eesmärgi täitmiseks hakkab instituut toetama ja hõlbustama teadlaste ideede realiseerimist nii tehnilise baasi kui ka turundusalase *know how*ga.

Milliseks täpselt loodav struktuur kujuneb ja kuidas ta sobitub juba olemasolevate Tartu Ülikooli ja Tartu linna tehnoloogia arendusüksustega, on Kivikase sõnul veel vara rääkida. "Sellise valdkonna arendamiseks loodavat struktuuri ei saa administratiivselt ette kirjutada. Enne ikka teadlased ja nende ideed ja alles seejärel vaatame, milline struktuur sobituks nende ideede toetamiseks kõige paremini," rääkis Tõive Kivikas ja lubas küsimuse juurde tulla tagasi paari kuu pärast, kui on kaardistatud Tartu Ülikooli võimalused ja soovid tehnoloogia arendamisel.

Nii innovatiivsete ideede turustamise kui ka seda turustamist toetavate struktuuride loomisega on Tõive Kivikas tegelnud viimase kahekümne aasta jooksul nii Euroopas, Aasias kui Ameerikas. Tõive Kivikas lõpetas Lundi Ülikooli 1964. aastal tuumafüüsika erialal ja kaitses sealsamas filosoofiadoktori kraadi 1971. aastal. Töötanud kuni 1974. aastani õppejõuna Lundi Ülikoolis, siirdus Kivikas seejärel eraettevõtlusse, töötades tehnoloogia valdkonnas tegutsevate Euroopa suurettevõtete tippjuhina. Tõive Kivikas on kuulunud arvukate ettevõtete nõukogudesse, on Rootsi Kuningliku Inseneriteaduste Akadeemia liige ja Euroopa Füüsikute Ühingu liige.

Prints külastab ülikooli

Varje Sootak

Teisipäeval, 6. novembril külastab Eestis külaskäigul viibiv prints Charles ka Tartu Ülikooli.

Päevakavas on kohtumine rektori Jaak Aaviksooga ning üliõpilastega TÜ Ajaloo Muuseumis. Üliõpilaste hulgas on ka ajakirjanduse ja kommunikatsiooniosakonna vene keeles kirjutavad üliõpilased, kelle koolitamist toetab Briti saatkond.

Tänavu jaanuaris sõlmiti vastav koostööleping, mille alusel toetab Briti saatkond kolme aasta jooksul kokku 50 tuhande Inglise naelaga. Projekti eesmärk on välja arendada vene keeles kirjutavate ajakirjanike koolitust TÜs.

Eesti kooliõpilased vajavad nii sügavate erialateadmiste kui meisterlike pedagoogioskustega õpetajaid. ARHIIV

Haridusteaduskonnast

Jaak Aaviksoo
TÜ rektor

Ülikool ja eesti kool vajavad tugevat ja uuenenud haridusparadigmale tuginevat haridusteaduskonda ja selle lõpetajaid.

Pikemat aega on Eestis jõudu kogunud arusaam vajadusest astuda otsustavaid samme meie hariduskeskkonna kaasajastamiseks ja mõistmine, et selle kujundab eelkõige valitsev haridusparadigma ning määravad õpetatava sisu ja õpetaja – õppekava ja õpetajakoolitus.

Seetõttu oli ülikooli otsus asutada haridusteaduskond ühiskonna poolt toetatud strateegiline otsus, mis kohustab ülikooli tegema omalt poolt kõik, et ühiskonna ootustele ja lootustele vastu tulla. Mul on siiralt hea meel, et ülikool selle väljakutse vastu võttis.

OECD haridusülevaatest

Ent me peame endale aru andma, et see on väga tõsine ja äärmiselt raske ülesanne. Tsiteerin Eesti kohta OECD koostatud haridusülevaatest.

"In the course of the OECD team's visits to schools, teachers and principals repeatedly emphasized that the colleges and universities lag seriously behind the latest developments in education in Estonia. Common concerns relate to:

The continued emphasis on subject matter and disciplines.

Limited interdisciplinarity in either teaching or research.

Continued use of lecturing as the primary mode of instructional delivery and little attention to active learning and other modes of teaching and learning appropriate for "Learning Estonia".

Frequent examples of professors who continue to lecture using out-dated literature and materials.

Limited connection of college and university faculty members with school reform [...].

A teacher preparation curriculum that provides students with inadequate opportunities for practice and provides little or no mentoring of young teachers."

(Reviews of national policies for education. Estonia. OECD 2001.)

See on hinnang ka Tartu Ülikooli senisele õpetajakoolitusele ja kahjuks õiglane hinnang.

Pühenduda koolile

Võetud ülesande täitmiseks peab ülikool end otsustavalt muutma ja muutused ei sünni iseenesest. Ülikool vajab selleks ka uusi inimesi, keda meie suhteliselt eaka pedagoogkonna seast ei ole lihtne leida. Peame tegema panuse noortele usus, et nende entusiasm korvab akadeemilise massi puudumist – küll aeg annab viimastki. Samuti peame julgemini kaasama õpetajakoolitusse tegelikku kooli tundvaid ja uuendusmeelseid inimesi – ka siin ei pea tugevust mõõtma CC artiklitega. Tervitatud ja oodatud on erinevate erialade tippteadlased, kes leiavad endas kutsumust ja otsustavust pühenduda koolile. Kümne aasta pärast peame olema suutelised ütlema: "Haridusteaduskond on leidnud oma väärika koha Eestis ja maailmas". Usuteaduskond on seda suutnud!

Õpetajakoolituse õppekavad haridusteaduskonda

Haridusteaduskond on loodud õpetajakoolituseks just niisamuti kui arstiteaduskond on loodud arstide, matemaatikateaduskond matemaatikute ja bioloogiateaduskond bioloogide koolituseks. Et haridusteaduskond saaks oma missiooni täita, peavad ka tal olema oma õppekavad ja üliõpilased. Ja loomulikult vastutus kogu koolituse kvaliteedi ja tulemuslikkuse eest. Olen kindlalt seda meelt, et kõik õppekavad, mille eesmärgiks on õpetajate koolitus, ja nende alusel õppivad üliõpilased, peavad kuuluma haridusteaduskonda. Vaid nii saab kujuneda uus, avatud ja interdistsiplinaarne õpetajakoolituskeskkond, mis ületab senise erialase piiratuse. Samas on iseenesestmõistetav, et vajalikke erialateadmisi ja vastavalt vajadusele ka ainedidaktikat õpetatakse erinevates teaduskondades üle kogu ülikooli.

Uus sünnib koostöös

Ma tean, et mitte kõik ei jaga seda seisukohta. Vastuargumente on mitmeid, tõsiseltvõetavad neist need, mis seavad kahtluse alla koolituse kvaliteedi paranemise. Pedagoogikaosakond on akadeemiliselt nõrk ja ei suuda olla uue koolitusparadigma loojaks! Õige, aga kes on üksi piisavalt tugev? Uus koolitusparadigma sünnib interdistsiplinaarsest suhtlusvõrgustikust, haridusteaduskond vaid korraldab seda. Tulevased õpetajad jäävad nõrga erialase ettevalmistusega! Erialateaduskondadel olgu sõnaõigus õppekavade kinnitamisel. Seni on nii olnud ja miks peaks süsteemi muutma! Osa põhjusest just selles peitubki, et senine tulemus polnud kiita. Tundub siiski, et peamised vastuargumendid on seotud hirmuga kaotada finantseerimises. Kui nii, siis tulebki lahendada finantseerimisprobleem, toomata ohvriks hariduslikke eesmärke.

Haridusteaduskonna esimesed sammud on olnud lootustandvad, suuresti tänu paar aastat toimunud ettevalmistustele, edukalt laienenud rahvusvahelisele koostööle, aga ka kiiresti kasvanud kontaktidele koolide ja teiste ülikoolivälistе partneritega.

Tahaks loota, et laial alusel loodud õpetajakoolitusnõukogu kujunebki uue haridusparadigma aktiivseks kujundajaks ja levitajaks. Kõik see aga ei kandu iialgi üle lõpetajatele, kui nad haridusteaduskonnast eemal hoida.

Ülikool ja eesti kool vajavad tugevat ja uuenenud haridusparadigmale tuginevat haridusteaduskonda ja selle lõpetajaid.

TÄNA LEHES

Lisaleht
"Keelekeskus 10"

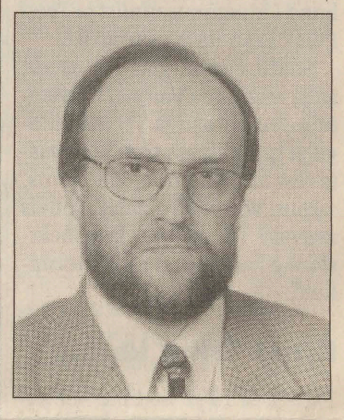
10 aastat usuteaduskonna taasavamisest
LK 3

Mida peab õppejõud teadma autoriõigusest?
LK 2

Teadlasvahetus
LK 2

1. detsembri ballist
LK 3

UUDISED

Mati Pääsuke valiti professoriks

TÜ nõukogu valis 26. oktoobril kinesioloogia ja biomehaanika professoriks Mati Pääsukese.

Pääsuke lõpetas TÜ kehakultuuri ja spordi eriala 1976. ja kaitses bioloogiakandidaadi kraadi füsioloogia erialal 1987. aastal. Ta oli 1984-1989 teadur, 1989-1992 spordifüsioloogia kateedri dotsent. 1992. aastast on Mati Pääsuke spordibioloogia instituudi dotsent ja 1998. aastast sama instituudi juhataja. 1989-1998 oli Pääsuke kehakultuuriteaduskonna dekaan.

Põhilised uurimisvaldkonnad: kiirusjõu suunitlusega treeningu mõjul tekkivad muutused liikumisaparaadis, lihasväsimus staatilisel pingutusel, motoorne võimekus pre- ja postpuberteedieas ning motoorsete funktsioonide muutused kesk- ja vanemas eas.

Pääsuke on Eesti Sporditeadlaste Seltsi asutajaliige ja aseesimees, Rahvusvahelise Biomehaanika Seltsi, Eesti Spordimeditsiini Föderatsiooni, Eesti Olümpiaakadeemia jt organisatsioonide liige.

Üliõpilastega kohtub õppeprorektor Volli Kalm

Kolmapäeval, 7. novembril kell 17 tutvustab õppeprorektor prof Volli Kalm üliõpilasesinduse koosolekul uut õppekorraldust (3+2) ja õppeinfosüsteemi.

Koosolek toimub peahoones TÜ nõukogu saalis.

Lisaks päevakorralistele punktidele vastab prorektor ka üliõpilaste teistele küsimusele.

Info: TÜ üliõpilasesindus, tel 375 400.

UUDISED

TÜs algab konverents "Kasvatus ja aated"

2. ja 3. novembril leiab Tartus aset Tartu Ülikooli pedagoogikaosakonna ja Eesti Akadeemilise Pedagoogika Seltsi traditsiooniline sügiskonverents.

Kahe päeva jooksul arutavad Eesti, Soome ja Läti pedagoogikateadlased ning Eesti õpetajad ja haridusjuhid aatekasvatuse tähtsust ja selle osakaalu nii haridusPoliitikas kui koolitöös.

"Aatelisus on omadus, mis võimaldaks Eestis paljusid probleeme ennetada või siis paremini lahendada, kahjuks aga tegeldakse Eestis kasvatuse ja aatekasvatuse probleemidega praegu veel vähe," ütles konverentsi üks korraldajaid, hariduskorralduse prof Jaan Mikk.

Koostööleping Voroneziga hakkab realiseeruma

4.-11. novembrini külastab Voroneži Kunstimuuseumi Eesti delegatsioon, kelle koosseisus on ka TÜ Kunstimuuseumi direktor Inge Kukk. Delegatsiooni kuuluvad veel Ivar Leimus Tallinna Linnamuuseumist ja Peep Pillak Eesti Rahvusarhiivist.

Sõidu eesmärgiks on asuda välja selgitama Voroneži Kunstimuuseumis asuva TÜ maalikogu ja mündikogu tegelikku vastavust arhiiviandmetele Tartus, samuti Voroneži oblasti arhiivis asuvaid TÜ ajalugu ja kollektsioone käsitlevaid arhiivitoimikuid.

Ernst Enno laulud

Täna kell 19 ja homme kell 15 saab hingede päeva puhul kuulata Eesti Rahva Muuseumis kontserti "Lillelõhne helin".

Heilo Aadla viisistatud laule Ernst Enno sõnadele esitavad Heilo Aadla, Heiki-Rein Veromann ja Aare Laak. Oma esimestele ühistele avalikele ülesastumistele ootavad muusikud kõiki, kes oskavad hinnata südamlikku ja sooja muusikat.

Prof Elise Käer-Kingisepp 100

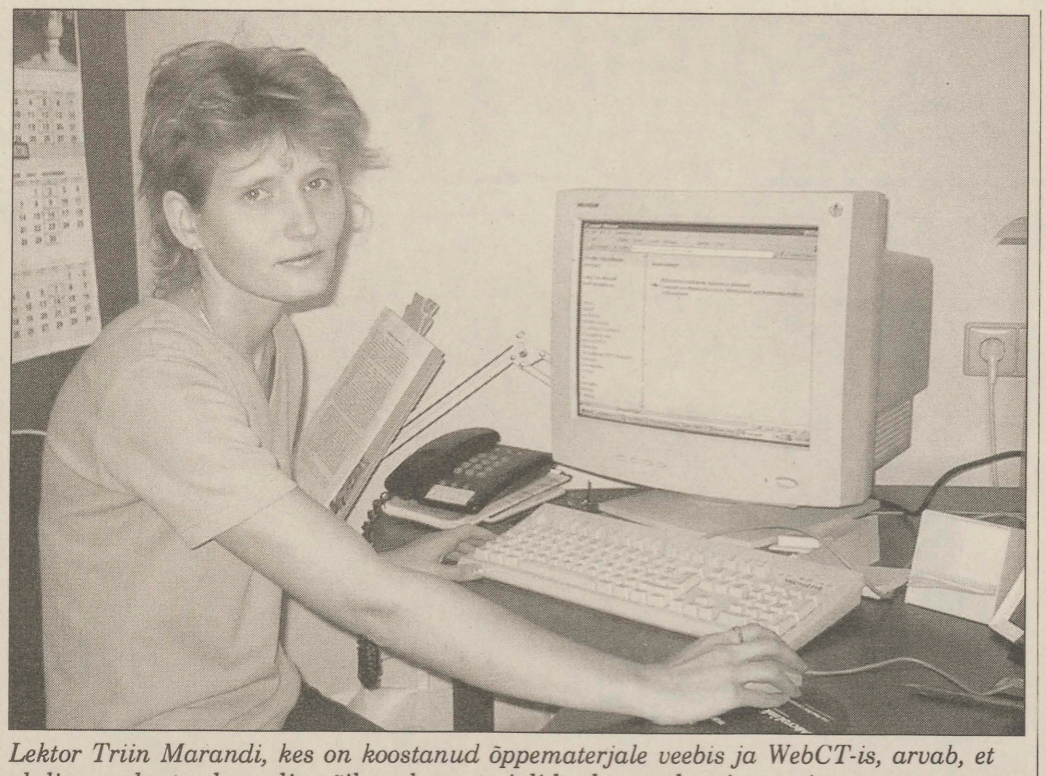
7. novembril toimub TÜ Ajaloo Muuseumis prof Elise Käer-Kingisepa (1901-1989) 100. sünniaastapäevale pühendatud ajaloopäev.

TÜ farmakoloogia instituuti kahe maailmasõja vahel tutvustab emeriitprofessor Lembit Allikmets, prof Käer-Kingisepast ja spordifüsioloogia kujunemisest räägib emeriitprofessor Atko-Neeme Viru, Käer-Kingiseppa teadusajaloosena tutvustab ajaloo muuseumi teadusdirektor Ken Kalling. Füsioloogia Instituudi juhataja prof Eero Vasar teeb tagasivaate füsioloogiale TÜs.

Toimub ka pühendusteose "Elise Käer-Kingisepp 100" esitlus ning näituse avamine.

Ürituse korraldavad arstiteaduskond, Eesti Füsioloogia Selts ja ajaloo muuseum.

Lektor Triin Marandi, kes on koostanud õppematerjale veebis ja WebCT-is, arvab, et oluline on ka teada, palju võib enda materjalides kasutada teiste omi. VARJE SOOTAK

Mida teab õppejõud autoriõigusest? 2.

Lehti Pilt
TÜ Kaugkoolituskeskuse haridustehnoloog

Paljud õppejõud ei julge oma materjale avaldada isegi salasõnaga kaitstud veebilehekülgedel ja internetipõhistes õpikeskkondades.

Eraõiguse instituudi assistent Kadri Aua selgitab, kuivõrd elektroonsete materjalide autoriõiguste kaitse on tagatud.

Kas on erinevusi trükitud ja elektroonsete materjalide autoriõiguste kaitsel?

Autori õiguste tekke seisukohast pole teose avaldamisvormil tähtsust. Autoriõigused tekivad nii tava- kui e-teostele.

Kuidas kaitsta veebis olevaid materjale autoriõiguste rikkumise eest?

Õiguste rikkumise ennetamiseks võib panna hoiatuskirja, kellele millised autoriõigused kuuluvad ning millised tagajärjed ootavad õiguste rikkujaid. Samuti võib teha materjalidele juurdepääsu sõltuvaks teatud kasutustingimuste aktsepteerimisest. Iseenesest pole võimalik ühegi meetmega 100% ära hoida autoriõiguste rikkumisi ning peaaegu võimatu on kindlaks teha rikkujat, kes näiteks kopeerib www-lehelt teose ning levitab seda interneti kaudu.

Kas salasõna kaitseb?

See ei ole mitte autoriõiguse, vaid tehniline küsimus. Veebilehekülje salasõnaga kaitsmine kitsendab isikute ringi, kes materjalidele ligi pääsevad, kuid ei välista autoriõiguste rikkumist. Autori õigusi saab rikkuda ka isik, kellele on salasõna teatavaks tehtud.

Kas internetimaterjalide esitamine oma nime all on autoriõiguste rikkumine?

Igal autoril on õigus teose autorsusele, st et autoril on õigus oma isiku ning nime seostamisele oma teosega. Plagiaat on üks raskemaid autoriõiguse rikkumisi, mille puhul saab rikkuja ka kriminaalkorras vastutusele võtta. Kriminaalkoodeksi § 277 näeb võõra teose oma nimel üldsusele teatavaks tegemise eest ette rangema karistusena kuni kaheaastase vabadusekaotuse.

Kellele kuulub internetipõhise kursuse autoriõigus?

Autoriõigused kuuluvad reeglina algselt teose autorile. Teoste autoriteks on füüsilised isikud, kes on teose loonud. Vastavalt autoriõiguse seaduse § 31 lg 1 kuulub kahe või enama isiku ühise loomingulise tegevusega loodud teose autoriõigus kõigile autoritele ühiselt.

Olenevalt sellest, kas loometöö tulemus moodustab ühe jagamatu terviku või koosneb iseseisva tähendusega osadest, eristatakse ühisautorsust ja kaasautorsust. Teose osa omab iseseisvat tähendust, kui seda saab kasutada sõltumatult selle teose teistest osadest – näiteks õppejõu koostatud kirjalikud õppematerjalid, disaineri loodud kujunduselemendid jne. Sellise iseseisva tähendusega osadega teose ühe osa autoriõigus kuulub selle autorile ning ta on õigustatud seda osa iseseisvalt kasutama, kahjustamata kaasautorite huve.

Aga internetipõhine kursus?

Internetikursus on jagamatu ning selle suhtes tekib kõigil, kes on loominguliselt osalenud selle koostamises, ühisautorsus ehk ükski autor ei saa iseseisvalt internetikursust kasutada.

Suhted autorite vahel määratakse kindlaks nendevahelise kokkuleppega. NB! Autoriks on üksnes isik, kelle tegevus on loominguline, st tehnilise töö tegijad, kelle tegevuses puudub loomingulisus (redigeerijad, graafikute joonestajad, konsultandid), ei ole autorid.

Kes ja millistel tingimustel võib kasutada TÜ õppejõu tehtud internetikursust?

Vastavalt autoriõiguse seadusele tekib töölepingu alusel oma otseste tööülesannete täitmisel loodud teose autoril sellele teosele autoriõigus, kuid autori varalised õigused teose kasutamiseks tööülesannetega ettenähtud eesmärgil ja piirides lähevad üle tööandjale, kui lepingus ei ole ettenähtud teisiti.

Kui õppejõud on sõlminud ülikooliga töölepingu (tema põhitööülesandeks on õppetöö läbiviimine ning ta koostab üliõpilastele internetipõhise kursuse), siis kuuluvad varalised õigused sellele teosele ülikoolile kui tööandjale, kui lepingus ei ole töötaja ning ülikool kokku leppinud teisiti.

See tähendab, et ülikoolile kuulub ainuõigus lubada-keelata teose kasutamist ning saada selle eest vastavat tasu. Kuna autori varalised õigused (teose reprodutseerimine, levitamine, tõlkimine, esitamine, eksponeerimine, ülekandmine jm) kuuluvad ülikoolile, peavad kõik teised isikud küsima teose kasutamiseks luba ülikoolilt ning autoril ei ole enam õigust teose kasutamiseks nõusolekut anda.

Mida teha, kui keegi on rikkunud autoriõigusi?

Esiteks tuleks proovida rikkujaga kokkulepe saavutada. Kui omavahel kokkuleppele ei jõuta, siis on võimalik pöörduda poolte lepitamiseks kultuuriministeeriumi juures tegutseva autoriõiguse komisjoni poole.

Autoriõigus ei tohi pidurdada arengut

Andres Jaeger
TÜ IT-osakonna spetsialist

1990ndate teisel poolel arutleti kõikjal elavalt selle üle, kas ja kuidas on võimalik kaitsta veebis avaldatud materjalide autoriõigusi. Üldiselt jõuti intervjuus avaldatuga samadele järeldustele – õigused on küll seadusega kaitstud, kuid trükis avaldamisega võrreldes on nende rikkumise tõestamine küllaltki raske ja tulu sellest üsnagi vaieldav.

Virtuaalõppe hoogne areng aga näitab, et olukorraga on lepitud.

Näiteks Soome IT-nädalalehe Tietoviikko virtuaalülikoolide arengule pühendatud erinumbris (21. okt 2001) pole probleemi sõnagagi puudutatud. Saame aga teada, et kuulus Massachusettsi Tehnoloogiainstituut kavatseb oma ainekursuste materjalid kõikidele interneti kaudu kättesaadavaks teha.

Ka meil ei tohiks autoriõiguste küsimus saada vastavasuunaliste arengute pidurdajaks.

Teadlasvahetus TÜ partnerülikoolidega

Lea Kivi
TÜ välissuhete talituse peaspetsialist

Reedel, 9. novembril kell 14.15 tutvustame teadlastele ja õppejõududele ph ruumis 140 TÜ koostööd välismaiste ülikoolidega.

Rahvusvahelise koostöö tähtsusest Tartu Ülikoolile räägib TÜ rahvusvahelise koostöö juht Sirje Üprus, TÜ partnerülikoolidest ja nende poolt pakutavatest võimalustest Lea Kivi. Turu Ülikooli kui Tartu Ülikooli partnerülikooli tutvustab Turu Ülikooli välissuhete osakonna spetsialist Kirsi Korpela. Välisüliõpilastalituse peaspetsialist Kai Treier annab õppejõududele ülevaate üliõpilaste, magistrantide ja doktorantide õppimisvõimalustest välismaal.

Koostöö lepingute vahendusel

TÜ on rahvusvaheliste koostöökontaktide kaudu seotud paljude välismaiste ülikoolide ja teadusasutustega. Kõige pikaajalisemate ja kogu ülikooli jaoks oluliste koostööpartneritega on sõlmitud koostöölepingud. Praegu on jõus 32 vahetuslepet.

Koostöölepingute eesmärk on soodustada TÜ ja partnerülikoolide vaheliste kontaktide tekkimist, laienemist ning mõlemale poolele igakülgselt kasuliku koostöö arenemist ning süvenemist.

Oluline osa suhete edendamisel on teadlas- ja üliõpilasvahetusel. TÜ teadlastel on võimalus teadlasvahetuse korras teha lühiajalisi visiite (5-14 päeva) partnerülikoolidesse ühisprojektide realiseerimiseks ja uute projektide algatamiseks. Samuti on teadlastel võimalus kutsuda lühivisiitidele Tartu Ülikooli oma kolleege välismaistest partnerülikoolidest.

Mõningate ülikoolide puhul on teadlasvahetuseks kasutatavate päevade arv juba lepingus fikseeritud, teiste ülikoolidega lepitakse teadlasvahetuse kvoot kokku igal aastal eraldi ja see oleneb ülikoolide majanduslikest võimalustest. Osade partnerülikoolidega on lisaks raamleppele sõlmitud ka konkreetsed tööplaanid teatud ajavahemikuks, mis määravad kindlaks koostööteemad.

Lepingupartnerid

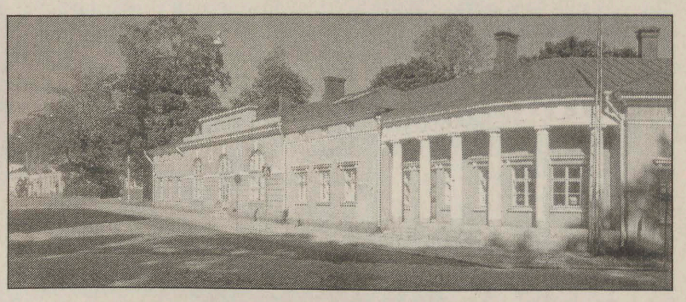
Tartu Ülikoolil on koostöölepingud järgmiste välismaiste ülikoolidega:

Rootsis:
Göteborgi Ülikool
Linköpingi Ülikool
Lundi Ülikool
Uppsala Ülikool
Soomes:
Helsingi Ülikool
Joensuu Ülikool
Jyväskylä Ülikool
Kuopio Ülikool
Oulu Ülikool
Tampere Ülikool
Turu Ülikool (pildil)
Saksamaal:
Greifswaldi Ülikool
Göttingeni Ülikool
Hamburgi Ülikool
Kieli Ülikool
Lübecki Meditsiiniülikool
Münsteri Ülikool
Konstanzi Ülikool
Hispaanias:
Granada Ülikool
Kanadas:
Toronto Ülikool
Lätis:
Läti Ülikool
Leedus:
Vilniuse Ülikool
Madalmaades:
Amsterdami Ülikool,
Groningeni Ülikool
USAs:
Georgia Ülikool
Armstrongi Ülikool (üliõpilasvahetus)
Greensboro Ülikool (üliõpilasvahetus)
Emporia Ülikool (üliõpilasvahetus)
Venemaal:
St Peterburi Ülikool
Voronezi Ülikool
Moskva Humanitaarinstituut
Jaapanis:
Waseda Ülikool (üliõpilasvahetus)

Info kõigi koostöölepingute kohta ning taotlusvormid teadlasvahetuses osalemiseks aastal 2002 on välissuhete talituse koduleheküljel: www.ut.ee/ta.

Taotlusvormi palume täita teadlastel, kes soovivad minna partnerülikooli. Samuti on vajalik täita taotlusvorm partnerülikooli teadlase kohta, keda soovitakse koostöölepingu raames siia kutsuda. Vahetuse korras TÜd külastava teadlase vastuvõtukulud (ettenähtud limiidi piires) tasub TÜ, meie teadlase kulud välismaal aga sealne partnerülikool. Info välissuhete talitusest ph 302, Lea Kivi, tel 376 114, Lea.Kivi@ut.ee.

Täidetud taotlusvormе ootame välissuhete talitusse 30. novembriks 2001.

TUDENGISÜGIS 2001
Tartus 13. - 17. novembrini

Tudengibänd 2001
14. novembril kl 20

- tee korralikult 1-2 lugu linti või plaadile.
- too oma üllitis koos kontaktandmetega hiljemalt 6. novembriks Tartu Üliõpilasmaja valvelauda.
- eelvooru tulemused avaldame 8. novembril üliõpilaspäevade koduleheküljel.

Info: student.days@mail.ee, 056 608 098 Marika, www.ut.ee/studentdays

Tudengifilm 2001
15. novembril kl 20

- tudengifilm peaks olema maksimaalselt 15 min pikk;
- linateos võib olla värviline, mustvalge, ruuduline, täpiline, tumm jne;
- film tuleb tuua VHS kassetil/CD-plaadil 6. novembriks Tartu Üliõpilasmaja valvelauda.

Info: student.days@mail.ee, 052 87 256 Ardo, www.ut.ee/studentdays

Usuteaduskonna kümme aastat

Tarmo Kulmar
Dekaan 1998-2000

Kümne aasta jooksul on usuteaduskonna lõpetanud 111 üliõpilast, kaitstud on 5 doktori- ja 18 magistritööd.

Usuteaduskond, mis oli Nõukogude okupatsiooni tõttu 1940. aastast suletud, käivitus taas 1991. Taastamise initsiaatorid olid toonane EELK UI usuteaduskonna dekaan ja taastatava teaduskonna esimene dekaan prof Kalle Kasemaa, ajalooprofessor Sulev Vahtre ja kirjanik Hando Runnel. Suureks abiks oli tollase rektori prof Jüri Kärneri igakülgne toetus.

Tänane usuteaduskond

Usuteaduskond on TÜ väikseim teaduskond. Praegu õpib meil 238 üliõpilast (184 bakalaureuseõppes, 5 religioonipedagoogika õppekava järgi, 32 magistri- ja 17 doktoriõppes. Meil on ka 2 välisüliõpilast. Teaduskonnas on 7 õppetooli, töötab 15 korralist korralist õppejõudu, nendest 5 professorit. Lisaks neile töötab igal semestril teaduskonnas keskimsielt 4-5 mittekoosseisulist õppejõudu, osa neist on külalisõppejõud välismaalt.

Lõpetanutest on Usuteaduse Instituudi pastorikoolitusse läinud edasi õppima 21. Suur huvi on kaplaniteenistuse vastu Eesti Kaitseväes.

Külalisõppejõud

Kui esimestel aastatel tuli kasutada koguni kohustuslike ainete õpetamiseks külalisõppejõude, siis nüüd on suudetud välja koolitada oma õppejõud. Sellest hoolimata kasutab teaduskond mitme valikkursuse õpetamiseks igal semestril 2-3 külalisõppejõu teeneid.

Nimekamad külalisõppejõud on olnud Saksamaalt professorid Otto Kaiser, krahv Reventlow, Jürgen Becker, Manfried Dietrich, Peter Bloth, Iisraelist prof Michael Heltzer jt. Prof Egon Brinkschmidt näiteks pani Tartus aluse süstemaatilise usuteaduse õppetoolile. Külalisõppejõude on olnud ka Rootsist ja Soomest. Alati on teretulnud mainekad emigratsioonis elavad eesti teadlased. 1993. aasta sügissemestril õpetas prof Vello Salo Vana Testamendi teoloogiat, 1996. aasta kevadsemestril dr Andres Taul dogmaatikat. Tema oli ka see külalisõppejõud, kes 1. septembril 1991 pidas taasavatud usuteaduskonnas esimese loengu.

Osa 1998. aastal usuteaduskonna lõpetanutest koos tollase dekaani Peeter Roosimaaga, õppejõudude ning EELK peapiiskopi Jaan Kiivitiga. ARHIIV

Saksamaa kolleegidest suur abi

Saksamaa Põhja-Elbe Luterliku Kiriku ja isiklikult ülemkirikunõunik Henning Krameri teene on kirikuõiguse õpetamise alustamine Tartu Ülikoolis. Kuna EELK on väga huvitatud luterliku teoloogia süvendatud õpetamisest TÜs, avati vastav õppetool Põhja-Elbe kiriku rahalisel toel selle õppeaasta algul. Traditsiooniliselt on Tartus tugev olnud vanade keelte õpetamine. Dr Thomas Kämmerer Münsterist õpetab juba viiendat õppeaastat sumeri ja akkadi keelt. Münsteri ülikooli finantsabiga loodi talle käesoleva õppeaasta algusest Lähis-Ida vanade keelte ja muinasteaduste erakorraline professuur.

Väga suureks toeks on olnud Volkswageni Fondi (Volkswagen-Stiftung) sihtotstarbeline umb 400 tuhande Saksa margane toetus. Selle abiprogrammi taotlemise eest on teaduskond tänu võlgu Kieli Ülikooli emeriitprofessorile, TÜ audoktorile Jürgen Beckerile, kes võttis lahkelt enda peale ka selle programmi koordineerimise Saksamaal. 1995-2000 on sealt finantseeritud Saksa ülikoolide külalisõppejõudude töötasu ja elamiskulusid, magistri- ja doktoriõpet ja õppejõudude enesetäiendamist Saksamaa ülikoolides, õppetehnika ja arvutite muretsemist, teoloogilise teaduskirjanduse ostmist ja osavõttu väliskonverentsidest.

USUTEADUSKOND 10

2. ja 3. novembril kell 9 algab TÜ nõukogu saalis rahvusvaheline teoloogiakonverents "Religiooni tähendus ühiskondadele minevikus ja tänapäeval".
4. novembril kell 11 on TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis pidulik jumalateenistus.

ERASMUS-programmi raames on usuteaduskond sõlminud mitme Saksamaa ja Skandinaavia ülikoolide õppejõudude ja üliõpilaste vahetuslepinguid. Neist üks paljutõotavamaid on leping Berliini Humboldti ülikooliga, mis sõlmiti prof Peter Blothi eestvõttel ja mis käivitub 2002. aastal.

Publitseerimine

Tänu Saksamaa teadlaste ja väljaspool Eestit elavate eestlaste annetustele on muretsetud teaduskonnale üle 10 tuhande nimetuse võõrkeelset teoloogilist teaduskirjandust ja ajakirju. Selle aasta suvel moodustati selle baasil TÜ raamatukogu lugemissaali teoloogia sektsioon. Prof Kalle Kasemaa on korraldanud saksakeelse teoloogilise õppekirjanduse tõlkimist ja publitseerimist eesti keeles. 1993-2001 on ilmunud sarjas "Teoloogiline Raamatukogu" 14 eestikeelset õpikut.

Saksa tippteadusajakirjades Mitteilungen für Anthropologie und Religionsgeschichte ja Forschungen zur Anthropologie und Religionsgeschichte on avaldatud üle 40 artikli.

Teoloogiliste teadmiste levitamiseks Eestis, aga ka õppejõududele ja kraadiüliõpilastele publitseerimisvõimaluste andmiseks hakkas Eesti Akadeemiline Teoloogia Selts koos teaduskonnaga 2000. aastal uuesti välja andma 1940 suletud Usuteadusliku Ajakirja.

EELK ja TÜ usuteaduskond

Prof Egon Brinkschmidti abiga koguti Saksamaal annetusi, millega osteti ja peeti ülal usuteaduskonna üliõpilasmaja Tartus Roosi tänaval.

1999 anti see EELK Tartu praostkonna omandusse, kuid on endiselt avatud teaduskonna üliõpilastele ja ka teistele TÜ koguduse liikmetele. Saksamaa Põhja-Elbe Luterliku Kiriku finantseerimisel renoveeriti maja kevadsuvel põhjalikult. Üldse on selle kiriku materiaalne toetus teaduskonnale olnud väga suur: raha on eraldatud õppetehnika muretsemiseks, õpperuumide renoveerimiseks, stipendiumideks ja kirjastamiseks. Eriti tuntav oli see abi TÜ raamatukogus hiljuti avatud teaduskonna arvutiklassi loomisel, ent ka auditooriumide renoveerimisel.

EELK ja TÜ usuteaduskonna tihedast koostööst annab tunnistust EELK Tartu Ülikooli (nüüd Ülikooli-Jaani) koguduse taastamine, mille õpetajad on valitud usuteaduskonna vilistlaste seast. 1997-1999 oli koguduseõpetajaks Allan Taruste, seejärel sai õpetajaks *dr theol* Urmas Petti.

Uued õppekavad

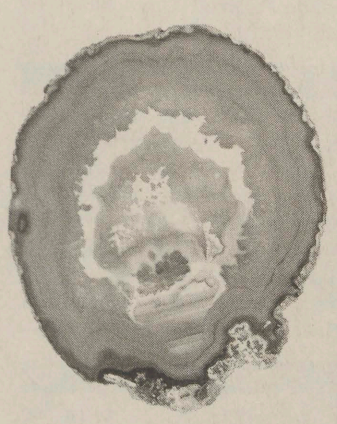
Ja lõpuks – pole sugugi ükskõik, kus või kellena TÜ lõpetajad tööle hakkavad. Eesti ühiskond vajab peale pastorite, kaplanite ja kooliõpetajate ka teolooge, kes oleksid kodus õigusteaduses, majanduses, arhiivinduses, sotsiaalteadustes, psühholoogias. Loodetavasti aitavad selle vajaduse rahuldamisele kaasa äsja valmis saanud usuteaduse uued õppekavad. Rahulolemiseni on veel pikk tee: tuleb otsida ja leida lahendused kroonilisele rahamurele, tuleb jõuda kõikide õppetoolide kvalitatiivselt rahuldava komplekteerimiseni, tuleb käivitada uued õppekavad. Ent Jumala ja lugematu arvu heade inimeste abiga on Tartu Ülikooli usuteaduskond olemas ja edenemas. Ka Tartu Ülikooli mitmesugune roll ei ole selles protsessis sugugi väike olnud. Suur aitäh kõikidele!

Kivides peitub ilu

Mare Isakar
TÜ Geoloogia Muuseumi peavarahoidja

Täna kell 15 avatakse TÜ Geoloogia Muuseumis näitus "Kivide sisemine ilu".

Näitus on koostatud sel suvel Saksa amatöörgeoloogi, arsti Hanswilhelm Beili annetatud kivimitest ja mineraalidest. Annetus oli pakitud ligi poolesajasse kasti ja kaalus ligi 7 tonni, millest praegu eksponeerime ainult väikest osa.

Põhiliselt on välja pandud lõigatud ja lihvitud ahhaate, jaspiseid, maake, moondekivimeid ja purskekivimeid. Kivimid on enamikus pärit Euroopast, kuid on ka näidiseid Ameerikast, Austraaliast, Antarktikast ja Aafrikast.

Hanswilhelm Beil on töötanud üldarstina, alates 1966. aastast ravis ta uimasti- ja alkoholisõltlasi ning 1990. aastast praktiseeris psühhoterapeudina.

1974. aastal rajas ta väikese kirjastuse, kus hakkas välja andma raamatuid meditsiinist, ravimikultuurist ja maailmavaatelisi küsimusi käsitlevaid teoseid.

Ta on avaldanud palju teadustöid sõltuvushäirete teemadel, nende ravimisest ja sõltuvusainete farmakoloogiast.

Hobina kogus ta algul lihtsalt "ilusaid kristalle" ja mineraale, hiljem aga kivimeid ja maake. Mineraalid ja kristallid müüs ta arstipraksise laiendamiseks maha, kivimid ja maagid aga kinkis meie muuseumile.

Ise ta peab oma elus kõige olulisemateks viie lapse üleskasvatamist, uimasti- ja alkoholisõltlaste abistamist ning oma suurt loodusehuvi.

Ülikooli ballil taaselustub Pätsu aeg

Ester Vaitmaa

1. detsembril toimuval ülikooli ballil tahavad korraldajad taastada eestiaegse meeleolu ning selle tarvis kutsutakse inimesi üles riietuma 1920.-1930. stiilis.

Balli kommunikatsioonijuhi Mario Pulveri sõnul ei ole siiski tegemist range stiilipeoga, kuid nendib samas, et oleks tore kui inimesed riietuksid vastavas stiilis. Balli koduleheküIg www.aastaball.ee. kirjeldab 1920ndate naisolevust näiteks järgmiselt: "Ta šokeeris vanemat põlvkonda suitsetamise ja avalikus kohas huulte värvimisega ning luges Scott Fitzgeraldi "Suurt Gatsbyt"."

Ballil esinevad ajastukohase muusikalise programmiga Pärnu sümfooniaorkester Peeter Sauli juhatusel ning Modern Fox koos Airi Allvee ja Mart Sanderiga. Esitatakse ka katkendeid toonastest menumuusikalidest; Vanemuise balletitrupp esitab *moulin rouge*i stiilis kabareekava.

Korraldajate arvates on ülikooli ball kujunenud vabariigi aastapäeva vastuvõtu järel tähtsuselt ja stiilsuselt teiseks seltskondlikuks kokkusaamiseks Eesti ühiskondlikus elus. "Tähtsuse järjekord on loomulikult kerge huumoriga välja öeldud," selgitas Pulver. "Meie ballil saavad kokku need inimesed, kelle mõtted kujundasid Eestit minevikus, kujundavad olevikus ja ka tulevikus."

Ülikooli balliga tähistatakse emakeelse ülikooli asutamist 1. detsembril 1919.

Pileteid saab Vanemuise Kontserdimajast ja üliõpilasesindusest, tudengile maksab pilet 135 kr, teistele 185. Soodushinnaga saab pileti osta hanza.netist – 125 kr tudengile ja 160 kr kõigile teistele.

Tartu Üliõpilasteatris "Üle jõe"

4. novembril kell 19 etendab loominguline ühendus "Tartu Üliõpilasteater & Sõbrad" Sõbra Majas (Tartu, Kalevi 24) Bernard Kangro sümbolistlikku lühinäidendit "Üle jõe".

Kusagil maailma äärel ootavad Ema ja Maria sõjast koju Jakobit, tuleb aga Võõras. Üldinimlik konflikt elujanu ja kohusetunde vahel on mähkunud udu irreaalsesse võrku.

Müstilist atmosfääri loob etendustel 4liikmelise koori vokaalne improvisatsioon. Taastusproovides on muudetud ka näitlejate koosseisu.

Lavastus: Auli Auväärt; helikujundus: Leelo Viita; osades: Evelin Silgo, Silja Helistvee, Henri Hanson ja Sven Heiberg; koor: Leelo Viita, Tõnu Vorms, Margot Must ja Liina Leemet.

Etendus kestab pisut üle tunni. Piletid (20 kr) enne algust kohapeal.

Alates 6. oktoobrist kuulub harrastusteater Tartu Üliõpilasteater Eesti Harrastusteatrite Liitu.

UUDISED

Konverents töö- ja pereelust

9. ja 10. novembril toimub Struve 4 korp! Filiae Patriae ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu koostöös konverents "Balancing Work and Family Life" (töö ja pereelu ühildamine). Konverents algab 9. novembril kell 18.15 ja jätkub 10. novembril kell 9. Kavas ettekanded ja diskussioonid, esinejateks muu hulgas Soome, Rootsi ja Leedu võrdõiguslikkuse ombudsmanid. Konverentsi töökeel on inglise keel. Info: Kaili Järv, tel 055 593 683.

Integreerumine muuseumide vahendusel

TÜ Kunstimuuseumil valmis projekt "Vana-Kreeka kultuur".

TÜ Kunstimuuseumi koguhoidja Külli Valgu sõnul on lõppenud ELi PHARE eesti keele õppe programmi raames korraldatud konkurss "Muukeelsete koolide aineõpe eesti muuseumide vahendusel".

Programmi laiem eesmärk on Eesti ühiskonna integratsiooni toetamine ja muukeelse elanikkonna eesti keele õpe. Konkursile oodati riiklikust õppekavast lähtuvaid aineõpet toetavaid projekte muuseumipedagoogiliste õppeprogrammide ja õppematerjalide loomiseks venekeelsete üldhariduskoolide õpilastele ja õpetajatele.

PHAREIt toetuse saanud TÜ Kunstimuuseumi projekti "Vana-Kreeka kultuur" eesmärgiks on ühelt poolt Euroopa kultuuri lätteid tutvustav ja samas interdistsiplinaarselt ajaloo, kunstiõpetuse ning emakeele vastavaid teemasid käsitleva muuseumipedagoogilise õppeprogrammi ja töövihiku väljatöötamine 6. klassidele. Teiselt poolt aitab programm luua silla kauge aja ning tänapäeva vahel tutvustades Vana-Kreeka positiivset mõju hilisemale Euroopa kultuurile, mille näiteks on klassitsistlikus stiilis TÜ peahoone.

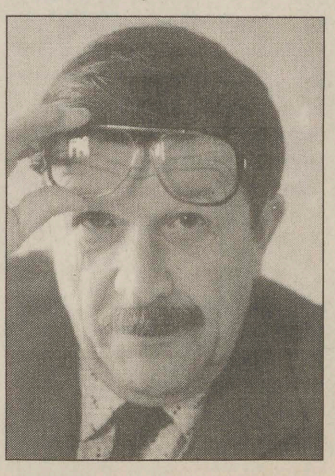
Lisaks koolis toimuva õppe elustamisele ja taseme ühtlustamisele võrreldes eestikeelsete koolidega, saab TÜ Kunstimuuseum muukeelsele õpilaskonnale esmakordseks kokkupuutepunktiks ülikooliga ja selle kaudu väravaks Euroopasse.

Prof Masingu mälestusnäitus

5. novembril kell 15 avatakse TÜ Ajaloo Muuseumis prof Viktor Masingu (pildil) mälestusnäitus "Aeg tagasi vaadata".

Vaadata saab ekspeditsioonidelt kaasatoodut (mineraalid, taimematerjalid, teokarbid, liblikad, putukad jm), samuti professori arvukaid teoseid (trükised, referaatide separaadid).

Näitus püüab näidata Masingut ka isiksusena, tuues laia üldsuse ette tema hobid (margikogu ja joonistused) ja avades sügavuti professori elulugu tema enda kirjutiste kaudu.

Konkurss tehnoloogia-instituudis osalemiseks

Käesoleva aasta suvel astus Tartu Ülikool ajaloolise sammu otsustades luua Tartu Ülikooli Tehnoloogia-instituudi.

Tehnoloogiainstituudi loomise eesmärgiks on pakkuda ülikooli teadlastele võimalust teha kaasegsel tasemel uurimistööd ning arendada koostööd kodumaise ja välismaise tööstusega. Tehnoloogiainstituudi eesmärgiks on pakkuda ülikooli teadlastele täiendavaid võimalusi teadustööks ning pakkuda infrastruktuuri ja organisatsiooni arendamise kaudu lisaväärtust kõigile tehnoloogilise arendustegevusega seotud teaduskondadele.

Tehnoloogiainstituudi loomine näitab ülikool tahet panustada Eesti majanduse arengusse ja alustada aktiivsemat tegevust rakendusuuringute ja arendustegevuse alal.

Seoses eeltooduga palun teid saata vabas vormis projektikirjeldusi, visioone ja informatsiooni igasuguses faasis projektide kohta, mis võiksid olla aluseks teadusuuringute käivitamisel tehnoloogiainstituudis. Tehnoloogiainstituudi töörühm on seadnud uuringu eesmärgiks analüüsida Tartu Ülikooli tehnoloogilist potentsiaali ning teie poolt esitatud projektid on üheks peamiseks eelduseks tehnoloogiainstituudi struktuuri, tegevuste, varustuse ja seadmete planeerimisel.

Tulevastelt projektidelt eeldan kommertsiaalset (rakenduslikku) väärtust ja esitatavad projektid võiksid vastata järgmistele küsimustele:

1. Millised on uutele tehnoloogiatele suunatud arengud teie teadusharus?
2. Milliseid võimalikke tehnoloogilisi arendusprojekte plaanite ise läbi viia?
3. Kes oleksid teie võimalikud partnerid (ülikoolis, Eestis, maailmas)?
3. Millised on teie projekti eesmärgid?
4. Kas teie projekt võiks huvi pakkuda tööstusele või omada muud kommertsväärtust?
5. Milline on teie meeskond? Kuidas plaanite selle luua?
6. Millised on projekti nõudmised teadustöötajatele?
7. Millised on projekti vajadused aparatuuri ja infrastruktuuri suhtes?
8. Kui suureks hindate projekti eelarvet? Millised oleksid eelarve tulude allikad?

Projekti pikkus ei ole piiratud, kuid ligikaudne maht võiks olla 5 lehekülge. Projekti alguses peab olema lühikirjeldus olulisemast (pool lehekülge).

Ootame kõigi Tartu Ülikooli teadlaste projekte sõltumata esitajate teaduskraadist ja positsioonist ülikooli struktuuris.

Projekti esitamise tähtaeg on 12. november 2001.

Projekti palume saata e-postiga aadressil raimond.luht@ut.ee.

Esitatud projektide sisu on konfidentsiaalne ja seda ei avaldata kolmandatele isikutele väljaspool tehnoloogiainstituudi töörühma!

Töörühma kuuluvad asutajadirektor Dr. Tõive Kivikas, projektijuht Raimond Luht ja arendusprorektori abi Reet Aadamsoo.

Lugupidamisega,

Tõive Kivikas
Asutajadirektor
TÜ Tehnoloogiainstituut

ÕNNITLEME

50

Kaja Tiks,
vaneminsener – 2. november
Ülo Rebaste,
tisler – 5. november
Ele Süvalep,
dotsent – 8. november

55

Krista Kallis,
õpetaja – 2. november
Rein Laiverik,
insener – 4. november

TÜ Raefond toetab üliõpilasi ja tartlasi

Indrek Mustimets
Tartu Ülikooli Sihtasutuse juhatuse liige

TÜ Sihtasutus kuulutas välja TÜ Raefondi stipendiumite ja preemiate konkursi.

Raefondi asutas 1997. aastal Tartu Linnavalitsus Tartust pärit üliõpilaste ning Tartuga seotud teadus-, õppe- ja arendustöö toetamiseks. Raefondist antakse välja 10 stipendiumi (10 000 kr) põhimõttel üks teaduskond üks stipendium. Kandideerida saavad Tartust pärit TÜ üliõpilased. Kokku makstakse välja 100 000 kr.

Raefondi preemiale saab esitada tuntuid teadlasi, uurimisgruppe, ülikooliga lähedalt seotud akadeemilise pere liikmeid ja tuntuid tartlasi, kelle roll nii Tartu, ülikooli kui ka tartlaste jaoks on märkimisväärse tähendusega. Raefondi preemiaid makstakse TÜ õppejõudude, üliõpilaste ja töötajate premeerimiseks Tartu linna ajalugu, haldust, infrastruktuuri ja huve käsitlevate silmapaistvate teadus-, õppe- ja arendustöö tulemuste eest, samuti samasuunalise teadus- ja õppetegevuse arendamise eest.

Raefondi preemiaid antakse välja kokku 82 000 kr ulatuses.

Taotlused stipendiumite ja preemiate määramiseks esitada TÜ Sihtasutusele (ph, postikantselei ruum 207) hiljemalt 15. novembriks. Taotluse vormid: www.tartu.ee, www.ut.ee/sihtasutus ja TÜ postikantseleis.

TÜ Raefondist on neljal konkursil saanud stipendiumi 38 Tartust pärit üliõpilast ja 25 tartlast, kelle panus Tartu akadeemilise elu arengusse on esmaklassiline. Kokku on Raefondist makstud välja stipendiume ja preemiaid 699 500 kr eest. Raefondile saavad toetusi teha kõik ettevõtted, kes soovivad toetada Tartust pärit üliõpilaste õppe- ja teadustegevust või tunnustada akadeemilisi tartlasi. TÜ Raefond on parim viis finantseerida õpinguid ja teadustegevust Tartu Ülikoolis ning sellega parandada oma õppetulemusi ning tunnustada Tartu ja Tartu Ülikooli eest seisnud ja tegutsevaid tartlasi ning töörühmi. I

Info: tel 375 852, 050 63 076.

IN MEMORIAM

Elmut Laane

31. märts 1928 – 24. okt 2001

Eesti arstkonda on tabanud järjekordne kaotus, lahkus *prof emer* Elmut Laane, väsimatu töömees ja aateline isamaalane.

Võru Gümnaasiumis alustatud koolitee katkes 17-aastaselt ligi 8 aastaks seoses vangipõlvega Vorkutas õpilasorganisatsiooni Sini-Must-Valge juhtgruppi kuulumise pärast. Haridusteed jätkas ta 1954. aastal Viljandi Meditsiinilises Keskkoolis, mille lõpetas 1957 kiitusega. 1964 lõpetas ta TÜ arstiteaduskonna *cum laude* ja alustas oma arstitööd Võru rajoonihaigla funktsionaaldiagnostika kabineti juhatajana. Tema juhtimisel arenes funktsionaaldiagnostika kabinetist Eestis ainulaadne osakond, mis oma varustuselt ja diagnostiliselt potentsiaalilt oli üks paremaid.

Praktilise arstitöö kõrval valmis 1967. aastal kandidaadiväitekiri latentse Hegglini sündroomi diagnostilisest tähendusest ning 1975. aastal doktoriväitekiri hingamis- ja vereringesüsteemi iseärasustest kõrgvererõhu ja südame isheemiatõve haigetel.

Teadlasetee jätkus 1979. aastast arstiteaduskonnas, kui ta valiti sisehaiguste propedeutika kateedri professoriks ja 1992. aastast kardioloogia kliiniku professorina.

Prof Laanet huvitasid eriti südame bioenergeetikaga seotud küsimused ja saunravi probleemid.

Ka pärast emeriteerumist 1993 jätkas ta aktiivset teaduslikku ja õpetamistegevust.

Vabadusvõitluse eest on teda autasustatud Kaitseministeeriumi III astme teeneteristiga.

Tartu Ülikool
TÜ Kardioloogiakliinik
Eesti Kardioloogide Selts

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUPOOD
korraldab laupäeval, 17. novembril
kell 11.15 TÜ ph aud 102 oma viienda

RAAMATUOKSJONI

Teemal **eesti laste- ja noorsooraamat** pakutakse: 1) Eesti autorite ilukirjanduslikke ja muid teoseid, sh ka rohkesti kooliraamatuid nii eesti kui ka võõrkeeli; 2) mitte-Eesti autorite eesti keelde tõlgitud teoseid. Mõlemal puhul on Eestis ilmunud trükiste ilmumisaja tinglikuks ülempiiriks 1960. a.
Teemal **Eesti *localia* ehk paikkonnatrükis** pakutakse ilmumiskohast ja -ajast sõltumata eesti- ja võõrkeelseid trükiseid, sh maakaarte , mis käivad tervenisti või osaltki Eesti või lähema ümbruse paikade ja paikkondade kohta ajaloo või maateaduse seisukohalt.
Teemal **eesti vanem ja/või haruldane trükis** pakutakse Eestis ilmunud eesti- või võõrkeelseid trükiseid ilmumisajaga kuni 1860. aasta, hilisemast ajast haruldasi või ka väheliikuvaid eesti- või võõrkeelseid Eestis või mujal - *esticana* ilmunud trükiseid. Siia lisandub ka valik dokumente, autograafe, ülesvõtteid jms.
Oksjonil enampakkumisele tulevate trükistega saab tutvuda: 1) oksjonikataloogi vahendusel, mis jõuab TÜ Raamatupoodi müüki novembrikuu algul, 2) valiknäitusel raamatupoe (tel 441 102, faks 441 465) fuajees Ülikooli 11 12.-16. nov poe lahtioleku aegadel (E-R 9-19, L 10-16) ning 3) ühe tunni jooksul kohapeal enne oksjoni algust.

TURIST
reisibüroo
Konverentsiteenused
E-TURIST Reisibüroost
Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee

ACTA DIURNA

Tartu Ülikooli usuteaduskonna taasavamise 10. aastapäeva puhul toimuvad järgmised üritused: 2. ja 3. novembril algusega kell 9 ülikooli nõukogu saalis rahvusvaheline sümpoosion "Die Bedeutung der Religion für Gesellschaften in der Vergangenheit und Gegenwart" (religiooni tähendus ühiskondadele minevikus ja tulevikus). 4. novembril kell 11.15 pidulik jumalateenistus Toomel Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseumi valges saalis. Teenib õpetaja dr Urmas Petti, jutlustab dekaan prof Tõnu Lehtsaar. Info: Heli Kuuste, tel 375 300.

KONVERENTSID

9. ja 10. novembril toimub inglise ja saksa filoloogia õppetooli rahvusvaheline sümpoosion "LSP Translation in the New Millennium – A Cross-Baltic Symposium on Didactics and Research" (erialatekstide tõlkimine uuel aastatuhandel – Baltimaade sümpoosion tõlkimise teooriast ja didaktikast). Algus reedel ja laupäeval kell 9 Paabeli suures fuajees. Info: Milvi Kaber, tel 375 228.

LOENGUD

5. novembril kell 10.30 toimub Ülikooli 16-108 loeng "The Impact of Social Constructivism on Educational Pedagogy; Using inquiry-based forms of instruction in the classroom" – Sotsiaalse konstruktivismi mõju hariduspedagoogikas; uurimuslikule avastusõppele tuginevate juhiste kasutamine õppetunni läbiviimisel. Inglise keeles.
5. novembril 16.15 toimub ph 307 *workshop* "Transforming the Classroom Experience; Developing problem-based projects to teach content and process skills" – probleemõppe projektide arendamine sisu õpetamiseks ja omaduste tugevdamiseks. Workshop on inglise keeles.
Nii loengu kui *workshop*i läbiviijaks on prof Jeff Nowak, Indiana University/Purdue University, Fort Wayne. Kõik huvilised on oodatud! Info: Ülle Tillmann, tel 343 617.

7. novembril kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks võrukeelse ajalehe "Uma Leht" peatoimetaja Tiia Allas, kes räägib teemal ""Uma Lehe" heast poolest ja hädadest. Leht on omaks võetud". Kõik huvilised oodatud.

8. novembril kell 16.15 korraldavad Lähiajaloo Uurimiskeskus S-KESKUS ja Akadeemiline Ajalooselts Lossi 3-327 kollokviumi teemal "Nõukogude süsteemi siirded". Info: Birgit Kibal, tel 387 576.

KURSUSED

5. novembril algab kaugkoolituskursus "Kaugkoolituskursuse loomine WebCT keskkonnas"
Toimumisaeg: 5. november - 20. jaanuar 2002 (1 AP), 5. november - 1. märts 2002 (2 AP).
Lähem info: Karin Ruul, e-post: karinr@ut.ee. Registreerimine: Tiina Lasn, e-post: tlasn@ut.ee.

KAITSMISED

7. novembril kell 14.15 kaitseb Riia 23-218 doktoriväitekirja bioloogia ja maateaduse hariduse erialal Miia Rannikmäe "Operationalisation of Scientific and Technological Literacy in the Teaching of Science". Juhendaja: külalisprof Jack Holbrook, PhD. Oponent: prof Robert Eugene Yager, PhD, Science Education Center, University of Iowa, USA. Info: Sirje Kivi, tel 375 023.

8. novembril kell 12 kaitseb semiootika osakonnas Tiigi 78-311 Irina Avramets doktoritööd "Dostojevski novelli poeetika". Oponendid: Peter Alberg Jensen, PhD, Stockholmi Ülikooli Slavistika Instituudi professor ja Roman Leibov, PhD, Tartu Ülikooli lektor. Väitekirjaga saab tutvuda TÜ Raamatukogus ja semiootika osakonnas, Tiigi 78-313. Info: Ulvi Urm, tel 375 933.

TEATED

Eesti üliõpilaste meistrivõistlused:
karate 3. nov kell 11 Tartus Falco klubis (Filosoofi 15);
judo 3. nov kell 12 Tartus Tähtvere hallis (kohal universiaadil esinenud judokad!);
võrkpalli meistrivõistluste finaalturniir 4. nov kell 11 Tallinnas Audenteses (finaali pääsevad 6 parimat kõrgkooli meeskonda).
Kaasaelajatele prii sissepääs. Tulge toetama ülikooli võistlejaid!
Võistelda võivad ka ülikoolide töötajad. Juhendiga saab tutvuda www.ut.ee/easl. Info: 052 57 624, 333 233.

Avatud ülikool pikendab konkursside WebCT-kursus, õpiotstarbeline CD ja Videokoolitus tööde esitamise tähtaega kuni 15. veebruarini 2002

AULA

3. novembril kl 17 Alo Ritsingu 65. juubelile pühendatud kontsert. Esinevad Tartu Akadeemiline Meeskoor (TAM), meeskoor "Forestalia" ja Eesti Meeslaulu Seltsi Tartu meeskoor. Koore dirigeerib juubilar ise.

6. novembril esineb Tatiana Smelova (klaver).

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja VKMi piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas
Tel: 315 040

Laupäeval, 3. novembril kell 19 esmakordselt Vanemuise Kontserdimajas Läti Rahvusooper. Rossini "Sevilla habemeajaja", dirigent Normunds Vaicis, lavastaja Dieter Kaegi (Sveits).

Pühapäeval, 4. novembril kell 16 uus kammermuusikasari "Linna muusikud linnamuuseumis" Tartu Linnamuuseumis (Narva mnt 23). Prantsuse muusika kahele klavessiinile ja vokaalhäälele Kristiina Are (klavessiin) Ene Nael (klavessiin) Teele Jõks (laul) Kavas: Couperin, Rameau, Dowland, Byrd, Purcell, J. S.Bach.

Reedel, 9. novembril kell 14 Vanemuise Kontserdimajas lastekontsert "Laske sisse mardisandid" – Eesti Rahvusmeeskoor, Eesti Televisiooni Lasteekraani Muusikastuudio koor, dirigendid Ants Soots ja Aarne Saluveer.
Kavas: Tormise kadrilaulud, mardilaulud ning rahvalaulude seaded. Kontserti juhib Toomas Lõhmuste.

Laupäeval, 10. novembril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas "Sajandite klassika" II. Tallinna Kammerorkester, solist Bella Davidovits (klaver, USA). Dirigent Andres Mustonen. Kavas: Weberi avamäng ooperile "Oberon", Mendelssohni Klaverikontsert nr 1 g-moll, Schuberti Sümfoonia nr 9 C-duur D 944 koostöös Tallinna Filharmooniaga.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TUDENGI-SÜGIS 2001

Tartus 13.-17. november

http://www.ut.ee/studentdays

Lehed on langenud, sügispäevad käes. ANDRES TENNUS

Esmaspäeval, 12. novembril

Proloog		
kl 20	mälukas	
kl 22	rahvuslik jämm-Põldsepa projekt	Sõbra Maja

Teisipäeval, 13. novembril

kl 6	avatuut	ühiselamud
kl 10-14	Tartu üliõpilasesinduste avatud uste päev	kõrgkoolid
kl 12-18	töötuba "Koome rektorile salli!"	TÜ Raamatukogu
kl 15	tudengiväitlus "Haridusreform (3+2 süsteem) poolt&vastu!"	TÜ Raamatukogu
kl 16.45	"Tudengisügis 2001" avamine	füüsikahoone
kl 17-18	SUUR PILETILAAT, laadal piletid odavamad	füüsikahoone
kl 17.30-01	tudengipralle: *Käes on õlleaeg! *Tugevaim tudeng *Tudengimood DJ Zoja Puhur, St. John	Sõbra Maja
kl 18	näituse "Tudengitaies 2001" avamine	TÜ Raamatukogu
kl 18	vabalava "Otsime tuntuid ja tundmatuid"	TÜ Raamatukogu
kl 18	Päntrikino	Pepleri 23 seinal
kl 18	slaidiõhtu " Karjala retk"	Struve 2
kl 18	üliõpilastele soodushinnaga lasteooper "Hansuke ja Greteke"	Vanemuise väike maja
kl 19	üliõpilastele soodushinnaga C. O'Connelli näidend "Auto"	Sadamateater
kl 20	aulakontsert – Johanson&vennad	TÜ aulas
kl 20	Café Terminal, DJ E. Mander	Terminal
kl 21	rokiteisipäev!	Püssirohukelder
kl 22	Speed Free ja Tanel Padar tudengiklubi, ansambel Kala, Sepo Seeman ja sõbrad uue kavaga, DJ R. Rooma	Atlantis
kl 10-13	*squash*i- ja saalibändi trenn tasuta	Riia 181a
kl 19-20	Tudengikaubamaja "Happy Hour"– üliõpilas-piletiga soodustused ja loos	Raatuse Kaubamaja

Kolmapäeval, 14. novembril

kl 14.15	kodulooline retk Jaan Eilartiga Kastani ja Tiigi tänava ümbruses	Vanemuise õppe-hoone eest
kl 15	EPA tornijooks	Kreutzwaldi 52
kl 18	Päntrikino	Pepleri 23 seinal
kl 18	vabalava "Otsime tuntuid ja tundmatuid"	TÜ Raamatukogu
kl 19	üliõpilastele soodushinnaga C. O'Connelli näidend "Auto"	Sadamateater
kl 19	üliõpilastele soodushinnaga ooper "Jevgeni Onegin"	Vanemuise suur maja
kl 20	konkurss "Tudengibänd 2001"	Sõbra Maja
kl 20	aulakontsert Siiri Sisask, Jaan Sööt	TÜ aula
kl 20	Café Terminal DJ Daddy Lahari	Terminal
kl 21	kreekakolmapäev! Zorbas	Püssirohukelder
kl 22	TudengiSeksikas, õhtut juhib Arlet Palmiste. Deejay A.A.V	Atlantis
kl 22	Sounds Of Hip Hop Googy Grew (nais MC-D) DJ Lill, Bach, Möls	XS
kl 23	filmi- ja veiniöö, Eesti lühifilmide programm	Illusioon
kl 10-13	*squash*i- ja saalibändi trenn tasuta	Riia 181a
kl 19-20	Tudengikaubamaja "Happy Hour" – üliõpilas-piletiga soodustused ja loos "Võid võita nii mõndagi..."	Raatuse Kaubamaja

Neljapäeval, 15. novembril

kl 12	üliõpilastele soodushinnaga tantsuetendus "Bamby"	Vanemuise väike maja
kl 14	AEGEE maastikumäng "Reis mööda Euroopat"	Toomemägi
kl 17	spordi*show* "EPMÜ *contra* TÜ": sürrpall, ilulend, hoota teade. Kõik võidavad, sport jääb viimaseks!	TÜ spordihall (Ujula 4)
kl 18	Päntrikino	Pepleri 23 seinal
kl 19	üliõpilastele soodushinnaga V. Woolf "Orlando"	Sadamateater
kl 20	konkurss "Tudengifilm 2001"	Sõbra Maja
kl 20	aulakontsert	TÜ aula
kl 22	Eriti Kurva Muusika Ansambel mälestusneljapäev! Jimi Hendrixi sünnipäev!	Püssirohukelder
kl 22	CryBaby, Green Bullfrog "Bashment at Terminal", DJd R. Ringvee & T. Laamann	Terminal
kl 22	Jamaican Dance Hall Music "Transfest 2001" – 5. juubeliüritus. DJ A. Havi	XS
kl 22	*Latino never dies*. Latiinotantsijad, võistlused. DJ Damaso (Kuuba)	Vanemuise teatrikohvik
kl 22	Club Classic Extra: Öödisko… Aasta 1983. Pioneerilaager. DJ A. Kukk	Atlantis
kl 10-13	*squash*i ja saalibändi trenn tasuta	Riia 181a
kl 19-20	Tudengikaubamaja "Happy Hour" – üliõpilas-piletiga soodustused ja loos	Raatuse Kaubamaja

Reedel, 16. novembril

kl 10-15	doonoripäev tudengitele	TÜ Raamatukogu
kl 16.15	vanad loodusfilmid aastaist 1912-1940	Vanemuise ringauditoorium
kl 18	poliitiliste noorteühenduste tutvustamine	TÜ keemiahoone ringaud
kl 18	üliõpilastele soodushinnaga S. Prokofjevi ballett "Tuhkatriinu"	Vanemuise suur maja
kl 19	Camerata Universitatise 10. aastapäeva kontsert	TÜ aula
kl 19	üliõpilastele soodushinnaga Kauksi Ülle, S. Kivisildniku näidend "Pühak"	Vanemuise väike maja
kl 20	Tartu Üliõpilasteatri etendus "How Do You Voodoo"	teatrimaja (Lutsu 2)
kl 21	PÕKKUMINE!? JÄÄ-ÄÄR (In Boil, Tõun, Sööt, Jaaksoo), SINGER VINGER	Sõbra Maja
kl 22	Tavapäratu-reede! Smilers	Püssirohukelder
kl 22	"Jackspot", DJd Von Klemm & R. Peterson	Terminal
kl 22	*Disco Classics Live*: Marju Länik, DJ P. Allas	XS
kl 22	Screen – tudengipäevade videodisko megaekraanidel! DJ A. Kivisaar V. Rohtmets	Atlantis
kl 10-13	*squash*i- ja saalibändi trenn tasuta	Riia 181a
kl 19-20	Tudengikaubamaja "Happy Hour" – üliõpilas-piletiga soodustused ja loos	Raatuse Kaubamaja

Laupäeval, 17. novembril

kl 10	tudengiturniir squashis	Riia 181a
kl 14	"Cultural Schock Rock", üritus välistudengitega	Sõbra Maja
kl 16	tudengiturniir saalibändis	Riia 181a
kl 19	Tartu Üliõpilasteatri etendus B. Kangro "Üle jõe"	Sõbra Maja
kl 19	üliõpilastele soodushinnaga G. Puccini ooper "Boheem"	Vanemuise väike maja
kl 20	kino teatris! Filmid, filmimuusika, filmimängud	Sadamateater
kl 22	sünnipäevalaupäev! Jaskari sünnipäev – koosseisud läbi aegade	Püssirohukelder
kl 22	Musi & Moos. Pannkoogipidu, DJ K. Hert	XS
kl 22	"Spirit" esitleb: "House of Rhythm" DJ Rhythm Doc	Terminal
kl 22	ansambel 2 Quick Start, plaadi "Ühega miljoneist" esitluskontsert, DJ E. Hurt	Atlantis
kl 17-18	Tudengikaubamaja "Happy Hour" – üliõpilas-piletiga soodustused ja loos	Raatuse Kaubamaja

Peakorraldaja:
Tartu Üliõpilasmaja
Korraldajad:
Ülikooli Kultuuriklubi, TÜ Üliõpilasesindus, EPMÜ Üliõpilasesindus, TÜ Filmiklubi, Tartu üliõpilaste looduskaitsering, AIESEC Tartu, AEGEE, Tartu Üliõpilasteater, Vanemuine, Atlantis, Terminal, Püssirohukelder, XS, Raatuse Kaubamaja, Tartu Squashiklubi

Kilde sügispäevade ajaloost

Tartu tudengipäevade traditsioon sai alguse 1960-ndate aastate esimesel poolel, kui sügiseti hakati korraldama üliõpilaspäevi.

1970ndate keskel lisandus kevadine ettevõtmine TRÜ rahvaste sõpruspäevade nime all. Viimasest kasvasid välja ka kaua aega väga populaarsed olnud Tartu levimuusikapäevad.

Sügisest ja kevadist suuritust korraldas 1988. aastani ülikooli komsomolikomitee. 1989. aastal asus Tartu tudengipäevi vedama üliõpilastest ja vilistlastest koosnev ühendus Ülikooli Kultuuriklubi. Alguse said novembrikuus toimuv tudengisügis ning aprillilõpu kevadpäevad.

- 1989. aasta tudengisügise üritused (30. nov –2. dets) olid pühendatud rahvusülikooli 70. aastapäevale.
- 1990. aasta kevadpäevadel algatati kostümeeritud tudengivõistkondade teatejooksu ja piletilaada traditsioon. Matemaatikud etendasid Vanemuise tänava õppehoones balletti "Lenin on kusagil siin". Sügispäevi hakati korraldama koos Eesti Põllumajandusülikooliga.
- 1991. aasta sügisel algatati tudengibändide konkurss.
- 1992. aasta tudengisügise proloogina toimusid nädalapikkused ülikooli diskopäevad, millega tähistati eestimaise disko 20. sünnipäeva, sest 1972. aastal peeti Eesti esimene avalik diskoõhtu just ülikooli klubis.
- 1993. aasta sügisel andsid esmakordselt oma panuse üliõpilaspäevadesse ka Tartu teatrid.
- 1995. aasta sügisel toimus Narva mnt ülikooli kohvikus nädalane üritustetsükkel "Viie vindi klubi".
- 1996. aasta kevadpäevadel oli esimest korda kavas omavalmistatud liikurite ralli "Bambus". Tudengisügist ilmestasid filmiprogrammid kohvikkinos "Oscar".
- 1997. aasta tudengisügisel toimus üle kolmveerandsaja erineva ürituse. Seda taset järgitakse tänaseni ning peetakse sügiseste ürituste optimaalseks arvuks.
- Tudengisügise 1998. aasta korraldustoimkonnad koondusid tulevasse üliõpilasmajja, senini Sõbra Majana tuntud hoonesse, kus toimusid ka kesksemad üritused.
- 1999. aasta tudengisügisel esinesid ka maailmakuulus "Terem Kvartett ning briti bänd "The L. A Doors".
- Eelmise tudengisügise korraldamisel lõi kaasa veerandsada asutust ja ühendust.

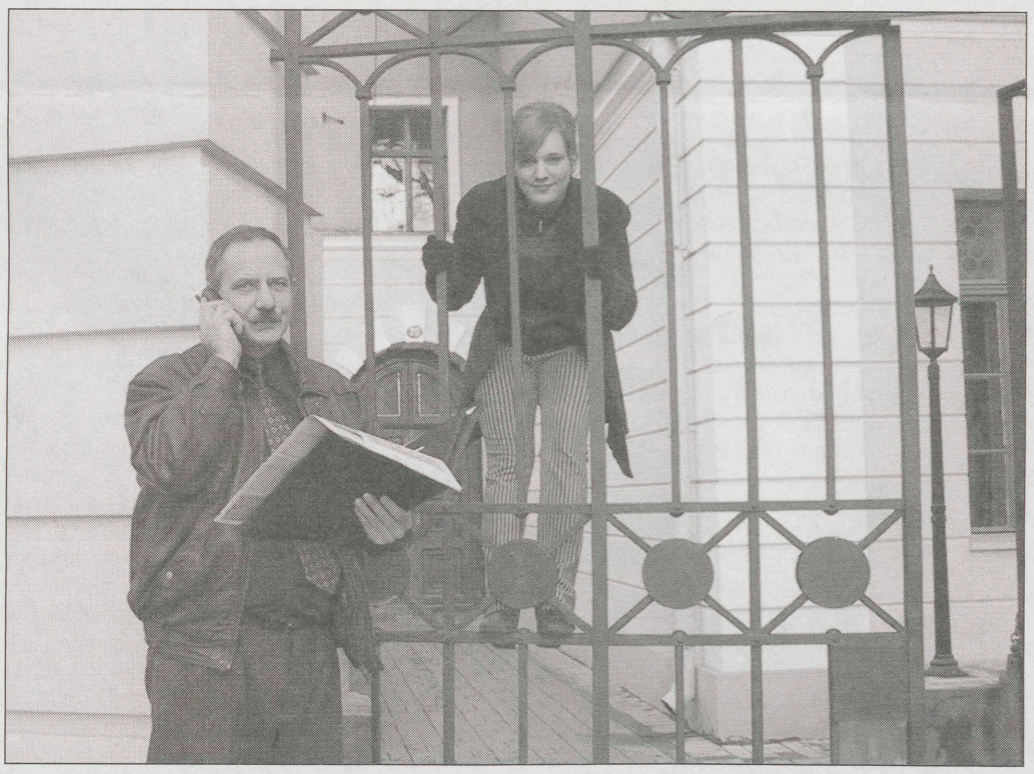

No mida meile siis sel sügisel pakutakse ja mida ise saab teha? ANDRES TENNUS

Kohtumiseni üliõpilaste sügispäevadel!

Varje Sootak

"Võtke aeg maha, kaugel see sesski enam on," ütlevad tudengitele Tartu Üliõpilasmaja direktor Heino Variku ning sügispäevade projektijuhid Taimi Sild ja Katrin Pärgmäe.

Tartu Üliõpilasmaja direktori Heino Variku, projektijuhi Katrin Pärgmäe, ülikooli kultuuriklubi ja teiste ühistöö tulemuseks on rohkem kui 70 üritust. 2 X VARJE SOOTAK

Millised üritused on sügispäevadel esmakordselt?

T.S: Minu korraldada sattus tänavu mitu uut asja. Kultuuriklubi üliõpilaste idee oli valmistada rektorile üllatus – ja kududa talle sall. Salli saab kududa teisipäeval kella 12-18ni raamatukogu III korrusel.

Kas vardad ja lõng tuleb ise kaasa võtta?

T.S: Vardad ja lõng on küll valmis pandud, aga lõnga võib ka kaasa võtta. Salli pikkuse kohta ei oska midagi öelda, kui ikka himuga kootakse, võib see päris pikk tulla. Kui sall valmis, anname selle rektorile pidulikult üle.

Samal päeval avatakse ka tudengitaieste näitus.

T.S: Ka see üritus on kavas esimest korda. Üldse püüame sügisel rohkem nn tubaseid üritusi teha, väljas saab ju vähem ette võtta kui kevadpäevadel.

Näitus on mõeldud rohkem loomingulistele tudengitele, neile, kes joonistavad, maalivad, õmblevad, koovad, heegeldavad, voolivad jne. Vaadata paneme kõike, mida saab nimetada ilusa nimega – käsitöö. Tooge aga oma looming kohale, riputame üles seinale.

Mida näiteks üles ei riputata?

T.S: Läheneme ikka eetilisest seisukohast, pornograafiat ja üldtuntud tabuteemasid me ei eksponeeri. Aga kõik, mis on lõbus, lustakas ja pila, läheb raudselt. Seal on ka vabalava – igaüks, kes tahab oma andega välja tulla, laulda või pilli mängida jne, saab seal seda näidata.

Projektijuht Taimi Sild.

Kas on ka uusi spordiüritusi?

K.P: Päris uusi ei ole, spordi*shows* on küll rõhk nüüd just *show*l, vanasti rõhuti spordi peale. Tegemist pole mingi jõu ega osavusega, peaasi, et kõik saaksid end hästi tunda.

Spordishows oleme välja reklaaminud sürrpalli, millel võib olla mingi sarnasus korvpalliga; ilulennu, kus on vaja väga suurtest paberitest kokku panna lennukid ja neid lennutada täpsuse ja kauguse peale; ning traditsiooniliselt teatejooksu, kus ei pea aga mitte jooksma, vaid igasuguseid muid asju tegema.

Mida avatuut tähendab?

K.P: Tavakohaselt sõidame autoga üliõpilaspäevade esimese päeva hommikul ühikate juurde tudengeid äratama. Rõõmustame neid muusikaga ja loeme ette päevakava. Tavaliselt teeme ka suure kohvilaari kaasa, nii et tulge aga hommikukohvi jooma.

Päris avamisele ootame ka haridusministrit, praegu veel ei tea, kas tal on võimalik tulla.

Mis on Päntrikino?

H.V: Pepleri 14 III korruselt näidatakse tunni aja jooksul tudengifilme, ka multikaid, vastasühika seinale. Kui palju see päriskino mõõdu välja annab, ei tea, aga eksperimenteerida tasub. See rohkem nagu autokino, möödakäijadki saavad näha.

Üliõpilaspäevade puhul ei olegi peaeesmärgiks kõike väga professionaalselt teha, vaid et tudengid ise oma kätt harjutada saaksid. Aegade jooksul on organiseerimiskomiteest läbi käinud paarsada tudengit ja kindlasti on neil sellest midagi külge jäänud. Tahame üliõpilastele just isetegemise ja sepistamise võimaluse anda.

Osa üritusi on siiski professionaalide kanda.

H.V: Aastaid kestab koostöö Vanemuise teatriga ja paljude teiste esinejatega. Tudengitele on osa etendusi soodsamalt. Tänavu on kaasatud ka uued teatrikohad, nagu Sadamateater ja Lutsu tänavas asuv teatrimaja. Ja esinejad, kes tudengitele peale on läinud ja kes ise neile esineda tahavad, astuvad ikka ja jälle üliõpilaste ees lavale.

Osa üritusi on väga pika traditsiooniga.

H.V: Ikka on nii, et on tõsisemat laadi ettevõtmised ning meelelahutuslikud. Üliõpilasesindused kutsuvad oma lahtiste uste päevale, väitlevad haridusreformist, loodusteadlane Jaan Eilart tutvustab Tartut, AEGEE korraldab maastikumängu jne.

T.S: Üks traditsioonilisi üritusi on tudengibändide konkurss, kus igal aastal ilmub välja mõni omanäoline bänd. Huvi on alati väga suur olnud. Kevadpäevadest oleme üle kandnud tudengifilmi konkursi, mille pauside ajal esinevad Moskva koolitusega tsirkuseartistid.

Mis on tudengikaubamaja?

H.V: Raatuse kaubamaja pakub üliõpilaspileti alusel soodusmüüki, ostjate vahel toimub ka loosimine.

Sügispäevadele ei ole vist kedagi kutsuda vaja?

H. V: Vaevalt, pakume seinast seina üritusi, valikuvõimalusi on palju. Võtke aeg maha, tõmmake hinge, omalt poolt püüame üritused tudengitasku kohased teha.

T.S: Mõnusat olemist ja kaasalöömist! Oluline pole see, et kindlasti kusagil parem olla, vaid et juletaks millegagi välja tulla, st ise teha.

Hea tudeng!

Vasta viiele lihtsale küsimusele ja võida ülikooli aastapäevaballi pilet kahele. Või siis korralik õhtusöök Sinule sobival ajal, Sinule sobivas Tartu restoranis, Sinu poolt valitud TÜ Üliõpilasesinduse juhatuse liikmega.

1. Vastused küsimustele leiad www.ut.ee/esindus/.
2. Vastuseid oodatakse **13. novembril kl 10-14** esinduses (Ülikooli 18a), kus avatud uste päeval ootavad Sind ka esinduse liikmed, et vastata ülikooli puudutavatele küsimustele.
3. Auhinnad loositakse välja kl 14 esinduses.

Mitu liiget on Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduses:
1. 101
2. 49
3. 31

Kes on Tartu Ülikooli Üliõpilasesinduse esimees?
1. Arne Otter
2. Hillar Kohv
3. Alari Vainomees

Esinduse telefoninumber:
1. 361 202
2. 375 400
3. 0 801 32 2484

Mis kuupäeval toimub Tartu Ülikooli aastapäevaball?
1. 31. detsember
2. 1. detsember
3. 24. veebruar

Milline on soovituslik Tartu Ülikooli aastapäevaballi riietusstiil:
1. 20ndate ja 30ndate aastate mood ja stiil
2. Dressid ja potased
3. Rannariietus

NIMI:

TELEFON:

E-POST:

Info: Silver Meikar, tel 052 78 089, silverm@ut.ee.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

9. november 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 35 (2072) TASUTA

Tartu Ülikooli Raamatukogu

Rahvusvahelise ülikooli poole

Tartu Ülikooli külastas oma Eesti visiidil Briti kroonprints Charles

Varje Sootak

Rektor Jaak Aaviksoo sõnul tutvustati kroonprintsile Tartu Ülikooli kui eelkõige olulise rolli etendajat ida, lääne ja lõuna vahel, kes on teel rahvusvahelise ülikooli suunas.

Ülikooli rahvusvaheliste suhete juht Sirje Üprus märkis, et ühelt poolt tutvustati prints Charlesile ülikooli kui internatsionaalset ja teiselt poolt kui integreerimisega tegelevat õppeasutust.

Ülikoolis olidki prints Charlesiga kohtuma kutsutud eelkõige need, kes on seotud integreerimisprotsessiga – nii ida kui ka lääne poole.

Kuninglik elevus

Kuninglike perede liikmed ei külasta Eestit ja Tartu Ülikooli just sageli. Enamikule meenub vaid Rootsi kuninga ja kuninganna visiit.

Kas mõjutas printsi vahetu suhtlemine pealinna rahvaga, ei tea, aga pildistamist ja käepigistust ootavad tartlased ummistasid julgelt Raekoja platsi, ülikooli peahooneesist ja fuajeedki.

Ja prints oli lahe ja vahetu, nagu üks käepigistuse saanud tudeng lausus.

Enne kroonprintsi ülikooli jõudmist "külastas" aga ülikooli tarkade silmadega koer, nn pommi- ja narkokoer.

Temaga töötava proua sõnul on peahoone sellele tähtsale koerale juba tuttav, tema "ütlebki", kas kõrged külalised tulla võivad.

Ülikooli ees võttis printsi ja teised külalised vastu rektor Jaak Aaviksoo.

Kohtumisel rektoraadis esitles rektor oma kaastöötajaid, sealhulgas ka oma Inglismaalt pärit nõunikku krahv Carlisle'i.

Integreerumisest

Sirje Üpruse sõnul olid Suurbritannia suursaadiku ettepanekul kutsutud ajaloomuuseumi ajakirjanduse ja kommunikatsiooniosakonna vene keeles kirjutavad üliõpilased.

Need üliõpilased õpivad Tartus projekti alusel, mille kohaselt toetab Briti saatkond osakonda kolme aasta jooksul kokku 50 tuhande Inglise naelaga.

Projekti eesmärk on välja arendada vene keeles kirjutavate ajakirjanike koolitus TÜs.

"Kes teist on Inglismaal käinud?" küsis prints.

"Samas tegeleb ülikool ise otseselt integreerimisprotsessiga, õpetades näiteks valitsuste vahel allakirjutatud koostöölepingu alusel neid soome-ugri hõimurahvaid Tartu Ülikoolis, kes omal maal oma keeles kõrgharidust ei saa."

Märksõna "integratsioon" alla kuulub ka TÜ Euroopa Kolledži õppe-, teadus- ja täiendõppekeskuse tegevus eurointegratsiooni küsimustes.

Ülikoolis on võimalik pühenduda veel sügavamalt üleminekuaja maa ajalukku, poliitikasse, kultuuri, mida praegu tehakse euroteemadega tegelevates üksustes.

Edaspidi võiks neist kujuneda ülikoolis üks vastav keskus või instituut.

Neid lähteaspekte tutvustati printsile seoses eelseisva Euroopa Liitu astumisega.

Arheoloogiat ja ajalugu õppinud kroonprints Charles uuris ajaloomuuseumis koos linnapea Andrus Ansipi ja rektor Jaak Aaviksooga Tartu muinsusi. 3 X ANDRES TENNUS

Prints uudistas enne ühispildistamist naiskooriga lauljate rahvariideid ja sõlgi.

Ajaloomuuseumis astus prints Charles ajakirjandusüliõpilase Eneken Laasme sõnul mitmete üliõpilaste juurde, surus kätt ja esitas küsimusi. Ta päris ajakirjanduseetika, tulevikuperspektiivide ja spetsialiseerumine kohta, küsides soosituimate õppeainete, õpingute pikkuse ja kodutööde mahu jm kohta.

Teda huvitas ka, kas meie tudengid CNNi vaatavad ja vene kirjanikke teavad. Prints vestles ka TÜs õppivate Inglismaalt pärit välistudengitega.

Eesti laulud meeldisid

Ajaloomuuseumi saali sisenedes tervitas printsi Tartu Ülikooli naiskoor kahe Tormise seatud rahvalauluga "Lauliku lapsepõli" ja Kiigel kartlik".

Koori presidendi Kristi Kuninga sõnul kõneles ta dirigendi Vaike Uibopuuga ning uuris koorilt, kui paljud nende seas on muusikat õppinud.

Rektori ettepanekul tehti ühispilt, kus lauljate keskel prints ja rektor.

"Prints uuris meie käest ka, kas meie laulud on vanad eesti laulud, kuna proua Ingrid Rüütel oli talle juba kohtumisel rääkinud vanadest eesti regivärssidest." Iseäranis oli printsile meeldinud "Lauliku lapsepõli", mida ta olevat mitu korda mainud.

"Ilmselt avaldasid nii printsile kui ka briti ajakirjanikele muljet meie rahvariided, tikandid ja sõled. Minul kui koori presidendil on kõige suurem sõlg ja see jäi talle silma.

Selgitasime, et see on presidendi tunnusraha, mispeale prints arvas, et sellise koori ohjes hoidmine on ilmselt keeruline ülesanne ja küsis, kuis hakkama saan," selgitas Kristi Kuningas.

Tartu Ülikooli jäävad kroonprintsile meenutama Ivo Lille ülikoolisümboolikaga klaaspüramiid, ülikooli album, naiskoori CD jm.

Tartusse tuleb kaasaegne sõudmis- ja aerutamiskeskus

Urmas Aunin
Varje Sootak

7. novembril sõlmisid Tartu Ülikool, Tartu Linnavalitsus, Ülikooli Spordiklubi ja Tartu Sõudmis- ja Aerutamiskeskus ühiste kavatsuste protokolli.

Protokolli järgi arendatakse lähiaastatel ülikooli ja linna koostöös välja sõudmis- ja aerutamisspordi keskus, et taastada Tartule kui ülikoolilinnale iseloomulik akadeemilise traditsiooniga spordialade varasem kõrgtase ning anda Emajõelinnale võimalus nii noorte harrastajate kui rahvusvahelise tasemega sportlaste ettevalmistamiseks.

Aerutamine ja sõudmine on akadeemilises traditsioonis pälvinud tähelepanu eelkõige Oxfordi ja Cambridge'i ülikoolide omavaheliste mõõduvõtmistega. Tartust on samuti võrsunud aerutajaid ja sõudjaid, kes 1960-1980ndatel aastatel lõid edukalt läbi rahvusvahelises tippkonkurentsis.

Ülikooli spordikeskuse juhataja Harri Lembergi sõnul on ka praegused ülikooli spordiklubi aerutajad ja sõudjad mitmeid häid tulemusi saavutanud. Näiteks kahesüstal aerutajad Villu Pruulmann ja Peeter Becker naasid Prantsusmaa maailmakarikavõistluste etapilt 7. ja Taanist 5. ning 7. kohaga. "Nemad on ka Ateena olümpiamängude kandidaadid."

Ülikooli ja linna kavandatav ühine keskus Emajõe vasakul kaldal Ujula tänava lähedal aitab taas populariseerida neid spordialasid ning teadvustada Emajõge kui ideaalselt sobivat veekogu aerutamise ja sõudmisega tegelemiseks.

TÄNA LEHES

Lisaleht
"Tudengisügis"

Intervjuu
Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi direktor Kristjan Haller peab füüsikat teaduseks, mis aitab ellu jääda
LK 3

Suhtekorraldustudengid käisid Berliinis
LK 2

TÜ 200
Vladimir Dal
LK 3

TÜ üliõpilaste võit võrkpallis
LK 2

UUDISED

Tartu Ülikooli juubelinädal toimub mais

TÜ nõukogu otsustas oma oktoobrikuu istungil kuulutada aasta 2002 ülikooli juubeliaastaks ametliku nimetusega "Academia Gustaviana 370. Kaiserliche Universität Dorpat 200".

Lühivormina soovitatakse kasutada nimetust "Tartu Ülikool 370/200".

Juubelit tähistatakse 29. aprillist 5. maini, tippsündmusteks on juubeliaktus reedel, 3. mail ja juubelikonverents "Rahvusvaheline rahvusülikool" järgmisel päeval.

Detsembrikuus on kavas kinnitada juubeliürituste kava.

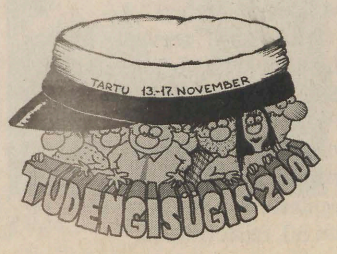
Algab tudengisügis

Esmaspäeval, 12. novembril algavad laupäevani kestvad traditsioonilised üliõpilaste sügispäevad.

Üliõpilaspäevade peakoordinaator, Tartu Üliõpilasmaja direktor Heino Variku ütles, et nagu tavaliselt korraldavad peale professionaalsete esinejate palju üritusi tudengid ise. "Aegade jooksul on organiseerimiskomitees olnud paarsada üliõpilast, kes on siit kindlasti häid kogemusi saanud."

Rohkem kui 70 ürituse hulgas on nii tõsisemaid (nt tudengiväitlus haridusreformi teemadel jt) kui ka meelelahutuslikke üritusi Tartu paljudes kultuuriasutustes. Kavas on ka päris uusi ettevõtmisi, nagu näiteks tudengitaieste näitus, Päntrikino jmt.

Soodsamaid pileteid saab osta suurel piletilaadal teisipäeval kell 17-18 füüsikahoones.

UUDISED

Neljas seminar diasporaa keelest

8.-10. novembrini toimub TÜ vene keele õppetooli korraldusel rahvusvaheline seminar "Diasporaa keel: probleemid ja perspektiivid IV."

Seminaril arutatakse keele arenguprobleeme teise keele ja kultuuri keskkonnas. Osalevad Eesti, Läti, Leedu, Venemaa, Ukraina, Kasahhi, Soome ja Belgia keeleteadlased.

8. ja 9. novembril esitatavais ettekannetes käsitletakse diasporaa keele uurimise üldteoreetilisi probleeme, tõlke- ja keeledidaktika küsimusi jm.

10. novembril TÜ Narva kolledžis toimuv ettekandekoosolek on pühendatud koolihariduse diasporaa tingimustes.

Rahvusvaheline rahanduskonverents

9. ja 10. novembril leiab Tartus aset rahanduse ja arvestuse instituudi 4. rahvusvaheline konverents siirdemajanduse finantsprobleemide ja nende õpetamise küsimustes.

Instituudi juhataja prof Mart Sõrgi sõnul arutavad Eesti rahandusõppejõud ja kraadiõppurid, aga ka teadlased ja õppejõud Lätist, Leedust, Poolast, Venemaalt ja Soomest kahe päeva jooksul aktuaalseid siirderiikide majandusprobleeme. Plenaaristungil esinevad põhiettekannetega Eesti Panga president Vahur Kraft ja EV rahandusminister Siim Kallas.

Konverentsil on üle 50 osaleja, kes esinevad kahes sektsioonis veerandsaja ettekandega.

Eesti Naisüliõpilaste Selts 90

Reedel, 16. novembril kell 12 korraldab Eesti Naisüliõpilaste Selts oma 90. aastapäeva puhul TÜ Ajaloo Muuseumis konverentsi teemal "Väärtused muutuvas ühiskonnas."

ENÜSi abijuhataja Berit Aaviksoo sõnul on konverentsi eesmärk küsida ühiskonnas valitsevate väärtuste ja nende muutumise järele erinevate elualade perspektiividest vaadatuna. "Sissejuhatavale ettekandele väärtussüsteemi muutustest üleminekuühiskondades järgnevad väärtuskäsitlused seonduvalt poliitilise kultuuri ja seadusloomega. Vaagitakse organisatsioonides valitsevaid väärtusi ning küsitakse, kui kallis on eesti keel."

Kell 16 avatakse samas seltsi ajaloole ja tänapäevale pühendatud näitus, mis jääb avatuks 30. novembrini.

Konverents on avatud kõigile huvilistele. Info: berit@ut.ee.

Tartus tuleb suur loodusõhtu

12. novembril kell 18 korraldavad Eesti loodusajakirjad Vanemuise kontserdisaalis loodusfilmide õhtu.

Loodusõhtute korraldaja Jaan Riis ajakirjast Loodus ütles, et üritusest võiks saada huvitav üliõpilaste sügispäevade avalöök. "Kavas on Rein Marani loodusfilmide parimad palad, Ivar Ojaste autoriprogramm "Linnutee", TÜ prof Jaanus Paalilt "Kamtšatka geisrid ja vulkaanid" ja muu.

Muusikat teevad Urmas Lattikas ja Raivo Tafenau, Riho Sibul ja Robert Jürjendal, laulab Anne Maasik. Vaheajal avatakse näitus "Looduse Aasta Foto 100 paremat tööd". Õpilastele, üliõpilastele ja pensionäridele pilet 30, teistele 50 kr.

Ülikooli suhtekorraldustudengid (vasakult) Margus Palu, Kaspar Küünarpuu, Piret Kull ja Kaspar Jänes naudivad Berliini kauneid purskkaeve. 2 X MERVI LILL

Suhtekorraldustudengid Berliinis

Margus Palu
TÜ PR II

Mervi Lill
TÜ PR II

17.-21. oktoobrini korraldas Euroopa suhtekorraldustudengite ühendus Berliinis konverentsi, mille teemaks oli linnaimago kujundamine.

Suhtlemine teiste Euroopa tudengitega annab kogemusi ja erialateadmisi.

Konverents pakkus praktilisi teadmisi, jagas kogemusi ning aitas luua kontakte üliõpilaste ja praktikute vahel.

Erinevad üliõpilaskonverentsid võiks üldisemalt jagada kaheks: erialased ja laiema teemaga konverentsid. Kuigi mõlemad on võrdväärselt huvitavad, on oma eriala praktikutega ja tudengitega suhtlemine kindlasti kasulikum. Suhtekorraldustudengeid oli konverentsile tulnud üle kogu Euroopa, kokku 14 riigist. Teiste Euroopa tudengitega suhtlemine ja koostöötamine kasvatas kogemustepagasit ning andis uusi teadmisi nii õppimisvõimalustest erinevates Euroopa riikides kui ka sellest, milline on olnud suhtekorraldus Euroopas.

Moodne Berliin

Berliini tegi konverentsi toimimispaigana huvitavaks ja omapäraseks see, et ajaloolise tausta tõttu oli linn peaaegu pool sajandit lõhestunud ning linna n-ö terviklik ülesehitamine sai võimalikuks alles pärast Berliini müüri langemist.

Berliini kahe poole liitmiseks ning tervikliku pealinna tutvustamiseks tuli hakata üles ehitama infrastruktuure ning tegelema teadliku linna imago kujundamisega. Pärast müüri langemist käib Berliinis aktiivne ehitustöö – vanade ja ajalooliste ehitiste kõrvale kerkivad klaasist ja metallist pilvelõhkujad. Berliini omapäraks võibki pidada seda, et kui teised maailma metropolid on juba ammu ehitisi täis, on Berliinis veel hulgaliselt vaba maad, kuhu rajada uusi, moodsaid ja turiste ligimeelitavaid hooneid. Linna suurust näitab seegi, et tänane 3,5miljoniline elanikkond on end sisse seadnud suuremal maa-alal, kui seda on New York.

Berliini imago teadlikuks kujundamiseks loodi 1994. aastal avaliku ja erasektori koostööl baseeruv ettevõte Partner für Berlin (Berliini Partnerid). Ettevõtet finantseerib 25% ulatuses riik ja ülejäänu eest vastutab umbes sada eraettevõtet.

Partner für Berlini üks eesmärke oli siiani kättesaamatu pealinna turismikeskuseks muutmine. Kuidas aga reklaamida turistidele linna, kus kaevavad kopad ja kolisevad kraanad? Et inimesi käimasolevatest ehitustöödest hoolimata Berliini meelitada, viidi ellu projekt "Schaustelle Berlin" (Schaustelle – vaatamiskoht).

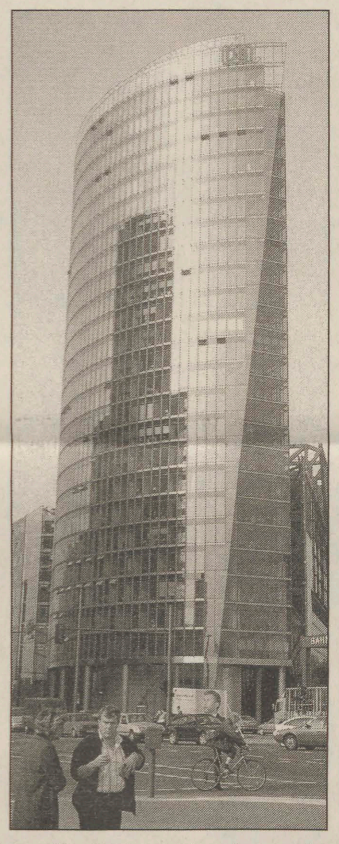
Keelamise asemel "Tere!"

Projekti mõte oli asendada kõik ehituste plankudel olevad sildid "Ligipääs keelatud" siltidega "Tere tulemast!". Peale ekskursioonide loodi turistide ligimeelitamiseks ehitustele erinevaid atraktsioone. Näiteks sai ehitustel ronida, ehitusaukudes veesuuskadega sõita ja ise müüri laduda. Berliinlased ise peavad projekti igati kordaläinuks, sest tulevaste muuseumide, valitsushoonete ja suurehitistega käis tutvumas suurel hulgal linnaelanikke ja turiste.

Teiseks huvipakkuvaks kampaaniaks, mida Partner für Berlin Berliini tutvustamiseks korraldab, on presentatsioonid erinevates maailma linnades. Idee unikaalsus seisneb selles, et igale poole ei minda ühtse kavaga, millest jooksevad iga kord läbi Brandenburgi väravad ja Berliini müür, vaid igale linnale koostatakse individuaalne lähenemine. Oluline on leida igas linnas see, mis kohalikke inimesi Berliini puhul kõige rohkem huvitab.

"Muuseumide Öö"

Üks Partner für Berlini väljatoodud projekte oli ka "The Long Night of Museums" (Muuseumide Öö). Nimelt tehti linnaelanike seas küsitlus selle kohta, kui tihti nad muuseumides käivad. Selgus, et 2/3 berliinlastest ei ole kunagi külastanud ühtegi Berliini muuseumi. Projekti raames hoiti nädala aja jooksul muuseumid ööpäev läbi lahti ning seal korraldati erinevaid esitlusi ja näitusi. Peale "Muuseumide Ööd" kasvas muuseumide külastatavus mitu korda ning linnale peavalu tekitanud probleem, kuidas saada külastajaid erinevatele näitustele, oli ammendatud.

Berliiniski kerkivad omad "pläskud".

Suhtekorraldajad suhtlesid

Peale rohke teadmistepagasi linna maine kujundamisel andis konverents võimaluse tutvuda noortega kogu Euroopast. Palju noori oli Itaaliast, Norrast, Sloveeniast ning Austriast. Kongressil polnud tegu mitte kuiva ettekannete-seminaride jadaga, vaid need viis päeva Berliinis andsid võimaluse näha ja tunda seda, kuidas elavad ja mõtlevad inimesed mujal. Just sellistel konverentsidel toimuv seltsielu on see, mis teeb üliõpilaskonverentsid erilisteks ja tekitab soovi sedalaadi üritustest tihemini osa võtta.

Seekord käis Berliinis kuus Tartu suhtekorraldustudengit: Piret Kull, Mervi Lill, Margit Põllumäe, Kaspar Jänes, Kaspar Küünarpuu, ja Margus Palu. CERP Studentsi konverentsid toimuvad kolm korda aastas ja järgmine, mille teemaks on tervishoid ja avalikkussuhted, leiab aset märtsi lõpus Austrias. Kui kellelgi tekkis CERP Studentsi või konverentsi kohta küsimusi siis meilige Kaspar Jänesele: kaspar.j@neti.ee.

Tartu Ülikool – üliõpilaste meister võrkpallis

Viieaastase pausi järel suutis Tartu Ülikooli võrkpallimeeskond edestada igipõlist rivaali Tallinna Pedagoogikaülikooli.

Selle hooaja Eesti üliõpilaste meistrivõistluste finaali Audentese Spordihoonesse pääsesid viie kõrgkooli koondised: TÜ I, TÜ II, TPÜ, TTÜ, Kõrgem Sõjakool, Tallinna Tehnikakõrgkool. Mängud peeti kahe geimivõiduni.

Tartu Ülikooli võidukasse meeskonda kuulusid: Kristjan Kais, Kaarel Kais, Argo Arak, Aimar Arak, Veiko Lember, Janis Sirelpuu, Rait Rikberg, Tanel Uibo. Turniiri teiseks jäi TPÜ, kolmas TTÜ.

TÜ võistkonna kapteni, TÜ pallimängude õppejõu Kristjan Kaisi sõnul leiduks Tartu Ülikoolis mõne aasta pärast mitu võistkonda, kes võiksid osaleda üliõpilaste meistriliiga mängudes, sest võrkpalli vastu on üliõpilastel suur huvi. Nii judo kui võrkpall on kavas ka 17.-19. maini 2002 toimuvatel Tartu üliõpilasmängudel, mis tõotavad kujuneda aasta suurimaks rahvusvaheliseks spordivõistluseks Eestis.

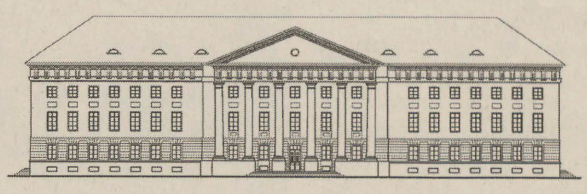
Näitus muinasheebrea kirjakunstist

8. novembrist saab TÜ Raamatukogus vaadata heebrea käsikirju ja kombetalitusesemeid.

Kõik näitusel väljapandud esemed iseloomustavad heebrea tähti ja kirjutusi ja on kas seotud religioossete tavadega või kasutatavad kui kombetalitusesemed kodus või sünagoogis. Kirjutused teenivad lisaks nende dekoratiivsele ja kunstilisele väärtusele ka ajalooliste dokumentidena.

Näitusel on tutvustatud erinevaid kirjaliike, kirjutatud nii koolitatud ilukirjutajate kui ka rahvameistrite käega.

Näitus jääb avatuks 30. novembrini.

TARTU ÜLIKOOLI SIHTASUTUS
TARTU UNIVERSITY FOUNDATION

Tartu Ülikooli Sihtasutuse stipendiumid

TÜ Sihtasutus tuletab meelde, et pikendatud on mitmeid stipendiume, nagu näiteks Paul ja Marta Lannuse nimeline stipendium, mis toetab geoloogiat ja geograafiat õppivaid üliõpilasi. Välja antakse üks 5 000kroonine stipendium.

Samuti saab veel dokumente esitada Valter Niiluse nimelise stipendiumi saamiseks.

Info: Tartu Ülikooli Sihtasutus, tel: 375 852, im@ut.ee. http://www.ut.ee/sihtasutus/.

STIPENDIUMID SAKSAMAAL ÕPPIMISEKS

Tartu Ülikool kuulutab välja konkursi *Studienstiftung des Abgeordnetenhauses von Berlin* stipendiumi taotlemiseks kõikide erialade magistrantidele ja doktorantidele (vanus kuni 25 k.a) ning noortele teadlastele (vanus kuni 35 k.a).
Nõutavad dokumendid (esitada saksa keeles):

- stipendiumi taotlemise ankeet,
- elulookirjeldus,
- detailne uurimustöö-, õppimisplaan Saksamaal viibimise ajaks,
- nõusolek/soovituskiri mõnest Berliini kõrgkoolist,
- 2 soovituskirja, eriala või uurimustööga seotud TÜ õppejõult,
- kinnitatud koopia diplomi originaalist ja selle akadeemilisest õiendist ja kinnitatud tõlked saksa keelde,
- saksa keele oskuse tõend.

Stipendiumi suurus üliõpilastele 770 eurot, noortele teadlastele 1300 eurot kuus.
Tähtaeg: 4. detsember välisüliõpilastalituses (ph 104).
Ankeedid ja edasine info üliõpilastele välisüliõpilastalitusest (ph104) Riin Kikkas, tel 375 151, rikka@ut.ee.
Noortele teadlastele edastab infot välissuhete talituses Lea Kivi (ph 302), tel 376 114 Lea.Kivi@ut.ee.

TURIST
reisibüroo
Konverentsiteenused
E-TURIST Reisibüroost
Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee

Füüsika aitab meil ellu jääda

Andres Toode

Viimasel kahel aastal on Füüsika Instituudile jagunud tunnustust piisavalt, et see silma hakkaks. Möödunud aastal sai FI austava nimetuse Center of Excellence, paar nädalat tagasi aga 3miljonilise Rootsi kroonise grandi.

Globaalses maailmas ellujäämiseks peame sõna võtma ka valdkonnas, kus konkurents on väga tugev maailma mastaabis, arvab Kristjan Haller. JAAK NILSON

Füüsika Instituudi direktor Kristjan Haller, kas kätte on jõudnud instituudi hiilgeajad?

Eks ole olnud säravamaid ja vähem säravaid aegu. Teadusasutuse renomee luuakse pika aja jooksul tehtava tööga, mitte üleöö ühe avastusega. Ja avastusi on Füüsika Instituudi ajaloo jooksul olnud palju, nende hulgas kindlasti ka selliseid, mis kuuluvad maailma teaduse varasalve.

Palju räägitakse sellest, kui raske on kapitalistlikus keskkonnas tegelda millegi sellisega, mida kohe müüa ei saa . Kuidas õnnestub peamiselt fundamentaaluuringuid viljeleval FI-l nii edukas olla?

Loomulikult on kõikide tööde puhul oluline, et see töö oleks ka kellelegi vajalik. Me oleme väga õnnelikud, et üha rohkem teadlasi tegeleb innovatiivse tööga, aga selle tegevuse puhul ei saa lõivu maksta fundamentaalteaduse vallas. Sellepärast, et siis suretub välja uute teadmiste leidmine ja selle edasiandmine, õpetamine, mille baasil püsivad rakendusuuringud.

Küsimus pole mitte selles, kas rakendus- või fundamentaaluuringud, vaid selles, milline on nende osakaal. Mina jagan seda arvamust, et Eesti-sugusel väikeriigil on võimalus kõrgtehnoloogiliste rakenduste vallas läbi lüüa ainult siis, kui ta toetub fundamentaalteaduslikele uurimustele, sealt saadavale teabele. Ma ei usu, et me suudaks lähitulevikus koondada niisuguse hulga ressursse, mida nõuab maailmas arvestatav masstootmine. Küll on aga võimalik siin panna püsti selline tööstus, mis tugineb teatud nišile. See tähendab: toota mitte arvutit, vaid tegelda mingisuguse arvutisõlme edasiarendamisega.

FI kogemused ja ajalugu toetavad seda seisukohta?

Jaa, loomulikult. Miks hakati FI-is lasereid ehitama? Aga sellepärast, et teaduslikus uurimistöös ehk fundamentaaluuringutes vajasime uudseid valgusallikaid. Kuna neid oli väga raske hankida või siis lausa võimatu hankida, sest teatud eesmärkide jaoks tuli need alles välja töötada , siis alustati FIs meile palju kuulsust toonud laserite ehitamisega. Seega ei ole fundamentaal- ja rakendusteaduste vahele ranget piiri üldse võimalik tõmmata.

Miks ikkagi on FI olnud nii edukas juba aastakümneid?

Saime tugeva põhja nõukogude perioodil tänu kahele aspektile. Esiteks oli sel ajal vähe valdkondi, kus sai enam-vähem ausalt teadustööd teha. Ehkki ka füüsikaseadusi on püütud interpreteerida ja vaadata neid läbi kommunistliku prisma, siis vähemalt meie juures FIs ei õnnestunud sellise asjaga tegelda teisiti kui naeruväärseks muutudes. Kindlasti tuli just seetõttu meile väga palju andekaid noori, et füüsika on ajaloost ja filosoofiast objektiivsem. Objektiivsem selles mõttes, et Newtoni seadused kehtivad hoolimata võimust ja ideoloogiast ning on otseselt mõõdetavad. Ehk oleks nii mõnigi tahtnud oma kutsumuselt õppida ajaloolaseks või filosoofiks, aga nende südametunnistus ja soov ausaks jääda ei lubanud seda.

Teiseks – füüsikas kujunesid välja väga head liidrid. Teaduses on ideede olemasolu ülitähtis komponent. Ja kui ei ole häid liidreid, siis ei ole ka häid ideid. Kolmandaks oli Eestil võimalik ellu jääda ainult läbi tarkuse. Seepärast oli teadusega tegemine popp. Lisaks puudusid kapitalistliku maailma ahvatlused, mis oleksid teadusest eemale kiskunud.

Kas FI edukuse põhjus on ka mingi teadlik konjunktuurne käitumine teadusteemade valikul. Mis üldse määrab FI teadlaste suuna valiku – turg, huvi, koolkonnad?

Kunagi küsiti ühelt kuulsalt vene akadeemikult Sedovitšilt, et mis vahe on fundamentaalse ja rakendusliku teaduse vahel. Tema vastus oli, et puhas rakendus ei saa olla kunagi nii innovaatiline, kui seda on fundamentaaluuringud, sest rakenduse puhul määrab juba tellimus tulemuse ja tellija ei tarvitse hoolida sellest, kas lahendus tema tellimuse täitmiseks on optimaalne. Fundamentaalteadus aga on oma olemuselt selline, et otsib lahenduseni kõige innovaatilisema ja optimaalsema tee. Seega, küsimuse juurde tagasi tulles – akadeemiliselt eduka tegevuse eelduseks on teatav akadeemiline vabadus. Piltlikult öeldes: tegutsedes alguses mõnda aega väljakujunenud valdkondades, püütakse teemana punguda niipea, kui on võimalik midagi huvitavat teha.

Kui palju sõltub sellisel juhul FI direktorist instituudi teadusliku taseme kvaliteet? Mis üldse on tema osa?

FI saavutused põhinevad kindlasti tema füüsikute tööl. See tähendab et põhijõuks ja -juhiks on teaduses konkreetne teaduslik liider. Asutuse juht võib oma lolli käitumisega liidri panust ainult kehvemaks teha. FIs valitseb põhimõte, et juhtkonna ülesanne on teadlastele normaalsete töötingimuste ja töökeskkonna loomine, teaduslikuks tegevuseks vahendite muretsemine. Teisisõnu – direktori ülesanne on teadustegevuse teenimine, mitte kamandamine. Loomulikult lisandub koordineeriv roll, et anarhiat ära hoida.

Ega siin midagi väga erilist ole. Võrdluseks võiks tuua näiteks korvpalli: treener loob mänguplaani ja tingimused, ta peab asja piisavalt heal tasemel tundma, aga ta ei pea olema kõige parem korvpallur.

Olete mitu korda maininud vajadust luua normaalsed tingimused. Praegu neid siis järelikult ei ole?

Finantseerimine ei ole piisav. See on isegi pehmelt öeldud. 90ndate alguses tegi FI enda töötajate hulgas väga tõsise inventuuri. Töötajaskond löödi kahte lehte – konkursi alusel riigieelarvelistele kohtadele võetud töötajad ja tähtajaliste lepingutega töötajad. Sellise inventuuri tõttu kahanes FI koosseis kahekordselt. See oli meile väga valuline ja raske samm, kuid me pidasime seda õigeks. Kahjuks hakati aga Eesti Vabariigis natuke aega pärast seda sammu finantseerima sisuliselt pearaha järgi. Ja need, kes ei olnud enne koondanud oma jõude, võitsid nüüd koondamisel kõvasti. Meil aga polnud enam kuskile koondada.

Ehk arvatakse lihtsalt, et Eestil pole nii palju ja nii edukat füüsikat vaja?

On öeldud jah, et miks meile, väikesele Eestile, füüsika ja füüsikud. Ma olen täiesti nõus, et Eestis tuleb rahastada selliseid valdkondi, millega tegeldakse ainult või eelkõige Eestis, nagu näiteks meie rahvalaul või rahvatants, eesti folkloor või ajalugu. Aga kui me tegeleme ainult oma rahvakultuuriga ja hülgame kõik teised valdkonnad, siis vajub meie oma kultuur väga kiiresti ära. Globaalses maailmas suudame ellu jääda ainult siis, kui meil on midagi öelda ka sellises valdkonnas, kus konkurents on väga tugev maailma mastaabis. Füüsika on üks selliseid valdkondi.

UUDISED

Pepeljaevi tantsuteater Tartus

12. novembril kell 19 etendub Tartu Sadamateatris Saša Pepeljaevi Kineetilise Teatri uuslavastus "Seal, kus kunagi ei närtsi jasmiin…".

Pepeljajevi enda sõnul baseerub tema uus töö Vene *underground*-kirjaniku Venedikt Jerofejevi 1970. aastal ilmunud poeemil "Moskva-Petuški". Ilona Kivirähk on Eesti Päevalehes kajastanud nii: "Seekord on ka alusmaterjal tantsuetenduse kohta pehmelt öeldes ootamatu - nimelt põhineb tükk Venedikt Jerofejevi kultuslikul joomaromaanil "Moskva-Petuški". Eestisse jõuab etendus vaevalt kaks nädalat pärast esietendust Moskvas.

Pepeljaev on esinenud Eestis erinevatel festivalidel (Baltoscandal, Evolutsioon).

Ta on lõpetanud Moskva Ülikooli keemia eriala ning töötanud aastaid Moskva *underground*-draama ja miimiteatrites, GITISes on ta lõpetanud draamakursused. 1998 võitis Pepeljaevi tantsuetendus üliprestiižika Bagnolet' konkursi Pariisis.

Tema töid on iseloomustatud sõnadega "avangardteatri totaalne kogemus", "hingemattev, koos seguga populaarsest ja avangardsest, relvitukstegev mängulisus ja jääkülm ekspressionism".

Meistritiitlid judos ja karates

Tartus peetud üliõpilaste judo meistrivõistlustel said TÜ tudengitest Eesti üliõpilaste meistritiitli Vladimir Grill (mehed -66 kg) ja Rasmus Toompere (mehed -81 kg).

Eesti Akadeemilise Spordiliidu arendusjuhi Tiina Beljaeva sõnul võitsid enamiku esikohti Pekingi suveuniversiaadil osalejad. "Kokku oli osavõtjaid 10 kõrgkoolist."

Karates on meistrite hulgas TÜst meeste kumites (-70 kg) Janar Muttik, kes oli juunis Euroopa meistrivõistlustel viies.

Beljaeva märkis, et võistluse taset näitavad võitjate kogutud kõrged kohad ka rahvusvahelisel areenil.

Olga Aleksejeva turniirivõit

Tartus toimunud neidude ja tüdrukute vehklemisturniiril Mercury Cup sai järjekordse turniirivõidu äsja täiskasvanute maailmameistrivõistlustel naiskondliku 9. kohale tulnud TÜ üliõpilane Olga Aleksejeva (Tähtvere klubi).

Ta võitis juunioride finaalis klubikaaslase Olga Voloviki 15:8. Universiaadil Pekingis võitis Olga Aleksejeva pronksmedali.

Neidudele oli see viimaseks jõuprooviks enne Euroopa vehklemise juunioride meistrivõistlusi.

Olga Aleksejeva.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Arstiteadlasest keeleteadlane Vladimir Dal (Dahl) 200

L. F. Smirnov
St. Peterburg

Tartu Ülikoolis arstiteadust õppinud Vladimir Dal on teaduslukku jäänud esimese täieliku vene keele seletava sõnaraamatu autorina.

10. novembril 1801 sündis Ukrainas, Luganski linnas töötanud taani arstil Johann Christian Dalil (Dahl) poeg, kellele pandi nimeks Vladimir (Woldemar).

Pärast Christian Dali määramist Venemaa Musta mere laevastiku ülemarstiks, kolis perekond Nikolajevisse – linna, mis oli alles äsja asutatud. Nikolajevis sai Dal oma koolihariduse, ent tutvus ka lihtrahva eluga.

Mereväeõpingud

1814. aastal, sealkandis toimunud rahutuste ajal, saadetakse noormees Peterburi, kus asub õppima Mereväe Kadetikorpuses, õppeasutuses, mis ei jäänud alla Tsarskoje Selo Lütseumile. Kaaskadettide seas oli muu hulgas Pavel Nahhimov. Moment, mida noore Dali õpingute juures meenutatakse, on reis õppelaeval Taani. Legend räägib, et Taani printsi ettepanekule, jääda oma isade maale, vastas noor Dal, et tema tõeline kodumaa on Venemaa.

Pärast õpinguid alustab mitšman Dal mereväelase karjääri Nikolajevis. Ometi ei naudi Dal sõjaväeelu (kiusab ka merehaigus) ning teda kisub üha enam teaduse poole. Dal lahkub Nikolajevist Kroonlinna ning pärast 1825. aasta dekabristide ülestõusu läheb ta lõplikult erru.

1826. aastal astub Dal Tartu Ülikooli arstiteaduskonda. Tartu Ülikooli võis toona pidada vabameelsuse kantsiks vene akadeemilises maailmas.

Arstiõpingud

Venelased peavad seda tähtsaks ning rõhutavad antud keskkonna olulisust ka eestlastele, sedagi, et Dal õppis ühel ajal Kreutzwaldiga. Veel ilmestavad Dali Tartu-perioodi kirurgiaprofessor J. F. Moier, N. Pirogov ning V. Žukovski kui olulised isiksused, keda peetakse Dali mõjutajateks.

Tartu keskkond oli Dali teadustegevusele viljakas. Kindlasti oli tema arstiks kujunemisel oluline roll isa eeskujul. Dali kireks oli kirurgia. Tartus oli tal sellel teel kaaslane, juba eespool mainimist leidnud Pirogov, kellega Dal olla anatoomikumis koos töötanud.

Töökus ja muud arstikutsele olulised iseloomuomadused, mis Dali juures olid kindlasti tähelepanuväärsel kujul esindatud, lubasid tal enne tähtaega, 1829. aastal, kaitsta doktoridissertatsiooni. Kohe seejärel siirdus ta alanud Vene-Türgi sõtta.

Lahingutes põimuvad ühte Dali sõjaväeline minevik ja arstikutse. Dal on arst, keda on meenutatud ka relv käes, rünnakutes osalemas. Eeskätt muidugi jäävad aga Dali saavutuseks arvukad operatsioonid välitingimustes.

Kangelastegude eest saab Dal Püha Anna ordeni kavaleriks. Türgi kampaaniale järgneb Poola, kus ta samuti oma kodumaa nimel kangelastegusid sooritab. Poolagi toob kaasa kõrge autasu, Vladimiri Risti. Muide, insenerimõtte rakendamise eest – Dal konstrueerib hästi toimiva pontoonsilla.

Sõjatee

Dali sõdimistel ei tule veel lõppu – ta osaleb ka Hiiva sõjakäigul (Püha Stanislavi Orden) ning Krimmi sõjas. Tema sõjameditsiinialased saavutused on silmapaistvad, kahjuks aga ei päranda ta tulevikule meditsiinialaseid teadustöid.

Dali pärand teadus- ja kultuurilukku on hoopis teiselaadne – ta koostas esimese täieliku seletava vene keele sõnaraamatu, lisaks mäletame teda kirjanikuna. Dali kaldumist keele- ja etnograafiateadustesse on samuti seostatud õpingutega Tartus. Tartus kohtus ta Kreuztwaldiga, siin kirjutas ja avaldas ta oma esimesed jutustused. Ülikooli toimetistes publitseeriti esimesed etnograafiaalased tööd.

Tartu Ülikool omakorda valis Vladimir Dali oma auliikmeks ning annetas R. Heimburgeri nimelise preemia.

Kogu oma armastuse juures vene lihtrahva vastu ning heroilisuses kodumaa kaitsmisel oli Dal veel siiski niipalju oma aja tõekspidamistes kinni, et ei pooldanud lihtrahva õigust haridusele. Kuid ta andis vene rahvale sümboolse õiguse omada oma keelt ja sellega koos ka rahvakultuuri. Just see viimane on valdkond, millega seoses mäletatakse Dali kui ennastsalgavat võitlejat nii lahingus kui loomingus.

Tõlkinud Ken Kalling

ÕNNITLEME!

Dotsent Urve Hanko 75

11. novembril saab 75aastaseks Eesti silmapaistvamaid inglise filolooge, dotsent Urve Hanko, kes on Tartu Ülikoolis töötanud juba 1957. aastast.

Saanud Tartu Ülikoolis nii inglise kui ka prantsuse filoloogi hariduse, kaitses Urve Hanko 1964. aastal filoloogiakandidaadi väitekirja teemal "Ilukirjanduse inglise keelest eesti keelde tõlkimise probleeme". Tõlketeooria ja stilistika jäidki sealtpeale tema põhivaldkonnaks, mida ta on õpetanud tervetele põlvkondadele inglise filoloogidele, toetudes seejuures niihästi soliidsele teoreetilisele pagasile (üle 40 teadusartikli kaalukates väljaannetes ning koos Gustav Liiviga koostatud kõrgelt hinnatud monograafia "Ilukirjanduse tõlkimisest") kui ka isiklikule laialdasele tõlkekogemusele.

Urve Hankol on vaieldamatult suur osa Eestile omase traditsiooni kujundamises, kus ilukirjanduse tõlgete kvaliteedile esitatakse äärmiselt tõsiseid nõudmisi. 1998. aastal ilmus Urve Hankolt elutöö kroonina põhjalik ja kõrgetasemeline "Inglise-eesti idioomisõnaraamat" (koos Gustav Liiviga).

Inglise filoloogia õppetool õnnitleb muutumatult vaimuergast kolleegi!

ÕNNITLEME

55

Silvi London,
majahoidja – 9. november
Mart Simm,
vanemteadur – 10. november

60

Elle Elberg,
dotsent – 9. november

65

Jevgenia Piljukova,
koristaja – 10. november
Maria Uibo,
valvur – 12. november

75

Ülo Kaasik,
emeriitprofessor – 9. november

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUPOOD
korraldab laupäeval, 17. novembril
kell 11.15 TÜ ph aud 102 oma viienda

RAAMATUOKSJONI

Teemal **"Eesti laste- ja noorsooraamat"** pakutakse: 1) Eesti autorite ilukirjanduslikke ja muid teoseid, sh ka rohkesti kooliraamatuid nii eesti kui ka võõrkeeli; 2) mitte-Eesti autorite eesti keelde tõlgitud teoseid. Mõlemal puhul on Eestis ilmunud trükiste ilmumisaja tinglikuks ülempiiriks 1960. a.

Teemal **"Eesti *localia* ehk paikkonnatrükis"** pakutakse ilmumiskohast ja -ajast sõltumata eesti- ja võõrkeelseid trükiseid, sh maakaarte , mis käivad tervenisti või osaltki Eesti või lähema ümbruse paikade ja paikkondade kohta ajaloo või maateaduse seisukohalt.

Teemal **"Eesti vanem ja/või haruldane trükis"** pakutakse Eestis ilmunud eesti- või võõrkeelseid trükiseid ilmumisajaga kuni 1860. aasta, hilisemast ajast haruldasi või ka väheliikuvaid eesti- või võõrkeelseid Eestis või mujal - *esticana* ilmunud trükiseid. Siia lisandub ka valik dokumente, autograafe, ülesvõtteid jms.

Oksjonil enampakkumisele tulevate trükistega saab tutvuda: 1) oksjonikataloogi vahendusel, mis jõuab TÜ Raamatupoodi, 2) valiknäitusel raamatupoe (tel 441 102, faks 441 465) fuajees Ülikooli 11 12.-16. nov poe lahtiolekuaegadel (E-R 9-19, L 10-16) ning 3) ühe tunni jooksul kohapeal enne algust.

Üliõpilaste Selts Raimla
korraldab

IV heategevusliku RAAMATUMÜÜGI

TÜ raamatukogu fuajees 17. ja 18. novembril 2001

Müügi tulud lähevad ühele Eestimaa väiksemale venekeelsele koolile eesti keele õppevahendite muretsemiseks

2000. aasta raamatumüügi tulu (u 6000 kr) läks Siberi Ülem-Suetuki eesti kooli raamatukogule

ÜS Raimla ootab raamatute annetajaid aadressil **Tartu, Veski 42** TNL 14-19

e-post: **info@raimla.ee**
telefon: **055 674 488, (07) 420 882**

INGLISE KEELE ÕPETAJAKS

Lüllemäe Põhikool otsib ülikooli- ja soovitavalt ka pedagoogilise lisaharidusega inglise keele õpetajat. Võib olla ka õpetajakoolituse üliõpilane. Õpetada tuleks lapsi 3.-9. klassini nädalakoormusega 25 tundi (põhikoht). Klassid ei ole suured. Kool asub Valgamaal Karula rahvuspargi vahetus ümbruses, väga looduskaunis kohas. Õpetajat ootab TASUTA KORTER. Info: 076 97 236 või Lyllemae.kool@mail.ee.

EESTI ÜLIÕPILASTE TOETUSFONDI STIPENDIUMID

Eesti Üliõpilaste Toetusfond USAs on alustanud stipendiumi sooviavalduste vastuvõttu 2002/2003. õppeaastaks.

Toetusfond loodi New Yorgis mõni aasta pärast Teise maailmasõja lõppu. Peamiselt tänu USA väliseestlaste annetustele ja pärandustele on sellest võrsunud tähelepanuväärne sihtkapital, mille sissetulek kasutatakse täiel määral eesti päritoluga üliõpilaste toetamiseks. Mitmed pärandajad on toetusfondile teinud eeskirju toetatavate õppealade kohta. Seetõttu on toetusfondil eriti avarad võimalused stipendiumide määramiseks **arsti-, majandus- ja põllumajandusteaduse** üliõpilastele.

Ene Silla nimeline fond võimaldab Eestist pärit üliõpilastel taotleda märkimisväärset toetust õpinguteks **pedagoogika, võõrkeelte, psühholoogia, filosoofia** või **kirjanduse** alal.

Kandideerida võivad eesti üliõpilased kõikjal maailmas, asukohamaast olenemata.

Sooviavaldusankeete saab: Põhja-Ameerika Ülikoolide Teabekeskuses (TÜ Raamatukogu, Struve 1-325, 50091 Tartu, E-N 13-16 ja välisüliõpilastalituses (Ülikooli 18-104), avatud E-R 13-16.

Avalduste esitamise tähtaeg on **28. veebruar 2002**.

Lisaks avaldusele tuleb esitada :

- kaks soovituskirja – akadeemiline soovituskiri ning isiklik soovituskiri (endised kooliõpetajad, ülemused töökohal, organisatsioonide juhid, milles kandidaat on tegutsenud. Mitte pereliikmed);
- ametlik väljavõte õpinguraamatust või ülikooli diplomist ja selle lisast; magistrantuuri lõpetanutel ka magistritunnistusest, esmakursuslastel gümnaasiumi lõputunnistusest ja riigieksamite tõendist;
- essee vormis elulugu.

Fond suunab toetused peamiselt teise kursuse ja kõrgemate astmete üliõpilastele. Otsused selguvad hiliskevadel.

SÜGISPÄEVAD

12. novembril Sõbra Majas
Mälukas ja rahvuslik jämm (Põldsepp ja Pojad).
Registreeri oma 3liikmeline võistkond, kas Kaanoni Koopiakeskuses (Struve 3) või EPMÜ Üliõpilasesinduses.
Registreerimistasu 100 kr. Sisse pääs ISIC-kaardiga tasuta!

13. novembril Sõbra Majas
Tudengipralle (16.30 – 01)
16.30 – 17.30 suppi jagub paljudele! Tudengiprallel valitakse: Tugevaim Tudeng; parim moekollektsioon ehk toimub võistlus Tudengimood 2001. Osavõtuks registreeri ennast tel 313 049 või 052 185 88. Kollektsiooni kohustuslikud vorud: vaba aja riietus, spordiriietus, koolivorm, õhtutualett, fantaasiavoor.
Info: tel 052 185 88.

ACTA DIURNA

9. novembril kell 18.15 algab Struve 4 korp! Filiae Patriae ja Põhjamaade Ministrite Nõukogu koostöös rahvusvaheline konverents "Töö ja pereelu ühitamine" (Balancing Work and Family Life). Konverents jätkub 10. novembril kell 9.15 ettekannete ja diskussioonidega. Oodatud kõik huvilised!

16. novembril kell 12 korraldab Eesti Naisüliõpilaste Selts oma 90. aastapäeva ürituste raames TÜ Ajaloomuuseumi valges saalis, Toomemäel konverentsi teemal "Väärtused muutuvas ühiskonnas." Konverents on avatud kõigile huvilistele. Lisainfo: berit@ut.ee. Samal päeval kell 16 toimub seltsi ajaloole ja tänapäevale pühendatud näituse avamine.

KAITSMISED

9. novembril kell 12 kaitseb Biomeedikumi ruumis 1024 Marlit Veldi arstiteaduskonna nõukogus doktoriväitekirja "Obstruktiivne uneapnoe: pehmesuulae ja keelelihaste komputeriseeritud endofarüngeaalne müotonomeetria". Juhendajad: prof Mart Kull ja prof Veiko Vasar. Oponent: prof Olli Polo (Turu Ülikool, Soome). Info: Tuuli Ruus, tel 375 325.

9. novembril kell 14.15 kaitseb Biomeedikumi ruumis 1006 Annika Krüüner arstiteaduskonna nõukogus doktoriväitekirja "Mycobacterium tuberculosise levik ja ravimiresistentsus Eestis". Juhendaja: prof Marika Mikelsaar. Oponent: med-dr Sabine Rüsch-Gerdes (Mükobakterite Referentslaboratooriumi juhataja Saksamaal (Forschungszentrum Borstel, National Reference Center for Mycobacteria, Germany). Info: Tuuli Ruus, tel 375 325.

15. novembril kell 12.15 toimub ülikooli nõukogu saalis doktoritöö kaitsmine eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas: Steven Berbeco "Contributions to a Theory of Uralic Consonant Gradation". Juhendaja: prof Ago Künnap. Oponendid: emeriitprof Kalevi Wiik ja dots Tõnu Seilenthal. Info: Tiia Margus, tel 375 221.

20. novembril toimuvad Jakobi 2-430 keemiaosakonna nõukogus järgmised kaitsmised:
Kell 10 Sulev Sild, doktoritöö molekulaartehnoloogiast "QSPR/QSAR Approaches for Complex Molecular Systems". Juhendaja prof Mati Karelson, oponendid prof Ilmar Koppel ja dots Peeter Burk.
Kell 11 Annika Vaarmann, magistritöö orgaanilisest keemiast "Trüptofaani kinureniini- ja indoolderivaatide ning katehoolamiinide vedelikkromatograafiline määramine elektrokeemilise jadadetektoriga". Juhendajad dots Uno Mäeorg ja med-dr Ants Kask, oponent bioloogiakandidaat Marika Eller. Info: dots Uldo Mölder, teaduslik sekretär, tel 375 265.

LOENGUD

13. novembril kell 16.15 toimub ph 226 prooviloeng religioonifilosoofia lektori kandidaatidelt "Religioonifilosoofia mõiste" – mag Alar Helstein, mag Jaan Kivistik. Kumbki kandidaat esineb 45 min ettekandega. Info: Inta Ööpik, dekanaadi juhataja, tel 375 300.

14. novembril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 Õpetatud Eesti Seltsi 1191. avalik ettekandekoosolek. Päevakorras: Kersti Lust: "... palume meile ka inimese 6igusi anda, sellega et meile ka maad antakse..."Vabadikuküsimus Saaremaal 19. saj-l ja 20. saj alguses. Info: Katrin Kello, tel 055 610 546.

Filosoofia ajaloo õppetool & fenomenoloogia keskus teatavad: fenomenoloogia seminar alustab 15. novembril kell 18.15 Lossi 3-223 Martin Heideggeri ettekande "Zeit und Sein / aeg ja olemine" aruteluga. Teksti (ka tõlke inglise ja vene keelde) saab kopeerimiseks filosoofia osakonnast Lossi 3-234. 15. novembril alustame lk 1-10 aruteluga. Oodatud on kõik huvilised!

TEATED

Kammerkoor Camerata Universitatis laulab 11. novembril kell 11 Rõngu kirikus. Koori juhatab Seidi Mutso.

Ülikooli kunstimuuseumis on avatud näitus Rooma keisrite ja perekonnaliikmete portreedest skulptuuris, müntidel ja gemmidel. 15. nov. kell 16 esineb näitust tutvustava loenguga väljapaneku koostaja Laidi Laiverik. Näitus jääb avatuks 2 märtsini.

AULA

11. novembril kell 12 Eesti Koorijuhtide Naiskoori kontsert.

13. novembril kell 20 Johanson & vennad.

14. novembril kell 20 Siiri Sisask ja Jaan Sööt.

15. novembril kell 20 Eriti Kurva Muusika Ansambel.

16. novembril kell 11 "75 aastat rahvusvahelisest karskuskonverentsist Tartu Ülikooli aulas".

16. novembril kell 19 ülikooli kammerkoori Camerata Universitatis kontsert.

17. novembril kell 19 Tallinna Kammerorkestri kontsert.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee

Laupäeval, 10. novembril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas "Sajandite klassika" II. Tallinna Kammerorkester, solist Bella Davidovitš (klaver, USA). Dirigent Andres Mustonen. Kavas: Weberi Avamäng ooperile "Oberon", Mendelssohni Klaverikontsert nr 1 g-moll, Schuberti Sümfoonia nr 9 C-duur D 944 koostöös Tallinna Filharmooniaga.

Esmaspäeval, 12. novembril kell 19 esineb Vanemuise Kontserdimajas Venemaa parodist Aleksander Peskov.

Teisipäeval, 13. novembril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas Nukuteatrilt Eno Raua "Sipsik".

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Eesti Naisüliõpilaste Selts 1911-2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

16. NOVEMBER 2001

Rahvuslus, individualism, demokraatlikkus

ENÜSi ja eesti üliõpilasseltside põhimõtted läbi aegade

vil! Eva Piirimäe
Cambridge'i ja Tartu Ülikooli doktorant
coetus 92/II

Eesti Naisüliõpilaste Seltsi põhimõtted – rahvuslus, individualism ja demokraatlikkus – sõnastati 1936. aastal, vaadates tagasi Seltsi 25-aastasele ajaloole.

Need põhimõtted kirjeldasid seega Seltsi reaalset tegevust ning toonaste Seltsi liikmete väärtushinnanguid. Kord sõnastatuna, said neist otsesed ideaalid, mida iga hilisem põlvkond on püüdnud enda jaoks ikka ja jälle uuesti lahti mõtestada. Mõtiskledes nüüd, Seltsi 90. aastapäeval, nende põhimõtete ajaloolise ning tänapäevase tähenduse üle, ei tahaks ma aga seda teha ainuüksi ENÜSi ajaloo vaatepunktist, sest mulle tundub, et need põhimõtted on suurel määral kõikide eesti üliõpilasorganisatsioonide ajalooline ühisosa. Ja kuigi üliõpilasorganisatsioonide vahel jookseb selge eristusliin, mis puudutab ühe printsiibi – demokraatlikkuse – ellurakendamist organisatsiooni tegevuses, seisavad nad praegu üldiselt ka samade väljakutsete ees.

Eesti ajaloos on eesti üliõpilasorganisatsioonidel selge koht: nad kuuluvad lahutamatult Eesti kodanikuühiskonna juurde ning vanimad neist on seda olulisel määral kaaskujundanud. ENÜS esimese naisüliõpilasorganisatsioonina näitas ka naiste soovi ja võimet olla selles protsessis võrdne osaline. Piiranguteta tegutseda on need organisatsioonid saanud aga vaid iseseisvas ning demokraatlikus Eesti Vabariigis: kui rahvusprintsiibil organiseeruvad ühendused olid Vene impeeriumi jaoks põhimõtteliselt kahtlustäratavad, siis naissoost eesti üliõpilaste organiseerumiseks ametlikku luba ei antudki; "vaikival ajastul" toimus teatav üleüldine "tasalülitamine" ning nõukogude okupatsioon keelustas üliõpilasorganisatsioonid sootuks.

Demokraatiavaenulike režiimide umbusk üliõpilasorganisatsioonide suhtes annab meile vihje nende laiema ühiskondliku rolli kohta. Esiteks arendati ja arendatakse neis organisatsioonides kodanikuksolemise praktilisi oskusi, st poliitilist kultuuri selle sõna laiemas tähenduses. Kõiki üliõpilasorganisatsioone – ka omaaegseid balti-saksa ning eesti-vene üliõpilaste ühendusi Tartus – on ühendanud demokraatlik omavalitsusprintsiip. Kõikides üliõpilasorganisatsioonides mängitakse läbi teatavaid poliitilisi mänge: koosolekupidamist, sõnavõtmist, hääletamist, organisatsiooni juhtimist, ülesannete jagamist ja nende täitmist. Omandatud oskused kantakse paratamatult ka väljapoole organisatsiooni, tugevdades seega kogu ühiskonna omavalitsusvõimet.

Teiseks on eesti üliõpilasorganisatsioonid ajalooliselt kandnud veel üht, sügavamat rolli – arendada oma liikmetes kodanikuksolemise moraalseid ja vaimseid eeldusi. Eesti üliõpilasorganisatsioonid moodustasid enne sõda Eestis ning pärast sõda Läänes ühe suure ringkonna, milles kehtisid samad väärtused ning käitumisprintsiibid. Eesti üliõpilasorganisatsioonide liikmete huvi keskmes seisid "eesti asjad", väärtustati kõike eestilikku ning käitumisnormina kehtis omakasupüüdmatu "eesti asja" eest seismine. Eesti üliõpilasorganisatsioonid ei olnud seega mitte ainult demokraatliku omavalitsuse, vaid ka rahvusliku mõttelaadi kooliks. Nõukogude ajal tähendas see mõttelaad paljude üliõpilasorganisatsioonide liikmete jaoks leppimatust okupatsiooniga.

Kas Eesti ühiskond vajab aga veel ka tänapäeval üliõpilasorganisatsioone? Üliõpilasorganisatsioonide saatus nende ajaloolisel päritolumaal, Saksamaal, näib viitavat võimalusele, et neile ei ole sisulist kohta kaasaegses vabas ühiskonnas. Saksa üliõpilasorganisatsioonid taastusid küll pärast demokraatia "taastamist" Lääne-Saksamaal üllatavalt ruttu, ent ei tulnud kaugeltki endisena välja 1960ndate lõpu üliõpilasrevolutsioonist. Nende liikmeskond – ja vastavalt ka mõjuvõim ühiskonnas – kahanes selle käigus radikaalselt, sest valitsevaks kujunes arusaam, et traditsioonilised üliõpilasorganisatsioonid on elitaarsed ühendused, mis tõelise demokraatiaga kokku ei sobi. Tõeliseks ideaaliks peeti seda, et tudengid tunnetavad end ühe suure huvigrupina, ning leiti, et tudengite omavalitsuse õigustatud raamistikuks sobib ainuüksi ülikool kui tervik.

Vaadates aga selle ideoloogia tagajärgedele kaasaegsel Saksamaal, näeme, et ülikool tudengite omavalitsusüksusena ei suuda luua elujõulist kollektiivset identiteeti ega ole võimeline andma ka reaalseid praktilisi demokraatiakogemusi – pigem on tulemuseks olnud atomiseerumine ning bürokratiseerumine. Isegi kui lähtuda eeldusest, et kodanikuksolemine on ennekõike teadlikkus oma huvidest ning õigustest, siis ei ole saavutatud soovitut. Viimastel aastakümnetel on aga Saksamaal ning mujalgi läänemaailmas taas poolehoidu võitnud arusaam, et kodanikuteadvusel on kaks poolt, et sellesse kuulub ka teatav alusarusaam poliitilise kultuuri printsiipidest ning igaühe ühiskondlikest kohustustest. Eesti-suguse keeruka geopoliitilise asendi ning karmi ajaloolise kogemusega väikeriigi puhul on vajadus sarnase kodanikuteadvuse järele otse ilmselge – ja seda mitte ainult meie kultuurilise identiteedi, vaid ka demokraatia ja omariikluse püsimise seisukohast. Praeguses ühtaegu varakapitalistlikus ning postkommunistlikus Eestis on aga sarnane kodanikuteadvus (ja seega ka tõeline kodanikuühiskond) ikka veel taastumata. Kuivõrd ühiskondliku arvamuse survele on seega raske loota, peab seda enam rõhku panema inimeste sisemisele kultuurile. Seda kultuuri – poliitilist ja moraalset – püüavad akadeemiliste üliõpilasorganisatsioonide liikmed endiselt üksteises kasvatada ning selles seisneb minu arvates nende tähtsaim õigustus ka tänapäeva Eestis.

See õigustus ei tähenda aga, et üliõpilasorganisatsioonid ei peaks püüdma ajaga kaasas käia ning et nende põhimõtted ja väärtusedki oleks õigustatavad reservatsioonideta. Kuigi probleemseid valdkondi on mitmeid, markeeriksin järgnevalt neist kolm: esiteks küsimus, kas demokraatlikust omavalitsusprintsiibist piisab, et üks akadeemiline organisatsioon võiks end nimetada demokraatlikuks; teiseks, kas omaaegne rahvuslik mõttelaad ei vajaks ümberdefineerimist patriootliku mõttelaadina, ning kolmandaks, kas ei vajaks teadvustamist ka patriotismi väärvorm – tendents monopoliseerida isamaad patriotismi varjus.

Seltside vastus esimesele küsimusele on läbi ajaloo olnud eitav: ENÜSis – ainsas naisüliõpilasseltsis – on seda rõhutatud otsesõnu, seostades demokraatlikkuse põhimõtte individualismi põhimõttega. Seltsi tüüpi üliõpilasorganisatsioon arenes ajalooliselt välja alternatiivina korporatsiooni tüüpi organisatsioonile. Korporatsioonides püütakse rangete kommete ning rollimängude kaudu kasvatada kindlaid voorusi: näiteks oskust kuuletuda individuaalsele või kollektiivsele autoriteedile, sõltumata sellest, kas autoriteedi käsk näib õigustatud; truudust ja ustavust korporatsioonikaaslaste suhtes; kõrget eneseväärikust ja võimet tunnustada ka teiste "au". Need aadellikud voorused on korporatsioonide ideoloogias ühendatud isamaa mõistega: kuigi korporatsioonid mõistavad end rangemalt intiimorganisatsioonina, toetavad nad samas üht teatud ühiskondliku käitumise ideaali.

Seltsi tüüpi sotsiaalsus jätab rohkem indiviidi enda hooleks. Seltsides rõhutatakse isemõtlemise ning iseolemise tähtsust, eeldades, et haritud inimene suudab toimida ühiskondlikult ka ilma range kasvatuseta. Seltside ülesandeks on seetõttu ennekõike pakkuda igaühele võimalust oma teadmisi täiendada ja arutlusoskust arendada, praktiline harjutamine puudutab vaid poliitilise kultuuri ala. Liikmete omavahelistes suhetes väärtustatakse demokraatlikkust, mõistes selle all indiviidide vastastikust tunnustust sõltumata positsioonist. Samas ei nõua seltside tavad liikmetelt mitte jäägitut ustavust üksteisele ning organisatsioonile, vaid pigem omavahelist usaldust ning tolerantsi, organisatsiooni enese suhtes aga lojaalsust. Olgugi seltsid ajalooliselt väljapoole avatumad kui korporatsioonid, on vähe asju, milles selts saaks sõna võtta organisatsioonina – selleks peaks iga liige vastavale avaldusele isiklikult alla kirjutama.

Rahvusliku mõttelaadi mõtestamisel ei näi seltside ja korporatsioonide vahel praegu suuremat erinevust olevat. Joondutakse endiselt romantilisest rahvuslusideest, kus isamaa samastub rahvusega. Peame aga endalt küsima, kas eestlastel ei oleks omariikluse tingimustes targem seda mõistet laiendada, seostades isamaa pigem iseseisva Eesti riigiga, võimaldades seeläbi ka meie muukeelsel elanikkonnal sellega samastuda? Sama küsimus tekib ka ülikooli kontekstis: kui tsaariaegseil eesti üliõpilastel oli kirju rahvusliku koostisega ja muukeelses Tartu Ülikoolis vaja oma kujunevat identiteeti kaitsta, siis rahvusülikoolis, kus eesti üliõpilased on enamuses, ei tundu see ülesanne enam nõnda pakiline olevat. Kas ei oleks tänapäevases globaliseerunud, ent endiselt rahvustesse jaotuvas maailmas olulisem iseenesest kaugemale vaadata, oma identiteeti vabalt kujuneda lasta, st kas ei tuleks "eesti asja" ajamisele kasuks dialoog "teisega"? Kas ei ole eesti üliõpilasorganisatsioonid juba piisavalt tugevad, et avada oma uksed ka muu päritoluga eesti keelt kõnelevatele noortele, kes austavad organisatsiooni ajalugu ning traditsioonilisi sihiseadeid ehk siis soovivad olla Eesti patrioodid?

Kõige viimase probleemina puudutaksin üliõpilasorganisatsioonide kui "patriootliku eliidi" võimalikke varjukülgi. Seni, kuni akadeemilised organisatsioonid kasvatavad teatud voorusi või õpetavad "isemõtlema", seni, kuni nad loovad ringkonna, kus peetakse au sees patriootlikku mõttelaadi, on nende ühiskondlik roll positiivne. Palju räägitud korporatiivsus ametnikemaailmas ei ole samuti tõsiseks probleemiks seni, kuni konkursid ametikohtadele on avalikud. Olulisim oht, mis üliõpilasorganisatsioonide liikmeid võib kummitada, ei ole mitte karjerism, vaid isamaa monopoliseerimine patriotismi varjus. Patriotismi väärvormiks on samastada oma nägemus ühishuvist kogu ühiskonna omaga, võimetus ära kuulata ning kuulda võtta teisi nägemusi või kriitikat üldse. Akadeemiliste üliõpilasorganisatsioonide kasvandikel, kes tegutsevad poliitikas, võib selline hoiak kergesti tekkida, seistes vastamisi kitsa parteipoliitilise mõttelaadi või ilmselge omakasupüüdlikkusega. Niisugusel puhul peaks aga just organisatsioonikaaslaste rolliks olema üksteisele meelde tuletada, et Eesti on enamat kui üliõpilasorganisatsioonid või ka akadeemiline ringkond tervikuna ning et viimasedki kaitsevad ainuüksi teatud väärtusi ning põhimõtteid, mitte aga konkreetseid arusaamu sellest, mida "eesti asja ajamine" igal üksikul juhul poliitiliselt eeldab.

EESTI NAISÜLIÕPILASTE SELTS

Eesti Naisüliõpilaste Selts (ENÜS) on akadeemilist kraadi andvas kõrgkoolis õppivaid ja selle lõpetanud naisi ühendav organisatsioon. Seltsi tegevuse eesmärkideks on oma liikmete vaimne ja seltskondlik arendamine ning akadeemilise ühtekuuluvuse ja järjepidevuse tugevdamine.

ENÜSi põhimõteteks on rahvuslikkus, individuaalsus ja demokraatia.

1911 – ENÜSi asutamine Tartus. Seltsi asutajaliikmeteks olid prof Jassinski ajaloo-keeleteaduse ja prof Rostovtsevi loodus- ja arstiteaduse kõrgemate naiskursuste kuulajad.

14.11.1919 – ENÜSi põhikirja kinnitamine Tartu Ülikooli juures.

1940 – Akadeemiliste üliõpilasorganisatsioonide tegevuse keelustamine Eestis. ENÜSi sulgemine ja varade likvideerimine. Seltsi tegevus jätkus paguluses väliskoondistena, mitteametlikult käidi koos ka Eestis.

14.11.1988 – ENÜSi taasasutamine Tartus. Seltsi taasasutajateks olid TÜ ajaloo- ja filosoofiateaduskonna naisüliõpilased.

Lisaks Tartus tegutsevale tegevseltsile on Seltsil vilistlaskogud Tartus ja Tallinnas ning väliskoondised Rootsis, Kanadas, USAs ja Austraalias.

ENÜSi sõprusorganisatsioonideks on Eteläsuomalainen Osakunta Soomes ja Västmalands-Dala Rootsis.

Praegu kuulub Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ligikaudu 600 liiget üle kogu maailma.

ENÜSI 90. AASTAPÄEVA ÜRITUSED

REEDE, 16. NOVEMBER

Kl 12 konverents teemal "Väärtused muutuvas ühiskonnas" TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis.
Konverentsi ettekanded käsitlevad ühiskonnas valitsevaid väärtuseid ja nende muutumist erinevate elualade perspektiividest vaadatuna.

Kl 16 ENÜSi ajaloole ja tänapäevale pühendatud näituse avamine TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis.

Konverentsile ja näituse avamisele on oodatud kõik huvilised.

LAUPÄEV, 17. NOVEMBER

Aktus TÜ peahoone aulas.

Piduõhtu Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste aulas.

Seltsist ja väärtustest tänases päevas

ksv! Piia Tammpuu
ENÜSi juhataja,
TÜ sotsioloogia magistrant,
coetus 99/II

On öeldud, et valdaval osal tänapäeva Eesti akadeemilisest noorsoost puuduvad positiivsed ideaalid.

Võib-olla, kui toodud mõtteavaldust hinnata 90ndatel kujunenud põlvkonna väärtushinnangute perspektiivist, kus oluliseks on muutunud ainelised ja staatuselised väärtused, samas kui kultuurilise eneserarendamise ja ühiskondliku tegevusega seostuvad väärtused on kaotanud tähendust. Ent kummalisel kombel – ühe akadeemilise üliõpilasorganisatsiooni seest vaadatuna ei veena see seisukoht kuigivõrd. Seltsi tegevus on ikka olnud ideaalidest kantud ning just viimased seletavad paljuski organisatsiooni püsimist eri aegade ja tingimuste kiuste.

Mõeldes ühe Seltsi-laadse akadeemilise organisatsiooni tähendusele tänases päevas, võiks küsida, kas polegi see omamoodi alternatiiv materialiseeruvale ja enesekeskselt väärtusmaailmale, kus tegutsemise sihiks on isikliku heaolu suurendamine ning kus inimsuhted osutuvad pindmisteks ja juhuslikeks.

Seltsile organisatsioonina ühtset "nägu" ja seletust anda pole lihtne – olgu selle tunnistuseks ka seltsikaaslaste kirjapandud mõtted. Ometi aimduvad neist teatud ühised väärtused ja arusaamad, mida hindame ja tähenduslikuks peame – haridus ja haritus, sõna- ja mõttevabadus, oskus osaleda ja näha end osalevana.

Seltsiski väärtustame individuaalsust, ent mitte kitsa enesehuvi ja omakasu tähenduses, vaid võimaluses säilitada oma "mina" "meie" hulka kuuluvana.

Individuaalsus loob omakorda teisegi Seltsi-elu hindamatu aspekti – sallivuse kui omavahelise suhtluskultuuri vältimatu normi. Kõik Seltsis väljaöeldud mõtted ja vaated ei saa olla isiklikult sümpaatsed, ent oluline on osata neid tunnustada ja nendega arvestada.

Demokraatlik toimimisvorm võimaldab omakorda igal liikmel tunda end Seltsi tegevuses võrdselt osalevana, kaasa rääkiva ja tegutsevana, õpetades seeläbi demokraatiat hindama mitte üksnes abstraktse põhimõttena, vaid tegeliku tegevuse kaudu.

"Akadeemiline" ei osuta Seltsi-sarnase üliõpilasühenduse puhul mitte teaduslikule, vaid ülikooli juurde kuuluvale – loenguist alguse saanud mõttevahetused leiavad siin ühiste arutelude ja ettekandeõhtutena sageli oma loomuliku jätku.

Samuti saavad Seltsis vastuse mitmed küsimused, millele vastamiseks endal teadmisi napib. Selts on akadeemilise suhtluse jätkuks väljaspool *alma materi* it – seda nii stuudiumi vältel kui õpingute lõppedes.

Sestap ei piirdu akadeemiliste tudengiorganisatsioonide tähendus minu mõistmist mööda vaid üliõpilaselu romantilise ajaviite poolega – ühiste tantsukursuste, peoõhtute ja volbrirongkäiguga – olgugi et just need väljaspoolseisjates sageli omamoodi kadedust ja organiseerumissoovi tekitavad –, vaid siit saab tihtipeale alguse maailmavaade, milles põimuvad üheaegselt nii usk ideaalidesse kui ka kriitiline meel.

Nii pole ka Selts oma liikmete jaoks üksnes tudengiaja värvikas meenutus, vaid ideaalide leidmise ja edasiandmise ning isikliku väärtusmaailma kujunemise ja kinnistumise koht.

Akadeemiline üliõpilasühendus – koostoimluse "kool"

ksv! Berit Aaviksoo
TÜ õigusteaduse magistrant
coetus 99/I

ksv! Marika Paaver
TÜ psühholoogia magistrant
coetus 99/I

Akadeemilistele süsteemidele, sh ülikoolidele on traditsiooniliselt olnud omane maailma kunstlik osadeks ehk erialadeks jagamine. Ometi ei kerki elu tegelikud probleemid esile taoliste kindlapiiriliste distsipliinide kaupa, vaid nõuavad oma korrektseks lahendamiseks üha enam panust erinevate erialade spetsialistidelt.

Distsipliinide raamid, mis üldjuhul aitavad probleemi täpsustada ja piiritleda, võivad teatud juhtudel muutuda piiratuseks. Akadeemiline kitsarinnalisus elik soov anda probleemidele distsipliinisisene ja muude erialade saavutusi mittearvestav "korrektne" lahendus, küsib alternatiivide, nagu erinevate erialade dialoog ja integratsioon järele.

Haritus tänapäevases tähenduses ei ole enam soliidne kogum fakte, diskursuseid ja teooriaid, vaid suutlikkus leida probleemidele adekvaatseid lahendusi. Terviklik probleemilahendamisoskus tähendab aga võimet koondada kõigi distsipliinide seletusjõud, et sünniks parim, mõistuspärane lahendus. Lisaks eeldab igasuguse probleemi lahendamine loovat lähenemist, kusjuures uudse väärtusega idee või lahendusviis sünnib nimelt eri tüüpi teadmiste ja mõtteviiside ristumispunktides.

Selts pakub võimaluse distsipliinide dialoogiks

Just Eesti Naisüliõpilaste Seltsi tüüpi akadeemilised tudengiorganisatsioonid kui interdistsiplinaarse iseloomuga ühendused loovad soodsa pinnase distsipliinidevahelise suhtluse tekkeks. Erinevalt erialaorganisatsioonidest ei saa siin huvituda kitsalt oma valdkonnaga seonduvast, vaid tuleb olla arusaadav ka neile, kes ei tunne sinu kitsa eriala terminoloogiat, tuleb vastata hoopis teistlaadi küsimustele ning näha jagatavat teadmist selle kasulikkuse perspektiivist teiste erialade esindajatele. Tuleb kuulata ettekandeid ja akadeemilisi kõnesid meditsiini, politoloogia või tuumafüüsika teemadel ning olla suuteline adekvaatseid küsimusi esitama. Just küsimuse esitamine mõne teise eriala vaatenurgast aitab sageli edasi mõelda – aitab juristil aru saada nendest sotsiaalsetest suhetest, mille pinnalt peaks kerkima parim ning õiglaseim ühiselureegel, aitab psühholoogil inimest paremini mõista läbi tema elukeskkonna erinevate aspektide tundmise.

Just võimaluses oma hoiakuid ja arusaamasid pidevate alternatiivsete seisukohtade valguses ümber hinnata, paindlikumaks vaielda või äkilises äratundmispuhangus kõlbmatuks kuulutada, seisneb erinevuste olemasolu ja individuaalsust rõhutava organisatsiooni üks peamisi väärtusi. Selliseks (distsipliinidevaheliseks) arvamustevahetuseks pakubki Selts sobiva ja tänuväärse foorumi. Lisaks kaob Seltsis ühiskonnas kohati levinud erialade väärtuseline pingereastamine ning kaksikjaotus: "omad" ehk minusugused (minu eriala ja selle lähenemisviisi esindajad) ja "mitte-omad" ehk teised. Tekib harjumus näha teisi enda kõrval ning arusaam, et "teised" on sama olulised, teaduslikud ning tõsiseltvõetavad kui "meie" oma eriala ja sellele omaste tõekspidamistega.

Seltsi tulevad ja sealt võrsuvad eritahulise maailmapildiga ühiskonnaliikmed

Nagu viitab oma esikülje artiklis ka vil! Eva Piirimäe, ei ole Seltsi eesmärk otseselt kaasa rääkida poliitikakujundamise protsessis, vaid "kasvatada" sotsiaalselt vastutustundlikku, ühiskondlikus arutelus kaasamõtlevat ja -rääkivat kodanikku.

Samamoodi ei ole Seltsi ambitsiooniks luua uut teadmist erinevate distsipliinide kokkupuutepinnalt, vaid "koolitada" oma liikmeid enda erialale võõraid hoiakuid aktsepteerivateks ning arvessevõtvateks ühiskonnaliikmeteks.

Vastutustundlik ühiskonnaliige küsib paljude jaoks parimate lahenduste otsimise protsessis kõigi elualade kogemuste järele, surudes alla oma kitsa eri-(ala)huvi.

Parimate lahenduste kaudu tuleviku-Eesti ühiskonnaelu kujundamine oma erialaste teadmiste abil võiks ja peaks aga olema ühe akadeemilise tudengiorganisatsiooni liikme huvi ja mure. Selts on eluaegne organisatsioon ning tõenäoliselt saavad paljudest meie liikmetest need, kes arendavad kord edasi teadust ja ühiskondlikku elu, tehes seda seltsi kogemuse võrra avatumalt, loovamalt ja paindlikumalt, sütitades oma eeskujuga ka teisi.

Seltsis sündiv sünergia

Grupiteooriatest on teada, et grupi eripalgelisus teadmiste ja isiksuseomaduste osas, ent samas ühised väärtused ja põhimõtted on põneva diskussiooni ja hästi toimiva koostöö aluseks.

Ilmselt ongi just erinevate distsipliinide, teadmiste, lähenemiste ja maailmavaadete kohtumisel tekkiv koostoimlus (nagu eestindab võõrapärase *sünergia "Võõrsõnastik"*) üheks distsipliinidevaheliste organisatsioonide olemise põhjuse seletajaks ja õigustajaks. Selts kui ülikooliga paralleelselt toimiv haritusasutus annab sellele sünergiavoogude liikumisele sobiva raamistiku. Kui interdistsiplinaarsus on maailmavaade, mis kombineerib omavahel avatuse, dialoogi ja avastuse, siis Selts on seesama.

MIS SIND SELTSIS VAIMUSTAB?

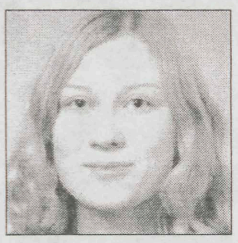
nrl! Liisi Jakobson
TÜ geograafia üliõpilane,
coetus 01/I

Hämmastab, kui palju tarku, iseseisvaid, aatelisi, lahkeid, ilusaid ja sealjuures loomulikke noori naisi on ühes suhteliselt väikses seltskonnas. Ja seda meie aina meeletumaks muutuvas maailmas! Minu jaoks on Selts andnud piltlikult võimaluse olla sellisel väikesel saarekesel keset mäslevat avamerd. Mitmeid eeskujusid.

Kuigi ma olen Seltsis olnud vähe aega, olen siit saanud suure ja väärtusliku pagasi julgust, kohusetunnet, tahet end väljendada ja proovile panna läbi mõistlikkuse, arutlusvõime ja teistega arvestamise.

Mõnes mõttes on Selts ideaalse ühiskonna mudel. Näen siin, kuidas demokraatia tõeliselt rakendub.

Võib-olla see ongi võimalik ainult selliste inimestega ja sellise arvu juures?

ksv! Liis Palumets
TÜ sotsioloogia üliõpilane,
coetus 00/I

Selts on minu jaoks eeskätt hulk toredaid ja armsaid inimesi; samas ka organisatsioon, milleta see armsate inimeste hulk suure tõenäosusega koost laguneks.

Selts on ka traditsioonid, põhimõtted, eesmärgid ja tegevused, mis rühma akadeemilist kraadi taotlevaid ning selle juba omandanud naisi ühendavad.

Ja iseenesestmõistetavalt on Selts ka meie imekaunis korter Riia mäel, kuhu ikka sagedamini sisse astun, kus saan maailma asju arutada.

Kindlasti olen nende peaaegu kahe Seltsi kuulutud aasta jooksul küpsenud ja targemaks saanud: see on andnud mulle veidi teistsuguse, avarama maailmatunnetuse.

Endalegi üllatuseks tunnen sidet nende noorte naistega, kes saatuse sunnil 1944. aastal kodumaalt lahkuma pidid. Tundub, nagu oleks mu isiklik ajalugu Seltsi abil pikenenud.

Praktilisemast küljest – Seltsis on toimunud minu esimesed kokkupuuted ametliku kirjavahetuse, protokollimise ja raamatupidamisega.

Olen hakanud mõistma organisatsioonide olemust ning vajalikkust – minust on saanud "sotsiaalne loom".

Seltsi puhul on kõige vaimustavam, et see toimib. Ja juba nii kaua aastaid!

Siin on koos nii palju erinevaid inimesi, ent siiski saavad eriarvamuste kiuste kõik asjad tehtud.

Vaimustab seegi, kuidas toimub Seltsi "verevahetus" - igal semestril tulevad Seltsi uued inimesed, uued isiksused, ent ometi jäävad mõned asjad läbi aegade samaks.

Püsima jääb Seltsi vaimsus, meelelaad ning see teeb kõik seltsilised armsaks ja omaks.

vil! Riin Alatalu
ENÜSi taasasutaja,
coetus 88/II

Selts on mulle väga oluline side Tartu Ülikooliga. Kuna ma praegu ei tegele ülikoolis õpitud eriala, etnoloogiaga ega muu teadustööga, siis on ENÜS minu jaoks võimalus hoida end kursis akadeemilise elu ja inimestega. Selts on andnud mulle kogemusi, elamusi, väärtushinnanguid ja usaldusväärseid sõpru. Meeldib, et Selts on aastatega saanud selliseks, nagu me taasasutamise ajal ette kujutasime.

vil! Kairi Kreegipuu
TÜ psühholoogia
doktorant, *coetus* 96/I

Selts on üks hästi põnev mäng, millel on oma üsna huvitavad reeglid. Nagu mängus ikka, on siin osad asjad justkui "mängult": nõudmised ettekannete, etteastete, asjaajamise, juhtimise jms suhtes on küll kõrged, kuid samas on õhkkond toetav, soe ja turvaline. Selts on natuke ilusam kui elu ise, kuid tegelikult on mõlemad ilusad.

Selts on pakkunud mulle väga palju võimalusi ja esitanud mitmeid väljakutseid. Näiteks võimaluse olla vaimukate, tegusate, kenade ja ärksate naiste seltskonnas; üksteiselt õppida ning areneda. Samuti arutleda ja testida ideid ettekandeõhtutel ja muudel üritustel, oskuse kritiseerida ja taluda kriitikat; oskuse vaielda tuliselt, väga tuliselt ja veelgi tulisemalt, ning minna seejärel koos kohvi jooma. Heaks kooliks on olnud erinevate põlvkondade soovide ja vajaduste väljaselgitamine ning nendega arvestamine. Ja loomulikult olen Seltsist leidnud palju sõpru, ilmselt kogu eluks. Paljudega neist poleks ma muidu kindlasti kohtunud.

Seltsis vaimustab mind seltsikaaslaste tegutsemistahe – see, kuidas meie asises maailmas on ühtäkki koos nii palju inimesi, kes heal meelel annavad oma energiat, aega, ideid ja oskusi selleks, et midagi huvitavat või vajalikku tehtud saaks. Samuti vaatekohtade paljusus ja tolerantsus Seltsi kuulumise viiside suhtes. Oleme väga erinevad nii oma erialaliste, üldiste sotsiaalsete või kultuuriliste kui ka ühiseluliste soovide ja vajaduste suhtes, kuid Seltsis on igaühel võimalik talle sobival moel tegevusse lülituda. Siin on inimesed, kes vaimustuvad sellest, millega nad tegelevad, ning ei pea paljuks seda teistega jagada. Seltsis leidub tugevaid naisi, kes suudavad olla ühtviisi silmapaistvad nii erialaselt kui ka lapsi kasvatada. See annab jõudu ja innustab.

Selts on teoreetiliste organisatsioonitüüpide hästi toimiv segu. Nii kergesti juhitavat ja tõhusat, kuid samas vabameelset ja individuaalsust toetavat organisatsiooni lihtsalt ei peaks olemas olema. Meie aga oleme ja praegu tundub, et ka jääme.

vil! Selma Laanes
coetus 37/I

Seltsile mõtlemist alustan oma üliõpilaspõlvest. Tol ajal sõitis üliõpilane koju 3-4 korda semestris. Päriskodu asendas Selts, mida nimetasime oma akadeemiliseks koduks. See oli kodune paik, kuhu võis igal vabal hetkel oma võtmega sisse astuda nagu koju kunagi. Seltsis oli mõnus – olid mugavad ruumid, võisid kuulata raadiot, võtta riiulilt raamatuid või ajakirju ja alati leidus ka teisi kaasvõitlejaid, kellega sai vesteldud või vaieldud mitmesuguste probleemide üle.

Seltsis olles ning tutvudes kaasvõitlejate ja vilistlastega, kujunesid nähtamatud seosed, mis arendasid sõpruskonna ja hoidsid seda koos. Kujunes välja piiramatu usaldus ja sõprussidemed, mis jäid igikestvaiks aastakümneteks. See piiramatul usaldusel baseeruv sõprus pidas vastu kõik okupatsiooniaastad. Praegu vaimustaks mind Seltsis see, kui kaasvõitlejate hulgas kujuneksid samasugused usalduslikud sõprussidemed, mis jääksid püsima ka pärast ülikooli lõpetamist ja jätkuksid vilistlaskonnas, sest usaldusväärsed sõbrad on elus väga vajalikud raskuste kergemaks ületamiseks.

ksv! Tiiu Kreegipuu
TÜ ajaloo magistrant,
coetus 96/II

Selts on minu jaoks eelkõige inimesed. Ja see raskesti kirjeldatav, ent ometi hoomatav soe, sõbralik ja vaimuergas õhkkond, mis Seltsis valitseb ja siit kasvõi korrakski läbiastumise lausa vastupandamatuks teeb.

Selts on kahtlemata muutnud värvikamaks minu üliõpilaselu, sest ülikoolis õppimist ilma Seltsi kuulumata ei kujutaks ma praegu ettegi.

Teisalt on Selts olnud heaks harjutuseks tulevaseks eluks, andes ohtralt võimalusi proovida asjade organiseerimist.

Olulisim on aga see, et Selts on mind kokku viinud väga paljude erinevate inimestega ja õpetanud arvestama sageli seinast seina arvamustega.

Vaimustavat on siin palju. Näiteks suudame väga erinevatest seisukohtadest hoolimata alustatu ometi suurepäraselt lõpuni viia ja sealjuures head sõbrad olla.

Ja näib, et ideedest ja tegutsemistahtest ei tunta Seltsis kunagi puudust!

ENÜSI VAHELEHTE TOIMETASID:

ksv! Triin Pehk
ksv! Marika Paaver
ksv! Piia Tammpuu
ksv! Berit Aaviksoo
vil! Krõõt Nõges

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

16. november 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 36 (2073)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Põhiõpik võitleb e-konspektiga

Madis Tõns
TÜ Üliõpilasesinduse liige
madis.tons@mail.ee

Üliõpilasesinduses on vaagitud nii põhiõpiku poolt- kui vastuargumente, kuid otsest poolehoidu pole idee leidnud.

Paljudes loengutes võib kohata vaatepilti, kus üliõpilane kirjutab kramplikult üles õppejõu iga sõna. Juhul kui õppejõud kipub midagi küsima, saabub tihti piinlik vaikus, sest väga raske on kontsentreeruda korraga kirjutamisele ja tähelepanelikult kuulamisele. Ühe võimalusena sellisest olukorrast loobumiseks on soovitatud põhiõpiku rakendamist.

Põhiõpik – kas uus nähtus?

Kohustusliku põhiõpiku rakendamise idee peamiseks põhjuseks tundub olevat vajadus anda loengule kindel sisumääratlus, millega saaksid arvestada näiteks üliõpilased õppetöös ja teised õppejõud oma loengute ülesehitamisel. Samuti kaasneks sellega loodetavasti õppematerjalide parem kättesaadavus. Tihti antakse selliste õpikutega kaasa ka elektroonilisi lisasid, kus puust ja punasest tehakse asjad selgeks, ning kontrollküsimused. Probleemideks on osade teaduste kiire areng ja uuenevad andmed, mistõttu õpikud vananevad kiiresti ja nende sage uuendamine käiks ülikoolile üle jõu, paljudes ainetes ei nähta võimalustki vastavat õpikut rakendada või jääb puudu konkureerivast arvamusest. Senini pole eriti rõhutatud ka võõrkeelte probleemi: üliõpilased jagunevad suures osas saksa või inglise keelt õppinuiks. Ühe õpiku rakendamisega võib seetõttu kaasneda kindlasti mingi osa üliõpilaste diskrimineerimine, kes ei oska näiteks inglise, saksa või mõnda muud keelt. Eesti keelde tõlkimine ja trükkimine pole aga majanduslikult otstarbekas, kuna tiraažid oleksid liialt väikesed.

Sisuliselt on põhiõpikut rakendatud praegugi, sest mitmes õppeaines ja aineprogrammide väljatöötamisel toetuvad õppejõud kindlasti mingile raamatule või õpikule. Kõik see toimub ilma range kohustuseta. Vastava kohustuse sisseseadmine parandaks loodetavasti õpikute kättesaadavust. Kohustuslik põhiõpik peaks olema kättesaadav väga paljudele üliõpilastele, sest muidu ei muutuks praegusega võrreldes eriti midagi.

Rohujuuretasandilt vaadates on aineprogrammi sisu määratlemise probleem sügavam.

Põhiõpik ja aineprogramm

Õppekorralduseeskirja p 19 alusel koostatud aineprogrammist pole võimalik täpselt aru saada loengu teatud teema käsitluse laadist ja ulatusest. Seetõttu võib tihti kuulda loengutes õppejõu murelikku ülestunnistust "Ma ei tea, kui palju on sellest teile räägitud". Kas lahendus oleks kirjalik loengumaterjal? Samas ei päästa näiteks põhikooli- ja keskkooliõpetajat õpikute olemasolu mahuka aineprogrammi kirjutamisest.

Üliõpilasesindus näeks parema meelega põhiõpikuga võrdväärsena või lausa asendajana e-konspekti, mis peaks olema vastava õppeaine kuulajaskonnale kättesaadav. E-konspekt kujutaks endast õppejõu kokkuvõtet teatud teemast koos iga teema lisaõppematerjalide (raamatud, interneti leheküljed, teadusartiklid, skeemid ja joonised) äranäitamisega.

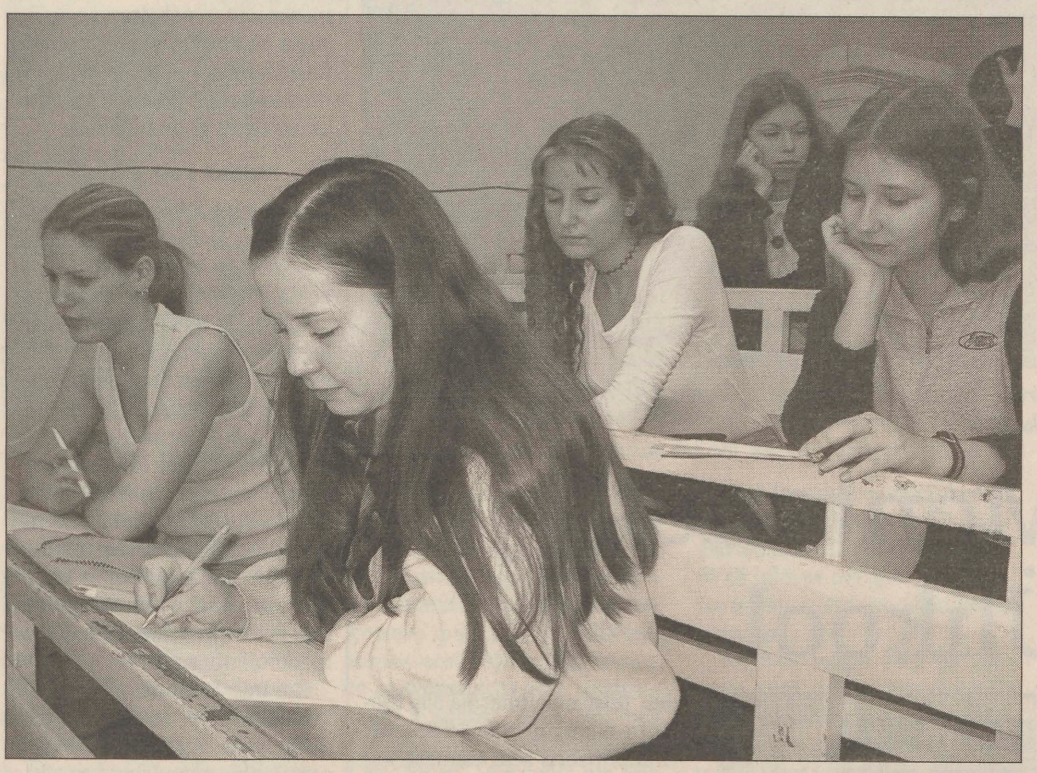
Kas põhiõpik on ainus lahendus?

Muidugi toob selle idee rakendamine õppejõule kaasa lisakohustusi. Paljudes õppeainetes on juba olemas trükitud konspekt, mis kergendab tunduvalt loengu jälgimist. E-konspekti koostamine ei seaks piiranguid õppejõu oma seisukohtade esitamisele ega keelaks võtta konspekti koostamise aluseks rahvusvaheliselt tunnustatud õpikut. See oleks ka tudengile kättesaadavaim, sest välismaise põhiõpiku ostmine poleks kõigile taskukohane.

E-konspekt pikemas perspektiivis võiks ideeliselt olla õppejõu oma õpiku kirjutamise aluseks. Teisest küljest vaadatuna on paljusid rahvusvaheliselt tunnustatud õpikuid kirjutatud mõnikord isegi aasta(id) ja need võivad olla põhjalikumad e-konspektidest, mis on aga kindlasti mobiilsemad ja neisse saab ka kergemini värskemaid andmeid lülitada.

Mida eelistada?

Mõlemal ideel on puudusi ja eeliseid. Vahest oleks õigem nõuda, et loeng peab rajanema kirjalikule materjalile, olgu selleks rahvusvaheliselt tunnustatud põhiõpik, e-konspekt või meie oma autorite raamat.

Pastakas käes, huul verel, püüavad tudengid mõnes loengus lehekülg lehekülje järel õppejõult kuuldu üles kirjutada. VARJE SOOTAK

MADIS TÕNS

Loeng peaks põhinema kirjalikul materjalil, olgu selleks rahvusvaheliselt tunnustatud põhiõpik, e-konspekt või oma autorite raamat.

TÄNA LEHES

Lisaleht
"Eesti Nais-üliõpilaste Selts"

Välitööd folkloristide moodi
LK 3

Indro Montanelli ja Tartu Ülikool
LK 2

Camerata Universitatis 10
LK 2

UUDISED

TÜ ja EPMÜ nõukogude ühisistung

Eile toimus esmakordne ülikooli ja põllumajandusülikooli nõukogude ühisistung.

Päevakorras olid rektorite sõnavõtud ja ühistegevuse arutelu. Moodustati nõukogude alaline ühiskomisjon ja kinnitati selle tööplaan.

Võeti vastu memorandum, milles peeti vajalikuks koostöö ja integratsiooni süvendamist. See on vajalik kõrghariduse ja teaduse konkurentsivõime ja ülikoolide akadeemilise kompetentsi suurendamiseks ning õppetöö kvaliteedi ja tulemuslikkuse parandamiseks dubleerivate erialade integreerimise ja üldainete ühise õpetamisega jm.

Järgmine ühisistung toimub põllumajandusakadeemias.

Kooliarenduse ja juhtimise konverents

20.-22. novembrini toimub Pühajärve Puhkekodus kooliarendusteemaline konverents.

Konverents on esimene etapp Eesti ja Kanada pikemaajalisest ühisprojektist, milles osalevad EV Haridusministeerium, TÜ haridusteaduskond ja Toronto Ülikooli OISE keskus. Eesmärgiks on aidata kaasata kooli juhtimisse nii omavalitsusi kui lastevanemaid. Konverentsil osalevad meeskonnad, kus on vähemalt kolm liiget.

Põhiesinejad on prof Corrie Giles, prof Bridget Harrison, dr Paul Shaw ja Reet Marten-Sehr OISE/ Toronto Ülikoolist, kes esmapäeval viibivad ka rektori vastuvõtul.

Aruteludel ja jututubades arendatakse mõttevahetust teemadel, kuidas koolielu edendada sisemiste reservide kaudu, millised on praktilised sammud üksmeelse õpikeskkonna loomiseks, täiskasvanute õppetööks vajaliku infrastruktuuri kavandamine, õpilase ja õpetaja kogemuste hindamine. Veidi üldistavamad on teemad pedagoogilisest juhtimisest, õpetajast kui juhist ja meeskonna rollist koolielu kujundamisel.

AEGEE INFOPÄEV

Tudengiorganisatsioon AEGEE-Tartu korraldab 21. novembril kell 18 TÜ peahoone aud 102 infopäeva. Kõik huvilised rohkem kui oodatud!

ARVAMUS

Mida arvavad põhiõpikust ülikooli õppejõud ja üliõpilased?

Kairit Kaur
TÜ saksa filoloogia üliõpilane

Reaalteaduste esindajate ettepanek minna üle põhiõpikute süsteemile ei ole kõikjal ilmselt teostatav ega ka mõttekas. Esiteks, igal alal keskset tunnustatud õpikut ei ole.

Teiseks, isegi kui suudetakse sobilikus õpikus kokku leppida, võib õpik üldkäsitlusena "moraalselt" üsna kiiresti vananeda.

Selle väljavahetamine võib venida, kuna ühel hetkel on nende massilisse hankimisse tehtud juba suurem investeering.

Pidevas rahalises kitsikuses, mis hariduse finantseerimist iseloomustab, ei pruugita olla eriti altid oludele piisava kiirusega reageerima.

Kolmandaks, kahjuks on mõnelgi meist oma õpingute jooksul tulnud kokku puutuda õppejõududega, kes juba aastate eest on langetanud otsuse mõne kindla õpiku kasuks ning õppematerjali uuendamise tüdimusest ja ükskõiksusest sootuks lõpetanud.

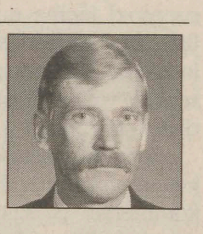
Ühine kõneteema on küll tore asi, kuid paraku ei teki eriti helgeid tundeid, kui viimase kursuse tudengina kuuled esmakursuslaselt, et õppejõud deklameerib endiselt samast legendaarsest õpikust, mille kohta vanemad tudengid viskasid nostalgilisi kilde juba siis, kui ise alustatud sai.

Neid aspekte arvestades toetan seetõttu pigem mõtet, et õppejõud võiksid oma seminaride ja loengute konspektid ise kirjutada ja teha need elektroonilisel kujul kättesaadavaks. See võimaldaks paindlikumalt reageerida uusimatele arengutele ja väldiks rutiini, õppejõudude pikemaajalist loorberitele puhkama jäämist.

Õppematerjalide hankimisele võiks siiski rohkem raha kulutada tõepoolest, kuid üldkäsitluste asemel võiks muretseda suuremates kogustes abimaterjale, nt kogumikke originaaltekstidega.

Ad fontes!

Kalle Merusk
TÜ prof, õigusteaduskonna dekaan

Sotsiaalteaduste valdkonnas vastutab Tartu Ülikooli õigusteaduskond distsipliini "Sissejuhatus õigusteadusse" eest. Selle aine puhul ei ole reaalselt võimalik ühte rahvusvaheliselt tunnustatud õpikut kasutada, kuna aine on valdavalt seotud Eesti õigussüsteemiga.

Õpikuid pealkirjaga "Sissejuhatus õigusteadusse" on olemas paljudes maades, kuid nad lähtuvad konkreetse riigi õiguskorrast.

Teaduskond kavandab lähiaastatel ette valmistada ka vastavasisulise õpiku, mille aluseks on Eesti õigussüsteem.

Artikli ja kommentaarid organiseeris TÜ üliõpilasesinduse haridustoimkond.

Arutelu UTs jätkub, kõik arvamused on oodatud: ajaleht@ut.ee.

Risto Tammelo
TÜ prof

Üleminekul 3+2-süsteemile suureneb interdistsiplinaarsus ja seega ka vajadus paremini koordineerida erinevate ainete õpetamist.

Idee, et alusmoodulitesse kuuluvate ainete programmid peavad tuginema rahvusvaheliselt tuntud ja kaasaegsele õpikule, taotleb õpetatava aine paremat läbipaistvust, taseme täpsemat määratlemist ja suuremat koherentsust.

Üliõpilasi aitaks see ainete valikul, omandamisel ja kordamisel, kui aineprogrammi iga teema juures oleks täpselt osutatud, millisel materjalil ja tasemel käsitlus baseerub. See aitaks ka üliõpilastel rahvusvahelises suhtluses oma õpingute taset tõestada.

Naaber- ja järgnevate ainete õppejõud teaksid täpsemini, millele toetuda, samuti oleks kergem vältida ebataotluslikku kordamist ja tudengitele täiendavat materjali juhatada. *Last not least*, eeldusel, et programmide ingliskeelsed tõlked on arvutivõrgus, oleks TÜ ka rahvusvaheliselt rohkem transparentne: tuntud ja teada õpik kui semantiline märk on paremini haaratav kui ulatuslik ja detailidesse uppuv aineprogramm.

Põhiõpikut ei tohi vaadata kui kanoniseeritud teksti, mis õppejõu isikupära olematusse hajutab, vaid ikkagi kui kaasaegset taustsüsteemi, mis aine laiemasse konteksti asetab, jättes õppejõule vabaduse valida aine esitust ja lisada teisi allikaid. Kuninglikku teed geomeetria juurde ei ole ja muidugi pole ka põhiõpik mingi imerohi, mis kõik probleemid kõikidel erialadel hoobilt lahendaks. On veel palju teisigi võimalusi õppimist tulemuslikumaks muuta. Näiteks füüsikaosakonnas on õppejõud enamiku põhiainete jaoks koostanud nn baaskomplektid, st ainete lühiesitused põhimõistete ja põhitõdede kaudu. Kuid siiski, põhiõpikud mitte kui dogmad, millest karvavõrragi kõrvale kalduda ei tohi, vaid kui aine taseme esitlused, oleksid sammuks selguse poole.

UUDISED

Doktoritöö Dostojevski novellidest

Semiootika osakonna lektor Irina Avramets kaitses doktoriväitekirja "Dostojevski novelli poeetika", milles funktsionaalsemiootilise analüüsi abil on uuritud neid Dostojevski teoseid, mida tavaliselt nimetatakse lihtsalt jutustusteks (rasskaž). Tekstide analüüs lubab neis näha novellipoeetika varieerumist, välja tuua süžee, kompositsiooni ja stiili iseärasusi, sh jutustaja ja tegelaste teravdatud tähelepanu oma kõnemaneerile, "võõra sõna" (tsitaatide, reministsentside, allusioonide) erinevate vormide kõrgendatud kontsentratsioon, mis on "semiootilise topeltkodeerimise" tulemus.

Novelli mõiste võimaldab väga erinevaid tekste siduda tervikanalüüsis autoripoeetikaga.

Irina Avrametsale anti filosoofiadoktori kraad semiootika ja kulturoloogia erialal.

Nõustavad psühholoogiaüliõpilased

8. novembril käivitus 13-20aastastele noortele mõeldud Eesti Psühholoogiaüliõpilaste Ühenduse internetipõhine nõustamisprojekt lahendus.net.

TÜ ja TPÜ psühholoogia- ja sotsiaaltöötudengid annavad nõu sellel aadressil oma muredest anonüümselt kirjutanud noortele. Projekti infojuhi Kadri Kõivu sõnul on vastajad vastava koolituse saanud vanemate kursuste psühholoogia- ning sotsiaaltöötudengid, kelle tööd jälgivad ning konsulteerivad kutsepsühholoogidest superviisorid.

Tublid üliõpilasmaadlejad teada

10. novembril võideldi välja Eesti üliõpilaste meistritiitlid kreeka-rooma maadluses. Esikoha saavutanute hulgas olid TÜst: Janar Sõber (-76 kg), Raul Otsa (-85 kg) ja Lauri Kolberg (-130 kg).

Kekkose saun renoveeritud

23. novembrist saab taas kasutada Kääriku Spordi- ja Puhkekeskuses Kekkose nime all tuntud renoveeritud sauna.

Keskuse direktori Valev Plato sõnul on renoveerimise initsiaatoriks Kekkose sauna patroon, Riigikogu esimees Toomas Savi. Renoveerimistööd tehti Eesti Soome Ärijuhtide Ühingu toetusel, kes peab oma kohuseks hoolitseda 1964. aastal Eestis visiidil käinud Soome Vabariigi presidendi U. K. Kekkose külastatud sauna eest.

22. novembril on kutsutud sauna pidulikule avamisele Soome Vabariigi suursaadik, Soome Ärijuhtide Ühingu liikmed, Kekkose-visiidi aegne välisminister Arnold Green, tollane ülikooli sporditegelane Heino Lipp, EV majandusminister, Riigikogu esimees, rektor jt.

Itaalia keele ja kultuuri lektorina tõi Indro Montanelli Tartu Ülikooli üliõpilasteni oma maa iidse arhitektuuri hõngu. REPRO

Indro Montanelli ja Tartu Ülikool

Pietro Lauretta
TÜ külalislektor

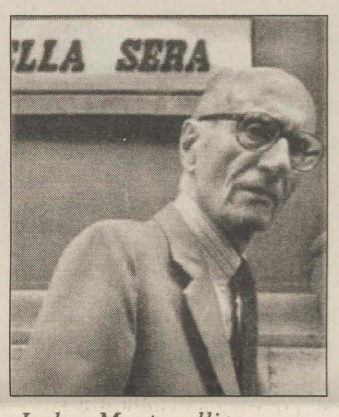
Kuulus Itaalia ajakirjanik ja kirjanik Indro Montanelli on õpetanud ka Tartu Ülikooli üliõpilasi.

"Algusest peale, see tähendab 1937. aasta lõpust, võtsin ma oma Eestisse deporteerimist kui karistust. Kohtumine Tartu Ülikooli üliõpilastega ei olnud kuigi rõõmustav. Esimeses tunnis tõusid kõik meesüliõpilased püsti ja lahkusid üksteise järel auditooriumist. Viimane seletas mulle, et see manifestatsioon oli mitte minu, vaid fašismi vastu, mille kultuuri esindajaks ma olin," tuletas Indro Montanelli meelde oma esimesi aastaid Eestis, kuhu ta saadeti TÜ itaalia keele ja kultuuri lektoriks 1937. aasta septembrist 1938. aasta septembrini. Ta saadeti siia fašistliku režiimi poolt omamoodi pagendusse ebasobivate artiklite pärast, mida ta kirjutas sõjast Hispaanias, kus viibisid kindral Franco toetamiseks Mussolini saadetud väed. Mis Montanellit Eestis meeldivalt üllatas ja millest ta ka ise kirjutas, oli eestlastele omane demokraatiatunne. Montanelli arvates on see üks ühiskonna esmane väärtus, milleta ei saa olla kogu rahva moraalset ja vaimset arengut.

Ajakirjanik ja parteiliige

Indro Montanelli oli suurema osa XX sajandist oma loomingu ja artiklitega, millest viimane ilmus eelmise aasta juulis mõni kuu enne tema surma, üks itaalia ajakirjanduse ja kultuuri vabamaid ning aktiivsemaid häälekandjaid itaallaste teadvuse ümberkujundamisel. Mitte juhuslikult pole TÜ ja Itaalia Saatkonna korraldatud seminaril kavas luuletaja ja kirjaniku Jaan Kaplinski esinemine. Montanelli oli Kaplinski ristiisa ja tema isa suur sõber, kes, nagu paljud teised vabameelsed eestlased, ei tulnud tagasi küüditamiselt.

Indro Montanelli sündis Firenze lähedal Fucecchios 22. aprillil 1909. Ta õppis Grenoble'i ja Sorbonne'i ülikoolis ja nagu ta ise tunnistas, vastumeelselt. Ta lõpetas õigus- ning sotsiaalteaduskonna. Ta pidas palju ameteid ja nagu ta ise irooniliselt rõhutas, olid need vähe seotud õpitud erialadega.

Indro Montanelli.

Montanelli alustas oma karjääri vabakutselise ajakirjanikuna Paris Soir' ja United Press Agency juures. Ta oli Itaalia Fašistliku Partei liige ja osales sõjategevuses Abessiinias.

Partei vastu

1937 hakkas ta eemalduma fašismist ja mõningate ebasobivate Hispaania kodusõda käsitlevate artiklite avaldamise pärast heideti välja nii parteist kui ka ajakirjanike hulgast, mis tähendas seda, et ta ei saanud enam jätkata tööd oma erialal. "Ma oleksin sattunud ükskõik missuguse totalitaarrežiimi all koonduslaagrisse," tunnistab ise. "Samal ajal kui üks minister jättis mu sulepeata, otsis teine minister (Bottai) mulle ülikooli õppetooli, olgugi et põhjamaal, Eestis, millest ma ei teadnud mitte midagi." Kui ta kutsuti Itaaliasse tagasi Bottai ja Aldo Borelli, Corriere della Sera direktori soosikuna, hakkas ta töötama selles tähtsas väljaandes. Teise maailmasõja ajal töötas ta ajakirjanikuna Saksamaal (intervjueeris seal esimese välisajakirjanikuna Hitlerit), Soomes, Norras, Albaanias jm.

1943. aastal arreteerisid ta natsid ja mõistsid surma ühe artikli pärast, milles kirjutas Mussolinist, kuid tal õnnestus pääseda vanglast kümne kuu pärast ja põgeneda Šveitsi.

Jälle ajakirjanik

Kui sõda lõppes, tuli Montanelli tagasi Corriere della Sera juurde, kus ta oli üks kõige autoriteetsemaid ajakirjanikke. Tema artiklid tähtsaimatest Euroopa pealinnadest on erakordsed; ta kirjutas märkimisväärseid artikleid ka 1955. aasta repressioonidest Budapestis.

Corriere juures töötas ta ajakirjanikuna 1973. aastani, mil otsustas luua oma ajakirja Il Giornale. 2. juulil 1977 haavas punaste brigaadide hulka kuuluv rühm Montanellit Milanos jalgadest. Ta jättis ajalehe Il Giornale, kus tal tekkis poleemika peatoimetaja Silvio Berlusconiga, ja lõi 1994. aasta märtsis uue ajalehe La Voce. "Olin sunnitud looma uue ajalehe," ütles ta, "kui tekkis lõhe minu iseseisva hoiaku ja toimetaja soovide vahel pärast tema poliitikasse astumist."

Corriere della Sera juures juhatas ta lõpuni rubriiki, milles kommenteeris lugejakirju talle omases vabas teravas stiilis.

Ta kirjutas ligi 60 raamatut, tegi filmi "Rovere kindral", sai palju auhindu, ka välismaalt.

Seminar Montanellist

22. novembril ajaloomuuseumis toimuv seminar, millest võtavad osa TÜ rektor ja Itaalia suursaadik Tallinnas, on korraldatud Indro Montanelli, kirjaniku ja ajakirjaniku mälestuseks.

See annab ka võimaluse puudutada vähetuntud momenti Eesti ajaloost. Kavas on luuletaja Jaan Kaplinski mälestused oma ristiisast, keda ta külastas viimast korda mõni aasta tagasi.

Pietro Lauretta, Tartu Ülikooli itaalia keele lektor, räägib Montanelli isiksusest ja töödest. Üliõpilased, kes õpivad itaalia keelt ja kultuuri TÜ romaani keelte õppetoolis ja keelekeskuses, esitavad lühiülevaateid. Lektor Sirje Tamul toob andmeid itaalia keele õpetamisest Tartus 1632. aastast ajani, mil Montanelli siin töötas. TÜ lektor Eva Toulouze teeb lühiülevaate itaalia keele õpetamisest Eestis aastast 1990.

Seminar on jätk konverentsile, mille korraldasid Itaalia Vabariigi Saatkond Eestis ja Itaalia-Eesti Sõprusühing. Seminarile on kutsutud ka ajalehe Corriere della Sera peatoimetaja Ferruccio De Bortoli.

Artiklid tõlkinud Niina Aasmäe ja Pire Teras.

Alma materi ühe kammerkoori lugu

Kadri Vider
kammerkoori laulja

TÜ kammerkoor Camerata Universitatis tähistab 16. novembril aulakontserdiga oma 10. sünnipäeva.

Camerata Universitatis ei püüa au ega kuulsust TÜ Kammerkoorilt nimekaimsusega üle võtta. Vastupidi, tudengite harimisel koorimuusikas võib ju armas *alma mater* endale mitut samaliigilist koori lubada.

Kuidas kõik algas?

10 aasta taha ulatuv koorilugu sai alguse arstiteaduse tudengite soovist ka koorimuusikaga tegelda. Elvi Oolo aitas koori kokku panna ja oli kohanemisaasta jagu ka dirigendiks. Ta on jäänud meie heaks abiliseks ja aegajalt ka koormeistriks tänaseni. 1991. aastal astus dirigendina koori ette värskelt konservatooriumi lõpetanud Inta Mikksaar. Selleks ajaks laulis ikka veel nimetus kooris ka teiste teaduskondade üliõpilasi ning üheskoos otsustati, et edasi tegutseme TÜ Kultuurikeskuse Kammerkoori nime all.

Kui Inta Tallinnasse kolis, oli lauluhimuline seltskond jälle dirigendita. Aga mitte kauaks, sest 1995. aastal hakkas dirigendiks Seidi Mutso. Paari aasta pärast saime koormeistriks Kadri Pihlari ja uueks nimeks TÜ Kunstide Osakonna Kammerkoor, lühendatult TÜKOK. Muutus ülikooli struktuur ja sel põhjusel ka meie staatus. 2000. aastal korraldasime nimekonkursi ja valisime akadeemiliselt sobivama nime Camerata Universitatis. Ega sisu sellepärast muutunud! Läbi 10 aasta on lauljateks olnud peamiselt tudengid ja teadustöötajad, noored akadeemilised inimesed.

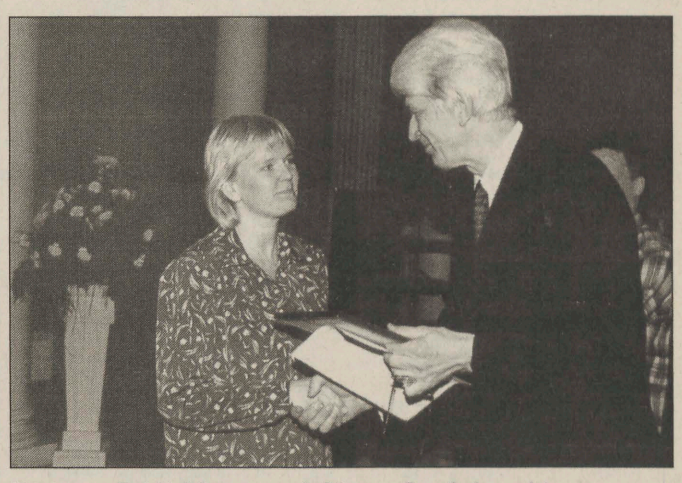
Seidi käe all on repertuaar võtnud üha kindlamad piirjooned. Eesti heliloojatest on lemmikuteks olnud Cyrillus Kreek, Ester Mägi ja Veljo Tormis. Juhiseid Tormiselt tema muusika esitamiseks oleme saanud Otepää rahvalaulupäevadel, mille üks korraldajaid on meie dirigent. Maailma koorimuusikast on kavas olnud Hispaania ja Inglise muusika keskajast tänapäevani ja vaimulik muusika.

Peale ülikooli aktuste ja tähtsündmuste on soositud esinemispaigad olnud paljud Eestimaa kirikud. Kahe-koori-kontserte oleme teinud koos Tallinna, Tartu, Viljandi, Põlva, Elva ja Jäneda kooridega. Suurimaks saavutuseks Eestimaal võib pidada 1999. aastal Tuljaku võistulaulmise esikohta nii omas kategoorias kui üldarvestuses. Žüriile hakkas kõrva hea repertuaarivalik ja ilus kõlakultuur.

Esinemisi ka kaugemal

Loomulikult ei puudu koor Eesti laulupidudelt, Gaudeamustelt ega Põhjamaade üliõpilaslaulupeolt. Ka reisid piiri taha on siiani seotud mõne suurema festivaliga, nagu rahvusvaheline akadeemiliste kooride festival 1998. aastal Tšehhis Pardubices või Europa Cantat 1994. aastal Taanis ja 2000. aastal Prantsusmaal Nevers'is, kus osalesime *in corpore* frankoflaami koolkonna ateljees Erik van Neveli juhatusel.

Kümne aastaga on tekkinud ka omad rutiinid ja traditsioonid. Harjutamas käime ikka kaks korda nädalas esmaspäeviti ja kolmapäeviti, sünnipäevalastele laulame kunagise kooriliikme Janno Mäe sünnipäevalaulu, kaks nädalavahetust aastas kulub nagunii tõhusatele ja lõbusatele laululaagritele. Aasta lõpeb ikka stiilse jõulupeoga ja hooaeg aiapeoga. Kooriliikmete arv püsib visalt alla kolmekümne nagu kammerkoorile kohane. Muusika võlujõud hoiab meid koos.

Dirigent Seidi Mutso saab Venno Laulult auhinna Tuljaku võistulaulmise võidu puhul. KOORI ARHIIV

Läbimurre Voronežiga

Inge Kukk
TÜ Kunstimuuseumi direktor

Eesti delegatsiooni töövisiit Voroneži Kunstimuuseumi TÜ kunstivarade väljaselgitamiseks oli läbimurdeks sealsetes hoiakutes, mis oli püüdnud kogusid varjata.

Soodsa tausta lõi sellele hiljuti Eesti ja Vene kultuuriministeeriumi vahel sõlmitud kultuurisidemete arendamise protokoll, mis hõlmas ka Voronežis paikneva TÜ kunstikogu kataloogi väljaandmist. Delegatsiooni kuuludid eksperdid Peep Pilak Eesti Riigiarhiivist, kelle eesmärk oli välja selgitada TÜ ajalugu ja kunstivarasid käsitlevate arhiivide olemasolu, Ivar Leius Eesti Ajaloomuuseumist, kes tutvus ülikooli numismaatika koguga (*ca* 6000) ning Inge Kukk, kes selgitas välja ülikoolile kuulunud maale (*ca* 130). Voroneži Kunstimuuseum on mõistnud, et planeeritav kataloog on ka neile kasulik, teavitamaks avalikkust seni publikule suletud ja publitseerimata kogudest. Esimest korda oli võimalus näha Voronežis asuvat TÜ mündikogu, mille hulgas oli ka Eesti ajaloo jaoks tähtsaid Eestist leitud münte. Morgensterni kunstikogu kirjelduste põhjal on viidud reaalsesse vastavusse Voroneži maalidega ligi kolmveerand ülikoolile kuulunud maalikogust ning huvitavaks leiuks olid muuseumis hoitavad Morgensterni käega kirjutatud TÜ kunstikogu kataloogid, mille olemasolust ei olnud varem mingit teavet.

Maal rahvatarkust taga nõudmas

Kristina Veidenbaum
TÜ kirjanduse ja rahvaluule eriala 4. aasta üliõpilane

Augustis õppis 8 rahvaluule üliõpilast leidma ja hindama rahvaluulet Põlvamaal Kanepi vallas Põlgaste mail.

Meie elukohaks sai koolimaja Põlgaste küla keskuses. Samas hoones on ka kultuurimaja, raamatukogu, kolmapäeviti juuksur, arstikabinet. Isegi arvutiklassi saime korra kasutada! Püsivalt oli meie käsutuses hiiglaslik koolisöökla. Lisaks kuulusid meie valdustesse kaks peaaegu mööblivaba klassiruumi, millest ühe oli kultuurimaja direktriss valmis seadnud poiste jaoks ning teise tüdrukutele. Paraku läks abivalmi daami plaan luhta, sest koos juhendajate Astrid Tuisu ja Merili Metsvahiga moodustasime ühe korraliku naistekarja. See-eest tekkisid direktrissil uued lootused: ehk saab mõni külanoormees endale haritud kaasa. Kuid needki lootused pidid luhtuma.

Anekdoodijutustajad Aia talu õuel. Keskel istub habemik Kähri Eeri. KRISTINA VEIDENBAUM

Kas me püüame liblikaid?

Meie imestuseks kutsusid Põlgaste lapsed meid liblikapüüdjateks. Selgus, et suviti olid koolimajas viibinud bioloogiatudengid, kes hommikuti, liblikavõrgud seljas, samuti välitöödele suundusid. Meil aga olid õlal kotid, mille sees minidiski- ja fotoaparaadid. Ometi saab ka rahvaluulekogujate kohta öelda "liblikapüüdjad". Tuntud rahvaluuleuurija Alan Dundes on võrrelnud folklooriarhiive surnud liblikate kollektsiooniga. Elavas traditsioonis rahvaluule elab, levib, teiseneb. Arhiivi talletatuna muutub ta elutuks. Tema kontekst on kadunud, ta ei levi, ei muutu. Meil oli võimalus jälgida elavat traditsiooni, mille tulemusena täieneb nüüd ka rahvaluule arhiivi "surnud liblikate" kollektsioon. Seepärast panidki rahvaluuletudengid Melika Kindel ja Moonika Siimets oma Akadeemilises Rahvaluule Seltsis peetud ettekande pealkirjaks "Liblikapüüdjatena Põlgastes".

Grupi jagasime paaridesse. Minu kaaslaseks sai kohapärimuse kogumise eest presidendipreemia saanud viimase aasta üliõpilane Melika Kindel. Viie päevaga käisime läbi peaaegu kõik Sõreste küla talud. Melika huvi keskmes olev kohapärimus jäi sealt saamata, sest Sõreste küla on rajatud maade ümberjagamise ajal 1920. aastatel endise karjamõisa asemele. Seega on küla kohapärimuse levimiseks liialt noor.

Ootused ja ootamatused

Tänapäeval on peaaegu võimatu tabada tõelisi rahvalaulikuid või hinnatud jututraditsiooni tundjaid. Kui külaelanikelt nende kohta pärida, juhatatakse mõne külaluuletaja või muu kunsti looja juurde. Nad suhtlevad küll sõbralikult, kuid selleks, et neis leida head pärimuskandjat, on nad liiga haritud ega mõista, et meid huvitab just kõik traditsiooniline ning rahvapärane. Samal ajal võib täiesti juhuslikult sattuda suurepärase rahvaluule tundja peale, ilma et keegi oleks tema nime maininud. Nii jääb meile alatiseks meelde Tarkuse Leili.

Aegamööda kinnistus meie mällu kindel, harjumuspärane küsimustik, vist ka seepärast, et Sõreste elanike rahvaluuletundmine osutus küllalt ühtlaseks. Õnneks kohtasime ka piisavalt erandeid, kes ei lasknud kogumistööl rutiiniks muutuda. Ootamatult tõid meid paari saagivaese päeva järel tekkinud uimasusest välja hämmastavate rahvausundialaste teadmistega kõrgesse ikka jõudnud Elfriede Sõlg ja tema tütretütar Ulvi Tenso. Vastuvõtt oli heasoovlik, õhkkond usalduslik. Muu hulgas õpetas Elfriede meile, kuidas mehi võluda: "Vanasti /…/ opati mulle kah, et võtad no mõne lõnga ja sõlmid sinna silmusse, sõlme, ja soovit, mis sa soovit. Ja kui sa saad sinna tema (poisi – K.V.) vesti vahele kohegi /…/ panda ja tuu saa sul omass, ta nakas sinnu armastama …" Elfriede ei jätnud murdekeelt ka mikrofoni ees, nagu juhtus paljude informantidega.

Lõbus seltskond Aia talu õuel

Küla peal liikusid jutud, et Kähri Eeri rääkivat mahlakat folkloori. Kui me Eerit ja ta poega otsima läksime, tuli ühe koertest ja kassidest ümbritsetud majauberiku uksele poolkurt vana naine, kes torises, et elab seal koos koerte ja kahe joodikuga. Hämar tuba lehkas koerte ja kopituse järele. Toas olid mõned kulunud mööblitükid, voodi all hõõrus üks penidest oma parasiidistunud taguotsa vastu põrandat.

Tagatoa seinas asuvate asemete peal märkasimegi isa ja poega pohmellist vaevatud keha välja puhkamas. Ei, siin majas täna anekdoote ja muud mahlakat folkloori koguda pole võimalik. Lahkudes tekkis meil tänu äsja nähtud miljööle ja selle elanikele assotsiatsioon filmiga "Nukitsamees", kus nõiaella sõimleb: "Üks on loll ja teine on laisk ja mina pean üksi rabama!"

Anekdoodivestjad

Paar päeva hiljem õnnestus külaskäik mingil määral tänu Eeri sõbrale Eero Tsahknale, kes Kährid oma õuele meiega kohtuma kutsus. Esialgu üritasid mehed džentelmenid olla ning rääkida ainult anekdoote, mis naissugu punastama ei pane. Nagu näiteks Matsi bussipeatusest: "Kats miist tulliva bussi pääle ja ütliva: "Kats Matsi!" Bussijuht ütli niimoodu: "Ma näe eski, kes te olete, aga kus te sõita tahate?" . Varsti aga pidi Eero nentima, et minu ja Melika puhul on tegemist tüdrukutega, keda ei šokeeri ropud anekdoodid. Seejärel tekkis tõeline anekdootide rääkimise situatsioon, kus üks anekdoot tõi meelde teise, teine kolmanda jne. Meie ei olnud mitte niivõrd kõrvalseisvad kogujad, kuivõrd tüdrukud, kellele lihtsalt meeldib anekdootide üle naerda.

Kähri Eeri vend Alfred Eespäev jutustas näiteks: "Venemaa oll pääle revolutsiooni küllaltki mahajäänud maa. Aga Saksamaa oli arenenud maa. Stalin läts siis Hitlerile külla Berliini ja läts sis kemmergule ja tegi uma tüü seal är ja automaatselt tõmmati tagumik puhtaks. /…/ Hitler tull sis Moskvasse ja Stalinile külla ja läts ka kemmergule ja tegi um tüü är / .../, aga Ivan oll pantu kemmergun alla ja tuu tõmbas sis nigu luuaga puhtas. Ja Hitler läts kaema, et kuis tuu asi käü siin. Tuu venelane Ivu kae niimuudu, et es saa puttas, et tõmmas tõse korra viil Hitleril üle nõna. Nii lätski sõjas lahti."

Mikrofon ununes sootuks. Teineteise sinatamine muutus loomulikuks, murdekeel oli vabam tulema. Kõigi jaoks oli see huvitav ja uudne situatsioon. Ainult oodatud peategelane Kähri Eeri ei tundnud ennast ikka veel päris hästi ning otsustas lahkuda. Talle järgnesid ka teised. Meie saak jäi poolikuks.

Hetked, mida koos meenutada

Rahvaluule välitöödest jäävad kauaks meelde mõned armsaks saanud paigad, nagu piimapukk küla keskel, millel sai lõunaaegadel istutud ja võileibu nositud, või vana, aga siiani töötava Rothi veski lilleline õu, olgugi, et kuri koer meid sealt välja urises. Meelde jäävad ka vanade inimeste kaunilt kortsulised näod ja laste edev uudishimu. Ning muidugi koolisöökla õhtusöögid, kus vahetasime päeva muljeid.

Ekspeditsioon õpetas leidma ja hindama rahvaluulet ehedas kontekstis ning aitas tundma õppida ja mõista erinevate inimeste arusaamu elust ning maailmavaadet.

Mida tähendab Tartu NEFA?

Helen Luks
TÜ kirjanduse ja rahvaluule 4. aasta üliõpilane

1990. aasta sügisel tuli kokku grupp etnoloogia- ja folkloristikatudengeid ning teisi huvilisi, kes lõid Tartu NEFA.

NEFA on lühend suure Põhjamaade organisatsiooni Nordisk Etnologisk Folkloristisk Arbetsgrupp (Põhjamaade Etnoloogia ja Folkloori Töörühm) nimest. Organisatsioon ühendab Soome, Rootsi, Taani, Norra ja Islandi ülikoolide juures asuvaid allorganisatsioone. Tartu NEFAlgi oli tahtmine suurde Põhjamaade rühma pääseda, kuid lootused luhtusid, sest ei kuuluta Põhjamaade ridadesse. Koostööna valmis küll 1994. aastal organisatsiooni ajakirja "Nord Nytt" 56.. number "Estisk Etnologi". Suhted Põhjamaadega pole vaibunud, kuid 1999. aastast on Tartu rühm iseseisev organisatsioon.

Tartu NEFA suursaavutuste nimekirja kuuluvad ehk 1991. aastal Anzori Barkalaja algatatud välitööd Lääne-Siberisse hantide juurde ning osalemine 1994-1996 rahvausundialastel välitöödel Setumaal, mille eestvedaja oli arheoloog Heiki Valk. 1994. aasta Meremäe ekspeditsioonilt saadi 600 lk litereeritud materjale, millel põhineb Tartu NEFA ajakirja Vanavaravedaja Setu erinumber.

Eredust eestimaise elu juurde on toonud rahvusvahelised seminarid. Esimene toimus 1996 teemal "Identity of Pheripheries: Minorities, Borderlands and Outskirts". See korraldati koostöös Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooliga ning tänu AEFi toetusele.

Teine suuremat sorti tegemine leidis aset kaks aastat tagasi Kiidil. Tartlaste algatusel loodi koostöös Joensuu ja Bergeni ülikooliga projekt "Facing the Third Millennium. Rethinking Ethnology and Folkloristics", mille raames korraldas Tartu NEFA 1999. a. augustis suvekooli folkloristika ja etnoloogia uurimistraditsioonidest ja -meetoditest 1990ndatel.

NEFA on olnud ka väga kireva seltsieluga: on peetud hulk istjaid – tuvumisõhtuid kodu- ja välismaiste õppejõududega, käidud Soome metsades matkamas ning korraldatud erinevaid stiilipidusid. NEFA oli kord isegi maha maetud, kuid hetkel on ta jälle täiesti elus ja olemas. Vt http://haldjas.folklore.ee/Utfolkl/NEFA

Tartu nefakad Euroopa Liidu kõige idapoolsemas punktis Joensuu lähedal. PASI HANNONEN

Uute ideede seminar

Liina Sillaots

Tartu NEFA eesmärgiks on anda etnoloogia ja folkloristika eriala üliõpilastele ning õppejõududele, aga ka teistele humanitaariahuvilistele võimalus arendada mõttevahetust oma erialaga seotud teemadel, seda nii Eestis kui Põhjamaades.

Just seepärast osales Tartu NEFA 15.-23. augustini Soome sõsarorganisatsiooni Joensuu NEFA korraldatud rahvusvahelisel seminaril.

Suveseminari teljeks olid küsimused: mis on teksti taga, kuidas muutub reaalsus uurimismaterjaliks. Tervituskõnes tõdes prof Seppo Knuuttila, et kui 1960ndatel arvati, et tekst viitab reaalsusele, siis nüüd peetakse teksti reaalsust loovaks. Piiride kadumist teksti ja konteksti vahel hakkasid järjest enam rõhutama dekonstruktivistid. Loengutel, õpitubades, lõkke ääres ja saunaski (sest enamasti nefakad lihtsalt jumaldavad sauna!) toimunud tuliste diskussioonide jooksul leidsid mitmedki uitmõtted innustust ja tuge.

Erinevate erialade ja rahvuste esindajate nägemus ei pruukinud küll kattuda, kuid just tänu erinevustele kandsid debatid vilja.

Osalesid tudengid ja õppejõud Soomest, Leedust, Rootsist, Eestist, Venemaalt, Taanist jm. Interdistsiplinaarsed õpitoad hõlmasid teemasid internetist elulugude, identiteedi ja immigrantide folkloorini.

Tartu nefakad naasesid suvisest Soomest huvitavate ideede ja vahvate muljetega. Lähem info suveseminari kohta: http://cc.joensuu.fi/nefa/.

UUDISED

Morgensterni aia rekonstrueerimise ideevõistlus

Eile, 15. novembril algas ideevõistluse Morgensterni aia (Laia tänava tõusu ja Krooksu pubi vaheline ala alates Jakobi tänavast kuni Toomemäe platooni) funktsionaalse ja kujundusliku eskiislahenduse leidmiseks, teatab Tartu linnavalitsuse pressiesindaja Viljar Rääsk.

Morgensterni aia rekonstrueerimise eelarveks on linn planeerinud 400 000 krooni, raha on saadud sihtasutuselt Keskkonnainvesteeringute Keskus. Abilinnapea Anto Ili loodab, et juba järgmisel kevadel on võimalik hakata teostama parimat ideekavandit.

Võistlustööde esitamise tähtaeg on käesoleva aasta 14. detsember. Võistlusel esimese koha pälvinud ideekavand saab preemiaks 5 000 krooni, teine koht 3 000 krooni ja kolmas koht 2 000 krooni.

Doktoriväitekiri norskamisteemal

Psühhiaatriakliiniku erakorraline teadur Marlit Veldi kaitses doktoriväitekirja "Obstruktiivne uneapnoe: pehmesuulae ja keelelihaste komputeriseeritud endofarüngeaalne müotonomeetria".

Uurimistöös selgitati, kas TÜs varem väljatöötatud meetod – komputeriseeritud endofarüngeaalne müotonomeetria (CEM) on sobilik obstruktiivse uneapnoe (norskamishaigus) (OSAS) diagnostika lisameetodina. Töö sisaldab pehmesuulae biomehhaaniliste omaduste võrdlust eri vanuserühmades OSAS-patsientidel ja tervetel kontrollisikutel ning keelelihaste biomehhaaniliste omaduste hindamist keskealistel OSAS-patsientidel ja tervetel.

Töö kajastab vanuse ja uneaegsete hingamishäirete seost somaatiliste kaebuste ja orofarüngeaalsete muutustega.

Marlit Veldile anti meditsiinidoktori kraad.

Doktoritööd kaitses Viljar Pihl

TÜ keemilise füüsika instituudi teadur Viljar Pihl kaitses doktoriväitekirja "The Study of the Substituent and Solvent Effects on the Acidity of OH and CH Acids".

Dissertatsiooni teemaks on OH- ja CH-hapete happelisuse ja solvendiefektide mõju uurimine dimetüülsulfoksiidis ja tulemuste võrdlev analüüs gaasifaasi- ning vesikeskkonnaga. Töö tulemustel on oluline tähtsus nii alus- kui rakenduskeemias.

Viljar Pihlile anti filosoofiadoktori kraad füüsikalise ja analüütilise keemia erialal.

TÜ tuli naiste võrkpallimeistriks

10. novembril Tallinnas peetud Eesti üliõpilaste meistrivõistlustel võrkpallis tuli naiskondadest võitjaks TÜ.

Finaal kujunes väga tasavägiseks. Tekkis surnud ring ning paremusjärjestus selgus omavaheliste mängude tulemuste põhjal. Meeskonna eeskujul saavutas esikoha TÜ naiskond, II oli TPÜ ja III TTÜ.

Võidukas naiskonnas mängisid Helina Klaassen, Kadi Uus, Mirjam Mägi, Sille Rossi, Pille Rossi, Raili Sepp, Aigi Ermel, Ave Luik ja Maris Luberg. Treener on Margus Pärsi.

ÕNNITLEME

Gennadi Jagomägi 70

17. novembril tähistab juubelit kauaaegne kehakultuuriteaduskonna õppejõud magister Gennadi Jagomägi.

Gennadi Jagomägi on lõpetanud kaks ülikooli – 1955 EPA veterinaarina ning 1962 TRÜ spordipedagoogina. Juubilar, kahekordne Eesti meister ujumises, oli 1956-1969 treener laste spordikoolides ning 1969-1997 ülikooli kehakultuuriteaduskonna õppejõud. Ta on töötanud õpetaja, vanemõpetaja ja dotsendina ning olnud õppeprodekaani ametis.

Juubilari teadustöö käsitleb liigeste liikuvust ujujatel ning sel teemal valmis kandidaadiväitekiri, mis 1991. aastal kaitsti magistritööna. Ka praegu on Jagomägi seotud kehakultuuriteaduskonna õppetööga. Tema projekte, mille sisuks on laste ujuma õpetamine ning lastevanemate koolitamine oma laste ujuma õpetamiseks, on toetanud Tartu Linnavalitsus ja Kultuurkapital.

Juubilari huvist Norramaa, norra keele ja kultuuri vastu asutati koos mõttekaaslastega Tartu Norra Selts. Pikka aega on Jagomägi olnud seltsi esimees. Koos tõlkija ja Norra-Eesti Kultuuriühingu sekretäri Turid Farbregdiga on välja antud "Eesti-norra sõnastik" (Ilmamaa, 1997).

Õnnitleme ja soovime jätkuvat ettevõtlikkust!

Kehakultuuriteaduskond

50

Artur Suisalu,
vanemteadur – 22. november

60

Uudo Pragi,
lektor – 17. november

65

Maimu Solom,
assistent – 19. november

TÜ AKADEEMILINE MUINSUSKAITSE SELTS TOETAB KEELETEADLASTE AVALDUST EV VALITSUSELE

TÜ Akadeemiline Muinsuskaitse Selts toetab täielikult Euroopa keelte aasta korraldamise Eesti rahvusliku komitee hoiatavat avaldust EV Valitsusele seoses valitsuse läbikaalumata toetuse andmisega EV Riigikogu kolme liikme poolt algatatud eelnõule, mis kaotaks eesti keele suulise ja kirjaliku oskuse nõude kohaliku omavalitsuse volikogusse ja Riigikogusse kandideerimisel. Oleme samal meelel komitee esitatud põhjenduste ja seisukohtadega, eriti aga väitega, et EV Välisministeerium pole suutnud selgitada oma rahvusvahelistele partneritele Eesti keelepoliitilist olukorda ja eesmärke.

Tullio Ilomets
TÜ Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees

Avalduse teksti vt PM 8. november 2001.

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUPOOD

korraldab laupäeval, 17. novembril
kell 11.15 TÜ ph aud 102 oma viienda

RAAMATUOKSJONI

Teemal **"Eesti laste- ja noorsooraamat"** pakutakse: 1) Eesti autorite ilukirjanduslikke ja muid teoseid, sh ka rohkesti kooliraamatuid nii eesti kui ka võõrkeeli; 2) mitte-Eesti autorite eesti keelde tõlgitud teoseid. Mõlemal puhul on Eestis ilmunud trükiste ilmumisaja tinglikuks ülempiiriks 1960. a.

Teemal **"Eesti *localia* ehk paikkonnatrükis"** pakutakse ilmumiskohast ja -ajast sõltumata eesti- ja võõrkeelseid trükiseid, sh maakaarte, mis käivad tervenisti või osaltki Eesti või lähema ümbruse paikade ja paikkondade kohta ajaloo või maateaduse seisukohalt.

Teemal **"Eesti vanem ja/või haruldane trükis"** pakutakse Eestis ilmunud eesti- või võõrkeelseid trükiseid ilmumisajaga kuni 1860. aasta, hilisemast ajast haruldasi või ka väheliikuvaid eesti- või võõrkeelseid Eestis või mujal - *esticana* ilmunud trükiseid. Siia lisandub ka valik dokumente, autograafe, ülesvõtteid jms.

Oksjonil enampakkumisele tulevate trükistega saab tutvuda: 1) oksjonikataloogi vahendusel, TÜ Raamatupoes, 2) valiknäitusel raamatupoe (tel 441 102, faks 441 465) fuajees Ülikooli 11 12.-16. nov poe lahtioleku aegadel (E-R 9-19, L 10-16) ning 3) ühe tunni jooksul kohapeal enne oksjoni algust.

Hugo Treffneri Gümnaasium
ootab oma vilistlasi ja endisi õpetajaid
kooli 118. aastapäevale

Neljapäeval, 29. novembril
kl 9 H. Treffneri mälestamine
Uue-Jaani kalmistul,
kl 12 kontsertaktus.
Reedel, 30. novembril
kl 16 konverents "40 aastat eriklasse",
kl 16 vilistlasturniir korvpallis.
Laupäeval, 1. detsembril
kl 19 ball.

Info:
www.htg.tartu.ee,
registreerimine
tel 461 715,
ballipääsmed (100 kr) müügil kooli kantseleis alates 19. novembrist.

TURIST
reisibüroo
Konverentsiteenused
E-TURIST Reisibüroost
Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee

DONARÂ ET FLORÇ!

Täna kell 10-16 saab TÜ Raamatukogus sügispäevade raames toimuval doonoripäeval verd anda.

Kuidas saada doonoriks? Doonoriks saab iga inimene, kes lihtsalt läheb ja loovutab midagi. Kui oled terve, 18-60aastane, üle 50 kg, siis võiks selleks olla vedel sidekude. Või siis tuleb TÜK Verekeskus Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi abil ise sinu juurde, nagu näiteks täna. Mõni juba teab, et tudengipäevade ajal on III korruse klaasboks see õige koht. On edaspidi ka. Teed pooletunnise pausi - lähed sööd pisut, vastad küsimustele, saad teada oma veregrupi ja hemoglobiini sisalduse, annad verd ja sööd küpsist peale. Ainult ausust palutakse. Sulle on see täiesti ohutu – andmed salajased ja vahendid ühekordsed.

450ml eest saad vastu rohkem, kui arvata oskad. Aadri laskmisega kiireneb vereloome ja paranevad tervislik seisund ning vastupanuvõime. Muu hulgas ka seetõttu, et enne vere loovutamist ei tohiks süüa rasvast toitu ning loomulikult tarbida alkoholi. Vahetult enne suitsetada pole ka mõtet. Enne ja pärast protseduuri tuleb aga rohkesti juua ja pisut puhata. Veri kontrollitakse HIVi, B- ja C-hepatiidi, süüfilise ja maksa funktsiooni osas. Lisaks kõigele muule võib su südametunnistusele jääda isegi kuni kolme inimelu päästmine. Ja nii võid teha 4 korda aastas.

Mis saab olla veel lihtsam ja ilusam?

Hanna-Liis Lepp
Eesti Arstiteadusüliõpilaste Seltsi rahvatervise töögrupi juht

ACTA DIURNA

19. ja 20. novembril toimub Tartu Ülikoolis Euroopa keelte aasta raames rahvusvaheline konverents "Emakeel ja teised keeled III". Konverentsi korraldab eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonna eesti keele (võõrkeelena) õppetool. Konverentsi lõpetamine 20. novembril on ka Euroopa keelte aasta ametlik lõpuüritus Eestis. Korraldustoimkonna esimees on filosoofiateaduskonna dekaan, eesti keele (võõrkeelena) õppetooli juhataja prof Birute Klaas. Info: Rita Siilivask, tel 375 227.

20. novembril kell 12 ph aud 102 Eesti Keelekaitse Ühingu koosolek, kus analüüsitakse Eesti Päevalehte ja SL Õhtulehte.

20. novembril kell 19 toimub TÜ Raamatukogu konverentsisaalis infopäev, kus Eesti Ühispank tutvustab tudengitele soodsat rahateenimisvõimalust. Info: Mariann Veisson, mariann@email.si.

22. novembril kell 14.15 algab TÜ Ajaloo Muuseumis Itaalia ajakirjanikule ja kirjanikule Indro Montanellile pühendatud seminar.

LOENGUD

21. novembril kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse jututarõ külaliseks rahvaluule magistrant Andreas Kalkun, kes räägib teemal "Koolust kosjad ja liivast viinad – Anne Vabarna mäss". Kõik huvilised on oodatud. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

KONVERENTSID

23. novembril kell 12 avatakse TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis Eesti sotsiaalteadlaste II aastakonverents plenaaristungiga. Ettekannete teemad on: "Jätkusuutlikkus Eesti ühiskonnas ja sotsiaalteaduses" (prof Mati Heidmets); "Sotsiaalne sidusus Eesti ühiskonnas" (prof Marju Lauristin). Kell 15-19.30 jätkub töö sektsioonides Lossi tn 3 õppehoones.
Kogu info leiate: www.ut.ee/SOPL/esa/kava.htm.

AJALOO MUUSEUM

Toomemäel
Avatud K-P, 11-17, gruppidele ka E-T. Info: 375 674, 375 677.

UUS: "Aeg tagasi vaadata" – professor Viktor Masingu mälestusnäitus. Jääb avatuks veebruari lõpuni.

"Kauneim saar: Purcelli ja Drydeni ajastu" – Inglismaa kuninga Charles II ajastu kajastus. Jääb avatuks 30. novembrini.

"Minu sisemine ilu" II – näitus inimesest raku ja koe tasandil. Kuni 10. detsembrini.

Püsiekspositsioon "Tartu Ülikool 17. sajandist tänapäevani".

RAAMATUKOGU

TÜ Raamatukogu (W. Struve 1)
E-R 9-21, L-P 11-17
www.utlib.ee/ee/naitused

RAAMATUMUUSEUMIS peamajas, E-R 12-17 * "Rara bellica" 3.09. – nov lõpp.

KATALOOGISAALIS (II k) * Urmas Mikk. Mälestusnäitus. 9.11. – 2.12.

KONVERENTSISAALI FUAJEES (II krs) *UUS! "Teine maailm": fotod ungari mustlastest 6.11. – 29.11.

KOHVIKU FUAJEES *UUS! Imat Suumani maalid 6.11. – 2.12.

ÕPPELUGEMISAALI FUAJEES (III krs) *UUS! Mart Trummali fotod "Lapimaa maastikud" 15.11. – 9.12.

LUGEMISAALIDE FUAJEES (III krs) *"Muinasheebrea kirjakunst. Heebrea käsikirjad ja kombetalitusesemed" 8.11. – 30.11;
* prof. Sergei Issakov 70 8.10. – 18.11.

ÕPPELUGEMISAALIS (III krs) * Näitus "Keelekeskus – 10 aastat" 23.10. – 18.11.

HUMANITAARRAAMATUKOGU
Jakobi 1,
E –R 9-21, L 11-17, P suletud
*UUS! "Aastad sugulaskeelte kütkeis". Paula Palmeose 90. sünniaastapäevale pühendatud näitus 15.11. – dets. lõpp.

Näituste info: Tiina Matsulevitš, tel 375 750, tiinam@utlib.ee.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja Piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee

Pühapäeval, 18. novembril kell 16 Vanemuise Kontserdimajas oreliõhtu Urmas Taniloo (orel), Lande Lampe-Kits (flööt). Kavas: J. S. Bach, Händel, Marcello, Karg-Elert, Tobias.

TEATER

Täna kell 20 esineb Tartu Üliõpilasteater Lutsu teatrimajas uue lavastusega "How do you Voodoo".
See on 1999. aastal asutatud teatri 7. lavastus, sedapuhku rõhuasetusega tantsule ja liikumisele. Etendus on sündinud improvisatsioonide ja stuudiotöö tulemusena.
Oma esimese lavastuse üliõpilasteatris teeb teatri liikumisjuht Ave Loit. Kalev Kudu on lavastanud etenduse sõnalise osa ning valinud muusika.
www.ut.ee/teater, tartu.yliopilasteater@mail.ee, 055 69846.

Üliõpilaste Selts Raimla korraldab

IV heategevusliku RAAMATUMÜÜGI

TÜ raamatukogu fuajees
17. ja 18. novembril 2001

Müügi tulud lähevad ühele Eestimaa väiksemale venekeelsele koolile eesti keele õppevahendite muretsemiseks. 2000. aasta raamatumüügi tulu (u. 6000 kr) läks Siberi Ülem-Suetuki eesti kooli raamatukogule.

Raamatuid saab annetada ka kohapeal.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast	
Logo ja/või foto kasutamine	50.–
Reklaamteksti rida	10.–
Kuulutuse rida	5.–
Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

23. november 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 37 (2074)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Ülikoolid peavad konsolideeruma

Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli nõukogud pidasid esimese ühise istungi

Varje Sootak

Kahe kõrgkooli vahel on põhimõttelistes küsimustes konstruktiivsete kokkulepeteni jõutud, märkis istungil TÜ rektor Jaak Aaviksoo.

Ta loodab, et ühiste sammude astujaid on mõlemas ülikoolis senisest oluliselt rohkem. Aaviksoo sõnul peaks kaks ülikooli leidma ja lahendama rohkem ühisosa küsimusi.

Kõrgharidus kaubaks muutumas

Käesolevat ja sellele eelnenud kümnendit iseloomustas rektor Aaviksoo mitme märksõnaga, mille hulgas oli ka "globaliseerumine". Ta ütles, et USA jt kasumit ootavate haridusasutuste ettevõtmisel on USA teinud ettepaneku võtta WTO raames toimivatesse protokollidesse ka haridusteenused, mis tähendaks turgude avamist välismaistele hariduspakkujatele. Selle vastu on olnud nii Euroopa ülikoolide organisatsioonid kui Ameerika ülikoolide mittetulunduslikud assotsiatsioonid.

Kuna kõrgharidus ja rahvuslik teadusarendussüsteem on seotud riikide ja rahvaste kultuurilise identiteediga, nähakse selles ohtu kultuurilisele identiteedile. Areng avatud kõrgharidusturgude poole on aga Aaviksoo arvates objektiivne protsess, mida ei peata kultuurilise identiteedi kadumisega seotud ohud.

"Kõrgharidusteenuste liikumine üle riigipiiride kasvab, selle kasumlik kõrgharidusteenuste turg kasvab kiiremini kui mittekasumlik kõrgharidusturg."

Senises mahus teadusülikoolide ülevalpidamine Euroopas ei ole enam võimalik – ees seisab turu konsolideerumine ja ümberkorraldamine.

Aaviksoo sõnul peavad ülikoolid konsolideeruma, otsima koos oma tugevusi ja olema konkurentsivõimelised ka väljaspool oma riigipiiri.

Kõrgkoolide konsolideerumine Eestis

Aaviksoo tõi istungil Eesti ülikoolide rahvusvahelisse koosvõrgustikku kuulumise edukaks näiteks EPMÜ.

UT küsimusele, kuidas on põllumajandusülikool rahvusvaheliselt integreerunud, vastas EPMÜ rektor prof Henn Elmet, et EPMÜ osaleb nii kolme Balti riigi põllumajandusülikoolide koostööprogrammis kui ka viie Euroopa riigi (Soome, Norra, Taani, Norra, Island) programmis. Peamiselt Eestis on toimunud üle 30 magistriõppekursuse, kus õppejõude on peale eespool mainitud riikide olnud kaugemaltki, nagu Kanadast, USAst jm."

Rektor Aaviksoo pidas üheks viimase aja kõige strateegilisemaks otsuseks Eesti kõrghariduses TTÜ ja Helsingi Tehnikaülikooli põhimõttelist kokkulepet kaksikülikooli poole liikumisel. Ta juhtis ka tähelepanu sellele, et ülikoolide konsolideerumisel mõlema osapoole sisulistest arusaamistest lähtuv koostöö on viljakam kui administratiivsed sammud.

EPMÜ rektor Henn Elmet ja õppeprorektor Hugo Roostalu loodavad, et kahe ülikooli konsolideerumisest tõuseb tulu mõlemale õppeasutusele. VARJE SOOTAK

TÜ JA EPMÜ ÜHISKOMISJON

Volli Kalm, TÜ õppeprorektor
Hele Everaus, TÜ arendusprorektor
Martin Zobel, TÜ botaanika ja ökoloogia instituudi juhataja
Alari Vainomees, TÜ üliõpilasesinduse esimees
Hugo Roostalu, EPMÜ õppeprorektor
Lembit Nei, EPMÜ teadusprorektor
Olav Kärt, EPMÜ loomakasvatusinstituudi direktor
Aigar Aab, EPMÜ üliõpilasesinduse esimees

TÜ ja EPMÜ koostöövõimalused

Aaviksoo ütles oma sõnavõtus, et mõlemal ülikoolil on vaja teha lähiajal arvestatavaid investeeringuid põhivahenditesse.

Positiivseks näiteks tõi ta Maailmapanga laenu abil ehitatud Biomeedikumi. Samas leidis rektor, et arvestades Eesti tagasihoidlikke vahendeid peaksid Biomeedikumi kasutama mitte ainult arstiteadlased, vaid ka teised lähedased erialad.

Rektor Elmeti sõnul ongi naaberülikool huvitatud Biomeedikumis toimuvast õppetööst. "Kuigi loomaarstiteaduse objekt on loom, mitte inimene, on mõlemas valdkonnas kokkupuutepunkte. Muide, esimesed embüosiirdamised toimusid meil, neid käisid uurimas ka TÜ teadlased."

Praegu toimiv koostöö on olnud prof Elmeti arvates viljakas TÜ bioloogia-geograafiateaduskonnaga, aga ka teistega.

Prorektor Hugo Roostalu selgitas, et ühist õppetööd saab teha nii geodeesia ja kartograafia erialadel kui bioloogias jm, rääkimata keskkonnatehnoloogiast.

"Meil on näiteks suur mullakogu, Järvselja ürgmets ja õppebaas, veel mitu praktikabaasi (Võrtsjärve ääres, Puhtul) jm, aga pole kaasaegseid laboreid ja teadusaparatuuri. Mõlemale ülikoolile oleks kasulik kalleid seadmeid ühiselt muretseda."

Prorektor Roostalu märkis, et peagi kirjutatakse alla ka kahe ülikooli vahelisele õppetööalasele lepingule, mis peaks fikseerima ühised õppetöö võimalused.

Mõlema ülikooli juhid on rõhutanud ühiste rahvusvaheliste grantide ja sihtfinantseeritavate teemade vajadusi.

UT KÜSIB

Millised on TÜ ja EPMÜ vahelised koostöövõimalused?

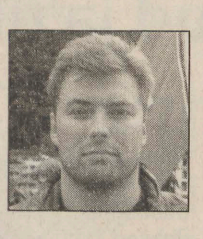
Hugo Roostalu
prof, EPMÜ õppeprorektor

Minul on olnud väga hea koostöö prof Toomas Tennoga TÜ Türi kolledži õppekava väljatöötamisel ning sellele järgnenud õppetöös. EPMÜ õppejõud õpetavad praegu kolledžis 20 AP ulatuses, ise annan kahte õppeainet.

Arvan, et kolledžist võiks välja kujuneda kahte ülikooli ühendav õppe- ja arenduskeskus. Selles ei peakski ehk olema nii palju tavaõppeaineid, vaid see võiks olla ideaalne koht, kus saame anda ka täiendkoolitust, konsulentteenistust jm. Oleme arutanud nii TÜ õppeprorektori kui Türi kohalike juhtidega sedagi, et parimaid jõude kaasates võiks toimuda suurem spetsialiseerumine ning kaasata sellesse ka säästva arengu planeerimise õpetus, mis võiks tuua rakendusprojekte jne.

Aret Vooremäe
EPMÜ rahvusvaheliste ja avalike suhete osakonna juhataja

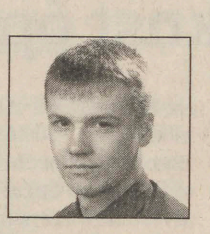

Kahe ülikooli koostöö võiks väga hästi töötada ka infovahetuse parandamisena läbi ajalehtedevahelise koostöö, kus oma infokanaleid kasutades saame vastastikku teavitada üksteist huvitavatest loengutest ja konverentsidest.

Nii meil kui TÜs toimub võrdlemisi sarnase temaatikaga, aga ka üldhuvitavaid loenguid, millest info ei ole veel kõigile soovijaile kättesaadav. Selles osas oleks koostöö väga väärtuslik.

EPMÜs toimub ka külalislektorite loenguid, mis võiksid huvitada suuremat hulka tudengeid. Välismaa professorid on pakkunud loenguid geneetikast ja niisugune teema puudutab ju mõlemat ülikooli.

Raimond Tamm
üliõpilane, EPMÜ nõukogu liige

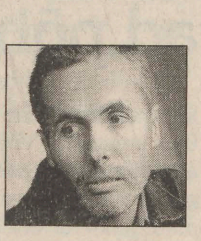
Viimasel ajal on koostöö paranenud, enam ei tegutse kaks esindust nii omaette. TÜ üliõpilasesindusega on igal aastal kokkupuuted peamiselt sügis- ja kevadpäevade ajal. Siin on saanud traditsiooniks ka selline tore projekt, nagu esinduste avatud uste päev, kuhu on kaasatud ka teised Tartu kõrgemad õppeasutused.

Kevaditi pärast mõlema ülikooli esinduse valimisi oleme korraldanud ühise tutvustava üritusena laevaretke.

Kaks Tartu ülikooli on üksteist toetanud ka n-ö poliitiliselt Eesti Üliõpilaste Liidus – oleme välja läinud ühiste seisukohtadega.

Ja nüüd enne TÜ ja EPMÜ ühisnõukogu istungit arutasime ka esinduste lülitamist ühiskomisjoni, tegime istungil vastava ettepaneku ja seda arvestati.

Martin Zobel
TÜ prof, TÜ ja EPMÜ ühiskomisjoni liige

Tartu Ülikooli bioloogia-geograafiateaduskond on jätkuvalt tihedas koostöös põllumajandusülikooliga, sh tema allasutustega, näiteks zooloogia ja botaanika instituudiga.

Hea ja pikaajaline koostöö valitseb näiteks ornitoloogide, mükoloogide, mullateadlaste ja teistega. Seda näitab ka paljude ühiste teaduspublikatsioonide olemasolu.

Viimasel ajal on eriti hästi arenenud koostöö EPMÜ metsandusteaduskonnaga – koos töötatakse Järvselja baasis, ühiselt taotletakse nn teaduse tippkeskuse staatust ökoloogia erialal.

Koostöö aluseks on tegelik sisuline vajadus, mida toetavad head isiklikud suhted õppejõudude ja teadlaste vahel. Tahaks loota, et institutsionaalne areng senist head koostööd toetab.

ÜHISKOMISJONI TÖÖPLAANIST

TÜ ja EPMÜ ühisnõukogul võeti vastu memorandum, kinnitati ühisnõukogu koosseis ja selle tööplaan.

Tööplaanis on:

- **kõrghariduspoliitilise initsiatiivi algatamine ja ühiste seisukohtade leidmine,**
- **ühiste õppekavade väljatöötamine ja käivitamine,**
- **õppetöö ühitamise reeglite ja protseduuride väljatöötamine,**
- **loodusteaduslike kogude säilitamise ja kättesaadavuse projekti väljatöötamine,**
- **teadustöö infrastruktuuride efektiivsema kasutamise, sh väli- ja õppebaaside kasutamise korra väljatöötamine,**
- **ühise arendustegevuse lepingu ettevalmistamine,**
- **koostöö finantsvahendite hankimiseks ja kinnisvara rakendamiseks,**
- **aastaks 2004 ülikoolide side- ja infosüsteemide ühendamine jm.**

TÄNA LEHES

Betti Alveri 95. sünniaastapäev LK 3

Laupäevasest raamatuoksjonist LK 2

Arvamusi põhiõpikust LK 2

Tudengibändi konkursi tulemused LK 3

Raamatukogu tutvustab ülikooli teadust LK 3

Eesti ülikooli 82. aastapäev

Ülikooli aastapäeva üritused algavad tuleval neljapäeval, 29. novembril kell 17 TÜ Türi Kolledži tõrvikrongkäiguga. Kell 18 järgneb aastapäevaaktus kolledži uues majas Viljandi mnt 13b.

Aktusel kuulutatakse välja ka Keskkonnainvesteeringute Keskuse stipendiumite saajad. KIKi stipendiume antakse välja üks kord aastas parimate keskkonnateemaliste üliõpilasuurimuste eest.

TÜ aulas annab samal õhtul tasuta etenduse "How Do You Voodoo" Tartu Üliõpilasteater.

Reedel, 30. novembril kell 15 antakse TÜ kunstimuuseumis kätte TÜ Sihtasutuse stipendiumid. Kell 17 toimub aastapäeva aktus TÜ Pärnu Kolledžis, sellele järgneb tõrvikrongkäik.

TÜ aulas on ülikooli nelja koori kontsert.

Aastapäeva põhiüritused toimuvad eesti ülikooli sünnipäeval, 1. detsembril. Vt kava UT 4. lk.

Türi Kolledž asub uues hoones

Tuleval neljapäeval tähistab Tartu Ülikooli Türi Kolledž eesti ülikooli aastapäeva aktust oma uues majas aadressil Viljandi 13b.

Kolledži direktori Elle Raudsepa sõnul ostis leivakombinaadi endise hoone õppeasutusele Türi Linnavalitsus volikogu otsuse alusel. Linnavalitsus finantseeris ka soojatrassi ja -sõlme ehitust, eraldades selleks miljon krooni.

Projekteerimiseks ja esimese järgu ehitamiseks taotles kolledž raha projektidega, saadi üks miljon Keskkonnainvesteeringute Keskusest.

"Ehitusraha ökonoomseks kasutamiseks otsustati algul valmis ehitada maja parema tiiva kaks üksteise peal asuvat korrust ja vasakus tiivas I korruse saal. Novembri algul võttis komisjon vastu valminud osa ja alustasime kolimist," ütles direktor.

12. novembril alustati õppetööd uues majas. Mööbli ja õppetehnika jaoks eraldas rektor ühe miljoni. Kogu maja renoveerimisega loodetakse lõpule jõuda järgmise aasta augustis.

UUDISED

Ülikool osaleb infomessil "Teeviit"

29. novembrist 1. detsembrini toimub Tallinnas Eesti Näituste messikeskuses järjekordne infomess "Teeviit", kus teiste kõrgkoolide hulgas tutvustavad õppimisvõimalusi ka TÜ esindajad.

Infomessi seminaril 29. novembril kell 11 tutvustab TÜ õppeprorektor Volli Kalm ülikooli hariduse ja õppekavade reformi. Messil saab osta sisseastujate teatmikku jm, tasuta jagatakse mitmesuguseid infolehti.

Mess avatakse 29. novembril kell 10. Kohale saab sõita bussidega nr 1, 1a, 8, 34 ja 38.

MTÜ Mõistuse ja Südamega korraldab debati

Teisipäeval, 27. novembril kell 18 toimub TÜ Raamatukogu konverentsisaalis debatt teemal "Milleks ja mis hinnaga meile NATO?".

MTÜ Mõistuse ja Südamega sekretariaadi juhataja Peeter Lusmägi sõnul oponeerib MTÜ Mõistuse ja Südamega esindajale Jaak Allikule Riigikogu Isamaaliidu fraktsiooni liige Peeter Olesk. Debatti juhib TÜ politoloogia osakonna õppejõud Rein Toomla. Jaak Alliku seisukohad on avaldatud 21. novembri Postimehes.

Debatile on oodatud kõik huvilised. Info: tel 6 316 682, 051 191 52.

Näitmaterjali kujundamise kursus

4. detsembril algab TÜ multimeediakeskuses koolitus "Näitmaterjalide kujundamise põhimõtted ja presentatsioonitehnika".

Keskuse juhataja Peeter Kuke sõnul tutvustatakse MS PowerPoint tarkvara näitel arvuti abil näitvahendite valmistamise ja esitamise võimalusi ning põhimõtteid.

Õpitakse kasutama presentatsioonitehnikat. Iseseisva töö na kujundab iga osaleja arvutipresentatsiooni ja 4-5 grafoprojektori kilet.

Kursusest osavõtjad loengus arvuteid ei kasuta, kuid iseseisev töö nõuab arvuti kasutamist. Kursus lõpeb seminariga, kus analüüsitakse iseseisva töö tulemusi.

Kõik osalejad kannavad oma valminud presentatsiooni arvutiprojektoriga teistele kuulajatele ette. Osalejatele jagatakse ka *ca* 30leheküljeline jaotusmaterjal, kuhu nad võivad loengute ajal märkmeid teha. Vt ka UT 4. lk.

Tartu tudengimissi 2001 valimine

Tartu tudengineidude seast valitakse teisipäeval, 4. detsembril ööklubis Atlantis Tartu Tudengimiss 2001.

Võistluse ühe korraldajaliikme Peeter Suislepa sõnul hinnatakse nii sisemist kui välimist ilu. "Võistlusvoorud on huvitavad ja samas lihtsad: loengu voor/teksavoor – enda tutvustus, taidlusvoor – loe luuletust, laula või tantsi, rannavoor ja pidulik voor – koos küsimustevastustega," selgitas Suislepp.

"Kui tunned end ilusa ja rõõmsana, tule ja osale, sest kaotada pole midagi, võita aga ilus õhtu ning hulk auhindu (kõikidele osalejatele)."

Info ja eelregistreerimine toimub 30. novembrini tel: 313 049 (EPMÜ Üliõpilasesindus); 052 18 588 (projektijuht Peeter).

Laupäev – raamatusõprade pühapäev

Andres Toode

Möödunud laupäeval Tartu Ülikoolis toimunud oksjonil jäid Haanja Munamägi, Palamuse kirik ja Suur-Saksamaa müümata, Eesti kodumaa eest maksti ainult alghinda, see tähendab viiskümmend krooni.

Sellest hoolimata olid korraldajad paar tundi pärast lõunat lõppenud raamatuoksjonit rõõmsate nägudega, sest professionaalsed bukinistid, muidu raamatuhuvilised ja raamatukogud ostsid ära kaks kolmandikku oksjonile toodud raamatutest. Kokku ligi 40 tuhande krooni eest.

Oksjoni rekord

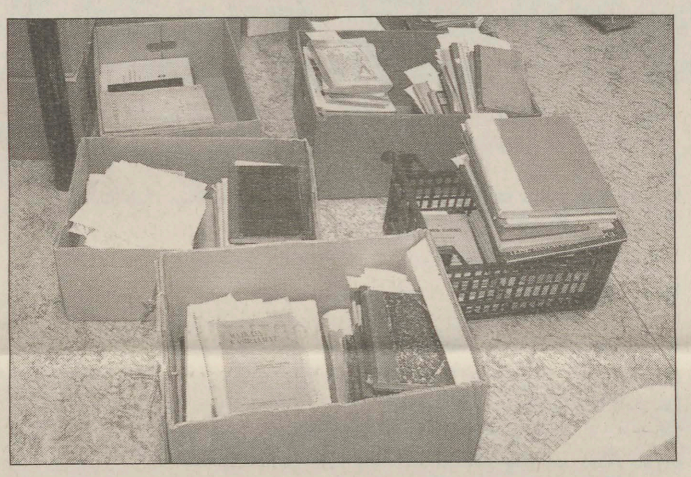
Seekordsel, järjekorras juba viiendal Tartu Ülikooli raamatupoe raamatuoksjonil toodi müüki 424 vana ja/või haruldast raamatut, mis jagunesid kolme põhilisse kategooriasse: Eesti laste- ja noorsooraamat, Eesti *localia* ehk paikkonnatrükis ja Eesti vanem ja/või haruldane raamat. Müügihitte jätkus kõikidesse valdkondadesse, kõige kallimad raamatud olid ootuspäraselt siiski viimases kategoorias. Sealt tehti ka kõigi seniste oksjonite hinnarekord – 4500 krooniga müüdud "Meije Issanda Jesusse Kristusse Wastne Testament, Ehk Jummala Pühha Sönna, Kumb Perräst Issanda Jesusse Kristusse Sündmist pühhist Ewangelistist nink Apostlist om ülleskirjotetu". Nahkköites, väga heas korras, välja antud "Anno 1727".

Kõige kallim jäi müümata

Kõige kallim raamat, 6000 krooni maksnud "Kristlik Öpetusse-Ramat..." (1793) jäi seekord siiski müümata. Hetkel, mil oksjoni juht Mart Orav (mis oleks üks ülikooli raamatuoksjon ilma temata!) teose välja kuulutas, tekkis oksjonisaali küll aukartlik vaikus, kuid nii suurt summat keegi välja panna siiski ei raatsinud. Kuid üle tuhandelisi oste tehti päris mitu. Nii näiteks osteti ülemöödunud sajandil ilmunud Pärnu saksakeelse nädalalehe kolm aastakäiku kõhklematult ära summaga, mille eest võiks praegu vähemalt aastaks tellida kogu Eestis väljaantava ajakirjanduse.

TÜ raamatupoe projektijuht Lilian Mutso hoiab käes oksjoni kõige kallimat, kuid müümata jäänud raamatut.

Kaks korda samapalju raamatuid leidis oksjonil uue omaniku. 2 X VARJE SOOTAK

Traditsiooniliselt kujunesid menukiteks esmatrükid eesti autorite ajale vastu pidanud ilukirjanduslikest teostest, valdkondadest olid populaarsemad ajalugu ja kohatrükised.

Suurim tõusja

Ning muidugi kaardid. Olgu siis lisana raamatu vahel või eraldi. Neist viimastest ei jäänud müümata ühtegi, kaubaks läksid isegi sellised räbalad, mida Mart Orav ümbrikust ainult piiluda julges. Enim kirgi küttis Teise Maailmasõja ajal välja antud *nur für den Dienstgebrauch* välja antud neli kaarti Nõo, Petseri; Põlva ja Tabina piirkonnast. Neist ühe, piirkonnana kahtlemata huvitava Petserimaa kaardi hind kerkis 5,2kordseks.

ÜS Raimla otsib, kellele annetada raamaturaha

Möödunud nädalavahetusel Tartu Ülikooli raamatukogus korraldatud heategevusliku raamatumüügiga kogus Üliõpilaste Selts Raimla kokku 6700 krooni.

Nüüd otsib ÜS Raimla vene või eesti-vene segakooli, kellele raha annetada.

Raamatumüügiga kogutud raha on mõeldud sihtannetusena ühele vene või vene-eesti segakoolile, et toetada õppevahendite ostmist kooliprogrammiväliseks eesti keele ja kultuuri õppimiseks.

Võimalusest seda raha taotleda andis ÜS Raimla teada enne raamatumüüki venekeelses Õpetajate Lehes, kuid ükski venekeelne kool ei tundnud huvi.

"Meile ei laekunud ühtegi avaldust. Ei oska öelda, kas asi oli tahtmise või julguse puuduses," ütles raamatumüügi üks korraldajaid, ÜS Raimla tegevliige Tanel Mazur. "Seepärast otsime praegu aktiivselt kooli, kes sellest rahast ikkagi huvitatud oleks."

Juba neljandat sügist järjest heategevusliku raamatumüügi korraldanud ÜS Raimla on ka varasemate müükide tuludega toetanud hariduse andmist.

Esimese raamatumüügi tulud läksid Tilsi lastekodule, teisest raamatumüügist laekunud tuludega toetati Kroonuaia puuetega laste kooli ja eelmisel aastal kogutud raha annetati Siberi Ülem-Suetuki Eesti koolile eestikeelse kirjanduse ostmiseks.

Vahetult enne lehe trükkiminekut jõudis Raimlast toimetusse uudis, et otsingud on vilja kandmas ja kool, kellele selleaastase heategevusliku raamatumüügi tulud annetada, ka tõenäoliselt leitud.

Kooli nime ei soovitud enne konkreetset kokkulepet siiski avaldada.

Oksjoni suurim tõusja oli siiski, mitmel oksjonil osalenu sõnul "suure üllatusena" üliõpilaskorporatsiooni Fraternitas Estica ringkiri aastast 1912. Algse müügihinnaga 120 krooni maksnud kahekümne nelja leheküljelise vihiku hind kerkis aktiivse ja agressiivse pakkumise tagajärjel peaaegu 7 ja pool korda ning õnnelik omanik pidi selle eest pärast oksjonit loobuma pea 900 kroonist (kui palju võiks selle raha eest osta sealtsamast ülikooli raamatupoest uusi, puhtaid ja süütuid raamatuid!). Ei tea, kas lasid oksjonistid mõjutada end praegusest huvi tõusust kõige islamimaailmaga seonduva vastu või oli tegemist tõepoolest haruldase raamatuga, kuid ärevust ja rebimist tekitas ka Ida-Aafrika islamioludest pajatav raamat.

Tegelikult ei olnud oksjon sugugi vaid eluaeg raha kogunud ja nüüd pensionil viibivate rikaste kollektsionääride keskkond. Müügis oli igati mõistliku hinnaga raamatuid ka neile, kellel rahakott puu küljes ei ripu. Kümnekroonise hinnaga raamatuid oli terve rodu, naeruväärne hind neile, kes tänapäeval poest uusi raamatuid raatsivad osta.

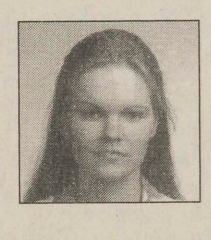
Raimla raamatumüük

Laupäev oli bibliofiilidele ja veelgi enam nende lähedastele suurte katsumuste päev, sest võimalust pere eelarvet hävitada pakuti mitmel pool. Samal ajal, kui ülikooli auditooriumis 102 käis võistupakkumine, avanes Tartu Ülikooli raamatukogus lausa raamatuhuviliste paradiis, st Üliõpilaste Seltsi Raimla heategevuslik raamatumüük, kus 90 protsenti müüdavatest raamatutest jäid vahemikku 1-7 krooni. Ja väga korralike raamatute eest. Mis seal siis imestada, et nii mõnigi muidu igati kaine aruga inimene seekord pea kaotas ja raamatukogust sületäie raamatutega väljus. Selleks ajaks, kui raamatukokku jõudsin esimesed oksjonilt tulijad, oli Raimlal õnnestunud kassat teha juba üle 3000 krooni. Raamatu hinda arvestades väga korralik tulemus.

ARVAMUS

Mida arvavad põhiõpikust õppejõud ja üliõpilased?

Elsa Leiten
TÜ matemaatilise statistika magistrant

Loomulikult oleks uhke, kui ainekursustega seotud "piiblid" oleksid tudengitele vabalt kättesaadavad. Samas pean rahvusvaheliselt tunnustatud põhiõpiku nõuet piiravaks õppejõule kursuse kavandamisel, kuluka ülikoolile, kel tuleks suures koguses raamatuid juurde muretseda ja ebamugavaks tudengile, kes peab kursuse praktiliselt võõrkeele baasil läbima.

Olles sel semestril lisaks tudengirollile ka üht loengukursust läbi viimas, olen vaatamata suurepärase ingliskeelse põhiõpiku ja eestikeelse raamatu olemasolule kasutanud ka muid allikaid. Materjalide koondamiseks ja loengute paremaks jälgimiseks olen nad vormistanud loengu algul kättejagatava konspektina ning riputanud üles internetti. Võõrkeelse erialakirjandusega saavad tudengid tutvust teha aga hoopis lisamaterjalidena ettekannete tegemisel. Arusaadavalt kaasneb konspekti koostamisega palju lisatööd, kuid usun, et kui materjalid on tudengitele võimalikult kättesaadavaks tehtud, jätkub neil ehk rohkem aega kursuse sisulise küljega tegelda.

Lisaks pole mul ega neil vaja muretseda, et midagi vajalikku loengus ebakorrektselt tahvlile või paberile kirja saaks või sootuks kirja panemata jääks. Väide, et tudeng materjali tahvlilt paberile ümber kirjutades paremini omandab, pole minu puhul küll kinnitust leidnud. Aitab hoopis see, kui saan tudengina keskenduda õppejõu selgitustele ja kommentaaridele ning neile kaasa mõelda.

Lisaks sellele, et digitaalsel või paberkujul kättesaadav konspekt on vaieldamatult mugav tudengile, on selle koostamine ka õppejõule distsiplineeriv, sest materjal tuleb enne läbi mõelda ja süstematiseerida. Esimesel aastal on see küll üsna töömahukas ettevõtmine, kuid arvestades, et enamik õppejõude loevad samu kursusi korduvalt, lihtsustab see oluliselt tööd järgmistel aastatel. Samas ei ole kursuse kvaliteedi puhul esmatähtis mitte konspekti olemasolu, vaid see, kui aktiivselt suhtub õppejõud kursuse kulgu.

Konspekt pole mitte meetod kursuse läbiviimiseks või viis kompenseerida lohakalt antud loengut, vaid ikka abivahend, mis laseb loengut paremini jälgida ja mõista.

Meie instituuti valdas vahetult pärast minu aineprogrammide puudumist puudutavat kommentaari ut-student listis tohutu aineporgrammide koostamise buum. Instituudi juhataja nõudmisel muidugi. See, et mina seda kõigile juba augusti lõpul meelde tuletasin, küll olulist tulemust ei andnud. Kui see on teie töö, siis aitäh!

Jaak Järv
TÜ prof, füüsika-keemia-teaduskonna dekaan

Olgu konspekt (lad k *conspectus*) kasvõi e-konspekt, ikkagi on ta raamatu või akadeemilise loengu kirjalik sisukokkuvõte. Konspektist on kindlasti suur kasu siis, kui selle ise koostad. Aga kui ei, siis on see ju kellegi teise koostatud ülevaade, läbimäletsetud materjal, *digest*. Ja see võiks maitsta ainult neile, kes ise loova mõtte värskust hinnata ei suuda.

Akadeemilise teksti lugemist ja sellest arusaamist peab harjutama ning selline oskus peaks vist ülikooliharituse juurde kuuluma. Parim viis selle omandamiseks on alustuseks heasse õpikusse süvenemine. Kui siin siiski toimub võitlus, siis see on võitlus kahe maailmavaate vahel. Ühte neist iseloomustab tung sügavustesse, asja tuumani pürgimine, tõeline teadmistejanu ja süvenemine. Teine on nende kanda, kes teadmisteookeani pinnal liuglevad, sukeldumist (või üldse märjakssaamist) väldivad ja kiiresti diplomite poole pürivad.

Kardan väga, et päris suur hulk ülikoolide lõpetajaid pole stuudiumi vältel ühtegi paksemat ega õhemat õppe- või teadusraamatut kaanest kaaneni (*sic*!) läbi töötanud, rääkimata korraliku konspekti koostamisest. Kindlasti on valdkondi, kus põhiõpikut polegi leida. Aga siis soovitan juurelda selle üle, miks see nii on? Ja miks peaks põhiõpik kajastama absoluutset tõde? Igas akadeemilises tekstis on suur osa tema looja maailmavaatest ja just sellest arusaamine arendab lugeja maailmavaadet. Kindlasti uueneb teadusinfo kiiresti. Aga kas põhikursuste peamiseks probleemiks on puudus just selle tippinfo järele või häirivad lüngad hoopis alusteadmistes? Ja pidagem silmas seda, et hea konspekti saab koostada ainult heast tekstist lähtudes. Seega valigem ka põhiõpikut hoolega.

Raamatukogu roll ülikooli teaduse tutvustamisel

Kertu Uri
TÜ Raamatukogu
väliskirjanduse osakonna
juhataja

SAMAL TEEMAL: Lea Kivi "Teadusvahetus TÜ partnerülikoolidega", UT nr 34 , 2. november 2001

TÜ Raamatukogul on ülikooli välissuhetes oluline roll, mis sageli suurema tähelepanuta jääb.

Raamatukogul on oluline osa ülikooli teaduse tutvustamisel ja välissuhete loomisel ning arendamisel, sest väljaannete vahetusest saab nii mõnigi kord ka alguse rahvusvaheline projekt või laiem koostöö.

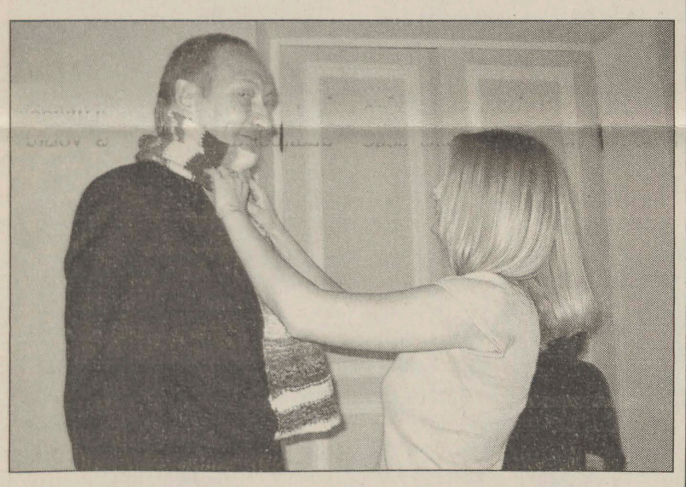
Seisuga 1. aprill 2001 on raamatukogul vahetussuhted 320 koostööpartneriga 46 riigis. Tegemist on peamiselt ülikoolide raamatukogudega, aga ka muude teadusasutuste raamatukogudega, kes on huvitatud Tartu Ülikooli väljaannetest. Ja huvilisi on palju! Raamatukogu saadab oma vahetuspartneritele peamiselt teaduskondade publikatsioone ja saab vastu samalaadseid materjale — väljaandeid, mida raamatukaubanduse kaudu on keeruline ja kulukas hankida. Sageli on vahetuse teel aga võimalik hankida ka teadusajakirju ja muid väljaandeid, mida raamatuostusummade nappuse tõttu pole võimalik osta.

Näiteks tänu tihedatele vahetussuhetele Deutsche Forschungsgemeinschaftiga sai raamatukogu 1999. aastal üle 3 miljoni krooni (1/3 raamatukogule 1999. aastaks eraldatud komplekteerimissummast!) maksnud käsiraamatu "Gmelin Handbook of Inorganic and Organometallic Chemistry" kõik 759 köidet. Niisuguseid näiteid võiks tuua veelgi.

Teadusinformatsiooni vahetust, Tartu Ülikooli teadustöö tutvustamist üle maailma, on peetud oluliseks läbi aastasadade ja -kümnete. 1818. aastal sai raamatukogu Saksamaal asutatud ülikoolide väljaannete vahetusühingu Tauschverein der deutschen Universitätsschriften liikmeks. 1883. aastast vahetati publikatsioone Prantsusmaa ülikoolidega Service des echanges de thèses et publications academiques kaudu. Sajandi lõpuks sõlmiti vahetussidemed teistegi Lääne-Euroopa, Jaapani ja USA ülikoolidega. Vahetus muutus eriti intensiivseks 1893. aastast, mil hakkasid ilmuma Tartu Ülikooli toimetised (vt ka TÜ raamatukogu töid VIII. Tartu, 1990, lk 21-60).

TÜ väljaannete vahetusel on niisiis mitu funktsiooni – tutvustada ülikooli teaduse arengut, hankida teiste ülikoolide ja teadusasutuste teadusväljaandeid ning kompenseerida ebapiisavat raamatuostusummat.

TUDENGITE SÜGISPÄEVAD

Tänavuste sügispäevade uusim ettevõtmine rektorile salli kudumine lõppes rektoraadis ajakirjanike ja fotograafide silmade all korraldajate poolt prof Jaak Aaviksoole salli kaela sidumisega. Rektor ütles, et püüab üliõpilastesse igati soojalt suhtuda, kõigile salli kudumisega ei saaks hakkama. Sallis oli igat värvi triipe, isegi õhuaugud kooti sisse. VARJE SOOTAK

Tudengibändidel hea tase

Varje Sootak

Tudengibänd 2001 korraldaja Marika Leemetsa sõnul läks järjekordne konkurss korda. "Võistlemas oli 11 bändi, tase oli kõrge ja žüriil oli üsna raske otsustada."

Marika Leemets ütles UTle, et korraldajad püüdsid tänavu konkursile ka veidi värsket hõngu anda. "Näiteks õhtu juht, teise aasta kirjanduse ja rahvaluule üliõpilane, kultuuriklubi liige Anna Hints vestles enne konkurssi kõigi bändidega ning seetõttu suutis ta neid ka publikule huvitavalt tutvustada."

Žüriisse kuulusid tänavu Raimond Kaljulaid (semiootika 2. aasta üliõpilane, ka ise bändi teinud), Enn Veldi (germaani-romaani filoloogia osakonna juhataja), Margus Hanson (Tartu abilinnapea, kunagise tuntud tudengibändi Rentaablus laulja), Merca (Merle Jääger, näitleja) ja Jaan Habicht. Žürii otsuse tegemise ajal esines eelmise aasta võitja ja juba väga tuntud bänd Green Bullfrog.

Tudengibändi 2001 auhinna pälvis ansambel Tuulest Toodud. Leemets märkis, et bänd ei tundunud teistest just väga erinev olevat, aga omas žanris (latiinorütmid) hakkas silma. Ansamblisse kuuluvad TÜst Silver Sirp, Raul Taremaa ja Heli Ernits, EPMÜst Tiit Lehtma ja Andres Vago Viljandi Kultuurikolledžist.

Ilusa Puhumise auhinna sai saksofonikvartett Enivei. Auhinna Naine Meeste Maailmas pälvis naistrummar Kertu Rajasaare ansamblist Caiff. Tulevase Tudengi Tulevikupreemia anti Erik Liivile ansamblist Müstika (13aastane artist). Parim Keevitaja oli venekeelne bänd Eiforia. Innovatsioonipreemia läks bändile Vedel Leib.

Preestrinna Betti Alver

Rein Veidemann
TÜ eesti kirjanduse prof

Mõnede sündmuste ja teoste klassikalisuse mõõtmiseks ei vajatagi aega. Klassikaks saavad nad juba oma sünnihetkel.

Nii oli see 1966. aastal, mil eesti luulemaastikule ilmusid Paul-Eerik Rummo "Lumevalgus... lumepimedus" ja Betti Alveri "Tähetund". Nii üks kui teine esindavad eesti kirjanduse püsiväärtuslikku.

Mõlema teose täiuselähedus seisneb luulemina, kujundi ja vormi lahutamatus tervikus. Lugeja tajub – ja nii seda kinnitas omaaegne kriitika kui ka kirjanduslooline tõlgendus –, et siin on kõik mängu pandud, midagi pole liigset ja midagi pole ka enam lisada.

Kõik on ühe kaardi peal, või nagu Linda Ruud Alveri "Tähetunni" kohta kirjutanud: "Aga ükskord on silmapilk, kus näed elu nagu kontuurkaarti".

Pühalik lihtsus

Betti Alverile, kelle 95. sünniaastapäeva 23. novembril tähistame, oli "Tähetunni" luulekogu ilmumine ka sõna otseses mõttes tähetund.

Arbujate esilaulik – mis kummaline kokkusattumus, et Alver oli arbujatele see, kes oli Under Siurule – oli aastakümneid vaikinud. Ta elas Tartus, Tähtveres sisepaguluses, suhtles vaid lähikonnaga.

Mäletan, kui delikaatne ettevõtmine oli saada ta tulema toonases Õpetaja tänavas asuvasse Kirjanike Liidu Tartu osakonna majja tema 70. sünnipäeva peole. Alveri sisepagulus oli uhke, vaimselt paindumatu inimese valik.

Aga 1960. aastate algus ja keskpaik tähistavad ajavaimuliselt vähemalt lootust isikuvabaduse tunnustamise võimalusele.

Uus kirjanike põlvkond, kellest juba ülalmainitud Paul-Eerik Rummo on viidanud oma eeskujuna just arbujaid, nagu näiteks Jaan Kaplinski on Uku Masingut oma õpetajaks pidanud, on ise selle lootuse kandjaks. Ja nii, koos õpilastega, tulevad tagasi ka õpetajad.

1964. aastal ilmub Betti Alveri tõlkes Puškini "Jevgeni Onegin", mida kaasarbuja August Sang peab tõlkeimeks ja kõige puškinlikumaks eestinduseks.

Puškini tõlkimine pole Alverile mingi indulgents venestamistahtelise nõukogude võimu ees.

Puškin on Alverile maailmakirjanduslik eeskuju. Õppinud 1914-1917 Tartus Puškini tütarlaste gümnaasiumis, seob Alver mõneski mõttes end Puškiniga mitte ainult nominaalselt, vaid ka sisuliselt.

Alver alustaski luule tõlkimist Puškini poeemiga "Vaskratsanik" (1936).

"Jevgeni Onegini" tõlkimisele kulutas ta seitse aastat. Tõlkeime sünnib vaid samavaimuliste loojate kaudu. Tõlgitaval on alati tagasimõju ka tõlkija enda loomingule.

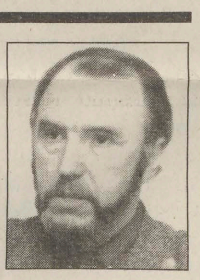
Nii nagu Tammsaare "Tões ja õiguses" märkame tema tõlgitud Dostojevski "Kuritöö ja karistuse" allhoovusi, nii kohtame Alveri luules – ja miks ka mitte, tema eluhoiakutes – pühalikku lihtsust, vaimset sõltumatust ja eetilist sära ning seda kõike kandvat nõtket sõna, millega iseloomustatakse Puškini geeniust.

Aga "Jevgeni Onegini" ilmumine on üksnes eelmäng kaks aasta hiljem avaldatavale "Tähetunnile". See luulekogu rabab avalikkust otsekui ilmutus. Nagu oleks rahva ette astunud preester, kellel on voli ühendada oma sõnumisse sakraalne ja profaanne, jumalik ja argielulise tõde.

Betti Alver 1968. aastal. KIRJANDUSMUUSEUMI FOTOKOGU

Kohtumine Betti Alveri luulega on otsekui sisenemine pühakotta, mille kese on meis endis.

Eksistentsiaalne pöördumine

Alver ei ole eetilistes kuulutustes mäejutlustaja. Ta pöördub lugeja poole, asetudes tema kõrvale, küsides koos temaga, totaalselt, kõiksuslikult – nagu kirjeldab seda Alveri luule üks parimaid tundjaid Ele Süvalep – meie kõigi olemise järele:

Mis küsib elulahkmel heitlik maru!
Kuid sina enesele annad aru.
("Tähetund")

Kas on su kuri süda su türann?
Kas kummardad sa kuud või pildipalet?
Kas vajad vaimuvagurust?
Kas oled hirmu imetleja?
("Tuulde räägitud")

Kas tead, mis heldemaks teeb tasapisi?
Miks julm ei olda iial juhtumisi?
Miks lillekiivrid roostega ei kattu?
Miks elu tähetund on kordumatu?
("Tähetund")

Nende eksistentsiaalsete küsimuste kaudu, mis saavutavad oma sugestiivsuse sõna-, lause-, ja riimirütmiga, avab Alver otsekui šamaan meie hinge teispoolsuse, selle, kus asuvad inimlikkuse allikad.

On siis ühtlasi ootuspärane, et Alveri luulet peetakse humanismi ja eetilise imperatiivsuse luuleliseks avaldiseks.

Tähetunnist tuule valgele

Luule on metafüüsika üks väljendusi. Võib-olla lahendab see väide juba mõnda aega keskustelude keskpunktis olevaid kõhklusi luule kirjandusliku kuuluvuse suhtes.

Ja nagu igas metafüüsikas, sõltub olemuse tabamine õige tuumsõna, kujundi, mõiste või kategooria leidmisest.

Niisiis sellise sõna leidmisest, mis võtab kokku olemisele nimeandja suhtumise ja olemise enda. Alverile, kes tuntud omamütoloogiliste leidude poolest, nagu näiteks "sõnarine", mis andnud nime Karl Muru koostatud eesti luuleantoloogiale, näib siiski kinnistuvat piibellik "tähetund".

Nii nagu Alveri mantlipärijaks arvatud, temast kümme aastat noorema Debora Vaarandi üks tuumkujunditest on "tuule valgel".

Mõlemad manifesteerivad silmitsi seismist eksistentsiaalse hetkega, kus kõik kõrvaline tühi-tähi vajub olematusse, jääb ainult mina-kordumatus ning küsimus selle kordumatuse mõttest.

Kohtumine Betti Alveri luulega on otsekui sisenemine pühakotta, mille kese on meis endis.

UUDISED

Betti Alver 95

Eile tähistati nii Tartus kui Jõgeval luuletaja Betti Alveri 95. sünniaastapäeva.

Jõgeval toimunud kirjanduskonverentsil kõnelesid Betti Alveri loomingust TÜ emeriitprofessor Karl Muru, prof Rein Veidemann, dotsendid Ele Süvalep ja Luule Epner ning magistrandid Katre Talviste ja Katrin Ennus.

Jõgeva luulepäeval andis Betti Alveri Fond preemiad kahele Jõgeva kultuurielus silmapaistnud inimesele ja ühekordse stipendiumi humanitaarerriala üliõpilasele. Juubeliüritused toimusid ka Ristikivi muuseumis ja Tartu Linnamuuseumis.

Võidukas Gorod N

Pühapäeval, 18. novembril võitsid Narva kolledži üliõpilased populaarse vene telemängu KVN Balti esimese liiga *grand prix*.

Narva linna esindas võistlusel 11 kolledži üliõpilast. KVN (Lõbusate ja Taibukate Klubi) on kolledžis populaarne. Narva KVN on traditsiooniliste Narva üliõpilaspäevade firmaüritus. Balti esimeses liigas osalesid üliõpilased võistlejatena esmakordselt, kevadel oldi vaid külalised. Järgnevalt osalevad üliõpilased KVNi Balti kõrgliigas.

20. novembril tervitasid võidukat meeskonda linnavolikogu esinaine Elsa Suikanen ja kolledži direktor Katri Raik.

Ülikooli infopäev Järvamaal

Täna kell 15-17 toimub Türi kolledžis ülikooli infopäev.

Kavas teaduskeskuse Ahhaa teadusteater nägemispsühholoogiast, infotund, kus tutvustatakse ülikooli õppesüsteemi, üliõpilasnõustamist, üliõpilaselu ja ülikooli vastuvõtutingimusi. Kolledži tudengitele tutvustatakse muutusi kraadiõppes.

Info: Ene Voolaid, TÜ Järvamaa esindaja, tel (038) 49 162.

Tartu Akadeemiline Meeskoor Viinis

Nädalavahetusel sõitis Viini kontsertreisile Tartu Akadeemiline Meeskoor (TAM).

Dirigendi Alo Ritsingu sõnul kohtutakse Austria pealinna ülikoolide kooridega ja antakse mitu kontserti. Reis algas kontserdiga Varssavi Ülikoolis koos Varssavi Ülikooli Akadeemilise Koori ja Majanduskooli Kooriga. Viinis esinetakse mitmes kirikus, sh Toomkirikus ja kontserdisaalis. Meeskoor jõuab Tartusse tagasi pühapäeval.

Tartu Akadeemilise Meeskoori asutas 1912. aastal Juhan Simm. 1974. aastast juhatab koori selle eelmise dirigendi Richard Ritsingu poeg Alo Ritsing. TAMis on laulnud läbi aegade Tartus õppivad eesti üliõpilased. Tänapäeval laulavad selles põhiliselt Tartu Ülikooli ja Eesti Põllumajandusülikooli üliõpilased ja vilistlased ning õppejõud.

Alo Ritsing.

RIIGI TEADUSPREEMIAD

Riigi teaduspreemiate komisjon kuulutas Vabariigi Valitsuse nimel välja 2002. aasta riigi teaduspreemiate konkursi.

Vastavalt valitsuse kinnitatud põhimäärusele määratakse teaduspreemiad Eesti teadustöötajatele ja teaduskollektiividele silmapaistvate teadustöö tulemuste eest.

2002. aastal on ette nähtud anda üks 200 000 krooni suurune preemia pikaajalise teadus- ja arendustöö eest ja kaheksa 100 000 krooni suurust aastapreemiat eelneva nelja aasta jooksul valminud ja avaldatud parimate teadustööde esiletõstmiseks järgmistes teadusvaldkondades: täppisteadused, keemia ja molekulaarbioloogia, tehnikateadused, arstiteadus, geo- ja bioteadused, põllumajandusteadused, sotsiaalteadused, humanitaarteadused.

Aastapreemiad on ette nähtud Eesti teadlastele individuaalsena või erandkorras kuni 5liikmelistele teaduskollektiividele. Ettepanekuid kandidaatide ülesseadmiseks võivad teha ülikoolide ning teadus- ja arendusasutuste nõukogud, samuti Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikud.

Riigi teaduspreemiate komisjon ootab ettepanekuid kuni 27. detsembrini k.a aadressil:

Eesti Teaduste Akadeemia, Kohtu 6, 10130 Tallinn.

Otsus tehakse teatavaks ajakirjanduses ning preemiad antakse kätte EV aastapäeval 24. veebruaril.

TARTU KULTUURKAPITALI KONKURSID

Tartu Kultuurkapitali aastapreemia

Sihtasutus Tartu Kultuurkapital kuulutab välja avaliku konkursi Tartu Kultuurkapitali aastapreemia kandidaatide esitamiseks.

40 000 krooni suuruse aastapreemia määramisel lähtutakse vajadusest tunnustada silmapaistvate tulemuste eest Tartu kultuuri- ja sporditegelasi, teadlasi ja haridustöötajaid.

Kirjalikke ettepanekuid aastapreemia määramiseks võivad esitada kõik füüsilised ja juriidilised isikud 3. detsembriks Tartu Kultuurkapitali kantseleisse Raekoja plats 8.

Tartu Kultuurkapitali nimelised stipendiumid

Sihtasutusest Tartu Kultuurkapital on võimalik taotleda alljärgnevaid nimelisi stipendiume:

• Vilhelm Fischmanni stipendium klassikalise muusika arenguks. Vilhelm Fischmanni stipendium spordielu edendamiseks. Vilhelm Fischmanni stipendium arhitektuurialaseks arenguks.

Vilhelm Fischmanni stipendiume saavad taotleda kõik juriidilised ja füüsilised isikud, kelle loominguline tegevus on seotud klassikalise muusika, spordi või arhitektuuri valdkonnaga.

• Videomat Casino Group stipendium Tartu Ülikooli statistika õppetooli silmapaistva üliõpilase õpingute toetamiseks. Stipendiumi saavad taotleda kõik Tartu Ülikooli statistika õppetooli üliõpilased.

• Eesti Telefoni stipendium Tartu Ülikooli ühe silmapaistva üliõpilase infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni alaste õpingute toetamiseks. Stipendiumi saavad taotleda kõik Tartu Ülikooli infotehnoloogiat ja telekommunikatsiooni valdkonda kuuluvaid erialasid õppivad üliõpilased.

Stipendiumi taotlemiseks tuleb esitada ankeet; lisalehel taotluse põhjendus, tegevuse kirjeldus ja stipendiumi kasutamise eesmärk; sihtgrupp, kellele on tegevus suunatud ja oodatav tulemus; kirjalikud põhjendustega soovitused (nõutav üks soovitus).

Stipendiumitaotluste vastuvõtt lõpeb 3.detsembril kell 17.

Ankeete väljastatakse Tartu Kultuurkapitali kantseleis Raekoja plats 8.

Teave telefonil 441500 ja internetis http://www.tartu.ee/kohalik võim/linna sihtasutused.

EESTI ÜLIKOOLI 82. AASTAPÄEV

NELJAPÄEV, 29. NOVEMBER

kl 17 tõrvikrongkäik Türil
kl 18 Eesti ülikooli aastapäeva aktus Türi kolledžis
kl 19 Tartu Üliõpilasteatri etendus "How Do You Voodoo" ülikooli aulas. Tasuta

REEDE, 30. NOVEMBER

kl 15 TÜ Sihtasutuse stipendiumide üleandmine ülikooli kunstimuusemis
kl 17 Eesti ülikooli aastapäeva tähistamine Pärnu kolledžis. Tõrvikrongkäik
kl 19 TÜ kooride kontsert aulas. Tasuta

LAUPÄEV, 1. DETSEMBER

kl 10 TÜ Vilistlaskogu aastakoosolek peahoone aud 102
kl 12 Eesti ülikooli 82. aastapäeva pidulik aktus aulas Akadeemiline loeng. Doktorite, audoktorite ja auliikme promoveerimine
kl 17 Ülikooli tõrvikrongkäik
kl 19.15 Aastapäevaball Vanemuise Kontserdimajas

PÜHAPÄEV, 2. DETSEMBER

kl 11.15 Eesti ülikooli 82. aastapäeva jumalateenistus ajaloo muuseumi valges saalis

TEISIPÄEV, 4. DETSEMBER

kl 16 Eesti ülikooli aastapäeva tähistamine Narva kolledžis. Kolledži lipu pühitsemine

REEDE, 7. DETSEMBER

kl 13 TÜ Tallinna päev Rahvusraamatukogus

TEATED

28. novembril kell 11 toimub ülikooli nõukogu saalis järjekordne **teabetalituse infotund**. Kavas:
• Sirje Mark – Uue asjaajamiseeskirja tutvustus,
• Ivar-Igor Saarniit – Õppejõudude ja teadustöötajate aruandluse korrast.
Kõik huvilised on oodatud! Dekanaatide juhatajatel palutakse kindlasti osaleda! Info: Leane Morits, tel 375 683.

LOENGUD

27. novembril kell 18 toimub keemiahoone ringauditooriumis vabade kunstide professori **Leonhard Lapini viimane loeng "Olla kunstnik aastal 2001".** Teretulnud kõik huvilised! Info: Triin Lett, tel 375 669.

28. novembril kell 16.15 toimub Lossi 3-406 **Õpetatud Eesti Seltsi 1192. avalik ettekandekoosolek.** Päevakorras Katre Talviste: "Kuidas kõduneva ajajärgu laituseta töö, kapitalismi ideeliste selektsionääride aretatud umbrohi ja kaunidusest jäänud jäle laip saavad mälestuseks kuldsest imelinnust - Prantsuse kirjanduse eesti retseptsiooni tunnusjooni 20. sajandil." Info: Katrin Kello, tel 055 610 546.

KURSUSED

4. , 11. ja 18. detsembril kell 15-18 toimub **koolitus "Näitmaterjalide kujundamise põhimõtted ja presentatsioonitehnika".** Koolituse läbiviijad: Peeter Kukk ja Toomas Petersell (Multimeediakeskus). Maht 1 AP. Hind sisekäibega 600 krooni, ülekandega 900 krooni. Info ja registreerimine: Helle Lilleorg, 375 591, lilleorg@ut.ee

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja Piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas

Laupäeval, 24. novembril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas **"Kuulsaid soliste maailmast" II** – Rahvusooper Estonia sümfooniaorkester, solist Christian Altenburger (viiul). Dirigent Paul Mägi. Kavas: Bruchi Kontsert viiulile ja orkestrile, g-moll op 26, A. Kapi "Viimne piht".

Kolmapäeval, 28. novembril kell 19 Tartu Raekojas **Salvador Sax kvartett "Saxy swing".** Eero Tonka (altsaksofon, vokaal), Priit Vinkel (tenorsaksofon,) Margus Kasemaa (baritonsaksofon, klarnet), Toomas Peterson (saksofonid), Liane Loog (vokaal). Kavas: Ellington, Faller, Green, Niehaus, Cannon.

TEATER

29. novembril kell 21 TÜ aulas **Tartu Üliõpilasteatri etendus "How Do You Voodoo".** Lavastaja Kalev Kudu. Sissepääs tasuta.

Hei, tudeng! Teeme head mõtted teoks!
Tartu Ülikooli Üliõpilasesindus kuulutab välja

PROJEKTIKONKURSI

üliõpilastele suunatud ettevõtmiste toetamiseks.

KONKURSI TINGIMUSED:

• üritus või ettevõtmine peab olema suunatud TÜ üliõpilastele mistahes valdkonnas (kultuur, sotsiaal, haridus);
• üliõpilasesindus toetab projekti kuni 50 % ulatuses, kuni 10 000 krooniga;
• planeeritav üritus/ürituste seeria peab olema toimunud 1. maiks 2002 a;
• lõpparuanne või vahearuanne, juhul kui üritus kestab kauem kui 4 kuud, tuleb esitada 2. aprilliks 2002 või hiljemalt 3 nädalat pärast ürituse lõppemist.

PROJEKTITAOTLUSES PEAB OLEMA:

projekti nimi; toimumise aeg, koht; korraldaja(d); eelarve; summa, mida taotletakse; omapoolne finantseering ja/või teiste toetajate panus; üldeesmärk (valdkond ja selle arendamine; konkreetne eesmärk; sihtgrupid, kellele projekt on suunatud; võimalikud ohud ja takistused ning nende ületamine; eelarve lahtikirjutus; korraldaja(te) kontaktandmed.

Taotlus tuua üliõpilasesindusse aadressil Ülikooli 18b või saata: silverm@ut.ee. Taotlusi võivad esitada kõik TÜ üliõpilased ja tudengiorganisatsioonid kuni 3. detsembrini 2001. Info: Eda Tursk (heda@ut.ee); Silver Meikar (silverm@ut.ee); Karin Kahre (carine.kahre@mail.ee).

ÕNNITLEME

50

Hulda Jekimov,
assistent – 24. november

55

Aino Haran,
riidehoidja – 23. november
Karl Olev,
treial – 27. november
Irina Külmoja,
professor – 28. november
Aime Vesselova,
valvur – 28. november

60

Eha Kuus,
assistent – 23. november
Mall Kure,
laborant – 26. november
Helgi Saarna,
laborant – 28. november

Hugo Treffneri Gümnaasium
ootab oma vilistlasi ja endisi õpetajaid
kooli 118. aastapäevale

Neljapäeval, 29. novembril
kl 9 H. Treffneri mälestamine Uue-Jaani kalmistul,
kl 12 kontsertaktus.
Reedel, 30. novembril
kl 16 konverents "40 aastat eriklasse",
kl 16 vilistlasturniir korvpallis.
Laupäeval, 1. detsembril
kl 19 ball.

Info: www.htg.tartu.ee, registreerimine tel 461 715, ballipääsmed (100 kr) müügil kooli kantseleis alates 19. novembrist.

TURIST reisibüroo
Konverentsiteenused E-TURIST Reisibüroost
Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee

LÕUNA-EESTI HUMANITAARUURINGUTE SEMINAR 30. NOVEMBRIL LOSSI 3-406

Korraldaja: Tartu Ülikooli Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskus; riikliku programmi "Lõunaeesti keel ja kultuur" nõukogu

SEMINARI EESMÄRGID:

1. Tutvustada humanitaarteaduste uurijatele riiklikku programmi "Lõunaeesti keel ja kultuur", eriti selle sihte ja soovitavaid tegevusi teaduse valdkonnas.
2. Anda erinevate teadusalade ja -asutuste uurijatele võimalus tutvustada oma lõunaeesti keelt, kirjandust, rahvaluulet, etnoloogiat, ajalugu vms käsitlevaid uurimisprojekte ning saada ülevaade teiste töödest.
3. Luua eeldusi käimasolevate uuringute koordineerimiseks ja uute interdistsiplinaarsete projektide kavandamiseks.

SEMINARI KAVA:

11.30-12	Avatud uste pooltund TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses (Lossi 38, vana anatoomikum)
12.15-12.30	Seminari avamine. TÜ Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse juhataja Paul Hagu ülevaade keskuse tegevusest
12.30-13	Riikliku programmi "Lõunaeesti keel ja kultuur" nõukogu esimees Kaido Kama tutvustab programmi eesmärke, seni toetatud projekte ja veel tegijat ootavaid töid
13-13.30	Karl Pajusalu: lõunaeesti keele uuringutest
13.30-14	Ülo Tonts: lõunaeestikeelse kirjanduse uurimisest
15-15.30	Mare Kõiva: Lõuna-Eesti rahvaluule ja -usundi uurimisest
15.30-16	Heiki Valk: Lõuna-Eesti arheoloogilistest uuringutest
16-17.30	Info lõunaeesti keele, kirjanduse, rahvaluule, etnoloogia, ajaloo, usundi jm humanitaarteaduslikest uuringutest erinevates teadusasutustes
18-21	Iloõdak Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses. Laulavad "Lõkõriq" (võro-seto kaas-aegne laul) ja "Liinats'uraq" (seto meeste koor).

Info: lekeskus@ut.ee või Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse tel 375 422 (E, K 10–13; T, N 13–16; R 14–16)

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Anne Must

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

30. november 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 38 (2075) TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

Eesti ülikool saab täna 82aastaseks

Jaak Aaviksoo

Juba 82 aastat on Eestil oma ülikool. Loomulikult. Iseenesestmõistetavalt.

Nii loomulikult ja iseenesestmõistetavalt, et sõgedad uus-eestlased on endale neid meisterdanud juba 47. Ometi on eesti ülikool pigem ime. Üks Eesti imestamata ime. Tõsi, seda on suutelised imetlema vaid need, kes mõistavad, mis on Eesti ja mis on ülikool.

Eesti ülikool – võimatus ruudus

Eesti on riik, mis loodi täis usku ja veendumust vaevalt poolteist põlve pärast talude päriseksostmist tühemikku, mis nõrkenud vägevate naabrite poolt vaid hetkeks vabaks jäeti. Vabadussõjajärgsed kaks eneseloomise aastakümmet kujundasid riigi ja rahva, mida okupatsioonid, küüditamised ja ilmasõdagi enam olematuks lammutada ei suutnud. Eesti napp miljon kogus end jälle esimesel võimalusel iseendaks. Tegelikult veel ennegi esimest võimalust, s.o Berliini müüri langemist, sest ta ise lõi selle võimaluse. Meile öeldi ju, et Eesti ei ole võimalik!

Eesti ülikool on võimatus ruudus. Keiserlikus ülikoolis oli Eestit just niipalju, kuipalju eesti keele lektor ja Eesti Üliõpilaste Selts seda luua suutsid. Veidi laiemalt, Estlandi ja Livlandi, Estonia ja Liflandia mõttes muidugi enam kui kasvõi K. E. von Baerile mõelda. Oluline on, et Eestis oli ülikooli siiski palju rohkem. Kui rootsi ajal eestlane vahest vaid aimas, mis asi on ülikool, siis keisri ajal ta juba teadis seda. Ja õppis selles ülikoolis. Otsus üles ehitada Eesti Ülikool tõestas, et teadmine ülikoolist oli kujunenud arusaamiseks ja mõistmiseks. Selle mõistmiseks, et kaasaegne riik ja rahvas ei ole ülikoolita õieti mõeldavgi. Ja selle mõistmiseks, et ülikool on oluliselt enam kui silt uksel ja professoriteks tituleeritud õpetajad klassi ees seismas. Et me tollastel riigimeestel oli see mõistmine ja rahval jõud ning südidus luua oma tõeline ülikool ongi ime.

Jaak Aaviksoo pilk tuleviku suhtes on murelik. JAAK NILSON

Ülikool on koht, kus üliõpilaste ja professorite ühistegevusest sünnib uus teadmine. Kui seda uut teadmist ei sünni, siis pole ka ülikooli. Küll võivad olla riikliku koolitustellimuse alusel moodustatud õppekohad, tingimusteta ja tingimisi akrediteeritud õppekavad, arvutid, professorid, lauad-toolid ja muidugi rektor, kõik vastavalt kehtestatud kõrgharidusstandardile, aga ülikooli ikka ei ole.

Meil on põhjust olla õnnelik, et Tartu Ülikool on ülikool. Ja enam kui miski muu on selle tunnistuseks need üle poolesa ja noore, kellele ülikool annab homme aulas kätte doktoridiplomi. Tahaksin siiralt tänada neid ja nende juhendajaid, sest eelkõige nende saavutused annavad enam kui 16 tuhandele inimesele õiguse öelda, et nad õpivad ja töötavad ülikoolis. Muidugi on mu sooviks, et promoveeritavate doktorite arv oleks suurem. Usun, et meie *alma mater*ile on jõukohane kasvatada doktorite arvu igal eelseisval aastal 20% ehk viie aastaga jõuda 150 kaitsmiseni aastas. Siis võiksime avalikult ja häbenemata kinnitada, et oleme hea ülikool.

Jätkuvalt elujõudu

Ülikooli aastapäev on mõistagi pidupäev. Meil on põhjust rõõmu tunda ja pidutsedagi. On põhjust tänada neid, kes on saavutanud rohkemat kui mullu, ja julgustada neid, kes teevad seda järgmisel aastal. Meil on ühtlasi kohustus vaadata tagasi ja leida oma toimetamistest see, mis ei rahulda, ning püüda mõista, mis takistab enamat saavutamast. Olen alati uskunud, et edasimineku võti on peidus eelkõige inimeste ja organisatsioonide sisemuses, nende elujõus ja -janus ning kohanemisvõimes. Ja me võime kinnitada, et ülikoolil on jätkunud nii elujõudu kui tahtmist ja oskust seda enama saavutamiseks rakendada. Oleme hästi töötanud, meil on saavutusi ja tulemusi, mis väärivad Tartu Ülikooli head nime.

Ometi tunnen üha enam, et ülikooli hoog on raugemas. Oleme mõistnud Eesti riigi võimaluste piiratust ja püüdnud korraldada oma tegemisi lootuses, et Eesti elu üldine edenemine kajastub ka ülikooli võimalustes, ent see lootus ei ole täitunud. Teaduse ja ülikoolihariduse rahastamine on alates 1999. aastast pidevalt allamäge veerenud ja seda mitte ainult suhteliselt, vaid ka absoluutnumbrites. Usu- ja õigusteaduskonna üliõpilase koolituseks oli 1999. aastal ette nähtud 13 500 ja eelseisval, 2002. aastal vaid 12 600 krooni. Järgmisel aastal ei finantseerita enam ülikooli investeeringuid. Ja keegi ei suvatse sisuliselt vastata, miks.

Ülikooli idee Eestis ohus

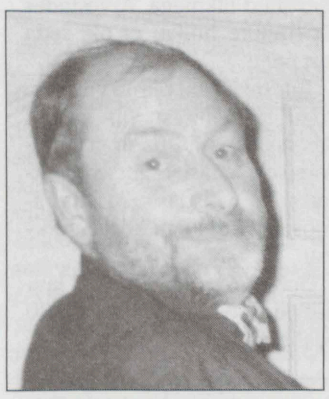
Meie pingutustel puudub tunnustus ja ülikooli riiklikul rahastamisel seos meie tehtava töö ja selle tulemuslikkusega. Muidugi on ülikool näljas, aga näljatundest mitu korda ohtlikum on hinge sugenev lootusetuse tunne. Vaid üks näide. Teadusraamatukogude staatuse ja finantseerimise küsimusele otsitakse lahendit rohkem kui 6 aastat. Nüüd on ministeerium ette valmistanud määruse projekti, mille kohaselt teadusraamatukogusid hakatakse ministri poolt nimetama iga aasta 1. märtsiks esitatud taotluste alusel. Finantseerimisest seni ei sõnagi. Ülikoolide elulise probleemi lahendiks on aunimetuste andmine missikonkursi põhimõtete alusel. Mõistus, tule koju! Muidugi, jah – nii minister kui ilmselt ka osa selle dokumendi autoreist on Tartu Ülikooli vilistlased.

Head akadeemilise pere liikmed, mul on kahju, et ma ei suutnud kirjutada ilusat aastapäevajuttu. Ei suutnud, sest minu arvates on ülikooli idee meie armsas Eesti riigis ohus.

Ei sobi tänasesse päeva ka traditsioonilised *vivat, crescat, floreat*.

Jäägu siis lihtsalt: palju õnne sulle, *universitas Tartuensis*.

Tartu Ülikool sai juurde neli uut audoktorit ja ühe auliikme

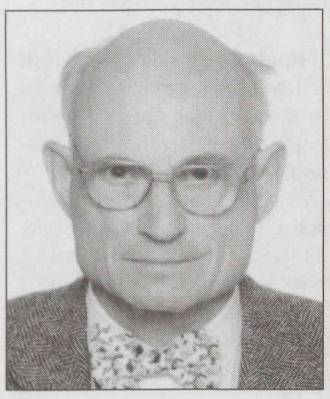

Wolf-Rüdiger Walburg

Prof Wolf-Rüdiger Walburg (s 1939) töötab Kieli Christian-Albrechti Ülikooli eripedagoogika professorina 1975. aastast, professorina vaimupuudepedagoogika alal 1979. aastast.

Ta on selle eripedagoogika haru üks teerajajaid Saksamaal.

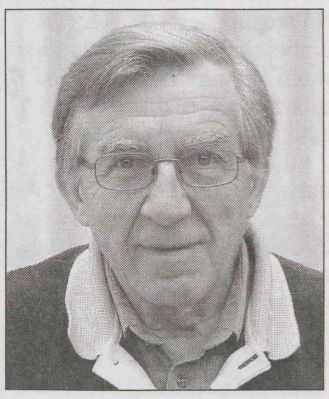
Walburgi abil on vaimupuudepedagoogika valdkond välja arendatud ka Eestis. Ta on koostanud spetsiaalselt Eesti oludele sobiva ülikooliõpiku, tema toel hangitud stipendiumitega on Kielis õppinud mitmed Eesti üliõpilased.

Horst Todt

Emeriitprofessor Horst Todt (s 1930) töötas 1971. aastast emeriteerumiseni Hamburgi Ülikooli teoreetilise majandusteaduse korralise professorina, õpetades ja uurides peamiselt majanduse mikroteooriat ja regionaalökonoomikat. Ta on majandusliku analüüsi uurimissuuna üks rajajaid Saksamaal.

1993. aastast on prof Todt aktiivselt osalenud TÜ majandusteaduskonna õppekavade kaasajastamisel ja väljaarendamisel. Tänu temale käivitus Lääne-Euroopa akadeemilistele standartidele vastav magistriõpe.

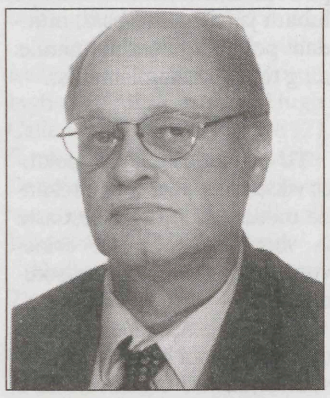
Urban Pontén

Emeriitprofessor Urban Ponténi (s 1926) teadustööd käsitlevad peaaju ainevahetust ja selle häireid.

1982. aastal valiti ta Uppsala Ülikooli neurokirurgiaprofessoriks.

Kaua aega Uppsala Ülikooli neurokirurgiakliinikut juhatades korraldas ta teadlaste ja üliõpilaste vahetust TÜga, ta on Tartus loenguid pidanud ja kliiniku tööd juhendanud.

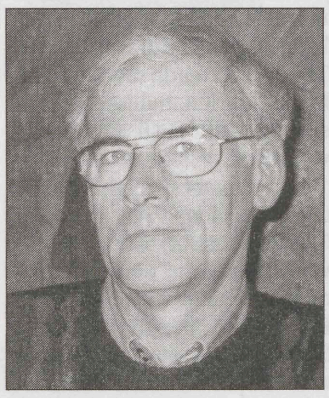
Telemeditsiiniprojekti BITNET juhina on tema eestvõtmisel loodud ulatuslik rahvusvaheline telemeditsiinivõrgustik, kuhu kuuluvad ka TÜ kliinikud.

Torkel Wadsröm

Prof Torkel Wadström (s 1941) on Lundi Ülikooli mikrobioloogia ja immunoloogia osakonna juhataja. Rahvusvaheliselt tunnustatud teadlasena on prof Wadströmil koostööpartnereid kogu maailmas, ta kuulub ka Euroopa *Helicobacter Pylori* uurimisgrupi juhatusse.

Prof Wadströmi juhendamisel on Eestis kasutusele võetud mitmed uued uurimismeetodid. Ta on varustanud ülikooli laboreid aparatuuriga, tema eestvõtmisel on TÜ teadlased teinud uurimistööd Lundi Ülikooli mikrobioloogia ja immunoloogia osakonnas.

Henning Kramer

Põhja-Elbe Kiriku viitsepresident ülemkirikunõunik Henning Kramer (s 1940) on 1980ndate lõpust olnud Põhja-Elbe Luterliku Kiriku Eesti abiprogrammi koordinaator.

Tema osalusel käivitati TÜs süstemaatilise usuteaduse õppetool, ta oli ka selle õppetooli esimene täitja. Krameri vahendusel on usuteaduskond saanud oma tegevuseks olulisel määral finantsilist toetust, samuti on ta vahendanud kirjandust ja perioodikat.

Tema vahendusel saab mitu üliõpilast õppida 2002. aastal Kieli Ülikoolis.

TÄNA LEHES

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseum on 25aastane LK 3

Eesti Naisüliõpilaste Selts pidas konverentsi väärtustest ühiskonnas LK 2

52 doktoriväitekirja kaitsjat LK 2

Homme koguneb ülikooli vilistlaskogu LK 2

UUDISED

Eesti ülikooli 82. aastapäeva aktus

Homme kell 12 algab ülikooli aulas eesti ülikooli aastapäevaaktus.

Aktuse avab rektor prof Jaak Aaviksoo. Akadeemilise loengu peab prof Jaak Kangilaski teemal "Ajaloo objektiivsusest".

Audoktoriks promoveeritakse professorid Urban Pontén, Torkel Wadström, Wolf-Rüdiger Walburg ja Horst Todt ning auliikmeks Henning Kramer. Audoktorite poolt esineb sõnavõtuga prof Urban Pontén.

TÜ doktoriteks promoveeritakse 52 isikut, kes kaitsesid ülikoolis väitekirja eelmise aasta novembrist käesoleva aasta novembri keskpaigani.

Ülikooli tervitavad tema aastapäeva puhul linnapea Andrus Ansip ja doktorant Kadi Roosma korp! Filiae Patriaest.

Aktusel esineb TÜ kammerkoor, flöödil mängib Oksana Sinkova, klaveril Jaanika Rand-Sirp, klarnetil Margus Vahemets.

Täna on TÜ nõukogu istung

Täna hommikupoolikul alanud nõukogu istungil on kavas TÜ 2002. aasta eelarve esimene lugemine.

Plaanis on ka kinnitada ülikooli järgmise aasta kapitaalehituse ja -remondi prioriteedid ning osa õppekavasid.

Valitakse vene kirjanduse professor, kelleks kandideerib vene kirjanduse professor, filoloogiakandidaat Ljubov Kisseljova. Slaavi filoloogia professoriks kandideerib filoloogiadoktor Aleksandr Dulitšenko.

Kavas on teisigi küsimusi.

TUDENGITELE!

TÜ Üliõpilasesindus kutsub kõiki tudengeid uut õppeinfosüsteemi ja TÜ IT-strateegiat tutvustavale infoseminarile 5. detsembril kell 18 keemiahoone ringauditooriumis. Esinevad TÜ infotehnoloogia osakonna juhataja Andres Salu: "TÜ infotehnoloogia infrastruktuurist" ja infosüsteemide projektijuht Peep Uba: "Uuest õppeinfosüsteemist".

UUDISED

Doktoriväitekiri loodusteaduste õpetamisest

Loodusteaduste didaktika lektoraadi teadur Miia Rannikmäe kaitses doktoriväitekirja "Operationalisation of scientific and technological Literacy in the Teaching of Science".

Doktoritöös töötati välja loodusteadusliku ja tehnoloogilise kirjaoskuse kujundamise terviklik kontseptsioon, mille rakendamisvõimalusi kontrolliti Eesti üldhariduskoolis. Pedagoogilises eksperimendis osales 45 loodusteaduste õpetajat ning 1163 gümnaasiumiõpilast. Leiti tegurid, mis mõjutavad loodusteaduste õpetaja professionaalse kompetentsuse kujunemist. Õpilased olid edukad probleemide lahendamisel ja otsuste tegemisel. Rannikmäe oli ülikoolis esimene, kes läbis bioloogia ja maateaduste hariduse õppekava.

Miia Rannikmäele anti filosoofiadoktori kraad pedagoogika erialal.

Doktoritöö teoreetilisest keemiast

TÜ Tehnoloogiakeskuse erakorraline lektor Sulev Sild kaitses doktoriväitekirja "QSPR/QSAR Approaches for Complex Molecular Systems".

Uurimus on pühendatud kvantitatiivsete struktuuri-omadus- ja struktuur-aktiivsus-sõltuvus-meetodite rakendamisele mitmesuguste keeruliste molekulaarsete süsteemide omaduste modelleerimiseks. Saadud mudelid on unikaalsed, kuna kasutavad omaduste kirjeldamiseks ainult teoreetiliselt arvutatud parameetreid ning võimaldavad ennustada ainete omadusi ilma eksperimentaalsete mõõtmisteta.

Sulev Sillale anti filosoofiadoktori kraad teoreetilise ja arvutikeemia alal.

Õpilasolümpiaadidelt ülikooli

Haridusminister Tõnis Lukas andis tänukirjad rahvusvahelistel õpilasolümpiaadidel osalenud noortele.

TÜ Täppisteaduste Kooli direktori Viire Sepa sõnul osales rahvusvahelistel võistlustel ja konkurssidel 52 Eesti õpilast ja õpilaskollektiivi, neist 25 tuli auhinnalisele kohale.

Tänukirju üle andes tunnustas minister noorte panust Eesti märgi maailma viimisel.

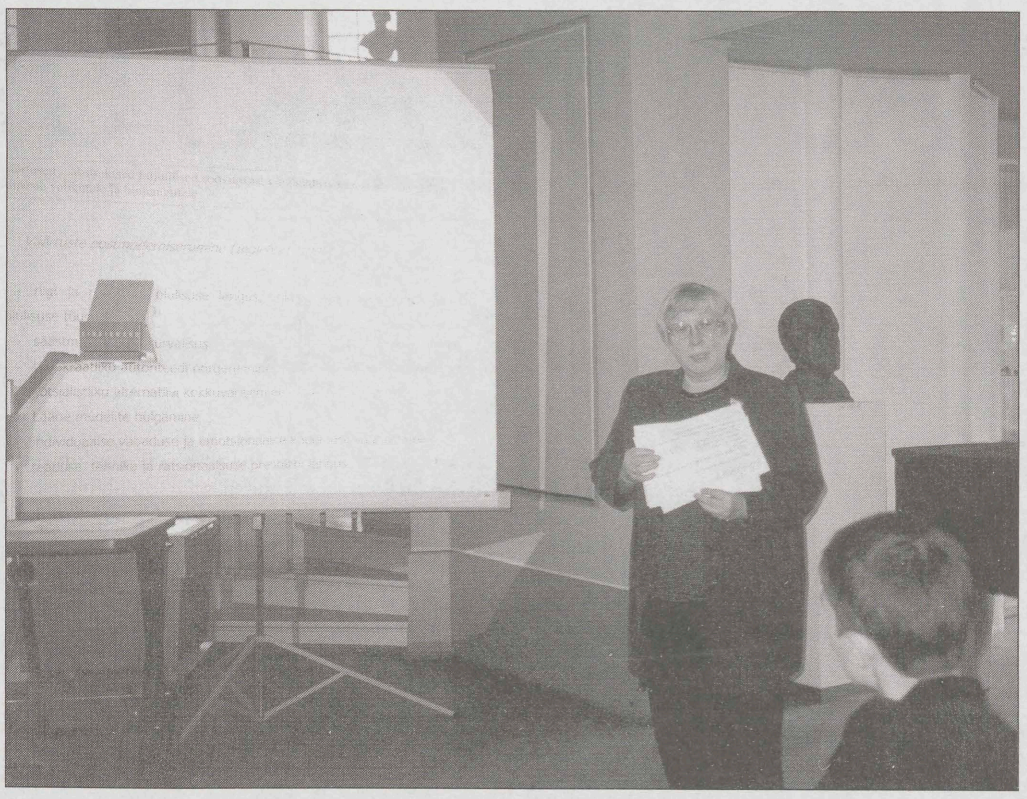
"Tartu Ülikoolist olid austamisele kutsutute hulgas abiturientidena teadusolümpiaadidel osalenud 9 praegust esmakursuslast, rahvusvaheliste võistkondade juhid ning kuraatorid," ütles Sepp. Ministri tänu kuulub kõigile ülikoolis olümpiaadide korraldamise ja täppisteaduste koolis rahvusvaheliste võistluste võistkondade ettevalmistamisega tegelnud õppejõududele ja üliõpilastele.

Prantsuse-eesti tõlke seminar

Täna toimub Tartu Ülikoolis prantsuse-eesti tõlke seminar.

Kavas on ettekanded Eesti ja Prantsuse tõlkijatelt ning üliõpilastelt. Arutatakse luule, proosa ja erialatekstide tõlkimist.

Info: Philippe Hâche phrob@caramaiil.com, Didieer Bourguignon d_bourguignon@hotmail.com, tel 376 246.

Väärtused ei teki ega kao, vaid muudavad oma asendit vastavalt ühiskonna sotsiaal-majanduslikule situatsioonile, ütles ettekandes professor Marju Lauristin. TIIU SALASOO

Muutuvväärtused

Ülevaade Eesti Naisüliõpilaste Seltsi 90. aastapäevale pühendatud konverentsist

Ksv! Gea Suumann
TÜ õigusteaduse üliõpilane

Eesti Naisüliõpilaste Seltsi eestvõttel toimus 16. novembril TÜ Ajaloo Muuseumis konverents "Väärtused muutuvas ühiskonnas".

Ettekanded käsitlesid ühiskonnas valitsevaid väärtusi ja nende muutumist erinevate elualade perspektiividest vaadatuna.

Sissejuhatavale ettekandele väärtussüsteemi muutustest üleminekuühiskondades järgnesid väärtuskäsitlused seonduvalt poliitilise kultuuri ja seadusloomega, vaagiti Eesti organisatsioonides valitsevaid väärtusi ning küsiti, kui kallis on eesti keel. Konverentsi juhatas TÜ professor, seltsi vilistlane Margit Sutrop.

Kollektivismist individualismi

Konverentsi teema valiku põhjuseks oli soov arutleda tänapäeva inimeste ideaalide ja hoiakute üle.

Ajakirjanduse veergudel väljendatakse sageli kahtlusi ja muret ebaeetilise ning materialistliku ellusuhtumise pärast. Tekkis huvi teada saada või vähemalt uurida, millised väärtused tegelikult Eesti ühiskonnas valitsevad.

Konverentsi sissejuhatava ettekande pidas TÜ professor Marju Lauristin, kes käsitles väärtussüsteemi muutusi postmodernistlikus maailmas ning Eesti üleminekuühiskonnas. Ettekandes kasutatud kujund väärtusuniversumist, kus korraga on nähtaval vaid osa ühiskonnas tegelikult olemasolevatest väärtustest, väljendas mõtet, et väärtused ei kao ega teki, vaid üksnes muudavad oma asendit vastavalt ühiskonna sotsiaalmajanduslikule situatsioonile.

Lääne tsivilisatsioonis toimunud väärtuste nihkega on vähenenud riigi, religiooni, rahvuslike väärtuste olulisus, samas on tõusnud isikliku elu, sõprade, igapäevarõõmude väärtus: kollektivistlikud väärtused on asendunud individualistlikega.

Sarnaseid suundumusi võib märgata ka endises sotsialismileeris, sh Eestis. Ühiskonnas toimunud väärtusnihked põhjustavad konflikti, kus inimeste sisemised väärtused ei kattu neile avalikust ruumist vastu kajavaga. Selle põhjuseks on professor Lauristini hinnangul asjaolu, et ühiskonnas on võtmepositsioonil nooremad, majanduslikult aktiivsemad ja individualistlikke väärtusi hindavad inimesed, kellel on võimalus oma väärtushoiakuid meedia kaudu levitada. Ka on väärtusilm ja tegelik elukeskkond omavahel ajalises nihkes – Eesti vajaks hoopis varasemale Euroopa arengule vastavat väärtuspilti, mis pole aga võimalik end muust maailmast ära lõikamata.

Poliitilisest kultuurist

Eesti poliitilise kultuuri kujunemisest ja väärtustest rääkis vilistlane Karin Maandi EV Riigikantseleist, kes rõhutas, et kultuuri ei saa seadustega sätestada; selle kujunemine nõuab aega ja tahet.

Olukord, kus põhiväärtused ei ole selgeks vaieldud ning puudub ühiskondlik kokkulepe lubatu ja lubamatu osas, muudab poliitika etteaimamatuks ning tekitab rahulolematust.

Eneseteostusest

TÜ majandusteaduste doktori, vilistlase Maaja Vadi ettekanne toetus uurimusele eestlaste ja venelaste väärtuste erinevustest Eesti organisatsioonides.

Ettekandja analüüsis, kuidas organisatsiooni liikmete väärtused mõjutavad organisatsiooni kultuuri ja eesmärkide elluviimist. Uurimusest järeldus, et organisatsiooni eesmärke toetavad töötajad, kes väärtustavad pigem eneseteostust kui kuulekust, võrdsust ja inimsuhteid.

Väärtuste mõjust seadusloomele kõneles vilistlane Karin Sein, Sisekaitseakadeemia eraõiguse õppetooli juhataja. Iga seadusandlik otsus on väärtusotsustus, milles sisaldub seadusandja jaoks õiglane otsus, ning mis sünnib erinevate väärtuste kaalumisel.

Eraõiguses on nendeks väärtusteks näiteks õigus vabale eneseteostusele, mida kaalutakse sotsiaalse õigluse kui väärtusega.

Eesti Keele Instituudi teadur, vilistlane Kristiina Ross küsis oma ettekandes, kui kallis on eesti keel.

Ta rõhutas, et emakeele väärtustamine muutub koos keelelise situatsiooniga: kuni keelt miski ei ähvarda ja kuni selle kasutamine on enesestmõistetav, ei taipa kasutajad seda ka väärtustada.

Infoühiskonda minekul muutub eesti keel kalliks teises tähenduses, kuna väikese kõnelejaskonnaga emakeele hoidmine kaasaja infotehnoloogia arengule vastaval tasemel on kulukas. Kristiina Rossi hinnangul on pessimistlikud prognoosid eesti keele tuleviku osas sageli üle pakutud, pigem tasub loota, et eesti keel läheb peagi just oma väiksuse ja kõrge hinna tõttu "moodi" nii eestlaste endi kui ka suurte keelte kõnelejate silmis.

Eetika

Konverentsi lõpetas vilistlane Tiiu Salasoo, kes väljendas muret eetika olukorra üle Eestis. Nõukogudeaegsete väärtuste ümberhindamiseks tuleks tema sõnul leida mõõdupuud, mille suhtes oma isiklikke väärtusi hinnata.

Kui ühiskonna jaoks kehtivad samad mõõdupuud, on selle liikmetel kergem koostööd teha. Ühist eetilist mõõdupuud peaksid Tiiu Salasoo arvates ühiskonnas levitama viis kanalit: kirik, kool, eeskuju, massiteave ja seadused.

Konverentsil räägitut kokku võttes väljendas professor Margit Sutrop oma optimismi väärtuste edasikestmise üle, tuues moraalifilosoofina välja mõtte Platoni nähtamatuks tegevast sõrmusest.

Sellise sõrmuse omaja ainus motivatsioon moraalselt käituda tuleneb tema sisemisest soovist olla eetiline inimene.

Oluline on jõuda selleni, et me käituks hästi, õiglaselt, hoolitsevalt ja altruistlikult mitte niivõrd seetõttu, et teised seda tahavad ja hindavad, vaid, et me ise seda väärtuseks peame. Just ideaalidest mõeldes ja nende üle arutledes omandatakse sisemine soov olla moraalne.

Aastaga kaitses väitekirja 52 doktoranti

1. detsembril saavad eesti ülikooli aastapäevaaktusel doktoridiplomid teadlased, kes kaitsesid TÜs oma väitekirja 2000. aasta novembrist selle aasta novembri keskpaigani.

Usuteaduskonnas: Riho Altnurme ja Arne Hiob;

õigusteaduskonnas: Gaabriel Tavits, Lasse Lehis, Merle Muda, Klaus Ulrich Groth ja Marju Luts;

arstiteaduskonnas: Ruth Kalda, Tamara Vorobjova, Marlit Veldi ja Annika Krüüner;

filosoofiateaduskonnas: Valentina Štšadneva, Ülle Tarkiainen, Margus Laidre, Siret Rutiku, Aleksandr Danilevski, Enn Küng, Silvi Tenjes, Vilja Oja, Martin Hallik, Jüri Eintalu ja Jaanus Plaat;

bioloogia-geograafiateaduskonnas: Jaan Liira, Olev Vinn, Priit Zingel, Tiit Tammaru, Tõnu Mauring, Leho Ainsaar, Tiit Teder, Robert Szava-Kovats, Ain Kull ja Miia Rannikmäe;

füüsika-keemiateaduskonnast: Martin Lepiku, Katrin Sak, Janek Laanearu, Vello Pällin, Ivar Koppel, Katrin Kollist, Vladimir Babin, Urmas Raudsepp, Viljar Pihl, Natalia Palm ja Sulev Sild;

majandusteaduskonnast: Raul Eamets;

matemaatika-informaatikateaduskonnast: Olga Sokratova, Maria Zeltser, Ernst Tungel ja Tiina Puolakainen;

sotsiaalteaduskonnast: Rainer Kattel, Aune Valk, Anneli Kolk ja Irina Avramets.

Tartu Ülikooli Sihtasutuse stipendiumid

TÜ Sihtasutus annab täna üle järjekordsed stipendiumid ja preemiad kogusummas 388 000 krooni.

Eugen Püssi nimeline stipendiumifond – 8000 krooni: Janek Vilisaar;

Liisa Kolumbuse Mälestusfond – a´ 10 000 krooni: Lea Pehme, Ruth Rudissaar, Külli Jaako, Jarno Habicht;

Leander-Georg Vehiku nimeline stipendiumifond – 5000 kr: Janne Tiigimäe;

Karl Inno nimeline stipendiumifond – 5000 kr: Margus Kõomägi;

Ants ja Maria Silvere Panti nimeline Mälestusfond – 10 000 kr: Artur Jõgi, Tarmo Strenze, Reet Hendrikson, Leena Kurvet-Käosaar, Taavi Annus, Helen Alumäe;

Hermanni Reisistipendium: Nele Jaanson 7750 kr, Kaidi Möll 7750 kr, Kairit Henno 4000 kr, Kalev Kaarna 5500 kr;

Paul ja Marta Lannuse nimeline stipendiumifond – 5000 kr: Piret Pungas;

Valter Niiluse nimeline stipendiumifond – a´ 10 000 kr: Kristel Kikas, Merike Parve;

Tartu Ülikooli Raefondi stipendiumid – a´ 10 000 kr: Anton Litvinenko, Eero Epner, Lembi Rebane, Alar Noorvee, Elina Seppet, Triin Väli;

Tartu Ülikooli Raefondi preemiad: Udo Tiirmaa 20 000 kr, Kaur Alttoa 20 000 kr, Alo Ritsing 20 000 kr, Ajakiri Akadeemia 30 000 kr, Andres Tvauri 15 000 kr, Ene-Lille Jaanson 7500 kr, Mare Rand 7500 kr;

Tartu Ülikooli Seitsmenda Samba Fondi stipendiumid – a´ 20 000 kr: Kristin Ilves, Silva Roose.

TÜ Sihtasutus annab järgmises lehes ka detailsema ülevaate, kellele ja millistel otstarvetel stipendiumid või preemiad määrati. Sihtasutus tänab kõiki osalejaid ja komisjone, kes aitasid konkursid lõpplahenduseni viia. Uued konkursid tulekul!

Vilistlaskogu saab varsti 5aastaseks

Eeva Kumberg
TÜ regionaalsuhete peaspetsialist

Ülikooli vilistlaskogu asutati neli aastat tagasi, et lõpetanutel ei kaoks side ülikooliga ja teostuks vilistlaste toetus ülikoolile.

Vilistlaskogu tegutseb regionaalsel põhimõttel. Aastaks 2000 oli moodustatud vilistlaskogu koondisi 9 maakonnas: Tartus, Pärnus, Tallinnas, Ida-Virumaal, Saaremaal, Järvamaal, Valgamaal, Läänemaal ja Viljandimaal kokku 500 registreerunud liikmega. Arvestades lõpetanute hulka, ei ole seda just palju.

Tuleval aastal täitub vilistlaskogu asutamisest viis aastat. Kas ja kuidas vilistlaskogu arendamisele edasi tegutseda, otsustabki vilistlaskogu aastakoosolek kui kogu kõrgeim organ.

Ootame kõiki vilistlasi laupäeval, 1. detsembril kell 10.30 peahoonesse aud 102.

Vilistlaskogu suvepäevalised juulis Madsal ütlevad kohtumiseni järgmisel suvel. SIRJE MARK

Elektronkataloog ESTER

Tule oma raamatukokku tutvuma ESTRIGA

Mida uut pakub ESTER?

E-päev TÜ Raamatukogus (W. Struve 1) kolmapäeval, 5. detsembril 2001

Trükiste elektrooniline tellimine

Trükiste elektrooniline pikendamine

Esitlused kataloogisaalis
kell 11, 13, 15, 17

E-ajakirjad

Andmebaasid

Esitlused konverentsisaalis
kell 14, 16

Küsida võib kõike!

Ajaloomuuseum ootab rebaseid

Avalik kiri rebastele ülikooli ajaloo muuseumi 25. aastapäeva puhul

Ela Martis
TÜ Ajaloo Muuseumi direktor

Kallid rebased, kas olete külastanud Toomel asuvat ülikooli ajaloomuuseumi?

Arvan, et mõned ehk on, suurem osa aga mitte. Peaksite seda kindlasti tegema, mitte muuseumi, vaid endi pärast.

Muuseumi külastamise järel tunduvad teile ülikooli peahoone sambad veel aukartustäratavamad kui senini, peahoone koridorid veel müstilisemad, ülikooli sajandivanused hooned veelgi põnevamad.

Miks? Aga sellepärast, et te saate teada, et teie haridustee jätkamiseks valitud ülikool on vägeva minevikuga.

Kuulsused kuulsuste otsa

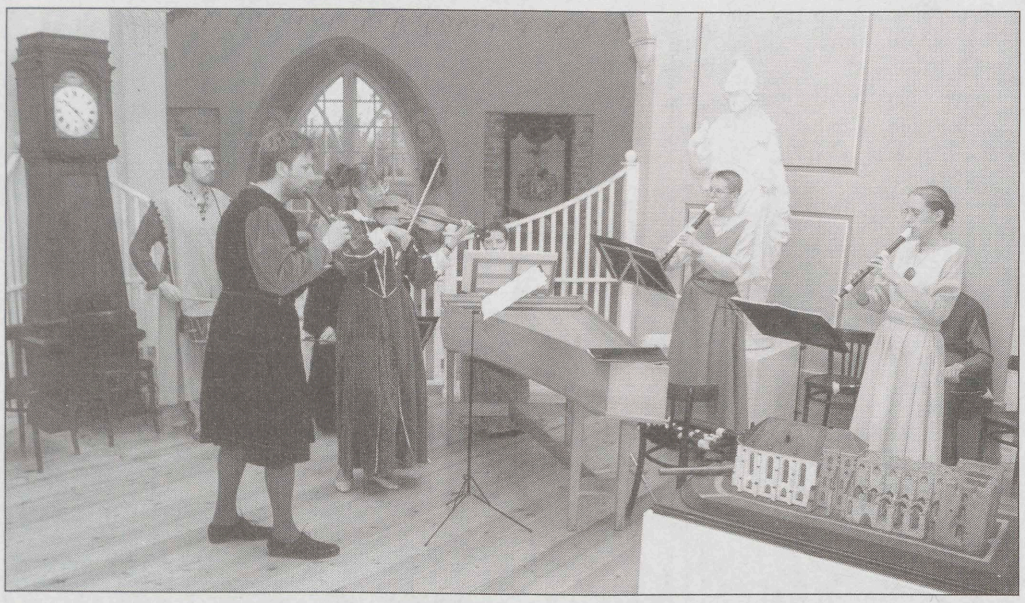
Mõned näited. See on kohaks, kus keemiaprofessor Carl Goebel avastas alkaloidi harmaliini või kus teine keemiaprofessor Carl Claus avastas ruteeniumi; sajandivahetusel, 1901. aastal aga sünteesis prof Ivan Kondakov esimese täissünteetilise kautšuki.

Samuti saate tuttavaks rahvusvahelise kuulsusega füüsikutega – Lenzi seaduse ja Joule-Lenzi seaduse formuleerija Heinrich Friedrich Emil Lenziga, galvonoplastilise tehnika (1838) avastaja Moritz Hermann Jacobiga jpt.

Kui olete alustanud õpinguid arstiteaduskonnas, siis saate varsti aru, et olete teinud tõeliselt õige valiku – arstiteaduskond oma kuulsate teadusmeestega on olnud läbi sajandite ülikooli teaduse lipulaev. Siin on töötanud prof Karl Friedrich Burdach, hemoglobiini kristalliseerumise olemuse avastaja, prof Hermann Adolf Alexander Schmidt – vere hüübimise fermentatiivse teooria avastaja, prof Friedrich Heinrich Bidder kirjeldas siin esimesena maomahla nõristust jne, jne.

Kirurg prof Zoege von Manteuffel võttis Tartus esimesena Venemaal tarvitusele kummikindad ja prof Johann Julius Friedrich Erdmann stetoskoobi.

Väljapaistvate meedikute rida võiks jätkuda tänapäevani. Palju teab muuseum rääkida kuulsatest loodusteadlastest Karl Ernst von Baerist, Friedrich Georg Wilhelm Struvest jpt. Kõike seda nähes ja kuuldes olete lummatud oma ülikooli kuulsast minevikust.

Muuseumi Morgensterni muusikasalongis kõlab sageli vanamuusika. MUUSEUMI ARHIIV

KAS EUROMUUSEUM ON TOLMUVABA?

Kõnekoosolek neljapäeval, 6. detsembril kell 10 TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis.

Avasõnad rektor Jaak Aaviksoolt. Ettekannetega esinevad Ela Martis, Argo Soon, Hannes Astok, Ken Kalling jt.

Paarkümmend aastat tagasi

Ülikooli ajaloo muuseum rajati 1976. aastal rektor prof Arnold Koobi käskkirja alusel. Tegevust alustati 1979. aastal. Kuna lähenemas oli ülikooli 350. aastapäev, oli muuseumi ekspositsiooni üks põhieesmärke näidata, et Tartu Ülikool on asutatud 1632. aastal, mitte aga kaks sajandit hiljem Vene tsaari poolt.

15. septembril 1982 avatigi Toomel kogu ülikooli ajalugu hõlmav ekspositsioon. Rektor Koop armastas külalistele ise ekspositsiooni tutvustada, eriti juhul kui külalisteks olid kõrged parteituusad või külalised ida poolt. Tema eriliseks tõmbenumbriks oli viia nad XVII sajandi ekspositsioonis oleva kaardi juurde, mis kujutas 1632. aasta Euroopa ülikoole. Kaardil oli näha, et Euroopa oli kaetud tiheda ülikoolide võrguga. Ka Baltimaades oli ülikoole – Vilniuse Ülikool ja muidugi Tartu Ülikool. Meist ida pool aga ei midagi, vaid suur tükk tühja maad... Rektori näol oli eriti rahulolev ilme.

Näitused, kontserdid

Muuseum mitte ainult ei kogu, säilita ja eksponeeri, vaid tema kui ülikooli muuseumi üks ülesandeid on ka õppetöö toetamine. Sellised näitused, nagu "Narkootikumid, tänan – ei!", "Miks mitte armastada neid mõlemaid" (lootearengust), "Minu sisemine ilu" (inimesest raku ja koe tasandil) on kindlasti abiks arstiteaduskonna tudengitele meditsiiniprobleemide lahtimõtestamisel.

Niisiis, tudengid, tulge meie näitustele! Uskuge, neist on teile abi, nende kaudu suhtleb ju muuseum ka teiega.

Kuid meil on teile pakkuda ka üht-teist hingele ja meelele. Kõrvuti kontserttegevusega valges saalis toimuvad kaks korda kuus laupäeviti Morgensterni muusikasalongi vanamuusika kontserdid.

Ajaloolises XIX sajandi interjööris, mugavates samettugitoolides, õhkõrnade helide saatel võib end hetkeks unustada ja kujutada olevat keegi kaugest minevikust.

Esmakursuslaste ühte pidulikumat sündmust – inauguratsiooni on mitu teaduskonda korraldanud just meie saalides. Viimasel aastal on tekkinud uus traditsioon – tudengiabielude sõlmimine muuseumis, s.o endise Tartu Toomkiriku müüride vahel.

6. detsembril tähistab muuseum oma 25. aastapäeva. See pole pikk aeg, kuid selle aja jooksul on meie fondi kogunenud üle 60 000 museaali, korraldatud üle 200 näituse, 17 ülikooli ajaloo konverentsi jne. Eriliselt rõõmustasid muuseumiperet sel aastal Toomkiriku varemetes alanud konserveerimistööd.

Jätkuvat töölusti kolleegidele ja avastamisrõõmu külastajaile!

Lastel on muuseumis huvitav

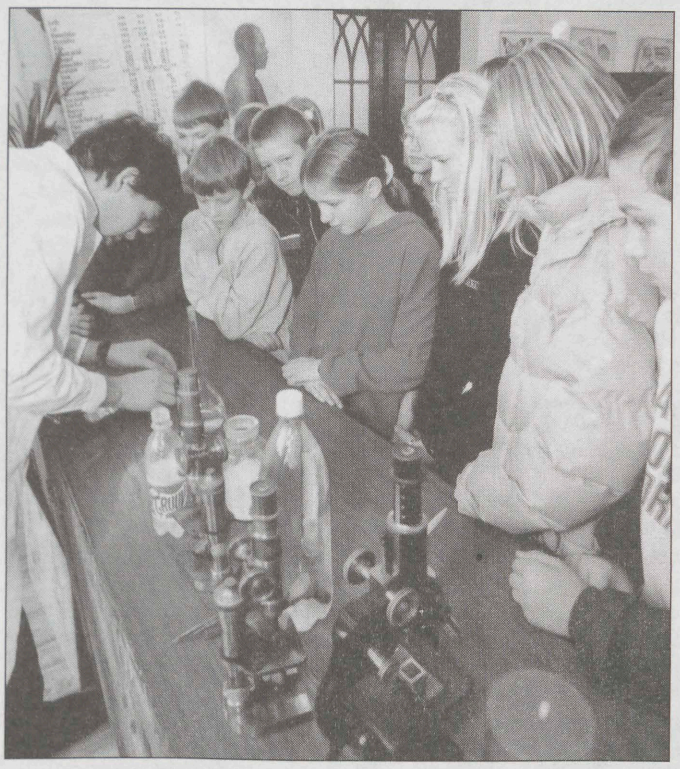
Renata Sõukand
TÜ Ajaloo Muuseumi
projektijuht

TÜ Ajaloo Muuseum on tuntud oma range akadeemilise stiili poolest, sest juba 25 aastat on siin teadusajalugu au sees peetud ja seda huvilistele kättesaadavaks tehtud.

Selline stiil näib välistavat kõik kergema. Siiski see nii ei ole, sest muuseumis on ajast aega olnud üritusi lastele.

Mida suudab üks tõsiteaduslik muuseum lastele pakkuda? Eelkõige rännakut minevikku, aegadesse, mil loodi Eesti vanim ülikool. Lapsed saavad tutvuda Academia Gustaviana õhkkonnaga, saavad teada, et tolleaegse ülikooli õppekeeleks oli ladina keel, et noorim õpilane oli 9aastane jne. Edasi minnakse aega, mil ülikool taasavati ja Tartu Ülikoolist kujunes baltisakslaste kultuurihäll. Samal ajal arenes ka täppis- ja humanitaarteadus, mille tase oli piisavalt kõrge, et kindlustada nii mõnelegi vilistlasele maailmakuulsus. Lõpuks jõutakse oma rännakutes viimase sajandi algusesse, mil alustas tööd emakeelne ülikool. See kõik ei ole vaid huvitav lugu, see loob pinnase, mis aitab tulevikus otsustada edasiõppimise plaane.

Muuseumi pedagoogiline töö ei ole piirdunud vaid püsiekspositsiooni tutvustamisega. Erinevatele vanusegruppidele on tehtud erinevaid üritusi. Üle Eesti on kuulsaks saanud meie keemiateatri tunnid. Viimati juhtus artikli autor pealt nägema, kuidas grupp keskkoolinoori (58), trepist alla sööstes teineteisele hõikasid: "Šeff, lahe, poleks sellist asja oodanud!" Hannes Hagu, keemiateatri läbiviija, kommenteeris: "Alguses ei suutnud nad kuidagi vaikseks jääda, pärast ei tahtnud jälle ära minna". Aeg-ajalt toimuvad ka optika- ja "termomeetri-uuringute" tunnid.

Hannes Hagu etendab lastele keemiateatrit. MUUSEUMI ARHIIV

Kuna TÜ ei keskendu ainult täppisteadustele, nii on muuseumgi püüdnud pakkuda ka midagi kaunite kunstide vallast: lapsed saavad koos muuseumi kunstniku Kärt Mikliga teha paberit nii, nagu seda sajandeid tagasi käsitsi tehti, voolida pappmassist kujusid ja joonistada läbi klaasi.

Muuseum on võtnud auasjaks tegelda ka ühiskondlike probleemidega. Eelmisel õppeaastal väljendus see kahes näituses: "Narkootikumid – tänan, ei", mille põhirõhk oli narkootikumide tarvitamise ennetamine ja mis kujunes linna populaarseimaks näituseks, ning "Miks mitte armastada neid mõlemaid", mis oli mõeldud abordivastase näitusena, kuid millest sai pigem lapse arengut ja sugudevahelisi suhteid kajastav programm.

Callendari aktinograaf

Toomas Pung
TÜ ajaloo muuseumi
museoloog

Muuseumi kogu täienes 1996. aastal ühe unikaalse mõõteriista, Callendari aktinograafiga (pildil).

Aparaati, mis koosneb aktinomeetrist ja elektrilisest registraatorist ehk isekirjutajast, kasutatakse päikesekiirguse registreerimiseks, selle töö põhineb kiirguse soojuslikul toimel.

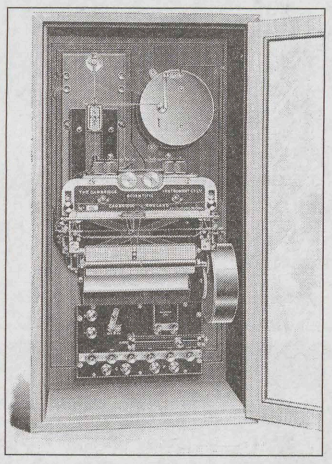
Callendari tüüpi elektriline isekirjutaja on konstrueeritud inglise professori Hugh Callendari patendi järgi (1897) firmas, mille asutas Charles Darwini noorem poeg, selleks et varustada Cambridge'i ülikooli laboreid teadusaparatuuriga.

Kuidas jõudis see aktinograaf Tartu ja milleks seda kasutati?

Selles on "süüdi" TÜ meteoroloogiaprofessor ja observatooriumi juhataja Boriss Sreznevski, kes organiseeris Tartus 1904. aastal esimesed aktinomeetrilised vaatlused. Algul kasutati selleks Venemaal valmistatud mõõteriistu, mis olid aga väga komplitseeritud ja ebatäpsed.

1909. aastal tellis ta Inglismaalt "ühe elektrilise isekirjutaja (prof Calenderi tüüpi)". Aparaat maksis koos saatekuludega 673 rbl, mis oli sel ajal väga suur summa. Selle eest oleks saanud osta 7 Zeissi firma mikroskoopi või 20 kg keemialabori klaasnõusid.

Aktinomeetrilisi mõõtmisi uue aparaadiga alustati alles 1911, kui see meteoroloogia observatooriumis üles seati.

Termoelektriline kiirgusvastuvõtja (aktinomeeter) asetses observatooriumi torni platvormil, sealt ulatus juhe vaatlusruumis paikneva registraatorini, mis koosnes Wheatstone'i sillast ja galvanomeetrist. Registreeriti päikese kiiratud soojushulka, mille ajaline käik kellamehhanismi abil pidevalt pööratava trumlil paiknevale diagrammlindile kirjutati. Mõõtetulemusi töödeldi planimeetriga ja arvutati summaarse kiirguse päevasummad, mõõtmistulemused avaldati observatooriumi aastaraamatus.

Callendari aktinograafi kasutati meteoroloogia observatooriumis summaarse kiirguse registreerimiseks 1911-1915. Ilmselt ei õigustanud kallis aparaat täielikult talle pandud lootusi. 1915. aasta septembris vaatlused katkestati.

Teist korda seati aktinograaf ilmajaamas üles aastal 1926.

Ka need mõõtmised jäid episoodiliseks, sest observatooriumile hangiti uus mõõteriist.

LÜHIDALT

Rikkalik teadusajaloo varamu

Muuseumi tegevusaja jooksul on fondidesse vastu võetud (seisuga 1. jaan 2001) 30 380 trükist, dokumenti ja õppevahendit, 11 246 fotot ja negatiivi, 599 klaasnegatiivi, 14 096 teadusriista või kultuuriloolist eset ning 576 kunstieset.

Kogutu kajastab nii ülikooli ajalugu kui ka teadusliku mõtlemise arengut ajas, seda, kuidas teadusriistade evolutsioon on mõjutanud teadustulemusi (mikroskoop, arvuti).

Üheks näiteks on suvel Vello Salo annetatud kirjutusmasin (IBM Selectric), mis on viimane, täiuseni arendatud kirjutusmasin (ladina, kreeka ja vene k tähestikuga, kokku 27 pähikut erinevate tähemärkidega), mida ta kasutas Alo Rauna USAs koostatud ja 1982 ilmunud "Eesti keele etümoloogilise teatmiku" trükki toimetamisel. See asitõend võtab kokku üle saja aasta kestnud kirjutusmasinate evolutsiooni.

Leili Kriis
peavarahoidja

Annetused Richard Ritsingu kogust

Käesoleval aastal täienes muuseumi arhiivkogu mitme 19. sajandi I poole laulu- ja noodiraamatu ning hilisemast perioodist pärinevate muusikaalaste, keeleteaduslike ning ilukirjanduslike teostega.

Vanimaks kogusse saabunud teoseks on Hupeli 1780 ilmunud "Ehstnische Sprachlehre für beide Hauptdialekte den revalschen und den doerptschen; nebst einem vollständigen Woerterbuch".

Kõigi nende trükiste omanikuks on olnud mitmekülgsete huvidega koorijuht ja helilooja Richard Ritsing, kelle poeg Alo Ritsing need koos käsikirjaliste materjalide, nootide, fotode ja erinevate kollektsioonidega muuseumile annetas.

Virge Lell
varahoidja

Uus fotonäitus

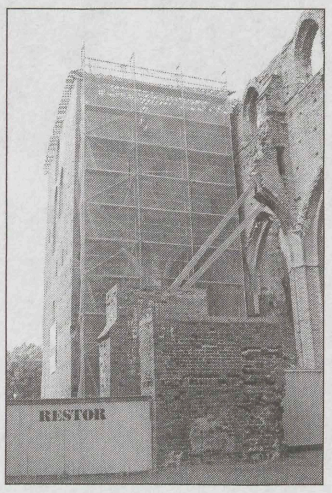
3. detsembrist kuu lõpuni on muuseumis võimalik tutvuda ühe tuntuima Austria fotograafi Erich Lessingi näitusega.

1956. aastal tegi ta koos režissöör W. Stoitzneriga origaalmaterjalidele toetudes Mozartist fotoseeria.

Lessingu looming on kantud huvist inimese, tema kunstiliste ja poliitiliste tõekspidamiste ning väljenduste vastu.

Ta on välja andnud rohkem kui 40 kunstiraamatut, milles tutvustab erinevate maade, rahvaste, tavade, uskumuste jne. ajalugu.

Mare Viiralt
näituste koordinaator

ÕNNITLEME

Prof Irina Külmoja 55

28. novembril tähistas oma 55. sünnipäeva Tartu Ülikooli vene ja slaavi filoloogia osakonna vene keele õppetooli professor Irina Külmoja.

Professor Külmoja töötab vene keele õppetoolis 1979. aastast. 1986. aastal kaitses ta kandidaadiväitekirja NSVL TA keeleteaduse instituudi Leningradi osakonnas, alates 1993. aastast juhatab edukalt TÜ vene keele õppetooli.

Irina Külmoja asus õppetooli etteotsa raskel üleminekuajal, kui olid käimas suured muudatused nii riigis tervikuna kui ka ülikoolis (kõrghariduse reform). Ta on teinud palju selleks, et säilitada õppetooli õppe- ja teaduslik potentsiaal ning sõbralik üksteisemõistmise ja toetamise õhkkond. Viimastel aastatel on tema aktiivsel kaasabil jõudu kogunud rahvusvaheliste teaduskonverentside ja -seminaride traditsioon. Ilmuvad publikatsioonid: viimase kolme aasta jooksul on avaldatud 5 kogumikku, milles peegeldub õppetooli õppejõudude ja doktorantide teaduslik tegevus.

Professor Irina Külmoja teaduslik huvi on suunatud eelkõige funktsionaalsele grammatikale, aga ka vene ja eesti keele kontrastiivgrammatikale. Uurimuste tulemused kajastuvad rohkem kui 40 publikatsioonis, mis on ilmunud Venemaal, Inglismaal, Rootsis, Ungaris, Balti riikides ja mujal. Lisaks õppetooli juhatamisele ja teadustööle on ta kaasatud rahvusvahelistesse teadusprojektidesse. Kolme aasta jooksul juhatas ta õppetooli kõrval ka vene ja slaavi filoloogia osakonda.

Soovime juubilarile uusi loomingulisi saavutusi, õnne ja tervist!

Kolleegid vene ja slaavi filoloogia osakonnast

50

Reet Sool,
dotsent – 1. detsember

60

Malle Mättas,
farmatseut – 5. detsember

Valve Mähar,
fondihooldaja – 6. detsember

70

Helju Sarapuu,
valvur – 3. detember

EESTI ÜLIKOOLI 82. AASTAPÄEV

Reede, 30. november
kell 15
TÜ Sihtasutuse stipendiumide üleandmine ülikooli kunstimuuseumis
kell 17
Eesti ülikooli aastapäeva tähistamine Pärnu kolledžis. Tõrvikrongkäik
kell 19
TÜ kooride kontsert aulas. Tasuta

Laupäev, 1. detsember
kell 10.30
TÜ Vilistlaskogu aastakoosolek ph auditooriumis 102
kell 12
Eesti ülikooli 82. aastapäeva aktus aulas
Akadeemiline loeng. Doktorite, audoktorite ja auliikme promoveerimine
kell 17
Ülikooli tõrvikrongkäik
kell 19.15
Aastapäevaball Vanemuise Kontserdimajas

Pühapäev, 2. detsember
kell 11.15
Eesti ülikooli 82. aastapäeva jumalateenistus ajaloo muuseumi valges saalis

Teisipäev, 4. detsember
kell 16
Aastapäeva tähistamine Narva kolledžis. Kolledži lipu pühitsemine

Reede, 7. detsember
kell 13
TÜ Tallinna päev Rahvusraamatukogus

PricewaterhouseCoopers kutsub Sind

ettevõtte rahanduse olümpiaadile

8. detsembril TTÜ majandusteaduskonnas aud 322 kl 11-15.

Auhinnad:
I koht 10 000 kr, II 6 000 kr, III 3 000 kr, IV 1 000 kr.

4 tunniga tuleb lahendada Corporate Finance ülesandeid (eesti ja ingl k), mille on koostanud õppejõud erinevatest Eesti ülikoolidest. Ülesandeid kontrollivad ja hindavad Enn Listra ja Katrin Rahu TTÜst ning Andreas Veispak PwC finantskonsultatsioonide ja investeerimispanganduse osakonnast.

Registreerimine:
PwC portaalis www.pwc.ee. Osa võtta võib iga tudeng, kes on omandamas kõrgharidust olenemata valitud õppevormist. Osavõtt on tasuta. Registreeruda saab kuni 7. detsembrini.

Lisainfo:
www.pwc.ee või sander@mtk.ut.ee, Peep.Sillandi@ebs.ee, elistra@tv.ttu.ee, monika@ciue.edu.ee.

Maaleht

Kolmapäeval, 5. detsembril kell 12 tutvustatakse Mattieseni Raamatuäris (Vallikraavi 4) kahte Maalehe Raamatult ilmunud uudisteost: Aili Paju ja Lembit Kuhlbergi "Ravimtaimede oskussõnastiku" ja Rein Kuresoo "Loodus on lähedal". Autorid jagavad lahkelt autogramme.

Kõik huvilised on oodatud!

Ülikooli ball jazzi ja sigarettidega

Ester Vaitmaa

Tänavune ülikooli ball viib külastajaid tagasi esimese Eesti Vabariigi aega, mil sõjajärgset vabanemist rõhutasid jazz ja sigaretid.

20ndate ja 30ndate olustikku luuakse ka vastava muusikaprogrammiga, mida esitab Peeter Sauli juhatusel balliorkester.

Ballikülalisi kutsutakse üles riietuma vastavalt nende kümnendite meeleolu ja moodi meeles pidades.

"Mulle meeldib tohutult see aeg, mis stiilis pidu on," ütles farmaatsiatudeng Liina Eilo, kellel on sel aastal plaanis koos kaaslasega ballile minna. "Kleit on mul tavaline, kuid kindad ja boa lähevad stiiliga kokku. Ja vesilokid teen ma ka kindlasti."

Balli kommunikatsioonijuhi Mario Pulveri sõnul tasub ballile tulla kasvõi sellepärast, et tegemist on tõeliselt ilusa üritusega. "Ülikooli sünnipäev on meie kõigi sünnipäev. See on võimalus kokku tulla ja konjakiklaasi taga maailmaasju arutada."

Ballil saab peale traditsioonilise "Gaudeamuse" kuulata Modern Foxi koos Airi Allvee ja Mart Sanderiga, katkendeid menumuusikalidest ning eestiaegseid tudengilaule; Vanemuise balletitrupp esitab Moulin Rouge`i stiilis kabareekava.

Ülikooli balliga tähistakse emakeelse ülikooli loomist aastal 1919.

Pileteid saab osta Vanemuise Kontserdimajast ja üliõpilasesindusest, tudengile maksab pilet 135, mittetudengile 185 kr.

VÕÕRKEELSETE JA VÄLISMAALASTELE SUUNATUD AINEKURSUSTE KONKURSS

TÜ kuulutab välja võõrkeelsete ja välismaalastele suunatud ainekursuste konkursi 2002/2003. õppeaastaks (k.a suvi 2003).

Magistritasemel õpetatavate uute võõrkeelsete kursuste moodulid (8 või 16 AP).

Bakalaureusetasemel õpetatavad uued võõrkeelsed ainekursused (2-4AP).

Osalemiseks nõutavad materjalid:

- õppeaine või mooduli lühitutvustus maksimaalselt 2 lk, sh aine nimetus, maht ainepunktides, õppeaste, õppevorm (statsionaarne, suvekool, distantsõpe), toimumise aeg, sihtgrupp, õpetamise keel, õppejõud ning annotatsioon, auditoorse töö ajakava, loenguteseminaride ja praktiliste tööde teemade ning kohustusliku ja soovitava kirjanduse loetelu, iseseisva töö osakaal, teadmiste kontrollivorm(id) (eksam või arvestus, suuline või kirjalik, kontrolltööd, referaadid jm), ekskursioonid-praktikad ning eksamile pääsemise tingimused;
- orienteeruv kursuse või mooduli eelarve — autori(te) ettevalmistav töö kursuse või mooduli käivitamiseks ning töötasud kursuse või mooduli esmakordsel esitusel;
- loengukonspekti lühikokkuvõte — sisuline ülevaade koos viidetega erialakirjandusele. (Ühe kursuse kohta loengukonspekti lühikokkuvõte 3 lk ja kirjanduse loetelu 1 lk, mooduli puhul iga kursuse kohta vastavalt lühikokkuvõte 3 lk ja kirjanduse loetelu 1 lk);
- projekti autor(id) ja kontaktandmed.

Nõutavad materjalid vastavas võõrkeeles esitada välisüliõpilastalitusse (ph 104) paberil 11. veebruariks.

TÜ finantseerib parimate kursuste või moodulite ettevalmistamist ning töötajõukulu kursuse või mooduli esmakordsel esitusel. Finantseeritakse struktuuriüksust, kuhu kuulub kursust või moodulit õpetav õppejõud.

75% sihtfinantseeringust eraldatakse struktuuriüksusele kursuse või mooduli käivitamiseks pärast valiku ja finantseerimisotsuse tegemist. 25% projekti eelarverahast laekub pärast struktuuriüksuse juhi koostatava õppetöö aruande esitamist õppeprorektorile. Aruande esitamiseks on aega üks kuu mooduli või kursuse esmakordsest esitusest arvates.

Parimate projektide finantseerimise otsus teatatakse 22. veebruaril ajalehes UT ja utsiselistis. Info: Kai Treier, kaitr@ut.ee, 375 150.

ACTA DIURNA

3. detsembril kell 12.15 peab Lossi 3-406 külalislektor Soili-Maria Olli (Umea Ülikool) loengu "Demonology in Early Modern Sweden". Info TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetoolist tel 375 304.

4. detsembril sõidavad TÜ Ida-Viru vilistlased Narva, et osaleda Narva kolledži lipu pühitsemisel ja aktusel. Info: Maire Merioja, TÜ esindaja Ida-Virumaal, tel 033 21 217.

KAITSMISED

4. detsembril toimub ajaloo osakonnas Lossi 3-426 kaks magistritöö kaitsmist:
kell 14.15 Andres Seene "Kas illusioonidiplomaatia? EV neutraliteedipoliitika 1918-1940". Juhendaja: dots Eero Medijainen. Oponendid: prof Kaido Jaanson, lektor Toomas Anepaio;
kell 16.15 Katrin Roosileht "Vaeslastekohtud Eestis. Arhiivinduslik aspekt". Juhendaja: prof Aadu Must. Oponent: dots Marju Luts. Info: Ludmilla Meiel, tel 375 651.

7. detsembril kell 16.15 kaitseb ülikooli nõukogu saalis Tiina Kala doktoritööd "Euroopa kirjakultuur hiliskeskaegsetes õppetekstides. Tallinna dominiiklase David Sliperi taskuraamat". Juhendaja: prof Jüri Kivimäe. Oponendid: prof Anne Lill, prof Enn Tarvel. Info: Ludmilla Meiel, tel 375 651.

10. detsembril kell 14.15 toimub Ülikooli 17 skandinavistika raamatukogus (3. korrus) magistritööde kaitsmine:
Ellen Oll "Karen Blixeni jutustustekogumik Seven Gothic Tales baroki ja neobarocki valguses". Juhendaja prof Jüri Talvet. Oponent lektor Leena Kurvet-Käosaar (MA);
Ülle Külv "Kohaliku omavalitsuse sõnavara". Juhendaja lektor Mari-Ann Palm (MA). Oponent dots Anne Arold (PhD). Info: Milvi Kaber, tel 375 228.

11. detsembril kell 14.15 kaitseb ph 228 eesti ja võrdleva rahvaluule alal magistritööd Mari-Ann Remmel "Eesti kohapärimus folkloristliku uurimisainena". Juhendaja: filol-dr Mall Hiiemäe. Oponent: prof Ülo Valk. Info: Hille Roots, tel 375 223.

LOENGUD

Kolmapäeval, 5. detsembril kell 18 on Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuse *jututarõ* külaliseks etnograaf Mare Piho, kes räägib teemal "Visuaalantropoloogiast Lõuna-Eesti kontekstis". Info: Triin Iva, tel 375 422.

TEATED

Tartu Ülikooli Raamatupood teatab – 4. detsembril kell 13.30 Terri Pratchetti autogrammitund.

5. detsembril kell 11 toimub ülikooli nõukogu saalis teabetalituse infotund "Ülikooli eelarvest". Räägivad rektor Jaak Aaviksoo ja finanstdirektor Taimo Saan. Info: Leane Morits, tel 375 683.

Soome Vabariigi 84. aastapäeva tähistamine Tartus 5. detsembril:
11.30 – väljasõit Vanemuise ülemisest parklast Pilkale, kus pannakse pärg soomepoiste mälestusristile;
13.30 – iseseisvuspäeva jumalateenistus Ingeri Maja saalis (Veski 35);
16 – aktus TÜ Ajaloo Muuseumi valges saalis. Peokõne Tampere linna kultuuriosakonna juhatajalt Lassi Saressalolt.

TURIST reisibüroo

Konverentsiteenused E-TURIST Reisibüroost, Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee.

VANADE FOTODE JA SLAIDIDE TAASTAMINE

Mehhaaniliste vigastuste, aukude, plekkide ja kriimustuste eemaldamine. Tuhmunud värvide taastamine – digitaalne fototöötlus. Fotode kirjutamine CD-ROMile.

Jaak Nilson, tel 050 26 327.

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasulis-te teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

7. detsember 2001

NR. 39 (2076)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU
SUNDEKSEMPLAR

Eesti TA parimate üliõpilastööde konkurss

4. detsembril selgusid Eesti Teaduste Akadeemia üliõpilastööde konkursi võitjad.

TÜst olid I auhinna (4000 kr) saajate hulgas Kersti Lust (magistritöö "Talurahva maakasutus Saaremaa kroonuvaldustes aastatel 1841-1919" , juh prof Tiit Rosenberg) ja Kai Pata (magistritöö "Õpikeskkonna CVW (Collaborative Virtual Workplace) rakendamine õpilaste keskkonnaalaste otsuste tegemise oskuse arendamisel", ingl k, juh dots Tago Sarapuu);

II auhinna (3000 kr) pälvinute seas olid TÜst Artur Jõgi (magistritöö "Enüünsete ühendite süntees ja reaktsioonid MEDA/EDA superaluselistes keskkondades", juh dots Uno Mäeorg), Valeri Koort (bakalaureusetöö "Simulatsiooni- ja puumeetoditest Euroopa tüüpi optsioonide hindade arvutamisel" (juh van-teadur Raul Kangro), Silja Kuusk (magistritöö "Pärmi *saccharomyces cerevisiae* mitokondriaalne helikaas Hmi1" (juh prof Juhan Sedman), Annela Laaneots (bakalaureusetöö "Maaelu ja maainimesed Eesti päevalehtedes 1997 ja 2000", juh prof Peeter Vihalemm), Liina Paales (magistritöö "Eesti kurdipärimuse piirjooni maailma kurdipärimuse ja rahvaluuleteooria taustal", juh dots Tiiu Jaago) ja Erki Russow (magistritöö "Importkeraamika Lääne-Eestis *ca* 1225-1650", juh lektor Ain Mäesalu) ning Karolinska Instituudist TÜ vilistlane Ülle Voog (litsensiaadiväitekiri "Alalõualiigese haaratus reumatoidartriidi poolt peatähelepanu pööramisega tuumor nekroosi faktor a-le ja serotoniinile", ingl k, juh TÜ prof Edvitar Leibur ja prof Sigvard Kopp Karolinska Instituudist).

Eesti ülikooli 82. aastapäeva aktusel promoveeriti neli värsket audoktorit ja üks auliige. Fotol vasakult auliige Henning Kramer, audoktorid Horst Todt, Wolf-Rüdiger Walburg, Torkel Wadström ja Urban Pontén. JAAK NILSON

Esindus jagas projektidele 39 910 krooni

Üliõpilasesindus toetab järgmisi projektikonkursil osalenud ettevõtmisi:

Tartu Ülikooli meistrivõistlused saalijalgpallis 2002, Tartu Winter 2002 (rahvusvaheline väitlusturniir), uuring "Koolilapse koolimure", multimeedia ülikoolidevahelises koostöös (videokonverentside korraldamine), Eesti Hambaarstiüliõpilaste Liidu kevadseminar 2002, "Avalikud suhted – juhtimise vahend" (seminaripäev majanduse ja avalike halduse tudengitele avaliku suhete tutvustamiseks), Tartu Ülikool Fauna (üliõpilaste jalgpalliklubi), ERASMUS Farewell Party (välisüliõpilaste lahkumisüritus korraldamine), jalgpalliklubi Tajak (harrastajate jalgpall), Lahendus.net (internetipõhine nõustamine).

Info: Silver Meikar, tel 052 780 89, silverm@ut.ee.

Tartu Tudengimiss 2001 on infotehnoloogia üliõpilane Kairi Kass (pildil); I printsess Veronika Garifulina (farmaatsia) ja II printsess Olga Peresild (eesti fil). Kairi Kass ütles, et ta on ülikooli esindanud sportlasena ja valmis ka missikohustusi täitma. VARJE SOOTAK

Keskkonnaspetsialistina tuleb hoolt kanda nii sisemise kui välimise keskkonna eest, nendivad sõnajalale viidates Gea Kiidjärv ja Merit Kindsigo. VARJE SOOTAK

Türi kolledžis on sisukad uurimused

Varje Sootak

Eesti ülikooli aastapäeva aktusel Türi kolledžis märgiti stipendiumitega 8 uurimustööd, millest enamik ei jää sugugi riiulile tolmu koguma.

Keskkonnainvesteeringute Keskus andis kolledži uues majas esimest korda toimunud aktusel sisukate keskkonnaalaste uurimistööde koostamise ja eduka kaitsmise eest 2001. aastal koostatud lõputööde eest stipendiumi Kairi Niidule, Olav Ojalale, Henn Pärnametsale ja Reelika Tammaile ja kahele keskkonnaprojektile. Kursusetööde eest said stipendiumi Merit Kindsigo, kes uuris tuuleenergiat Saare maakonnas, ja Kea Kiidjärv ohtlike jäätmete probleemi uurimise eest Jõgevamaal.

Kodukohateemad

Nii Merit Kindsigo kui Kea Kiidjärv tegid kursusetöö oma kodukoha teemadel. "Teema muutus mulle huvitavaks ja tahan seda diplomitöös edasi uurida," ütles Kea. "Pealegi on jäätmekäitluses veel nii palju teha vaja. Juba ainuüksi ohtlike jäätmete olemasolu ja kogumise teavitamine on puudulik. Probleem on keeruline, sest omavalitsustel on vähe nii raha kui spetsialiste." Kea sõnul puudub ettevõtetel oma ohtlikest jäätmetest tavaliselt ülevaade, ka statistikaaruanded polevat tõsiseltvõetavad. "Töö käigus tekkiski probleem, et pole usutavaid andmeid. Aasta lõpus võetakse vastu uus jäätmearuande vorm, mis peaks parandama andmete kogumise süsteemi."

Et ettevõtted oma ohtlikke jäätmeid eraisiku nime all kogumispunkti viivad, muudab ebausutavaks ka majapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogused. "Esinemine eraisiku nime all on aga põhjustatud sellest, et ettevõtted, kes peavad ise kandma kulud oma tootmisprotsessis tekkivate ohtlike jäätmete käitlemise eest, hoiavad sel moel raha kokku – kogumispunkti haldamise kulud kannab kohalik omavalitsus," selgitas Kea.

Kõige rohkem on Keal heameel selle üle, et tema tehtud uurimus ei jäänud kuhugi riiulile seisma, vaid et läks keskkonnateenistuse kasutusse.

"Eesti ühes tuulisemas piirkonnas Saaremaal on praegu ainult üks tuulegeneraator Sõrve saarel ja seegi pole veel tööle hakanud," rääkis Merit Kindsigo. Oma uurimuses tegi Merit kindlaks, et põlevkivielektri hinnatõusu pärast võiks Saaremaal tuuleenergiat juurutada, pealegi on see taastuv energia. "Generaatoreid püstitada soovijaid on palju, enamasti välisfirmad või nende tütarfirmad Eestis. Probleemiks on vanad deformeerunud elektriliinid, uute ehitamist ei taha keegi finantseerida." Diplomitöös kavatseb Merit uurida perspektiivseid alternatiivenergeetika võimalusi Saare maakonnas.

Keskkonnaspetsialistidel on tulevikku

Stipendiumid andis aktusel kätte TÜ vilistlane, Järvamaa keskkonnateenistuse juhataja Allan Piik. Kolledži lõpetanud Türi linnavalitsuse keskkonnaspetsialist Arne Pindmaa pani aga rebastele pähe teklid. UT küsimusele, kuidas õpitud pagasiga erialasel tööl hakkama saab, vastas Pindmaa, et enamik kolledži lõpetanud koolikaaslasi on oma koha leidnud riigiametites ja eraettevõtetes. "See on märk sellest, et oleme tööturul konkurentsivõimelised. Väga tähtis omadus on kiire kohanemisvõime töökeskkonnas, osaleda tööalastes koolitustes, teadmatus ja infopuudus vähendavad töökvaliteeti. Türi linnavalitsuses keskkonnaspetsialistina töötades arvan, et olen lühikese ajaga suutnud mõndagi ära teha."

"Oma töövaldkonna küsimusi pole küll alati võimalik võrrelda teoreetilise algbaasiga, kindlasti annab aga hea tulemuse mõlema poole, nii teoreetilise kui praktilise osa käsitlemine kolledžis," selgitas Pindmaa.

Ta rääkis, et on püüdnud viimasel ajal leida rohkem kontakti kolledži tudengitega, mis tundub talle ka vilja kandma hakkavat. "Eesmärk on anda üliõpilastele võimalus avaldada oma mõtteid ning kavandada mõningaid aktsioone Türi linnas."

Türi kolledži on lõpetanud kaks keskkonnateaduse eriala lendu, kellest 10 on ülikooli magistrantuuri jõudnud. Kolledži regionaalpoliitilist tähtsust, ülikooli olemasolu Eesti keskel toonitasid aktusel nii linna- kui maakonnajuhid. Linnapea Toomas Laimets märkis, et ülikool tugevdab väikest Türi linna ja linn omakorda kolledžit.

KESKKONNAINVESTEERINGUTE KESKUSE STIPENDIUMID

Kairi Niit – "Kaarma valla jäätmekäitlusest"
Olav Ojala – "Aktiivmudatehnoloogial põhinevate reoveepuhastite aeratsioonisüsteemid"
Henn Pärnamets – "Muutused Räpina poldril ning ettepanekud ala edaspidiseks kasutamiseks"
Reelika Tammai – "Jäätmekäitlusealasest statistikast, selle usaldusväärsusest ja vajalikkusest"
Merit Kindsigo – "Tuuleenergiast Saare maakonnas"
Kea Kiidjärv – "Ohtlike jäätmete kogumisvõrgustik ja ettevõtetes tekkivad ohtlikud jäätmed Jõgevamaal"
Projekt – "Türi linna kõrghaljastusest" (koostajad: Aire Martis, Brigita Pakosta, Maarika Sillaste)
Projekt – "Kaitset vajavatest aladest ja üksikobjektidest Kaunispe külas Saaremaal" (koostajad: Merit Kindsigo, Triin Korb, Tiina Orav, Kelly Postak)

TÄNA LEHES

Intervjuu
TÜ audoktor prof Horst Todt propageerib kriitilist mõtlemist
LK 3

Aastakiri Interlitteraria
LK 3

Prof Jaak Kangilaski kutsub ajalooõpikuid kirjutama
LK 2

UUDISED

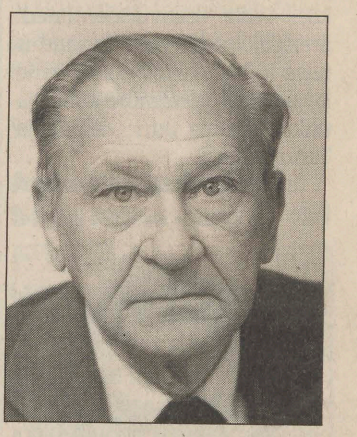
Täna Tartu Ülikooli päev Tallinnas

Täna kell 13 avatakse Rahvusraamatukogu konverentsisaalis Tartu Ülikooli päev. Kuulutatakse välja ülikooli ja Tallinna Linnavalitsuse ühise esseekonkursi võitjad ning päevakohase ettekandega esineb abilinnapea Liisa Pakosta.

Kell 14 algab kõrgharidusreformi tutvustav seminar "Kõrgharidusreform ja tuleviku tööturg" tööandjate esindajatele.

Kogu päev on raamatukogu fuajees avatud teaduskondade, kolledžite, avatud ülikooli jt infolauad. Üliõpilasteater esitab katkendeid uuest lavastusest.

Õhtul on VAT Teatri saalis Tartu Üliõpilasteatri etendus "How Do You Voodoo?".

Prof Kaljo Villako raamatu esitlus

Täna kell kl 18 esitlevad Tartu Ülikooli Kirjastus ja Eesti Kirjanduse Selts Tartu Kirjanduse Majas (Vanemuise 19) prof Kaljo Villako (1919-2001, pildil) memuaaride "AjaränNak" II osa ning mälestavad autorit.

Oodatud on kõik professori kolleegid, õpilased ja sõbrad.

Info: Katrin Raid, kati@kirjandus.ee, tel 050 39 509.

Pärnu Kolledži auhinnatööd

Pärnu Maavalitsus andis kolledži neljale parimale üliõpilastööle eesti ülikooli aastapäeval stipendiumid: Gea Pentson "Ettevõtte analüüs aktsiaseltsis Pärnu Vesi", Maris Uttendorf "Aktsiaseltsi Tarvis konkurentsivõime analüüs", Külli Sorin "Rahvusvahelisele turule sisenemine", Ave Miilits "AS Rannila Profiili finantsanalüüs".

UUDISED

EUSA uus juhatus

Amsterdamis toimunud Euroopa Üliõpilasspordiliidu (EUSA) üldkoosolekul uue juhatuse valimisel esindas Eestit Akadeemilise Spordiliidu arendusjuht Tiina Beljaeva.

Euroopa üliõpilassporti koordineeriva ja Euroopa üliõpilaste meistrivõistlusi korraldava liidu juhina jätkab Enno Harms (Saksamaa).

EUSA ühendab praegu 34 rahvuslikku üliõpilasspordiliitu. Beljaeva sõnul on Eesti üks EUSA asutajaliige 1999. aastal.

"Uus juhatus otsustas Eesti Akadeemilise Spordiliidu ettepanekul oma järgmise koosoleku korraldada kevadel Eestis 17.-19. maini toimuvate Tartu Üliõpilasmängude ajal," ütles Beljaeva.

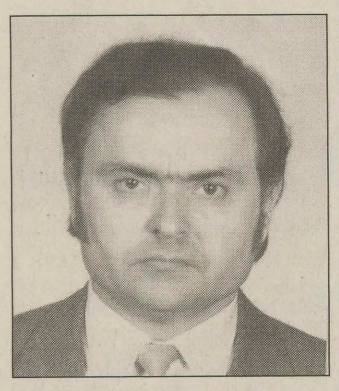
Vene kirjanduse professoriks Ljubov Kisseljova

TÜ nõukogu valis vene kirjanduse professoriks 52 poolthäälega tagasi Ljubov Kisseljova.

Kisseljova lõpetas TÜ *cum laude* 1972 ja kaitses filoloogiakandidaadi kraadi 1982. 1970. aastast on ta töötanud TÜs erinevatel ametikohtadel, 1992. aastast vene kirjanduse professorina.

Kisseljova peamised uurimisvaldkonnad on 18.-19. sajandi esimese poole vene kirjanduse ja kultuuri ajalugu ja semiootika, vene rahvusidentiteedi arengujooned, vene kirjandus teise kultuuri kontekstis, vene kirjanduse õpetamine koolis ja ülikoolis ning Juri Lotman ja Tartu Ülikool.

Ta on Lotmani Fondi asutajaliige.

Slaavi filoloogia professoriks sai Aleksandr Dulitšenko

TÜ nõukogu valis slaavi filoloogia professoriks 53 poolthäälega tagasi Aleksandr Dulitšenko.

Dulitšenko lõpetas Ašhabadi ülikooli 1966 ja kaitses doktorikraadi 1981. TÜs töötab ta 1976. aastast, 1985. aastast professorina.

Dulitšenko uurimisalaks on slaavi filoloogia ja üldkeeleteadus, peamised uurimisvaldkonnad tänapäeva slaavi keeled ja nende ajalugu, slaavi mikrokeeled, slaavi keelte tüpoloogia ja võrdlev grammatika, slavistika ajalugu, etnolingvistika jm.

Dulitšenko on Eesti Slavistide Rahvuskomitee president.

Professor Jaak Kangilaski märkis aulaloengus, et ülikooli ajaloolastel pole mitte ainult õigus, vaid ka kohustus ajalooõpikuid kirjutada. JAAK NILSON

Ajaloo objektiivsus

Prof Jaak Kangilaski akadeemiline loeng ülikooli aastapäeva aktusel

19. sajandil valitsenud tunnetuslik ja sotsiaalne optimism, eriti positivistlik filosoofia, innustasid ajaloolasi. Nende hulgas kujunes populaarseks L. von Ranke soovitus, et ajaloolased ei pea hindama minevikku ega seda tuleviku õppevahendina kasutada püüdma, vaid ainult näitama *wie es eigentlich gewesen*. Selle nõude täitmine oli raske, kuid seda enam austust vääriv siis, kui võõrvõim nõudis meie ajaloolastelt oma ideoloogia toestamist.

Vaidlused ajalooteaduse üle

20. sajand, eriti selle viimane kolmandik on aga sünnitanud Läänemaailmas ägedaid vaidlusi mitte ainult ajalooteaduse, vaid igasuguse teadusliku tunnetuse võimaluste ja piiride üle. Naiivne induktivism pole tõsiselt võetav, seega ajalooteaduses lootus, et faktid või allikad kõneleksid ise enda eest. Ilmne on, et kõik minevikus toimunud sündmused pole faktideks ajaloolasele, vaid ta peab otsustama, millised on nn ajaloolised faktid. Asi oleks lihtne, kui teaksime ühiskonna seaduspärasusi, mis annaksid mitte ainult kriteeriumi olulise ja juhusliku eristamiseks, vaid ka võimaluse tulevikku prognoosida. 19. sajandil oli Hegel loonud suurejoonelise ajaloofilosoofia, mis jagas mitte ainult sündmused, vaid ka rahvad "ajaloolisteks" ja "mitteajaloolisteks". Selle najal loodud teoorias oli Marx lootnud, et tema kirjeldatud ühiskonna arengu seadused toimivad "raudse paratamatusega". Neisse pole muidugi mitte kõik ajaloolased uskunud, eriti pärast seda, kui 20. sajandi lõpu poliitilised murrangud purustasid mitte ainult marksistide, vaid ka sovetoloogide tulevikuennustused. Seetõttu on tugevnenud vaated käsitleda ühiskonda pigem kaootilise protsessina, või siis tasakaalustatud tingimustes toimuvate ja deterministlikult seletatavate liikumiste ja suhteliste määramatusseisundite vaheldumisena. Rõhutatakse (G. H. von Wright, J. Lotman), et inimeste valikud lisavad määramatust ja murrangulistel aegadel on neil otsustav osa. Kord tehtud valik suleb teised arenguteed, mis võisid olla võrdselt tõenäolised ja uues olukorras võib tekkida illusioon, et toimunu oli paratamatu. Tegelikult oli ka minevikus tulevik alati avatud.

Juba 1945. aastal näitas K. Popper, et pole mõtet loota ja oodata, et keegi avastab ühiskonna liikumise seadused, nagu kunagi Newton tegi seda füüsiliste kehade kohta. Suundumused pole seadused ja tõlgendused pole teooriad. Ajalugu peab olema selektiivne ja tuleb kirjutada ajalugu, mis meid huvitab. Sellist mõttekäiku on mõnikord peetud ukse avamiseks relativismile ja objektiivsuse hülgamisele. Samas suunas on veel jõulisemalt mõjunud 20. sajandi viimasel kolmandikul ühiskonda, aga mõnede arvates ka loodust uurivates teadustes toimunud nn lingvistiline pööre, mis on rõhutanud inimteadvuse keele- ja kultuurisõltuvust. Ajaloolane võib oluliste ja ebaoluliste faktide eristamiseks kasutada nn tervet mõistust, kuid see on kultuurirelatiivne. Radikaalsed postmodernistid on sellest järeldanud teadusliku ja näiteks ilukirjandusliku teksti eristamatust. Midagi polevat väljaspool tekste. Ka mitmed ajaloolased näivad kalduvat samas suunas, näiteks kirjutab briti ajaloolane A. Munslow (1997): "Minevikku ei tooda nähtavale ega leita. Selle loob ja seda esitab ajaloolane oma tekstina. Mõte, et tõde leidub allikates, on 19. sajandi modernistide kujutlus ja sellel pole kohta tänapäevases ajalookirjutuses".

Arvan siiski, et selliste järeldustega ei pea nõustuma ning et ajalooteadusel on võimalik edasi purjetada *Scylla* (naiivne induktivism või dogmaatiline usk "objektiivsetesse ajalooseadustesse") ja *Charybdise* (ajalootekstide suvalisus ja tunnetuslik võrdväärsus) vahelt.

Objektiivse tõe võimalusest

Tunnetuse kultuurirelatiivsus võib tähendada küll absoluutse tõe saavutamatust, kuid ei välista objektiivse tõe võimalust. Vaatepunkti selektiivsus ei tähenda, et võime väänata fakte ja eirata neid, mis meie rekonstruktsioonikatsega ei sobi. Tähtis on, et uurija teadvustaks nii endale kui lugejale mitte ainult oma vaatepunkti ja probleemi, vaid ka oma kultuurirelatiivsuse. Ainult niivõrd, kuivõrd seda tunnustame, saame selle mõju kontrollida. Uurimistulemuste tõesust kindlustab tõlgenduste vaba konkurents, demokraatlik teadusavalikkus. Ajaloolase allikad on tema töö hindajate käsutuses. Selliselt on saavutatav objektiivne tõde valitud vaatepunkti või esitatud küsimuse piirides.

Valitud vaatepunktist tõe saavutamise võimalikkust tunnustades jäävad aga subjektiivseteks vaatepunkti valiku kriteeriumid. Nii arvas ka K. Popper. Temaga sarnaselt arutleb briti ajaloolane K. Jenkins (1995), kelle arvates ajaloolased annavad ajaloosündmustele tähenduse ning muudavad selle nõnda huvi- ja uurimisobjektiks omaenda moraalsete, poliitiliste ja esteetiliste vaadete mõjul. Näiteks Waterloo lahingu kirjeldus võib küll olla kõigile vastuvõetav ja üheselt tõene, kuid selle tähendus erinev. Seda näib kinnitavat hiljutine Euroopa ajaloolaste seminar, kus ajaloolastel paluti nimetada oma riigi ajaloo kõige olulisem sündmus ning võrreldi, kas üldse või kuidas see sisaldub teiste rahvaste ajalugudes.

Kohustus kirjutada ajalooõpikuid

Vaatepunktide pluralism on reaalsus mitte ainult riikide vahel, vaid ka nende sees ning see ei ole ajalooteaduse nõrkus. Muidugi tuleb arvestada vaatepunktide ja nendest lähtuvate ajalookirjutuste suurt ühisosa, mis tuleneb vähemalt Euroopas domineerivatest sarnastest väärtustest, kuid erinevad ajalootõlgendused rikastavad inimkonna kultuuri ja aitavad mõista erinevaid valikuid. Teadvustatud vaatepunktide paljusus võimaldab mitte ainult Euroopa ulatuses, vaid ka ülemaailmselt kultuuride dialoogi ja vastastikust mõistmist. Sellest tulenevalt arvan, et meie ülikooli ajaloolastel on mitte ainult õigus, vaid ka kohustus uurida ajalugu oma vaatepunktist ning mitte ainult eesti, vaid ka Euroopa ja maailma ajalugu ning kirjutada ajalooõpikuid.

Narva kolledž sai lipu

Andres Toode

4. detsembril pühitseti Narva Issanda Ülestõusmise kirikus Narva kolledži lipp.

Sellele järgnenud eesti ülikooli aastapäeva aktusel anti esmakordselt üle kolledži kõrgeim autasu, kuldmärk.

"Narva Kolledž ja kolledži pere on kolme tegevusaasta jooksul jõudsalt kasvanud. Nagu üliõpilasmüts ja logo, on ka lipp kolledži sümbol, kolledži pere ühtekuuluvuse märk," selgitas direktor Katri Raik.

Kolledži lipp pühitseti vene õigeusu kirikus teiste konfessioonide kirikuõpetajate osalusel. Lipu sümboolika toetub kolledži teklivärvidele ja logo kujutisele. Sini-valgel lipul on kujutatud kuldne kolledži logo – ülikooli laineliste sammastega frontoon. Teklivärvid on sinine ja kollane.

Kolledži nõukogu otsustas kuldmärgid anda OSCE suursaadikule Eestis T. E. Doris Hertrampfile, Võru maavanemale, endisele haridusministrile Mait Klaassenile, ministeeriumi kõrgharidustalituse juhatajale Maiki Udamile ning ülikooli teaduskeskuse AHHAA projektijuhile Tiiu Sillale.

Katri Raigi sõnul on kuldmärgi saajad aidanud kolledži arengule kaasa rohkem kui nende töökohustused eeldavad.

Lotmani stipendium

Mittetulundusühing Juri Lotmani Fond kuulutab välja konkursi TÜ magistrantidele ja doktorantidele, kes oma uurimistöös jätkavad Lotmani ja tema koolkonna traditsioone filoloogias ja semiootikas.

2002. aastal antakse välja kaks 4000kroonilist stipendiumi vastavalt vene filoloogia ning semiootika ja kulturoloogia eriala magistrantidele või doktorantidele. Stipendiaatide nimed teatatakse Juri Lotmani sünnipäeval 28. veebruaril.

Stipendiumi taotlemiseks võib esitada originaalse uurimistöö (trükis ilmunud või trükki antud) – teadusliku artikli või artiklite seeria, kaitstud bakalaureuse- või magistritöö ja spetsiaalselt stipendiumikonkursile kirjutatud tööd, mis on tehtud viimase kahe aasta jooksul konkursile esitamise kuupäevast arvates. Konkursitööde temaatika ei ole piiratud. Esitatud tööd võivad olla eesti, vene või inglise keeles ning peavad olema varustatud teiskeelse resümeega. Töö esitada ühes eksemplaris paberkandjal ja elektrooniliselt disketil iga aasta 1. detsembriks (esimeste stipendiumite taotlused erandkorras 21. jaanuariks) Ülikooli 18a-302 (filoloogia) ja Tiigi 78-307 (semiootika).

Taotlejal esitada lisaks konkursitööle: akadeemiline CV, teadusliku juhendaja soovitus, väljavõte õpinguraamatust (I aasta magistrantidel ja doktorantidel vastavalt bakalaureuse- või magistridiplomi akadeemilise õiendi koopia).

Stipendiumi moodustavad annetused MTÜ Juri Lotmani Fond sihtarvele Hansapangas 221015826045 ja selle suurus on erinevatel aastatel erinev. Stipendiumisaajate nimed avaldatakse ajalehes UT.

Info: J. Ussar, vene kirjanduse õppetool, tel 375 353, eline@ut.ee;

U. Urm, semiootika osakond, tel 375 933, ulviurm@ut.ee.

Kunstiväärtuste kataloog sai pealkirja

Varje Sootak

3. detsembril kirjutasid Tartus TÜ Kunstimuuseumi direktor Inge Kukk ja Voroneži Oblasti Kunstimuuseumi direktor Vladimir Ustinov alla koostööprotokollile.

Protokoll lähtub märtsis sõlmitud koostöölepingust, mille kõige olulisemaks saavutuseks oli Voronežis asuvate TÜ kunstivarade tervikliku avalikustamise võimalus kataloogina.

Inge Kuke sõnul täpsustati esmaspäeval allakirjutatud protokollis kataloogi vaidlusi tekitanud pealkiri, struktuur, töömaterjalide üleandmise tähtaeg ja tiraaži jaotus. "Kataloogi pealkiri tuleb eesti, inglise ja vene keeles ja mitte sõna-sõnalises tõlkes, kuna igal sõnal on teises keeles pisut teine nüanss. Eestikeelne pealkiri on "Dorpat-Jurjev-Tartu ja Voronež: ülikooli kollektsiooni saatus. Kataloog".

Voroneži Kunstimuuseumi direktor Vladimir Ustinov ütles UTle, et koos Vene Föderatsiooni Kultuuriministeeriumi restitutsiooniosakonna peaspetsialisti Natalia Vorobjovaga, muuseumi teadustöötaja Vladimir Kirsanovi ja Eesti Riigiarhiivi restitutsiooniküsimuste nõuniku Peep Pillakuga täpsustati kataloogi materjalide üleandmist. "Pildimaterjalid CDdel antankse pidulikult üle järgmise aasta I kvartalis."

Kataloogiteemaline pikem artikkel ilmub järgmises UTs.

Vasakult: Peep Pillak, Natalia Vorobjova, Inge Kukk, Vladimir Ustinov ja Vladimir Kirsanov. VARJE SOOTAK

Todt: rohkem kriitilist mõtlemist

Kairi Andresson
Katrin Tamm
TÜ majandusteaduskonna doktorandid

TÜ aastapäeva aktusel promoveeriti majandusteaduskonna esimene audoktor, Hamburgi Ülikooli emeriitprofessor Horst Todt. Kuigi otsus promoveerimise kohta tehti juba kevadel, võis meie usutluse ajal, st kaks nädalat enne pidulikku sündmust, prof Todti silmis näha rõõmu- ja ootusläiget.

Audoktor Horst Todt tahab Tartu Ülikoolis veel doktoriseminari käivitada. JAAK NILSON

Mis motiveeris Teid Eestisse tulema?

Kui teadlane, olin ma eelkõige uudishimulik. Tahtsin tundma õppida Eesti üliõpilasi, teada, mida neist oodata. Olin kõige Baltikumis toimuva suhtes tähelepanelikuks muutunud tänu tollal Hamburgis aktiivselt tegutsenud euroteaduskonnale ning Hamburgi ja Tartu ülikooli vahelistele sidemetele. Teiseks võlus mind eelseisev ülesanne (osalemine TÜ majandusteaduskonna magistriprogrammi väljatöötamisel – UT). Oluline punkt siiatulekuks oli ka temperatuur alla nulli – Eestis pole sellist kuumust, nagu näiteks Lõuna-Euroopas.

Kas tundsite siia tulles millegi ees hirmu?

Ma ei ole kartlik inimene.

Kui kaua võttis sisseelamine aega?

Ehk aasta, aga ma ei tundnud end õnnetult. Olen inimene, kes ka üksinda üsna hästi hakkama saab. On olemas ju raamatud. Algul oli mul tegelikult üsna vähe vaba aega ja ma töötasin väga palju, kuna kohandasin kogu oma programmi Eesti jaoks ümber.

Milline mulje Eestist jäi?

Olin tollal Eestist vähe informeeritud ja seetõttu tekkis algul väga palju muljeid. Mind üllatas, et riik ei funktsioneerinud, kuigi näis funktsioneerivat. Ka siin olid kodutud nagu Saksamaal, kuigi neid oli vähem. Siiski tundusid asjad küllaltki hästi sujuvat.

Kuidas iseloomustaksite eestlasi?

Mulle tundub, et eestlased sarnanevad oma mentaliteedilt ja käitumiselt põhjasakslastega. Erinevus Põhja- ja Lõuna-Saksamaa vahel on isegi suurem kui Põhja-Saksamaa ja Eesti vahel. Põhjasakslased on järsud ja nendega ei ole lihtne suhelda. Arvan, et sama kehtib ka eestlaste kohta. Kuid kuna see on ühe rahva mentaliteet, siis tuleb seda aktsepteerida. Olen eestlastega siiani suhteliselt hästi läbi saanud.

Kas eestlased võiksid midagi sakslastele või teistele eurooplastele õpetada?

Võiksime eestlastelt õppida olema rõõmsamad ja optimistlikumad. Kuigi siinne elu ei ole võib-olla kõige parem, usuvad inimesed, et varsti läheb paremaks. Vaatamata võimalustele, mida praegune ja tulevane EL pakub, meil niisugune meeleolu puudub.

Kas Eesti peaks võimalikult kiiresti ühinema ELiga?

Ma ei ole väga kindel – on nii eeliseid kui puudusi. Eeliseks, ja seda eelkõige põllumajanduses, on ligipääs suuremale turule. Puuduseks on see, et Eesti peaks tohutu bürokraatiaaparaadi üles ehitama. Samas võib rahvusvaheline konkurents meelitada siia tootmist optimeerivaid investeeringuid.

Kuidas reklaamiksite Eestit Saksamaal?

Tooksin välja mõned aspektid. Esiteks, vanad kultuurilised sidemed. Teiseks, Tallinn kui eriti hästi säilinud suure vanalinnaga hansalinn. Tallinna kõrval ka hansalinnad Tartu ja Pärnu. Narva kohta ma võib-olla vaikiks. Kolmandaks, eriturism, nagu näiteks purjetamine ja jahipidamine.

Mis Tartus eriti meeldib? Teame, et olete äärmiselt vaimustatud ülikooli peahoonest.

Muidugi meeldib mulle kohalik õlu. Samuti meeldib kohalik atmosfäär ning see, et olen tutvunud suure hulga inimestega, kellega mul on pidevad kontaktid. Tunnen end siin hästi.

Missuguseid võimalusi nägite TÜs eneseteostuseks?

Nägin enda rolli eelkõige selles, et täita lünk, mis oli teadmistes lääneliku majanduse kohta. Kuigi reaalses elus mõistsid eestlased väga kiiresti, mis vahe on sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi vahel, oli minu ülesandeks selgitada, kuidas kapitalistlik süsteem teoreetiliselt funktsioneerima peaks. Teine oluline ülesanne oli õpetada tudengitele kriitilist suhtumist – nii positiivset kui negatiivset kriitikat.

Mis on Teie lemmikained, mida õpetate? Kas need on aja jooksul muutunud?

Need muutuvad pidevalt. Ma armastan kõige rohkem just neid loenguid, millega ma parajasti tegelen. Praegu on see mänguteooria. Enne seda oli regionaalmajandusteooria.

Kuidas Te iseloomustaksite Eesti tudengeid?

Üldiste intellektuaalsete võimete poolest on Eesti tudengid võimekamad kui Saksa tudengid. Saksamaal on palju halvemaid tudengeid, keda kaasa veetakse. Samas on seal ka tippgrupp, kes saavutab paremaid tulemusi. Kui mult Saksamaal kord küsiti, kuidas ma hindan siinset programmi, vastasin, et asju võib käsitleda mitmest küljest – objektiivne standard ja subjektiivne pingutus selle nimel. Viimases osas on siinne programm Saksamaa omaga võrreldav ja seda pean ma ka olulisimaks.

Mida Te tahaksite veel saavutada?

Tahaksin tegelda doktorantidega, sest seal suudaksin kõige rohkem saavutada. Isegi juhul, kui ma antud konkreetse valdkonnaga just otseselt tegelnud pole. Olen seisukohal, et doktorantide juhendamine ja nende diskussioon vanemate teadlastega on äärmiselt tähtis. Nagu ma olen aru saanud, diskuteerivad doktorandid väga palju omavahel, aga on tähtis, et neile oleks kättesaadavad ka vanemad teadlased. Oma doktoriseminarist ootan, et nad tooksid välja oma uurimisvaldkonna kirjanduse ja probleemid. Samuti tahan, et nad kõike ei usuks. Ka rahvusvaheliselt aktsepteeritud ajakirjades esineb tänapäeval teatud jäikust, teatud ajast sõltuvat stiili, *a la* nii peab üks töö teemat käsitlema.

ARVAMUS

Jüri Sepp
Majandusteaduskonna dekaan

Arvan, et on vähe neid välismaa professoreid, kellel on nii palju missioonitunnet oma teadusala edendamiseks. Pikaajaline töö Eestis majandusteaduse järelkasvu kujundamisel on selle parim tõend. Õnneks on see missioonitunne seotud ka kõrge akadeemilise taseme ja renomeega kodumaal. Kokkuvõttes on tal väljapaistev osa Eesti majandusteaduse taasintegreerimisel rahvusvahelisse teadusmaailma.

Urmas Varblane
Euroteaduskonna Tartu keskuse programmijuht 1993–2000, majandusteaduskonna prodekaan

Mulle on esimestest kohtumistest alates Horsti juures väga sügavat muljet avaldanud tema lugupidav suhtumine Tartusse ja Eestisse. Unikaalne on tema kui majandusteadlase pühendumine eesti keele ja kultuuri tundmaõppimisele. See annab tunnistust inimesest, kellel on laialdane kultuuriline taust.

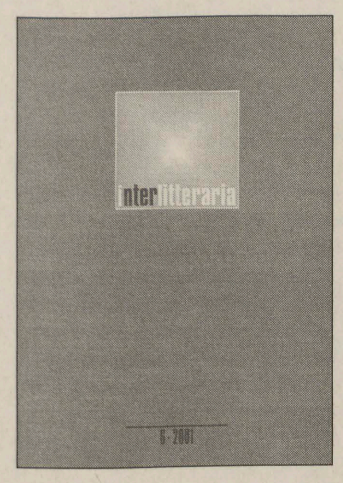
Egle Tafenau
Majandusteaduskonna magistrant

Horst Todt on olnud minu jaoks üks meeldejäävamaid õppejõude. Tema energilisus, kogemusterohkus, sõbralikkus, teadmiste avarus ja sügavus on muljetavaldavad. Ta on õpetanud meile kriitilist suhtumist – ka tema enda sõnadesse. Hämmastav, kuidas ta suudab seostada erinevate ajastute ideid. Tema loengud teeb huvitavaks ka see, et ta tunneb ise paljusid oma ainega seotud majandusteadlasi.

UT KÜSIB

Mis väljaanne on Interlitteraria – kas ajakiri või aastakiri?

Vastab TÜ maailmakirjanduse õppetooli juhataja, Interlitteraria toimetaja prof Jüri Talvet.

Mõte asutada rahvusvaheline võrdleva kirjandusteaduse aastakiri Interlitteraria tekkis sellest, et kunagised TÜ toimetiste sarjad "Studia metrica et poetica" ning "Töid germaaniromaani filoloogia alalt" olid Eesti uue iseseisvuse rasketel algusaastatel seiskunud. Mõlema eest hoolitses viimati maailmakirjanduse õppetool. Koos Eesti ja TÜ uue avatusega tärkas soov millekski ambitsioonikamaks, avaramalt suurde maailma vaatavaks, ühtlasi elulisemalt tänapäeva kirjandus- ja kultuuriuurimise protsesse peegeldavaks.

1994 asutasime Eesti Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni (EVKA), mis koondab enamikku eesti tegusamaid kirjandusteadlasi ning on ühtaegu Rahvusvahelise Võrdleva Kirjandusteaduse Assotsiatsiooni, um 5000 maailma kirjandusteadlast liitva organisatsiooni liige. EVKA keskuseks on TÜ maailmakirjanduse õppetool. Interlitteraria ongi EVKA ja maailmakirjanduse õppetooli ühisväljaanne.

Tänaseks on selge, et Interlitteraria on tõesti kujunenud selleks, millest alguses võisime vaid unistada – rahvusvaheliseks kirjandusteaduse ja kultuurifilosoofia foorumiks, kus dialoogi astuvad Lääs ja Ida, Põhi ja Lõuna, kus Eesti kõneleb maailmaga ja laseb välja paista oma vaimu – teadust, filosoofiat, aga ka neid toitvat kirjandust ja kultuuri ennast. Võib-olla ma liialdan, ent minu mulje kohaselt on Interlitteraria oma tegelikult rahvusvaheliselt levikult tänase TÜ teaduslike sariväljaannete seas olulisimaid. Selle jõudmist kõigisse nelja ilmakaarde soosib asjaolu, et lisaks ingliskeelsetele kaastöödele (mis mõistagi on enamuses) avaldame ka artikleid ja esseid prantsuse, hispaania ja saksa keeles. See tagab huvi ka kultuuripiirkondades, nagu Ladina-Ameerika .

Interlitteraria ei ole õigupoolest ajakiri, vaid aastakiri. Sellisena on ta maailma raamatukogudes, kuhu ta jõuab TÜ Raamatukogu vahetusteenistuse, aga ka EVKA enda vahendusel, enamasti kataloogitud raamatute, mitte perioodika hulka. Pole ka palgalist toimetust, kuigi võõrkeelsete tekstide redigeerimiseks oleme saanud toetust Eesti Teadusfondilt.

Senises 6 numbris on ilmunud 134 teadusartiklit, neist ligikaudu kaks kolmandikku välismaa ja kolmandik eesti õpetlastelt. Autorite seas on nii maailmas kõrgelt tunnustatud teadlasi kui ka hulganisti noori kirjandus- ja kultuuriuurijaid. Interlitteraria seni ilmunud monograafilised numbrid põhinevad EVKA vastavateemaliste konverentside materjalidel: "Groteski keel", "Maailma luule postmodernsel ajastul", "Rahvus ja kultuur aastatuhandevahetusel". Nende kõrval ilmuvad vabateemalised numbrid, nagu ka äsjane Interlitteraria 6/2001. Selles peaks leiduma külluses vaimurikast ja innustavat lugemisvara õpetlastele humanitaaria kõige laiemast ringist. Esmakordselt võtab Interlitterarias sõna Aafrika kirjandusteadus – 2000. aastal Pretorias toimunud ICLA ülemaailmse kongressi järelkajana.

Aastakirja annab laitmatus kvaliteedis välja TÜ kirjastus.

UUDISED

Andrus Parki mälestusstipendium

Stipendium on asutatud tunnustatud filosoofia- ja politoloogiaõppejõu Andrus Parki mälestuseks eesmärgiga premeerida filosoofia- ja sotsiaalteaduskonna silmapaistvaid üliõpilasi nende õppe- ja uurimistegevuse eest. Stipendium (10 000 kr) määratakse ühele TÜ filosoofia- või sotsiaalteaduskonna põhiõppe üliõpilasele või magistrandile.

Kandideerijatel esitada TÜ postikantseleisse (ph 207) 13. detsembriks: stipendiumitaotlus (vorm kantseleis ja sihtasutuse www-leheküljel), ülevaade erialasest ja ühiskondlikust tegevusest, juhendava õppejõu soovitus, dekanaadis kinnitatud väljavõte õpinguraamatust, teostatud uurimisprojekti lühikokkuvõte.

Stipendiumi määramisel võetakse aluseks erialane õppeedukus, avalduste pingereas eelistatakse neid, kelle õppe- ja uurimistegevus on keskendunud valdkondadele, milles tegutses Andrus Park. Stipendium antakse välja Andrus Parki sünniaastapäeval 17. detsembril.

Info: tel 375 852, sihtasutus@ ut.ee, www.ut.ee/sihtasutus/.

Doktoritöö sugulisel levivatest infektsioonidest

TÜ Nahakliiniku arst-õppejõud Anneli Uusküla kaitses doktoriväitekirja "Epidemiology of sexually transmitted diseases in Estonia in years 1990 to 2000".

Doktoritöö käsitleb sugulisel teel levivate infektsioonide epidemioloogiat Eestis aastatel 1990-2000. Samuti selgitatakse ja analüüsitakse doktoritöös indiviidi ja ühiskonna tasemel toimivaid riskifaktoreid suguhaigustesse nakatumisel.

Uusküla jätkab praegu õpinguid magistrikraadi kaitsmiseks epidemioloogias USAs.

Uuskülale anti meditsiinidoktori kraad.

Auhinnatud tants Sadamateatris

11. detsembril kell 19 on Tartu Sadamateatris võimalik näha kahe Eesti meeskoreograafitantsija Mart Kangro ja Raido Mägi tippetendusi.

Veebruaris esietendunud sooloetendused said kohe tähelepanu osalisteks.

Raido Mägi "Meelega" eksperimenteerib tantsija keha ja selle tunnetusega.

Mart Kangro on öelnud oma etenduse *"Start. Based on a true story"* kohta: "See on minu lähiminevikus aset leidnud ja huvitavana tundunud erinevate tegevuste: abstraktsete mängude, mingi kuju leidnud tantsuliste otsingute vahetappide, minu valdusesse sattunud materjalide ja läbielatud kogemuste ning järeleandmatute ideede füüsiliste kehastuste ühepajatoit."

Info: info@tants.ee, www.tants.ee.

Näitus "Karu süda"

TÜ Raamatukogus saab vaadata Tõnu Nooritsa ja Arvo Iho fotonäitust ""Karu süda" radadelt".

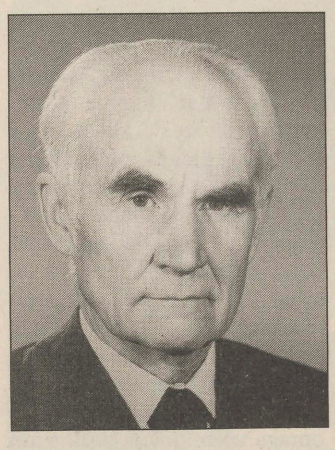
Pildid on tehtud filmi "Karu süda" filmimiselt 1999-2001.

Näitus jääb vaadata 6. jaanuarini.

IN MEMORIAM

Dots Aleksander Pae

2. aug 1916 – 27. nov 2001

Eelmisel nädalal langetasid leinas pea Tartu ja kogu Eesti vanema põlvkonna füüsikud ning keemikud. Manalateele lahkus dotsent Aleksander Pae, kelle õpilasteks suurem osa meist end lugeda võib. Kaotus on raske eelkõige seetõttu, et Aleksander Pae polnud meile kindlasti mitte ainult õpetaja. Ta ei unustanud kunagi oma peamist missiooni Tartu Ülikoolis – olla kaasaegsetele elavaks sidemeks kahe maailmasõja vahelise Eesti Vabariigiga, selle kodanike end väärtustava vaimsusega. Vaevalt me ise mõistamegi lõpuni, et meie valmisolek oma riigi taasülesehitamiseks on suuresti selle riigi vaimse järjepidevuse vankumatute kandjate teene. Niisuguste inimeste hulka tuleb kindlasti lugeda ka Aleksander Paed.

Aleksander Pae astus TÜ matemaatika-loodusteaduskonda septembris 1934 ja lõpetas selle 1938. Ise veel üliõpilase staatuses, alustas ta sügisel 1937 TÜ Füüsikainstituudi ajutise abijõuna ülikooli teenimist ja pühendas sellele tühisväikeste vaheaegadega kogu oma pika elu, töötades algul nooremassistendi, seejärel vanemlaborandi assistendi ja vanemõpetajana. 1961. aastast kuni pensioneerumiseni 1986 oli Aleksander Pae tolleaegse eksperimentaalfüüsika kateedri dotsent. Juba üliõpilasena alustas Pae uuringuid tahkismaterjalide röntgenstruktuuranalüüsi alal. Sellel teadussuunal on aegade jooksul kaitstud viis füüsika-matemaatikakandidaadi või filosoofiadoktori väitekirja. Vastavad uuringud on aktuaalsed ka tänases TÜs. Teadusliku karjääri lõpupoolel olid Pae peamised huviobjektid desintegraatoriga töödeldud materjalide füüsikalis-keemilised omadused.

Lahkunu suurimaks teeneks tuleb siiski lugeda tema tööd ülikooli õppejõuna ning eestikeelsete füüsikaõpikute autorina. Pae kaasautorluses ilmunud "Füüsika üldkursust" on põhiõpikuna kasutanud tuhanded Eesti kõrgkoolide kasvandikud. Tema originaalsete ja meeldejäävate demonstratsioonidega füüsikaloengud olid kuulajatele nauditavaks elamuseks. Tase, milleni Pae viis füüsika demonstratsioonikabineti, on tänaseni jäänud ületamatuks. Endale aru andmata kasutavad ka praegused füüsikaõppejõud sageli tema arsenali kuulunud ülesandeid, mis lakmuspaberina näitavad tudengi suutlikkust mõista füüsikalise probleemi olemust.

Akadeemiliselt kuulus Aleksander Pae 1934-1938 Üliõpilasselts Liivikasse ja hiljem vilistlaskogusse, säilitades elava huvi ÜS Liivika tegevuse ja käekäigu vastu.

Aleksander Pae elab edasi tema rohkearvuliste õpilaste töödes ja tegemistes.

TÜ eksperimentaalfüüsika ja tehnoloogia instituut
TÜ füüsikaosakond ja kogu füüsika-keemiateaduskond
ÜS Liivika ja vilistlaskogu

ÕNNITLEME

Juubilar Reet Sool

Tartu Ülikooli inglise filoloogia õppetoolil on olnud õnne: ameerika kirjandust ja kirjandusteooriat õpetab Reet Sool, Eesti sügavamaid ja sõnatundlikumaid luuletajaid, luuletõlkijaid ja esseiste, kes oskab elada nii eesti kui inglise keeles: ta on kirjutanud väga head luulet ja esseistikat mõlemas ja tõlkinud eesti luuletajaid inglise ning inglise ja ameerika luuletajaid eesti keelde.

Ise kirjanik olles oskab Reet Sool ka kirjandusteadlasena kirjandusest hoolida ning pole iial elavat sõna "lahanud". Tema vastukajad James Joyce'ile, Michael Ondaatjele, Elisabeth Bishopile, Sylvia Plathile, Henrik Visnapuule, ilmunud nii Eestis kui paljudes välisriikides, on luule omaette, nagu parim kirjandusteadus ehk peakski olema.

Juubeli puhul kolleegide imetlus ja õnnesoovid!

50

Svetlana Luik,
koristaja – 7. detsember
Aleks Lenzner,
dotsent – 8. detsember

60

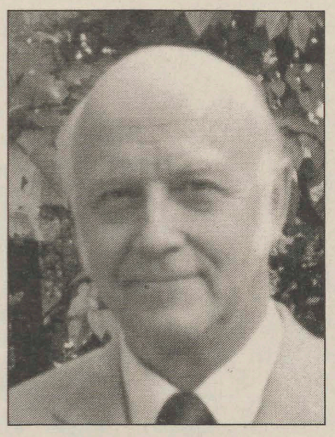
Enn Laanelepp,
laborant – 10. detsember
Õie Kaasik,
paljundusoperaator – 12. detsember

65

Peet-Henn Kingisepp,
dotsent – 10. detsember

ÕNNITLEME

Dotsent Peet-Henn Kingisepp 65

10. detsembril tähistab oma 65. sünnipäeva TÜ füsioloogia instituudi dotsent Peet-Henn Kingisepp.

Dotsent Kingisepa teenistuskäik algas pärast TRÜ arstiteaduskonna lõpetamist biofüüsika laboris, järgnes aspirantuur füsioloogia kateedris ja meditsiinikandidaadi kraadi kaitsmine 1973. Aastast 1980 on Kingisepp pidanud dotsendi ametit ja õpetanud sadadele tulevastele arstidele ja proviisoritele füsioloogia ja biofüüsika põhitõdesid. Tema sulest on ilmunud mitu füsioloogia õpikut ja praktiliste tööde kogumikku.

Dotsent Kingisepa teaduslik huvi on suunatud eelkõige hingamis- ja südame-vereringesüsteemi funktsionaalse seisundi hindamise võimalustele. Lisaks on tal jätkunud aega ja tahtmist tegelda füsioloogia õpetamise ajalooga ja eestikeelse meditsiiniterminoloogia loomisega. Tema tegevust tunnustati 1997. aastal arstiteaduskonna medaliga.

Meie teaduskonnas peavad paljud tudengid ja õppejõud dotsent Kingiseppa akadeemilisuse võrdkujuks. Selles mõistes koonduvad tema rahulik meel ja poistekoolist juurdunud viisakus igas olukorras ning austus meie ülikooli, tema ajaloo ja tavade suhtes. Lisaks veel viiulimängija, asendamatu valsikeerutaja ja kirglik suusahuviline – paremat eeskuju oleks raske otsida!

Jätkuvaid loomingulisi saavutusi, õnne ja tervist soovivad

kolleegid TÜ füsioloogia instituudist

Tartu Ülikool võtab infotehnoloogia osakonda tööle

UNIXi SERVERITE ADMINISTRAATORI,

kelle ülesandeks on serverite haldamine ning arendamine.

Edukal kandidaadil on:
- teadmised võrguhaldusest,
- UNIXi serverite (soovitavalt Solaris) haldamise kogemus,
- hea analüüsivõime,
- head koostöö- ja suhtlemisoskused,
- stressitaluvus.

Pakume:
- väljakutsuvaid ülesandeid innovatiivses meeskonnas,
- tööd tipptasemel serveritega,
- erialast koolitust,
- konkurentsivõimelist palka .

Konkursist osavõtuks esitada avaldus rektori nimele, haridust tõendava dokumendi koopia ning elulookirjeldus palgasooviga hiljemalt 17. detsembril TÜ personaliosakonda (ruum 302, Jakobi 4, 51014 Tartu).
Info: tel (07) 375 613, e-post Andres.Salu@ut.ee või (07) 375 141, e-post Raivo.Valk@ut.ee.

VANADE FOTODE JA SLAIDIDE TAASTAMINE

Mehhaaniliste vigastuste, aukude, plekkide ja kriimustuste eemaldamine. Tuhmunud värvide taastamine – digitaalne fototöötlus. Fotode kirjutamine CD-ROMile.

Jaak Nilson, tel 050 26 327.

HEA KONTOR 2001
Sekretäride teabepäevad
11.-18. detsembrini

Kuidas teha oma tööd paremini, muudatused olulistes valdkondades.

Info ja registreerumine personaliosakonna veebilehel www.ut.ee/personal/ (jaotus "koolitus").

LOENGUD

Filosoofia osakonnas peab kaks külalisloengut Toronto Ülikooli filosoofia ajaloo professor Lynda Lange: 10. detsembril 16.15 Lossi 3-223 "Burnt Offerings to Rationality: A Feminist Reading of the Construction of Indigenous Peoples in Enrique Dussel's Theory of Modernity", 11. detsembril 10.15 Lossi 3-223 "Jean-Jacques Rousseau on Women: Sincere, Manly, and Quite Hysterical". Mõlema loengu tekst on tutvumiseks saadaval osakonna koordinaatori juures. Info: Ruth Jürjo, 375 314.

12. detsembril kell 16.15 Lossi 3-406 toimub Õpetatud Eesti Seltsi 1193. avalik ettekandekoosolek. Päevakorras: Luule Rand "Eesti Saksamaa idapoliitikas 1918-1926".

13. detsembril kell 16.15 toimub Lossi 3-425 Akadeemilise Ajalooseltsi ettekandekoosolek. Esineb magister Tiina Kala teemal "Rahvuskeelne vaimulik kirjasõna Eesti keskaegsetes allikates".

KAITSMISED

12. detsembril kell 13 kaitseb Narva mnt 4-A216 magistritööd **Andres Mandel** teemal "Ettevõtte konkurentsivõimet kujundavad tegurid eesti piimatoodete turul". Juhendajad: prof Urmas Varblane ja prof Mait Miljan. Oponendid: m.t.k. dots Ülo Tartu ja teadur Tõnu Roolaht (MA). Info: Mare Allas, tel 376 360.

14. detsembril kell 11.15 kaitseb Riia 23-217 doktoritööd taimefüsioloogia erialal **Hannes Kollist** "Leaf Apoplastic Ascorbate As Ozone Scavenger And Its Transport Across The Plasma Membrane". Oponent dr Francesco Loreto, PhD, The National Research Council, Institute of Plant Biochemistry and Ecophysiology, Rome.

14. detsembril kell 14 kaitseb Biomeedikumis (aud 1024) Kaupo teesalu magistritööd biomeditsiini erialal "IgA Desmiinivastased antikehad tsöliaakiahaigetel lastel: identifitseerimine ja iseloomustamine". Juhendaja prof Raivo Uibo, oponent med-dr Vallo Volke.

14. detsembril kell 14.15 kaitseb Riia 23-217 doktoritööd geneetika erialal **Reet Marits** "The Role Of Two-Component Regulator System Pehr-Pehs And Extracellular Protease Prtw In Virulence Of Erwinia Carotovora Subsp. Carotovora". Oponent: Assistant Professor Robert Andersson, PhD, Swedish Institute of Agricultural Sciences, Uppsala.

17. detsembril kell 15.15 kaitseb TÜ nõukogu saalis **Urmas Hõrrak** doktoritööd keskkonnafüüsikas "Air ion mobility spectrum at a rural area" (Aeroioonide liikuvusspekter maapiirkonnas). Juhendajad prof Hannes Tammet ja vanemteadur Jaan Salm (TÜ). Oponendid: prof Sven Israelsson (Uppsala Ülikool) ja vanemteadur Kalju Eerme (Tartu Observatoorium). Info: Hanno Ohvril, tel 375 553.

Pedagoogika osakonnas kaitstakse koolikorralduse magistritöid 17. detsembril Ülikooli 16-102: kell 14 **Toomas Takkis** "Sihtasutuse mudel kooli juhtimisel ja haldamisel". Juhendaja Madis Habakuk. Oponent Hasso Kukemelk; kell 14.40 **Margarita Hanschmidt** "Inglise keele õpiku All the World's a Puzzle. From 11 koostamise põhimõtted". Juhendaja Ülle Türk. Oponent Jaan Mikk; kell 15.20 **Tiia Krass** "Kirjandus keeleõppes". Juhendaja Ülle Türk. Oponent Piret Kärtner; kell 16 **Krista Sunts** "Lugemik-tõlkeraamat abiõppe 4. klassile". Juhendaja Karl Karlep. Oponent Kaja Plado; kell 16.40 **Hilve Kivipõld** "Ettevalmistavaid harjutusi lugema-kirjutama õppimiseks". Juhendaja Kaja Plado. Oponent Laine Vesker; kell 17.20 **Mai Sula** "Ettelugemine lapse arendajana". Juhendaja Jaan Mikk. Oponent Kaja Plado; kell 18 **Astrid Aus** "Tekstiõpetusest põhikoolis: Kirjandiõpetus ja alustekstidest lähtuv kirjutamine". Juhendaja Tiia Pedastsaar. Oponent Maia Madisso.

18. detsember kell 10.15 toimub TÜ nõukogu saalis doktoritöö kaitsmine eesti ja soome-ugri keeleteaduse osakonnas: **Külli Habicht** "Eesti vanema kirjakeele leksikaalsest ja morfosüntaktilisest arengust ning Heinrich Stahli keele eripärast selle taustal". Juhendaja emeriitprof filoloogiadr Huno Rätsep. Oponendid: prof Helle Metslang, PhD (Tallinna Pedagoogikaülikool); emeriitprof filoloogiadr Paul Alvre (Tartu Ülikool). Info: Tiia Margus, tel 375 221.

18. detsembril kell 10 toimub Jakobi 2-430 keemia osakonna nõukogus **Ruslan Petrukhini** doktoritöö "Industrial Applications of the Quantitative Structure-Property Relationships" kaitsmine molekulaartehnoloogia erialal. Juhendaja prof M. Karelson. Oponendid: prof T. Tenno ja dr J. Leis. Info: dots U. Mölder, tel 375 265.

19. detsembril kell 14 kaitseb Tiigi 78-127 magistritööd eripedagoogika alal **Pille Häidkind** "Koolieelikute arengutaseme hindamine PEP-R testi abil". Juhendajad Eve Kikas, PhD ja Viivi Neare, PhD Oponendid: Aaro Toomela, PhD ja Birgit Kaasik, MA. Info: Mari Pärn, tel 375 919.

19. detsembril kell 14 Vanemuise 46-301 kaitseb TÜ zooloogia ja hüdrobioloogia instituudis magistriväitekirja zooloogia erialal **Tarmo Tiido** "Lehetäid (Aphidodea) ja nende toidutaimed Eestis". Oponent: EPMÜ vanemteadur Kaljo Voolma. Info: Janika Ruusmaa, tel 375 835.

TEATED

12. detsembril kell 16 külastavad Tartu Ülikooli Saaremaa vilistlased sügisel avatud Saaremaa õlletehast ja tutvuvad tootmisprotsessiga ja toodetega. Info: (045) 39 839 Riia Nelis, 39 145 Kaia Eelma.

14. detsembril kell 15 toimub TÜ Ajaloo Muuseumis pedagoogika *grand old man* Aleksander Elango 100. juubelile pühendatud artiklitekogumiku "Tagasivaade" esitlus. Info: Karmen Trasberg, tel 375 155.

TURIST reisibüroo

Konverentsiteenused E-TURIST Reisibüroost, Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja VKMi piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti. Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas

Pühapäeval, 9. detsembril kell 16 Tartu Linnamuuseumis "Linna muusikud Linnamuuseumis". Duo Varts&Vaigla – Ain Varts (kitarr), Raul Vaigla (bass). Kavas: Bluus- ja rokkmuusika improvisatsioonid.

Kolmapäeval, 12. detsembril kell 19 Vanemuise Kontserdimajas esineb Geir Draugsvoll (Norra, akordion). Kavas: Gubaidulina, Nordheim, Nùrgaard, Tüür, Grieg, Piazzolla. Geir Draugsvoll on Kopenhageni Kuningliku Muusikaakadeemia klassikalise akordioni professor, kuulub juba kümmekond aastat nimekaimate Põhjamaade interpreetide hulka.

Pühapäeval, 16. detsembril kell 16 esineb TÜ aulas Tallinna Poistekoor.

Teisipäeval, 18. detsembril kell 19 Vanemuise Kontserdimajas Jaapani hiigeltrummide ansambel KODO.

Laupäeval, 19. detsembril kell 19 esinevad Tartu Salemi kirikus Hortus Musicus ja Tallinna Poistekoor. Dirigent Andres Mustonen. Kavas Schütz "Jõululugu".

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–

Kujundus 20% hinnast
Logo ja/või foto kasutamine 50.–
Reklaamteksti rida 10.–
Kuulutuse rida 5.–
Korduvreklaam 10% odavam

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

Õppeinfosüsteem

UNIVERSITAS TARTUENSISE LISALEHT 14. DETSEMBER 2001 TASUTA

Tartu Ülikooli uus õppeinfosüsteem – uus kvaliteet

Volli Kalm
TÜ õppeprorektor

Ülikooli viimaste aastate arengu ja kasvamise tulemusel on üha kiiremini suurenenud töötlemist vajava informatsiooni hulk. Areneva organisatsiooni edukus eeldab õigeid juhtimisotsuseid.

Neid saab teha vaid adekvaatse ja süstemaatiliselt töödeldava info põhjal.

Seega vajadus uue ja usaldusväärse õppetegevust kajastava andmebaasi järele on olnud ülikoolis aktuaalne juba mõnda aega.

Alates 2002. aasta kevadsemestrist käivitub AS Cell Networkiga koostöös valminud ülikooli uus õppeinfosüsteem.

Uue õppeinfosüsteemi käivitumise tulemusel korrastub ja ühtlustub kogu ülikooli tasemel õppetöö läbiviimise ja arvestuse kord, paranevad õppijate võimalused oma õppetöö tulemustest ülevaate saamisel.

Õppeprorektorina pean väga oluliseks seda, et ülikooli uue õppeinfosüsteemi rakendumisega pannakse alus ka usaldusväärsele andmebaasile haridusuuringute, tehtud otsustest järelduste ja prognooside tegemiseks.

Selle tulemusel saab Tartu Ülikool kavandada oma arenguid õppetöö paremaks korraldamiseks ning seeläbi parandada kogu ülikooli õppetöö kvaliteeti.

Uue õppeinfosüsteemi abil lihtsustub paberile trükitava dokumentatsiooni ettevalmistamine (nt eksamiprotokollide ja akadeemiliste õiendite trükkimine ning õppetulemuste kohta käivate tõendite väljastamine andmebaasist saadava info alusel).

Ühtlasi kasvab teaduskondade vastutus andmete õigeaegse ja korrektse sisestamise eest.

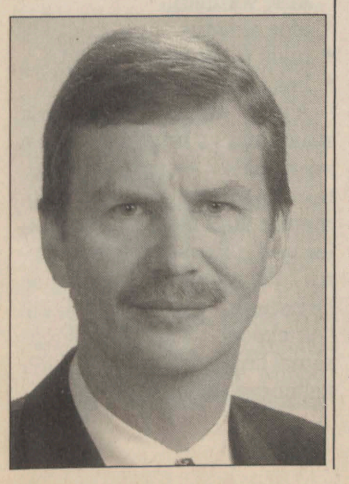
Uus õppeinfosüsteem saab olema just nii hea või halb kui korrektsed on andmebaasi sisestatud andmed.

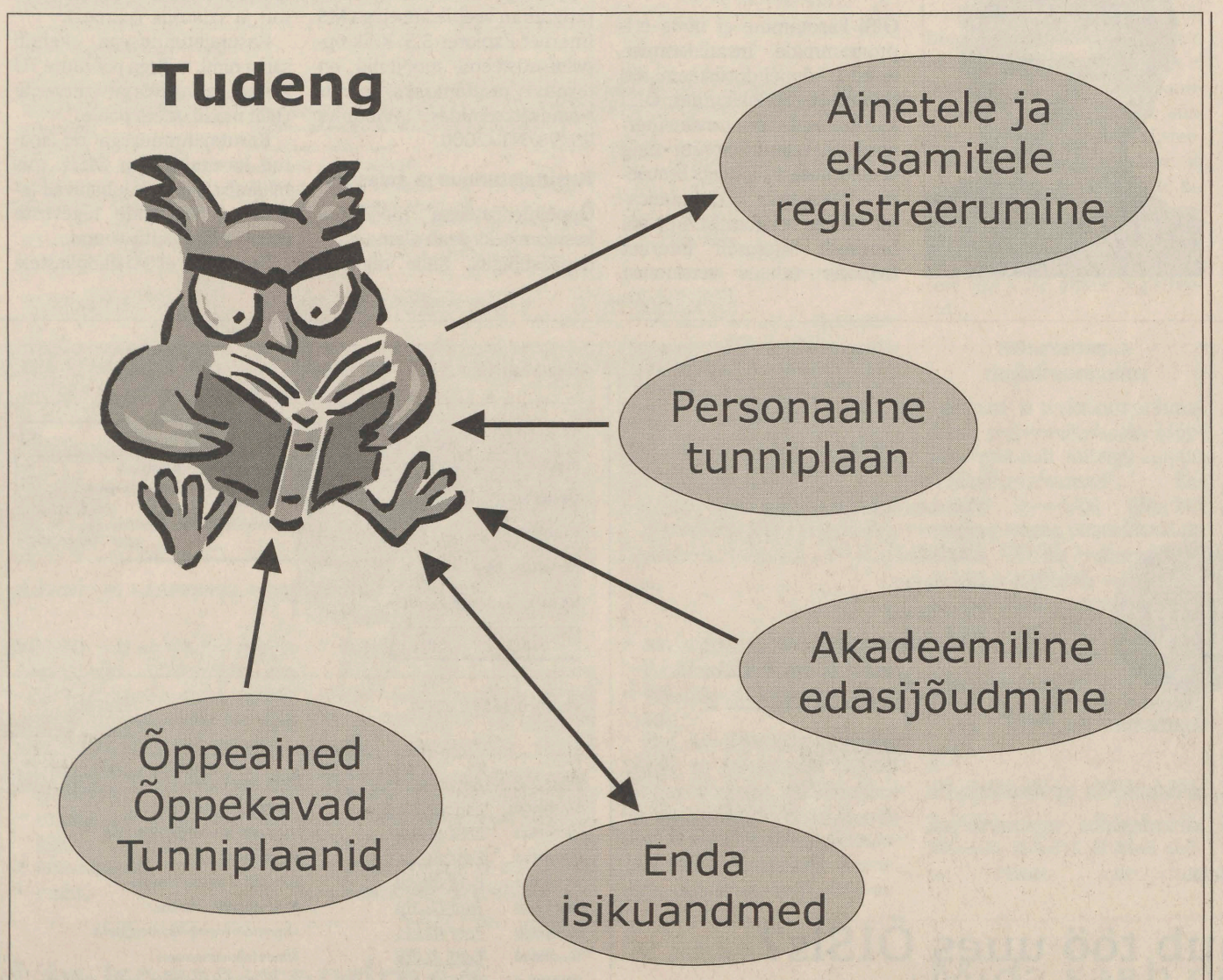
Seoses uue õppeinfosüsteemi käivitamisega loodan kogu ülikooli liikmeskonna aktiivsele ja mõistvale suhtumisele.

Kõik uus vajab harjumist ning seetõttu on oluline meie kõigi ühine valmisolek uue rakendamiseks.

Samas on juba praegu selge, et õppeinfosüsteem ei saa kunagi lõplikult valmis.

Vastavalt Tartu Ülikoolis toimuvatele arengutele tervikuna vajab ka õppeinfosüsteem pidevat täiendamist ja arendamist.

https://www.is.ut.ee/pls/ois

Peep Uba
Õppeinfosüsteemi projektijuht

6. novembrist alates on õppeinfosüsteem (ÕIS) teaduskondade/kolledžite käsutuses ning aktiivses kasutuses.

Õppeinfosüsteem seob omavahel üheks tervikuks 11 erineva funktsiooniga osa ehk moodulit, millest 8 (õppeained, õppekavad, tunniplaan, isikuregister, ainetele ja eksamitele registreerimine, eksamitulemused, üliõpilasolekud ja vastuvõtt) on otseselt seotud õppeprotsessi korraldamisega, ja 3 (tegevusõigused, hooldusmoodul, andmehaldus) on mõeldud süsteemi enda töökorras hoidmiseks.

Kokkuvõtvalt koostööst

AS Assertiga* 11. oktoobril 2000 allkirjastatud töövõtuleping nägi ette tarkvara valmimise käesoleva aasta 1. oktoobriks ning üheaastase garantiiperioodi.

Õppeinfosüsteemi loomisel osales ülikoolist lisaks infotehnoloogidele rohkem kui sada erineva valdkonna töötajat, kulutades kokku üle 600 töötunni. Soovin siinjuures tunnustavalt märkida nende arusaavat, ettenägevat ja väga konstruktiivset ning arengut soosivat suhtumist. Sellega aitasid nad suuresti nii töövõtjat kui ka ülikoolipoolset projektijuhti. Süsteemi loomisel ei jäetud kasutamata võimalust testida suvel vastuvõtuga seotud moodulit.

Nagu planeeritud, pandi oktoobris ÕISi tarkvara ülikooli serverites tööle ja sellega algas süsteemi rakendamise etapp. Suurte infosüsteemide puhul peetakse juurutamist isegi suuremat ressurssi nõudvamaks tööks kui süsteemi loomine.

Andmeid tarkvarast

Kogu tarkvara kohta on kirja pandud 700 lehekülge dokumentatsiooni ning kõigi moodulite kasutajajuhendid on kokku 300 lehekülge. Programmi kood on kirjutatud PL/SQL (Oracle) programmeerimiskeeles ja seda on kokku 200 000 koodirida. Võib arvata, et paberile panduna kujuneb koodi mahuks umbes 350-400 lehekülge teksti.

Kogu tööle on töövõtja kulutanud 11 inimaastat, ta peab kõigi oma projektide kohta üpris täpset arvestust.

Rakendamise algusest

Kahe nädala jooksul oktoobri teisel poolel korraldasime teaduskondade ja kolledžite esindajatele kiirkursused, et anda ettekujutus nende moodulite kasutamisest, mis on vajalikud kevadsemestri õppeainete ja tunniplaani ettevalmistamiseks. Peame silmas asjaolu, et süsteemi normaalne rakendamine peab algama õppeainetest ja tunniplaanist. Kui see ei saa korda kevadsemestriks, siis järgmine võimalus on ju alles poole aasta pärast.

Reaalne töö algas 6. novembril. Seda kuupäeva võib pidada ÕISi käivitamise alguspäevaks ja sellest alates on ta teaduskondade/kolledžite käsutuses ning aktiivses kasutuses.

Tänaseks oleme saanud nii esimesed kogemused kui ka esimesed triibulised, mõlema loetelu pole just lühike.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et kevadsemestril õpetatavad ained on põhiliselt baasis kirjeldatud ja väga suur osa tunniplaane on valminud. Arvudes väljendatuna paistab andmebaasist, et kevadsemestril on ülikoolis kavas õpetada *ca* 3900 ainet, milleks on planeeritud 2150 tunniplaanis märgitud toimumist. Loodame, et uus süsteem on vähendanud ruumide ja õppejõudude kattumisi.

Nii ainete ettevalmistamine registreerimiseks, tunniplaanide avalikustamine kui ka kogu muu õppetööd korraldav infotöötlus on teaduskondade/kolledžite pärusmaa. Infotehnoloogia osakond koos õppeosakonnaga hoolitseb siinjuures ainult selle eest, et tarkvara töötaks ja et kord salvestatud andmed säiliksid.

ÕIS ootab kevadsemestri ainetele registreerujaid

Seda saab teha niipea, kui teaduskonnad/kolledžid on õpetatavad ained vastavalt ette valmistanud ja need ka registreerimiseks "avanud".

Kevadsemestri tunniplaanide avalikustamine ja ainetele registreerimise võimaldamine oligi meie rakendusprotsessi esmane ülesanne.

Teine ülesanne on, et ÕIS saaks toetada talvist sessiooni. Siin on veel küsitavusi ja lahtisi otsi, kuid rong on liikvel ja kogub hoogu.

Lisaks eksamisessioonile jätkub jaanuaris uute moodulite kasutuselevõtt, millele eelneb vastav koolitus. Need moodulid on õppekavad, vastuvõtt, andmehaldus/hooldus ja üliõpilasolekud. Viimane sisaldab ka mitmesuguste tõendite väljaandmist, samuti akadeemiliste õiendite ja diplomite vormistamist.

Andmete kontroll ja korrektuur

Uue andmebaasi töölerakendamist kergendab oluliselt see, kui palju õnnestub kasutusele võtta varem talletatud andmeid.

Siin pole meie olukord just väga roosiline. Õppetööd ja õppetulemusi on senini püütud hallata neljas erinevas ja omavahel suhteliselt vähe kokkusobivas süsteemis. Püüame neis talletatu kasutusele võtta nii hästi-halvasti kui suudame ja kui palju on selleks võimalusi (aeg, raha) antud.

Jutt on eeskätt senistest eksamitulemustest.

Olemasolevates baasides on kokku salvestatud üle 100 000 protokolli. Kuidas me ka ei proovi, veerandit neist ei suuda me uude tõsta. Nad kas ei seostu õppeainete või üliõpilastega või siis pole vastavaid seoseid võimalik üheselt otsustada või on seal muud hädad. Eksamiprotokollid aga huvitavad eeskätt üliõpilasi, sest nende põhjal ju hinnatakse kogu tööd.

Piikide murdmist igal juhul tuleb, vanade eksamitulemuste kontrollimine ja baasi sisestamine on täiendav töö kõigile õppetööga seotud struktuuriüksustele, ilma korrektsete andmeteta aga pole baasi pidamisel suurt mõtet.

(Järg 4. lk)

** – AS Assert muutis oma nime AS Cell Networkiks käesoleva aasta suvel.*

Meeldiv koostöö Tartu Ülikooliga

Andres Järviste
AS Cell Network Tartu osakonna juhataja

TÜ õppeinfosüsteemi loomine on AS Cell Network Tartu osakonnas üks suuremaid ja vastutusrikkamaid tarkvaraprojekte.

Programmi loomine kestis terve eelmise aasta, sellega on olnud seotud 12liikmeline arendusmeeskond, lisaks 4 TÜ töötajat. Ülikooli poolt koordineeris tööd Peep Uba.

Meie jaoks on ettevõtmise olulisust kasvatanud ka asjaolu, et projektiga seotud 11 töötajat on lõpetanud või õpivad TÜ erinevates teaduskondades.

ÕISi loomisel on meile abiks olnud paljud ülikooli töötajad. Siinkohal veel kord suur tänu kõigile osalenutele!

Kõigi teaduskondade, õppeosakonna, avatud ülikooli ja IT-osakonna töötajad on olnud äärmiselt meeldivad koostööpartnerid. Enamik neist on olnud seisukohal, et õppeinfosüsteem, mis on ühine kõigis teaduskondades, aitab parandada infovahetust teaduskondade vahel. Oleme pööranud rõhku sellele, et andmete tekitajatel oleks võimalus kontrollida sisestatud andmete õigsust enne koondaruannete koostamist.

Selgelt on meie ees seisnud ülesanne, et programmi eri osade vaheline info peab olema omavahel seotud. Näiteks ei saa tunniplaanis kasutada ainet, mida ei ole kirjeldatud õppeaineregistris.

Seda põhimõtet silmas pidades loodame jõuda olukorrani, kus ÕISi kaudu on jooksvalt saadaval kõik need andmed, mida siiani on avaldatud igal aastal kas eraldi raamatutena (õppeainete register, õppekavade kirjeldused) või riputatud stendidele (tunniplaanid).

Praeguseks hetkeks on valminud programm, mis toetab kõiki peamisi õppetööga seotud põhitoiminguid.

Kuid nii nagu jõule on võimalik pidada korras korteris ainult pärast põhjalikku suurpuhastust, nii on ka ÕISi puhul võimalik jõuda eelpool kirjeldatud situatsioonini ainult läbi jõupingutuste: põhjalikult on vaja kontrollida ja täiendada andmeid õppeainete, isikuandmete ja õppetöö tulemuste registrites.

Täielikult seisab veel ees elektroonilise õppekavade registri loomine.

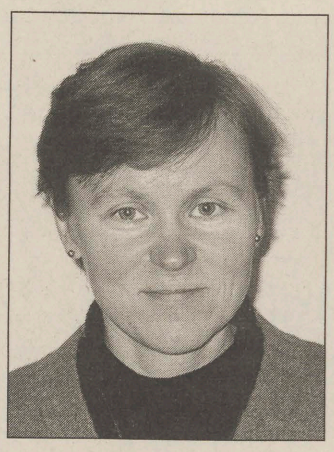
Jõudu ÕISi rakendusgrupile ning teaduskondade koordinaatoritele, kes on praegu ametis programmi juurutamise ja kasutajate koolitamisega!

Kuidas kasutada Tartu Ülikooli

Tiina Tamme
TÜ infotehnoloogia osakonna spetsialist

Üliõpilane saab uut õppeinfosüsteemi juba kasutada ja lähiajal ka kevadsemestri aintele registreerida. Kuidas, sellest saab lugeda kahelt järgnevalt leheküljelt.

Mida on tarvis õppeinfosüsteemi kasutamiseks?

Veebikeskkond

ÕISi kasutamine ei nõua eriprogrammide installeerimist. Kogu TÜ õppeinfosüsteemi töö toimub veebikeskkonnas. ÕISi kasutamiseks on tarvis internetti ühendatud arvutit ning veebibrauserit, näiteks brauserit Netscape Communicator (alates versioonist 4.6) või brauserit Microsoft Internet Explorer (alates versioonist 4.5). Kõige stabiilsemalt töötab programm veebilehitsejaga MS Internet Explorer 5.5. Kõik õppeinfosüsteemi moodulid on testitud kasutamiseks operatsioonisüsteemides Windows 95/98/NT/2000.

Kasutajatunnus ja salasõna

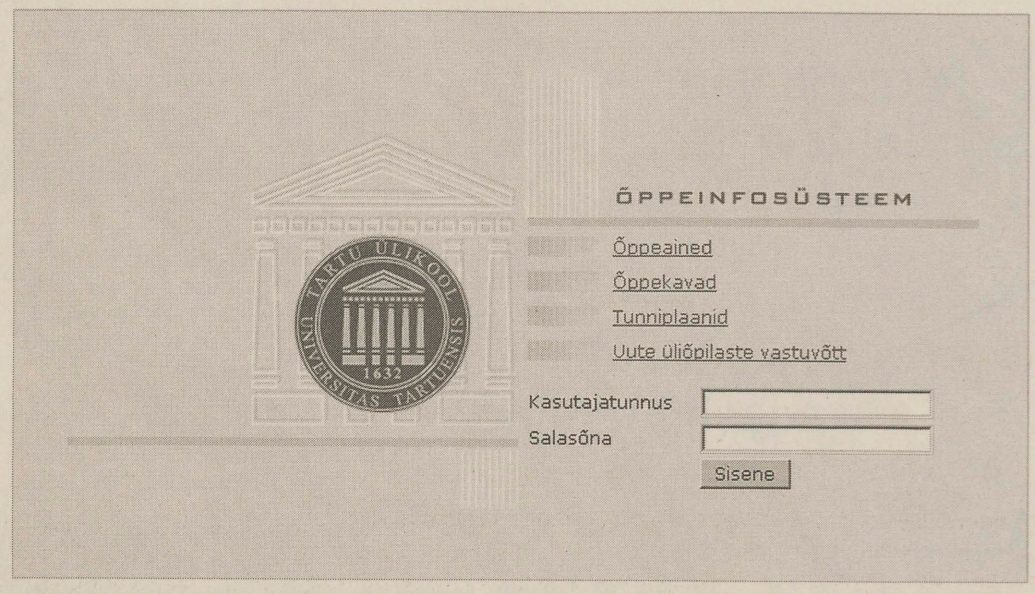
Õppeinfosüsteemi moodulite kasutamiseks peab olema juurdepääsuõigus. Selle tagavad kasutajatunnus (kasutajanimi) ja salasõna (parool).

Kasutajatunnusena kehtib sama nimi, millega pöördute TÜ keskse arvutivõrgu serverite (näit madli.ut.ee) poole.

Kasutajatunnusega on seotud kasutajagrupp ÕISis, mis määrab süsteemis lubatavad tegevused ja nende tegevuste skoobi ehk kasutusruumi.

See tagab, et TÜ üliõpilastele on kättesaadavad ainult need toimingud, mis on vajalikud õppurile. Õppetooli sekretärile on aga kättesaadavad tema tööülesannetele vastavad toimingud.

Avalik kasutaja, kes soovib vaadata õppeinfosüsteemis leiduvaid avalikustatud andmeid, saab seda teha ilma pääsutunnuseid omamata.

Õppeinfosüsteemi meldimisleht.

Kuidas toimub töö uues ÕISis?

Töö alustamine

Töö alustamiseks käivitage veebibrauser ja tippige aadressireale https://www.is.ut.ee/pls/ois/, õppeinfosüsteemi on võimalik siseneda ka ülikooli veebilehe www.ut.ee kaudu. Klõpsake ülikooli veebi avalehel üliõpilastele mõeldud linki "Õppeinfosüsteem".

Meldimine

Õppeinfosüsteemi sisenemisel tuleb igal kasutajal läbida kasutajatuvastus ehk meldimise protseduur. Link "Õppeinfosüsteem" viitab õppeinfosüsteemi meldimislehele, kus toimub süsteemi sissemeldimine.

Sisestage kasutajatunnus (kasutajanimi) ja salasõna (parool). Klõpsake nuppu "Sisene".

Avalik kasutaja ei pea sisestama kasutajatunnust ja salasõna. Avaliku kasutaja jaoks on meldimislehel lingid ainult nende ÕISi moodulite jaoks, mis on mõeldud ülikooli sisseastujatele jt huvilistele.

Pärast autoriseeritud kasutaja sisselogimist avaneb ekraanil ÕISi pealeht, kus on näha kasutajanimega määratud lubatavatele toimingutele viitavad lingid.

Üliõpilasele kättesaadavate toimingute loetelu pealehel erineb õppejõu pealehel olevast, samuti teaduskonna või osakonna töötaja omast.

Valige pealehel olevast loetelust vajalik moodul. Edasi toimub töö konkreetse mooduli keskkonnas.

Töö katkestamine

Mooduli töö katkestamiseks klõpsake hiirega nupule "Katkesta". Katkestamisel pöördub programm tagasi eelmisele veebivormile või mooduli esilehele.

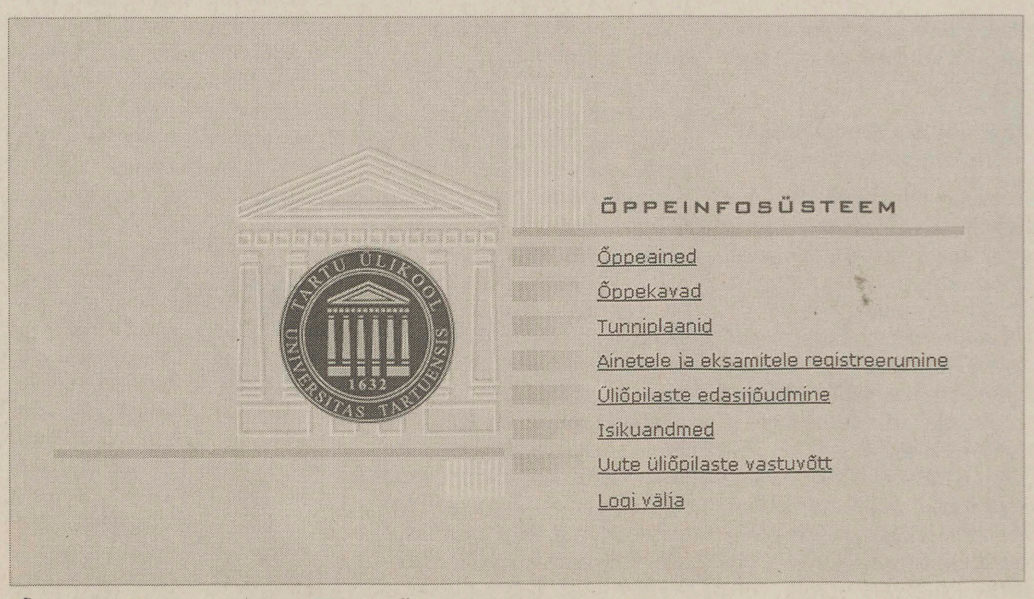
Ärge kasutage töö katkestamiseks brauseriakna ülemises servas olevat ristikesega nuppu (akna sulgemine). Ekraanil olnud andmebaasikirje võib jääda avatuks (kasutuses olevaks) ja edasine töö võib blokeeruda. Tööd võib erijuhtudel katkestada ka vastavate operatsioonisüsteemi vahenditega (näiteks Windows-keskkonnas Ctrl+Alt +Del vajutus). Sellist katkestamismeetodit võib kasutada ainult äärmisel vajadusel (kui näiteks internetiühendus on katkenud vms), sest andmete sisestamistegevuse puhul (ainetele registreerumisel, isiklike kontaktandmete salvestamisel jm) võib andmebaas jääda ebamäärasesse seisu.

Töö lõpetamine

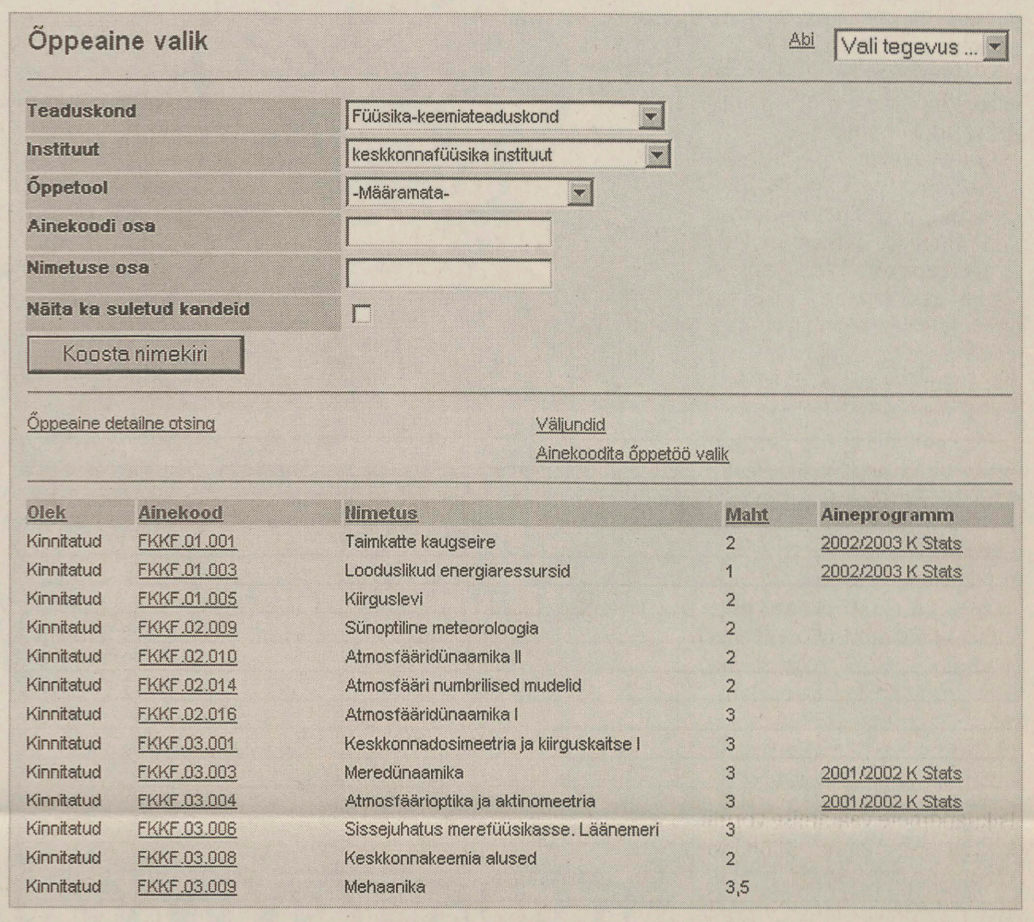
ÕISi töö lõpetamiseks valige pealehelt või veebiakna paremas ülemises osas paiknevast tegevuste loendiboksist korraldus "Logi välja".

Abi

Kuna õppeinfosüsteemi kasutajate arv on väga suur, siis ei ole võimalik kliendiabi osutada ühest kohast. Õppeinfosüsteemi klientide nõustamisega peavad tegelema nii õppe- ja üliõpilasosakond, IT-osakond, kuid esmajoones kõik teaduskonnad/osakonnad/kolledžid. Soovitame igal kasutajal meelde jätta oma teaduskonna koordinaatori või üliõpilasnõustaja kontaktandmed, kelle poole tuleks kõigepealt pöörduda.

Õppeinfosüsteemi pealeht Tartu Ülikooli üliõpilaste jaoks.

Olek	Ainekood	Nimetus	Maht	Aineprogramm
Kinnitatud	FKKF.01.001	Taimkatte kaugseire	2	2002/2003 K Stats
Kinnitatud	FKKF.01.003	Looduslikud energiaressursid	1	2002/2003 K Stats
Kinnitatud	FKKF.01.005	Kiirguslevi	2	
Kinnitatud	FKKF.02.009	Sünoptiline meteoroloogia	2	
Kinnitatud	FKKF.02.010	Atmosfääridünaamika II	2	
Kinnitatud	FKKF.02.014	Atmosfääri numbrilised mudelid	2	
Kinnitatud	FKKF.02.016	Atmosfääridünaamika I	3	
Kinnitatud	FKKF.03.001	Keskkonnadosimeetria ja kiirguskaitse I	3	
Kinnitatud	FKKF.03.003	Meredünaamika	3	2001/2002 K Stats
Kinnitatud	FKKF.03.004	Atmosfäärioptika ja aktinomeetria	3	2001/2002 K Stats
Kinnitatud	FKKF.03.006	Sissejuhatus merefüüsikasse. Läänemeri	3	
Kinnitatud	FKKF.03.008	Keskkonnakeemia alused	2	
Kinnitatud	FKKF.03.009	Mehaanika	3,5	

Õppeainete mooduli esileht.

Õppeainete mooduli kasutamine

Õppeainega seotud andmestik

Õppeainetega seotud info võib ÕISis jagada kahte suuremasse ossa: ainekoodiga õppeained ja ainekoodita õppeained. Iga ainekoodiga õppeaine info jaguneb omakorda kaheks osaks: registrikandeks ja aineprogrammi(de)ks.

Registrikande osad:

- ainekood;
- aine nimetused eesti, inglise jt keeltes;
- maht ainepunktides;
- aine kestus semestrites;
- mitu korda antakse ainepunkte;
- ainepunktide arv kordade lõikes (kui ainepunkte antakse rohkem kui üks kord);
- kontrollivorm (kas aine lõpeb arvestuse või eksamiga);
- annotatsioonid erinevates keeltes;
- kohustuslikud eeldusained;
- aine õppematerjalid ÕISi serveris.

Antud aine õpetamisega seotud infot konkreetsel semestril kirjeldab aineprogramm. Ühe ainega (ühe registrikandega) on tavaliselt seotud mitu aineprogrammi. Aineprogrammi kuulub järgmine info:

- aineprogrammi kehtivussemester;
- õppevorm (statsionaarõpe, avatud ülikooli tasemekoolitus või avatud ülikooli täienduskoolitus);
- vastutav õppejõud;
- osalejate piirarv;
- õpetamise keel(ed);
- loengute, seminaride, praktikumide, kontrolltööde ja iseseisva töö hulk tundides;
- info aine oodatavate kuulajate kohta;
- toimumisnädalad akadeemilise kalendri järgi;
- kontrollivad tegevused (kontrolltööd, kodutööd, referaadid jne) ja nende teemad;
- soovituslikud eeldusained;
- eksamile või arvestusele pääsemise tingimused;
- eksamihinde kujunemine;
- võlgnevuste likvideerimise võimalused;
- ainega seotud õppejõud (sh praktikumide ja seminaride juhendajad);
- üliõpilaste gruppide (praktikumi- ja seminarirühmad) kirjeldused;
- kohustuslikud loengumaterjalid;
- soovituslikud loengumaterjalid;
- link raamatukogu infosüsteemis olevale ainepaketile (momendil ei tööta);
- link aine koduleheküljele (kui lehekülg ei asu ÕISi serveris, vaid on näiteks õppejõu kodukataloogis);
- auditoorse töö toimumiskava.

Ainekoodita õppetöö alla paigutatakse ÕISis lõputööde, bakalaureuse-, magistri- ja doktoritööde andmed. Ainekoodita aine kohta säilitab süsteem ainult registrikande infot, aineprogramme neile ei koostata.

Ainete nimekirja ekraanile kuvamine

Valige mooduli esilehel struktuuriüksus (teaduskond ja instituut/õppetool), mille aineid soovite näha. Võite sisestada ka ainekoodi osa või nimetuse osa. Kui soovite nimekirjas näha õppeaineid, mida enam ei õpetata, klõpsake märkeruutu "Näita ka suletud kandeid". Klõpsake nuppu "Koosta nimekiri". Programm leiab otsingukriteeriumitele vastavad ained ja kuvab esilehe uuesti koos ainete nimekirjaga.

Iga aine kohta esitab süsteem järgmised andmed:

- aine olek (üliõpilased näevad ainult kinnitatud aineid, dekanaatide ja osakondade töötajad näevad ka aineid, mille olek on "Loomisel" või "Sisekasutuses"),
- ainekood (link, mis viitab õppeaine registrikande vaatamise vormile),
- aine nimetus,
- maht (ainepunktide arv),
- link aineprogrammile.

Ainete nimekirja järjestuse määramiseks klõpsake vastava veeru päises oleval lingil. Näiteks kui soovite aineid näha nimetuse järgi tähestikulises järjestuses, klõpsake lingil "Nimetus". Kui soovite aineid koodide järjestuses, klõpsake lingil "Ainekood". Teine hiireklõps samal lingil järjestab nimekirja kahanevas järjestuses.

uut õppeinfosüsteemi?

Ainetele ja eksamitele registreerumine õppeinfosüsteemis

Ainetele registreerumine

Üliõpilane saab ÕISi kaudu registreeruda konkreetsele ainele juhul, kui vastav aine on avatud registreerimiseks. Avamise toimingu märgib ÕISi andmebaasi ainet haldava teaduskonna dekanaadi või osakonna töötaja. Sama töötaja sisestab ka kuupäevad, mis fikseerivad ajavahemiku, millal ainele registreerumine on lubatud.

Ainetele ja eksamitele registreerumise mooduli esilehel on näha üliõpilase nimi, matriklinumber ja nimekiri nendest õppeainetest ning eksamitest, millele üliõpilane on juba registreeritud.

Uuele ainele registreerumiseks klõpsake mooduli esilehel nuppu "Registreeru ainetele". Ekraanil avaneb ainetele registreerumise vahevorm. Valige aine toimumise õppeaasta ning semester. Edasi valige struktuuriüksus (teaduskond ja osakond vm), mille hallatavasse tunniplaani teid huvitavad ained kuuluvad. Valige konkreetne tunniplaan. Programm võimaldab registreeruda ka ainetele, mis ei kuulu ühessegi tunniplaani, aga on avatud registreerumiseks. Klõpsake nuppu "Koosta nimekiri".

Ekraanile kuvatakse nimekiri ainetest, mis on avatud registreerumiseks. Nimekirjast on välja jäetud need ained, millele olete juba registreerunud. Iga aine kohta esitatakse nimekirjas järgmised andmed:

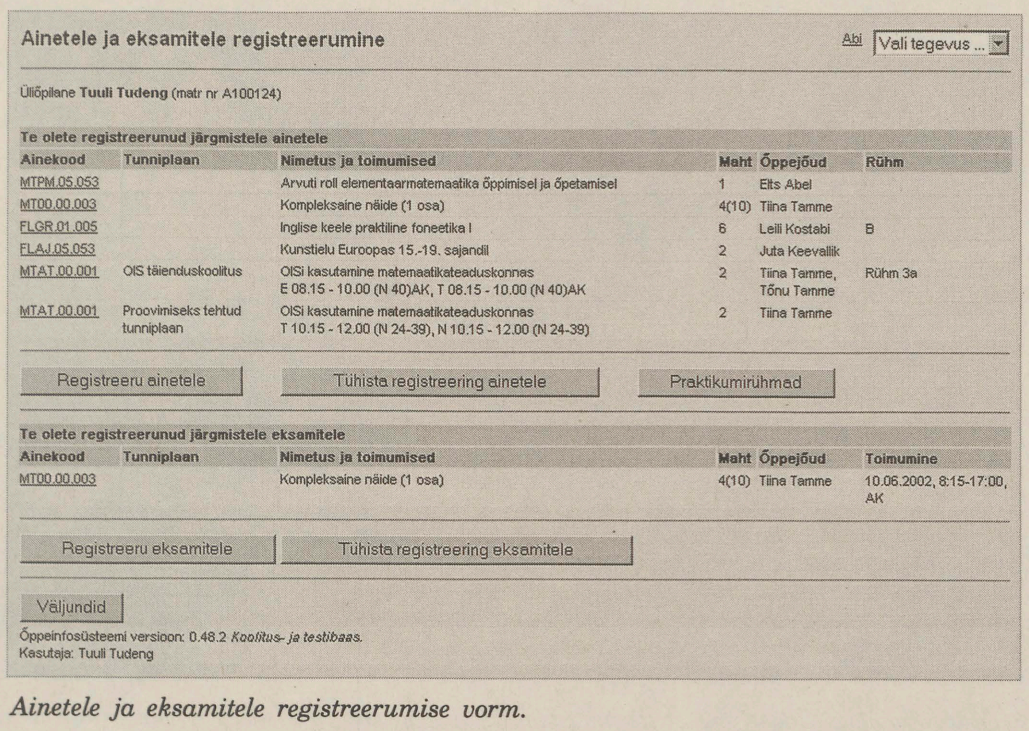
- ainekood,
- tunniplaan, kuhu aine kuulub,
- aine nimetus,
- maht,
- õppejõu nimi.

Valige ained (klõpsake märkeruutu rea lõpus veerus "Registreerumine") ja klõpsake nuppu "Registreeru valitud ainetele".

Ainele registreerimise juures kontrollib programm järgmisi asjaolusid:

- kas üliõpilane on sooritanud kohustuslikud eeldusained,
- kas üliõpilane on juba saanud positiivse hinde antud ained,
- kas aine kuulajate piirarv on täis.

Kui arvutiekraanile ilmub teade, et kohustuslik eeldusaine on läbimata, siis üliõpilane ise ennast ainele registreerida ei saa. Uue õppeinfosüsteemi juurutamise esimestel kuudel võib taoline teade ilmuda ekraanile ka neile, kes tegelikult on kohustusliku eeldusaine läbinud. Põhjuseks võib olla see, et vanadest andmebaasidest ei õnnestunud vastava eksamiprotokolli andmeid uude süsteemi üle kanda ja uuel süsteemil puudub seega teadmine aine sooritamise kohta. Sel juhul pöörduge konkreetse teaduskonna või osakonna vastava töötaja poole, kellel on võimalik teid igal juhul ainele registreerida.

Ainetele ja eksamitele registreerumise vorm.

Rühmadesse registreerumine

Seminari- ja praktikumirühmadesse registreerumiseks klõpsake mooduli esilehel nuppu "Praktikumirühmad". Ekraanile kuvatakse nimekiri ainetest, kus on võimalik valida rühma. Rühma registreerumise toiming eeldab, et olete registreerunud vastavale ainele. (Soovi korral võite rühma ka vahetada. Ekraanile kuvatakse nimekiri vastavatest ainetest.) Tehke oma valikud ja klõpsake nuppu "Salvesta muudatused".

Registreeringu tühistamine

Registreeringu tühistamiseks klõpsake mooduli esilehel nuppu "Tühista registreering ainetele". Ekraanile kuvatakse ainete nimekiri, millele olete registreerunud ja kus registreeringu tühistamine on vastavalt õppekorralduseeskirjale veel lubatud. Märkige ained (klõpsake märkeruutu veerus "Tühistamine") ja klõpsake nuppu "Tühista valitud ainetele".

Eksamitele registreerumine

Eksamile registreerumise eelduseks on, et olete eelnevalt registreerunud vastavale ainele. Klõpsake mooduli esilehel nuppu "Registreeru eksamitele". Ekraanile kuvatakse eksamitele registreerumise vorm, kus on näha nimekiri ainetest, kuhu olete registreerunud. Valige eksami toimumisaeg ja klõpsake nuppu "Registreeri valitud eksamitele".

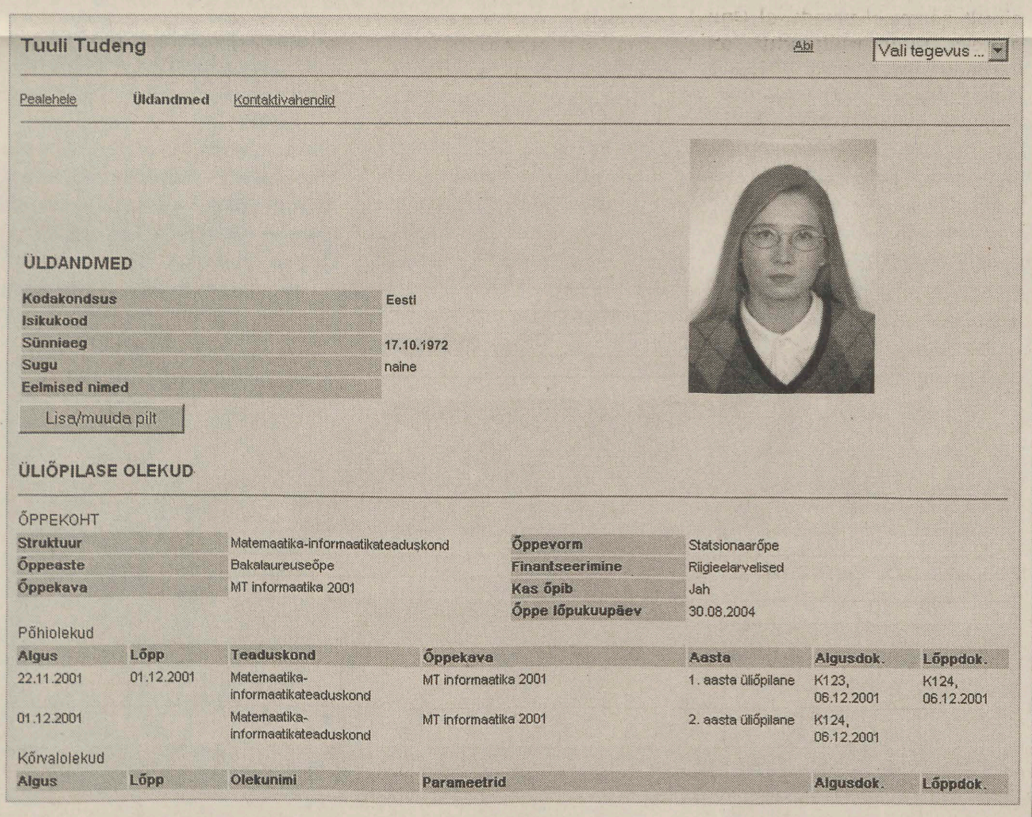
Käesoleva sügissemestri talvistele eksamitele suure tõenäosusega te veel uue õppeinfosüsteemi kaudu registreeruda ei saa. Põhjuseks on jällegi vanadest andmebaasidest uude süsteemi andmete ülekandmisega seotud probleemid. Kevadsemestri eksamitele saate juba loodetavasti registreeruda veebi kaudu.

Isikuandmed ja kontaktandmed

Isikuandmete vaatamise vormil kuvab programm üliõpilase nime, üldandmed isiku kohta (kodakondsus, isikukood, sünniaeg, sugu, eelmised nimed) ning andmed üliõpilase ja ülikooli vaheliste suhete kohta. Üliõpilase olekute info koosneb järgmistest osadest:

- õppekoha andmed (teaduskond, õppeaste, õppekava, õppevorm, finantseerimine, tunnus õppimise kohta ning õppe lõpukuupäev),
- põhiolekud (info õppekava läbimise kohta, õppeaastad, üleviimiste dokumentide numbrid ja kuupäevad),
- kõrvalolekud (akadeemilised puhkused, välismaal õppimine jms).

Tulevikus saab üliõpilane ise lisada õppeinfosüsteemi ka oma foto ja sisestada kontaktandmed. Kontaktandmete alla kuuluvad e-posti aadress (mõeldud on neid e-aadresse, mida ei hallata TÜ peaserveritest), telefoni- ja faksinumber, veebilehe ning elukoha aadress.

Isikuandmete vaatamise vorm.

Mida saab õppeinfosüsteemis teha õppejõud?

Õppejõud saavad niisamuti nagu üliõpilasedki ÕISi sisse logida oma kasutajanimega, mis kehtib ülikooli peaserverites. Detsembrist alates saavad õppejõud uues ÕISis vaadata:

- õppeainete infot,
- kõigi struktuuriüksuste tunniplaane,
- süsteemis olemasolevaid eksamiprotokolle,
- oma ainele registreerunud üliõpilaste nimekirja,
- soovi korral ka ise registreerida üliõpilasi oma ainetele.

Õppejõududele on antud võimalus lisada õppematerjale ÕISi serverisse, nii et need oleksid üliõpilastele kättesaadavad otse õppeaineregistri kaudu.

Õppematerjalide haldamise õigus on praegu antud ainult aine eest vastutavale õppejõule, mitte kõigile õppejõududele, kes on märgitud aineprogrammis (kas seotuna loengute pidamise, praktikumide andmise või seminaride juhendamisega).

Alates veebruarist avaneb uues süsteemis võimalus asuda kirjeldama õppekavu (nii olemasolevaid kui ka uusi).

Sisestatud õppekavad muutuvad kättesaadavaks nii õppejõududele kui kõigile teistele kasutajatele.

Programmi juurutamisplaanide kohaselt tekib edaspidi õppejõududel võimalus lisada oma ainete kohta aineprogramme või teha olemasolevates aineprogrammides vajalikke muudatusi. Näiteks sisestada ise aine toimumise ajakava, kohustuslike ja soovituslike loengumaterjalide andmed jm.

Juba praegu saab õppejõud vaadata süsteemis oma isikuandmeid.

Edaspidi tekib võimalus lisada ja parandada oma kontaktandmeid (telefon, elukoha aadress jm).

Kuidas saab uues õppeinfosüsteemis tunniplaani moodulit kasutada

Tunniplaanide vaatamine

Tunniplaanide vaatamiseks klõpsake mooduli esilehel linki "Tunniplaanid". Ekraanile kuvatakse tunniplaani vaatamise vahevorm. Valige õppeaasta ja semester, mille jaoks tunniplaan kehtib. Valige tunniplaani omanik, s.o teaduskond või konkreetne instituut või õppetool. Edasi valige tunniplaan. Välja "Tunniplaan" loendiboksis näidatakse kõiki valitud struktuuriüksusele (valitud semestriks) kuuluvaid tunniplaane. Klõpsake nuppu "Näita". Ekraanile kuvatakse valitud tunniplaani sisu (tunnid). Iga tunni kohta esitatakse järgmised andmed:

- tunni toimumisaeg (päev ja kellaaeg),
- ainekood,
- aine nimetus,
- tunni toimumise ruum,
- õppenädalad,
- tunni olek (tudeng näeb ainult kinnitatud tunde),
- omanik (vastava struktuuriüksuse kood),
- praktikumi- või seminarigrupp.

Kui jätate tunniplaani vaatamise vormil loendiboksi "Tunniplaan" väärtuseks "-Määramata-" ja klõpsate nuppu "Näita", kuvab programm ekraanile kõik need valitud struktuuriüksuse tunnid, mis ei ole veel ühegi tunniplaaniga seotud (tavaliselt on see nimekiri tühi).

Tunniplaani paberile printimiseks valige väljundi formaat (HTML, PDF või RTF) ja klõpsake nuppu "Tunniplaan ristabelina". Edasi kasutage korraldust "Print" või salvestage fail oma failisüsteemi.

Ainete tundide vaatamine

Ainete tundide vaatamiseks klõpsake mooduli esilehel linki "Õppeaine tunnid". Ekraanil avaneb ainete tundide vaatamise vahevorm. Valige allüksus, mille ainete tunde soovite näha. Allüksuse määramiseks valige kindlasti teaduskond, instituudi ja õppetooli valimine ei ole kohustuslik. Tundide nimekirja kitsendamiseks võite sisestada kas ainekoodi osa või aine nimetuse osa. Valige õppeaasta ja semester, millal ainet õpetatakse. Valige, kuidas soovite tundide andmed järjestada, kas aja ja aine kaupa või aine ja aja kaupa. Lõpuks klõpsake nuppu "Näita". Programm kuvab teie sisestatud tingimustele vastavate tundide nimekirja.

Süsteem väljastab need tunnid, kus tunni aine omanik on valitud struktuuriüksus. Nimekirja tulevad ka need tunnid, mille (tunni) omanik ei lange kokku aine omanikuga. Näiteks aine "Õpiprogrammid" omanik võib olla arvutiteaduse instituut, aga vastava tunni omanik on matemaatika-informaatikateaduskond.

Struktuuriüksuse tundide vaatamine

Teid huvitavate tundide leidmiseks võite kasutada struktuuriüksuse tundide otsingut. Klõpsake mooduli esilehel linki "Struktuuriüksuse tunnid". Ekraanile kuvatakse struktuuriüksuse tundide vaatamise vahevorm. Valige teaduskond, soovi korral ka instituut ja õppetool; valige tunni toimumise õppeaasta ja semester ning klõpsake nuppu "Näita". Ekraanile kuvatakse valitud omanikule kuuluvate tundide nimekiri. Tunnid on järjestatud toimumisaja järgi.

Süsteem väljastab tunnid, mis võivad kuuluda erinevatesse tunniplaanidesse. Kõigi nende tundide haldajaks on teie valitud struktuuriüksus.

Uus õppeinfosüsteem

(Algus 1. lk)

Muidugi tuleb seda tegevust ajaliselt jaotada. Näiteks nii, et kõigepealt tehakse korda saabuval kevadel lõpetajate andmestik ja seejärel järgmisel aastal lõpetajad jne, kuid see on töö korralduslik pool ja instituutide-õppetoolide rida, infotehnoloogid on ainult võimaluste (töövahendi) pakkujad.

Kasutajad

ÕISi kasutajad on jagatud viide kategooriasse: avalik ehk anonüümne kasutaja, üliõpilased, õppejõud, eriõigustega kasutajad ja eraldi grupina vaatleme vastuvõtuga seotud töötajaid.

Avalikule kasutajale kavatseme nähtavaks teha info, mis ripub õppehoonete stendidel ja/või on trükitud kogumikes. Näiteks õppeained, tunniplaanid ja õppekavad.

Vastuvõtu kohta saab avalikustada üldinfo ja need nimekirjad, mida korralduslikult peetakse vajalikuks.

Tudengite-õppejõudude võimalikud tegevused on kirjeldatud siinsamas lehes.

Sisuliselt vajavad üliõpilased-õppejõud ülikooli arvutivõrgu kasutajatunnust ning sedasama salasõna, millega loetakse keskvõrgu kaudu oma e-kirju. Juhin tähelepanu sellele, et juurutusperioodil, kus paljud protsessid rakenduvad esmakordselt, ilmneb ebakõlasid, mis võivad põhjustada ÕISi seiskumise või koguni häireid ülikooli teiste infosüsteemide töös. Sel juhul vastav tegevus olukorra klaarimiseni peatatakse, millest annavad märku punased teated teie ekraanil. Loodame siinjuures teie mõistvale suhtumisele. Ükski uus süsteem pole valminud täiesti veatuna.

Koordinaatorid-nõustajad

Eriõigustega ja vastuvõtuga seotud kasutajad on need ülikooli töötajad, kellele antakse õigus erinevate andmete sisestamiseks ja vaatamiseks ning analüüsimiseks. Neid õigusi jagavad ülikooli kui terviku tasandil õppe- ja üliõpilasosakond, osaliselt ka infotehnoloogia osakond, teaduskondades/kolledžites aga koordinaatorid (vt allpool). Koordinaatorite kohustuseks on omada terviklikku ülevaadet ÕISi funktsionaalsusest ja korraldada teaduskonna/kolledži-sisene ÕISi kasutamine ja väljaõpe ning osutada abi nii tudengitele kui töötajatele ja õppejõududele.

Koordinaatorid on tänaseks enda ümber koondanud abiväe, kelle nimed ja aadressid leiab ÕISist lehekülgede üleval paremas servas asuva nupu Abi alt.

Abiväe roll on eriti tähtis kevadsemestri ainetele registreerumisel, sest paljudel juhtudel süsteem ei tea üliõpilase kohustusliku eeldusaine läbimisest veel midagi ja seega ei luba ka registreeruda. Ometi ei tohi sellepärast õppimine õppimata jääda, ainele registreerumiseks tuleb üliõpilasel sel juhul pöörduda õppetoolidesse või osakondadesse. On loota, et ülejärgmise semestri ainetele registreerumiseks on oluliselt rohkem vajalikku eelinfot baasi talletatud.

Soovitus tudengitele

Kontrollige esimesel võimalusel, kas teil on juurdepääs õppeinfosüsteemile ja kas sisselogimisel avanevad ainetele registreerumise, isikuandmete, tunniplaani ning õppeainete lingid. Kui ei, tuleks sellest nõustajale-koordinaatorile märku anda.

Võib juhtuda, et isikuandmete ja üliõpilasolekute ülekandmisel senistest baasidest uude on ilmnenud mingi segadus ja süsteem ei saa päris täpselt aru, mis kategooria kasutaja te olete.

Väga soovitav on, et te ei jätaks seda kontrolli viimasele minutile. Võib juhtuda, et mõne olukorra lahendamine kestab kauem, kui mingile kevadsemestri ainele registreerumiseks aega on antud või sellele ainele kuulajakohti jätkub.

Arvandmeid hetkeseisust

Olemasolevatest baasidest on uude ÕISi üle kantud andmed 35 033 isiku kohta, kellest ca 25 000 on endised ja praegused üliõpilased ja 10 000 endised või praegused teenistujad-õppejõud. Ülikooli arvutivõrgu kasutajatunnuseid on neist 10 300-l. Aineregistrisse kandsime 13 485 ainekoodiga ainet, millest kevadsemestriks võetakse kasutusele üle 3500. Eksamiprotokollidest on *ca* 70 000 õnnestunud suuremate või väiksemate puudustega üle kanda, meile on täiesti arusaamatud 25 200 protokolli.

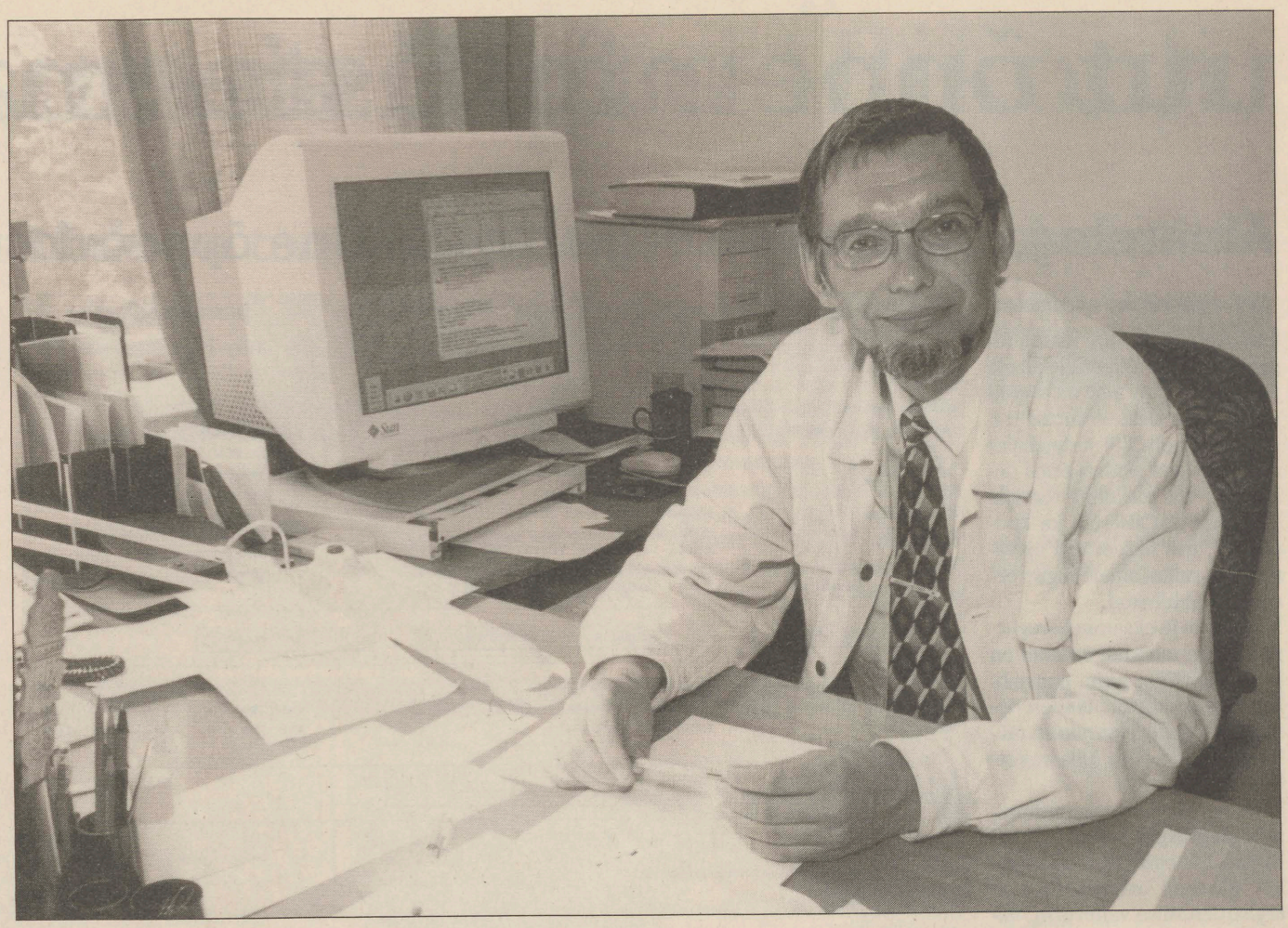
Ülikoolis alustas õpitulemuste salvestamist Enn Lasn 1978. aastal ja muidugi tolleaegsetes süsteemides. Aja jooksul on tarkvara muutunud ja ka andmeid on aeg-ajalt transponeeritud järjest uuematesse andmebaasidesse. Iga uus on avanud seejuures uusi võimalusi. Muidugi on kogu protsessi käigus osa andmeid hävinud, alati pole olnud võimalusi ja vajadusi kõike pidevalt ja seejuures tagantjärele kaasajastada. Ka praegu üritatakse teha kõigepealt korda need andmed, mis vajalikud tänastel õppijatel. Kunagi aga ei tea, kes meie kunagistest õppuritest kavatseb oma teadmisi täiendama asuda ja kelle baasis olemasolevaid andmeid meil oleks kasulik teada.

Sügissemestri ainetele registreerimisi kokku on olemasolevas ca 30 000, neist meie jaoks mõistetamatuid 4000. Püüame ka need uude kanda, et lihtsustada talviste eksamiprotokollide ettevalmistamist.

Mis puutub õppekavadesse, siis täna kehtivatest õppekavadest on uues baasis kasutatavad ainult nende nimed ja kinnitatud koodid, kõik ülejäänu alles vajab formaliseerimist ning seejärel ka sisestamist.

Lõpetuseks

Tänaseks oleme ÕISi rakendanud juba üle viie nädala. Usun, et esimesest ehmatusest oleme üle saamas ja kuigi ka edaspidi tuleb mitmesuguseid tõrkeid, valestimõistmisi, poolikuid lahendusi jne, protsess siiski jätkub ning seejuures kiirenevalt. Alternatiivi meil pole.

Projektijuhi Peep Uba sõnul süsteemi rakendamine jätkub, loodetavasti suuremate tõrgeteta. IT-ARHIIV

TEADUSKONDADE/KOLLEDŽITE JA AVATUD ÜLIKOOLI KOORDINAATORID.

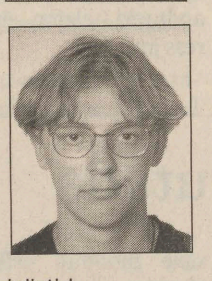
Usuteaduskond – Heli Kuuste, heliku@ut.ee, 375 300
Õigusteaduskond - Anu Laumets, alaumets@iuridicum.ut.ee, 375 392
Arstiteaduskond – Rene Kärner, renek@ut.ee, 375 328
Filosoofiateaduskond – Eda Pärnpuu, eedi@ut.ee, 357 342
Bioloogia-geograafiateaduskond – Kadri Meier, kmeier@ut.ee, 375 829
Füüsika-keemiateaduskond – Virge Anso, virge@physic.ut.ee, 375 520
Haridusteaduskond – Signe Noppel, noppels@ut.ee, 376 120
Kehakultuuriteaduskond – Hille-Kai Lait, hillekai@ut.ee, 375 360
Majandusteaduskond – Anneli Kütt, anneli@mtk.ut.ee, 376 318
Matemaatika-informaatikateaduskond – Meelike Pandis, mpandis@ut.ee, 375 860
Sotsiaalteaduskond – Ene Karja, ene@psych.ut.ee, 375 904
Narva kolledž – Pavel Kodotšigov, pavel@narva.ut.ee, 035 60608
Pärnu kolledž – Margit Käbin, margit@pc.ut.ee, 044 50537
Türi kolledž – Ene Voolaid, enev@ut.ee, 038 49162
Avatud ülikool – Aili Saluveer, ailix@ut.ee, 375 201
Euroopa kolledž – Janika Vana, janikav@ec.ut.ee, 375 645
Õppeosakonnas – Roman Vaher, vaher@ut.ee, 375 626
Enn Lasn , lasn@admin.ut.ee, 375 471

ÕIS projektis osalejate silme läbi

Mihkel Nõges,

Leho Lehes
Matemaatika-informaatikateaduskonna üliõpilased, IT-osakonna spetsialistid

Aasta AS Cell Networki juures õppeinfosüsteemi disainimise ja arendamisega tegeldes toome välja projekti järgmised positiivsed ja negatiivsed aspektid.

Positiivsed aspektid

- Heal tasemel projekti juhtimine.
- Süsteemi disainimisele ja realiseerimisele eelnes põhjalik kasutajate vajaduste analüüs.
- Osalejatele olid antud nende võimeid arvestades sobivad ülesanded.
- Informatsiooni vahetus projekti liikmete vahel oli rahuldav. Enamik projekti liikmeid töötas ühtse ajagraafiku alusel samas kontoris ja sai seetõttu hõlpsasti suhelda.
- Heal tasemel projektiväline tegevus.
- Töökollektiivis valitses meeldivalt sõbralik ja üksteist mõistev õhkkond.
- AS Cell Network korraldas mitmeid projektiliikmete vahel ühtsustunnet loovaid üritusi. Näiteks igakuised sünnipäevade tähistamised, korvpallitrennid, võrkpallimängud jmt.

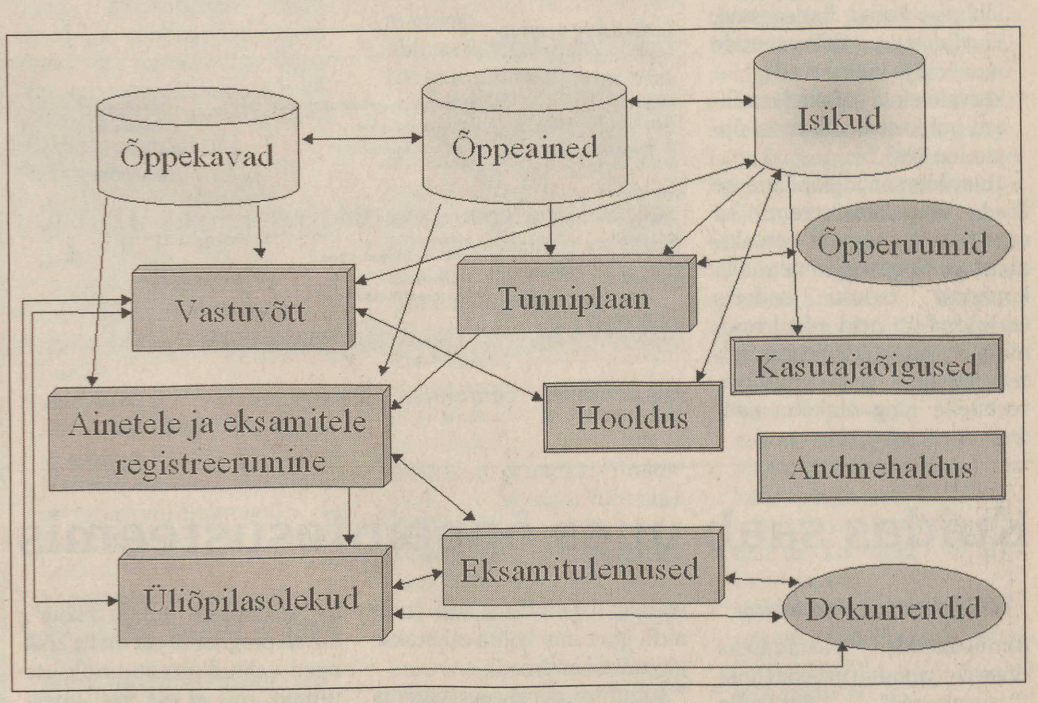
Negatiivsed aspektid

- Väga pingeline ajakava.
- Süsteemi tehnilise baasarhitektuuri disainimiseks ja testimiseks ei olnud piisavalt aega. Head mõtted süsteemi parendamiseks tulid liiga hilja, sest aluspõhimõtete detailiseerimise asemel oli kohe alustatud moodulite realiseerimisega.
- Tehnoloogilisi lahendusi hästi tundvate spetsialistide ebapiisav rakendamine.
- Loodud süsteem on tehniliselt kohati väga ebaefektiivne (tehnilisi ressursse raiskav, halvasti programmeeritud). Süsteemil võib tekkida raskusi paljude kasutajate samaaegse teenindamisega. Õppeinfosüsteemi ebaefektiivsus mõjub negatiivselt ka teiste samu ressursse kasutavate kesksete teenuste toimimisele.
- Realiseerijad ei suutnud küllalt täpselt järgida ÕISi tarkvara põhistandardeid, mistõttu on komplitseeritud süsteemi edasine laiendamine ja parandamine.

Kokkuvõtteks

Kindlasti ei ole ÕIS veel lõplikult valmis. Kuigi AS Cell Network on Eesti üks oma ala tipptegijaid, jäi ÕIS tehnilises mõttes veel nõrgale tasemele. Ilmselt ei saa uus süsteem täiesti rahuldavalt töökorda enne selle väga suures mahus ümbertegemist.

ÕISi projekt on väljapaistev samm TÜ infotehnoloogilises arengus. On pandud alus süsteemile, mis toetab suurt hulka väga olulisi tööprotsesse.

Piltlikult näeb Tartu Ülikooli uus õppeinfosüsteem välja selline.

Õppeinfosüsteemi loomisel osales ülikoolist lisaks infotehnoloogidele rohkem kui sada erineva valdkonna töötajat, kulutades kokku üle 600 töötunni.

IT-ARHIIV

14. detsember 2001

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 40 (2077) TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU

Teadusstrateegia annab kindlustunde Eesti riigi tulevikku

Andres Toode

"Ehk saab tänasest päevast Eesti arengus üks tähtpäevi," ütles haridusminister Tõnis Lukas möödunud nädala neljapäeval Riigikogus ettekannet pidades.

Nii avaldas haridusminister lootust, et ehk võtab Riigikogu 6. detsembri istungil vastu Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegia järgmiseks viieks aastaks. Hoolimata nii mõnestki rahulolematust või lausa nurisevast küsimusest, otsustas Riigikogu 40 poolthäälega strateegia vastu võtta.

Teaduse finantseerimine kasvab kahekordseks

Oma sõnavõtus toonitas Lukas, et strateegias nähakse Eestit teadmistepõhise ühiskonnana, kus "uute teadmiste otsingule suunatud uuringud, teadmiste ja oskuste rakendamine ning inimkapitali areng on majanduse ja tööjõu konkurentsivõime ning elukvaliteedi kasvu allikaks".

Strateegia võtmevaldkondadena on nimetatud eelkõige tehnoloogiaid: infotehnoloogia, biotehnoloogia ja materjalitehnoloogia. "See on õigustatud, sest just tehnoloogia arengus oleme muule maailmale nii palju alla jäänud, et see valdkond vajab eelisarendamist," on Everaus veendunud ning kinnitab, et alusetud on kartused, justkui võiks võtmevaldkondade alla mitte mahtuvad teemad kiratsema jääda. "Pikemas perspektiivis kasvatab investeering arendustegevusse ja tehnoloogiatesse kaudselt ka kõigi teiste teadusvaldkondade rahastamist."

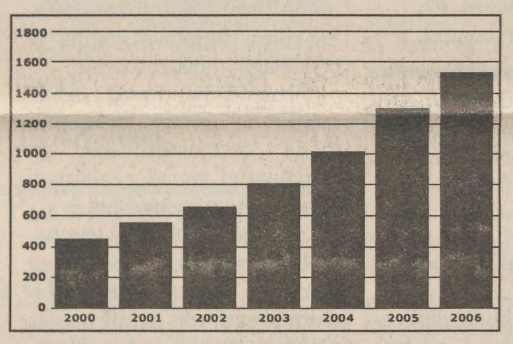
Paranemine igas elu valdkonnas

TÜ arendusprorektori professor Hele Everausi sõnul on investeeringuid teaduse arendamisse raske üle hinnata, kuna need tõstavad pikas perspektiivis majanduse konkurentsivõimet ja parandavad seeläbi ka üldist elukvaliteeti. "Piisab, kui vaadata naabrit üle lahe. Mina usun küll, et majanduskasv toob omakorda kaasa ka inimeste usu suurenemise selle riigi tulevikku. Kuni selleni välja, et ehk ei pea me ühel päeval enam kurtma, et Eestis on iive negatiivne," ütleb Hele Everaus.

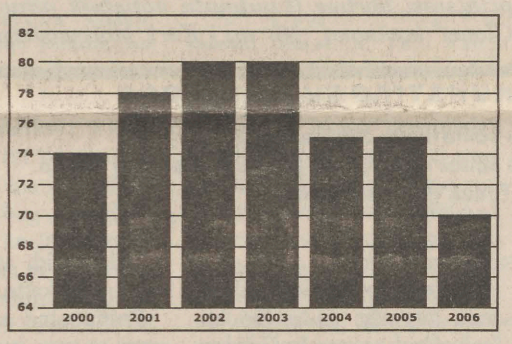
Kiiresti see ei juhtu. "Strateegia loob vaid alused, et viie aasta pärast võimaldab teaduse finantseerimine hakata looma seda baasi, millest sünniks potentsiaalne majanduskasv," selgitab Hele Everaus. "Seejärel läheb ehk veel kümme aastat, kui majanduskasv hakkab tunda andma meie igapäevase elukvaliteedi paranemises."

Professor Hele Everaus: "Teaduse finantseerimise kasv ei ole oluline ainult teadlastele ja teadusele, vaid pikemas perspektiivis kogu Eesti riigile ja ühiskonnale." ARHIIV

Avaliku sektori kulutused teadus- ja arendustegevusele 2001-2006 (miljonites kroonides).

Avaliku sektori kulutuste osakaal teadus- ja arendustegevuse kogukuludest 2001-2006 (protsentides).

Finantside jagunemine

Kui praegu kulub teadus- ja arendustegevusele 0,75% rahvuslikust kogutoodangust, siis Riigikogus vastuvõetud strateegia näeb ette, et järgmise viie aastaga tõusevad teadusele tehtavate kulutused kahekordseks. Tõsi küll, Euroopa Liidu maade keskmisest näitajast (1,9% SKP-st) jääb see summa küll veel ligi poole protsendi jagu maha.

Strateegia näeb ette, et teadustegevuse kulude suurenemises kasvab oluliselt erasektori roll. Esiteks pole riigil nii palju raha, et tagada maailmas konkurentsivõimelist Eesti teadust. Ja kuna suuresti just erasektor kasutab ära neidsamu teadussaavutusi, siis on erakapitali kaasamine igati loogiline. Strateegia järgi peaks erasektori huvi ja investeeringud teaduse ja arenduse vastu oluliselt kasvama, moodustades kogukuludest tänase 22 protsendi asemel 28 protsendile 2006. aastaks.

Erasektori huvi kasvatamiseks plaanib riik võtta teadus- ja arendustegevuse finantseerimise kasvu kuni 2004. aastani eelkõige enda õlule. "Teiste maade kogemused näitavad, et saavutamaks teadus- ja arendustegevuse valdkonnas arengu kiirendamist, peab riik mingi perioodi vältel tuntavalt kasvatama kulutusi sellesse valdkonda, seejärel tuleb kaasa ka erasektor," selgitab majandusministeeriumi tehnoloogia ja innovatsioonitalituse peaspetsialist Katrin Männik. Alates 2004. aastast peaks riigi finantseerimise kasv aeglustuma ja erasektori oma kiirenema.

Kellele ja kui palju

Strateegiaga määratletud viieaastasel perioodil peaks Eestis teadusele kuluma kokku neli miljardit krooni. See on väga suur raha. Järeldades kasvõi sellest, et Riigikogus esitati hulgaliselt küsimusi selle kohta, millised valdkonnad ja miks saavad ja millised ja miks ei saa. Kelle arvates olid eelisarendatud humanitaarteadused, kelle arvates nähakse vähe vaeva kodumaist majandust edendavate teadusharudega jne.

"Hääletasin vastu, kuna see strateegia näeb ette liiga vähest insenertehnilise haridusega seotud teaduslikku uurimistööd," selgitab keskerakonna fraktsiooni esindaja Ülo Tärno põhjusi, miks ta ainukesena strateegia vastu hääletas. "Strateegia suunitluseks on selgelt *humanitaria* ning loodus- ja sotsiaalteadused."

Hele Everausi sõnul tuleks strateegias näha siiski eelkõige ideed, mitte vaadata, kes ja kui palju raha saama hakkab: "Eelkõige väljendab see dokument tahet ja otsust kindlustada Eestile tulevik. Milliseid valdkondi ja kui palju täpselt finantseeritakse, see on edasise otsustamise küsimus."

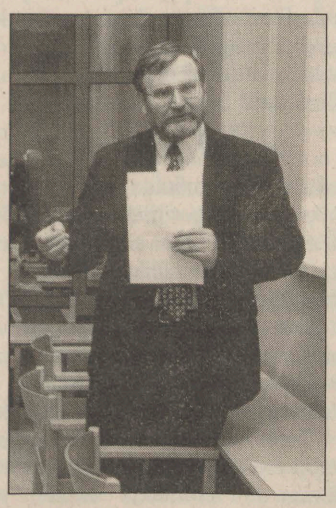
HIV-vaktsiin Tartu teadlastelt

Varje Sootak

11. detsembril algasid Helsingis Eestis leiutatud HIV-vaktsiini katsed inimestel.

Soome biotehnoloogiafirma FIT Biotechi Tartu labori vaktsiini disaini ja arenduse osakonna juhataja, TÜ viroloogiaprofessor Mart Ustav (pildil) ütles, et firmaga on koostööd tehtud ligi kaks aastat.

"Koostöö esimesest tulemusest (HIV-vaktsiini I faas kliiniliste katsetuste alustamisest) on nüüdseks inimesi piisavalt teavitatud," ütles prof Ustav. "See kõik on alles algus. Et viia mingi ravim või vaktsiin reaalsesse kasutusse, on vaja läbida ka II (näidata positiivne toime) ja III faas (suuremal patsientide hulgal tõestada ravimi või vaktsiini efektiivsus)." Kui kõik

läheb hästi, on teadlastel lootus taotleda toote müügiluba riik riigi haaval, loomulikult vaid siis, kui see äriliselt kasulik on. Selle vaktsiini puhul on lootus, et kogu tee läbitakse viie aasta jooksul," lausus Ustav.

"Meie tugevus Eestis on ennekõike molekulaarbioloogiline ja geenitehnoloogiline kompetents, mille saavutamiseks on tublisti töötatud juba alates akadeemik Artur Linnust. Nende kogutud teadmiste ning oskuste abil õnnestus meil luua uut tüüpi geenvaktsineerimise vektorsüsteem, mida saab kasutada antigeeni või terapeutilise geeni avaldumiseks inimese organismis. Antud vektorsüsteem on patenteeritud ja FIT Biotech on sellele loonud oma tehnoloogilise platvormi, mis võimaldab seda kasutada mitmel eesmärgil, sh geenvaktsineerimiseks ja geeniteraapiaks," selgitas prof Ustav. Lisaks HIV- vaktsiinile on plaanis välja töötada vaktsiinid ka teistele ohtlikele nakkushaigustele.

UT KÜSIB

Millal vanas kohvikus jälle süüa saab?

Vastab OÜ Vana Kohviku juhatuse esimees Ardo Kubjas:

Ülikooli vana kohvik avab uksed aprillis.

Maja suleti juba juunis, kuid kaua aega kulus projekti ettevalmistamisele ja mitmesugustele kooskõlastustele, hoone on ka muinsuskaitseobjekt. Projekteerija on ARC Projekt.

Pidime arvestama ka rangeid euronorme, mis 2003. aastast kehtima hakkavad.

Muinsuskaitse-, tervisekaitse-, päästeamet jt ametkonnad on projekti heaks kiitnud, ehitusluba on olemas ja renoveerimis- ja ehitustööd on juba alanud.

Ehitab ehitusfirma Rand& Tuulberg.

I korrusele söökla asemele tuleb pubi, samale korrusele kolib ka köök. II korrusele ehitatakse endise nõudepesuruumi asemele kiirtoitlustuskoht, kust juba hommikul näiteks putru võib saada.

Sisustame ülemise kohviku 50ndate aastate stiilis (lauad, toolid, pildid jm). Avame ka Ülikooli tänava poolse pika läbikäigu, mis viimasel suuremal renoveerimisel 80ndate aastate algul suleti.

Pubile kuulutame välja nimekonkursi.

TÄNA LEHES

Lisaleht

Õppeinfosüsteem

Intervjuu

Professor Kalle Kasemaa räägib islamist tänapäeva maailmas
LK 3

Aasta pärast valmib TÜ Voronežis asuvate kunstivarade kataloog
LK 2

UUDISED

TÜ Kliinikumi uus esimees on Urmas Siigur

11. detsembril valiti SA Tartu Ülikooli Kliinikumi juhatuse koosolekul uueks esimeheks Urmas Siigur.

Kliinikumi avalikkusuhete juhti Kristi Taela sõnul valivad juhatuse liikmed sihtasutuste seaduse järgi esimehe endi seast.

Urmas Siiguri haldusalaks kliinikumi juhatuses on arstiabi, õppe- ja teadustöö ning tervishoiu edendamine.

Siiguri teadusartiklid käsitlevad põhiliselt mikroobiökoloogiat. Doktoriväitekirja kaitses Siigur 1997 Karolinska Instituudis Stockholmis.

TÜ Türi Kolledž viis aastat vana

Viis aastat tagasi, 19. detsembril 1996 sõlmiti Türil kolledži asutamisleping.

Kolledž alustas tegevust 1997. aastal. Tänaseks on keskkonnateaduse eriala diplomiga lõpetanud kaks lendu.

"Kolledži asutamisel Eesti keskpaika on suur regionaalpoliitiline tähtsus," ütles kolledži direktor Elle Raudsepp. "Meil on üliõpilasi kõigist Eesti maakondadest."

Asutamise aastapäeva puhul toimub 18. detsembril kolledži uue hoone saalis Järva maavanema, Türi linnapea ja kolledži direktori pidulik vastuvõtt, mille järgneb peoõhtu Türi kultuurimajas. Järgmisel päeval kell 12 algab aastapäevale pühendatud vilistlaste ja üliõpilaste keskkonnakonverents.

Türi Kolledz koolitab Euroopa Liidu nõuetele vastava keskkonnaalase kõrgharidusega keskkonnateaduse spetsialiste. Õppida saab nii päevases kui kaugõppes.

UUDISED

Tänapäeva folkloori kogumise võistlus "Eluring"

Eesti Kirjandusmuuseum on algatanud tänapäeva folkloori kogumise võistluse koondnimetusega "Eluring".

1. veebruarini oodatakse Eesti Rahvaluule Arhiivi kaastöid tähtpäevadest ja tavadest, mis on seotud kaasaja inimese eluringiga sünnist surmani. Kogu laia avalikkust kutsutakse üles isiklike kogemuste põhjal kirjeldama kaasaegseid või lähimineviku sünnikombeid ja sünnipäevatraditsioone, ristimise ja leeritamisega seotud tavasid, pulma- ja matusekombeid, küla- ja suguvõsa kokkutulekute traditsioone. Oodatud on kirjeldusi täiendavad fotod, koduvideod ning neid sündmusi muul viisil kajastavad materjalid (nt seinalehed, laulikud jms.).

Temaatilised küsitluslehed saadetakse soovijatele tavalise posti või e-postiga.

Info: http://haldjas.folklore.ee/rl/era/kysitlus. Kogumisvõistluse tulemused teatatakse 22. veebruaril. Parimatele vastajatele antakse rahalised preemiad.

Kaastööd saata: Eesti Rahvaluule Arhiiv, Eesti Kirjandusmuuseum, Vanemuise 42 Tartu 51003; era@haldjas.folklore.ee; tel 420 406; faks: 420 426.

Loengusari Narva kolledžis

11. detsembril toimus TÜ Narva Kolledžis Venemaa endise suursaadiku Tiit Matsulevitši loeng "Eesti-Vene suhted XXI sajandi lävel".

Selle loenguga jätkas Narva kolledž "Estica" loengusarja, mille eesmärgiks on tutvustada Eesti elu erinevaid tahke.

Kolledžisse kutsutakse esinema tuntud inimesi erinevatest eluvaldkondadest, oma eriala parimaid spetsialiste. Kuulama on oodatud ka kõik teemast huvitatud linnakodanikud ja üliõpilased.

T. E. Tiit Matsulevitš oli viimati Eesti suursaadik Venemaal ning on seega üks hinnatumaid spetsialiste antud teemal. Ta on Eesti staažikamaid diplomaate, kes on esindanud Eesti riiki 1991. aastast; esialgu Saksamaal, hiljem Ukrainas ja Venemaal.

Kreutzwaldi päevad

20. ja 21. detsembril toimub Eesti Kirjandusmuuseumis 45. Kreutzwaldi päevade teaduslik konverents.

Konverents algab kell 11 muuseumi direktori Krista Aru ülevaatega kirjandusmuuseumist aastal 2001. Ettekannetes käsitletakse eesti rahvakultuuri suundumusi ja muundumisi (Ants Viires), kirikulaulu rahva mentaliteedi mõjutajana

(Toomas Paul), baltisaksa kirjanduslikke identiteedikontseptsioone

(Liina Lukas) jm. Mitu ettekannet on pühendatud Ilmar Laabanile.

UT TEATAB

Selle aasta viimane Universitas Tartuensis ilmub tuleva reede, 21. detsembri hommikupoolikul.
Palume kõik materjalid ära saata esmaspäevaks, 17. detsembriks, info viimane edastamine kolmapäeval, 19. detsembril.

Kataloog valmib aasta pärast

Varje Sootak

Tartu Ülikooli Voronežis asuva kunstikogu ligi 400 eset kirjeldav esmakordne kataloog jõuab kunstihuviliseni tuleva aasta lõpus.

Tartus TÜ Kunstimuuseumi ja Voroneži Kunstimuuseumi vahel allakirjutatud koostööprotokoll täpsustab märtsis sõlmitud lepingut, mille järgi avalikustatakse Voronežis asuvad TÜ kunstivarad kataloogina.

Ülikooli kunstimuusemi direktori Inge Kuke sõnul täpsustati protokollis kataloogi vaidlusi tekitanud pealkiri, struktuur, töömaterjalide üleandmise tähtaeg ja tiraaži jaotus.

Kataloogi tiraaž tuleb 1000 eksemplari, see jaotub võrdselt kahe poole vahel.

Kataloogi pealkiri kolmes keeles

"Lõpuks jõudsime pealkirja asjus kokkuleppele," rõõmustab Inge Kukk.

"Kataloogi pealkiri tuleb eesti, inglise ja vene keeles ja mitte sõna-sõnalises tõlkes, sest igal sõnal on teises keeles pisut teine nüanss. Eestikeelne pealkiri on "Dorpat-Jurjev-Tartu ja Voronež: ülikooli kollektsiooni saatus. Kataloog". "Derpt-Jurjev-Tartu i Voronež: istoria universitetskoi kollektsii. Katalog" on venekeelne pealkiri. Eesti keeles on sõnal "ajalugu" veidi teaduslikum tähendus kui vene keeles, mis võib ka lugu tähendada; *sudba* aga on liiga romantiline.

Inge Kukk ütles, et pealkirja osas on vaidlemised vaieldud ning poliitilised momendid suudetud välja jätta. "Me teeme ikkagi teaduslikku tööd. Pealkiri on nüüd neutraalne, ladinakeelse tähestiku järgi, st kõigepealt on eesti, siis inglise ja seejärel vene keeles," selgitas ta. Samas süsteemis on järjestatud kunstiteosed ja nende autorid.

Kaks köidet

Kuna materjali on rohkesti, ilmub kataloog kahe köitena. Esimene köide sisaldab egitptuse ja antiikkunsti kollektsiooni ning maalikogu, II köide mündikogu materjalid.

Kataloogi esikaanele kavandatakse paigutada Saksi printsessi portree (tundmatu kunstnik, prantsuse Fr. Clouet' koolkond, 16. saj.) Karl Morgensterni kogust.

KUNSTIKOGU KATALOOG

I köide ilmub 2002. aasta lõpus.
I köites on egiptuse ja antiikkunst ning maalid.
Tiraaž 1000 eksemplari.

I köitega loodetakse valmis saada järgmise aasta lõpuks. "Kõik sõltub sellest, kui kiiresti me Voronežist materjale saame. Praegu näiteks töö seisab, meie oleme oma ettevalmistused teinud ja oleme ootel. Fotod on voronežlastel tehtud, nad näitasid neid meile arvutis eelmise nädala visiidi ajal. Kaanepildi saime juba kätte."

Eestipoolne toimetuskolleegium on moodustatud, sellesse kuuluvad TÜ Ajaloo Muuseumi teadusdirektor Ken Kalling, kunstimuuseumi teadusnõukogu liige Peeter Tulviste ja Inge Kukk, mõne teema juures kaasatakse erinevaid spetsialiste.

"Kui saame Voronežist materjalid, tuleb neid kindlasti kontrollida, üht-teist juurde kirjutada."

Egiptuse ja kreeka kunstikogude kohta on varem materjale publitseeritud, kreeka osa juba enne Tartust evakueerimist. Hiljem on ka Moskva kunstiteadlased nendega tegelnud. Egiptuse kunsti on osaliselt samuti Moskva egüptoloogid publitseerinud.

Maale pole Inge Kuke sõnul kusagil näidatud, puuduvat ka publikatsioonid.

Kataloogi juhatavad sisse mõlema riigi kultuuriministrite tervitused, järgneb kunstikogu ajalooline ülevaade ning siis saab tutvuda alajaotuste kaupa objektide endiga. "Kunstiobjekte on 400 ringis. Nii et köited tulevad päris mahukad, suurem jagu illustratsioone on mustvalged, on ka värvilisi," tutvustas Inge Kukk.

Erinevad "legendid"

Küsimusele, mis saab siis, kui kahe muuseumi kommentaarid erinevad üksteisest, vastas Inge Kukk, et erinevad arvamused jäävad kommentaaridesse sisse. "Lahknevusi kahtlemata tuleb, vaieldavusi on isegi selles, kellele on mõni eksponaat varem kuulunud. Tartu "legendi" kirjutame meie, Voroneži oma nemad."

Ta selgitas, et Voroneži muuseumil puuduvad enamasti andmed, millistest kogudest on eksponaadid saadud ning mõne Tartu Ülikooli kunstiesemе kohta väidetavat koguni, et on kusagilt mõisast toodud.

"Arhiivid puuduvad, dokumente on ümber kirjutatud, tööde restaureerimisel on eemaldatud vanad pealkirjad, pandud uued raamid jne."

Kui 30ndatel aastatel Voroneži ülikoolist Tartu Ülikooli varad Voroneži Oblasti Kunstimuuseumile anti, võis nende hulgas näiteks koduloomuuseumist ja mujalt pärit eksponaate olla.

Vaieldavuste näiteks toob direktor Kukk ühe maalikogus asuva maali, mille kohta on Tartu Ülikooli Kunstimuuseumi asutajal ja esimesel direktoril Karl Morgensternil täpne kirjeldus olemas, aga Voroneži kolleegidel on kirjas, et maal saadi hoopis oma linna koduloomuuseumist. "Minul klapib see täielikult meie kirjeldusega, selliste erinevuste puhul lülitatakse kataloogi mõlema poole "legendid" ning eseme kuuluvus on lugeja otsustada. Ei, välja ei viska me midagi," kinnitab Kukk.

Inge Kukk avastas Voroneži muuseumi fondis näiteks maali, mille taha oli kirjutatud, et kuulub Minna Morgensternile, kes oli Karl Morgernsterni naine. Pilt oli veel õnneks ümber raamimata.

Esimeses kvartalis töö käima

Voroneži-poolsed materjalid antakse Eestile pidulikult üle uue aasta esimese kvartali jooksul. See toimub kas Vene Föderatsiooni kultuuriministri või aseministri visiidi ajal.

Seda kinnitas ka Voroneži Oblasti Kunstimuusemi direktor Vladimir Ustinov. "Koostöötakistusi ei ole, lõpetame oma osa selle aasta lõpuks ära ja uue aasta esimestel kuudel toimub materjali üleandmine," väitis Ustinov. Ühtlasi soovis ta ajalehe kaudu tänu avaldada nii Tartu Ülikooli rektorile kui kunstimuuseumi direktorile ladusa Tartu-poolse koostöö ja vastuvõtmiste eest. "Tartu Ülikool ja Tartu linn on meile päris koduseks muutunud."

Eelmisel nädalal viibisid Tartus töövisiidil koos direktor Vladimir Ustinoviga veel muuseumi teadustöötaja Vladimir Kirsanov ja Vene Föderatsiooni kultuuriministeeriumi restitutsiooniosakonna peaspetsialist Natalia Vorobjova.

"Annan endale täielikult aru, et kataloogi ettevalmistamine ja väljaandmine on meeletu töö, samal ajal on see vaid üks osa ülikooli kunstimuuseumi tööst. Muuseum peab olema pidevalt avatud, näitusi on vaja ette valmistada ja muud igapäevast muuseumitööd teha. Näiteks kolmapäeval avasime Narva Hermanni linnuses Voroneži kunstikogu reproduktsioonide näituse."

ARVAMUS

Tartu Ülikooli Vilistlaskogust ja ülikooli juubeli(te)st

Varje Sootak

TÜ vilistlaskogu (VK) aastakoosolekul oli vähem kui 20 inimest, vilistlaskogu liikmeid on 500, TÜ aga lõpetanuid mitukümmend tuhat.

Iga ülikooli lõpetaja saab vilistlaskogult kaasa kauni infolehe koordinaatidega, kuidas ta ükskõik kus Eestis koguga liituda saab.

Liitujad on enamasti suurematest linnadest kaugemale suundunud vilistlased, mis ka mõistetav – see ju suhtlus *alma materi*-meelsete vahel, mille järele puudus.

Vilistlaskogu praeguse põhikirja järgi on VK liikmed vaid need, kelle juhatus on avalduse põhjal vastu võtnud. Kui kõik lõpetajad on sisuliselt vilistlased ehk võiksid nad siis automaatselt ka VK liikmed olla, mis võib-olla elavdaks vilistlaskogulaste ühistegevust, mõttekaaslust.

Vilistlasi vähe märgata

Rektor pakkus VK aastakoosolekul mõtlemisaineks, et kui iga õppejõud, teadlane korra aastas oma kunagises koolis, kodukohas TÜ nimel n-ö tulevikupinda ette valmistamas käiks, oleks seegi üks püsiväärtuste põlistamise viise olukorras, kus ülikooliharidust juba kaubaks, teenuseks peetakse.

Üks viiekümne kahest ülikooli aastapäeval promoveeritud doktorist on Siret Rutiku. JAAK NILSON

Enamik kõrgharituid inimesi Eestis on ju Tartu Ülikooli sammaste vahelt on tulnud.

Kui silmata näiteks suurfoorumite esinejaid, võiks paljudele juurde märkida "TÜ vilistlane". Aina enam panen aga tähele, kuidas teiste kõrgkoolide vilistlased end koduülikooliga suhtestavad – ülikoolis esinemised, kohtumised, stipendiumid, ja ikka vilistlase sildi all.

Kus on TÜ tuntud vilistlaste nimelised stipendiumid? Esmalt ei meenu peale Arno Mägi stipendiumi midagi. Enamik nähtavasti ei teagi, et praegune pankrotihaldur töötas 80ndatel ka ülikooli haldusosakonnas. Kas sellest tema soojem suhtumine oma ülikooli?

Kui kaks aastat tagasi toimunud VK tuluõhtu vähe tulu tõi ja paljulapselisest perest pärit üliõpilasele loodetust väiksem stipendium välja kuulutati, kuhu jäid siis näiteks TÜ ärimeestest vilistlased?

Last but not least

Kui siit edasi mõelda, miks ei võiks siis meiegi vilistlased just TÜ egiidi all rohkem silma paista ja näiteks oma ülikooli kahe ümmarguse daatumi eel (370 ja 200) pead kokku pista ja veidi ajusid ragistada – diskuteerida hariduse ja ülikooli tuleviku üle.

Näiteks aulas peetava diskussiooni ettekanded ei pruugiski nii väga teoreetilised ja teaduslikud olla, pigem mõtlemisainet pakkuvad.

Väitlusse peaksid oma sõna lisama needki vilistlased, kelle igapäevatööst sõltub Eesti ja haritlaskonna tulevik.

Mis seda neil endil arendamast takistab, mida nad paremate lahenduste nimel teinud on? Oleks aeg välja tulla ka uurimustega, kui palju ühe või teise eriala lõpetanuid Eesti vajab 5, 10, 20 aasta pärast. Või ei tehtagi taolisi uurimusi enam. Ehk pealkirjastaks näiteks paar kord semestris toimuva auladiskussiooni "Ülikool mulle, mina ülikoolile"?

Või veelgi sobivamalt. Teemade väljamõtlemiseks, väitlejaiks on ju ülikoolis tohutu ajupotentsiaal, nagu kasvõi alles ülikooli aastapäeval promoveeritud 52 doktori näol.

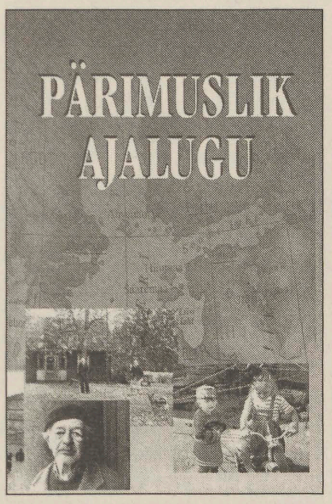
Aga värskeid doktoreid on TÜs rohkemgi – kes, seda teavad esialgu üksnes nende lähimad kolleegid.

Kui teadlased, tagasihoidlikud, nagu nad on, kaitsevad doktoritöö väljaspool TÜd, läheb tükk aega, enne kui sellele jälile jõuab.

Aga kogu võimas ajupotentsiaal (üle 1200 õppejõu ja teaduri, üle 15 000 üliõpilase) võiks koos oma ühise ülikooli nimel senisest mõtestavamalt tuleviku poole astuda.

Pärimuslik ajalugu

Tiiu Jaago
TÜ võrdleva ja eesti rahvaluule õppetooli dotsent

Artiklikogumik "Pärimuslik ajalugu" on mõeldud kõigile, kes huvituvad tänapäeva inimese identiteedi probleemidest.

Kogumik koosneb kolmest omavahel seotud osast ühe üldise küsimusega: kuidas inimesed mõistavad 20. sajandi lõpus mööduvat sajandit.

Hinnangud ja teadmised, mida uuriti, väljenduvad pärimuslikes jutustustes. Artiklite autorid on Eesti, Läti, Soome, Rootsi ja Vene pärimuse, elulugude ja suulise ajaloo uurijad.

Artiklites peegelduvad teemad sellest, kuidas inimesed mäletavad ja hindavad läbielatud sündmusi, eriti neid, mis kaasnesid maailmasõdadega. Kuid olulisem möödunud aegade meenutamisest on esile tuua see, millised minevikusündmused, olukorrad ja väärtushinnangud on kujundanud tänapäeva inimeste enesemääratlust.

I osa "Rahvus. Kodumaa. Enesemääratlus" seab esiplaanile väikerühmade saatuse. Siin on käsitlused vähemustest, kes sajandi alguses elasid veel oma põlisasualal (rannarootslased Eestis ja liivlased Lätis); käsitlused peamiselt 20. saj alguse väljarändajate saatusest (soomlased Kanadas ja eestlased Peterburis ning Siberis); lähiminevikus asukohamaad vahetanute eneseotsingutest riikliku migratsiooni- ja integratsioonipoliitika taustal (eestlased Venemaal, ungarlased Rootsis, venekeelne elanikkond Eestis).

II osa "Inimene. Ühiskond. Elulugu" keskendub inimese elu ja kodu raamidele, mille kujundab ühiskond. Kui ühiskond muutub väga kiiresti, kuidas ja mil määral peegelduvad/teadvustuvad siis need muutused inimese elus ja tema kodus?

Väärtushinnangute muutumine ei hoia sammu poliitiliste olukordade muutumisega. 20. sajandi lõpuks ei ole muutunud hinnangud mitte üksnes ajaloonähtustele, vaid ka marginaalseks peetud vähemusrühmadele.

III osa "Meid ümbritsevad inimesed. Esivanemad. "Mina" pühendub marginaalsete inimeste, esivanemate ja lähisugulaste osale pärimusrühma jaoks. Kui esimeses osas oli esiplaanil ajalugu ning inimeste saatus asetus selle taha, siis siin on esiplaanil inimeste "väike" maailm oma elukronoloogia või suguvõsa ajalooga, mille taha asetub ajaloo üldisem plaan.

Kogumiku on välja andnud TÜ eesti ja võrdleva rahvaluule õppetool ning Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond. Kogumik sai raamatuks TÜ Kirjastuses.

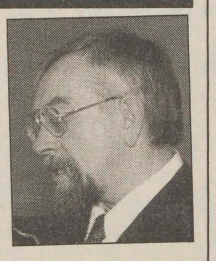

Islami naiste tänapäev. REPRO

Islam tänapäeval

Aira Võsa
TÜ usuteaduskonna doktorant

KALLE KASEMAA
TÜ professor

Ainult harimatu ülbus võib jagada maailma kaheks vastasleeriks.

Kuivõrd koraan on kristluse kuulutanud sallitavaks usundiks, siis võiks islam olla sillaks kristlaste ja moslemite vahel.

Vana Testamendi ja semiidi keelte professor Kalle Kasemaa, miks on sellest kujunenud hoopis tsivilisatsioonide lõhestaja?

Sellel võib olla mitu põhjust. Koraan keelab sõdimise kristluse, mitte kristlaste vastu. Koraani sõnastuse täht-täheline järgimine annab moslemile õigustuse oma usu nimel sõdida üks-kõik kellega. Koraanist arusaamine oleneb tõlgendamisest, islami fundamentalistid teevad seda oma huvidest lähtuvalt.

Analoogiline olukord on moslemite suhtumisega alkoholi. Koraan mainib keelatud jookidest ainult veini, ja sellest on saanud tõlgendamise küsimus, kas keeld laieneb ka teistele vägijookidele.

Kui räägitakse islami kahjulikust mõjust maailmapoliitikas, võib selliste seisukohtade puhul tegemist olla teadmatusega. Islam kui usund aetakse sageli segi eri maade kultuurieripäradega, rahvusliku temperamendi või traditsioonidega.

Kas islami fundamentalismis on süüdi eurooplased?

Islami fundamentalismi juured peituvad 20. sajandi alguses, mil Õhtumaa kiire tehniline areng meelitas araabia maade noori Euroopasse haridust omandama. Vaimustusele järgnes pettumus, kuna nähti, et peale kõrge tehnilise hariduse pole eurooplastelt vähimatki eeskujuks võtta. Inimestevaheline külmus ja madal kõlblustase tegi islamiusulisi kristliku maailma suhtes ettevaatlikuks ja tõrksaks.

Rääkisite TÜ professorite klubi kohtumisel, et islami fundamentalism kujunes lõplikult välja 70ndatel.

Suurimaks ja otsustavaks tõukejõuks sai 1967 toimunud kuuepäevane sõda, kus islamiriikide Egiptuse, Süüria ja Iraagi sõjaline koalitsioon sai Iisraelilt lüüa. Sellest ajast on kestnud leppimatu vaen islami ja juudi-kristliku leeri vahel Lähis-Idas.

Islami fundamentalismi on sünnitanud rahulolematus ja sõda, mis näitab, et tegu ei ole niivõrd usulise kui pigem sekulaar-ideoloogilise liikumisega, st poliitiliste, majanduslike või rahvuslike ideede elluviimist islami loori varjus.

Fundamentalistid ei ole teoloogid, suur osa pole koraani lugenud ning on kaotanud sideme elava religiooniga. Teadmised islamist on nad omandanud pinnapealsetel, kristlike kiirkursuse tüüpi piiblikoolidega võrreldavatel õppustel.

Võimu juurde on fundamentalistid pääsenud vaid kahel traditsioonilisel islamimaal – Iraanis ja Sudaanis.

Enamik islami äärmuslasi elab Euroopas. Emigrandi staatusest hoolimata nõuavad äärmusmoslemid endile eriõigusi. Kümmekond aastat tagasi levis Prantsusmaal idee Prantsuse Islamivabariigi väljakuulutamisest, Inglismaa muhameedlased on taotlenud endi suhtes koraani seadustega arvestava õigussüsteemi rakendamist.

Demokraatia võimalikkus islamimaades?

Demokraatliku riigikorra kehtestamine islamimaades on enam kui küsitav. Muhamedist peale on islami kogukonna juht ühendanud endas nii vaimulikku kui ka poliitilist võimu.

Teokraatlikku monarhiat on väga raske kõigutada, kuna see tähendaks astumist inimeste usu vastu. Näiteks Marokos, kus valitseb konstitutsiooniline monarhia, peetakse kuningat Muhamedi kaugeks järeltulijaks ja ta on rahva hulgas väga populaarne. Poliitilist opositsiooni Marokos ei eksisteeri.

Aga inimõigused?

Koraani õpetuse taustal ei saagi rääkida inimõigustest, kuna esiteks koraanis puudub indiviidi mõiste, esile on tõstetud hoopis kogukond, kollektiiv. Teiseks ei mainita kusagil koraanis usklike õigusi, vaid kohustusi.

Prantsuse revolutsiooni aegsest ideestikust välja kasvanud inimõigusi ei ole araabia riikides kunagi tõsiselt võetud, nii ei kirjutatud 1948. aastal alla ÜRO inimõiguste deklaratsioonile.

Araabia riikides on selles küsimuses levinud kolm põhilist hoiakut.

Konservatiivsed teoloogid õigustavad valitsevaid totalitaarseid režiime, nende arvates pole inimõigusi lihtsalt vaja. Fundamentalistide arvates on kõige õigemad inimõigused tuletatavad koraanist. Liberaalsed teadlased on koondunud Araabia Inimõiguste Liigasse, püüdes selle kaudu euroopalikke põhimõtteid islami kultuurile lähendada.

Araabia riikide üldist olukorda inimõiguste vallas iseloomustab 1993. aasta juhtum, mil Viinis toimus inimõiguste konverents. Araabia Ühendemiraatide ülikoolides vahistati ja hiljem vallandati kõik õppejõud, kes soovisid sellest konverentsist osa võtta.

Lääs vastab praegu islami fundamentalismile verise kättemaksuga.

Ajakirjanduse põhjal kipub mõnikord tekkima mulje, nagu oleks moslemid võõraste suhtes hoolimatud ja julmad. Tegelikult on näiteks araabia maade külalislahkusele raske võrdset leida. Osama bin Laden on Afganistani külaline ja teda koheldakse seal sellele vastavalt.

Kõikide inimeste võrdsus, inimõigused, läänelik humanism – nende ilusate sõnade deklareerimine ei tee olematuks käitumist hundiseaduste järgi. Inimesed võivad olla võrdselt vääritud olenemata rahvusest, usutunnistusest ja riigikorrast. J. Stalini tellitud L. Trotski mõrv, ajatollah R. Homeini surmaotsus A. S. Rushdiele ja G. Bushi ajujaht Osama bin Ladenile. Paralleelid on siin ilmsed.

Ainult harimatu ülbus võib jagada kogu maailma kaheks vastasleeriks ja kuulutada, et kes ei ole meie poolt, see on meie vastu.

Islam ei määratle usku mitte ainult Allahi ja tema koguduse suhte kaudu. Islami reeglid puudutavad kõiki eluvaldkondi, sealhulgas poliitikat. Religiooni sidumine muude elualadega oli ka islami kiire leviku peamine põhjus, Allahi nimel tegutsemine aitas Muhamedil ühendada araabia hõimud ja pöörata nad "õigesse usku".

Tänapäevaks on islamist saanud kõige levinum religioon maailmas. Moslemeid leidub igas maailmajaos, islam on sama vähe ühtne kui kristlus. Seda riskantsem on teha islami kohta kaugeleulatuvaid ja üldistavaid järeldusi.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Sadovski ajast ees

Toomas Pung
TÜ Ajaloo Muuseumi museoloog

Aleksandr Sadovski, kes oli TÜ füüsikaprofessor 1894-1917, reageeris kiiresti teaduse ja tehnikauudistele ning tutvustas uut aparatuuri kiiresti ka Tartus.

1905 oli ta füüsika-matemaatikateaduskonna dekaan ja 1906-1907 prorektor. Tema tuntumad õpilased olid hilisemad professorid Vilip, Rootsmäe, Rägo, Jaakson.

Sadovski luges füüsikakursusi füüsika-matemaatika- ja arsteiteaduskonnas. Teda hinnati väga heaks lektoriks, iga loeng koos demonstratsiooniga kujunes väikeseks ettekandeks.

Ta täiendas füüsikakabineti õppevahendite ja katseriistade kogu – hangiti kaasaegseid seadeldisi ja mõõteriistu (vaakumpumbad, galvanomeetrid, spektroskoop, röntgenitorud, goniomeeter, refraktomeeter, etalonvalgusallikad, eksperimendilaud jm). Pärast röntgenikiirte avastamist detsembris 1895 demonstreeriti Tartus juba veebruaris 1896 röntgeniülesvõtte valmistamist inimese käest.

Ulatuslikumalt tehti TÜ kliinikus röntgeniülesvõtteid seoses Puka jaama juures toimunud sõjaväerongi õnnetusega 1887. Haavatute läbivaatust juhtis Sadovski, röntgenipildid olid äärmiselt selged.

Sadovski tähtsamad teadustööd on Tartus tehtud teoreetilised uurimused valguse mehaanilise toime kohta kristallidele. Ta tõestas esimesena, et kristallplaati läbinud polariseeritud valguskiir paneb plaadi teatavatel tingimustel pöörlema valguskiire kui telje ümber (nn Sadovski efekt). Ta püüdis efekti katseliselt kindlaks teha, mis aga TÜ füüsikalabori tolleaegsete eksperimendivahenditega efekti üliväiksuse tõttu korda ei läinud. Oma teoreetilise doktoriväitekirja esitas ta kaitsmiseks Peterburi Ülikooli, kus see lükati tagasi katselise tõestuse puudumise tõttu.

Probleem tekitas elava diskussiooni, aga maailmas tehtud uurimused viitasid Sadovski teooria õigsusele. Tunnustus saabus hilinemisega: 1917 andis Petrogradi Ülikooli nõukogu talle füüsika audoktori kraadi. Alles 1935. aastal tõestas ameerika füüsik R. A. Beth esimesena katseliselt Sadovski efekti olemasolu.

1917 siirdus Sadovski perekonna juurde Viiburisse ja edasi Prahasse, kus töötas Praha vene ülikoolis teoreetilise füüsika professorina surmani 1923.

UUDISED

Pärnu kolledži koostöö Läänemeremaadega

Pärnu kolledži 3liikmeline esindus (direktor Garri Raagmaa, ärijuhtimise lektoraadi juhataja Arvi Kuura ning turismi- ja hotelliettevõtluse lektoraadi metoodik Heli Müristaja) viibib Rootsis haridusteemalisel õppereisil.

Kolledži teabekorralduse projektijuhi Eleka Rugam-Rebase sõnul on kolledž lülitunud Läänemeremaade kolledžite ja ülikoolide ühisprojekti, mille eesmärk on tihendada ülikoolidevahelist koostööd. Peamised aruteluteemad õppereisil on haridusinstitutsiooni osalemine Läänemere regiooni majanduslikus integratsioonis, üliõpilaste-õppejõudude vahetus, koostöö ettevõtlusega jmt.

Toimuvad ka ekskursioonid ettevõtetesse, koolidesse ja turismiettevõtetesse.

Jõulud Pärnu kolledžis

Pärnu kolledžis tähistatakse jõule nagu kahel eelnevalgi aastal traditsioonilise jõululõuna ja -karnevaliga.

Kolmapäeval, 19. detsembril on Pärnu kuursaalis hiinapärane jõululõuna. "Traditsioonilisele jõulumeeleolule on lisatud hiina vürtsi, hõrgutisi ja eksootikat, mida iga päev nautida ei saa," tutvustas üritust üliõpilaste esinduskogu aseesimees Ulrika Hurt.

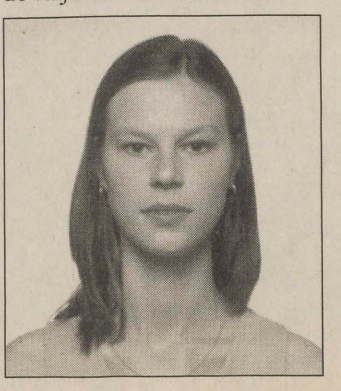
Kell 19 oodatakse kõiki ööklubisse Sunset jõulukarnevalile "Kuulsus üheks õhtuks – staar muinasjutust, (multi)filmist või elust enesest".

Oodatud on kogu kolledži pere – tudengid, õppejõud, töötajad ja vilistlased, ka avatud ülikool.

Pärnu kolledžis esimene tudengite esinduskogu

10. detsembril valis TÜ Pärnu Kolledži kursusevanemate koosolek kolledži üliõpilaste 7liikmelise esinduskogu.

Esimees on Annika Raudsepp ja aseesimees Ulrika Hurt (pildil).

Esinduskogu aseesimehe Ulrika Hurda sõnul korraldasid tudengite esindamist seni kursusevanemad. "Esinduskogu esimeseks eesmärgiks peame kolledži veebilehekülje valmimisele kaasaaitamist ning info liikumise parandamist. Samuti on väga oluline tudengite ja juhtimisstruktuuri ning esindajate-kursusevanemate vaheline parem koostöö."

Teiseks suureks valdkonnaks peab ta tudengiürituste korraldamist, nagu näiteks tudengite talvepäevad veebruaris.

"Tahame ka tudengitele uusi praktika- ja töökohti leida, kindlasti tegeleme toimetulekutoetuse ja soodustustega."

Üks esinduskogu suuremaid projekte on koos Eesti Üliõpilaskondade Liidu ja TÜ Üliõpilasesindusega Pärnus ISIC-kaartide väljastamise alustamine.

ÕNNITLEME

50

Dagmar Kutsar,
professor – 15. detsember

Milvi Siniroht,
tehnik-laborant – 18. detsember

RAAMATUKOGU GRAAFIKAKALENDER

TÜ Raamatukogu andis juubeliaasta puhul välja esimese graafikakalendri, mis tutvustab Lääne-Euroopa 17.-18. sajandi teaduse ja kultuuri suurkujusid.
Suures formaadis 2002. aasta kalender tähistab raamatukogu 200. aastapäeva ja juubelit "Tartu Ülikool 370/200".
2002. aasta juubelikalendris on tehtud valik raamatukogu fondides olevatest rohkem kui 10 000 graafilisest lehest. Eelistatuks osutusid eelkõige kunstilise väärtusega taiesed, mis kujutavad inimeste töö- ja elukeskkonda ning erinevaid harrastusi. "Kõik kalendris olevad tegelased ja ümbritsev miljöö piltidel ilmub meie ette selle aja tuntuimate vaselõikemeistrite teostena," ütles graafikakalendri koostaja Tiina Nurk.
Kalendrisse on valitud tuntumatest isikutest Nostradamus, Johann Joachim Winckelmann, Laurence Sterni jt. Graafilisi lehti tutvustav tekst on lisaks eesti keelele ka inglise keeles. Kajastamist leiavad ka sündmused, mis ülikooli ja raamatukogu algusaastail aset leidsid.
"Oluline on, et inimesed, kes selle kalendri endale ostavad, teadvustavad, millised varad on peidus TÜ Raamatukogus, ja kui tähtis on teada, et meie graafikakogu on Lääne-Euroopas kõige suurem," lisas raamatukogu direktor Toomas Liivamägi. Kalender on müügil kõigis hästi varustatud raamatupoodides.

Madis Orav
TÜ Raamatukogu avalike suhete juht

"SÕJAJÄRGSE PÕLVKONNA ELUTEE JA SEDA KUJUNDANUD FAKTORID"

Sotsioloogiaprofessor Mikk Titma toimetatud raamatus vaadeldakse põlvkonda, kes sündis vahetult pärast sõda ja oli Eesti taasiseseisvumise ajal neljakümnendates aastates. Selle generatsiooni noorusaastad langesid aega, mil Hruštšovi sula andis lootust vabamale ning kergemale elule ja isiklike elusihtide seadmine oli muutunud enesestmõistetavaks.
Autorite analüüsid kirjeldavad inimeste elu ühiskonnas, milles kehtisid tänase Eesti omadest oluliselt erinenud mängureeglid. Kommunistliku ideoloogia deklareeritud eesmärkide saavutamiseks kontrollis riik küll kindlaid näitajaid, kuid protsesse tervikuna suunata ei suutnud. Lähima vaatluse alla on muu hulgas võetud niisuguste sotsiaalset diferentseerumist põhjustavate tegurite, nagu haridus, perekond ja migratsioon, mõju inimeste eluteele nõukogudeaegsetes oludes. Lisaks on uuritud ka eluplaanide aluseks olevate väärtusorientatsioonide kujunemist.
Võrdsustavale poliitikale vaatamata aitasid inimeste ettevõtlikkus ja enda elu planeerimisel tehtud valikud uuritud põlvkonda oma individuaalse elutee kujundamisel.

TÜ RAAMATUPOOD TÄNAB

Täname TÜ allüksusi ja liikmeskonda meeldiva koostöö eest ning loodame selle jätkumist ka edaspidi.

Seoses aasta lõppemisega tuletame meelde, et lisaks poeriiulitel olevale kaubale saab meie kaudu tellida ka väliskirjastuste väljaandeid – Oxford University Press, Cambridge University Press, Yale University Press, John Wiley & Sons, Sage Publication, Walter de Gruyter, Blackwell, Lippincott Williams & Wilkins, Springer Verlag, Royal Society of Chemistry, Birkäuser on vaid vähesed meie koostööpartneritest.

Pakume ülikooli liikmeskonnale ja allüksustele 10%list soodustust, seda ka võõrkeelsete raamatute eritellimuste puhul.

Lisainformatsiooni saab e-posti bookshop@ut.ee kaudu või telefonitsi 441 102.

Kontaktisik: Lilian Mutso, TÜ Raamatupood Ülikooli 11, Tartu.

Avatud E-R 9-19, L 10-16 NB! Jõulupühade-eelsel nädalal oleme avatud iga päev! (L-P 9-17).

GEENITEHNOLOOGIA STIPENDIUMID

Eesti Geenikeskus ja ERGO Kindlustus kuulutavad välja 2002. aasta kevadsemestriks kaks 7500 krooni suurust Artur Linnu stipendiumi, mis on välja pannud ERGO Kindlustus. Stipendiume võivad taotleda kõik geeni- ja biotehnoloogia valdkonnaga seotud erialadel õppivad üliõpilased ja kraadiõppurid. Taotluste esitamise tähtaeg on käesoleva aasta 28. detsember. Stipendiumid makstakse välja Eesti Geenikeskuse juurde loodud Artur Linnu stipendiumifondist.

Stipendiumi taotlemiseks tuleb täidetud taotlusvorm koos akadeemilise soovituskirjaga saata või tuua tähtajaks SA Eesti Geenikeskus aadressil Riia 23, Tartu 51010.

Artur Linnu Stipendiumifondi nõukogu koosseisus akadeemik Richard Villems (Eesti Biokeskuse direktor), professor Tiina Talvik (SA TÜK Lastekliiniku juhataja), professor Erkki Truve (TTÜ Geenitehnoloogia õppetooli juhataja) ja Andres Rannamäe (SA Eesti Geenikeskus juhataja) vaatab taotlused läbi 7. jaanuariks 2002.

Alates järgmisest aastast antakse Artur Linnu stipendiume välja kord aastas ja stipendiumide väljakuulutamine toimub kevadel.

Professor Artur Lind (1927-1989) oli erialalt arst-kirurg, kes rajas 1960ndatel Tartu Ülikooli juurde molekulaarbioloogia labori ja pani aluse esimesele molekulaarbioloogide põlvkonnale Eestis. Tema õpilaste hulgast on võrsunud rahvusvaheliselt tuntud teadlased akadeemikud Mart Saarma ja Richard Villems ning professorid Mart Ustav, Andres Metspalu ja Jaanus Remme.

Sihtasutuse Eesti Geenikeskus poolt 2001. aastal asutatud Artur Linnu Stipendiumifondi eesmärgiks on geenitehnoloogia valdkonna üliõpilaste ja teadustöötajate akadeemilise tegevuse toetamine sihtotstarbeliste stipendiumide kaudu. Fond on avatud ja sellesse võivad annetusi teha kõik füüsilised ja juriidilised isikud, kes soovivad toetada geenitehnoloogia arengut Eestis.

1999. aasta jaanuaris asutatud Sihtasutuse Eesti Geenikeskus ülesandeks on toetada geeniuuringute, biotehnoloogia ja DNA diagnostika alast teadus- ja arendustegevust, sealhulgas töötada välja metoodika ja preparaadid vähkkasvajate diagnostikaks ning raviks.

Lisainfo saamiseks palume pöörduda:
Erkki Truve, TTÜ Geenitehnoloogia õppetooli juhataja, tel 0 639 8353;
Maris Väli, SA Eesti Geenikeskus projektijuht, tel 375 030, www.genomics.ee.

REKTORI UUSAASTAVASTUVÕTT ÜLIKOOLI TÖÖTAJATELE

kolmapäeval, 2. jaanuaril kell 17 ajaloomuuseumi valges saalis

Palume teaduskondadel ning haldus- ja tugistruktuuri üksustel teatada osavõtjate arv teabetalitusse hiljemalt reedeks, 21. detsembriks tel 375 509 või e-posti aadressile leeni@ut.ee.

TEKSTIPÄEV

20. detsembril ph aud 139

Kavas:
11.15 Avasõna. Eesti keele õppetooli tekstirühm – Reet Kasik (TÜ)
11.20 Krista Kerge (TPÜ), Lause keerukus valdkonniti ja mida sellest järeldada
11.50 Karen Kuldnokk (TÜ), Interpersonaalsed suhted internetidiskursuses
12.20 Heidi Meier (TPÜ), Relevantsete lingvistiliste tunnuste leidmine tekstitüübivõrdluses
12.50 Katrin Aava (TPÜ), Meediateksti kriitiline analüüs koolitunnis
13.20 Kersti Lepajõe (TÜ), Kirjand kui tekst: infostruktuur.
13.50 Kohvipaus
14.15 Kristjan Rääk (TPÜ), Eesti erakondade poliitiliste programmide keelest
14.45 Ene Vadi (TÜ), Muusikaarvustuste väärtusdiskursused
15.15 Inga Kukk (TÜ), Blanketi osa ametlikus suhtluses
15.45 Reet Kasik (TÜ) Uudiste süntaks
16.15 Arutelu
Kõik kuulajad ja kaasamõtlejad on teretulnud!

TÜ JAANI KOGUDUSES

Jumalateenistused peetakse TÜ ajaloomuuseumis kl 11.15. 16. detsembril III advent, leeripüha.

IIDSE EGIPTUSE MÜSTEERIUM

TÜ peahoone võlvkeldrites TÜ Kunstimuuseumi ja teaduskeskuse AHHAA interaktiivne näitus E-L 11-18.

KAITSMISED

21. detsembril toimuvad Tiigi 78-127 magistritööde kaitsmised psühholoogia osakonnas:
kell 10.15 Lemme Haldre "Õigusrikkujate psüühilised probleemid ja neile sobiva treeningprogrammi väljatöötamine"(kutsemagistriprojekt kliinilise psühholoogia erialal). Juhendaja: dots Eve Kikas, PhD. Oponent: Judith Strömpl, MA (sotsiaaltöö);
kell 11.15 Aire Nõlvak "Mind-reading ability: beliefs and real performance" (Inimesetundmine: enesekohased uskumused ja tegelik sooritus). Juhendaja: prof Jüri Allik, PhD. Oponent: Talvi Kallasmaa, MSc (psühhol);
kl 12.15 Jeannine Marie Richards "(Re)presentations of masculinity: an integrative study of self- and media-reported masculinity in the context of Estonia and England" (Maskuliinsuse esitusviisid: Uurimus enesekohastest ning meedias esitatud maskuliinsusest Eesti ja Inglismaa kontekstis). Juhendaja: prof Jüri Allik, PhD. Oponent: Aet Annist, MA(sotsiol), M.Phil (sotsiaalantropol).

27. detsembril algusega kell 12.15 kaitsevad filosoofia osakonnas Lossi 3, aud 223 magistriväitekirja: Jaan Kangilaski "Naming: Fregean Sense versus Direct Reference", juhendaja prof Eero Loone ja Rainer Kivi "Tahe ja kujutlus Descartes'i teaduslikus meetodis: Peter Schoulsi käsituse kriitika", juhendaja dots Rein Vihalemm, oponent lektor Jaan Kivistik.
Info: Ruth Jürjo, tel 375 314.

TEATED

18.-21. detsembrini toimub Tartu Ülikooli Raamatupoes kunstiraamatute näitusmüük. Esindatud on kirjastuste Cambridge University Press, Oxford University Press, MIT Press, Thames & Hudson, University of Chicago Press ja Yale University Press väljaanded. Kataloogide alusel on võimalik ka raamatuid tellida.

Selle aasta viimane *jututarõ* on kolmapäeval, 19. detsembril kell 18 Lõuna-Eesti keele- ja kultuuriuuringute keskuses. "Ku ma uma tarõkõsõ muusijunnilõ ärq müü, no kon ma sys esiq elä?" – 13. Võrumaa ekspeditsioonisuvest räägib folklorist Marju Kõivupuu. Lõõtsa tõmbab Kaarel Kõivupuu. Keskus asub Lossi 38 (vana anatoomikum). Lisainfo: Triin Iva, tel 375 422.

19. detsembril kell 16.15 toimub professorite klubiõhtu ajaloo muuseumis Toomel. Kavas on tegevusplaanide arutamine.

19. detsembril Pärnu kolledžis:
Kell 14 hiinapärane jõululõuna Pärnu kuursaalis,
Kell 19 jõulukarneval ööklubis Sunset. Karnevali nime õigustuseks palume Teil anda omapoolne panus vastavalt riietudes. Teie valiku kergendamiseks anname selleks aastaks ka vihje: "Kuulsus üheks õhtuks – staar muinasjutust, (multi)filmist või elust enesest". Oodatud on nii Pärnu kolledži tudengid, õppejõud, töötajad ja vilistlased kui ka avatud ülikool.

14. detsembril kell 15 toimub TÜ Ajaloo Muuseumis pedagoogika *grand old man* Aleksander Elango 100. juubelile pühendatud artiklitekogumiku "Tagasivaade" esitlus. Info: Karmen Trasberg, tel 375 155.

VANADE FOTODE JA SLAIDIDE TAASTAMINE

Mehhaaniliste vigastuste, aukude, plekkide ja kriimustuste eemaldamine. Tuhmunud värvide taastamine – digitaalne fototöötlus. Fotode kirjutamine CD-ROMile.

Jaak Nilson, tel 050 26 327.

TURIST reisibüroo
Konverentsiteenused E-TURIST Reisibüroost, Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee.

KONTSERT

Pühapäeval, 16. detsembril kell 17 on Salemi kirikus Tartu Ülikooli Akadeemilise Naiskoori Vilistlaskoori ja Eesti Meestelaulu Seltsi Tartu Meeskoori jõulukontsert. Dirigendid Vaike Uibopuu, Alo Ritsing ja Made Ritsing. Kontsertmeister Ruth Gross, flööt Kerli Kirsipuu. Sissepääs prii.

Vanemuise Kontserdimaja piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas

Pühapäeval, 16. detsembril kell 16 esineb TÜ aulas Tallinna Poistekoor. Dirigent Lydia Rahula. Kavas: Webber, Mozart, T. Rahula.

Teisipäeval, 18. detsembril kell 19 Vanemuise Kontserdimajas Jaapani hiigeltrummide ansambel KODO.

Kolmapäeval, 19. detsembril kell 19 esinevad Tartu Salemi kirikus Hortus Musicus ja Tallinna Poistekoor. Dirigent Andres Mustonen. Kavas Schütz "Jõululugu".

Reedel, 21. detsembril kell 19 esinevad Vanemuise Kontserdimajas Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Estonia ja Vanemuise ooperikoor. Dirigent Eri Klas. Kavas Beethoveni "Kristus õlimäel" ja Dvoráki "Piiblilaulud".

Pühapäeval, 23. detsembril kell kell 16 Vanemuise Kontserdimajas Händeli "Messias". Esinevad Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester. Dirigent Paul Hillier. Solistid: Kaia Urb (sopran); Iris Oja (alt); Mati Turi (tenor); Uku Joller (bass).

Neljapäeval, 27. detsembril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas Hortus Musicuse Akadeemiline Orkester. Solist Cornel Vasile Pantir (viiul, Rumeenia). Dirigent Andres Mustonen. Kavas Balkanimaade ning mustlasmuusika. Tartu Kultuurkapitali aastapreemiate kätteandmine.

31. detsembril kell 14 Vanemuise Kontserdimajas "Aastalõpu kontsert" – Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, solist Annely Peebo (sopran). Dirigent Mikko Franck (Soome.)

31.dets kell 20.02 kuni 02.20 Vanemuise Kontserdimajas aastavahetuse ball. Tervituseks vahuvein. Õhtu juhid Henrik Norman ja Madis Milling. Balliorkester, Heli Vahing, Sven Kullerkupp, Breakdance Dancin' Machine, Can-Can tantsutrupp, Liisi Koikson ja ansambel Amorada, karaoke, noortetuba, ilutulestik, loterii (teler, reis, Aura keskuse pääsmed, piletid hooaja tippkontserdile!). Avatud baarid, võimalik osta lauakohad (a 700, tavapilet 500 kr).

UNIVERSITAS TARTUENSIS
TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT
Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

TOIMETUS
Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

REKLAAMI HINNAD

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.

1164

TARTU ÜLIKOOLI AJALEHT

21. detsember 2001

UNIVERSITAS TARTUENSIS

NR. 41 (2078)

TASUTA

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGU SUNDEKSEMPLAR

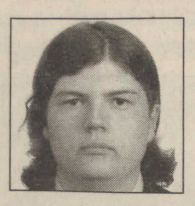
ANDRES TENNUS

Armas ülikoolipere!

Rõõmsaid jõule, õnne ja edu uuel aastal!

Rektor Jaak Aaviksoo

Taavi Nuum
Tartu üliõpilaste looduskaitse ringi president

Millist koostööd teevad TÜ ja EPMÜ tudengid?

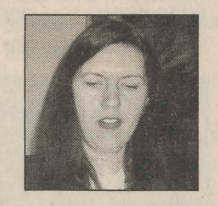
Tartu üliõpilaste looduskaitseringi asutasid 1958. aastal mõlema kõrgkooli üliõpilased. Mõne aasta pärast ühendas see juba paarisadat kõrgkoolide väga erinevate erialade üliõpilast. Algusaastail olidki kõige aktiivsemad kaasalööjad EPA metsanduse tudengid.

Neist on presidentegi olnud: Toomas Frey 1960-1961, Jüri Jagomägi 1964-1966, Tõnis Täär 1967-1968, Tiit Leito 1969-1971.

Üks ringi peamisi tegevusvaldkondi on olnud õpperadade planeerimine ja väljaehitamine, mis kujunes metsanduse erialade tudengite diplomitöödeks.

Praegu on ringis EPMÜst agaramad kaasalööjad looduskaitse eriala õppijad, Kadri Auväärt kuulub ka ringi juhatusse. EPMÜ tudengid lõid hiljuti ka oma looduskaitseliste ideedega organisatsiooni, millega meie ring on aldis koostööd tegema.

Tiiu Sild
Teaduskeskuse AHHAA projektijuht

Kuidas läks aasta 2001 AHHAAl?

Kevadsuvine Tartu-näitus "Ahhaa, valgus!" läks edukalt, kogudes 30 000 vaatajat. Oktoobris külastas valgusenäitust Narva Kolledžis veel 10 000 inimest ja praegu on osa eksponaate väljas hoopiski Rakveres.

Juba paar kuud on ülikooli peahoones AHHAA ja kunstimuuseumi koostöös "Iidse Egiptuse müsteerium", mida on tänaseks juba vaadanud 15 000 külastajat. Interaktiivsed eksponaadid laiendavad koolitunde isikliku osalemiskogemusega, nii et külastusajad on koolid pikalt ette tellinud.

Saaremaa koolides, aga ka mujal Eestis, toimusid traditsioonilised planetaariumi-ringreisid ja Tähetornis käib rahvas astronoomiaüritustel. Hansapäevadel tutvustasime teaduse keskaegset ilmet.

Tulevasel suurnäitusel 2002 teeme juttu inimese meeltest ja nende "pikendamise" võimalustest ehk siis tehnoloogiast. Väikese vallatusena on praegu töönimeks "Ahhaa, meelega!".

UT KÜSITLUS

TÜ aastaring 2001?

Toivo Maimets
TÜ prof, TÜMRI juhataja

Mida annab teaduse tippkeskuseks tunnistamine?

Geeni- ja keskkonnatehnoloogia keskus (GTK) hõlmab üheksat töögruppi molekulaar- ja rakubioloogia ning zooloogia ja hüdrobioloogia instituudist. GKTK on muidugi oluline tunnustus sellele tööle, mida seni teinud oleme. Kahe aasta peale toob see meile lisaraha *ca* 1,3 milj kr, millest ilmselt püüame osta ühe väga olulise aparaadi, millest tõuseb kasu kõigile töögruppidele. Tähtsam kui raha on aga miski muu. Nimelt kujundatakse ELi ühine teadusruum (European Research Area) edaspidi üha enam välja rahvuslike tippkeskuste võrgustikuna ning põhiliseks eesmärgiks on koondada vahendid ja teadlased sinna, kus nende kasutamine kõige efektiivsem on. Selles mõttes on tippkeskuse nimetus justkui avanss, mis tuleb lähema kahe aasta jooksul ka realiseerida – saada võrdväärseks partneriks (ja mitte väiksemaks vennaks) teiste Euroopa tippkeskuste seas. Teisipäeval lõppenud TÜMRI ja Eesti Biokeskuse ühine aastakonverents andis julgust uskuda, et see eesmärk on täiesti saavutatav.

Ülle Hendrikson
TÜ õppe- ja üliõpilasosakonna juhataja

Kuidas läheb õppe- ja üliõpilasosakond vastu uuele aastale?

Lõppeva aasta märksõnad on ülikoolihariduse ja õppekavade reform ning uus õppeinfosüsteem (ÕIS).

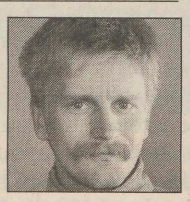
Oleme tegelnud uute õppekavade koostamiseks vajaliku raamistiku väljatöötamisega (õppekava statuut ülikoolis, ülikooliseaduse ning sellega seonduvate seaduste ning määruste projektid riigi tasandil) ning õppekavade koostamise koordineerimisega.

Suur osa uusi õppekavasid on TÜ nõukogus kinnitatud, töö reformi ettevalmistamiseks ei ole kaugeltki lõpul – ees ootab osa õppekavade kinnitamine, õppekorralduseeskirja, kraadide põhimääruse jt dokumentide muutmine.

Õppe- ja üliõpilasosakonna tööfunktsioonid täienesid (Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus on nüüd meie osakonnas, järjepidevalt korraldame õpetamise- ja ainekursuste hindamise küsitlust).

Pean pingelise aasta tööd tulemuslikuks ning saabuval aastal soovin kõigile jaksu alustatut ja tehtut sama innuga edasi arendada.

Garri Raagmaa
TÜ Pärnu Kolledži direktor

Mis suunas areneb Pärnu kolledž?

Regionaalkolledžina oleme kui inimkapitali tootja: teadmiste kopeerimise masin ja regionaalse tootmissüsteemi lahutamatu osis. Töötades regiooni hüvanguks, oleks kolledž regiooni tööriist, mis viib ellu seal heakskiidetud poliitikat.

Oxfordi või Cambridge'i omaaegsetele kolledžitele sarnanedes moodustuks aga vaba teadusliku mõtte pesa, mis vastanduks sõltumatu ja tasakaalustava vaimuna raha, poliitika ja meedia võimule. Kolledž oleks siis loojate ja innovaatorite *alma mater* ja visionäär, kus valdaksid *humanitaria* ja vaimsed väärtused. See pigem kritiseeriks ühiskonnas tehtavat, selle asemel, et luua uusi väärtusi. Selline kolledž oleks iga linna ja maakonna uhkus, kust ettevõtted telliksid rakendusi, uuringuid, koolitust ja täiendõpet.

Ideaalmudelit ei ole, lahendus on kusagil vahepeal.

Loodan väga, et regioonid, nende äri-, vaimu-, ja võimuinimesed suudavad rakendada nn kainet talupojamõistust ja kujundada oma kõrgkoolid kombineeritud inimkapitali kasvulavaks ja innovaatilise mõtte loojaiks.

Katja Luukkanen
TÜ arstiteaduskonna üliõpilane

Kuidas õpib välisõpilane Tartus arstiks?

Mul läheb täitsa hästi, algul õppisin intensiivkursusel eesti keelt ja tulen nüüd eestikeelsete loengute ja õppematerjalidega toime. Algul tekkis käänamise ja pööramisega raskusi, arvasin, et soomlasele on eesti keel lihtne, aga polnud ühtigi. Arstiteaduskonnas mulle meeldib, siin õpetatakse kõike väga põhjalikult, arvan, et isegi rohkem kui Soomes. Loodan tugeva põhja alla saada, et Soomes arstina töötada.

Tahaksin öelda, et Tartus ja ülikoolis on kõik väga sõbralikud ja olen õnnelik, et saan siin arstiks õppida.

Marta Pihlamäe
TÜ aula perenaine

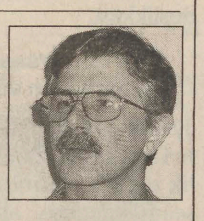
Kuidas aulale jõulud tulevad?

Meie armas aula on kulunud ja vanaks jäänud. Põrand tahab lihvimist ja lakkimist, kaua aega ei ole seda vahatatud. Varem vahatati iga kvartal, nüüd pole seda tehtud juba pool aastat.

Ka toolid on vanad, pidevalt olen katteid pesnud, üks mees võtab lahti, kodus pesen ja triigin. Viimasest aula remondist saab suvel juba 13 aastat.

Nii et aula ootab väga remonti, parem oleks muidugi suvel teha. Räägitakse ka, et võib-olla paigutatakse aulas toolid seljaga akna poole, nagu päris vanasti oli. Ei tea, mulle on see harjumatu, hilinejatel oleks ju ebamugav sisse tulla.

Vaiko Tigane
OÜ TÜ Kirjastuse direktor

Mida tõi osaühinguks muutumine?

Omandivormi muudatus 1. aprillist kirjastuse töökorralduses midagi uut endaga kaasa ei toonud, kuna juba kolm aastat oleme olnud täielikul isefinantseerimisel.

Ülikooli teenindava üksusena täname kõiki kirjastuse teenuste tellijaid, kliente ja raamatute autoreid, tänu kellele oli lõppev aasta meile edukas.

Kuigi tehtud on palju, ei anna see meile veel küllaldast põhjust rahuloluks.

Planeerime keskenduda peamiselt õppe- ja teaduskirjanduse kirjastamisele ning algust teha elektroonilise kirjastamisega.

Eda Tursk
TÜ üliõpilasesinduse haridustoimkonna esimees

Kas olete rahul TÜ nõukogu otsusega, milles tunnustati põhiõpikut /või e-konspekti?

Ühelt poolt on mul hea meel, et õnnestus TÜ nõukogu tähelepanu pöörata tõsiasjale, et sageli õppejõud ei valmista ette õppekorralduseeskirjale vastavaid aineprogramme. Vähe sellest – on õppejõude, kes isegi ei tea sellise nõude olemasolust. Nüüd sai sisse viidud parandus, mis nõuab õppejõududelt veelgi sisukama, informatiivsema aineprogrammi koostamist ning aitab tudengil juba semestri alguses tutvuda loengus käsitletavate teemade ja kirjandusega. Loodetavasti need õppekorralduseeskirja punktid (18-19) pälvivad edaspidi rohkem õppejõudude tähelepanu.

Teisalt oli üliõpilaste soov ikkagi ergutada rohkemaid õppejõude koostama eestikeelseid õppematerjale ning neid interneti teel tudengitega ka jagama. Nimetasime seda tinglikult e-konspektiks, mis küllap tekitas paljudes õppejõududes vale arusaama, et nõuame iga loengus ettekantava lause ja mõtte raamatusse raiumist. Kuid loengus käsitletavate teemade täpsemat lahtikirjutust, põhiteeside illustreerimist kaartide või tabelitega ning viitamist kasutatud teaduskirjandusele söandaksime nõuda küll. E-konspekti idee oli tuua õppematerjal tudengile lähemale ning muuta õppetöö sisulisemaks: et enam ei keskenduks loengus pelgalt kirjutamisoskuse treenimisele, vaid jääks aega ka kaasa mõtlemiseks.

TÄNA LEHES

Lisaleht
TÜ kroonika 2001

Professor Rein Veidemanni aastalõpumõtisklus
LK 3

Ajakiri "Ariadne Lõng"
LK 2

TÜ 200
Nikolai Kuznetsov ja Ivan Kondakov
LK 3

Aleksander Elango artiklikogumik
LK 2

Teaduse tippkeskused
LK 2

UUDISED

Täna on aasta viimane TÜ nõukogu istung

Täna hommikupoolikul alanud TÜ nõukogu istungil on kavas kinnitada järgmise aasta eelarve ning loodus- ja täppisteaduste õppekavad.

Seatakse üles riigi teaduspreemiate kandidaadid ja valitakse esindaja TÜ Sihtasutuse usalduskogusse.

Valitakse meditsiinilise biokeemia professor, kelleks kandideerib meditsiinilise biokeemia professor, meditsiinidoktor Mihkel Zilmer. Emeriitprofessoriks on kavas nimetada keskkonnafüüsika professor, füüsika-matemaatikadoktor Hannes Tammet.

Päevakorras on ka asutada TÜ Õigusinstituut ning omandada kinnistu Tallinnas Kaarli pst 3.

Oikumeeniline aastapreemia prof Tõnu Lehtsaarele

Teisipäeval anti Eesti Kirikute Nõukogu tänavune oikumeeniline aastapreemia TÜ usuteaduskonna dekaanile, prof Tõnu Lehtsaarele.

Eesti Kirikute Nõukogu täitevsekretäri Eerik Jõksi sõnul anti aastapreemia prof Lehtsaarele suure panuse eest usuteaduskonna ja teiste vaimulike kõrgkoolide töös ning silmapaistva tegevuse eest oikumeenia alal.

Eesti Kirikute Nõukogu aastapreemiat antakse välja kolmandat aastat silmapaistvate saavutuste eest oikumeenilistes valdkondades. Preemia laureaadiks võib saada iga inimene või organisatsioon, kes oma isiku või tegevusega on sellel aastal kehastanud kiriku kui Kristuse ihu ühtsust selle mitmekesisuses.

Järgmine Universitas Tartuensis ilmub reedel, 11. jaanuaril.

UUDISED

Tartu parimad sportlased

Tartu parimad sportlased on enamasti TÜ Spordiklubi liikmed.

Parimaks meessportlaseks tunnistati kergejõustiklane Aleksander Tammert, parimaks naissportlaseks orienteeruja Külli Kaljus, parimaks juunioriks vehkleja Olga Aleksejeva ja parimaks nooreks Kati Tolmoff. Parim võistkond oli korvpallimeeskond TÜ/Delta (Rock), edukaim treener korvpallitreener Jüri Neissaar.

Alade parimatest kuuluvad ülikooli spordiklubisse Sigrid Kokla ja Peeter Becker (aerutamine), Rasmus Toompere (judo), Terje Matsik ja Aleksander Tammert (kergejõustik), Helen Austa ja Tanel Tein (korvpall), Merike Sula (käsipall), Külli Kaljus (orienteerumine), Kati Tolmoff ja Heiki Sorge (sulgpall), Peep Päll (tõstmine) ja Olga Aleksejeva (vehklemine).

Soome Instituudi fotokonkurss

Soome Instituudi Tartu osakonna konkurssi "Naabrid omavahel" on pikendatud 15. veebruarini.

Soome Instituut tähistas sel aastal oma 10. aastapäeva ning korraldas sel puhul fotokonkursi. Loodetakse leida põnevaid jäädvustusi eesti-soome kultuurisuhetest, ühistest ettevõtmistest nii siin- kui sealpool lahte, kokkupuutepunktidest.

Esitada võib kuni 10 viimasel kümnel aastal tehtud värvilist või mustvalget fotot (vähemalt 15x21cm).

Tööd saata Soome Instituudi Tartu osakonda: Vanemuise 19, 51014 Tartu.

Tulemused selguvad 23. veebruariks.

Auhinnad: peaauhind kultuurireis Helsingisse väärtuses 4000 kr, lisaks fototehnikat, raamatuid, ajakirju

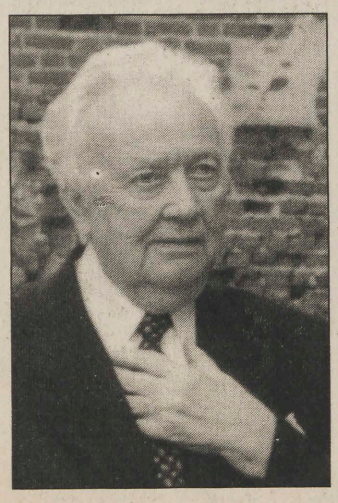
Info: Soome Instituudi Tartu osakond, tel 427 319, www.finst.ee, elle.mets@finst.ee.

Eesti Ringhäälingu 75. aastapäev

Esmaspäeval korraldasid TÜ nõukogu saalis ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond ning Eesti Raadio seminari "Eesti Ringhääling 75".

Ringhäälingu kohast Eesti ajakirjanduses rääkides pidas emeriitprofessor Juhan Peegel (pildil) väga oluliseks raadioajakirjanduse õpetamise järjepidevust. "Ajakirjanduse, sh raadiožurnalistika õpetamisele pandi ülikoolis alus 1954. aastal, kui asutati ajakirjanduse eriharu, 1976 avati žurnalistika osakond," meenutas Peegel.

Kaasaja ajakirjanduse teemal võtsid sõna praegused tudengid ning TÜ vilistlased. Vestlusringis arutati ringhäälingu ja raadioajakirjaniku töö üle eri aegadel.

"Ariadne Lõng" ja interdistsiplinaarsus

Margaret Neithal
TÜ eesti filoloogia üliõpilane

"Soouuringud on jõudsalt arenenud ning klaaskapist välja tunginud," märkis TPÜ rektor Mati Heidmets Tallinnas toimunud naisuurimise konverentsil, kus esitleti ka ajakirja Ariadne Lõnga teist numbrit.

Ajakirja tegevtoimetaja, TÜ doktorant Eve Annuk ütles uut numbrit tutvustades, et eestikeelse akadeemilise soouurimuse ajakirja mõte sai teoks eelmisel sügisel Eesti Naisuurimus- ja Teabekeskuse juhatuse liikme Eda Sepa ja selle akadeemilise direktori, prof Suzanne Lie eestvõttel. Väljaande peatoimetaja on TÜ prof Anne Lill.

Interdistsiplinaarne ajakiri

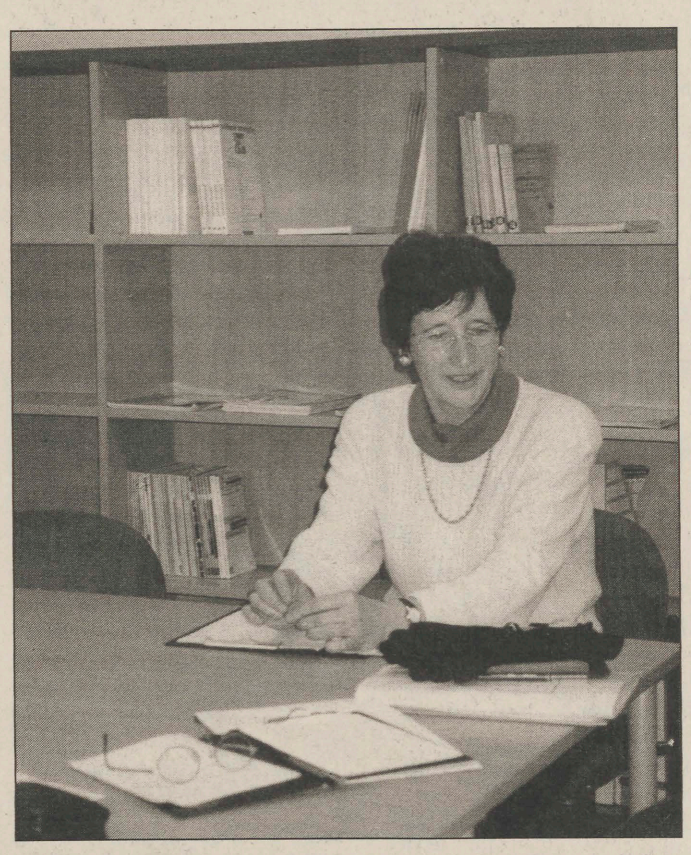
Annuki sõnul on huvi naisuurimuse vastu suur, materjali kokkusaamisega raskusi pole. Autorite hulgas on ka mitu alles oma teadusteekonda alustavat kirjutajat. Ka temaatiline mitmekesisus on suurenenud. Artiklid hõlmavad sotsioloogiat ja kirjandusteadust, kunstiajalugu ja moderntantsu, geograafiat ja folkloristikat, ajalugu ja politoloogiat. Esindatud on ka meestemaatika: Marion Pajumets "Kas uus mehelikkus jõuab Eestisse?" ja Michael Kaufman Kanadast "Mehed, feminism ning meeste vasturääkivad võimukogemused".

Naisuuringutel on tekkimas laiem kõlapind: olles ühelt poolt seotud akadeemiliste institutsioonidega, on need suunatud ka ühiskonnale tervikuna. Ajakirja tegijad rõhutasid, et naisuuringute kui uuringute roll ongi mõtestada ja analüüsida ühiskonnas toimuvat soolisest vaatenurgast, minetamata teaduslikkust.

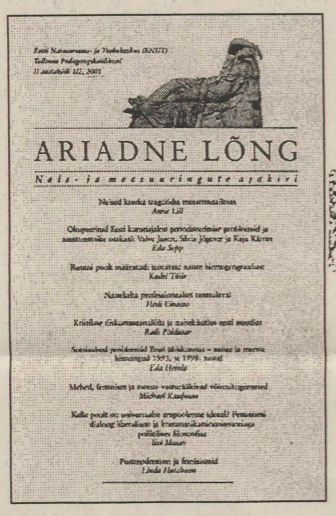
Kas universaalne erapooletus on võimalik?

Jyväskylä Ülikooli doktorandi Iivi Masso ettekandes "Teaduslik tõde ja feministlik teooria" seati kahtluse alla nõuded, mida traditsiooniliselt teadusele esitatakse. Eestis peetakse teaduseks rohkem loodusteadusi, teadlase roll on olla erapooletu, objektiivne vaatleja. Feministliku teooria poliitilisus, püüd muuta maailma on seega vastuolus teaduse olemusega, mis taotleb tõdede kogumist ja fakte. Masso arvates muutub ühiskonnateadustes subjekti ja objekti eraldamine illusoorseks. Täielik objektiivsus ja konkreetsus polevat lihtsalt võimalik. "Teadlane mitte ainult ei kirjelda, vaid ka kujundab ühiskonda ja selles peitubki teaduse jõud." Feministlik teooria püüab lisaks probleemidele näha ka muutumise võimalust. Kui feminismi ei käsitata teadusena, siis kehtib sama ka enamiku sotsiaalteaduste kohta.

Leedsi Ülikooli doktorant Katrin Kivimaa tõdes, et akadeemilisele naisuurimusele on ette heidetud selle sideme puudumist naiste tegelike probleemidega. Naisuurimust on vaadeldud isegi takistusena naisliikumisele. Ta juhtis tähelepanu feminismide paljususele feminismi sees. Nii näiteks lähtub tema sõnul postmodernistlik naisuurimus ainult keelest ja tekstidest. Akadeemiline naisuurimus on seega justkui kahe tule vahel – ühelt poolt heidetakse ette elukaugust, teiselt poolt vä-

Ajakirja peatoimetaja Anne Lill on tagasihoidlik ja ütleb, et olulisem oli tegevtoimetaja töö. VARJE SOOTAK

hest teaduslikkust.

Kivimaa usub, et feminismi erinevad suunad – teooria ja praktika on tihedamalt seotud, kui algul paistab. Kultuur on aktiivne tegevus, mis mõjutab tegelikkust. Ühiskond on üksteisest sõltuv ahel ning naisuurimuses saab olla ainsaks tõe kriteeriumiks naiste kogemus.

Audiatur et altera pars

Vestluslauas arutlesid naisküsimuse üle kirjanik ja kirjandusteoreetik Hasso Krull, Vikerkaare peatoimetaja Märt Väljataga ja Humanitaarinstituudi prof Mikko Lagerspetz. Lagerspetz oli meeldivalt üllatunud ALi ilmumise üle. Tema arvates on Eestis sotsiaal- ja humanitaarteadused siiani allasurutud seisus ning ei ole soositud rahastajate ja otsustajate poolt. AL olevat interdistsiplinaarne ja hõlmavat paljusid teadusharusid.

Ka Väljataga pidas ajakirja ilmumist enesestmõistetavaks, kuigi avaldas kahtlust naisuurimuse kui iseseisva teadusliku distsipliini üle. Tema nägemuse kohaselt "naisuurija sa võid olla, kuid uurija sa pead olema". Krull oli mõnevõrra liberaalsem: "Feminism autonoomse teadusena võib eksisteerida küll". Ei pea tingimata põhjendama üht uurimisvälja teise kaudu. See ei välista muidugi, et naisuurijal ei oleks tarvis teisi välju tunda.

Väljataga tunnistas, et Iivi Masso artikkel feminismi ja teaduse vahekorrast puudutas tema isiklikku valupunkti. Ta sõnas, et kardab, kui kõike politiseerida püütakse. Vahejoonte tõmbamine kultuuri ja poliitika vahel on loomulik. Nagu ka piir era ja avaliku sfääri vahel, mida feministlikud teoreetikud ründavad. Kui kõik tõlgitakse võimuterminitesse, paneb see feminismi kartma. Lagerspetz arvas, et feminismi taotlus ongi osutada tähelepanu sellele, kus võim on. Kui kultuur ära peidetakse, siis ei saa ju seda toetada. Varjatud jõujooned ja võimusuhted on igal pool olemas. Võib-olla domineerime eraelus oma abikaasa üle edasi, aga vähemalt teadmisega, et see on nii. Hakkame mõtlema, mida teha selle teadmisega.

Naised barrikaadidele

Elevust tekitasid Krulli mõtteavaldused Eestis valitseva sotsiaalse tuimuse üle. Ta nentis, et Eestis hakkas naisliikumine kujunema akadeemilisest sfäärist, kuigi sotsiaalne emantsipatsioon oleks vahest tähtsamgi. "See, millisest suunast asi arenema hakkab, oleneb ühiskonnast." Eesti ühiskond on Krulli arvates sotsiaalsete liikumiste poolest äärmiselt loid, peaaegu surnud. Normaalne oleks, kui akadeemilist poolt toetaksid agressiivsed, radikaalsed feministid, kes tuleksid välja tänavatele oma õigusi nõudma. Mõnikord on vaja otsest sekkumist.

Miks kardavad mehed Eestis feminismi? Krulli arvates mõistetakse võimu all tihtipeale ülemvõimu, kellegi üle valitsemist või kellegi ekspluateerimist. Võimu mõistet võib viia ka tagasi vanade šamanistlike tõdede juurde – võim kui vägi, võime ja suutlikkus asju ümber korraldada. "Ma ei näe, et feminism oleks sellisel juhul halb või hirmus, kui püütakse ümber struktureerida asju, mis on halvasti." Mikko Lagerspetz lisas, et Marion Pajumetsa artiklist tuleb väga hästi välja, et ka mehed ei ole rahul traditsioonilise soorollide jaotusega.

Diskussioon lõppes humoorikalt. Märt Väljataga tuletas meelde Sokratese sõnu, kes olevat igal hommikul tänanud jumalat, et ta pole sündinud orja, barbari või naisena. Mina teen seda umbes korra kuus, mainis ta. "Kui ma hakkan kiruma, et olen sündinud mehena, on feminism saavutanud kõik, mida soovida annab."

Ülikooli koostöö Zernike teaduspargiga

7.-10. detsembrini külastas TÜ delegatsioon eesotsas rektori prof Jaak Aaviksoo ja Tartu linnapea Andrus Ansipiga Euroopa suurimat ja edukaimat teadusmahukate firmade inkubatsioonikeskust – Zernike Grupi teadusparke Hollandis.

"Meie sooviks oli koostöö kujundamine," selgitab prof Hele Everaus, "ja näib, et meil läks hästi. Nad kinnitasid, et meie tegevus tehnoloogia instituudi loomisel on Zernike Grupis huvi äratanud." Juttu oli Zernike Grupi osalemisest nii *know how* kui algkapitaliga.

Alates 1992. aastast kuni tänaseni on Zernike emapargist saanud alguse üle 300 teadusmahuka firma. "Nende edu aluseks on teenuse kompleksus ja hea juhtimine. Nad pakuvad loodavale firmale infrastruktuuri, analüüsivad sinu ideed ja kui see leiab heakskiitu, siis "laenavad" firma käimalükkamises oma mänedžeri".

1983. aastal Gröningeni Ülikooli juurde asutatud teaduspark hõlmab tänaseks 5000 ruutmeetril asuvat kompleksi. Pärast esimest edu laieneti esialgu Hollandi piires, siis Euroopas ja nüüdseks asub Zernike Grupi teaduspargi osakondi Austraalias, Inglismaal, Malaisias, Saksamaal jm.

Neli Eesti teaduse tippkeskust on TÜs

Varje Sootak

Haridusministri Tõnis Lukase kinnitatud kuuest teaduse tippkeskusest asub neli Tartu Ülikoolis.

Need on geeni- ja keskkonnatehnoloogia tippkeskus (juht Toivo Maimets), alus- ja rakendusökoloogia keskus (juht Olevi Kull), käitumis- ja terviseteaduste keskus (juht Jaanus Harro) ja TÜ Füüsika Instituut (juht Kristjan Haller).

Tippkeskused saavad riigilt tänavu ja ka tuleval aastal neli miljonit krooni.

Käitumis- ja terviseteaduste keskuse juht prof Jaanus Harro ütles UTle, et Eesti tippkeskuseks tunnistamine on väga oluline toetus nende rõhuasetusele interdistsiplinaarsele uurimistööle. Ta selgitas, et tõeliselt uued tulemused teaduses saadakse ühel viisil kolmest. "Kas nii, et kellelegi tuleb mingi eriliselt geniaalne idee. Seda ei saa kuidagi ette ennustada. Või nii, et kasutatakse edasijõudnumat meetodit üldiselt teada probleemi lahendamiseks. See on Eesti tänastes oludes üldjuhul liiga kallis tee. Kolmandaks luuakse uut teadmist seniste paradigmade kokkupuutekohtades. Selleks on vaja omavahel kokku viia inimesed, kes oskavad midagi väga hästi, aga kelle teadmised koos teiste teadmistega looksid uue kvaliteedi."

Käitumis- ja terviseteaduste keskus koosneb üheteistkümnest rahvusvaheliselt tunnustatud rühmast, millest 8 on TÜs ja 3 Tallinnas. Kokku on 47 uurijat, 20 tehnilist töötajat ja 42 doktoranti.

Tagasivaade elutööle

Eelmisel reedel esitles TÜ ajaloo muuseumis pedagoogika *grand old man* Aleksander Elango oma artiklikogumikku "Tagasivaade".

TÜ Kirjastuses välja antud raamat sisaldab valiku publitseeritud artiklitest aastaist 1928-2000. Ligi 300leheküljelises kogumikus on 13 artiklit, mille autor ise oma 80 aasta jooksul kirjutatud 600 kirjutisest valis.

Veebruaris saja-aastaseks saav Aleksander Elango pidas teistest tähtsamateks esimese Eesti Vabariigi ajal kirjutatud raamatuid ja artikleid, eriti tähtsaks peab ta aga oma tagasivaates pedagoogilist tööd.

Aleksander Elango oma raamatu esitlusel kolleegide Inge Undi ja Allan Liimi keskel. VARJE SOOTAK

Viimast korda "Üle jõe"

22. detsembril kell 19 esitab Tartu Üliõpilasteater&Sõbrad viimast korda Bernard Kangro sümbolistliku lühinäidendi "Üle jõe".

Etendus toimub Tartu Üliõpilasmajas (Kalevi 24), piletid (20 kr) on saada kohapeal. Kevadel esietendunud tükki mängitakse nüüd muutunud koosseisus (Ema – Silja Helistvee, Võõras – Henri Hanson, Hääl – Sven Heiberg).

Kusagil maailma äärel ootavad Ema ja Maria sõjast koju Jakobit, tuleb aga Võõras. Üldinimlik konflikt elujanu ja kohusetunde vahel on mähkunud udu irreaalsesse võrku.

Info: www.ut.ee/teater, tartu.yliopilasteater@mail.ee, tel 055 609 081.

Mis toimus Tartu Ülikoolis aastal 2001?

Jaanuar

- Käivitus uue, 11. teaduskonna, haridusteaduskonna asutamine. Asutajadekaaniks määrati prof Toomas Tenno. Rektori sõnul on õpetajakoolituse arendamine üks TÜ prioriteete.

⇒ Briti suursaadik Sarah Squire ja rektor Jaak Aaviksoo kirjutasid alla koostöölepingule, mille alusel Briti saatkond toetab vene ja eesti üliõpilaste ühist ajakirjanduslikku koolitamist kolme aasta jooksul kokku 50 tuhande Inglise naelaga. Projekti eesmärk on välja arendada vene keeles töötavate ajakirjanike koolitus TÜs.

⇓ Friedrich Puksoo päeval esitleti Ene-Lille Jaansoni ja Mare Ranna teost "Tartu ülikooli trükikoda 1632-1710", mis aasta lõpul pälvis TÜ Raefondi preemia.

- Tartus oma lõpukonverentsi

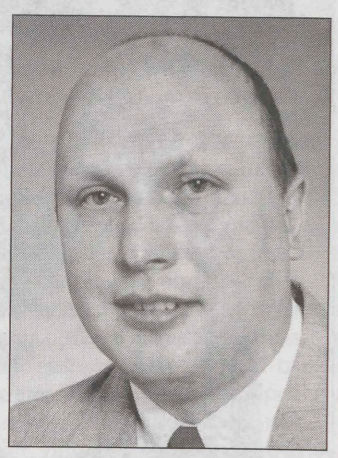

pidanud ELi kõrgharidusprogrammi TEMPUS kaudu abistati Eesti kõrgharidust 8 aastal 12,1 miljoni euroga. TÜs toetasid TEMPUSe programmid uute õppekavade loomist, ainete sisu kaasajastamist, ülikooli juhtimise tõhustamist.

⇓ Usuteaduskonna dekaaniks valiti praktilise usuteaduse prof Tõnu Lehtsaar.

- Matemaatikateaduskond nimetati matemaatika-informaatikateaduskonnaks, sest oluliselt on suurenenud informaatika-alane õppe- ja teadustöö.

Veebruar

- Pärast põhjalikku renoveerimist avas uksed TÜ Kunstimuuseum. Esmakordselt sai tutvuda Voronežis asuva TÜ kunstikogu reproduktsioonide näitusel "Kadunud kunstivara". Praegu on näitus Narvas Hermanni kindluses.

⇒ Avati TÜ Pärnu Kolledži uus hooneosa, kus asuvad raamatukogu, õppe- ja administratiivruumid.

- Tartu linna aukodanikuks valiti TÜ emeriitprof Valve Saarma ja keemiaõppejõud, Akadeemilise Muinsuskaitse Seltsi esimees Tullio Ilomets.
- Eesti Füüsika Seltsi aastapreemia pälvis TÜ Füüsika Instituudi vanemteadur Ants Lõhmus tööde eest teravikmikroskoopia arendamisel.

⇓ Messil Intellektika 2001 tutvustas ülikool õppimisvõimalusi ja teadussaavutusi, sh eksponeeriti täisautomaatset ilmajaama, biosensoreid, elektrokeemilist tehnoloogiat pressvormide valmistamiseks, lihaste mitteinvasiivse testimise vahendit, telemeditsiini võimalusi. Raamatukogu korraldas ülikooli 20 allüksuselt laekunud küsimuste põhjal 2voorulise infootsingu võistluse "Teaduskeskne *alma mater*", mille võitis võistkond "Raatuse" (magistrandid Katrin Jonas ja Aivar Paidla).

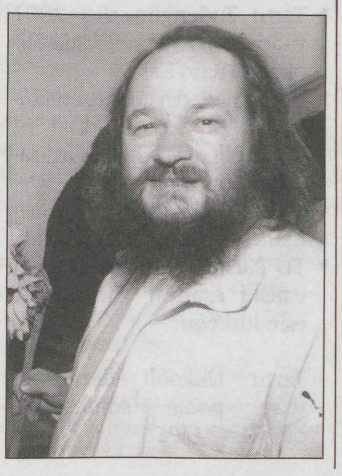

- Briti kogukond annetas (rektori nõunik lord Carlisle jt) Jaani kiriku taastamiseks 50 000 krooni.
- Eesti raamatu aasta raames avati raamatukogu raamatumuuseumis atraktiivne ja eksponaatiderohke näitus "Pisitrükiste kogu TÜ Raamatukogus".
- Raamatukogus valmis andmebaas "Lotman, Juri. Mints, Zara. Epistolaarne isikuarhiiv" (www.utlib.ee/ee/andmebaasid/lotman/).
- EV 8 aastapreemiast tuli TÜsse 5: need said prof Eve Oja, prof Mati Karelson, prof Aleksander Žarkovski (Anti Kalda, Allen Kaasik), prof Ülo Mander (Valdo Kuusemets, Krista Lõhmus, Ain Kull, Hannes Palang) ja prof Peeter Torop. Pikaajalise tulemusliku teadustöö preemia pälvis akadeemik, TÜ emeriitprof Karl Rebane.
- EV presidendi rahvaluulepreemia pälvis TÜst üliõpilane Melika Kindel.

⇓ Vabade kunstide kutsutud professoriks valiti kunstnik ja arhitekt Leonhard Lapin.

- TÜ nõukogu otsustas liita ülikooliga Tallinnas keskkonnaministeeriumi haldusalas oleva Eesti Mereinstituudi, mis sai nimeks Tartu Ülikooli Eesti Mereinstituut.
- Ülikooli külastas Hispaania Kuningriigi suursaadik Fernando Carderera Soler, kes pidas hispaania filoloogidele loengu Hispaania rollist tänapäeva Euroopas ja maailmas ning kinnitas Hispaania jätkuvat toetust hispaania filoloogia õpingutele Tartu Ülikoolis.

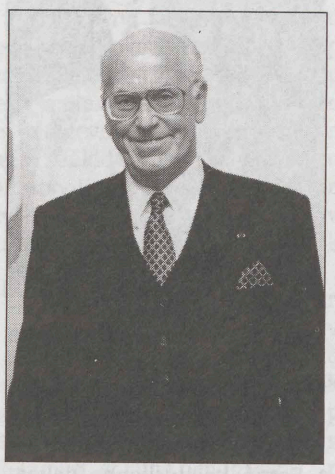

Märts

- Raamatukogus rakendati uus sissepääsusüsteem – külastusi hakati registreerima vöötkoodilugeri abil.
- TÜ innovatsioonitalitus korraldas Eesti Tehnoloogiaagentuuri seminari "Tehnoloogilise arendustegevuse uutest finantseerimisvõimalustest".
- Ülikoolis arutasid Elcoteq Tallinn AS juhid Ilmar Petersen ja Panu Kaila koostöö edasisi võimalusi, koostööleping sõlmiti möödunud aastal.

⇒ Skytte medali pälvis EV president Lennart Meri, kes on kogu oma ametiaja jooksul intensiivse välissuhtlusega kaasa aidanud ülikooli taasteadvustamisele maailmas, vahendanud kontaktide taastamist ja loomist. Skytte medali on varem pälvinud Mart Laar, Marju Lauristin, Mihkel Pärnoja ning Prantsuse, Taani, Rootsi ja Norra suursaadikud.

- Ülikool tänas vastuvõtul arvutifirma Microlink Süsteemide esindajaid ligi miljoni krooni väärtuses annetatud arvutustehnika vahendamise eest (firma Sun Microsystemsi uus server veebipõhiseks kaugkoolituseks, vanemale Suni serverile 4 uut protsessorit).
- TÜs toimus konverents "Pool sajandit viimsest küüditamisest Eestis: totalitarismi kogemus".
- Ettevõtlike Daamide Assotsiatsioon tunnistas 2001. aasta Tartu edukaimaks daamiks AHHAA-keskuse projektijuhi Tiiu Silla.

⇑ TÜ Kunstimuuseumi ja Voroneži Oblasti Kunstimuuseumi direktor kirjutasid Tallinnas alla koostöö jätkamise lepingule, mille kõige olulisem punkt on ülikooli Voronežis asuvate kunstivarade avalikustamine kataloogina. Tänaseks on täpsustatud kataloogi pealkiri, tiraaž, töögraafik jm.

Aprill

- TÜ ja Tartu Lennukolledž sõlmisid koostöölepingu, mille järgi vahetatakse üliõpilasi ja tunnustatakse vastastikku õppetulemusi positiivselt akrediteeritud ainevaldkondades.
- Raamatukogu fuajees avati TÜ Kirjastuse ja TÜ Raamatukogu ühine raamatupood.
- Raamatukogu raamatumuuseumis avati eesti raamatu aasta ühe lõpuüritusena näitus "Keelatud raamat Eestis 1525–2000".
- Hispaanias Salamancas toimunud Euroopa ülikoolide rektorite kohtumisel moodustati uus Euroopa kõrgkoole ühendav organisatsioon Euroopa Ülikoolide Assotsiatsioon, mille juhatusse valiti ka TÜ rektor Jaak Aaviksoo.
- TÜ ja OÜ Estbiotech kirjutasid alla litsentsilepingule, mille kohaselt ülikool annab osaühingule Estbiotech L-laktaadi tootmiseks vajaliku tehnoloogia litsentsi. L-laktaat on tooraine looduses laguneva plastiku valmistamiseks.
- TÜ ja Võru maakonna vahel sõlmiti uus koostööleping, mille eesmärk on tihendada ja arendada ülikooli ja maakonna koostöösidemeid hariduse, teaduse ja kultuuri vallas. Samasugused koostöölepingud on sõlmitud ka Saare, Hiiu, Ida-Viru, Rapla, Järva ja Valga maakonna ning Tallinna ja Narva linnaga.
- Aulaloengu "Muudame ajalugu – kujundame tulevikku" pidas Euroopa Komisjoni laienemisvolinik Günter Verheugen.
- Ülikoolis toimunud seminaril arutati riikliku koolitustellimuse koostamise põhimõtteid.
- Asutati vana anatoomikumi taaskasutajate klubi TanaT.
- F. J. Wiedemanni keeleauhinna pälvis emeriitprof Eduard Vääri.
- EPMÜ ja TÜ rektorid kirjutasid alla koostöömemorandumile, milles väljendavad kahe ülikooli koostöö jätkumise vajadust erinevate valdkondade integreerimisel.
- TÜ akadeemilisel naiskooril oli edukas kontsertreis Saksamaal, kus esineti koos Bonni Ülikooli Sümfooniaorkestriga.

Mai

- Malta president Guido de Marco pidas aulaloengu "Euroopa – selle väärtused ja tulevik". G. de Marco oli Malta avalduse esitaja Euroopa Liitu. Ta märkis oma loengus, et nii Malta kui ELi jaoks on oluline kiirendada läbirääkimisi nii palju kui võimalik.
- TÜ Vilistlaskogu esimese stipendiumi paljulapselisest perest pärit üliõpilasele pälvis Reet Aasmäe.
- TÜs V rahvusvahelisel amerikanistikakonverentsil "Puutepunktid erinevate valdkondade ja regioonide vahel" osales üle 30 juhtiva teadlase USAst jm.

⇓ Iirimaa president Mary McAleese pidas aulaloengu "Euroopa Liit – Iirimaa kogemused ja perspektiivid". Iirimaa positiivseid kogemusi tutvustades märkis ta tunnustavalt Eesti arengut ning rõhutas jätkuvat hariduse väärtustamist.

- TÜ üliõpilaste esinduskogu

valimistel oli varasemate valimistega võrreldes suurim osalusprotsent – 3177 hääletajat ja 23%.

- TÜ avaliku halduse prof Wolfgang Drechsler pälvis Kesk- ja Ida-Euroopa maineka Alena Bronovska nim auhinna.
- TÜ maali õppetooli üliõpilased korraldasid rahvusvahelisel muuseumipäeval Tartu Kunstimuuseumi tellimusel Raekoja platsil *perfomance*'i prof Jaan Elkeni juhendamisel.
- TÜ loodusteaduste didaktika lektoraadis valmis Tiigrihüppe Sihtasutuse toetusel maailmas ainulaadne keskkonnakaitseline õpisimulatsioon.
- TÜ kammerkoor sai 30aastaseks. Koori kuulub üle 30 laulja, dirigent on praegu Triin Koch.
- Teaduskeskus AHHAA korraldas järjekordse interaktiivse näituse, seekord "Ahhaa, valgus!", mida käis vaatamas üle 30 000 huvilise.

⇐ Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaaniks valiti uuesti geneetikaprof Ain Heinaru.

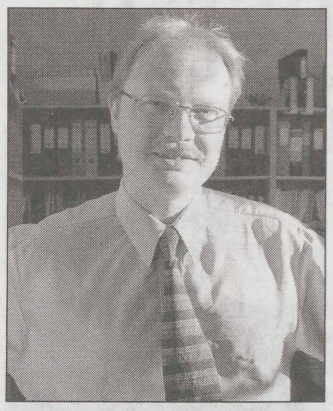
- TÜ asutas innovatsioonikeskuse, mille ülesanne on kaasa aidata ülikooli teadustulemuste rakendamisele. Keskus tegeleb ülikooli *spin-off*-programmi koordineerimisega, teaduse ja ettevõtluse suhete loomisega ning TÜ tehnoloogiate litsentsimüügiga.
- Rektor võttis vastu Tartu Ülikool/Delta korvpallimeeskonna ning tänas neid Eesti meistritiitli saavutamise eest. Augustikuust alates kannab korvpallimeeskond uue suursponsori Saku õlletehase auks nime Tartu Ülikooli korvpallimeeskond Rock. Vastuvõtul esitles korvpalliõpetaja ja treener Arne Laos oma uut korvpalliõpikut.
- Hermann Reisid ja TÜ kirjutasid alla püsikliendilepingule, mille eesmärk on ülikooli töötajate reisiteenuste korraldamine ja ülikoolipoolsete reisikulude vähendamine koos reisibürooga.
- Prof Ene Ergma valiti Kuningliku Astronoomia Seltsi assotsieerunud liikmeks.
- Ajakirjanduse ja massikommunikatsiooni osakond kirjutas Londonis alla koostööprotokollile Westminsteri Ülikooliga. Lepingu alusel vahetatakse õppejõude, arendatakse õppekavu, teadustööd ja publitseerimistegevust.

Juuni

- Interdistsiplinaarse üksusena asutati filosoofiateaduskonna koosseisus eetikakeskus, mille ülesanne on arendada koostööd ja koordineerida ülikoolis eetika õpetamist ning interdistsiplinaarset uurimist, algatada diskussiooni eetikaküsimustes.
- TÜ asutas luterliku usuteaduse õppetooli.
- TÜ ja Õigusinstituut allkirjastasid ühiste kavatsuste protokolli. Jõuti põhimõttelisele kokkuleppele õppe- ja teadustegevuse ühtlustamiseks ning akadeemilise kõrghariduse andmiseks Tallinnas õigusteaduse ja psühholoogia erialadel.

⇒ TÜ nõukogu otsusega asutati tehnoloogiainstituut, et koondada ülikooli tehnoloogilist kompetentsi ning luua otse ettevõtlusele suunatud arendustegevuse baas ja tehnoloogia-alase õppe keskus. Instituut loob kõrgtehnoloogilist arendust toetava infrastruktuuri, toetab innovaatiliste tehnoloogiate juurutamist ning arendab välja tootearenduste kompetentsikeskused. 1. oktoobrist on selle asutajadirektor TÜ külalisprofessor Tõive Kivikas.

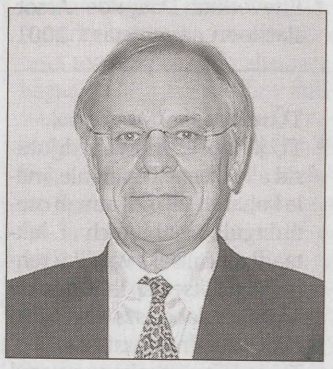
- Tartus Läänemere maade ülikoolide rektorite 8. konverentsil tegi rektor Jaak Aaviksoo ettepaneku rakendada ühine kvaliteeditagamise süsteem Läänemere maade kõrgharidusruumis ja luua globaalne akadeemiline kaubamärk.

- Tema Pühadus XIV dalai-laama pidas aulaloengu "Uue aastatuhande eetika".
- TÜ nõukogu hindas rektoraadi töö tulemuslikkust aastal 2000 hindega C (hea).

⇑ Sotsiaalteaduskonna dekaaniks valiti psühhofüsioloogia professor Jaanus Harro.

- Tartus toimus IV Balti uuringute konverents Euroopas, mille teemaks olid üleminekuperioodid aastail 1939-1953 ja 1988-2000.
- Mikrobioloogia ja biokeemia instituutide teadlased avastasid tervendava bakteri *Lactobacillus fermentum* ME-3 ning esitasid patenditaotluse.

Juuli

- TÜga ühines Tartu Õpetajate Seminar, mis kannab 1. juulist Tartu Ülikooli Õpetajate Seminari nime.
- TÜ Vilistlaskogu V suvepäevad korraldas Tartu koondis Tartus ja Madsal. Toimusid ekskursioonid, mälumäng, spordi- ja meelelahutusüritused.
- ASi Restor restauraatorid alustasid Toomkiriku varemete restaureerimist.

August

- Saksa amatöörgeoloog, arst Hanswilhelm Beili annetas TÜ geoloogiamuuseumile väärtusliku 6960kilose kollektsiooni, millest osa kivimeid eksponeeriti novembris avatud näitusel.
- TÜ Kliinikumi Lastefond andis lastekliinikule üle vastsündinute elustamislaua.

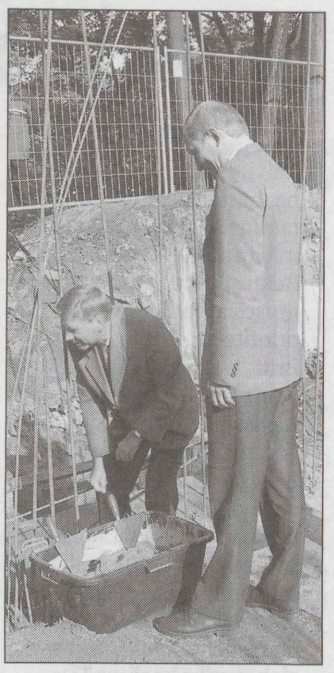
⇑ Pekingis toimunud suveuniversiaadil said TÜ spordiklubi liikmed vehkleja Olga Aleksejeva pronksmedali ja kettaheitja Aleksander Tammert (fotol paremal) kuldmedali. A. Tammert tunnistati 2001. aasta Tartu parimaks sportlaseks, O. Aleksejeva parimaks vehklejaks. Samas tunnistati Tartu parimaks võistkonnaks korvpallimeeskond Tartu Ülikool/Rock, edukaimaks treeneriks korvpallitreener Jüri Neissaar.

- Ernst Jaaksoni Mälestusfondi esimese stipendiumi pälvis arstiteaduskonna doktorant Andres Kulla.
- TÜ sõlmis koostöölepingu Baltimore'i Ülikooliga, mis on esimene TÜ teostunud projekt Eesti ja Marylandi osariigi hariduskonsortsiumi kokkuleppe raames.
- 4 suurde üldauditooriumi ja multimeediakeskuse aud 112 paigutati miljoni krooni eest statsionaarne kaasaegne presentatsioonitehnika (arvuti/videoprojektid, arvutivõrku ühendatud arvutid, video- ja kassettmagnetofonid, korralik helivõimendus).
- TÜ nõukogu valis botaanikaaia direktoriks Tallinna Botaanikaaia uuringute osakonna juhataja Heiki Tamme.
- TÜ nõukogu valis Pärnu Kolledži direktoriks pr of Garri Raagmaa.
- Endise arvutuskeskuse arvutisaali lammutustööde käigus avati pidulikult nurgakivist leitud kapsel, mis paigutati sinna 1965. aastal arvutuskeskuse hoone esimese etapi – arvutisaali ehitamisel. See oli esimene spetsiaalne arvutite tarvis mõeldud hoone Eestis.

September

- Alustas tööd haridusteaduskond. Haridusteaduskonda viidi üle filosoofiateaduskonna pedagoogika osakond, sotsiaalteaduskonna eripedagoogika osakond, samuti õppekava arenduskeskus, siia lülitati ka Õpetajate Seminar.
- Raamatukogus avati õigussaal, kuhu õppejõudude soovituste järgi koondati nii ajakirjad, erialateatmeteosed, monograafiad kui ka õpikud.
- 1. septembrist jõustus ülikoolis uus palgareform (miinimummäärad tõusid õppejõududel-teaduritel 25%, tervikuna oli palgatõus septembris 2001 võrreldes 2000. aasta septembriga 16%).
- Rahvusvaheline konverents "Torm ja tung Liivimaal. Mässu mudelid" oli pühendatud eesti luuletaja Kr. J. Petersonile ja baltisaksa päritolu "tormi ja tungi" kirjanikule J. M. R. Lenzile.
- Käivitus Helsingi Ülikooli usuteaduskonna kirikuajaloo osakonna algatusel loodud uurimisprojekt "Kirikud ja Euroopa integratsioon", mis on esimene humanitaarteaduste alane projekt, mida EL 5. raamprogrammi kaudu finantseerib. TÜ usuteaduskonnal võimaldas projekt luua kaks uut töökohta.
- Toimus V Saksa-Eesti teadusnädal Academica, seekord teemal "Kas tänapäeva teadus on eetiline?". Eesti ja Saksa teadlased diskuteerisid teemal "Eetilised dilemmad teaduses". Aulaloengu "Teadus ja eetiline mõõde" pidas Konstanzi Ülikooli prof Jürgen Mittelstrass.
- Tartus toimus Eesti ja Soome seminar "Uued koostöövõimalused Soome firmade ja teadusasutustega: TEKESi tehnoloogiaprogrammid". TEKES on avanud võimaluse osaleda oma tehnoloogiaprogrammides ka Eesti firmadel ja teadusasutustel.
- Eesti avalik-õiguslike ülikoolide, Eesti Teadusfondi ja Teaduskompetentsinõukogu esindajad võtsid vastu kommünikee ülikoolihariduse ja teaduse rahastamise halvenenud olukorrast. Kommünikees öeldakse, et ülikooliharidus ja teaduse riigieelarveline finantseerimine on praeguse koalitsiooni valitsemise ajal pidevalt halvenenud. Ülikoolidele, teadusasutustele ja organisatsioonidele tehti ettepanek olukorda arutada.
- TÜ ning Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut sõlmisid lepingud aktsiaseltsiga Elcogen uudsete kütuseelementide väljatöötamiseks.
- Tartus toimus rahvusvaheline konverents "Eesti uus tsiviilseadustik ja Euroopa eraõigus", mis oli pühendatud Eesti tsiviilseadustiku valmimisele. Peateemaks oli Riigikogus äsja vastu võetud võlaõigusseadus.
- TÜ Narva Kolledžis tähistati 500 aasta möödumist esimese kooli avamisest Narvas seminariga "Keel, poliitika, keeleõpetus ja õppemeetodid Eestis. Probleemid ja tulevik".
- TÜ nõukogu kinnitas esimesed 3+2-süsteemi õppekavad (majandusteaduse bakalaureuse- ja magistritaseme õppekavad).
- Tartus tähistati eesti keeleteadlase, ajakirjaniku ja muusikategelase Karl August Hermanni 150. sünniaastapäeva konverentsiga ja esitleti kogumikku "Esimesest algusest meie ajani".

⇑ Pandi nurgakivi matemaatika-informaatikateaduskonna uuele hoonele, mis kerkib arvutuskeskuse endise masinasaalihoone asemele.

- Sõlmiti lepingud haridusministeeriumi, TÜ, TPÜ, Eesti Ajalooõpetajate Seltsi ja Eesti Muusikaõpetajate Liiduga õpilasvõistluste korraldamise kohta.
- Ülikool sai uue veebilehe, mille töötas välja reklaamifirma Zoom in OÜ.

⇐ TÜ akadeemiline naiskoor sai koorikonkursil Belgias III koha.

- TÜ nõukogu otsustas Tartu Ülikooli strateegilise arengu potentsiaali määratlemiseks pidada oluliseks Euroopa Ülikoolide Assotsiatsiooni poolset institutsionaalset evalveerimist, mille keskses eneseanalüüsis osalevad kõik teaduskonnad ja asutused.

Oktoober

- Pandi nurgakivi Raatuse tänavas kerkivale uuele üliõpilaselamule ja kirjutati alla Tartu linna ja ülikooli vahelisele lepingule, millega linn toetab ühiselamu ehitamist.
- Presidendi kultuurirahastu nõukogu noore teadlase preemia sai farmakoloogia instituudi erakorraline vanemteadur Allen Kaasik.

⇒ Kehakultuuriteaduskonna dekaaniks valiti uuesti spordifüsioloogia professor Vahur Ööpik.

- MTÜ Ülikooli Spordiklubi ja Eesti Ühispank sõlmisid teist aastat lepingu, mille alusel spordiklubi reklaamib Ühispanka võistlustel, treening- ja võistlusbaasides, oma võistlusvormil ja atribuutikal.
- Rootsis asuva Hasselbladi Fondi esindaja prof Bengt Norden andis TÜ Füüsika Instituudile üle kolme miljoni Rootsi kroonise sihtotstarbelise uurimistoetuse, soodustamaks materjalide pindade koostise ja aatomstruktuuri ning biofüüsika uuringuid.
- TÜ nõukogu otsustas kuulutada aasta 2002 ülikooli juubeliaastaks "Academia Gustaviana 370. Kaiserliche Universität Dorpat 200" ("Tartu Ülikool 370/200"). 29. aprillist 5. maini toimuval juubelinädalal on aktus, konverents "Rahvusvaheline rahvusülikool" jt üritused.

Detsember

⇒ Eesti ülikooli 82. aastapäeva aktusel promoveeriti audoktoriks Kieli Ülikooli prof Wolf-Rüdiger Walburg, Hamburgi Ülikooli emeriitprof Horst Todt, Uppsala Ülikooli emeriitprof Urban Pontén ja Lundi Ülikooli prof Torkel Wadström, auliikmeks Põhja-Elbe Kiriku ülemkirikunõunik Henning Krämer; doktoridiplom anti 52 väitekirja kaitsnule. Akadeemilise loengu teemal "Ajaloo objektiivsusest" pidas professor Jaak Kangilaski.

- TÜ Ajaloo Muuseum tähistas 25. aastapäeva kõnekoosolekuga "Kas euromuuseum on tolmuvaba?". Muuseumi fondides on üle 60 000 museaali, on korraldatud üle 200 näituse, 17 ülikooli ajaloo konverentsi jne.
- Helsingis algasid Soome biotehnoloogia firma FIT Biotechi Tartu laboris TÜ teadlaste väljatöötatud HIV-vaktsiini katsetused.
- Raamatukogus esitleti uut teenust – võimalust tellida trükiseid elektronkataloogist ESTER ka interneti kaudu.
- Tartu Tudengimissiks 2001 valiti TÜ infotehnoloogia üliõpilane Kairi Kass.
- Narva Kolledžis pühitseti kolledži lipp.
- Türi Kolledžis tähistati asutamise 5. aastapäeva.
- SA TÜ Kliinikum juhatuse esimeheks valiti Urmas Siigur.
- TÜ Pärnu Kolledži tudengid valisid esimest korda oma esinduskogu.

Tartu Ülikooli detsembri teise poole sündmused tänases UTs.

November

- TÜ ettepanekul tutvustati Tartus projekti Connect Eesti, mille eesmärgiks on toetada kasvupotentsiaaliga tehnoloogiapõhiste ettevõtete arengut.
- Käivitus uus õppeinfosüsteem, mis valmis koostöös AS Cell Networkiga.
- Õigusteaduskonnas läks käiku MicroLink Süsteemide ja sihtasutuse Iuridicum koostööna loodud juura-alane andmebaas www.juridica.ee.
- TÜ Türi Kolledž alustas õppetööd uues ümberehitatud hoones, mille ostis kolledžile linnavalitsus. Valminud on maja parem tiib ja saal.
- TÜ Raamatupood korraldas V raamatuoksjoni. Tänavu oli teemaks Eesti laste- ja noorsooraamat, Eesti paikkonnatrükis ja Eesti vanem ja/või haruldane trükis.
- TÜ aulas toimus TÜ ja EPMÜ nõukogude esimene ühisistung, kus võeti ühistöö arendamiseks vastu memorandum, moodustati nõukogude ühiskomisjon ja kinnitati tööplaan.
- Tartut külastanud Briti kroonprints Charles kohtus TÜ rektoraadiga ja ajaloo muuseumis üliõpilastega.

- Tartu Linnavalitsus, ülikooli spordiklubi ja Tartu Sõudmis- ja Aerutamiskeskus sõlmisid ühiste kavatsuste protokolli, mille järgi arendatakse välja sõudmis- ja aerutamiskeskus Emajõe vasakul kaldal.
- Eesti Naisüliõpilaste Selts tähistas oma 90. aastapäeva konverentsiga "Väärtused muutuvas ühiskonnas".
- Ülikooli kammerkoor Camerata Universitatis sai 10aastaseks.

⇑ Ülikool meenutas kuulsat itaalia ajakirjanikku Indro Montanellit seminariga. Montanelli oli 1937-1938 TÜ itaalia keele ja kultuuri lektor.

- Kääriku Spordi- ja Puhkebaasis lõppes Kekkose sauna renoveerimine Soome Ärijuhtide Ühingu toetusel.

Väärtuslikkus läbi professori-üksilduse

Rein Veidemann
TÜ eesti kirjanduse professor

"Professori üksildus". Kunagi pealkirjastasin nii ühe arvustuse oma nüüd juba manalamehest õpetaja Harald Peebu raamatule.

Selleks ajendas mind üks viimaseid kohtumisi temaga ta teises Tähtvere kodus. Pisut väljaveninud dressipükstes ja koduses kampsunis professor istumas oma kirjutuslaua taga; kettsuitsetajale – nagu ta siis veel oli – iseloomulikult kollakate, kuigi hoolitsetud nimetissõrmede vahel järjekordne sigaret; heatahtlik, kuid läbitungiv pilk lõtvunud palgete ja tumehallide silmaalustega näos, jälgimas oma vestluskaaslast; ja tema kõrval majesteetliku truudusega istuv kolli – see pilt Peebust on jäädvustunud mu mälus otsekui natüürmort. Natüürmort see mälestus ju ongi, sest professori surmast on kah saanud juba rohkem kui kolm aastat.

"Just läbi tõelise professori-üksilduse avaneb jagatud osa suurus ja väärtuslikkus," osutab professor Rein Veidemann Gustav Suitsule. VARJE SOOTAK

Harjumused päästerõngaks

Aga enne, kui professorid lahkuvad pensionile või jäädavalt, võivad nad eest leida üksilduse. Mitte see professor Higginsi elevandiluust torni uhke üksildus Shaw' «Pygmalionist», mida pääseb hetkeks kõigutama lihtsa lilleneiu sissetung. Ja mitte ka üksildus, mida kogeb või lausa vajab iga looja oma tulevase teosega silmitsi seistes. See võimalusena eest leitav professori üksildus on midagi niisugust, mida kogetakse mõne iseäraliku või lausa tervistkahjustava harjumuse – näiteks suitsetamine või päeva alustamine klaasikese konjaki ja musta kohviga võõrutamisel. Ja kui mingil nõrkushetkel seistakse lähedal murdumisele, siis haaratakse taas kramplikult kinni sellest harjumusest kui päästerõngast ja taastatakse endine seisund.

Kõik legendid oma õpetajate veidrustest, alates Paul Ariste tudengite kohvitamisest ja kiitlemisest iga uue aasta varahommikuse töötegemisega ning lõpetades Villem Alttoa maailmakirjanduslike frivoolsuste jutustamisega oma loengutes ning Valmar Adamsi marlistatud näoga gripihooajale sattunud eksameil – kõike seda tõlgendan ma nüüd kui katset säilitada oma minakujund hajuvas aegruumis, kuhu nad nii inimeste kui ka õpetajatena olid määratud.

Tabelprofessorina

Tänase ülikooli-ilma standardiseerimise ja nivelleerimise needus soosib aga pigem üht hoopis teistmoodi üksildust. Mitte niisiis hajuvas aegruumis orientiirina oma isiksusliku jälje (olgu selleks koolkond, õpetamis- või uurimismeetod) jätmist, mida ilmestaks käitumuslik eripära – nimelt see, mis annab ühele või teisele teadmisele subjektiivse võlu. Ei, juba algusest peale pead võtma end partikulaarselt, kruvikesena ühest suurest masinavärgist. Professori isiksust mõõdetakse mitte tema õpilaste ja loovuse kaudu, vaid sobivusega etteantud tabelites. Tabelinimene, tabelprofessor – jah, selliselt tõdemuselt olen viimasel ajal aeg-ajalt end leidnud, asudes taas täitma mõnd järjekordset ettekirjutust, aruannet või koostama mõnd rohketest rahataotlustest.

Olengi selle müsteerimuga juba kaasa läinud, mõeldes enda asemel hetke (st tabeli) kasule: kui palju akadeemilisi plusspunkte peaksin saama välismaa kolleegi väitekirja oponeerides, mida konjunktuurset (näiteks postsovetism eesti kirjanduses) peaksin kirjutama, et pääseda eelretsenseeritavate ja nõutavalt võõrkeelsete väljaannete veergudele, kellega peaksin suhtlema, et pälvida kutset mõnele teadusfoorumile – sest Pierre Bourdieud lugenud olles ma ju tean nüüd, mida tähendab sümboolse kapitali (milleks kahtlemata tutvused ja korporatiivsus on) "realiseerimine".

Olen õppimas erilist oskust (või ilmneb selles ka minu anne?) sõnastada otsustajaid/rahastajaid veenvaid uurimisprojekte, sest akadeemiline karm tegelikkus tähendab seda, et üksnes granti rahadest saad täiendada oma õppetooli arvutiparki, osta õppevahendeid paberist pastakani. Ja kui läheb õnneks välja mõelda niisugune sihtfinantseeritav teema, mis kindlustaks aastateks mõne teaduripalga, siis võid loota selle arvelt mõne lisakursuse tellida või külalislektori kutsuda.

See on minu professori-tõelus. Ja kui poleks muud vastu seada, kui ei püüaks end väljendada ja taasluua muudes huvides ja tegevustes, kui ei püüaks kaasa rääkida ka kõige kiuste väljaspool etteantud ruumi, siis arvatavasti oleksingi juba kadunud hing.

Miks ülikoolis kirjandust õpetada?

Muidugi tean, et suurelt jaolt puudutab see üksnes mind ja minu lähikolleege humanitaariast, kellele ei väsita meelde tuletamast, et kuna nende valdkondade järele on turunõudlus väike, siis tuleb rohkem keskenduda enesemüümisele, ja seda, et nad on endiselt ülikoolile võlgu, et nende palgafond käriseb, et nad peaksid õpetama 150-protsendilise koormusega jne.

Meenutan mõrudalt üht koosolemist, kus filosoof Ülo Matjus püüdis meeleheitlikult seletada, et mõnikord ka pelk raamatu lugemine (mis filosoofilise teose puhul on vaevanõudev tõlgendustöö) võib tõesti olla väärt mitut ainepunkti ja et filosoofia on eeskätt koolkonna küsimus ning on loomulik, et õpilased vähemalt teatud aja sõuavad oma õpetajate kiiluvees, olles ühtlasi nende nägu. Enam ei imesta ma, kui rahvusvahelist kuulsust võitnud putukateadlane mult süüdimatult küsib, miks ülepea ülikoolis kirjandust õpetada, kui selle lugemine on igaühe eralõbu.

Neil hetkil tajun just selle erilise üksilduse lähedust. Otsekui oleksin vaakuumis koos oma kõhklustega enda küündimatuses või mahtumises süsteemi. See on ju üks ja seesama, vahe on vaid aspektis. Süsteemi seisukohast olen tõesti küündimatu, mu enese mina lohutab aga mõttega enda sobimatusest.

Siis tõmbungi oma Annelinna ametikorteri teokarpi – tänades alandlikult haldusdirektorit selle võimaluse eest, sest olen ju elukohajärgselt tallinlane –, istun laua ja arvuti taha, mida piiravad mõlemalt poolt kaks poole meetri kõrgust raamatutorni otsekui New Yorgi Maailmakaubanduskeskus enne terrororirünnakut ning püüan sõnastada enda ja üliõpilaste tarvis eesti kirjanduse tähenduslikkust.

Ja järgmisel hommikul – mis nüüd juba kestnud aastaid – võtan oma märkmed (sest keeldun ühena viimastest mohikaanlastest end võrku üles riputamast, sest mulle on vastumeelt enese seesugune tiražeerimine) – ja astun auditooriumi.

Vahetus enesejagamises

Ma tahan tunda ikka ja jälle seda erilist fluidumi, mis tekib üksnes siin, vahetu (enese)jagamise õhkkonnas, mille juured on peripateetikute mõttetalgutes ja sümpoosionides ning mis sarnaneb nii väga näitleja ja vaataja vahelisele suhtega – mis ju õnnelikul kokkusattumisel võib viia katarsisenigi.

Ja loengu lõppedes lähen oma õppetooli, vaatan seinal natüürmortlikult seisvale Gustav Suitsule silma – talle, kellest algas eesti kirjanduse õpetamine Eesti ülikoolis ning mõtlen ühe ta luuletuse peale, mis lõpeb sõnadega:

Ja ometi! Jah, tuleb tund,
Kus unustan ma oma nimegi
Ja varjugi ei heida seinale.

Neile sõnadele mõeldes tajun ühtäkki, et see, mida tegelikult vajan, ongi tõeline, tundlikuks tegev professori-üksildus, mitte aga kafka loss, millesse argipäev mind aheldada püüab. Sest just läbi tõelise professori-üksilduse avaneb jagatud osa suurus ja väärtuslikkus. Et siis, kui unustan oma nime „ja varjugi ei heida seinale", võin ometi loota, et minu jäljereas sünnib kultuuri kestvus.

Kirevase päralt, s e l l e üksilduse nimel tasub Sisyphosena kafka lossiski oma kivi veeretada.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

N. Kuznetsov arendas taimegeograafiat

Virge Lell
TÜ Ajaloo Muuseumi varahoidja

Vene taimesüstemaatik ja -geograaf Nikolai Kuznetsov arendas Tartus botaanikaaeda, asutas teadusajakirja ja rajas süstemaatikakoolkonna.

Pärast Peterburi ülikooli lõpetamist 1888 ning enne Tartusse tulekut osales ta teadusekspeditsioonil, kus leidis Kaukaasia taimestiku teema, millele pühendas ka oma teadlase- ja õppejõuaastad Tartus.

1895-1915 juhatas prof Kuznetsov TÜ botaanikaaeda. Selle 20 aastaga remonditi põhjalikult kasvuhooneid, ehitati instituudi hoonele teine korrus, arendati botaanikaaia taimegeograafilist külge ning asutati mitu uut osakonda.

Paralleelselt pidas ta ka loenguid, andis koos õpilastega välja 45 annet üht täiuslikumat floorat – "Flora Caucasica Criticat" (1901-1916) ning rajas süstemaatikakoolkonna.

Omaasutatud ajakirja "Trudõ Botanitseskogo sada Imperatorskogo Jurjevskogo Universiteta" (1900-1914) muutis ta ülevenemaaliselt arvestatavaks väljaandeks. Ta oli Peterburi TA ning hiljem ka NSVL TA korrespondentliige, mitmete ühingute ja seltside liige.

1915. aastal suundus Kuznetsov lähemale oma huviobjektile Krimmi, kus töötas Nikita botaanikaaia direktorina ning Tauria (Krimmi) ülikooli rektorina. Tema elu kolmas etapp möödus sünnilinnas, töötades Peterburi Ülikoolis ning NSVL TA botaanikaaias.

Energilise, aktiivse ning külalislahkena oli ta väga populaarne tudengite seas. Väga legendaarsed olid ka tema looduslikud ekskursioonid Tartu lähiümbrusesse.

200 AASTAT TÜ TAASAVAMISEST

Esimene täissünteetiline kautšuk sünteesiti TÜs

Tullio Ilomets
keemik-orgaanik

100 aastat tagasi ilmus Saksamaa keskse keemiaalase ajakirja Journal für praktische Chemie 1901. aasta juulikuu numbris TÜ Farmaatsia Instituudi juhataja prof Ivan Kondakovi artikkel.

Ajakirja väljaandja Ernst v. Meyer oli artiklit kõvasti lühendanud ning seetõttu otsustas Kondakov selle avaldada täispikkuses ülikooli venekeelses toimetistes.

See ilmuski 1902. aasta teises vihikus. Eesti keelde tõlgituna kõlavad artiklite pealkirjad „Diisopropenüüli (dimetüül-2,3-butadieen1,3) märkimisväärsest polümerisatsiooni juhust".

Äraseletatuna tähendab see seda, et Kondakovil õnnestus esimesena saada loodusliku kautsukiga sarnase omadustega reaktsiooniprodukt, mille lähteaineks ei olnud mitte loodusliku kautsuki termilisel lagundamisel saadud ehituskivi isopreen ehk metüülbutadieen, vaid selle analoog –laboris sünteesitud metüülisopreen ehk dimetüülbutadieen.

Seega oli tõestatud, et kautsuki omadustega aineid on võimalik sünteesida isopreeni

Professor Ivan Kondakov Tartu Ülikoolis üliõpilaste ja kolleegide seas. ARHIIV

põhistruktuuri omavatest analoogseist ühendeist. Kondakov täiustas ka lähteaine – dimetüülbutadieeni sünteesimeetodit ning avaldas töid isopreeni sruktuuri, sünteesi ja polümerisatsiooni vallast.

Temalt pärineb esimene sünteetiliste kautsukite monograafia.

Metüülisopreenkautsuk oli esimene sünteetiline kautsuk, mida hakati tootma tööstuslikus ulatuses metüülkautsuki nime all Saksamaal I Maailmasõja ajal, kui looduslikku kautsukit ei saanud enam importida.

I. Kondakov õppis St Peterburgi Ülikoolis keemiat ning pühendas end orgaanilisele keemiale ja eriti sünteesile. 1886-1884 töötas ta Varssavi Ülikoolis. 1895 määrati Kondakov Jurjevi Keiserliku Ülikooli Farmaatsia Instituudi direktoriks ja professoriks kuni ülikooli evakueerimiseni Voroneži, kuhu ta kaasa läks. Hiljem emigreerus Prantsusmaale ja edasi Prahasse.

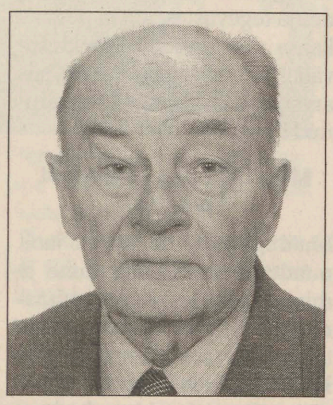
Ta suvitas Elvas oma suvilas, kus ta 1931 suri ning maeti Elva surnuaiale.

Enamik tema uurimistöid kuulub orgaanilise keemia valdkonda (alifaatsete, küllastamata ühendite ja looduslike terpeenirea ühendite struktuuri ja sünteesi probleemid).

ÕNNITLEME!

Dots Edgar Salumaa 80

Käsil 101. semester õppejõuna!

26. detsembril on 80. juubelisünnipäev dotsent Edgar Salumaal. Pärast õigusteaduskonna *cum laude* lõpetamist 1951. aasta kevadel alustas juubilar sama aasta sügisest õppejõuna õigusteaduskonnas. Sellest ajast tänaseni on Salumaa õpetanud õigusteaduskonnas perekonnaõigust ja tsiviilprotsessi, praegu on käsil 101. semester. Selle aja sisse mahub palju – kandidaaditöö kaitses ta 1962. aastal, dotsendiks sai 1963. aastal, 1968-1971 oli dekaan.

Dotsent Salumaa on peaaegu kõigi praegu Eestis töötavate juristide õpetaja. Ka pärast pensionile jäämist 1993 on Salumaa õppeülesannete täitjana jätkanud tudengite õpetamist. Alates 1951. aasta sügisest ei ole vahele jäänud ühtegi semestrit!

Edgar Salumaa teadustöö on seotud valdkondadega, mida ta on ka õpetanud – perekonnaõiguse ja tsiviilprotsessiga, ta on avaldanud hulgaliselt artikleid ja kommentaare, samuti on Salumaa hinnatud eelnõude autori ja eksperdina õigusloomes. Teadusliku huvi ja töövõime on Edgar säilitanud tänase päevani. Tihti võib teda näha mõne kolleegiga elavalt millegi üle arutlemas, tema sügavad professionaalsed teadmised aitavad leida lahendusi keerulistena tunduvatele probleemidele.

Salumaa puhul kehtib täiel määral tõde – terves kehas terve vaim. Sportlik eluviis on aidanud säilitada hea vormi ja terava mõistuse. Meid on alati võlunud tema heatahtlikkus, inimlikkus ja valmisolek teisi aidata. Üliõpilaste hulgas on ta väga hinnatud kirjalike tööde juhendajana. 50 õppeaasta jooksul on ta juhendanud sadu diplomi- ja kursusetöid, ka praegu on tema juurde juhendamisele soovijate järjekord. Olles perekonnaõiguse asjatundja, on Edgar pidevalt südant valutanud Eesti perede püsivuse ja laste sündivuse üle. Ise on ta siin näidanud väga head eeskuju – eeskujulikul perekonnapeal on seljataga kuldpulmad, tal on kolm last ning 10 lapselast ja 2 lapselapselast.

Jätkuvaid loomingulisi saavutusi, tervist ja õnne!

Kolleegid õigusteaduskonnast

50

Ain Pinsel,
komandant – 22. detsember
Mart Sakk,
valvur – 23. detsember
Aleksandr Sipria,
vanemassistent – 5. jaanuar

55

Helju Ohno,
tehnik – 21. detsember
Tiit Rosenberg,
professor – 26. detsember
Riina Ojavere,
sekretär – 10. jaanuar

60

Valve Metsküla,
raamatupidaja – 25. detsember
Helgi Silm,
professor, kliiniku juhataja – 29. detsember
Kersti Reppo,
õpetaja – 8. jaanuar
Siiri Mesikepp,
assistent – 10. jaanuar

70

Helgi Arst,
erakorraline vanemteadur – 23. detsember

75

Karl Muru,
emeriitprofessor – 1. jaanuar

"EESTI LOODUSE KALENDER"

esitlus 27. detsembril kell 12.15
TÜ geograafia instituudis Vanemuise 46-327.

12.15 Avasõna prof. Ü. Mander,
12.17 J. Jaagus "Sissejuhatus ja raamatu lühitutvustus",
12.25 R. Ahas "Eesti kevad muutuvas Euroopas",
12.35 J. Jaagus "Kas Eesti talved on muutunud?",
12.45 arutelu,
12.55 A. Järvet "Nõuandeid sikuskameestele ja talisuplejatele",
13.05 A. Aasa "Kevade alguse ennustusvõistlus (suured auhinnad 2002 kevadiste fenoloogiliste nähtuste ennustamisel!)",
13.15 arutelu jätkub.

TARTU ÜLIKOOLI KAMMERKOORI TALVE ALGUSE KONTSERT

21. detsembril kell 19 aulas.

Dirigent Triin Koch. Talve alguse kontserdil kõlavad Schütz, Rahmaninovi, Singi, Lemmiku, Mägi ja teiste heliloojate koorimuusika teosed ning traditsioonilised jõululaulud. Lisaks kammerkoorile astub iseseisva kavaga üles ansambel Triskele. Sügise saatmist ja talve tulekut aitavad illustreerida Arne Adra loodusslaidid Eesti sügisest ja talvest. Pileti hind 25 krooni. Pensionäridele tasuta! Ootame Teid talve alguse kontserdile! Heade tervituste ja mõtetega Indrek Mustimets, Tartu Ülikooli Kammerkoori president, 050 63 076, 375 852.

KAITSMISED

27. detsembril kell 12 Lossi 3-328 kaitseb politoloogia osakonnas oma magistritööd Heli Reinberg-Rits. Töö teemaks on "Parlamendi ja parlamendi komisjoni roll riigi poliitika kujundamisel. Eesti näide." Juhendajad Vello Pettai ja Jüri Ruus. Oponent Keit Kasemets.

28. detsembril kell 10.15 toimub Vanemuise 46-327 magistritöö kaitsmine geograafia instituudis: Marge Sargma "Linnastumine ja vastulinnastumine nõukogude Eestis. Kingissepa rajooni 1981. aasta rändeandmestiku näide". Juhendajad: vanemteadur H. Kulu, dots J. S. Jauhiainen. Oponent: emeriitprof Ann Marksoo.

4. jaanuaril 2002 algusega kell 15 toimuvad kaitsmised germaani-romaani filoloogia osakonnas Ülikooli 17-103:

Maili Reidla magistriprojekt "Saksa-eesti õmblussõnastik", juhendaja Mari-Ann Palm, MA; oponent Anne Arold, PhD

Vjatšeslav Konovalov magistritöö "Politeness Strategies in English and Russian: A Comparative Study of Requests", juhendaja prof Krista Vogelberg, ped-knd, oponent prof Mihhail Makarov, D.Sc.Tveri Ülikoolist ning Amy Maraney M.S. Ed. in TESOL, University of Pennsylvania.

Linet Frey magistritöö "British Attitudes Towards America: A Multidisciplinary Discourse Analysis of the Representations in "the Times"". Töö juhendaja on prof Krista Vogelberg, oponent Raili Põldsaar (M.A.).
Info: 375 228 Milvi Kaber.

9. jaanuaril 2002 kell 14.15 kaitseb usuteaduskonnas (ph 307) magistritööd Tatjana Peetersoo teemal "Usuvahetus Põhjamaades 10.-12. sajandil". Juhendaja prof Tarmo Kulmar. Oponendid: mag Andres Saumets ja mag Meelis Friedenthal. Info: Inta Ööpik, tel 375 300.

10. jaanuaril 2002 kell 12 kaitseb majandusteaduskonnas Narva mnt 4-B306 Kaia Philips doktoritööd "The Changes in Valuation of Human Capital During the Transition Process in Estonia" (Muutused inimkapitali väärtustamises Eestis siirdeprotsessi käigus). Juhendaja: prof Tiiu Paas (PhD). Oponendid: prof Kenneth W. Smith (PhD), Millersville Ülikool (USA) ja prof Alari Purju (PhD), Tallinna Tehnikaülikool.

Ülikooli jõulukaart. Imme Viidalepp "Lumesadu professorimäel". Akvatinta. Tartu Ülikool, 2001.

HEA TUDENG!

Soovime Sulle koduseid jõule ja kärarikast aastavahetust! Tee järgmine aasta rohkem ja jõua paremini!

TÜ esinduse nimel
Alari Vainomees

TÜ JAANI KOGUDUSES

Tartu Ülikooli Jaani koguduse jumalateenistused peetakse TÜ Ajaloo Muuseumis kl 11.15 23. detsembril (IV advent), 30. detsembril jumalateenistus.
24. detsembril kl 18 on jõulujumalateenistus Tartu Jaani kirikus.

VANADE FOTODE JA SLAIDIDE TAASTAMINE

Mehhaaniliste vigastuste, aukude, plekkide ja kriimustuste eemaldamine. Tuhmunud värvide taastamine - digitaalne fototöötlus. Fotode kirjutamine CD-ROMile

Jaak Nilson
tel 050 26 327

PARANDUS

TÜ Raamatukogu palub lugeda eelmises UTs ilmunud graafikakalendri tutvustuses direktor Toomas Liivamäe tsitaati järgmiselt: "Oluline on, et inimesed, kes selle kalendri endale ostavad, teadvustavad, millised varad on peidus Tartu Ülikooli Raamatukogus, ning et meie Lääne-Euroopa graafikakogu on suurim Eestis," lisas Tartu Ülikooli Raamatukogu direktor Toomas Liivamägi.

TEATED

TURIST reisibüroo

Konverentsiteenused E-TURIST Reisibüroost, Jaani 4, Tartu. Tel 441 687, eturist@estpak.ee.

KONTSERT

Vanemuise Kontserdimaja Piletikeskus avatud E-L kl 12-17, P tund enne kontserti.
Info: tel 377 537, www.vmm.ee, Pilet@vkm.ee
Piletipunkt Tartu Kaubamajas

Reedel, 21. detsembril kell 19 esinevad Vanemuise Kontserdimajas Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, Estonia ja Vanemuise ooperikoor. Dirigent Eri Klas. Kavas Beethoveni "Kristus õlimäel" ja Dvoraki "Piiblilaulud".

Pühapäeval, 23. detsembril kell 16 Vanemuise Kontserdimajas Händeli "Messias". Esinevad Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Kammerorkester. Dirigent Paul Hillier. Solistid: Kaia Urb (sopran); Iris Oja (alt); Mati Turi (tenor); Uku Joller (bass).

Neljapäeval, 27. detsembril kell 18 Vanemuise Kontserdimajas Hortus Musicuse Akadeemiline Orkester. Solist Cornel Vasile Pantir (viiul, Rumeenia). Dirigent Andres Mustonen. Kavas Balkanimaade ning mustlasmuusika. Tartu Kultuurkapitali aastapreemiate kätteandmine.

31. detsembril kell 14 Vanemuise Kontserdimajas "Aastalõpu kontsert" – Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, solist Annely Peebo (sopran). Dirigent Mikko Franck (Soome).

NIMEKONKURSS

Ütle üks ilus pubi nimi!

OÜ Vana Kohvik on 100protsendilise Tartu Ülikooli osalusega äriühing, mis kuulutab välja konkursi uuele varakevadel avatavale pubile lihtsa ja suurepärase nime leidmiseks.
Maja teisel korrusel säilib ülikooli kohvik, millele lisandub soodne lõunatoitlustuspaik. Senise söökla asemele (I korrus) on kavas luua kaasaegne meelelahutusvõimalustega söögi- ja kooskäimiskoht pubi vormis. Sobiva nime soovitajat premeerime isikliku nimelise kohaga avatavas pubis.
Ootame ettepanekuid 11. jaanuarini: Ülikooli 20, Tartu 51007 või e-postiga: vanakohvik@hot.ee. Lisada kindlasti oma kontaktandmed.

UNIVERSITAS TARTUENSIS

Tellimise indeks 00892
Ilmub reedeti. Tiraaž 3000

Vastutav väljaandja Andres Toode
Tegevtoimetaja Varje Sootak
Infotoimetaja Leane Morits
Küljendaja Kristjan Kaljund

Toimetuse aadress:
Ülikooli 18, Tartu 50090
Tel: 07 375 680, 051 42 300
E-post: ajaleht@ut.ee
Faks: 07 375 440
http://www.ut.ee/ajaleht
Trükk: o/ü Greif

1/2 lk (194 x 268 mm)	2700.–	Kujundus 20% hinnast	
1/4 lk (131 x 194 mm)	1500.–	Logo ja/või foto kasutamine	50.–
1/8 lk (92 x 131 mm)	800.–	Reklaamteksti rida	10.–
1/12 lk (92 x 64 mm)	500.–	Kuulutuse rida	5.–
1/24 lk (44 x 64 mm)	250.–	Korduvreklaam 10% odavam	

Ülikooli liikmetele kuulutused ja reklaam 20% odavam.
Ülikooli struktuuriüksuste tasuliste teenuste kuulutamine ja reklaam 20% odavam.
Riiklike haridusasutuste kuulutused tasuta.